فهرست تکملهٔ جلد السادس من شرح المثنوی

ایکی خرداد ده صکره بولنور
بحثی ۴۳۰

بسم الله الرحمن الرحيم

حكمت درانى جاعل فى الارض خليفة

الله تبارك وتعالى حضرتلرى سورهٔ بقره‌ده بيورر (واذقال ربك للملائكة) يعنى ذكرايله يامحمد شول وقتيكه سنك ربك ملائكه‌يه ديدى مراد جنس ملائكه اوله وياخود ساكنان زمين اوله ملائكه ملكك جمعيدر الوكه‌دن مأخوذ در رسالت معناسنه (انى جاعل فى الارض خليفة) تحقيقا بن ارضده قيليجى‌يم وياراديجى‌يم سزدن بدل سزك يريكزه اى ملكلرم بر خليفه كه مراد آدم عليه السلامدر وخليفه تسميه‌سى آدمه ملائكه‌نك خلفنده كلديكندن اوترى اوله وياخود روى زمينده خليفة الله دركه تنفيذ احكام الهى وتبليغ اوامر ربانى قيلديغندن اوترى اوله واهل تفسير لفظ خليفه‌نك واحده وجمعه اطلاقنى جائز كورمشلر بوراده جمع مراددر زيرا مقصود حضرت آدم عليه السلام وآنك اولادى بدرنته كم (قالوا اتجعل فيهامن يفسد فيها) چونكم ذكر خليفه‌يى اول مخاطب اولان ملائكه كوش ايديجك ديديلر كه آيا قيلورميسن يريوزنده شول كيمسه‌لريكه ارضده كفر وعصيان ايدرلر افساد بوراده جمله معاصى‌يه شاملدر (ويسفك الدماء) وقان دوكرلر بغيرحق (ونحن نسبح بحمدك) حال بوكه بز تسبيح وتحميد ايدرز سنى نقايص امكانيه‌دن حامد اولديغمز حالده وياخود حمده ملتبس اولديغمز حالده (ونقدس لك) وسنى تقديس ايدرز شانكه لايق اولمين اوصافدن (قال) جناب حق بيورديلركه (انى) تحقيقا اى ملكلرم بن (اعلم) بن عالمم بوآدمى خلق ايلمكده (مالاتعلمون) سزك بيلديكز شيئه وسز مطلع دكلسز بوندن مقصود نه‌در ❊ مثنوى ❊ پس

خليفه ساخت صاحب سينهٔ * تابود شاهيش را آينهٔ * پس صفاى بى‌حدودش داداو * وآنكه ازظلمت ضدش بنهاداو) پس اول بى‌ضد و بى‌ند اولان پادشاه بر صاحب سينه‌يى يريوزنده كندى‌يه خليفه دوزدى تاكم انك شاهلغنه برآينه اوله

پس اول پادشاه لم يزل كنديسنك شاهلغنه آينه اولان صاحب سينه‌يه بى حد وبى‌غايت صفا وبردى واندنصكره اكا ظلمتدن ضدقودى صفادن مراد بى‌حد اولان صفاى روحانى وجلاى اندرونى اولور بونده ظلمتدن مراد ظلمت انسانى وكدورت جسمانى اولور (م ى) دوعلم برساخت اسپيد وسياه * آن يكى آدم دكر ابليس راه * درميان آن دولشكر كاه زفت * چالش وپيكار آنچه رفت رفت) اول قادر مطلق وصانع وحكيم اولان حق ايكى علم دوزدى برى سفيد وبرى سياه اول بريسى آدم غيريسى ابليس راهدر آدم عليه السلام علم سپيد كيدركه مظهر نور هدايتدر وابليس سياه علم كيدركه مظهر ظلمت وضلالتدر اول ايكى زفت اولان لشكرگاهك ميانده چالش وپيكاردن اول نسنه كه واقع اولدى اول ايكى لشكرگاه قويدن برى لشكرگاه آدمدركه جمله قواى روحانيه وانوار عقليه ايله آدم عليه السلام حضرتلرى عظيم لشكرگاه اولمشدر وبرى دخى لشكرگاه ابليس كراهدركه اول دخى كنديسنك توابع ولواحقيله وارواح خبيثه ايله برلشكرگاه زفت اولمش ايدى پس آدم مع توابعه ابليس لعينه وانك اعوان وانصارنه ضد دوشدى ابليس دخى جنت ملكندن انى اخراج ايلمكه سعى ايدوب آخرالامر آنى جنت ملكندن اخراج ايلدى بوايكيسنك ماينده نيجه احوال وجنك وجدال واقع اولوب مرور قيلدى وقصه‌لرى مشهور ومتعارف اولدى (م ى) همچنان دور دوم هابيل شد * ضد نور پاك اوقابيل شد * همچنان آن دوعلم ازعدل وجور * تانمرود آمداندر دور دور * ضد ابراهيم كشت وخصم او * وآن دولشكر كين كذار وجنكجو * بونجلين ايكنجى دورده هابيل اولدى آنك نور پاكينك ضدى قابيل اولدى يعنى دور ثانيده هابيل مظهر عدالت وهدايت اولوب علم سپيد كبى اولدى وانك نور پاكينك ضدى قابيل اولوب مظهر ظلمت وضلالت اولوب علم سياه كبى اولدى وآخرالامر هابيلى قتل قيلدى همچنان اول ايكى علم عدلدن وجوردن دور دور تانمروده كلدى يعنى بوعدالتدن اولان علم سپيددن وجور ظلمدن اولان علم سياه هابيل ايله قابيل كندكدنصكره قرنا بعد قرن هردورده لابد نيجه عادل وظالم وجاهل وعالم كلوب دور نمروده كلدى پس نمرود حضرت ابراهيم عليه السلامك ضدى وانك خصمى اولدى واول ايكى لشكر كين كذار وجنكجو اولدى يعنى حضرت ابراهيم عليه السلام مظهر هدايت وآينهٔ سعادت ايدى اكا تابع اولان مؤمنلر برلشكر اولوب علم سپيد كبى اولديلر ونمرود لعينكه مظهر ضلالت وغوايت ايدى اكا تابع اولان اهل شقاوت هم برلشكر اولوب علم سياه اولديلر پس نمرود توابعيله حضرت ابراهيم عليه السلامه ضد اولوب خصومت قيلدى وبوايكى لشكر برى برلرينه كين كچريجى وجنك ديليجى اولدى (م ى) چون

درازی جنك آمد ناخوشش * فیصل آن هردو آمد آتشش * پس حكم كرد آتشی را
ونكر * تاشود حل مشكل آن دونفر) چونكه جنكك درازلغی اول نمروده ناخوش
كلدی یعنی نمرودك حضرت ابراهیم علیه السلام ایله ماینده مدت مدیده وعهود
بعیده جنك وجدل اولوب انلرك مجادله ومخاصمه سی اوزون اولدی ونمروده انكله
طول ودراز جنك ایتمك ناخوش كلدی اول هرایكیسنك آتش فیصلی كلدی فیصل
ایكی خصمك ماینن فصل ایلین حاكه دیرلر یعنی آخر الامر پس حق تعالی
حضرتلری برآتشی حكم ونكر ایتدی تاكم اول ایكی نفرك مشكلی حل اوله نكر ضم
نون وفتح كافله خدمتكاره دیرلر یعنی حق تبارك وتعالی حضرتلری بو ایكیسنك
ماینده برعظیم آتشی حكم و خدمتكار نصب ایلدی تاكم بو ایكی نفرك مشكلاتی
حل اوله وحق باطلدن ممتاز اولوب ظهوره كله واهل سعادت وضلالت هرنه كونه
كسه لر ایدیكی پیدا وآشكارا اوله وفی الحقیقه آتش حكم اولوب اهل سعادت ایله اهل
شقاوتی تمییز ایلدی ❊ مثنوی ❊ دور دور وقرن قرن این دوفریق * تابفرعون
وبموسی شفیق * سالها اندرمیان شان حرب بود * چون زحد رفت و ملولی
میفزود * آب دریارا حكم سازید حق * تا كه ماند كه بردزین دوسبق * دور دور
قرن قرن بو ایكی فریق تافرعون وشفیق اولان موسایه دك یعنی دورا بعد دور
وقرنا بعد قرن بو ایكی فرقه كه انلردن مراد بری اهل سعادت وارباب عدالت
واصحاب هدایتدر و بردخی اهل شقاوت وارباب طغیان وغوایت واصحاب ضلالتدر
قرن فرعونه و شفیق اولان موسی علیه السلام حضرتلرینك دورنه دك كلوب
ایرشدی نیجه یللر فرعونله موسی علیه السلام حضرتلرینك توابعی میاننده حرب
وجدال اولدی چونكم انلرك هم میاننده اولان جنك وجدال حددن اوته كتدی
ملوللق زیاده ایتدی حق سبحانه وتعالی حضرتلری بونلرك ماینده آب دریایی
حكم دوزدی تاكم قاله بوایكیدن كیم سبق ایلیه یعنی چونكم موسی علیه السلام
قومیله فرعون قومنك میاننده هم جنك وجدل درازاولدی وكالن بولدی عاقبت
الله تبارك وتعالی حضرتلری بوایكی قومك ماینده آب دریایی حكم قیلدی تاكم
بوایكی قومدن قنغیسی مقهور وهلاك اولوب دریاده قالور وقنغیسی سبقت ایدوب
اندن خلاص اولور ونجات بولور و بو فرعونك دخی قبیله سی منتظرلردر ❊ مثنوی ❊
همچنان تادور طور مصطفا * باابوجهل آن سپهدار جفا) الحاصل مصطفی
صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینك دور طورنه كلنجه یه دك بو نجلین سپهدار
جفا اولان ابوجهل ایله جنك اولدی یعنی دورا بعد دور بو اسلوب اوزره نیجه
قرون واطوار كچوب مصطفی علیه الصلوة والسلام حضرتلرینك عصر شریفی
ظهوره كلدی بو خصومت و ضدیت جفا چریسنك باشی اولان ابوجهل ایله واقع

اولدی وابوجهل اول حضرته وانك اصحاب كرامنه جفالر واهانتلر قیلدی
باخصوصكه اول حضرتدن بی شمار معجزات ظاهره و بی عدد بینات باهره كوردی
عاقبة الامر انك دخی باشی بدر غزاسنده كسلدی وهلاك اولدی ❊ مثنوی ❊
هم نكرساز ید ازبهر ثمود * صیحهٔ كه جان شانرا دررب ود * هم حق تعالی
حضرتلری ثمود قومندن اوتری نكر وخدمتكار دوزدی شول بر صیحه یی كه انلرك
جاننی قاپدی كما قال تعالی فی سورة هود (واخذ الذین ظلموا الصیحة فاصبحوا فی دارهم
جاثمین) ثمود صالح پیغمبر علیه السلامك قومیدر بونلرك دخی قصه سی جلد اولده
حقیرو بی خصم پنداشتن صالحرا سرخنده مرور ایلمشدر انده طلب اوله (م ی)
هم نكرساز ید بهر قوم عاد * زود خیزی تیزرو یعنی كه باد) هم قوم عاددن اوتری
نكر دوزدی بر تیزرو زود خیزی یعنی كه بادی بونده دخی نكر خدمتكار معناسنه در
یعنی عاد قومنی هلاك ایلمكدن اوتری حق تعالی حضرتلری بر تیز قالقیجی بادی
انلرك خصمی اولان حضرت هوده و مؤمنلره خدمتكار دزودی كه باد حضرت
هوده ومؤمنلره خدمتكار اوله وانلرك خصمی اولان قوم عادی پاره پاره ورزه ریزه
ایلدی بونك دخی قصه سی اكثر مواضعده مرور ایلمشدر (م ی) هم نكرساز ید
برقارون زكین * باحلیمی این زمین پوشید كین * تاحلیمی زمین شد جله قهر *
بردقارون را و كنجش رابقعر) هم نكر دوزدی قارون اوزره زكین حلیملكله بوزمین
كین كیدی تازمینك حلیملكی جله قهر اولدی قارونی وآنك كنجنی قعرنه دك ایلتدی
زكین فعیل وزننده زكن دندر زكن بالتحریك علم و فراسته دیرلر یقال زكنته
زكنا ای علمته وزكنته صالحا ای ظننته پس زكین بونده بیلیجی وفراست قیلیجی
معناسنه اولور كه نكرك صفتیدر یعنی پس حق تعالی حضرتلری بوزمینی قارون
اوزره علیم ودانا خدمتكار دوزدی بوزمین حلیملك وسا كنلكله بیله كین لباسن كیدی
حتی بو زمینك حلیملكی وسلیملكی جله قهر و غضب اولدی قارونی دخی انك
خزینه سنی قعرنه ودبنه ایلتدی نته كم سوره قصصك آخرنده اولان (فخسفنا به
وبداره الارض) آیت كریمه سی بو معنایه دلالت وشهادت ایتدی ❊ مثنوی ❊
لقمهٔ را كه ستون این تنست * رفع تیغ جوعتان چون جوشنست * چونكه حق
قهری نهد درنان تو * چون خناق آن نان بكیرد دركلو) برلقمه كه بوتنك ستونیدر
سزك جوعكز تیغنه اول لقمه جوشن كبیدر بعض نسخه ده جوعتان یرنه جوع نان واقع
اولمشدر بو نسخه اوزره معنی تیغ جوعی دفعه نان جوشن كبیدر دیمك اولور یعنی سن
بوزمینك بوقدر حلیملكی ایله قهر وغضب اولدیغنی تعجبمی ایلرسن بونی سن تعجب
ایله مثلا شول برلقمه كه بوسنك بدنكك ستونی ایله بیله قهر وغضب مثابه سنده دركه
سنك تنك آنكله قائم اولور اول لقمه ونان كرسنه لك تیغنی رفع ایلمكدن اوتری جبه

وجوشن كيدر چونكم حق سبحانه وتعالى سنك نانكه وطعامكه برقهر قويه اول
نان بوغازده خناق كبي طوتاور خناق بوغازده اولور بر مرضدر كه بوغازى بوغار
يعنى نانكه قيام بدنن آنكله اولور واندن قوت بولور ايكن چونكم حق تعالى
حضرتلرى سنك يديككك نانه قهر قويه اونان سنك بوغازكى خناق كبي طوتار
وسنى هلاك ايدر (م ى) اين لباسيكه زسرما شد مجير * حق دهد اورا مزاج زمهرير *
تاشود بر تنت اين جبهٔ شكرف * سرد همچو يخ كزنده همچو برف * تا كريزى از وشاق
وازحرير * زو پناه آرى بسوى زمهرير * مثال آخر شول بر لباسكه سرمادن سنى مجير
اولدى وحفظ قيلدى اكر حق تعالى اكا زمهرير مزاجى ويروسنى اوشوتمك مراد
ايليه تا كم سنك تنك اوزره بو جبهٔ شكرف يخ كبي سردو برف كبي كزند اولور يعنى
يخ نيجه سردوبارد وبرف دخى بدنى نيجه ايصريجى واينجيديجى اولورسه همچنان
سنك بدنكده اولان عظيم جبه وقالن لباس سنك بدنكه يخ كبي باردو برف كبي
المويريجى اولور واصلا اول لباسلردن و كوركلردن سنك تنك ايصنيوب تاوشقدن
وحريردن قچرسن اندن زمهرير جانبنه پناه كتوررسن يعنى وشق وسمور كورك
وحريرجبه كيمكدن فائده بوله ميوب آخر اندن زمهريره صغنوب يعنى برودت جانبنه
راضى اولورسن واكا نسبت ايصنورسن ❊ مثنوى ❊ تودو قله نيستى يك قلهٔ *
غافل از قصهٔ عذاب ظلهٔ) بو بيت سورهٔ شعراده اولان بو آيت كريمه يه اشارتدر
قال تعالى (فكذبوه فاخذهم عذاب يوم الظلة) حضرت شعيب عليه السلام قومنه
اى قوم بن سزى حقه دعوت ايدرم يريوزنده ظلم وفساد ايلمك وكيله وميزانكزده
عدالت ايليك واللهدن اتقا ايليك ديدكده ديديلركه بز سنى كاذب ظن ايلرز اى
شعيب سنده بزم كبي بر بشرسن پس اول شعيبى تكذيب ايلديلر پس بونلرى
اخذ ايلدى ظله كوننك عذابى ظله لغتده سايبانه ديرلر قصه سى بودركه حق تعالى
حضرتلرى بونلره يدى كون يدى كيجه حرارت عظيمه مستولى قيلدى شول
مرتبه كه بونلرك قويولرينك وچشمه لرينك صوينى حرارتدن قورودى پس حرارتدن
خانه لرينه قاچديلر حرارت زياده اولوب اولرندن ميشيستانه وطاغلره چقديلر
وهر برى بردرختك تختنده حرارتدن پخته وسوخته مشابه سنده ياتوركن
ناكاه برابر سياه هواده هويدا وپيدا اولوب بونلر مسرور اولديلر واول
سحابك التنده مجتمع اولوب قرار قيلديلر الحاصل اول سحابدن بر آتش ظهور
ايدوب بونلرى بالكليه احراق ايلدى (انه كان عذاب يوم عظيم) تحقيق اول
عذاب يوم ظله يوم عظيمك عذابى اولدى ومعنىٔ بيت اولدركه اى غافل سن ايكى قله
دكل برقله سن عذاب ظله نك قصه سندن غافلسن قله طاغ دپه سنه و برداغه
واولجكه وحوضه دخى ديرلر بونده قله دن مراد قات ديمك اولور وتوضيح معنى

اى ابله سن ايكى قات دكلسن همان يالك قاتسنكه هر نسنه بى سيبدن كوروب مسببه
ناظر اولمزسن مثلا شبعى ناندن صانورسن و ايصنمغى قفتاندن قياس قيلورسن
حال بوكه حقيقتده سنى طويريجى و بدنكى دخى كرم ايديجى حضرت خدادر اكر
فى المثل سنك لباسلريكه برودت ويرسه وسنى اوشوتمك مراد ايلسه اول لباسلرسكا
حرارت ويرمز پس سن برنسنه يى مجازا سببدن وفى الحقيقه مسببدن كورميوب
همان سبب صوريدن بيلديككك ايچون بك قله و يك قات سن وسن عذاب ظله
قصه سندن غافل وبى خبرسن اكرسيده برقوت اوليدى سحابك خود يغمور
ياغدرمق وكولكه لندرمك خاصيتى وشانى ايدى ليكن حق تعالى حضرتلرى
كوركه سحابى آتشبار ايلدى وخانه لرك درودبوارى دافع حرارت اولوب مضطرب
اولنلره راحت ويرمك ايكن امر حقله خانه لرك درودبوارى بيله دافع حرارت
اولميوب قوم شعيب كندى خانه لرى ايچره قرار ايلمكه قادر اوله مديلرنته كم بو معنايه كوره
حكايه ايدوب بيوررلر ❊ مثنوى ❊ امر حق آمد بشهرستان ده * خانه وديواررا
سايه مده * مانع باران مباش وآفتاب * تابدان مرسل شد ندامت شتاب * كه
بر ديم اغلب اى مهتر امان * باقيش از دفتر تفسير خوان * حق تعالينك امرى شهرستان
وقرايه كلدى خانه يه وديواره سايه ويرمه ديو يعنى بونلرك شهرلرينه وقريه لرينه
وخانه لرينك ديوارلرينه حق تعالى حضرتلرندن امر كلدى بويله ديوكه اى خانه
وديوار بو قومه سايه ويرمك و بونلرى كولكه لندرمك اى خانه وديوار آسماندن
نازل اولان باران عذابه وحرارت آفتابه مانع اولمك پس الله امريله شهرده اولان
خانه وديوار آسماندن نازل اولان باران عذابه وحرارت آفتابه پرده ومانع اولمدى
حتى اول امت شتاب وسرعتله اول مرسل جانبنه كتديلر مرسلدن مراد
حضرت شعيب عليه السلام اولسه ده اولور حضرت حق طرفندن بونلر اوزره
ارسال اولنان سحاب اولسه دخى جائزدركه بونلر اول سحابك جانبنه شتابله كتديلر
بويله ديوكه اى مهتر پادشاه بز اغلب اولدق امان واكثريمز مقهور وهلاك اولدى
سندن درمان ديديلر بو سوزى مرسلدن مراد حضرت شعيب عليه السلام
اولورسه اكا ديمش اولورلر واكر مرسلدن مراد انلر اوزره ارسال اولنان سحاب
اولورسه بونى حضرت حقه ديمش اولورلر و بونك باقيسنى تفسير دفترندن اوقوكه
بو قصه يى اهل تفسير تفصيل وتعبير ايلمشلردر ❊ مثنوى ❊ چون عصارا مار
كرد آن چست دست * كر ترا عقليست آن نكته بسست * تو نظر دارى ولى امعانش
نيست * چشمهٔ افسرده است وكرده ايست * چونكم اول تيزدست عصايى
مار ايلدى اكر سنك عقلك وار ايسه اول نكته سكا بسدر يعنى سن همان برقاتسن
وسببدن ايلرو نظر ايتمكه ومسبب الاسبابى مشاهده قيلمغه قادر دكلسن كوركه اول

چابك دست اولان استاد كامل نیجه عصایی اژدرها ایلدی اكرسنك عقلك
وارایسه سكا اولقدرنكته كافیدركه حضرت موسی علیه السلام اول عصایی
آلات واسبابه تمسك ایتمكله اژدر قیلدی بلكه قدرت حقله فی الحال اول چوب
پاره‌یی ثعبان مبین ایدوب بوقدر یوز بیك قوی وشجیع عصا كره انكله مقابله ایلدی
بونده خود اصلا سبك مدخلی اولمدی سن هم عقل ونظر طوترسن ولیكن انك
امعان ودقتی یوقدر سنك نظرك فی المثل برچشمهٔ افسرده درویر كرده دركرده
بوكركه دیرلر بونده همان لحم پاره‌لر مراد اولور اما كرده فتح كافله ایتمش معناسنه
وابست طورمق وتوقف قیلق معناسنه اولسه هم جائزدركه اولی بودر یعنی نعم
اكرچه سن دخی عقل ونظر طوترسن ولیكن انك امعانی یوقدر سنك نظرك
طوكش برچشمه‌در وهمان بربوكرك پاره‌سیدر یاخود معنی سنك امعانی اولمین
نظرك برطوكمش چشمه در و طورمق ایتمش چشمه‌دركه ماء جاری كبی انك نوری
آقیجی وحقیقته ایریجی ومسببی وفاعل مختاری كوریجی دكلدر امعان نظرصاحبی
اولدركه اسبابی كورمكدن بچوب مسببی كوره ونظری هرشیئك حقیقتنه ایركوره
﴿ مثنوی ﴾ زین همی كوید نكارنده فكر * كه بكن ای بنده امعان نظر *
آن نمی خواهد كه آهن كوب سرد * لیك ای پولاد برداود كرد * فكرتلرنقاشی
بونلرن اوتری همیشه سویلركه ای بنده امعان نظرایله فكرفكرتك جمعی اولمقده
جائزدر خاتونلر یوزینه چالدیغی كلكونه معناسنه اولسه ده جائزدر بوتقدیرجه روی
اشیاده اولان رنك مراد اولور وتقدیركلام بویله دیمك اولوركه دروننده فكرتلر
بازیجی ویاخود روی اشیایی رنكلرله نقش ایدیجی و دوزیجی صانع بواجلدن
دیركه ای بنده بوخلقه امعان نظرایله نظرایله كما قال الله تعالی (فارجع البصر
هل تری من فطور ثم ارجع البصر كرتین) * وقال تعالی (قل سیروا فی الارض فانظروا
كیف بدأ الخلق) ودخی (فاعتبروا یااولی الابصار * فاعتبروا یااولی الالباب) بیوردی
پس بنده‌یه لازم اولان یاابصار یاالباب صاحبلرندن اولوب وامعان نظر ایله
مصنوعات حقه نظرقیلوب عبرت پذیراولمق و بوجمله‌نك صانعنی مشاهده قیلق
وقدرت كامله‌سنی وحكمت بالغه‌سنی كورمكدن ویاخود اولواالالباب برخلیفهٔ حقه
خدمت قیلوب اندن نظره نور آلمق وامعان نظر حاصل قیلمقدر خدای تعالی
حضرتلری ای بنده سكا دیمزكه صوغوق دمور دوك لكن ای پولاد كبی سرد
وغلیظ اولان داود اطرافنه طولان صوغوق دمور دوكك امعان نظرسز
غلظت قلبله و قسوت درونله مصنوعاته قوری یره نظر ایلمكدن كنایت اولور
یعنی اكرحق تبارك وتعالی ای بنده بنم خلق ایلدیكم مخلوقاته نظر ایله وكرة بعد كرة
باق دیدی ایسه خدای تعالی بویله دیمكدن صوغوق دمور دوك دیمكی مراد ایلمزكه

بوآسمان وزمینه قسوت قلبله وغفلت درونله نظر ایلمك صوغوق دمور دوكمك
كیبیدر بیك كره صوغوق دموری دوكسك فائده حاصل اولمز وكرة بعد كرة
بوآسمان وزمینه هم نیجه بیك كره نظر قیلسك برمنفعت ظهور ایتمز پس حق
تعالی حضرتلری (فانظروا كیف بدأ الخلق) دیمسی دخی (ثم ارجع البصر كرتین)
بیورمسی قسوت درونله بی امعان نظر بوخلقه كرات ومرات باقك دیمك ایستمز
ولیكن ای قلبی پولاد كبی جهل وغفلتله قاسی اولان برحلیم و حكیم داود سیرت
خلیفهٔ الهینك اطرافنه طولان واندن نظر وبصریكه نور ویرن علمی اوكرن
تا امعان نظر صاحبی اوله سن واندنصكره بومصنوعاته امعان نظرایله نظرقیله سن
حتی بومصنوعاتك مزایاسنده صانع بیچونی اوصاف كامله ایله مشاهده قیله سن
دیمك اولور (م ی) تن بمردت سوی اسرافیل ران * دل فسردت رو بخورشید
روان) تنك اولدیسه اسرافیل جانبنه سورسنك كوكلك فسرده اولدیسه خورشید
روانه كیت یعنی الله تبارك وتعالی هرصنعت ایچون براهل وهركار ایچون براستاد
ماهرخلق ایتمشدر لابد هرنسنه‌یی اهلندن استمك لازم اولنلردندر مثلا اسرافیل
علیه السلام حضرتلرینه اولمش بدنلری احیا ایلمك خاصیتنی ویرمشدر اكثرطبیب
حاذق اولنلرده هم حق تعالی اسرافیل علیه السلام خاصیتنی قومشدركه بركسه‌نك
نیمرده اولمق مرتبه‌سنه وارسه باذن الله طبیب حاذق اولانلر كاعلاج قیلسه
صحت بولور پس اكرسنك تنك اولمك مرتبه‌سنه واردیسه واكا صحت استرسك
براسرافیل سیرت طبیب حاذق جانبنه وار باذن الله اندن وانك دم حیات بخشندن
دواوشفا بوله سن واما قلبك طوكدیسه ویخ پاره‌سی كبی منجمد اولوب سرد
اولدیسه جان كونشی اولان برعالم ربانینك ومرشد حقانینك جانبنه كیت كه انك
كرمیت درونی وپرنوروحی سنك قلبكك طونقلغنی كیدره ودرونكده قساوت
وغفلت وجهالت قالمیه آب روان كبی نظرك هرجانبه سریان ایلمكه قابل اوله كه
خورشید روان اولان عزیزك نفسی قلبك فسرده لكنی ازاله ایلر اندنصكره
قلب امعان نظرصاحبی اولوب اوهام وخیالاتدن خلاص اولور ونجات بولور
﴿ مثنوی ﴾ درخیال از بس كه كشتی مكتسی * تك بسوفسطائی بدظن رسی *
اوخود ازلب خرد معزول بود * شدزحس محروم ومعزول ازوجود) خیالده
چوقلقدن كه مكتسی اولدكاشته بدظن اولان سوفسطائیه طائفه‌سنه ایریشورسن
اول خود لب خرددن معزول ایدی حسدن محروم ووجوددن معزول ایدی مكتسی
اكتسا ایدیجی یعنی لباس وكسوه كیجی معناسنه‌در وتوضیح معنای بیتین شریفین
بویله دیمك اولوركه ای حقیقت اشیادن غافل اولان واسباب وآلاته اعتماد وتمسك
قیلان ومرتبهٔ خیالده قالان كمسه الهام وخیال مرتبه‌سنده چوقلق جهتندن

اوالقدر كسوه‌ٔ خيالى كيجى اولدك وقياس ظنونى اكتسا ايلدككه اشته بد ظن
اولان وحقايق اشيايه انكار قيلان سوفسطائيه طائفه‌سنه ايريشورسن اول
سوفسطائيه طائفه‌سى خود اب عقلدن ومغزادراكدن معزولدر اول طائفه
رذيله حس وادراكك بيلديكى وذوق ايلديكى معنالردن محروم وحقيقت وجوددن
هم معزول و بى نصيبدر زيرا انلردركه بو اشيانك حقيقتى و بو موجوداتك حقيقتده
وجودى بوقدر بو اشيا وموجودات اوهام وخيالات قبيلندندر و بزم حسلريمزك
ادراك ايلديكى سراب ونمايش سبيلندندر ديرلر خذلهم الله و بو سوفسطائيه
طائفه‌سنك اوچ كروه اولديغنك شرحى اكرچه بعض مواضعده هم ذكر اولنمشدر
اما جلد اولده وزير حكايه‌سنده (درخيالاتش چوسوفسطائيم) بيتنك شرحنده
مرور ايلمشدر رانده طلب اولنه وخلاصهٔ كلام بويله ديمك اولوركه اى مسيبدن
غافل وفاعل حقيقيدن جاهل سن هم اسبابه وخيالاته برمرتبه توغل وتمسك
ايلمشسن كه خيال مرتبه‌سنده قالوب قات قات وهم وخيال كسوه‌لرين كيوب سوفسطائيه
طائفه‌سنه ايرشمكه قريب اولمشسن زيرا انلر اب عقلدن معزول و وجود
حقيقيدن محروم دررلرسن هم اب عقلدن معزول وفاعل حقيقيدن ووجود الهيدن
محروم وغافلسن اكرلب عقله واصل اولسيدك بو اشياده اولان تصرفاتى همان
فاعل حقيقيدن كورردك ونظريكى حقيقت اشيايه ايركورردك و بو اسباب وآلات
مشابه سنده اولان اشيادن كچوب قادر وقيوم اولان خدايه اعتصام وتوكل قيلوردك
(م ى) هين سخن خانوبت اب خابيست * كر بكويى خلق را رسوايست) آكاه
اول اى سوزچينيجى لب چيمك نوبتيدرا كرسويلرايسك خلقه رسوايلقدرا كرخلط
سويلرايسك رسوايلقدر ديمك دخى وجه درسخن خاوصف تركيبيدر سوزچينيجى
معناسنه وسوزچيننك خلط كلام ايلمكدن كنايت اولور لب خاهم وصف تركيبيدر
دوداق چينيجى معناسنه بونده دوداق ايصرمق خاموش اولمقدن وسكوت
قيلمقدن عبارتدر ودخى سكوت ايله ديمكه هم اشارت اولور بكويده ياخطاب اكچوندر
وخطاب تجريد قاعده‌سى اوزره كندى وجود شريفلرينه اولور وتوضيح معنى
بويله ديمك اولوركه آكاه اول اى اسرار الهيدن و علم لدنيدن سوزچينيجى وخلط
كلام ايليجى دوداق ايصرمنك نوبتى خاموشلك وقتيدرا كرخلقك حالنى سويلرايسك
خلقه رسوايلقدر ياخود معنى اكرحقيقتدن وسرهويتدن خلقه سويلرايسك
رسوايلقدر افشاء سر ربوبيت ايلمك نامحرملره لايق وجائز دكلدر بلكه بونلره اولا
امعان نظر صاحبى اولمغى تعليم ايلمك لازم وريسنى بيلكه طالب اولان كمسه‌لره
امعان نظر تحصيل ايلمك واجبدر ❊ مثنوى ❊ چيست امعان چشمه را كردن
روان * چون زتن جان رفت كويندش روان) امعان ندر چشمه يى روان ايتمكدر

چونكم تندن جان كيده اكا روان ديرلر امعان نظر دقت نظر وابعاد نظر واجراى
نظر ايلمك معنالرينه دركه امعانى بعضلر ابعاددن طوتمشلردركه امعن الفرس ديرلر
تباعد فى عدوه معناسنه و برلرنه كم امعن فلان ديرلر هم ابعد فلان معناسنه
و برلر و بعضلر دخى امعانى معندن طوتمشلر معن جرى معناسنه درنه كم معن الماء
ديرلر جرى الماء معناسنه و برلر ماء معين دخى ماء جارى معناسنه در پس امعان
اجرا معناسنه اولور وحضرت مولانا قدس سره امعانك اشتقاقنى بو محلده جريان
معناسنه اولان معندن طوتمشلردر نه كم بو معنايه اشارت ايدوب بيوررلر امعانك
معناسى ندر چشمه يى اقتمق وروان ايتمكدر چونكم تندن جان كيده اكا كندى اصلى
جانبنه آقوب كتديكيچون روان ديرلر پس امعان نظرى بو اشيانك اصلى وحقيقى
جانبنه اجراء ايلمك واكا واصل ايتمك اولور پس روح روانديدكلرى منا صبتله روانه
ايچون روح روان ديديلرانك بياننه شروع ايدوب بيوررلر (م ى) آن حكيمى راكه
جان از بندتن * بازرست وشد روان اندرچمن * دو لقب راو برنهر دونهاد * بهر
فرق اى آفرين برجانش باد) شول بر حكيمكه جانى بند تندن كيروقورتلدى چمن
حقيقت كلزار معرفت ايچره جارى اولدى اول حكيم بوهر ايكيسنه ايكى لقب قودى
برى برندن فرق ايلمكدن اوترى آفرين انك جانى اوزره اولسون حكيمدن مراد
اصل ابتدا جانى وجان روانى فرق ايليوب بيلان كمسه اولوركه انسانك ايكى
روحى واردر برينه حيات ديرلر و برينه دخى روح تميز تعبير ايدرلر روح حياته
روح حيوانى دخى ديرلر واكا مطلقا جان تعبير ايدرلر وروح تميزه روح روان
اضافى وروح الهى هم تعبير ايدرلر و بو ايكيسنك ما بيننده فرق واردركه اهل تفسير
* الله يتوفى الانفس حين موتها والتى لم تمت فى منامها فيمسك التى قضى عليها الموت
و يرسل الاخرى الى اجل مسمى * آيتنده تحقيق و بيان ايلمشلردر و بونك تحقيق
وتميزنى برقاچ موضعده مرور ايلمشدر بو بيتلرده دخى روحك ايكى قسم اولديغنه
اشارت بيوررلر شول بر حكيمكه جانى قيد تندن و بند بدندن رياضت واسطه‌سيله
منسلخ اولوب كيروقورتلدى وچمن روحانيتده وروضهٔ معنويده روان اولدى
وسيران قيلدى پس بو ايكيسنك اوزرينه ايكيسنى برى برندن فرق ايلمكدن اوترى
ايكى لقب قودى اولكى مطلق بدنه حيات ويريجيدر و بدن انكله قائم اولوب زنده
اوليجيدر اكا جان ديدى وعربجه روح حيوانى ديدى كه انسان نائم اولديغى
زمانده بو روح بدندن چيقوب كيتمز بدن بونكله اجل مسمايه دك زنده وقائم اولور
وموت بدنه كلدكده بو روح بدندن چيقوب كيدر اما اول بر روحكه چمن روحانيته
كيديجى و حق باطلدن فرق وايويى كوتودن تميز ايديجيدر و انسان خوابه
واردقده بو روح چمن روحانيت جانبنه آقوب كيديجى وانده سير ايديجيدر اكا

روان دیولقب قودی وهر بجه روح تمیز وروح اضافی وروح الهی دخی دینیلکه
بوایکی روحك ماینده فرق بیدارلق حالنده بوروح بدنه کلوروانده تدبیر وتصرف
قیلور ونایم اولدقده بدنده جان قالور ولیکن بوروح تمیز چمزار باطنه روان اولور
وانده سیران قیلور بواعتبار ایله بوروحه روان دینور بونی بویله فرق ایلین کسه‌نك
جانی اوزره تحسین وآفرین اولسون (مثنوی) دربیان آنکه برفرمان رود * کرکلی
راخارخواهدان شود) اول کسه‌نك بیانده که فرمان اوزره کیدر اول کسه اکر
برکلی خاراسته‌یه اولوردر بیان آنکه مابعدنده اولان قصه قرینه سیله مقدرقصهٔ
بشنو لفظنه ظرف اولوب تقدیر کلام دربیان آنکه جانش برفرمان الهی رود کرکلی
راخارخواهدآن کل خارشود قصهٔ بشنودیمك اوله واول قصه معجزهٔ هوددر که بیان
بیوررلر که اول هود علیه السلام فرمان الهی اوزره روان اولدی وکل کبی بادك
عاداوزره خار اولمسنی مراداید وب بادانلره خاروقهار اولدی بوده جائزدر که
دربیان آنکه ماقبلنده واقع اولان (دولقب راوبرین هردونهاد) قولنه ظرف اوله
بوقول اوزره معنی بویله دیمك اولور که آن حکیمکه جانش ازبندتن بازرست واندر
چمن روحانی جان اوروان شد برین هرد واو بهر فرق دولقب نهاد دربیان
آن روحکه برفرمان الهی رودو برامرحق روان کرد دکرکلی را خارخواهدآن کل
خارشود آن روح راروان لقب نهاد دربیان آن روحکه نه برفرمان الهی رودانرا
جان لقب نهاد پس بوبیت اول حکیمك (دولقب راوبرین هردونهاد) دیدیکی قولنه
ظرف اولور واول روحکه فرمان حق اوزره کتمیه آکا همان جان لقب قومش اولور
واول بررو حکه فرمان الهی اوزره کیده واکر برکلی خاراولمق استه‌یه اول کل
خاراوله وبالعکس اکر برخاری دخی کل اولمق استه‌یه اول خار کل اوله آکا روح روان
دیولقب قودی واول فرمان الهی اوزره کیدن وکلك خاراولمسنی مراد ایلدکده
اول کلی خار کبی ایلین روح روانلردن بریسی حضرت هودنبی علیه السلامدر که
بادی قوم عاده خار کبی درنده قیلدی وکندیسنه تابع اولان مؤمنلره کل کبی لطیف
وجانفزا وراحت وریجی ایلدی نته کم بیوررلر

﴿ معجزهٔ هود علیه السلام درتخلیص مؤمنان امت بوقت نزول بلا ﴾

نته کم حق تبارك وتعالی سورهٔ هودده بیورر (ولما جاء امرنا نجینا هودا والذین
آمنوا معه برحمة منا ونجیناهم من عذاب غلیظ) یعنی وآن هنکامکه بیامد فرمان
مابعند ازایشان نجات دادیم هودرا وآن کسانی را که کرویده بودند بااووایشان
چهار هزار بودندکه همه‌را باهود رهانیدیم به بخشش و بخشایش ازما یعنی نجات
بفضل مابودنه بعمل ایشان و برهانیدیم ایشانرا ازعذاب درشت وآن سموم
دوزخ بودکه بمناخر ایشان درآمده مؤمنان ازدست باد ضایره ببرون شدند

و اعضای ایشانرا پاره پاره‌می ساخت (م ی) مؤمنان ازدست بادضایره * جمله
بنشستند اندردایره) مؤمنلرضایره اولان بادك دستندن جمله‌سی دائره ایچره
اوتوردیلرضائره اسم فاعلدرضیردن ضیرباع یبیع بابندن ضرر وزیانه دیرلرضائره‌ده
اولان مؤنث ضمیری بادك مؤنث اولمسنه اشارتدر که ریح مؤنثدر روایت اولنور که
حق تعالی حضرتلری حضرت هود علیه السلامه الهام ایلدیکه عاد قومنه
ریحله عذاب ایلسم کرکدر پس هود علیه السلام حضرتلری کندی یه تابع
اولان مؤمنلری بریره جمع ایدوب انلرك اطرافنه بردائره چکدی پس ریح صرصر
اسمکه باشلدقده درت بیك مقداری کسه اول ضائره اولان باد صرصرك دستندن
قاچوب جمله سی هود علیه السلام حضرتلرینك چکدیکی دائره‌نك ایچنده اوتوردیلر
و باد سمومدن نجات بولدیلر اما دائره‌دن طشره اولان قوم عاد (فاما عاد فاهلکوا
بریح صرصر عاتیة سخرها علیهم سبع لیال وثمانیة ایام حسوما) آیت کریمه سنك
موجبنجه ریح صرصرله هلاك اولدیلر ﴿ مثنوی ﴾ باد طوفان بودو کشتی
لطف هو * پس چنین کشتی وطوفان داردا و) فی المثل اول باد صرصر طوفان
ایدی وکشتی لطف هویت الهی ایدی چوق بونجلاین کشتی وطوفان طوتر اول
خدا طوفاندن مراد برقومی و یابراقلیمی احاطه ایلین بلا وعذاب اولور اول بلا
وعذاب اکر بادله اولسون اکرناره اولسون واکرآبله اولسون هرنه کونه شیئله
اولورسه اولسون بربلا وعذابکه برقومی احاطه ایلیه اکا طوفان دینوب وهرشول
شیکه اول قومی اول عذابدن خلاص ایلمکه سبب اوله اول شیئه کشتی تعبیر اولنور
پس هود نبی علیه السلام حضرتلرینك عصرنده باد صرصر فی المثل طوفان
اولدی لطف هویت الهی کشتی اولدی مؤمنلر اول لطف ورحمت واسطه سیله
طوفان بلادن نجات بولدی واما عاد اول بادبلا ایله هلاك اولدی پس اول خدا
بونك کبی چوق کشتی وطوفان طوتر جمله دن بری ﴿ مثنوی ﴾ پادشاهی را
خدا کشتی کند * تا بحرص خویش برصفها زند * قصدشه آن بی که خلق ایمن
شود * قصدش آنکه ملك کردد پای بند) خدای تعالی حضرتلری برپادشاهی
فی المثل کشتی ایلرحتی اول پادشاه کندینك ماله وملکه اولان حرصی سببیله اعدانك
صفلرینه اورر یعنی حق تعالی حضرتلری عالم ایچره برپادشاهی کمی کبی ایلرتاکم
رعایا و برایادن انك حومهٔ حکومت وحیطهٔ امارتنه چوق کسه‌لر داخل اولور پس
اطراف واکنافدن طوفان بلا کبی اعدا عسکری ظهور ایلسه اول پادشاه حیطهٔ
حکومتنده اولان رعایایه اولان کندینك حرصی سببیله اعدانك مصافنه کندوبی
اورر پادشاهك قصدی اعدا مصافنه کندوبی اورمقدن اول دکلدر که خلق ایمن
اوله‌لر آنك قصدی اولدر که ملك پای بند اوله یعنی زمانه پادشاهلرینك اکثرینك

اعدا ایله مقابله ومقاتله قیلمسندن مقصود ومرادی عباد الله ایمن اولسونلر وظل
سعادتمده راحت بولسونلر بندنخی حق تعالیدن بو خدمت مقابله سنده سعادت
دارین بولهیم دیمك دكلدر بلكه انك اعدا ایله جنك ایلمكدن مقصودی مملكت
یقلمسون واعدا آنی آلمسون ونیجه زمان بنم المده قالسون دیمكدر اكرچه شاهك
مقصودی بودر ولیكن خدای تعالینك انك اویله قیلمسندن نیجه صنع وحكمتی
ظهوره كلور جمله دن بری آنك مملكتی ایچره اولان رعایا طوفان اعدادن امان بولور
نته كم بو معنایی تفهیم ایچون بو بیتلری مثل موقعنده ایراد ایدوب بیوررلر (مثنوی)
آن خراسی می دود قصدش خلاص * تا بیابد اوز زخم آن مناص * قصد او آن نی كه
آبی بركشد * یا كه كنجد را بدان روغن كند) مثلا شول بر خراس یلرانك قصدی
خلاصدر خراس دولابه ودكرمنه قوشدقلری حیواندر اما اصل اشك دكرمنه
دیرلر صكره مطلق حیوان چكدیكی دكرمنه ودولابه دیدیلر كاهی دكرمنه
قوشدقلری حیوانه دخی اطلاق ایلدیلر یعنی شول بر صو دولابنه و یاخود یاغ دكرمنه
قوشلمش حیوانك قصدی ونیتی اولدر كه بلا و زحمتدن خلاص اوله واول زخم
محنتدن نا مناص بوله اول حیوانك مقصودی اول دكلدر كه دولابی دوندرمكله
قیودن یوقارو بر آب چكه و یاخود دكرمنی دوندرمكله صوصامی روغن ایلیه
كنجد شیرلغن یاغی چیقاردقلری صوصامه دیرلر ﴿مثنوی﴾ كاو بشتابد
ز بیم زخم سخت * نی برای بردن كردون ورخت * لیك دادش حق چنین خوف
ووجع * تا مصالح حاصل آید در تبع) مثال آخر كاو زخم سختك بیمندن سرعت ایلر
كردونی و رختی منزله ایلتمكدن اوتری دكل كردون عربه و قاكبه دیرلر ولیكن
حق تعالی اكا بونجلین وجع ودردك خوفنی ویردی تا كم اول وجع قورقوسندن
شتاب وسرعت ایلر وتبعده مصالح حاصل كلور پس بو قومك كارلری لله وفی الله
اولمیوب ولكن ینه بالتبع ضمنا مصالح الهی حاصل اولدیغی ومراد الله ظهوره
كلدیكنی اشعار ایلر (مى) همچنان هر كاسبی اندر دكان * بهر خود كوشد نه اصلاح
جهان * هر یكی بر درد جوید مرهمی * در تبع قائم شده زین عالمی) بونجلین
دكان ایچره هر بر كاسب كندیدن اوتری چالشور اصلاح جهاندن اوتری دكل
هر بری درد اوزره مرهم استر تبعده بوندن بر عالم قائم اولمش یعنی پادشاه جهان
كندی نفسی ایچون سعی ایدوب تبعده رعایا شر دشمندن امان بولدیغی و كاو وخر
زخم قورقوسندن سرعتله حركت ایدوب دكرمنی ودولابی دوندروب انلردن صو
و یاغ حاصل اولدیغی كبی هر بر دكان ایچره كندی نفسندن اوتری سعی ایلر و صنعتی
ایشلر ضمنا تبعده اصلاح عالم حاصل اولور و جهانه نظام كلور كوركه بو عالمده
هر برینك بر دردی وار كندی دردی اوزره بر مرهم استر و بو عالم بونلرك هر برینك

كندی دردی اوزره مرهم دیلمسندن و كندی نفسی ایچون سعی ایلمسندن عالم قائم
اولور وانتظام بولور ﴿مثنوی﴾ حق ستون این جهان از ترس ساخت *
هر یكی از ترس جان در كار باخت * حمد ایزد را كه ترسی را چنین * كرد او معمار
اصلاح زمین) حق سبحانه و تعالی بو جهانك ستون و قیامنی ترسدن دوزدی
هر بریسی خوفدن جانی كارنده اوینادی یعنی چونكم خدای تعالی حضرتلری
بو عالمك قیامنی خوفدن دوزدی پس خلق عالمدن هر بریسی خوفدن اوتری جانی
كار و كسبده اوینادی وهر بری جانی قورقوسندن بر كاره سعی ایتدی پس بونلرك
هر برینك قورقودن اوتری بر كارك حصولنه سعی ایلمكلرندن عالم بویله منتظم
اولدی و بنی آدم راحت بولدی حمد وثنا شول ایزد تعالی حضرتلرینه كه بر خوفی
بونجلین اول خدا زمینك معماری واصلاحی ایلدی اكر بو خلق عالم یا فقردن
یا قلت معاشدن قورقمیه لر و بر كار و كسبك طالبی اولمیه لردی وهر كس اصلا كار
و كسب قیلمیه لردی بو عالمك نظامنه خلل كلوردی وخلق عالم الملرده ومضایقه لرده
اولورلردی پس حق تعالی حضرتلری خلقك قلبنه بر كونه خوف براغوب انلرك
هر بری بر صنعته طالب اولدیغی وانی فعله كتوردیكی بیوك نعمتدر كه انسان كندی
وجودندن اوتری هر نه بی استه سه كورر كه دوزلمش وانكچون حاضر ومهیا اولمشدر
پس حق تعالی حضرتلرینه بو خصوصده دخی چوق حمدلر وشكرلر ایلمك كركدر كه
بویر یوزینه بویله انتظام ویردی (مى) این همه ترسنده اند از نیك و بد *
هیچ ترسنده نترسد خود زخود * خود حقیقت بر همه حاكم كسیست * كه قریبست
او اكر محسوس نیست * هست او محسوس اندر مكمنی * لیك محسوس حس
این خانه نی) بو دوكلی بنی آدم نیك و بددن قورقوجیلردر هیچ بر قورقوجی خود
كندیدن قورقمز یعنی بو دوكلی خلق عالم ایكیدن خالی دكلدر ایولكك زوالندن
وكلمكك اصابت قیلمسندن قورقوجیلردر هیچ بر قورقوجی كندی كندیدن قورقمز
بهر حال آنی بر مخوف واردر كه اول خائف اولان كسه بی كاه ایولك زوالی ایله
قورقودر وكاهی كلمكك اصابت قیلمسیله قورقودر فی الحقیقه مخوف الله تبارك
وتعالیدر خود حقیقتده دوكلی اشیانك اوزرینه حاكم همان بر كسه در كه (ونحن
اقرب الیه من حبل الورید) آیت كریمه سنك موجبنجه ودخی * وهو معكم اینما
كنتم * قول شریفنك حسبنجه اول حاكم بنده لرینه قریبدر اكر محسوس دكل
ایسه ده كه بو ظاهر كوزیله بو عالمده اول ادراك واحساس اولنمز اما اول حاكم مطلق
واول جمله ده متصرف اولان حضرت حق بر مكمنده محسوسدر ولیكن بو خانه نك
حسنك محسوسی دكلدر مكمن محل كونه دیرلر بونده مكمندن مراد اهل دله نسبتله
جان و عامهٔ مؤمنینه جناندر كه (وجوه یومئذ ناضرة الی ربها ناظرة) آیت

كريمه سنك موجبنجه مؤمنلر اول كونده ربلرنی كوره‌لر كما قال * سترون ربكم كما ترون القمر ليلة البدر لاتضارون فيه * پس جناب عزت جل شانه بو خانهٔ جسدك حسنه و بصرنه محسوس دكلدر * لاتدركه الابصار و هو يدرك الابصار وهو اللطيف الخبير * بيوردی اما اصحاب قلوب مكمن دلده كوكل كوزيله اول حاكم مطلق آشكارا كورورلر انلرك چشمی جاننه حضرت حق مخفی و پوشيده دكلدر ﴿ مثنوی ﴾

آن حسی كه حق بران حس مظهرست * نيست حس اين جهان آن ديكرست *

حس حيوان كر بديدی آن صور * بايزيد وقت بودی كاووخر) شول برحسكه حق سبحانه وتعالى اول حس اوزره ظاهردر او بو جهانك حسی دكلدر اول غيريدر يعنی حق سبحانه وتعالى شول حس وادراك اوزره كه كنديسنی ظاهر قيلمجيدر واول حس دخی حضرت حقی مشاهده ومعاينه ايلمجيدر بو جهانك حسی دكلدر اول حس غيريدركه اكا چشم جان وديدهٔ جنان و بصر بصيرت دخی ديرلر كه مراد اندن كوكل كوزی ديدكلريدر حق تعالى يی كورجی ومشاهده قيلجی بو حس جان وديدهٔ جناندر يوخسه بو ظاهر حسی دكلدر بو ظاهر كوزی سائر حيوانانك كوزيله رؤيتده برابردر بو ظاهر كوزينه حس حيوانی ديرلر اكر حس حيوانی اول صور ربانی يی كوريدی كاووخر بايزيد وقت اوليدی صوردن مراد بونده صفات الهيه درنته‌كم * ان الله خلق آدم على صورته * حديث شريفنده محدثلر صورتی صفتله تفسير ايدوب ای على صفته ديمشلردر پس تقدير كلام حس حيوانی اكر اول صور الهيه يی كوريدی يعنی صفات ربانيه يی مشاهده ومعاينه قليدی هر كاووخر كندی وقتنك بايزيدی اولوردی زيرا كاووخرك كوزلرنده محسوساتی كورمك دخی زياده‌در اكر صفات الهی وصور ربانی وروحانی بو كوزلرله كورلمك و بو حسله مشاهده اولنمق ممكن اوليدی فی الحقيقه هر كاووخر عارف بالله اولوردی وهر ظاهر كوزلری زياده كورن جاهل وابتر شيخ دين اولمق لازم كلوردی بوخود بويله دكلدر

(م ی) آنكه تن را مظهر هر روح كرد * وآنكه كشتی را براق نوح كرد *

كر بخواهد عين كشتی را بجو * او كند طوفان تواى نورجو) اول حاكم مطلق وفاعل مختار اولان حضرت حق جل شانه كه تنی هر روحه مظهر ايلدی يعنی خاكدن مخلوق اولمش بدنی هر كونه روحه مظهر قيلدی واول خدا كه سفينه‌يی نوح عليه السلام حضرتلرينه براق ايلدی حتی نوح عليه السلام حضرتلری توابعيله اكا بينوب طوفاندن نجات بولدی اكر اول حاكم مطلق مراد ايلرسه جوده عين كشتی يی اول خدا ای نورجو سكا عين طوفان ايلر بعض نسخه‌ده بجوجيم ايله واقع اولمشدر ايرمق معناسنه بونده جويدن مراد دريا اولوركه دريا حضرت حقك قدرت وعظمتنه نسبتله جوی كبيدر و بعض نسخه‌ده دخی

خاء معجمه ايله بخو واقع اولمشدر بو تقدير اوزره معنی اكر حق تعالى استرسه خوی وعادتله اولان عين سفينه‌يی اول خدا سكا طوفان ايلر ای نوردبلجی ديمك اولور نورجو بونده سلامت جو معناسنه استعاره اولنمشدر يعنی * يفعل الله مايشاء و يحكم ما يريد * آيت كريمه سنك حسبنجه اكر اول حاكم مطلق مراد ايلرسه عادت اوزره اولان عين سفينه‌يی ای سلامت جو سكا طوفان ومحل غرق ايلر واسترسه هم عين طوفانی سكا محضا سفينه ايلر اول دكلدركه سن بر سبب سلامت اولان شيئه تمسك قيلمغله حق تعالينك طوفان بلاسندن نجات بوله سن و بودهٔ دكلدركه سن طوفان بلايه غرق اولدقده حق تعالى حضرتلری سنی بلاسبب حفظ ايلدكدنصكره اول طوفان بلا سكا ضرر ويره حق تعالى بر قولنی حفظ ايلدكدنصكره جميع عالم طوفان بلا احاطه ايلسه آنك بر قيلنه ضرر كلمز وحق تعالى بر قولنه ضرر مراد ايلدكدنصكره بر شيء انی مانع ودافع اولمز كما قال تعالى فی سورة يونس * وان يمسسك الله بضر فلا كاشف له الا هو وان يردك بخير فلا راد لفضله يصيب به من يشاء من عباده * وقال ايضا فی سورة فاطر ما يفتح الله للناس من رحمة فلا ممسك لها وما يمسك فلا مرسل له (مثنوی) هردمت

طوفان كشتی ای مقل * باغم وشاديت كرد او متصل * كرنه بينی كشتی و دريا به پيش *

لرزها بين درهمه اجزای خويش) ای مقل هردم سنی طوفان وكشتی نته كم اوسنی غم وشادی يه متصل ايتدی اكر دريا وكمی اوكده كورميه سن كنديكك دوكلی اجزاسنده لرزه كور مقل فقيره ديرلر يعنی ای فقير اكر سنك ديدهٔ غيب بينك وار ايسه كورر سنكه هردمده سكا سفينهٔ طوفان واردر سفينه دن مراد سبب سلامت اولان حالت وطوفاندن مراد باعث محنت وآفت اولان حالتدركوركه حق تعالى حضرتلری سنی كاه اولور غم درياسنه دوشررکه آنده غرق اولمق مرتبه سنه وارر ايكن فی الحال سفينهٔ سلامت سنی شادی وسرور ساحلنه ايركورر وساحل شادی وسرورده دخی هميشه قومبوب ينه بر موج قدرت كلوب سنی اول مقامدن ايروب بر آخر كردابه دخی دوشرر واندن دخی بر سبب سلامت دوزوب سنی اول واسطه ايله خلاص ايلرينه بر آخر درياده دخی دوشرر حاصل كلام اكر سن سبب سلامت اولان معنوی سفينه‌لری و باعث محنت و آفت اولان بلا درياربنی حضوركده كورمز ايسك كندی اعضا وجوارحكده بو قورقولری واضطرابلری كورهر بر جزوك نه‌دن ترسان اولوب مضطرب اولورسه اول دريادر وهر نه‌دن سلامت وراحت بولورسه اول كشتيدر ﴿ مثنوی ﴾ چون نبيند اصل ترسش را عيون * ترس دارد از خيال كونه كون) چونكم عيون اصل ترسش كورميه كونا كون خيالدن ترس طوتر ترسش كسر سينله خوف معناسنه اسم مصدردر يعنی ناسك عيون جانی چونكم دروننده اولان خوفك اصلنی كورميه واول ترس وبيمی موجد مرسا كيمدر آنی

مشاهده قیلیه کوناکون خیالاتدن خوف و بیم طوتر و اول خوفی اول خیال
مشابه سنده اولان شیلردن تخیل ایلر بصر بصیرتی یوقکه اول خوفك اصلی وفاعلی
آنکله کوره وکوناکون خیالاتدن اعمی کبی خوف ایلمکدن قورتله نتهکم بو معنایی
تفهیم ایچون بو بیتلری مثل موقعنده ایراد ایدوب بیورررلر ﴿ مثنوی ﴾ مشت
بر اعمی زند یك جاف مست * کور پندارد لکدزن اشترست * زانکه آن دم بانك
اشترمی شنید * کورراکوشست آینه نه دید * باز کوید کورنی این سنك بود * یامکر
ازقبه پرطنك بود * این نبود واو نبود وآن نبود * آنکه او ترس آفرید اینها نمود) مثلا
برخبرسز مست اعمی اوزره ناکاه مشت اورر وسکوت قیلور کور ظن ایلرکه دبه
اور بجی دوه در اول جهتدن کورلکدزن اشترظن ایلرکه اول دمده اشتر
صداسنی اشتدی انکیچون اول مشت اوران کسهیی دبه اوربجی دوه صاندی
زیرا کورك آینه سی کوشدر کوز دکلدر جلف خبرسز کسهیه دیرلر یعنی فی المثل
برخبرسز مست کسه برکوری امتحان ایلمکدن اوتری اکا بر یومرق اورسه اما
کندیسی سکوت قیلسه وحرکت قیلسه واول کورك یاننده بر دوه اولسه واول دوه صدا
ایدوب اول کورآنی ایشتمش اولسه کوراول کندویه مشت اورانی بیله میوب دوه
کندیسنه دبه اوردی صانور اما انی دخی تحقیق ایلیوب کیرو کندیسنه اول کور
دیر بو بکاطوقون دوه دبه سی دکل ایدی طاش ایدی یاخود مکر پرطنك اولان
قبهدن ایدی طنك طنین وصدا معناسنه در یعنی کور کندیسنه طوقونن نسنهیی
دبه صانمبوب مطلق برجانبدن کلمش طاش ایدی دیر کیرو دونوب یعنی یاخود
مکر اول طاش بر پرصدا قبهدن ایدی کلوب طوقندی دیر بو اولمدی واو اولمدی
واول دخی اولمدی یعنی نه دوه دبه سی اولدی ونه طاشك برجانبدن کلمسی ونه
قبهدن کلمسی اولدی بلکه اول خدا که خوفی خلق ایلدی بوکونه خیاللری اکا
کوستردی وکور دل اولان کسه کندیسنه طوقونن زخمك اصلنی بیله میوب کاه
عمرودن وکاه بکردن صاندی وکاهی آنی بعض اسبابدن قیاس ایلدی اما بوجملهسی
حقیقتی کورمدیکندن واصلنه نظرایر کورمدیکدن حاصل اولور ﴿ مثنوی ﴾
ترس ولرزه باشد از غیری یقین * هیچ کس از خود نترسد ای حزین) ترس ولرزه
غیریدن اولور یقین بودر هیچ کسه ای حزین کندیسندن قورقمز یعنی برکسه کندی
کندیسندن قورقمز ومضطرب اولمز اکر برکسهیه خوف ولرزه کلسه لابد غیریدن
کلور وناقص المعرفه اولان عوام قتنده اول غیرخلقدر که انلر خوف ولرزهیی
خلقدن کوررلر اما کامل المعرفه اولان عاقل قتنده خوف ولرزهیی خلق ایلین
حضرت حقدر پس مخوف فی الحقیقه حضرت حق اولور اما عارف اولمینلر بو درونه
کلان خوف والمی وهم وخیالدن بیلور (می) آن حکیمك وهم خواند ترس را *

فهم کژ کردست او این درس را * هیچ وهمی بی حقیقت کی بود * هیچ قلبی بی
صحیحی کی رود) اول حکیمجك ترسه وهم اوقور اول حکیمجك بو درسی اکری
فهم ایتمشدر هیچ حقیقتسز بر وهم نچین اولور هیچ بر صحیحسز بر قلب نچین کیدر
یعنی کتمز حکیمك ده اولان کاف تصغیر ایچوندر اما تحقیر معناسنی افاده ایلر و حکما
بویله دیرلر که انسانك قوت واهمه حواس خمسهٔ باطنه سندن برقوتدر که غلط
ادراك ایدیجیدر واکثر انسانی اول قوت واهمه ضرر اولمین شیلردن تحذیر
وتخویف ایلر پس انسانك قلبنه کلان قورقو وهمدر نتهکم اول بویله دین
حکیمجکك مذهبنی بیان ایدوب بیورررلر که نچین برکسهنك قلبنه برشیدن قورقو
کلسه اول حکیم قلبنه کلان قورقویه اصلی یوق وهمدر دیر بو قلبه قلق واضطراب
ویرن خوفه مجرد وهمدر دیمك درسنی اول حکیم کژ فهم ایلمش و صحیح بیله میوب
یبانه سویلمشدر فرض ایده لمکه خوف وحذر وهم ایمش ووهمدن حاصل اولور
ایمش اما هیچ اصلسز وحقیقتسز بر وهم نچین اولور بهرحال هر وهمکه برکسهنك
قلبنه قورقو براغه بهرحال آنك برحقیقتی واصلی واردر اول اصل وصدق واسطه
سیله قوت واهمه آدمی قورقودر یوخسه اکر اول خوفك اصل وحقیقتی اولمسه
وهم آدمك قلبنده نیجه حکمنی یورودر واثرنی نافذ ورایج ایلردی حکمنی یورودوب
نافذ ایلمکه قادر اوله مزدی مثلا بین الناس هیچ صحیحسز ونقد خالص امیدیسز
برقلب جاری اولورمی بو مقرردر که اولمز برکسه برقلبی آلسه وقبول قیلسه بلکه
بو صحیح العیار برنقددر دیو آلوب قبول ایلر وکذلك انسانك قلبنده اولان وهم
دخی برقلب ودروغ نقره یه بکزر که صحیح خوف دکلدر اما خوفك حقیقتی واصلی
واردر که اول نقد خالص کبیدر نچین قوت واهمه کلوب برکسهیه قورقو و یرسه
اول کسه قلبده اولان وهمی خوفك صحیحندن وصدقندن اوتری جائز کورر یوخسه
مطلق اول وهمه وجود و یرمز امدی وهمك انسانك وجودنده تأثیر ایلمسنك بهر
حال براصلی وحقیقتی واردر یوخسه اکر اول حقیقت اولمسیدی وهم برعاقلی
آلدامغه قادر اولمزدی ﴿ مثنوی ﴾ کی دروغی قیمت آرد بی زرست * دردو عالم
هر دروغ از راست خاست * راست رادیدا ورواجی وفروغ * برامید اوروان کرد آن
دروغ) مثلا نچین بر دروغ راستسز قیمت کتورر بو مقرردر که هیچ بر دروغ راستك
وجودیسز قیمت بولمز و مقبول اولمز ایکی عالمده هر دروغ راستدن قالقدی یعنی
ظاهرده و باطنده هر کذبکه قائم اولدی یعنی صدقدن قائم اولدی اکر ظاهرده
واکر باطنده برکسه برکذبی قبول قیلدی مکرکه راست اولمق ملاحظه سیله پس
ظاهرده و باطنده کذب راستدن قائم اولمشدر اول کسه راستی کوردی رواجنی
وفروغنی یعنی او برکاذب راستك رواجنی و بین الناس فروغنی کوردی اول راست

اميد ی اوزره اول دروغی روان ورایج ایتدی یوخسه اکر دنیاده راستك فروغی وروایجی اولمیدی بر کاذب کندی دروغنی نیجه روان ایلیه بیلوردی پس دروننده قوت واهمه قلب و کذبدر یعنی برکسه یه خوف و خلجان و یرمك استسه بهرحال خوفك برحقیقتی اولمق ملاحظه سیله حکمی یورودر یوخسه اول خوفك اصلی وصدقی اولمدیغی ظاهر اولیجق وهمی کمسه قبول ایلمز نته کم قلب التونی وکذبی کیمسه قبول ایلمز مکر که صحیح اولمق ملاحظه سیله پس بو دنیاده هم بین الناس نقدر زراق و کذاب وارایسه کندیسنی خالص وصادق شکلنده کوسترمکله مقبول اولور یوخسه آنك کذب وزرقی ظاهر اولدقدنصکره عاقل قتنده اصلا مقبول اولمز نته کم دروغه منسوب اولنلره صدقك قدرنی بیلمکدن اوتری خطاب ایدوب حصه بیوررلر اندنصکره بنه حکیم فلسفیك هم سوزینك وعلمینك حقیقتنی و بطلاننی بیان بیوررلر ﴿ مثنوی ﴾ ای دروغیکه زصدقت این نواست * شکر نعمت کو مکن انکار راست) ای دروغه منسوب اولان اهل زرق واهل ریا که سکا بونوا ورزق وقدرت وغدا صدقدندر شکر نعمت سویله راسته انکار ایلمه یعنی هرنه قدر زراق ومرایی و کذب ومدعی وارایسه البته انلر اهل خلوص واصحاب صدق وصفا و ارباب وفا شکلنده اولمغله غنا ونوا بولورلر لازم کلدیکه کذبه منسوب اولان طائفه باری اهل صدق و صفانك وجودلرینك نه نعمت ایدیکنی بیلوب انلرك شکرنی قیلق انلره لازم اولور تاکم کفران نعمت اولمغله هم برآخر کناه ایلمش اولمیه لر پس انلره شکر نعمت قیلمغی وراست اولنلرك قدرنی بیلمکی تعلیم ایدوب بیوررلر ای دروغه منسوب اولان لاف بونوا وقدرت سکا صدقدن حاصلدر لازم کلدیکه راستك نه نعمت ایدیکنی بیلوب اکا شکر سویلیه سن زنهار راسته انکار ایلمه که کفران نعمت اولنلردن اولمیه سن پس حکیم فلسفی دخی نوعا دروغه منسوبدر آنك دخی عاقل وعالم اولنلردن برك ونوا بولمسی انك قولنك و علمنك صدق اولمسی اعتباریله در واندنصکره بو امت ایچره انلرك اقوال وکتابلرینی اوقومق حضرت نبی علیه السلامك شرعنه تطبیق ایدوب کتابلرینی حمدله وتصلیه ایله باشلبوب صادق اولان عالملرك علمیله خلط ایدکلری ایچوندر والا فلسفیلرك اقوالی وعلمی وکتابی اصلا بو امت محمد صلی الله تعالی علیه وسلم ایچره مقبول دکلدر پس مفلسف اولنلرك طوفاننه وکشتیلرینك بیاننه شروع ایدوب بیوررلر (م ی) از مفلسف کویم وکژهای او * بازکشتیهای دریاهای او) مفلسفدنمی سویلیم وآنك سوداسندنمی سویلیم یاخود آنك کشتیلرندن ودریالرندنمی سویلیم مصرع ثانیده اولان او ضمیری مقدما آنکه دیمکله اشارت ایلدکلری حضرت حقه راجع اولور وتقدیر کلام بویله دیمك اولورکه فلسفه صاحبندنمی سویلیم وانلرك کژفهملرندنمی

سو یلیم که انلرك اکثر فهملری کژ و یلدکاری خیالات سوداویه کبیدر یاخود اول خدانك کشتیلرندن ودریالرندنمی سویلیم (م ی) بل ز کشتیهاش کان بندد لست * کو یم از کل جزو در کل داخلست) بلکه اول خدانك کشتیلرندن سویلرمکه اول بندلدر کلدن سویلرم جزو کلده داخلدر کشتیها شده اولان ضمیریت اولده واقع اولان او ضمیرنك راجع اولدیغی مرجعه راجع اولورکه اندن مراد آنکه دیمکله ابیات سابقه ده اشارت ایلدکاری حضرت حقدر نته کم آنکه او ترس آفرید اینها نمود دیمشلرایدی بو ضمیرلر اکا راجع اولور وآنك کشتیلرندن مراد احکام واوامر الهی اولورکه اول کوکلرك بندی و قیدیدر و کوکللر اکا مربوط و مقید اولمشلردر بو اعتبارله احکام الهی بندل اولور و خلق دریای ضلالت و کرداب معصیتدن خلاص ایلدیکی اعتبارله کشتیلر کبی اولور و بو احکام الهی کشتیلرینك کشتیبانی هر عصرده بر نوح سیرت اولان ولی خدا اولور واحکام الهی فی المثل کل وسائر احکام عقلیه واحکام خلایق جزولر کبیدر چونکم کل مثابه سنده اولان احکام الهی ذکر اولنه احکام عقلیه واحکام شرعیه نك جمله سی انده داخل اولور پس بیوررلر که ای مستمع اولان طالب اهل فلسفه دن وآنك فهملرندن وسوداسندنمی سویلیم ویاخود اول خدانك کشتیلری مثابه سنده اولان احکامندنمی سویلیم که اول کشتیلر مثابه سنده اولان احکام الهی بندکان حقك قلبلرینك بندی اولمش وهر بنده الهینك جان ودلی اکا مقید کلمشدر کل مثابه سنده اولان احکام الهیدن سویلرم زیرا جزو مثابه سنده اولان حکم شرعی وحکم عقلی بو کلده داخلدر وکشتی لابد بر کشتیبان ایله جاری اولوب بر محله واصل اولدیغی کبی احکام الهی هم بر عالم ربانی اولان ولی واسطه سیله بو دریای عالمده جاری وروان اولوب محل ومقصد هرنه ایسه اکا واصل اولور ﴿ مثنوی ﴾ هر ولی را نوح و کشتیبان شناس * صحبت این خلق را طوفان شناس) چونکم اول خدانك بندل اولان کشتیلرندن مراد احکام الهی اولدیغی آکلدك هر ولی یی هم نوح وکیمی آکله بو خلقك صحبتنی طوفان آکله یعنی حضرت نوح علیه السلامك سفینه سنه تمسك ایدنلر طوفاندن نجات بولوب واندن تخلف ایدنلر غرق وهلاك اولدیغی کبی هر عصرده نوح سیرت اولان واحکام الهی سفینه سنی اجرا قیلان وانك علمنی بیلان ولینك طریقنه تمسك قیلان لابد بو خلقك مصاحبتی طوفانندن خلاص اولور و بونلرك شر وفسادی دریاسنه غرق اولمقدن نجات بولور ایمدی ای طالب هر عصرده اولان ولی خدایی نوح وکشتیبان بیلکه اول احکام الهیه کشتیسنك و سنت نبویه سفینه سنك رئیس ومدبریدر بو خلقله خلط ومصاحبت قیلمق معناده طوفان بلادر اکر سن بو خلقك طوفان مصاحبتندن وکرداب شر ومضرتندن خلاص اولمق استرایسك وقتنك

نوحی وشریعت کشتیسنك کشتیبانی اولان بر ولینك کشتیٔ طریقنه داخل اول
واکا تمسك قیل تاکم بو خلقك شروضررندن امین اوله سن ونجات بوله سن (مثنوی
کم گریزاز شیرو اژدرهای نر زآشنایان وزخویشان کن حذر* در تلاقی روز
کارت می برند* یادهاشان غائبی ات می چرند) شیردن واژدرهای نردن ای سالك
راه الهی قاچمه که بونلردن آدمك دین وایمانته ضرر اولمز اگر بونلرك ضرری
اولورسه انجق بدنه اولور اما آشنالردن واقربالردن حذرایله که اقارب عقارب کبیدر
دیمشلر وخصملر که معناده خصملرك اکد واشدیدر دیو حقیقته واقف اولنلر تحقیق
ایلمشلردر اگرچه آشنا واقربا آدمك دیننه ضرر ویرمزلر ایسه‌ده دینه متعلق
اولان کسب وتحصیله مانع اولورلر انلره تلاقیده سنك روزکاری ایلتورلر انلری
یاد ایلدکلکه سنك غائبه منسوب اولان شیلریکی اوتلرلر یعنی انلر کلوب سکا ملاقی
اولمقده وسنکله مصاحبت قیلمقده سنك وقت عزیزکی وعمر نازنینکی ضایع ایدرلر
سنك تنهاده اولان آشنالری وخویشاوندلری یاد ایلدکلرك وقلب ایچره ویالسانله
انلری تذکر قیلمقلقلرك سنك غائبه منسوب اولان محصولکی وروحانیتکی اوتلرلر
یعنی انلرك تذکراتی ایله شول حیواناته بکزرکه سنك قلبك باغنده بتن محصولاتی
وروحانیاتی اوتلیوب سنك قلبکده ذوق وصفا نباتلرندن اثر قومزلر الحاصل
قلبك انلرك یادنه مشغول اولور حیوانات اوتلمش باغه وصغرلر چکنه‌مش طاغه
دونر ﴿ مثنوی ﴾ چون خرتشنه خیال هر یکی* از قف تن فکر را شربت مکی)
چونکه انلرك هر برینك خیالی صوسز اشك کبی تن قفندن فکری شربت
امیجیدر شربت مکی شربت امیجی معناسنه درقف اصلنده شربت سلنه دیرلر
بونده ظرف معناسی مراد اولور یعنی اول آشنا واقربا ویاران دیدیکك کسه‌لر
هر برینك خیالی خرتشنه کبی ای طالب سنك بدنك قابندن دینکه نافع اولان فکری
وسکا فائده قیلان ذکری شربت کبی امررلر وسنك بدنك ظرفنده فکر الهی وذکر
ربانی شربتنی قومزلر زینهار انلرك تشنه خرلر کبی اولان خیالنی همان خانهٔ
قلبکه کتورمیه کور ﴿مثنوی﴾ نشف کرد ازتو خیال آن وشات *شبنمی که داری
از بحر الحیات* پس نشان نشف آب اندرغصون * آن بود کان می نجنبد در رکون)
اول واشیلرك خیالی سندن نشف ایتدی شول برشبنمکه سن بحرحیاتدن طوترسن
پس غصونده اولان آبك نشف اولمسنك نشانی اول اولورکه اول غصون رکونده
حرکت ایلمز وشاة واشینك جمیدر واشی غمازه ونمامه ورنك ویریجی کسه‌یه دخی
دیرلر نشف ایچمکه دیرلر نشف الحوض الماء دیرلر حوض آبی ایچسه غصون
غصنك جمیدر غصن داله وبداغه دیرلر رکون رکنك جمعیدر رکن میله دیرلر
وتوضیح معنای بیتین شریفین بویله دیمك اولورکه اول آشنا واقربا دیدیکك

غماز ونماملرك هر برینك بحر حیات طیبه‌دن شول برشبنمکه درونکده سن طوترسن
سندن آنی هر برینك فکری وخیالی نشف وجذب ایتدی وسنی برقوری اغاج کبی
قودی پس شاخلرده وبداقلرده اولان آبك نشف اولمسنك علامت ونشانی اولدرکه
اول هوا اسدکده سائر تازه شاخلر کبی یمین وشماله تمایل ایلمز بلکه حجر صلد کبی
بر یرده غلیظ اولوب طورر کما قال السعدی (بیت) وعند هبوب الناشرات علی الحمی*
تمیل غصون البان لا الحجر الصلد) پس ای سالك وطالب اولان کسه سنك دخی
اغصان وجودکده آب حیات معنویه‌نك کمی وقلبکده اولان نشو ونمایی انلرك
خیالی جذب ایتمسنك علامتی اولدرکه سنك قلبك ودرونك خشك ویابس اولوب
هوای یارله حرکت ودین وطاعت جانبنه مائل اولمز ﴿مثنوی﴾ عضو حر
شاخ ترو تازه بود* می کشی هرسو کشیده می شود* گر سبد خواهی توانی کردنش
هم توانی کرد چنبر کردنش) مثلا حرك عضوی شاخ تروتازه اولور هر جانبه
چکه‌سن چکلمش اولور یعنی اقربا وآشنا قیدندن ودنیا وهوای نفسانی بندندن
حر وآزاد اولان کسه‌نك عضوی فی المثل شول شاخ تروتازه کبی اولورکه آنی سن
هر جانبه که چکه‌سن چکلمش اولور وسکا میل قیلور مثلا اگر اول شاخ تازه‌یی
سبد اورمك استیه‌سن انی سبد ایلمکه قادر اولورسن هم انی سبدك کردننك چنبری
ایتمکه قادر اولورسن نته‌کم سبدك بوینده شاخلردن چنبرلر وحلقه‌لر اورلر
مصرع ثانیده اولان کردن بیون معناسنه اولور اما کاف عربیله ایتمك معناسنه
اولورسه هم جائزدر ولیکن مکرر اولور زیرا بو وجه اوزره معنی هم انی ایتمکه
قادرسن چنبر ایتمکه قادرسن دیمك اولور ﴿مثنوی﴾ چون شد آن ناشف
زنشف بیخ خود* نایدآن سویی که امرش میکشد) چونکم اول ناشف کندی
کوکنك نشفندن کندی اول جانبه کلمزکه امرانی چکر ناشف نشفدندر نشف ایدیجی
معناسنه نشف ایچمکه وسیکمکه ودخول ایتمکه دیرلر اگر نشف اغاجك کوکی
جانبندن ایچمك وجذب ایتمك معناسنه اولورسه شد بونده رفت معناسنه اولور
اما کاهی یابس معناسنه استعمال ایدرلر بو تقدیر اوزره شد اولدی معناسنه اولور
اوایکی وجه اوزره معنی چونکم اول ناشف اولان اغاج کندی کوکنك نشف وجذب
ایلمسندن کندی یعنی زمیندن رطوبت جذب ایتیوب قوریدی اول جانبه کلمزکه
امر آنی چکر وایکنجی وجه اوزره معنی چونکم اول شاخ کندی کوکنك بوسندن
یابس اولدی بر صاحب امر آنی برجانبه چکسه کلمز ومائل اولمز کذلك هر شول
کسه‌نك که اغصان اعضاسی اصلنده ایمان واسلام آبنی ایچیجی اولمیه بلکه انك
بیخ قلبی وروحی آب ایماندن یابس اوله ورطوبت دینیه‌دن بی بهره قاله اول کسه
قورو آغاج کبی اولور صاحب امر آنی برجانبه که چکه کلمز واکا مائل ومنقاد

اولمز (م ی) پس بخوان قاموا کسالی ازنبی * چون نیابد شاخ از بخش طبی)
بو بیت شریف سورهٔ نساده اولان بو آیت کریمه یه اشارت اولور قال الله تعالی
(ان المنافقین یخادعون الله) یعنی تحقیقا منافقلر مخادعه ایدرلر یعنی مکر وحیله
ایدرلر اللهه ورسولنه وعباد اللهه یعنی ظاهرا توحید شرع اوزره وباطنا کفر
وعصیانلرین آچق ایدرلردی (وهو خادعهم) حال بوکه الله تعالی بونلری خادعدر
یعنی بونلرک خدعه ومکری مقابله سنده جزاینه مکرو یرر (واذا قاموا الی الصلوة قاموا
کسالی) وچون بو منافقلر صلوته قائم اولسه لردی قائم اولورلردی متثاقل اولدقلری
حالده کالمکره علی الفعل کسالی بضم الکاف وفتح الکاف جمع کسلان وایکسیله ده
قرأتدر (یراؤن الناس) ناسه ریا ایدوب عملارین کوسترلردی تاکه بونلری مؤمن
صانه لر (ولا یذکرون الله الاقلیلا) وحال بوکه اللهی ذکر ایتمزلر الاقلیلا زیرا هر بارکه
ناسی کورسه لر ذکر ایدرلردی ویاخود مراد قلبلرنده اولمیوب لسان ایله ذکر
ایلملری اوله معنای بیت پس قرآن عظیمدن قاموا کسالی آیتنی اوقو چونکم شاخ
آتک کوکندن ایچک بولیه طبی طانک فتحه سیله وکسره سیله هم آت وقاطر وحمار
وکیک ایچکنه دیرلر یعنی پس بو وجودی یابس اولان ورطوبت اسلامیه دن خالی
قلان کسه لرک شاننی وحالنی بیلمک ایسترایسک قرآندن منافقلر حقنده اولان بو آیتی
اوقو کورکه امر حقه صفای قلبله مائل اولمزلر وصلاتی قیلمغه متثاقل اولورلر آمی
جانبنه تازه شاخ کبی اکلمزلر وباش ایندرمزلر ایدی چونکم برشاخ کندی بیخندن
واصلندن ایچک بولیه ورطوبت اخذ قیلیه اول شاخ اکلمز وجاذب اولان کسیه میل
قیلمز مکرکه کسلان اوزره تارک صلاة منافق سیرتلرک حق تعالینک جانبنه باش
اکدکلری ومیل قیلمدقلری کوکلری قورودیغندن وروحلری ایمان واسلام رطوبتندن
خالی اولوب کندیلر شاخ یابس کبی قالدیغندن اولور طبیده یا نفس کلمه دن اولمیوب
وحدت ایچون اولسه طب کسر طایله لغتده اصلاح ولطف معناسنه دخی کلور
بو وجه اوزره معنی چونکم شاخ کوکندن اصلاح وتازه لک بولیه قورر وهرنه
جانبه چکسک کسلان اوزره چکیلور دیمک اولور (م ی) آتشینست این نشان
کوته کنم * برفقیر وکنج واحوالش زنم * آتشی دیدیکه سوزد هر نهال * آتش
جان بین کزو سوزد خیال * نی خیال ونی حقیقت را امان * زین چنین آتش که شعله
زد زجان) بونشان آتشیندر بونی کوته ایلرم یعنی بو مقدما وجودی رطوبت
ایمانیه دن نشو ونمای اسلامیه دن خالی اولان کسه نک علامت ونشانی یابس
اغاج کبی امر حقه مائل اولمق وباش اکمکدر دیمش ایدک وآتشناک وسوزناک
برنشاندر بونی قصه ایلرم فقیر اوزره وکنج وانک احوالی اوزره اوریورم وبونلرک
قصه سنی سویلرمکه مقدما ذکر ایلشدک لکن الکلام یجر الکلام بعض کلامک

مناسبتله ذکر اولنمسیله اول فقیرک قصه سی وانک احوال پرحصه سی تمام اولمیوب
قالمش ایدی بر آتشی کوردک که هر نهالی وشاخی یاقر مثلا آتش صوری کبی که
بو آتش عنصری وصوری هر نهالی ودرختی یاقر بونی سن کوردک آتش جانی
کورکه اندن اوهام خیال یانار وبو آتش جاندن مراد آتش توحید الهی ونار تجلیٔ
ربانیدرکه باطنده اولان اوهام وخیالاتی شعله زن اولدقده احراق ایدوب ازاله
وافنا ایلرنه خیاله ونه حقیقته امان وار بو تجلین آتشدنکه جاندن شعله اوردی
خیاللردن مراد دنیاده اولان شیلر وحقیقتدن مراد آخرتده اولان شیلردر برکسه نک
جاندنکه آتش توحید الهی ونار تجلیٔ ربانی شعله زن اوله وظهوره کله بو تجلین
آتشدن نه خیال مثابه سنده اولان صوراشیایه امان اولور ونه آخرتده ماسوا حکمنده
اولان حقیقته امان اولور بلکه سوا حکمنده اولان اکر خیال واکر حقیقت هرنه ایسه
بونار تجلیٔ الهی انلری احراق ایدوب محو ایلر (م ی) خصم هر شیر آمد وهر روبه او
* کل شیٔ هالك الاوجهه) هر شیرک وهر روباهک خصمی کلدیکه کل شیٔ هالکدر
الا انک وجهی دکل بو آیت سورهٔ قصصک آخریدر بونک تفسیری وتحقیقی برقاچ
موضعده مرور ایتمشدر جمله دن جلد اولده شیر حکایه سنده مرور ایلدی انده طلب
اولنه وبونده شیردن مراد قوی وروبهدن مراد ضعیف ویاخود شیردن مراد
عالی وشریف روبهدن مراد حقیر ودنی ویاخود شیردن مراد صادق وراسخ
کار وروبهدن مراد کاذب وحیله کار اولور الحاصل اول آتش وحدت ونار تجلیٔ
احدیت شریف ودنی وقوی وضعیف هرنه قدر اضداد ومغایرات واختلافات
وکثرات وار ایسه بو جمله سنک خصمی کلدی وبو جمله سنی نار قهار یتله قهر قیلدیکه
هرشی جمله سی فی الحقیقه هالکدر الا اول واحد وقهارک ذاتی دکل اول همیشه
دائم وباقیدر (کل من علیها فان) مقتضاسنجه هرشی فانیدر (م ی) در وجوه
ووجه اورو خرج شو * چون الف در بسم درر ودرج شو * چون الف در بسم
پنهان کردوایست * هست اودر بسم وهم در بسم نیست) اول خدانک وجهنده
ووجهنده یوری خرج اول بسمده اولان الف کبی کیت درج اولان الف کبی بسمده
پنهان اول وطور بو وجه اوزره کرد کاف فارسی ایله شو معناسنه امر اولور وایست
دخی طور معناسنه امر اولور وبو دخی جائزدرکه دینه چونکم الف بسم لفظنده
پنهان اولدی وطوردی بو تقدیرجه کردشد معناسنه اولور وایست طوردی
معناسنه ماضی اولور وبعض نسخه ده مصرع اول آن الف در بسم پنهان کرده
ایست واقع اولمشدر بو وجه اوزره معنی اول الف بسم لفظنده پنهان اولمش وقیام
ایتمش اول الف من وجه بسمده وهم بسمده دکلدر بو وجه اوزره ایست طور مق
معناسنه مصدر اولور و وجهدن مراد صفات الهیه اولورکه هر صفت بروجه

کیدر ووجهدن مراد ذات الهی اولور نته کم کل شیٔ هالك الا وجهه ده اولان
وجهدن مراد ذات الهیدر والفدن مراد باسم الله ده اولان اسمك الفیدر که لفظده
وصورت کتابتده پنهان ونا پیدادر که باسمه متصل یاز یلوب الف صورتا ولفظا
ساقط و پنهان اولوب بایله بسم ماییننده درج اولمشدر اما معناده قائم وثابتدر
پس انسانك دخی ایکی وجودی واردر برینه وجود عینی دیرلر که اول بو صحیفهٔ
کونده موجود اولان وجود مجاز یسیدر و برینه دخی وجود علمی دیرلر اندن مراد
عین ثابته سیدر که اول عین ثابته اسم الهینك حرف الفی کبیدر واسمدن مراد بونده
حق تعالینك صفاتی اولور که من وجه عین مسمی اولور لفظده اولان اسم مراد
اولمز پس بسم الله ده الفك لفظدن وخطدن ساقط اولوب پنهان اولمسی سالکلره
بو سر و بو رمزی تعلیم ایلر که تا سالك کندی یقینی و ظاهرده اولان وجودنی
خامل ونا پیدا ایلیه و شهرت تعیندن بکچه وفنا شرابنی ایچه و بو عالم صورتدن
عالم معنی جانبنه کوچه واندہ قائم وثابت اوله بو حالت عامهٔ ناسه موت اضطراری
ایله حاصل اولور وخواصه موت اختیاری ایله میسر اولور وظهوره کلور چونکم
بو مقدمه معلوم اولدی پس تحقیق بیتین شریفین بویله دیمك اولور که ای سالك
چونکم نار تجلیٔ واحدیت لابد هر شیئك مغایرتنی وتعیننی احراق وافنا ایدوب
جمله سنك وجود مجاز یلری هالك اولمق مقرر وهمان اول وجه الهی کما کان فی الاول
باقی قالمق محققدر (لمن الملك الیوم لله الواحد القهار) دیو ینه کندی جواب ویرمك
مصدقدر اولاسن بو عالمده کندی اختیارکله اول خدانك وجوه صفات جمیله سنده
ووجه ذات جلیله سنده یوری جمله صفاتکی وذاتکی خرج ایله واصلا سنده
اوصاف بشریه دن وذات مجازیه دن بر نشان و بقیه قالمیه بسمده اولان الف کبی
یوری صورتا ولفظا غائب و پنهان اولوب درج اول وعالم معناده قائم وثابت اوله
کورکه اول الف بسم لفظنده پنهان ومخفی قیام ایتمشدر که معناده ثابتدر نظر
ایلسك اول الف هم بسم لفظنده واردر وهم بو قدر سن هم بونك کبی اولمق کرك
سنکه بسم لفظنك بو شکل کتابت اولنمسی ولفظدن دخی اول الفك ساقط اولمسی
سالکه بو نکته لری تعلیم ایلر ❊ مثنوی ❊ همچنین جمله حروف کشته مات *
وقت حذف حرف از بهر صلات) بو نجلیندر جمله مات اولمش حرفله صله لردن
اوتری حرفك حذفی وقتنده یعنی بو بسمده مات ومحو اولان الف کبیدر صله لردن
اوتری بر حرفی حذف ایلمك وقتنده مثلا اسیر سیرا بریدبسك معناده اسیر کسیر
البرید دیمکدر کاف لفظدن وکتابتدن ساقط اولوب معناده ثابت اولمشدر ومررت
زیدا دیسك مررت بزید تقدیرنده در بونده دخی با لفظا ساقط اولوب معناده ثابت
اولمشدر وخاتم فضة لفظنده هم خاتم من فضة وغلام زید ترکیبنده غلام لزید

تقدیرنده در ودخلت المسجد دیمك دخلت فی المسجد تقدیرنده در الحاصل الفاظ
عربیه ده حذف وایصال قبیلندن کلمات والفاظ فتی چوقدر باخصوصکه بعض
اسملرده بولنور مثلا اسمعیل ورحمن کبی بونلرك الفلری مات اولمشدر ومعنیده ثابت
وکتابتدن سقوط قیلمشدر ❊ مثنوی ❊ او صله ست و بی وسین زو وصل یافت *
وصل بی وسین الف را برنتافت) او الف صله در بی وسین اندن وصل بولدی بی
وسینك وصلی الفه طوقندی وشعله اورمدی ویاخود طاقت کتورمدی برنتافت
کلمه سنده بو معنا لر جائز اولور یعنی بسم لفظنده درج اولان الف حذذا تنده همزهٔ
وصلدر چونکم لفظدن وکتابتدن ساقط اولدی انك سقوطی صورتا زوالندن
بی وسین بری برینه وصلت بولدی بایله سینك بری برینه اولان وصالی الفه شعله
اورمدی ویاخود الفك وجودنه طاقت کتورمدی پس الفك صورتا وجودنی
اورتادن قالدیروب بایله سین میاننده الف اتصال واقع اولدی پس بونده بادن مراد
فعله الف وسبب اولان روح اولور وسیندن مراد اسم الله اولور که سین دخی الله
اسملرندن بر اسمدر دیمشلردر نته کم پس ده اهل تفسیر بو معنایی تحقیق ایلمشلردر
چونکم بادن مراد روح اوله مطلق آدم اولسه ده جائزدر که آدم مرتبهٔ ثانیده
اولمغله بایه مشابهدر و با ایله اسم اللهك میاننده واقع اولان الفدن مراد
انسانك مجازی اولان وجودیدر مادامکه برانسانك مجازی اولان وجودی
یا موت اضطراری ویاخود موت اختیاری ایله محو وفانی اولمیه با مرتبه سنده
اولان روح سین مرتبه سنده اولان اسم الاهه واصل اولمز کندینك حاکمی
ور بیسی اولان اسمه اتصال قیلمز واسم ذات مستجمع صفات اولان مسمی اللهی هم
مشاهده ومعاینه قطعا قادر اولمز زیرا (بیت) تعین حجابست والحاصلی * چو پیوندرا
بکسلی و اصلی * دیمشلردر مادامکه بو وجود مجازی وتعین صوری کندی
مرتبه سنده قائم و برجا اوله روحك اسما وصفات الهیه مرتبه سنه واصل اولمسنه
مانع قوی اولور که نته کم (بیت) بینی و بینك انی ینازعنی * فارفع بفضلك انیا
من البین * دیمشلردر الفك وجودی ثابت اولدقچه سینه وصالی میسر اولمدیغی کبی
آدمی دخی مادامکه کندی وجود مجازی اولان مرتبه سنده ثابت و برقرار اوله آنك
روحی مسمی الله مرتبه سنه و اسما و صفات عالمنه واصل اولمق میسر دکلدر
❊ مثنوی ❊ چونکه حرفی برنتابد این وصال * واجب آید که کنم کوته مقال *
چون یکی حرفی فراق سین و بیست * خامشی اینجا مهمتر واجبست) چونکم
بر حرف بو وصاله طاقت کتورمدی واجب کلور که مقالی کوتاه ایلیم چونکم
بر حرف سین وبانك فراقیدر وانلرك اتصالنه مانعدر خاموشلق بو محلده بر مهمتر
واجبدر یعنی ای طالب چونکم وصال حروف مقطعه دن بر حرفك وجودی بو وصاله

طاقت كتوره مديكه بايله سين بر يره جمع اولوب متصل اولدقده الفك وجودى
بو ايكيسنك شدت وصالنه طاقت كتوره ميوب اورتالقدن محو وفانى اولدى واول
باسينه كتمكله متصل اولدى پس روحك مرتبهٔ اسما وصفات حقه واصل اولمسنه هم
بو وجود مجازى طاقت كتوره مز و روح حضرت حقه واصل اولسه وجود موهومى
قالمز چونكم وصاله مانع اولان همان وجود وهمى ومجازى ايمش بيلدك واجب
كلديكه بو محلده سوزى اوزميوب قصه ايليم چونكم بر حرف سين وبانك
سبب فراقى اولدى وايكيسنك برى برينه اتصال قيلمسنه مانع كلدى بو محلده خاموش
اولمق وسكوت قيلمق برمهمتر واجبدر زيرا مقصود نه ايدوكى بو قدرله معلوم
اولور وتطويل كلامه احتياج قالمز ﴿مثنوى﴾ چون الف از خود فناشد مكتنف
بى وسين بى او همى كويند الف) چونكم الف كنديدن فنا اوله مستتر اولديغى حالده
بى وسين آنسز الف ديرلر يعنى چونكم الف كندى صورت مجازيه سندن بايله
سينك مابينده مستتر اولوب غائب اولدى باوسين آنك وجود يسز الف ديمكى
مراد وانك معناسنى ادا ايدرلر نته كم بسم دينسه الف هم معنيده ديلمش اولور
پس چونكم انسان وهمى ومجازى اولان اثنينيتى وتعينى فانى ايليه وغائب قيله انك آلت
فعل حق اولان جسمى وروحى انك مجازى اولان انانيتندن ظاهر اوله جق معنا يى
ادا ايدرلر ﴿مثنوى﴾ مارميت اذ رميت بى ويست * همچنين قال الله
از ضمنش بجست) مارميت مفهومى انسزدر همچنين قال الله تعالى انك ضمندن
صچرادى مصرع اول سورهٔ انفالده اولان (ومارميت اذ رميت ولكن الله رمى)
آيت كريمه سنه اشارتدر تفسيرى جلد اولده وزير حكايه سنده وبعض مواضعده
مرور ايلمشدر ضمن بوندە آرالق معناسنه در ومراد دهان آرالغيدر نته كم يقال هو
فى ضمن كتابه يعنى بوشى آنك كتابنك آرالغنده در وقال الله دن مراد احاديث
قدسيه در يعنى چونكم حضرت نبى محترم صلى الله تعالى عليه وسلم كندى وجود
مجازيلرنى فانى ايلديلر وروح شريفلرى حضرت حقه واصل اولدى اول حضرتدن
هرنه صادر اولديسه حضرت حقدن اولدى جمله دن اول كفاره رمى تراب ايلمكلرى
انك وجوديسزدر كه حق تعالى شول زمانده كه تراب سن آتدك آنى سن اتمدك ولكن الله
آتدى بيوردى همچنين انك دهان شريفنك آرالغندن الله قولى صچرادى وظهوره
كلديكه نه قدر احاديث قدسيه وار ايسه جمله سى الله كلاميدر ليكن حضرت
نبى عليه السلامك دهان شريفندن ظهوره كلمشدر فى الحقيقه كلام حضرت
حقكدر ليكن ظاهرا آنى قائل اولان حضرت نبى عليه السلامدر نته كم حضرت
نبى صلى الله تعالى عليه وسلم بيوردلر (قال الله تعالى لا يزال العبد يتقرب الى بالنوافل
حتى احبه فاذا احببته كنت سمعه الذى يسمع به وبصره الذى يبصر به ويده التى

يبطش بها ورجله التى يمشى بها ﴿مثنوى﴾ تا بود دارو ندارد او عمل * چونكه
شد فانى كند دفع علل) تا دارو اوله اول دار وعمل طوتمز چونكم فانى اولدى
دفع علل ايلر يعنى تا كم دارو دار واوله وادويه واجزانك وجودلرى منكسر اولميوب
طوره اول دارو عمل طوتمز وتأثير ايتمز اما چونكم اول دارولر دوكيلوب فانى اوله
علتلرى دفع ايلر كذلك بر آدمينك هنوز دخى اثنينيتى يرنده اوله ومجازى اولان
وجودى فانى اولميه كندى خاصيت حقيقيه سى اوزره عمل قيلمز وآنك عقلنده
وروحنده تأثير اولمز اما چونكم فانى اوله وانانيتنى محو قيله نيجه علتلرى دافع
اولور ودوا وشفا اولمق مرتبه سنى بولور ﴿مثنوى﴾ كر شود بيشه قلم دريا مديد *
مثنوى را نيست پايان اميد) اكر بيشه قلم ودريا مركب اولسه مثنوى شريفه
بر پايان اميدى يوقدر مداد مركبه ديرلر قافيه ايچون مديد اوقنور يعنى اكر
ميشيستان اقلام اولسه وهم دريالر مركب اولسه مثنوى شريفك برحد وغايتى
اولمغه اميد يوقدر شو اعتبار ايله كه مثنويات الهام الهيه ايله در چونكم سبب اولان
الهام الهينك پايان ونهايتى اولميه مسبب اولان مثنوى شريفك هم معنى يوزندن
پايانى اولمز اكرچه الفاظ وكتابت جهتندن پايان وغايتى اولدى ايسه ده وشو اعتبار ايله
دخى مثنوينك معناده پايانى اولمز كه بو مثنوى تفسير اسرار كلمات اللهيه در چونكم
كلمات اللهيه نهايت اولميه معناده آنك تفسيرينه دخى نهايت اولمز اكرچه بحسب
الظاهر نهايت بولديسه ده ﴿مثنوى﴾ چارچوب خشت زن تا خاك هست *
ميدهد تقطيع شعرش نيز دست) خشت زنك چارچوبنه تا كم خاك وار مثنوى
شريفك شعرنك تقطيعى دخى ال وير خشت زن كرپيچ دوكيجى ديمكدر بونده
حضرت حق مراد اولور انسانك جسدلرى كرپجنى طوپراقدن دوزديكى
اعتبار ايله وچارچو بدن مراد عناصر اربعه دن مصنوع اولان قالبدر يعنى اجساد
آدميه كرپچلرنى دوكيجى صانعك چارچوب كبى ياپديغى قالبه مادامكه خاك واردر
واول خاكدن طوپرمدين جسد كرپچلرنى ياپمقده وكسمكده در مثنوينك شعرنك
كسمكلكى دخى ال ويرر وبيت بيت برورن اوزره قطع اولوب دوزلمسى ميسر اولور
وخلاصهٔ كلام مادامكه بو خاك جسد وار اوله مثنوى شريفك شعرنى سويلمك
هم ال ويرر ديمك اولور وخاكدن مراد اصل جسد شريفلرى وقالب لطيفلرى
اولمش اولور اكر مثنوينك تقطيع شعرندن مراد بيت بيت نظمه كلسى ومكتوب
اولمسى اولورسه خاكدن مراد جسد شريفلرى اولور وآنك شعرنك تقطيعى تا كم خاك
موجود اوله ال ويرر ديمكدن مراد ناس ايچره اوقنمق وياز لمق مراد اولور خاكدن مراد
بو خاك زمين اولور ومعنى مادامكه بو خاك زمين خشت زنك چارچوبنه مايه ومادّه اوله
واندن اجساد مخلوقاتى ايجاد قيله مثنوى شريفك شعرنك السنهٔ ناسده تقطيع اولمسى

وسو بلغمسی میسر اولور دیمك اولور ﴿مثنوی﴾ چون نماند خاك و بودش جف كند * خاك سازد بحر او چون كف كند) چونكم خاك قالمیه وانك بودنی جف ایلیه انك بحری چونكم كف ایلیه خاك دوزر بود بونده وجود معناسنه در جف قورولق معناسنه در كف كو بوك معناسنه در یعنی چونكم جسد خاكی بر یوزنده قالمیه وانك وجودنی خشت زن اولان صانع قور وایده چونكم اول صانعك دریای قدرتی كو پوك ایلیه وتموج قیله خاك دوزر یننه بو مثنوی شریفك شعری اول جسد خاكی موجود اولدقجه تقطیع اولور وبیت بیت نقل اولنور پس الی قیام الساعة وساعة القیام بو كلام اوقونمقدن ونقل اولنمقدن خالی اولمز دیمك اولور ﴿مثنوی﴾ چون نماند بیشه وسر در كشد * بیشهـا ازعین دریا سر كشد) چونكم بیشه قالمیه وباش چكه بیشه لر عین دریادن سرچكر بیشه دن مراد اغاچلق ودریادن مراد دریای حقیقی والهیدر مقدما اكر بیشه قلم ودریا مركب اولسه مثنوی شریفه بر پایان امیدی یوقدر دیمشلر ایدی بونده بیوررلر كه چونكم مثنوینك تحریر وكتابتنه سبب اولان بیشه بو عالمده قالمسه وعالم عدمه هر اغاج باش چكسه وغائب اولسه عین دریای قدرتدن نیجه قلم اوله جق وكتابت قیله جق اغاجلر باش یوقار وچكر ووجود عالمنه كلور وبو مثنوی باقی بی كتابت قیلور پس بونده بیشه دن مراد ذكر ملزوم ارادهٔ لازم قاعده سی اوزره ینـه مثنوی یازمغه قابل ومستعد اولان انسان اولور كه فی المثل بیشه لر قلم اولسه البته اول قلمله كتابت ایلمكه بنی آدمدن بهرحال بر كاتب لازم اولور پس معنی ونتیجه چونكم بر عصرده بو مثنویاتی قلملرله یازمغه كاتب قالمسه وعالم عدمه باش چكسه ینـه دریای قدرتدن تازه كاتبلر ومثنوی خوانلر باش یوقار وكتووب بونی یازوب اوقورلر وبو بحر معنادن بی زحمت خبر ویروب تعلیم قیلورلر دیمك اولور ﴿مثنوی﴾ بهر این كفت آن خداوند فرج * حدثوا عن بحرنا اذ لا حرج) اول فرج صاحبی بوندن اوتری دیدی بزم بحرمزدن خبر ویرك زیرا بو خصوصده حرج یوقدر یعنی بزم بحرمزدن خبر ویرك دیمك بزم علممزدن وبزم بحر قلبمزدن صدور ایلین احادیث شریفه دن طالب اولانلره خبر ویرك حرج وزحمت یوقدر دیمك اولور نتهكم طبرانی ابو جحیفه دن بو كونه روایت ایدوب بیورلر * قال علیه الصلاة والسلام (حدثوا عنی بما تسمعون ولا تقولوا الا حقا ومن كذب علی بنی له بیت فی جهنم یرتع فیه) وابوداود ابوهریرة رضی الله تعالی عنه حضرتلرندن بو كونه روایت ایدرلر * قال النبی صلی الله تعالی علیه وسلم (حدثوا عن بنی اسرائیل ولا حرج) و بودخی روایتدر * قال علیه الصلوة والسلام (حدثوا عنی ولا حرج فرب حامل فقه غیر فقیه ورب حامل فقه الی من هو افقه منه) یعنی اول فرج وسرور صاحبی اولان حضرت نبی علیه الصلاة والسلام بو معنایی اشعار

ایلمكدن اوتری بیوردیلر بندن اشتدیككز كلامی ناسه خبر ویرككه بو خصوصده حرج وزحمت یوقدر وهر عصرده بنم حدیثمی فهم ایلمزوانكله عمل قیلر كسه لر چوقدر سز همان بو علمدن تبلیغ ایدوب سویلیك وحفظ ایتدیككز كبی نقل ایلیك دیمك اولور ﴿مثنوی﴾ باز كرد از بحر ورو در خشك نه * هم زلعبت كو كه كودك راست به * تا زلعبت اندك اندك در صبا * جانش كردد باىم عقل آشنا) بحردن كیرودون ویوزیكی خشكه قوهم لعبتدن سویله كه كود كه اونی بهدر تاكم لعبتدن تدریجله آزآز صبا وقتنده آنك جانی بحر عقله آشنا اوله بحردن مراد بحر معنی خشكدن مراد بر صورت لعبتدن مراد قیل وقال وصورت حكایه و كود كدن مراد هنوزدخی كمال عقله واصل اولمیان اطفال شریعت اولور وتقدیر كلام بویله دیمك اولور كه ای مولانا بحر معنادن خبر ویرمكدن ودریای حقیقدن سوزسویلمكدن رجوع ایله وصورت عالمنه یوزقو وصورت قصه جانبنه توجه ایله هم لعبت قیل وقالدن سویله كه اطفال سیرت اولان كمسه لره صورت حكایه یی سویلمك ولعبت مثابه سنده اولان قیل وقالدن خبر ویرمك اولی وبهتردر تاكم صبیلك وقتنده لعبت وبازی ایلمكدن تدریجله اول كودك سیرتك جانی عقل دریاسیله آشنا اوله اندنصكره بو صورت مرتبه سنده قیل وقالله ملاعبه ایلمكدن اوصانوب دریای سیرنده و بحر معنده شناورلك قطعه لایق ومستعد اوله اندنصكره اكا بحر معنادن هرنه سویلسك فهم ایلیوب حفظ ایلر ﴿مثنوی﴾ عقل زآن بازی همی یابد صبی * كرچه باعقلست در ظاهر ابی) عقلی صبی اول بازیدن بولورا كرچه ظاهرده عقلله ابا ایدیجیدر ابا امتناع معناسنه در یعنی عقل جزوی صاحبی اولان صبی كمال عقلی اول او یونجقدن بولورا كرچه لعب وبازی ظاهر مرتبه سنده كمال عقلله بر یرده جمع اولمز كه كمال عقل لعب و بازیدن ابا وامتناع ایدیجیدر وعقلله لعب ولهوا كرچه ظاهرده مانعة الجمعدر ولیكن صبی عقلك كمالنی لعب ولهودن بولور ولعب ولهوه مشغول اولمغله بعض عقلی اولان معناره واقف اولور ﴿مثنوی﴾ كودك دیوانه بازی كی كند * جزو باید تا كه كل را فی كند) كورمزمیسن كودك دیوانه نجن بازی ایلر یعنی ایلمز زیرا جزو كرك تا كیم كله رجوع ایلیه فی رجوعه دیرلر كولسكه بودخی فی دیدكلری عاقبت سایه صاحبنه رجوع ایلدیكی اعتباریله در یعنی عقلدن خالی اولان دیوانه اوغلنجق لعب ولهوه مائل اولمزانكچون لعب ولهوه دخی بر جزوی عقل كركدر تاكم اول عقل جزوی اولا لعب ولهوه مائل اوله وملاعبه ایدرك اول لعبت و بازیدن كندكچه تدریجله عقله قوت كله حتی اولعبت وبازیدن عقل جانبنه رجوع ایلیه وكمال بوله امدی لعبت وبازی جانبنه هم مائل اولمغه برمقدار عقل كركدر تاكم اول واسطه ایله عقلك كمالنه رجوع قیله پس بوصور حكایات والفاظ وكمالات هم كمال

عقله بالغ اولان رجالك قتنده هم لعب و بازی مشابه سنده در بعض كودكلر بوكا مائل اولسونلر و بوكا مشغول اولمغله علم وعقل بولسونلر دیووضع ایلمشلر در پس اطفال سیرت اولان كسه ایچون مثل سویلمك وحكایت نقل ایلمك لازم اولدیغنه بناء مقدما حكایه ایلدكلری قبه و كنجك بقیه سنی بیان ایلمكه رجوع ایدوب بیوررلر

رجوع كردن بقصهٔ قبه و كنج

مثنوی تنك خیال آن فقیرم بی ریا * عاجز آور داز بیا و از بیا * بانك اوتو نشنوی من بشنوم * زانكه دراسرار همرازویم) اشته اول بی ریا اولان فقیرك خیالی بیاو بیا دیمكدن بنی عاجز ایتدی یعنی او قصه سی مقدما سبقت ایلین بی ریا اولان فقیرك خیالی بكا كل كل بنم قصه می سویله وغیری كلام نقل ایلمكی برمقدار ترك ایله بنم قصه مده اولان حصه هم طالبلره عیان اوله دیو بنی باطنا عاجز ایلدی سن اول بی ریا اولان فقیرك بانك وصداسنی ایشتمزسنكه انك بانك وصداسی حرف وصوت واسطه سیله دكلدر كه سن آنی استماع ایلیه سن امابن آنی سمع جانله ایشیدیرم زیرا كه اسرارده بن انك همرازی یم انك مرادنی بیلور ورازنی فهم قیلورم مثنوی طالب كنجش مبین خود كنج اوست * دوست كی باشد بمعنی غیر دوست * سجده خود رامی كند هرلحظه او * سجده پیش آینه ست از بهررو) ای سر وحدتدن خبر بیلك وعلم حقیقتدن اثر طویق استین طالب اول طالب كنج اولان فقیری سن من حیث الحقیقه طالب كنج كورمه خود كنج معناده اولدر نهایت من حیث الظاهر طالب و من حیث المعنی مطلوبدر زیرا دوست معناده نجن دوستك غیری اولور دوست معناده دوستك غیری اولمز بلكه دوست دوستله من حیث المعنی نفس واحد كیبدر اكرچه بحسب الظاهر ایكیلك بولنورسه ده اول ظاهرده اولان اثنینیت اعتبار یدر حقیقی دكل هرلحظه اول طالب كنج حقیق اولان فقیر سجده بی كندی یه ایلر مثلا سجده آینه نك او كنده ساجدك كندی وجهندن اوتریدر اكرچه ظاهرا برآخر شیدن اوتریدر (المؤمن مرآت المؤمن) حدیث شریفنده اكثر محققلر بویله دیمشلردر كه مؤمن حق تعالینك اسماء حسناسندندر و عبد مصدقه دخی مؤمن دیرلر پس عبد مؤمن حق تعالی حضرتلرینك اسما وصفاتنه مرآت اولمشدر كه حق سبحانه وتعالی كندینك اسما وصفاتنی انده كورر وحق تعالی دخی عبد مؤمنه مرآت اولمشدر كه عبد مؤمن كندینك عین ثابته سنی وصورت اصلیه سنی مرآت الهیده مشاهده قیلور وحقیقته نظر ایلسك طالبك مطلوبی بنده كندینك صورت اصلیه سی وعین ثابته سیدر پس انك سجده سی كندینك مرآت الهیده نمایان اولان وجه حقیقیسی جانبنه اولور كه فی الحقیقه كندینك مسجودی ومطلوبی كندیدن غیری اولمز وآنك تحیاتی هم كندی لساندن هم كندی ذاتنه اولور كما قال ابن الفارض قدس الله سره * بیت *

سلامی مجازی علیه لانما * حقیقته منی الی تحیتی * اما صلوتی بالمقام اقیمها * واشهد فیها انها بی صلت * تائیه یه واقع اولان شرح حزن ده بیان ایلمشز انده طلب اولنه (مری) كر بدیدی زآینه اوك پشرز * بی خیالی زنما ندی هیچ چیز * هم خیالاتش هم او فانی شدی * دانش او محو نا دانی شدی) اكر اول فقیر آینه دن برخیالسز وپشرز كوربدی انده هیچ برشی قالمزدی هم انك خیالاتی وهم اوفانی اولیدی انك دانشی محو نادانی اولیدی یعنی حضرت حق كندیسنه آینه كبی بیلان و كندینك صورت اصلیه سنی انده مشاهده قیلان طالب هم علم وحدتدن بیلمش وهم احدیت ندراندن برحبه قدر آكاه اولمشدر مرآت حقیقتدن اول فقیر برخیالسز برحبه قدر معنی كوربدی انك وجودندن اصلا هیچ شی قالمزو ساجدلك ومسجودلك وعاشقلق ومعشوقلق خیالی اندن محو اولوب انك باطننده تفرقه ومغایرتی موجب حالات اولمزدی بلكه هم انك خیالاتی وهم انك موهومی اولان ذاتی فانی اولیدی انك عقل ودانشی هم نادانلقده محو اولیدی وبیلمسی عین بیلمامك مرتبه سنی بولیدیكه نادانلك بو طریقتك اصحابی قتنده اعلای جمیع مراتبدر كما قال مولانا جامی * بیت * معلم كیست عشق و كنج خاموشی دبستانش * سبق نادانی و دانا دلم طفل سبق خوانش * پس كندی كندیلرینی دخی بو مرتبه نك اهالیسنك میانه ادخال ایلیوب بوجمله نك لساندن بو بیتی ادا بیوررلر مثنوی دانشی دیكر زنادانی ما * سر برآوردی عیان كه انی انا) بزم نادانلغمزدن دانش آخر باش یوقاری كتوریدی بویله دیوكه تحقیقا بن بنم یعنی حقیق مشاهده ایلمكدن مقصود عبد كندینك مجازی اولان وجودنی و علمنی فانی ایلمكدر چونكم برعبد كندینك مجازی اولان وجودنی فانی ایلیه لابد وجود حقانی باش یوقاری كتوروب ظاهر اولور وهمچنین مجازی اولان علمنی و كندینك بیلكیسنی محو وفانی ایلسه انك نادانلغندن برآخر علم الهی وسرربانی باش یوقار وكتوروب تحقیقا اصل فی الحقیقه بن بنم دیر پس عبد فناسی قدر بقا بولور مثنوی اسجدوا لادم ندا آمد همی * كادمید وخویش بینیدش دمی) آدمه سجده ایلیك نداسی كلدی بویله دیوكه آدمسز كندیكزی بردم آنی كورك یعنی الله تعالی حضرتلرندن (واذ قلنا للملائكة اسجدوا لادم) آیت كریمه سنك حسبنجه كندی ملكلرینه ای ملكلر سر آدمه سجده ایلیك نداسی همیشه كلور بویله دیوكه ای ملكلر سز معناده آدم سز سز كندیكزی بردم آنی كورك وتوضیح یعنی بویله دیمك اولور كه آدمكه خلیفة الله ومظهر ذات و صفات الهیدر و ملائكه حضرت آدمك قوای روحانیه سی منابه سنده دركه آدمك حقیقتی جمیع علویات وسفلیاتی جامعه برحقیقتدر پس قوای روحانیه مراتبنده ملائكه یه حق سبحانه وتعالی حضرتلرینك جانب

شریفندن ای ملکلر سز بنم خلیفه و ذات وصفاتمه مرآت اولان آدمه سجده
ایلیك نداسی کلدی وانلره بونکته یی اشعار وبوسری افهام ایلدیکه سزای ملکلر
فی الحقیقه آدمك قواسی کبیسز کندیکزی بردم انك عینی کورك واکا قوا واجزا
کبی تابع اولك وکندیکزی انك مرآت وجودنده کورك چونکم سز اکا باش ایندیروب
انقیاد ایده سز وآنی کندیکزه متبوع ومقتدا قبله سز آدمله نفس واحد حکمنده
اولدیغکز ومعنوی اتحاد قیلدیغکزی بیلورسز وحقیقتده ناظر اولوب آنی کندی
عینکز وکندیکزی دخی انك عینی کورورسز وسیر وحدتی اکا انقیاد ایتمکله مشاهده
قیلورسز دیدی بو معنالر (اسجدوا لآدم) آیت کریمه سنك لسان اشارتیله دلالت
ایتدیکی معنای باطنی اولور (مثنوی) احولی ازچشم ایشان دور کرد * تا زمین
شد عین چرخ لاژورد) احولکی اول ملکلرك کوزندن * اسجدوا لآدم * نداسی
دور ایتدی فعل حق تعالی اولوب احولکی انلرك کوزندن حق تعالی دور ایتدی
دیمك هم جائزدر حتی زمین بونلرك چشمی قتنده عین چرخ لاجورد اولدی آسمانك
رنکی کبود کورندیکیچون اکا چرخ لاجورد تعبیر ایدرلر وتوضیح معنی بویله دیمك
اولور که حق سبحانه وتعالی حضرتلری اول ملکلرك کوزلرندن احول اولمغی
وشیطان کبی غیر کوریجی دور ایتدی ونور توحید هدایتیله انلرك ادراکنی مکحل
ومنور قیلدی پس انلر حقیقت بین اولان کوزلرله آدم علیه السلام حضرتلرینه
نظر قیلدیلر آدم علیه السلام حضرتلرنی مظهر اسما وصفات الهی کوردیلر
ومعدن علوم واسرار ربانی مشاهده قیلدیلر پس کرکارده ارادقلرنی بردیبولدیلر
تاکم زمین بونلرك کوزلری اوکنده عین چرخ لاجوردی اولدی شو اعتبارله که
زمین خلیفهٔ حق ومظهر وجود مطلق اولان آدم علیه السلام حضرتلری ایله
معنی رفعت وشرف بولدی وانك تشریفیله آسمان کبی اولدی پس ملکلر انك
علو قدرنی ورفعت شاننی کوردکلری کبی آسمان لطیفه نه مرتبه مجلالری وعلاقه لری
اولدیسه زمین کثیفه دخی اول مرتبه مجلالری وعلاقه لری اولدی بلکه سر وحدتی
ونور هویتی مشاهده ایتمکله زمین وآسمان انلرك چشم شهودنه برابر اولدی وفرق
ومغایرت زائل اولوب آسماننده نیجه حضرت حقك تجلیاتنی واسما وصفاتنی مشاهده
ایلدیلرسه زمینده دخی همان حق تعالی حضرتلرینك تجلیاتنی واسما وصفاتنی
مشاهده قیلدیلر چونکم بو جمله ده علوی وسفلی حضرت حقی مشاهده قیلدیلر
زمین هم بو اعتبارله انلرك چشم شهودنده عین چرخ لاجوردی اولدی (مثنوی)
لا اله کفت والا الله کفت * کشت لا الا الله ووحدت شکفت) لا اله دیدی والا الله
دیدی لا الا الله اولدی ووحدت آچلدی بعض نسخه ده الا الله دنصکره واو بوقدر
بو تقدیر اوزره معنی لا اولدی الا الله وحدت آچلدی دیمك اولور یعنی اول واحد

حقیقی کلمهٔ توحیدی بونلره دیدیکه اول کلمهٔ توحید لا اله الا الله درکه جمیع غیر وسوی
حکمنده اولان آلههٔ یی نفی ومعبود بالحق اولان الله تعالی یی اثبات ایلمکدر وحقیقتده
هیچ زاله یوقدر جمیعسی لادر وثابت وموجود حقیقی الله تعالیدر چونکم کلمهٔ
توحیدك سری عیان اوله لا اله الا الله مفهومی اولور یعنی جمیع غیر وسوی فانی وهالك
اولوب وجود حقیقی سری منکشف اولور ووحدت آچلوب ظهوره کلور
(مثنوی) آن حبیب وآن خلیل بارشد * وقت آن آمد که کوش ما کشد *
سوی چشمه که دهان زینها بشو * آنچه پوشیدیم از خلقان مکو) اول بارشد اولان
دوست ومحبوب انك وقتی کلدی که بزم کوشمزی چکه خلیل دوست معناسنه
خلتدندر خلت دوستلغه دیرلر حبیب محبوب معناسنه در بونده حبیبدن مراد خدای
تعالی حضرتلریدر وتقدیر کلام بویله دیمك اولور که اول رشدلو وهدایتلو
اولان دوست ومحبوب حقیقی انك وقتی کلدیکه بزم قولاغمزی چکه چشمه جانبنه که
دهانی بونلردن یو اول نسنه یی که خلایقدن اورتدك سویله یعنی اول هدایت
صاحبی اولان محبوب حقیقی اول وقت کلدیکه بزم قولاغمزی طوتوب چشمهٔ توحید
جانبنه چکه بویله دیوکه دهانکی بو اسرار وحدته متعلق اولان کفت وکولردن
یو وبو کنج حقیقته مخصوص اولان شول معنالرکه بز خلایقدن ستر ایلشزدر
انی سویلمه ونامحرم اولنلره سر ربوبیتی افشا ایلمه چشمه دن مراد علم شریعت
اولوب معنی بویله اولسه هم جائزدر اول محبوب بارشد آنك وقتی کلدیکه بزم
قولاغمزی طوتوب بزی شریعت چشمه سی جانبنه چکه آغزیکی یوسوزلردن واول
سرلریکه بز خلایقدن ستر ایلشزدر آنی آنلره سویلمه (مثنوی) ور بکویی هم نکردد
آشکار * تو بقصد کشف کردی جرم دار * لیك من اینك بر ایشان می تنم * قائل
این سامع این هم منم) واکر کشف سر ایلیه سن هم آشکارا اولمزسن قصد کشفله
جرمدار اولورسن لیکن بن اشته انلر اوزره طوقنورم بونك قائلی وبونك سامعی
هم بنم یعنی اول محبوب بویله دیرکه اول رازلریکه بز خلایقدن ستر ایلشزدر انی
انلره زنهار سویلمه واکر فرضی سویلسك هم انلره آشکار اولمز زیرا انلر بو رازك
اهلی دکللردر نهایت ما فی الباب سن نا اهله کشف راز ایلمکه قصد ایلدیکك سببیله
جرمدار اولورسنکه نامحرمه کشف راز ایلك امانته خیانت ایلمکدر زیرا (ان الله
یأمرکم ان تؤدوا الامانات الی اهلها) موجبنجه امانتی اهلنه ادا ایلیوب نا اهلدن
حذر ایلك امینه لازم اولتلزدندر ولیکن ای بنم اسرارم خزینه سنه عارف اولان
بن اشته اول راز حقیقتدن غافل اولان خلایق اوزره اورتیلورم وانلری احاطه
قیلورم بو راز وحدتی فی الحقیقه قائل وبو کنج حقیقتك خبرنی هم سامع بنم * انا اسمع
وانا اقول لیس فی الدار غیرنا دیار * چونکم کنج حقیقت وخزینهٔ وحدتنه ایدیکنی

بیلدك وای كندكه بو اهل زنهار نا اهل ونا محرم اولمه بو خزینه‌دن دم اورمه
وكشف رازقیلمه (م ی) صورت درویش ونقش گنج كو * رنج كیش اندایش كروه
از رنج كو) درویشك صورتنی وكنجك نقشنی سویله بو كروه رنج كیشلردر رنجدن
سویله یعنی درویشك سر وحقیقتی وكنجك دخی حقیقتنی سویلمكدن فراغت ایدوب
صوری اولان فقیر وصوری اولان كنجی سویله وظاهرا اول خزینه‌یه طالب
اولان درویشك حالنی وقصه‌سنی بیان ایله بو ظاهرا درویش اولان كروه رنج
مندها و زحمت عادتلو طائفه‌در لر بونلره رنج وزحمت چكمكدن سویله
(مثنوی) چشمهٔ راحت برایشان شد حرام * می خورند ازز هر قاتل جام جام)
چشمهٔ حیوان اول كروه رنج كیشك اوزرینه حرام اولدی زهر قاتلدن جام جام
ایچرلر یعنی چشمهٔ حیوانكه اذواق روحانی واسرار عرفانیدر اول زحمت عادتلو
كروهك اوزرینه حرام اولدی انلر زهر قاتلدن جام جام ایچرلر اما اول چشمهٔ
حیوان اولان علوم ومعارفدن ایچمكه قادر اولاز لر وزهر قاتلدن مراد اولان
آلام دنیویه و شدائد صوریه‌در كه هر بری بونلرك سیم وزر بولمقدن ومال ورزقه
نائل اولمقدن اوتری نیچه محنتلر وزحمتلر چكرلر وزهرلر ایچرلر مع هذا كندیلرك
باطننده اولان كنز قناعتدن و كنج حقیقتدن غافل اولشلردر وغنای قلبیه‌دن
محروم قالمشلردر (م ی) خاكها پر كرده امن می كشند * تا كنند این چشمه‌هارا
خشك بند) بو خلق دامننی خاكار له پر ایلمش چكرلر تاكم بو چشمه‌لری خشك
بند ایده‌لر چشمه‌لردن مراد انبیای عظام علیهم السلام واولیای كرام اولوركه
بعد الانبیا اولیای كرام كندی عصرلرنده ینبوع الهی وچشمهٔ روحانی
اولمشلردر كه ینابیع حكم بونلرك دهان شریفلرندن و وجود لطیفلرندن جریان
ایلمكده‌در اما آب حیواندن ذوق ایتمین حیوان سیرتلر خاكار مشابه‌سنده اولان
سیم وزر ودر و جوهر له ودخی خاكدن مخلوق اولان طعام وغدا ولباس و بونلر
امثالی اولان شیئی طولدیروب چكرلر واول چشمهٔ الهی وینبوع ربانی اولان نبیلرك
وولیلرك فیوضاتنی بندوسد ایدوب (ویصدون عن سبیل الله) آیت كریمه‌سنك
موجبنجه خلق انلر یولندن منع قیلوب وآنلرك چشمهٔ حیاتندن نوش ایلمكدن دفع
ایدوب كندیلرك جمع ایلدكاری سیم وزره ومتاع وجوهره ترغیب وتحریض ایدرلر
اول چشمه‌لر سزه ضرر وزیاندر كالك سز دخی عاقل ایسه كز بزم كبی بویله
خاكاردن ظهوره كلان متاعلری جمع ایلیك دیرلر و بو طریقله اول آب حیات
چشمه‌لرنی خشك وسد ایلمك استرلر (م ی) كی شود این چشمه‌ٔ دریامدد * مكتبس
زین مشت خاك نیك وبد * لیك كوید باشما من بسته‌ام * بی شما من تا ابد پیوسته‌ام)
بو دریامدد اولان چشمه نجه مستتر ومدفون اولور بوایوو كتونك برآوچ طپراغندن

ولیكن بو چشمهٔ دریامدد سزه بن بسته‌ام دیر سز بن ابده‌دك پیوسته‌ام مكتبس
بوندن مستتر ومدفون معناسنه اولور كبس دفنه دیرلر و بركسه باشنی كندی ثوبنه
ادخال ایدوب بورنسه اكا هم كبس دیرلر نتكیم كبس فلان رأسه دیرلر ادخله
فی ثوبه یغطیه معناسنی و یررلر و برچقور یری طپراقله اورتوب طولدرمغه دخی
كبس دیرلر بو وجه‌دخی جائز اولور وحاصل معنی بویله دیمك اولوركه بو دریامددلو
وبحر معاونتلو اولان چشمهٔ روحانی وینبوع ربانی اولان ولیلرك وعارفلرك وجودی
وظهوری ومعارف وعلومی واذواق وفهومی بونیك وبد اولان خلق جهانك
برآوج خاك مشابه‌سنده اولان سیم وزرندن وجوهرندن نجه اورتیلور ونه‌حالله
بونلرك خاكاربنك آلتنده مدفون اولور قالور ولیكن اول چشمهٔ الهی وینبوع روحانی
اولان عالم ربانی سزه‌ای بو دنیا متاعنه مغرور اولان وخاكدن مخلوق اولنه
محبت قیلان طائفه بن بسته اولدم وظهور وبروز قیلمقدن فراغت قیلدم دیر
و بن سز سز ابد جانبنه‌دك پیوسته اولدم ومنتها وغایتی اولمین معنی بحرنه ایردم
دیر پس بو قوم اول ینبوع الهی وچشمهٔ ربانینك بن بسته اولدم دیمسنی كرچك
صنوب ارتق بوندن آب حیات معنوی ظهور ایلز دیوب خاك خوار اولمغه باشلرلر
(مثنوی) قوم معكوسند اندر مشتها * خاك خوار وآب راكرده رها) قوم
مشتهاده معكوسلردن خاكی ییجیلر وآبی ترك ایلمشلردر یعنی بو سیم وزر ودر وكوهر
محبتنده وتحصیل رزق ومال قیدنده اولان اهل دنیا آرزو واشتهالرنده انبیا علیهم
السلام واولیاء عظامه نسبتله معكوسلردر زیرا بونلر صوبی قومشلر وطپراق ییجی
اولمشلردر كه مقصود اول آبدن آب حیات روحانی وچشمهٔ زندكانی وینبوع
حكم وعلم ربانیدر وخاكدن مراد غدای نفسانی وطعام جسمانیدر پس بو نفس
پروراولان قوم فی نفس الامر مشتهالرنده معكوس اولمشلردر وآب حیاتی قومشلر
وطپراق ییجی كندیلره عادت قیلمشلردر اما انبیا علیهم السلام واولیای عظام
بونلرك عكسیدر (مثنوی) ضد طبع انبیا دارند خلق * اژدها رامتكا دارند
خلق) بو خلق انبیا علیهم السلامك طبعنك ضدن طوترلر اژدرهانی خلق متكا
طوترلر اژدرهادن مراد دنیانك مالی ومنصبیدر كه حضرت رسول الله صلی الله علیه
وسلم * المال حیة والجاه اضر منه * بیوردی پس بو دنیانك مفتونی اولان خلق انبیای
عظام علیهم السلامك طبع شریفلرینك ضدینی طوترلر اولاشو اعتبارله كه آب
حیاتی قومشلر خاك خوار اولمشلردر انبیای عظام علیهم السلامك طبع شریفلری
خاك خوار اولمغی قویوب آب حیاتی نوش ایدیجی اولمشلردر وثانیا بو اعتبارله كه
بو خلق مار واژدرها كبی اولان مال وجاه دنیایی كندیلره محل اتكا ایدنوب انلره كمال
اعتمادله اعتماد قیلمشلردر اما انبیای عظامك طبع شریفلری بونك عكسیدر انلر مال

وجاه دنیایی مار و اژدرها کبی کوروب انلردن قاچمشلر ودائم و باقی اولان حضرت حقه اتکا ایدوب هر وجهله اول پادشاهه اعتصام واعتماد قیلمشلردر ﴿ مثنوی ﴾ چشم بند ختم چون دانسته * هیچ دانی ازچه دیده بسته) ختمك چشم بندنی چونکم بیلمشسن هیچ بیلور میسن ندن بسته سن یعنی حق تعالی حضرتلرینك کوزلر اوزره ختم ایلدیککنك کوز باغلمسنی چونکم بیلمشسن وحضرت قرآندن (ختم الله على قلوبهم وعلى سمعهم وعلى ابصارهم) آیت کریمه سنی اوقومشسن چون دانسته نیجه بیلمشسن معناسنه اولسه دخی جائزدر هیچ بیلور میسنکه کوزیکی ندن باغلمش و یومشسن ونه شیئه کوز آچمش و باقمشسن ﴿ مثنوی ﴾ برچه بگشادی بدل این دیدها * یك بیك بئس البدل دان آنرا) نه اوزره بو دیده بدل آچدك بر اونی سکا بئس البدل بیل یعنی بو کوزیکه سن حضرت خدا جانبندن دوندروب اکا بدل هرنه شیئه آچدك وآنی مطمح نظر ومطرح بصر قیلدك ایسه یك بیك انی کندیکه یرامز بدل بیل وبئس العوض فهم قیل نه شیء اوله که اول حضرته بدل اوله ونه کونه مخلوق اوله که اول خالق بیچونك مشاهده ومعاینه سنه عوض کله هرنیه که اندن قطع نظر قیله سن بئس المنظور اولمق مقرردر (م ی) لیك خورشید عنایت تافتست * آیسانرا ازکرم دریافتست) اکرچه بویله در لکن خورشید عنایت طلوع ایلمشدر آیسانی کرمندن بولمشدر یعنی اکرچه هرنه شیئه اول موجود حقیقیدن قطع نظر منظور ایدوب اکا محبت قیله سن اول بئس البدل اولمق مقرردر لیکن خورشید عنایت الهی طالع اولمش وجمله نك اوزرینه پرتو صالمشدر نا امید اولنلری وکندی جانبندن قطع نظر قیلنلری بولمش وانلره کمال لطفندن احسان وکرملر قیلمشدر پس انك فضل وعنایتندن هیچ بر وجهله مأیوس ونا امید اولمق جائز دکلدر (م ی) نردبس نادرز رحمت باخته * عین کفرانرا انابت ساخته) رحمتدن چوق نادر نرد اوینامش عین کفرانی انابت دوزمش یعنی کمال فضل ورحمتدن چوق عجیب وغریب اویونلر اوینامش و بوخانهٔ ششدرده نادر کارلر وعقله صغمز بازیلر ایلمشدر چوق کمسه‌لرك عین کفران اولمسنی انابت وطاعت دوزمشدر نته کم (أولئك يبدل الله سيئاتهم حسنات) بیوردی واول مدت مدیده سیئه اشلین وتائب اولان طائفه‌نك جمیع سیئاتنی اول محسن وکریم حسناته تبدیل ایلدی پس اندن برکمسه نیچون قطع رجا ایدوب مأیوس اولور (م ی) هم ازین بدبختئ خلق آن جواد * منفجر کرده دوصد چشمهٔ وداد) بو خلقك بو نجاین بدبختلکندن اول جواد مطلق ایکی یوز چشمهٔ ودادی منفجر ایلدی یعنی خلق عالم اکثر بویله بدبخت و پرمعصیت ایکن انلرك بو بدبختلکلرندن وخطا ومعصیتلرندن اول کریم وجواد نیجه یوز مودت ومحبت چشمه‌لرنی جاری ایلدی وانلرك خطا

ومعصیتندن خیرلر وحسنه‌لر ظهوره کتوردی ومعصیتلرین طاعته بدل قیلدی پس بئس البدل یرینه نعم البدل بولدیلر (م ی) غنچه را از خار سرمایه دهد * مهره را ازمار پیرایه دهد) غنچه‌یه خاردن سرمایه و یرر مهره‌یه ماردن پیرایه و یرر یعنی کور اول قادر مطلق اولان صانعك غنچه‌یه خاردن نشو ونما ویروب خار غنچه‌نك ضدی ایکن بویله بر لطیف کل تازه‌یی انك میاننده خلق ایلیوب اول خاردن اکا وجود سرمایه‌سنی عطا ایلر مهره که بونجق کبی مقبول نسنه‌درکه اکا یلان بونوزی دیرلر اکثر ارباب دولتك وغنچه‌لرینك کوزدکه‌سن دیو التونله دوزوب بونلرینه تعلیق ایدرلر کور اول قادر پادشاهی که اژدر بویله بر موذی ومضر جانور ایکن انك فرقندن بویله برکك پاره‌سنی خلق ایدوب اول مارك وجودندن اکا پیرایه و زینت و یرر حتی انی مقبول انام ایدوب انلر میاننده اول مهره‌یی مبارك وثمین ایلر ﴿ مثنوی ﴾ ازسواد شب برون آرد نهار * وز کف معسر برویاند یسار) اول صانع وکردکار سواد شبدن نهاری طشره کتورر ومعسر الندن یسار بتورر معسر فقیره یسار غنایه‌درلر یعنی اول مدبر اللیل والنهار ظلمتدن انواری وشب تاریکدن نهاری وسنك سیاه میاننده عیون وانهاری طشره کتورر ودخی فقیر ومحتاج اولنلرك الندن غنا و یساری کتورر نته کم (الله ولی الذین امنوا یخرجهم من الظلمات الی النور) آیت کریمه سنك مقتضاسنجه مؤمن قوللرنی هم ظلمتدن اخراج ایلیوب نور مرتبه‌سنه یتورر (م ی) آرد سازد ریك را بهر خلیل * کوه باداود کردد هم رسیل) اول پادشاه جلیل رمالی حضرت خلیل علیه السلامه اون دوزر کوه داود حضرتلرینه هم رسیل اولور بو وجه اوزره کردد شود معناسنه اولور اما کردد بعض محلده کرداند معناسنه استعمال اولنور بو محلده کردد کرداند معناسنه اولمق محله انسب وفهمه اقربدر رسیل بونده انیس معناسنه درنته کم استرسل الیه دیرلر استأنس معناسن ویررلر پس یارده وهم آواز معناسنه استعمال اولنور وتوضیح معنی اول جواد مطلق حضرت خلیل علیه السلامدن اوتری بیابانك قومنی اون دوزر و بونك قصه‌سی ایکنجی دفترده واوچنجی دفترده و بعض مواضعده هم مرور ایلمشدر وکوهی داود نبی علیه السلام حضرتلرینه هم آواز وانیس و یارده ایلرنته کم (یاجبال اوبی معه) بیوردی پس طاغلر حضرت داود علیه السلامله بیله ترجیع اصوات ایدوب تسبیح قیلدیلر وآنکله هم آواز اولدیلر بو آیت کریمه‌نك تفسیری دخی اوچنجی دفترده تفسیر * یاجبال اوبی * سرخنده و بعض موضعده دخی مرور ایلمشدر تکراره حاجت یوق (م ی) کوه باوحشت درآن ابر ظلم * برکشاید بانك چنك وزیر و بم * خیر ای داود ازخلقان نفیر * ترك آن کردی عوض ازمابکیر) وحشتله موصوف اولان طاغ اول ظلمتلر ارنده چنك صداسنی وزیر وبمی آچار زیر آلت صدایه و بم اوست

صدایه دیرلر ای خلایقدن نفرت ایدیجی داود قالق آنی ترك ایلدك بزدن عوض
طوت یعنی کورکه وحشتله وهیبتله موصوف اولان طاغ اول سیاه بلودك ایچنده چنك
صداسنی وایچه وبوغن صدایی آچار وحضرت داودنبی علیه السلام ایله هم آواز
اولوب اکا بویله غلیظ وجامد ایکن یاردلك ایلر وحق سبحانه وتعالی حضرتلری
اول داوده بویله دیوسویلرکه ای خلایقدن نفرت وعزلت ایدیجی داود خالق ایچون
چونکم اول خلایقی کنده بکه انیس اولمقدن ترك ایلدك بزدن بونی عوض طوتکه بویله
باوحشت وباهیبت اولان طاغلری بزسکا انیس ویارده ایلدك پس اول طالب کنج
اولان کسه‌نك بنه صورت حکایه سنی بیان ایلمکه شروع ایدوب بیوردلر

﴿ انابت طالب آن کنج بحق تعالی بعد از طلب بسیار وعجز ﴾
﴿ واضطرار که ای ولی الاظهار توکن این پوشیده را آشکار ﴾

بوسرخ شریف وبیان لطیف اول کنج طالبی اولاندر ویشنك طلب بسیاردن
ونیجه عجز واضطراردنصکره حق تعالی حضرتلرینه انابت قیلسنك وتوجه
اولسنك بیانندەدر بویله دیوکه ای اظهارك صاحبی بو پوشیده‌یی سن آشکار ایله
وای ظهوری دوست طوتن سن بو مخفی اولان کنزی بکا اظهار ایله دیدی (م ی)
کفت آن درویش ای دانای راز * از پی این کنج کردم یاوه ناز) چونکم اول فقیر
اول خزینه‌یی بولمقده عاجز وبی طاقت اولدی پس عاجز ومضطرب اولنلرك
دعاسنی قبول ایلین خدای تعالی حضرتلرینه نیجه تضرع ونیاز ایله انابت
قیلوب دیدی ای دانای راز وای خالق حقیقت ومجاز بن بو کنجدن اوتری یاوه تاز
اولدم بیهوده یره بوقدر کونلرتك وپو قیلدم مقصودمدن نشان بولیوب آخر عاجز
ومضطر قالدم ﴿ مثنوی ﴾ دیو حرص وآز ومستعجل تکی * نی تأنی جست ونی
آهستکی) الهی وسیدی مستعجل تکاو اولان حرص وآز دیوی تأنیسر وآهسته
لکسز استدی مستعجلنك مستعجل حمله لودیمکدر یعنی اول درویش خدای تعالی‌یه
دیدیکه ای خدا بنم استعجاله حمله ایدیجی وسرعتله یلیجی حرص وآزم دیوی
بو خزینه‌یی تأنی ایتمکسز وآهسته ایتمکسز جست وجو ایلدی عجله ایسه شیطاندندر
بوخصوصده تأنی لازم اولمردندر (وخلق الانسان عجولا) موجبنجه انسانك
خلقتی کندی مشتهاسی جانبنه عجول اولمقدر اطفکدن بنم عجله ایله بیهوده‌تك
وپو ایلدیکمی ضایع قیلمه دیدی (م ی) من زدیکی لقمهٔ نندوختم * کف سبه کردم
دهن راسوختم * خود نکفتم چون درین ناموفتم * زآن کره زن این کره را حل کنم)
الها وملکا بیلورسنکه بن برچولمکدن برلقمه قزانمدم مع هذا الم سیاه ایتدم دهانی
یاقدم یعنی اول درویش یاربی بن بوقدر سعی وکوشش چولمکنی قیناتدم حال بوکه
هیچ برچولمکدن برلقمه کسب ایتمدم تا آنی غدا قیلم وانکله منتفع اولم امااللی وبوزمی

قاره‌لدم وآغزمی یاقدم بوسعی وکوششدن بکا آغز یاقق وال وبوز قاره‌لمك قالدی
دیدی خود بونی دیمدم چونکم بن بوخصوصده ناموفقم بو کرهی اول کره زندن
حل ایلیم یعنی شولدمکه بن اول کنجنامه‌یی بولدم وآنی اولندن آخرینه دك قراءت
قیلدم بکا اول زمان دیمك کرك ایدیکه چونکم بنم بو خزینه‌نك نه موضعده اولدیغنه
ایقانم یوقدر وانك اول صحرانك بعض موضعنده اولسنه احتمال قتی چوقدر امدی
بو عقده‌نك بنه اول عقده زن اولان ومشکللری فتح قیلان فتاحدن حل اولنمسنی استیم
وبو قفلی نیجه اوردی ایسه انك آچلمه سنی طلب ایلیم خود بن اول حینده بویله دیمدم
وبوخصوصده ناموفق ایکن همان بی تأنی آنك طلبنده استعجال ایدوب مجرد کنجنامه‌یی
بولمغله وآنده مکتوب ومسطور اولان الفاظ وکلماتدن معانی استنباط واستخراج قیلمغله
عمله شروع قیلدم وکندی بیلدیکمه وآندن فهم قیلدیغمه اعتماد ایدوب اولقدرله
کنج مقصودی بولنور صاندم بیلدمکه همان الفاظ ولغتدن مستفاد اولان معنا ایله کنجه
وصول میسر اولمز اما بن بوندن مقدم اولور صانوردم دیدی (م ی) قول حق
راهم زحق تفسیر جو * هین مکرر ژاژ کان ای سخت رو * آن کره کوزدهم او بکشایدش
مهره کو انداخت او بربایدش) حضرت حقك قولنه هم حقدن تفسیر استه
آکاه اول ای قتی یوزلو کاندن ژاژ سویلمه اول کرهیکه اول اوردی هم اول اچار
مهره یکه اول اتدی انی هم اول قپار بوندن معلوم اولدیکه کنجنامه‌دن مراد
کتاب الله اولور پس طالب کنز مخفی وکنج معنوی اولان سالکه لازم کلورکه حضرت
قرآنی کندی رأی وعقلی اوزره تفسیر ایلمیه که (من فسر القرآن برأیه فلیتبوأ مقعده
من النار) بیورلمشدر پس لازم کلدیکه حق تعالینك قول شریفنك سرینه ومعناسنه
عالم اولمق استرسك ایکیدن خالی دکلدر یا بودرکه حق تعالینك قول شریفنه هم ینه
حضرت حقدن تفسیر استیه سنکه اول سکا کندی مراد شریفنی بیان وکشف ایلیه
واکر حضرت حقدن بی واسطه واستفسار واستکشافه قادر اوله‌مزسك وکندینك
قول شریفنك تفسیرنی ینه کندیدن طلب قیلوب بوله‌مز ایسك لازم وواجب
اولور که حضرت حقدن کندی قولنك تفسیرنی طلب قیلش وحضرت حق
کندی قول شریفنده اولان مرادنی اکا کشف ایلمش بر عالم ربانی وعارف اسرار
قرآنیدن طلب ایلیه سنکه اول عالم ربانی حضرت قرآنك معناسنی حضرت حقدن
اوکرنمش اوله زنهار ای بی حیا وبی ادب مجرد کندی ظن وکمانك جهتندن بیهوده
سویلمه وقول حق تفسیر ایلمه اول عقده‌لری که کندی کلام شریفنده قومش
واول مشکللر یکه کندی قول لطیفنده درج ایلمشدر انی فتح ایلمز الا همان ینه اول
فتاح مشکلات فتح ایلر شول میدان علم وعقله که رمز ونکته مهره‌لرنی که اول براقدی
کسه آنی قاپیجی مالك دکلدر آنی همان ینه اول قپار مقصود حق تعالینك بو میدان

وجوده القا ایلدیکی اسرار ونکات مهرلرنی هیچ برکمسه آنك اذن وارادتی اولمنجه اخذ وخطف ایلمکه قادر اولهمز مکرکه آنك اذن وارادتی اوله پس انك کلام لطیفنده اولان سرلری ونکتهلری برکمسه مجرد نظر عقلیه وقوت فکریه ایله نیجه حل وفتح ایلرونه حالله انك تعلیمی اولمنجه ویاخود آنکله آشنا اولان بر ولی طالبه انی تعلیم قیلمنجه طالب حقیقت معنایه نیجه واصل اولور واندن مراد الله نه ایدیکنی نه بیلور

(مثنوی ✻ کرچه آسانت نمود آن سان سخن ✻ کی بود آسان رموز من لدن)

اکرچه اوکونه سخن سکا آسان کورندی رموز من لدن نیجه آسان اولور یعنی لغات عربیه عالم اولان والفاظ کلمات عربیهیی بیلان ومعنالرنی تحقیق قیلان مجرد علم عربیده ماهر اولمغله وحضرت قرآنك الفاظ شریفه سنده اولان معناره عالم اولمغله اکرچه اول کونه کلام سکا آسان کورندی ولیکن هیهات هیهات لدن الهیدن رموز واشارات نیجه آسان اولور حضرت قرآنك ظهری وار وبطنی وار وحدی ومطلعی وار همان آنك نظم شریفنك دلالت ایلدیکی معنا ایله مراده وصول ممکن اولمزوانك الفاظ وکلماتنده اولان حاوی ونکاتی بلمکله هم رموز لدنیهنك بیلنمسی لازم کلمز بلکه اول رموز لدنیه واسرار الهیهنك بیلنمسی حق تعالی حضرتلرینك کشف والهام ایلمسنه موقوفدر وحضرت قرآنك لدنی اولان رموزی فی المثل کیمیا کتابلرنده اولان رموز ونکاته بکزر اول علمده مستنبط نیجه استاد کاوب برازمتن تألیف ایتمشلر وصکرهدن بعض استاد دخی کاوب انلرك کندی کتابلرنده درج ایلدکاری رموز واشاراتی بوندن مراد بودر وبویله دیمکدن مقصود شودر دیو حل ایلمش اما اول رموز واشاراته دخل ایلین مفسرلر ایکیدن خالی دکلدر بری بودرکه اول سوبلدیکی سوزی عمله کتور مشدر اول سوزی بروجه یقین علی بصیرة سویلر زیرا اول بالفعل اکا مالك اولمشدر وبر دخی بودرکه اصحاب کیمیانك اصطلاحاتنی اوکرنمشدر مثلا عقرب دیملرندن مراد زیبوه وشمس دیملرندن مراد التون وقمر دیملرندن مراد کومش اولور دیرلر وبوکونه مشکللری حل ایلر وبونك عمله کتسنه دخی سعی ایلر اما کل امدی بوقولکی فعله کتور دیسك انی فعله کتور مکه قادر اولمز پس حضرت قرآنك معانی شریفه سنه واقف وعارف اولان وآنی خلقه تفسیر وبیان قیلان اکثر علما بوقبیلدندر نعم چوق تفسیرلر یازمشلر وچوق تحقیق وتدقیق درلرن سمط تحریره دیزمشلر ولیکن رموز لدنیهدن وکنز مخفیدن قتی از کمسه خبر ویرمشدر واندهاولان اسرار الهیهدن انجق کنج حقیقته واصل اولنلر پیام ایرکورمش اماچه سود هربار که سن اول ولیلرك وعارفلرك تصنیفنه وتفسیرنه مطالعه قیلسك وانلرده مسطور اولان معانی شریفهیی مستخرج ومستنبط اولسك ودونوب براستاد کامله مراجعت قیلوب وحضرت

حقدن دخی آنك علمنی اخذ ایلمکه قادر اولمیوب همان کندی عقل ورأیك اوزره عمل قیلسك وسعی ومجاهده ایلسك اکرچه اجر جزیل وثواب جمیل بولورسن ولیکن شول عارفلرکه انده اولان رموز لدنیهیی بیلمشلر وکنج حقیقتك موضعنه دخی عالم اولمشلر وهم بولمشلرسن اول رموز لدنیهیی مجرد کندی عقلکله بیلهمزسن واول کنج حقیقتك محل وموضعنه هم عالم اولهمزسن زیرا طوتهلمکه حضرت قرآنك بیوردیغی اوزره عمل قیلمشسن اما افراط وتفریطدن خالی اولمزسن وعمل نیجه کرکدرکه اول عمل موصل حقیقت اولهسن انی بیلمزسن پس لازم کلدیکه یا بر بیلان استادی بولهسن واندن حضرت قرآندن رموز لدنیهیی تعلم قیلهسن ویاخود حق سبحانه وتعالی حضرتلرینه تضرع ونیاز ایدوب الهی کندی کلام شریفکده اولان رموز واشاراتی بکاسن فتح ایله ومقصوده بنی سن واصل ایله دیو دعا قیلهسن

(م ی) کفت یارب توبه کردم زین شتاب ✻ چون تو در بستی تو کن هم فتح باب)

چونکم اول درویشك جانبنه جناب الهیدن بوکونه عتاب آمیز خطاب کلدی اول درویش جناب عزته دیدیکه یاربی بوسرعت وشتابدن توبه ایلدم چونکم قپویی باغلدك هم سن فتح باب ایله ای مفتح الابواب وبوك فتح اولمسنه هم سن سبب دوزای مسبب الاسباب دیدی (م ی) بر سر خرقه شدم بار دکر ✻ در دعا کردن بدم هم بی هنر) برغیری کره دخی خرقه طرفنه کتمك لازم کلدی دعا ایتمکلکده هم بی هنر اولدم مصرع اولده لازم آمد تقدیر اولنور وقرینهٔ کلام اکا دلالت قیلور سر طرف معناسنهدر وخرقه طرفنه کتمکلك درویشلك ویوقلق جانبنه کتمکلك وانی اختیار ایتمکلکدن کنایت اولور کأنه اول درویش کنجی بولمغه زیاده تصدیق واعتقادی اولدیغندن کندیسنی اکا واصل اولمش مرتبهسنده قویوب خرقه وعبا وفقر وفنا طرفندن تباعد قیلمش واول کنجك طلبیله ودعا وتضرعیله بودعا درویشی یوقلق مرتبهسندن دور ایلمش ایدی پس جناب عزته بوکونه مناجات ایدوب دیدیکه الهی بن اول کندیلکاه سعی قیلمقدن وانا نیتله دعا ایلمکدن رجوع ایدوب بار دیکر خرقه طرفنه ودرویشلك ویوقلق مرتبهسنه کتمکلك مقرر اولدی ولازم کلدیکه دعا ایلدکده هم بن هنرسز اولدمکه دعانی کندیلکاه قیلدم ✻ مثنوی ✻ کو هنر کو من کجا دل مستوی ✻ این همه عکس توست وخود توی) الهی هنرقنی بن قنی مستوی دل قنده بودوکلی سنك عکسکدر خود سن سن یعنی ای وجود مطلق وای قادر وقیوم اولان حق بن فانی وهالك اولان فقیرده هنرقنی وبنلك قنی ودل مستقیم ومعتدل قنی که تابنم برهنرم ووجودم ومستقیم ومعتدل قلبم واردردیم بوجمله بنده اولان حالات هرنه ایسه سنك آثار اسما وصفاتکدر خود فی الحقیقه بن یوق ام همان سنسن وجمله وارلق وحول وقوت

ووجود وقدرت هب سنکدر وبنم بنلکم براس وهمی ووجود اعتباریدر
﴿مثنوی﴾ هرشبی تدبیر وفرهنکم بخواب * همچو کشتی غرقه میکردد ز آب *
خودنه من می مانم ونی آن هنز * تن چو مردارى فتاده بی خبر) هر بر کیجه بنم تدبیر
وفرهنکم خوابده آبدن کشتی کبی غرقه اولور خودنه بن قالورم ونه اول هنز قالور
تن بر مردار کبی بی خبر دوشمشدر یعنی الهی وسیدی بنم بیدارلق حالنده اولان
هنزم ووجودم وبیلدیکم امر وهمی اولدیغی وبنده فی الحقیقه حول وقوت وهنز
ومعرفت اولمدیغی شوندن هم معلوم اولورکه هر کیجه بنم تدبیرم وقصدم وهنزم
ومعرفتم خوابله کشتی کبی آب دریادن غرق اولوب دخی بزه آنده تدبیر وآهنك
وفرهنك قالمیوب حکم دریانك اولدیغی کبی بنم دخی وجودم کشتیسی دریای خوابه
غرق اولوب تدبیر وهنزم قالمیوب اول عالمده مدبر ومحرك همان سنسن وبکا هر نه بی
کوسترر ایسك وهرنه یی اشلدر ایسك بنم انده اصلا صنعم واختیارم یوقدر اکرچه
عالم خوابده کندیمی مختار ومدبر کورر سمده وکندیمی فاعل مختار ومرید ذو اقتدار
صانور سمده پس بو بیدارلك حالنده هم اکرچه کندیمك بر وجودی وصنعی
وحول وقوتی وهنز ومعرفتی وار صانورم ولیکن همان خوابده نیجه ایسم بیدارلك
حالنده هم اویلیم بونده وآنده متصرف همان سنسن ومرید مختار سنسن بن اورته
لقده بر آلت ملاحظه ام حالت نومده بنم تو ارلغم وهنزم قالمیوب بدنم بر مردار
میت کبی بی خبرد وشمش ایسه بیدارلك حالنده هم اکرچه بدنمك حرکتی وار
وبنم اعتبار وجود موهومی وهنزم دخی واروليكن بیلدمکه جمله وارلق بونده
دخی همان سنك ایمش وجمله ده مرید ومختار وفاعل حقیقی وکیف مایشاء متصرف
همان سن ایمشسن ﴿مثنوی﴾ تا سحر جمله شب آن شاه علی * خود همی
کوید الستی وبلی * کو بلی کو جمله را سیلاب برد * یا نهنکی خورد کل را کرد و مرد *
سحره دك جمله کیجه ده اول علی وعظیم پادشاه کندی الست وبلی سویلرقنی بلی
بوجمله یی سیلاب ایلندی یاخود بر نهنك جمله یی کرد ومرد یدی کرد اصلنده
ضم کاف عجمی ایله قوی پهلوانه دیرلر ومرد بی حیات وبی جانه دیرلر وکرد ومرد
لفظلری صکره غالب ومغلوب وقوی وضعیف دیمك وقادر وعاجز دیمك محللرنده
استعمال اولندی پس توضیح معنای بیتین شریفین بویله دیمك اولورکه اول قادر
مطلق کیجه ایله چونکم بو خلقك وجودلری اوزره نومی مسلط وحواله ایلیه انلر
دریای خوابه غرق اولورلر ووجودلرندن وهنزلرندن معزول اولوب عالم خوابده
بیخود وفانی قالورلر اکر حق تعالی حضرتلری بر نیجه کسه یه منامده فی المثل
الست بربکم دیسه انلر دخی بلی دیسه لر وحق تعالینك ربوبیتنه اقرار قیلسه لر
بروجه یقین عالم اولان کمسنه بیلورکه فی الحقیقه بو الست دین کیم وبلی دین کیمدر

بلی دین دخی فی الحقیقه الست دینه درنا تمك اول عالمده بلی دیمکه واقرار قیلمه
ور یسنی بلکه اختیاری واقتداری یوقدر بلکه اول مرید ومختار اولان خدا
اول بی وجوده بلی دیدیرروالست دین متکلمی اکا بلی دیدیرر چونکم بو مقدمه معلومك
اولدی سحره دك اول علی وکبیر اولان پادشاه اعظم جمله شبده کندی بن سزك
ربکزدکلی ام دیر وبر جانبدن دخی بلی دیوب اقرار ایلرکه مقر اولان وشهادت
قیلان کسه لرك وجودنده هم بلی دیمکه اختیار واقتدار منام حالنده یوقدر پس
انلره بلی دیدیرن اول شاه علی اولیجق کندی من وجه الست ومن وجه دخی بلی
دیمش اولور بونی بیلورسنکه نوم حالنده بلی سویلیجی واقرار ایلیجی قنی جمله سنی
سیلاب خواب ایلندی ودریای نومه دوشور وب بی وجود وفانی ایتدی یاخود
خواب فی المثل بر نهنك ایدی کرد ومرد یعنی غالب ومغلوب وقوی وضعیف هرنه
قدر کسه وار ایسه بالکلیه جمله سنی یدی واکل وبلع ایتدی ﴿مثنوی﴾
صبحدم چون تیغ کوهر دار خود * از نیام ظلمت شب بر کند * آفتاب شرق شب را
طی کند * این نهنك آن خور دها را فی کند) صبحدم چونکم کند ینك تیغ
کوهر دارنی ظلمت شب غلافندن قوپره یعنی چقاره آفتاب شرق شبی طی ایلر
بو نهنك نوم اول یمشلری قی ایلر نهنك بر عظیم جانور درقیلی باغه کبی شرحی
جلد اولده مرور ایلمشدر وبونده نهنکدن مراد نوم اولور که بو خلقك روحلرینی
کویاکه اکل وبلع قیلور بو اعتبارله نوم نهنکه مشابه اولور وتیغ کوهر داردن مراد
آفتاب عالم آرا اولور وتوضیح معنی بویله دیمك اولورکه صباح وقتی چونکم کندینك
تیغ کوهر دار کبی اولان آفتابنی ظلمت غلافندن اخراج ایلیوب عالمه شعشعه صاله
وضیا کستراوله آفتاب مشرق ظلمت شبی طی ایلر پس بو نهنك نوم اول یمش
وجودلری باذن الله قی ایلیوب باطندن اخراج ایلر (م ی) رسته چون یونس
زمعده آن نهنك * منتشر کردیم اندر بوورنك) اول نهنکك معده سندن قورتلمش
یونس کبی بو ورنکده منتشر اولورز بو بیت ومابعدنده اولان بیتلر حضرت یونس
علیه السلامك قصه سنه اشارتدر وبو معنایه مناسب اولان آیت کریمه سوره
صافاتده در وتفسیری ایکنجی جلدده جوجی سرخنده * کرنبود اول مسبح بطن
نون * شرحنده مرور ایلمشدر انده طلب اولنه وبونده بو بیتك توضیحی بویله دیمك
اولورکه چونکم آفتاب شرق ظلمت شبی طی ایلیه ونهنك خواب اکل وبلع ایلدیکی
ارواحی قی ایلیه اول نهنك خوابك معده سندن قورتلورز حضرت یونس
علیه السلام معده حوتدن قورتلدیغی کبی پس بوی ورنك عالمنده هر بریز
کندی کاری جانبنه منتشر اولورز ﴿مثنوی﴾ خلق چون یونس مسبح آمدند *
کاندران ظلمات پر راحت شدند * هریکی کوید بهنکام سحر * چون ز بطن حوت

شب آیدبدر * کای کریمی کاندران لیل وحش * کنج رحمت بنهی وچندین چشش *
چشم تیز وکوش تازه وتن سبك * ازشب همچون نهنك ذوالحبك) خلق یونس
حضرتلری کبی مسبح کادیلرکه اول ظلمات خوابده پر راحت اولدیلر یعنی وقتاکم
حضرت یونس علیه السلامی حوت اکل وبلع ایدوب قرننه داخل اولدی وظلماتده
قالدیسه (فنادی فی الظلمات ان لا اله الا انت سبحانك انی کنت من الظالمین) وانت
ارحم الراحمین) آیت کریمه لرینك موجبنجه اول ظلمات بطن حوتده حضرت
حقه ندا قیلدی ومسبح اولدی کذلك بو خلق عالم دخی نهنك خوابك درونته
داخل اولدقلرنده هربری لسان استعداد ایله وزبان حالله (وان من شیء الا یسبح
بحمده) مصداقنجه حضرت حقی تسبیح ایدرلر زیرا اول ظلمات منامده پر راحت
اولورلر واستراحت قیلورلر چونکم بطن خوابدن طشره کله لر وبیدار اوله لر بونلرك
هر بریسی سحر وقتده چونکم بطن حوت شبدن طشره کله لر کیمی زبان حالله وکیمی
زبان قالله بویله دیرلر که ای کریم سنکه اول لیل وحش ایچره رحمت کنجنی وبوقدر
چاشنی ولذتی قورسنکه برکسنه اول موحش اولان کیجه ده خوابه وارسه انك روحی
راحت بولور ووجودی کلال وملالدن قورتلور نهنك کبی ذوالحبك اولان شبدن
چشم تیز وکوش تازه وتن سبك اولور ذوالحبك ذوالطرایق دیمکدر نهنکك اوستی
یول یول اولمغله ذوالحبك اولمق قابلدر وشب دخی نجوملرله یول یول اولمغله شبه
دخی ذوالحبك دینسه جائزدرکه آسمانك ذوالحبك اولمسی کیجه ده ظاهر اولور
وحق تعالی (والسماء ذات الحبك) دیو آسمانه قسم ایلدی وبو آیتك تفسیری
جلد اولده عرب بادیه نشین حکایه سنك آخرنده * هم عرب ماهم سبو ماهم ملك *
بیتنك شرحنده مرور ایلدی وخلاصهٔ کلام ظهری ذوالحبك اولان کیجه دن
نهنك کبی بو خلقك کوزلرینه کلال کلمش ایکن نومدن تازه اولور وقولقلرینه
دخی ملال وفتور کلمش ایکن اول دخی تازه اولور وبدننه ثقلت کلمش ایکن خفت
بولور پس اول کلال وملال کیدوب ثقلت بدنیه دن نجات بولور (م ی) ازمقامات
وحش روز بن سپس * هیچ نکریزیم ماباچون توکس) وحش روا اولان مقاماتدن
بوندنصکره بزسنك کبی کسه ایله قاچمز زوحش رووصف ترکیبیدر یوزی وحشتلو
وشکلی موحش معناسنه باچون توکس دیمك سنك کبی کسه ایله بیله اولدقچه
دیمك اولور یعنی چونکم شب ظلمانیده بویله وحش روایکن بوقدر راحتلر ولذتلر
قومشسن بونی بیلدکدنصکره وبو حالتلری مشاهده قیلدقدنصکره وحشت
یوزلو وکریه شکللو مقاملردن دخی بز قاچمزز زیرا سنك کبی کسه ایله بز هرنه مقامده
وهرنه حالده اولسق نته کم (وهو معکم اینما کنتم) قول شریفی بزه بو معنادن خبر
ویرر ودخی (عسی ان تکرهوا شیئا وهو خیر لکم) آیت کریمه سی هم مقامات وحش

رودن وبلیات جفاخویدن قاچیوب انك مؤمنه خیرلو اولمسندن مؤمن اولنلره
مژده ایرکورر ظلمت شبده بویله آب حیات کبی راحتلری وضع ایلین قادر متعال
ظلمات شداید ومصائبده هم نیچه راحتلر ونعمتلر قومشدر که لابد صابر اولنلر
بولورلر اکرچه ظاهرا انی نار کبی اول امرده محرق کوررلرسه ده ❁ مثنوی ❁
موسی آنرا نار دیدی نور بود * زنکی دیدیم آنرا حور بود) حضرت موسی علیه السلام
انی نار کوردی نور ایدی بزشبی بر زنکی کوردك حور ایدی یعنی حضرت موسی
صلوات الله علی نبینا وعلیه اول زمانده که شعیب علیه السلام حضرتلرندن
آیریلوب کندی اهلیله مصر جانبنه سفر قیلدقده ووادی ایمنه کلدکده وشب
ظلمانی اول حینده عالمی احاطه قیلدقده انلره آتش لازم اولدی پس حضرت
موسی ایراقدن بر عظیم آتش کوردی کندی اهلنه دیدیکه سن بونده اکلن
بن بر آتش کوردم کیدم آلوب کتورم دیدی پس اول ناره قریب کلدکده
آنی نور الهی وتجلیء ربانی کوردی اول فی الحقیقه نار شکلنده بر نور ایدی
ولیکن موسی علیه السلام حضرتلری ایراقدن آنی نار کوردی بز هم بو ظلمانی
اولان شبی بر سیاه زنکی کبی کوردك اول خود معناده بر قره کوزلو ولطیف یوزلو
محبوب ایدیکه بزه اندن بوقدر راحت ایرشدی ❁ مثنوی ❁ بعد ازین ما دیده
خواهیم از تو بس * تا نپوشد بحر را خاشاك وخس) بوندنصکره سندن بز همان
دیده استرز انجق تاکم بحری خاشاك وخس ستر ایلیه بحردن مراد بحر وحدت
ودریای حقیقت اولور خاشاك وخسدن مراد اسباب وصورت اولور کاه اولور که
بر شیئك وبر حالك صورتی موحش ومستکره اولور ولیکن انك سر ومعناسی
من حیث الحقیقه لطیف ومستحسن اولور شیخ عطار قدس سره حضرتلری
برکسه دن بویله حکایت ایدوب بیوررلر که بر صالح کمسه وار ایدی حق تعالی
حضرتلرینه برنیچه زمان دعا ایدوب دیدیکه یاربی کندی درکاهکه منسوب
بر قونق کوندر تا آنی قونقلیم وآنی قونقلمغله خیر واحسان بولم بو دعایی خیلی
زمان ایلدی بر کیجه اکا منامنده دیدیلر که ایتدیکك دعا مقبول اولدی حق تعالی
یارین سحر وقتنده سکا بر مهمان کوندرسه کرکدر شول زمانده که سن کندی
خانه کك قپوسنی آچه سن وطشره چیقه سن قپواوکنده هر کیمی کورر ایسك
حق تعالی انی سکا مهمان کوندرمشدر آنی برخوش قونقله تا حق تعالیدن خیر
وجزا بوله سن ورحمت حقه مظهر اوله سن دیدی اول کمسه بیدار اولدی شکرلر
قیلدی آبدست الدی الحمد لله حق تعالی حضرتلری بنم اویمه بو کونه کندی
درکاهنه منسوب برکسه یی قونق کوندردی دیوب صباح وقته دك حاضر
ومهیا اوتوردی چونکم صباح اولدی اول کمسه بسم الله دیوب قپوسنی آچدی

وطشره چیقدی فی الحال بر کلب کاوب انك قارشو سینه تملق ایدوب طوردی
اول کسه غضبه کاوب انی قودی وسوردی و برنیجه ساعت قپو اوکنده طوردی
کوردیکه اصلا انسان قسمندن کاور کیدر یوق مأیوس اولوب خانه سنك ایچنه
کلدی وتعجب ایدوب سبحان الله بو بنم کوردیکیم واقعه اضغاث احلام قبیلندنمیدر
بن خود بونی اشارت الهی بیلوردم دیوب حق تعالی حضرتلرینه مناجات وعرض
حاجات قیلوب اخشامه دك الهی بونك حقیقتنی بکا کشف ایله دیو دعا ایلدی
اخشام اولوب بنه یاتوب اویودی اکا مناملنده دیدیلر که بزسکا کندی درکاهمزه
متعلق صورتا برسك و معنا پك مقبول بر مخلوق کوندردککه سن انك صورتنه
باقوب تحقیر ایلدك اما اول بو عصرده سك اصحاب کهف منزله سنده ایدی
باخصوصکه بزم انك وجودنده اولان قدرت کامله و حکمت بالغه مزه نظر قیلدك
وانك وجودنده بعض خصلت واردرکه اکر اول برانسانده بولنسه بنم درکاهمك
مقربلرندن اولوردی (بیت) دروفاداری سك ازتو بهترست * زانکه دائم اومقیم
بك درست * وسن بو حدیث شریفی ایشتمدکمی که حضرت نبی صلی الله علیه وسلم
بیوردی * ان امرأة بغیا رأت کلبا فی یوم حار یطیف ببئر قد اولغ لسانه من العطش
فنزعت له بموقها فغفر لها * پس حق تعالیدن مهمان استمکی قویوب بوندنصکره
حقیقت کوریجی واسرار حقه نظر ایر کوریجی بر کوز استه * اللهم ارنا الاشیاء
کما هی * دیو دعا ایله تاکم صورت سنك بولکی اورمیه واحوال موحشه سکا رهزن
اولمیه وحقیقت حالی کورمکدن سنی محروم قیلمیه دیدی ﴿ مثنوی ﴾ ساحرانرا
چشم چون رست ازعما * کف زنان بودندبی این دست و پا) ساحرلرك چشم قلبی
چونکم عمادن قورتلدی بودست و پاسز کف زنان اولدیلر یعنی حضرت موسی
علیه السلام زماننده اول ساحرلرك چونکم بصر بصیرتی عمای غفلت وجهالتدن
نجات بولدی ونور ایمان وهدایتله منور اولدی انلر چشم حقیقت بینله کندیلرك
حقیقتی کوردیلر وعالم آخرتك نعمتلرینه وراحتلرینه نظر ایر کور دیلر بو ظاهرده
اولان ال و ایاغك کسلمسندن قورقمدقلری زماننده فرعون انلره (لاقطعن ایدیکم
وارجلکم من خلاف) دیو قورقوو یردی (لاضیر انا الی ربنا منقلبون) دیو اکا بی باك
جواب ویردیلر وحضرت حق یولنده بودست و پاسز ال اله اوریجی اولدیلر
﴿ مثنوی ﴾ چشم بند خلق جز اسباب نیست * هر که لرزد بر سبب زاصحاب
نیست) خلقك چشم بندی اسبابدن غیری دکلدر هرشول کسه که سبب اوزره
دترر اصحابدن دکلدر یعنی خلقك کوزینك باغی و پرده سی همان اسباب وآلاتدرکه
بو اسباب وآلات جانبنه متوجه اولدقلرندن و وسائل حبالنه تمسك قیلدقلرندن
مسببدن غافل اولمشلر ومرید ومختار اولان فاعل حقیقینك مشاهده ومعاینه سندن

محجوب ومحروم قالمشلردر هرشول کسه که سبب اوزره لرزان اولور ومسببی قویوب
اسبابه اعتماد واعتصام قیلور اول کسه اصحاب معرفت وارباب حقیقت زمره سندن
اولمز واکا اهل توکل واهل توحید دخی دیمز ﴿ مثنوی ﴾ لیك حق اصحابنا
اصحابرا * درکشاد و بردناصدر سرا) لیکن ای بزم اصحابمز سببه لرزان اولمین
اصحاب حقیقته حق تعالی قپو آچدی وصدر سرایه دك ایلتدی سروری مرحوم
بو بیتك معناسنده خطا ایلمشدر اصحابناده اصحابی صحودن طوتوب بنا عروس را
بخانه آوردن باشد ومعنی حق ظاهر شد و اولیا که بمنزلهٔ عرایس اللهند ایشانرا
بخلوتخانه راه دادو بصدر سرا متمکن کردانید دیمشدر لکن مناسبتدن خالی
سویلمشدر واصل معنی بودرکه اصحابناده حرف ندامقدر اولوب ای بزم اصحابمز
دیمك اوله وتقدیر کلام بویله دیمك اولورکه هرشول کسه که سبب اوزره لرزان
اولور اول اصحاب معرفتدن دکلدر لیکن ای بزم اصحابمز اصحاب معرفت اولانه
حق تعالی حضرتلری حقیقت قپوسنی آچدی وانلری سرای حقیقتك صدرینه دك
ایلتدی ومقعد صدقده ساکن ایتدی و اکثر اصح اولان نسخه لرده متصلدر
وبعض نسخه ده لیك حق اصحاب ونا اصحابرا نون نافیه ایله منفصل واقع اولمشدر
بو نسخه اوزره معنی هرکم سببه لرزان اولورسه اصحابدن دکلدر لیکن حق تعالی
نااصحاب اولان اصحابه یعنی اصحاب معرفت وارباب حقیقتدن اولمین اصحابه
رحمت وقربت قپوسنی آچدی وسرای حقیقتك صدرینه دك عاقبت انلری دخی
ایلتدی تاکم کندینك کمال فضل وکرمی ظاهر اوله ونامستعد ونا مستحق اولان
کسه لر انك فضل وکرمندن مأیوس اولمیه لر وحبل رجایی قطع قیلمیه لرکه اول
پادشاه اعظم مجرد اصحاب طاعت وارباب علم ومعرفت اولنلری بونلر صدر سرایه
مستحقلردر دیو اکا ایلتمز بلکه اصحاب طاعت اولمین وقطع اسباب قیلمین
نامستحقلری دخی کمال فضلندن صدر سرای حقیقته واصل ایدرلر وهو الانسب
لهذا البیت (مر) با کفش نامستحق ومستحق * معتقان رحمتداز بندرق) زیرا
اول خدانك دست فضلنه نسبتله مستحق اولان ومستحق اولمین علی کلا التقدیرین
رق بندندن رحمت معتقلری دررلر رق عبودیته دیرلر یعنی اکر مستحق اولان
طائفه اولسون واکر صدر سرایه مستحق اولمین طائفه اولسون اول وهاب
مطلقك کف قدرت و یدرحمته نسبتله جمله سی رقت بندندن و بنده لك قیدندن
انك رحمتك معتقلریدر اول رحیم ورحمن برقولنی آزاد قیلسه هیچ اول قولك
آزاد اولمغه استحقاقی اولمز انکچون صدر سرای جنته داخل اولمغه هیچ برکسه
کندینك استحقاقیله لایق اولمز بلکه اکر مستحق واکر نا مستحق جنت اعلایه
داخل اولان مجرد اللهك رحمتیله داخل اولور اکر حضرت نبی علیه الصلوة والسلام

ایسه ده نته كم بیوردیلر (لن یدخل احد منكم بعمله الجنة قالوا ولا انت یارسول الله قال علیه السلام ولا انا الا ان یتغمدنی الله برحمته وفضله (م ی) در عدم ما مستحقان كی بدیم * كه برین جان برین دانش زدیم) عدمده بزلر مستحقلر اولدقكه بو جان اوزره وبو دانش اوزره اوردق یعنی دخی بزم اصلا نام ونشانمز یوق ایكن عالم عدمده بزلرن بو جانه وبو علمه مستحقلردن اولدقكه استحقاقمز سببیله بو جانه و بو علمه كندیمزی اوردق بز خود عالم عدمده اصلا وقطعا مستحقلردن اولمدق و استحقاقمز سببیله بو جانه وبو دانشه كندیمزی اورمدق بلكه استعداد و استحقاق دخی اولا سن عطا ایلیوب ثانیا بزه بویله عقل و دانش وجان وبینش وبردك وبزی كتوروب مرتبهٔ انسانیته ایركوردك (م ی) ای بكرده بارهر اغیار را * وی بداده خلعت كل خاررا * خاك ما را ثانیا پالیز كن * هیچ نی را بار دیكر چیز كن) ای هر اغیاری بار ایلمش وای خاره كل خلعتی ویرمش خدا بزم خاكمزی ثانیا سوز وصفی ایله هیچ یوغی بار دیكر چیز ایله یعنی ای خدا سن شوقادر مطلق سنكه هر غیر وضد اولان شیلری بری برینه بار ومتحد ایلمشسن وخاره كلدن اطیف خلعت ویرمشسن لطفكدن بزم خاك بدنمزی ثانیا هم پاك وطاهر ایدوب مصفی ایله بز هیچ یوغی بر كره دخی حقیقتده موجود ایله ﴿ مثنوی ﴾ این دعا تو امر كردی ز ابتدی * ورنه خاكی را چه زهره آن بدی * چون دعامان امر كردی ای عجاب * این دعای خویش را كن مستجاب) بو دعایی ابتدا دن سن امر ایلدك یوخسه بو بر خاكینك اكا نه زهره‌سی اولوردی یعنی قوللریكه ادعونی استجب لكم دیوابتدا دن امر ایلدك ودخی (ادعوا ربكم تضرعا وخفیة) دیو انلره دعا ایلیكه حكم قیلدك یوخسه برخاكك اول دعایی ایلمكه نه یوركی اواوردی ونه یورك ایله سنك دركاهكه ال آچوب دعا قیله بیلوردی چونكم ای شانی عجیب بزه دعا ایلمكی امر ایلدك بزدخی ادعوا ربكم امرنه امتثال ایده‌رك سنك جنابكه دعا ایلدك بو كندی دعاكی الهی مستجاب ایله ﴿ مثنوی ﴾ شب شكسته كشتی فهم وحواس * نی امیدی ماندونه خوف ونه یاس * برده دردریای رحمت ایزدم * تا زچه فن پركند بفرستدم) شب فهم وحواس كشتیسنی صمشدرنه برامید قالمش ونه خوف ونه یأس قالمشدر یعنی اول قادر مطلق شبه برخاصیت ویرمشدر اول شب نوم ونعاس واسطه سیله فهم وحواس كشتیلر بنی صمشدر نوم حالنده نه برامید ونه برخوف ونه یأس ونه قنوط قالمشدر اكرچه واقعده امید وخوف ویأس خیاللری كوربنورسه ده اكثر بیدار لكده اولان خوف ورجایی خواب ازاله ایلر وخوابده خائف وراجی اولمق از واقع اولور اكثر امید روجا وقنوط حالتلری كیدوب حیرت وبیخودلك دریاسنه غرق اولمقدر ایزدم بنی دریای رحمته ایلتمش تا نه قندن پرایلر بنی كوندرر یعنی اول

طالب كنج اولان وحضرت حقه مناجات ایدب عرض حاجات قیلان درویش دیركه بنی ایزدم وخالقم دریای رحمته ایلتمش وبحر عنایه غرق ایتمشدر نوم واسطه سیله عالم ارواحه واصل اولوب مستغرق اولدقدنصكره تا نه قندن بنم قلبمی پرایلر وبو عالم اجسامه نه حاله بنی كوندر بیلرزم ﴿ مثنوی ﴾ آن یكی را كرده پرنور جلال * وآن دكررا كرده پروهم وخیال * كر بخویشتم هیچ رأی وفن بدی * رأی وتدبیرم بحكم من بدی * شب زرفتی هوش بی فرمان من * زیردام من بدی مرغان من) اول برنی نور جلال ایله پرایتمش واول آخری پر وهم وپرخیال ایتمش یعنی اول مقلب القلوب والابصار واول مدبر اللیل والنهار بو خاق عالمی كیجه ایله عالم ارواحه ایلتمش ودریای بیخود لقه غرق ایتمش اول بركسه‌نك درونی نور جلال ایله پرایدوب واول برآخركسه‌نك دخی قلبنی وهم وخیال ایله طولدروب علی السحر بو عالم اجسامه كوندرر هركس بیدار اولدقلری كبی جیب درونده حق تعالی حضرتلرینك وضع ایلدیكی افكاری وخواطری بولور وهمان اول درونده اولان افكارك مقتضیاتی اوزره عمل قیلمغه مشغول اولور اكر بنم كندمله هیچ رأی وتدبیرم بنم حكمله اولیدی یعنی بنم هیچ رأیم وفنم ارادتمله دكلدر اكر بنم رأیم وفنم كندی ارادتمله اولیدی بنم رأیم وتدبیرم بنم حكمده اولوردی كیجه عقل بنم امرمسز كتمزدی بنم قوشلرم بنم دامم التنده اولوردی قوشلردن مراد حواس خمسهٔ ظاهره وحواس خمسهٔ باطنه اولور یعنی اكر بنم رأیم وتدبیرم بنم حكم تصرفمده اولیدی اول كیجه ایله بنم عقلم بنم امرمسز كتمیدی بلكه بنم حواسم قوشلری بنم تصرفك التنده اولیدی بن عقلمی استدیكم یره كونده ریدم وقلبمه مراد ایلدیكم افكاری كتوروب انی استدیكم كبی دوندریدم نه عقلم بنم الده در بیلمزمكه كیجه بنم عقل وروحی نه عالمه ایلتورلر ونه كونه واقعات كوستررلر وبو عالم اجسامه كلدكدنصكره عم نه ایشلدرلر ونه كسب ایتدیررلر اكر بنم تصرفم واختیارم مطلق بنم الده اولیدی بن بو عالمده واو عالمده استدیكم كبی كار ایلمكه قادر اولوردم (م ی) بودمی آكه زمنزلهای جان * وقت خواب وبیهشی وامتحان) جان منزللرندن آكاه اولیدم خواب وقتنده وبیهوشلك وامتحان وقتنده تقدیر كلام اكر بنم رأیم وتدبیرم مطلق بنم حكمده وتحت تصرفمده اولیدی بن اولا خواب وقتنده جانك منزللرندن ومرتبه لرندن آكاه اولوردم وثانیا بیهوشلك وقتنده جانك منزللرندن آكاه اولوردم وثالثا امتحان وبلوی وقتنده هم جانك منزللرندن آكاه اولوردم وجانم نیه ایرسه كركدر آنی بیلوردم كندی ارادت واختیارمله استدیكم یره سیر وسفر قیلوردم حال بوكه بنم بوخصوصلرده ارادتم ومطلق اختیارم بنم الده دكلدر (م ی) چون كفم زین حل وعقد اوتهیست *

ای عجب این عجب من زکیست) چونکم بنم المم انك حل وعقدندن تهیدر ای عجب بنم عجبلکم کیمدندر که عجب جیمك فتحه سیله کندوبی و کندینك هنرینی بکنمکه دیرلر اوضمیری هوشه وجانه کتسه‌ده جائزدر وحق تعالی‌یه کتسه‌ده جائزدر اولکی وجه اوزره معنی چونکم بنم المم اول عقل وجانك عقد وحلندن فانیدر که بن عقلمده وجانمده حل وعقده قادر دکلم وایکنجی وجه اوزره معنی چونکم بنم دستم اول خدانك حل وعقدندن تهیدر که مطلق حل وعقد صاحبی اولدر و قابض وباسط ومانع ومعطی وضار ونافع هر حالمه اندن غیری بو قدر فی الحقیقه جمله‌ده متصرف هم اولدر پس ای عجب بو بنم کندیمی بکنمم وهنرمه مغرور اولمم کیمدندر چونکم کندمده بر حول و بر قوت اولمیه خود پسند اولمق نه قباحتدر ﴿ مثنوی ﴾ دیده را نادیده خود انکاشتم * باز زنبیل دعا بر داشتم) دیده‌یی خود نادیده ظن ایلشم کیرو دعا زنبیلنی بو قاری قالدرمشم یعنی بن خود کورلشی و کورلمشی و بولنمشی و بولنمشی بیلشم و فرض قیلشم مع هذا کیرو دعا زنبیلنی جرار کبی بو قارو طوتمشم و بکاشو مرادی و بردیو تضرع ونیاز ایتمشم عجب حکمت وغریب حالتدر که بو مرتبه‌یه بو قلغی و بیخودلغمی بیلدکدنصکره بنه طلب ورجادن خالی دکلم ﴿ مثنوی ﴾ چون الف چیزی ندارم ای کریم * جز دلی دلتنك تراز چشم میم) ای کریم الف کبی برشی طوتمزم چشم میمدن دل تنکتر بردلدن غیری یعنی الف حرکات وسکنات ونقطه‌دن خالی اولوب اصلا برشی طوتمدیغی کبی بنده‌خی ای کریم وای رحیم الف کبی اصلا برشی طوتمزم مگر میمك کوزندن اضیق ودل تنکتر بر کوکل طوتمرمکه بنم قلبم کمال انقباضده میمك کوزندن دخی طاردر ﴿ مثنوی ﴾ این الف و ین میم ام بود ماست * میم ام تنکست الف ز وتر کداست * آن الف چیزی ندارد غافلیست * میم دلتنك آن زمان عاقلیست) بو الف و بو میم بزم بودیمزك امیدر بودوجود وام اصل معناسنه‌در امك میمی تنکدر الف اندن قوی کدادر اول الف برچیز طوتمز غافللك حالیدر میم کبی دلتنك اول عاقللق زمانیدر یعنی هیچ برشی طوتمین الف و بو دلتنك اولان میم بزم وجودیمزك اصلیدر بزم وجودیمزك امنك میمی اضیق ودلتنکدر والف ایسه اندن دخی قوی کدا وفقیردر زکدا قوی کدا معناسنه‌در اول الف برشی طوتمز دیمك انسانك کندی حرکات وسکناتندن واتصال وانفصالاتندن غافل اولمقلغی زمانیدرکه کندی قیدندن آزاد اولوب نفسنی اونودوب شویله طورمسی الفك حرکات قبول ایتیوب خالی طورمسی کبیدر میم کبی دلتنك اولق اول عاقللق زمانیدر هر بارکه انسان کندی عقلیله مقید اولسه دلتنك اولمقدن خالی اولمز وعاقل اولمقدن قورتلوب کندیدن غافل اولسه الف کبی برخبر طوتمقدن خالی اولمز پس انسانك

ایکی حالی اولدی بری عاقل اولوب دلتنك اولمق بری دخی کندیدن غافل اولوب الف کبی برشیدن خبر طوتمامق بو ایکی حالت انسانه ام منزله‌سنده اولدی ﴿ مثنوی ﴾ در زمان بیهشی خود هیچ من * در زمان هوش اندر پیچ من) بیهشلك زماننده خود بن هیچم وهوش زماننده بن پیچده‌یم هیچ من هیچم تقدیرنده‌در پیچ من من پیچم تقدیرنده‌در یعنی الهی بیهوشلك وغافللك زماننده خود بن هیچم برشیدن خبر طوتمزم وغافل اولمق زماننده بن طولشمقده ودلتنك اولمقده‌یم ﴿ مثنوی ﴾ هیچ دیکر بر چنین هیچی منه * نام دولت بر چنین پیچی منه) الهی بر آخر هیچی بونك کبی بر هیچ اوزره قومه دولت نامنی بر بونك کبی پیچ اوزره قومه یعنی بو دنیا دولتی حد ذاتنده هیچدر و بن دخی بر هیچم بونك کبی بر هیچك بارنی وآرزوسنی وسعی وطلبنی الهی وسیدی بنم کبی بر هیچك اوزرینه قومه بونك کبی بر طولاشق وقرشق پر کره کار دنیایه دولت نامن قویوب بو هیچی اندن اوتری دلتنك ایله ﴿ مثنوی ﴾ خود ندارم هیچ به سازد مرا * چون زوهم دارمست این صد عنا * در ندارم هم تو دارایم کن * رنج دیدم راحت افزایم کن) خود نسنه طوتمزم هیچ بنی به دوزه یعنی هیچ بنی ایو دوزر خود برشی طوتمزم زیرا چونکم بو یوز عنا وبلا بکا دارم وهمنندر خلاصهٔ کلام شمدنصکره بنی ایو دوزر خود هیچ برشیٔ طوتمزم زیرا بو قدر یوز بلا وعنا بکا بن طوترم و دارم وهمندن حاصلدر چونکم بو قدر بلا وعنایه باعث وبادی بن طوترم وبکا بوشیٔ نافعدر بونی حاصل ایدرمکه نابنی به دوزه دیمك ایمش شمدنصکره بویله دیمکدن فراغت ایتدم وهیچ برشی طوتمزم ندارم حالنده‌یم هم سن بکا دارالق ایله رنج کوردم بکا راحت افزالق ایله یعنی الهی بن شمدی هیچ ندارم حالنده‌یم بکا بو هیچ نسنه طوتمزم دیمك حالنده پادشاهلق و دستکیرلك ایله بو بولده بیلورسن که چوق رنج کوردم راحت افزالك ایله بنی بو ورطه‌لرده قومه قلبمی بو دغدغه‌لردن خلاص ایله ﴿ مثنوی ﴾ هم در آب دیده عریان بیستم * بر در تو چونکه دیده نیستم * آب دیدهٔ بندهٔ بی دیدهٔ را * سبزهٔ بخش ونباتی زین چرا) هم کوز یاشنده عریان طوردم سنك قپوك اوزره چونکم کوزمش دکلم یاخود دیده نیستم دیمك چونکم بکا دیده بو قدر دیمك معناسنه اوله یعنی سنك قپوك اوزره چونکم بکا بو کوز بو قدرکه آنی کوردم و بر لایق یوز بو قدر که اکا سوردم ولهذا کوز یاشنده عریان طورمشم بندهٔ بی دیده‌نك آب دیده‌سنه بو چرادن بر سبزه و بر نبات بخش ایله بونده کندینك بی دیده اولمسنه دخی اشارت قیلمشدر یعنی شو قدر آغلدمکه سیلاب سرشك بنی احاطه ایدوب آخر عریان اولدم وسنك قپوکده چونکم آغلمقدن کوزم قالمدی عریان طوردم بو کوزسز اولان بنده‌نك کوزی یاشنه بو فضل و کرمك چراکاهندن

ای وهاب مطلق بر سبزه ویر نبات بخش ایله تا بو فقیر بی دیده نك آب دیده سی
ضایع اولمیه ﴿ مثنوی ﴾ ورنمانم آب آبم ده زعین * همچو عینین نبی هطالتین)
واکر بکا آب قالیه کوزمدن بکا آب ویر حضرت نبی علیه السلامك هطالتین
اولان ایکی مبارك کوزی کبی هطالتین هطاله‌نك تثنیه سیدر هطاله مبالغه ایله
آقیجی ویاش دوکیجی معناسنه‌در هطل کسر طایله سیلان ایدیجی دیمکدر وبو بیت
بو حدیث شریفه اشارت اولور که حضرت نبی علیه الصلوة والسلام دعا
ایدوب بیوررلردی * اللهم اعطنی عینین هاطلتین قبل ان یکون الدمع دما
والاضراس جمرا * یعنی ای بنم پروردکارم بکا اعطا ایله شول ایکی کوز بکه کوز یاشی
دوکیجی اوله‌لر شول زماندن اولکه کوز یاشی قان اوله دخی دیشلر آتش پاره کبی
اولمزدن اول یعنی قیامتدن اول (م ی) او چو آب دیدی جست از جود حق *
باچنان اقبال واجلال وسبق * چون نباشم زاشك خون بارك ربس * من تهی
دست قصور کاسه‌لیس) اول سلطان عالیشان واول خلاصهٔ اکوان علیه السلام
چونکم جود حقدن آب دیده ایستدی انجلین اقبال وانجلین اجلال من حیث المرتبه
جمله‌یه سبقت ایتمکله بیله اللهم اعطنی هاطلتین دیو دعا ایلدی چونکم بویله‌در بن تهی
دست وبر قصور وکاسه یلایجی محتاج وکدا اشك خون آلوددن نیچون اینجه
اکریجی اولمیم یعنی کوزلرمدن ایلك کبی قانلو یاشی بری برینه متصل اجرا
واخراج قیلیم بکا خود قانلو یاش اغلمق هر وجهله احق واولیدر ﴿ مثنوی ﴾
چون چنان چشم اشك را مفتون بود * اشك من باید که صد جیحون بود * قطرهٔ
زان زبی دوصد جیحون بهست * که بدان یك قطره جن وانس رست) چونکم
بونجلین کوز اشکه مفتون اوله مراد حضرت رسول علیه السلامك چشم
مبارکیدر که اول حضرت همان عین چشم منزله سنده ایدی یعنی اول عین چشم
اولان حضرت بونجلین بر صاحب سعادت ایکن کوز یاشنه مفتون اوله بنم اشکم
کرکدر که یوز جیحون اوله یعنی اول حضرت اغلدیغی یرده برنجه یوز جیحون قدر
کوز یاشی اقتمق وسرشك دیده‌یی روان ایلك لایق اولور ولازم کلور اول چشم
لطیفدن واول عین شریفدن بر قطره بو ایکی یوز جیحوندن بهتردر که اول
حضرتك مبارك کوزندن خروج ایلین بر قطره سیله جن وانس قورتلدی وعصاة
ثقلین دوزخدن خلاص اولدی ﴿ مثنوی ﴾ چونکه باران جست آن روضهٔ
بهشت * چون نجوید آب شوره خاك زشت) چونکم اول روضهٔ جنت باران استدی
مع هذا روضهٔ جنتك بارانه احتیاجی بوقدر خاك زشت نیچون آب شوره استمیه
یعنی چونکم اول روضهٔ بهشت الهی کوز یاشی استدی بو خاك زشت کبی اولان
محتاج نیچون طوزلو کوز یاشی استمیه وهر وجهله محتاج اولنلره ومرتبهٔ سفلیده

قالنلره اغلیوب اکلمك ودعا ایلمك خود لازم ولابددر (م ی) ای اخی دست از دعا
کردن مدار * با اجابت بارداویت چه کار) ای اخی دعا ایلمکدن الکی کیرو طوتمه
اجابتله انك ردیله سنك نه کارك واردر یعنی ای برادر حق تعالی حضرتلرینه دعا
ایلمکدن وشب وروز تضرع قیلمقدن الکی کیرو طوتمه وفراغت ایتمه سنك اودعانك
مقبول اولمسیله یاخود رد اولمسیله نه کارك واردر سکا لازم اولان (ادعونی
استجب لکم) امرنه ودخی (ادعوا ربکم تضرعا وخفیة) فرماننه امتثال ایدوب
حضرت رب العالمینه دعا وتضرع ایلمکدر که دعا مخ عبادتدر سن دعا ایتمکله
امر حق یرینه کتورمش اولورسن عبدك شاننه لایق اولان ممکن اولدیغی مرتبه
مولاسنك امرنی یرینه کتورمکدر آنك قبولیله وردیله بنده‌یه تقیدیرنده دکلدر
بنده کندویه لایق اولنی ادا قیلد قدنصکره علیم وحکیم اولان مولی کندی شان
شریفنه لایق اولنی هم قیلور انکچون حدیث قدسیده بیورر (عبدی اطعنی
علی ما امرتك ولا تعلمنی ما یصلحك (م ی) نانکه سد ومانع این آب بود * دست
ازآن نان می بباید شست زود * خویش را موزون وچست وسخته کن * زآب دیده نان
خود را پخته کن) ایتمك که بو آب دیده نك سدی ومانعی اولدی الی اول تاندن
فوری یومق کرك یعنی شول نان وخوان کوز یاشنه سد ومانع اوله وسنی کریان ایلمکدن
کیرو قویه الی اول نان وخواندن فوری یومق لازمدر که کثرت اکل وشرب قسوت
قلبه مبتلا ایلر ورقت دلدن وآب دیده‌دن واکلمکدن وتضرع ایلمکدن بری ایلر
کندیکی موزون وچست ودوزلمش ایله سخته ساخته‌دن مخففدر آب دیده‌دن کندی
نانکی پخته ایله یعنی میزان شریعتله کندیکی موزون ایله وطریقتده چست وچابك اول
وآداب انبیا علیهم السلام واولیای کرام ایله کندیکی ساخته وپرداخته ایله وکندی
غداکی ونانکی کوزك یاشیله تخمیر ایدوب درونك آتشیله پشور تا سکا حضرت
حقدن فیض ورحمت کله والهام الهی اوله ومراد ومقصودکه سنی واصل قیله

﴿ آواز دادن هاتف مر طالب کنج را واعلام کردن از حقیقت اسرار آن ﴾

(م ی) اندرین بود او که الهام آمدش * کشف شد این مشکلات از ایزدش *
کو بکفتت در کمان تیری بنه * کی بکفتندت که اندر کش توزه * اونکفتت که کمانرا
سخت کش * در کمان نه کفت اونی پر کنش) اول درویش وطالب کنج اولان درویش
بو دعا وزاریده ایدیکه اکا حضرت حق جانبندن الهام کلدی اکا ایزدندن
بو مشکلات کشف اولدی وحضرت حق طرفندن اکا بو کونه الهام کلدی که
ای درویش سکا واقعه‌ده اول هاتف دیدی کمانه بر تیر قو سکا نیچون دیدیلر که
زهی محکم ایچروچك یعنی سکا کمانه اوق قو وآنی آت دیدیلرسه سکا اول یایك

كرشنى چين محكم چك ديديلر اول هاتف غيبى سكا ديديكه كمانى محكم چك اول هاتف سكانيرى كمانه قودبدى آنى بر اله ديدى يعنى اول كمانى طولو وقوى چك دبو سويلدى (م ى) از فضولى تو كمان افراشتى * صنعت قواسى بر داشتى * ترك اين سخته كمانى رو بكو * در كمان نه تير و پريدن مجو * چون بيفتد بر كن انجامى طلب * زور بكذا رو بزارى جو ذهب) اما فضولكدن سن كمانى يوجه ايتدك قواسلق صنعتنى يوقار و طوتدك بو سخته كمانلغى يورى ترك ايله تير كمانه قو واوچورمق ديله چونكم اول تير دوشه اول يرى قاز طلب ايله زورى قو ذهبى زار يلكله استه طالب كنجدن مراد كنج حقيقى طالبى اولان كسه لر اولور وكماندن مراد مجاهده و تيردن مراد فكر اولور اول درويشه هاتف غيبى اكرچه كمان مجاهده يى اله كتور وتير فكرى اكا وضع ايدوب بى كلفت اعتدال اوزره انى رمى ايله هرنه موضعه تيرفكرك واقع اولورسه اندن بحث ايله كنج حقيقتى وخزينهٔ وحدتى انده بولورسن ديمشدى اما اول فضوللق ايدوب كمان مجاهده يى يوقارو قالديروب تيرفكرى هر جانبنه رمى ايلمكده قواسلق وتيرانداز لك صنعتنى عالى ايتدى پس هاتف غيبى اكا تعليم ايدوب ديديكه اى سعى ومجاهده ده افراط ايديجى يورى بو مجاهده كمانى سخت ومحكم ايلمكى ترك ايله نهم تير فكركى قوس مجاهده يه وضع ايله ورمى ايت امانى حددن تجاوز ايله اوچورمق استمه چونكم تيرفكركى اعتدال اوزره سهولتله رمى ايليه سن برمقامه دوشه انده طلب ايله معنى ذهبنى تضرع وزارى ايله طلب ايله زور ايله ودينده تعمق ايتمكله دكل زيرا دين حقده تعمق ايلمك محذور نا مقبولدر نته كم رسول اكرم صلى الله عليه وسلم بيورديلر (اياكم والتعمق فى الدين فان الله تعالى قد جعله سهلا فخذوا ماتطيقون فان الله يحب مادام من عمل صالح وان كان يسيرا) رواه ابو القاسم فى اماليه عن عمر رضى الله عنه وقال عليه السلام (بعثت بالحنيفة السمحة ومن خالف سنتى فليس منى) رواه الخطيب عن جابر (م ى) آنچه حقست اقرب از حبل الوريد * تو فكنده تير فكرت را بعيد) بو بيت سورهٔ قافده اولان بو آيت كريمه يه اشارتدر كه حق تعالى (ونحن اقرب اليه من حبل الوريد) بيوردى وبو آيت كريمه نك تفسيرى بو جلدك اوائلنده قريب عاشق حكايه سنده نصكره ان الابرار آيتنى تفسير ايلدكلرى سرخده (جئت اقرب انت من حبل الوريد) بيتنك شرحنده مرور ايلمشدر انده طلب اولنه وبونده بو بيتك معناسى بويله ديمك اولور كه اى طالب حق اول نسنه كه حبل وريددن اقرب اوله جقدر حق تعالى انسانه بو بنى طمرندن دخى قريبتردر اويله اولنجق سن فكرك اوقونى بعيد براقمسن وعقل صحراسنه دوشوب زياده ايراق يرلردن بحث ايلرسن حال بوكه سنك كنج مقصودك سكا سندن نزديكتردر نته كم ديمشلردر (رباعى) يار نزديكتر از من بمنست *

وين عجبتر كه من ازوى دورم * چه كنم با كه توان كفت كه او * دركنار من و من مهجورم ﴿ مثنوى ﴾ اى كمان وتيرها برساخته * صيد نزديك وتو دور انداخته) اى كمان وتيرلر دوزمش صيد قريب و سن ايراق آتمشسن يعنى اى مجاهده كمانى قوى ايتمش وافكار اوقلرنى دوزمش ومهيا ايتمش سكا صيد وشكار اوله جق بغايت قريب اما سن افكاركى ايراق ايتمشسن آنى كندكدن دور اولان يرلرده طلب ايتمشسن مع هذا اول سكا سندن اقربدر ﴿ مثنوى ﴾ هركه دور انداز تر او دورتر * وزچنين كنج است او مهجورتر) هرشول كسه كه تيرفكرنى ايراق آتيجيدر اول حقدن دورتردر و بونك كبى كنج حقيقتدن او مهجورتردر انكيچونكه بركسه كنديسنك ربيسنى بيلك * من عرف نفسه فقد عرف ربه * حديث شريفنك حسبنجه كندى نفسنى بيلمكه موقوف ومنوطدر * وفى انفسكم افلا تبصرون * نص شريفى ودخى * وهو معكم اينما كنتم * قول لطيفى هم طالب مطلوب ومقصودنى كندى وجودنده استمكه دليل وشاهد در پس هركيم مقصودنى كندى وجودنده طلب ايتميوب تيرفكرنى دور ودراز يرلره آتسه واورادن بحث ايتسه كنج حقيقيدن بعيد اولمسى واقرب من حبل الوريد اولان محبوب ذاتيدن فلسفى كبى دور ومهجور قالمسى مقرر ومحققدر (م ى) فلسفى خودرا از انديشه بكشت * كو بدو كوراسوى كنجست پشت * كو بدو چندآنكه افزون مى دود * از مراد دل جداتر مى شود) فلسفى كنديسنى فكر واندبشه دن دلبه دى اكا يل دى كه آنك پشتى كنج جانبنه در اكا سويله اى فلسفى بل اولقدر كه اول افزون يلر مراد دلدن جدا تر اولور فلسفى انبيا عليهم السلامك طريقنى قويوب عقليات وزياضياته اشتغال ايليوب دلائل عقليه ايله اثبات واجب الوجود ايلين و بوكونك صانعنى مصنوعات ومخلوقاتك وجوديله استدلال ايدوب اثردن مؤثره انتقال ايلمك واسطه سيله بيلان بوطائفه دركه بوطائفه تصفيهٔ قلب ايليوب وانبيا واوليا بيورديغى اوزره عمل قيليوب وانلرك سمتنه سالك اولميوب حضرت حق قوت فكريه وترتيب مقدمات نظريه ايتمكله بيلمكه وانك ذات وصفاتنه عالم اولمغه كيجه وكوندز سعى ايدرلر شول مرتبه كه انلر كنديلرينى فكر واندبشه ده ديه لر ودقيق دور ودراز بحثلر ايلراى طريق انبيا عليهم السلامه سالك اولان طالب كنج حقيقى سن فلاسفه مشربنده اولنلره وادلهٔ عقليه ايله حضرت حق بيلمكه سعى قيلنلره سويله كه انلرك ارقه سى كنج حقيقى جانبنه در انلر حضرت حق كنديلردن جدا وبعيد ظن ايليوب موضع خزينه اولان وجودلرنى وراى ظهرلرينه قويوب كندى عقللرى صحراسنده سهام افكارى طورمدين هرجانبه آتوب اندن بحث ايتمكده وكندكچه كنج حقيقيدن بعيد اولوب بيانه كتمكده دررلر پس سن اول فلاسفه مذهبنده اولنلره وانلر مشربى اوزره سير وسلوك قيلنلره دى اى فلاسفه

مشربنده اولنلر شولقدر بو بولده تك و پو ایلیك كه نقدر بو بولده سز یله سز
وتك و پو ایلیه سز كوكل مرادندن كندكجه جدا تراولورسز و محروم قالورسزا كر
حضرت حق بیلكه و بولمغه دلیل استرسكز اكا اقوی اولان دلیل كندی كلام
شریفی كفایت ایلر بوندن اقوی دلیل اولورمیكه حق سبحانه وتعالی كلام مجیدنده
* وهو معكم اینما كنتم * (ونحن اقرب الیه من حبل الورید) دیدی ودخی (واعلموا
ان الله یحول بین المرء وقلبه) بیوردی ودخی * وفی انفسكم افلا تبصرون *
دیدی بو جمله سی طالب كنج الهی اولان انی كندی وجودنده طلب ایلمكه دلالت
وشهادت ایلروا كر انی طلب ایلمكده سعی ومجاهده ایلرسه ده انك طریقنده
جد وسعی ومجاهده ایلمك كركدر یوخسه كندی عقلنك مقتضیاتنده سعی
ومجاهده ایلمك انسانی مقصود اصلیدن دورتر ایلمك مقرردر ❊ مثنوی ❊
جاهدوا فینا بكفت آن شهریار * جاهدوا عنا نكفت ای بی قرار) بو بیت سوره
عنكبوتك آخرنه اشارتدر قال الله تعالی (والذین جاهدوا فینا) یعنی شول كسه لركه
مجاهده ایلیه لر بزم حقمزده و یا بزم طریقمزده اطلاق مجاهده جهاد ظاهره و باطنه
شمولدن اوتریدر (لنهدینهم سبلنا) البته بز هدایت ایلرز سبیل وصولی بزم جانبمزه
(وان الله لمع المحسنین) وتحقیقا الله تعالی محسن قوللریله در نصرت واعانتیله
معنای بیت یعنی ای علم كلام و علم فلسفه ایله طالب حق اولان كسه حق تعالی
جاهدوا فینا ای فی حقنا وطریقنا بیوردی جاهدوا عنا دیمدی یعنی بزم رضامز اولان
علمده وعملده مجاهده ایلیك بزدن و بزم طریقمزدن خارج اولنه مجاهده ایلیك دیمدی
ای قرارسز مجاهده بی تجاوزی مشعر اولان حرفله ادا بیوردی تا كه سن انبیای
عظامك شرایعنی جامع اولان شریعت كشتیسنه داخل اولمغی قویوب كنعان كبی
كندی عقلك وفكرك طاغنی عاصم وحافظ ظن ایلیوب اكا التجا ایلیه سن وطریق
حقدن تجاوز ایدوب بن كندی عقل وفكرمله اثبات واجب الوجود ایلرم و پیغمبر
علیه السلام وآنك وارثلری اولان اولیایه تابع اولمق نه لازمدر دیمكی موهم ومشعر
سوزلر سویلیه سن بزه لازم اولان همان حضرت مصطفی صلی الله تعالی علیه وسلمك
سفینهٔ شرعنه داخل اولوب واكا ایمان كتوروب وآنك شرعنه سالك اولان
عالملره اتباع قیلمق وقرآن عظیمله عامل اولمقدر كنعان كبی عقلنه طاینوب معرض
اولمق وتفرد قیلمق دكلدر نتكم بیوررلر ❊ مثنوی ❊ همچو كنعان كوزنتك نوح
رفت * بر فراز قلهٔ آن كوه زفت * هرچه افزونتر همی جست او خلاص * سوی كه میشد
جداتر از مناص) حضرت نوح علیه السلامك اوغلی كنعان كبی كه او نوح علیه السلام
حضرتلرینك تكندن كندی واكا تابع اولمقدن عار ایدوب آنك سفینه سنه داخل اولمیوب
اول زفت وعظیم اولان طاغك قله سنك ذروهٔ اعلاسی اوزره صعود والتجا ایتدی
هرنه قدر اول كنعان طوفاندن خلاصی افزونتر استدی كوه جانبنه كندی مناصدن

جداتر اولدیغی حالده بوهم وجهدر كوه جانبنه مناصدن جداتر كندی دینه
سوی كه درسوی كه تقدیرنده اولوب مصرع اوله صرف اولوب ظرف اولسه هم
معنی درست اولور بو تقدیر اوزره معنی اول كنعان كوه جانبنده هرنه قدر زیاده
خلاص استدی مناصدن جداتر اولدی دیمك اولور و بوندن مقصود فلاسفه
مذهبنده اولنلر عینیله كنعان مشربنده دردیمك اولور شو اعتبارله كه كنعان
حضرت نوح علیه السلامك سفینه سنه داخل اولمیوب بشقه باشنه تفرد ایلیوب *
سآوی الی جبل یعصمنی من الماء * دیو سویلیوب طاغ جانبنه كندی وامان بولمیوب
طوفانده مغرقیندن اولدی فلسفی مشربنده اولنلرهم سفینهٔ شرعده داخل اولمیوب
واولیایه انقاد قیلیوب كندی بشقه باشلرینه اثبات واجب الوجود ایلمكه وصانعی
مصنوع ایله بیلمكه و كندیلرینی بو یولدن خلاص قیلمغه سعی ومجاهده ایدرلر اما
فی الحقیقه مقصود اصلیدن كندكجه بعید اولوب كندیلرینی طوفان اوهام وخیالاته
غرق ایدرلر واصلا سعی و كوششلرندن برنتیجه وفائده بوله میوب وحضرت حقله
آشنا اوله میوب عاقبت دنیادن آخرته محروم كیدرلر ❊ مثنوی ❊ همچواین
درویش بهر كنج وكان * هر صباحی سخت ترجستی كمان * هر كمانی كو كرفتی
سخت تر * بود از كنج ونشان بدبخت تر) بو درویش كبی كه كنج و كاندن اوتری
هر صباح سخت تر ومحكم تر كمان استردی قیاس ایلردیكه اوقی ایراق آتمغله اول كنجه
واصل اوله هر بر كمانیكه اول درویش قویتر ومحكمتر طوتدی كنجدن ونشاندن
بدبخت تر ایدی كذلك فلاسفه مشربنده اولنلرو كندی عقللری وفكرلریله كنج
مقصودی طالب اولنلرهم بو درویش كبیدر كندی زور بازولریله هر كون سهام
افكاری دور ودراز آتارلر واورادن بحث ایدرلر كوررلر كه اوراده خزینهٔ مقصود
بولنمز تكرار برمقدمه دخی اندن محكم ترتیب ایدرلر ینه بحث ایدرلر انده دخی كنج
حقیقتی بوله مزلر و بولدق ظن ایلدكلری وقتده معترضلر طرفندن نیجه نفی وسؤال
لاحق اولمقدن قورتله مزلر پس بو اسلوب اوزره هر كون كندی عقللرینك
مقتضالری اوزره سعی و بحث ایدرلر كندكجه اول كنج حقیقتدن بدبخت تر اولوب
بعید كیدرلر ❊ مثنوی ❊ این مثل اندر زمانه جانیست * جان نادان نان برنج
ارزانیست) بو مثل زمانه ده جانه منسوبدر جانیده اولان یانسبت ایچوندر اول
مثل بودر نادانلرك جانی رنجه لایقدر یعنی بو مثل خلق زمان ایچره جانه منسوب
ومحبوب قلوبدر كه دیرلر جان جاهل بسختی ارزانیست كه فی الحقیقه جاهل ونادان
تعذیب حیوان بلافائده قیلمقدن خالی اولمزواوزرینه لازم اولمین علم وعمله اشتغال
ایلمكدن فراغت قیلمز ودین وطریقتده عمل ایلرسه ده اوستاده تابع اولمقدن عار
ایدوب كندی رأی باطلی وفكر فاسدی اوزره تكلف ایدوب كندیسنه نافع اولمین

زحمت ومشقتی ارتکاب ایلر باخصوصکه الله تبارك وتعالی (يريد الله بكم اليسر ولا يريد بكم العسر) بیوردی وحضرت نبی علیه السلام * بعثت بالحنيفية السمحة السهلة * بیوردی ودخی لاحرج فی الدين بیوردی و الحاصل دینك اکر یسری و اکر عسری برعالم ربانی اولان استادك تعلیم ایلمسنه محتاجدر و برکسه دینده اولان علمی وعملی براستاد کاملدن اوکرنمك لازمدر روا کراستاد کامله خدمت ایتمیوب کندی عقل ورأیی اوزره عمل ایلرسه انجق بیهوده یره زحمت چکمش اولود ورحتدن محروم قالور ﴿ مثنوی ﴾ زانکه جاهل ننك داردز اوستاد * لاجرم رفت ودکان نوکشاد * آن دکان بالای استاد ای نکار * کنده و پر کژدمست وپرزمار) زیرا که جاهل ونادان استاد دن ننك وعارطوتر ومرشد ومعلمه خدمت واقتدا قیلق واندن علم دین وطریقنی اوکرنمك استمز بلکه کندی زعمنجه دیرکه انلردن تعلم ایلمك وانلره خدمت قیلق بکا نه لازمدر بنم خود بوقدر عقلم وذکاوتم واردر مقتضای عقلم اوزره سلوك ایده رم دیر لاجرم کندی ودکان نوآچدی یعنی چونکم استاده خدمت ایلمکدن عارطوتر لامحالة کیدوب کندی بشقه باشنه بیلدیکی اوزره خلقه تعلیم ایلمکه وبندخی بررئیس وپیشوایم دیو سو بلمکه باشلر ای نقش وصورت استادك فوقنده اول دکان قوقمش و پرعقرب ومار دن پردر استادك بالاسنده اولان دکاندن مراد معلوم ومرشدك امرینك فوقنده ورضاسنك وراسنده برمکسب وجلب دنیا ایچون برسبب وبرمذهب دوزمکدن عبارت اولور یعنی برصاحب ارشادك ودین وطریقنده اوستادك امرینك وراسنده وفرماننك بالاسنده برمکسب وبرمذهب پیدا ایتمك ای نقش وصورت اول مکسب معنیده قوقمش وعقارب وحیاتله پراولمشدر (می) زود ویران کن دکان و بازکرد * سوی سبزه وکلستان وآبخورد) دکانی فوری ویران ایله وکیرو دون سبزه وکلستان وآبخورد جانبنه آبخورد صواده دیرلر بونده پیکار مراد اولور ودکاندن مراد بعض جاهل ونادان اولان کسه لرك مجرد عقل وفکر یله برمجمع پیدا ایدوب جلب دنیا وکسب مال ایچون کندی متاع عقلنی صاتمق و خلقه بیلدیکی یردن تعلیم ایتمکدر پس دین علمنه عالم اولمین وطریقنده استاد اولمق مرتبه سنی بولمین ولکن جمع ناسه مشغول اولان نادانه امر ایدوب بیوررلر ای علم دینـدن بی بهره اولان وخلقی باشنه جمع ایلمکدن اوتری بشقه دکان آچان اکر ظلمات نفسانیه دن قورتلق ورضای حقه واصل اولمق استرایسك فوری اول رسم وعادت دکاننی ویران ایله و بردین وطریقنده استاد اولان کسه نك سبزه معرفتی وکلستان صحبت ومتابعتی وآبخورد پند ونصیحتی طرفنه رجوع ایله تاکم آنك چشمه نصیحتندن نوش قیله سن وکلستان مناصحتندن راحت جان بوله سن و سبزه معرفتندن حظ

ونصيب آله سن ﴿ مثنوی ﴾ نی چو کنعان کوز کبر وناشناخت * از که عاصم سفينة فوز ساخت) کنعان کبی دکل که او کبر وناشناختدن کوه عاصمدن سفينة فوز دوزدی یعنی صقین حضرت نوح علیه السلامك اوغلی کنعان کبی اولمه که اول کنعان متکبر وناشناخت اولدیغندن کندی زعمنجه کوهی عاصم وطوفاندن حافظ ظن ایلیوب کوه عاصمدن کندی ظن فاسدی اوزره فوز ونجات سفینه سی دوزدی وپدری حضرت نوح علیه السلامه * سآوی الی جبل يعصمنی من الماء * دیدی وحضرت نوح علیه السلام دخی اکا * لاعاصم اليوم من امر الله الا من رحم * دیو خبر وردی امابدبخت اولدیغندن متنصح اولمیوب مغرقیندن اولدی بو بیت سورۀ هودده اولان آیت کریمه یه اشارتدر تفسیری جلدرابعده بیان آنکه * یا ایها الذين آمنوا * سرخنده * همچو کنعان سوی هرکوهی مرو * بیتنك شرحنده مرور ایلدی انده طلب اولنه ﴿ مثنوی ﴾ علم تیراندازیش آمد حجاب * وآن مراد اوراید ه حاضر بجیب) اول کنعانه تیراندازلق علمی حجاب کلدی و اول مراد اکا جیبده حاضر اولمشیدی یعنی اول کنعانه تیرفکرنی آتمق وکندو کندویی خلاص ایتمك علمی فوز ونجاتدن حجاب کلدی وآنی خلاصدن مانع اولدی وحال بوکه اول ایلدیکی مراد آنك کندی جیب دروننده ایدی اول محل بعیدده اولان جبل عظیمه صعود ایلمکده قیاس ایلدی انکیچون (سآوی الی جبل يعصمنی من الماء) دیو سویلدی اکر کندی یه اقرب اولان سفینه یه داخل اولیدی وحضرت نوحه متابعت قیلیدی مراد ایلدیکی خلاصی کندی جیبندن بولوردی ضمیر طالب کنج اولان درویشه راجع اولوب اول درویشه تیراندازلق علمی حجاب کلدی وآنی مرادندن بعید ومهجور قیلدی وفی الحال آنك مرادی کندی جیبندن ایدی که کنز حقیقی و کنج معنوی انسانك کندی جیبنده در ﴿ مثنوی ﴾ ای بسا علم وذکاوات وفطن * کشته رهرورا چوغول وراهزن) ای غافل چوقلق ذکاوتلر وعلملر و فطنتلر رهروه غول ورهزن کبی اولمشدر کشته کاف عربینك ضمه سیله اولدوب رهرو اولان کسه یی غول ورهزن کبی دپلشدر دینسه دخی جائزدر غول ورهزن چوق رهروی هلاك ایدرلر وحاصل کلام بعض ذکاوتلر وفطنتلر اولور که سالکی مرشده متابعت قیلمقدن منع ایلر ونفسنه کبر وغرور ویرر وطالب حق اولمقدن جدا ایلر بوکونه ذکاوتلر وفطنتلر سالکه لابد رهزن اولور وغول کبی انی اغوا واضلال قیلور باخصوص برعلم که علم نافع اولمیه اندن حضرت حقه استعاذه ایلمك لازمدر نته کم حضرت نبی علیه السلام (اللهم انی اعوذ بك من علم لاينفع) دیو حق تعالی یه استعاذه ایلمکی تعلیم بیوردیلر (می) بیشتر اصحاب جنت ابلهند * تازشر فیلسوفی میرهند) زیاده رك اصحاب جنت ابلهلردر تاکم فیلسوفلك

شرندن قورتلەلر بو بيت شريف بو حديث شريفه اشارتدر كه حضرت نبى عليه
السلام بيوردبلر (اكثر اهل الجنة البله * رواه البزاز عن انس بله ابلهك جمعيدر
ابله سلامت صدر صاحبنه ديرلر كه ساده دل اوله و بو حديث شريفك شرحى
دردنجى دفترده قصه ٔ رستن خروب سرخنده * اكثر اهل الجنة البله اى پدر * بيتنك
شرحنده ودخى جلد اولده صفت پيرسرخنه قريب * خود جهان آن يك كسست
اوابلهست * بيتنك شرحنده مرور ايلمشدر اول محللرده طلب اولنه و بونده توضيح
معنى اصحاب جنتك اكثرى ساده دللر وعقل معاش زيركلكندن غافللر در تاكم
حكمت شناسلك شرندن وعلوم نظريه نك ضررندن قورتلشلردر اكرچه بو عالم
خلقنه نسبت نسنه بيلمزلر ابلهدرلكن عند اهل الآخرة هر برى ابله عفو الدرو دين
وطريقنده فحولدر * مثنوى * خويش را عريان كن از فضل فضول * تا كند رحمت
تراهردم نزول * زيركى ضد شكستست ونياز * زيركى بكذار و با كولى بساز)
كنديكى فضلدن وفضولدن عريان ايله تاكم سكا رحمت الهى نزول ايليه زيركلك شكسته
لك ونيازك ضديدر زيركلكى قوكو للكله دوزل فضل زياده لكه ديرلر وما لابد منه
اولان علمدن هرنه زياده اولسه اكا فضل ديرلر اكرفضيلت دين وطريقت علمندن
ايسه غايتله مقبولدر واكر نافع اولمين علمده اولورسه مذمومدر آنى ترك ايلمك طالب
حقه لازمدر بونده اولان فضلدن مراد دين وطريقته متعلق اولمين فضل غير
نافعدر وفضول ضم فا وضم ضاد له لغتده فائده سى اولمين ما لا يعنى يه مشغول اولان
كشى يه ديرلر بونده فضول مصدر حكمنده در وتقدير كلام بويله ديمك اولور كه اى
طالب كنج حقيقت واى سالك طريقت كنديكى فضيلت غير نافعه دن وبى فائده
وما لا يعنى اولان علمه مشغول ايلمكدن عريان ومجرد ايله تاكم حق تعالى حضرتلرينك
رحمتى هردم سكا نزول ايليه مادامكه سن فضلاه معجب اوله سن وفضوللق ايدوب
عمر نازنينكى كنديكه لازم اولمين علمه خرج و صرف ايليه سن حق تعالينك
رحمتندن دور ومهجور اولورسن زيرا حق تعالينك رحمتى شكسته لره وجرمن
بيلان دردمند وخسته لره اولور زيركلك ومعجبلك ايسه نيازك وشكسته لكك ضديدر
لازم كلديكه اول باعث عجب وغرور اولان زيركلكى ترك ايليه سن و ابلهلكه
دوزوله سن كه بوكونه زيركلكدن سليم القلب اولمق هر وجهله اوليدر (م ى)
زيركى دان دام برد وطمع وكاز * تا چه خواهد زيركى را پاك باز * زيركان با صنعتى
قانع شده * ابلهان از صنع درصانع شده * زانكه طفل خرد را مادر نهار * دست
وپا باشد نهاده بركنار) زيركلكى برد وطمعك وكازك دامى بيل برد غالب اولمغه
ديرلر وكاز بونده ايكى چتال اولمق معناسنه در تاكم زيركلكى پاكباز اولان نه استر
پاكباز مجرد اولمغه ديرلر يعنى سن بوزيركلكى وذكيلكى غالب اولمنك وخلقك مالنه

ومنصبنه طمع قيلمنك وايكى چتال اولمنك كه مراد كاهى دينه وكاهى دنيايه ميل قيلمق
بلكه مشرك خفى اولمقدن كنايتدر طوزاغى وآلت صيدى بيل چونكم زيركلك
بويله در مجردان طريقت اولمين زيركار عجبدر كه برصنعته قانع اولمشلردر و بر مخلوقه
كوكل ويرمشلر و برمرتبه ده قالمشلردر اما ابله اولنلر وسلامت صدر بولنلر صنعدن
صانعه كتمشلردر يعنى ساده دل اولنلر وقلبنى ماسوادن سليم قيلان كسه لر بومصنوعاته
ميل قيلمقدن ترقى ايدوب صانع قديمك مشاهده سى مرتبه سنه كتمشلر واكا تقرب
ايتمشلر زيرا طفل خرده نهارك مادرى دست و پايى كنارنه قومش اولور نهار
طوى قوشنك بوروسنه ديرلر ومطلق بورى معناسنه دخى استعمال ايدرلر بونده
بورى معناسنه اولمق ممكندر بو وجه اوزره معنى ويرلدى اما نهار كوندز معناسه
اولوب ظرفيت معناسنى متضمن اولسه هم جائزدر بو وجه اوزره معنى زيرا كه نهارده
مادر طفل خردك دست و پايىنى كنارنده قومش اولور يعنى صنعدن كيدن وحضرت
خدانك مشاهده سنده كنديوبى حيران ايدن ابلهلر طفل خرد منزله سنده در طفل
صغيرى مادرى نهارده نيچه قوجاغنه آلوب النى واياغنى كناره قويوب حفظ
وتربيه ايلرسه الله تبارك وتعالى حضرتلرى هم سليم القلب اولان وآنك جانبنه
توكل قيلان بنده لرنى هم مادر طفل خردنى حفظ وحمايت قيلديغى كبى هميشه حفظ
وحمايت قيلوب * الله يتولى الصالحين * حسنجه جمله امورنه متولى اولور وجميع
مؤنتنى مهيا ايلرانكچون حضرت نبى عليه الصلوة والسلام اكثر اوقاتنده (اللهم
وكلنى كالطفل الصغير) ديو دعا ايدرلردى وكندى نفسيله مقيد اولمقدن ونفسنك
تدبيروتداركيله سلوك قيلمقدن احتراز ايدوب طرفة العين ده بيله كندى نفسنه كلمكى
وكندى وجوديله مقيد اولمغى استميوب (اللهم لا تكلنى الى نفسى طرفة عين ولا اقل
من ذلك) ديو دعا ايدرلردى والحاصل (من انقطع الى الله كفاه الله سائر مؤنته ورزقه
من حيث لا يحتسب ومن انقطع الى الدنيا وكله الله اليها) حديث شريفنك
موجبنجه هركم حق تعالى يه منقطع اولسه وتوكل قيلسه آنك صورى ومعنوى رزقى
اياغنه كلور وحظ نصيبى همان اول اولور اما الله تعالى يه منقطع اولمين وعقل وذكاسنه
مغرور اولوب دور ودراز اولان طريق مستطيله يه سلوك قيلان كسه لر تعب وزحمت
چكمكدن خالى اولمز و حضرت حقه متوكل اولان مؤمن وموحدك حظ وذوقنى
دخى بولمز نته كم بوسرخ شريفده اولان جهود وترسا متوكل على الله اولان مؤمن
وموحدك حظ ونصيبنى دور ودراز طريقه ذاهب اولمغله بولمغه وانى آلوب اكل
قيلمغه قادر اوله مديلر كه بوسرخ شريفدن مقصود ونتيجه نه ايديكى معلومك اولور

﴿داستان آن سه مسافر مسلمان وترسا وجهود وآنكه بمنزلى قوتى يافتند ترسا وجهود سير بودند كفتند اين قوت را فردا خوريم ومسلمان صائم بودو كرسنه ماند زآنكه مغلوب بود﴾

بو سرخ شریف اول اوچ مسافرك داستانیدر كه انلك بری مسلمان و بری دخی ترسا و بری دخی جهود ایدی واول وقتده برمنزلده برمقدار قوت وغدا بولدیلر كه اندن مراد حلوا اولدیغی مصرحدر ترسا وجهود طوق ایدیلر دیدیلر كه بو قوت وغدایی یارین یەلم مسلمان ایسه صائم ایدی وآچ قالدی زیرا كه مغلوب ایدی و انلر غالب ایدی انلره مخالفت ایتمكه قادر اوله مدی پس صبر ایدوب وحضرت حقه توكل قیلوب سكوت ایلدی (مثنوی) یك حكایت بشنو اینجا ای پسر * تا نگردی ممتحن اندر هنر * آن جهود و مؤمن و ترسا مگر * همرهی كردند باهم در سفر) ای پسر بو خصوصده و بو محلده بر حكایت ایشت واول حكایتی جان ودل ایله گوش ایدوب انكله برایش ایت تاكم هنرده امتحا نلنمش وابتلا قیلنمش اولمیەسن اول حكایت بودر كه اول جهود ومؤمن وترسا مگر كه بری برلریله سفرده همراهلق ایلدیلر وبری برلریله یولداش اولوب مصاحبت ومقارنت قیلدیلر (مثنوی) بادو گمره همره آمد مؤمنی * چون خرد بانفس و با آهرمنی) ایكی گمراه ایله برمؤمن آفاقده بو یله همراه كلدی واول مظهر ضلالات اولان ترسا وجهود ایله اول اهل هدایت مصاحبت قیلدی نته كم انفسده عقل ونفس واهرمن ایله همراه اولدی كه آفاقده بر كاذب صادق ایله ومؤمن منافقله ومطیع اولان كسه فاسقله مصاحب ومقارن اولمق چوق واقع اولور نته كم انفسده عقل وروح مظهر هدایت اولان مؤمن كیدر ونفس وشیطان مظهر ضلالات اولان ترسا وجهود كیدر كه بونلر دخی بو بدنده برقاچ كون بری برلریله همراه اولمشلردر (مثنوی) مرغزی ورازی افتد از سفر * همره وهم سفره پیش همدیگر) سفر جهتندن مرغزی ورازی همره و بری بری اوكنده هم سفره اولمق واقع اولور مرغز برشهرك آدیدر ورازهم برشهرك آدیدرو بوایكی شهرك ماینده خیلی مسافه واردر و برینك قومی مشرك وكافر و برینك دخی مؤمن وسنی واقع اولدیغندن بوایكی شهرك قومی بری برلریله ضد واقع اولمشدر امامع هذا ینه سفر واسطه سیله بری برلریله یولده همراه اولمق و برسفره ده اوتورمق چوق دوشر ومرغز ورازك برمقدار تحقیق جلد اولك اوائلنده قریب مرور ایلمشدر (م ی) در قفص افتد زاغ وجغد و باز * جفت شدد رحبس پاك و بی نماز) برصیادك صیدی واسطه سیله قفصه جغد ودخی زاغ و باز دوشرلر وگاه اولور كه حبسخانه ده پاك اولان اهل نماز ایله ناپاك اولان بی نماز جفت اولور ومقارنت قیلور برقفصده بری برینه مخالف طیور جمع اولمق و برمجلسده بری برینه مغایر و ضد كسه لر ضرورت حسبیله مقارنت قیلمق چوق دوشر (مثنوی) كرده منزل شب یك كروان سرا * اهل شرق واهل غرب وماورا * مانده در كروانسرا خرد وشگرف * روزها باهم

زسرما وز برف * چون گشاده شد ره بگشاد بند * بگسلند وهریكی سوی روند) بو چوق واقع اولور كه بركاروانسرایده كیجه ایله اهل شرق واهل غرب واهل ماوراء النهر منزل ایتمش وبری برلریله صحبت طوتمشدر كوچك و بیوك بركاروانسرایده نیجه گونلر بری برلریله سرمادن و برفدن اوتری قالمشلردر وقیش اولدیغندن اوتری بربرده مقارنت قیلمشلردر چونكم یول گشاده اوله و بند آچیله چوزیلورلر وبری برندن منقطع اولورلر وهر بری برجانبه كیدرلر (مثنوی) چون قفص را بشكند شاه خرد * جمع مرغان هر یكی سوی پرد * پر گشاده پیش ازین پر شوق و باد * در هوای جنس خود سوی معاد * پر گشاده هر دمی با اشك وآه * لیك پریدن ندارد روی وراه * راه شد هر یك پرد ما نند باد * سوی آن كز باد آن پر می گشاد آن طرف كه بود اشك وآه او * چونكه فرصت یافت باشد راه جو) چونكم عقل پادشاهی قفص صیه بهرحال قوشلر جمعی هر بری برجانبه اوچر قفصدن مراد اگر قوشلر قفصی اولسون واگر كار بانسرای اولسون واگر زندان اولسون بهرحال بونلرده جمع اولان كسه لر فرصت ورخصت بولدقدنصكره هر بری كندی مقصد ومطلبی جانبنه پرواز ایلر بوندن اول هر بری پرشوق و باد كندی جنسی هواسنده مرجع ومعاد طرفنه قناد آچمش ایدی واول جمع اولدقلری منزلده ضرورت حسبیله قالمش ایدی پس هر بردمده آه وگریه ایله پرآچار ومرادی سمتنه اوچمغه سعی ایلر ولیكن اوچمغه وجه ویول طوتمزا گرمرادی سمتنه اوچمغه یوز ویول طوتیدی بر آن اول محل ضرورتده قرار ایتمزدی همانكه بو اضداده یول اولیدی وهر بری كندی مقصدی جانبنه كیتمكه فرصت ورخصت بولیدی انك جانبنه انك بادندن وتند گزندن اوتری پرآچار وانك هوا وآرزوسنده اوچاردی اول طرفه كه آنك گریه سی وآهی وار ایدی چونكم فرصت بوله بهرحال راه جو اولور واول جانبه رحلت قیلور (م ی) در تن خود بنگر این اجزای تن * از كجاها گرد آمد در بدن * آبی و خاكی و بادی و آتشی * عرشی و فرشی و رومی و كشی * از امید عود هر یك بسته طرف * اندرین كروانسرا از بیم برف) كندی تنكده نظر ایله بواجزای تن نه یرلردن بدنده جمع گلدی و بو بری برینه مخالف اولان درت جزو قنغی مقاملردن گلوب بدن خانه سنده الفت ومقارنت قیلدی اول جزولرك بری آبی و بری خاكی و بری بادی و بری آتشیدر و بری عرشی و بری فرشی و بری رومی و بری دخی كشیدر كشی كاف عجمینك فتحه سیله ناز كه وكوزله دیرلر بو نده بو معنی اولمق جائزدر وكش كاف عربینك ضمه سیله خلطه دیرلر بو معنی مراد اولمق هم جائزدر كه انسانك بعض جزئی خلطه منسوبدر بوانسبدر عرشیدن مراد عقل وروحدر وفرشیدن مراد قوای جسمانیدر ورومیدن مراد اخلاط

اربعه اولور مثلا دم وصفرا وسودا وبلغم كبى كه قانه كش سرخ وصفرايه كش زرد وسودايه كش سياه و بلغمه كش سپيد ديرلر الحاصل انسانك خانۀ بدننده بو عناصر اربعه دن جمع اولان جزولر واخلاط اربعه وعلوى وسفلى اولان قوتلر جمع اولمشلر وضرورى برى برلريله برقاچ كون مقارنت قيلمشلردر عودت ومرجعلرينه رجعت قيلمق اميدندن اوترى هر برى بوكار بانسراى جسمده كوز باغلمشدر برف و برد قورقوسندن اوترى وبو برفدن مراد نه ايديكى بو بيتلردن معلوم اولور

﴿ مثنوى ﴾ برف كونا كون جمود هر جماد * درشتاى بعد آن خورشيد داد * چون بتابد تف آن خورشيد خشم * كوه كرد دكاه ريك وكاه پشم * در كداز آيد جمادات كران * چون كداز تن بوقت نقل جان) هر جمادك جمودى ايچون برف كونا كون واردر اول خورشيددادك بعدى شتاسندن خورشيددادن مراد خداى تعالى حضرتلريدر برف كونا كوندن مراد هر جامدك جامد اولمسنه سبب اولان شيلردر كه جماداتك انواعى چو قدر هر جامدك جمودنه سبب دخى چوق اولاجق اول اسبابه كونا كون برف تعبير ايلمك برنده اولور بلكه هر حيوانك جسمى دخى باعتبار مايؤول اليه جماد منزله سنده در پس انك جسمنك دخى قيامنه وتكوننه سبب اولان شيلر برفلر كبى اولور وبو جمله وجودك انجمادى وقيامى خورشيد عدالت اولان خداى تعالى حضرتلرينك جلال وعظمتى پرتوندن بعيد اولدقچه حاصل اولور كه حق تعاليك بعدى شتا كبى وقربى صيف حار كبيدر چونكم اول خورشيد خشم الهى تابان اوله وپرتو قهريه ايله بو جمادات اكوانه پرتو صاله اول حينده * وبست الجبال بسا فكانت هباء منبثا * آيت كريمه سنك موجبنجه طاغلر كاه رمل كبى خردو خشخاش اولوب هباء منبث كبى اولور وكاهى * وتكون الجبال كالعهن المنفوش * آيت كريمه سنك حسبنجه پشم منفوش كبى پاره پاره وريزه ريزه اولوب اطراف وجوانبه يوكلر كبى آتيلور بوكران ثقيل اولان جمادات جهان نه قدر وارايسه قار كبى اريمكه كلور جانك نقلى وقتنده تنك اريمسى كبى نته كم جان بدندن نقل ايتدكدنصكره بدن اريوب وچوريوب محو ونابود اولور واضداد اربعه دن هر برجزؤ كندى مركزومرجعى طرفنه رحلت قيلور جهانك قالبنى دخى خورشيد ازلينك وحدانيتله تجلى قيلوب پرتو قهريه سنى بواشيا اوزره صالديغى وقت جانى كتمش قالب انسانه كوره قياس ايله

﴿ مثنوى ﴾ چون رسيدند اين سه همره منزلى * هديه شان آورد حلوا مقبلى * بردحلوا پيش آن هرسه غريب * محسنى از مطبخ انى قريب * نان كرم وصحن حلواى عسل * بردآنكه درثوابش بود امل) چونكم بواوچ همراه بر منزله ايرشديلر يعنى مؤمن وترسا وجهود چونكه بر منزله ايريشوب قونديلر بونلره بر مقبل حلوا هديه كتوردى اول

هر اوچ غريبك اوكنه بر منعم ومحسن انى قريب ديه نك مطبخندن حلوا ايلتدى انى قريب تركيبله * واذا سألك عبادى عنى فانى قريب اجيب دعوة الداع اذا دعان) آيت كريمه سنه تلميح بيورمشلردر وبو آيت كريمه نك تفسيرى جلد ثانينك آخرنه قريب بيان دعويكه عين آن دعوى سرخنك آخرنده * آن غريب ازذوق آواز غريب * بيتنك شرحنده مرور ايلدى انده طلب اولنه ومضاف مقدر اولوب از مطبخ قائل انى قريب تقديرنده اولور يعنى بر محسن وغريب نواز اولان منعم بن قولمرمه قريبم بكا دعا ايلد كلرى وقتده انلرك دعاسنى قبول ايلرم دين پادشاهك مطبخندن بو اوچ غريبك اوكنه اسيجق اتمك وعسل حلواسنك صحنى اول وقتده ايلتدى انك ثوابنده املى وارايدى يعنى اول محسن ومقبل اولان كسه اول اوچ غريبك اوكنه بر صحن بال حلواسى ايلتدى انك ثوابنى حضرت حقدن اميد وار وراجى ايدى

﴿ مثنوى ﴾ الكياسة و الادب لاهل المدر * الضيافة و القرى لاهل الوبر) كياست وادب اهل مدر ايچوندر ضيافت وقونقلق اهل وبر ايچوندر كياست قوت عقله ديرلر مدر بونده بلد معناسنه در اكرچه اصلنده كسك پاره لرينه ديرلر اما عرب صكره قريه وبلده مدر ديديلر وبر دخى اصلنده دوه يوكنه ديرلر اما اهل خيامه دخى عرب وبر ديرلر يعنى كوچر اوصاحبلرى اولان كسه لره وبر اطلاق ايدرلر قرى بكسر القاف ضيافت ايتمك واحسان ايتمكه ديرلر قرى الضيف يقرى قرى دينور اى احسن اليه ديمكدر يعنى خداى تعالى حضرتلرى بنى آدمدن هر طائفه يه بركونه خاصيت ويرمشدر اكثر اهل بلدك خاصيتى ادب وكياست وفهم وفراست وتعليم ودراستدر واهل خيامك خاصيتلرى دخى مسافر اولنلره ضيافت واحسان قيلمق ومهمانلق واطعام غربا قيلمقدر ولهذا قال عليه الصلوة والسلام (الضيافة على اهل الوبر وليست على اهل المدر) رواه القضاعى عن ابن عمر رضى الله تعالى عنهما

﴿ مثنوى ﴾ الضيافة للغريب والقرى * اودع الرحمن فى اهل القرى) غريب ايچون ضيافتى وا كا قرايى رحمن اهل قراده وديعت قودى اولكى قرى كسر قافله احسان معناسنه در ودخى والقرى اليه تقديرنده وايكنجى قرى ضم قافله قريه نك جمعيدر يعنى غريب ايچون ضيافت قيلمغى وا كا احسان ايدوب قونقلمغى حق تعالى قريه لر اهلنده وديعت وامانت قوديكه اهل قريه يه واجب ولازمدركه مسافره وغربايه ضيافت قيله لر ومحسن اوله لركه انلرك خاصيتى بودر

﴿ مثنوى ﴾ كل يوم فى القرى ضيف حديث * ماله غير الاله من مغيث * كل ليل فى القرى وفد جديد * مالهم ثمه سوى الله المجيد) هر كون قريه لرده بريكى ضيف واردر اول ضيف ايچون اللهدن غيرى بر مغيث يوقدر له ده اولان ضمير ضيفه راجعدر قرى ده مضاف مقدر در اهل قرى تقديرنده اولور بو تقديرجه ضمير اهل قرى يه راجع اولمق دخى

جائز اولور مغيث اغاثه وامداد ايدیجی معناسنه در بو وجه اوزره معنی هر كون
كوبلرده بر مهمان نواولور واول مهمان كيدوب بريكی مهمان دخی كلور اول كويلر
اهلی ایچون الله تعالیدن غيری امداد واعانت ايدیجی يوقدر حضرت حق اول بيابانده
اولان قريه لرك اهلنه معين اولور وامداد قيلور تا انلر دخی آینده وروندهیه ضيافت
ايدرلر ومعاونت قيلورلر هر كیجه ده قراده بريكی جماعت واردر انلر ایچون اول مكانده
اللهدن غيری مجيد يوقدر وفد جماعته دیرلر ثمه مكاندن عبارتدر مجيد فعيل وزننده
دابه نك قارنی طویجه علف ويریجی كمسه یه دیرلر نته كم مجدت الدابة دیرلر علفتها
ملأ بطنها معناسنه ويررلر ومجيد بونده كريم معناسنه اولسه هم جائزدر لكن اولكی
معنی انسبدر پس توضيح معنی بويله ديمك اولور كه هر كیجه قراده بريكی جماعت
مهمان اولور اول مهمان اولان جماعت ایچون اول مكانده الله تعالیدن غيری انلرك
مركبلرينك ومطيه لرينك قارننی طویریجی يوقدر وفی الحقيقه انلرك مركبلرينك
قارننی طويريجی وغدالرنی وعلفلرنی ويريجی خدای تعالی حضرتلريدر واهل قری
انجق صورتا آلتدر ملاحظه در (م ی) تخمه بودندان دو بيگانه زخور * بود صائم
روزان مؤمن مكر * چون نماز شام آن حلوا رسيد * بود مؤمن مانده در جوع شديد)
اول ايكی بيگانه خوردن تخمه ايدیلر اول ايكی بيگانه دن مراد شول ترسا وجهوددر كه
دين وايماندن انلر بيگانه در لر اول ايكی ديندن بيگانه كثرت اكلدن تخمه وغدا
وخوردنی دن زياده سير ايدیلر مگر اول مؤمن كوندز صائم ایدی چونكم اخشام نمازنده
بر محسندن اول حلوا بونلره ارشدی مؤمن محكم آجلقده قالمشدی بكه هم مسافر وهم صائم
ایدی (م ی) آن دو كس كفتند ما از خود پريم * امشبش بنهيم وفرداش خوريم *
صبر كيريم از خور امشب تن زنيم * بهر فردا لوت را پنهان كنيم) اول ايكی كمسه ديدیلر
بز خوردنی دن پرز يعنی جهود وترسا ديدیلر بز غدادن ممتلی يز بو كیجه اول حلوايی
قويه لم وانی يارين ييه لم بو كیجه يمكدن صبر طوته لم وسكوت ايده لم فردادن اوتری
لوتی پنهان ايليه لم يعنی بو قوت وغدايی يارين يمكدن اوتری كيزليه لم ديدیلر وادخاره
عزيمت ايلدیلر نته كم بو ايكيسنك اسلافی هم مائده حتی ادخار ايلمشلرو بونلره ادخار
ايلمك آبا واجدادندن خوی وعادت اولمشدی حضرت موسی عليه
السلامك قومی من وسلوايی ادخار ايلدیلر وحرصلرندن بونی يارين ييه لم ديو
كيزلدیلر وحضرت عيسی عليه السلامك قومی دخی كوكدن نازل اولان مائده يی
ادخار ايلدیلر انلر دخی بزه بو يارين واو بر كون يمكه كرك اولور ديو سويلدیلر باخصوص كه
بو ايكی طائفه يه حضرت موسی عليه السلام وحضرت عيسی عليه السلام بونی
ادخار ايلمك يوم جديد ورزق جديد در بوكون بوكلنی اكل ايدك يارنكی رزقكزی
بنه حق تعالی سزه كوندرر ديو كرارا ومرارا سويلدیلر نته كم نسلندن اولان جهود

وترسا هم اول كلان طعامی ادخار ايلمكه قصد ايلدكلرنده مؤمن انلره كورهم بويله
ديدی ﴿مثنوی﴾ كفت مؤمن امشب اين خورده شود * صبر را بنهيم تا فردا
بود * پس بدو كفتند زين حكمت كری * قصد تو آنست تا تنها خوری)
مؤمن بونلره ايتدی بو كیجه بو غدای شيرين خورده اولسون صبری قويه لم فردا
اوله يعنی صبری يارنكی كونه قويه لم صبر يارين اولسون بو كیجه اين وقت اولوب
بو حلوای ترينسون وحق تعالی يه حمدلر وشكرلر دينسون بو اولی وواجبدر ديدی
پس جهود وترسا اول مؤمنه ديدیلر بو حكمتگرلكدن يعنی بو كونه حكمت دوزيجی
اولمقدن سنك مقصودك بودر كه تا سن بونی تنهايه سن كه سنك قارنك آجدر وبزم
ايكيمزك بيله قارنلری طوقدر پس سن استرسنكه بونی بشقه باشكه اكل وبلع
ايليه سن ﴿مثنوی﴾ كفت ای ياران نه كه ما سه تنيم * چون خلاف افتاد
تا قسمت كنيم * هر كه خواهد قسم خود برجان نهد * هر كه خواهد قسم خود
پنهان كند) چونكم مؤمن سنی اول جهود وترسادن بو سوزلری ايشتدی انلره
ايتدی ای ياران بز كه اوچ كمسه دكلی يز بو مقرردر كه بز اوچ كمسه يز استفهام تقرير
ایچون اولور چونكم ميانمزده خلاف واقع اولدی تا قسمت ايليه لم هر كم استرسه كندی
قسمنی وحصه سنی جانی اوزره قويه وآنی ييه هر كم استرسه كندی قسمنی پنهان ايليه كه
اصل عدالت بودر وشرط مرافقت هم بودر كه بر كمسه كندی همراهنه ظلم ايلميه
وآنك حصه سنه طمع قيليه بن كندی قسممه وحصه مه راضيم بونی تقسيم ايليه لم
ديدی ﴿مثنوی﴾ آن دو كفتندش ز قسمت در كذر * كوش كن قسام فی النار
از خبر) اول ايكيسی مؤمنه ديدیلر قسمتدن كچ يعنی قسمت ايلمكدن فراغت ايله (القسام
فی النار) حديثنی خبردن استماع ايله كه حضرت نبی عليه السلام قسمت ايدیجی
نارده در ديدی پس سن قسام اولمقدن حذر ايله كأنه ديدیلر صقين سن قسام اولمغه
ميل قيلمه بز ايكيمز خود قسام اولمقدن قورقرز كه قسام نارده در ديمشدر بو محلده
برنیچه نكات شريفه واردر مقدما كافر ايله جهودك كثير الاكل ومؤمنك قليل
الاكل اولديغنه اشارت قيلمشلردر حضرت نبی عليه السلام (المؤمن يأكل فی معاء
واحد والكافر يأكل فی سبعة امعاء) بيورمشلردر ودخی جهود وترسانك اكثر طبيعتلری
وعادتلری ادخار قيلمغه مائل وتوكل وتسليمدن عاطل اولديغنه اشارت قيلمشلردر
وصحيح مؤمن اولنلرك سيرتی ابن وقت اولمق وحضرت حقه توكل قيلمق اولديغنه هم
تنبيه ايلمشلردر ودخی ترسا وجهودك قسمته راضی اولمدقلرينه هم اشارت ايلدكلرندن
ماعدا كندی نفسلرينك مرادنی وطبيعتلرينك مقتضاسنی مجرد مؤمنی الزام
ايلمكدن اوتری شرعی صورته قويوب باطلی حقله تلبيس ايدوب طريق تزويره
ذاهب اولمشلردر كه بو جمله سی يهودی ونصارايه لايق اولان صفتلردر مؤمن

اولنلره انلرك صحبتلرندن حذر و پرهيز ايلمك لازمدر باخصوص بو صفتدنكه برنسنه
سنك نفسكك مشتهاسى وطمعكك مقتضاسى اوله و برآخر كسه‌نك اول حق اوله
وسن مراد نفسكى صورت شرعيه يه قويوب انى احكام شرعيه ايله الزام ايلمكه
سعى قيله سن ومرا وجدل ايليه سن نته كم جهود ايله ترسا بويله ايلديلر ﴿مثنوى﴾
كفت قسام آن بود كو خويش را * كرد قسمت بر هوا و بر خدا) مؤمن اول ترسا
وجهوده جواب ويروب ديدى فى النار اولان قسام اول اولوركه كنديسنى هواى
نفسى اوزره وامر خدا اوزره قسمت ايلدى مثلا سزك ايكيكز كبى كه كنديكزى هم
حظ نفسكز اوزره وهم امر حق اوزره تقسيم وتوزيع ايلديكزكه ظاهرا بكا صورت
حقدن كلوب امر حقله بنى الزام ايتمك استرسز و باطنا كندى هواكزى ومقتضاى
نفسكزى ويرمك استرسز بويله اولنجق كنديكزى هم هوا اوزره وهم امر خدا
اوزره قسمت ايتمش اولورسز پس ناره لايق اولان قسام سزك كبى كنديسنى هوا
اوزره وهم امر خدا اوزره قسمت ايلين قسام اولوركه صورتا قول نبى عليه السلام
وحكم الهى ايله برمسلمانك حصه سنى وقسمنى كندى نفسى ايچون آلمغه قصد ايليه
ولازم كلوب اول مسلمان اكا بنم حقمى نه ممسكله آلورسن ديدكده حكم شرعى وقول
نبوى بودر ديو اكا سويليه وفى الحقيقه كنديسنى اى جهود وترسا سزك كبى امر
هوا وامر خدا اوزره تقسيم ايلين قسام اهل ناردر والامطلق امر حق اوزره قسام
اولان محقق كسه اهل جنت اولور (مى) ملك حق وجمله قسم اوستى * قسم
ديكررا دهى دو كوستى) اى جهود وترسا اووسن ملك حق وجمله آنك سن قسمى
ديكره ويره سن ايكى سو بليجسن يعنى اى جهود وترساسزك هربريكز الله تعالينك
ملكى ومملوكيدر وجمله كز اول حضرتك قسميدر اكر وجوديكز قسمنى غيره ويره سز
ايكى ديليجى مشرك اولورسز غيردن مراد نفس وهوا وشيطاندر اكر مالك الملك
اولان حق تعالينك امر شريفنى قويوب هوايه اويارسكز واكا متابعت قيلورسكز
(افرأيت من اتخذ الهه هواه) آيت كريمه سنك مفهومنك مظهرى اولورسز
واكر شيطانه اويارسكز (الم اعهد اليكم يابنى آدم الا تعبدوا الشيطان) عتابنه
مستحق ولايق كلورسز پس موحد اولان اهل كتابه اللهك بيورديغى اوزره عمل
قيلوب وشركدن حذر ايلمك لازمدر ديدى (مى) اين اسد كر بود غالب بر بقور *
نوبت كاوان بدوان كاوزور * اين اسد غالب شدى هم بر سكان * كر نبودى نوبت
آن بدركان) بو اسد كرچه بقرلر اوزره غالب ايدى اما كاولرك نوبتى واول كاوزورك
نوبتى ايدى بو اسد هم سكلر اوزره غالب اولوردى اكر اول بدركلرك نوبتى اولميدى
اسددن مراد مؤمندر بقور بقرك جميدر ومراد جهود وترسادركه انلر صغرلر كبيدر
كاوزور يلان پهلوانى ديمكدركه زور كذب ودروغه ديرلر وكاو كاف عربى ايله

پهادره و پهلوانه ديرلر وكاف عجمى ايله صغر معناسنه اولديغى مشهوردر وبو
ايكى بيتك تقرير وتعبيرى بويله ديمك اولوركه نعم مؤمن فى الحقيقه اسد كبيدر
لكن ايكى كافره وياخود ايكى جهوده مقابل اولسه شرط ايمان اولدركه هروجهله
انلردن يوزدوندرميه ومغلوب اولميه واظهار ضعف قيلميه بلكه اظهار جلادت
وشجاعت ايليوب غلبه يه همت قيله وليكن بو اسد دخى اكرچه اول صغرلر كبى اولان
جهود وترسا اوزره فى الحقيقه غالب ايدى واول ايكيسندن خوف يوق ايدى اما
اول صغرلرك غلبه سنك نوبتى واول يلان پهلوانك قدرت وقوتنك وقتى
واسلامك اول ديارلرده ضعفى زمانى ايدى بودن اسلامده اسد كبى اولان مؤمن
هم اول كلاب اوزره غالب اولور وحمله قيلوردى اكرچه اول بدركلر نوبتى اولميدى
بوندن منفهم اولان بودركه يابو حالت ضعف اسلامده واقع اولمش اوله وياخود
مؤمن بريره كتمش اوله كه اول دياره ده مؤمن ضعيف وترسا وجهود قوى اوله واول
كلابك اول دياره ده غلبه وقوتنك نوبتى اوله بو اجلدن اول مؤمن بو ايكى كلبه حمله
ايده ميوب من وجه مدارا ايلمش اوله والا بر مؤمن ايكى كافردن قورقوب وانلرك
مغلوبى اولمق شرع شريفده جائز دكلدر ﴿مثنوى﴾ قصد شان آن كان
مسلمان غم خورد * شب برودر بى نوايى بكذرد * بود مغلوب او بتسليم ورضا *
كفت سمعا طاعة اصحابنا) انلرك قصدى اوكه اول مسلمان غم يه شب آنك
اوزرينه بى نوالقده كچه يعنى اول جهود وترسانك اول مسلمانى منع ايلمكدن
مقصودلرى اول ايدى اول مسلمان راحت بولميه وشاد اولميه وغم وغصه يه اول
كيجه اول مسلمانك اوزرينه بى نوالقله كچه واول مسلمان اول كيجه ده نيجه محنت
وزحمت چكوب زهرلر ايچه جهود وترسانك اهل اسلام اولنه قلبا وفعلا اهانتلرى
مقرردر چونكم اول مسلمان مغلوب ايدى تسليم ورضايله انلره صورتا مدارا طريقيله
ديدى اى بزم اصحابمز ايشتمكله اشتدم واطاعت ايتدم يعنى قول ايتدم سزك
ديديككز اولسون ديدى بونده كفارله مصالحه ايتمكه تنبيه وار اكر انلر غالب ايسه لر
مدارا ايلمكه اشارت وتعليم واردر اكر اقتضا ايلرسه اهل اسلام اولان كفار ايله
مصالحه ايليه ومدارا ايلمك حقنده آيات واحاديث وارده اولمشدر باخصوصكه
حديث شريف كتابلرنده بوخصوصده برمستقل باب ايلمشلردر مشهور اولديغيچون
ايراد اولنمدى ﴿مثنوى﴾ پس بخفتند آن شب و برخاستند * بامدادان خويش را
آراستند * روى شستند ودهان وهر يكى * داشت اندر ورد راه ومسلكى * يك زمانى
هر يكى آورد رو * سوى ورد خويش از خود فضل جو) پس او كيجه ياتديلر
وصباح اولدى خوابدن قالقديلر سحر وقتنده كنديلرنى بزه ديلر يعنى چونكم
ميانلرنده بوقدر قيل وقال واقع اولدى آخر مؤمن انلره مدارا ايدوب اويدى پس

او كيجه بونلر ياتوب اويوديلر سحر زمانى خوابدن قالقديلر وكنديلرينى هر برى آيينلرى اوزره آراسته ايلديلر بوزلرين وآغزلرين يوديلر وهر برى ورده بريول وبرمسلك طوتدى ورد بوندە وظيفه اولان طاعت معناسنه در يعنى بو مؤمن وترسا وجهوددن هر بريسى وظايف طاعاتدن كنديلرك دينى وآيينى اوزره برراه وبرمسلك طوتدى واول طريق اوزره حق تعالى حضرتلرينه عبادت ايتدى برزمان بونلردن هر بريسى كندى وردى جانبنه حضرت حقدن فضل جو اولديغى حالده يوز كتوردى يعنى بونلرك هر بريسى كنديلره وظيفه ايلدكلرى طاعت جانبنه برزمان متوجه اولدى حضرت حقدن فضل وكرم طالبى اولديغى حالده ﴿ مثنوى ﴾ مؤمن وترسا جهود وكبرومغ * جمله راروسوى آن سلطان الغ * بلكه سنك وخاك وكوه وآب را * هست وا كشت نهانى باخدا) مؤمن وترسا وجهود وكبر ومغ جمله نك يوزى اول الغ سلطان جانبنه در بلكه سنك وكوهك وخاك وآبك نهانى خداى تعالى يه توجه ورجوعى واردر ترسا مطلق كافره ديرلر كبر آتش پرسته ومغ كافرلرك كشيشنه ديرلر الغ اولو معناسنه در يعنى جميع ملل مختلفه وفرق ضاله نك من حيث الحقيقه اول اولو سلطانه توجهى واردر كركسه الله تعالى حضرتلرينى بيلسونلر نته كم انلردن بعضيسنه * ولئن سألتهم من خلق السموات والارض * مفهومى اوزره بو آسمان وزمينى كيم خلق ايتدى ديو سؤال اولنسه ايدى * ليقولن الله * ديو جواب ويررلردى وكرك بيلسونلركه بيلين كفره وجهله نك دخى من حيث الحقيقه توجهلرى وعبادتلرى الله تعالى يه در انكيچون الطرق بعدد انفاس الخلايق دينلمشدر (بيت) ميل خلق جمله عالم تا ابد * كر بدانند ونداند سوى اوست * بلكه جمادات قسمندن دخى حجر ومدر وخاك وكوه وآب ونباتات قسمندن دخى جميع شجر وثمر خداى تعالى حضرتلرينه بو جمله نك رجوعى وتوجهى واردركه هر برينك * وان من شئ الا يسبح بحمده ولكن لاتفقهون تسبيحهم) آيت كريمه سنك مفهومنجه تسبيح ايلمرى حق تعالى حضرتلرينه توجه ورجوع ايلمرينه دلالت ايلر * وان منها لما يهبط من خشية الله * آيت كريمه سى دخى احجارك الله تعالى يه انقيادى اولديغنه دلالت ايدر وبوخصوصده آيات كريمه واحاديث شريفه چوقدر ﴿ مثنوى ﴾ اين سخن پايان ندارد هرسه يار * رو بهم كردند آندم يار وار) وبو سوزك پايانى طوتمز حاصل كلام اولدر هر اوچ يار اول دمده يار كبى يوزلرنى برى برينه ايتديلر يعنى بو مؤمن وترسا وكبر جهودك وسائر ملل مختلفه نك من حيث الحقيقه عبادتلرى وتوجهلرى حضرت حقه اولديغنه متعلق اولان كلمات نهايت قبول ايتمز كه بوخصوصده سوز چوق واسرار نهايتسز بوقدر خلاصهٔ كلام ومحصل مرام بودركه اول اوچ همراه سحر وقتنده

اللرين ويوزلرين يويوب هر برى كنديلرك بيلديكى اوزره حق تعالى حضرتلرينه عبادت ايتدكدنصكره برى برلرينه توجه ايتديلر وبريره كلديلر ﴿ مثنوى ﴾ آن يكى كفتا كه هر كه خواب خويش * آنچه ديد او دوش كو آور به پيش * هر كه خوابش خوشتر اين را او خورد * قسم هر مفضول را افضل برد * آنكه اندر عقل بالاتر رود * خوردن او خوردن جمله بود * فوق آمد جان پرانوار او * باقيانرا بس بود تيمار او) اول بريسى بونلرك ايچندن ديديكه هر بريكز كندى خوابنى اول نسنه يكه اول دون كيجه مناممده كوردى اكا ديه اوكه كتورسن اول واقعه يى هر شول كمسه نك كه خوابى خوشتر ورؤياسى بيشتردر بو حلوايى او يسون هر مفضولك قسمنى افضل اولان ايلته بونده خورد وبرد امر غائب مضارعنه اولور يعنى بونلرك ايچندن برى ديديكه كيجه كوردبككز واقعه يى حضور وظهوره كتورلك كوره لم هر شول كمسه نك كه واقعه سى خوشتر وبيشتردر بو حلوايى اول يسون هر مفضولك قسمنى افضل اولان آلسون زيرا افضل اولان انسان واحد كالألف در سائر هزاران انسان قدر آنك رزق ونصيبى اولسه لايقدر اول كمسه كه عقلده بالاتر كيده آنك يمه سى جمله نك يمه سى اولور يعنى بو زمره انساندن مراد عقلله موصوف اولمقدر هر ككه عقلده اكمل اوله وعلمده افضل اوله آنك يمسى جمله نك يمسى كيبدركه حياة العالم حياة العالم دينمشدر نته كم جلد اولده دخى بو معنايى مؤيد * بيت * جمله حيوانرا پى انسان بكش * جمله انسانرا بكش از بهر هش * بيورمشلردر فى الحقيقه هزار جاهلك وغافلك رزقنى وغداسنى بر عالم وعاقل آلوب يسه انلرك هزار وهزارندن اول عاقلك يمسى هر وجهله انفع واعلادر زيرا آنك وجودندن بنى آدمه وعالمه نيجه نفع حاصل اولور اما جاهل وغافل يسه كمسه يه نفع اولمديغندن ماعدا نيجه ضرر ومعصيت دخى انلردن ظهوره كلور اول افضل وعقلده اكمل اولان كمسه جان پرانوارى فوق كلدى وبالاتر اولدى باقيلره اكا تيمار ايلمك بس اولور يعنى عقلده وعلمده كمتر اولنلر اول عاقله وكامله رعايت وخدمت ايلمك كفايت قيلور كه فى الحقيقه هم عقلده دونتر وعلمده كمتر اولنلر برعقلده وعلمده اكمل اولان انسانه خدمت ايچون خلق اولنمشدر (م ى) عاقلانرا چون بقا آمد ابد * پس بمعنى اين جهان باقى بود) عاقللر ايچون چونكه ابد بقا كلدى وانلر كمال عقلله ابدى باقى اولمق مرتبه سنى بولدى پس معناده بو جهان باقى اولور يعنى مادامكه بو جهانده عقلانك وجودى اوله اكر ظاهرده موجود اولورلرسه بو جهان انلر واسطه سيله صورتده باقى وقائم اولور وانلرك رأى وتدبيرى ايله نظام بولور عقلا بو عالمده منقطع اولمجه يه دك چونكه انلر بو عالم صورتدن عالم معنايه كيدرلر بو جهان عالم معناده انلرله قائم اولور وباقى قالور والحاصل عاقل بو جهانك روحى

ویوجهان بر قالب مسوی کبی وسائر اهل جهان عروق واعضا وقوای جسمانی منزله سنده‌در لر چونکم بو جهانده عاقلك وجودی باقی اوله پس معناده هم بو جهان باقی اولور که جسد روحله بقا وحیات بولور انلرلساندن عاقلك علو شاننی غیرلره بو اسلوب ایله تعلیم وتفهیمدر که فی الحقیقه بر عاقل انسان کاملك وجود شریفی بو مرتبه‌ده در و بویله بیلمك کرك (م ی) پس جهود آورد آنچه دیده بود * تابجا شب روح اوکر دیده بود) چونکم بونلر بویله دیدیلر بوقول وقرار اوزره اتفاق ایلدیلر پس جهود اول واقعه‌یی که منامنده کوردی ایلرو کتوردی تاکیجه آنك روحی قنده طولنمش ایدی وخواب ایچره روحی نه‌عالملر کورمش وسیر قلمش ایسه اورتایه کتوردی وحکایه ایلدی * مثنوی * کفت دره موسیٔ ام آمدبه پیش * کربه بیند دنبه اندر خواب خویش * در پی موسی شدم تا کوه طور * هرسه مان کشتیم ناپیدا زنور * هرسه سایه محوشددر آفتاب * بعد ازان زان نور شدیك فتح باب) اول جهود ایتدی کیجه منامده موسی علیه السلام حضرتلری بولده بنم اوکیجه کلدی مشهور مثل که کربه کندی رؤیاسنده دنبه کورر آنکچونکه اکا اکثر میلی و زیاده اشتهاسی اولدیغی اجلدن همیشه انك تخیل وتذکرنی ایلر حقا منامنده دخی آنی کورر بن هم حضرت موسی علیه السلامی کیجه وکوندز تذکر و یاد ایلدیکمدن بنم بو کیجه اول حضرت بولده اوکیجه کلدی و بکا مرشد وپیشوا اولدی بندخی موسی اردنده کتدم کوه طوره‌دك که اول کوه طور محل تجلیٔ الهی ومقام مکالمهٔ ربانیدر حق تعالینك نورندن بزم هر اوچمز ناپیدا اولدق یعنی بز که حضرت موسی علیه السلامله طور طاغنه واردق حق تعالی حضرتلری بزه تجلیٔ صفاتیه سیله تجلی ایلدی موسی علیه السلام حضرتلری ودخی جبل طور ودخی بنم وجودم بو اوچمز نور الهیدن ناپیدا اولوب محو وجود ایلدك هراوچ سایه فی المثل آفتابده محو اولدی یعنی بزم هر بریمزك وجودی وتعینی بر سایه کبی ایدی نور آفتاب الهیده هر اوچمزك سایهٔ وجودی محو وناپیدا اولدی اندنصکره اول نور الهیدن بر فتح باب اولدی بر نور انی قپو آچلدی * مثنوی * نور دیکر ازدل آن نور رست * پس ترقی جست آن ثانیش جست * هم من وهم موسی وهم کوه طور * هرسه کم کشتیم زآن اشراق نور) برآخر نور اول اولکی نورك دروننده بتدی پس اول ثانی نور فوری ترقی ایستدی یعنی اول اولکی نورك درونده برآخر نور دخی بتدی وظهور ایتدی اول ایکنجی نور اولکی نوره فوری چوق ترقی وتزاید طلب ایتدی پس باء فارسی وباء عربی ایله اوقنمق هم جائزدر اولکی نوردن مراد نور صفات الهی وایکنجی نوردن مراد نور ذات ربانی اولوز انوار صفاتیه‌نك تجلی وظهورنده

سایه کبی اولان صفاتلری محو وافنا ایلدکارینه اشارت قیلور واول انوار صفاتیه‌نك باطنندن نور ذات الهی فوری تجلی وظهور ایلدکده وصفات نورنه غالب اولوب ترقی قیلدقده اول نور ذاتك اشراقندن ذاتلرینك محو ومستغرق اولمسنه ومتلاشی ومستهلك قالمسنه اشارت قیلوب دیرهم بن وهم موسی علیه السلام حضرتلری وهم کوه طور هراوچمز اول نور ثانینك اشراقندن کم وناپیدا اولدق یعنی نور ذاتك تجلی واشراقندن هر بریمز محو وجود ایدوب نابود وناپیدا اولدق وتعینلر یمزی کم وفانی بولدق دیدی * مثنوی * بعد ازان دیدم که سه شاخ شد * چونکه نور حق در ونفاخ شد * وصف هیبت چون تجلی زدبرو * می شکست ازهم همی شد سوبسو) اندنصکره کوردمکه طور اوچ پاره اولدی چونکم نور حق اکا نفاخ اولدی وصف هیبت چونکم انك اوزرینه تجلی اوردی بری برندن اوزلدی ومنقطع اولدی طرف بطرف کندی نفاخ لغتده مبالغه ایله اوفوریجی دیمکدر بونده فیاض معناسی مراد اولور نه کم نفخه‌نك فیض معناسنه استعمال اولندیغنك تحقیق * کزنبستان نامرا ببریده اند * بیتنك شرحنده مرور ایلمشدر انده طلب اولنه وطور طاغنك حضرت موسی علیه السلامه تجلی اولدیغی زماننده التی پاره اولمسی وهر بری برجانبه سیر قیلمسنك شرح وتحقیق جلد اولده اوله قریب * کوه در رقص آمدوچالاك شد * بیتنك شرحنده مرور ایلمشدر انده طلب اولنه نهایتی بو جهود واقعه‌سنده اوچ بلوك اولمش کوره ویاخود انلرك قتنده عند التجلی اوچ بلوك اولمش اوله ورؤیاسنده کندی مذهبلری اوزره کورمش اوله * مثنوی * آن یکی شاخ که آمد سوی یم * کشت شیرین آب تلخ همچوسم * آن یکی شاخش فروشددر زمین * چشمهٔ دارو برون آمد معین * که شفای جمله رنجور ان شد آب * ازهما یونیٔ وحی مستطاب * آن یکی شاخ دکر پرید زود * تاجوار کعبه که عرفات بود) کوهك اول بر بلوکی دریا جانبنه کلدی سم کبی اولان آب تلخ شیرین اولدی یعنی اول شاخك یمن و برکاتیله دریانك زهر کبی آجی اولان صویی لذت وحلاوت بولدی کوهك اول برشاخی زمینه اشاغه کندی و برك دبنه باتدی دار وچشمه‌سی ظاهر وجاری طشره کلدی یعنی اول زمینه اشاغه کیدن طاغ پاره سنك یمن و برکاتیله زمیندن عین دارو ودوا طشره کلدی وظاهر وجاری اولدی که آب جمله رنجورلرك شفاسی اولدی وحی مستطابك همایونلغندن یعنی اول تجلیٔ الهیدن اوچ پاره اولان طاغك چونکم بر پاره‌سی زمینه آشغه کندی آنك یمن وبرکاتیله زمیندن دارو ودوا اولان عیون ظهور ونبوع ایتدی وحق تعالینك اول آبه اولان وحی مستطابنك همایونلغندن ومبارکلکدن آب جمله رنجورلره شفا ودوا اولدی تشنه‌لك مرضنی ازاله قیلدی وبعض خسته‌لر ومریضلر

دخی مبارك صولردن ایچوب بو عمله صحت بولدی بلکه هرشی اندن حیات پذیر
اولدی وکوهك اول برآخرشاخی فوری اوچدی کعبهٔ شریفك جوارینه دککه
عرفات طاغی اولدی حدیث شریفده دخی عرفات طاغی اندن برپاره اولدیغنه
اشارت واردر بوحالت انلرك محو واستغراقی مرتبه‌لرینه اشارت اوار وبنه صحوه
کلدبکنه دخی بوکونه اشارت قیلوب دیر (م ی) بازازآن صعقه چوباخودآمدم *
طور برجایدنه افزون ونه کم * لیك زیرپای موسی همچوبخ * می کداز بد اونماندش
شاخ وشیخ * بازمین هموارشد که ازنهیب * کشت بالابش ازآن هیبت نشیب)
کیرو اول صعقه‌دن چونکم کندیمه کلدم یعنی کیرو اول فنا وبیخودلق حالندن صحوه
کلدم وکندومی بیلدم طور یرنده ایدی‌نه زیاده ونه نقصان یعنی طورك صورتنه
اصلافناوزوال کلمش وکوردمکه اول زایدونقصان اولمش همان یرنده اولکی
کبی طورر نهایتی بنم کوردوکم محوحالنده انك باطنی طرفی ایمش لیکن اولقدر واردر که
موسی علیه السلام حضرتلرینك پاینك التنده بوز کبی حرارت شوقیه دن
اواریدی انك شاخی وشیخی قالمدی یعنی پاره سی ودپه سی قالمدی شاخ بلو که
وشیخ طاغ دپه سنه دیرلر نهیبدن اول کوه زمینه برابر ویکسان اولدی اول
هیبتدن اول کوهك بالاسی نشیب یعنی یوکسکی آلچق اولدی و یوقشی اینش
اولمق منزله‌سنه کلدی (م ی) بازباخود آمدم زان انتشار * بازدیدم طور وموسی
برقرار * وآن بیابان سربسردر ذیل کوه * پرخلایق شکل موسی بروجوه *
چون عصا وخرقهٔ اوخرقه شان * جمله سوی طور خوش دامن کشان * جمله
کفهادر دعاافراخته * نغمهٔ ارنی بهم درساخته) کیرو اول انتشاردن کندیمه
کلدم کیرو طور وموسایی برقرار کوردم یعنی حضرت موسی علیه السلامك
یوزندن کوه طوره کلان انتشار وپراکنده لکدن که کندمدن کتمشدم کیرو اول
انتشار وپراکنده لك حالندن ومحو مرتبه صندن فرق وتمیز مرتبه سنه کلدم
کوه طوری وموسی علیه السلام حضرتلرینی یرلرنده برقرار کوردم اما فی الحال
اول بیابان سربسر ذیل کوه ده وجوه اوزره موسی شکلو پرخلایق ایدی یعنی
کوردمکه اول بیابان باشدن باشه طاغك اتکنده وجهلرده موسی شکلنده خلایق ایله
طولمش انلرك خرقه لری اول موسانك خرقه سی کبی ودخی حضرت موسی
علیه السلامك عصاسی کبی اللرنده برعصا وارایدی جمله سی طور جانبنه خوش
دامن چکیجی وحاضر ومهیا اولوب سرعت قلیجی ایدیلرجمله سی اللرنی یوقارو
دعایه قالدرمشلر ارنی انظر الیك نغمه‌سنی جمیله دوزمشلریعنی بونلر جمله دعایه
ال یوقاری قالدروب حضرت حقه (رب ارنی انظر الیك) آوازنی ایلمشلر
﴿ مثنوی ﴾ بازآن غشیان چوازمن رفت زود * صورت هریك دکرکونم نمود *

انبیا بودند ایشان اهل ود ه اتحاد انبیاام فهم شد) کیرو اول غشیان چونکم
بندن فوری کندی یعنی محوحالی ومغشی علیه اولمق زمانی چونکم بندن
علی الفور کندی فرق وتمیز مرتبه سنه کلدم اول ذیل کوه ده حضرت موسی
علیه السلام شکلنده اولان خلایقك هربرینك صورتی بکادیکر کون کوزندی
وهر برینك برغیری صورتنده اولدیغی ظهوره کلدی مکرکه انلراهل وداولان
انبیا ایدیلر انلری اول محوحالنده حضرت موسی علیه السلام شکلنده کوردیکمدن
انبیا علیهم السلامك معناده اتحاد ایلملری بکا منفهم اولدی بیلدمکه انبیای عظام
علیهم السلام معنی یوزنده متحدلر در وصورت حسیله بری برندن متفاوتلر ومرتبه
حیثیتدن هم بری برینه نسبتله متفاضلر در بویهود طائفه سنك مؤمنلری
(لانفرق بین احد منهم) آیت کریمه سنك مفهومنه اقرار ایدرلر وحضرت
موسی علیه السلامدن اول کلان انبیایی که حضرت موسی علیه السلامك اتحادی
اولدیغنه وهر نبینك بری برندن فضیلتی اولدیغنه هم اول اقرار ایدر اما حضرت
موسی علیه السلامدن صکر کلان انبیایه اقرار ایتمزلرنه حضرت عیسی علیه السلامه
ونه حضرت محمد مصطفی صلی الله علیه وسلمه ایمان واقرار ایدرلر جهود اولملرینه
سبب بودر (م ی) بازاملاکی همی دیدم شکرف * صورت ایشان بداز اجرام برف *
حلقهٔ دیکر ملائك مستعین * صورت ایشان بجمله آتشین) کیرو اولو وعظیم
برنوع ملکلر کوردم انلرك صورتی برفك جرملرندن ایدی یعنی انلرك شکلی
قارجرملرندن اولمش ایدی بوندن مراد ومقصود کرهٔ هوانك ملکلرینی کوردم
دیمك اولور برآخر ملائکه حلقه‌سی دخی حق تعالی دن استعانت ایدیجی وهربری
معاونت ونصرت طلب ایدیجی ایدیلر انلرك جمله صورتی آتشین ایدی مراد کرهٔ
نارك ملکلرینی دخی کوردم دیمك اولور ﴿ مثنوی ﴾ زین نسق می کفت
آن شخص جهود * بس جهودی کاخرش محمود بود) اول شخص جهود
رؤیاسنی بواسلوبدن سویلدی چوق جهوده منسوب یاخود معنی چوق جهودلککه
انك آخری محمود اولدی یعنی او جهود اولان شخص کندی واقعه سنی بو نمط
اوزره سویلدی وبواسلوبدن نقل ایلدی انك بوکونه سویلکدن مرادی اظهار
فضیلت ایلمك وکندیسنی عیسویلردن ومحمدیلردن افضل واکمل کوسترمکدر
حتی بونلردن بعضیسی امت محمد صلی الله علیه وسلمه دیرلر بزی حق تعالی جمیع عالم
اوزره فاضل ایلمشدر نته کم سزك کتابکزده بزم حقمزده سویلمشدر (یابنی اسرائیل
اذکروا نعمتی التی انعمت علیکم وانی فضلتکم علی العالمین) بزبونلره دبرزنعم
ولیکن اول دورده واول قرنده اولان عالمین اوزره حق تعالی بنی اسرائیلی
فاضل قیلدی دوراحمدی کلدکدنصکره اول فضیلت امت محمد صلی الله علیه

وسلك اولدی كه (كنتم خير امة) آيت كريمه سيله بونلر مشرف اولديلر و دخی اول
يهود ينك بو كونه رؤيا نقل ايلمسی انلرك طريقی طريق مستطيله اولديغنه دلالت
ايلر كه انلرك سلوك كنده بر آيت وغايت اعتبار اولنور انكيچون انلر هر برده حق تعالی يه
عبادت ومناجات ايده مزلر بلكه حق تعالی يه عبادت ومناجات ايتمكه بر معين
يرلری واردر انلرك دينده اول عبادت ايچون معين اولان يره وارمسه لر انلرك
عبادتلری وطاعتلر كندی دينلرينك موجبجه صحيح اولمز عن قريب بو طريق
مستطيله ايله طريق دوريه نك شرحی ان شاء الله كلور ❊ مثنوی ❊ هيچ كافر را
بخوری منكريد * كه مسلمان مردنش باشد اميد * چه خبر داری زختم عمر او *
تابكردانی ازو يكباره رو) الحاصل هيچ بر كافره وجهوده خور لقله باقه كز كه
انك مسلمان اولمق اميدی واردر يعنی عاقبت مسلمان اولمق احتمالی واردر بو اعتبار ايله
هيچ بر كافری وفاسقی خور كورمك واردرولازمدر سن انك عمرينك ختمندن نه خبر
طوترسن تاكم اندن براوغوردن يوزيكزی دوندوره سز و بالكليه اندن قطع اميد
ايدوب اعراض ايده سز بو خود شرعی دكلدر كه (انما الاعمال بالخواتيم) ديمشدر كه
بو كه كوره دخی چوق احاديث شريفه وارده اولمشدر بالكليه كافری تحقير ايلمك
باخصوصكه عجبله وغرور ايله اوله جائز دكلدر مكر شو نيتله كه شرع شريفده
انلره اهانت قلمق وعداوت قلمق وتحقير ايلمك ثابت اولمش و بو خصوصده نيجه
احاديث شريفه بيورلمشدر امتثالا لامر الله ولامر الرسول بونلره اهانت وتحقير
لازم اما تلقای نفسدن اولمق عجب وغروری مشعر اولور پس بو اعتبار ايله انلری
خور كورمك برنده اولمز ❊ مثنوی ❊ بعد ازآن ترسا در آمد در كلام * كه مسيحم
رونمود اندر منام * من شدم با او بچارم آسمان * مركز ومثوای خورشيد جهان *
خود بدايعهای قلعهٔ آسمان * نسبتش نبود باآيات جهان * هر كسی داند ای
فخر البنين * كه فزون باشد فن چرخ از زمين) اندن ترسا كلامه كلدی يعنی
يهوديد نصكره نصرانی كندی واقعه سنی و حالنی سويلمكه بو كونه شروع
قيلدی ودیديكه مسيح حضرتلری بكا منامده يوز كوستردی بن آنكله دردنجی
آسمانه كتدم اوله دردنجی آسمانكه خورشيد جهانك مركزی و مثواسيدر
يعنی مقاميدر خود قلعهٔ آسمانك بدايعلری انك آيات جهانه نسبتی اولمز يعنی آسمان
قلعه سنك عجائب و بدايعنك وآيات وصنايعنك بو جهانك آيتلرينه وصنعتلرينه
انك مناسبتی اولمزكه اول علوی وبو سفليدر هر بركسه بيلورلر ای بنينك فخری
يعنی ای اولاد آدمك مفخری هر بركسه بونی بيلوركه زمينك فندن چرخك فنی
فزون اولور ومرتبهٔ زمينده اولنلردن چرخ وافلاكده اولنلر من حيث المرتبه
اعلا اولور وكذلك زمينده اولان فنی بلندن هم آسمانده اولان فنی بيلان اعلم

وافضل اولور امدی بنم علو شانم واقعه مدن معلوم اولور و بو واقعه بنم رفعت
مكان صاحبی اولديغمه هم دلالت قيلور ديدی

❊ حكايت شتر وكاو وقچ كه در راه بندی كياه يافتند هر يكی كفت من بخورم ❊

❊ مثنوی ❊ اشتری كاووقوچی در پيش راه * يافتند اندر روش بندی كياه *
كفت قوچ بخش اركنيم اين راقين * هيچ كس از ما نكو نكرد دسيراز ين * ليك عمر
هر كه باشد بيشتر * اين علف اوراراست اولی كو بخور * كه اكابر رامقدم داشتن *
آمدست از مصطفی اندرسنن) بردوه وبر كاو وبر قوچ يول اوكنده روشده يعنی
كيتمكلكده برباغ اوتلق بولديلر قوچ لسان حال الله كاوه و اشتره ايتدی ای ياران
اكر بز اوتلوغی بخش ايلرسك يقين بودركه هيچ بزدن بر كسه بو اوتلوقدن طوق
اولمزكه بو هر بريمزه تقسيم اولديغی تقدير جه قتی آزنسنه قالور ولكن اصل كار
بودركه هر كيمككه عمری زياده زك اوله و پير وسال خورده اوله بو علف اكا
اوليدر ديدی بيدونكه پير اولنلره صغير اولنلر رعايت قلمق لازمدر زيرا اكابری
مقدم طوتمق مصطفی صلی الله عليه وسلم حضرتلرندن سنتلرده كلمشدر واول
حضرت شيوخی طعام يمكده تقديم قلمشدر واكبر اولنلره توقير ايلمشدرو * من لم يوقر
كبيرنا ولم يرحم صغيرنا فليس منا * ديو سويلمشدر اكا بر اكبرك جمعيدر بونده
اكابردن مراد سال خورده پيرلردر ❊ مثنوی ❊ كرچه پيرا نرا درين دورلئام *
درد و موضع پيش ميدارند عام * يا در ان لوتی كه اوسوزان بود * يا بران پل كز
خلل و يران بود) سنت نبوی وشرع مصطفوی بونك اوزرينه دركه برنيجه مؤمن
بربرده طعام يمكه جمع اولسه لر ايچلرنده اولان پيری تقديم ايليه لر واكا ابتدا بو طعامه
سن بدأ ايله ديو سويليه لر و بو دخی سنت رسولدر كه بچين بوقاج مؤمنلر بريوله كتسه لر
انلرك ايچنده بر پير اولسه اكا ايلرو بيوريه لر واكی روشده تقديم ايليه لر اكرچه
بو لئام دورنده پيرلری عوام ايكی موضعده ايلرو طوترلر وتقديم ايدرلر اول ايكی
موضعدن بری باشول برلونده وطعامده پيری ايلرو طوترلركه اول لوت وطعام
سوزان و كرم اوله وانك كرم اولديغنی انلر بيله اول جهتده پيراولنلره بيورك بو طعامدن
بدأ ايلك ديرلر مرادلری نه ايديكی معلوم وياخود شول كوپرده پيری ايلرو طوترلركه
اول كوپری خللدن ويران اوله مثلا بو لئيملر بچين برطعامك حار اولديغنی بيلسه لر
هيچ سنت كوزنمبوب وشيوخه رعايت ايتميوب همان بدأ ايدوب تقدم ايدرلر اما
برطعامك حار اولديغنی بيلدكلری كبی پيره سز بيورك پيرلر طعامه اول صونمق
سنندر ديرلر وكذلك بريوله كتسه لر پيرلره رعايت ايتميوب تقدم ايدرلر وايلرو كيدرلر
اما برويران كوپری يه كتسه لر وانده ضعف وخلل كورسه لر پيرلره ديرلر سز ايلرو
بيورك پيرلر ايلرو كتمك سنتدر بو لئام سنتی پيرلر حقنده بو كونه محللرده اجرا ايدرلر

بو ایسه صورتا رعایت و معنیده بونلره اهانتدر ﴿ مثنوی ﴾ خدمت شیخی بزرکی قائدی * عام ناردبی قرینهٔ فاسدی * خبر شان اینست چه بود شرشان * قبح شانرا بازدان ازفر شان) براولو و بر قائد و بر شیخك خدمتنی عوام برفاسد قرینه‌سز کتورمز قائدیدیکی معناسنه در شیخ دخی طریقده نیجه کسه‌لرك اوکنه دوشوب ایلرو یتدیکیچون اکا قائدیرلر وشیخه لله وفی الله خدمت ایلین خواصدر اکرسن دیرسنکه اکثر عوام دخی براولو قائد شیخه خدمت ورعایت ایدرلر نعم براولو قائد شیخه عوام خدمت ایدرلر امابهرحال برفاسدفکرلری وفاسدنیتلری واردر مثلا اسیجق طعامده تقدیم و ویران کوپریده تعظیم ایلدکلری کبی عوام فاسد قرینه‌سز مشایخه خدمت ایلمك احتمالی یوقدر بهرحال خدمتلرنده برغرض نفسانی واردر انلرك خیری آنلرك بودر شری نه اوله قیاس ایله انلرك قبحنی انلرك کروفرندن کبر و بیل وغرور وکبرندن قباحتلری نه مرتبه ده ایدیکنی برخوش فهم قیل نته‌کم بومثلدن انلرك برخیرنده بیك شر مندرج اولدیغی معلومك اولور مثل (می) سوی جامع می شدی بك شهریار * خلق رامیزد نقیب وچوب دار * آن یکی راسرشکستی چوب زن * وان دکررا بردریدی پیرهن * درمیانه بیدلی ده چوب خورد * بی کناهیکه برو از راه برد) مثلا برشهریار نماز قیلماق ایچون جامع طرفنه کیدردی نقیب وچوب دار خلقی اورردی یعنی دربانلر ویساقجی اولان چاوشلر خلقی صاوللك دیودوکرلر وشکایت قیلمق وفریاد ایلمك دیو اوررلردی کایکون فی زماننا چوب زن اولان کمه اول برمسلمانك باشنی صدی واول برینك پیراهننی برتدی بو اورتاده بربیدل فقیر اوندکنك یدی برکناه سزکه یوری یولدن صاول بردامی در یولدن صاول واراق اول معناسنه یعنی بو اورتاده برفقیر اصلا برکناهی یوق ایکن اون دانه کوتك یدی سن یولدن ایراق اول پادشاهك یولنده طورمه دیو (می) خونچکان روکرد باشاه وبکفت * ظلم ظاهر بین چه پرسی ازنهفت * خیرتواینست جامع میروی * تاچه باشدشروزورت ای غوی) اول باشی یاریلان بیدل فقیر باشنك قانی طاملیه‌رق یوزینی شاه جانبنه ایلدی ودیدی ای شاه ظاهر اولان ظلمی کور کیز اودن نه صورارسن یعنی تنهاده کسه‌نك کسه‌یه ظلمی وارمیدر دیونه سؤال ایلرسن اشته ظاهرا کورکه سنك کوزك اوکنده بنی دوکوب باشمی یاردیلر دیدی سنك خیرك بودر که جامعه کیدرسك وجمعه نمازنی ادا ایدوب حق تعالی‌یه عبادت قیلمغه عزیمت ایدرسن تاکیم سنك شرك وزورك نه اوله ای ازغون بوندن قیاس اولنمق کرککه سنك برخیرکده بوقدر شروضرر مندرج اولیجق سنك شروضررکده نه اولمق کرك بوندن بیلنه نعوذبالله دیدی ﴿ مثنوی ﴾ بك سلامی نشنودپیر ازخسی * تانه پیچدعاقبت ازوی بسی) الحاصل پیر برخسدن

برسلامه منسوب کلام ایشتمز خسدن مرادینه عوام اولور یعنی پیراولنلر ودین اسلامده شیخوخت مرتبه‌سن بولنلر برخس ودنی دن برسلام ایشتمز تاکم عاقبت اول برخسدن اوزری چوقلق پیچیده ورنجیده اولیه یعنی بوخس ودنی اولان عوامدن برپیراکر برسلام ایشتسه وبانلردن برخدمت کورسه عاقبت اول جهتدن چوقلق پیچیده ورنجیده اولور انلرك سلامی وکلامی لله وفی الله اولمدیغیچون شروضرردن عاقبت خالی اولمز (می) کرك دربادولی راه بود * زانکه دریابد ولی را نفس بد * زانکه کرك ارچه که پس استمکریست * لیکش آن فرهنك وکیدو مکر نیست * ورنه کی اندر فتادی او بدام * مکر اندر ادمی باشد تمام) ولی‌یی کرك بوله‌بیه اولور اندن که ولی‌یی نفس بد بولهیعنی برولی‌یی درنده کرك بولمق اولبیدر آندنکه اول ولی‌یی برخبیث النفس کسه بوله واکا مقارنت قیلمغه قصد قیله زیرا موذی قورد کرچه که برچوق ستمکردر زیاده چوق ستمکردر دینسه دخی جائز اولور لکن انك اول فرهنکی وکیدو مکری یوقدر امابدنفس اولان آدمینك نیجه صنعتی وخدعه ومکری وار در پس حیله کار ومکار اولان بدنفس برآدمیدن حیله‌سی اولین موذی برقورد یکدر اکرقوردك کید ومکری اولیدی اول قورد دامه نیچون دوشردی مکرآدمیده تمام اولور پس حیله کار ومکار اولان بربدطبیعت آدمیدن حیله‌سز اولان بدبرقوردیك اولور ﴿ مثنوی ﴾ کفت فرج باکاو واشتر کای رفاق * چون چنین افتاد مارا اتفاق * هریکی تاریخ عمر ابدا کنید * پیرتر اولیست باقی تن زنید * کفت قوچ مرج من اندر آن عهود * باقچ قربان اسمعیل بود) قوچ کاوه واشتره دیدیکه ای رفیقلر چونکم بزه دخی بویله واقع اولدی اتفاق برطعام ظهوره کلدی پس هر بریکز تاریخ عمرنی ابدا واظهار ایلیکز پیرتر اولان بوغدایی ییکه اولیدر باقیکز ایسم اولیکز وسکوت قیلیکز پس اولا قوچ اختیارلق وپیرلك واسکیلك دعواسن ایدوب دیدی بنم مرجم یعنی مرعا وچراکاهم اول عهدلرایچره اسمعیلك قربانی اولان قوچ ایله ایدی بن پس سزك جمله کزدن اسکی‌یم واختیار وپیرم بکا سزك تعظیم وخدمتکز لازم اولور وبوخصوصده شرط طریقت بودرکه بن سزدن مقدم اولم وبونی بن آلم ﴿ مثنوی ﴾ کاو کفتا بوده ام من سال خورد * جفت آن کاوی کش آدم جفت کرد * جفت آن کاوم کش آدم جد خلق * درزراعت بر زمین میکرد فلق) چونکم قوچ اسکیلك واختیارلق دعواسن ایلدی کاوآنی اشیدوب دیدی بن سیزدن سال خورده ام واسکی اولمشم اول برکاوك جفتی اولمشم که آدم علیه السلام حضرتلری آنی جفت ایتدی و زمینده آنکله حراثت قیلدی بن ای یاران اوکاوك جفتی ومقارنی ام که آنی خلقك جدی اولان آدم پیغمبر علیه السلام زراعت ایلمکده زمین اوزره فلق ایتدی یعنی انلر واسطه‌سیله زمینی زراعت ایتمك ایچون یاردی وسوردی وخطس ایتدی پس معلوم ومحقق

اولديكه آدم عليه السلام اسمعيل نبى عليه السلامدن خود مقدم واسبقدر اويله اولنجق بن سزدن اسكى واختيارم پس بو بنم حقمدر اكر سنت رسوله تابع ايسه كز بن اختيار كرام بكا سزك خدمت ورعايت ايدوب تعظيم ايلمكز واجب اولور ديدى نته كم بزم اصحابمز ايچره بو كونه دعوالرقتى چوق اولور اكثرى بو اسكيلك واختيارلق دعواسنه دوشوب بن فلان زمانده طريق فقره كيردم وفلان افندى يه واصل اولدم واكا بو قدر ايام وسال خدمت قيلدم طريقتده بر كون اول كلان كمسه ايله بر كون صكره كلان كمسه نك ارنلر چوق فرقى وار ديمشلردر كور بو بزدن صكره طريقته كلان كمسه لرى كه شرط طريقتى كوزتمز واسكى واختيار اولان دده لره رعايت ايتمزلر ديو قوجه لق وكبى بو دعواده قالمش وبو دردده مبتلا اولمشدر اما اشتر سيرت اولان واستعداد وهمتى عالى اولان مؤمن وعارف انلره بو اشترك ويرديكى جوابى ويروب انلرك بو كونه تقدم دعواسنه باقيوب كندى مقتضاى علم واستعدادى اوزره عمل قيلور ﴿ مثنوى ﴾ چون شنيد از گاو وقچ اشتر شگفت * سر فرو آورد وآنرا بر گرفت * در هوا بر داشت آن بند قصيل * اشتر بختى سبك بى قال وقيل * كه مرا خود حاجت تاريخ نيست * كين چنين جسمى وعالى گرد نيست * خود همه كس داند اى جان پدر * كه نباشم از شما من خردتر * داند اين راهر كه ز اصحاب نهاست * كه نهاد من فزونتر از شماست) چونكم كاودن وقوچدن اشتر بونى اشتدى تعجب ايتدى اصلا بونلره بر سوز سويليوب باشنى اشغه كتوردى واول كياه بندنى طوتدى اول قصيل باغنى هوايه يوقارو قالدردى قصيل تازه ارپه دستهسنه ديرلر وتازه اوت باغنه ديرلر يعنى اول اوت باغنى اول بر بسرك وبركزيده اولان دوه بى قال وقيل يوقارى قالدردى بويله ديوكه اى ياران بكا خود تاريخه حاجت يوقدر زيرا كه بنم بو بجلين بر جسمم وعالى كردنم واردر خوداى يابانك جانى دوكلى كمسه بيلوركه بن ظاهرده وحاضرده سزدن خردتر وحقيرتر دكلم ارنلر حاضرى كورمشلر ونقده نظر ايركورمشلردر فلان زمانده وفلان تاريخده كچن صحبته وعمره نظر ايلمشلردر هر شول كمسه كه اصحاب نهادندر بونى بيلور وعاقل اولان لابد بونى كورر وادراك قيلور كه بنم نهادم واستعدادم سزدن فزونتر وعاليتردر پس طريقتده صكره كلان وليكن جمل كبى هين ولين وباركش اولان وزمامنى برقائده ومرشدك دستنه ويرن اهل استعداد وصاحب رشاد وسداد طريقته اول كلان وتقدم واسكيلك دعواسى قيلان كمسه لره ديرلر كه بو سزك قدم دعواسنى ايلمكز واسكيلك لافنى اورمكز بكا اصلا حجت وبرهان اولمز بلكه عاقل وعارف اولنلر حاضره ونقده نظر ايلمشلردر طوته لمكه فلان تاريخده كلمش وفلان عزيزه خدمت قيلمشسن سنك وجودكده بر اثر وبر حالت وار ميدر آنى كوره لم واول قدر عمر سورمكدن

وطريقه اول كلمكدن نه حاصل ايتدك ونقدك ندر اكا نظر ايركوره لم (بيت) باب تو كويم على مرتضاست * وه كه از آن باب كليدى بجاست * ايكه بكسوت شده صدر جوى * گرز تو پرسند چه گويى بگوى) طريقتده اسكى اولمقدن مراد اولا دعوادن ولافدن كچمك وبر حقيقتبين كوزى اله كتوروب هر كسك استعدادنى ومرتبه سنى ومقدارنى كورمك وديدۀ انصافله هر كسه نظر ايركورمكدر چونكم بو حاللر وبو كونه خصلتلر اله كليه وانجق كاوله قوچ كبى قورى اختيارلق واسكيلك دعواسنده قالنه اهل استعداد اولان عارفلر بو كونه دعوايه نظر ايتميوب كندى عملرينك مقتضاسى اوزره عمل قيلورلر وبيانه سويلك بو اسكيلك دعواسندن سزه نفع وفائده يوقدر سزه تقليد ايلمك بزه لازم دكلدر بز ايشمزى بيلورز ديو سكوت قيلورلر ﴿ مثنوى ﴾ جملگان دانند كين چرخ بلند * هست صد چندانكه اين خاك نژند * كو عجايبهاى بام آسمان * كو خرابيهاى كنج خاكدان) پس ترسا دخى جهوده ومسلمانه ديديكه جمله كز بيلورسز كه بو چرخ بلند يوز اولقدر واردر كه بو خاك نژند يعنى بو چرخ عالينك يوز بو اسكى خاك قدر اولديغنى بلكه نيجه بيك بوندن زياده اوسع اولديغنى جمله كز بيلور وارفع واعلا اولديغنه اقرار قيلورسز فنى بام آسمانك عجايبلرى وقنى خاكدان بوجغينك خرابلقلرى يعنى سقف آسمانك عجايب وغرايبى قنى چوق واسرار وبدايعنه نهايت يوقدر خاكدان بوجغينك بر بيلمدكنه سى واردر پس آسمان ايله زمينك اورتاسنده وعجايبنده هم بين السماء والارض فرق واردر اويله اولنجق بن كه قلب افلاكه ايرشدم وحضرت عيسى عليه السلام ايله كورشدم هر وجهله بنم مرتبه م سزدن ايلرو كندى وبنم روحم سزدن بر ترسير ايتدى امدى بو حلوايى ايلرو كيدن ومن حيث المرتبه ترقى وترفع ايدن يمك اولى اولور ديدى

﴿ جواب گفتن مسلمان آنچه ديد يارانش جهود وترسا وحسرت خوردن ايشان ﴾

﴿ مثنوى ﴾ پس مسلمان گفت اى ياران من * پيشم آمد مصطفى سلطان من * پس مرا گفت آن يكى بر طور تاخت * با كليم وحق نرد عشق باخت * وآن دگر را عيسى صاحب قران * برد بر اوج چهارم آسمان * خيز اى پس ماندۀ ديده ضرر * بارى آن حلوا و يخنى را بخور) چونكم مسلمان جهود وترسانك سوزلرين اشتدى وايراق كندكار بنى كوش ايتدى پس انلره ايتدى اى بنم يارانم سلطانم مصطفى عليه افضل الصلوات واكمل التحيات بنم اوكه كلدى پس بكا ديدى اى غريب وبى نوا اول بريسى طور طاغنه چابدى او حضرت كليم الله عليه السلام ايله وحقله اول مكانده نرد عشقى اوينادى ومكالمه يى ومشاهده يى ومناجات ومعامله يى اول يرده ايلدى واو برنى دخى صاحب قران اولان عيسى عليه السلام حضرتلرى دردنجى آسمانك اعلاسنه ايلتدى وانك مرتبه سنى اهل زميندن عالى ايلدى پس اى كيروده

قالمش وضرر كورمش قالق بارى اول سنك يانكده تنها قلان حلوايى وبخنى يى يه
حلوادن مراد ارزاق ربانيه‌در يهود ونصارى طائفه سنك طريقلرى طريق
مستطيله‌در كه آنلر ايچون نه وسالوى واردر يعنى بهر حال بر بدايت ونهايت
كوزه‌درلر عبادتلرنده واعتقادلرنده هم لابد بر مرتبه تعيين ايدرلر والا هر يرده
حق تعالى حضرتلرينه انلره عبادت ايلكه اذن اولنمش وانلره روى زمين مسجد
قلنمشدر بلكه الرك خاص بر معبدى واردر عبادتى وارراند ايدرلر مكر كه مسافر اوله‌لر
اول زمان بشقه بر يرده عبادت ايدرلر كذلك اعتقادلرنده دخى حين بلوغدن حق تعالى
حضرتلرينى بو انجه يه دك وكندى پيغمبرلرينك روحنه وياخود انك سرنه وعلنه
مظهر بركسه يى بو انجه يه دك كيدرلر واول معين اولان مرتبه لرده حقى مشاهده
ايدرلر هر حالده وهر يرده حضرت حقى مشاهده قيلمغه وآنكله آشنا اولمغه
استعدادلرى يوقدر بونلره طريق مستطيله صاحبلرى ديرلر اما محمديلر اصلا وقطعا
عبادتده بونلر كبى دكلدر زيرا حق سبحانه وتعالى حضرتلرى روى زمينى
على الاطلاق امت محمده معبد ومسجد ايلمشدر هر نه يرده نماز قيلسق وحق تعالى يه
عبادت ايلسك وتسبيح ومناجات قيلسق جائزدر بزم عبادتمز ايچون بر مقام معين
يوقدر اعتقادده بزه هم بدايت ونهايت اعتبارى يوقدر زيرا (وهو معكم اينما كنتم)
آيت كريمه سنك حسبنجه دخى (فاينما تولوا فثم وجه الله) نص شريفنك
موجبنجه هر نه جانبه متوجه اولسق انده وجه اللهى مشاهده قيلورز وهر نه حالده
وهر نه مكانده اولسق حضرت حقى بزمله يله بيلورز بزمله حاضر وبزمله جميع
احوالمزده ناظر اعتقاد قيلورز بلكه (ونحن اقرب اليه من حبل الوريد) آيت
كريمه سنك موجبنجه انى بزه بزدن اقرب كورورز اوبله اولنجق بزم واروب بر آخر
مرتفع مكانده حضرت حقله مناجات ايلكه واكا عرض حاجات قيلمغه احتياجمز اولمز
وبزم هيچ حضرت حقى آسمانده بولمغه ميل ورغبت ايدوب كندى وجود مرزى
قويوب اول جانبه سير قيلمزز بس حلواى معرفة اللهى اكل ايلك محمدى اولنلره
مخصوص اولور وربانى وحقانى اولان رزق وغدايى اكل ايلك بوامندن عالم وعارف
اولان طريق دوريه صاحبلرينه مسلم كاور (مى) آن هنرمندان پرفن راندند *
نامهٔ اقبال ومنصب خواندند * آن دو فاضل فضل خود در يافتند * باملايك ازهنردر
يافتند * اى سليم وكول واپس مانده هين * برجه وبركاسهٔ حلوانشين) اول پرفن
هنرمندلر كه برى انك موسوى وبرى دخى عيسويدر ايلروسوردبلر اقبال ومنصب
نامه‌سن اوقوديلر وفقر ويوقلق طريقنى قوديلر اول ايكى فاضل كندى فضللرنى
بولديلر وكيمى زمينده كيمى آسمنده ارفع واعلى اولان منصب ومقامه واصل اولديلر
هنر جهتندن ملكلرله اورلديلر ومخلوط اولديلر بونده تنبيه وار در شويله كه

موسوى وعيسوى اولنلر رياضتله ملكلرله خالطه ايتمك مرتبه سنه ايررلر وتحصيل
علم ومعرفتله منصب اعلى صاحبى اولورلر وفضل وهنرله خيلى ترقى قيلورلر كه طبده
وحكمتده وهيئتده ورياضيات ونجومده وبونلر امثالى اولان عقلياتده وعلومده
ماهر وفاضل يهوديلر ونصرانيلر فتى چوقدر وليكن دين اسلام علمندن وعلم
توحيددن ومعرفت الهيه‌دن وقرب ربانيدن بى خبرلر وبى بهره وبى اثرلردر بو علملر
طريق دوريه صاحبى اولان محمديلره مخصوصدر كه انلر حلواى معرفتى وغداى
روح اولان سر قربتى وعلم وحدتى كندى قلبلرنده بولورلر وحضرت نبى عليه السلامك
روح شريفى وحديث لطيفى بونلره كنديلرده اولان حلواى روحانيه يى وغداى
نورانيه يى يمكه اشارت وامر قيلورلرنه كم بومؤمنه بو كونه اشارت ايدوب بيوردى
اى كبرو ده قالمش كول وسليم القلب اولان مؤمن آكاه اول صيچره وقالق كاسهٔ
حلوا اوزره او تور واندن اسند يكك قدر همبى وهم كوتر كه اول سنك حقك
ونصيبكدر واول طريق مستطيله صاحبلرى اولان يهود ونصارانك حق
ونصيبى دكلدر كه انلر كندى قلبلرنده اولان حلواى ترى وشهد وشكرى قويوب
هر برى اوزون يوللره كتديلر ورفعت ومنزلت وهنر وفضيلت تحصيل ايتديلر
وارسون انلر كنديلر واصل اولدقلرى مرتبه لرده هر نه بولورلرسه آنكله غدالنسونلر
واندن حظ آلوب اول هنرلرله مفاخرت ومباهات قيلسونلر بو حلواى روحانى
وشهد ربانى شول كسه نك نصيبيدر كه اصلا كندى وجودى شهرندن طشره
كتميه وروحنه لايق اولان حلواى حقيقتى كندى قلبنده طلب ايده كنديدن طشره
كيدن وبيانده سير ايدن كسه لرك بو نصيبى وغداسى اولمز بيوردبلر ❋ مثنوى ❋
پس بكفتندش كه آنكه تو حريص * اى عجب خوردى تو حلواى خبيص * كفت
چون فرمود آن شاه مطاع * من كه بودم تا كنم زان امتناع * تو جهود ازامر
موسى سر كشى * كر بخواند در خوشى يا ناخوشى * تو مسيحى هيچ ازامر مسيح *
سر توانى تافت در خير وقبيح * من ز فخر انبيا سرچون كشم * خورده ام حلوا
واين دم سرخوشم) پس يهودى ونصرانى اول مؤمنه ديديلر كه اندنصكره
سن حريص عجب يدك حلواى خبيصى خبيص بالدن پشمش بر نوع تر حلوادر
يعنى اول جهود وترسا اول مؤمنك بو معر فتنده حيران اولوب وتعجب قيلوب
ديديلر اندنصكره بو حلوايى اى حريص عجب كه نيه سز يدك بو حلواى خبيصى
انصاف بودر كه بو جمله سنك نصيبك وحقكدر بونيكه يمكه سن لايق اولدك
ديديلر بو وجه دخى جائزدر كه دينه چونكه اول جهود وترسا هر برى بر جانبه
واقعه كوروب كنديلر انلر اوزون اوزاق واقعه ده ايكن مؤمن اشارت نبويه ايله
قالقوب حلوايى يدى صباح اولدى انلر هر برى حلوايى يمكدن اوترى اوزون

اوزاق واقعه لرین سویلدیلر ونقل ایلدیلر مؤمن دخی بونده دیدیکه محمد مصطفی
صلی الله علیه وسلم بکا کیجه ایله اشارت ایلدی انلرك هر بری برواقعه کورمکه کتدی
ای مؤمن قالق بو حلوایی سن تنها اکل ایله دیو سویلدی پس جهود وترسا اول
مؤمنه دیدیلر اول وقتده سن حریص قالقدك ای عجب حلوای خبیصی سن یدکمی
بزآنی هنوز دخی طور رصاندق سن انی نیچون یدك دیدیلر اول مؤمن دخی بونلره
جواب ویروب دیدی چونکم اول مطاع اولان پادشاه بیوردی واول امرینه
انقیاد اولنان حبیب الله بکابی ای مؤمن سن بو حلوایی دیو امر قیلدی بن کیم اولدمکه
تاکم اول شاه کون ومکانك فرمان عالیسندن امتناع ایلیم وانك امر شریفنه مخالفت
قیلهم موسی علیه السلامك امرندن سن باش چکرمیسن اکرسنی موسی علیه السلام
خوشلغه وناخوشلغه دعوت ایلیه بو مقرر درکه حضرت موسی علیه السلام
بکا شویله امر ایلدی دیو انك امرندن سرکش اولمز واعراض قیلمزسن وای نصرانی
سن مسیحیسن هیچ حضرت مسیحك امرندن خیرده وقبیحده باشکی دوندرمکه
قادراولورمیسن ای مسیحه منسوب اولان ترسا بو مقرر درکه خیرده اکر قبیحده
مسیحك امرندن سن باشکی دوندرمکه قادر اولمزسن ومسیح بکا بویله امر ایلدی
بن انك امرنی طوترم دیوب اصلا انك امرندن تجاوز قیلمزسن چونکم سزك حالکز
بودر بن فخر الانبیا علیه السلام حضرتلرندن نه حالله باش چکرم وانك امر شریفنه
مخالفت ایلمکه نیجه قادر اولورم حلوایی سزاویورکن یدم وبودم سرخوشم واول
حلوای ترك ذوقندن دلکشم دخی سزاویورسکز وحلوایی طوررصانوب انی یمك
ایچون بوقدر لاف وکزاف اوررسکز قنده کیدن حلوا اکر عاقل ایسه کز عقلکزی
باشکزه جمع ایدوب خواب وخیال سیرندن فراغت قیلور سز وکیجه لر بیدار
اولوب حلوای معنویدن اکل قیلور سز دیدی ﴿ مثنوی ﴾ پس بکفتندش که
والله خواب راست * تو بدیدی وین به ازصد خواب ماست * خواب تو بیدار
یست ای بوبطر * که بیداری عیانستش اثر) پس جهود وترسا انصافه کلوب
اول مؤمنه دیدیلر والله خواب راستی سن کوردك وبو یوز بزم خوابمزدن یکدر
زیرا رؤیای صادق اولدرکه انك اثری مثل فلق الصبح چوق کچمیوب ظاهر اوله
بوواقعه فی الواقع بویله درکه سن واقعه ده انی یمکه اشارت اولنوب فوری اشارت
اولندیغی اوزره قالقوب انی یمك واقعه سی بزم کیلرك نیجه یوز دوردراز اولان
واقعه سندن یکدر دیدیلر ای ابو السمر ورسنك خوابك بیدار لقدر انك اثری
عیاندر بطر شادی وسروره دیرلر بو بطر صاحب سرور دیمك معناسنه در پس
قصه دن رجوع وحصه بیانه شروع ایدوب بیوررلر (م ی) درکذر ازفضل
واز جلدی وفن * کار خدمت دارد وخلق حسن) فضلدن وجلادتدن

وفندن کچ کاری خدمت وخلق حسن طوتر یعنی محبوب ذاتینك ومقصود
اصلینك وصولنده خدمت قیلق وخلق حسن صاحبی اولمق کار طوتر ونفع ایدر
یوخسه ذوفنون اولمق واظهار فضیلت وجلادت قیلق کار طوتمز وبو بولده
فضل وهنرسالکه فائده ایتمز همان بنده یه لایق اولان تهذیب اخلاق ومولا
سنك خدمتنده وعبادتنده مشغول اولمقدر ﴿ مثنوی ﴾ بهراین آورد یزدان
شان برون * ماخلقت الانس الایعبدون) یزدان انلری بوندن اوتری طشره
کتوردی نته کم ماخلقت الجن والانس الالیعبدون * بیوردی بو مصرع ایله
سوره ذاریاتده اولان بو آیته اشارت بیوردیلر قال الله تعالی * وماخلقت الجن
والانس الالیعبدون * بو آیت کریمه نك تفسیری بشنجی جلدك آخرنه قریب محرم
داشتن اباز سرخنده ودرد نجینك دخی اواخرنه قریب واوچنجینك دخی اواسطنه
قریب حکمت آفرین دوزخ آن جهان سرخنده (ماخلقت الجن والانس این بخوان)
بیتنك شرحنده مرور ایلدی انلرده طلب اولنه یعنی یزدان مجید حضرتلری
عالم باطندن خارج عالمه شو خدمتدن اوتری واخلاقی تهذیب ایلمکدن اوتری
کتوردی نته کم کلام مجیدنده بن جنی وانسی خلق ایلمدم الا بکا عبادت ایلمکدن
اوتری خلق ایلدم دیدی پس بنده یه لازم اولان سائر فضل وهنردن کچوب
مولاسنك خدمتنده وعبادتنده مشغول اولمقدر (م ی) سامری را آن هنر چه
سود کرد * کان فن ازباب اللهش مردود کرد) سامری یه اول هنر نه فائده
ایلدیکه اول فن اللهك بابندن آنی مردود ایتدی سامرینك فندن مراد اثر رسولدن
برقبضه تراب آلوب وآنی حفظ قیلوب وبنی اسرائیلك سیم وزرندن بر کوساله
جسدی دوزوب اول ترابی اول کوساله جسدینك اوزرینه القا ایلدکده آندن بر صدا
پیدا اولوب بنی اسرائیلی اول کوساله نك عبادتنه بو موسانك وسزك الهکز در
دیو دعوت قیلدی وحضرت موسی علیه السلامه متابعت قیلقدن معرض اولدی
کورکه انك بو فن وهنری اکانه ضرر قیلدی انی الله قپوسندن عاقبت دور ومردود
ایلدی وسامرینك قصه سی نیجه کره مرور ایلدی ﴿ مثنوی ﴾ چه کشید
از کیمیا قارون ببین * که فرو بردش بقعر خود زمین) قارون کیمیادن نه چکدی کور که
اول قارونی زمین قعرنه آشغه ایلتدی قارون اول حضرت موسی علیه السلامه
خدمت ایلر برفقیر کسه ایدی نیجه تضرع ونیاز ایله حضرت موسی علیه السلامدن
علم کیمیایی اوکرندی صکره مالی چوق ایدوب اول عصرك عالملرندن بعضیسی اکا
(احسن کما احسن الله الیك) دیدکلرنده انلره (انما اوتیته علی علم) دیو جواب ویردی
بونك دخی قصه سی جلد ثالثك اواخرینه قریب مرور ایلدی وبعض موضعده

دخی مسطور اولمشدر تکراره حاجت یوق پس (فخسفنا به وبداره الارض) آیت کریمه سنك مفهومی اوزره حق تعالی حضرتلری آنی وآنك سراینی ارضه خسف ایتدی وآنك سرایی وکندی حضرت موسی علیه السلامه تابع اولیوب هنرینه مغرور اولدیغندن اوتری قعر زمینه کتدی ❊ مثنوی ❊ بوالحکم آخرچه بر بست از هنر * سرنکون رفت او ز کفران در سقر) ابوالحکم آخر هنردن نه فائده باغلدی اول ابوالحکم کفران جهتندن باشی آشاغه سقره کتدی وکنیتی ابوجهل اولدی وفی الحقیقه عقلیات وریاضیاتده وبعض علومده اوقدر ماهر ایدیکه حتی عرب اکا ابوالحکم دیمکله کنیت ایدرلردی چونکیم اللهك رسولنه تابع اولمدی ودین علمنی بیلدی کفراندن اوتری جهنمه کتدی ونامنی خلق ابجره ابوجهل ایتدی ❊ مثنوی ❊ خود هنر آن دانکه دید آتش عیان * نی کپ دل علی النار الدخان) خود هنرمند انی بیل که آتش جلالت حقی عیان کوردی دخان نار اوزره دلالت ایلدی لافنی هنر بیله دخاندن مراد آثار ومصنوعاتدر وناردن مراد صانع ومؤثردر ای عقلیاته طالب اولان هنرمند شول کسه یی بیل که اول صانعی ومؤثری عیانا کوردی وآنك ذاتنه وصفاتنه نظرایر کوردی سن عالم وهنرمند اول کسه یی بیله که آثاردن مؤثره استدلال قیلدی وصانعی مصنوعدن بیلدی ودلائل عقلیه لافنی وعلوم فلسفه کزافنی اوردی * والدخان یدل علی النار دیمکله ناره دخاندن استدلال قیلدی پس فلسفینك وفلسفی مشربنده اولان کسه لرك دلیلنی تحقیر وانلره خطاب ایدوب بیوررلر ❊ مثنوی ❊ ای دلیلت کنده تر پیش لبیب * درحقیقت از دلیل آن طبیب * چون دلیلت نیست جزاین ای پسر * کو می خور در کمیزی درنکر) ای سنك دلیلك لبیبك اوکنده حقیقتده اول طبیبك دلیلندن فوقشر قدر یعنی ای دلائل عقلیه ایله اثردن مؤثره استدلال ایلین فلسفی مشرب لبیب اولان عاملك اوکنده سنك دلیلك طبیبك دلیلندن دخی قوقش مردار درکه طبیبك اکثر دلیلی بول وکاهی غایط ایله در اولور وکاهی دمدن دخی استدلال قیلورکه انك بوجمله دلیلی نجس وخبیثدر اما عند العقل ای فلسفی سیرت سنك دلیلك بوندن اخبث واقبحدر چونکم ای پسر سنك اثردن مؤثری بیلمك بوندن غیری دلیلك یوقدر امدی کوه یی ونجسه وغایطو بوله نظر ایله (می) ای دلیل تو مثال آن عصا * درکفت دل علی عیب العمی * غلغل وطاق وطرم وکیرودار * که نمی بینم مرا معذوردار) ای سنك دلیلك اول عصالك مثلیدر سنك الکده عیب عمی اوزره دلالت قیلدی یعنی ای سنك اثردن مؤثره استدلال ایلدیکك دلیل سنك دست عقلکده سنك کور الکك عیبنه دلالت ایلر اکرسن کوردل اولمیدك بوکونه دلیله اعتماد ایدوب انکله یول ارامزدك بوکونه دلیلی الله الدیغك وانکله استدلال قیلدیغك

سنك بی بصیرت اولدیغکه ونور هدایتدن بی بهره قالدیغکه دلالت ایلر غلغل وطاق وطرم وکیرو دار بوجمله سی بویله دیمکدر که بن کورمزم بنی معذور طوت یعنی ای عقلیاته اشتغال قیلان وفلسفیاتی تتبع ایلیوب اول فنده ماهر اولان اول علمده اولان غلغله لر وبوکسك مرتبه لر وقبض وبسطلر والحاصل ترتیب مقدمات نظریه قیللر وتصدیقات وتصوراتدن بحث ایلر وبز اثردن مؤثری ومصنوعدن صانعی بیلورز دیو سویلرلر بوجمله سنك نتیجه سی عند العارفین بن بیلمزم بنی معذور طوت دیمك اولور وبوجمله دلائل عقلیه که ایراد ایلرسن برالای اوهام وخیالات قبیلندن اولورکه نته کم دلقكك های وهویله شهره کلوب اهل شهره بی نتیجه اولان اوهام وخیالاتی براقدیغی کبی اولور

❊ منادی کردن سید ملك ترمدی که هر که درسه یا چهار روز بسمرقند رود بفلان مهم خلعت واسب وغلام وکنیزك وچندین زردهم وشنیدن دلقك خبراین منادی را درده وآمدن باولاق نزد شاه که باری من نتوانم رفتن انجا واین کارمن نیست ❊

بوسرخ شریف سید ملك ترمدینك شهر ابجره منادیلره ندا ایتدرمسیدر بویله دیوکه هرشول کسه اوج کونده ویادرت کونده فلان مهم ایچون سمرقنده کیده اکا خلعت واسب وغلام وجاریه ووافر آلتون ویرم ودلقك کویده ایکن بومنادینك خبرنی اشتمه سنك واولاقله شاهك قتنه کلمه سنك بیانیدر بویله دیوکه پادشاهم باری بن عاجز اول دیاره بوقدر کونده کتمکه قادر دکلم وبو بنم ایشم دکلدر (می) سید ترمد که آنجا شاه بود * مسخره اودلقك دلخواه بود * داشت کاری درسمرقند او مهم * جست اولاقی تاشود آن مستتم * زد منادی هر که اندر پنج روز * آردم زانجا خبر بدهم کنوز) سید ترمد که اول یرده شاه ایدی یعنی ترمد ولایتنده پادشاه ایدی آنك مسخره سی دلخواه اولان دلقك ایدی دلخواه کوکل استجی معناسنه درمقبول دل معناسی ویریلور یعنی دلقك آنك قلبنك مقبولی بر مسخره ایدی اول شاه ترمد سمرقند شهرنده برمهم کار طوتدی براولاق استدی تااو کار مهمی اولاق مستتم اوله یعنی فوری واروب اول کار مهمی انده تمام قیله شهر ابجره منادیلرنداوردی بویله دیوکه هرشول کسه که درت بش کونده بکا اول یردن خبر کتوره اکا کنزلر ویرم دیدی زدمنادی اسنادی مجازیدر بنی الامیر المدینة قبیلندندر منادیلرنداوردی معناسنه چونکیم پادشاه شهر ابجره بوکونه ندا ایتدردی ❊ مثنوی ❊ دلقك اندرده بدو آن راشنید * برنشست وتابترمد می دوید * مرکبی دواندر آن ره شد سقط * ازدوانیدن فرس رازآن نمط) دلقك اول زمانده کویده ایدی شهر ابجره اول منادیلر ندا ایلدیکنی اشتدی فوری برآت اوزره اوتوردی ترمد شهرنه دك یلدی وتمام سرعت قیلدی شول قدرکه برایکی مرکب اول یولده سقط اولدی اول

اشكون آنی يلدرمكدن و بونوع اوزره يورتمكدن برايكی آت چاتلدی ❊ مثنوی ❊
پس بديوان دردويد از كرد راه * وقت ناهنكام ره جست او بشاه * غلغلی در جمله
ديوان فتاد * شورشی در وهم آن سلطان فتاد) پس اول دلقك يول توزندن ديوانه
بلدی واياغی توزيله واول حالتله سرعت ايده رك ديوان ايچره كلدی ناهنكام وقتده
يعنی زمانسز شاهه بولشمغه يول واذن استدی چونكم اهل ديوان انك بو حالت اوزره
سرعتله كلوب سلطانه بولشمغه بی وقت اذن استديكنی كورد كاری كبی جمله اهل
ديوانه بر قلق دوشدی ومخفی ديدی وقودی دوشدی اول سلطانك وهمنه بر قارشمق
وغلبه وحركت ايلك واقع اولدی عجبا دلقك بويله بی وقت كلمسنه وبوقدر
سرعت وعجله قيلمسنه باعث و بادی نه اوله ديوو همه دوشدی ❊ مثنوی ❊
خاص وعام شهر رادل شد زدست * تاچه تشويش و بلا حادث شدست * يا عدوی
قاهری در قصد ماست * يا بلای مهلكی ازغيب خاست * كه زده دلقك بسيران
درشت * چند اسب تازی اندر راه كشت) شهرك عوام وخواصنك كوكلی
لدن كتدی تانه تشويش وبلا حادث اولشدر ديو كيمی ديديكه عجبا يا ر قاهر عدو
بزم قصدمزده ياخود بر مهلك بلا عالم غيبدن يوقرومی قالقديكه دلقك كويدن
درشت اولان سيراله نيجه عربی آتی بولده اولدردی و بومرتبه اقدام وسرعت
قيلدی بهر حال بونك بر اصلی اولمسه اول دلقك بومرتبه سرعت واقدام قيلمزدی
ديوب هر بری وهمه وكمانه دوشدی وعقللری شاشدی ❊ مثنوی ❊ جمع كشته
بر سرای شاه خلق * تاچرا آمد چنين اشتاب دلق * ازشتاب او وفحش اجتهاد *
غلغل وتشويش در ترمد فتاد) آخر خلق شهر شاهك سراينه جمع اولمش بويله ديوكه
تانيچون دلقك كويدن بويله شتابله كلدی وبونك اصلی ندر والحاصل اول دلقكك
شتاب وسرعتندن وفاحش اولان اجتهادندن ترمد شهرنه غلغله وتشويش
دوشدی وهر برينك عجبا بونك اصلی نه اوله ديو وهمه دوشوب عقلی شاشدی
❊ مثنوی ❊ آن يكی دودست بر زانوزنان * وان يكی ازوهم واويلی كنان * ازنفير
وفتنه وخوف نكال * هر دلی رفته بصد كونه خيال * هر كسی فالی همی زد از
قياس * تاچه آتش اوفتاد اندر پلاس) اول بريسی ايكی ديزی اوزره اوريجی واول
بريسی وهمندن واويلی ايدیجی اولدی نفيردن وفتنه دن ونكال وعذاب خوفندن
هر بر كوكل صد كونه خياله كتمش ودريای وهمه باتمشيدی هر بركسه قياسدن بر فال
اوردی بويله ديوكه عجبا تانه كونه آتش پلاس ايچره دوشدی وعجب بزه نه بلا
وآفت مستولی اولدی ديديلر ❊ مثنوی ❊ راه جست وراه دادش شاه زود *
چون زمين بوسيد كفتش هی چه بود * هر كه می پرسيد حال زان ترش * دست بر لب
می نهاد او كه خمش * وهم می افزود زآن فرهنك او * جمله در تشويش كشته دنك او)

والحاصل اول دلقك پادشاهه بولشمغه اذن واجازت استدی پادشاه اكا علی الفور
اجازت و يردی و كلسون ايچرو ديو بيوردی چونكم دلقك ايچرو كيردی وزمين
اوپدی پادشاه اكا هاى نه اولدی ديدی هرشول كسه كه اول تلخ وترش رويدن
برحال صوردی النی دوداغی اوزره قودی بويله ديوكه خموش اول و بر مقدار
سكوت قيل آنك اول كونه فرهنك وهنرندن خلقك وهمی زياده اولدی جمله سی
تشويشده آنك دنك وحيرانی اولديلر ❊ مثنوی ❊ كرد اشارت دلقك ای شاه
كرم * يكدم بكذار تامن دم زنم * تا كه باز آيد بمن عقلم دمی * كه فتادم در عجايب
عالمی) دلقك پادشاهك قتنه كلدكده پادشاه دخی اكا هی نه خبر تيز سويله ديدكده
دلقك اشارت ايلدی بويله ديوكه ای شاه كرم بردم جكزبنی قونابن دم اورم
يعنی تنفس ايليم وصواوقلنوب بر مقدار كنديمه كلم وراحت بولم تاكم بنم عقلم بردم
بكا كله كه بن بر عجايب عالمه دوشدم ❊ مثنوی ❊ بعديك ساعت كه شه ازوهم
وظن * تلخ كشتش هم كلو وهم دهن * كه نديده بود دلقك راچنين * كه ازوخوشتر
نبودش همنشين) بر ساعتدنصكره كه پادشاه وهمدن وظندن هم آنك كلوسی وهم
دهنی تلخ اولديكه دلقكی آنجلين كورممشدی كه آندن خوشتر آنك همنشينی اولممشدی
(می) دائما دستان ولاغ افراشتی * شاه را اوشاد وخندان داشتی * آنچنان خندانش
كردی درنشست * كه كرفتی شه شكم را بادو دست * كه ززور خنده خوی كردی
تنش * رودر افتادی زخنده كردنش) زيرا اول دلقك دائما حكايه ولاغ بوجه
ايلردی يعنی عالی حكايه ولاغ ولطيفه سويلردی شاهی اوشاد وخندان طوتردی
اول شاهی انجلين اوتورمق وقتده خندان ايلرديكه پادشاه قارننی ايكی اليله زياده
كولديكندن طوتردی كه كولمنك زورندن اول شاهك تنی درلردی خنده ايلمكلكده
يوزی اوزره دوشردی يعنی شويله بر مضحك مسخره ايديكه پادشاه آنی كورد كده
وآنك لطيفه سنی اشتدكده شو مرتبه شاد اولوب كولردی ❊ مثنوی ❊ باز امروز
اينچنين زرد وترش * دست بر لب ميزندكای شه خمش * وهم در وهم وخيال اندر
خيال * شاه را تاخود چه آيد ازنكال * كه دل شه باغم و پرهيز بود * زآنكه خوارز
مشاه بس خونريز بود * بس شهان آن طرف را كشته بود * يا بحيله يا بسطوت
آن عنود * اين شه ترمداز ودر وهم بود * وزفن دلقك خودآن وهمش فزود)
كير وبو كون بونجلين صاری يوزلو وترش روی النی لبی اوزره اورر بويله ديوكه ای
شاه جهان خموش اول و بر مقدار سكوت قيل آنك بويله ايلمسندن شاهه وهم ايچره
وهم وخيال ايچره خيال بويله ديوكه تاخود نكال وعذابدن نه كله وعجبا نه آفت
پيدا اوله كه ترمد شاهنك كوكلی غمله و پرهيزله ايدی اندن اوتريكه خوارزمشاه
زياده خونريز ايدی زيرا اول طرفك خوارزمشاه چوق شاهلری ديه لمش ايدی

باحیله ایله و یاخود سطوت وصلابتله اول عنود بوزمد شاهی هم آندن وهم
وخوفده ایدی ودلقكك فشدن خود آنك وهمی زیاده اولدی ❊ مثنوی ❊
كفت زوزباز كوتا حال چیست ❊ این چنین آشوب وشورتوز كیست) پادشاه
دلقكه ایتدی تیز رك سویله تاحال نه در بونجاین سنك آشوبك وشورشك كیدندر
و بو قدر سرعت و اقدامك اصلی نه در دیدی ❊ مثنوی ❊ كفت من درده
شنیدم آنكه شاه ❊ زدمنادی برسر هر شاهراه ❊ كه كسی خواهم كه تازد درسه روز
تاعدم قد ودهم اورا كنوز ❊ كنجهابدهم ورا اندر عوض ❊ چون شود حاصل
ز پیغامش غرض ❊ من شنابیدم برتو بهر آن ❊ كه بكویم كه ندارم آن توان ❊ این چنین
چستی نباید ازچومن ❊ باراین امیدرا برمن متن) دلقك شاهه ایتدی ای شاه جهان
بن كوبده آنی اشتدمكه شاه حضرتلری هر شاهراهك باشنده منادیلره ندا
اوردردی بویله دیو كه بركسه استرمكه اوچ كونده سمرقنده دك چاپه و بن اكا
كنوز ویرم اول كسه یه عوضده كنجلر و یرم وا كاایلكلر ایدایم چونكم اول كسه نك
پیغامندن غرض ومقصود حاصل اوله بن كوبدن سنك قتكه سرعت ایلدم
وعجله ایله كلدم اندن اوتری كه تاسكا دیمكه بن اول تاب وتوانی طوتمزم بونجلین
چستلك وچابكلك بنم كبیدن كلزباری بوامیدی بنم اوزریمه طوقومه و بنم كبیلردن
بوكاری اومه هله بن بوندن سمرقنده اوچ درت كونده وارمغه قادر دكلم معلوم
شریفك اولسون دیدی (می) كفت شه لعنت برین زودبت باد ❊ كه دوصد
تشویش درشهر اوفتاد ❊ از برای این قدرای خام ریش ❊ آتش افكندی تو
درمرج وحشیش) چونكم شاه آنك بی معنی اولان كلامنی و بی نتیجه اولان سعی
واقدامنی اشتدی اكا ایتدی یوز لعنت بوسنك تعجیل و شتابك او زره اولسونكه
شهره ایكی یوز تشویش دوشدی و بوندن هر بر ینك عجبا بونك اصلی نه اوله دیو
عقلی شاشدی ای خام ریش یعنی ای ناپخته بوقدردن اوتری سن اوتلقه واوته
آتش براقدك واود صالدك بوقدرهای وهویك وكفت وكویك وسعی وشتابك
همان نتیجه سی بومی ایمش خلق بوقدر كرمیت وحرارتله كلمنك براصلی و فصلی
وارصانوب وهمه دوشدی بزده سنی برآدم ظن ایلیوب سنك بوكونه كار وكردار كده
برمعنی ونتیجه وارصاندق مكر كه بوهمان برفوری اوهام وخیالات ایمش ❊ مثنوی ❊
همچواین خامان باطبل وعلم ❊ كه اولاقانیم در فقر وعدم ❊ لاف شیخی درجهان
انداخته ❊ خویشتن رابایزیدی ساخته ❊ هم زخود سالك شده واصل شده ❊ محفلی
واكرده دردعوت ده) بوطبل علمله اولان خاملر كبی كه بز فقر وعدم یولنده
اولاقلرز یعنی دلقكك بیهوده اولان سعی وسرعتی و بی معنی اولاقلغی وكاوب
شهر ایچره نتیجه سز ولوله وغلغله صالوب برآلای خلق وهمه براقدیغی كبیدر

بوطلاه و سنجاقله برنیچه خام وناپخته نك بریره كلمسی وجمع اولمسی بویله دیوكه
بز فقیر وعدم یولنك اولاقلریز بز سرمزی دیمزز دیرلر وخلقه اول طبلله وعلمله
بروهم وكمان براغورلر خلق انلرك اول هیئت غریبه سنی وهای وهوینی و حالت
عجیبه سنی كوروب بونلرده برحالت واردر اكر بونلرده برسر و برحالت اولمیدی
بومرتبه های وهوی قیلمزلردی دیوب وهم وكمانه دوشرلر اما اوته سنه باقسك
اصلا او یوق بو یوق همان اوته سی سؤال اولنسه بن حقیقت سمرقنده كیدمزم
دیمكی اشعار ایلرا كثر مرائی ومزورهم شیخلك لافنی جهانه آتمش كندیسنی بایزید
دوزمش لكن ادب مشیخت نه در بیلمزو بركسه نه مرتبه یه واصل اولدقده شیخ
اولمغه لایق اولور اندن خبر طوتمز اكرچه دعواسنه باقسك بایزید بكنور لكن
درونته باقمك بزید اندن عار ایلر نفس اماره صفتلرندن قورتلمش وآفات نفسانیه دن
خلاص اولمش وحق تعالینك وصالی نه كونه اولور بیلمش و لكن هم كندیدن
سالك اولمش وواصل حق اولمش وكندیسندن اورنه لغی بتلش وآكلمش اصلا
مشكلی قالمش مرشد انام اولمغه لایق اولمش بواجلدن دعوت محلنده برمحفل ایتمش
یعنی ناسی دعوت ایلمكلك محلنده برمجلس ومجمع پیدا قیلش انلره حضرت حقك
آشنالقندن ووصالندن خبر و یرر وحضرت نبی علیه السلامك وا كاوارث اولان
واینك دخی كندی ایله آشنا اولمسندن پیغام ایركورر تكمیل اسمادن دم اورر ومقام
حقیقتده طورر برآلای ساده دللر دخی انی اشیدوب كرچك صانور اما اوته سنه نظر
ایلسك اصلاندن خبروآكاهلغی یوقدر (می) خانهٔ داماد پرآشوب وشر ❊ قوم
دختررا نبوده زین خبر ❊ واوله كه كارنیمی راست شد ❊ شرطهایكه زسوی ماست
شد ❊ خانهارا روفتیم آراستیم ❊ زین هوس سرمست وخوش برخاستیم) بونلرك
مثالی شول مدعی ولافی اولان دامادہ بكزر كه اول دامادك خانه سی آشوب وشرایله
پردر امادختر قومنه بوندن خبراولمش یعنی بومدعیلر ولافیلر شول بركسه یه بكزر كه
برصاحب دولتك كریمه سنه كندی كوكلندن كوبكواولوب ناسی بزم جمعیتمز واردر
دوكونمزه كالك دیوانلردن جلب منفعت ایتمك ایچون كندی خانه سنه دعوت قیلور
اول خانه یه جمع اولوب انلردن جلب پرآشوب وپرشر اولورطبللر چالنور وهای
وهویلر اولور اما قزقومینك اصلاندن وآنك دوكوندن خبرلری یوقدر بوكونه
ولوله وغلغله صالمشلر كه نصف كار راست اولدی وثبوت بولدی شول شرطلر كه
بزم جانبمزدندر حاصل اولدی بزاولری سپوردك وبزه دك بوهوسدن سرمست وخوش
قالقدق دیرلر و بوطائفه نك السنهٔ احوالی بومضمونلری سویلرلر كاّنه دیرلر كه اول
دختری قبول ایلمك شرطی واولری سیلوب وسپورمك وآراسته قیلمك ودوكون
تدارككن كوروب خلق دوكونه دعوت قیلوب جمع ایلمك كاری بزم جانبمزدن حاصل

اولدی بزابشی تمام ایتدك سوزهمان قبز او بنده قالدی ﴿ مثنوی ﴾ زآن طرف
آمدبکی پیغام نی * مرغی آمداین طرف زآن بام نی * زین رسالات مزید اندر
مزید * یك جوابی زآن حوالیتا ن رسید * نی ولیکن یارمازین آکهست * زآنکه
ازدل سوی دل لابدرهست) بونلره اول طرفدن بر پیغام کلدیمی یوق کلدی اول بام
عالیدن بوطرفه برقوش کلدیمی یعنی بومدعی اولان طائفه یه دیسلك اول محبوب
حقیقی طرفندن سزه بر پیام ویاالهام کلدیمی بونلردیرلر یوق کلدی واول بام عالیدن
برمرغ کلدی وبرخبر کتور دیمی بونلر دیرلر یوق کتور مدی ای مدعیلر سزك
بومزیداندرمزید اولان رسالتلریکردن اول محبوب حقیقینك حوالیسندن سزه
برجواب ایرشدیمی بونلرك لسان حالی یوق ایرشمدی دیر ولسان قالی دیر ولیکن بزم
باریمز بو بزم کاریمزدن آکاه وخبرداردر اول جهتدن که کرکلدن کوکل جانبنه
لابد بول واردر نته کم (من القلب الی القلب روزنة) دیمشدر چونکم بزم قلبمز اندن
آکاهدر اول دخی بزدن آکاهدر بزآنك مشتری وعاشقلری اولدیغمزی اول بیلور
واول بزم حالمزدن وکاریمزدن نیچون غافل اولور ﴿ مثنوی ﴾ پس ازآن یار بکه
امید شماست * ازجواب نامه ره خالی چراست * صدنشانست ازسرار واز جهار
لیك بس کن پرده زین در برمدار) چونکم سزك دعوا کز بودر پس ای مدعیلر
شول بر یارایله سزك امیدیکز ومرجوکزدر جواب نامه دن یول نیچون خالیدر یعنی
برکمسه برکمسه ایله یار وآشنا اولسه واکابرنامه یازوب کوندرسه بهرحال اول
کندینك آشناسی اولان یاردن آنك نامه سنه کوره جواب کلور وایکی طرفدن
بیله نیجه مکالمه واقع اولور (الیه یصعد الکلم الطیب والعمل الصالح یرفعه) آیت
کریمه سنك موجبنجه سزك کلامکز وعملکز نامه کبیدر اکر سزك کلامکز کلم طیب
قبیلندن وعملکز عمل صالح سیلندن اولیدی حضرت حقه اول کلم طیب صعود
ایلیوب واصل اولوردی وجناب حقدن سزه آنك جوابی منزله سنده اولان نیجه
مجازات و مکافات ظهوره کلوردی کما قیل (بیت) تا الیه یصعد اطیاب الکلم *
صاعد امنا الی حیث علم * ثم تأتینا مکافات المقال * ضعف ذاك رحمة من ذی الجلال)
الحاصل عاشقله معشوق مابیننده سرار وجهار جهتندن یوزنشان واردر کیزلو
وآشکارا صادق اولنلرك نیجه برهانی واردر فحن برطائفه (نحن احباء الله
واولیاء الله) دیودعوا ایلسه لر وخلقه بزحضرت حقه آشنایز وحضرت نبی علیه
السلامك نورندن روشنایز دیو سویلسه لر انلره عاقل وعارفلر (هاتوا برهانکم
ان کنتم صادقین) دیرلر وصادق اولنلرك سرا وجهرا نیجه یوز نشانی واردر اول
نشانلردن بریسنی کتورك کورهلم دیوسویلرلر کرچه بویله در لیکن بونلرك کذبنه
وریاسنه واقف وعارف اولان بس ایله یعنی سوزی کافی سویله وخاموش اول

بوقپودن پرده یی قالدرمه تا بونلرك درونته هرکس واقف اولمیه عاقله بوقدر اشارت
بسدر (می) بازروتا قصهٔ آن دلق کول * که بلا برخویش آورد ازفضول) اول
کول وابله اولان دلقك قصه سنه دك کیروکیت وآنك قصه سنی و حالنی بیان ایت که
اول دلقك فضوللغندن کندیسنه بلا کتوردی وهرزمان مسخره لق یرنده اولوروآنك
هرکاری شاهه خوش کلور صانوب بو بیهوده کاری ایشلدی اکن کندی ظن
ایلدیکی کبی چقمدی نته کم بومدعی ولافی اولان کذابلردخی (وهم یحسبون انهم
یحسنون صنعا) آیت کریمه سنك مفهومی اوزره اکرچه بزایوایش اشلرز صانورلر
وحضرت حقدن انك مقابله سنده نیجه خیر ظهور ایدر اومرلر اما (و بدالهم
من الله مالم یکونوا یحتسبون) آیت کریمه سنك فحواسنجه بلکه بونلره الله تعالی
حضرتلرندن ظن ایلمدکلری شی ظاهر اولور و بونلره دلقك کوله اولان خشم
وغضب الهی کلور ﴿ مثنوی ﴾ پس وزیرش کفت ای حق راستین * بشنو
ازبندهٔ کینه یك سخن * دلقك ازده بهرکاری آمدست * رای او کشت و پشیمانش
شدست) پس وزیرمد شاهه ایتدی ای قیام حق ایچون ستون اولان شاه بو بندهٔ
کینه دن برسوزایشت اول سوز بودرکه دلقك کویدن شهره بو مرتبه سرعتله
وعجله ایله بهرحال برکاردن اوتری کلمشدر آنك رأیی شهره کلدکده دوندی ومتحول
اولدی واول کاره پشیمان اولمشدر ﴿ مثنوی ﴾ زآب وروغن کهنه رانومیکند *
او بسحرکی رون شومی کند * اونیسام بخود پنهان کرد کادر * بی کمان اوراهمی
باید فشارد * پسته را باجوزرا تانشکنی * نی نماید دل نه بدهد روغنی) یاغدن
وصودن اسکی یی یکی ایلر یعنی بومقرردرکه داقك کویدن شهره برکار فاسد
ایچون کلمشدر نهایت مافی الباب بوراده خلط کلام ایلکدن ومداهنه قیلمقدن اسکی
فکرنی اورتوب یکی سوز سویلراول مسخره لقله بوجرمدن طشره اولمق ایلرو بولیله
خلاص اولمق ومؤاخذه دن نجات بولمق استر اول داقك مثلافینی کوستردی
و بچاغی کیزلدی یعنی بونك برفکرفاسدی وغرض باطلی واردر بچاغی کیزلیوب
آنك نیامنی کوسترن منافق کبی بودخی فی الحال کندی فکرفاسدنی کیزلیوب اورته لغی
مسخره لغه بوزوب بوکونه لاغ ولطیفه ایله کندی قباحتنی سترقیلمق استر بونك
بومرتبه سرعت واقدامندن مرادی بودکلدرکه انسن وشکسنزآنی صیقمق وعصر
ایتمك کرك مثلا فستق ویاخود جوزی تا صقمیه سن وعصر قیلیه سن نه قلبنی کوستر
ونه برروغن ویرر جوز ویافستق طشره سنی صقمنجه ایچروسنی کوسترمز وآنی
عصر قیلمینجه یاغنی اظهار قیلمز پس بوفاسده دخی عظیم اشکنجه کرکدر تا کم
مافی الضمیرنی اظهار ایلیه ودرونندهٔ کتم ایلدیکی افکار فاسده یی هرنه ایسه بر بر
سویلیه دیدی ﴿ مثنوی ﴾ مشنوان دفسوی ازفرهنك او * درنکر درارتعاش

ورنك او) ای پادشاه هم آنك فرهنك وصنعتندن آنك بو كونه دفمنی ایشته و بن كو بدن شهره انجق شو كاردن اوتری كالدم دیدیكنی قبول ایته آنك دتره مسنه ورنك ورو بنه نظرایله كه (الخائن خائف) درا كرخائن اولمسیدی نه قورقردی ورو بی بیچون متغیر اواوردی (م ی) كفت حق سیماهم فی وجوههم * زآنكه غمز ست سیماومنم) حق تعالی سوره فتحده (سیماهم) بیوردی یعنی انلرك سیمازی انلرك وجهلرنده غماز ومنمدر بو آیتك تفسیری برقاچ محلده مرور ایلشدر جمله دن جلد اولده خركوشك شیره بنم رنك وروبمه نظر ایله * حق چوسیما را معرف خوانده است * بیوردقلری بیتك شرحنده مرور قیلنش و بعض آیت وحدیث دخی آنده ، وردنجی دفترده دخی دانستن طیبان الهی سرخنده مرور ایلشدر اول محللرده طلب اولنه منم افعال بابندن اسم فاعلدر تمام درونده رازی كبز لمیجی وكوروب آنی برآخركمسه یه سو یلجیدر سیما دخی درونده اولان اسراری اظهار ایلمیجی وغارفه سو یلجیدر كه حق تعالی یعرف المجرمون بسیماهم بیورمشدر بو دلقكك مجرم وخائن اولمسی سیماسندن ظاهردر (م ی) این معاین هست ضدان خبر * كه بشر بسرشته آمداین بشر) بومعاین اول خبرك ضدیدر كه بو بشرشرله سرشته كلدی یعنی حضرت نبی (لیس الخبر كالمعاینة) بیوردی عیاندن صكره خبر و بیانه احتیاج قالمز دلقكك سیما وچهره سندن بوظاهر ومعاین اولان حال آنك اول خبرینك وحالتك ضدیدر اكرچه بن شومصلحت ایچون كالدم دیو خبر و یرر اما بوفاسدك سیماسی اول خبرك ضدنی خبر و یرر كه هیچ شبهه یوقدر بو بشرشرله تخمیراولمش كلدی نهایتی شر وفسادنی اضمار قیلدی وظاهر ایوزه كولیجی اولدی دیدی تنبیه اولدر كه خلق كرلدرمكدن اوتری وانلره مسخره لق قیلقدن اوتری بركمسه برسوزی سو یلسه و یاكذب ایلسه دنیاده وآخرتده بلانی باشنه صاتون آلور ونیجه عقوبته كرفتار اولور كما قال علیه السلام * و یل لمن یحدث فیكذب لیضحك به القوم و یل له و یل له وقال ان العبد لیقول الكلمة لا یقولها الالیضحك بها الناس یهوی بها العبد كما بین السماء والارض وانه لیزل عن لسانه اشد مما یزل عن قدمه * كذا فی المصابیح فی باب حفظ اللسان و بونده شومعنایه دخی تنبیه واشارت اولور كه بركمسه نامی وهمه دوشوره جك كار وكرداری ایلمكدن وخلق سوء ظنه براغه جق كفتاری هم سو یلمكدن حذر و پرهیز ایلمك هم لازمدر كه * اتقوا مواضع التهم * بیورلمشدر وفی الحقیقه بودلقك مسخره نك كفتاری وكار وكرداری مواضع تهم اولمشدر وچوق كمسه لری وهمه وسوء ظنه دوشورمشدر بو بلالره كرفتار اولسه وخلق اكا بوكونه سوء ظن قیلسه لایق اولور ﴿ مثنوی ﴾ كفت دلقك

بافغان و باخروش * صاحبا درخوان این مسكین مكوش * پس كمان ووهم اید

درضمیر * كان نباشد حق وصادق ای امیر) چونكم دلقك بیچاره وزیردن بوسوء ظنی كوردی واول كلامی اشتدی فغان وخروشله اكا ایتدی ای صاحب دولت وای مصاحب سریر سلطنت بومسكین وفقیرك قاتنه سعی ایله و بن بی كناهك حقنده بوكونه سوز سو یله بنم بوكاردن مرادم لاغ واطیفه ایدی بن بونی شاهه خوش كلور صاندم لكن ناخوش كلدی ضمیره چوق وهم وكمان كلور كه اول ضمیره كلان وهم وكمان ای امیر حق وصادق اولمز بلكه ظن وكمان قبیلندن اولور (م ی) ان بعض الظن اثمست ای وزیر * نیست استم راست خاصه برفقیر) بو بیت سوره حجراتده اولان بوآیت كریمه یه اشارتدر قال الله تعالی (یاایها الذین امنوا اجتنبوا كثیرا من الظن) یعنی ای اللهه ایمان ایدنلر مجانبت ومباعدت ایلیك ظنلردن چوق ظندن یعنی اهل خیر ومؤمنین حقنده سوء ظندن احتراز ایلیك وكثیرا لفظنی ابهامله ایراد ایلمسی هرظنده احتیاط واهتمامدن اوتریدر (ان بعض الظن اثم) زیرا بعض ظن معصیتدر صاحبی عقابه مستحق اولور آنكله پس علی كل حال صلحا حقنده احتیاط لازمدر (ولا تجسسوا) تجسس ایلمك بری بریكزك عیبنی (ولا یغتب بعضكم بعضا) بعضكز بعضكزی غیبت ایلمسون یعنی بعضكز غائب اولدقده بعضكزانی سوء حالله ذكر ایلمسون وسئل رسول الله صلی الله علیه وسلم عن الغیبة قال علیه السلام ان تذكر اخاك بما یكرهه ان كان فیه فقد اغتبته وان لم یكن فیه فقد بهته (ایحب احدكم ان یأكل لحم اخیه میتا) یعنی یاسزدن بریكز محبت ایدرمی برادرك اتنی یمكلكه اول برادری میت اولدیغی حالده (فكرهتموه) فاشرط محذوفك جوابیدر یعنی اكرسزه لكاوزر یكزه عرض اولنسه قرنداشكزك میت اولدیغی حالده اتن یمك پس سز انی كریه كوررسز بلاشبهه پس غیبت بوندن دخی اخشدر (واتقوا الله ان الله تواب رحیم) اتقا ایلیك اللهدن غیبت سببیله معذب اولمقدن تحقیقا الله تعالی تو به نی قبول ایدیجیدر غیبتدن تائب اولنلردن مرحمت ایدیجیدر تائب اوانلره ومعنای بیت بو یله دیمك اولور كه دلقك وزیره ایتدی ای وزیر تحقیقا بعض ظن اثمدر انك صاحبی عتابه وعقابه مستحق اولور وحضرت نبی علیه السلام (ایاكم والظن فان الظن اكذب الحدیث) قولیله ظنك اكذب حدیث نفس اولدیغنه اشارت بیورر وسوء ظن ایلمكدن دخی تخویف وتحذیر قیلور پس فقیراولنلر حقنده بوكونه سوء ظن ایلمك ظلم وستمدر ظلم وستم ایسه راست دكلدر علی الخصوص فقیر اوزره بونده تنبیه اولدر كه مالا یعنی اولان قولی قائل اولان ونامشروع ونامعقول اولان وتحتنده فائده سی اولمین كار وكرداری اشلین ملاحده یه عقلا وعلما طرفندن انكار اولنسه وسوء ظن قیلنسه انلر بوكونه شرعی اولان اقواله تمسك ایدوب دیرلرفقرایه سوء ظن ایلمك عین اثمدر بزم بوكار وكرداردن مرادیمز

خلقك بزدن توهم وتخيل ايلدكارى كبى دكلدر بلكه بزم بوندن مرادمز افناى
وجود ايلمكدر ديرلر وايتدكارى قباحتدن وايشلدكارى فضاحتدن هم‌چوغى
آكاه وخبردار اولميوب (الذين اتخذوا دينهم لعبا ولهوا) آيت كريمه‌سنك فحواسنجه
آنى كنديلره دين وآيين اتخاذ ايلمشلردر انكيچون كنديى حقلرنده منكر اولنلره
رضا ويرميوب بزم حقمزده بويله سوء ظن ايلمك ظلم وستمدر ديوسوى يلمشلردر

﴿مثنوى﴾ شه نكيرد آنكه ميرنجاندش * ازچه كيرد آنكه مى خنداندش) اى
وزيرشاه كريم الشان طوتمز اول كسه‌يى كه انى اينجيدرندن طوتر اول كسه‌يى كه
آنى كولدرر يعنى دلقك اسلوب حكيم قاعده سى اوزره پادشاهه كنديسنى اخذ
ايتمكى وستم يوانه كتمكى افهام ايتمك استر وزيره ديركه اى وزيرشاه جهان
برمرتبه كريم الشاندركه بركسه آنى اينجيدرسه اول شاه كريم آنى اخذ ايتمزنه سيبدن
اخذ ايلرشول نديمى كه اول نديم آنى خندان ايلر واكا همبشه لطيفه‌لر ولاقيلرسويلر

﴿مثنوى﴾ كفت صاحب پيش شه جاكيرشد * كاشف اين مكر واين تزويرشد *
كفت دلقك را سوى زندان بريد * چابلوس وزرق اورا كم خريد) صاحبك
كفتى پادشاهك اوكنده جاكير اولدى يعنى صاحب دولت اولان وزيرك سوزى
پادشاهك قتنده يرطوتجى وقلبه تأثير ايديجى اولدى بومكرك وبوتزويرك شاه
كاشفى اولدى وبونك حقيقتنه ايرمكه عزيمت قيلدى يانده اولان خدمتكارلره
امرايدوب ديدى بودلقكى زندان جانبنه ايلتك آنك چاپلوسنى وزرق ومكرنى
آزآلك يعنى انك تملقنى وحيله وزرقنى اصغا ايلمك وقبول قيلمك ﴿مثنوى﴾
مى زنيدش چون دهل اشكم تهى * تادهل وار او دهدمان آكهى * تروخشك
وپرونى باشد دهل * بانك او آكه كند مارازكل * تابكويد سر خود ازاضطرار *
آنچنانكه كيرداين دلها قرار) اول دلقكه اوروكز اشكمى تهى دهل كبى تاكم اودهل وار
بزه آكاهق ويره يعنى پادشاه جلادلره امرايدوب ديديكه اى جلادلر بودلقكه
كوتك اوربكز طبلزنلر طبلك قارنى غلافدن تهى وخالى ايدوب اول طبلك اشكمنه
چوب اوردقلرى كبى سزدخى بوخائنك قارننى جامه‌لرندن خالى ايدوب عريان
ايليك اندنصكره دهل كبى اشكمى تهى اولدقده انك قارننه ضرب شديد ايله چوب
اورك تاكم طبل كبى اول دلقكك آوازى چقه وبزه درونندن خبروآكاهلق ويره
دهل تروخشك وتهى وپراولسه انك صداسى بزى جمله حالندن آكاه ايلر يعنى
برطبل دخى اكا ضرب اولنمزدن اول وكوتك چالنمزدن مقدم نه حالده در كسه‌نك معلومى
دكلدر امادوكولدكدنصكره اكرياش ونمناك ايسه صداسى اكا كوره كاوروا كرخشك
وقورى ايسه هم صداسى اكا كوره كاوروا كرآنك ايچى طلوايسه هم صداسى اكا كوره
كاوروا كرانك ايچى خالى ايسه هم بانك وصداسى اكا كوره ظهورايلر والحاصل طبل
ضرب اولندقده انك صداسى بزى بوذكر اولنانلرك جمله سندن آكاه وخبردار ايلر

آنك صداسندن معلوم اولوركه اول طبل قورومیدر ياشميدر وطلوميدر بوشميدر
بهرحال ظهوره كاور پس بوداقكه دخى طبل كبى وافر كوتك اوريكز تاكم
اضطراردن كندى سر دروننى سويليه آنجلين سويليه كه بوكوكلر قرار طوته وشبهه
وكماندن خالى اولوب اكا تصديق ايده بونده مضحكه ومسخره لق قيلنلره ومالايعنى
سويلينلره وبيهوده وبى فائده يبره سعى واقدام ايلينلره حصه واردركه كسه
طريق فقراده اولسون كركسه صورت اغنياده اولسون پادشاه حقيقتك بوكونه
كسه‌لره بويله شكنجه وعذاب بيورمسنه رمز واشارت اولور (م ى) چون
طمانينست صدق وبافروغ * دل نيارامد بكفتار دروغ) چونكم صدق بافروغ
طمانينه‌در كوكل كفتار دروغله ديكلمز يعنى چونكم شعله لو وضيالو اولان صدق
قلبه سكوت ويريجى وطمانينت ايركوريجيدر بركسه صدقى قويوب كذب
سويلسه كفتار دروغدن كوكل آرام بولمز وسكوت قيلمز * كما قال عليه الصلوة
والسلام (دع مايريبك الى مالا يريبك فان الصدق طمانينة وان الكذب ريبة) رواه
احمد والترمذى عن الحسن البصرى (م ى) كذب چون خس باشد ودل چون
دهان * خس نكردد در دهان هركز نهان * تادرو باشد زبانى مى‌زند * تابد انش
ازدهان بيرون كند) مثلا كذب خس كبى وكوكل دهان كبى اولور خس وخاردهانده
هركز نهان اولمديغى كبى كذب دخى كوكلده نهان اولمز وقلبه سكون ويرمز مادامكه
اول خس دهانده اوله آنك صاحبى برزيان اورر دانشله دهاندن بيرون ايلنجه‌يه دك
يعنى تاكم خس اول دهانده اوله اول دهانك صاحبى اوجانبه بوجانبه برزيان
اورر وديلى طولاشديرر البته درست سويلكه ودهانى خس وخاشاكدن سالم
اولان كسه كبى نطق ايلمكه قادر اولمز تاكم عقلاه وعملاه اول خارى دهانندن
مكر بيرون ايليه اندنصكره زبان اورمقدن ودل طولاشدرمقدن قورتلور دهانى
سالم اولان كسه‌لر كبى سوز سويلمكه قادر اولور وفى الحقيقه بركسه‌نك اساننه ديكن
باتسه مادامكه اول ديكن واول زخم آنك آغزى ايچره اوله طوغرى سويلمكه
قادر دكلدر تاكم اول ديكنى آغزندن طشره چيقارميه سلامت بولمز كذبى دخى
بعينه سن بوكا كوره قياس ايله اولا كاذبك دهانى ولسانى آغزنه ديكن بتان
كسه‌نك دهانى ولسانى كبى اولور برطوغرى كلام سويلمكه قادر اولمز وثانيا
مستمع اولان صافى دلك كوكلى برديكندن خالى دهان كيبدر كذب ايسه محقق ديكن
كيبدركه كذب اول صافى دلك كوكلنه كيردكده اكا باتروكوكله آرام وسكون ويرمز
تاعلمله انى مكركه قلبندن اخراج ايليه زيرا (الكذب ريب فى القلوب والصدق
اطمئنان طروب) حديث شريفى بوخصوصده قتى كوزل بيورلمشدر (م ى)
خاصه كه درچشم افتد خس زباد * چشم افتد درنم وبند وكشاد * ماپس اين

خس را زنیم اکنون لکد * تادهان وچشم ازین خس وارهد) خصوصا که چشمه
باددن خس دوشـه چشم نه دوشر و بنـد ه و کشاده دوشر ودر بند ودر کشاد
تقدیرنده اولور و بنـد کوزی اورتمکدن و کشاد آچمقدن عبارت اولور بز پس
شمدی بوخسه لکد اورەلم تا کم دهان وچشم بوخسدن کیرو قورتله خسدن مراد
بونده کذب وهم کاذبدر ودهاندن مراد کوکل دهانیدر نته کم مقدم * کذب چون
خس باشدودل چون دهان * بیوردقلری بومعنایی مؤید اولور وچشمدن مرادهم
چشم دل اولور که بصیرت دینور پس تقدیر کلام بویله دیمك اولور که علی الخصوص
بومقرردر که باد هوای نفسانیدن خس کبی اولان کذب چشم قلبه دوشه چشم
قلب نمناك اولمغه واضطرابه دوشر که بند وکشاد چشم قلبه نسبتله قلق واضطرابدن
عبارت اولور پادشاه ایتدی پس بز بوخس اولان کاذبه شمدی دپمه اورەلم وکوتك
چاله لم تاکم کوکل دهانی وجان کوزی بوخس ودنیدن خلاص اوله و بونك خس کبی
اولان کذبی کوکلره باتمسیه وچشم جانمزه الم واضطراب ویرمیه چونکم حضرت
مولانا قدس الله سره العزیزك مقصود شریفلری بوقصه دن طالب اولنلره حصه
بیان ایلمکدر وزیر لساندن ودخی شاه جهان دهاندن بوقدرفائده وحصه یی
بیان ایلدیلر شمدی دلقك زباندن دخی وزیر وامیراولنلره نه لازم اولدیغی تقریر
و بیان ایدوب بیوررلر (م ی) کفت دلقـك ای ملك آهسته باش * روی حلم
ومغفرترا کم خراش * تابدین حد چیست تعجیل نقم * من نمی پرم بدستتو درم)
دلقك پادشاهك خشم وانتقامده تعجیل وشتاب ایتدیکن کوروب دیدیکه ای ملك
آهسته اول و بر کسه یه انتقام مراد ایلسك تأنی قیل حلم ومغفرت یوزینی ناخن خشمله
ترمله (والکاظمین الغیظ والعافین عن الناس والله یحب المحسنین) بیورلمشـدر
پادشاه اولنلره حلیم اولمق الزم وانتقام محلـنده عفو ومغفرت قیلمق اهمدرطوتالکه
عفو ومغفرت اولنمش وهر کسـك جرمنه کوره تأدیب ومؤاخذه لازم کلمش تانقمه
تعجیل بوحد و بومرتبه ده نه در یعنی نقمتلره وشکنجه لره تابومرتبه تعجیل وشتاب ایلمك
نه دندر بن اوچمزم سـنك الکدەیم وسـنك حکمکدەیم اوچسم و یاخود قاچسم
بومرتبه تعجیل ایلسك وجهی وارایدی اماچونکم سنك الکدن اوچمغه وقاچمغه
قادر دکلم پس انتقامه بومرتبه تعجیل ظل الله اولان شاهلره لایق اولمز واکرتأدیبك
خدا ورسـولی ایچون ایسـه انده استعجال ایلمـك خود روا کلمز ﴿ مثنوی ﴾
آن ادب که باشـد از بهر خدا * اندرآن مستعجلی نبود روا * وآنچه باشد طـبع
وخشم عارضی * می شتابد تانکردد مرتضی * ترسدآراید رضا خشمش رود *
انتقام وذوق آن فایت شود) اول ادب که خدادن اوتری اولور یعنی شول تأدیب
وکوشمال خدای تعالینك رضای شریفیچون اوله انده مستعجل اولمق روا اولمز یرا

استعجال شیطاندن ونفس پرعصیاندن وحلم وتأنی رحماندندر واول نسنه که طبع
وخشم عارضی اوله سرعت ایلرتامرتضی اولمز یعنی اول نسنه که برکسه ده طبیعت
اوله ودخی خشم اوله خشمنی انفاذ ایلمکده سرعت ایلرحتی رضاپذیر اولمزانکچونکه
قورقرا کر رضا کلورسـه آنك خشمی کیدر انتقـام ایلمك واول انتقام ایلمنك ذوقی
فائت اولور و خلاصهٔ کلام وتوضیح مرام بویله دیمـك اولورکه اول تأدیب که
طبیعی واول خشمکه عارضی اوله آنك صاحبی مغضوب علیه اولان کمسه یه غضبنی
فوری اظهار ایلیوب آندن انتقام آلمغه سرعت وعجله ایلرو راضی وخشنود اولمز
انکچونکه اکراول حینده اکارضا وحلم کلورسه وآنك خشمی کیدرسه اول کمسه یه
رضا حالنده انتقام ایلمك کیدر وآنك ذوقی فوت اولور پس همـان خشم کلدکده
آنی دفع ایتمیوب انتقـام آلمغه عجله قیـلور بوکونه خشم وغضب لله اولمز بلکه
شیطانی ونفسانی اولور و بونك صاحبی حقك غضبنه وعتابنـه مستحق کلور
﴿ مثنوی ﴾ شهوت کاذب شتابد درطعام * خوف فوت ذوق هست آن خودسقام *
اشتها صادق بودتأخیربه * تا کواریده شـود آن بی کره) کذلك شهوت کاذبه
طعامه ایورذ وقك فوتنك خوفندن اوتری اول خودسقامدر شهوت بونده اشتها
معناسنه در نته کم مابعدنده اولان بیت بومعنایی مؤید اولور یعنی انسانك طبعنده
طعامه ایکی کونه اشتها واردر اشتهای کاذب هنوز برکسـه نك قارنی طوق ایکن
طعـام ییمکه سرعت وعجله ایلر طعامك ذوقنك فوت اولمسی خوفـندن اوتری
یعنی دیرکه شمدی بونفیس اولان طعامی ییمزایسم بونك ذوقی فوت اولور دیوب
طبیعت اشتهـای کاذبك مقتضاسی اوزره قارنی طوق ایکن آنی ییمکه سرعت ایلر
اول خود عین سقامت اولور زیرا ادخار الطعـام بعد الطعام تغیرمزاجه ونیجه
امراضه سبب اولور اما اشتها صادق اوله تأخیریکدر تاکم اول طعام کرهسز
هضم اوله یعنی چون نفسك حظ ایلدیکی برطعام حاضراولسه ونفس آنی فی الحال
ییمکه اشتهـا قیلسه صبر وتأخیراولیدر انکچونکه اشتها صادق اوله حتی ما کول
اولان طعامی بی عقده هضم اوله و کیلوس بوله پس قوت شهویه نك کذبی وصدقی
اولدیغی کبی قوت غضبیه نك دخی کذبی و صدقی اولور طبیعت اوزره فوری
عارض اولان غضب ذوق انتقامدن اوتری حاصل اولور پس صبر وتأخیر ایلمك
اولی اولور تاکم اکراول غضب حقـانی ایسه صدقی ظهوره کلور واکرنفسانی
وعارضی ایسه کذبی ظهوره کلوب زائل اولور ﴿ مثنوی ﴾ تو پی دفع بلایم میزنی *
تابینی رخنه را بندش کنی * تاازان رخنه برون نایدبلا * غیرآن رخنـه بسی دارد
قضا * چارهٔ دفع بلا نبود ستم * چاره احسان باشـد وعفو وکرم) نعم طوتالکه
سن بنی دفع بلادن اوتری دوکرسن تاکم رخنه یی کوره سن آنی بند ایلیه سن تاکم

اول رخنه دن بلا طشره كليه قضاى الهى اول رخنه دن غيرى چوقلق رخنه لر طوترستم
ايلك چاره دفع بلا اولمز چاره دفع بلا احسان وعفو وكرم اولور يعنى اى شاه
جهان اكرسن ديرسك كه بن سنى انتقام عالمه سبب اولمق وخلق عالم سندن عبرت
آلمق ايچون دوكرم وسنك حقكدن كلمكله وسكا تأديب وسياست اولمغله بعض
اطراف وجوانبدن ظهوره كلجك بلالر دفع اولور و برآخر ادبسز دخى باقه دلقك
بويله بادبسزلك ايلدى و هيچ اكا ضرر اولمدى ديو بر رخنه بولمز اكرسن بنى
بلالر دفع ايلكدن اوترى اورسك تاكم مملكتكده وسرايكده بر رخنه يى كوره سن
وبنى تأديب ايتمكله اول رخنه يى بند وسد ايليه سن تاكم اول كدكدن بلا طشره
كليه واول يولدن بر دشمن ظهوره كليه قضاى الهى اول رخنه دن غيرى قتى چوق
رخنه لر طوتركه مجرد بركسه نك دوكلسيله قضاى الهينك اول كدكلرى منسد اولمز
ستم بلا وجفانك دفعنه چاره اولمز ودرمان قيلمز اصلا بلالرى دفع ايلكه چاره
احسان ايلك وكرم قيلمق ومجرم ومسىء اولنلرك جرمنى عفو قيلمقدر نته كم (خذ العفو
وأمر بالعرف واعرض عن الجاهلين) بيورلمشدر (م ى) كفت الصدقة مرد
للبلاء * داوم مرضاك بصدقة يافتى) حضرت نبى عليه السلام صدقه بلايى رد ايلر
بيوردى صدقه ايله اى فتى سن مرضا كه دوا ايله مصرع اول (الصدقة ترد البلاء
وتزيد العمر) حديث شريفنه اشارت اولور مصرع ثانى (حصنوا اموالكم بالزكاة
وداووا مرضاكم بالصدقة) حديثنه اشارت اولور شارح شرعة الاسلام اولنلر
بو حديثك شرحنده بو حكايتى بوكونه ايراد ايلمشدركه بر يهودى بو حديث شريفى
اشتدى كنديسنه ايتدى مالمك زكاتنى بوسنه ادا ايليم كوره يم شامده بو قدر
مالم وار در محفوظ اولورمى وحراميدن مصون اولوب سلامتله بكا كلورمى
مكر انك كندى اولديغى دياره بر خسته سى دخى وار ايدى انك صحت بولمسندن
اوترى دخى صدقه وبردى وبرقاچ مسلمانلره ديديكه اكر بنم خستهم صحت بولورسه
ومالم سلامتله شامدن بكا كلورسه عهد اولسون اسلامه كلم حكمت اللهك شامدن
كاربان كلوب مدينه يه قريب اولدقده حراميلر اول كاربانى غارت ايلمشلر ومدينه يه
خبر كتورن كمسه اول يهودى يه ديمشكه سنك وكيلك دخى اول كاربانده بيله ايدى
انى دخى غارت ايلديلر پس اول يهودى مؤمنلره طعن وتشنيع ايلمكه باشلايوب
ديمشكه بن * حصنوا اموالكم بالزكاة * حديث شريفيله عمل ايدوب مالمك زكاتنى
وبردم مع هذا محفوظ اولميوب يغما اولمش وخسته يه دخى اشتدمكه شفا كلمش
پس سزك پيغمبركزك سوزى صادق اولمدى بنا كا ايمان قيلمزم ديمش حكمت اللهك
انك وكيلى برقاچ كوندنصكره سلامتله مدينه يه كلمش واصلا انك مالنه بر ضرر
اولمش وسببى بو اولمش كه انك بارن چكن حيوانلر سقط اولمش واول بر كاربان

سرايده بر قاچ مركب تدارك ايدنجيه دك قالمش وكاربان ايلرى كتمش ويغما
اولمش واول كيروده قالمقلغله كنديسى ومالى سلامت بولمش چونكم اول يهودى
بو بشارتى ايشتمش برقاچ كوندنصكره اكا خسته سنك دخى صحت بولديغى خبرى
كلوب واصل اولمش پس ايمانه كلوب صدقله اهل اسلام زمره سنه داخل اولمش
(م ى) صدقه نبود سوختن درويش را * كور كردن چشم حلم انديش را)
درويشى ياقمق صدقه اولمز حلم انديش اولان كوزى كور ايتمك يعنى حلم وكرم
انديشه ايديجى چشم دلى خشمله كور ايدوب فقير ومسكين اولنلرى آتش غضبله
ياقمق وصدمه ستمله خاطرلرين يقمق صدقه دكلدركه بلالرى دفع ايليه بلكه
خاطر شكستلك ملكه نيجه نقصان كتورمكه و بلالر يتورمكه سبب اولور ديدى
چونكم دلقك لساندن وزرايه وامرايه وقضاة وحكامه لازم ونافع اولان خصلتلرى
وادبلرى بيان بيوررديلر اول شاه جهان لساندن دخى داد وعدالتنه ايديكنى
وشاهلر هر كسه لطف ومرحمت اوزره اولمق هم نه مرتبه ضرر ايديكنى بيان
ايلمكه شروع ايدوب بيوررلر (م ى) كفت شه نيكوست خير وموقعش *
ليك چون خيرى كنى در موضعش * موضع رخ شه نهى ويرانيست * موضع شه
اسب هم نادانيست) شاه دلقكدن چونكم اول نصيحت آميز اولان كلماتى اشتدى
اكا ايتدى نعم خير نيكودر وانك موقعى هم نيكودر ليكن چونكم بر خيرى ايليه سن
انى موضعنده ايله زيرا بر خير موضعنده اولمسه اول اهل خير اولان كمسه نوع ظالم
اولور زيرا عدل اودركه هر شيئى موضعنه وضع ايليه مثلا بساط شطرنجده رخ
موضعنه شاه قويه سن ويرانلقدر كذلك شه موضعنه اسب قويه سن هم نادانلقدر
استادهر برخانه ايچون برآلت وضع ايلمشدر اكر اول آلتى كندى موضعنه قومه سك
نظامه خلل كلور واول كار بى فائده اولور ولهذا قيل (بيت) فوضع الندى
فى موضع السيف بالعلا * مضر كوضع السيف فى موضع الندى) پس اصل حكيم
وشاه عليم اولدركه هر نسنه يى محلنده قيله وحق مستحقنه ويره جفايه لايق اولنه
لطف قيليه ولطفه لايق اولنه هم جفا اوليه ﴿ مثنوى ﴾ در شريعت هم
عطا هم زجر هست * شاه را صدر وفرس را در كهست) شريعتده هم عطا وهم
زجر وار در شاهه صدر وفرسه دركاه واردر يعنى شرع شريفده هم عطا ايلك
وهم زجر ومنع ايلك واردر وليكن عطايى محلنه و زجر ومنعى دخى محلنده ايلك
لازمدر نته كم شاهك محل وموضعى صدر واسبك دركاهدر اكر اسبى صدره
وشاهى دركاهه كتورسك ظلمدر پس شاه اولان هر كسك مرتبه سنى ومقدارنى
بيلمك وهر كسه لايق اولديغنى ادا قيلمق لازمدر اكر بويله ايلمزسه عادل اولمز
(م ى) عدل چه بود وضع اندر موضعش * ظلم چه بود وضع درنا موقعش)

عدل نه اوله برشیئ موضعنه وضع ایلمك ظلم نه اوله برشیئ نامو قعنه قومق یعنی
عدل اكا دیرلر كه برشیئ برنسنه یه لایق ومستحق اولدقده اول شیئه مستحق
اولدیغی شیئ ویره سن وانی اكا ایركوره سن كه اول انك موضعی اولمشدر مثلا
بركسه حد اورلغه وتأدیب وتعزیر قیلنمغه مستحق اولسه سن اكا اول حدی
اورمه سك واكا تأدیب قیلسك عادل اولمزسن وظلم فی الحقیقه اكا دیرلر كه بركسه
برشیئ موقع ومستحق دكل ایكن كنوره سن اول شیئ اكا قویه سن (م ی)
نیست باطل هرچه یزدان آفرید * ازغضب وزحلم وز نصح ومكید * خیرمطلق
نیست زینها هیچ چیز * شر مطلق نیست زینها هیچ نیز) هرنه یكه یزدان مجید
حضرتلری یراتدی غضبدن وحلمدن ونصح ومكید ومكر دن وبونلر امثالی
حالتلردن وشیلر دن هرنه ایسه باطل دكلدر نته كم (وماخلقنا السماء والارض
ومابینهما باطلا) بیوردی وابن فارض دخی بو محله مناسب دیدی * بیت * فلاعبث
والخلق لم یخلقوا سدی * وان لم تكن افعالهم بالسدیدة) بونلردن برشیئ خیرمطلق
دكلدر بونلر دن دخی هیچ شر مطلق یوقدر زیرا حكیم مطلق نه شر مطلق
ونه خیر مطلق یراتدی بلكه هرشیئ نسبتله خیر ونسبتله شراولور خشم وغضب
دخی اگرچه بعض كسه لره نسبتله شراولور امابعض كسه لره نسبتله خیرونفع اولور
مثنوی * نفع وضری هریكی درموضعست * علم ازین رو واجبست ونافعست)
نفع وضری هر بری موضعنده درعلم بو یوزدن واجب ونافعدر یعنی حلم وكرم وبونلر
امثالی اولان شیم مطلق نفع دكلدر وكذلك خشم وغضب وقهر وكید ومكر هم
مطلق شروضرر دكلدر بلكه بونلرك نفع اولمسی وضرر قیلمسی موضعنه نسبتله در
اگر لطف وعطایی موضع ومحل اولمینره ایلسك ضرر اولور وكذلك خشم
وغضبی هم نامحل ونامستحق اولان كسه یه ایلسك شر وضرر اولور اما محل
ومستحقنه ایلسك خیر ونفع اولور پس هربر حالتی وكار وفعلی بوكا كوره قیاس ایله
علم بو جهتدن كل مؤمن ومؤمنه اوزره واجب ونافعدر كه علم اولمینجه هرحقك
مستحق وهر مستحقك حقی هم بیلنمز و برشیئك مقداری وموضعی دخی فرق اولنمز
انكیچون حضرت نبی علیه الصلوة والسلام (طلب العلم فریضة لكل مسلم ومسلمة)
بیورمشلردر پس امیروحاكم اولنلره هركس نه كارونه عمله مستحقدر اولانی بیلمك كرك
اندنصكره لازم اولدیغی حینده حقی مستحقنه ایركورمك كرك تاكم عدلله موصوف اوله
مثنوی * ای بسازجر یكه برمسكین رود * درثواب ازنان وحلوا به بود * زآنكه
حلوا بی اوان صفرا كند * سیلیش ازخبث مستنقی كند * سیلی درو قت برمسكین بزن *
كه رهاند آنش از كردن زدن) ای دلقك چوق زجر وضرب كه مسكین وفقیر اوزره واقع
اولور برمؤدب مثلا بردرویش دوكر ثوابده نان وحلوادن اول یك اولور یعنی اول كسه نك
اول درویشه نان وحلوا و یرمسندن یك اولور انی دوكمسنك وتأدیب قیلمسنك ثوابی

دخی ارتق اولور واول درویشه هم كوتك یمك نان وحلوا یمكدن معنیده انفع كاور
زیراكه حلوا اوانسز صفرا ایلر یعنی فی المثل برمحرور المزاجه وباحمایه مبتلا اولان
مریضه حلوا ویرسك اول حلوا انك مزاجنده صفرایی زیاده ایلر پس بی وقت
بركسه یه حلوا ویرمك اكا ضرر اولور كذلك محلسز بركسه یه لطف واحسان
ایلمك هم وقتسز بركسه یه حلوا ویرمك كبی اولور وضرر قیلور اماسله وطبانجه
خبثدن انی مستنقی ایلر یعنی طبعنده خباثتی وقباحتی اولان كسه یه لطف ایلمكدن
قهر ایلمك وطبانجه اورمق اولیدر زیرا طبانجه انی خباثت وقباحت طبیعیه دن
منقی ومهذب ایلر وقتنده فقیر ومسكین اولنه ای مؤدب برطبانجه اور كه
اول سله انی بوینی اورلمقدن قورتره مقصود بركسه درویش اولسه لكن اندن
بركستاخلق ظهوره كلسه بوبرفقیردر دیو اكا مرحمت فی الحقیقه اولدركه محلنده
اكا كاهدن اوتری برسله اوراسن تاكم اول سله انی بوینی اورلمقدن خلاص ایلیه
شواعتبارله كه اول بدنفس اولان مسكین بربیوك كناهه دخی شروع ایتمیه تا انی
اشلكله انك بوینی اورلمیه (م ی) زخم درمعنی فتداز خوی بد * چوب بركرد
اوفتدنه برنمد) زخم معنیده خوی بد اوزره واقع اولور چوب كرد اوزره واقع اولور
نمد اوزره دكل یعنی بركسه مثلا النه چوب السه وبرنمدی دوكسه اول كسه نك
اول نمدی دوكمسی آنك توزی اولدیغندن اوتریدر یوخسه مجرد نمدی دوكمك
مراد دكلدر پس معنیده چوب نمدك غباری اوزره واقع اولور كذلك فقیر ومسكین
اولنلری دوكمك مناسب دكل اماانلردن بربد خصلت صادر اولسه انلری دوكمك
معنیده اول چوب انك قباحتی اوزره واقع اولور پس تأدیب ایچون برفقیر ومسكینی
دوكمكده بلكه لازم كلورسه اولدر مكده اصلا ضرر یوق بلكه نفع وفائده قتی چوقدر
مثنوی * بزم وزندان هست هر بهرام را * بزم مخلص راوزندان خام را)
هر بهرام ایچون بزم وزندان واردر بزم مخلص ایچون وزندان خام ایچوندر
بهرامدن مراد بونده مطلق پادشاهلردر یعنی هر پادشاه ایچون بهرحال هم بزم وهم
زندان واردر بزم كندینك مخلصلری ومصاحبلری ایچوندر وزندان خاملر وناپخته لر
وكستاخلر ایچوندر * مثنوی * شق باید ریش رامرهم كنی * چرك رادرریش
مستحكم كنی * تاخورد مركوشت را درزیرآن * نیم سودی باشد وپنجه زیان)
ریشی شق ایتمك كرك مرهم ایلیه سن چركی ریش ایچره مستحكم ایلرسك تاكم اول
چرك اول یاره نك التنده لحمی یرنصف فائده اولور واللی زیان اولور نیم بونده
برمقدار معناسنه در پنجه كثرتدن عبارتدر وتوضیح معنی بویله دیمك اولوركه
مثلا برجراح بریاره یی كورسه وانك صاحبنه مرحمت ایدوب اول یاره یی مرهم
قومقدن اوتری یارمسه وچركی یعنی ایرینی اول ریشك ایچنده مستحكم ایلسه اول

چرك وجراحت درینك التنده اتی یوب كیده رر پس برمقدر اول یاره صاحبنه
سود وفائده اولور شو اعتبارله كه انك ریشنی شق ایلرسن پس اول یاره صاحبی
یاره سنی یارمق وانك اوزرینه مرهم قومق وجعنی وآجیسنی چكدیكی جهتدن
برمقدار سود وراحت كورر اماقتی چوق زیان اولور زیرا آنك یاره سی ایچره اولان
چرك وجراحت انك صاغ اتلرنی یرو اكا نیجه زیانلودر دلر واللر ایر كورر پس
استاد اولان جراحه لازم اولان اولدر كه برفقیر ومسكینك یاره سنی كورسه
بو برفقیردر بونك یاره سنی شق ایلیه لم ومرهم قومیه لم قوطورسن دیمیه بلكه اول
فقیرك رنجیده اولدیغنه باقیوب انك ریشنی شق ایلیه وریشنك ایچنده اولان چرك
وجراحتی اخراج ایلیه ومرهم قویه واكر بویله ایلرسه چرك وجراحتی انك ریشنده
مستحكم ایلرحتی اول چرك دری التنده صاغ اتلری یر پس اول فقیره برمقدار نفع
اولورسه برنیجه یوزدن زیان اولور مرض قلبی وریش نفسانی دخی بویله درامیر
وحاكم اولنلر جراح حاذق كبی كرك برفقیرك معنوی برمرضنی كوردكده اكا علاج
ایلك انی اینجتمك ودوكمك ویاره لمقله اولورسه ده مرحمت ایتیوب اكا بوكونه جفانی
رواكوره كه وقتنده اولان تأدیب انك درونده اولان یاره سی اوزره مرهم قومق كبی
اولور چونكم سلطان طرفندن امرا وحكامه لازم اولان بوقدر معانی وفوائدی
بیان بیور دیلر تكرار دلقك لساندن بنه تأدیب وانتقامده تعجیل وشتاب ایلمك
قباحتنی وتأنی واحتیاط قیلمك فضیلتنی بیان ایلمكه شروع ایدوب بیوررلر
﴿ مثنوی ﴾ كفت دلقك من نمی كویم كذار * من همی كویم تحری بیار)
دلقك چونكم شاهدن بوعدل وداده متعلق اولان سوزلری اشتدی اكا ایتدی
پادشاهم بن دیمزمكه بنی قوبن دیرمكه برتحری كتور كندیكی احتیاط واهتمام
ایلمك مرتبه سنه یتور كه چوق كسه لر حقنده بعض اهل غرض افترا ایلر وانك كار
وكردارنك خلافنی سویلر همان اول اهل غرضی تصدیق ایدوب اول متهم اولان
فقیره تأدیب وقصاص ایلمك روا وسزا اولمز بلكه حاكمه لازم اولان تعجیل ایتیوب
طرفینی جست وجو قیلوب اول خصوصده نیجه احتیاط واهتمام ایلیه تاكم بربی
كناهه براهل غرضك سوزی ایله ضرب وزجری روا كورمیه ﴿ مثنوی ﴾
هین ره صبر وتأنی در مبند * صبر كن اندیشه میكن روزچند * در تأنی بریقینی
برزنی * كوشمال من بایقانی كنی) آگاه اول صبر وتأنی یولنی باغلمه صبرایله برقاج
كون فكر واندیشه ایله یعنی سنكه حاكمسن زینهار صبر وتأنی یولنی سد ایلمه
برقاج كون صبرایله وبنم خصوصمده اندیشه ایله حتی تأنی وتأخیرده بریقین
اوزره اوره سن وبنم كار وكردارمدن مراد نه ایدیكنی بروجه یقین بیله سن
فی الحقیقه بنم كار وكردارمدن مرادم فساد اولدی ایسه وسكا یقین كلدی ایسه

بنم كوشمالمی برایقانله ایلیه سن والا مجرد سوء ظن ایله كوشمال ایتمك حاكم اولنلره
لایق دكلدر بنم خصوصمده سكا یقین ندن حاصل اولدی وبنم بو كار وكرداردن
مرادم فساد اولدیغنه ندن علم كلدی پس ظنله عقوبت جائز وشرعی اولنلردن دكلدر
﴿ مثنوی ﴾ درروش یمشی مكبا خود چرا * چون همی شاید شدن در استوا)
روشده یمشی مكبا خود نیچون چونكم استواده كیتمكلك لایق اولور سورهٔ ملكده
اولان بو آیت كریمه یه اشارت اولور كه الله تعالی حضرتلری (افمن یمشی مكبا علی
وجهه اهدی امن یمشی سویا علی صراط مستقیم) بو آیت كریمه نك تفسیری
اوچنجی دفترده بیان آنكه علم را دو پوست مرخنده * بعد از آن یمشی سویا مستقیم *
بیتنك شرحنده مرور ایلدی انده طلب اولنه وتوضیح معنی بویله دیمك اولور كه
چونكم طریق حكومتده استواده سالما كیتمك قابل اوله ولایق كله پس روشده
مكبا علی وجهه كیتمك خود نیچوندر بو خود طوغری كیدن حاكمه لایق دكلدر
وسویا وسالما كیدن یوزی اوزره مكب اولان وافتان وخیزان كیدن كسه ایله
هم برابر دكلدر اهدی اولان طریق حقده سویا وسالما كیدندر (می) مشورت كن
باكروه صالحان * بر پیمبر امر شاورهم بدان * امرهم شوری برای این بود *
كز تشاور سهو وكژ كمتر رود) صالحلرك كروهیله مشورت ایله پیغمبر علیه السلام
اوزره شاورهم امرنی بیل نته كم حق سبحانه وتعالی سورهٔ آل عمرانده حبیبی
حضرت مصطفی صلی الله علیه وسلمه خطاب ایدوب بیوررر (ولو كنت فظا
غلیظ القلب لانفضوا من حولك فاعف عنهم واستغفرلهم وشاورهم فی الامر)
بو آیت كریمه نك تفسیری برقاج محلده مرور ایلمشدر چونكم بویله برصاحب سعادته
وشاورهم فی الامر خطابی وارد اوله سن هم انك امتندن ایسك بو امری قبول ایله
وبو معنایی برخوش بیل شاه عرض اولان صالحلرله مشورت ایله تاخطا وزللدن بری
اوله سن امرهم شوری آیت كریمه سی بو صالحلر وعاقللرله مشورت ایلمكدن اوتریدر
زیرا تشاوردن سهو وكج كمتر واقع اولور برقوم عاقل اولنلرله مشاوره ایلسه لر انلردن
سهو وخطا آز واقع اولدیغنه حدیث شریف وارد اولمشدر وبو بیت سورهٔ شوریده
اولان بو آیت كریمه یه اشارت اولور قال الله تعالی فی الانصار * والذین استجابوا
لربهم واقاموا الصلاة وامرهم شوری بینهم * بو آیت كریمه نك تفسیری بشنجی
دفترده سبب رجوع كردن آن مهمان سرخنده * عقل را با عقل دیكر یار كن *
بیتنك شرحنده مرور ایلدی انده طلب اولنه ﴿ مثنوی ﴾ این خردها چون
مصابیح انورست * بیست مصباح ازیكی روشن ترست * بوكه مصباحی
فتد اندر میان * مشتعل كشته زنور آسمان) بو عقلار مصباحلر كبی انور در یكرمی
مصباح برمصباحدن روشنتر در یعنی بو عقلار چونكم چراغلر كبی انور اولدیسه

برچراغدن یکرمی چراغ بریره کلدکده روشنتر در بو یکرمی مصباح بریره کلدکده بوجله نك اورته سنده برمصباح ولقع اوله اول مصباح نورآسماندن مشتعل اولمش اوله یعنی بو یکرمی عقل بریره کلدکده بولاینکه بوجله نك میاننده نورآسمانی وضیای ربانیدن منور اولمش برعقل بولنه واول عقلك رأی شر یفیله عمل قیلنه تاخطا وخللدن خلاص اولنه ﴿ مثنوی ﴾ غیرت حق پردهٔ انکیختست * سفلی وعلوی بهم آمیختست) حق تعالی حضرتلرینك غیرتی بر پرده قوپرمشدر سفلی وعلوی بر پرده قارشمشدر یعنی علوی اولان عقللر وکذلك سفلی اولان عقللر بری برینه قارشمش واختلاط قیلمشدر غیرت حق ایسه برعظیم پرده قوپرمش و علوی عاقللری مستور ومحجوب قیلمشدر مؤید من عندالله اولان عقل بوجله عقوللك میاننده قنغی عقل ایدیکی پردهده قالمش ومستور اولمشدر ﴿ مثنوی ﴾ کفت سیروامی طلب اندر جهان * بخت وروز یراهمی کن امتحان) حق تعالی سیروا دیدی سن جهانده طلب ایله بختی وروزی یی امتحان ایله یعنی جناب حق جل شانه سورهٔ عنکبوتده (قل سیروا فی الارض فانظروا کیف بدأ الخلق) بیوردی بوندن مفهوم اولان کندی مخلوقنی نه کونه قدرت وحالت اوزره بدأ ایلدیکنی نظر قیلق وانك مخلوقی ایچنده برهدایت مظهری وعنایت محلی کسه یی بولمقدن اوتری سیر قیلق وجهان ایچره طالب اولمق مراد اولور امدی ای طالب سن کندی بختکی ونصیب ورزقنکی همیشه بو عالمده امتحان ایله تاکم سنك صوری ومعنوی رزقك کورسکا کیمك یوزندن فتح اولور وکیمك جانبندن ظهوره کلور ﴿ مثنوی ﴾ در مجالس می طلب اندر عقول * آنچنان عقلی که بود اندر رسول * زآنکه میراث از رسول آنست وبس * که ببیند غیبها از پیش وپس) مجلسلرده عقللر ایچره طلب ایله انجلاین برعقل که علیه السلام حضرتلرنده ایدی عقلدن مراد بونده علم نبی وخلق محمدی ایله متصف اولان عقلدر یعنی شاهلره وجمله حاکملره بلکه جمله مؤمنلره لازم اولان بودرکه مجالس عقلا وعلماده عاقللر وعالملر ایچره برعقل طلب ایلیه که اول عقل حضرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلمدن اولان علمله متصف اولمش اوله زیراکه رسول علیه السلام حضرتلرندن میراث اولان اول علم نبوی ایله موصوف اولان عقلدر کما قال علیه السلام * ان الانبیاء ما ورثوا درهما ولا دینارا وانما ورثوا العلم فمن اخذه اخذ بحظ وافر * پس حضرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلمدن میراث اولان همان علمدر تاکه برعاقل اول علمه وارث اوله غیبلری پیش وپسنده کورر پیشدن مراد مستقبل وپسدن مراد ماضی اولور ورسول علیه السلام حضرتلرندن میراث اولان علمه عقل تعبیر ایتمشلردر عقلله مضبوط اولدیغیچون پس دنیا وآخرتی استین کسه حضرت رسول علیه السلامك علمنه

وعقلنه وارث اولان برعالمی وعاقلی مجالس عقلاده طلب ایتمك کرکدر که اول عاقل غیبلری کچمشدن وکلجکدن کوره ودنیاده فائده ونفع اولندن ودخی ضرر وزیان ویرندن طالبه خبرایر کوره ﴿ مثنوی ﴾ در بصر هامی طلب هم آن بصر * که نتاند شرح آن این مختصر) بصرلر ایچره هم اول بصری طلب ایله که آنك شرحنه بومختصر طاقت کتوره مز بصردن مراد بونده بصر دلدر که اکا بصیرت دیرلر اصل خیری وشری ودیده اولان نفعی وضرری کورن بصر بصیرتدر پس طالب حق اولان کسهیه لازم اولدرکه بو قدر اهل بصائر ایچره شول بصیرت صاحبنی طلب ایلیه که بو مثنوئ شریف کتابی اول بصیرتك شرحنده طاقت کتورمیه که فی الحقیقه بو کتاب مثنوی اول بصیرتك کورمسنه وبیلمسنه نسبتله بغایت مختصر در مثلا جمیع علوم دینیه که انده بو قدر کتب تدوین وتصنیف اولنمشدر جمله اول کوکل کوزینك کورمسنك وبیلمسنك شرحنده در پس طالب حق اولان وآخرتی استین وقرب حقی جست وجو ایلین کسهیه لازم اولورکه برصاحب بصیرت ومظهرعنایت وهدایت اولان عالم وعاقلی روز وشب طلب ایلیه وطلبدن فارغ اولوب کندی عقلنه وعلمنه قناعت قیلوب مجرد برمقامده قالمیه وترهب قیلمیه (م ی) بهر این کردست منع آن باشکوه * از ترهب وزشدن خلوت بکوه * تانکردد فوت این نوع التقا * کان نظر بختست واکسیر بقا) اول باشکوه اولان سلطان الکونین بوندن اوتری ترهبدن وکوهده خلوته کتمکدن منع ایتدی نته کم لارهبانیة فی الاسلام بیوردی وبو حدیث شریفك شرحی بشنجی دفترده اوایله قریب لارهبانیة فی الاسلام سرخنده وبوجلدك دخی اوایلنه قریب برمقدار مرور ایلدی بونلرده طلب اولنه یعنی اول شکوه وعظمتله متصف اولان نبی مکرم صلی الله علیه وسلم حضرتلری طاغلره کیدوب وعزلت اختیار ایلمکدن ودخی ترهب ایدوب برکوشهده کندی بشقه باشنه عبادته مشغول اولمقدن انکچون منع ایلدیکه تاکم بو نوع التقا فوت وضایع اولمیه که اول نظر عین بخت وسعادت ودخی اکسیر بقادر یعنی اکر کندی عقلنه وعلمنه قناعت اولنوب خلوت وعزلت اختیار اولنسه عالم ربانی اولان عاقل ایله ملاقات ایتمك وصحبت قیلمق فوت اولور اول عالم ربانینك نظری ایسه عین بخت روح افزا واکسیر بقادر نته کم فرید الدین عطار حضرتلری * بیت * یکدمی صحبت بمردان خدا * بهتر از صد سال بودن در تقا) بیورر نوع عقله حق تعالی حضرتلرینه تقرب انواع بر له تقرب ایلمکدن اولی اولدیغنه بو حدیث شریف دلالت ایلرکه حضرت نبی علیه السلام حضرت علی یه خطابا بیوردیلر (یا علی اذا تقرب الناس الی خالقهم بانواع البر فتقرب الی الله بانواع العقل تسبقهم درجة وزلفی عندالله) پس صاحب همت

اولان طالبه بر عاقل وصالح كسنه يى طلب ايليوب انك نظرن المقه واندن علم
استفاده قيلمغه وادب اوكرنمكه سعى وهمت ايلمك لازم اولور (م ى) در ميان
صالحان يك اصلحيست * برسر توقيعش از سلطان صحيست * كان دعا شد با اجابت
مقترن * كفو او نبود كبار انس وجن) صالحان امت ميانده بر اصلح وار در
آنك توقيعى اوزره سلطاندن بر صح وار دركه اول صح اجابته مقترن اولان
دعا اولديكه اصلحه رابطه اولوب معنى بويله اولمق هم وجهدركه اول اصلح
اجابته مقترن اولان دعا اولدى انس وجنك كبارى اول اصلحك كفوى اولمز
توقيع براته ونشانه ديرلر صح اول نشان ايچره سلطان جانبندن يازيلان خط اولوركه
اول طغرانك ونشانك صحتنه دلالت ايلرنته كم براتلرده وطغرالرده صح اشارت
اولنمسى معلوم ومتعارفدر دعادن مقدم مضاف مقدر اولوب اول بر اصلح
اجابته مقترن اولان دعانك اهلى وصاحبى اولدى ديمك هم جائز اولور وتوضيح
معنى بويله ديمكى افاده قيلور كه بو امت محمد صلى الله عليه وسلمك صالحلرى
ميانده بر اصلح خلق الله وبر اصدق عباد الله واردركه اول اصلح موجودك
برات همايونى اوزره سلطان حقيقتدن بر صح وار دركه اول صح حق تعالى
حضرتلرينك اول صاحب دولته ويرديكى صدق اقوال وصحت اعمال وسلامت
احوال وخصاليدركه انك اقوالى وافعالى وخصالى خالصا لوجه الله اولمسى
حق تعالى حضرتلرى طرفندن اكا صح هذا العبد عبدى وخلص عمله من الشك
والريب ديمسيدركه اول اصلح موجود حق تعالينك اجابته مقترن اولان دعانك
صاحبى اولدى بلكه انك ذات شريفى همان عين دعاى مستجاب كنديسى
اولديكه اصل اسم اعظم بر مقبول خدا اولان انسان كاملدن عبارت اولور ثقلينك
كبارى بر يره جمع اولسه لر عقلده ودينده وعرفانده وايقانده واسلامده وايمانده
اول اصلح موجودك مثلى ونظيرى اوله مزلر ﴿ مثنوى ﴾ در مرى اش آنكه حلو
وحامضست * حجت ايشان بر حق داحضست * كه چو مااو را بخود افراشتيم *
عذر وحجت از ميان برداشتيم) انك مريسنده اول كسه كه حلو وحامضدر انلرك حجتى
حق تعالينك قتنده داحضدر حلو طتلو حامض اكشى وداحض طيرنيجى
ديمكدر حلو ناس ايچره لذيذ وشريف اولان عقل جزوى صاحبلرندن عبارت
اولور وحامض بدخوى وياوه خوى كسه لردن كنايت اولور يعنى اول اصلح
عباد الله اولان عالم ربانينك مرى وعنادنده اول كسه كه ايو اولسون وياخود
كتو اولسون نيك وبد هر كيم ايسه انك حجتى حق تعالى قتنده باطلدر زيرا حق تعالى
حضرتلرى انك حقنده دير كه چونكم بزانى كندى ارادت وعنايتمزله افراشته
وعالى قدر ايلدك عقلى ونقلى اولان حجتى اورتادن قالدردق كه اصل حجة الله

على الناس اصلح اولان عالم وعاقلدر حلمده وعقلده وصلاحده اندن ادنى اولان
كسه لرك حجتى عند الله باطله در انكيچون كه اول مؤيد بعون الله دركه حق تعالى
انى كنديسنك توفيق وهدايتى ايله عالى قدر ايلمشدر پس سائر عقل جزوى
صاحبلرينك حجج عقليه وبراهين نقليه سى الله قتنده مقبوله اولمز ﴿ مثنوى ﴾
قبله را چون كرد دست حق عيان * پس تحرى بعد ازين مردود دان * هين بكردان
از تحرى رو وسر * كه پديد آمد معاد ومستقر) چونكم دست قدرت حق قبله يى
عيان ايلدى پس بوندنصكره تحرى ايلمكى مردود بيل قبله دن مراد بونده
قبلهٔ ارواح وعقول اولان روح اعظم مظهرى بر وارث علم محمدى ومرشد طريق
احمدى اولور كه اكا توجه واقتدا ايلمك معنيده حضرت محمد مصطفى صلى الله
عليه وسلمه توجه واقتدا ايلمك كبيدر چونكم بر عصرده حق تعالى حضرتلرينك
يد قدرتى بويله بر وارث محمدى اولان صاحب سعادتى ظاهر وعيان ايليه پس
اى طالب قبلهٔ معنوى اولان سالك بوندنصكره تحرى وطلب ايلمكى مردود بيل
تحرى وطلبدن مقصود قبله يى بيلمك ونه جانبده اولديغنه بر وجه يقين آكاه
اولمقدر چونكم بر صاحب عرفانك قبلهٔ جان اولديغى عيان اوله وثبوت بوله
طالبه بوندنصكره تحرى ايلمك جائز اولمز آكاه اول قبلهٔ روحانى اولان يوزيكى
وباشكى تحرى وطلبدن دوندركه معاد ومستقر ظاهر كلدى معاد محل عودته
ومستقر محل استقراره ديرلر وبونده معاد ومستقردن مراد قبلهٔ روحانى اولان
عالم ربانى اولور كه طالب وسالك اولنلرك اول معادى ومستقريدر مثلا (اطلبوا
العلم ولو بالصين) حديث شريفنك موجبنجه هر مسلم ومسلمه يه علم دينى طلب ايلمك
واجب ولازمدر اگر انك اهلى صين ديارنده ايسه ده چونكم بر سالك طلب علم
دينده سفر وسياحت ايليه كلوب بر شهرده دين علمنك ويقين سرينك بر اهلنى
بوله كه اول وارث علم محمدى ومرشد طريق احمدى اوله پس اول وارث محمدى
اولان عالم اول طالب وسالكك معاد ومستقرى اولور اندن تجاوز ايلمكه وتحرى
طلب قيلمغه هم اذن وجواز اولمز بلكه بوندنصكره اول سالكه لازم اولان همان
اول قبلهٔ جانه توجه واقتدا ايلمك اولور ﴿ مثنوى ﴾ يك زمان زين قبله
كر ذاهل شوى * سخرهٔ هر قبلهٔ باطل شوى) بر زمان بو قبله دن سن اكر ذاهل
وغافل اوله سن هر باطل اولان قبله نك سخره سى اولورسن ذاهل غافل معناسنه در
يعنى بو كعبهٔ روحانى وقبلهٔ معنوى اولان عالم ربانيدن اى طالب بر زمان اكر سن
غافل وذاهل اوله جق اولورسك هر باطل اولان قبله نك زبونى ومغلوبى اولورسنكه
قبلهٔ باطلدن مراد صالح وعالم ربانى اولمين عالملر وعاقللر وشيخلر اولوركه انلر هنوز
دخى نفسانيت مرتبه لرندن ترقى ايدوب حقيقت مرتبه سنه ايرمشلر در ووارث

محمدی صلی الله علیه وسلم اولمشلر وسیرت احمدی اوزره سیر قیلمشلردر چون برطالب حق برعالم ربانی اولان قبلهٔ روحانیدن روکردان اولوب اعراض ایلسه بهرحال برجانبه متوجه اولمقدن خالی اولمز وبرانسانی کندیسنه یارو انیس قیلمقدن بری کلمز پس عالم ربانیدن غیری هرنه کونه کمسه یه متوجه اولسه و اقتدا قیلسه اول قبلهٔ باطلدر که انک اکا توجه و اقتدا سندن نفع وفائده حاصل اولمز بلکه نیجه ضرر وزیان حاصل اولور نته کم عنقریب بیان اولنور (می) چون شوی تمیز ده را ناشناس * بجهد ازتوخطرت قبله شناس) چونکم تمیز ده اولان عزیزه ناشناس اوله سن سندن قبله شناس خاطره سی صیچرار یعنی سن چونکم بروارث محمدی صلی الله علیه وسلم اولان مرشد کامله واصل اوله سن اول سکا حقی باطلدن وعاقلی غافلدن تمیز ایلمکی تعبیروتفهیم ایلیه سندخی اول تمیز ده اولان معلمک قدرنی بیلیوب وانک شکرنی ناسپاس اوله سن لابد سندن حقی باطلدن فرق ایلمک وعاقلی غافلدن تمیز قیلمق فکرنی قاچر اندنصکره هر کوردیکک غافلی عاقل صانورسن وهرراست کلدیکک باطلی قبلهٔ حق قیاس ایلیوب اکاتوجه قیلورسن ﴿ مثنوی ﴾ کرازین انبار خواهی بر و بر * نیم ساعت هم زهمدر دان مبر * که دراندمکه ببری زین معین * مبتلا کردی تو بابئس القرین) اکر بو انباردن سن بر وبراستر ایسک یارم ساعت هم همدردلردن منقطع اولمه اولکی برکسر بایله خیر واحسان معناسنه در وایکنجی برضم بایله بغدای معناسنه در که سن اول دمده که بومعیندن منقطع اوله سن بئس القرینه مبتلا اولورسن یعنی اکرسن ای طالب حق اولان کمسه بوانبار الهیدن خیر واحسان وغدای جسم وجان استر ایسک صاقن یارم ساعت دین وطریقنده همدرد اولان کمسه لردن منقطع اولمه ومفارقت قیلمه زیرا شول دمده که سن بو یار و معین اولان عالم ربانیدن جدا اوله سن وانک صحبتندن وخدمتندن مفارقت قیله سن سن خبیث اولان قرینه وقبیح اولان جلیسه مبتلا اولورسن اندنصکره انک شر وضررنی کوررسن (یالیت بینی وبینک بعد المشرقین فبئس القرین) دیو تمنیلر قیلورسن ابلیس و جمله اهل مکر واهل تلبیس واهل دنیا واصحاب نفس وهو وارباب زرق وریا وبونلر امثالی اولان دغلر هرکیم ایسه بئس القریندر لابد بوکونه یرامز جلیسک آخر الامر کندی مصاحبنه مضرتی دکسه کرکدر ویرامز جلیسه قرین اولنلر عاقبت اندن اوتری نیجه آفت ومحنت بولسه کرکدر نته کم بوحکایه دن یرامز جلیسک مضرتی نه مرتبه ده اولدیغنی فهم قیلورسن

﴿ حکایت تعلق کردن موش باچغز و بستن پای هرد و برشته ﴾
﴿ در ازو بر کشیدن زاغ موش را بر هوا ومعلق شدن چغز ونالیدن ﴾
﴿ وپشیمانیٔ اواز تعلق باغیر جنس وباجنس خود ناساختن ﴾

بوحکایه موشک چغزله تعلق ایلمسی واوزون ایپلکله هرایکیسی ایاغی باغلمسی وزاغ کلوب موشی آلوب هوایه چکمسی وصو ایچره اولان قوربغه نک اول واسطه ایله هواده معلق اولمسی وآنک ناله قیلمسی و آنک خلاف جنسه تعلق ایلدیکنه وکندی جنسیله دوزلمدیکنه والفت وصحبت قیلمدیغنه پشیمان اولمسنک بیانیدر ﴿ مثنوی ﴾ ازقضا موشی وچغز با وفا * برلب جوکشته بودند آشنا * هر دوتن مربوط میقاتی شدند * هر صباحی کوشهٔ می آمدند * نرد دل باهمدکر می باختند * ازوساوس سینه می پرداختند) قضای الهیدن برموش وبر باوفا چغز برچای کنارنده آشنا اوشلر ایدی هرایکی کمسه یعنی فاره ایله قوربغه برمیقاته مربوط اولمشلر ایدی هر برصباح برکوشه یه کلورلر واندہ مصاحبت ومقارنت قیلورلردی کوکل نردنی بری برلریله اوینادیلر و سوسه لردن سینه یی دوزدیلر یعنی قلبلرندن وساوسی بو بوب ازاله ایتدیلر ﴿ مثنوی ﴾ هردورادل ازتلاقی متسع * همدکررا قصه خوان ومستمع * راز کویان بازبان وبی زبان * الجماعه رحمه را تاویل دان) هرایکیسنک کوکلی تلاقیدن متسع یعنی چغزله موشدن هر بری برینه ملاقی اولمقدن ومقارنت قیلمقدن کوکللری منشرح اولور وانقباضدن قورتلور بری برینه قصه خوان ومستمع ایدیلر یعنی اول قصه سویلسه بودکلر و بوقصه سویلسه اول استماع ایدردی بونلر زبان ایله وزبانسز بری برلرینه رازسویلجیلردی (والجماعة رحمة) نک تأویلنی بیلیجیلر ایدی تأویلدان وصف ترکیبیدر تأویل بیلیجی معناسنه بو بیت راز کویان بودند وتأویلدان بودند تقدیرنده اولور و * الجماعة رحمة * حدیث شریفنک بونلر تأویلنی بیلمسی ایکی یه دخی جماعت تأویل اولنمسی اعتباری ایله اولور زیرا ایکی کمسه یه دخی جماعت تعبیر اولنور یعنی بونلرا کرلسان قالله بر برلرینه رازسویلیجی ایدیلر وجماعت رحمت اولمسنک تأویلنی بیلیجی ایدیلر که ایکی کمسه یه دخی تأویل طریقیله جماعت دینور اکرسؤال اولنورسه که موشله قوربغه الجماعة رحمة تأویلنی نیجه بیلورلر وبری برلرینه نیجه رازسویلرلر جواب موشدن مراد موش سیرت اولان براهل صورت واهل حرص اولان دزدو بد طبیعتدر وچغزدن مراد صلاح وطاعت و علم ومعرفت نهری ایچره ساکن اولان وآشنالق قیلان اهل طریقتدر رچن بویله براهل صورت ایله اهل صلاح واهل طاعتک یاننده علاقه والفت واقع اولسه بوکونه حالتلردن خالی اولمزلر واکثر صباح ومساده بر یره کلوب مصاحبت ومقارنت ایدرلر وبریره کنسه لر دخی بری برلریله مصاحبت ایده رک کیدرلر ﴿ مثنوی ﴾ آن اسرچون جفت آن شادآمدی * پنج ساله قصه شان یادآمدی) اول اسرچونکم بوشادک جفتی کلدی بش ییللق قصه سی آنک یادنه کلوردی اسر همزه نک ودخی سینک فتحه لریله زیاده سویلیجی وشاد اولیجی

ودیشی کسیجی یه دخی دیرلر یعنی چونکیم اول شاد ومسرور اولیجی فاره بوشاد اولان قور بغه نك جفتی کاید ی وبری برینه مقارنت ایلمك واقع اولیدی آنك بش یللق قصه وسر کذشت خاطرنه کلور ردی وانی کندی مصاحبنه سو یلمکدن حظ آلوردی ﴿ مثنوی ﴾ جوش نطق از دل نشان دوستیست * بستکئ نطق از بی الفتیست * دل که دلبر دید کی ماند ترش * بلبلی کل دید کی ماند خمش)

بومقرردر که برجمده نطقك دلدن جوش ایلمسی دوستلغك نشانیدر نطقك باغلنمسی الفتسزلکدندر وفی الحقیقه برقاج کمسه بر یره جمع اولسه اکر انلرك مابیننده الفت وانسیت یوق ایسه بری برلریله برخوش مکالمه ایلمکه قادر اوله میوب نطقلری باغلنور اما برقاج کمسه بربرلریله صحبت طوتسه‌لر وذوق وصفایله مکالمه ایتسه‌لر انلرك ذوقله مکالمه قیلالری بری برلریله دوستلقلرینك محکم اولدیغنه نشان ودلیل اولور بر کوکلکه دلبر کوردی نیجون ترش روقالور وتلخ وعبوس اولور وبر بلبل که کل کوردی نیجون خموش قالور خموش اولمیوب وسکوت قیلمیوب نیجه تغنی وترنملر قیلور ﴿ مثنوی ﴾ ماهئ بریان زآسیب خضر * زنده شددر بحر کشت اومستقر)

کور که بریان اولمش ماهی حضرت خضرك آسیبندن یعنی قرانندن زنده اولدی ودریا جانبنه فرار ایدیجی اولدی مستقر کسر فایله بونده فرار ایدیجی معناسنه‌در وبو بیت سورهٔ کهفده اولان بو آیت کریمه‌یه اشارت اولور قال الله تعالی حکایةً عن موسی وفتاه (فلما بلغا مجمع بینهما نسیا حوتهما فاتخذ سبیله فی البحر سربا) یعنی وقتا کم حضرت موسی علیه السلام ایله آنك فتاسی اولان یوشع بحر ینك مجمعنه ایرشدیلر بوایکیسی هکبه ایچنده اولان بالقلرنی اونوتدیلر اول بالق بحرده یولنی مسلك وسردابه اتخاذ ایلدی سرب فتحتیله طریقه وسردابه‌یه دیرلر وقصه‌سی بودرکه شوزمانده حضرت موسی علیه السلام جناب حقه یاربی سنك بندن اعلم بوزمانده برقولك وارمیدر دیدی حق تعالی اکا جواب وروب بیوردی بن کندی قتمدن علم اوکرتدیکم خضر نامنده برقولم واردر مجمع البحر بنده عند الصخره ساکن اولور دیدی پس موسی علیه السلام جناب حقه بن اول مقامی بولمنك واکا واصل اولمنك علامتی نه‌در دیدی حق تعالی یاموسی بر بریان اولمش بالق آلوب آنی مکتله قوهرنه یرده که اول ماهئ بریان زنده اولور وحیات بولورسه خضر قولم آنده اولور دیدی پس حضرت موسی علیه السلام بر بریان بالق آلوب چنطه سنه قویوب یوشع علیه السلام حضرتلریله خضرك طلبنده سفر قیلدیلر نیجه زمان کتدکدنصکره برطاشك قتنه کلدیلر که انده برچشمه وارایدیکه اباغی بحره اولاشمش ایدی حضرت موسایه اول موضعده نوم غلبه ایدوب یوشع بن برمقدار استراحت ایدیم سن اوتور دیوب خوابه واردی اول هکبه ایچنده اولان بریان اولمش ماهی

زنده اولوب اول چشمه‌یه دوشدی واندن دریایه اولشوب دریانك دیبنه طوغری کتدی وانده خانه اتخاذ ایتدی ویوشع بونی کوردی ولکن اونتدی وحضرت موسی علیه السلام خوابدن قالقوب ایکیسی بیله برکون برکیجه دخی ایلر وکتدیلر موسی علیه السلام حضرتلری الله امریله یوریلوب (لقد لقینا من سفرنا هذا نصبا) دیوب یوشعدن غدا طلب ایتدی یوشع هکبه‌یه باقدقده ماهینك زنده اولدیغی خاطرنه کلدی وموسی حضرتلرینه خبر وردی حضرت موسی علیه السلام دونوب اول صخره‌نك قتنه کلدیلر وحضرت خضری انده بولدیلر وحضرت خضرك قصه‌سی مشهور عالمدر پس بریان اولمش ماهی بی حیات ایکن کورکه خضر علیه السلام حضرتلرینك قرانندن ومجاورتنك برکاتندن زنده اولدی ودریا جانبنه فرار قیلدی پس صحبتك مؤثره اولمسی بوندن معلوم اولدی مرده دللره زنده دللرك حیات ویرمسی هم بوقصه‌دن ظهوره کلدی ﴿ مثنوی ﴾ یار چون بایار خوش بنشسته شد * صد هزاران لوح سردانسته شد * لوح محفوظیست پیشانئ یار * راز کونینش نماید آشکار) یارچون یارخوشله اوتورمش اوله اکر یاراضافتله اوقنمیوب قطعله اوقنورسه یار یارله چونکیم خوش اوتورمش اوله صدهزاران لوح سر بیلنمش اولور دیمك اولور البته طریقنده برکمسه برکمسه ایله یار اولسه وصحبت قیلسه نیجه یوز بیك علوم واسرار لوحه‌لری اوقنمش وبیلنمش اولور یارك ناصیه‌سی برلوح محفوظدر اول پیشانئ یار کندی مصاحبنه کونینك رازنی آشکار کوستر یاردن مراد شیخ کاملدر نیجون بومرید قابل کلسه برشیخ کامل ایله مصاحبت قیلسه آنك وجه شریفندن اکا ایکی جهانك اسراری منکشف ونمایان اولور ویاردن مراد شیخ اولدیغی وسالکه برشیخ کاملك لازم اولدیغی وشیخ دخی نه کونه کمسه اولدیغی بیان ایدرلر ﴿ مثنوی ﴾ هادئ راهست یاراندر قدوم * مصطفی زین کفت اصحابی نجوم) یارقدومده هادئ راه‌در مصطفی علیه الصلوة والسلام حضرتلری بوندن اوتری بنم اصحابم نجوم کبیدر دیدی کما قال علیه الصلوة والسلام (اصحابی کالنجوم بایهم اقتدیتم اهتدیتم) اصحاب صحبك جمعیدر صحب یاره دیرلر اول حضرتك انلر یاراولمشلر واول بدر کاملدن انلرك هر بری نجملر کبی نور استفاده قیلمشلر وفلك طریقت محمدیه‌ده انلرك هر بری نجملر کبی قدوم وسلوکنده اولان سالکلره هادئ راه الهی اولمشلر وارشاد وهدایت قیلمشلردر پس بونلردن هر قنغیسنه برسالك اقتدا ایلسه مقصود جانبنه مهتدی اولور ومطلوبنه یول بولور پس هر عصرده وارث علم نبوی وقائم مقام محمدی اولان کامللر دخی یاران رسول بلکه اخوان رسول علیه السلام کبیدر که کندیلردنصکره کلان واول حضرتك علمنه وارث اولان عزیزلر حقنده بنم اخوانم دیمش و (الاطال شوقی الی لقاء اخوانی) بیورمشدر پس هر کیم اخوان

رسول علیه السلام مثابه سنده اولان بر نجم هدایته کوز قوسه و اکا اقتدا قیلسه البته مقصودنه مهتدی اولور وحضرت حقك قربنه یول بولور ❊ مثنوی ❊

انجم اندر ریك ودریاره نماست * چشم اندر نجم نه کومقتد است * چشم راباروی اومی دارجفت * کرد منکیزان زراه بحث وکفت * زآنکه کردد نجم پنهان زان غبار * چشم بهتر ازربان باعثار * تابکوید اوکه وحیستش شمار * کان نشاند کرد وننکیزد غبار) نجملر قوملقده ودریاده رهنمادر یعنی (هوالذی جعل لکم النجوم لتهتدوابها فی ظلمات البروالبحر) آیت کریمه سنك فحواسنجه نجوم یول وایز بلورسز اولان قوملی یرلرده رهنما اولورنته کم (وبالنجم هم یهتدون) آیت کریمه سنك مفهومنجه چوق کسه لر بریه ده و بحرلرده نجمله استدلال قیلمشلر و مهتدی اولمشلردر سن همای سالك راه الهی یوزکی شول نجم هدایته قوکه اومقتدای اهل طریقت وپیشوای اصحاب معرفتدرسن کندی چشم قلبکی اول نجم فلك روحانیتك روی شریفیله جفت طوت یعنی کوکل کوزنی آنك یوزندن آیرمه آنك وجهی هرنه جانبه متوجه ایسه سن اکا تابع اول و بونیچون شویله در دیمکدن احتراز قیل بحث وقیل وقال یولندن توزقوپرمه وآنکله بحث وجدال وقیل وقال ایلمکه قصد ایلمه طالبه نافع اولان هر وجهله همان اکا اقتدا ایلمکدر و بحث وکفتاردن پرهیز قیلمقدر زیرا کفتار غبار کبیدر اول قیل وقال غبارندن نجم پنهان اولور ومغبراولوب سندن روی منیرنی ستر قیلور باعثار اولان زباندن چشم بهتردر یعنی سقوط وعثار ایله موصوف اولان دوشمکه وسورچمکه سبب اولان لساندن اکا کوز قویوب اکا تابع اولمق اولیدرتا کم اول نجم هدایت سویلیه که اکا وحی الهی شماردر که اول توزی اوتوردر وغبار قوپرمز یعنی اول کامل وآنك سوزی توز قوپرمز بلکه غباری تسکین و ازاله ایلر (م ی) چون شد آدم مظهر وحی ووداد * ناطقهٔ اوعلم الاسما کشاد * نام هرچیزی چنانکه هست آن * از صحیفهٔ دل روی کشتش زبان * فاش میکفتی زبان ازروی بنش * جمله را خاصیت وماهیتش * آنچنان نامی که اشیارا سزد * نی چنانکه خیز را خواند اسد) چونکم آدم پیغمبر علیه السلام حضرتلری مظهر وحی الهی ووداد ربانی یعنی آدم علیه السلام حق تعالینك چونکم وحینه مظهر ومحبتنه محل اولدی آنك نفس ناطقه سی اسمانك تعلیمنی آچدی وحق تعالی حضرتلری کل مسمانك اسملرنی اکا فتح ایلدی و بیلدردی نتکم (وعلم آدم الاسماء کلها) آیت کریمه سنك تفسیرنده ایکنجی دفترده آغاز منور شدن حواس عارف سرخنده * آدم انبئهم باسما درس کو * بیتنك شرحنده بورایه مناسب اولان تحقیقات مرور ایلمشدر آنده طلب اولنه آدم علیه السلام حضرتلری هر برشیئك نامنی انجلین که حقیقتده اول واردر دل صحیفه سندن آنی زبانی راوی

اولدی وآدم علیه السلام حضرتلرینك لسانی کندی قلبی لوحنده هر شیئك اسمنی روایت قیلدی اول آدم علیه السلامك روینندن زبان فاش سویلر جمله نك خاصیتنی وماهیتنی یعنی حضرت آدم علیه السلام هر شیئك حقیقتنی دیده دل ایله کوردیکندن انك زبانی جمله اشیانك خاصیتنی وماهیتنی فاش وآشکارا سویلردی آنجلین براسم سویلردیکه اشیایه حد ذاتنده لایقدر آنجلین دکل که خیزه وقورقغه اسد واصلحه افسد ونیکه بد دیه بلکه هر شیئه نه دیدی ایسه اول نام اول شیئك ذاتنه لایق ومناسب ایدیکه فی الحقیقه اول شیئك اسمی هم اول ایدی (م ی) نوح نه صد سال درراه سوی * بود هر روز یش تذکیر نوی * لعل او کویان زیاقوت القلوب * نی رساله خوانده نی قوت القلوب) نوح علیه السلام طقوزیوز ییل طریق سویده یعنی طوغری یولده هر کون اکابریکی تذکیر وبرتازه تعبیر ایلمك اولدی اول حضرتك لعلی یاقوت القلوبدن سویلیجی ایدی یعنی انك لبلری قلبلری جوهرندن تکلم ایلیجی ایدی حال بوکه نه رساله اوقومش ونه قوت القلوب اوقومش ایدی قوت القلوب ابوطالب مکی رضی الله عنه حضرتلرینك کتابنك اسمیدرکه مشایخ صوفیه دن وعظ ونصیحت قلان طائفهٔ علیه نك قتلرنده اول قتی معتبر کتابدر اما مظهر وحی حق اولان حضرت نوح علیه السلامی کورکه بوکتابلرندن برنی اوقومش ایکن هر کون کندی قومنه بریکی تعبیر ایله تازه تذکیر ایلردی ❊ مثنوی ❊ وعظ را ناموخته هیچ ازشروح * بلکه ینبوع کشوف وشرح روح) وعظی اول نوح علیه السلام هیچ شروحدن اوکرنمش ایدی بلکه کشوف ینبوعندن وروح شرحندن اوکرنمش ایدی یعنی حضرت نوح صلوات الله علی نبینا وعلیه وعظای زمانه کبی نیجه زمان متون وشروح تتبع ایلیوب خلقه نصیحت ایلمکی متون وشروحدن اوکرنمش بلکه کشوفات الهیه ینبوعندن وفیوضات ربانیه عیونندن آنك قلب شریفی طولمش وانشراح روحدن اوکرنمش ایدی روحدن شروح قیلان ومظهر فتوح اولان نوح مشربلر هم وعظی وعلمی کتبدن وروات‌دن اخذ ایتمزلر بلکه حی لایموت اولان خدای تعالی حضرتلرندن اخذ ایدرلر * کما قال ابویزید البسطامی قدس سره خطابا لاهل الرسوم ایها العلماء اخذتم علمکم میتا عن میت واخذنا عن الحی الذی لایموت (بیت) سر امسیت لکردیا بدان * راز اصبحنا عرابیا بخوان ❊ مثنوی ❊ زآن می کان می چونوشیده شود * منطق ازهرکنك جوشیده شود * طفل نوزاده شود حبر فصیح * حکمت بالغ بخواند چون مسیح) حضرت نوح علیه السلام و حضرت نوح مشربنده اولان اهل روح واصحاب فتوح هرکیم ایسه وعظ وتذکیری وعلم ومعرفتی واحسن وجهله اولان بیان وتعبیری شول می قدسیدن اوکرندیلرکه اول می قدسی چونکم

نوشیده اوله هرسوز بیلمز ایکمدن منطق جوشیده اولور وینابیع حکم انك قلبندن
لسانی اوزره کلور وچشمهٔ دهانندن آب حیات کبی جریان قیلور اول مدامهٔ
الهیدن طفل نوزاده حبر فصیح اولور حبرزیاده عالمه دیرلر یعنی اول مدامه‌دن
نوزاده اولان طفل فصیح وعلامه اولمق مرتبه‌سن بولور حضرت مسیح کبی بالغ
اولنلرك حکمتنی اوقور بالغ اولان حکمتی اوقور دیمك دخی جائزدر نته‌کم حضرت
عیسی علیه السلام هنوزدخی نوزاده ایکن اول مدامهٔ الهینك قوت قدسیه‌سیله
نطقه کلوب (قال انی عبدالله آتانی الکتاب وجعلنی نبیا وجعلنی مبارکا) دیو حکمتلر
سویلدی ونبوتنی والله قولی اولمسنی وحق تعالینك اکا کتاب اعطا ایلمسنی اخبار
ایلدی الحاصل بو برمدامهٔ الهیدر که بونك میخانه‌سنه برمقعدی قریب ایلسه‌لر
طریق الهیده تك و پوقیلور وآنك ذوقنك ذکرندن ابکم اولنلر نطقه کلور وعلیل
اولان شفا بولور ومیت اولسه زنده اولور کما قال ابن الفارض فی القصیده المیمیة
الخمریة (بیت) ولوقربوا من حانها مقعدامشی * وینطق من ذکری مذاقتها
البکم * ولوطرحوا فی فیء حائط کرمها * علیلا وقداشفی لفارقه السقم * ولونضحوا
منها ثری قبرمیت * لعادت الیه الروح وانتعش الجسم * وان خطرت یوما علی
خاطر امریء * اقامت به الافراح وارتحل الهم * و بورایه مناسب اولان تحقیقات
بوقصیده‌یه اولان شرحمزده تحریر اولنمشدر آنده طلب اولنه (مح) از کهی که
یافت زآن می خوش لبی * صد غزل آموخت داود نبی * جمله مرغان ترك کرده
چیك چیك * همزبان ویار داود ملیك) شول برکوهدنکه اول می الهیدن اول
کوه خوش لبلك بولدی واول میدن مراد تعالی حضرتندن (یاجبال اوبی معه) دیو
اول جباله ندا ایدوب داود علیه السلام حضرتلریله بیله ترجیع اصوات ایلمکه
امر الهی واقع اولمسیدر که جبال بونددن و بو امر خدادن مست اولدی
وخوش لب اولوب حضرت داود علیه السلامله هم آواز اولمغه وترجیع اصوات
بولمغه قدرت بولدی داود نبی علیه السلام حضرتلری اول می الهیدن خوش لبلك
بولان طاغدن نیجه یوزقول وغزل اوکرندی وکذلك جمله طیوردخی چیك چیك
ایتمکی و بی‌معنی قوری بیره اوتمکی ترك ایلمشلر ملیك اولان داود حضرتلرینك
همزبانی ویاری اولدقلری حالده زیرا جباله ندا اولنوب اوبی معه دیمکله امر
قیلندیغی کبی طیره دخی ندا اولنوب امر قیلنمشدر کما قال تعالی فی سورة سبأ (یاجبال
اوبی معه والطیر) وتقدیری (ویاایها الطیر اوبی معه) دیمکدر و بو آیت کریمه‌نك
الی آخره تفسیری اوچنجی دفترك اواخرنه قریب تفسیر یاجبال اوبی معه سرخنده
مرور ایلمشدر آنده طلب اولنه ﴿ مثنوی ﴾ چه عجب کر مرغ کردد مست او *
چون شنید آهن ندای دست او) نه عجب که مرغ آنك مستی اوله چونکم آهن

آنك دستنك نداسن اشتدی یعنی (والناله الحدید) آیت کریمه‌سنك مفهومی
اوزره حق تعالی حضرتلری دموری حضرت داود علیه السلامه موم کبی ملایم
ایلدی هر بار که بردمور حضرت داود علیه السلامك النه کلیدی اول دمور الله
امریله اول حضرتك دست شریفنده نرم اولوردی وکأنه آنك النی بیلوردی
وانك الینك امرنی ونداسنی اشیدوب قبول قیلوردی چونکم آهن بویله جامد
وسخت وغلیظ برشیء ایکن اول حضرتك دست شریفنك نداسنی اشتدی وامرین
قبول ایدوب النده نرم اولدی عجبیدر طیورذی روح ایکن انك مستی اوله یعنی آهن
انك النده موم کبی نرم اولمق عجب اولمجق طیور دخی انك مستی اولمق وانکله هم
آواز اولوب تسبیح قیلمق عجب اولمز (مح) صرصری برعاد قتالی شده * مر سلیمان
راچوحمالی شده * صرصری می برد برسر تخت شاه * هرصباح وهرمسا یکماهه راه
* هم شده حمال وهم جاسوس او * کفت غائب را کنان محسوس او) برصرصر
عاد قومی اوزره برقتال اولمش سلیمان حضرتلرینه حمال کبی اولمش بو بیتك ماقبلنه
مناسبتی بو تقدیر اوزره اولورکه چونکم آهن حضرت داود علیه السلامك
دستنك نداسن اشتدی اکا موم کبی نرم اولدی وانقیاد قیلدی سائر کسنه‌لره ینه
شدید وقاهر وقتال اولسه عجب دکلدر نته‌کم برنرم وملایم اولان باد قوم عاده
صرصر اولوب قتال اولدی وامر حقله سلیمان پیغمبر علیه السلامه برحمال کبی اولدی
شاه عالم اولان سلیمانك تختنی برصرصر باش اوزره ایلتدی هرصباح وهرمسا
برآیلق یول نته‌کم حق تعالی (ولسلیمان الریح غدوها شهر ورواحها شهر)
بیوردی اول باد صرصر اول سلیمانك حمالی اولوب تختنی کتوردی وهم آنك
جاسوسی اولوب اطراف وجوانبدن اکا خبر کتوردی غائبك سوزنی او سلیمان
علیه السلامك محسوسی ایدیجی ایدی یعنی غائبده اولان کسنه‌نك کفتارنی او سلیمان
علیه السلامك محسوسی ایدیجی ومسموعی قلیجی ایدی دیمك اولور کفت کسرتایله
غائبه مضاف اوقنور ومحسوس کنان او بو تقدیرنده اولور ﴿ مثنوی ﴾ باددم که
کفت غائب یافتی * سوی کوش آن ملك بشتافتی * که فلانی اینچنین کفت این زمان *
ای سلیمان مه صاحب قران) دمك بادیکه غائبك سوزنی بولیدی یعنی نفس یلی که
برغائبده اولان کسنه‌نك سوزنی بولیدی اول ملك جهانك کوشی طرفنه سرعت ایلردی
بویله دیوکه فلان کسه بوزمان بویله دیدی ای صاحب قران اولان اولو سلیمان
یعنی باد غائبده اولان کسنه‌نك سوزلرنی کتوروب سلیمان نبی علیه السلام حضرتلرینك
سمع مبارکلرینه ایصال ایلردی و بویله دیو سویلردیکه ای صاحب قران اولان اولو
سلیمان علیه السلام فلان کسه بوزمان اشته شویلجه دیدی آکاه اول پس ینه بو معارفی
بیان ایلدکدنصکره موش ایله چغزلك حکایه‌سنی بیان ایلمکه شروع ایدوب بیوردلر

﴿ تدبیر کردن موش باچغز که من نمی توانم برتو آمدن بوقت حاجت
در آب میان ماوصلتی باید که چون من برلب جوآیم تراتوانم خبرکردن
وتوچون برسرسوراخ موش خانه آیی مراتوانی خبرکردن الی آخره ﴾

بوسرخ شریف موشك چغزله تدبیرایلمسیدر بویله دیوکه ای چغز پس حاجت وقتنده سن آبده ایکن سنك اوزریکه کلمکه وسنکله مصاحبت قیلمغه قادر اوله مزم بزم اورتامزده بروصلت وبرسبب کرکدرکه چونکم بن ایرمق کنارنه کلم سکا اول واسطه ایله خبرایلمکه قادراولم وسن هم چونکم آبدن چیقوب موش خانه سوراخنك طرفنه کله سن بکا اول واسطه ایله خبرایلمکه قادراوله سن بوسوزی آخرنه منتهی اولنجه یه دك بویله سویلدی وبوکونه تدبیر وتدارك ایلدی (می) این سخن پایان ندارد کفت موش * چغز راروزی که ای مصباح هوش * وقتها خواهم که کویم باتوراز * تودرون آب داری ترك تاز * برلب جو من ترانعره زنان * نشنوی درآب نالهٔ عاشقان * من درین وقت معین ای دلیر * می نکردم ازمحاکات توسیر) بوسوز پایان ونهایت طوتمز الحاصل موش چغزه برکون دیدیکه ای مصباح هوش شول وقتلرکه بن سکا رازسو یلمك استرم سن آب ایچره ترك تاز طوترسن یعنی ایرمق ایچره تك و پوایلرسن بن ایسم لب جویده سکا نعره اوریجی اولورم سن آبده عاشقلرك ناله سنی اشتمزسن بن ایسم بومعین وقتده ای دلیرسنك محاکاتکدن سیراولمزم یعنی بن سکا مشتاقم سنکله مسامره ومکالمه قیلمق ایسه بروقت معینه مخصوصدر بن ایسم بووقت معینده سنکله مسامره ومکالمه ایلمکدن طویمزم استرمکه همیشه سنکله مکالمه ده اولم وسکا عرض حال قیله م بومناسبتله عاشقلرك معین اولان وقتلرده قناعت قیلیوب همیشه حضرت حقله مناجات ایتمکه ومکالمه قیلمغه آرزو ایلدکلرنی بوبیتله بیان ایلمکه شروع ایدوب بیوررلر ﴿ مثنوی ﴾ پنج وقت آمد نماز رهنمون * عاشقانرافی صلاة دائمون) رهنمون اولان کسه لرك نمازی بش وقت کلدی عاشقلرصلوتده دائملردر رهنمون یول کوستریجی و یول کوسترلمش معناسنه هم استعمال اولنور فارسیده قرینه اقتضا ایلدیکنه کوره متعدی یه لازم ولازمه متعدی معناسی و یریلور بعض نسخه ده نمازله رهنمونك ما بیننده واوعاطفه واقع اولمشدر وتقدیر کلام بویله دیمك اولورکه یول کوستریجینك نمازی عامهٔ مؤمنینه بش وقت کلدی بوتقدیراوزره رهنموندن مراد حضرت نبی علیه الصلوة والسلام اولور وایکنجی وجه اوزره معنی یول کوسترلمش اولان مؤمنلرك نمازی بش وقت کلدی وانلر بش وقت نمازقیلمغه واوقات معینه ده حضرت حقه مناجات ایلمکله قناعت وا کتفا قیلدیلر اما عاشقلر همیشه صلوتده اولدی وصلوة قیلمغه مواظبت

ومداومت ایلدیلرنته کم حق تعالی حضرتلری (والذین هم علی صلواتهم یحافظون) بیوردی اهل تفسیر یحافظون ای یواظبون و یداومون علیها دیمکله تفسیر قیلدی واوله اولدیغی اوزره معنی نماز ورهنمون بش وقت کلدی دیمك اولور ورهنموندن مراد ازان اولورکه اول عباد اللهی صلوته دعوت ایدیجی و یول کوستریجیدر وعاشقلرك صلوتده دائم اولملری بوطریقله درکه برعاشقك کاربکه میقات صلوتده مشاهدهٔ محبوب قیلمغه انتظاری اوله وکمال حظی وانتی صلوتده بوله اول عاشق دائما صلوة ایچره اولور کماقال النبی صلی الله علیه وسلم (الانسان فی صلوة مادام ینتظر الصلوة) وشیخ حضرتلری فتوحاتده (والذین هم علی صلواتهم یحافظون) آیتنی تفسیرایدوب بومحله مناسب بیوررلر که ای یداومون علیها و یؤدونها فی اوقاتها فالمراد بالمحافظة المداومة کماجاء وقتها فعلوها وان کان بین الصلاتین امود ومن هذا حصل الدوام للمصلین ﴿ مثنوی ﴾ نه بپنج آرام کیردآن خمار * که دران سرهاست نه پانصدهزار) اول خمار که اول باشلرده واردرنه پنجه آرام طوترونه بش یوز بیك ایله سرها فتح سینله وکسرسینله دخی اوقنمق جائزدر کسرسینله سرك جمعی اولور وسرقلبه دینور امافتح سینله رأس معناسنه اولمق مناسبدرکه خمار اصل باشده اولور وخماردن مرادبونده خمار الهی ومحبت ربانیدر است لفظی بونده هست معناسنه درکه فارسیده است هست معناسنه وکذلك هست هم است معناسنه چوق استعمال اولنور وبو بیتك تقدیری آن خمارکه درسرهای عاشقانست نه به پنج وقت آرام کیردونه به پانصدآرام کیرد دیمك اولوریعنی هیچ بروقتده آرام طوتمز وقرار ایتمز بلکه همیشه هروقتده وهرآن وهرساعتده الی مالانهایه معشوق ایله معامله ده ومکالمه ده ومشاهده ومعاینه ده اولمق استر ﴿ مثنوی ﴾ نیست زرغبا وظیفهٔ عاشقان * سخت مستسقیست جان صادقان * نیست زرغبا وظیفهٔ ماهیان * زانکه بی دریا ندارد انس وجان) زرغبا عاشقلرك وظیفه سی دکلدر زیرا صادقلرك جانی محکم مستسقیدر زرغبا ماهیلرك وظیفه سی دکلدر زیرا که ماهی دریاسز انس وجان طوتمز بو بیتلر بوحدیث شریفه اشارت اولور (قال صلی الله تعالی علیه وسلم (زرغبا تزدد حبا) رواه البزار والطبرانی عن ابی هریرة رضی الله تعالی عنه وبزار و بیهقی بونی ابوذر رضی الله تعالی عنه حضرتلرندن دخی روایت ایتمشلردرکه حضرت نبی علیه السلام انلره زرنی غبا تزدد حبا بیورمشلردر معنای شریفی اولکی روایت اوزره دوستکی هفته ده برزیارت ایله حتی زیاده اولسون و بونك سببی بودرکه کثرت مشاهده قلت حرمته ونقصان محبته باعث اولور پس هفته ده برکره زیارت اولنجق محبتك زیاده لکنه سبب اولور ولکن بومعنی اکثره بناءدر والا بعض عاشقلر اولورکه کندی دوستنی ومحبوبنی هرکونده بش کره زیارت ایلمسه

اولمز وقناعت كلمز پس زرغبا عاشقلرك وظيفه سى دكلدر زيرا صادقلرك جانى محبوبلرى
طرفنه محكم مستغرق وتشنه درانلر بعض اوقاتده آنكله ملاقى اولملرى ايله رييان اولمز
ومتسلى دخى اولمزلر زرغبا ماهى سيرت اولنلرك وظيفه سى دكلدر زيرا دريايله انس جان
طوتمشلر درياسز اصلا انس جان طوتمزلر پس زرغبا حديثى اهل طبيعت ايچون
اولور كه طبيعت بهرحال برشيئى چوق كورمه اندن سيراولوب ملول اولور اما
اهل محبت محبوبلرنى هرنه قدر كورسه وآنكله هرنه قدر مكالمه لر قيلسه لر كتدكجه
محبتلرى زياده اولور پس زرغبا بونلرك وظيفه سى اولميوب همان انلر ايچون دينلمش
اولور ﴿ مثنوى ﴾ آب اين دريا كه هايل بقعه ايست * باخمار ماهيان خود
جرعه ايست) بودريانك صويكه هولناك بر مكاندر ماهيلرك خمارنه نسبت
خود برجرعه در بقعه مكان خالى يه دير بودريا ديدكلرندن مراد درياى طاعت
وياخود درياى محبتدر كه حق تعالى حضرتلرينه طاعت قيلمق ومحبت ايلمك شول
هولناك دريا كبيدر كه خلق عالم آندن قورقرلر وجودلرينه ضرر كلمه ديو اما اول
درياى طاعت وبحر محبت هرنه قدر هولناك بقعه اولورسه اولسون ماهيان بحر الهى
اولان عاشقلرك خمارنه نسبتله او برجرعه كبيدر (م ى) يك دم هجران بر عاشق
چوسال * وصل سالى متصل پيشش خيال) بردم هجران عاشقك قتنده بريل
كبيدر متصل بريل وصال آنك اوكنده خيالدر يعنى عاشق معشوقندن بردم جدا
اولمق سازناسك كندى محبوبلرندن بريل جدا اولمسى قدردر وعاشقك قتنده
على الاتصال برسنه وصال خيال قبيلندندر كه عاشقك قتنده بروصالكه نقصانى
وزوالى اوله اول عاشقه نسبتله وهم وخيال مشابه سنده در عاشق هميشه وعلى الدوام
وصال استر يوخسه كاهى وصال وكاهى هجران اولسه آنك قتنده معتبر اولمز
﴿ مثنوى ﴾ عشق مستقيست مستقى طلب * درپى هم اين وآن چون روز
وشب) عشق مستقيدر مستقى طلبدر هم بو آنك واو بونك پينده روز وشب
كبيدر يعنى عشق فى الحقيقه عاشقه زياده تشنه در ومستسقى وتشنه عاشق طالب
ايدجيدر عشق عاشقك پينده وعاشق دخى هم عشقك پينده كيجه وكوندز كبيدر
عشق كاه اولور كه معشوق معناسنه اولور بووجه اوزره عاشق ايله معشوق هم برى
برلرينه تشنه لر درودائم على التوالى برى برلرينك طالبيدرلر نته كم دينمشدر (بيت) عاشقان
هرچند مشتاق جمال دلبرند * دلبران بر عاشقان از عاشقان عاشقترند ﴿ مثنوى ﴾
روز برشب عاشقست ومضطرست * چون ببينى شب بروعاشق ترست * نيست آن
ازجست وجو يك لحظه ايست * ازپى هم شان يكى دم ايست نيست * اين كرفته
پاى آن آن كوش اين * اين بران مدهوش وآن بيهوش اين) كوندز كيجه يه
كويا مثلده عاشق ومضطردر چونكه ديده غيب بين ايله نظر ايليه سن كيجه

كوندزه اوزره دخى عاشقتردر كورمزميسن انلر برى برلرينى جست وجو ايلمكدن
برلحظه توقف واقامت ايتمك يوقدر ايست طورمق معناسنه در هم انلر برى برينك
آردنجه اولمقدن بردم ايست يوقدر بلكه بونلر هميشه برى برينك آردنجه اولورلر
وطورمدين بربرينى طلب قيلورلر فى المثل بو كيجه كوندزك پاينى واول كوندزك كيجه
قوالغنى طوتمش بو آنك مدهوشى واول هم بونك مدهوشى اولمش پس عاشقله معشوقى همان
كيجه ايله كوندز قياس ايله كه كيجه ايله كوندز نيجه برى برينك آردنجه اولورلر ايسه عاشقله
معشوق هميشه برى برنى بويله طالب اولورلر ﴿ مثنوى ﴾ دردل عاشق بجز معشوق
نيست * درميانشان فارق وفاروق نيست * در دل معشوق جمله عاشقست *
دردل عذرا هميشه وامقست) عاشقك كوكلنده معشوقندن غيرى يوقدر انلرك
اورتاسنده فارق ودخى فاروق يوقدر فارق فرق ايدجى وفاروق مبالغه ايله فرق
ايدجى ديمكدر بونده ادنى واعلا واضعف واقوى انلر ميانندن برفرق ايدجى شيئ
يوقدر ديمك اولور پس حقيقتده انلرك ميانى جزئى وكلى برفرق ايدجى شى اولمز
(بيت) هركه عاشق ديديش معشوق دان * كو بنسبت هم اين است وهم آن *
بيوردقلرى بو معنايى مؤيد اولور وبونك تحقيق اوايله قريب * ع * جمله معشوقست
وعاشق پرده * بيوردقلرى بيتك شرحنده مرور ايلدى معشوقك كوكلنده جمله
عاشقدر نته كم عاشقك كوكلنده هم معشوقدن غيرى كمسه يوقدر عذرانك كوكلنده
هم معشوقدن غيرى كمسه يوقدر عذرانك كوكلنده هميشه وامق واردر نته كم وامقك
كوكلنده دخى عذرادن غيرى نسنه يوقدر عذرا بر معشوقه نك اسميدر ووامق
آنك عاشقنك اسميدر ﴿ مثنوى ﴾ بريكى اشتر بود اين دو درا * پس چه
زرغبا بكنجند اين دورا * هيچ كس با خويش زرغبا نمود * هيچ كس با خود بنوبت
يار بود) بو ايكى جرس فى المثل براشترده اولور پس بو ايكيسنه نيجه زرغبا صيغار يعنى
وجود اشتر كبيدر عاشقلق ومعشوقلق فى المثل وجود حقيقى يه نسبتله براشترده اولان
ايكى جرس كبيدر كه اول ايكى جرس برى برلرينه بغايت قريبدر وصدالرينك دخى
برى برينه قرب تامى واردر بويله اولان ايكى شيئك ميانه زرغبا مفهومى نيجه
صيغار كه انلر هميشه بر وجودده درلر وعاشقلق ومعشوقلق انجق ايكى اعتباردر
وحقيقتده بونلر نفس واحده حكمنده در پس هيچ بركمسه كنديسنه زرغبا ديمكى
كوستردیکى بومقرردر كه كوسترمدى هيچ بركمسه كنديسيله نوبتله يار اولمديغى
بومقرردر كه اولمدى امدى عاشقله معشوق فى الحقيقه نفس واحده كبيدر پس
كاهى يار اولوب وكاهى جدا اولمق ممكن اولمز بلكه عاشق هميشه معشوق ايله در
﴿ مثنوى ﴾ آن يكى ئى كه عقلش فهم كرد * فهم اين موقوف شد برمرك مرد *
وربعقل ادراك اين ممكن بدى * قهر نفس از بهر چه واجب شدى * باچنان

رحمت كه دارد شاه هش * بی ضرورت چون بكويد نفس كش) بو ديديكم برلك
اول برلك دكلدركه عقل انی فهم قيله واول اتحاد دكلدركه عقلا آنی ادراك ايليكه
قادر اوله بو اتحادی فهم ايلك مردك مركنه موقوف اولدی اكر برمرد اول
اولمسه وكالمت بين يدی الغسال اولمسه وافنای وجود مجازی قيلسه بو اتحاد نه كونه
اتحاددر آنی بيلز بو اتحاد شئين متغاير ينك كاو بری برينه متصل اولمسی كبی
دكلدر بلكه عاشق مقارنتی و تثليثی و باطنده اولان ضديتنی افنا ايتمكله معلوم
اولور اكر مجرد عقلله بو برلكك حقيقتنی ادراك ممكن اوليدی طريق الهيده نفسی
قهر ايلك نيچون واجب اولوردی نفسی قهر ايلك ومن ومادن كچمك بو اتحادی
بيلمكه وسيله در بو نجاين رحتله كه عقل شاهی طوتر ضرورتسز نفسی اولدرنيچون
در شاه هشدن مراد رسول اكرم صلی الله تعالی عليه وسلم حضرتلری اولمقده
جائزدركه اول حضرت عليه السلام عقل شاهيدر ورحمة للعالميندر اول حضرت
عليه الصلوة والسلام مؤمنلره كندی نفسلرندن اولی وارحم ايكن بومرتبه رحمت
طوتاركن اكر ضرورت اولميدی نيچون نفسكزی اولدرك ديردی ونفسی ذليل
اولان حقنده طوبی لمن ذلت نفسه ديردی بوندن معلوم اولوركه نفسنی ذليل ايلين
كسه يه طيبت وسعادت واردر شاه هشدن مراد حق تعالی حضرتلری او لسه ده
جائزدر و بو وجهه اوزره معنی اول شاه عقلكه آنجلاين رحمت عظيمه طوتاركه ارحم
الراحميندركه قوللرينه پدر ومادرندن هروجهله ارحمدر اكر نفسی بنده يه
اولدرمك لازم اولميدی ضرورتسز نيچون نفسكزی اولدرك ديردی نته كم
بنی اسرائيله (فتوبوا الی بارئكم فاقتلوا انفسكم) ديدی بوندن معلوم اولديكه
نفسك مشتهاسنی وهواسنی ومخالفاتنی ازاله ايتمكله انی طريق الهيده اولدرمك
واولمزدن اول اولمك مرتبه سنه ايركورمك بنده يه واجب ولازم ايمش

﴿ مبالغه كردن موش درلابه وزاری ووصلت جستن ازچغزآبی ﴾

﴿ مثنوی ﴾ كفت كای يار عزيز مهركار * من ندارم بی رخت يكدم قرار *
روزنور ومكسب وتابم توی * شب قرار وسلوت وخوابم توی * ازمروت باشد ارشادم كنی *
وقت وبی وقت از كرم يادم كنی) موش چغزه بويله ديدی كه ای يار عزيز ومهر
كار بن سنك يوزكسز بردم قرار طوتمزم كوندز بنم نورم ومكسبم وتاب وتوانم
سنسن كيجه قرار وسلوت وخوابم سنسن سلوت شاد يلكه ديرلر ايمدی اكر بنی ملاقاتكله
شاد ايليه سن مروتدن اولور و وقتلو ووقتسز كرمكدن بنی ياد ايليه سن ديدی
﴿ مثنوی ﴾ درشبا روزی وظيفه چاشتكاه * راتبه كردی وصال ای نيك
خواه * من برين يك بار قانع نيستم * درهوايت طرفه انسانيستم) كيجه وكوندزده

قوشلق وظيفه سنی وصالكی راتبه يعنی وظيفه ايلدك ای نيك خواه كيجه ده
وكوندزده بركره وصاله و بروقت التقايه قانع دكلم سنك هواو محبتكده بن برطرفه
انسانمدر يعنی بن سنك هواكده سائر انسانه بكزمزمكه انلر بروقته و بايكی وقته
قانعلر در بن برعجب انسانمكه هيچ سنك وصالكه قانع دكلم ﴿ مثنوی ﴾ پانصد
استسقاستم اندر جكر * باهر استسقا قرين جوع البقر) بنم جكرمده مثلا بشيوز
استسقا واردر هر بر استسقا صغر آجلغينه قريندر رجوع البقر شول مرضه ديرلركه
هرنه قدر ييسه طويدغنی بيلز يعنی بنم درونمده سنك آب و صالكه نيچه يوز
تشنه لكم واردر كه هر بر تشنه لكه جوع البقر قريندر سنك وصالكه نه طويرم
ونه قانه رم بلكه آب وغدايه نيچه محتاج ايسم اكا دخی آچم ديدی بونده بركسه
كندی نيكو اولان يارنه بو مرتبه آج ومحتاج اولمق لازم اولديغنه تنبيه واردر اكر
اول ناز واستغنا يوزنده اولورسه ادنی اولان كسه اكا عرض نياز واحتياج ايتمك
لازم كلور ﴿ مثنوی ﴾ بی نيازی از غم من ای امير * ده زكات جاه و بنكر بر فقير *
اين فقير بی ادب نادرخورست * ليك لطف عام تو زآن برترست * می نجويد
لطف عام تو سند * آفتابی برحدثها می زند) ای امير سن بنم غممدن بی نياز ومستغنی سن
يعنی ای شريف وعالی سن بكا محتاج ومفتقر دكلسن اما بن سكا محتاج ومفتقرم
جاهكك ومرتبه كك زكاتنی و يرو فقير وسكا محتاج اولنه نظر مرحمتله نظر ايله اكر
بو بی ادب وكستاخ اولان فقير سكا نالايقدر اما سنك عام اولان لطفك اندن برتر
وعاليتردر سنك عام اولان لطفك سند وسبب استمز و بر آفتاب فی المثل حدثلر اوزره
اورر يعنی بر آفتاب صيبه سز حدثلرو نجسلر وخبيثلر اوزره طوقنور اصلا انك نوريا كنه
عيب وشين لاحق اولمز واكا ضرر ونقصان دخی كلمز ﴿ مثنوی ﴾ نور اوراز آن
زيانی نامده * وآن حدث از خشكی هيزم شده * تا حدث در كلخنی شد نوريافت *
دردر ودیوار حمامی بتافت * بود آلايش شد آرايش كنون * چون بر و برخواند
خورشيد آن فسون) اول خورشيد نورنه اوحدث دوقنمقدن واكا ضيا و يرمكدن
برزيان كلمش واما اول حدث خشكلكدن هيزم اولمش واندن بو قدر نفع وفائده
بولمش حتی حدث بر كلخنه كندی نور بولدی يعنی خشك اولمش حدث كلخنه هيزم
اولمغه لايق اولوب اكا كيدوب نارلق ونورانيت بولدی بر حمامك درودیوارنه
يلدرادی يعنی انك درودیوارنه تأثير قيلدی وحرارت و يردی اول حالده آلايش
ومردار ايدی نورشمسله خشك اولوب كلخنده ياندقدنصكره شمدی آرايش حمام
اولدی تا حمام انكله كرم اولدی وزينت بولدی چونكم خورشيد اول فسونی
اكا اوقودی يعنی چونكم كونش اول حدث اوزره پرتو صالدی وانی كرميتله يابس
قيلدی اول حدث آرايش حمام اولمغه سبب اولدی پس حدث كبی بدطبيعت

ونجس سیرت اولنلری هم خورشید معنوی اولان حضرتلرك تربیه و پرتوی نارعشقه لایق ایدوب کلخن ریاضتده یاندقدنصکره حمام کائناتك زینت وآرایشی او لمغه انی لایق ایدرلر ﴿ مثنوی ﴾ شمس هم معده زمین را کرم کرد * تازمین باقی حدثهارا بخورد) شمس هم زمینك معده سنی کرم ایلدی حتی زمین باقی حدثلری یدی یعنی شمسك خاصیاتی قتی چوقدر جمله خاصیاتندن بری اولدرکه حدثی خشك ایدوب کلخنه لایق ایلر وزمینده باقی قلان حدثلری زمینك معده سنی کرم ایلیوب اول حدثلری زمینه اکل ایلر ﴿ مثنوی ﴾ جزو خاکی کشت ورست ازوی نبات ۔ هکذا یمحوا الاله السیئات) حدث جز و خاکی اولدی واندن نبات بتدی آکاه اول الله تعالی حضرتلری سیئاتی بونك کبی تبدیل ایلر یعنی زمین حدثی وخبثی محوایدوب اول حدث جزو خاکی اواوب اندن پاك وطاهر نبات بتدیکی کبی حق تعالی حضرتلری هم بنده لرینك سیئاتنی محوایدوب حسناته تبدیل ایلرنته کم (اولئك یبدل الله سیئاتهم حسنات) بیوردی اکثرعلما سیئاتله خبث وملوث اولان انسانك جسدنی نجاستله خبث ومردار اولمش بغدایه وار بعیه وسائرحبوباته تشبیه ایلمشلردر چون وافر بغدای مثلا نیجه کون نجاستده طورسه وبرکمسه انی کتوروب زمینه اکسه واول بتسه واندن بغدای حاصل اولسه اول بغدای پاك وطاهراولور اصلا انده نجاست اثری قالمز کذلك برمسلم کمسه سیئه ایله اولسه (الموت کفارة لکل مسلم) حدیث شریفنك موجبنجه موت هرمسلمه مکفر ذنوب اولور وحقوق عباد واخلاق راسخه دن غیریسنی موت مؤمندن تطهیر وازاله قیلور دیمشلردر ﴿ مثنوی ﴾ باحدث که کمترینست این کند * کش نبات ونرکس ونسرین کند * تابنسرین مناسك دروفا * حق چه بخشددر جزاودر عطا) حدثه که کمترین وبدترین اشیادر بونی ایلرکه انی نبات ونرکس ونسرین ایلر تاکم وفاده مناسك نسرینته حق تعالی حضرتلری جزاوعطاده نه بخش ایلر بوکا کوره قیاس ایله یعنی حدث ونجس مثابه سنده اولان عاصیلر ومسیئلرکه بنده لرك کمتربنی وقوللرك بدترینیدر حق تعالی بونی ایلرکه انلرك سیئه لرنی تبدیل ایدوب نبات ونرکس ونسرین کبی حسنه لرویررو انلری کناهدن وخطادن پاك وطاهر اولان کمسه لرمرتبه سنه ایرکورر بوندن قیاس ایله که عبادت نسرینلرینه ووفادارلق زمینده بتن طاعت کللرینه حق سبحانه وتعالی جزا وعطا ایلدکده نه ویرر ومطیع ومنقاد اولنلری فکرایله نه مرتبه یه ایرکورر ﴿ مثنوی ﴾ چون خبیثانرا چنین خلعت دهد * طیبین را تاچه بخشددررصد * آن دهد حقشانکه لاعین رأت * که نکنجددر زبان ودرلغت) چونکم حق تعالی خبیث اولنلره وعصیان قیلنلره بونجلین خلعت و یرر ونعمت وسعادت مرتبه سنه ایرکوررصدده اولان وترقب

قیلان طیبلره تانه نعمت ویرر بوندن قیاس ایله حق تعالی حضرتلری انلره انی ویرکه برکوز کورمدی وحق تعالینك اول طیبینه وعباد صالحینه ویردیکی زبانه واغته صیغمز واصلا بربشرك خاطره سنه خطورقیلمز (کماقال الله تعالی فی حدیثه القدسی اعددت لعبادی الصالحین مالاعین رأت ولااذن سمعت ولاخطر علی قلب بشر وقال تعالی فی کلامه المجید فلاتعلم نفس مااخفی لهم من قرة اعین جزاء بما کانوا یعملون) (مثنوی) ما کییم این رابیا ای یارمن * روزمن روشن کن ازخلق حسن * منکر اندر زشتی ومکروهیم * که زپر زهری چومار کوهیم) بزبومرتبه اولان نعمت ایچون کیمز ای بنم یارم کل کوزل خلقکدن بنم روزیمی روشن ایله یعنی بز بومرتبه اولان لطف واحسانه لایق دکلز وبزهم برشی دکلز کل ای بنم یارم وانیسم لطیف وجمیل اولان خویکدن بنم کوندزیمی روشن ومنورایله بنم زشتلکمه ومکروهلکمه نظرایله زیرا بن پرزهرلکمدن مارکوهی کبی یم یعنی برمرتبه خبیث ومکروه ایسمده بنم بومکروهلکمه وخبیث خصالمه نظرایله (مثنوی) ای که من زشت وخصالم جمله زشت * چون شوم کل چون مرا اوخار کشت * نو بهار حسن کل ده خاررا * زینت طاووس ده این مارررا) ای بنم یارم بنکه زشتم وبنم جمله خصالم دخی زشتدر بن نیجه کل کبی اولورم چونکم اول دست تقدیر بنی خارا کدی یعنی بنکه وجوده خار کبی کلمشم ومکروه وبدطبیعت اولمشم کل کبی نیجه لطیف اولورم بن وبنم خصالم جمله زشت وقبیحدر ایمدی بوخاره حسن کل نو بهارنی ویر بوماره طاوس زینتی ویر * بیت * هرچندنیم لایق بخشایش تو * برمن منکر برکرم خویش نکر) بنم خارلغمه ومارلغمه باقمه کندی لطف وکرمك بیدریغ او ادیغنه نظرایله ولطفکی بوناکسدن دریغ ایلمه (مثنوی) درکمال زشتیم من منتهی * لطف تودرفضل ودرفن منتهی) ای یارعالی ومصاحب سامی کمال زشتلکده بن منتهایم اما سنك لطفك فضلده وفنده منتهیدر یعنی هرنه قدر زشتلکده بن منتهی ایسم فضل وکرم فنده سندخی زیاده منتهی واکملسن ﴿ مثنوی ﴾ حاجت این منتهی زان منتهی * تو برآرای حسرت سروسهی) بوزشتلکده منتهی اولان بدخصلتك اول فضل وکرمده منتهی اولان جنابکدن حاجتنی ای سروسهینك حسرتی ومغبوطی سن کتور یعنی ای عدالت واستقامتده سروسهینك مغبوطی اولان بوزشتلکده منتهی اولان عاصینك مراد وحاجتنی سن لطفکده منتهی اولانی حاصل ایلیوب یتوردیمك اولور ﴿ مثنوی ﴾ چون بمیرم فضل توخواهد کریست * از کرم کرچه زحاجت او بریست * برسرکورم بسی خواهد نشست * خواهد ازچشم لطیفش آب جست * نوحه خواهد کرد برمحرومیم * چشم خواهدبست ازمظلومیم) چونکم بن اولم سنك فضلك اغلیسردر

كرمندن اكرچه حاجتدن او بر يدر بوندن مقصود بردنى وحقيراولان كمسه اكر
بوكونه سوزى حضرت حقه ديمك مراد ايلرسه فضلدن مقصود مظهرفضل
الهى اولان وليلر وعالملر اولور واكر برشريف وعالى كمسه يه خطاب ايدوب ديمك
مراد ايلرسه انك فضلنى بررحيم كمسه منزله سنه تنزيل ايلمش اولور وتقدير كلام
بويله ديمك اولور كه چونكم بن اى بنم عالى وشريف اولان يارم بوحسرتله اولم
كال كرمكدن سنك فضلك بنم اوزريمه اغلايسردز اكرچه اواحتياجدن عارى
ويدر بنم قبرم اطرافنده سنك فضل ورحمتك چوقلق اونور يسردر انك چشم
اطيفندن آب ديده صحرا يسردر يعنى ياشلردوكمك استر بنم محروملغم اوزره اوسنك
فضل وكرمك نوحه ايلمك استر بنم مظلوملغمدن كوز باغلق استر يعنى بنم
مظلوملغمدن اوترى بنم محروملغمدن وزشتلكمدن تمامى قيلق واغمازه بن ايلمك
استر ﴿مثنوى﴾ اندكى زآن لطفها اكنون بكن * حلقهٔ دركوش من كن زآن
سخن * آنچه خواهى كفت تو با خاك من * برفشان برمدرك غمناك من) اول
تراب اولدقدنصكره آخردمده ايليه جكك لطفلردن شمدى برازجق ايله اوحيده
بكا سويليه جكك لطف آميز اولان سوزدن شمدى بنم قولغمه برحلقه ايله اول
نسنه يكه سن بنم خاكمه ديمك استرسن حالا بنم غمناك اولان محل ادراكم اوزره
نثار ايله مدرك فتح ميم ايله مصدر ميمى واسم مكان اولمق دخى جائزدر وبونده
خلاصهٔ كلام اولدركه اكرخداى تعالى حضرتلرى واكرخداى تعالينك مقرب
اولان نبيلرى ووليلرى هروجهله مؤمنلره ارحم واكرمدر وحق تعالينك يوز رحمتى
واردر برينى بودنياده عبادى اوزره نثار قيلشدركه خلقك بربرلرينه تعطف
وترحم ايلمسى وپدر ومادرك كندى اوغلنه مرحمت قيلمسى اول بررحمتك اثرى
وعكسيدر وحق تعالى حضرتلرى طقسان طقوز رحمتى انسان اولدكدن وتراب
اولدقدنصكره ايليسردركه حديث شريفده حق تعالى طقسان طقوز رحمتى
آخرت ايچون ادخار ايلدى بيورلديغى بومعنايه دلالت وشهادت ايلر پس بونده
موشدن مرادكناه وعصياندر دنى وزشت اولان مؤمن اولور وفضل وكرم
صاحبى اولان خداى تعالى حضرتلرينه كندى جرمنه معترف اولان مؤمن بوكونه
مناجات وعرض حاجات ايلركه اى ارحم الراحمين واى اكرم الاكرمين اولان
رب العالمين بن اولدكدن وتراب اولدقدنصكره سنك اضعاف مضاعف اولان
بى نهايت رحمتك بنم خاكمه احسانلر قيلسه ولطيف معنالر سويلسه كركدر اول
لطيف سوزلرى كه بن اولدكدنصكره سويليه جك واول احسان وكرملرى كه
بن خاك اولدقدنصكره ايليه جكسن حالا شمدى بنى همان اويله برخاك حقير
منزله سنده طوتوب بنم غمناك اولان درك وعقلم اوزره اول رحمتلردن وفضل وكرملردن

برمقدارنثارايله تاجانم سنك انسكاه راحت بوله وسنك احسان وكرمكله حى وزنده
اوله مرحوم ومغفور شيخ سعدى رحمة الله عليه حضرتلرى بوستانك آخرنه قريب
بومحله مناسب بوحكايتى نظمه كتوروب ديرلر ايكى كمسه برزمانده بربرلرينه
بغايت دشمن ايديلر نيجه زمان ميانلرنده جنك وخصومت واقع اولدى عداوتلرى
برمرتبه يه اير ديكه بربرلرينك قانى دوككه تشنه ايديلر آخر بريسنه اجل ايرشوب
اولدى وبريسى انك اولديكندن بغايت شاد ومسرور اولدى برنيجه زماندنصكره
انك قبرى طرفنه كلدى تا آنى خاكده كورمكله سرورى زياده اوله كلوب
انك قبرنى آچدقده انك بدننى خاك اولمش وعضولرى بربرندن آيرلمش كوردى
نابالضرورى اول سنكدل اولان دوشمنه مرحمت وشفقت كلدى وكريه قيلوب
اكا رحم ايلدى نتكم اومحلده شيخ سعدى حضرتلرى برعارف لسانندن بوبيتلرى
نظمه كتوروب بيوررلر (بيت) شنيد اين سخن عارف هوشيار * بناليد كاى
داوركردكار * عجب كر نو رحمت نيارى برو * كه بكريست دشمن بزارى برو *
تن ماشود نيز روزى چنان * كه بروى بسوزد دل دشمنان * مكردردل دوست
رحم آيدم * چو بيند كه دشمن ببخشايدم

﴿لابه كردن موش مرچغز راكه بهانه ميند يش ودرنسيه﴾
﴿ميندازانجاح اين حاجت مراكه فى التاخير آفات﴾

بوسرخ شريف وبوبيان لطيف موشك چغزه لابه وتضرع ايلمسيدر
بويله ديوكه اى بانزاهت كردار بهانه انديشه ايتمه وبنم حاجتمى قضا وادا
ايتمكى نسيه يه براقمه وفردايه ايتمه كه تأخيرده آفتلر واردر انجاح حاجت تورمكه ديرلر
﴿وصوفى ابن الوقت وابن دست ازدامن پدر باز ندارد واب مشفق صوفى كه
وقتست اورا بنكرش بفردا محتاج نكرداند﴾ وصوفى ايسه ابن وقتدر
وابن ايسه النى پدرينك دامندن كيروطوتمز صوفى هم طفل صغير كبى
وقتى محكم طوتمشدر اصلا اندن النى كيرو طوتمز وماضى يه ومستقبله نظر ايتمز
وصوفينك آب مشفقى كه وقتدر انى انتظار ايله فردايه محتاج ايلمز نكرش كسرنون ايله
نكريستن لفظندن اسم مصدر در انتظار معناسنه در ﴿چندانش مستغرق
دارد دركلزار سريع الحسابى خويش نه چون عوام منتظر مستقبل باشد﴾
كندى آبى اولى صوفى كنديك سريع الحساب اولان كلزارنده اولقدر مستغرق
طوتركه عوام كبى دكل صوفى منتظر مستقبل اولمز بعض نسخه ده كه چو عوام
منتظر مستقبل نباشد واقع اولمشدر بو نسخه اوزره كه صوفى عوام كبى منتظر
مستقبل اولمز ديمك اولور ﴿نهرى باشد نه دهرى كه لاصباح عندالله ولامساء﴾
صوفى نهرى اولور دهرى دكل زيرا الله قتنده صباح ومسا يوقدر نهردن مراد

بونده روح ودهردن مرادز ماندرکه دهر زمانه دیرلر یعنی صوفی اول کسه درکه دوام کبی کچمش زمانه ویا کلجك زمانه منسوب اولوب منتظر اولمز بلکه نورانی وروحانی اولور والله قتنده ساکن اولور الله قتنده ایسه کیجه وکوندز وکچمش زمان وکلجك زمان یوقدر ازمنهٔ ثلاثه اعتباری اول مرتبه ده بولنمز نته کم بیوررلر ﴿ ماضی ومستقبل وازل وابد آنجانباشد ﴾ اول مرتبه ده کچمش زمان وکلجك زمان وازل وابد اولمز ازل اکا دیرلرکه اولی اولمیه آخری اوله وابد اکا دیرلرکه اولی اوله آخری اولمیه ازلك آخری وابدك اولی دنیانك ختم اولمسیدر ﴿ آدم سابق ودجال مسبوق نباشد که این رسوم درخطهٔ عقل جزو یست وروح حیوانی ﴾ اول مرتبه ده آدم سابق ودجال مسبوق اولمز یعنی ابو البشر اولان آدم علیه السلام حضرتلری بنی آدمك جمله سندن اسبقدر ودجال ایسه آخر زمانده بنی آدمك منقرض اولمسی حیننده کلسه کرکدر اول مرتبه ده سابقلك ومسبوقلك اعتباری متصور اولمزکه بورسوم انجق عقل جزؤی وروح حیوانی خطه سندهدر وخطهٔ روح حیوانیست تقدیرنده در ﴿ درعالم لامکان ولازمان این رسوم نباشد پس اوابن وقتست ﴾ زمان ومکان اولمین عالمده بورسوم واعتبارات اولمز پس اول صوفی بر ووقتك ابنیدر ﴿ لایفهم منه الانفی تفرقة الازمنة ﴾ بو صوفی ابن وقتدر دینلن کلامدن منفهم اولمز الانفی تفرقهٔ ازمنه یعنی صوفی ابن وقتدر دیمکدن ازمنهٔ ثلاثه نك نفی منفهم اولور وانك قتنده تفرقهٔ ازمان یوقدر دیمکی افاده قیلور ﴿ چنانکه ان الله واحد فهم شود نفی دوی نه حقیقت واحدی ﴾ انجلین که ان الله واحد کلامندن ایکیلکك نفی فهم اولور برلکك حقیقتك نفی فهم اولمز یعنی تحقیقا الله بردر دیمك کلامندن ایکیلکی نفی قیلمق منفهم اولور برلکك حقیقتنی نفی قیلمق منفهم اولمز پس الصوفی ابن الوقت کلامندن هم تفرقهٔ ازمانی نفی قیلمق منفهم اولور غیر دکل ﴿ مثنوی ﴾ صوفیٔ راکفت خواجهٔ سیم باش * ای قدمهای تراجانم فراش * یك درم خواهی تو امروزای شهم * یاکه فردا چاشتکاهی سه درم * کفت دی نیم درم راضی ترم * زانکه امروزاین وفردا صد درم) مثلا برسیم پاش خواجه برصوفی یه دیدی سیم پاش وصف ترکیبیدر سیم صاچیجی معناسنه یعنی بردرهم نثار ایدیجی سخی وکریم خواجه برکون برصوفی یه دیدی ای سنك قدملریکه بنم جانم فراش اولسون یعنی سنك روشکه وطریقتکه بنم روحم بساط اولسون ای بنم شاهم بوکون سن بر درهمی استرسن یاخود یارین قوشلق وقتنده سن اوچ درهمی استرسن صوفی اول خواجه یه دیدی دون نصف درهمه راضی ترم آندنکه بوکون بو بردرهم ویارین یوزدرهم اوله مقصود بوکون ویرلمسی موعود اولان شیدن ویارین دخی ویریلجك شیدن نقد ملك اولان ادنی

شی بهتردر دیمك اولور وصوفی نقدی قوبوب وعده یه میل قیلمز هرنه ایسه همان نقد وقت اندن حظ الور (م ی) سیلیٔ نقد ازعطای نسیه به * نك قفا پیشت کشیدم نقد ده * خاصه آن سیلی که ازدست توست * که قفا وسیلیش مست توست) نقد اولان سیلی نسیه اولان وفردا وجوده کلان عطادن یکدر اشته قفامی ای خواجهٔ کریم سنك اوکوکه چکدم نقد ویر خصوصا او برسیله که سنك الکدندرکه قفا وانك سیلیسی سنك مستکدر قفایه وسیله یه مستلك اسناد مجاز یدر مراد مستلکی انلرك صاحبنه اسناد ایلکدر یعنی قفانك صاحبی واکا سیله اوران کمسه سنك مستکدر دیمك اولور (م ی) هین بیا ای شادیٔ جان وجهان * خوش غنیمت دار نقد این زمان * درمدزدآن روی مه ازشب روان * سرمکش از جوی ای آب روان * تاآب جوخندد ازآب معین * لب لب جو سر برآرد یاسمین * چون ببینی بر لب جو سبزه مست * پس بدان از دور کانجا آب هست) تیز ای جان وجهانك شادیسی کل بوزمانك نقدنی خوش غنیمت طوت وفرصتی فوت ایتمیوب وقتك حکمنی ضایع ایتمه اول ماه یوزی شبرولردن اوغورلمه یعنی ماه کبی منیر اولان وجهی کیجه کیدیجی سالکلردن ستر قیلمه ای آب روان بوجویدن باش چکمه وبو ایرمقدن دونوب غیری یره آقمه تاکم ایرمغك کناری ماء معیندن کوله یعنی ماء جاریدن نهرك کناری خندان اوله جویك لب لبنده یعنی کنارلرنده یاسمین باش یوقارو کتوره چونکم چای کنارنده سن سبزه یی مست کوره سن یعنی بتمش ومست کبی ظهور ایتمش کوره سن پس ایراقدن بیلکه انده آب واردر بوجمله موش طرفندن چغزه خطاباً یازلمشدر اما اندادن اعلایه وبنده دن مولایه دینلن کلاملردرکه بوکونه تعبیر ایلمشدر ﴿ مثنوی ﴾ کفت سیماهم وجوه کردکار * که بود غماز یاران سبزه زار) کردکار حضرتلری سورهٔ فتحده سیماهم فی وجوههم دیدیکه سبزه زار یارانك غمازی اولور یعنی بریرده سبزه زار اولسه لابد انده یغمور یاغدیغنی اول سبزه زار غمز ایلر نته کم اصحاب کرامك سیمای وجوهی کیجه لرده اولان سجودنی غمز ایلر وآثار سجود بونلرك وجوهنده ظاهر ونمایان ایدی ﴿ مثنوی ﴾ کر ببارد شب نبیند هیچ کس * که بود در خواب هر نفس ونفس * تازکیٔ هر کلستان جمیل * هست بر باران پنهانی دلیل) اکر کیجه یغمور یاغسه هیچ کمسه انی کورمز زیرا هر نفس ونفس کیجه خوابده اولور انکچون بارانك یاغدیغنی کورمزلر اما هر کلستان جمیلك تازه لکی لابد پنهانی اولان باران اوزره دلیل اولور پس برکمسه نك زمین وجودنده سبزه وات معانی بتمش اولسه وریاحین روحانی ظهوره کلسه انك اول لطافتی آب حیات معنویدن نشو ونما بولدیغنه دلالت ایلر وانك حسن حالی نهانی اولان فیوضاتدن خبر ویرر (م ی) ای اخی من خاکیم تو آبیٔ * لیك شاه

رحمت ووهابی * آنچنان کن ازعطاوازقسم * که که و بیکه بخدمت می رسم * رلب
جوی من بجان می خواستمت * می نبینم ازاجابت مرحمت * آمدن در آب برمن بسته شد *
زآنکه ترکیبم زخاکی رسته شد * یارسولی یانشانی کن مدد * تامرا ازبانك من آگه کند)
موش چغزه ایتدی ای اخی بن خاکی یم سن آبی سن لیکن شاه رحمت ووهابسن
یعنی اگر چه آبی سن ولیکن زیاده موهبت ایدیجی وخاکی و ذلیل اولنلره رحمت
قیلیجی شاهسن عطادن وقسملر دن انجاین ایله که گاه و بیگاه خدمتکه ایرشم
ومعین اولان وقت قیدندن خلاص اواوب هراستدکده سنکله کوریشم چای
کنارنده بن سنی جان ودل ایله اوقورم یعنی مصاحبت ومقارنت ایتمکه دعوت ایدرم
اما دعوتمه اجابت ایلمکدن مرحمت کورمزم بنم کبی خاکی و ذلیلك دعوتنی
قبول ایلمك کمال لطف ومرحمتدن ایدی اجابته متعلق اولان رحمتدن اثر مشاهده
قیلمزم بکا آب ایچره کلمك بسته اولدی زیرا که بنم ترکیبم خاکیدن رسته اولمشدر
شول کسه نککه جسمنك ترکیبی خاکدن بتمش اوله وخاکی طبیعت اوله اول کسه
آب عمیقه نیجه داخل اولور وانده اولنلره نیجه آشنالق قیلور یا بر رسول یا برنشان
مدد ایله تاکم اول رسول یاخود اول نشان بنم صیت وصدامدن سنی آگاه ایلیه
دیدی بونده موشدن مراد خاکی وجسمانی اولان کثیفلر وچغزدن مراد روحانی
ونورانی اولان وآب حیات معنوی ایچره مقام قیلان نظیف ولطیفلر اولور که
خاکی وجسمانی اولنلر بحرروحانیته داخل اولمغه قادر اوله مزلر استرلر که روحانی
اولان یارایله کندی میاننده برعلاقه اوله واول علاقه واسطه سیله هر بار اول
خاکی وجسمانی استدیکی وقتده کندی مرتبه سن جذب قیله وانی مقامندن
اخراج ایلیه (مثنوی) بحث کردند اندرین کار ان دو یار * آخراین بحث ان
آمد قرار * که بدست آرندیك رشتهٔ دراز * تاز جذب رشته کردد کشف راز *
یك سری برپای این بندهٔ دوتو * بست باید دیگری برپای تو * تابهم آییم زین فن
مادوتن * اندر آمیزیم چون جان بابدن) اول ایکی یار بوکارده بحث ایلدیلر
بو بحثك آخری اول قراره کلدی وشو کاره منتهی اولدیکه براوزون رشته یی اله
کتوره لر تاکم جذب رشته دن آنده اولان یاره کشف راز اوله خاکده اولان هر بار که
اول رشته یی چکه آنده اولان آنك رازنی بیله واکامیل قیله پس موش چغزه ایتدی
اول رشته نك برطرفنی بو ایکی قات اولان یعنی ضعفدن وخدمتدن منحنی اولان
بنده نك اباغی اوزره باغلمق کرك برآخر طرفنی سنك آیاغکه باغلمق کرك تاکیم بوفن
وصنعتدن بز ایکی کسه بری بریمزه کله لم و بریره جمع اوله لم جان بدن ایله قارشدیغی
وعلاقه ایلدیکی کبی بز دخی بری بریمزله امتزاج ایدوب علاقه ایده لم دیدی
(مثنوی) هست تن چون ریسمان برپای جان * می کشاند برزمینش زآسمان *

چغز جان درآب خواب بیهشی * رسته از موش تن آید درخوشی) تن فی المثل جان
آیاغنده بر ریسمان کبیدر بو تن جانی آسمان معنویدن زمین جانبنه چکر جان
چغزی بی هوشلق خوابنك آبنده تن موشندن قورتلش خوشلغه کلور یعنی تن
فی المثل موش خاکی کبیدر وروح چغز آبی کبیدر وعقل جزوی قیدندن بیهوش
اولمق ومستغرق اولمق خوابه وارمق کبیدر نته کم روح روان خوابه وارسه
وبیهوشلقده ساکن اولسه تن انی مابینلرنده اولان علاقه واسطه سیله کندیسنه
جذب ایدوب بیدار اولور کذلك جان بیداراق حالنده هم عقل جزوینك اوهام
وخیالاتندن قورتلوب بیهوشلق خوابنك آبنده ساکن اولسه بدن انی کندی
جانبنه جذب ایدوب اول صفا وخوشلق حالندن آنی اخراج ایلرو کندینك مکروهه
اولان صحبت وحالتنده برزمان اسیر قیلر (مثنوی) موش تن زآن ریسمان
بازش کشد * چند تلخی زین کشش جان می چشد * گر نبودی جذب موش
گنده مغز * عیشها کردی درون آب چغز) اگرچه جان عالم ارواحده آب حیات
معنوی ایچره خوشلقده وصفاده اولور اما موش تن انی عالم ارواحده قومیوب اول
اورته لقده اولان علاقه واسطه سیله انی کندیسنه کیرو چکر و بو کششدن جان
نیجه تلخلك طاتر یعنی بدن انی کندی مرتبه سندن ایروب کندی یه جذب ایلدیکی
اجلدن جان تلخلك چکر وزحمت کورر اگر گنده مغز اولان بدن موشنك روح
روانی کندی جانبنه جذب ایلمسی اولمیدی درون آبده چغز عیشلر ایلیدی
وبدنك زشتلکندن ونیجه افعال مکروهه سندن خلاص اولیدی (مثنوی) باقیش
چون روز برخیزی زخواب * بشنوی ازنور بخش آفتاب) بونك باقیسی چونکم
روزده خوابدن قالقه سن آفتابك نور بخششندن اشیده سن یعنی بوقدر بیلورسن که
هرکون بدن جانی خوابدن کندی جانبنه جذب ایدوب سنی خوابدن یوقاری
قالدرروکاره مشغول قیلدرر بونك باقیسنی چونکم روز قیامتده مرقدکدن قالقه سن
وخواب موتدن بیدار اوله سن آفتاب حقیقتك نوربخش اولان هدایتندن
اشیده سن وبدن روحی عالم ارواحدن کندیسنه نه واسطه ایله جذب ایلر ایمش
اندهانی مشاهده ایده سن (مثنوی) یك سررشته گره برپای من * وآن سر
دیگر تو برپا عقده زن * تاتوانم من درین خشکی کشید * مرترانك شد سررشته پدید)
رشته نك برباشی بنم پایم اوزره گره اولسون واول برباشنی سن کندی ایاغکه دوکم
اورتاکم بن سنی بوخشکلکه چکمکه قادر اولم اشته رشته بدید اولدی یعنی
بنم مراد ومقصودم رشته سی بوایدی چونکم بونی سکا دیدم سررشته ظهوره
کلدی همان فرصتی قاچرمیوب بری بریمزله علاقه ایده لم دیدی (مثنوی)
تلخ آمد بردل چغز این حدیث * که مرا درعقده آرد این خبیث) بو حدیث چغزك

کوکانه تلخ کلدی بویله دیوکه بوخبیث بنی دقده یه کتورر استفهام اولوب
بوخبیث بنی عقده یه می کتورر دیمک دخی وجهدر یعنی چغزك قلبنه موشك
بوکونه سوزی قتی اجی کلدی ومتألم ومضطربا والدی وبویله دیدیکه کور
خبیثی که بنی باغلمغه کتورروکند یسنه مقید اولمق استر مقصود اصحاب صفانك
بدطبیعت اولان وقبیح خصلت اولان کسه لردن اکراه ایدوب من خبث الباطن
نفرت قیللری اولور ﴿ مثنوی ﴾ هر کراهت در دل مرد بهی * چون درآمد
زآفتی نبودتهی * وصف حق دان آن فراست رانه وهم * نوردل ازلوح کل
کردست فهم) مرد بهینك قلبنه هر کراهت چون کله بر آفتدن تهی اولمز
هر بر کراهت وخوف ونفرت که برابو کسه نك قلبنه چونکم کله بهرحال بوکونه
آفتدن خالی اولمز واول حکمتدن تهی کلمزسن اول بهتر اولان کسه نك قلبنده اولان
فراستی وصف حق بیل وهم بیله انی نور دل لوح کلدن فهم ایتمشدر یعنی اکرچه
بعض خوف وکراهت عوامك قلبنه کلسه اکاوهم دینسه جائزدر اما برخاص خدا
اولان صاحب معرفتك قلبنه برکراهت وخوف کلسه اول وصف الهی اولان
فراستدروهم دکلدرکه آنی کوکل نوری لوح محفوظدن فهم ایلشدر اوبله اولیجق
برحکمتدن ونتیجه دن تهی اولمز ﴿ مثنوی ﴾ امتناع پیل ازسیران بیت *
باجد آن پیلبان وبانك هیت * جانب کعبه نرفتی پای پیل * باهمه لت نی کثیرونی قلیل *
کفتنی خود خشك شدپاهای او * یامرد آن جان صول افزای او * چونکه کردندی
سرش سوی یمن * پیل نر صداسبه کشتی کام زن) پیلك بیت الله جانبنه سیران
ایلمکدن امتناع ایلمسی اول پیلبانلرك جدیله وکل دیمسی صداسیله بیله اباقیلمسی
انك حسینك غیبدن آکاه اولمسی ومعنی طویمسیله دربو بیتك جوابی بویله دیمك
اولور وهیت کل دیمکدر الحاصل پیلبانلرك بوقدرسعی واقدامیله بیله اول پیلك
اباغی کعبه جانبنه کتمزدی بودوکلی لتلرله نه آزونه چوق یعنی برآدیم ایلر وآتمزدی
دیدککه خود اول پیلك اباقلری زمینده خشك اولدی قالدی یاخود انك صولت
افزا اولان جانی اولدی واول بی جان برمقامده طوروب قالدی اما چونکم انك
باشنی یمن جانبنه دوندوره لردی اول پیل نرآدیم اوررق یوزاسب کبی اولوردی
یعنی یوز اتدن ارتق آدیم اوروب یمن جانبنه هروله وسرعت قیلوردی بونك
قصه سی مفصل ومشروح جلدا ولده شیرحکایه سنده نظر کردن شیر درچاه
سرخنده * کرتو پیلی خصم تو ازتو رمید * بیتنك شرحنده مرور ایلشدر
﴿ مثنوی ﴾ حس پیل از زخم غیب آکاه بود * چون بود حس ولی باورود)
پیلك حسی زخم غیبدن آکاه اولدی باورود اولان ولینك حسی نیجه اولور یعنی
برحیوان ایکن انك حسی چونکم زخم غیبدن آکاه وخبردار اوله وارادت الهیدایله

موصوف

موصوف اولان ولینك حسی نیجه آکاه وخبردار اولمق لازم کلور بوندن قیاس ایله
﴿ مثنوی ﴾ نی که یعقوب نبی آن پاك خو * بهر یوسف باهمه اخوان او * ازپدر
چون خواستندش دادران * تابرندش سوی صحرایك زمان * جمله کفتندش
میندیش ازضرر * یك دوروزی مهلتی ده ای پدر * که چرا ما رانمی داری امین *
یوسف خو در ابسیران وظعین * تابهم درمرجها بازی کنیم * مادرین دعوت
امین محسنیم) اول پاك خواولان یعقوب نبی علیه السلام حضرتلری بویله دکلی که
یوسفدن اوتری اول یوسفك دوکلی اخوانسه دیدی التنجی بیتده واقع اولان
کفت کلمه سی بااخوان اویه صله واقع اولمشدر تقدیری بهر یوسف باهمه اخوان
او کفت دیمکدر چونکم پدرندن دادرلری یعنی برادرلری اول یوسفی استدیلرتاکم آنی
برزمان صحرا جانبنه ایلته لر (قالوا یا ابانا مالك لاتأمنا علی یوسف وانا له لناصحون)
آیت کریمه سنك فحواسنجه جمله سی باباریته دیدیلر ای بزم پدریمز ضرر وزیان
اندیشه ایله ای پدر برایکی کون یوسفه برمهلت ویره سن بزی یوسف اوزره نیچون
امین طوتمزسن کندی یوسفکی سیرانه وظعینه بزمله نیچون ارسال ایتمزسن ظعین
کوچه وسفره دیرلر امدی (ارسله معنا غدا یرتع ویلعب وانا له لحافظون) آیت
کریمه سنك مفهومی اوزره دیدیلر آنی بزمله چراکاهه ارسال ایله تاکم بری بری بزله
اوتلقلرده اوینسه یلم وفواکه وثمارلردن واکلی قابل اولان سبزه لردن اوتلیه لم
بزبودعوتده امین ومحسن ایزبزدن اوغلك یوسفی صاقنمه بزانك برادری دکلمی بز
بزدن آنی نیچون قاچوررسن دیدیلر ﴿ مثنوی ﴾ کفت این دانم که نقلش ازبرم *
می فروزد دردلم دردوسقم * این دلم هرکزنمی کوید دروغ * که زنور عرش
دارددل فروغ) یعقوب علیه السلام حضرتلری انلره دیدی بونی بیلورمکه
بنم قتمدن آنی نقل ایتمك بنم کوکلمده دردوسقم شعله لندرور بنی محزون ایلر
نته کم بونلره (قال انی لیحزننی ان تذهبوا به) دیو خبر ویردی بو بنم کوکلم ای
اوغللرم هرکز دروغ سویله مز زیرا بوکوکل نور عرشدن فروغ طوتر اویله
اولیجق کوکلك بوخصوصده خائف اولمسی وحذر قیلمسی بیهوده دکلدر
کلك بوکاری بکا تکلیف ایلمك دیدی ﴿ مثنوی ﴾ آن دلیل قاطعی بدبرفساد *
وزقضا آنرا نکرد اواعتداد) حضرت یعقوب علیه السلامك اول کوکلنه
کلان خوف وفکر فساد اوزره بردلیل قاطع ایدی یعنی اخوان یوسفك یوسف
حقنده اولان فسادی اوزره اول حالت بردلیل قاطع ایدی ولیکن قضای الهیدن
اول یعقوب آنی صایمدی واکا وجود ویرمدی نته کم حضرت نبی علیه الصلوة
والسلام بیورمشلردر (اذا اراد الله انفاذ قضائه وقدره سلب عن ذوی العقول
عقولهم حتی ینفذ فیهم قضاءه وقدره فاذا امضی امره رد الیهم عقولهم ووقعت

الندامة) رواه ابو منصور الديلمى فى الفردوس عن انس وعلى رضى الله عنهما
(مثنوى) در كذشت ازوى نشانى آنچنان * كه قضا در فلسفه بود آن زمان)
اول يعقوبدن اول بر نشان انجاين كچدى كه قضا اول زمان فلسفه ده ايدى
فلسفه بونده اظهار حكمت معناسندهدر يعنى اول يعقوبدن اول بر نشان كه
يوسف عليه السلام حقنده كورمش ومشاهده قيلمشدى كچدى انجاين كه كچديكى
ظاهر اولدى زيرا قضاء الهى اول زمانده اظهار حكمت ايلكده ايدى پس
اذا جاء القضاء عمى البصر حسنجه حضرت يعقوب عليه السلامك دفعة تدارك
قيله مدى ويوسفى انلرالندن قورتره مدى (م ى) اين عجب نبود كه كور افتد بچاه *
بو العجب افتادن بيناى راه) بو عجب اولمز كه كور چاهه دوشه بو العجب بيناى راهك
دوشمكلكيدر يعنى بر بى بصيرت اولان كسه قويه دوشسه عجب دكلدر كه كورمز كه
يولده قيو واروميدر وياخود يوقميدر بيلمزلكله چاهه دوشسه محل تعجب دكلدر
بو العجب اولان يولى كوريجى واندهء اولان چاهى ادراك ومعاينه ايديجى عالم
ربانينك اول قيويه كوره كن دوشمسيدر (م ى) وين قضارا كونه كون
تصريفهاست * چشم بندش يفعل الله ما يشاست) بو قضانك كونا كون تصريفلرى
واردر آنك چشم بندى يفعل الله يشاءدر يعنى بو قضاى الهينك دورلو دورلو
تصريفات وتبدلاتى واردر اكا چشم بند اولان بندهنك كوزينى اندن باغلاين
وكورمكدن منع ايلين الله تعالينك استديكنى اشلمسيدر ودلديكنى حكم ايلمسيدر نته كم
(يفعل الله ما يشاء ويحكم ما يريد) بيوردى چونكم حق تعالى حضرتلرى بر نسنهيى
اشلمك مراد ايليه بنده آنى بيلورسه ده من وجه بيلمش اولور (م ى) هم بداند
هم نداند دل فنش * موم كردد بهر اين مهر آهنش) كوكل انك فنى هم بيلور هم بيلمز
آنك آهنى بو مهردن اوتورى موم اولور يعنى كوكل قوى تدبيرلر وشديد رأيلرله
آهن كبى هر نه قدر محكم اولسه قضاى الهى مهرندن نقش اولان حكملردن اوترى
موم كبى نرم اولور وقلبك شدت رأيى وقوت تدبيرى كيدوب بو مهرك نقشنى
قبول ايلمكه مستعد اولور وطوعا وكرها هر نه ايسه انده اولان نقشى بالضرورى
قبول قيلور پس كوكل بعض علايم وآثار مشاهده ايتمكله اول قضانك فنى
من وجه بيلور وقضا آنى اغفال ايتمكله من وجه انك فنى بيلميوب حيران قالور
(مثنوى) كوييا دل كويدى كه ميل او * چون درين شد هر چه افتد باش كو
خويش راز ين هم مغفل مى كند * در عقالش جان مغفل مى كند) كوييا دل ديرديكه
اول قضانك ميلى چونكم بونده اولدى هر نه دوشرسه اولسوندى يعنى سن
ديدككه دل قضاى الهينك تصريفات عجيبهسنى وتبدلات غريبهسنى كوروب
بيلدكده ديرديكه اول قضانك ميلى چونكم بو كارك ظهورنه اولدى هر نه واقع

اولورسه اولسوندى قضايه رضا وبرنلردنم دير كورركه اوك وصوك هر نسنه قضا
وقدرك اقتضاسيله اولور كنديسنى هر نه واقع اولورسه اولسوندى ديمكدن هم مغفل
ايلر انك عقالنه جان كنديسنى مغفل ايلر عقال دوهنك دزنى باغلدقلرى ايپه ديرلر
بونده مطلق قيد مراد اولور مغفل مقيد معناسنهدر يعنى جان كنديسنى بو كونه
سوزلردن دخى غافل قيلوب اول قضانك قيدنه كنديسنى مقيد ايلر وانك مغلوب
وماتى اولور (م ى) كر شود مات اندرين ان بو العلا * آن نباشد مات باشد ابتلا *
يك بلا از صد بلا اش مى خرد * يك هبوطش بر نعارجها برد) اكر اول علو صاحبى
قضانك ظهورى حيننده مات ومغلوب اولورسه فى الحقيقه اول مات اولمق دكلدر
اول ابتلاى الهيدر يعنى الله تبارك وتعالى بر بندهسنى مرتبهء اعلايه ايركورمك
مراد ايلسه آنى بعض بليالله مبتلا ايلر بر بلا اول بندهيى يوز بلادن كير وآلور
اول بندهنك بر هبوطى آنى نعارجلره ايلتور يعنى قضاى الهى طرفندن بنده اوزره
واقع اولان بر بلا آنى اخروى نيجه يوز بلالردن قورترر اول بندهنك بو دنياده
مرتبهسندن دوشمسى وبر كره هبوط قيلمسى آنى نيجه يوز نعارجلر وتصاعدلر
اوزره ايلتور ودنياده وآخرتده چوق ترقيسنه سبب اولور (م ى) خام شوخى كه
رهانيدش مدام * از خمار صد هزاران زشت خام * عاقبت آويخته واستاد شد *
جست از دق جهان وآزاد شد * از شراب لا يزالى كشت مست * شد مميز از خلايق
باز رست) بر خام شوخى كه مدام انى قورتردى صد هزاران زشت خامك خمارندن
عاقبت اول شوخ خام پخته واستاد اولدى جهانك بند الكندن صيجرادى وآزاد
اولدى شراب لايزاليدن مست اولدى مميز اولدى خلائقدن كيرو قورتلدى بونده
مدامدن مراد بلا دخى جناب حق ميخانهسندن بر كونه شرابدركه آنى نوش
ايلنى مست ايلر وغيرى مضر اولان شيلره مشغول اولمقدن آنى منع ايليوب كندى
دردنه وحالنه مشغول ايلر نته كم بو معنايه اشارت ايدوب بيوررلر شرب قضاء باده
بلا شول بر خام اولان كستاخى كه صد هزاران خام وناپخته اولان زشتك خمارندن
ومستلكندن آنى قورتردى عاقبت اول خام اولان شوخ اول بلا شرابنى نوش ايتمكله
وغيرينى فراموش ايتمكله پخته واستاد اولدى جهانه اسير اولمقدن وخلق عالم ايله
تقيد قيلمقدن صيجرايوب آزاد اولدى ونجات بولدى لايزالى اولان شراب الهيدن
مست اولدى فاعل مطلق وفى الحقيقه مريد ومختار اولان حضرت حقى مميز اولوب
وجمله كون ومكانده متصرف همان آنى بيلوب خلائقدن كير وقورتلدى وانلره
كوكل ويرمكدن وخير وشرى ونفعى وضرى هم انلردن بيلمكدن نجات بولدى
(م ى) زاعتقادست پر تقليد شان * وز خيال ديدهء بى ديدشان) انلرك پر تقليد
اولان سست اعتقادلرندن وانلرك بى ديد اولان ديدهلرى خيالندن يعنى اول شراب

لایزالیدن مست اولان ممیز اولوب خلاقندن کیرو قورتلدی اول خلاقلك پرتقید اولان سست اعتقاد لرندن ودخی انلرك کورمیجی اولان کوزلری خیالندن کبر وقورتلدی دیمك اولور ﴿ مثنوی ﴾ ای عجب چه فن زند اورا کشان * پیش جزرومد بحر بی نشان) ای عجب انلرك ادراکی بی نشان اولان بحرك جزرومدی اوکنده نه فن اورر یعنی ای مرد عاقل عجب اول خلاقلك ادراکی بی نشان اولان بحر معنوینك قبضی وبسطی ومنع وعطاسی وامساکی وامدادی قتنده نه فن اورمغه قادر اول واکا بونلرك عقولی نه چاره قیلور بلکه هیچ برفنه قادر اولمیوب عاجز ومضطر قالور اولور بوجمله نك ادراکنده کیف مایشاء متصرف اولور (م ی) زان بیابان این عمارتها رسید * ملك وشاهی ووزارتها رسید * زان بیابان عدم مشتاق شوق * میرسند اندر شهادت جوق جوق * کاروان بر کاروان زین بادیه * می رسد در هر مسا وغادیه * آید وگیرد وثاق ما کرو * که رسیدم نوبت ماشد تورو) واول بیابانکن بو عمارتلر ایرشدی اول بیاباندن مراد مرتبهٔ الوهیت وعالم امر اولور و بو عالم شهادتده اولان عمارتلر اول عالم الوهیتدن کلور واول عالم الوهیتدن شاهلق ملکی ووزارتلر ایرشور وامارتلر وحکومتلر کلور اول عدم بیاباندن شوقله مشتاق شهادت عالمنه جوق جوق ایرشورلر یعنی عالم عدمکه مراد باطندر اول بیابان باطندن خلق عالم وجود شوقیله مشتاق اولوب عالم شهادته کلوب ایرشورلر بو بادیه دن کاربان کاربان اوزره هر اخشام وصباحده ایرشورلر یعنی بو بادیهٔ عدمدن خلق عالم قافله قافله اوزره کلوب هر صبح وشام بو عالم صورته ایرشور کلور و بزم خانه مزی کیرو طوتر که یتشدم بزم نوبتمز اولدی سن کیت یعنی لابد عالم عدمدن بریکی وجود ظهوره کلوب و بزم خانه لریمزی ومرتبه لریمزی طوتوب دیرکه بزم نوبتمز اولدی بز کلدك سن کیت ﴿ مثنوی ﴾ چون پسر چشم خردرا بر کشاد * زود با بارخت بر کردون نهاد * جادهٔ شاهست آن زین سوروان * وان ازان سو صادران و واردان) چونکم پسر عقل کوزنی آچدی فوری بابارختنی کردون اوزره قودی کردون عربه یه دیرلر یعنی کار عالم بونك اوزرینه درکه چونکم عالم باطندن ظهوره کلان وتولد قیلان پسرلر عقل کوزنی آچه لر وبالغ اولوب تدبیر ونداركه قادر اوله لر فوری بابا مرتبه سنده اولان اسبابنی عربه اوزره قویوب عالم باطنه کوچرلر جادهٔ شاه در اول بو جانبدن کیدیجی واول اول طرفدن صادرلر و واردلر در صادران صادرك جمیدر صادر بونده طوغیجی معناسنه در وارد واردك جمعیدر وارد کلیجی وحاضر اولیجی معناسنه در وتقدیر کلام بویله دیمك اولور که اول بو جانبدن آخرت جانبنه روان اولیجیلره ودخی اول طرفدن بو جانبه طوغیجیلره وحاضر اولیجیلره شاهراهدر یعنی بر واضح وآشکارا یولدر وبو عالم شهادت فی المثل ایکی قپولی برکاربانسرا ایدر لابد عالم عدم

طرفندن برقافله وارد وصادر اولوب بونده قونر وبوندن مقدم قونن کاربان قالقوب عالم عدم طرفنه روان اولور (م ی) نیك بنکر ما نشسته می رویم * می نبینی قاصد جای نویم) ایو نظر ایله بز اوتورمش کیدرز کورمزمیسن بز جای نونك قاصدی یز یعنی (وتری الجبال تحسبها جامدة وهی تمر مر السحاب) آیت کریمه سنك مفهوم لطیفی اوزره اکرچه سن بو ثابته وساکنه اولان مخلوقی بو عالمده طورر صانورسن اول جبال سحاب کبی مرور ایدیجی و همیشه برحالدن برحاله وبرمنزلدن برمنزله کیدیجیدر ای مرد عاقل برخوش نظر ایله بز اوتورمش ایکن کیدیجی یز وبرمرتبه دن برآخر مرتبه یه طورمدین سیر ایدیجی یز سن کورمزمیسن بز بریکی یرك قاصدی یز و برجدید عالمه کیدیجی یز ﴿ مثنوی ﴾ بهر حالی می نکیری رأس مال * بلکه از بهر غرضها در مآل) سن حالدن اوتری رأس مال طوتمزسن بلکه مآل ومرجعده اولان غرضلردن اوتری یعنی ای مال صاحبی سن سر مالی همان موجود اولدیغی حالدن اوتری حفظ ایتمزسن بلکه مستقبلده رجوع ایده جکك محلده اولان غرضلردن اوتری حفظ ایدرسن که طورمدین اول جانبه کیدرسن ﴿ مثنوی ﴾ پس مسافر این بود ای ره پرست * که مسیر وروش در مستقبلست * همچنان کز پردهٔ دل بی کلال * دم بدم در میرسد خیل خیال) پس مسافر بو اولور ای ره پرست یعنی ای یوله کیدیجی وقوللق ایدیجی پس مسافر بودر که انك مسیری ویوزی مستقبله در فی الواقع شول کسه نك که توجهی مستقبله اوله وانك سیری کندیکه ایلرو اوله اکا مسافر دینور مثلا انجلین که دل پرده سندن کلالسز دم بدم خیال عسکری خانهٔ قلبه ایرشور انده هم قرار ایتمیوب ینه کیدر و برآخر نوع اوزره اولان خیل خیاله ینه کلوب انك یرینه نزول ایدر پس کار با نسرای دل آینده ورونده دن هم خالی اولمز (م ی) کرنه تصویرات ازیك مغرسند * در پی هم سوی دل چون می رسند * جوق جوق اسپاه تصویرات ما * سوی چشمهٔ دل شتابان از ظما * جرها پرمیکنند ومیروند * دائما پیدا و پنهان میشوند) اکر تصویرات برمغرسدن اولمیه لردی بری برینک ایزنده دل جانبنه نیجه ایرشورلردی مغرس محل غراسه دیرلر تصویراتدن مراد تصورات ذهنیه وصور خیالیه دیرکه کوکل جانبنه کلوب باغ دلده سرزده ظهور ایدرلر اکر بوجمله تصورات ذهنیه برمغرسدن بتمیه و برمحلدن ظهور ایتمیدی بری برینک اردنجه کوکل جانبنه نیجه ایرشورلردی یعنی ایرشمزلردی بزم تصویر ایتمز سپاهی جوق جوق صوسزلقلرندن کوکل چشمه سی جانبنه سرعت ایدیجیلردر یعنی کوکل بر چشمه کیدر وخیل خیال وتصویرات بال تشنه عسکر کیدر پس بزم تصویر ایتمز عسکری چوق چوق کوکل چشمه سی جانبنه تشنه لکلرندن شتاب ایدوب

كاورلر بجره‌لری پرایدرلر یعنی کوکل چشمه‌سندن هر بری دستیلری طولدررلر
وکیدرلر دائما کوکل حالنه کلوب پیدا اولورلر وینه چوق طورمیوب پنهان اولورلر
(مثنوی ❊ فکرهارا اختران چرخ دان * دائراندر چرخ دیکر آسمان) فکرلری
سن فی المثل اختران چرخ بیل انلر دیکر آسمانك چرخنده دائردر یعنی سن قلبکده
اولان انواع افکاری چرخك اختری کبی بیل نهایت مانند اختران اولان افکار
بو محسوس اولان آسمانك چرخنده دائر وسائر دکللردر بلکه ولایت جانده اولان
آسمانك چرخنده دائر وسائرلردر (مثنوی ❊ سعد دیدی شکر کن وایثار کن *
نحس دیدی صدقه واستغفار کن) سعد کوره سن شکر ایله وایثار ایله نحس
کوره‌سن صدقه واستغفار ایله یعنی فکرن ستار کده یمن وسعادت کورسك شکر
ایدوب ایثار ایلمك لازم ونحوست کوردکده صدقه ویرمك واستغفار قیلمق لازم
اولدیغی کبی مانند اختران اولان فکرلر کده دخی اکر ایلك کوررسك وسعادت
وصلاح اوزره طلوع ایلدکلرینه نظر ایر کورر ایسك شکر ایدوب ایثار ایله الحمد لله
تعالی آسمان قلبده اولان افکار شمدیلك سعادت وصلاح اوزره‌در دیو سویله اما
فکرلرکده نحوست ونکبت وخطا ومعصیت جانبنه سیر وحرکت ایلمك وار ایسه
فقرایه صدقه ویر واستغفار وتوبه ایله وحق تعالی‌یه دعا ایله تاکم سنك فکریکی
اول نحوست ونکبته مائل قیلمقدن صاقلیه ودنی وشوم اولان کسه‌یه تعلق
ایلمکدن حفظ ایلیه (مثنوی ❊ ما کیم این رابسا ای شاه من * طالعم مقبل کن
وچرخی بزن * روح راتابان کن از انوار ماه * که زآسیب ذنب شدجان سیاه)
بز کیمز بونك ایچون ای بزم شاهمز کل طالعمی مقبل ایله وبر چرخ اور وروحمی انوار
ماهدن تابان ایله زیرا آسیب ذنبدن جان سیاه اولدی ذنب رأسك مقابلی اولان
عقده‌یه آفتابك کلمسی وکسوف واقع اولمسیدر بو ذنبك تحقیقی جلد اولك آخرنه
قریب کندمی خورشید آدم راکسوف بیتك شرحنده مرور ایلمشدر انده طلب
اولنه وبو بیتلر دخی بونك مابعدنده اولان ابیات شریفه اکرچه هوش طرفندن
جغزه خطابا دینلمشدر ولیکن مرادی اولان کسه طرفندن بر اشرف واعلی
اولان کسه‌یه خطابا دینلمك مراد اولور وتقدیر کلام بویله دیمك اولور که اول
پست ودنی اولان کسه اول عالی قدر وصاحب صدر اولان کسه‌یه بوکونه
تضرع ونیاز ایدوب دیدی بو فکر اخترلرینك سعد ومبارك اولمسندن اوتری
بز کیمز ای بنم شاهم وای فلك دولتده دائر اولان ماهم بنم طالعمی ذو اقبال ایله
ویر دور اور یعنی اوج اعلادن بو اسفل طرفنه دور تنزل بیور ماه زویك
انوارندن روحمی تابان ایله که عقده ذنبك آسیب وزحمتندن جانم سیاه اولدی
وروحم بی نور وبی ضیا قالدی (م ی) ازخیال ووهم وظن بازش رهان * ازچه

وجور رسن بازش رهان * تازدلداری خوب بودلی * پر برآرد بر پرد زآب وکلی)
وهمدن وخیالدن وظندن کیرو قورتر اول روحی چاهدن وجوررسندن انی کیرو
قورتر سنباز جورندن انی قورتر دیمك دخی جائز اولور تاکم سنك خوب اولان
دلدارلغکدن بر کوکل پر کتوره بر نوع آب وکلدن یوقارو اوچه چاهدن مراد چاه
طبیعت ورسندن مراد سبب اولور واکر رسن بازوصف ترکیبی اولورسه آندن مراد
عقل معاش اولور که اول فی المثل سبیده او یناجیدر یعنی اول پست ودنی اولان
هوش کردار بر پرهوش یاره دیر که ای عالی رتبت وای اهل سعادت لطف ایله
کل بنم اول روحمی وهم وخیال وظن قیدندن کیرو قورتر چاه طبیعت ورسنباز
اولان عقل معاش جورندن آنی خلاص ایله یاخود جور سیندن آنی کیرو
قورتر تاکم سنك خوب ومحبوب اولان دلدارلغکدن ویارلغکدن پرشکسته اولمش
دل نورانی وروحانی پرلر کتوره وعلمی وعملی قنادلر بتوره آب وکل مرتبه‌سندن
یوقرو اوچه وجسد عالمندن ایلرو کچه وعالم حقیقته واصل اولوب آب حیات
معنویدن طویحه ایچه (مثنوی ❊ ای عزیز مصرو در پیمان درست * یوسف
مظلوم درزندان تست * درخلاص اویکی خوابی به بین * زود کالله یحب المحسنین)
ای عزیز مصر وپیماننده درست یوسف مظلوم سنك زندان حسر تکده در
انی خلاص ایلمکده بر خواب کورفور یکه الله محسن قوللرنی سور یعنی خوش سیرت
اولان بردنی عالی رتبت اولان برسنی کسه‌یه دیر که ای عزیز مصر دولت وای عهد
وپیماننده درست وراست اولان اهل سعادت مظلوم اولان جان یوسفی سنك
زندان حسرتك وسجن فرقتکده مسجون قالمشدر اول یوسف جانی زندان
حسرتکدن خلاص ایلمك خصوصنده بر رؤیا کور علی الفور که الله تعالی حضرتلری
احسان ایدیجی قوللرنی سور سن دخی بو جان یوسفنی زندان حسرتکدن قورتارمق
خصوصنده عزیز مصرك رؤیا کوردیکی واول رؤیا حضرت یوسف السلامك
زنداندن خلاص اولمسنه سبب اولدیغی کبی بر رؤیا کور که اول رؤیا بنم زندان
غمدن خلاص اولمه سبب اوله پس عزیز مصرك خلاص یوسفه سبب اولان
رؤیاسنی تقریر ایدوب بیان بیوررلر (مثنوی ❊ هفت کاولاغری پرکزند *
هفت کاوفربهش رامی خورند * هفت خوشهٔ خشك زشت ناپسند * سنبلات
تازه اش رامی چرند) اول عزیز مصرك رؤیاسی بودر پر کزند اولان یدی لاغر
کاو یدی سمین کاوی ییدی یدی خشك ناپسند اولان زشت خوشه آنك تازه اولان
سنبله‌لرنی اوتلرلردی عزیز مصر دن حق تعالی حضرتلری کلام مجیدنده
سورهٔ یوسفده حکایت بیوررلر (وقال الملك انی اری سبع بقرات سمان یأکلهن
سبع عجاف وسبع سنبلات خضر واخر یابسات) وبو آیت کریمه‌نك تفسیری

وروٴیانك تعبیری جلد خامسده تفسیر انی اری سبع بقرات سر خنده مرور قیلش
و مذ کور اولمشدر انده طلب اولنه (م ی) قحط از مصرش بر آمدای عزیز *
هین مباش ای شاه این رامستجیز) اول روحك مصر وجودندن ای عزیز قحط
یوقاری کلدی ای شاه آکاه اول بونی مستجیز اولمه یعنی بو که اجازت ویرمه خلاصهٔ
کلام ای عزیز مصر وجود اولان یارنیکو اول روحك مصروجودنده قحط
وغلا یوقر وکلدی وظهور قیلدی ای شاه معنوی زنهار بو قحط وغلایه اجازت
ویرمه بلکه یمن همتکله شهر وجودی پربرکات ایله دیمك اولور (م ی) یوسفم در
حبس توای شه نشان * هین زدستان زنانم وارهان) بو بیتك مصرع اولنده
ایکی وجه جائزدر وجه اول اولدرکه ای شه نشان بن سنك حبسکده یوسفم بنی اول
زنلرك کیدو مکرندن کیرو قورتر وجه ثانی اولدرکه بن یوسفم ای شاه سن بنی
حبسده اوتورت وآکاه اول بنی زنلرك حیله سندن کیرو قورتر که بکا انلرك کیدندن
ودعوت ایلدکلری شیدن سنك زندانکده اوتورمق احیدرتنه کم یوسف علیه السلام
حضرتلرینه انلرك دعوت ایلدکلرندن سجن احب اولدی وحضرت حق کلام
مجیدنده انك لساندن بوکونه حکایت قیلدی (قال رب السجن احب الی مما یدعوننی الیه
والا تصرف عنی کیدهن اصب الیهن واکن من الجاهلین) پس ای عزیزکه
سن هم بنی صحبتك وخدمتك حبسنده قویوب کندوکه مقیدایله و زنلر کیدندن
بنی تیز خلاص ایله * مثنوی * ازسوی عرشی که بودم مربط او * شهوت
مادر فکندم کاهبطوا * پس فتادم زآن کمال مستتم * ازفن زالی بزندان رحم)
شول بر عرش اعلا جانبندن که اول بکا مربط اولدی واکا بنم روحم علاقه قیلمش
وانده مقیداولمش ایدی شهوت مادر بنی آشغه براقدی حضرت حق جانبندن
بو یله دیمکله که اهبطوا یعنی انزلوا من هذه المرتبة امری حضرت حق جانبندن
روحلریمزه وارد اولوب شهوت مادرسببیله اسفله ایندم پس اول مستتم اولان
کمالدن برزالك فتندن اوتری زندان رحمه دوشدم بوزندانه کلمزدن اول تمام عالم
ارواحده برکمالده ایدمکه اول کمالك شرح وتعبیری ممکن دکلدرتقدیرالهی برقارینك
فنی بنم اول مرتبه‌دن هبوط ونزول ایلمه سبب ایدوب اول کمال مرتبه‌سندن
انك فنی وصنعتدن اوتری یا باصلبندن کاوب زندان رحمه دوشدم (خیرالابوین
من علمك) حدیث شریفنده شرعه شارحلری بو یله دیمشلردرکه هر وجهله
مرشد ومعلم اولان استادپدر ومادردن خیرلودر اولاسی پدر ومادرك عالم ارواحدن
کتوروب وحبس بدنه وزندان تنه دوشورمکه سبب اولدیلر اما معلم اولان استادسی
حبس تندن خلاص ایدوب مرتبهٔ اصله ومقام وصله ایرشدرمکه سبب اولور
پس سکا تعلیم علم ایلین ابوینکدن خیرلو اولور (م ی) روح را از عرش آرددر

حطیم * لاجرم کید زنان باشد عظیم * اول وآخر هبوط من ززن * چونکه بودم
روح وچون هستم بدن) روحی عرش اعلادن حطیمه کتورر حطیم اصلنده
حرم کعبه نك ایچنده برمقدار یردرکه کعبه دن عداولنور اما صکره مسجد حرمنه
وخانه حرمنه دخی دیرلر دیو بعض محلده اطلاق ایلدیلر بونده خانه حرمی مراد
اولوب یعنی روحی مرتبهٔ اعلادن خانه حرمنه ویاجسد حرمنه زنلرك فنی کتوروب
حبس ایلر لاجرم (ان کیدکن عظیم) آیت کریمه سنك موجبنجه زنلرك کیدی
عظیم اولور بو آیتك تفسیری جلد رابعك اولنه قریب زن صوفی سر خنده
مرور ایلمشدر انده طلب اولنه اول وآخر هبوطم بنم زندندر چونکم روح ایدم
وحالا شمدی بدن اولدم وچون کیف معنا سنه اولوب چونکم اول روح ایدم
ونه حالله بدن اولدم کور دیمك دخی جائزدر یعنی اول بنم آسماندن بودنیایه هبوط
ونزولم حضرت حوادن اولدیکه حوا شجرهٔ کندمدن یمکه میل وآرزو قیلدی
وحضرت آدم علیه السلامی دخی اندن یمکه ترغیب وتحریض ایلدی چونکم
حضرت آدم علیه السلام انك سوزندن چقه میوب ایکیسی بیله اول شجره‌دن
اکل ایلدیلر پس (قال اهبطا منها جمیعا) آیت کریمه سنك حسبنجه انلره جنت
اعلادن بوزمینه کلمکه وبودنیایه نزول وهبوط قیلمغه امر الهی وارد اولدی
پس انلر اولا اهبطوا امری ایله عالم بالادن بوعالم اسفله کلدیلر پس بو یر بو زنده
انلرك ذریاتندن هرکم وجوده کلدیسه اول حوا آنك هبوطنه سبب وثانیا انك کندی
مادری انك جسمانیته کلمسنه سبب اولمشدر چونکم بن اول روح ایدم کورکه نیجه
بدن اولدم بدن اولدیغمه سبب ایکی زنك وجودیدر بریسی حوا ودخی مادرمدر
انسانك کندی نفسی دخی زن حکمنده‌در اصل اسفل السافلینه دوشورمکه
سبب اول زن نفسدر * مثنوی * بشنواین زاریٴ یوسف در عثار *
یاران یعقوب بی دل رحم آر * ناله ازاخوان کنم یا اززنان * که فکندندم
چو آدم ازجنان) بو عثار وسقوطده اولان یوسف علیه السلامك زار یاغنی
ایشت یاخود اول بی دل اولان یعقوب علیه السلام اوزره رحم کتور یوسفدن
مراد کندی جانی ویعقوب علیه السلامدن مراد عقلی اولور وکندی یارعزیزی
اولان دوستنه بو یله دیرکه ای بنم یار عزیزم بو یوسف جانك عثار وسقوط
وقتنده اولان ناله‌سنی وزار یاغنی ایشت یاخود اول یعقوب کبی بی دل اولان عقله
لطف ومرحمت ایت ای بنم یار عزیزم ناله‌یی اخواندنمی ایلیم یاخود زنلردنمی که
آدم علیه السلام کبی بنی جنتلردن آشغه براقدیلر اخواندن مراد اخوان زمانه
وزنلردن مراد کندویه متعلق اولان زنلر اولورکه بوزمانه اخوانی برطالبی
بریار عزیزك بهشت وصلندن اسفله دوشوررلر وکذلك برکسه‌نك کندیسنه

متعلقه اولان زنلر اکر والده‌سی واکر صاحب‌خانه‌سی واکرخاله وتیزه‌سی وزنلر کبی اولان اقرباسی آنی بریار عزیزك جنان وصالندن دور ایدوب سجن طبیعته وزندان بشریته دوشرر لر نته کم اخوان یوسف علیه السلام یوسفی چاهه براقدیلر وزنان مصر آنی زندانه قودیلر پس موش سیرت اولان برکسه دخی چغزآبی کبی پاك وطاهر اولان بریار عزیزه بویله دیر که ای بنم یار عزیزم اخوان زمانه دنمی ناله وفریاد ایلیم یاخود زنلردنمی فریادوناله ایلیم که انلر بنی سنك جنان وصلکدن آشغه براقدیلر حوا آدم علیه السلامی آشاغه براقدیغی کبی (م ی) زآن مثال بركدی پژمرده‌ام * کز بهشت وصل کندم خورده‌ام) اندن اوتری دیده اولان برك مثالی پژمرده‌ام زرا بهشت وصلدن کندم یمشم یعنی قیش زماننده اولان یپراق کبی اندن اوتری پژمرده‌یم که وصال بهشتدن کندم کبی اولان غدای نفسی یمشم چونکم غدای نفسه میل ایدوب انی یدم وصال جنتدن دور اولدم ❊ مثنوی ❊ چون بدیدم لطف اکرام ترا * وآن سلام وسلم وپیغام ترا * من سپند ازچشم بد کردم بدید * درسپندم نیز چشم بدرسید) ای یار عزیز چونکم سنك لطف واکرامکی کوردم وسنك بکا اول سلامکی وسلمکی وپیغامکی هم کوردم سلم صلحه دیرلر بن چشم بددن اوتری سپند ظاهر ایلدم یعنی چشم بدك دفعندن اوتری اوزرلك یاقدم وانی ظاهر ایتدم بنم سپندیمه دخی چشم بد ایرشدی مشهور در که یرامز کوزی دفعدن اوتری اوزرلك یاقرلر اول دخی کندی عزیزنك بوقدر اکرامنی والطافنی کوروب چشم دکه‌سون دیواوزرلك یاقمش اکرچه اوزرلك یاقق چشم بدی دفع قیلقدن اوتری خلقه برعادت اولمشدر اما قضاء حق اول دفع قیلقه سبب اولمز ❊ مثنوی ❊ دافع هرچشم بداز پیش وپس * چشمهای پرخمارتست وبس * چشم بدراچشم نیکوبت شها * مات ومستأصل کند نعم الدوا * بل زچشمت کیمیاهامی رسد * چشم بدراچشم نیکومی کند) هرچشم بدك پیش وپسدن دافعی یعنی هر بر یرامز کوزك اطرافندن دفع ومنع ایدیجیسی ای اهل سعادت اولان یار عزیز سنك پرخمار اولان کوزکدر انجق ای شاه معنوی وای شهنشاه روحانی بو خلقك بد اولان کوزلرنی ویرامز اولان نظرلرنی سنك نیکو اولان کوزك ومبارك اولان نظرك مات واصلندن هلاك ایلر که نعم الدوا استیصال برنسنه یی کوکندن واصلندن چقاروب هلاك ایلمکه دیرلر نعم الدوا عینك تقدیرنده‌در یعنی کوزك نه کوزل دوادر دیمك اولور بلکه سنك کوزکدن کیمیالر ایریشور چشم بدی چشم نیکو ایلر یعنی بلکه سنك نظر اکسیر تأثیرکده شولقدر یمن وسعادت وار در که اندن کیمیالر ایریشور بد اولان کوزلری وقبیح ودنی اولان اوزلری نیکو کوزلر ولطیف وشریف اوزلر ایلمکه قادر اولور فی الحقیقه عزیزلرك نظری کیمیادر خاکی کبی

دنی اولنلری التون کبی شریف وعزیز الوجود اولمق مرتبه سنه ایرکوردر (بیت) آنانکه خاك را بنظر کیمیا کنند * آیابود که کوشهٔ چشمی بما کنند) بیتی هم اصحاب نظرك نظرلرینك بغایت نافع وپرسود اولدیغنی اشعار ایچون دینلمشدر (من لم ینفع لحظه لم ینفع لفظه) کلامی هم مشایخدن نظری نافع اولمینك لفظی دخی نافع اولمدیغنی وطالبه فائده قیلمدیغنی اعلامدن اوتری ادا اولنمشدر ❊ مثنوی ❊ چشم شه برچشم باز دل زدست * چشم بازش سخت باهمت شدست * باز بس همت که یابیداز نظر * می نکیرد بازشه جز شیرنر) پادشاهك کوزی دل بازنك چشمی اوزره اورمشدر انك بازی کوزی سخت باهمت اولمشدر پادشاهك نظرندن چوق همت که بولدی شاهك بازی اول همتله شیرنردن غیری طوتمز بو بنلر مثلدر مثلا برعالی پادشاه اولسه اول بربازی النه آلسه اول شاهك نظری اول بازك کوزینه معین اولور وکوزی اول شاهك کوزندن محکم همتلو اولور اول باز نظر پادشاهیدن چوق همتی وقوتی که بوله انك معاونتیله کندی حدندن زیاده اولان جانوری شکار ایلروانی صیده قادر اولور کذلك کوکل بربازکبیدر پادشاه حقیقی اولان خدای تعالینك عین عنایتی ونظر هدایتی اول کوکل بازنك چشمنه طوقنسه واکا معین اولسه وقوت ویرسه انك بازی کبی اولان کوکلك کوزی سخت باهمت اولور وزیاده قوت بولور اول بازدل چوق قوتی وهمتی که شاه حقیقینك نظر عنایتندن بوله اول شاه حقیقینك بازی کبی اولان کوکل شیرنر کبی اقوی واعلی اولان شکارلردن غیریسنی طوتمز وادنی صیده میل والتفات ایتمز بلکه طور بشردن خارج اولان شریف وعالی شیلری صید ایلمکه قادر اولور دیمك اولور ❊ مثنوی ❊ شیرچه کان شاهباز معنوی * هم شکارتست وهم صیدش توی) شیرنه درکه اول شاهباز معنوی هم سنك شکارکدر هم انك صیدی سنسن یعنی ای شاه حقیقینك عین عنایتنه مظهر دوشن کوکل باز وشیرنرنه شیدر بلکه اول شاهباز معنوی وشهنشاه حقیق هم سکا شکاردر وهم سن آنك شکاریسن که (من کان لله کان الله له) بیورلمشدر چونکم برکوکل انکچون اوله اول دخی اول کوکل صاحبی ایچون اولمق مقرر اولور (یحبهم ویحبونه) آیت کریمه سی هم بو مضمونی تأیید قیلور ❊ مثنوی ❊ شد صفیر بازجان در مرج دین * نعرهای لااحب الآفلین) جان بازنك دین مرجنده صفیری لااحب الافلین نعره‌لری اولدی مصرع ثانیده سورهٔ انعامده اولان آیت کریمه‌یه اشارت اولور وبوآیتك تفسیری جلد اولك اوائلنده قریب قصهٔ دیدن خلیفه لیلی را سرخنده * اندرین وادی مروبی این دلیل * بیتك شرحنده مرور ایلمدی انده طلب اولنه یعنی چراکاه دینده جان بازی آفل وزائل اولنلری سومزم دیو نعره‌لر اوردی و (انی وجهت

وجهی للذی فطر السموات والارض حنیفا وما انا من المشرکین) مفهومنی ادا
قیلدی ومقام اطاعتده طوردی (م ی) بازدل را کز پی تومی پرید * از عطای
بی‌حدت چشمی رسید) کوکل بازی ایچونکه سندن اوتری اوچدی سنك بی‌حد
اولان عطاکدن برچشم ایرشدی یعنی ای شاه کریم سنك بی‌حد و بی‌غایت اولان
عطاو کرمکدن سندن اوتری پرواز ایلین کوکل بازی ایچون برکوز ایرشدی تا اول
کوز واسطه‌سیله مردمك دیدهٔ عالم اولوب حقایق کوردی وماهیات اشیایه نظر
ایرکوردی ﴿ مثنوی ﴾ یافت بینی بو وکوش از توسماع * هرحسی را قسمتی
آمد مشاع) ای شاه کریم سنك بی حد اولان عطای کرمکدن بازدله برکوز
ایرشوب انك کوزی رؤیت بولدیغی کبی برون دخی بوی و قولق سندن سماع
بولدی هر برحس ایچون مشاع برقسمت کلدی مشاع بضم المیم بالورسز غیر
مقسوم اولان نسنه‌در یقال سهم مشاع ای غیرمقسوم یعنی ای وهاب مطلق سندن
هر برحس برخاصیت بولدی قوت ذائقه ذوق ایتمك وقوت لامسه نرم ودرشتی
فرق ایتمك وقوت باصره مبصراتی کورمك وقوت سامعه مسموعاتی ایشتمك وقوت
شامه مشموماتی شم ایتمك بولدی الحاصل ظاهری وباطنی اولان هر برحس ایچون
بر بشقه قسمت و برمعین حصه کلدی واول حس ایچون اول خاصیت مقسوم
ومخصوص اولدی ﴿ مثنوی ﴾ هرحسی را چون دهی ره سوی غیب *
نبود آن حس را فتور مرگ و شیب * مالك الملکی بحس چیزی دهی * تا که
برحسها کند آن حس شهی) هر برحس ایچون چونکه غیب جانبنه یول
ویره‌سن اول حس ایچون مرگ وشیبك فتوری اولمزای مالك الملك سن حسه برشی
ویررسن تاکه اول حس حسلر اوزره شاهاق ایلر یعنی ای عطاسی چوق وای
لطف واحساننه نهایت یوق اولان پادشاه اعظم سن شول قادر مطلقسن که
هر برحس ایچونکه عالم غیبی کورمکه یول ویره‌سن وآنی حقایق اشیایی مشاهده
ومعاینه قیلاق مرتبه‌سنه ایرکوره‌سن اول حس ایچون موت وفنادن فتور اولمز
وپیرلك اکا ضعف ویرمز برمالك الملك پادشاهسن حسه برحالت وخاصیت ویررسن
وآنی برمرتبه رؤیت وادراکه ایرکوررسن که تاکه اول حس جمیع حسلر وادراکلر
اوزره شاهاق ایلر وشاه شناس اولدیغی ایچون جمله حواسك بلکه اناسك مقبولی
وخیرلوسی اولور تذکم بو حکایه‌دن بونك سری ظهوره کلور وعنقریب معلومك اولور

﴿ حکایت شب دزدان که سلطان محمود شب در میان ایشان
افتاد که من یکی از شمایم و بر احوال ایشان مطلع شدن ﴾

بوشرح شریف وبو بیان لطیف شول کیجه دزدلرینك حکایه‌سیدر که سلطان محمود
کیجه ایله انلرك میاننه دوشدی بویله دیدی که ای دزدلر بن سزدن بریکزم وانلرك احوالنه

بوطریقله مطلع اولمقلغنك بیانیدر ﴿ مثنوی ﴾ شب چو شه محمود برمی کشت
فرد * با کروه قوم دزدان بازخورد * پس بکفتندش کیی ای بوالوفا * کفت شه هم من
یکی ام از شما) چونکه شاه محمود فرد طولندی یعنی کیجه ایله سلطان محمود واحد ویکتا
شهر ایچنی دور ایلدی برکروه قوم دزدانه اوغرادی بازخورد بونده اوغرادی وملاقی
اولدی معناسنه استعاره اولنمشدر اول دزدلر کروهی اکا دیدیلر ای بوالوفا سن کیمسن
شاه بونلره بن هم سزدن بریکزم دیدی ﴿ مثنوی ﴾ آن یکی کفت ای کروه
مکر کیش * تا بکوید هر یکی فرهنك خویش * تا بکوید با حریفان درسمر * کوچه
دارد درجبلت از هنر) بوجمله‌نك میاننده‌ن اول بریسی دیدی ای کروه مکر کیش
وای قوم حیله اندیش تا هر بریکز کندی فرهنکنی وصنعتنی سویلیه تا کندی
حریفلرینه مسامره ومکالمه ایلکده سویلیه که او کندی جبلتنده نه هنر طوتر کانه
بونلر بوطریقله سلطان محمودی هم امتحان ایتمك استدیلر و بزبی هنر اولان کمسه‌یی
قبول ایلمزز لابد بزدن اولان و بزمله الفت قیلان کمسه‌ده بر هنر اولمق لازمدر دیمکی
ایهام ایلدیلر تاکه سلطان محمودك دخی اگر کندیلره نافع بر هنری وار ایسه آنی
کندیلره محرم وهمراز ایدوب قبول ایلیه‌لر واگر فرهنك وهنردن خالی ایسه اکا
کشف راز ایتمیوب بر طریقله اندن اجتناب ایلیه‌لر ﴿ مثنوی ﴾ آن یکی کفت ای
کروه فن فروش * هست خاصیت مرا اندر دو کوش * که بدانم سك چه می
کوید بانك * قوم کفتندش زدیناری دودانك) بونلرك ایچندن اول بریسی بونلره
خطاب ایدوب دیدی ای کروه فن فروش بنم خاصیتم ایکی قولقدر یعنی ای فن صاحبی
وهنر کوستریجی قوم بنم خاصیتم ایکی قولقلرمده‌در واول قولقلرمده اولان خاصیت
بودر که سك بانکله نه سویلربلورم و کوپك اورسه انك نه دیدیکنی فهم قیلورم
دیدی قوم اکا دیدی بر دینار دن ایکی دانکدر یعنی سنك بوخاصیتك فی المثل بر التوندن
ایکی دانك مقداری اقل قلیل برنسنه‌در اگرچه هنردر لیکن کامل اولان اهل هنر قتنده
بو برادنی وکمتر خاصیتدر دیدیلر وبوندن مقصود برکسه‌نك سمعی خلقك اقواله
اولوب انجق خلقك اقوالندن حاصل اولان معنایی بیلك وانلرك نه دیدیکنه ونه
سویلدکلرینه عالم اولمقدر بواصواته ولغات وکلماته عالم اولمق ایسه چوقلق
هنردکلدر وسك نفسك بانکی وصداسنی بیلك وانك نه دیدیکنی فهم قیلق مراد
اولسه هم جائزدر بودخی چوقلق هنردکلدر ﴿ مثنوی ﴾ آن دکر کفت ای کروه
زر پرست * جمله خاصیت مرا چشم اندرست * هر کرا بینم شب اندر قیروان *
روز بشناسم من اورا بی کمان) بونلرك بریسی دیدی ای زر پرست اولان کروه بنم
جمله خاصیتم چشم ایچره‌در یعنی هرنه خاصیتم وار ایسه اصل کوزمده‌در واول
خاصیت بودر که قیروان اولان شب ایچره هر کیمی کورم کوندز بی کمان بن آنی اکلرم

شب اندر قیروان اندر شب قیروان تقدیرنده در یعنی زفت کبی قرا کوکیجه ده هر کیمی
کورر ایسم صباح اولدقده شبهه سز آنی بیلورم وفهم قیلورم دیدی بونلرك قتنده بو هنر
مقبول اولدیغندن خوش اولدیلر و بوکا اولکی کبی بو برناقص نسنه در دییوب سکوت
قیلدیلر و بوندن مراد بو شب ظلمانی کبی اولان دنیاده کوردیکی کسه‌لری روز آخرتده
کورن و بو دنیاده کندیلریله یار اولان شاهی صبح قیامت ظهوره کلدکده بی کمان
بیلان واکا عالم اولان عاقل اولور ﴿مثنوی﴾ کفت یك خاصیتم در بازوست *
که زنم من نقبها بازوردست) اول بری دیدی خاصیتم دست و بازوده درکه بن
زوردستله نقبلر اورورم نقب دلك دلمکه و برقازمغه دیرلر بونده مراد زور بازوی عقلله
بحث ایلمکه قادر اولان کسه اولور زیرا بحث دخی برقازمغه دیرلر پس بو کسه‌دن
مراد بازوی عقلنده و دست فکرنده قوتی اولان کسه اولور که بازوی عقلله
بریردن بحث ایلیه و دست فکریله برجانبه نقبلر اوره و اول یره وخانه‌یه داخل اولمغه
یول ایلیه مثلا سلطان حقیقتك سرایی اولان وجود انسانینك دیوار جسمنی
زوردست عقلله شکافته ایلیوب درونده اولان کنزه واصل اولمغه وجانده اولان
خزینه‌یه دخول قیلمغه یول ایلیه و بو دخی خیلی مقبول هنردر ﴿مثنوی﴾ کفت یك
خاصیتم در بینیست * کارمن درخاکها بو بینیست) بریسی ایتدی بنم خاصیتم
بورنده در بنم کارم خاکلرده رایحه کوریجیلکدر بو بینی وصف ترکیبیدر رایحه
کوریجی معناسنه اکا متصل اولان یا مصدریه‌در یعنی بونلردن بریسی ایتدی ای
یاران بنم خاصیتم مشامده در بنم ایشم طپراقلر ایچره رایحه کوریجیلك و هرخاکی
رایحه سندن بیلیجیلکدر ﴿مثنوی﴾ سر الناس معادن داد دست * که رسول
از اپی چه کفته است) الناس معادن حدیثنك سری بکا ال و یردی که رسول
علیه الصلوة والسلام حضرتلری آنی ندن اوتری دیدی یعنی رسول اکرم صلی الله
تعالی علیه وسلم حضرتلری نیچون (الناس معادن کمعادن الذهب و الفضه)
دیمشدر بکا بو حدیث شریفك سری ال ویرمشدر و جانم بو حدیثك سرنه
وحقیقتنه ایرمشدر بو ناس التون و کومش معدنلری کبی اولمشدر معدن شناس
بر کسه اولمسه قنغی خاکده معدن وارایدیکنی بیلمز و بو حدیث شریفك بورایه
مناسب اولان شرح و تحقیقی ایکنجی دفترده * ترك کفتن آن مرد ناصح سرخنده *
* باد الناس معادن هین بیار * بیتنك شرحنده مرور ایلدی انده طلب اولنه (می)
من زخاك تن بدانم کاندران * چند نقدست وچه دارد او زکان * در یکی کان زر بی
اندازه درج * وآن دکر دخلش بود کمتر زخرج) بن تن خاکندن بیلورمکه انده
نه قدر نقد واردر و کاندن اول خاك تن نه طوتر یعنی بن شول انسان معدنلرنی آکلیجی
کسه یمکه تن خاکندن بیلورمکه اول تن خاکنك ایچنده نقدر نقد واردر و معادندن

اول خاك تن نه کونه معدن طوترا کا عارف اولورم اول برکانده اندازه سز زر درجدر
واول برکانك خیلی خرجندن کمتر اولور یعنی بو خاك زمینده بعض التون معدنی
اولور که انده بی نهایت و بی اندازه التون مندرج اولمشدر انك خرجی قلیل ودخلی
کثیردر مقبول اولان معدن بودر اما برمعدن دخی واردر که اکرچه با التون و یاخود
کموش واردر لیکن براستاد آنی تربیتله ظهوره کتورمك مراد ایلسه انك دخلندن
خرجی چوق اولور پس بو ادنی معدندر ناس دخی معادن ذهب وفضه کبیدر فجن
برمربی برمعدن ذهب کبی اولان کسه‌یی کورسه انده نه قدر ذهب معنوی واردر
بیلور اکر آنك حاصلی خرجندن چوق اوله جق اولورسه اکا بذل همت قیلور و آنك
تربیه سنه مشغول اولور و اکر حاصلی ودخلی خرجنه و زحمتنه دکمزسه اکا صرف
همت ایلمز پس معادن ناسی بیلمز و الناس معادن کمعادن سرنه عالم اولمز الا که
عارف بالله و بوندن دخی مراد عارف بالله اولان کسه اولور ﴿مثنوی﴾
همچو مجنون بو کنم من خاك را * خاك لیلی را بیابم بی خطا) مجنون خاکی استشمام
ایدوب اندن رایحه آلوب لیلانك نه یرده اولدیغنی بلدیکی کبی بن هم مجنون کبی خاکی
استشمام ایلرم لیلینك خاکنی خطاسز بولورم یعنی کاه اولوردیکه لیلایی مجنوندن
قاچروب بر آخر خانه‌یه و بر آخر مقامه قورلردی مجنون کاوب اولکی مقامده لیلایی
بولمسه یردن ترابی آلوب قوقولیو قوقولیو لابد صکره واروب لیلینك ساکن
اولدیغی خانه‌یی بولوردی و لیلانك ساکن اولدیغی زمینك ترابنی آخر زمیندن فرق
قیلوردی زیرا لیلانك رایحه سنی بیلشدی اویله اولیجق بن هم لیلای حقیقتك
مظهری اولان خاك بدن نه کونه کسه‌نك خاکیدر دماغ روحله استشمام ایلیوب
بیلورم و اندن رایحه آلمغه قادر اولورم دیدی ﴿مثنوی﴾ بو کنم دائم زهر
پیراهنی * کر بود یوسف و کر آهرمنی) بو ایلرم هر بر پیراهندن بیلورم اکر یوسف
علیه السلام اوله و اکر آهرمن اوله هر پیراهندن استشمام ایلرم و اول پیراهنده
اکر یوسف علیه السلام اولسون و اکر آهرمن اولسون رایحه‌لرندن بیلورم یعنی
حضرت یعقوب علیه السلام پیراهن یوسفدن یوسف رایحه‌سن آلوب آنی بیلدیکی کبی
بن هم هر کسك پیراهن وجودنی قوقولرم و اکر اندن یوسف علیه السلام رایحه‌سی
کلورسه بیلورم و اکر شیطان و دیو رایحه‌سی کلورسه هم فهم قیلورم الحاصل دماغ
عقل پاك اولدقدنصکره هر کسك کیفیت حالنی بیلك و نه کونه وصفله متصف
اولدیغنه عالم اولمق ممکن اولور ﴿مثنوی﴾ همچو احمد که برد بو از یمن *
زان نصیبی یافت این بینی من * که کدامین خاك همسایه زرست * یا کدامین خاکی
صفر و ابترست) حضرت احمد علیه السلام کبی که یمندن بو ایلتور اندن بو بنم
بورنم برنصیب بولدی مصرع اول (انی لاجد نفس الرحمن من قبل الیمن) حدیثنه

اشارت اولمشدر وحديثك شرح وتحقيقى دردنجى دفترده بايزيد حضرتلرينك
حكايه سى ضمننده تفسيرقوله عليه السلام انى لأجد بور دقلرى سرخده مرور
قيلمشدر انده طلب اولنه يعنى حضرت احمد عليه السلام يمن جانبندن رحمن
رايحه سن بولديغى واويس قرنيدن رايحه الديغى كبى اندن بنم بنئ جانم برنصيب
بوادى بندخى جان بورنيله قوقولرم كه قنغى خاك همسايهٔ زردر ياخود قنغى خاك
صفرابتردر يعنى جان دماغيله هركسه نك خاك جسدنى قوقولرم وبيلورم كه قنغى
كسه نك خاك بدنى جوهر معنايه مقارن اولمش وذهب سرخدايه معدن كلمشدر
ودخى بيلورمكه قنغى كسه نك خاك جسمى توجه معدنيدرو ياخود خالى وابتردر
الحاصل دماغ روح پاك اولدقد نصكره ومشام عقله قوت كلدكدنصكره لابد
هر كسى رايحه سندن بيلكه قادر اولور وانك مرتبه سنه ومقدارنه شعوربولور پس
بونده بينى دن مراد قوت مدركه اولوركه عقل اول قوت مدركه ايله هركسك نه
كونه معدن اولديغنى ادراك قيلور ﴿ مثنوى ﴾ كفت يك نك خاصيت در پنجه ام
* كه كندى افكنم طول علم) برى دخى ايتدى ايشته خاصيت بنم پنجه مده دركه
بركمند براغورم طول علم اوزره علم طاغ معناسنه در طول علم طاغك اوزنلغى
ويوقروسى ديمك اولور بونده مراد مقام اعلا ومرتبهٔ بالا اولور يعنى بونلردن
برى دخى ايتدى ايشته خاصيت بنم پنجهٔ روحده دركه بن برمقام اعلايه پنجهٔ عقله
كندو همتى براغورم واكا تمسك واعتصام ايدوب اول مقام اعلايه عروج وصعود
قيلورم ﴿ مثنوى ﴾ همچو احمد كه كمند انداخت جانش * تا كمندش بردسوى
آسمانش * كفت حقش اى كمند انداز بيت * آن زمن دان مارميت اذرميت)
حضرت احمد صلى الله تعالى عليه وسلم كبى انك جانى كمند آندى تاكم اول حضرتك
كمند همتى انى آسمان جانبنه ايلتدى حق تعالى حضرتلرى اكا ديدى اى بيت
معموره كمند آتيجى وياخود اى خانهٔ آسمانه كمند همتى رمى ايديجى انى سن بندن بيل
سن آتمدك شول دمده كه سن انى آتدك بو آيت كريمه نك موردى اكرچه خاصدركه
اول حضرتك كفار جانبنه تراب آتمسى خصوصنده نازله اولمشدر اما اول حضرتدن
ظاهر اولان معنيده چونكم حضرت حقدن وجوده كلدى پس اول حضرتك
كمند همتى بيت آسمانه اتمسى دخى حقيقتده حضرت حقدن اولدى وبو آيت
كريمه نك مفهومى اول خصوصده دخى بوانده ى پس اول حضرته وارث كامل
اولان عشاق دخى كمند همتلرنى ارادت حقله عالم بالايه اتارلر واول واسطه ايله
معراج روحانى ايدرلر وملكوت سمايى مشاهده قيلورلر (م ى) پس بپرسيدندزان
شه كاى سند * مرترا خاصيت اندرچه بود * كفت دررېشم بود خاصيتم *
كه رهانم مجرمانرا ازنقم * مجرمانرا چون بجلادان دهند * چون بجنبد ريش

من زيشان رهند * چون بجنبانم برحمت ريش را * طى كنند آن قتل وآن تشويش را)
چونكم اول قوم هر بر بسى على حدة كنديلره مخصوص اولان هنرلرى سويلديلر
پس اول شاهدن سؤال ايلديلر بويله كه اى سند واى يار معتمد تحقيق سكا خاصيت
نه شيدر بهرحال سنك دخى برهنرك وبرخاصيتك اولمق لازمدر سويله كورهلم
سن نه هنرده استادسن ونه فن وصنعت ايچره ماهرسن ديديلر شاه محمود ايتدى
بنم خاصيتم ريشمده دركه بن مجرملرى ريشمله نقمتلردن وعذاب ومحنتلردن
قوتاريرم شول زمانده كه مجرملرى چونكم جلادلر النه ويررلر چونكم بنم ريشم
حركت ايليه اول جلادلر الندن قورتاريرم چونكم رحمتله صقالمى تحريك ايليم
جلادلر اول قتلى واول تشويشى طى ايدرلر واول مجرملردن شكنجه وعذابى رفع
ايدوب انلرى آزاد قيلورلر ريش صقاله ديرلر وريش دپرتمك يادهان دپرتمكدن
كنايت اوله كه دهان حركت ايلسه صقال حركت ايلمكى مستلزم اولور وياخود
صقال دپرتمك باش دپرتمكدن كنايت اوله كه اولو شاهلر برنسنه يه باشلرنى دپرتمكله
اشارت ايدرلر ومقابله سنده اولان خدمتكارلر پادشاهك باشنك حركتندن انك
مرادنى فهم ايدرلرچن ونيچه مجرملرى انك قرشوسنده قتله كتورسه لرپس پادشاه
باشيله انلرك خلاص اولمسنه اشارت قيلسه صقال بيله حركت ايلمش اولور پس
صقالى دپرتمك ذكرجزؤ وارادهٔ كل وياخود ذكرملزوم وارادهٔ لازم طريقى اوزره
باش دپرتمكدن كنايت اولور وادنى اشارت معناسى مراد اولور ﴿ مثنوى ﴾ قوم
كفتندش كه قطب ما توى * كه خلاص روز محنتها شوى * بعدازآن جمله بهم
بيرون شدند * سوى قصر آن شه ميمون شدند) قوم اكاديديلركه بزم قطبمزسنسن كه
محنت كونده بزه خلاص اولورسن اندنصكره جمله سى اتفاقله طشره اولديلر اول
ميمون اولان شاهك قصرى جانبنه كتديلر قطب شول مركز ومدار اولان كسه يه
ديرلركه وجود عالم انك اوزرينه دور ايليه تحقيق كرارا مرور ايلمشدر برقاچ كسه
بركسه نك وجودينك اطرافنه دائر اولسه واكا انقياد قيلسه لر اكا دخى قطب اطلاقى
صحيح اولور زيرا اقطاب قتى چوقدر شولدمكه برقوم بركسه يه اقتدا ايليه لر اول
كسه اول قومك قطبى اولور نته كم اول قوم شاه محموده اقتدا قيلديلروسن بزم قطبمزسن
ديديلر زيراسن بزم محنتلرو آفتلر كوننده خلاص ونجاتمزه سببسن ديديلر وبونده
نكته اولدركه مرتبهٔ قطبيته واصل اولان كسه حل وعقد وقبض وبسط صاحبى
اركدر وظل الله ويربوزنده خليفة الله اولمق لازمدر فرضا نيچه مجرملر وعاصيلر
حضرت حق طرفندن قصاصه وعذابه مستحق اولدقلرى وكرفتار كلدكلرى
زمانده اكردنياده واكرآخرتده اول خليفهٔ الهى وظل ربانى برادنى اشارت ايلدكده
انلر اول شكنجه وعذابدن خلاص اوله لر واول بلا وعقابدن اول مرد كاملك

براشارتیله نجات بوله‌لر نتکم رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینك
روز محشرده و یوم قیامتده . براشارتلریله نیجه مجرملر زبانیلرالندن خلاص اوله‌لر
کذلك اول حضرته وارث کامل اولان قطبك دخی دنیا وآخرتده کاری بودر زیرا
قطب ظل الله و یربوزنده خلیفة الله درهمان انك اشارتی فی الحقیقه عین اشارت
الهیدر پس اول کروه سلطان محمودله کندی مقاملرندن طشره کیدوب اول میمون
و مسعود اولان پادشاهك قصری جانبنه کندیلر وانك قصرنه داخل اولوب
خزینه سندن سیم وزر ودر وجوهر آلمغه واخذ قیلمغه عزیمت ایتدیلر بونده دخی
تنبیه اولدرکه هرکس خلیفة الله اولان قطبك خزینهٔ باطننده کندی مرادنی
ومقصودنی آلمغه قصد قیلیجیدر اکر رضایله اولورسه عذاب وعقابه مستحق اولمزکه
اوڭا حلال اولان وظیفه ورزق کیبدر واکر بی رضای قطب استراقه قیلورسه
عذاب وعقابه مستحق اولور وقصاصه صکره لایق کاور وبوکونه مجرملرك
عذابدن خلاصی اول شاه معنوینك براشارتنه ونظرعنایتنه موقوف اولور
﴿ مثنوی ﴾ چون سکی بانکی بزدازسوی راست * کفت می کوید که سلطان
باشماست) چونکم راست جانبندن برسك بربانك اوردی یعنی صاغ طرفدن
برکلب اوردی اول بانك کلبی فهم ایلین کسه بونلره دیدی سك دیرکه سلطان سزکله
بیله‌در . بوندن مراد اکثر خلقك لسانی (وهو معکم اینما کنتم) مفهومنی سویلر
ودخی (والله معکم ولن یترکم اعمالکم) فحواسنی تعبیر ایلرلکن سلطان حقیقینك
سرایی طرفنه متوجه اولان سالکلر ایچنده . بونلرك اصواتنده اولان رموزی ونکاتی
فهم ایلمکه قادر برعارف اولسه کندیسنه دیرکه ای یاران بزکه سلطانك سرایی
طرفنه متوجه اولان طائفه‌یز حالا او سلطان بزمله بیله‌در وبزنه فعله شروع
ایلسه‌ك اول بزدن جدا دکلدر بن بوخلقك نفوسنك سوزندن بومعنایی فهم
ایلدم سزهم بونده آکاه اولك دیر اما اول قوم (حبك الشئ یعمی ویصم)
موجبنجه سیم وزره کال محبتلرندن کسه‌نك سوزنی ایشتمیوب وبرخوش فهم ایتمیوب
وسلطانك کندولریله نیجه اولدیغنی بوقلیوب کندی کارلرینه مشغول اولدقلری کبی
عارفك دخی بوسوزندن اکثر ناس متنبه اولمیوب وسلطان حقیقت کندیلریله نیجه
اولدیغن بیلمیوب مقتضای طبیعتلری اوزره کار ایلمکه مشغول اولورلر ﴿ مثنوی ﴾
خاك بوکردان دکراز ربوهٔ * کفت این هست ازوثاق بیوهٔ) اول بری یربوندن
خاك قوقولهدی دیدی بوخاك برطول خاتونك خانه‌سندندر بوه یوکسك یره
دیرلر بیوه طول خاتونه دیرلر بونده دنیا مراد اولورکه طول عورت کبیدر
مقصود برسبیل رمز وکنایت بویله دیمك اولورکه اول رایحه بیلیجی معدنلری
فهم قیلیجی کسه برمرتفع یردن خاکی قوقولدی ودیدیکه ای یاران بو بیوه

زن اولان دنیا خانه سنك خاکیدر یعنی بوشناس اولان عارف سرای سلطان
حقیقته متوجه اولان سالکان طریقته برکسه‌نك خاك وجودنی دماغ جان ایله
استشمام قیلدقدنصکره دیرکه ای یاران بونك خاکی بیوه زن دنیانك خاکیدر
بونده خزینهٔ شاهیدن اثر یوقدر خزینه‌یی بر آخر خاکده تفحص وتجسس ایلیه
لم دیرلر وسلطان حقیقتك سرایی وحرمی کبی اولان برجسد پاکه متوجه
اولورلر (م ی) پس کند انداخت استاد کند * تاشد ندآن سوی دیوار بلند)
پس استاد کند اولان دیوار بلند اوزره کند آتدی اول دیوار بلند جانبنه کندیلر
یعنی چونکم اول بیوه زنك وثاقندن بری کلدیلرسلطانك بلند اولان حرمی دیوارنه
کلدیلر پس اول کند آتمقده استاد اولان کسه اول دیوار اوزره کندی آتدی
تاکم بونلر اول کند واسطه‌سیله بلند اولان حرم دیواری اوزره کندیلر وهر بری
درون حرم خانه‌یه دخول ایتدیلر بونده دیوار بلندن مراد حدود الله ومحارم الله
اولور (الا ان لکل ملك حمی الا وان حمی الله محارمه) حدیثنك موجبنجه هر بر
پادشاهك قوروسی وحرمینك حدی اولدیغی کبی حدود الله دخی حرم دیواری
کبیدر (ولیس البر بان تأتوا البیوت من ظهورها ولکن البر من اتقی وأتوا البیوت
من ابوابها) آیتنك موجبنجه اکر برکسه الهك ملکنه کندی بیور دیغی یردن
کلوب داخل اولوب امر اولندیغی اوزره انی اخذ و قبض قیلورسه مؤاخذه‌یه
وعقابه لایق اولمز واکر بوبابدن داخل اولمیوب بوکیجه دزدلری حدود الله دن
تجاوز ایتمکله والهك ملکنی غصب واخذ قیلمغله انده تصرف ایدرلرسه صبح آخرت
ظهورده کلوب سلطان حقیقت سریر عرش اوزره مستوی (والامر یومئذ لله)
آیت کریمه سنك موجبنجه امر همان اڭا مخصوص اولدیغی کونده حدود الله دن
تجاوز ایلین وملك الهیده تصرف قیلان کسه‌لری امر حقله زبانیلر اخذ ایدرلر
اندنصکره سلطان محمود بوکیجه دزدلرینه نه ایلدیسه سلطان ودود دخی کندی
حدندن تجاوز ایلین وبی رضای بی امر ملك الهیده تصرف قیلان ظالملره اویله ایلر
نتکم کاسه کرکدر ﴿ مثنوی ﴾ جای دیکر خاك را چون بوی کرد * کفت خاك
مخزن شاهیست فرد) اول بوی شناس جای دیکری چونکم استشمام ایتدی وراوج
خاك آلوب قوقلدی دیدیکه ای یاران بوخاك شاه فردك مخزنی خاکیدر یعنی اول
بی نظیر اولان پادشاهك خزینه سنك ترابیدر بواهل طریق ایچره شول عارفه
بکزرکه مشاهدهٔ روحله برکسه‌نك خاك جسدنی استشمام ایلدکده انك خاك
وجودنده فرد وبی نظیر اولان پادشاه حقیقینك خزینه‌سی اولدیغنی بیله وکندی
اصحابنه ای یاران بوشاه حقیقینك خزینه سنك ترابیدر بوخاکده خزینهٔ الهی
مدفوندر آکاه اولك دیه وتبشیر ایلیه ﴿ مثنوی ﴾ نقب زن زد نقب ودر مخزن

رسید * هر یکی از مخزن اسبابی کشید * پس زرو زر بفت وکوهرهای زفت *
قوم بردند ونهان کردند تفت) پس نقب‌زن خزینه دیوارنه نقب اوردی ومخزنه
ایرشدی هر بری مخزندن براسباب چکدی چوق زر وچوق زربفت یعنی التونلی
جامه واولو کوهرلر اول قوم ایلتدیلر وعلی الفورانی نهسان ایتدیلر بو نقبزن
اولان کمسه اهل شریعت و اهل طریقت یانده شول کمسه‌یه بکزرکه شریعت
دیوارنی وطریقت جدارنی خرق و شق ایلیه و تجاوز ایدوب برنیجه کمسه دخی
اکامتابعت قیلوب مخزن الهیدن حرام اولان متاعلری وحق تعالینك رضاسی
اولمین شیلری اباحت طریقیله اخذ ایلیه وانی اخفا ایلیه ﴿ مثنوی ﴾ شه معین
دید‌مزلکاهشان * حلیه ونام وپناه وراهشان * خویش رادزدید زیشان بازکشت *
روز درد یوان بکفت آن سرکذشت) شاد محمود اول دزدلرك منزلکاهنی معین
کوردی حلیه‌سنی ونامنی وپناهنی ویولنی کوردی یعنی انلرك هیئتلرنی وشکللرنی
واسملرنی والتجا ایلدکلری خانه لرنی وانلرك یو لنی باتمام کوردی کندیسنی انلر
میاندن اوغورلادی یعنی ظرافتله اوغرلندی یعنی انلرك ایچندن برصنعت ایدوب
چیقدی وسرایته رجوع ایتدی کوندز دیوانده کیجه اولان سرکذشتی اعیانه‌دیدی
کندینك مصاحبلرینه اول قصه‌دن خبرویردی ﴿ مثنوی ﴾ پس روان
کشتند سرهنکان مست * تاکه دزدانرا کرفتند و بست * دست بسته سوی
دیوان آمدند * وزنهیب جان خودلرزان شدند * چونکه استادند پیش تخت شاه *
یارشبشان بودآن شاه چوماه) چونکم شاه محمود بوسرکذشتی سویلدی وانلری
وارك اخذ ایلیك دیو امر ایلدی پس مست اولان سرهنکلر فی الحال روان اولدیلر
تاکم واروب دزدلری طوتدیلر بیستند نقد برنده درکه کرفتند بوکاد لالت ایدر
حرامیلر الی باغلنمش دیوان جانبنه کلدیلر وهر بری کندینك جانی قور
قوسندن لرزان اولدیلر واضطرابده قالدیلر چونکم انلر کلدیلر شاه محمودك تختی
اوکنده طوردیلر اول ماه کبی اولان شاه انلرك کیجه یاری ایدی نته‌کم شاه حقیقت
وسلطان بی‌شرکت بودنیا کیجه سنده حرم الهی کبی اولان دیوار شریعتدن
تجاوز قیلان وملك الهیده رضاسز متصرف اولان حرامیلر ومباحیلرله بیله‌درکه
کلام مجیدنده (وهو معکم اینما کنتم) بیوردیکه انسان خیرده وشرده هرنه حالده
وهرنه مکانده اولسه الله تبارك و تعالی حضرتلری انکله بیله در وانك قیامی
ودارو کیری حقیقتده نظر اولنسه حضرت حقله دراکر بودنیا کیجه سنده اول
شاه حقیقتك کندی ایله اولدیغنی کوروب وروز آخرت ظهوره کلوب انی بیلمکه
ومعاینه قیلمغه قادر اولورسه و بو رؤیت ومشاهده سببیله کندوبی خلاص
ایلدیکندن ماعدا کندینك توابعی اولان مجرملری دخی خلاص ایلمکه قادر اولور

نته‌کم بومعنایه اشارت ایدوب بیوررلر (م ی) آنکه شب برهرکه چشم انداختی *
روز دیدی بی شکش بشناختی * شاه رابر تخت دیدو کفت این * بود باما دوش
شبکردوقرین * آنکه چندان خاصیت درریش اوست * این کرفت ماهم از تفتیش
اوست) اول کمسه که کیجه‌ده هرشول کمسه‌نك اوزرینه چشم آتدی کوندز
کوریدی بی شك انی اکاردی یعنی بونلر میاننده شول کمسه که کیجه کوردیکنی
کوندزبی شبهه بیلوردی وفهم ایلردی پادشاهی اول کون تخت اوزره کوردی
ودیدی ای‌یاران بوشاه عالیشان دون کیجه بزمله بیله کیدیجی وقرین وکاردوزیجی
ایدی شبکردوصف ترکیبیدر کیجه کزیجی معناسنه اول کمسه که بوقدرخاصیت
انك ریشنده در بو بزم کرفتمزهم انك تفتیشندندر یعنی شول کمسه که کیجه بزمله‌یار
ایدی وبتم ریشمده شول خاصیت واردر که آنی تحریك ایلدکده مجرملر جلادلر
الندن قورتلور دیدی اشته اول کمسه که انك محاسن لطیفنده او لقدر خاصیت
واردرکه بو بزم اخذ اولنمزهم انك تفتیشندن وامرندندر دیدی شاه محموددن
مراد پادشاه حقیقی مراد اولدیغی او زره ریشدن مراد وجه الهیده اولان
محاسنه دینور یوزه حسن ویردیکی اعتبارله پس اول پادشاه حقیقتك محاسنده
ومکارمنده اول خاصیت واردرکه لطفله آنی تحریك ایلسه نیجه مجرملر عذاب
وعقابدن خلاص اولور و بومحلده اولان مجرملردن مراد حقوق الهیده وملك
پادشاهیده بی رضا تصرف قیلان مجرملر اولور حقوق عبادده دکل چونکم
حقوق عباد اولمیه حقوق الهی اوله * اطلب العلة کی اغفر الذلة * بیوردیغی
حدیث قدسی حسبنجه بر بهانه ایله مجرم قوللرینك زلاتنی وسیاتنی عفو قیلسه
عجب اولماز باخصوصکه برعارف شه شناس انلر حقنده شفاعت ایلسه واول عارف
حرمتنه حق تعالی انلرك کناهندن کچسه وانلره نیجه لطفلر واحسانلر قیلسه همانك
دریای لطفنه برقطره نقصان کلز ﴿ مثنوی ﴾ کفت وهو معکم این شاه بود *
فعل مامی دید وسرمان می شنود) اول عارف شه‌شناس بونلره ایتدی ای یاران
وهو معکم بوشاه ایدی بزم فعلمزی کوردی و بزم سرمزی ایشتدی بو بیت سوره
حدیدك اولنه قریب اولان آیت کریمه‌یه اشارت اولور وبوآیت کریمه‌نك تفسیری
برقاچ محلده مرور ایلدی جمله‌دن جلد اولده تفسیر قوله وهو معکم سرخنده
مرور ایلدی انده طلب اولنه یعنی اول عارف شه شناس بونلره ایتدی ای یاران
بو اول شاهدرکه بزهرنه حالده اولسق بزمله او بیله ایدی او بزم کاریمزی کوردی
واسراریمزی بیلدی واشتدی (م ی) چشم من ره برشب شه را شناخت *
جمله شب باروی ماهش عشق باخت * امت خودرا بخواهم من ازو * کونکردانذ
زعارف هیچ رو) بنم کوزم یول ایلتدی کیجه شاهی آکلدی جمله کیجه آنك ماه

اولان یوزیله عشق اوینادی یعنی شول عارف شه شناس کندی اتباعنه دیرکه
ای قوم بنم چشم جانم دنیا کیجه سنده پادشاه حقیقته یول ایلتدی وآنی بیلدی
واکلدی دوکلی شب دنیاده انك ماه کبی اولان وجه منیری ایله عشق اوینادی
پس شمدی بن اول پادشاه کریمدن کندی امتمی واتباعمی استرم وانلر حقنده
شفاعت ایلرم که اول شاه عالی هیج عارف قوللندن یوز دوندرمز وکندیسنی بیلان
ودنیاده کندی جنابیله آشنالق قیلان عالم بنده سندن اعراض قیلمز وانك سوزنی
ردایلمز (می) چشم عارف دان امان هردوکون * که بدو یابید هر بهرام عون)
عارفك کوزنی هرایکی کونك امانی بیل که هر بهرام عونی انك سببیله بولدی بهرام
اکرچه بر پادشاهك اسمیدر بونده مطلق پادشاهلر مراداولور و عارفدن مراد
شب دنیاده سلطان حقیقتله آشنا اولان وآنی بیلوب کورن عزیزلردر پس عارف
بالله اولان عزیزلرك چشم حقیقت بینی دنیا وآخرتك امانیدر که هر پادشاه بودنیاده
عون ونصرتی اول عارفلر سببیله بولدی (وبهم یرزقون وبهم ینصرون)
حدیثی هم بو معنایه دلالت قیلدی و عارف کندی عصرنده قائم مقام نبوی
وخلیفهٔ مصطفوی اولدی پس حضرت محمد مصطفی صلی الله علیه وسلم نیجه
امان دوکون و عاجز وفرمانده یه عون اولدیسه بوخصلت انك وارث کاملی
اولان عارفه دخی اول حضرت علیه السلامدن میراث اولدی ❊ مثنوی ❊
زآن محمد شافع هرداغ بود * که زجز حق چشم اومازاغ بود) اول سببدن محمد
مصطفی علیه السلام حضرتلری شافع هرداغ اولدی که حقدن غیری ایچون
اول حضرتك مبارك کوزی مازاغ اولدی یعنی میل ایلمدی وغیره نظر والتفات
قیلمدی نته کم چشم شریفی حقنده (مازاغ البصر وماطغی) دینلدی چونکم اول
حضرتك چشم شریفی حضرت حقدن غیری یه میل قیلمدی و شاه مطلق
تماشاسندن طاغی اولمدی بوسببدن اول حضرت علیه السلام هردرد و داغ
اهلنك شفیعی اولدی ❊ مثنوی ❊ درشب دنیا که محجوبست شید * ناظر حق
بود وزو بودش امید) شب دنیاده که خورشید حقیقی خلقدن محجوبدر اول حضرت
علیه السلام ناظر حق ایدی وانك امیدی همان اندن اولدی شید آفتابه دیرلر یعنی
بودنیا کیجه سنده که آفتاب معنوی ناسك عیون وادراکندن محجوب ومستوردر
اول حبیب الهی ناظر جمال پادشاهی ایدی وهمان اول حضرتك امیدی اول پادشاه
مطلقدن ایدی غیره انك چشم شریفی التفات ایلمدی ❊ مثنوی ❊ ازالم نشرح
دوچشمش سرمه یافت * دیدآنچه جبرئیل آن برنتافت) اول حضرتك ایکی کوزی
الم نشرح مفهومندن سرمه بولدی کوردی اول نسنه یی که جبرائیل اکا طاقت
کتورمدی الم نشرح لكنك تفسیری اوچنجی دفترده رفتن هردوخصم سرخنده

* وام دار شرح اینم نك کرو * بیتنك شرحنده وبشنجی دفترده دخی عالم هست
ونیست سرخنده برمقدار و بعض مواضعده دخی مرور ایلمشدر انلرده طلب اولنه
یعنی الله تعالی حضرتلری اول حضرته خطاب ایدوب یا محمد بزسنك صدرکی شرح
ایلدك بیوردی جناب عزت جل شانه نك بو کلامندن وانك صدر شریفنی شرح
ایلمسندن اول حضرتك ظاهر و باطن کوزلری کحل بینش بولدی وکوردی اول
وجه کریم که حضرت جبرائیل علیه السلام انك واردیغی مرتبه یه واروب انك
کوردیکنی کورمکه طاقت کتورمدی وشب معراجده سدره یه واصل اولدقده
(لودنوت انملة لاحترقت) دیوب انده قالدی واول حضرت وصف و بیانه کلمین
جمال مطلقی کوردی مثنوی * دردیده کشید کحل مازاغ * نه زاغ نکاه کردونه باغ *
می راند بدان عرش پرواز * تاحجلهٔ ناز و پردهٔ راز * پس پرده زپیش دیده
برخاست * بی پرده بدید آنچه دل خواست (می) هریتیمی راکه سرمه حق کشد *
کرددادودریتیمی بارشد * نوراوبر درها غالب شود * آنچنان مطلوبرا طالب شود)
تحقیق بریتیمه که سرمه یی حق چکه اول دریتیم بارشد اولور یتیم باباسی اولمینه دیرلر
یعنی شول بریتیم که باباسندن جدا اوله وانك بصر بصیرتنه حق تعالی حضرتلری
سرمه چکه وآنی کندی نوریله منور قیله اول کسه رشد صاحبی وهدایت مالکی
صدف کائنات ایچره بردریکدانه اولور وانك نوری سائردرلر اوزره غالب اولور
انجلین مطلوبی طالب اولور جمله انبیادرلر کبیدر واول افضل رسل درشاهوار
کبیدر که اول حضرتك نور پاکی بوجمله نك نورینه غالبدر زیراکه اول حضرت
انجلین عالی مطلوبه طالبدر (می) درنظر بودش مقامات العباد * لاجرم نامش
خداشاهد نهاد) اول حضرتك مقامات العباد نظرنده اولدی یعنی حق تعالینك
جمله عبادینك مقاملری اول حضرتك حضورنده ونظرنده اولدی لاجرم خدای
تعالی حضرتلری اول حضرتك نام شریفنی شاهد قودی نته کم حضرت
قرآنده سورهٔ احزابده (یا ایها النبی انا ارسلناك شاهدا) ودخی سورهٔ فتحده هم
(انا ارسلناك شاهدا) دیدی بو آیت کریمه نك واول حضرته شاهد دینمنك
تفسیری وتحقیق جلد اولك آخرینه قریب جواب کفتن امیر المؤمنین سرخنده
* کشت ارسلناك شاهد درنذر * بیتنك شرحنده مرور ایلمشدر انده طلب اولنه
❊ مثنوی ❊ آلت شاهد زبان وچشم تیز * که زشب خیزش ندارد سرکریز)
شاهدك آلتی زبان وچشم تیزدرکه انك شب خیزندن سرکریز طوتمز یعنی شاهدك
ایکی آلتی واردر بریسی تیز کوریجی کوزکه انکله برشیئی کماهو حقه کوره وبریسی
دخی لساندرکه انکله کوردیکنی بلازیادة ولانقصان سویلیه وانك حقنده شهادت
ایلیه پس اول شاهد حق اولان حضرت نبی علیه السلامك شبخیز اولان وجود

شریفندن اصلا بر سر قرار قیلز وچشم مبارکندن بر معنی پوشیده ونهان اولمز
(مثنوی) کر هزاران مدعی سر برزند * کوش قاضی جانب شاهد کند) اکر
هزاران مدعی باش یوقاری اوره قاضی کوشنی شاهد جانبنه ایلر یعنی حق تعالی
الوهیتی وامری ونهیی خصوصنده واکر انبیای عظام علیهم السلامك نبوتلری
و رسالتلری خصوصنده امم سالفه‌دن و ملل مختلفه‌دن صد هزار مدعیلر باش
یوقاری کتوروب بری برلیله دعوا ومخاصمت ایلسه‌لر قاضی حقیقی سمع شریفنی
شاهد جانبنه ایلر وشاهد هرنه سویلرسه انی دکلر ومدعیلرك سوزی اکر شاهدك
سوزنه موافق ایسه قبول ایلر واکر مخالف ایسه رد ایلر چونکم اول حضرت
نبی علیه السلام شاهد حق اولدی حق تعالی حضرتلری انك امتنی دخی ناس
اوزره شهدا قیلدی وکندی رسولنی کندی امتی اوزره شاهدمزکی قیلدی نته‌کم
حضرت قرآنده بوکونه خبر ویروب بیوردی (وکذلك جعلناکم امة وسطا لتکونوا
شهداء علی الناس ویکون الرسول علیکم شهیدا (مثنوی) قاضیانرا در
حکومت این فنست * شاهد ایشانرا دو چشم روشنست * کفت شاهد زان بجای
دیده است * کو بدیده بی غرض سر دیده است) قاضیلرك حکومت وقتنده فنی بودر
شاهد انلره ایکی روشن کوزدر شاهدك سوزی اول سببدن دیده یرنده درکه
اول شاهد غرضسز دیده ایله سر کورمشدر وفی الحقیقه شریعت محمدیه‌دن قاضی
اولنلره ایکی شاهد ایکی روشن کوز کبیدر وایکی شاهدك سوزی قاضینك کندی
کوزی منزله سنده‌درکه انلر بی غرض اولان دیده ایله سر وحقیقتی کور مشلردر
پس حضرت نبی مکرم صلی الله علیه وسلم انك امتندن مرتبهٔ کماله بالغ اولان
واول حضرتدن میراث بولان عزیزلر شاهدلر در قاضئ حقیقته بونلر انسان العین
منزله سنده اولمشلردر نته‌کم شیخ اکبر قدس الله سره حضرتلری فصوص
الحکمده وهو بمنزلة انسان العین للحق دیو تحقیق قیلمشلردر و بونك تحقیقی برقاچ
محلده کچمشدر اکرچه حق سبحانه وتعالی عبادنك احوالنه واعمالنه علیم
و بصیردر اما کندی رسولنی عبادی اوزره شاهد قیلمسنده ودخی انك امتنی ناس
اوزره شهدا ایلمسنده حکمت بالغه‌سی واسرار غامضه سی واردرکه آنی بیلنلر
بیلدیلر انجق (مثنوی) مدعی دیدست اما با غرض * پرده باشد دیدهٔ دلرا غرض)
مدعی کورمشدر اما غرضله کوکل دیده سنه غرض پرده اولور یعنی برنسنه‌یی
دعوی ایلین کسه هم نوعا اول شیئ کورمشدر اما غرض نفسانی ایله کورمشدر
غرض نفسانی ایسه کوکل کوزنه حجاب اولمشدر واول مدعینك حقیقت بین اولمسنه
غرض پرده کلمشدر پس مدعی شیئ من حیث الحقیقه کما ینبغی کوره ممشدر
اما شاهدك کوزنده اوغرض نفسانی حجابی یوقدر پس اول حقیقتله کوریجیدر

لکن مدعینك سوزی مقبول اولمیوب شاهدك سوزی قاضیه مقبول اولمشدر
(مثنوی) حق همی خواهد که تو زاهد شوی * تا غرض بکذاری وشاهد
شوی * کین غرضها پردهٔ دیده بود * بر نظر چون پرده پیچیده بود) حق تعالی
حضرتلری استرکه سن زاهد اوله سن تا غرضی قویه سن وشاهد اوله سن یعنی
ای امت محمددن اولان حق سبحانه وتعالی حضرتلری استرکه سن دنیایی وهوایی
واغراض نفسی بالکلیه تارك اولوب تا غرض نفسی قویه سن وشاهد اوله سن
زیرا بوغرضلر کوزك پرده سی اولور نظر اوزره پرده صارلمش وطولشمش اولور
ومؤمنی حقیقت بین اولمقدن منع قیلور پس بو امتدن شهداء علی الناس اولان
اغراض نفسانیه دن پاك و بری اولان و بصر بصیرتلرنی کشاده قیلان طائفهٔ علیه
اولور یوخسه عوام شهادته مستحق دکللردرکه انلرك اکثرینك شهودی واقراری
وتصدیقی یا تقلید ایله در و یاخود اغراضله معلولدر نهایتی مقلده اولان عوامك
شهادتلری محقق اولان کسه‌لره تبعیتله مقبوله اولور (مثنوی) پس نبیند
جمله را با طم ورم * حبك الاشیاء یعمی ویصم) پس اهل غرض جمله‌یی طم ورم ایله
کورمز زیرا حبك الاشیا یعمی ویصم بیورلمشدر و بو حدیثی حضرت نبی
علیه السلامدن ابو الدرداء رضی الله عنه حضرتلری وهم ابو هریره رضی الله عنه
حضرتلری روایت قیلمشلردر و بو حدیث شریفك شرحی جلد ثانیده معاویه
حکایه‌سنده مرور ایتمشدر طم مال کثیره دیرلر رم دخی مال کثیره دیرلر لکن رم
مالك نفیسنده استعمال اولنور بونده جمله‌یی اعلی وادناسیله چوقلق کورمز دیمك
معناسنه استعاره اولور یعنی اهل غرض اولان کسه جمله‌یی مالك اولدقلری
اشیانك اعلاسی وادناسیله کورمکه قادر اولمز زیرا شیئه محبت انسانی کور
وصاغر ایلر پس غرضله اعمی واصم اولان کسه جمله‌یی حقیقتله کورمکه قادر اولمز
(مثنوی) در دلش خورشید چون نوری نشاند * پیشش اخترها مقادیری نماند *
پس بدید او بی حجاب اسرار را * سر روح مؤمن وکفار را) اول حضرت نبی
علیه السلامك مبارك کوکلنده چونکم خورشید حقیقی بر نور قودی اول حضرتك
اوکنده اخترلرك مقادیری قالمدی یعنی چونکم حق تعالی حضرتلری رسول اکرم
صلی الله علیه وسلم حضرتلرینك قلب شریفنده بر نور اعظم قویوب انك قلب
شریفنی کوکب دری کبی بر زجاجه قیلدی پس اخترلرك اول حضرتك حضورنده
مقداری قالمدی پس اول نبی مکرم صلی الله علیه وسلم حجابسز اسراری کوردی
مؤمنك وکفارك روحنك سرنی کوردی هرکسك روحنده مخفی اولان معنیلره نظر
ایر کوردی (م ی) در زمین حق را و در چرخ سمی * نیست پنهان تر ز روح آدمی)
زمینده وچرخ سمیده حضرت حقك آدمینك روحندن پنهان تر مخلوقی یوقدرکه

آدمینك نفخهٔ الهی اولان روحی هرخفیدن اخفی وهر باطندن ابطندر که عقول انك ادراکنده و ماهیتنده حیراندر وانی بیلکده واله وسر کرداندر (م ی باز کرداز رطب و یابس حق نورد * روح را من امر ربی مهر کرد) حق تعالی حضرتلری قورودن و یاشدن دوره کبسنی کیرو باز ایتدی اما روحه امر ربیدن مهر ایتدی یعنی بو اشیانك رطب و یابسی وادنی واعلاسی کان منطوی اولمش وعیون وادراك ناسدن مخفی وپوشیده قالمش ایدی حق سبحانه وتعالی رطب ویابس وادنی واعلی وروحانی وجسمانی هرشیئك دور کیسنی و پرده سنی کیدروب کتاب مبینده قوللرینه هرنسنه یی بیان ایلدی اما روحدن سؤال ایلدکلرنده (قل الروح من امر ربی) دیمکله انی مهرلدی وانك پرده سنی کشف ایتمدی وحقیقتندن خبر ویرمدی نته کم سورهٔ بنی اسرائیلده یهودیلر روحدن سؤال ایلدکلرنده حق تعالی حضرتلری حبیبنه امر ایدوب یا محمد سن بونلره روح بنم ربمك امریدردی بیوردی وبو آیت حضرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلمك روحی بیلمدیکنه دلیل اولمز بلکه اول حضرت روح نه ایدیکنی بیلمش وانی کورمشدر ولیکن اول نامحرم وناهل اولان طائفه یه بویله مبهم جواب ویرمکه امر اولنمشدر شیخ صدرالدین قنوی قدس سره العزیز حضرتلری بیوررلر که حضرت نبی علیه السلام روحی بیلمدی وکورمدی دیمك و بو آیتله استدلال ایلمك یرنده دکلدر زیرا یهود قریشه دیدیلر که پیغمبردن اوچ نسنه یی سؤال ایلیك ایکیسندن خبر و یروب برندن خبر و یرمز ایسه صحیح پیغمبر در والا کاذبدر دیدیلر اکر اصحاب کهفك کلبندن ودخی اسکندر ذوالقرنیندن ودخی روحدن سؤال ایلیك اکر بو ایکیسندن خبر و یروب وروحدن خبر و یرمیوب مبهم قورسه صحیح پیغمبردر تصدیق ایلیك دیدیلر زیرا توراتده حق تعالی اول ایکیسندن خبر و یردی وروحدن خبر و یرمیوب مبهم قودی دیدیلر پس قریش روحدن برسبیل امتحان سؤال ایلدیلر اویله اولیجق (قل الروح من امر ربی) انلرك استعدادینه کوره ودخی حقیقتده عالم اولمین نامحرملرك مشربنه وفهمنه کوره بیورلمش اولور والاجناب حق بیلن وحضرت حقی کورن سلطان کائنات علیه افضل الصلواته روحی بیلمدی دیمك مناسب دکلدر دیو بیوررلر ﴿ مثنوی ﴾
پس چو دیدآن روح را چشم عزیز * پس برو پنهان نماند هیچ چیز * شاهد مطلق بود درهر نزاع * بشکند کفتش خمار هر صداع) پس چونکم اول روحی عزیزك کوزی یا خود عزیز اولان کوز کوردی پس انك اوزرینه هیچ چیز نهان قالمز چشم عزیزدن مراد بونده رسول اکرم علیه السلام حضرتلریدر اول حضرت جمیع اشیا ایچره چشم عزیز کبیدر که انسان کاملدر وروحك بعض شرح وتحقیق ومتکلمینك ومشایخك انك حقنده اولان سوزی جلد اولده (تن ز جان وجان ز تن مستور

نیست) بیتنك شرحنده مرور ایلمشدر انده طلب اولنه و بونده توضیح معنی بویله دیمك اولور که پس جمیع اکوان ایچره چشم عزیز منزله سنده اولان انسان العین وسلطان الکونین صلی الله علیه وسلم اول روحی کوردی وبیلدی پس اول حضرتك علم شریفی وچشم لطیفی اوزره هیچ برشیء پنهان ومخفی قالمزاول حضرت هر نزاعده شاهد مطلق اولور اول حضرتك سوزی هر صداعك خمارنی صیر یعنی چونکم نبی مکرم صلی الله علیه وسلم وجود مطلقی بیلدی وحضرت حقی کوردی ومشاهده قیلدی پس مخلوقك وموجوداتك دخی حقایق واسراری اکا پوشیده ومخفی قالمدی بو جهتدن هر نزاعده شاهد مطلق اولدی اول حضرتك کلام شریفی و کفتار لطیفی هر موجب صداع اولان جدال ونزاع خمارنی کسرایلر وحقیقت حالی بیان ایلدکده صداع و یرن عقلی ونقلی خمرلرینی وانك مستلکنی دفع وازاله قیلر ﴿ مثنوی ﴾ نام حق عدلست وشاهد آن اوست * شاهد عدلست زین رو چشم دوست) حق تعالینك نامی عدلدر وشاهدانك لایقیدر بو یوزدن چشم دوست شاهد عدلدر عدل حق تعالینك اسماء حسنی سندن براسمدر پس عدل حق تعالینك نامیدر وشاهد دخی انك ملکی ولایقیدر بو جهتدن شاهد عدل دوستك کوزی منزله سنده در شاهد عدلدن مراد حضرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلم ودخی وارث کامل اولان عارف واصل اولور ﴿ مثنوی ﴾ منظر حق دل بود در دوسرا * که نظر در شاهد آید شاه را) حق تعالینك منظری ایکی سرایده کوکل اولور که شاهك نظری شاهده کلور ایکی سرایده بیله حق تعالینك نظری قلبه اولدیغنه اولا بو حدیث شریف دلالت ایلر قال علیه السلام * ان الله لاینظر الی صورکم ولا الی اعمالکم بل ینظر الی قلوبکم ونیاتکم * وثانیا بو آیت کریمه دلالت ایلر قال الله تعالی (یوم لاینفع مال ولابنون الا من اتی الله بقلب سلیم) پس حق تعالی حضرتلرینك دنیاده و آخرتده نظرکاهی کوکلدر زیرا پادشاهك نظری محبوبه در وکندوبی مشاهده قیلان قلبه در قلب سلیم ایسه لطیف وصافی اولدیغی اعتبارله محبوبدر و بصیرتله حضرت حقی کوردیکی جهتدن شاهد ومشاهددر پس قلب صافی شاهدلك وصفلریله موصوف اولدیغیچون حق تعالینك نظری اکا اولور ﴿ مثنوی ﴾ عشق حق و سر شاهد بازیش * بود مایه جمله پرده سازیش) حق تعالینك عشقی وانك شاهد بازلغنك سری انك جمله پرده سازلغنك مایه سی اولدی یعنی حق سبحانه وتعالینك ظهور و اظهاره اولان افراط محبتی وشاهدلرله اولان معامله سنك سری بو کون ومکان که فی المثل پردهٔ وجه حقیقتدر بو جمله کون ومکان پرده سنك دوزلمسنه اصل ومایه سی حق تعالی حضرتلرینك ظهور واظهاره اولان عشق ومحبتی اولدی کما قال فی الحدیث القدسی کنت کنزا

مخفیا فاحببت ان اعرف فخلقت الخلق لاعرف) و بوجمله برده سنزاغه مابه وعات غایه شاهد حق اولان حبیب اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینی موصی و آنکله عشقبازلق قیلدی او اشـدرنده کم بو معنایه اشارت ایدوب بیورورلر

(مثنوی) پس ازآن اولاک گفت اندر لقا * درشب معراج شاهد بازما)

اول سیدن لقا وقتنده اولاک دیدی شب معراجده بزم شاهدبازمز یعنی بزم شاهدبازمز اولان حق تعالی حضرتلری معراج گیجه سنده حبیب اکرم حضرتلرینک وصل ولقاسی وقتنده اول حضرته خطاب ایدوب * اولاک اولاک لماخلقت الافلاک * دیدی یعنی اگر حبیبم سنک وجودنه نیتک اولمیدی بن افلاکی خلق ایلزدم بو افلاکک وجوده گلمسنه سز مایه و علت غائیه سز دیدی پس بومعنی جناب عزتک رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینی زیاده سودیکنه دلالت ایلر انکیچون اول حضرت بن الهک حبیبیم دیدی واکا بواجلدن حبیب الله تسمیه اولندیکه اول حضرت هم الهک محبی وهم محبوبیدر حق تعالی حضرتلرینه بو اعتبارله شاهدباز تعبیر اولنشلردر (دی) ای رضا بربنک

وبد حاکم بود * برقضا شاهد نه حاکم میشود) بوقضا نیک و بد اوزره حاکم اولور قضا اوزره شاهد حاکم اولورمی یعنی حاکم اولور قضا بونده قاضی معناسنه در ومبالغه ایچون مصدر ذکر اولنمشـدر یعنی بوقاضی اگرچه نیک وبد اوزره حاکم اولور اما قاضی اوزره شاهد معناده حاکم اولور شول اعتبارله که قضینک قضاسی وحکمی شاهدک شهادتنه موقوفدر شاهد نه گونه شهادت ایلرسه قاضی اکا گوره حکم ایلر پس شاهد بر وجه قاضی اوزره حاکم اولمش اولور وقضینک قضاسی شاهدک وجودی ایله ظهوره گلور بو اعتبارله شاهد قاضی اوزره حاکم اولمش اولور

(مثنوی) شد اسیر آن قضا میر قضا * شادباش ای چشم تیز مرتضا)

اول قضانک میرقضا اسیری اولدی شاد اول ای مرتضی اولان چشم تیز مصرع اولده اوچ وجه جائزدر اولا اسیران جمع اولوب اسیران قضا میرقضا اولدی دیمکدر اما بووجه ضعفدن وتکلفدن خالی دکلدر وثانیا اول قضانک اسیری میر قضا اولدی دیمکدر وثالثا میرقضا اول قضانک اسیری اولدی دیمکدر او ایکی وجه اوزره توضیح معنی اسیران قضا اولان کمسه لرک اعیان ثابته لرینک مقتضاسی اوزره قضای الهی حکم ایلر پس اسیران قضانک نفس الامرده اعیان ثابته سی امیر قضا اولور وقضا اوزره حکم قیلور وقضای الهی دخی انلرک اعیان ثابته سی نه اقتضا ایلرسه اکا گوره حکم قیلور و بومسئله نک نتیجه سی علم تابع معلومدر دیمکه منتهی اولور و بونک تحقیق نقش فصوصه اولان شرحمزده فص عزیریه ده مذکور اولمشدر اندن طلب اولنه وایکنجی وجه اوزره معنی میرقضا اولان نبی اول

قضای الهینک اسیری اولدی دیمک اولور که حضرت نبی علیه السلام بو یریوزنده اولان وبین الخلایق ظهور ایلان قضانک امیریدر و بو امیرقضا اول قضای ازلینک اسیریدر واوچنجی وجه اوزره معنی امیر قضا اولان حاکم حقیقی اولان قضا صاحبی اول نبی علیه السلامک شهیدی اولدی شو اعتبارله که انک قضاسی وحکمی اول شاهد عدلک شهادتنه موقوف اولدی وانک حکمی بونک وجودیله ظهوره گلدی و بونک محبوبی ومشهودی اولدی واول بونک حبیبی وشاهدی اولدی ای ارتضا ایتمش و برگزیده اولمش چشم تیز شاد اول که رؤیت همان سکا عطا اولندی و بو حقیقتی گورمک و بو رؤیته واصل اولمق سکا میسر و مخصوص اولمشدر نته کم بیورمشلردر (ان الله اعطی موسی الکلام واعطانی الرؤیة وفضلنی بالمقام المحمود والحوض المورود) رواه ابن عساکر عن جابر رضی الله تعالی عنهما

(مثنوی) عارف از معروف بس درخواست کرد * کای رقیب ما تواندر کرم وسرد * ای مشیر ما تواندر خیر وشر * از اشارتهات دل مان بیخبر) عارف معروفدن چوق درخواست ایتدی بویله دیو که ای بزم رقیبمز سن گرم وسردده ای خیر وشرده سن بزم مشیرمزسن سنک اشارتلرکدن بزم دلمز بیخبردر عارفدن مراد بونده بودنیا گیجه سنده شاه حقیقی بیلن واولیادن پادشاه بی نظیری مشاهده قیلان صاحب بصیرت اولور وتقدیر کلام بویله دیمک اولور که عارف بالله اولان ولی کندینک معروف ومشهودی اولان حضرت حقدن چوق استدی کند ویه تابع ومرید و محب اولان طائفه نک زلاتنی و تقصیراتنی و سیئاتنی اوارحم الراحمیندن عفو اولمق استدی وانلر حقنده شفاعت ایلدی بویله دیو که ای پادشاه مطلق گرمده وسردده وخیرده وشرده وسرده وعلانیه ده سن بزم نگهبانمزسن شول مهیمن و بصیرسنکه شب وروزده بزدن هرنه صادر اولورسه آنی گورور و بیلورسن و بزهرنه یرده اولسق بزمله اولورسن ای خیرده وشرده بزه اشارت ایدیجی پادشاه سنک اشارتلرکدن بزم گوکلمز بیخبردر نته کم سلطان محمودک اشارتلرندن اول قومک گوکللری بیخبر اولدی و بنمز یشمده مجرملری قتلدن خلاص ایلمکه قدرت وخاصیت واردر دیمکده نه رمز ونه اشارت واردر انلر بونی فهم قیلمدیلرنته کم حضرت قرآنده اولان اشارت الهیه دن هم اکثر عالم بیخبردر جمله دن بری * ونحن اقرب الیه من حبل الورید * نکته سندن ودخی (وهو معکم اینما کنتم) اشارتندن ودخی (ان الله یغفر الذنوب جمیعا * رمزندن وحضرت حبیب اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم (ولسوف یعطیک ربک فترضی) بیوردیغی بشارتدن اکثرینک قلبی بیخبردر وحضرت حق هرکارده وهرحالده انلرله بیله ایکن انلر آنی گورمیوب وآنکله آشنالق قیلیوب اندن غافللردر (می) ای

يارانالانراه روز وشب * چشم بند ماشده ديد سبب) اى شول پادشاهكه روزوشب
بزى كورر اما بزانى كوره مزز بزم چشم بنـدمز سبب كورمك اولدى يعنى اى ليل
ونهارده وهركاروكردارده پادشاه وبزانى كورمكه وادراك قيلمغه قادراوله مديغمز
لطيف اولان اله بزم ابصارمزك بنـد وپرده سى اسباب كورمك اولدى اسبابه
مشغول اولديغمز واسطه ايله مسببدن بى خبراولدق دير ﴿ مثنوى ﴾ چشم من
ازچشمها بكزيده شد * تا كه درشب آفتابم ديده شد) بنم كوزم سائر كوزلردن كزيده
اولدى تاكم كيجه آفتاب بكا كورلمش اولدى يعنى عارف بالله اولان ولى كامل دير
الهى واى پادشاهلر پادشاهى سائر كوزلردن بنم كوزم بركزيده اولدى تاكم بودنيا
كيجه سنده سنك بكا آفتاب رويك كورلمش اولدى ومشهودكلدى ﴿ مثنوى ﴾
لطف معروف تو بودآن اى بهى * پس كمال البر فى اتمامه) اول كيجه كورمك سنك
لطف معروفك ايدى اى بهالو پس كمال برآنك اتمامنده در بهى فعيل وزننده در
بهالو وكوزل ديمك اولور بعض نسخـه ده لطف ايله معروف ما بيننده واو واقع
اولمشـدر بوتقديرجه معروف احسان معناسـنه اولور وتوضيح معنى بويله ديمك
اولوركه عارف شه شناس بويله ديركه اى كوزل وزيبا اولان محسن اول بنم بودنيا
كيجه سنده آفتاب بين اولمم وسن شاه مطلقى من وجه مشاهده قيلمم سنك بكا لطفك
واحسانك ايدى پس كمال احسان انى اتمام اقيلمكده اولورنته كم (ما الاحسان الا بالتمام)
ديئور چونكم بودنياده بزه ايمان وعرفان وايقان ويردك وبزى سنى بيلمك وسنكله
بوقدرجه آشنا اولمق مرتبه سنه ايركوردك استرزكه يوم قيامنده بواحسانى اتمام
ايليه سن وبزى بين الخلايق مؤاخذه قيلميه سن ديدى (مى) يارب اتمم نورنا فى الساهره
* وانجنا مفضحات قاهره) ياربى ساهره ده بزم نوريمزى اتمام ايله وبزى قاهره اولان
مفضحاتدن قورتر ساهره عرصهٔ قيامته ديرلر واكا ساهره ديدكلرى خلقى اول بيدار
ايلديكى اعتبارله درنته كم بورايه مناسـب اولان برمقدار شرح وتحقيق هم جلد
خامسده تمثيل روشهاى مختلف سرخنده مرور ايلدى انده طلب اولنه يعنى عارف
كامل حضرت جناب حقه بوكونه دعا ايلر وبويله سويلركه اى بزم پروردكارمز عرصهٔ
قيامتده سن بزم نورمزى اتمام ايله نته كم يوم قيامـتده حضرت نبى مكرم صلى الله
تعالى عليه وسلمه ايمان قيلان مؤمنلر (يقولون ربنا اتمم لنا نورنا واغفر لنا انك على
كل شئ قدير) ديه لروالله تعـالى حضرتلرى كندى نبيسـنى وانكله بيله اولا ن
مؤمنلرى (يوم لا يخزى الله النبي والذين آمنوا معه) آيت كريمه سنك موجبنجه اول
كونده رسواى ايليوب انلرى مفضحاتدن امين ايليه الهى سن بزى هم اول مفضحات
قاهره دن قورتروب خلاص ايله وبزى اول كون رسـواى ايليوب حلم ولطفله بزه
تجلى ايله ﴿ مثنوى ﴾ يارشب را روز مهجورى مده * جان قربت ديده را دورى

مده * بعد تومرگيست بادرد ونكال * خاصه بعد يكه بود بعد الوصال) الهى كيجه
يارنه كوندز مهجورلك ويرمه قربت ديده اولان جانه دورلك ويرمه يعنى اى پادشاهلر
پادشاهى دنيا كيجه سنده يار اولنه وسنكله بيله سير قيلانه روز آخرتده مهجورلك ويرمه
وبوعالمده سنك قدمنى كورن جانه وسنكله آشنا اولان روح روانه دورلك ويرمه وبعد
المرينه ايركورمدز پراسنك بعد وفراقك برموتدر دردونكال ايله على الخصوص بربعدكه
بعد الوصال اوله يعنى سنك بعدك مطلق دردله وعذابله اولان برمرك كبيدر خصوصا
شول بعد وفراقكه بودنياده اولان وصالدن وآشنالقدنصكره اوله اول بعد نيجه
مرك عظيم وعذاب اليمدن زياده در (مى) آنكه ديدستت مكن ناديده اش *
آب زن برسـبزهٔ باليده اش) اول كمسـه كه سنى كورمشدر آنى كورممش ايله انك
باليده اولان سبزه سـنه صو اور باليده بتمش وبيومش معناسنه در يعنى الهى شول
قولك كه سنى كوردى وسنكله كندى استعدادى قدر آشنالق ايلدى انى كورممش
ايله بلكه كمال لطفكدن انك بتمش اولان وجودى سبزه سنه وباغ قلبنده ظـاهر
اولان مقصودى نباتنه آب لطفكى اور وانى آب وصالكله احيا ايدوب ديركور
واطف واحسانك مرتبه سـنه وكمال قربك وزياده آشنالكك مقامنه ايركورتاكم
خوف وحزندن امين اولان وعقاب وعذابدن نجات بولان وخاص ومقرب
اولان عبادك زمره سنه داخل اوله ﴿ مثنوى ﴾ من نكردم لا ابالى درروش *
تو مكن هم لا ابالى درخلش) الهى بن ممكن اولديغى مرتبه روشده لا ابالى اولمدم
سن هم خلشده لا ابالى اولمه خلش خايدن لفظندن اسم مصدردر اصل دكن باتمغه
وياره سنجمغه ديرلر وآغرتمق وايذا ايتمك معنالرنده هم استعمال ايدرلر بونده آغرتمق
وايذا ايتمك معناسى مراد اولور لا ابالى قيرمقيسز معناسنه در نكردم كاف فارسى ايله
نشدم معناسـنه اولمقده جائزدر اما اكر كاف عربى ايله اوقنورسـه لا ابالى عدم
مبالات معناسنه اولورمكن دخى كاه اولوركه مشومعناسنه استعمال اولور اكا كوره
معنى ويرلدى اكر مكن ايله معناسـنه اولورسه بومصرعده هم لا ابالى عدم مبالات
معناسنه اولور وتقدير كلام بويله ديمك اولوركه الهى بن فقير روشده وسنك يولكه
كيدشده ممكن اولديغى مرتبـه لا ابالىلك ايتمدم وقايرمقيسز اولنلر بولنه كتمدم قادر
اولدقجه روشده احتياط ايدوب قايردم سن هم بنى آغرتمقده وبكا الم ويروب ايذا
ايتمكده لا ابالىلك ايتمه بلكه حالمه رحم ايليوب لطف واحسان ايله وخوان نعمتكله
طويله (مى) هين مران ازروى خود اورا بعيد * آنكه او يكبار آن روى توديد)
هركز آنى كندى يوزكدن بعيد سورمه اول كمسه كه اوبركره سنك يوزكى
كوردى يعنى شول كمسه كه عالم الستده سنك سوزكى اشتدى بوعالمده انى كندى
يوزكدن بعيد سورمه وبوعالمده هم سـنى بركره مشاهده ايلدى اول عالمده انى
كندى لقـاى شريفك مشاهده سـندن ايراق ايله ﴿ مثنوى ﴾ ديد روى

جز تو شد غل کاو * کل شیء ما سوی الله باطل) سندن غیرینک یوزنی کورمك
غل کاو اولدی اللهدن غیری کل شیء باطلدر نته کم ومسلم بخارینك اتفاقیله
صحیحنده بویله روایت اولنمشدرکه قال علیه السلام (اصدق کلمة قالها الشاعر
کلمة لبید الا کل شیء ما خلا الله باطل * وکل نعیم لا محالة زائل) وبو کلمه‌نك شرح
وتحقیق جاسد اولك اواخرنه قریب تعجب کردن آدم علیه السلام از ضلالات
ابلیس سرخنده * کل شیء ما خلا الله باطل * بیتك شرحنده مرور ایلمشدر انده طلب
اولنه وبونده معنی سندن غیرینك یوزنی کورمك معناده زنجیرکاو اولدی زیرا
هر شیء ما سوی الله فرض اولندقده باطلدر والله تعالیدن خالی وغیری اعتبار قیلندقده
بی فائده وبی حاصلدر بو جهتدن اکا کوکل ویرن وآنی کورن کمسه‌لره زنجیرکاو
اولمق مقرردر ﴿ مثنوی ﴾ باطل اندرمی نماند م رشد * زآنکه باطل باطلانرا
می کشد * ذره ذره کاندرین ارض وسماست * جنس خودرا هریکی چون
کهرباست) کل شیء الله تعالیدن سوی وخلا فرض اولندقده باطلدر و بکارشد
کوسترلر یعنی کندیلرنی موجود کوستروب کندیلر جانبنه اولان یولی بکا راه رشد
کوسترلر و بنی کندیلره جذب ایدرلر اول سببدنکه بندخی غیر وسوی حکمنده
اولدیغم اعتبار ایله باطلم باطل ایسه باطللری کندیسنه جذب ایلر الحاصل ذره ذره که
بو ارض وسما ایچره واردر بهرحال کندی جنسنی هر بری کهربا کبیدر کهربا
کاهی کندیسنه نیجه جذب ایلرسه هرکس کندی جنسنی هم کندیسنه اویله جذب
ایلر پس چون برکسه کندیسی حقدن غافل اولسه وغیری وسوی مرتبه سنده لابد
قالسه لابد حقدن غافل اولنلره مائل اولور واکر اهل حق اولسه وحضرت حق
مشاهده قیلسه الجنس الی الجنس یمیل موجبنجه ینه کندی جنسنه میل قیلور (می)
معده نانرا میکشد تا مستقر * میکشد مر آب را تف جکر) مثلا معده نانی مستقرنه دك
چکرکه معده ایله نانك ماییننده جنسیت واردر وکذلك تحقیقا آبی تف جکر چکرکه
آبله جکرك ماییننده جنسیت واردر ﴿ مثنوی ﴾ چشم جذاب بتان زین کوبها *
مغز جویان از کلستان بوبها * زآنکه حس چشم آمد رنك کش * مغز وبینی
میکشد بوهای خوش) چشم بتلرك جذابی بوکوبلردن مغز کلستاندن بوبلر
استیجیدر یعنی کوز بو محله‌لردن محبوبلری جذب ایدیجیدر ودماغ کلستاندن رایحه
استیجیدر انکیچونکه حس چشم رنك وبو چکیجی کلدی ورنك بویله آنك مناسبتی
اولدی انکیچون اول رنکه ولونه میل قیلدی وکذلك بینی وبرون خوش قوقولر
چکر انکیچونکه مغز ودماغك روایح طیبه ایله ماییننده مناسبت تامه واردر اول
مناسبتدن اوتری روایح طیبه‌یی کندی جانبنه جذب ایلر ﴿ مثنوی ﴾ زین
کششها ای خدای رازدان * تو بجذب لطف خودمان ده امان * غالبی برجاذبان

ای مشتری * شاید ار درماندکان را واخری) ای رازدان اولان خدا بو کششلردن
یعنی بو اشیانك بری برلرنی کندیلره جذب ایلملرندن سن کندی لطفك جذبیله بزه
امان ویرو بزی بونلره منجذب اولمقدن ومیل قیلمقدن خلاص ایدوب کندی جانبکه
جذب ایله ای مشتری اولان وای مؤمن قوللرندن نفسلرینی وماللرنی صاتون الوب
انلره جنت ملکنی ثمن ویرن خداسن جمله جاذبلر اوزره غالبسن لایقدر اکر درمانده‌لری
کیرو اله سن یعنی شان شریفکه لایقدرکه اکر عاجز وفرومانده اولان بنده‌لر یکی
بو اشیانك جذبلرندن قورتروب کیرو اله سن کندی جنابکه مقرب وآشنا قیله سن
پس ینه شه شناس اولان وکیجه ایله کوردیکنی صباح بیلن کمسه‌نك حالنی بیانه
شروع ایدوب بیوررلر (می) رو بشه آورد چون تشنه بار * آنکه بود اندر شب
قدر آن بدر * چون زبان وجان او بود آن او * آن او با او بود کستاخ کو) یوزنی
شاهه کتوردی تشنه ابر یوز کتوردیکی کبی اول کمسه که قدر کیجه سنده بدرك لایق
ایدی بدردن مراد پادشاه اولور شب قدردن مراد پادشاهله انك مقارنت
ومصاحبت ایلدیکی کیجه اولور واول کیجه‌یه شب قدر تسمیه سی شریف وعظیم
کیجه اولدیغی اعتبارله اولور چونکم اول شه شناس زبانی وجانی اول شاهك
لایقی ایدی آنك لایقی اکا کستاخ کو اولدی وتوضیح معنی بویله دیمك اولورکه
اول کمسه که اول عظیم وشریف اولان کیجه‌ده بدر فلك سلطنت وصدر سریر
سعادت ودولت اولان پادشاه اعظمك لایقی وبیلیجیسی وآشناسی اولدی اول
عارف شه شناس تشنه اولان کمسه سحابه وآبه توجه ایلدیکی کبی پادشاهه توجه
ایلدی چونکم اول شه شناس اولان عارفك لسانی وجانی اول شاهك لایقی
ایدی انك لایقی اکا کستاخانه سوبلیجی اولور وهرنه سویلسه انك سوزی
غیریلر کبی اولمیوب پادشاهه اول سوز خوش کلور چونکم اول شه شناس اولان
عارف کندینك جانی ودخی لسانی اول شاهك لایقی اولدیغنی بیلدی سوزه کلوب
اکا بوکونه خطاب قیلدی (می) کفت ما اشتیم چون جان بند طین * آفتاب
جان توی در یوم دین * وقت آن شد ای شه مکتوم سیر * کز کرم ریشی بجنبانی
بخیر) اول عارف شه شناس ایتدی ای سلطان عالم وای پادشاه اکرم جان طینه
بند اولدیغی کبی بز هم مقید ومغلول اولدق یوم دینده آفتاب جان سنسن یعنی
جان بدنه وابسته ومقید اولدیغی کبی بز هم کرفتار اولدق وحضورکه مقید کلدك
روز جزاده جانه نور ویریجی آفتاب سنسن وبو ظلمت ومحنتدن روحلری قورتریجی
بر پادشاه اعظمسن ای سیری مکتوم اولان شاه انك وقتی اولدی که کرمکدن
خیره متعلق بر ریش دیره ده سن یعنی ای سیری مخفی ومعنی پنهان اولان شاه
اکرم اول وقت اولدیکه خیر واحسانه متعلق کرمکدن برادنی اشارت ایلیه سن

ومحاسن ومكارمكى تحريك ايتمكله بو مجرملرى قيد محنتدن و بند آفتدن خلاص
قيله سن (م ى) هر يكى خاصيت خودرا نمود * آن هنرها جمله بدبختى فزود *
آن هنرها كردن مارا ببست * زان مناصب سرنكون ساريم و پست) اى شهنشاه
اعظم هر برى كندى خاصيتنى كوستردى اول هنرلر جمله بدبختلك زياده ايلدى
يعنى بو قومدن هر بريمز كندى هنرنى وخاصيتنى اظهار ايلدى واول هنرلر بزه نافع
اولميوب جمله بدبختلك زياده ايدوب بو كونه بلالره بزى كرفتار ايلدى اول هنرلر بزم
بو يمزى باغلدى اول منصبلردن سرنكونسار و پستز يعنى اول وجودله اولان
هنرلر ونفسك حظنه ومشتهاسنه معين اولان خاصيتلر وسنك حدودكدن تجاوز
ايدوب بى اذن و بى رضالككده تصرف ايلمكه سبب اولان فنلر وصنعتلر جمله بزم
بو يمزى باغلدى اول هنرلر كه بزه منصبلر اولمشدى اول هنرمنصبلرندن باشى آشاغه
اولوب واسفله دوشدك (م ى) آن هنر فى جيدها حبل مسد * روز مردن
نيست زآن فنها مدد) اول هنر فى جيدها حبل من مسد در يعنى اول فن وهنر معنى
يوزنده فى المثل ليفدن اورلمش برحبلدر زيرا اولمكلك كونى اول فندن انلره مدد
يوقدر چونكم برفن وهنردن موت كوننده مدد ومعاونت اولميه جان بوينده اول
فن و هنر ليفدن بوكلمش ايپ كبيدر ابو لهبك عورتينك بوينده اولان ايپ كبى
بوآيت كريمه نك تفسيرى اوچنجى دفترده تشبيه بند دام قضا سرخنده مستوفى مرور
ايلمشدر انده طلب (م ى) جز همان خاصيت آن خوش حواس * كه بشب بد چشم
اوسلطان شناس) همان اول خوش حواسك خاصيتدن غيريكه كيجه ده انك چشمى
سلطان شناش اولدى يعنى اولمك كونى انواع فنوندن اصلا مدد يوقدر الاهمان
شول خوش حواس اولان كسه نك هنر وخاصيتنك نفع ومددى اولور كه بو دنيا
كيجه سنده انك چشم جانى سلطان شناس اوله و بصر بصيرتله پادشاه حقيقتك
كندى ايله بيله اولديغنى كوره و بيله و آنك مشاهده سنه قادر اوله (م ى) آن هنرها
جمله غول راه بود * غير چشمى كوزشه آكاه بود * شاه را شرم ازوى آمد روزبار *
كه بشب بر روى شه بودش نظار) اول هنرلر جمله غول راه ايدى شول بر چشمدن
غيريكه اول شاهدن آكاه اولدى يعنى اول قومك هنرلرى جمله رهزن طريق
اولدى الا شول برشه شناسك كوزى دكل كه اول شهدن آكاه وخبردار اولدى
اجازت كوننده پادشاهه اندن شرم كلدى كه كيجه شاه يوزينه انك نظاره سى
اولدى روزبار اجازت كونى ديمكدر اما حكومت كونى ديمك معناسنه استعمال اولنور
حكمده دخى اجازت معناسى بولنور يعنى شول كسه نك كه دنيا كيجه سنده پادشاه
حقيقته نظاره قيلمق وآشنالق اولمق صيتى اولدى پادشاه اعظمه روز جزاده آنك
يوزندن استحيا ايلمك كلور كه حق تبارك وتعالى حضرتلرى حيا وكرم صاحبيدر

عارف بنده لرندن استحيا ايلمك آنك شانندندر نته كم قوللرندن خشيت ايلمك
مرتبه سنده اولور ديمشلردر و بو نكته يى افاده ايلكدن اورى (انما يخشى الله من
عباده العلماء) آيت كريمه سنده امام ابو حنيفه رضى الله تعالى عنه حضرتلرى لفظة
جلالى مرفوع وعلمايى منصوب قرآت ايلمشدر ﴿ مثنوى ﴾ وان سك آكاه ازشاه
وداد * خود سك كهفش لقب بايد نهاد) شاه وداددن اول آكاه اولان سك
خود اكاسك اصحاب كهف لقب قومق كرك يعنى اول هنرلر جمله سى غول راه كبيدر
مكر شول هنر دكل كه اول پادشاه شناس اوله واول محبت شاهندن آكاه اولان
كلب دخى غيرى هنر اهلنه كوره بكدر اكا اصحاب كهفك كلبى ديو لقب قومق كرك
زيرا اندن مراد كهف حقيقتك اصحابنه تابع اولان و خدمت قيلان كسه نك
نفسى اولور شول كسه نك كه نفسى اصحاب دلك قپوسنك سكى اوله اول دخى شاه
ودادى آكليجى اولور پس اول سائر نفوسه بكزه من بلكه سائر نفوسدن اول اصحاب
دله خدمت قيلديغيچون بهتر اولور ﴿ مثنوى ﴾ خاصيت در كوش هم نيكو بود *
كو بيانك سك زشيرآكه شود) خاصيت كوشده هم نيكو اولور كه اول كوش بانك
سكله شيردن آكاه اوله يعنى شول خاصيت كه قولقده اوله كه اوكلبك صداسى سببيله
شيردن آكاه اوله وغيرى هنرلره نسبت بو نافع كلور يعنى شول بر كسه نك كوش
هوشنده بر هنر وخاصيت اوله كه اول كسه اصحاب دلك قپوسنه خدمت قيلان
وانلره تابع اولان كسه نك نفسنك صوت وكلامى سببيله شير حقيقتدن آكاه اوله
و پادشاه معنوينك كنديله اولديغنى بيله بوقدر هنر دخى غيرى هنرلره نسبتله نيكوتردر
پس بو جمله هنرلردن مقبول اولان هنرلر اوچ قسم اولدى اعلا اولان هنراولدر كه
شه شناس اوله ومشاهده يه قادر اوله بوشب دنياده شاهى كوره بيله واوسط اولان
هنراولدر كه هنوز دخى نفسى خست ودنائتدن خلاص ايلمش اوله لكن اصحاب
قلوبه واهل شهوده خدمت قيله وسك اصحاب كهف مثابه سنده اوله و پادشاه
حقيقتى بيله وادنى اولان هنراولدر كه اهل قلوبه خدمت قيلان كسه لرك كلامنه
قولاق طوته وانلرك صيت وصداسنى فهم ايده وانلرك كلامى واسطه سيله پادشاه
حقيقتك كندى ايله اولديغنى بيله واكا ايمان واقرار قيله ﴿ مثنوى ﴾ سك چو
بيدارست شب چون پاسبان * بيخبر نبود زشبخيز شهان) سك پاسبان كبى چونكم
بيداردر شاهلرك شبخيزندن بى خبر اولمز شاهلردن مراد بونده ملوك معنوى
وشاهان روحانى اولان وليلر اولور وسكدن مراد شول كيجه لرده متهجد اولان
واحياى ليالى قيلان كسه نك نفسى اولور يعنى شول سالكك نفسى كه پاسبان كبى
كيجه لرده بيدار اوله و تهجد قيله اول كسه شاهان طريقتك كيجه قالقمه سندن
بى خبر اولمز بلكه بو دنيا كيجه سنده تبديل صورت ايدوب برفقير وكدا اشكالنده خلق

ایچره کز سه‌لرهم فراستله انلری بیلور سائر عوام کالهوام کبی انلرك صورتنه باقوب بو بر فقیر وکدادر دیمز بلکه سیرتنه باقوب شاه معنوی اولد یعنی بیلور و برای مصلحت تبدیل صورت ایلمش انجق دیو واقف اولور (م ی) هین ز بد نامان نباید ننگ داشت * هوش براسرار شان باید کماشت) آکاه اول بدناملردن ننك وعار طوتمق کرکمز عقلی انلرك اسرارنه حواله ایتمك کرك یعنی ای عاقل آکاه اول معیوب اولان طائفه‌دن وظاهر ابدنام اولان قومدن براوغوردن عار طوتمه ونامل‌رینه وظاهرلرینه باقوب انلره تحقیر واهانت ایتمه بلکه چشم هوشی انلرك سیرتنه واسرارنه حواله ایلمك کرکدر که انلرك سری ونیتی نه ایدیکی تاسنك معلومك اوله اکر انلرك سری ونیتی سنك معلومك اولمزایسه مجرد ظاهر ابدنام اولملرندن اوتری انلره پشت ویا اورمه نته‌کم دینلمشدر (بیت) برآستانهٔ میخانه کر سری بینی * مزن بپای که معلوم نیست نیت او (م ی) هرکه او یکبار خرد بدنام شد * خود نباید نام جست وخام شد) هر شول کسه که خود اوبراوغوردن بدنام اولدی خود اکا نام استمك وخام اولمق کرکمز جست جستن معناسنه وشد شدن معناسنه مصدرلردر یعنی شول سالك که بردفعه خودکایتله بدنام اولدی وملامتی اختیار قیلدی وملامیه دن اولدی خود اکا نام ونشان استمك ونا پخته وخام اولمق کرکمز اصحاب ملامتك قتلرنده نام ونشاندن کچوب بی نام و بی نشان اولمق پخته لك مرتبه سنی بولمقدر چونکم بر کسه نام ونشاندن کچوب پخته اوله تکرار اکا نام ونشان استمك خام اولمقدر اول کسه که براوغوردن نام و نشان قیدندن حقیقتله کچه تکرار اکا نام ونشان استمك وخام اولمق لازم اولمز ﴿مثنوی﴾ ای بسازر که سیه تابش کند * تاشود ایمن زتاراج وکزند) ای چوق التونکه آنی سیاه تاب ایدرلر تاکم تاراج وضرردن ایمن اوله تابش اسم مصدر اولمقده جائز وشین ضمیر اولوب زره عائد اولمقده جائزدر یعنی ای مرد عاقل چوق خالص التون اولورکه انك تابنی وزاغنی سیاه ایدرلر تاکم بعض یغماجیلرك غارت ایتمسندن وضررندن اول صنعتله ایمن اوله ونجات بوله کذلك اصحاب خلوصدن چوق کسه‌لر دخی ظاهرلرنی ظلمات خطا و معصیتله بویارلر وکندیلرینی اهل معصیت هیئتنده کوستررلر تاکم غارتکرلرك ضررندن ویغماسندن ایمن اوله‌لر واسقاط جاه و منزلت ایتمکله شرشهرتدن وضرر تعظیمدن نجات بوله‌لر که بونلر شهرتك آفت ایدیکنی بیلمشلر و بوخلق عالمك تعظیمندن نیجه ضرر ومخافت وار ایدیکنه واقف وعارف اولمشلردر انکیچون بوصنعتله تستر واختفا قیلمشلردر و بوسیرت اوزره سلوك ایلین طائفه‌یه ملامیه دینور و بوقصهٔ پرحصه‌دن ملامیه‌نك محققلرینك مرتبه‌لری واحوال شریفه‌لری وانلرك صورتنه نظر ایدوب وسیرتندن ودرونندن غافل اولان حیوانلرك حالی معلومك اولور

﴿قصهٔ ان کاو بحری کوهر کاویان ازقعر دریا برآورد شب برساحل دریا نهد نادر درخش وتاب آن می چرد بازرکان از کمین برون آید چون کاو از کوهر دور تر رفته باشد بازرکان کوهر را بلجم وکل تیره بپوشاند و بر درخت کریزد﴾

بو سرخ شریف و بو بیان لطیف آنك قصه‌سیدر که بحری اولان کاو یعنی دریا صغری کاویلر کوهرنی دریادیبندن طشره کتورر کاویان فریدونك عسکرینك اعیدرکه آنك سرعسکرنه حداد کاوی دیدکلری ایچون اول عسکره کاویان دیدیلر وضحاکك خزینه‌سنك کوهرلرنی آلوب علملری اولان دری پاره‌سنه وضع ایلیوب آنی حفظ ایلدکلری اعتبارله اول علمده اولان ذی قیمت کوهرله کوهر کاویان دیدیلر یعنی اول کاو بحری دریانك دیبندن پرتابدار زیاده براق بر کوهری طشره کتورر کیجه ایله آنی دریانك کنارنه قور تاکم اول کوهرك درخشی وتابنده یعنی برق وضیاسنده اوتلیه اول کوهری بوانلر وآنی آنلر شوصنعتله اول کاو بحرینك الندن آلورلر که اولا برکیمنده اختفا قیلورلر چونکم اول کاو بحری اول کوهری کتوروب دریا کنارنه قویه شول زمانده که اول کاو کوهردن بر مقدار ایراق کیده بازرکان کمیندن طشره کلوب اول کوهری بلجمله وتیره بالجمله ستر ایلر وآغاج اوزره فرار ایلر واول کاو ظلمنده قالوب کوهرك رونقی وتابنی کوره میوب وآنك ظاهرنده اولان بلچی وکل تیره‌یی کوروب اندن اعراض ایدر ودونوب کالدیکی یره کیدر پس بازرکان بوصنعتله اول کوهر تابداری آنك الندن خلاص ایلرنته‌کم نظمدن دخی معلومك اولور ﴿مثنوی﴾ کاو آبی کوهر از بحرآورد * بنهد اندر مرج وکردش می چرد * درشعاع نور کوهر کاوآب * می چرد ازسنبل وسوسن شتاب) کاو آبی کوهری دریادن یوقاری کتورر چراکاهده آنی قور وآنك اطرفنده اوتلار کوهرك شعاعنك نورنده صو صغری سنبلدن وسوسندن سرعتله اوتلار واول جانبده سنبل وریحان اکل ایلر ﴿مثنوی﴾ زآن فکندهٔ کاو آبی عنبرست * که غذااش نرکس ونیلوفرست) اول سببدن کاو آبینك فکنده‌سی یعنی فضلاتنی ودبرندن اخراج ایدوب براقدیغی عنبردرکه آنك غداسی نرکس ونیلوفر وسنبل وریحان وکلدر اذفردر عنبرك اصلنده ایکی وجه یازمشلردر بری بودرکه بحر محیط کنارنده حق تعالی زنبوره مشابه بعض حیوانجقلر خلق ایلمشدر انلر اول عنبری زنبورموم یاپدیغی کبی یاپرلر دریانك بر موجی کلوب اخذ ایلر واکر دریادن بعید ایسه برسیل کلوب آنی دریایه کتورر اول دریا اول عنبری انسان ساکن اولان سواحله کتوروب اخراج ایلر پس دریا کنارنده بولوب آلورلر و برقول دخی بودرکه عنبر کاو بحرینك فضله‌سیدر لابد اول کاو بحرینك فضله‌سی عنبر اولور دیمشلرنته‌کم حضرت خداوندکار دخی بوقولی

اختيار ايلمشدر وكاو بحرينك فضله سنك عنبر اولمسنه سبب آنك پاك وطاهر
اولديغيچوندر نته كم پاك وحلال يين كسه لرك دخى بدننده يدكارى غدا نور جلاله
متبدل اولور بومناسبتله اشارت ايدوب بيوررلر ﴿مثنوى﴾ هركه باشد قوت
او نور جلال * چون نزايد ازلبش سحر حلال * هركه چون زنبور وحيستش نقل *
چون نباشد خانهٔ او پرعسل) هرشول كسه كه آنك قوت وغداسى نور جلال اوله
آنك لب ودهانندن نيچون سحر حلال طوغميه يعنى هرشول كسه نك كه قوت
وغداسى نور جلال وپرتو جمال الهى اوله لابد آنك لب ودهانندن سحر حلال طوغر
وآنك لسان ودهانندن ظهوره كلان فضلات وكلمات عنبردن اطيب اولور
وفضلاته اول كسه بنم فضلمدر ديسه اكا لايق كاور كما قال ابن الفارض (بيت)
ومن فضل ماأسأرت شرب معاصرى * ومن كان قبلى فالفضائل فضلتى * هرشول
كسه كه زنبور كبى وحى الهى اكا نقلدر انك خانه سى نيچون پرعسل اولميه نقل
بونده ضم نون وفتح قافله نقلك جمعيدر نقل اصلنده شراب ايچدكلرى حينده
يديلان مزه يه ديرلر صكره غدا معناسنه هم استعاره طريقيله استعمال اولنمشدر بونده
نقل غدا معناسنه در يعنى هرشول كسه يه كه زنبور كبى وحى الهى والهام ربانى
قوت وغدا اولمش وآنك قلبنه حضرت حقدن اشارت وبشارتلر كلمشدر انك
خانهٔ قلبى عسل معرفت وانكبين حكمتله پر اولمشدر وشهد معانى ايله درونى طولمشدر
﴿مثنوى﴾ مى چرد در نور كوهر آن بقر * نا كهان كردد ز كوهر دورتر *
تاجرى بردرنهد بلجم سياه * تاشود تاريك مرج وسبزه كاه * پس كريزد مرد تاجر
بردرخت * كاوجويان مرد را باشاخ سخت * بيست باران كاو تازد كرد مرج *
تا كند آن خصم را درشاخ درج) اول بقر ساحل درياده كوهرك نورنده اوتلر
نا كهان اوتليه رق كوهردن دورتر اولور وكوهر اندن برمقدار بعيد قالور اول كيندده
اولان برتاجر پوصودن چيقوب اول تابدار اوزره بلجم قور تا كم اول چرا كاه وسبزه
كاه تاريك اوله وكوهرك نورى بلجم سياه التنده مستور قاله چونكم اول كوهر
تابدارك اوزرينه بلجم سياهى وضع ايليه پس اول مرد تاجر فى الحال برآغاج اوزره قاچر
اول كاو بحرى ايسه مرد تاجرى قتى بوينوزايله جويان اولور نيجه كره اول كاو بحرى
مرجك اطرافنى طلب ايلر بيست بونده كثرتدن عبارت اولور وشاخ بوينوزه ديثور
تا كم اول كاو بحرى اول خصمى شاخه درج ايليه يعنى بوينوزيله آنى هلاك ايليه
﴿مثنوى﴾ چون ازونوميد كردد كاو نر * آيد آنجا كه نهاده بد كهر * بلجم بيند
فوق در شاهوار * پس زطين بكريزدا وابليس وار) چونكم اول مرد تاجردن كاونر
نا اميد اوله وآنى بوله ميوب اندن كيرو دونوب فراغت قيله اول محله كاور كه انده
كوهرقو يمش ايدى اول در شاهوارك اوزرنده بلجم كورر پس طيندن اول كاو ابليس كبى

فجر، اول طينك التنده اولان كوهرى كوره ميوب ظاهرينه باقوب اندن فرار ايلر
﴿مثنوى﴾ كان ابليس ازمتى طين كور وكرست * كاركى داند كه در كل كوهرست)
كه اول ابليس متى طيندن كور وكردر متى بونده ايچرو معناسنه در كاو نه بيلور كه
كلده جوهر واردر يعنى اول ابليس لعين آدم عليه السلامك درون طيننده كور
وصاغردر صغر بالحق ايچره كوهر اولديغنى بيلز پس ابليس طبيعت وكاو سيرت
اولان كسه لردخى برآدمينك طيننه باقر ونوردين وكوهر يقيندن اولوب اول بقر كبى
اندن قاچر واكا طعن وانكار ايدوب كندى كبى اولان جزولره تابع اولور وميل
ومحبت قيلور كما قال السعدى * بيت * كر بى هنر عمال كند كربر حكيم * كون خرش
شمار اكركاو عنبرست (م ى) اهبطوا افكند جان رادر حضيض * از نمازش
كرد محروم آن محيض) جانى حضيض بدنه اهبطوا براقدى اول محيض انى نمازدن
محروم ايلدى حضيض اسفله ديرلر محيض حيض معناسنه در يعنى جان نفس الامرده
برعالى كوهردر وانك اصلنده مرتبه ومقامى بغايت برتر وعاليتردر انى كندى
مرتبهٔ عالى ومقام ساميسندن بوحضيض طينه واسفل سافلينه الله تبارك وتعالى
حضرتلرى جانبندن اكا واقع اولان اهبطوا امرى براقدى اول جانى حق
تعالينك مشاهده سندن ونمازندن واكا توجه تامدن اول حضيضه متعلق اولان
محيضى محروم ايلدى واول حضيضه متعلق اولان محيضى بو بيتله ايضاح وتفسير
ايدوب بيوررلر (م ى) اى رفيقان زين مقيل وزآن مقال * اتقوا ان الهوى حيض
الرجال) اى يولداشلر بو مقيلدن واول مقالدن پرهيز ايليك زيرا هوى حيض الرجالدر
مقيل محل قيلوله وقيلوله معناسنه اولمق هم جائزدر وقيلوله ضحوهٔ كبرادن وقت
ظهره دك اولان نومه ديرلر نته كم تحقيقى ديباجه ده (احسن مقيلا) قولنده مرور
ايلدى وبونده مقيلدن مراد بو عالم طبيعتدر كه محل خواب غفلتدر واول مقالدن
مراد حضيض بشريتده اولان مقالدر وتوضيح معنى بويله ديمك اولور كه اى
شريعت قرداشلرى واى طريقت يولداشلرى بو عالم طبيعت خوابگاهندن واول
حضيض بشريتده اولان قيل وقالدن اتقا وپرهيز ايليك زيرا هوى تحقيقا رجالك
حيضيدر همان دمكه بر رجل عالم طبيعته ميل ايلسه ونفسى هواسنه كوره سوزسو يلبه
اول حايض اولان زن كبى معنيده مردار اولور وحيض خاتونلرى نمازدن نيجه
محروم ايلرسه اول رجلى دخى هوا نماز حقيقتدن ومشاهدهٔ الهيه دن اويله محروم
ايلر واول هوا وميل طبيعى انك باطننى ملوث وناپاك ايلر حتى طهر باطنه محتاج اولور
وبو طهارت باطنينك شرحى نيجه برده مرور ايلمشدر (م ى) اهبوا افكند جانرا
در بدن * تا بكل پنهان بود در عدن) جانى بدنه اهبطوا امرى براقدى تا كم
درعدن كلده پنهان اوله يعنى جانكه حد ذاتنده برعالى كوهر درحق تبارك وتعالينك

اهطبوا دیو امر ایلمسی انی بدن باطقه براقدی تا کم اول عدن حقیقتك دری کبی
اولان روح بدن کلیله پنهان اوله و بدن باجغنك ایچنده . اول کوهر نورانی مستور
قاله ﴿ مثنوی ﴾ تاجرش داند ولیکن کاونی * اهل دل داند هر کل کاونی) اول
کوهرجانی تاجر بیلور ولکن هرکاو دکل اهل دل بیلور هر کل کاو دکل کل کاو
وصف ترکیبدر بالحق قازیجی معناسنه و بونده مراد بو عالم اجسامدن وابدانه
متعلق اولان کاروکرداردن بحث ایلیین وتراش قیلان اهل صورت اولور یعنی
کوهرجانی حق تعالینك امری کتوروب بو بدن باطقنه براقدی وصورت جسمانیه
ایچره آنی وضع ایلدی تاجر کوهر روحانی اولنلر آنی بیلورلر ولکن هرکاو طبیعت
کوهرجان نه مرتبه کوهر ایشاندر بیلز اما اهل دل اولان صاحب بصیرتلرانك
ظاهرده اولان کلنه بقمیوب حقیقتنه ونورانیتنه نظر ایدرلر وهر بدن باطقنی
قازیجی واجسامه متعلق اولان یردن بحث ایدیجی اهل صورت جان کوهرینك
قیمتنی وشان شریفنی بیلز وآنك علو قدرنه آکاه اولمز برکسنه نك جانی هرنه قدر
عالی قدر اولسه واوصاف الهیه ایله عزت و شرف بولسه ولکن آنك صورت
جسمانیه سی حقیر ودنی اولسه همان جانی دخی اویله حقیر ودنی صانور اما بر
کسنه نك صورتی لطیف ومنصبی شریف وثیابی نظیف اولسه لیکن جانی خبیث
وروحی کثیف اولسه انك صورتنده اولان عزت وشرفی کوروب جانی دخی اویله
صانور الحاصل اهل کل اهل دل اولانك شاننی بیلمکه قادر اولمز انکیچون لا یعرف
ذا الفضل الاذووه دیمشلردر ودخی یعرفنا من کان من جنسنا وسائر الناس لنا منکرون
دیوسویلمشلردر ﴿ مثنوی ﴾ هرکلی کاندر دل او کوهریست * کوهرش غماز
طین دیکریست) هر بر کل که آنك کوکلنده برکوهر واردر انك کوهری بر غیر طینك
غمازیدر یعنی هر بر جسدك که دلنده برکوهر جانی ودر عرفانی قونمش اوله لابد
انك کوهر جانی بر آخر جسمك غمازی ومخبریدر انسانك بو آب وکلدن مرکب اولان
جسمنه کل تعبیر ایدرلر آنك اصلی ومادهسی کل اولدیغیچون برکسنه نك که کوکلنده
نور ربانی وکوهر روحانی اوله اول کسنه بو جسم خاکیدن و بدن ترابیدن
چیقدقدنصکره اکا بر جسم نورانی و بدن روحانی و یریلور که اول بدن روحانی
اعمال صالحه دن واوصاف حمیده دن ترکیب اولنمشدر اکا وجود مکتسبی دخی
دیرلر پس بو بیت شریفده . واقع اولان طین دیکردن مراد اول جسم نورانی
ونشئهٔ جنانیدر هر شول کسنه نك که حالا قلبی ایچره بر کوهر ایمانی ودر عرفانی اوله
لابد آنك کوهری بر آخر تخمیر وترکیبك مخبر وغمازی اولور که اول آخر ترکیبه جسم
نورانی و بدن روحانی و نشئهٔ جنانی دیرلر ووجود مکتسبی دخی تعبیر ایدرلر
﴿ مثنوی ﴾ وآن کلی کز رش حق نوری نیافت * صحبت کلهای پردر برنتافت)

برکل که حق تعالینك رشندن بر نور بولمدی پردر اولان کللرك صحبتنه میل قیلمدی
و یاخود طاقت کتورمدی مصرع اول ابن عمر رضی الله تعالی عنهما حضرتلرندن
روایت اولنان بو حدیث شریفه اشارتدر که بیوردیلر قال النبی علیه السلام (ان الله
تعالی خلق خلقه فی ظلمة ثم رش علیهم نوره فمن اصابه من ذلك النور بونتذ اهتدی
ومن اخطأه ضل) بو حدیث شریفك شرحی برقاچ موضعده مرور ایلمشدر
جمله دن بری دفتر اولده حکایت پادشاه جهود دیکر سرخنده * حق فشاندآن نوررا
برجانها * بیتنك شرحنده مرور ایلمشدر انده طلب اولنه توضیح معنی واول کلدن
مرکب اولان بر جسد که حق تعالینك عالم ازلده نثار ایلدیکی نوردن بو نور بولمدی
اول جسد معانی ومعارف درلریله پر اولان جسدلرك مصاحبتنه میل قیلمدی وطاقت
کتورمدی جسدك مادهٔ اصلیهسی کلدر باعتبار ما یؤول الیه هم کل اولدیغی اجلدن
اکا کل تعبیر ایلمشلردر وکلهای پردردن مراد عرفا وصلحا واولیا قدس الله اسرارهم
حضرتلرینك جسدلری اولور که انلرك اجساد لطیفهسی درر معانی ولآلی اسرار
ربانی ایله طولمشدر واول کسنهلر که نور الهیدن خالی اولمشدر انلرله مصاحبت
ایلمکدن اجتناب قیلمشدر (می) این سخن پایان ندارد موش ما * هست وابهای
چو بر کوش ما) بو سوز پایان طوتمز ذکر ایلدیکمز موش جویك کناری اوزره بزم
استماعمز اوزره در موشك ما لفظنه اضافتی ادنی ملابسه ایچوندر مراد بزم ذکر
ایلدیکمز موش دیمك اولور کوش بونده دکلمك واستماع ایلمك معناسنه درکه ذکر سبب
وارادهٔ مسبب قبیلندن اولور وذکر ملزوم ارادهٔ لازم سبیلندن اولور دینسه دخی
جائز اولور یعنی بو سویلدیکمز معارف واسراره متعلق اولان سوز پایان طوتمز بزم
مقدما قصهسنی ذکر ایلدیکمز موش ایرمق کنارلرنده بزی دکلمك وکلامزی استماع
ایلمك اوزره منتظردر یا خود معنی صوقولغنده چای کنارنده منتظردر دیمك اوله
بو وجه اوزره ما آب معناسنه اولور وکوش ماصویك برکوشهسی معناسنه اولور
پس آنك قصهسنی سویلمك و چغزله اولان حالنی بیان ایلمك اولیدرتا کم آنك
قصهسندن عاقل اولنلر نیجه حصه آلهلر وآنك کاری نیه منتهی اولور بیلهلر

﴿ رجوع کردن بقصهٔ طلب کردن آن موش آن چغز را که درلب
جوی بود وکشیدن سر رشتهٔ تا چغز را خبر شود درآب ازطلب او ﴾

بو سرخ شریف اول موشك اول چغزی طلب ایلمسنك قصهسنه رجوع
ایلمکلکدر که اول موش لب جویده ایدی وسر رشتهیی اول موش چکمسنك
بیانیدر تا کم آب ایچره ساکن اولان چغزه اول موشك انی طلب ایلمسندن خبر
اوله یعنی اول موش ایله چغز مکالمه ومعامله دنصکره بری برلرینك یانه بر رشتهٔ دراز

باغلیوب چغز آب ایچره کتمش ایدی کوش اکا خبر آلمقدن اوتری وکندینك طلبندن اکا
اشارت قیلمقدن اوتری مابینلرنده اولان رشته نك باشنی چکدی و بوندن مقصود
وحصه نه اولدیغنی نظمه کتوروب بو ابیات شریفه ایله بیوردیلر (م ی) آن سررشتهٔ
عشق رشته میکشد * را امید وصال چغز بارشد * می تند بر رشتهٔ دل دمبدم * که سر
رشته بدست آورده ام * همچو تاری شد دل وجان در شهود * تا سر رشته بمن رو ی
نمود) اول عشقك بوغرلمشی رشته یی چکر بار شد اولان چغزك وصلی امیدی اوزره
سررشتهٔ عشقدن مراد بونده شول موش سیرت ودون طبیعت اولان کمسه اولور که
چغز کبی برپاك وطاهر اولان کمسه نك عشقیله یوغرلمش وتخمیر اولمش اوله ورشته دن
مراد کوکل رشته سی اولور که ایکیسنك بری برلرینه ربط قلب ایلملری وعلاقه قیلملری
معنوی اولان رشته ایله بری برلرنی باغلمقدر یعنی اول عشقله تخمیر اولان واختلاط
قیلان موش عقلاو رشدلو اولان چغزك وصالی امیدی اوزره رشتهٔ قلبی جذب
ایلر کوکل رشته سی اوزره دمبدم طولنور بویله دیوکه رشته باشنی اله کتورمشم
کوکل رشته سی اوزره دمبدم طولنمق مابینلرنده اولان علاقه یی صیانت قیلمقدن
وخاطره رعایت قیلمقدن عبارت اولور وقطع علاقه قیلمقدن کنایت اولور کأنه
دیردی بحمدالله سر رشتهٔ قلبی اله کتورمشم ایدی اول رشته اوزره همیشه بکا
طولنمق لازم اولور زیرا دل وجان شهود وانتظارده بر تار کبی اولدی تاکم سررشته
بکا یوز کوستردی یعنی دیردیکه اول یار نظیف ودلدار شریفك شهود وانتظارنده
دل وجان بر ایلك فاتی کبی نحیف وزار اولدی تاکم انکله علاقه ایلك وبری بریمزه
کوکل باغلمق سررشته سی کوجله بکا یوز کوستردی پس انکله اولان
علاقه یی بکا کرزملك وضبط ایتمك لازمدر دیوب اول رابطه یی الدن قومزدی
﴾ مثنوی ﴿ خود غراب البین آمد ناکهان * در شکار موش بردش زآن مکان *
چون برآمد بر هوا موش از غراب * منسحب شد چغز نیز از قعر آب) خود ناکهان
غراب البین کلدی موشك شکارنه موشی اول مکاندن ایلتدی یعنی قاپدی واخذ
ایتدی چونکم موش غراب سیبندن هوا اوزره کلدی چغز دخی قعر آبدن طشره
چکلمش اولدی سحب چکمکه دیرلر منسحب چکلمش دیمکدر انفعال بابی
مطاوعت ایچوندر غراب البین شول آلاجه قرغه یه دیرلر که انك بیاضی وسوادی
اوله کما قال الجرهری وهو الذی فیه سواد وبیاض قال صاحب حیاة الحیوان
سمی غراب البین لانه بان عن نوح علیه السلام لما وجهه ینظر الماء فذهب ولم یرجع
ولذلك تشأموا به وبو غراب البینك شوملغی بوندن دخی معلوم اولور که امام
احمد حضرتلری وزهری ابن عباس رضی الله عنه حضرتلرندن بو حدیثی روایت
بیوردیلر انه کان علیه السلام اذا نعق الغراب قال علیه السلام اللهم لا طیر الا طیرك

ولا خیر الا خیرك ولا اله غیرك ﴾ مثنوی ﴿ موش در منقار زاغ وچغز هم * در هوا
آویخته پادر رتم) موش زاغك منقارنده چغز هم هواده آصلمش اپاغی ایپلکده رتم
شول ایپلکه دیرلر که برکسه برکار ایچون برکسه نك اول کاری فراموش ایتمکدن
اوتری پارمغنه ایپلك باغلر اول ایپلکه رتم دیرلر بونده مطلق ایپلك مراد اولور
یعنی چونکم زاغ موشی صید ایدوب منقارنه آلدی موش زاغك منقارنده
قالدی بری جانبندن بو ایکیسنك مابیننده اولان رابطه وعلاقه واسطه سیله
چغز دخی اپاغی ایپلکه باغلوا هواده آصلمش اولدی ومرادنه ایدیکی عن قریب
معلوم اولور ﴾ مثنوی ﴿ خلق میکفتند زاغ از مکر وکید * چغز آبی را
چه کونه کرد صید * چون شد اندر آب وچون نش درر بود * چغز آبی کی شکار
زاغ بود * چغز کفتا این سزای آن کسی * کو چو بی آبان شود جفت خسی)
خلق هوایه باقدیلر کوردیلر که زاغ برقوربغه یی آوله مش وآنی هوایه چقاروب
رایپلکه باغلمش تعجب ایدوب دیدیلر بو زاغ مکر وکیددن آبی اولان چغزی کورنه
کونه صید ایلدی اول زاغ آبه نیجه کتدی واول قوربغه یی نه حالله قاپدی آبه
منسوب اولان چغز نیجه شکار زاغ اولدی بو خود معتاده مخالف در الحق عجب مکر وحیله
ایدوب بونی بو کونه آوله مشدر دیو تعجب وتماشا ایلر کن دردمند چغز اسان حالله
بونلره دیدی ای بنم احوالمه ناظر اولنلر بو اول برکسه نك لایق وسزا سیدر که
بی آبلر کبی برخسك جفتی اوله بونده اولان آبلر دن مراد عرض وناموس
وحیا معناسنه در نته کم ترکیده دخی فلان کمسنه یوزی صوین یره دوکمشدر دیرلر
حیاواد بی ضایع ایتمشدر دیمکدن کنایت ایدرلر پس بی آبان بی شرمان وبی حرمتان
معنالرینه اولور یعنی چغز انلره دیدی بو اول کمسه نك لایقیدر که اول کمسه حیاسزلر
وبی ناموسلر کبی برخس ودنی غرابك جفت ومصاحبی اوله برکسه نك مصاحبی
ودلیلی غراب اوله انك عاقبتی بویله خراب اوله وغداسی جیفهٔ کلاب اوله کما قیل
* بیت * ومن یکن الغراب له دلیلا * یمر به علی جیف الکلاب ﴾ مثنوی ﴿
ای فغان از یار ناجنس ای فغان * همنشین نیك جویید ای مهان) ای یار ناجنسدن
فغان وای یار ناجنسدن فغان همنشین نیك استیك ای اولولر یعنی ای مهلر وای
بنم حالمه ناظر اولان بهلر ناجنس اولان یاردن فریاد وفغان وبدطبع اولان خباثت
کرداردن ناله وفغان زنهار بزنهار جلیس سوءدن وخلیل مضلدن حذر ایلیك
وهمنشین نیکو وجلیس صلاح خو برکسه استیك والا صکره یا غراب البین یالیت بینی
وبینك بعد المشرقین دیو بیهوده یره نمنی ایدرسز و(یا ویلتی لیتنی لم اتخذ فلانا خلیلا
لقد اضلنی عن الذکر بعد اذ جاءنی وکان الشیطان للانسان خذولا) دین کمسه
کبی سز دخی چوق تحسرلر وغملر یسر انکچون حضرت نبی علیه السلام (ایاك

وجليس السوء فانك تعرف به) ديو تحذير ايلمشلردر ودخی (مثل الجليس السوء كمثل نافخ الكير اما ان يحرق ثيابك واما تجد منه رايحة خبيثة) ديو سويلمشلردر الحاصل ناجنس اولان يارك نحوست ونكبتی فتی چوق ومضرتنه وشآمتنه نهايت يوقدر اعاذنا الله واياكم من الجليس السوء (م ی) عقل را افغان زنفس پرعيوب * همچو بينی بدی برروی خوب) عقل ايچون نفس پرعيو بدن افغان ايلمك واردر زيرا عقل نفس پرعيوبه مناسب اولمز بر بدبرون روی خوب اوزره اولديغی كبی يعنی عقل بر خوب ومحبوب اولان لطيف روی كبيدر ونفس پرچركين وزشت برون كبيدر زشت وچركين اولان برون روی خوب اوزره نيجه ياقشمز ومناسب اولمز ايسه نفس اماره ايله عقل شريفك دخی بريرده اولمسی وبرمحلده مقارنت قيلمسی بويله ياقشمز انكچون عقلك نفس پرعيو بدن افغان ايلمسی واردرچغز آبينك موش خاكيدن افغان ايلديكی كبی * مثنوی * عقل ميكفتش كه جنسيت يقين * ازره معنيست نی ازآب وطين) عقل اكا ديديكه يقينا جنسيت معنی يولندندر آب وطين يولندن دكلدر يعنی چغز صور ناخلاف جنسدن شكايت ايدوب بو اول كسه نك لايقيدركه اول كسه خلاف جنس ايله آشنالق ايليه وجفت اوله ديدكده عقل اكا ديدی يقين بودركه جنسيت معنی يولنده اولور آب وطين يعنی جسم وصورت يولندن اولمز ای چغز اكر سنك من حيث المعنی اول موشله جنسيتك اولميدی اصلا اكا ميل قيلمزدك وانكله مصاحبته ومقارنته ملتفت اولمزدك ايمدی مابينكزده باطنا قدر مشترك برجنسيت وارايمش كه اول جنسيت سنی اكا ضم ايلمكه علت اولديكه جنسيت لابد علت منضم اولور وجنس كندی جنسنه بهر حال ميل ومحبت قيلور (م ی) هين مشو صورت پرست واين مكو * سر جنسيت بصورت در مجو * صورت آمد چون جماد وچون حجر * نيست جامدر ازجنسيت خبر) ای مرد عاقل زنهار صورت پرست اولمه وبونی ديمه جنسيت سرنی صورتده طلب ايله صورت جماد كبی وحجر كبی كلدی جامدك جنسيتدن خبری يوقدر يعنی چوق آدم بويله زعم ايلركه جنسيت مجرد شكل وصورتله اوله وبرنيجه كسنه بر كروهك شكلنی وصورتنی كنديسنه اورمكله اول كسه‌لر اول كروهدن اوله مع هذا بويله دكلدر زيرا جنسيت اصل من حيث المعنی قلوبك تشابهی وارواحك تعارفی وعقولك تناسبی ايله اولور والامادامكه قلوب متخالف اوله وارواح تناكر وتباغض له اتصاف قيله صورتا جنس اولمنك فائده‌سی اولمز مثلا برنيجه كسه‌لر صورتا مولوی اولسه‌لر ومولوی كلاهنی وخرقه سنی كيسه‌لر لابد انی ظاهرا كورن كسه‌لر بو فقرای مولويه جنسندندر ديرلر امابو طريقك اهلی وصاحبی اصلا اول صورته اعتبار ايلمز وصورتا مولوی هيئتنده كورديكی كسه‌يی بودخی مولويدر ديو سويلمز

بلكه انك سيرتنه ناظر اولور اكر انك قلبنده وروحنده حضرت مولانا ايله آشنالغی اولديسه وارواح مولويه ايله تعارف قيلديسه اكا مولويدر دير والا انك روحنك آشنالغی وميلی هرقنغی كسه‌يه ايسه بو اول كسه‌لر دندردبو حكم ايلر زيرا عارفه الجنس الی الجنس يميل كلامی برعظيم محك وميزاندر همانكه بركسه‌يی بيلك استسه لابد انك زياده مائل اولديغی كسه‌لر كيم ايسه بو دخی اول كسه دندردير نته كم دمشلردر * بيت * جاهلی جاهل بولور نادانی نادان دونی دون * جنسنه ميل ايلر البته جهانده هركشی * پس صورتا بركسه هرنه شكلده اولورسه اولسون عارفك نظری اكادكلدر بلكه اول كسه‌نك اختلاطی والفتی وميلی هرقنغی طائفه‌يه زياده ايسه انك اول طائفه دن عداولنمسی عنداهل التحقيق مقرردر ايمدی ای عاقل سندخی آكاه اول صقين صورته طاپيجی اولمه وبونی دخی سويله الجنس الی الجنس يميل سرنی شكل وصورتده طلب ايلمه زيرا بوشكل وصورت جماد واحجار منزله سنده كلمشدر بومقرردركه جامدك اصلا جنسيندن خبری يوقدر بوممكندركه بركسه ياكاغددن وياخود تخته‌دن وياخود حجردن برطائفه‌نك شكلنده برصورت دوزه اول صورتی اول طائفه‌يه بكزده عاقل اولان بونی بيلوركه اول جامد اول طائفه جنسندن صورتا انلره تشبه قيلديغی ايله انلردن عد اولمز زيرا اول صورتك بوطائفه‌دن خبردارلغی يوقدر چونكه برطائفه‌يه صورتا مشابه اولان جامدك اول طائفه جنسندن اولمغه جوازی اوليه پس هركندی شكلكده وهيئتكده كورديكك صورتلری بوبزم جنسمزدندر ديمه بلكه معنی يوزنده سنكله آشنا اولان صورتا هرنه شكل اولورسه اولسون سنك جنسك همان اولدر (م ی) جان چو موون چو دانۀ كندمی * می كشاند سو بسويش هردمی * مورداند كان حبوب مرتهن * مستحيل جنس من خواهدشدن) مثلا جان مور كبی وتن بركندم دانه‌سی كبيدر اول بدنی جان طرف بطرف چكر مور كندم دانه‌سنی طرف بطرف چكديكی كبی مور بيلوركه اول مرتهن اولان حبه‌لر بنم مستحيل اولمق استر مستحيل متبدل اولمغه ديرلر يعنی مور اولقدر حس ايلر وديركه اول صورتا كندی بجنسندن اولين رهن اولنمش حبه‌لری بن نمر بجله غدا ايتدكده بكامتبدل اولور وبنم بدنمده هضم اولوب بنكله جنسيت بولبسر درديو * مثنوی * آن يكی موری كرفت ازراه جوه * مور ديكر كندمی بكرفت ودو * جو سوی كندم نمی نازد ولی * مور سوی مورمی آيد بلی * رفتن جو سوی كندم تابعست * مور را بين كه بجنسش راجعست) مثلا اول برمور يولدن جو طوتدی برديكر مور بركندم ودو طوتدی دو يلك معناسنه‌در چونكم جو كندم جانبنه چابمز زيرا ايكيسی بيله جامدلردر وحركته قادر دكلدر وليكن مورمور جانبنه يلی كلور چوك

كندم جانبنه كتمسى موره تابعدر كوركه اول مور جنسنه راجعدر كندمدن مراد
بر صورتا ايو كسه‌نك جسدى اولور وجودن مراد صورتا اكا مشابه اولمين دينك
جسدى اولور وتوضيح معنى بويله ديمك اولور كه مثلا بر مور ار په يى طوتوب
و بر آخر مور دخى بر آخر يولدن بر بغدايى طوتوب ويلوب اول ار په طوتن مورك اول
بغدايى يانته كتوروب وياخود اول ار په يى اول بر آخر مور بغدايك يانته كتورديكى كبى
برجان دخى كوررسنكه صورتا بردنى وحقير اولان صورتى برشكل شريف وعالى
اولان صورك قتنه كتورر بونى بيلورسنكه آر په بغداى جانبنه يلمز وحركت ايلمز
وليكن قرنجه جانبنه قرنجه كلور بلى بو ايكيسى برى برلرينه جنسدر اكرچه آر په ايله
بغداى برى برلرينه جنس دكلدر پس صورتا برى برلرينه مخالف اولان ومعنيده
تعارف واتحاد قيلان كسه‌لرى بوكا كوره قياس ايله كورر سن بر كسه‌نك شكل
وصورتى بر آخر كسه يه بكزه‌مز امابرى برلريله مقارن اولمشلر وصحبت قيلمشلر
بيلورسن كه (الارواح جنود مجندة فما تعارف منها ائتلف) حديثنك موجبنجه اول
ايكيسنك روحنك ميانده جنسيت واردر كه اول جنسيت علت ايتلاف وسبب انضمام
اولمشدر زيرا بو جسدلر فى المثل كندم ايله جو كبيدر لابد بر آر په‌نك بغداى جانبنه
كتمسى بر مورك بر آخرى كندى جنسى اولان مور جانبنه كتمسنه تابع اولديغى كبى
بو جسدلرك دخى برى برى جانبنه كتمسى روحلرنه تابعدر باطنا ايكى روحك
برى برلريله تعارفى وجنسيتى اولمسه اول روحلرك جسدلرى طوعا برى برلريله
مقارنت ومصاحبت ايتمك احتمالى يوقدر (م ى) تو مكو كندم چرا شد سوى جو *
چشم را بر خصم نه نى بر كرو * مورا سود بر سر لبد سياه * مور پنهان دانه
پيدا پيش راه) سن ديمه بغداى ار په جانبنه نيچه كتدى سن كوزى خصم اوزره
عاريت اولان رهن اوزره قومه مثلا قره قرنجه بر قره كچه اوزره قرنجه پنهان
دانه يول اوكنده پيدادر لبد كسر لام له وسكون بايله يوكدن ياپلمش كيچه يه ديرلر
وفى الحقيقه بر سياه كچه‌نك اوستنده ايكى سياه مور اولسه انلر كورنمز اما برى ار په
و برى بغداى طوتسه و برى برى جانبنه حركت ايتسه اول بغداى ايله ار په‌نك برى
برى جانبنه كتمسى و بر بره كلوب مقارنت ايتمسى مرئى ومحسوس اولور سن
صورتا برى برينه بكزه مين جسدلرى هم بوكا كوره قياس ايله انلرك روحنى
كورمك لازم دكلدر الظاهر عنوان الباطن در بهر حال ايكى كسه‌نك روحى
برى برلرينه جنس اولمسه وتعارف قيلمسه طوعا جسدلرينك برى برلريله
مصاحبت قيلمسى وآشنا اولمسى نه‌دن لازم كلوردى ايكى صورتك طوعا برى برلريله
مصاحب اولمسى روحلرينك جنس اولمسنه شهادت ايلر (م ى) عقل كويد
چشم را نيكو نكر * دانه هر كز كى رود بى دانه بر) عقل چشمه دراى چشم

ابو نظر ايله دانه دانه‌يه بر كسه سز هركز نيچون كيدر يعنى كتمز نيچون بر كوز صورتا
برى برينه مخالف اولان ايكى جامدك حركت قيلمسنى و بر بره كلمسنى كورسه ليكن
انلرك محركنى كورمسه عقل اول كوزه دير اى كوز بر خوش نظر ايله
هركز بر جامد دانه بر جانبدن بر جانبه دانه ايلديكى اولمقسز بو مقرردر كه حركت
قيلمز سن جسدلرى دخى بوكا كوره قياس ايله بر نيچه اجسام مختلفه واشكال
متنوعه‌نك بربره كلمسى وطوعا معاشرت ومصاحبت قيلمسى انلرك روحلرينك
جنس اولمسنه وتعارف قيلمسنه دلالت وشهادت ايلر كه جنسيت لابد علت انضمام
اولور و بر كسه شكلا كندى‌يه بكزه مين جنسنى كورسه همان ادم اكا ميل ومحبت قيلور
﴿ مثنوى ﴾ زين سبب آمد سوى اصحاب كلب * هست صورتها حبوب
ومور قلب) اصحاب كهف جانبنه كلب بو سببدن كلدى زيرا فى المثل صورتلر حبه‌لر
وقلب مور در قلب بر آخر قلبه متشابه اولدقدنصكره صورتلرك مخالف اولمسنه
اعتبار يوقدر نته كم كلبله اصحاب كهفك صورتلرينك برى برينه اصلا جنس اولمسى
وتشابه قيلمسى يوقدر كلب انلره وانلر كلبه من حيث الصوره جنس ومتشابه دكللردر
اما من حيث الباطن كلبك انلر ايله جنسيتى ومشابهتى واردر انكچون كلبك قلبى
انلره ميل ومحبت قيلدى وتابع اولدى حتى انلر اول كلبى دوكديلر ونيچه كره قوديلر
اول جنسيت واسطه سيله انلردن مفارقت ايتمكه مجال اولميوب بالطبع انلره مايل
وتابع اولدى والله اذنيله لسانه كلدى و بنى نيچون خدمتكزدن طرد ومنع ايلرسز
بن اللهك صالح بنده‌لرنى سورم استرمكه انلره خدمت قيلم وانلرك صحبت پر بركتلرندن
نيچه نفع وفائده بولم ديو تكلم قيلدى * بيت * سك اصحاب كهف روزى چند *
پى نيكان كرفت ومردم شد) كلامنك حسبنجه معنيده مردم اولدى وانسان صورتنده
حشر اولمق وجنت اعلايه انسان شكلنده دخول قيلمق خصوصنده هم حديث
شريف وارد اولدى كه اوچنجى دفترده انك حقنده اولان حديث مسطور اولمشدر
الحاصل قلب وروح آشنالغيله اول بو مرتبه‌لرى بولمش وانلره ميل ومحبت قيلمشدر
﴿ مثنوى ﴾ زان شود عيسى سوى پاكان چرخ * بد قفصها مختلف يك جنس فرخ *
اين قفص پيدا وآن فرخش نهان * بى قفص كش كى قفص باشد وان) اول
سببدن عيسى عليه السلام حضرتلرى پاكان چرخ طرفنه مائل اولور يعنى اول *
جنسيت معنوى سببندن روح الله حضرتلرى چرخ برينك پاكلرى جانبنه ترقى قيلور
قفصلر صورتا مختلف اولدى امافرخ بر جنس اولدى فرخ قوش ياورى يسنه ديرلر
صورتا قفصلر بر برينه مغاير اولسه وليكن ايچنده اولان قوش ياوريلرى جنس واحد
اولسه قفصلرك صورتا بر برينه مغاير اولملرى ضرر ويرمز زيرا نظر قفصلر ايچره
اولان قوش ياوريلرينك جنس اولمسنه درشول دمكه اول مغاير اولان قفصلردن

بری برینه جنس اولان قوشلر چیقوب خلاص اوله‌لر بنه هرجنس کندی جنسیله
پرواز قیلور ومصاحب اولور کا قیل (بیت) کند هرجنس باهم جنس پرواز *
کبوتر با کبوتر باز با باز) عیسی حضرتلرینك روح شریفی دخی ملأ اعلا و پاکان
سما جنسندن اولدیغیچون اول جانبه پرواز ایتدی و قفص جسمنی دخی آلوب
یوقاری کتدی بو قفص جسم محسوس و پیداد روانك فرخی نهان ومخفیدر قفص
چکیجیسز قفص نجن روان اولور بومعلومدر قفص چکیجی اولمینجه و قفص کندی
کندیدن روان اولمز و سیر و حرکت قیلمز پس جسم قفصلرینی دخی بوکا کوره
قیاس ایله بهر حال بر جسمی یا اسفلدن اعلی یه ویا اعلی دن اسفله جذب ایدیجی
اولمسه اول جسم خلی ونفسه سیر و حرکت ایلمزدی ‹ مثنوی › ای خنك
چشمی که عقلستش امیر * عاقبت بین باشد و حبر وقریر * فرق زشت ونغز از
عقل آورید * نی زچشمی کزسیه کفت وسپید) ای سعادت شول بر کوزه که عقل
اکا امردر اول کوز عاقبت بین وعالم ونورلو اوله حبر عالم معناسنه وقریر منور
معناسنه در یعنی شول بر کوزه که اول کوز مأمور وعقل اکا امیر اوله وعاقبت کوریجی
اوله وزیاده بیلیجی ونور عقلله روشن اوله زشتی ونغزی فرق ایتمکی عقلدن کتورك
بر چشمدن دکل که سیاهدن وسپیددن سویلدی یعنی زشتی نیکودن فرق ایلمك
استرسك سپید وسیاه کورن کوزدن فرق ایلمکز بو چشم ظاهر انجق بر شیئك
شکل وصورتنده اولان لون کورر اما اول شیئك ذاتنی و مقدارنی وطبعی
وخاصیاتنی کورمکه عقل کوزی لازم اولور پس اکر بر شیئی بر آخر شیدن فرق
وتمییز ایلمك استرسکز عقل کوزیله ایلیك تا آنی بیلکه وتمییز قیلمغه قادر اوله سز
والا بو چشم ظاهرك فرق وتمییزده مدخلی یوقدر ‹ مثنوی › چشم غره شد
بخضرای دمن * عقل کوید بر محك ماش زن) چشم خضرای دمنه غره اولدی
عقل دیرانی بزم محکمزه اور دمن کسر دال‌له دمنه‌نك جمعیدر دمنه مزبله‌یه دیرلر
خضرای دمن مزبله‌لرده وسرکینلرده بتن سبزه‌یه دیرلر نجن بو ظاهر کوزی بر مزبله‌ده
بتمش بر اوت بتمش کورسه آنی پسند ایلر و بونه لطیف سبزه در دیو سویلر عقل
اکادرکه یوق سنك کور دیکك کبی دکلدر سن آنی سائر سبزه‌لردن فرق وتمییز
ایتمك استرایسك بزم محکمزه اورتا آنی غیری سبزه‌لردن فرق ایتمکه قادر اوله سن اولا
بو مزبله‌ده کور دیکك خضرانك منبت ومحلی نجس ونا پاکدر پس پاك اولان یرده
بتن سبزه‌لره بونك نه مناسبتی اولور وخضرای دمن شول حسنی اولان عورته دیرلر که
صورتا بغایت کوزل اوله ولیکن طبیعتی خبیثه وذاتی قبیحه اوله نته‌کم (ایاکم
وخضراء الدمن) حدیثیله بوکونه صورتا حسنی و سیرتا بد اولان عورتدن حذر
ایلمکه اشارت قیلمشلردر (م ی) آفت مرغست چشم کام بین * مخلص مرغست
عقل دام بین * دام دیکر بدکه عقلش در نیافت * وحی غایب بین بدین سوزان

شنافت) کام کوریجی کوز مرغه آفتدر دام کوریجی عقل مرغه مخلصدر یعنی
بر قوشك که کوزی دانه کوریجی اوله وهمان نفسنك مشتهیا ومرادنه نظر قیله
اول کوز اول قوشه آفت وسبب بلا ومحنتدر واول قوشك دام کوریجی هوشی
وعاقبت اندیش اولان عقلی اکا محل خلاص وسبب نجاتدر پس بو عالم طبیعتده
ومرتبهٔ صورتده اولان منفعت ومضرتی عقل معاش بیلور وکندیسنه خیر اولنی
ضرر وزیان اولندن فرق وتمییز قیلور معنیده وراه دینده دام دیکر اولدی که عقل
اول آخر دامی بولمدی وادراك قیلمدی غایب بین اولان وحی الهی بو جانبه اول سببدن
سرعت قیلدی وکلدی یعنی معقولاتده اولان وحی محسوساتده اولان نفعلری
وضررلری وخیرلری وشرلری بیلکه وفرق وتمییز قیلمغه قادر اولور کورکه عقلا وحکما
معقولاتده ومحسوساتده اولان خیرلری وشرلری ونیکلری وبدلری نیجه فرق وتمییز
قیلمشلردر امادین یولنده وآخرت طریقنده وحق شناس اولمقده شولقدر داملر
قالمشدر بیلکه قادر اولمشلردر اول سببدن بو عالمه عالم غیبك دامنی کوریجی وضررنه
نظر ایر کوریجی انبیای عظام علیهم السلام کلدی وانلره وحی الهی نزول قیلدی
تا کم انلر اول وحی الهی سببیله عالم غیبك دامنی کوردیلر وخیرنی وشرنی ونفعنی
وضررنی بیلوب بزه اندن خبر ایر کوردیلر ‹ مثنوی › جنس وناجنس ازخرد دانی
شناخت * سوی صورتها نشاید زود تاخت * نیست جنسیت بصورت لی ولك *
عیسی آمد در بشر جنس ملك * بر کشیدش فوق این نیلی حصار * مرغ کردونی
چو چغزش زاغ وار) جنسی وناجنسی عقلدن آکلق بیلورسن صورتلر جانبنه
فوری چاپمق لایق دکلدر یعنی معنی یوزنده اولان جنسی ناجنسندن بیلکه واکلمغه
عقل جهتندن قادر اولورسن وجنسی ناجنسدن فرق ایلمکی عقل واسطه‌سیله
بیلورسن ایمدی عقلی قویوب بو صورتلر جانبنه فوری سرعت ایتمك وصورتا
بر طائفه‌یی شکلده ورنکده وهیئتده بری برینه مشابه کورمکله بونلر هپ برجنسدر
دیمك لایق ومناسب دکلدر زیرا اسنکیچون وبنمچون صورت حسبیله جنسیت یوقدر
اکر صورت حسبیله جمله انسان برجنسدر اما معنی حسبیله دکل کورکه عیسی
علیه السلام حضرتلری بشر صورتنده جنس ملك کلدی وانك روح شریفی ملائکه ایله
جنس اولدیغندن انلره میل قیلدی اول عیسایی بو نیلی حصارك اوستنه کردونه
منسوب اولان مرغ زاغ اول چغزی چکدیکی کبی یوقرو چکدی مرغ کردونیدن
مراد حضرت جبرائیل علیه السلام اولور نیلی حصاردن مراد بو کبود رنکلو اولان
آسمان اولور یعنی زاغ چغزی چکوب یوقارو هوایه چقاردیغی کبی مرغ کردونی
اولان جبرائیل علیه السلام حضرتلری هم عیسی علیه السلام حضرتلرنی اول
جنسیت واسطه‌سیله بو کبود رنك اولان آسمان اوزه چکوب ایلتدی ودردنجی فلکه

واصل ایدی پس لابد جنس جنسنی كندی جانبنه اخذ وجذب ایلر و بركسه برطائفه یه جنس اولدقدنصكره لابداول انلره و انلر دخی اكا میل قیلاور و بری برلریله خلط ومصاحبت قیلفغه اول جنسیت سبب اولور نته كم بوحكایه دن معلوم اولور

﴿ قصهٔ عبد الغوث ور بودن پریان اوراوسالهادر میان پریان ﴾
﴿ ساكن شدن او و بعدازسالها آمدن او بشهر وفرزندان خویش ﴾
﴿ و بازنا شكفتن اوازآن پریان بحكم جنسیت معنی وهمدلی او باایشان ﴾

بوسرخ شریف و بو بیان لطیف عبد الغوثك و پریلر آنی قاپمسنك و نیجه ییللر اول عبدالغوثك پریلراورتاسنده ساكن اولمسنك و نیجه ییللر دنصكره انك كندی شهرنه واولادنه كلمسنك وكیرو پریلردن انك صبر ایتمسنك انلرله همدل اولدیغی وجنس اولدیغی معناك حكمیله اول پریلردن صبر ایتمكه قادراولمسنك قصه سیدر پریلرجن طائفه سنك لطیف وملیح اولان نوعنه دیرلر وعبدالغوث صلحای امتدن بركسه ایدی نته كم انك قصه سنی ابیات شریفده دخی نظمه كتوروب بیوررلر

﴿ مثنوی ﴾ بودعبدالغوث همجنس پری * چون پری نه سال در پنهان پری)

عبدالغوث نامنده اولان كمسه پری ایله هم جنس ایدی پری كبی طقوز ییل پنهان پریلكده ایدی پنهان پری وصف تركیبیدر اكا متصل اولان یامصدریه در یعنی عبد الغوث طقوز ییل پریلر كبی كیزلو اوچیجیلكده اولدی و پریلر عیون ناسدن نیجه مخفی پرواز اید یجیلر ایسه اول دخی انلر كبی خلقك كوزندن غائب اولوب كیزلو پرواز اید یجیلكده اولدی ﴿ مثنوی ﴾ شدز نش رانسل ازشوی دكر * وآن یتیما نش زمرگش دربسر * كه مراورا اگرگ زدیا رهزنی * یافتاد اندر چهی یامكمنی * جمله فرزندانش در اشغال مست * خود نگفتندی كه بابایم هست)

انك عورتنك شوی دیكردن نسلی اولدی وانك اول یتیملری انك مرگ كندن سمرده ایدیلر یعنی چونكم عبد الغوثی ناكاه پریلر قاپدی وناسك كوزندن غائب اولدی انك خاتونی آنی اولدی اعتقادنده اولوب برآخراره واردی اول آخر اردن اول خاتونك نسلی واولادی اولدی واول عبد الغوثك یتیملری انك موتندن مسامره ده وبری برلریله مكالمه ده اولدیلر بویله دیوكه انی كرگ اوردی یاخودبررهزن اوردی یاخود برچاهه ویاخودمكمن عدویه دوشدی بهرحال شونلردن برینه مبتلا اولمش واولمش كتمشدر دیواندن قطع امید ایلدیلر جمله انك اولادی اشغال دنیاده مست ایدیلر خود دیمزلر دیكه بزم بربابامز واردر واول شمدی حالا بودنیاده زنده دراصلا بوخاطره یی ایلمزلر و بویله دیوهم سویلمزلردی بلكه انی همان اولوب كتمش بیلورلردی

﴿ مثنوی ﴾ بعدنه سال آمد او هم عاریه * كشت پیدا بازشد متواریه *

یك مهی مهمان فرزندان خویش * بودر وزان پس كس ندیده ش رنك بیش)

طقوز ییلدنصكره اول عبدالغوث كندی شهرنه كلدی واهل واولادنی كورمكدن اوتری بشریت وجسمانیتله اولادنه كورندی ولیكن همان عاریتی كلدی وبرزمان پیدا اولدی كیرو متواری ومخفی اولدی برآی مقداری كندی اولادنك مهمانی اولدی واندنصكره آنك رنكنی وشكلنی ارتق كمسه كورمدی واروب پریلر ایچره قالدی وبوپریلرك انسانی قاپمسی چوق واقع اولمشدر نته كم اصحاب كرامدن تمیم داری حضرتلرینی دخی قپمشلردر واول دخی جنیلرمیاننده چوق زمان اكلنمشلردر اندنصكره كندی اهل واولادنه كلمشلردر وحضرت رسول علیه السلام بعض قصه سنی خبرویرمشلردر انك قصه سی روایت صحیحه ایله مشهور وثابت اولمشدر وبوندن ماعدا دخی قاضی بدر الدین كتاب آكام المرجان فی بیان احوال الجان دیو تسمیه ایلدیكی كتابده جنلرك برارشكانده تمثل ایدوب بشر جنسندن بعض خاتونلرله مجامعت ایدوب اندن اولادی اولدیغنی وقیزلرنی دخی عروس شكلنه قویوب بشردن بعض رجله انی تزویج ایدوب انلرك دیشیسندن دخی بو ایكیسنك مجامعت ایتمسیله اولاد وانسال ظهوره كلدیكنی و بشرجنسندن بعض كمسه لری دخی آلوب كیدوب كندی ایچلرنده نیجه زمان بسلیوب اكا رعایت قیلدیغنی یازمشلر و بوندن دخی زیاده نیجه عجائب وغرائب قصه لر نقل ایدوب كندی كتابنی صافی جنلر بیان ایلمك اوزره نیجه دلائل عقلیه و براهین نقلیه ایله دوزمشلردر انی كورن بونلرك بعض احوالنی بیلور

(می) بردهم جنسی پریانش چنان * كه رباید روح رازخم سنان) پریلرك هم جنسلكی عبد الغوثی كند یلر جانبنه انجلین ایلدی كه زخم سنان روحی بدندن قپار یعنی زخم رماح بركسه نك روحنی بدندن قاپوب اصلنه واصل ایتمكه سبب اولدیغی كبی اول عبد الغوثك پریلرله جنس اولمسی انی بشرمیانندن انجلین قاپدی وانلرایچنه ایلتدی ﴿ مثنوی ﴾ چون بهشتی جنس جنت آمدست * همز جنسیت شود یزدان پرست)

چونكم بهشتی جنس جنت كلمشدر هم جنسیتدن یزدان پرست اولور یعنی چونكم اهل بهشت جنت جنسی كلدی ونیجه یوزدن جنته مناسب اولدی اولا (الطیبات للطیبین والطیبون للطیبات) آیت كریمه سنك مفهومی اوزره اهل جنت طیبلر وطاهرلر در وجنات عالیه هم مساكن طیبه در پس بری برلرینه جنس اولدی ومناسب كلدی هم اهل جنت جنسیتدن حق تعالیه طاپیجی اولورلر شو اعتبار ایله كه حق تعالی طیبدر واهل جنت دخی پاك و طیبدر بو مناسبتله اهل جنت یزدان پرست اولور بونلرك خلافی اولان اهل جهنم هم كندی جنسلرینه مائل اولورلر و كندیلر خبیث اولدیغیچون خبیث اولان اصنامه وشیطانه پرستش قیلورلر وعاقبت دارخبیثین اولان جهنمه كیررلر پس بودنیاده اهل جهنم اولان جهنمه مناسب اولان فعال وخصاله تعلق قیلور واهل جنت اولان جنته مناسب

اولان فعال وخصاله تعلق قیلور واکا مائل اولور (م ی) نی نبی فرمود جود ومجمده
* شاخ جنت دان بدنیا آمده) نبی علیه الصلوة والسلام حضرتلری جود ومجمده
دنیایه کلمش شاخ جنت ییل بیورمدیمی یعنی حضرت نبی علیه السلام سخا وخصلت
حمیده جنت شاخلرندن آنی ایکی شاخ بیلکه بو دنیایه کلمش ومتدلیه اولمشدر بیوردی
کما قال علیه السلام (السخاء وحسن الخلق غصنان من شجرة الجنة) وقال علیه السلام
ایضا (السخاء شجرة من اشجار الجنة اغصانها متدلیات فی الدنیا فمن اخذ بعضا
منها قاده ذلك الغصن الی الجنة والبخل شجرة من النار اغصانها متدلیات فی الدنیا
فمن اخذ بعضا من اغصانها قاده ذلك الغصن النار) رواه علی وابو هریرة وجابر
وابو سعید وانس رضوان الله علیهم اجمعین کذا فی الجامع الصغیر (م ی)
مهرها راجمله جنس مهرخوان * قهرها راجمله جنس قهردان) مهرلره جمله
جنس مهر اوقو وقهرلره جمله جنس قهر بیل یعنی بو دنیاده نه قدر مهرلر ومحبتلر
ومرحمتلر وشفقتلر وعطوفتلر ورأفتلر وار ایسه انلره جنس مهر ومحبت اوقو که
بو جمله نك اصلی نفس الامرده حق تعالینك مهر ورحمتنك اثریدر وکذلك
بو دنیاده نه قدر قهرلر وغضبلر وزحمتلر ومشقتلر وبونلر امثالی حالتلر وصفتلر
وار ایسه جمله سنی قهر جنسندن بیل که بو جمله نك اصلی حقیقتده حق تعالینك
قهریدر (م ی) لا ابالی لا ابالی آورد * زآنکه هم جنسند در رأی وخرد) لا ابالی
لاابالی کتورر زیرا رأیده وعقلده بونلر جنسدرلر یعنی قایر مقسز وبی باك اولان
کمسه برکندی کبی بی باك اولان قایرمیجی کمسه یی آله کتورر وکندیسنی انك
مصاحبت ومقارنتی مرتبه سنه یتورر اندن اوتریکه عقلده ورأیده ایکیسی بری
بریله هم جنس دررلر جنسیت ایسه علت ضم اولمق وجنس کندی جنسنه میل
قیلمق مقرردر (م ی) بو دجنسیت در ادریس ازنجوم * هشت سال او بازحل
بدر قدوم * در مشارق درمغارب یاراو * هم حدیث ومحرم آثار او) ادریس
حضرتلرنده نجومدن جنسیت وارایدی سکز ییل اول ادریس علیه السلام
زحل ایله قدومده اولدی ادریس علیه السلام حضرتلرینك قصه سی بودفترده
ودخی بشنجی دفترده برقاچ محلده مرور ایتمشدر ودخی (واذکر فی الکتاب ادریس
انه کان صدیقا نبیا ورفعناه مکانا علیا) آیت کریمه سنده سوره مریمده اهل تفسیر
انك حکایه سنی یازمشلر درایراده حاجت یوق وادریسك نام شریفی اخنوخ در
انك کثرت درسندن اوتری اکا ادریس دیمشلردر یعنی حضرت ادریس علیه
السلامك وجودنده نجوم جهتندن جنسیت وارایدی واهذا سکز ییل اول ادریس
فلك سابعده اولان زحل یلدیزیله کلمکده اولدی مشرقلرده ومغربلرده زحل
یلدیزی انك یاری اولدی انکله هم حدیث وانك محرم آثاری اولدی وادریس

علیه السلام حضرتلری هم اول زحل نه دیرسه بیلدی وآنك جمله آثارنه عالم
وعارف اولدی ﴿مثنوی﴾ بعد غیبت چونکه آورداو قدوم * درزمین میکفت
اودرس نجوم * پیش اواستارکان خوش صف زده * اختران دردرس او حاضر شده
* آنچنانکه خلق آواز نجوم * می شنیدند از خصوص واز عموم * جذب جنسیت
کشیده تازمین * اختران پیش او کرده مبین * هریکی نام خود واحوال خود *
بازگفته پیش او شرح رصد) غیبتدن صکره چونکم اول ادریس علیه السلام
بشریته قدوم کتوردی زمینده اونجومك درسنی دیدی غیبت عندالمشایخ مقدما
جلد اولك دیباجه سنده الغیب الحضار قولنك شرحنده مرور قلنمشدر انده
طلب اولنه بونده غیبدن مراد مقام بشریتدن منسلخ اولمق وکندی جسمندن
غیبت قیلمقدر چونکم ادریس نبی علیه السلام حضرتلری کندی جسمندن
منسلخ اولدی وروحله افلاکه صعود ایدوب نجومله آشنالق قیلدی بعد الغیب
چونکم اول بشریت مقامنه قدوم کتوردی یریوزنده طالب علم نجوم اولنلره
درسنی دیدی فرضا انك اوکنده ستاره لر خوش صف اورمشلر ایدی اخترلر اول
ادریس علیه السلامك درسنه حاضر اولمشلر وانك نظرنده طورمشلردی
انجلین که درس اوقویان خلق نجومك آوازنی عمومدن وخصوصدن ایشدرلردی
یعنی انك مجلسنده عوامدن وخواصدن هرکم حاضر اولدیسه نجومك اکا سویلدیکی
سوزی استماع ایدرلردی ادریسله انلرك میاننده اولان جنسیت جذبی انلری آسمان
طرفندن زمینه دك چکدی اخترلری انك اوکنده اول جنسیت مبین وظاهر ایلدی
مبین ثلاثیدن اولمق مناسبدر که اکرچه افعالدن اسم فاعل صیغه سی اوزره
اوقنسه دخی جائز اولور هر بر یلدز کندینك احوالنی اول ادریس علیه السلامك
اوکنده کیروسویلردی واکا شرح رصد ایلردی وانك مجلسنده حاضر اولنلر
بو علمده تدوین کتب قیلدیلر ورصد علمنی اوکرندیلر ویلدزلرك خاصیاتنه عالم اولدیلر
(م ی) چیست جنسیت یکی نوع نظر * که بدان یابندره باهمدکر * آن نظر که
کردحق دروی نهان * چون نهد در توتو کردی جنس آن جنسیت) ندر برنوع
اولان نظر سببیله ایکی کمسه بری برلرینه یول بولورلر اول نظر یکه حق تعالی اول
برکمسه نك وجودنده نهان ایتدی چونکم سنده قویه سن انك جنسی اولور سن یعنی
معنی بو زنده اولان جنسیتدن مراد عقل ونظرك برنوع اولمسیدر که خلق عالم
بری برلریله اول نوع اولان نظر واسطه سیله جنس اولور مثلا ای برطائفه یه جنس
اولمین کمسه شول نظریکه حق تعالی حضرتلری اول قومك وجودنده نهان
ومخفی قلمشدر اکر اول نظری فرضا سنك وجودکده قویه سن هم اول قومك
جنسندن اولورسن وانلره میل ومحبت قیلورسن ﴿مثنوی﴾ هر طرف چه می

كشدتن را نظر * بی خبر را كه كشاند باخبر) تنی هرطرفه نه چكر نظر چكر بی خبری كبم چكر باخبر چكر يعنی هرطرفه بی خبر اولی نه چكر ديرسك باخبر اولان عقل ونظر چكر يوخسه بی خبرك برجانبه حركت ايتمكه استطاعتی يوقدر بعض نسخه ده كه برنه بی خبرا كی كشاند باخبر واقع اولمشدر بو نسخه اوزره معنی بی خبری باخبر چكمز ميانلرنده عدم جنسيت اولديغی ملابسه ايله ديمك اولور لكن اولكی اولی ﴿ مثنوی ﴾ چونكه اندر مرد خوی زن نهد * او مخنث كرد دو كان می دهد * چون نهددر زن خداخوی نری * طالب زن كردد آن زن ستری) چونكم حق تعالی ارده عورت خويی قويه اول مخنث اولور وكان ويركان جماعه ديرلر بونده كون ويرمكدن كنايت اولور وچونكم خدای تعالی عورتده ارلك خويی قويه اول زينقجی عورت زن طالبی اولور ستری زينقجی عورته ديرلر فارسيدر نته كم مولانا جامينك بو بيتنده دخی واقع اولمشدر * بيت * فرج راشد از كلوكن كز زنان ستری * فارغست آن كس كه قوت اوزنان سترست * وفی الحقيقه ارلرده عورت خويی اولسه مخنث اولور وكون ويرو مفعول اولوب ملعون اولور وعورتده دخی ارخويی اولسه عورت سومكه طالب اولور وارلره تشبه قيلور وزينقجی اولوب ملعونه اولور كه حضرت رسول صلی الله عليه وسلم بو ايكيسنك حقنده بيوررلر (لعن الله المخنثين من الرجال والمترجلات من النساء) رواه ابوداود والترمذی عن ابن عباس كذا فی الجامع الصغير (م ی) چون نهددر تو صفات جبرئيل * همچو فرخی برهواجويی سبيل) چونكم حق تعالی سنده جبرائيل عليه السلام صفاتن قويه برفرخ كبی هوا اوزره سبيل استرسن يعنی چونكم حق تعالی حضرتلری سنك وجودكده اوصاف جبريليه واخلاق ملكيه قويه برقوش باوريسی كبی هوای روحانی جانبنه يول استرسن واوج ملكوت اوزره پرواز ايتمكه ميل وسعی قيلورسن ﴿ مثنوی ﴾ منتظر بنهاده ديده برهوا * از زمين بيكانه عاشق بر سما) ديديكی هوا اوزره منتظر قومش زميندن بيكانه عاشق سما اوزره يعنی عاشق زميندن بيكانه درهوا اوزره سما طرفنه كوزنی منتظر قومشدر استركه هوای روحانيت اوزره پروازقيله وملكوت سمايه واصل اوله انكچونكه اكا اوصاف روحانيه غالبه اولمغله روحانيلرله جنس اولمشدر وارضی وجسمانی اولانلردن نفرت ايدوب بيكانه قالمشدر ولهذا ملكوت سما طرفنه منتظر اولوب كوز قومشدر انك مرادی هميشه ترقی وتصاعد ايلمك وعالم ارواحده پرواز قيلمقدر ﴿ مثنوی ﴾ چون نهددر تو صفتهای خری * صد پرت كرهست برآخر پری) چونكم حق تعالی سنده خرلق صفتلرنی قويه اكر يوز پرك وار ايسه آخور جانبنه اوچرسن يعنی اكر حق تعالی حضرتلری سنك وجودكده خرلق صفتلرنی وحيوانيت خويلرنی وضع ايليه

اكرسنك عقلدن يوزدانه قنادك اولسه ينه اول صفات حماريه مقتضاسی اوزره دنيا آخورنك جانبنه اوچرسن ومقام حيوانيته قاچرسن (ويأكلون كما تأكل الانعام) آيت كريمه سنك مفهومی اوزره انعام مثال يوب ايچن طائفه كبی سن هم يوب ايچرسن ﴿ مثنوی ﴾ از پی صورت نيامد موش خوار * از خبيثی شد زبون موشخوار) موش صورتدن اوتری خوار كلمدی خبيثلكندن اوتری موشخوارك زبونی اولدی مصرع ثانيده موشخوار وصف تركيبيدر صچان يجی معناسنه موشخوار اصل چيلغه ديرلر كربه معناسی مراد دخی اولسه جائز اولور يعنی موشك خور وحقير اولمسی مجرد صورتندن اوتری اولمدی بلكه اول چيلغك زبونی اولدی صفات خبيثه سندن اوتری اويله اولمجق موشك خور وحقير اولمسی وكربه وچيلغك زبونی اولمسی سيرت خبيثه سندن اوتری اولور ﴿ مثنوی ﴾ طعمه جوی وخائن وظلمت پرست * از پنير وفستق ودوشاب مست) اول موش طعمه جوی وخائن وظلمت پرستدر پنيردن وفستق ودوشابدن مستدر يعنی موشك خور وحقير اولمسی مجرد صورت جهتندن دكلدر بلكه اوصاف خبيثه سی اولديغی جهتندندر جمله دن بری غايت خبيثلكندن موشخوارك زبون ومغلوبی اولديغيدر وبری دخی هميشه طعمه جوی اولديغيدر وبری دخی خائن وسارق اولديغيدر وبری دخی ظلمته ميل ومحبت قيلديغی وروشنالقدن معرض اولديغيدر ودخی پنير وفستق وبكمز وبونلر امثالی اولان غدای جسمانيه نك مستی اولوب بونلره حريص اولديغيدر پس هرشول كسنه لرده كه بو صفتلر بوله انلر موش كبی خور وحقير اولور وانلره موش سيرت ومار طبيعت ديرلر ﴿ مثنوی ﴾ بازاشهب را چو باشد خوی موش * ننك موشان باشد وعار وحوش) بازاشهبك چونكم موش خويی اوله موشلرك ننكی ووحوشك عاری اولور يعنی شول بياض طوغانكه طوغانلرك كزيده ومقبوليدر اما چونكم اول بازسپيدك خويی موش كبی اوله وفاره ده بولنان صفتلر انك وجودنده بوله اول بازاشهب جمله وحوشك ننك وعاری وجميع موشك معيوب وخواری اولور زيرا صورتك مقتضاسنی ويرمديكندن (اولئك كالانعام بل هم اضل) آيت كريمه سنك مفهومی اوزره بونلردن اضل واسفل اولور وبونلراندن ننك وعار طوتارلر (م ی) خوی آن هاروت وماروت ای پسر * چون بكشت وداد شان خوی بشر * درفتادند ازلنحن الصافون * درچه بابل ببسته سرنكون) ای پسر اول هاروت وماروتك خويی چونكم دوندی وخدا انلره بشر خوين ويردی يعنی ای پسر چونكم هاروت وماروت نامنده اولان ملكلرك خويی متبدل ومتغير اولدی حق تعالی انلره بشر خويی ويردی انلر نحن الصافون مرتبه سندن دوشديلر بابل قيوسنه باشی آشغه بسته ومقيد يعنی بونلر بر صاف

اوروجیلرز دیدکاری ملکوت مرتبه سندن بابل قیوسنه باغلنمش دوشدیلر دیمك اولور
ومصرع اول سورهٔ صافاتده اولان آیت کریمه یه اشارت اولور و بو آیت کریمه نك
تفسیری جلد اولده هاروت وماروت حکایه سنده مرور ایلدی وهاروت وماروتك
حکایه سی برمقدار اول مجلده واصل بشنجی دفترده او ایله قریب بیان آنکه عقل
وروح محبوسندر آب وکل همچو هاروت وماروت درچاه بابل سرخنده مذکور
اولمشدر انلرده طلب اولنه ❊ مثنوی ❊ لوح محفوظ ازنظرشان دورشد ❊ اوح ایشان
ساحر ومسحور شد) لوح محفوظ انلرك نظرلرندن دور اولدی انلرك نظرلری
ساحر ومسحور اولدی یعنی انلر عالم ملکوتده ایکن لوح محفوظ انلرك نظرلرنده ایدی
بشریته کلکله اوح محفوظ انلرك نظرندن غائب اولدی انلرك اوجی حضیض
بشریته نزول ایلدکدنصکره سحر ایدیجی کسه لرك ودخی سحر اولنمش کسه لرك
وجودی اولدی وبونلرك ساحرلك ومسحورلك لوحلرینه نظر قیلمغه باشلدی
❊ مثنوی ❊ پرهمان وسر همان هیکل همان ❊ موسیٔ برعرش وفرعونی مهان)
پرهمان وسر همان وهیکل همان بر موسی عرش اوزره وفرعون مهاندر یعنی
پر همان اول پر و سر همان اول سر وهیکل و هیئت هم اول هیکل و هیئتدر
مع هذا بر عظیم الشان موسی عرش اوزره و برفرعون دنی خوار ومهاندر پر بونده
ایکی قوللر الردر که انسانك اللریله قوللری ایکی جناح کبی واقع اولمشدر یعنی
انسان صورتله انسان اولمز بلکه سیرتله انسان اولور کورکه فرعونك دخی ایکی
الی همان موسی علیه السلامده اولان ایکی ال کبی وفرعونك باشی دخی امان اول
باش وهیئت وهیکل هم اول هیئت وهیکل وایکیسنه بیله انسان دینور و بشریتده
بونلر مشترکدر ولیکن حضرت موسی کورکه عرش اوزره فرعون دنی مقام
اسفلده خوار وحقیر اولدی (می) درپی خوباش و باخوشخونشین ❊ خو پذیری
روغن کل رابیین) خوی اردنجه اول خوشخو اولنلرله اوتور وروغن کلك خوپذیر
لکنی کور یعنی حاصل کلام وخلاصهٔ مرام سکا بودر که خوی نیکو اردنجه اول
وخوشخو اولان کسه لرله اوتور ومصاحبت قیل که انلرك صحبتندن سکا دخی خوشخوی
اولق سرایت قیله وطبعك انلردن اخلاق حسنه کسب ایلیه که صحبت مؤثره وطبیعت
سارقه در کل باغنك کل خوش بودن خوپذیر اولمسنی کور بلکه کل خوشبویه
دخی نظر ایر کورکه اول کل کل خوشبویه بر زمان مصاحب ومقارن اولمغله اندن
نیجه رایحه اولور ومعطر اولور وشیخ سعدینك بو سوزی بو معنایه دلالت قیلوردیرکه
(قطعه) کلی خوش بوی در حمام روزی ❊ رسید ازدست محبوبی بدستم ❊
بدو کفتم که مشکی یاعبیری ❊ که از بوی دلاویز تو مستم ❊ بکفتا من کل ناچیز بودم ❊
ولیکن مدتی باکل نشستم ❊ کمال همنشین درمن اثرکرد ❊ وکرنه من همان خاکم که

هستم ❊ وبو بیت لطیف دخی بو مضمونی مؤید اولور که دیمشلردر ❊ بیت ❊
اصحب اخا کرم تحظی بصحبته ❊ فالطبع مکتسب من کل مصحوب ❊ کالریح آخذة
مماتمر به ❊ نتنا من النتن اوطیبا من الطیب (می) خاك کوراز مرده هم یابد شرف ❊
تانهد پر کور اودل روی وکف ❊ خاك ازهمسایکیٔ جسم پاك ❊ چون مشرف آمد
واقبالناك ❊ پس توهم الجار ثم الدار کو ❊ کردلی داری برودلدارجو) کورکه خاك
کور شریف اولان مرده دن هم شرف بولور تاکم انك کوری اوزره اهل دل
روی وکف قور یعنی اول برخاك ایاقلر آلتنده خور وحقیر اولمش ایکن کتوروب
اکابر عزیز وشریف اولان کسه نك جسمنی دفن ایدرلر فی الحال اول خاك حقیر اول
مرده نك جسمندن شریف اولور ورونق بولور و بر مرتبه ده که تا اهل دل انك
اوزرینه ال قور یوزوسورر وتعظیم وتکریم ایلر خاك جسم پاکك همسایه لکندن
وکامقارنت قیلمقدن چونکم مشرف واقبالناك کلدی یعنی اقباللو اولدی وشرف
بولدی پس سن ای طالب عزت وشرف مردکار الجار ثم الداردینه کم حضرت نبی
علیه السلام الجار ثم الدار والرفیق ثم الطریق دیدی اکر بردل طوتار ایسك یوری
دلداراسته که شرف عزتی دل دلداردن بولور وکشی کندی همنشین یارندن یمن
وسعادت اولور ❊ مثنوی ❊ خاك واهم سیرت جان میشود ❊ سرمهٔ چشم عزیزان
میشود ❊ ای بسادر کور خفته خاك وار ❊ به زصد احیا بنفع وانتشار ❊ سایه برده
اووخاکش سایه مند ❊ صد هزاران زنده در سایهٔ وبند) اول دلدارك خاك جسمی
جانك هم سیرتی اوله عزیزلرك چشمنه سرمه اوله یعنی چوق دلدار کامل کسه لر
واردر که انك خاك جسمی اکر حیاتده واکر مماتده جاله همسیرت اولور وبو دنیادن
آخرته نقل ایلدکدنصکره انك تربهٔ مبارکی عزیزلرك کورنه توتیا اولور یعنی چوق
کسه نك اول خاك مبارك واسطه سیله کوزلری آچیلور مثلا حضرت امام حسین
رضی الله عنهك تربهٔ شریفندن هرسنه نیجه کورلرك کوزلری آچلدیغی کبی
ای چوق نبینك وولینك جسدلری کور ایچره خاك وار یاتمش نفعده وانتشارده
یوز احیادن یکدر انتشار بونده فائده معناسنه اولور یعنی چوق ولی ونبینك جسد
مبارکلری قبر ایچره اکرچه خاك کبی یاتمش وخاك زمین انلرك جسد شریفنی
ستر ایتمشدر ولیکن انلرك خاك شریفی وقبر لطیفی نفعده وفائده ده یوز زنده کزن
زنده لرك نیجه یوزندن یکدر اول عزیز بوجهاندن سایهٔ جسمنی ایلتمش وانك خاکی
سایه اودر نیجه یوز بیك زنده انك سایه سنده در اولکی سایه دن مراد اول عزیز
وشریف اولان کسه نك جسملریدرکه جسم روحه نسبتله سایه کبیدر وانك
خاکنك سایه مند اولمه سندن مراد سعادتمند اولمسیدر وسعادت دخی سایه کبیدر
نته کم فلان صاحب سعادتك بوقدر کسه سایهٔ سعادتنده خوش کچر دیرلر وتوضیح

معنی بو یله دیمك اولور كه اول صاحب كرم وجود اولان عزیز الوجود اكرچه بو دنیادن سایهٔ جسدنی ایلتمش وروضهٔ جنتده انی ساكن ایتمشدر ولیكن انك خاك شریفی سایه‌لو وقبر نظیفی سعادتلودر نیجه بو زیبك زنده اولان كسه‌لر انك خاكنك سایهٔ سعادتنده خوش یكرلر وخاكی سایه‌لو وقبری مایه‌لو اولان نبیلر وولیلر بو دنیاده قتی چوقدر جمله دن افضل جمیع مرسلین وحبیب رب العالمین اولان رسول اكرم صلی الله علیه وسلم حضرتلرینك قبر شریفی ومرقد لطیفیدر كه بركسه اول حضرتك قبر شریفنی زیارت ایلسه همان حال حیاتده ایكن انلری زیارت ایلمش كبی اولور * كما قال علیه السلام (من زار قبری بعد وفاتی فكانما زارنی فی حیاتی) واول حضرتك قبر شریفنی زیارت قیلان مؤمنه انك شفاعتی واجب اولور * كما قال النبی صلی الله علیه وسلم (من زار قبری وجبت له شفاعتی) رواه ابن عمر رضی الله عنهما واولیای كزیندن دخی بو زمینده مرقدی متین ومتبرك اولان چوق ولیلر واردر ولیكن بو جمله دن مرشد اهل یقین وسلطان العاشقین وبرهان العارفین اعنی مولانا جلال الدین قدس الله سره العزیز حضرتلرینك خاك پاكی ومرقد طربناكیدر كه نیجه دردمندلر اول حضرتك قبر پاكندن صفالر وذوقلر بولمشلر ونیجه زنده‌لر دخی اول حضرتك سایهٔ سعادتی آلتنده آسوده اولمشلردر آنك آستانهٔ سعادت آشیانه‌سنه خدمت قیلنلره روحانی وجسمانی نیجه ذوق وصفالر وصحتلر وبركتلر حاصل اولدیغندن ماعدا جوارنده واطرافنده اولنلر بیله اندن نیجه منافع وفوائد بولورلر واول قبر شریف وآستانهٔ نظیف سببیله نیجه فقرا وضعفا زندكانلك قیلورلر هركس اعتقادی قدرانك قبر شریفنه وآستانهٔ نظیفنه یوز سوردكده مرادنه واصل اولورلر پس جود وكرم صاحبی اولان ولی كاملارك وفات ایلدكدنصكره نیجه كندیلره معتقد اولنلر وحسن توجه ایله روح شریفلرندن استمداد واستعانت قیلنلره مدد رسان اولدقلرینه ودنیوی واخروی معاونت قیلدقلرینه بو حكایت غریبه ایله تنبیه واشارت ایدوب بیوردلر

﴿ داستان آن مرد كه وظیفه داشت از محتسب تبریز ﴾
﴿ ووامها كرده بود برامید آن وظیفه واورا خبرنی از وفات او ﴾

بو سرخ شریف اول مردك داستانیدر كه شهر تبریزك محتسبندن وظیفه طوتردی محتسب اصل امر معروف ونهی منكر ایدیجی كسه‌یه دیرلر كما قال فی الصحاح احتسبت علیه كذا اذا انكرته علیه بونده دخی محتسبدن مراد امر معروف ونهی منكر ایلین كسه اولمق انسبدر واول مرد كندی شهرنده دینلر ایلمش ایدی وچوق كسه‌دن استقراض ایدوب وافر بورجلر قیلمشدی محتسبدن اولان اول

وظیفه امیدی اوزره كانه اول صاحب دولتدن وظیفه آلورم وبونلره انی صكره ویررم دیو برنیجه كسه‌دن وافر درهم ودینار آلمش ایدی واول مردك اول محتسبك وفاتندن خبری یوق ایدی ﴿ الحاصل ﴾ ازهیچ زنده وام او كزارده نشد الا از محتسب متوفی كزارش چنانكه كفته اند * لیس من مات فاستراح بمیت * انما المیت میت الاحیاء ﴾

حاصل كلام اول مرد وامدارك هیچ بر زنده‌دن انك بورجی كزارده اولمدی وبركسه انك بورجنی اداقیلمدی الا انه متوفی اولان محتسبدن انك بورجی كزارده اولدی وقضا قیلندی انجلین كه دیمشلردر شول كسه كه اولدی پس اولمكله راحت بولدی اول كسه اولدی میت دكلدر اما میت دیریلرمیتیدر یعنی شول كسه كه صورتا اولمكله وبو دار غروردن دار سروره انتقال قیلمغله راحت بولدی وحیات حقیقیه‌یه واصل اولدی اول كسه فی الحقیقه اولمدی ومرده دخی دكلدر مرده شول كسه‌در كه زنده‌لر شكلنده اوله واصلا انك راحتی وذوقی اولمیه وقلبی وروحی راحت حقیقی وحیات معنویه‌دن غدا وبهره بولمیه ﴿ مثنوی ﴾ آن یكی درویش زاطراف دیار * جانب تبریز آمد وامدار * نه هزارش وام بود اززر مكر * بود در تبریز بدر الدین عمر * محتسب بود او بدل بحر آمده * هر سر مویش یكی حاتمكده * حاتم ار بودی كدای او شدی * سرنهادی خاكپای او شدی) اول بردرویش ومحتاج درویش اطراف دیاردن تبریز جانبنه وامدار كلدی مكر اول فقیرك طقوز بیك آلتون بورجی وار ایدی تبریز شهرنده بدر الدین عمر نامنده بركسه وار ایدی محتسب ایدی او محتسب كوكلده بحر كلمش یعنی دریادل برسخی وجوانمرد بركسه اولمش ایدی فرضا هر قیلی باشنده حاتمكده وار ایدی حاتملك محلی دیمكدر بونده زیاده سخیلر مقری دیمكدن كنایه‌در یعنی اول بر مرتبه سخی وجوانمرد ایدیكه انك هر بر قیلنك باشنده نیجه سخیلر محلی وار ایدی فرضا حاتم طی اكر حاضر اولیدی وانی كوریدی انك كداسی وغلامی اولوردی واكا باش قوردی وانقیاد قیلوردی وانك خاكپایی اولوردی حاتم طی طی قبیله سندن عرب ایچره جود وسخا ایله معروف ومشهور اولمش وخلق ایچره شهرت بولمش بركسه‌نك اسمیدر وبعض حكایه‌سی دخی اكثر مواضعده مرور ایلمشدر ﴿ مثنوی ﴾ كه بدادی تشنه را آب زلال * در كرم شرمنده بودی زان نوال * ور بكردی ذره‌ء را مشرق * بوداندر همتش نالایق) اول بر مرتبه سخی وكریم ایدیكه اكر تشنه‌یه آب زلال ویریدی یعنی بر صوسز كسه‌یه آب حیات كبی بر لطیف وشیرین صویی انی قاندرنجه ایچوریدی وتمام انی سیراب ایدوب ریان قیلیدی اونو الدن كرمده شرمنده اولوردی وبو تشنه‌یه مراد اوزره احسان وانعام ایلدم دیو استحیا قیلوردی واكر فرضی بر ذره‌یی بر مشرق ایلیه‌یدی یعنی برخرد وحقیر اولان

کسه‌یی اگر مشرق کبی محل نور و مظهر حبور و سرور ایلسیدی انك همتنده اول نالایق کار ایدی یعنی انك علو همتنه نسبتله بر ذره‌یی مشرق ایلمك لایق اولان کار و هنر دکل ایدی انك همت عالیه‌سی نه مرتبه اولمق کرك بوندن قیاس اولنه

﴿ مثنوی ﴾ بر امید او بیامد آن غریب * کو غربیا زایدی خویش و نسیب * با درش بود آن غریب آموخته * وام بی حد از عطایش توخته * هم بپشت آن کریم او وام کرد * که ببخششهاش واثق بود مرد) الحاصل اول غریب اول محتسب سخینك سخاوکرمی امیدی اوزره کلدی زیرا اول محتسب تبریزی غریبلره قریب ونسیب ایدی یعنی غربانك اقربا ونسبی کبی ایدی هر کلان انی کندینك اقرباسی کبی بولوردی وانك خانهٔ سعادتنی هر غریب کندیسنه ملجأ ومأوی بیلوردی اول مرد غریب اول کریمك قپوسنی اولدن اوکرنمش وانك باب سعادتنه مقدما اعتبار قیلمش واندن نیجه الطافلر وعطالر بولمش ایدی کندی شهرنده اول کرم صاحبنك عطاسندن اوتری بی حد وام برکش وآزآز جمع ایتمش ایدی توخته توختن لفظندن اسم مفعولدر توختن ارککه وآزآز جمع ایتمکه دیرلر هم اول کریمك ارقه‌سیله اول درویش وام ایتدی یعنی مرد درویش اول کریمه اعتماد واستناد ایتمکله وافر بورج ایتدی که انك بخششلرینه اول مرد واثق ایدی وانك عطایاسنه محکم اعتقاد قیلمش ایدی بو اجلدن دیوندن حذر ایتیوب اندن بوندن وافر استقراض ایدوب وام دار اولدی

﴿ مثنوی ﴾ لاابالی کشته زو و وام جو * بر امید قلزم اکرام خو * وامداران روترش او شادکام * همچو کل خندان از آن روض الکرام) اول جهتدن لاابالی ووام جو اولمش اکرام خوی اولان قلزمك امیدی اوزره یعنی اول کرم خوبلو اولان کرم دریاسنك عطا وبخشایشی امیدی اوزره اول درویش قایرمقسز استقراض ایدوب وافر دیون ایدنمش ایدی قرضا سائر وام دارلر عبوس الوجه اولملرندن روترش ایدیلر اما او شادکام واول روض الکرامدن کل کبی خندان ایدی یعنی اول کریملر روضه‌سندن اوتری کل کبی کولر وشادکام اولوب کندیسنی مسرور و بی غم ایلردی که انك اول کریمه عظیم اعتمادی وارایدی

﴿ مثنوی ﴾ کرم شد پشتش ز خورشید عرب * چه غمش از سبال بولهب) کویا اول کسه‌نك پشتی خورشید عربدن کرم اولدی اکا بولهبك سبالندن نه غم واردر سبل وسبال بیق معنیلرینه دربونده ابولهب غضبناك ومالدار اولان کسه‌لردن وسبال انك کبر ونخوتندن وعجب وفخرندن کنایت اولور و بو بیت مثل طریقیله دینلمشدر یعنی اول درویشك اول کریمه عظیم اعتمادی اولدیغندن اوتری بی غم وبی الم اولدیغی عجبمی طوترسن هر شول مؤمنك که ارقه‌سی خورشید عرب حضرتلرندن کرم اوله واول آفتاب معنویدن حرارت و قوت بوله مال

صاحبی اولان غنیلرك کبر ونخوت وعجب ومفاخرتندن اکا نه غم اولور بو ابولهبدن مراد نفس وشیطان اولوب نفس وشیطانك وعید وتخویفندن اکا نه غم واردر دیو معنی ویرلسه هم جائز اولور

﴿ مثنوی ﴾ چونکه دارد عهد و پیوند سحاب * کی دریغ آید ز سقایانش آب) چونکم بر کسه سحابله پیوند عهد طوتار سقالردن اکا آب دریغ ایلمك نیجه کلور یعنی بر کسه‌یه فی المثل سحاب عهد ایلسه و پیوند قیلسه ودیسه که لابد سن نه قدر آب ویررسن بن سکا درعقب امداد وافاضه ایلرم هیچ سن آب خصوصنده غم یمه والم چکمه اول کسه‌یه سقالر کلوب بزه صوجقز ویرمشکمزی طولدوره‌لم هم نوش ایده‌لم هم تشنه‌لره آنی ویره‌لم اول کسه مقرردر که سقالردن صویی دریغ ایلمز انکیچونکه منبع آب اولان سحابله انك بویله بر عهد و پیوندی وار در پس معطی و وهاب اولان حضرت فیاض مطلقه کمال اعتمادی اولان وانك عهدنه و پیونده توکل قیلان بنده‌لر دخی محتاج اولنلردن منافع وفوائد دریغ ایتمزلر

﴿ مثنوی ﴾ ساحران واقف از دست خدا * کی نهند این دست و پارا دست و پا) مثلا دست خدادن واقف اولان ساحرلر بو دست و پایه نیجه ال واایاق قورلر یعنی حضرت موسی علیه السلام ایمان کتورن وحق تعالی حضرتلرینك دست قدرت و ید قوت وارادتنه واقف وعارف اولان ساحرلر بو ظاهرده اولان دست و پایله ال واایاق نامن قومزلر و بونك اوزرینه سائر عوام کبی لرزان اولمزلر کورکه فرعون بونلره (لاقطعن ایدیکم وارجلکم من خلاف) دیو تخویف وتهدید ایلدکده (لاضیر انا الی ربنا منقلبون) دیو جواب ویردیلر و بو دست و پایك کیتمسندن الم چکمیوب کندیلری اول حضرته ایرکوردیلر

﴿ مثنوی ﴾ روبهی که هست زان شیران پشت * بشکند کلهٔ پلنکا را بمشت) بر روباهکه اول شیرلردن اکا ارقه وار در پلنکلرك کله‌سنی مشتله صیر یعنی بر ضعیفه که اول شیران الهی ودلیران ربانیدن مظاهرت ومعاونت واردر اول ضعیفه بو دنیا پلنکلرینك وعالم شیرلرینك کله‌سنی یومرقله شکست ایلرنته کم امام جعفر رضی الله عنه حضرتلری تك وتنها بر قلعه‌یه کندوبی اوروب اول قلعه‌یی بشقه باشنه فتح ایلدی که بو سرخ شریفده بو معنایه اشارت ایدوب بیوررلر

﴿ آمدن جعفر رضی الله عنه بکرفتن قلعه بتنهای و مشورت ﴾
﴿ کردن ملك آن قلعه با وزیر در دفع او و کفتن آن وزیر ملك ﴾
﴿ را که زنهار تسلیم کن واز جهل تهور مکن که این مرد ﴾
﴿ مؤید ست واز حق جمعیت عظیم دارد ز جان خویش ﴾

بو سرخ شریف امام جعفر صادق رضی الله عنهك تنها لکله بر قلعه‌یی طوتمغه کلسنك بیانیدر و بو جعفر رضی الله عنه حضرتلرینك قصه‌سی و بو کا جعفر

طیاردیمسنك وجهی ایکنجی دفترك آخرنه قریب عذر کفتن آن فقیر باآن شیخ سبرخنده
* جعفر طیار را پرچار یه ست * بیتنك شرحنده مرور ایلشدر انده طلب اولنه
واول قلعه پادشاهی اول جعفری دفع ایلك خصوصنده کندی وزیریله مشورت
ایلسی ودخی اول وزیرك پادشاهه سویلسیدر بویله دیوکه ای پادشاه زنهار بومرد له
جنك ونزاع ایتمه بوقلعه یی اکا تسلیم ایله وجهلکدن تهور وبیهوده غضب ایتمه
زیرا بومرد کامل مؤیدمن عندالله در وکندی جانبنده حق تعالیدن عظیم جمعیت
طوتارکه اکرچه صورتا واحددر لکن واحد کالفدرکه حق تعالی بونك وجودنده
عالم قوتنی جمع ایلشدر (بیت) لیس من الله بمستنکر * ان یجمع العالم فی واحد) دیدی
(م ی) چونکه جعفر رفت سوی قلعهٔ * قلعه پیش کام خسکش جرعهٔ * یك سواره
تاخت تاقلعه بکر * تادرقلعه ببستند ازحذر * زهره نه کس راکه پیش آید بجنك
اهل کشتی راچه زهره بانهنك) چونکم امام جعفر رضی الله عنه حضرتلری
برقلعه جانبنه کندی قلعه انك خشك اولان دماغی اوکنده برجرعه ایدی یعنی تشنه
اولان کمسه نك خشك اولان دماغی اوزره کاسهٔ آب نیجه برجرعه کبی اولورسه
قلعه هم انك پرحرارت اولان دماغی اوکنده برجرعه کبی ایدی یك سواره قلعه یه دك
کروفرایله چاپدی یعنی قلعه جانبنه تك وتنها حمله ایدوب سوردی حتی اهل قلعه
قلعه نك قپوسنی خوف وحذردن اوتری باغلدی کمسه نك زهره سی ویورکی یوقکه
تاانکله جنکه کله ومحاربه قیله مثلا اهل کشتینك نهنکله نه زهره سی واردر یعنی
اهل کشتینك نهنکله جنك ایتمکه یورکی یوقدر نهنك قپلو بغه کبی برعظیم
جانور در قصه سی جلد اولك اوایلنه قریب * این چه بلبل این نهنك آتشست *
بیتنك شرحنده مرور ایلشدر انده طلب اولنه ﴿ مثنوی ﴾ روی آورد آن ملك
سوی وزیر * که چه چاره ست اندرین وقت ای مشیر * کفت آنکه ترك کویی کبروفن *
پیش اوآیی بشمشیر وکفن) اول ملك وزیر جانبنه یوز کتوردی وکندی وزیرنه
توجه ایدوب دیدیکه ای مشیر بووقتده چاره وتدبیر ندر انك وزیری اکا دیدیکه تدبیر
اولدرکه بوزمانده کبروفنی ترك ایلیه سن اوکنه شمشیر وکفن ایله کله سن ودیه سنکه
ای مرد کامل اشته بوینم اشته قلیجك استرسك اولدر واسترسك مروت ایدوب
بنی کولدر بوکا چاره وتدبیر بودردیدی ﴿ مثنوی ﴾ کفت آخرنی یکی مردیست
فرد * کفت منکر خواردر فردیٔ مرد * چشم بکشا قلعه رابنکر نکو * همچوسیما
بست لرزان پیش او * شسته درزین آنچنان محکم پیست * کویباشر قی وغربی باویست)
پادشاه وزیره ایتدی بوکسه آخر فرد برمرددر کلیدر بوخود یالکز برمرددر وزیر
اکا ایتدی سن مردك فردلکنه خورباقه بلکه کوزیکی آچ قلعه یه نیکوباق قلعه انك
اوکنده ژیوه کبی لرزاندر اول مرد ایسه ات اوزره اکرده اوتورمش انجلین محکم

پیدر یعنی اول مرد دلیر ایسه اکرده اوتورمش وانجلاین ثابت قدم اولوب طورمشدرکه
کو یا شرقی وغربی آنکله بیله در واهل شرق واهل غرب نه قدر وار ایسه
اکاسپاه اولمشدر ﴿ مثنوی ﴾ چند کس همچون فدایی تاختند * خویشتن
را بپیش اوانداختند * هر یکی را اوبکرزی درفکند * سرنکونسار اندر اقدام سمند)
بر قاچ کمسه فدایلر کبی چاپدیلر کندیلرینی اول جعفر رضی الله عنهك اوکنه
آندیلر یعنی ملك نوعا وزیرك تدبیرنه رضا ویرمیوب انی امتحان ایلك استدکده برقاچ
دلاورکمسه لر فدایلر کبی اول جعفر رضی الله عنهك اوکنه چاپدیلر وکندیلرینی
انك میدانه آتدیلر فی الحال هربرینی اول دلاور برکرز ایله آتلرندن سرنکونسار
آتك ایاقلری آلتنه براقدی یعنی برکرز ایله انلری اتلرندن آشغه یقدی آتك ایاقلری
آلتنده قالدیلر ﴿ مثنوی ﴾ داده بودش صنع حق جمعیتی * که همی زدیك تنه برامتی)
حق تعالینك صنعی اول جعفره برجمعیت ویرمش ایدی که برقوم اوزره یك تنه
کندوینی اوردی یعنی خدای تعالی حضرتلرینك صنع پاکی اکا برجمعیت درون
ویرمش که قوت دل ویرمشدیکه یالکز باشنه کندیسنی اول جمعیت دل واسطه سیله
بوقومه بی باك اوردی ﴿ مثنوی ﴾ چشم من چون دیدروی آن قباد * کثرت
اعداد ازچشمم فتاد) بنم کوزم چونکم اول قبادك یوزینی کوردی کثرت اعداد بنم
کوزمدن دوشدی بو بیت یاجعفر رضی الله عنه لساننده انك حالنی حکایه ایتمك
طریقیله دینلمشدر یعنی جعفر رضی الله عنه حضرتلری دیرکه چونکم بنم چشم
باطنم اول قباد حقیقی وپادشاه معنوینك وجه پاکنی کوردی کثرت اعداد بنم
کوزمدن ساقط اولدی یاخود حضرت مولانا قدس سره العزیز طرفندن اوله
دیرکه چونکم بنم چشم جانم اول قبادك یعنی جعفر رضی الله عنه حضرتلرینك
روح شریفنی وذات لطیفنی کوردی اعدادك چوقلغی بنم کوزمدن دوشدی
اولکی معنی انسبدر ﴿ مثنوی ﴾ اختران بسیار خورشیدار یکیست * پیش
او بنیاد ایشان مندکیست) اخترلر چوق وخورشید اکرچه بردر انك اوکنده
اول اخترلرك بنیادی مندکدر یعنی اخترلرك چوقلغنه اعتبار یوقدر اکرچه کونش
برکواکب فقط چوقدر لکن انلرك بنیادی خورشید اعظمك اوکنده متلاشی
ومضمحلدر پس انلرك چوق اولمسنك نه فائده سی واردر وشمسك براولمسنده هم نه
ضرروار چونکم برکمسنه نك وجودنده قوت الهی ونصرت ربانی اوله انك یالکز
اولمسنده واکا مقابل اولان اعدانك چوق اولمسنده ضرر یوقدر ﴿ مثنوی ﴾
کرهزاران موش پیش آرندسر * کربه راتی ترس باشدنی حذر * کی به پیش آیند
موشان ای فلان * نیست جمعیت درون جانشان) اکر نیجه بیك موش باش ایلرو
کتورسه لر کربه نك نه ترسی اولورنه حذری اولور زیرا ای فلان موشلر نچن ایلرو

كاورلر انلرك درون جاننده جمعيت بوقدر يعني نيجه بيك فاره مثلا اكر باش ايلرو كتورسه‌لر وكربه‌نك اوزرينه يوروسه‌لر كربه‌نك انلردن نه خوف وحذري اولور انكيچونكه انلرك درون جاننده اتحاد وجمعيت يوقدر پس انلر نيجه ايلر وكاورلر جمعيت ايدوب ايلرو كلمكه قادر اوله مزلر انكيچون كربه انلرك نيجه بيكندن قورقمز كذلك موش سيرت اولان اصحاب تفرقه دخي اهل جمعه نسبتله بويله‌در اهل جمع اصحاب تفرقه‌نك يوز بيكندن قورقمز انكيچونكه انلر (تحسبهم جميعا وقلوبهم شتى) آيت كريمه سنك مفهوم منه مظهر اولمشلردر ﴿ مثنوي ﴾ هست جمعيت بصور تها فشار * جمع معني خواه هين ازكردكار * نيست جمعيت زبسياري جسم * جسم رابر بادقائم دان چواسم * دردل موش اربدي جمعيتي * جمع كشتي چند موش ازحميتي * برزندي چون فدايي حمله‌ٔ * خويش رابر كربهٔ بي مهلهٔ) صورنده اولان جمعيت فشاردر آكاه اول كردكاردن جمع معني استه فشار باطل و بيهوده معناسنه‌در يعني صورتلرله اولان جمعيت باطل وبي فائده‌در عند العقلا والعرفا اكا اعتبار يوقدر اكر جمعيت استر ايسك كردكار حضرتلرندن جمعيت معني استه يوخسه جمعيت صورتك اصلا نفع وفائده سي يوقدر جمعيت جسم چوقلغندن اولمزسن جسمي اسم كبي باد اوزره قائم بيل شول جسملرك كه بنيادي بادهوا اوزره قائم اوله انلرك‌نه دوام وثباتي اولور پس برالاي قلوبي متفرق اجسام بريره جمع اولسه عاقل قتنده اسامئ كثيره‌نك بريره جمع اولمسي كبيدر اتحاد درون وجمعيت باطن اولمدقد نصكره كثرت اجسامه اعتبار اولمز نته‌كم اكثر كفره حضرت نبي عليه السلامك عصر شريفنده چوق اولورلردي وقبائل شتى جمع اولوب بريره كاورلردي وحضرت نبي عليه السلامك اصحابي انلره نسبت قتي اقل قليل اولوردي اما بونلرده اتحاد واتفاق اولديغندن وانلرده تفرقه وعدم اتفاق اولديغندن باذن الله بونلر انلره غالب اولورلر وانلري منهزم وشكسته قيلورلردي في المثل موشك كوكلنده اكر برجمعيت اوليدي برقاچ موش حميتلرندن كوكل برايدوب جمع اولوردي وبربرلريله اتحاد واتفاق قيلوردي فدايي يكتلر كبي برحمله ده كنديلرني كربه اوزره برمهله سزا وررلردي يعني اكر انلرك كوكلنده جمعيت اوليدي فدايي دلاورلر كبي برحمله ايدوب بلا مهلت كندولرني كربه اوزره اوررلردي واندن خوف ايتميوب اكا مقابل طوررلردي ﴿ مثنوي ﴾ آن يكي چشمش بكندي ازضراب * وآن دكر كوشش دريدي هم بناب * وآن دكر سوراخ كردي پهلوش * ازجماعت كم شدي بيرون شوش * ليك جمعيت ندارد جان موش * بجهد ازجانش بيانك كربه هوش * خشك كردد موش زآن كربه عيار * كربود اعداد موشان صدهزار) اكر موشلرده اتفاق واتحاد اوليدي لابد كربه‌يي يكرلردي اول بريسي

كربه‌نك چشمني مضاربه‌دن قوپارردي اول بري دخي كربه‌نك كوشني ديشيله هم پرتاردي واول بريسي دخي اول كربه‌نك پهلوسني سوراخ ايلردي دلك دلك قيلوردي تاكم كربه‌نك جماعتدن خلاصي وطشره قورتلمسي اولمزدي بيرون شو وصف تركيبيدر طشره اولمق ونجات بولمق معناسنه كم شدي نشدي معناسنه‌در اكر خلاص اولوردي ديسه دخي جائزدر يعني بوموشلر اكر جمعيت ايدوب اتفاقله كربه‌نك اوزرينه هجوم ايلسه‌لردي لابد اول كربه بوقدر جماعتك الندن خلاص اوله‌مزدي وليكن جنس موشك جاني جمعيت طوتمز اول موشك جانندن كربه‌نك آوازيله عقلي صچرار يعني موشك كربه‌نك آوازني اشتدكده انك جانندن عقلي كيدر موش كربهٔ عياري كوردكده اول كربهٔ عياردن خشك اولور وقورقوسندن قوت وجرأتدن خالي ويابس قالور اكر موشلرك اعدادي صد هزار اولورسه‌ده وكربه يالكزجه اولورسه‌ده ﴿ مثنوي ﴾ از رمهٔ انبه‌چه غم قصابرا * انبهئ هش چه بندد خوابرا) مثلا چوق رمه‌دن قصابه نه غم يعني چوقلق غنم سورو سندن قصابه غم يوقدر عقلك كثرتي خوابي نيجه باغلر يعني عقل هرنه قدر چوق اولسه دفعه قادر اولمز وخواب الندن قورتلمز پس حق تعالينك قوت وجمعيت وبرديكي كمسه‌لر بوكا بكزر (م ى) مالك الملكست جمعيت دهد * شيررا تاركلهٔ كوران جهد * صد هزاران كورده شاخ دلير * چون عدم باشند پيش صول شير) حق تعالى مالك الملك درشيره جمعيت ويررتاكم اول شير بيان صغرلرينك سوروسي اوزره صچرار كوركاف عجمينك ضميله بيان صغرنه ديرلركاه كاف عجمينك فتحه سيله سورويه ديرلر يعني حق تعالى وتبارك حضرتلري شول مالكدركه هركيمه ديلرسه ملكي اعطا ايلر جمله‌دن ارسلانه برقوت جمعيت ويركه تاكم اول ارسلان اول جمعيت دل واسطه سيله بيان صغرلرينك سوروسي اوزره حمله ايدوب صچرار نيجه يوز بيكده شاخ ودلير اولان بيان صغري شيرك صولتي وهيبتي اوكنده عدم كبي اولورلر يعني بيان صغرلرينك هر برينك چوق بوينوزلري وار ايكن وبري برلري مابينده هر بري دلير وقوي ايكن شير دليرك صوتني اشيدوب صولتني كوردكلرنده انك صولتي وسطوتي اوكنده يوق اولورلر وبي تاب وبي توان اولورلر (م ى) مالك الملكست بدهد ملك حسن * يوسفي را تابود چون ماه مزن) اول خداي متعال شول مالك الملكدركه ملك حسني بر يوسفه ويررتاكم ماه ابر كبي اولور مزن مزنه‌نك جمعيدر مزنه ابر سپيده ديرلر بعض نسخه‌ده ماه برنه ماه دوشمشدر بودخي لطيفدر يعني (قل اللهم مالك الملك تؤتي الملك من تشاء وتنزع الملك ممن تشاء وتعز من تشاء وتذل من تشاء بيدك الخير انك على كل شئ قدير) آيت كريمه سنك موجبنجه سن اول پادشاهلر پادشاهنه

مالك الملك دیكه جمیع ملكك مالكی اولدر همان فی الحقیقه وآنك ملكی فتی چوقدر
شو لكسه یه كه شجاعت ملكنی ویره اول برشیر دلیر كبی اولوب هزاران بیان
صغر ینك سور وسندن خوف وحذر ایلر وشول قولنه كه ملك حسنی و یره آنی
عزیز وجیل ایلر ومحبوب قیلر نته كم یوسف صدیق حضرتلرینه حسن ملكنی
و یردی تا كم اول یوسف ابرسپیدك آب لطیفی كبی اولدی یاخود سحاب لطیفك
ماه منیری كبی هاله ضیا و یردی ﴿ مثنوی ﴾ دررخی بنهد شعاع اختری *
كه شود شاهی غلام دختری) بریوزده اختره منسوب شعاعی قور كه برشاه بردخترك
غلامی اولور یعنی شول مالك الملك اولان اللهدر كه بردخترك یوزنده اخترشعاعی
قور كه آنی كوكب دری كبی نورانی وجیل ایلر حتی برصاحب سلطنت پادشاهك
غلامی واسیری اولور وخسرو كبی اول شیرینه بنده لكار قیلور وآنك یولنده تاج
وتختنی و دولت وبختنی فدا ایلر بلكه جان وباشنی اول بذل قیلر ﴿ مثنوی ﴾
بنهد اندر روی دیگرنورخود * كه ببیند نیمشب هرنیك و بد) غیری یوزده كندی
نورنی قور كه نیم شبده هرنیك و بد كور ببور بیند متعدی اولمقده جائزدر بووجه اوزره
معنی برآخر یوزده كندی نورنی قور كه اول نور نیم شبده هرنیك و بدی كورر دیمك
اولور برند كرر ببور معناسنه اولمق هم جائزدر كه بوند كور ببور معناسنه در فارسیده
برفعل هم متعدی اولور وهم لازم اولور قرینه اقتضا ایلدیكنه كوره اكا معنی و یریلور
یعنی اول مالك الملك اولان پادشاه اعظم برآخر یوزده كندی نور پاكنی قور كه مراد
اول یوزدن رسول اكرم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینك وجه شریفی وجمال
لطیفیدر كه آنك نورر و یندن نصف اللیلده هرنیك و بد كور ببوردی نته كم حضرت
عائشه رضی الله تعالی عنها بز حضرت رسول اكرم صلی الله تعالی علیه وسلمك
نور وجهندن شب تاریكده بعض شیلری خانه ایچره بولوردق وكورردك بیوردیلر
واول حضرتك وجه منیری قمردن انور وآفتابدن احسن اولدیغنه اصحاب كرامدن
چوق كمسه شهادت قیلشلر وناقل اولمشلردر نته كم ترمذی ابو هریره رضی الله تعالی
عنه حضرتلرندن بو حدیث شریفی روایت ایتمشلردر قال ابو هریرة رضی الله تعالی
عنه (ما رأیت احسن من رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم كأن الشمس تجری
فی وجهه الی آخره وعن جابر بن سمرة قال رأیت النبی صلی الله تعالی علیه وسلم فی لیلة
اضحیانه فجعلت انظر الی رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم والی القمر وعلیه حلة
حمراء فاذا هو احسن عندی من القمر ﴿ مثنوی ﴾ یوسف وموسی زحق بردند نور *
دررخ ورخسار ودرذات الصدور) یوسف وموسی علیهما السلام حضرتلری
حق تعالیدن نور ایلتدیلر رخ ورخسارده وذات الصدورده یعنی حضرت
یوسف علیه السلام رخنده وذات صدورنده حق تعالیدن نور آلدی وآنك صدر

شریفی نور حقله طولدی حتی رخسار لطیفنه دخی اول نور چیقوب سرایت قیلدی
ووجه منیری ماه بدر كبی اطرافنه اكتافه پرتو صالدی وحضرت موسی علیه الصلوة
والسلام دخی حضرت حقدن نور آلدی وآنك دخی صدر شریفنه نور الهی
طولدی حتی وجه مباركنه چیقوب اندن برق اوروب اطرافنه شعشعه كستراولدی
(م ی) نور موسی بارق ازلحیه * پیش رواونوره آونحیته * نوز دویش
آنچنان بردی بصر * كه زمرد ازدو دیده مار كر * اوزحق درخواسته تا توبره *
كردد آن نوروی راستره) موسی علیه السلام حضرتلرینك نور وجهی بربارق
قوپرمش یوزینك اوكنه او موسی توبره آصمش ایدی بونده توبره دن مراد
یوزلنی وكوزلنی ستر قیلان و یوزینی كلیم پارهسی اولور كه كندی كلیمندن
توبره كبی دیكوب مبارك یوزلنی آنكله ستر قیلشلر ایدی وغیری شیدن نقاب اتخاذ
كندی كیدكلری كلیم پارهسندن توبره ایدكلرینك اصلی وسببی عن قریب كلور
زیرا اول حضرت موسی نور وجهی آنجلین بصری كیدرردی كه زمرد حاله ایدیجی
مارك ایكی كوزندن كیدرردی كرچه بو دیرلر بونخی وجهی ركه زمرد مارك ایكی
كوزندن كری كیدرردی یعنی اول موسی علیه السلامك یوزینك نوری آنجلین
خطف ابصار ایلر وكوزلرك كروفرنی ازاله ایدوب كیدرردی كه زمرد مارك ایكی
كوزلندن كروفری نته كم ایدرردی اول موسی علیه السلام چونكم كندی وجه
منیرینك خطف ابصار ایلدیكنی كوردی حق تعالیدن وجه مباركنی ستر ایدیجی
توبره استدی تا كم توبره اول قوی اولان نوری سائره اوله واكا پرده اولوب خلقك
كوزلری انك جانبنه نظر قیلمغه قدرت بوله ﴿ مثنوی ﴾ توبره كفت از كلیمت
سازهین * كان لباس عارفی آمد امین * كان كسا ازنور صبری یافتست * نور جان
درتارو یودش تافتست * جز چنین خرقه نخواهد شد صوان * نور مارا برتابد
غیران * كر زقاف از پیش آید بهرسد * همچو كوه طور نورش بردرد) حق سبحانه
وتعالی حضرتلری اول موسی علیه السلامه دیدی ای موسی آكاه اول توبره یی
كندی كلیمكدن دوز زیرا اول عارفه منسوب اولان لباس امین كلدی یعنی اول
بنی بیلیجی اولان كمسهنك لباسی امین اولدی زیرا اول كسا نوردن برعظیم صبر
بولمشدر جان نور آنك تار و پودنه طلوع قیلمشدر یعنی یا موسی اول كیدیكك كسا
نوردادن برصبر وتحمل ایتمش بولمش جان نوری عرض وطولنه وجمله تار و پودنه
طوغمش وسرایت قیلمش وجان نور یله اومعتاد اولمش وزیاده انسیت قیلمشدر اوپله
اولیجق بو نجلین خرقه دن غیری اول نور وجهه صوان اولمق استر صوان ضمله
وكسرله ذقنان ولباس قیوب حفظ ایلدكلری وعاء دیرلر بونده اول وجه منیرك
وعائی و پرده سی معناسنه اولور یعنی حق سبحانه وتعالی ایدی یا موسی بوننك

کیدیکی خرقه‌دن غیری اول وجه منیره پرده ونقاب اولمیسه‌ایدی اول خرقه‌دن
غیری بزم نوره بیزه طاقت کتوره‌مزدک فرضا کوه قاف اول قوی اولان نوره سد
وحجاب ایلمیدی اوتوزی اگر او کوه کتوره‌مزیدی انک نوری کوه طوری پرتاب ایتدیکی کبی
پرتاب ایدردی کوه طوری تجلی نوری نیجه پرتوب پاره پاره ایلدیسه اول وجه منیرک
نوری هم کوه قافی مدکوك ومتلاشی ایلر واول کوه قاف اول قوی اولان نوره سد
وحجاب اولمز ﴿مثنوی﴾ از کمال قدرت ابدان رجال * یافت اندر نور بیچون
احتمال) حق تعالینک کمال قدرتندن ابدان رجال نور بیچوندن تحمل بولدی یعنی
کمال قدرت الهیه‌دن رجال اللهک بدنلری حق تعالینک بیچون اولان نورینه تحمل
ایتمک بولدیلرکه اول رجالک نور بیچونی احتمال ایلدیکی کبی سائر اشیا آنی احتماله
قادر دکلدر ﴿مثنوی﴾ آنکه طورش برنتابد ذره * قدرتش جا سازد از قاروره
کشت مشکات وزجاجی جای نور * که همی درد ز نور آن قاف وطور) اول نسنه که
طور اکا برذره طاقت کتوره‌مز اول خدانک قدرتی بر قاروره‌دن اکا یر دوزد
مشکات وبر زجاجه جای نور اولدیکه نوردن اول قاف وطور پرتاور یعنی اول
اللهک نوری که طور طاغی اکا برذره طاقت کتوره‌مز وتحمل قیلمز اول اللهک
قدرتی اول نور اعظمه کوکب دری کبی اولان بر زجاجه‌دن محل دوزر کورکه مشکات
وبر صافی زجاجه محل نور الهی اولدیکه اول نور الهیدن قاف طاغی وطور پاره
پاره اولور وتحمل قیلیوب مدکوك ومتلاشی اولور اما مشکات وزجاجه حق تعالینک
قدرتیله اول نور اعظمه تحمل قیلور ومحل اولور بو ابیات شریفه سورهٔ نورده
اولان آیت کریمه‌یه اشارت اولور وبو آیت کریمه‌نک تحقیق وتفصیلی وتأویلی
ایکنجی دفترده ظاهر شدن فضل قمان مرخنده * نورهای چرخ بریده پیسنده
بیتنک شرحنده مرور ایلمشدر انده طلب اولنه (دی) جسمشان مشکات دان
دلشان زجاج * تافته بر عرش وافلاك این سراج * نورشان حیران این نور آمده *
چون ستاره زین ضحی فانی شده .) اول رجال اللهک جسملرینی سن مشکات قالبلرینی
زجاجه بیل عرش وافلاك اوزره بو سراج پارلامش وطالع اولمشدر یعنی الله تبارك
وتعالی حضرتلرینک نور عظیمی فی المثل بر مصباح کبی بیل ونبیلر علیهم السلام وولیلر
قدس الله اسرارهمک قلبلرینی قندیل صافی کبی بیل وجسملرینی قندیل قوردقلری
کوه کبی بیل که اکا دریچه دخی درلر وبو عالمی برخانه کبی وعرش اعلایی بو عالم
خانه‌سنک سقفی کبی بیل نیجون برخانه‌نک ایچنده بر مشکات اولسه واول مشکات
ایچره بر کوکب دری کبی زجاجهٔ صافی اولسه آنک ایچنده اولان مصباحک نوری
سقف خانه‌یه ایرشوب اول خانه‌نک در ودیوارینه ضیا ویردیکی کبی انبیا علیهم
السلامک واولیای عظامک دخی بوخانهٔ عالمده اولان مشکات کبی جسملرینک

وزجاجهٔ صافی کبی اولان قلبلرینک نوری عرش وافلاك اوزره چیقمش وآسمان
وافلاکه ضیا ویرمش اولمشدر اول عرشک وافلاکک نورلری بوخانهٔ عالمده اولان
مشکات وزجاجه‌نک نورینک حیرانی کلمشدر بو ضحادن ستاره کبی انلر فانی اولمشدر
یعنی عرش وافلاکک وسائر اشیای تابناکک نورلری بو زمینده مشکات وزجاجه
مشابه‌سنده اولان جسم وقلبک نورینک حیرانی کلمش وضیاسنک والهی اولمش
ستاره‌لر ضحوهٔ کبری وقتنده نیجه فانی اولمش ایسه انلرک نوری دخی بو ضحای
اکبرک نورندن اویله فانی اولمشدر ﴿مثنوی﴾ زین حکایت کرد آن ختم رسل *
از ملیک لایزال ولم یزل * که نکنجیدم در افلاك وخلا * در عقول ودر نفوس با علا *
در دل مؤمن بکنجیدم چو ضیف * بی ز چون وبی چکونه بی ز کیف) اول ختم
رسل بوندن حکایت ایتدی لایزال ولم یزل اولان ملیکدن لایزال یانک ضمیله صیغهٔ
مجهول اوزره اوقنور زال یزیل دن دکلدر یرندن ایرلمش ومرتبه‌سندن ایرلمش معناسنه‌در
یاء بدیع یانندر لایزال یانک فتحه‌سیله اوقنمق هم اولیدر که نه زوال اولندر لم یزل
زال یزول دن زائل اولمق معناسنه‌در زوال اولندر یعنی اول مرسلینک ختمی اول زائل
اولمین وذاتنده نقصان وزوال کلمین ملیك مقتدردن اونی حکایت ایلدی وبویله
دیو سویلدیکه ملیك مقتدر بویله دیرکه بن افلاك وخلایه صیغمدم عقول ونفوس
با علایه هم صیغمدم اما تقی ونقی اولان مؤمن قولک کوکلنه ضیف کبی چونسزدن
وچکونه‌سزدن وکیفسزدن صیغدم یعنی مؤمن قولک قلبنه شویله صیغدم که
آنده چون وچکونه وکیفیت وکمیت وظرفیت ومظروفیت اعتباری یوقدر بلکه
اول بنم تجلیاتمک ظهور محلی ومرآتی اولدی وبو اعتبارله بکا واسع کلدی دیمك
اولور وبو ابیات شریفه بو حدیث قدسی‌یه اشارت اولور که حضرت نبی مکرم
صلی الله تعالی علیه وسلم حضرت حقدن حکایت ایدوب بیوردیلر * قال الله تعالی
ما وسعنی ارضی ولا سمائی ولکن وسعنی قلب عبد المؤمن التقی النقی الورع * وبو محله
مناسب اولان تحقیق نفیس فصوصده واقع شرحزده فص شعیبیه‌ده مذکور
اولمشدر آنده طلب اولنه ﴿مثنوی﴾ تا بدلالی آن دل فوق وتحت * یابد از من
پادشاهیها وبخت) تاکم اول دلك دلاللغی سببیله فوق وتحت بندن پادشاهلقلر
وبخت بوله یعنی اول تقی ونقی اولان عبدک قلبی واسطه‌سیله اسفلده واعلاده
اولنلر بندن پادشاهلقلر وبخت وسعادتلر بوله‌لر ﴿مثنوی﴾ بی چنین آینه
از خوبئ من * برنتابد نی زمین ونی زمن) بونجلاین آینه‌سز بنم خوبلغمدن
نه زمین ونه زمن طاقت کتورمز یعنی حق سبحانه وتعالی انسان کامل حقنده
بیوردی بنم خوبلغمه ومحبوبلغم جهتندن اولان ظهورلر وتجلیلره بونجلاین بر آینه‌سز
هم زمین وهم زمان وهم کون ومکان طاقت کتوره‌مز بلکه بنم خوبلغمك تجلیسنه

واوصاف كامله نك ظهورنه بونك كبى برمظهر ومجلى آينه طاقت كتوره بيوردى
﴿مثنوى﴾ بردو كون اسب ترحم تاختم * پس عريض آينه برساختم * هردمى
آينهٔ پنجاه عرس * بشنو آينه ولى شرحش مپرس) ايكى كون اوزره بن ترحم اسبنى
سوردم زياده عريض بر آينه دوزدم هر بردم بو پنجاه عرس اولان آينه دن آينه يى
ايشت وليكن آنك شرحنى صورمه عرس ضم عين وسكون راايله دوكون طعامنه
ديرلر پنجاه عرس اللى دراو دوكون طعامى ديمكدر يعنى حق سبحانه تعالى
حضرتلرى بيورر كه بن ايكى جهان اوزره مرحمت وقدرت اسبنى سوردم زياده
بر عريض وطويل آينه دوزدم كه اول انسان كاملك وجوديدر كه ظاهرى وباطنى
وصورتى ومعنويى جمع ايلمشدر هر بردمده بو اللى دوركو طعامى اولان آينه دن آنك
آينه اولديغنى ايشت اما آنك شرحنى صورمه يعنى انسان كاملك وجوديكه نيجه
يوزدر اوريكان طعام روحانى وغداى نورانى صاحبيدر هر بردمده بو انواع اطعمهٔ
روحانى صاحبى اولان مرآت الهيدن آينهٔ الهى ومرآت اوصاف ربانى اولديغنى
ايشت آنك آينه اولمسنى ايشتكه ومرآت اسرار ربانى اولديغنى كورش ايتمكه
وفهم ايلمكه سنده قابليت واردر اما آنك شرحنى يعنى روحنى صورمه زيرا روحى
بيلمكه وآنك حقيقتنى فهم قيلمغه سنده قابليت واستعداد يوقدر انكيچون حق تبارك
وتعالى روحدن سؤال ايلدكلرى وقتده (قل الروح من امر ربى) ديو جوابنه امر
ايلدى پس انسانه لازم اولان بو اولوركه برمرآت الهينك مظهر اوصاف ربانى
اولديغندن سؤال ايليه وآنى دكليه اما آنك روحندن سؤال ايلميه كه آنك بيلمسى
هركسده به ممكن دكلدر ﴿مثنوى﴾ حاصل ان كز لبس خويشش پرده ساخت *
كو بفر ذآن قمرامى شناخت * كربدى پرده زغير لبس او * پاره كشتى كربدى كوه
دوتو * زآهنين ديوارها نافذ شدى * توبره با نور حق چه فن زدى) حاصل
كلام بو كه حضرت موسى عليه الصلوة والسلام كندى لباسندن اول نوره پرده
دوزدى زيرا اول موسى عليه السلام قمركبى اولان يوزك نورنك نفوذنى بيلدى
وفهم ايلدى اكر فرضى اول حضرتك لباسندن غيرى اول نوره پرده اولسيدى اكر
ايكى قات طاغ اولسيدى پاره پاره اولوردى وتحمل قبله ميوب فنا بولوردى دمور
ديوارلردن فرضا نافذ اولور وتجاوز قلوردى حق تعالى حضرتلرينك نورنه توبره
نه فن اوروردى غيرى لباسدن اولان توبره نور حقه فن اورمغه ومقابل طورمغه اصلا
قادر اولمزدى (مى) كشته بود آن توبره صاحب تفى * بوده وقت شور
خرقهٔ عارفى) اول توبره كويا بر صاحب تف وقت شورده عارفه منسوب خرقه
اولمشدى يعنى عارفك سوز وكداز وشورش ونياز وقتنده اولان خرقهٔ جسمى
نيجه صاحب تف اولوب انك تف وتابنه نه مرتبه تحمل ايلديسه اول روى موسى

عليه السلام اوزره اولان توبره دخى وقت سوزده عارفه منسوب اولان بر خرقه كبى
اولمشدى ﴿مثنوى﴾ زآن شود آتش رهين سوخته * كوست با آتش زپيش
آموخته) مثلا اول سببدن آتش سوخته يه رهين اولوركه او آتشه اولدن
اوكرنمشدر سوخته قاوه ديرلر معنى اول جهتدن آتش قاوه رهين وقرين اولوركه
اول سوخته اولدن آتشنه برمقدار يانمش واوكرنمش وآنكله معتاد اولمشدر
﴿مثنوى﴾ وزهوا وعشق آن نور رشاد * خود صفورا هردو ديده باد داد *
اول بر بست يك چشم وبديد * نور روى او وآن چشمش پريد * بعد ازآن صبرش
نماند وان دكر * بركشاد وكرد خرج آن قمر) اول نور رشادك هوا وعشقندن
خود صفورا هر ايكى كوزنى باده ويردى صفورا حضرت شعيب عليه السلامك
كوچك قزينك اسميدركه حضرت موسى عليه السلامك زوجه سى اولدى
وحضرت موسى عليه السلام حضرت شعيب عليه السلامه آنك مهرندن اون
اون سنه خدمت ايتمكله آنى آلدى يعنى اول منبع رشاد ومعدن سداد اولان
موسى عليه السلام حضرتلرينك نورنك عشقندن وهواسندن اوزرى خود
حضرت موسى عليه السلامك خاتونى ايكى كوزنى باد هواسنه ويردى اولا بر كوزنى
باغلدى وبر كوزيله اول حضرتك نور روينى كوردى وآنك اول كوزى اوچدى
يعنى اول وجه منيره طاقت كتوره ميوب انك كوزنك نورى زائل اولوب كوزندن
قاچدى اندنصكره بنه اول صفورانك صبرى قالمدى واول برآخر كوزنى آچدى
واول قمره خرج ايلدى يعنى صفورا انك اول بدر منير كبى اولان وجه پاك وروى
تابناكنه باقوب او كوزنى دخى انك يوزى تماشاسنده فدا ايلدى (مى) همچنان
مرد مجاهد نان دهد * چون بروزد نور طاعت جان دهد) آنچنانكه مرد مجاهد
اول حق يولنده نان ويرر چونكه نور طاعت اكا اوره جان ويرر يعنى صفورانك
حضرت موسى عليه السلامك روى تابناكنى مشاهده قيلمقده اول بر كوزى
ويرمسى وصكره برآخر كوزنى دخى اكا بكزر كه مجاهد فى سبيل الله اولانلكه
حق تعالينك راه طاعتنده اولانان وخوان بذل ايلرچونكم حضرت حق جانبندن
اكا نور طاعت ايريشه جاننى بذل ايلر (بيت) مالى سوى روحى وباذل روحه *
فى حب من يهواه ليس بمسرف (مى) پس زنى كفتش زچشم عبهرى * كه زدست
رفت حسرت مى خورى * كفت حسرت ميخورم كه صد هزار * ديده بودى
تا همى كردم نثار * روزن چشمم زمه ويران شدست * ليك مه چون كنج در ويران
نشست * كى كذارد كنج كين ويرانه ام * ياد دارد از وراق وخانه ام) پس بر زن
اول صفورايه ديدى عبهرى اولان كوزدن عبهر نركسه ديرلر بعضلرى زرين قدح
ديدكلرى شكوفه يه دخى ديمشلر يعنى برخاتون اول صفورايه ديدى اى خاتون

سعادت مشحون نرکس بی و لان کوزلردن اوتری که الکمدن کندی حضرت
یمیسن واول کوزلر ایچون تحیف قبلو رمیسن صفورا اول خاتونه ایندی بلی
حضرت یوسفی کورمکه بوزیك کوزم اولیدی تا کم اول وجه منیرك تماشاسنده آنی بر برفدا
ونثار قیلیدم اکرچه بنم چشمم روزنی ماه منیردن ویران اولمشدر لیکن ماه کنج کبی
ویرانه ده اوتورمشدر یعنی نور ماهه پرده اولان سقوف وجدار ویران اولدقدن
صکره اول ماهك نور ویرانه نك هر ینه واصل ونائل اولدیغی کبی اول وجه منیردن
ظهور ایدن نور دخی اکرچه بنم چشمم روزنه سنی ویران ایلمشدر اما کنج ویرانه ده
اوتوردیغی کبی اول نور کاوب بنم ویران اولان چشمم خانه سنده اوتورمشدر کنج
قچن قورکه بنم بو ویران کبی اولان چشممی یاده کتوره رواقدن و بنم خانه مدن
رواق صوندرمه یه دیرلر یعنی برکسه نك فی المثل بر معمور اولان خانه سی اتلد
بر عظیم خزینه اولسه واول خانه نك در ودیواری وطاق ورواقی خرابه مشرف
اولسه خزینه اول خانه لك خراب اولمسندن اوتری صاحبنه غم چکدرمز و یادنه
دخی کتورمز کذلك بنم بو درونمده اولان کنج نورانی وخزینهٔ روحانی بنم بو جسمم
رواقنی وچشمم طاقنی خراب اولمسندن اوتری بکا غم چکدرمز وخاطرمه دخی
کتورمز زیرا بو خزینهٔ دل اکا نسبت نعم البدل دردیدی پس حضرت یوسف
علیه السلامك دخی نور وجهنی بیان ایلمکه شروع ایدوب بیوردلر ✿ مثنوی ✿
نور روی یوسفی وقت عبور * در فتادی دردر یچهای دور * پس بکفتندی
درون خانه در * یوسفست این سو بسیران وکذر) یوسفه منسوب اولان رویك
نوری عبور وقتنده یعنی حضرت یوسف علیه السلامك روی پاك وجمال تاباناکنك
نوری اول حضرت اسواق مصر ایچره مرور ایلدیکی زمانده ایراق اولان
در یچه جکاره دوشردی بعض نسخه ده می فتادی درشبك پرقصور واقع اولمشدر
بو نسخه اوزره معنی آنك نور رویی وقت عبورده هر قصرلرك شبکه لرینه دوشر
و پنجره لرندن ایچرو کیروب درون خانه یی روشن ایلردی پس خانه ایچره اولان
کسه لر دیرلردی بو طرفده یوسف علیه السلام سیران وکذرده در ✿ مثنوی ✿
زانکه بر دیوار دیدندی شعاع * فهم کردندی پس اصحاب بقاع * خانهٔ را کش
در یچه است آن طرف * دارد از سیران آن یوسف شرف * هین در یچه سوی
یوسف باز کن * وز شکافش فرجهٔ آغاز کن) زیرا که دیوار اوزره شعاع کوررلر پس
اصحاب بقاع فهم ایدرلردی یعنی خانه ده اولان کسه لر یوسف علیه السلامك
اول طرفده اولدیغن اول جهتدن بیلورلردیکه آنك وجه منیرك شعاعی خانه نك
در ودیوانه دوشر وخانه ایچره اصحاب بقاع آنك شعشعهٔ روینی کوررلر وفهم
قیلورلردی که ینه یوسف علیه السلام بو طرفده سیرده وکذرده در بر خانه نك که

اول خانه نك اول طرفده در یچه سی واردر اول یوسفك سیرانندن شرف طوتردی
یعنی هر قنغی خانه که یوسف علیه السلامك سیره وکذرکاهی طرفنده در یچه
طوتیدی اول خانه سائر خانه لر اوزره شرف طوتردی ای عاشق یوسف حقیقیدن
سن دخی آکاه اول کوکل خانه سندن یوسف حقیقی جانبنه بر در یچه کشاد ایله واول
کوکل روزنه سنك شکافندن تفرج آغاز ایله فرجه بونده فتح قابله تفرج معناسنه
اولور (می) عشق ورزی آن در یچه کردنست * کز جمال دوست سینه روشنست *
پس همواره سوی معشوقه نکر * این بدست تست بشنو ای پدر) عشق ورزلك
اول در یچه ایتمکلکدر که دوستك جمالندن سینه روشندر عشق ورز وصف ترکیبیدر
عشقه سعی ایدیجی معناسنه اکا متصل اولان یا مصدریه در یعنی یوسف حقیقی
ومحبوب ذاتینك عشقنه سعی ایتمکلك نه دردر سنك خانهٔ قلبه اول روزنه یی ایتمکدر
تا آنك پرتو جمالی سنك خانهٔ درونکه دوشه که دوستك جمالدن سینهٔ عاشق
روشندر چونکیم سن کوکل خانه سنه بر روزنه یاپاسن و یوسف حقیقی طرفنه کوکلدن
بر منظره آچه سن پس همواره معشوق طرفنه نظر ایله وهمیشه محبوب معنوی
جمالك نوریله خانهٔ قلبی روشن ایله ای پدر بو سنك الکده در ایشت یعنی ای
طریقده پدر مثابه سنده اولار کسه یوسف حقیقی طرفنه کوکل خانه سندن بر روزنه
پیدا ایلمك حالا سنك دست عقلکده وقید ارادتکده در همار ایشت ✿ مثنوی ✿
راه کن در اندرونها خویش را * دور کن ادراك غیر اندیش را) اندرونلرده کندك
ایچون یول ایله غیر اندیش اولان ادراکی دور ایله یعنی اول محبوب حقیقی و یوسف
معنوی جانبنه درونلردن کندی روحك ایچون بر یول پیدا ایله خانهٔ دلده غیری
فکر ایدیجی اولان عقل وادراکی قومه که ماسوی اندیش اولان عقل معاش سندن
محبوب حقیقی بی دور ایدیجی وآنك نور وجهنه پرده وحجاب اولیجیدر ✿ مثنوی ✿
کیمیاداری دوی پوست کن * دشمنان را زین صناعت دوست کن) کیمیا طوترسن
پوستنه دوا ایله دشمنلری بو صناعتدن دوست ایله عقل ومعرفت کیمیا کبیدر یعنی
ای طالب معشوق حقیقی سن کندی خانهٔ قلبکده عقل ومعرفت کیمیاسنی طوترسن
باقر کبی اولان پوستکه دوا ایله شول مرتبه که آنك ذلیل ودنی اولان وصفلرینی ازاله
ایلیه سن بو صناعتدن دشمنلری دوست ایله که نفسك اوصاف رذیله واخلاق ذمیمه سی
دشمنلردر کیمیاکرلر صنعت کیمیادن حقیر ودنی اولان نحاس ورصاصی تبدیل ایدوب
ذهب وفضه ایلدکاری کبی سن هم صنعتدن و بو علم حکمتدن اعدای عدو اولان
نفسکی تبدیل ایدوب دوست ایله وشیطانکی اسلامه کتوروب کندیکه منقاد ایله
تا کم (اسلم شیطانی علی یدی ولا أمرنی الا بخیر) دیمکه لایق اوله سن ودشمنلرینی
دوست ایلین صاحب سعادتلر مرتبه سنی بوله سن ✿ مثنوی ✿ صورتی

زیبادان زیبارسی * که رهاند روح را از بی کسی) چونکه سن زیبا وجمیل اوله سن
اول زیبا وجمیله ایریشورسن که اول جمیل واطیف اولان پادشاه روحی بی کسلکدن
قورتره یعنی چونکه سن کندی ذاتکی وصفاتکی جمیل واطیف ایلیوب زیبا اوله سن
اول محبوب زیبایه ایریشوب واصل اولورسن که اول جمیل واطیف کندی به آشنا
اولان کسه لرك روحنی بی کسلکدن خلاص ایلر آنکله مونس اولان روح خود
اصلا بی کس اولمز ﴿ مثنوی ﴾ پرورش می باغ جانهارا آنش * زنده کرده مرده
غم رادمش) اول زیبانك نمی جانلر باغنه پرورش آنك دمی غم مرده سنی زنده
ایلمشدر نمدن مراد فیض واطافت اولور دمدن مراد نفس رحمانی وكلام ربانی
اولور یعنی اول زیبا اولان محبوب ذاتینك فیض وحیات بخشی جانلر باغنه پرورش
ویرمش والطاف وطراوت مرتبه سنه ایرکورمشدر وآنك كلام حیاتبخشی غمدن
اولمشی والملر ایچره مرده اولمشی زنده قیلمشدر (می) نی همه ملك جهان دون
دهد * صدهزاران ملك کونا کون دهد) اول مالك الملك اولان پادشاه رفوانه
همان دوکلی جهان دون ملکنی ویرمز بلکه کونا کون ملك ویرر که آنك ممالکی
فتی چوق عوالمنه نهایت یوقدر ﴿ مثنوی ﴾ برسر ملك جمالش داد حق *
ملکت تعبیر بی درس وسبق * ملکت حسنش سوی زندان کشید * ملکت علمش
سوی کیوان کشید) حق سبحانه وتعالی اول یوسفك ملك جمالی اوزره یعنی حضرت
یوسف علیه السلامك ملك جمالندن فضله حق تعالی ملکت تعبیری دخی بی درس
وسبق اکا ویردی حق تعالی حضرتلری اکا جمیع عالمده اولان حسنك نصفنی
ویرمشدرنته کم صحیحنده انه علیه السلام * یعطی شطر الحسن * روایت اولنمشدر
اندنصکره حق تعالی حضرتلری اکا تعبیر رؤیا ایلمکی اعطا قیلمشدرنته کم سوره یوسفده
آنك لساندن حکایت ایدوب بیورمشدر * رب قد آتیتنی من الملك وعلمتنی من تأویل
الاحادیث * پس انی ملکت حسن زندان جانبنه چکدی اما ملکت علم کیوان
جانبنه چکدی کیوان زحل یلدزنك اسمیدر بونده مرتبهٔ اعلی مراد اولور یعنی
حق تبارك وتعالی اکا ملك حسنی مسلم ایدوب پادشاه حسن اولدی ولیکن ملك
حسن آنی زندان جانبنه چکدیکه عزیز مصرك خاتونی اکا محبت قیلوب کندیسنه
مطیع ومنقاد کورمدکده اکا تهمت ایدوب زندانه قودردی پس آنك حسنی آنك
زندانه کیرمسنه سبب اولدی پس یدی سکزییل مقداری زندانده یاتوب علم تعبیر
واسطه سیله زنداندن خلاص اولدی شول دمکه عزیز مصر رؤیاسنده یدی
لاغر تقریدی سمین کاوی اکل ایلدیکنه آنك تعبیرنه قادر اوله مدی پادشاهك
ساقیسنك اول دم حضرت یوسف علیه السلام خاطرنه کلوب پادشاهم تعبیر رؤیایه
قادر و بو علمده ماهر زندانده محبوس اولان یوسفدر دیو نی تعریف ایلدی وکندی

رؤیاسنك تعبیرایلدیکنی دخی عزیز مصره سویلدی * وقال الملك ائتونی به استخلصه
لنفسی فلما کلمه قال انك الیوم لدینا مکین امین (می) شه غلام اوشد ازعلم وهنر *
ملك علم ازملك حسن آسوده تر) شاه مصر علم وهنردن اوتری آنك غلامی اولدی
یعنی عزیز مصر چونکه آنك بو علمنی کوردی آنك بومرتبه ده اولان هنرنه نظر
ایرکوردی بالطبع اکا محبت ایدوب آنك غلامی اولدی واکا * انك الیوم لدینا
مکین امین * دیو خطاب قیلدی پس علم ملکی حسن ملکندن ممدوحتر ومقبولتر
اولدی زیرا جمال صوری فانیدر اما جمال معنوی اولان عالم روحله قائم و باقیدر
هروجهله ملك حسندن ملك علم اشرف وممدوحتر اولور

﴿ رجوع کردن بحکایت آن شخص وام کرده
وآمدن او بامید عنایت آن محتسب سوی تبریز ﴾

(می) آن غریب ممتحن از بیم وام * دررہ آمد سوی آن دارالسلام * شد سوی
تبریز و کوی کلستان * خفته امیدش فراز کلستان) اول ممتحن اولان غریب بیم
وامدن یعنی اول ذکری مقدما مرور ایلین بورجه مبتلا اولان غریب بورج
قورقوسندن اول دارالسلام جانبنه یوله کلدی یعنی بورج قورقوسندن یوله کلوب
جنت کبی دار السلامه اولان تبریز طرفنه توجه و عزیمت قیلدی تبریز و کوی
کلستان جانبنه کندی آنك مراد امیدی کلك فرازنده صرت اوستنه یاتمش کوی
کلستان تبریزه عطف تفسیر اولمشدر فراز کل اوستنده دیمکدر ستان چالقیون
یاتمغه دیرلر وتقدیر کلام بویله دیمك اولورکه اول غریب ممتحن تبریز طرفنه
وکلستان محله سی جانبنه کندی آنك امیدی کل اوستنده صرتی اوزره یاتمش
وزیاده راحت ایتمش ایدی یعنی کللر اوزره صرتی اوزره یاتوب استراحت و صفا
ایلین کمسنه نه مرتبه راحت اولورسه آنك امیدی دخی کل اوزره یاتن کمسنه کبی
راحت وصفا بولمش ایدی ﴿ مثنوی ﴾ زدزدار الملك تبریزی سنی * برامیدش
روشنی بر روشنی) سنی اولان دار الملك تبریزدن آنك امیدی اوزره روشنلك روشنلك
اوزره اوردی سنی عالی وروشن معناسنه در یعنی اولیا وصلحا ایله رفیع القدر اولان
وروشنالك بولان دار الملك اولان تبریزدن اول غریبك امیدی اوزره روشنلك
روشنلك اوزره اوردی وراحت اوزره راحتلر کلدی ﴿ مثنوی ﴾ جانش
خندان شد ازآن روضهٔ رجال * ازنسیم یوسف مصر وصال) اول غریبك جانی
اول روضهٔ رجالدن خندان اولدی یوسفك مصر وصالنك نسیمندن روضهٔ رجالدن
مراد شهر تبریزدر که مردان الهینك منبت ومسکنیدرکه حقیقت باغنك کللری
اولان کاملر انده بتمشلر وظهورا یتمشلردر بوجمله دن شمس الدین تبریزی قدس سره

حضرتلر بدر که اول روضهٔ رجالده نشو ونما بولمش واول دیاردن ظهوره کلمشدر پس بو غریب وامدارك جانی اول مردان الهینك روضه سندن شاد وخندان اولدی اول یوسف معنوینك نسیمندن ووصال مصرنك بوی وشمیمندن آنك روح روانی راحت ومسرت بولدی (م ی) کفت یاحادی انخ لی ناقتی * جاء اسعادی وطارت فاقتی) اول غریب دوه سوریجی یه دیدی ای دوه سوریجی بنم دوه می چوکرد بکا اسعاد کلدی وفاقتم طایر اولدی حادی شعرله وترنمله دوه سوریجی یه دیرلرته کم حدوت الابل حدوا دیرلر بن دوه یی سورمکله سوردم معناسن و یرلر انخ امر دراناخه دن اناخه دوه چوکردکلری وقتده دوه جیلرك دوه یه نخ نخ دیدکلری صوته دیرلر اسعاد اعانت معناسنه در و بونده مضاف مقدراوب جاء قرب اسعادی دیمك تقدیرنده اولسه فهمه اقرب اواوب یاخود بو بیت باعتبار مایؤول الیه تفاؤل طریقی اوزره دینلمش اولور یعنی اول وامدار پرمحن وغریب ممتحن چونکم خطهٔ تبریزه داخل اولدی شتربانه ایتدی یاسایق الابل بنم دوه می چوکرد زیرا بکا اعانت وامداد وقتی کلدی و بنم فاقه و احتیاجم بندن طایر وزائل اولدی پس دوه جی یه خطاب ایلدکدنصکره کمال سوزندن کندی ناقه سنه دخی خطاب ایلدی وبو کونه سویلدی (م ی) ابرکی یا ناقتی طاب الامور * ان تبریزا مناخات الصدور) ای بنم ناقه م بونده سن چوك زیرا امور طیب اولدی تحقیقا تبریز صدرلرك مناخلریدر ابرکی امردر برکه دن برك البعیردیرلر چن دوه چوکسه مناخات مناخك جمعیدر مناخ دوه چوکه جك یره دیرلر بونده مقامات معناسنه اولور صدور صدرك جمعیدر صدرهرشیك اولنه دینور ورئیس و برکزیده معناسنه هم استعمال اولنور یعنی اول غریب بی نوا چونکم اول اهل جود وسخانك شهرنه کلدی همان کندو بی نعمت وعطایه واصل اولمش ملاحظه قیلدی وجمله امورنی طیب بیلدی وکمال سرورندن دوه سنه خطاب ایدوب دیدی ای بنم ناقه م شمدنصکره بوراده چوك زیرا امرلر طیب اولدی وشانلر میسر کلدی تحقیقا تبریز شهری رؤسا وبزرکانك مقاماتیدر وافاضل واعالی اولان کرامك قرارکاهیدر دیو سویلدی (م ی) اسرحی یاناقتی حول الریاض * ان تبریزا لنانعم المفاض) ای بنم ناقه م حوللر یاضده اوتله تحقیقا تبریز بزم ایچون نه کوزل محل افاضه در اسرح سرحدن امردر سرح کلا معناسنه در بونده اسرح اوتله معناسنه مفاض ضم میمله افاضه محلنه دیرلر یعنی اول غریب وامدار چونکم شهرتبریزه کلدی و اول خواجهٔ کریمك مقامنه قریب اولدی کندی ناقه سنه بو کونه خطاب قیلدی ودیدیکه ای بنم بارم چکن ناقه شمدنصکره روضه لر اطرافنده اوتله زیرا تبریز شهری بزم ایچون قتی کوزل افاضه محلیدر ریاضت تمام اولدی وسفر وسیاحت بونده نهایت بولدی و بومحلده

دل وجان استدیکی مقامه کلدی دیدی بونده ناقه دن مراد طالب وسالکك جسمی وتبریزدن مراد مرشد وهادی اولان شیخك مقامی ومسکنی وغریب وامداردن مراد سالکك روحی وعقلی اولور چن سالك کندی وطن مألوفندن چیقوب برکاملك احسانی امیدی ایله انك موطن ومقامنه قریب کلسه کندی جسمی ناقه سنه بو کونه خطاب ایلر و بو غریب بی نوانك سویلدیکنی سویلر ﴿مثنوی﴾

سار با نابار بکشاز اشتران * شهرتبریزست کوی کلستان * فرفردوسیست این پالیز را * شعشعهٔ عرشیست این تبریز را * هر زمانی فوج روح انکیز جان * ازفراز عرش برتبریزیان) ای ساربان اشترلردن باری حل ایله زیرا شهرتبریز کوی کلستاندر یعنی ای شتربان شترلردن یوکلرك باغنی چوزوب انلرك اوزرندن بو محلده یوکلرین ایندر زیرا شهرتبریز کلستان محله سیدر بوندن اعلی برشهره کتمك و بوندن الطف برمحله جانبنه دخی سیر ایتمك تعذیب حیوان بلافائده اولور و کوکل کندی مقصودنی بونده بولور بو پالیز ایچون فردوسه منسوب فروونق واردر پالیز بوستانه دیرلر بوتبریز ایچون شعشعهٔ عرشی واردر یعنی بوشهرتبریز که پرلطیف بوستان کبیدر که اکافردوسه منسوب اولان فروونق واردر وعرشه منسوب اولان شعشعه وتاب حاصلدر هرزمانده جانك روح انکیز اولان فایحه ورایحه سی عرشك فرازندن تبریزیلر اوزره نازلدر یعنی عرش اعلانك اوستندن بری هر برزمانده جانك راحت قوپریجی رایحه سی تبریز اهلنك اوزرینه کلیجیدرکه انده اولیا واتقیا چوق اولمغله حق تعالینك روح ورحمتی انلر اوزرینه نزول ایدوب انلرحرمتنه تبریزیلر اوزره دخی اول روح رحمت نثار اولور (م ی) چون وثاق محتسب جست آن غریب * خلق کفتندش که بکذشت آن حبیب * او پر ازدار دنیا نقل کرد * مرد و زن از واقعهٔ اوروی زرد * رفت آن طاوس عرشی سوی عرش * چون رسید از هاتفانش بوی عرش * سایه اش کرچه پناه خلق بود * درنورد بد آفتاش زود وزود * راند او کشتی ازین ساحل بریر * کشته بود آن خواجه زین غمخانه سیر) الحاصل اول غریب وامدار چونکم اول کریم الشان اولان محتسبك وثاقنی استدی وخانه سنی طلب ایلدی خلق اکا دیدیلر اول حبیب دنیادن آخرته کچدی واول طیب بو عالم فانیدن سرای آخرت جانبنه کوچدی اول سخی وکریم اولکی کون دار دنیادن دارآخرته نقل ایلدی مردوزن آنك واقعه سندن روی زرد اولمشلر وآنك ماتمندن غم ودرد له طولمشلردر اول عرشه منسوب اولان طاوس عرش اعلی جانبنه کندی چونکم اکا هاتفلردن بوی عرش ایرشدی یعنی چونکم اول طاوس عرشه روحانی وربانی اولان ملکلردن عرش رایحه سی ایرشدی آنك روح شریفی عالم اعلی جانبنه کیدوب روحانیلرله کورشدی اکرچه اوصاف دولتك سایهٔ سعادتی پناه

خاق ایدی آفتاب انی فوری وفوری طی ایلدی یعنی انك جسمی وصورتی برسایهٔ سعادت ایدیکه خاقی کا انجا ایتمکله راحت بولورلردی اما شمدی آفتاب حقیقی اول صاحب دولتك سایهٔ و جودنی ومایهٔ جودنی زیاده سرعتله دوردی وآنی عالم اعلی یه ومقام بالایه ایرکوردی اول صاحب سعادت دون دکل اوته کی کون بوساحل دنیادن کذر ایدوب کشتیٔ وجودنی عدم دریاسنه سوردی اول خواجه بوغمخانه سنه سیراولمش ایدی یعنی اول خواجهٔ عالم بودنیا غمخانه سندن طویمش واوصانمش ایدی انکیچون ساحل دنیادن کذر ایدوب کشتیٔ وجودنی اوته کی کون بحر حقیقت جانبنه سوردی وکندیسنی مقعد صدقه ایرکوردی رحمة الله علیه رحمة واسعه دیدیلر ﴿ مثنوی ﴾ نعرهٔ زد مرد و بیهوش اوفتاد * کویا اونیز در پی جان بداد * پس کلاب وآب بررویش زدند * همرهان برحالتش کریان شدند * تابشب بی خویش بود و بعد ازآن * نیم مرده باز کشت ازغیب جان) چونکیم اول مرد غریب اول کریمك و حبیبك وفاتنی ایشتدی برنعره اوردی و بیهوش و بیخود اولوب دوشدی کویا اول دخی آنك آردنجه جان وبردی یعنی دیدك که اول غریب دخی اول حبیبك آردنجه جان ویروب کندی وروحنی اکا ایرکوردی انك یانتده اولان کسه لر انك یوزی اوزره چوق کلاب اوز دیلر وآب دوکدیلر انك همراهلری انك حالتی او زره کریان اولدیلر ومغشی علیه دوشوب بیخود اولدیغیچون آغلشدیلر کیجه یه دك اول غریب بی خویش اولدی وعقلسز مرده کبی یاتوب قالدی واندنصکره نیم مرده عالم غیبدن انك جانی کیرو اولدی یعنی اخشامه دك مرده کبی بیخود یاتوب قالدقدنصکره عالم غیبدن انك جانی انك بدننه نیم مرده شکسته و پژمرده رجوع قیلدی و برمقدار عقلی باشنه کلدی وقالقوب قائم اولدی

﴿ باخبرشدن آن غریب ازوفات آن محتسب واستغفاراواز اعتماد
برمخلوق وتعویل برعطای مخلوق ویاد نعمتهای حق کردنش
وانابت بحق ازجرم خود * ثم الذین کفروا بربهم یعدلون ﴾

بوسرخ شریف و بویان لطیف اول غریب وامدارك محتسبك وفاتندن خبردار اولمسی ومخلوقه اول اعتماد ایلدیکندن وعطای مخلوق اوزره تعویل واستناد ایتدیکندن اوتری استغفار قیلمسنك بیانیدر ودخی آنك حق تعالینك نعمتلرنی یاد ایلمسنك وحضرت حقه کندی جرمندن انابت ورجوع قیلمسنك قصه سیدر (ثم الذین کفروا بربهم یعدلون) بوآیت کریمه یی یا اول غریب ذکر ایلمش اوله و یاخود حضرت مولانا قدس سره الاعلی مناسبتله بونی بو محلده ایراد ایلمشلر اوله

بوآیت کریمه سورهٔ انعامك اولندهدر قال الله تعالی (الحمد لله الذی خلق السموات والارض وجعل الظلمات والنور) یعنی جمیع حامدك محامدی وستایشی الله ایچوندر وجمله ثنانك مرجعی خدادر الحمدك تحقیقی جلد رابعده وحی کردن حق تعالی موسی را سرخنده مستوفی مرور ایلدی اول الله که قدرت کامله ایله آسمانی خلق ایلدی بغیر عمد ولامد و یرلری دخی خلق ایلدی بلا ماده و پیدا قیلدی ظلمات ونوری ثنویه نك قولنی رد در زیرا انلر دیرلرکه خالق نورالله در وخالق ظلمات شیطاندر یعنی ایکسنك دخی خالقی الله در بیضاوی نوردن مراد هدایت وظلمتدن مراد ضلالت اوله دیر بوجهتدندرکه ظلماتی جمله کتوردی زیرا ضلالات متعدده در ونوری لفظ واحدله ذکر ایلدی زیرا هدایت بردر (ثم الذین کفروا بربهم یعدلون) بوقدر دلائل وآیاتدنصکره شول کسه که ربلرینه کافر اولدیلر اندن عدول قیلدیلر بو و جه اوزره بربهم ده با کفروا یه متعلق اولور و یعدلون یعرضون معناسنه اولور وآنك صله سی محذوف اولور که عنه در اما اصل مابعد اونه یه متعلق اولوب یعدلون یسوون معناسنه اولمق اولیدر دیمشلرتسه کم عدلت هذا بهذا دیرسن ساویته به معناسنه و یرسن پس بربهم یعدلونك صله سی اولور وتوضیح معنی بویله دیمك اولورکه تحقیقا ظلمات ونوری جاعل اولان و یرلری وکوکلری خلق وایجاد قیلان الله تعالیدر حمد وثنایه حقیق ومخصوص اولان که اول قادر مطلق عالمی عدمدن عباده نعمت اولمق ایچون بوقدر آیات عظیمه یی ظهوره کتوردی اندنصکره اول کسه لر که کافر اولدیلر عاجز و بی قدرت اولان صنملرنی ربلرینه مساوی ومعادل قیلدیلر پس هرشول کسه که برمنعمی کندیسنه رازق کورر ومعطی بیلور واکا اعتماد واتکا قیلور صنملرنی ربلرینه مساوی ایلین کسه لرکبی اولور مانع ومعطی حقیقتده حضرت حق ورزاق ومنعم نفس الامرده همان اول وجود مطلقدر عاجز اولان بشرا کا آلتدر اکر اول مراد ایلرسه برکسه برفقیره مراداته اولدیغی قدر عطا ایلروا کرمراد الله اولمزسه برکسه عطا وسخایه قادر اولمز پس مؤمنه اولی اولان اولدرکه همان منعم حقیقی یه ورزاق مطلقه توکل واعتماد ایلیوب مخلوقه وعطای مخلوقه اعتماد واستناد ایلمکدن حذر ایلیه ﴿ مثنوی ﴾ چون بهش آمد بکفت ای کردکار * مجرم بودم بخلق امیدوار * خواجه کرچه پس سخاوت کرده بود * هیچ آن کفوی عطای تونبود * او کله بخشید وتوسر برخرد * او قبا بخشید وتو بالا وقد * اوزرم داد وتو دست زرشمار * اوستورم داد وتوعقل سوار) چونکیم اول بیهوش اولان غریب هوشه کلدی حضرت منعم حقیقیه متوجه اولوب دیدی ای کردکار وای جمله یه خداوند و پروردکار بن مجرم و کنهکارم زیرا خلقه اعتماد قیلدم واندن امیدوار اولدم خواجه اگرچه چوق سخاوت

ایلمشدی هیچ اول سخاوت سنك عطا و بخشایشكك كفوی اولمدی ومثلی كلمدی
ای وهاب مطلق اول بكا كلاه بخش ایلدی وسن پرعقل باش ویردك اول بكاقبا
ویردی وسن بكاقبا كیجك قد ویردك وبالاقد بخش ایلدك او بكازر ویردی وسن
بكا التون صایجق ال ویردك اول بكا مركب ویردی وسن بكا عقل سوار ویردك
بونعمتلره آنك ویردیكی مساوی اوله مز وهیچ بركسه نك بخشش وعطاسی سنك
بخشایش وعطا كه معادل كله مز ﴿مثنوی﴾ خواجه شمع داد وتو چشم
قریر * خواجه نقل داد وتو طعمهٔ پذیر * اووظیفه داد وتو عمر وحیات * وعده اش
زر وعدهٔ تو طیبات * اووثاقم دادو تو چرخ زمین * در وثاقت اووصد چون او سمین)
الهی خواجه بكا شمع ویردی ایسه وسن بكا چشم قریر ویردك چشم نورانی هزار
شمعدن انفع واولیدر خواجه بكا نقل ویردیسه وسن طعمه پذیرلك وغدا یجیلك
ویردك كه معده طعمه پذیرلك اولمسه ووجود انی اكل قیلمسه نقل وغدانك نفع
وفائده سی اولمزدی اول خواجه بكا وظیفه ویردیسه وسن عمر وحیات ویردك عمر
وحیات خود اصل نعمت واعظم الطف وراحتدر (بیت) خلق ایچنده معتبر
برنسنه یوق دولت كبی * اولمیه دولت جهانده برنفس صحت كبی) آنك وعده سی
بكازر اولدیسه وسنك وعدك بكا طیبات اولدی طیباتدن مراد یا حلال اولان
ارزاق طیبه اوله ویاخود جنات طیبه سی مراد اوله كه حق تعالی آنی مؤمن
بنده لرینه وعده ایلمشدر اول خواجه بكا وثاق ویردی وسن چرخ وزمین ویردك
سنك خلق ایتدیكك وثاق عالمده اول خواجه ونیجه یوز بیك آنك كبی خواجه لر
سمین وفربه اولمشلردر ﴿مثنوی﴾ زر از آن تست وزر او نافرید * نان از آن تست
ونان ازتش رسید * آن سخا ورحم هم تو دادیش * كز سخاوت می فزودی شادیش *
من ورا درقبلهٔ خود ساختم * قبله ساز اصل را انداختم) زر سنك ملككدر وزری
اول یاراتمدی بلكه زری سن خلق ایتدك وآنی دخی خلق ایدوب اكا وافر زر
بخش ایتدك نان سنك ملككدر وسنك مخلوقكدر واول خواجه یه نان وخوان سندن
ایرشدی والا اول نانی نه یرده بولوردی اول سخا ورحمی اكا هم سن ویردك كه
سخاوتدن آنك شادلغی زیاده اولوردی یعنی الهی وسبدی اول سخی اولان
خواجه یه سخا وكرمی ورحم ولطفی هم سن ویردك كه اول محتاج اولنلره سخا قیلمقدن
شاد اولوردی وحظ آلوردی اما بن تحقیق آنی كندیمه قبله دوزدم اصل قبله
دوزیجی بی ورزق ویریجی یی نظردن آتدم وعقلدن دور ایتدم كرك ایدیكه
اول مجازی وموهومی اولان كسه لری كندی روجه قبله قیلیدم وسنك كبی قبله ساز
اولان منعم حقیقیدن غافل وذاهل اولمیدم اما غفلت ایدوب آنی كندیمه قبله قیلمشم وسن
وهاب مطلقدن غافل اولمشم دیدی (می) ما كجا بودیم كان دیان دین * عقل می كاریداندر
آب وطین * چون همی كرد از عدم گردون بدید * وین بساط خاك رامی كسترید *

زاختران می ساخت اومصباحها * وزطبایع قفل بامفتاحها) بز قنده ایدك كه اول
یوم دینك دیانی یعنی دین كوننده هركسه جزا ویریجی خدا عقلی آب وطین
ایچره اكدی یعنی بو جسد بالچقی ایچره عقل تخمنی دخی بز بوعالمه كلمزدن اول
اكدی وهركسك زمین وجودنده یدقدرتله فهم وفراست دیكمه لرنی دیكدی
چونكم عالم عدمدن كردونی بدید ایتدی وبو بساط خاكی دست قدرتیله دوشه دی
وبزم ایچون آنی فراش ایتدیكه بز آنك اوزرنده قائم اولورز وسیر وسلوك قیلورز
كما قال الله تعالی فی سورة البقرة (الذی جعل لكم الارض فراشا والسماء بناء وانزل
من السماء ماء فاخرج به من الثمرات رزقا لكم فلا تجعلوا لله اندادا وانتم تعلمون)
اخترلردن اول صانع وحكیم آسمان اوزره مصباحلر دوزدی نته كم (ولقد زینا السماء
الدنیا بمصابیح وجعلناها رجوما للشیاطین) یوردی وطبایع اربعه دن مفتاحلرله
قفل دزودی یعنی اول علیم وحكیم اولان خدا عناصر اربعه دن مفتاحلرله اولان
جسملر قفلنی وطلسمنی دوزدی كه طبایع اربعه دن مركب اولان جسملرك قفلنك
مفتاحلری عقل ورأی وعلم ومعرفت وحكمت وفهم وفراست ودخی بونلرك اهلی
واصحابیدر كه بونلرله اول عناصر اربعه نك اقفالنی فتح ایلمك وعقده لرنی حل ایتمك
میسر اولور وظهوره كلور ﴿مثنوی﴾ ای بسا بنیادها پنهان وفاش * مضمر
این سقف كردو این فراش) ای چوق پنهان وفاش بنیادی بو سقفك وبو فراشك
مضمری ایتدی یعنی اول صانع قدیم وخالق حكیم ای عاقل چوق مخفی وآشكارا
بنالری بو سقف آسمانك وفراش زمینك مضمری ایتدی یعنی حق سبحانه وتعالینك
بو حس ظاهرله مرئی ومحسوس اولان بنالرندن غیری بصر بصیرته پیدا وآشكارا
واندن هم پنهان ومخفی چوق بنالری واردر كه بو آسمان وزمین ایچره مضمر قیلمشدر
ظاهر كوزیله اول بنالر كورنمز اما عقل كوزیله اول بنالرك اكثری كورینور نته كم
جنتك وجهنمك بنالری بصر بصیرتله كورینوب بیلندیكی كبی اما حق تعالینك
بو زمین وآسمان ایچره بعض بنالری دخی واردر كه عقلاء بیلمز وبصر بصیرتله كورلمز
آنی خلق عالم كورمكه قادر اوله مزلر بو اعتبار ایله اول مضمر اولور ﴿مثنوی﴾
آدم اصطرلاب اوصاف علاوست * وصف آدم مظهر آیات اوست * هرچه
دروی می نماید عكس اوست * همچو عكس ماه اندر آب جوست) آدم اوصاف
علونك اصطرلابیدر وصف آدم اول خدانك آیاتنك مظهریدر یعنی آدم بو ارض
وسما ایچره علو وسامی اولان خدانك اوصاف علیه سنك فی المثل اصطرلابیدر
آدمك جمیع وصفلری اول خدانك آیتلرینك وصفلرینك مظهریدر اصطرلاب
شول ربع دائره یه دیرلر كه انكله آفتابك ارتفاع وانخفاضی معلوم اولور وقنغی
برجه نقل ایتدیكی انكله بیلنور پس وجود آدمی عالی وسامی اولان خدانك
اوصاف علیه سنك اصطرلابی كبیدر كه اول آدمینك وجودنده اوصافی ظهوره

کلورکه وجود آدم اول خدانك آیات عظیمه سنك مظهریدر هرنه که اول آدمینك وجودنده کورینسه اول اوصاف الهیه نك عکس واثریدر مثلا آب جو ایچره ماهك عکسی کیدریعنی ماه تابان آب جو ایچره نیجه کورینوز و آب صافیده بدر منیر نیجه نمایان اولورسه صفات الهیه دخی آدمینك وجودنده اویله کورینور وانك وجودنده ظهوره کلان عکوس اوصاف الهی اولور (مثنوی برصطرلابش نقوش عنکبوت * بهر اوصاف ازل دارد ثبوت) اول آدمك اصطرلابی اوزره عنکبوت نقشلری واردر عنکبوت نقشلری اوصاف ازلدن اوتری ثبوت طوتر اصطرلاب شول تخته پاره سیدر که اهل هیئت انی ربع دائره شکلنده دوزرلر وانك اوزرینه کبیت العنکبوت خانه لر یازرلر وبساط شطرنج اوزره اولان خانه لرکبی انك اوزرنده دخی خطلر چکرلر وخانه دوزرلر وبرجلرك واخترلرك اسملرنی کتوروب انك اوزرینه یازرلر واورتاسنه برایلك باغلیوب انك اوجنه فندق قدر برطوب باغلرلر اکا عنکبوت تعبیر ایدرلر واول اصطرلابك اوزرنده اولان نقشلر فی المثل اورمجك اوینك نقشلرینه بکزر حضرت مولانا قدس الله سره العزیز انسانك وجودنی دخی اول اصطرلاب تخته سنه تشبیه بیورمشلردر که انسانك اصطرلاب وجودنده مسطور اولان نقوش ظاهره سی ونقوش باطنه سی اوصاف الهیه نك بیلنمسنه سبب اولمشدر انسانك اکرنقش ظاهری واکر نقش باطنی بهرحال اوصاف ازلیه دن نیجه صفتلره دلالت قیلمشدرنته کم بو معنایه اشارت بیوررلر اول آدمینك اصطرلاب وجودی اوزره عنکبوت نقشلری واردرکه بدقدرت انی حکمت اوزره یازمشدر وانك وجودنی کندی اوصافنه مرآت اولمقدن اوتری دوزمشدر انك صوری ومعنوی نقشلرندن هر بر نقش اوصاف ازلیه نك بیلنمسندن اوتری انك لوح وجودنده ثبوت طوتر فافهم (مثنوی تازچرخ غیب وزخور شیدروح * عنکبوتش درس کویدازشروح) تاکم چرخ غیبدن وخورشیدروحدن اول اصطرلابك عنکبوتی شروحدن درس دیه عنکبوتشده اولان ضمیر مقدم اولان آدمینك اصطرلاب وجودینه راجعدر وانك عنکبوتندن مراد اسا نیدرنته کم اصطرلابك عنکبوتنك حرکت ایلمسیله کونشك علمی وبروجك دخی علمی بیلنور کذلك اصطرلاب وجود آدمیده لسانك حرکاتندن هم عالم غیبك شرحنك علمی وآفتاب روحك دخی علمی معلوم اولور انکیچون آدمینك وجودنی اصطرلابه تشبیه ایتدکلرندنصکره انك لسانی دخی اصطرلابك عنکبوتنه تشبیه ایدوب بیوررلر تاکم عالم غیبك چرخندن وروح کونشندن اول آدمینك اصطرلاب وجودینك عنکبوتی مثابه سنده اولان لسانی شرحلردن درس سویلیه یعنی عالم غیبك فلکی نیجه ایدیکنی وانده اولان آفتاب روحك سیر

ومدارنی وارتفاع وانخفاضنی ودخی سائرخاصیاتنی طالب اولنلره تعلیم ایلیه (مثنوی عنکبوت واین صطرلاب رشاد * بی منجم در کف عام اوفتاد) عنکبوت وبو رشاد اصطرلابی منجمسز عوام النه دوشدی یعنی وجود آدمی براصطرلاب ربانیدر وانك لسانی اصطرلابك عنکبوتی کیدرکه انکله آسمان غیبینك اسرارنی سویلك وآفتاب روحك علومنی وخاصیاتنی تعلیم ایلمك انسانه میسردر زیرا لسان بونلر ایچون برآلتدر اما بورشاد وسداد اصطرلابی اولان وجود انسانی ودخی انك لسانی منجمسز عوام النه دوشدی شول اصطرلاب تخته سی کبی که علم نجومی بیلمین عوامك النه دوشر اول اصطرلابك قدرنی بیلیوب وانك نقوشندن وخطوطندن مرادنه ایدیکنی فهم قیلیوب وانك عنکبوتی دخی نه دن اوتری وضع اولنمشدر انك سرینه دخی واقف اولمیوب بو بر تخته پاره سیدر دیوب عبثیره انی شوکا بوکا صرف ایدرلر کذلك بو وجود انسانی وانك لسانی هم عوام النه دوشدی بونك قدر وقیمتنی بیلیوب وبولسان دخی بدن انسانده نیچون وضع اولنمشدر اکا دخی عالم اولمیوب بونی همان یمکدن وایچمکدن اوتری خلق اولنمش جسم پاره سی ظن ایلیوب عبثیره خرج ایدرلر (مثنوی انبیارا داد حق تنجیم این * غیب را چشمی بباید غیب بین) حق تعالی حضرتلری بونك تنجیمنی انبیایه ویردی زیرا غیبه غیب کوریجی برکوز کرکدر ولهذا قیل * بیت * دیدن اول تراد یده جان بین باید * وین کجا مرتبهٔ چشم جهان بین منست * تنجیم بونده نجم بیلك معناسنه دریعنی بو افلاك صوریده اولان نجومك علمی بیلکه حق تعالی اصطرلاب تخته سنی آلت ایلیوب انی منجم اولنلره ویردی که منجم اولنلر افلاك اوزره سیرقیلان نجومك مسیره ومدارنی وخاصیاتنی اول اصطرلاب واسطه سیله بیلورلر اما ولایت جانده دخی آسمانلر واردرکه آسمان غیبی دینور و روح انسانی انك کونشی وبوجسم انك اصطرلابی ولسان انك عنکبوتی کبیدر بووجود انسانی اصطرلابنك تنجیمنی حق تعالی حضرتلری انبیای عظام علیهم السلامه ویردی زیرا اسرار غیبی کورمکه غیب کوریجی برکوز کرکدرکه انبیای عظام علیهم السلامك بصر بصیرتلری غیب کوریجی وعالم معنایی مشاهده ایدیجیلردر انلر اول دیدهٔ غیب بینله بووجود انسانه نظر ایلدیلر کوردیلرکه انسانك لوح وجودنده مسطور اولان صوری ومعنوی هر برنقش برمعنایه دلیل اولور وانك هر بر صفتی صفت الهیه نك اثری اولدیغنه اشارت قیلور الحاصل انك لوح وجودی علوم واسرار غیبینك بیلنمسنه برآلت اولمش کوردیلر وبوندن هرکسه خبرایرکوردیلر انلره ایمان کتورن کندی وجودینك نه ایچون مخلوق اولدیغنی بیلدی واکا کوره عمل قیلدی وانلره ایمان کتورمین کندی وجودنی یوق یره ضایع قیلدی واندن مقصودنه

ایدیکنی بیلدی پس انبیای عظامك بو علمنه اولیای کرام وارث اولدیلر انلر دخی
بو اصطرلاب وجود انسانینك علمنی بیلدیلر وطالب اولنلره انی تعلیم قیلدیلر
اما طالب اولمین عوام بو علمدن و بو سردن بی بهره قالدیلر (م ی) درچه دنیا
فتادند این قرون * عکس خودرا دید هریك چه درون * عکس درچه دیددر
بیرون ندید * همچو شیر کول اندرچه دوید) بو قرون دنیا چاهنه دوشدیلر هر بری
درون چاهده کندی عکسنی کوردی عکسی چاهده کوردی طشره ده کورمدی
شیر کول کبی چاه ایچره بلدی قرون قرنك جمعیدر بر قرن بر عصره دیرلر بونده مضاف
مقدردر اهل قرون تقدیرنده و توضیح معنی بو اهل قرون دنیا قیوسنك ایچنه
دوشدیلر بونلردن هر بریسی بو دنیا قیوسنك ایچنده کندی عکسنی کوردی و کندی
عکسنه مشغول اولدی وانکله تقید قیلدی عکسی واثری چاه دنیاده کوردی چاه
دنیانك وراسنده اولان ذاتنی وحقیقتنی کورمدی شول احمق اولان شیر کبی که
قیو ایچره کندی ذاتنك عکسنی کوروب اول قیونك ایچنه بلدی وانده قالدی
نته کم بو شیرك مفصل ومشروح قصه سی نظمه کلدی وجلد اولده مرور قیلدی
﴿ مثنوی ﴾ ازرون دان آنچه در چاهت نمود * ورنه آن شیری که درچه شد فرود *
برد خرکوشیش ازره کای فلان * درتك چاهست این شیر ژیان * درروا ندر چاه وکین
ازوی بکش * چون ازو غالبتری سر بر کنش) طشره دن بیل اول نسنه یی که
سکا چاه ایچره کوروندی یوخسه اول شیرسن که قیویه آشغی کندی یعنی ای بنی آدم
اول عکس و پرتو که سکا بو دنیا قیوسی ایچره کوروندی بو عکس وخیالی سن بو چاه
دنیانك وراسنده اولان عالم معنادن بیل اکر بو یله بیلمز ایسك و بو خیال وضلالك
حقیقتنه عالم اولمز ایسك کندیکی شول احمق ارسلان کبی بیل که اول چاهه اشغه
دوشدی اول احمق اولان ارسلانی بر خرکوش بو ادن ایلتدی وانی اضلال ایتدی بو یله
دیو که ای فلان شیر اول سنك خصمك اولان شیر قیو بنده در قیو ایچره کیت واندن
کین چك چونکم اندن غالبترسن انك باشنی قوپار بونده خرکوشدن مراد عقل معاش
اولمقده جائزدر شیطان اولمق هم جائزدر که بو ایکیسی انسانی بو چاه دنیا ایچره
دوشوررلر و بونده اولان نقوش وخیالی اکا کوستروب سکا انفع واولی اولان بو دنیا
ایچره کوردیکك شیلردر دیوب بو عکس وآثار متشابه سنده اولان اشیایه انی کرفتار ایدرلر
نته کم بو معنایه اشارت ایدوب بیوررلر (م ی) آن مقلد سخره خرکوش شد * از خیالی
خویشتن پرجوش شد * او نکفت این نقش داد آب نیست * این بجز تقلید آن قلاب
نیست) اول مقلد اولان شیر خرکوشك زبون ومغلوبی اولدی کندینك خیالندن
پرجوش اولدی یعنی خرکوشك سوزنك حقیقتن بله میوب چاه ایچره کندینك خیالن
کوروب انك اوزرینه پرجوش اولدی وحمله رقیلدی نته کم مقلد اولان کسه نك نفسی
دخی عقل معاشك وشیطانك زبونی اولور و بو چاه دنیا ایچره اولان عکوس وخیالاتی

حقیقت ظن ایلیوب انك غورنه ایرمکه سعی و اقدام قیلور اول مقلد اولان شیر
خرکوشه دیمدی که بو قیو ایچره کورینن نقش داد آب دکلدر بو نقش اول قلابك
تقلیندن غیری دکلدر انك بو عکس و نقشی اول قلاب حقیقینك تقلیندندر که
صو ایچره انی بو یله کوستردی نته کم مقلد اولان کسه یه دخی شیطان وعقل معاش
بو چاه دنیا ایچره اولان نقوش وعکوسی حقیقت کوسترسه اول مقلد شیطانه
وعقل معاشه بو یله دیمکه قادر اوله مز که ای عقل معاش وای مکار اولان اوباش
بو چاه دنیا ایچره نمایان اولان نقوش والوان خیال وعکوس قبیلندندر اول مقلب
القلوب والابصارك بونی بو یله کوسترمك کال تقلیب وتصریفندندر ﴿ مثنوی ﴾
توهم ازدشمن چو کینی میکشی * ای زبون شش غلط درهر ششی) سن هم دشمندن
چونکم بر کین چکه سن ای شش غلطك زبونی سن هر شش ده شش غلطدن
مراد شش حس درکه انك بشی حواس خمسهٔ ظاهره وبری حس مشترکدرکه
انسانك عند الحکما اون حسی واردر اما عند المتکلمین التی حسی واردر انك
بشی حس ظاهردر و بری حس باطندرکه اکا حس مشترك دیرلر ولیکن عند المشایخ
بو التی حس مادامکه نور ایله منور اولمیه غلط کورمکدن خالی اولمز هر برنی کورسه
بهرحال عکس وغلط کورر وهر ششدن مراد شش جهات اولور پس توضیح
معنی بو یله دینلك واور که ای غافل چونکم سن هم بر دشمندن انتقام اله سن هر شش
جهات ایچره غلط کورر سن شش حواسك زبونی سن بو معنی دخی جائزدرکه
بو بیتك معناسی بیت ثانی یه مرهون اوله ﴿ مثنوی ﴾ آن عداوت اندر وعکس
حقست * کز صفات قهر آنجا مشتقست) وتقدیر کلام سن هم دشمندن چونکم
کین چکه سن واکا انتقام ایده سن ای شش جهات ایچره شش غلطك زبون ومغلوبی
اولان کسه اول کینه وعداوت اول دشمنك و جودنده عکس وقهر حقدرکه
صفات قهردن انده مشتقدر یعنی سنك دشمنك اولان کسه وجودنده اولان اول
بغض وعداوت حق تعالینك قهرینك عکسیدرکه صفات الهیدن اول عداوتلر
وکینلرانك وجودنده مشتق اولمش وظهوره کلمشدر نته کم بو محله مناسب دینلمشدر
* بیت * از خدادان خلاف دشمن ودوست * که دل هردو در تصرف اوست *
کرچه تیر ازکمان همی کذرد * از کماندار بیند اهل خرد (م ی) وآن کنه دروی
زجنس جرم تست * باید آن خودرا زطبع خویش شست) واول کناه اول دشمنك
وجودنده سنك جرمك جنسندندر کرکدر که اول خویی کندی طبعکدن یومق
یعنی اول دشمنکده کوردکك کناه سنك نفسکده اولان جرم وکناهك جنسندن
وعکسندندر اول خویی کندی طبعکدن یومق کرکدر تاکم اول دشمنکدن
دخی اول کینه وعداوت زائل اولوب کیده ﴿ مثنوی ﴾ خلق زشت اندرو

روبت نمود * كه ترا او صفحهٔ آينه بود * چونكه قبح خويش ديدی ای حسن *
اندر آينه بر آينه مزن) سنك خلق زشتك سكا انده يوز كوستردی كه سكا اول
صفحهٔ آينه اولدی يعنی ای بدخو اولان كمسه سنك زشت وقبيح اولان خويك
اول دشمنك وجودنده سكا يوز كوستر ديكه سكا اول دشمنك وجودی فی المثل
صفحهٔ آينه ايدی چونكم ای كوزل كمسه بر آخر كمسه‌نك مرآت وجودنده كندی
قبح خصالكی كوره سن مرآت اوزره اورمه اندر آينه مصرع اوله ظرف اولور يعنی
(المؤمن مرآة المؤمن) حديثنك موجبجه مؤمن مؤمنك مرآتيدر سنكه بر مؤمنك
مرآت وجودنده كندی قباحتكی كوره سن انك مرآتنه اول قبحی اسناد ايله بلكه
اول سنك كندی نقشكدر اكر اورسك هم معنيده كندی نقشكه اورمش اولورسن
زيرا آينه ايچره كوربن سنك كندی عكسكدر ﴿ مثنوی ﴾ مى نديد آب
استارهٔ سنی * خاك تو بر عكس اخترمى زنی * كين ستارهٔ نحس در آب آمدست *
تاكند اوسعد مارا زير دست) مثلا استارهٔ سنی اوزره عكس اورر سن عكس
اختر اوزره خاك اورر سن بويله ديوكه بو نحس اولان ستاره آبده كلمشدر تاكم
بزم سعد مزی زير دست ايليه آبدن مراد وجود انسانی وخاكدن مراد استيلا
وغلبه اولور وستاره‌دن مراد صفت قهر وكين اولور وتوضيح معنی مثلا بر آدمينك
وجودنده بغض وعداوتك وقهر وغضب وكين وكدورتك كورنمسی صو ايچره
روشن اولان ستاره‌لرك كورنمسی كبيدركه فلك اوزره اولان ستاره‌لر آبه عكس
اورد يغی كبی صفت قهر الهی دخی بر كمسه‌نك وجودی ايچره عكس ايدوب
خاك استيلا وتراب اهانت وتحقيری عكس واثر اوزره اوررسن بويله ديوكه بو نكبت
ونحوست ستاره سی بو كمسه‌نك آب وجودنده ظاهر كلمشدر تاكم او بزم سعد مزی
ال التنده ايليه ﴿ مثنوی ﴾ خاك استيلا بريزد بر سرش * چونكه بند اری زشه
اخترش * عكس پنهان كشت واندر غيب راند * توكان برديكه ان اختر نماند)
سن اول آب ايچره منعكس اولان اخترك باشی اوزره استيلا وغلبه خاكنی دوكرسن
چونكم ظن وشبهه دن انی اخترصانه سن يعنی بر كمسه‌نك وجودنده كوردبكك
صفت قهريه بی سن شبهه وكمان جهتندن انك وجودی ايچره ظن ايليه سن
انك اوزرينه غلبه واستيلا ايلمك طپراغنی دوكرسن چونكم اول عكس واثر انك
وجودنده پنهان اولدی وغيبه سوردی سن كمان ايلتو رسنكه اول اختر قالمدی
﴿ مثنوی ﴾ آن ستارهٔ نحس هست اندر سما * هم بدان سو بايدش كردن دوا *
بلكه بايدل سوی بی سوی بست * نحس اين سو عكس نحس آن سوست) اول
ستارهٔ نحس سماده درهم اول طرفده اكا دوا ايلمك كرك يعنی اول سنك بر كمسه‌نك
وجودنده كوردبكك نحوست وعداوت استاره سی فی الحقيقه انك وجودنده

دكلدر بلكه آسمان معنويده وفلك غيبيده در اكر دوا ايلمك استر ايسك هم اكا
اول طرفده دوا ايلمك كركدر بلكه بو محسوس اولان جانبدن كوكلی قالديروب
بی سوی اولان جانبنه باغلمق ولامكان طرفنه ربط ايلمك كركدر زيرا بو طرفك نحسی
اول طرفك نحسنك عكسيدر يعنی بو طرفده كوردبكك نحوست ونكبت
وعداوت اول طرف معنويده اولان نحوست ونكبت وعداوتك عكس واثريدر
﴿ مثنوی ﴾ داد داد حق شناس وبخشش * عكس آن داد دست اندر پنج وشش *
كر بود دادخسان افزون زريك * تو بميری وآن بماند مرده ريك) دادی داد حق
وبخششی انك بخششی اكله اول دادك عكسيدر پنج وششده اولان يعنی بو مظاهر
كونيه‌ده كوردبكك داد وعطايی وبخشش وسخايی حق تعالينك دادی اكله
ودخی انك بخششی وجودی بيل بو پنج حواس وشش جهات ايچره كوردبكك
داد وبخشش هرنه قدر وار ايسه اول داد الهی وبخشايش ربانينك عكس
واثريدر اكر خسنرك داد وعطاسی ريكدن زياده اوله سن اوله سن واول داد
وعطا آرده قاله جق اولور مرده ريك ارده قاله جق معناسنه اولور يعنی خسان
دنيا سكا وير ديكی فرضا قوملردن ارتق اولسه سن اولور سن واول ارده قالور
پس سن اولدكدنصكره انك سكا نفعی اولمز (م ی) عكس آخر چند پايد در نظر *
اصل بينی پيشه كن ای كژ نكر * حق چو بخشش كرد بر اهل نياز * با عطا بخشيد
شان عمر دراز) عكس آخر نظرده نه قدر اكانور وپايدار اولور عكس واثر نظرده
چوق اكلنميوب وپايدار اولميوب مرور قيلور پس ای اكری باقيجی وغلط كوريجی كمسه
كنديكه اصل بينلكی پيشه ايله وحقيقت كور مكه معتاد اولوب انی كنديكه خوی
وخصلت ايله حق تعالی حضرتلری اهل نياز اوزره چونكم بخشش ايلدی عطايله
انلره عمردراز بخش ايلدی اهل نياز همیشه هر حالده حق تعالی حضرتلرينه
مفتقر اولان وهمان استعانتی اكا حصر قيلان بنده‌لر اولور حق تعالی همیشه
كندی جنابنه مفتقر ومحتاج اولان وعرض حاجات قيلان بنده‌لرينه نيجه عطايله
عمر دراز بخش ايلمشدر ﴿ مثنوی ﴾ خالدين شد نعمت ومنعم عليه * محيی
الموتاست فاجتازوا اليه) نعمت ومنعم عليه خالدين اولدی وموتايی محييدر كچوك
واكا سلوك ايليك اول پادشاهه واجتازوا افتعال بابندن امردر سلكوا معناسنه
جوازدندر سلوك معناسنه اولور منعم عليه نعمت ويرلمش كمسه‌يه ديرلر خالدين
دالك فتحه‌سيله صيغهٔ تثنيه اوزره اوقنسه دخی جائزدر يعنی منعم حقيقی اولان
حق تعالی اهل نيازه عطايله شول نعمتی ويرديكه هم نعمت وهم منعم عليه اولان كمسه
خالد ومخلد اولديلر اول منعم حقيقی مرده‌لری احيا ايد يجيدر پس سز انك وصالنه
سلوك ايليك (م ی) داد حق با تو در آميزد چو جان * آن چنانكه آن تو باشی وتوآن)

دادحق سنكله جان كبى قاريشـور انجلين كه اول سن اولور سن وسن اويعنى
حق سبحانه وتعالينك دادوعطاسى سنك وجودكله جان كبى ممتزج اولور وانسيت
والفت قيلور انجلين كه اول سن اولورسن وسـندخى همان اول عطانك عينى
اولورسن برمرتبـه سنكله اتحاد ايلركه سن همـان انى كندى وجودك وعينك
بولورسن ﴿ مثنوى ﴾ كر نماند اشتهاى نان وآب * بدهدت بى اين دوقوت
مستطاب) وجود كده اشتهاى نان وآب قالميه سكابو ايكيسز برمستطاب قوت
ويريعنى اكر سـنك معد كده نان وآبه اشتها قالمسـه الله تبارك وتعالى شول
رزاق ومغنيدركه سـكا پاك ومسـتطاب قوت وغداو بروسنى نان وآب يمش
مرتبه سـنه ابركورر ﴿ مثنوى ﴾ فربهى كررفت حق در لاغرى * فربهى
پنهانت بخشد آن سرى) فربهلك اكر كتسـه حق تعالى لاغر لقده سكا پنهان
فربهلك بخش ايلر اول سرى سرى قوى ورئيس معناسنه دريعنى اكرسنك بدنكدن
فربهلك وسميزلك كتسه حق سبحانه وتعالى شول قوى وبركزيده پادشاهدركه
لاغرلك حالنده سكا كيزلى فربهلك بخش ايلروقوت قلب عطا ايلر ﴿ مثنوى ﴾
چون پريرا قوت از بو ميدهد * هرملك راقوت جان او ميدهد) چونكم پرى يه
بويدن قوت ويرر هر ملكه قوت جانى اول ويريعنى چونكم حق سبحانه وتعالى
حضرتلرى پريلره رايحـه دن قوت وغداويرر وانلرر ايحـه دن قوت بولور
هرملكه دخى جان قوتنى اول ويررحتى ملائكه تسبيح وطـاعت ايلمكدن
قوت وغدا بولور ﴿ مثنوى ﴾ جان چه باشد كه توسازى زوسند * حق بعشق
خويش زندت ميكند * زوحيات عشق خواه وجان مخواه * تو ازو آن رزق
خواه ونان مخواه) جان نه اوله كه سن اندن سـند دوزه سن حق تعـالى سنى
كندى عشقيله زنده ايلر يعنى سـكا حيات بخش اولان جان ظن ايليوب اندن
كنديكه نيچون سند دوزرسن واكا اعتماد وتعلق ايلرسن اكر حق تعالى استرسه
كنديبنك عشقيله سنى زنده وفرخنده ايلر امدى استرسـك اول خدادن حيات
عشق استه جان استمه سن اندن اول رزق روحى استه نان استمه كه نان بوجسمك
غداسى روح حيوانينك رزقيدر اما عشق الهى جانك رزقيدر تن رزقنى استمكدن
جان رزقنى استمك اوليدر ﴿ مثنوى ﴾ خلق را چون آب دان صاف وزلال *
اندران تابان صفـات ذوالجلال * علمشان وعدلشان ولطفشان * چون ستارهٔ
چرخ در آب روان) خلقى كه سن مثلا صـاف وزلال اولان آب كبى بيل كه
بوخلايق فى المثل آب صافى كبيدراول خلقك وجودنده كورينن صفات ذوالجلال
تابان اولمش وظهوره كلمشدر خلايقك علمى وآنلرك عدلى وآنلرك لطفى آب روان
ايچره كورينن ستارهٔ چرخ كبيدر فلكلرده اولان كواكب آب صافى ايچره نيجه

كوروندى وظهوره كلديسـه حق تعالى حضرتلرينك اسمـاء وصفاتى دخى
بوخلايقك وجودلرنده اويله كورنمش وتجلى قيلمشدر ﴿ مثنوى ﴾ پادشاهان
مظهر شاهىٔ حق * فاضلان مرآت اكاهىٔ حق) پادشاهلر حق تعـالينك
شاهلغنك مظهرى وانك كبريا وعظمتنك وجلال وهيبتنك وسطوت وقدرتنك
آينه لريدر فاضللر حق تعالينك آكاهلغنك مرآتيدر يعنى فضلا وعلما حق تعالى
حضرتلرينـك عليملكنك وخبيرلكنك مرآتلريدر كه انلرده اولان آكاهلق
وخبردارلق وعلم وحكمت حق تعالى حضرتلرينك خبير وعليم وحكيم صفتلرينك
عكوس وآثاريدر (م ى) قرنها بكذشت واين قرن نويست * ماه آن ماهست
آب آن آب نيست * عدل آن عدلست وفضل آن فضل هم * ليك مستبدل شد
آن قرن امم) قرنلر كچدى وبوبريكى قرندر ماه اول ماهدر آب اول آب دكلدر
ماهدن مرادحق تعالى حضرتلرينك صفاتيدر وآبدن مراد بومظاهر كونيه دركه
بومظاهر كونيه قرنا بعد قرن آب جارى كبى كچوب كتمكده ودرعقب اكا مماثل
ومشابه برآخر قرن دخى كلمكده وظهور ايتمكده در پس توضيح معنى بويله ديمك
اولوركه نيجه قرون كلوب كتدى ونيجه نيجه بى حساب مظاهر صفات الهى
بوعالم وجوده كلوب ينه عالم عدمه رحلت ايتدى حالا بوبزم قرنمز بريكى قرندر
اكرچه مظاهر اولكى مظاهر دكلدركه اول قرن اوادمه كتدى وماء جارى كبى
كندى اصلى جانبنه سرايت ايتـدى اما ماه صفات الهى همان ينه اول ماه صفات
الهيدر شـاهلرده اولان عدل همان ينه اول عدلدر وعالملرده اولان فضل هم
اول فضل الهيدر وليكن اول قرن وامم مستبدل اولدى توضيح معنى حق سبحانه
وتعالينك هرصفتى فى المثل ماه كبيدرو بومظاهر كونيه آب جارى كبيدر آسمانده
اولان ماه صافى آبه تجلى قيلسه آب ايچره انك عكسى اورر اكر هلال اولسه آب
ايچره هلال كورينور واكر بدر كامل اولسه آب ايچره هم بدر كامل كورينور
وآب جريان ايليوب ايلر وكتسه انك محل ظهورنه برآخر آب كلور ماه انده دخى
نمايان اولور پس آب اول آب اولمز وليكن ماه اول ماه اولور صفـات الهيه ايله
مظاهر كونيه يى هم بوكا كوره قياس ايله مثلا بوقرنده وبوامت ايچره اولان عدل
دخى حق تعالينك صفت عدلنك اثرى وپرتويدر پس بوزمانده كورديكك عدل
اول عدل حقيقينك عكس واثرى اولمجق بوزمانه ده اولان عدل اول زمانده
اولان عدل جنسندن اولور لكن ماه كاه هلال وكاهى بدر اولديغى كبى صفت
الهيه دخى هرعصرك استعدادنه كوره نسبتله كاه ناقص وكاه كامل ظهوره كلور
فضلى دخى بوكا كوره قيـاس ايله فضل الهى دخى برماه كبيدر بهرحال هر
عصرده نيجه مظهرده اول مظهرك استعدادنه كوره ظهوره كلور پس هرقرن

وهر امت متغير ومتبدل اولمقدن خالى اولمز لكن نظر حقيقت بينله نظر اولنسه
هرعصرده وهرقرنده متجلى همان حضرت حقدر واول دائم و باقيدر وبواشيايه
تجلى قيلمقده وبنى آدمك مرآت وجودنده انك صفاتى ظهوره كلمكده‌در اكر
بر قرن كنسه‌در عقب برآخر قرن دخى كتوروب انده دخى كندى صفاتنى
كوسترمكده‌در ﴿ مثنوى ﴾ قرنها برقرنها رفت اى همام * وين معانى برقرار
وبردوام) اى همام قرنلر قرنلر اوزره كندى ونيجه قرون واعصار مرور ايتدى
و بومعانى برقرار و بردوامدر يعنى صفات الهى دائمه وثابته‌در اما مظاهر صفات
الهى بجوب كتمكدن ومرور وعبور ايتمكدن خالى دكلدر ﴿ مثنوى ﴾ آب مبدل
شددرين جوجندبار * عكس ماه وعكس اختر برقرار * بس بناش نيست برآب
روان * بلكه براقطار عرض آسمان * اين صفتها چون نجوم معنويست * دانكه
برچرخ معانى مستويست) آب جويده نيجه كره مبدل اولدى اما عكس ماه
وعكس اختر برقراردر آبدن مراد مظاهر صفات الهى وجويدن مراد بوعالمدر
يعنى مظاهر اوصاف الهى نيجه كره متبدل اولدى وآب كبى بوعالمده مرور
وعبور قيلدى اما ماه صفات الهى ونجوم اسماء ربانينك عكوس وآثارى برقرار
وبردوامدر پس ماه صفات الهى و نجوم اسماء ربانينك بناسى آب روان اوزره
دكلدر بلكه آسمانك عرضنك اطرافى اوزره‌در اقطار قطرك جميعيدر قطر طرفه
وجانبه ديرلر آسماندن مراد ذات الهيه‌در بوماه ونجوم بوصورى اولان آسمانده
نيجه راسخه وثابته ايسه صفات الهى هم آسمان ذاتده فى المثل راسخه وثابته‌در
و بوخلق عالمك وجودى ماجارى وآب صافى كبيدر حق تعالى حضرتلرينك
ماه ونجوم كبى اولان صفتلرى بو ماء جارى كبى اولان مظاهر كونيه اوزره
بناطوتمشدر بلكه آسمان اوزره اولان ماه ونجوم زمينده اولان ماء جارى ايچره
نيجه كورنديسه صفات الهيه هم مظاهر كونيه‌ده اويله كورنمشدر پس ماه
ونجومى آب صافى ايچره استيوب بلكه آسمان اوزره استديكك كبى صفات الهيه‌يى
دخى وسعت آسمان ذاتينك اقطارنده بيل زيرا بوصفات الهيه نجوم معنوى كبيدر
بلكه چرخ معانى اوزره مستويدر يعنى بونجوم صورى چرخ صورى اوزره مستوى
ومستقيم اولديغى كبى بو صفات الهيه دخى چونكم معنويدر بلكه بونلر چرخ
معنوى اولان ذات الهيده مستويدر وليكن نجوم صورينك عكوس وآثارى مرآت
صافى وماء جاريده كورنديكى كبى بونجوم معنوى اولان صفات الهيه‌نك هم
عكوس وآثارى مظاهر كونيه‌ده كورنمش ومرايای صور آدميده ظهوره كلمشدر
﴿ مثنوى ﴾ خوب رويان آينهٔ خوبئ او * عشق ايشان عكس مطلوبئ او *
هم باصل خود در ودان خد وخال * دائما در آب كى ماند خيال * جمله تصورات

عكس آب جوست * چون بمالى چشم خود خود جمله اوست) مثلا خوب رويلر
اول خدانك خوبلكنك آينه‌سيدر كما قال ابن الفارض * بيت * وكل مليح حسنه
من جمالها * معارله بل حسن كل مليحة) اول خوب رويلرك عشقى اول محبوب
حقيقينك مطلوبلغنك عكس و پرتويدر اول محبوب حقيقى بو محابيب مجازينك
مراياى صورنده تجلى قيلمش وظهوره كلمشدر عشاق مجازى اول عكس و پرتوى
كوردكلرى كبى اكا تعشق قيلمشلر ومفتون اولمشلر در هم بو محبوبلرك چهره سنده
اولان خد وخال (كل شئ يرجع الى اصله) حسبنجه كندى اصلنه كيدر زيرا
آبده دائما خيال نچن قالور يعنى آب ايچره مرئى اولان عكس وخيال دائم قالميوب
كنديكى كبى برمظهرده ظهوره كلان جمال وكمال دخى دائما قالميوب كندى
اصلنه مرور وعبور ايلر جمله تصويرات فى المثل عكس آب جودر چونكم كوزيكى
اووه‌سن خود جمله اودر كوز اومق وآنى آچق برخوش باقمقدن كنايت اولور
يعنى بو عالمده هرنه‌قدر تصويرات واشكال وظهورات كورر ايسك فى الحقيقه
او آب صافى ايچره مرئى اولان عكوس وخيال كبيدر كما قيل * بيت * كل
ما فى الكون وهم اوخيال * اوعكوس فى المرايا او ظلال * پس آب ايچره مرئى
اولان عكوس وخيالك نفس الامرده نظر اولنسه وجودلرى يوقدر بلكه وجود
اصل اول عكوس وخياله سبب اولان واول آبه عكس و پرتوصالان ذاتكدر
چونكم سن كندى چشم جانكى آچه‌سن ونفس الامرده برخوش نظر قيله‌سن
خود همان اودركه آنى كوررسن حقيقتده غير وسوى يوقدر اكرچه صورتا
اضداد واختلافات قتى چوقدر پس موحد اكادير لركه عالم كثرت آنى وهم وغلطه
دوشورميه ومظاهر كونيه‌ده كورديكى كثرات واختلافات انك عقلنى شاشرميه
بلكه وحدتى كثرتده وجمعى فرقده كوريجى اوله و بو جمله تعينات وتشخصاتك
وجودلرنده ظاهر اولنى همان واحد حقيقى وموجود ازلى بيله ﴿ مثنوى ﴾ بازعقلش
كفت بكذار اين حول * خل دوشا بست ودوشا بست خل) كيروانك عقلى ديدى
بوحولى ترك ايله حقيقتده سركه بكمز وبكمز سركه‌در يعنى چونكم اول غريب
وامدار خواجه‌نك وفاتى خبرندن بيخود وبى هوش اولوب بعد زمان صحوه‌كلوب
مخلوقه كوكل و يرديكنه پشيمان اولوب اندن واجب الوجوده ومفيض الخير والجوده
متوجه اولوب رجوع قيلمش ايدى واول وهله‌ده بو مظاهرى غير وسوى كوروب
آنى دلدن نفى وازاله ايدوب معبود بالحق اولان پادشاهى اثبات قلمشدى پس انك
بصر بصيرتنى حق تعالى حضرتلرى نور توحيدله منور ايليوب بوكونه اول نور
توحيدله منور اولان كوز ايله نظر ايدوب موجود حقيقيدن غيرى اصلا وجود
كورميجك كيروانك عقلى اكا ايتدى بورى بوابكى كوريجيلكدن كچ وتوحيد

شرابنی ایچ زیرا حقیقته نظر اولندقده خل و دوشاب بر شیره دندر نهایتی صکره دوشاب بعض عارضه ایله شیرین اولوب اکا دوشاب دیو اسم ویرلدی وخل دخی بعض عارضه ایله حامض اولوب اکا خل دیو نام ویرلدی اکر بو ایکینك اصلی اولان انکوره یااندن ظهوره کلان شیره یه نظر اولنسه خل دوشاب ودوشاب دخی اول مرتبه ده خل کذلك سن مظهر صفات الهی اولان برکسه نك وجودنی دخی بوکا کوره قیاس ایله که انك وجودنده غیریت واثنینیت وجود وهمی وامر اعتباری قبیلندن دراحول اولان برماهی ایکی کوردیکی کبی انك بریسی خود وهمدر ❊ مثنوی ❊ خواجه راچون غیر کفتی ازقصور ❊ شرم دارای احول ازشاه غیور ❊ خواجه راکه در کذشتست ازاثیر ❊ جنس این موشان تاریکی مکیر) خواجه یه چونکم قصور فهمکدن غیری دیدك ای احول شاه غیوردن شرم طوت چون اشباع واوله کیف معناسنه اولمق جائزدر بو تقدیراوزره معنی خواجه یه قصور معرفتکدن نیجه غیری دیدك ای احول غیور اولان پادشاهدن استحیا ایت اولکی وجه بوندن اولیدر یعنی سکا منعم اولان واحسان قیلان خواجه یه چونکم قصور فهمکدن وقلت معرفتکدن غیری دیدك وانی موجود حقیقیدن غیری ظن ایلدك ای احول اول پادشاه غیوردن استحیا ایله وبویله کورمدن رجوع ایله یوخسه معناده شرك خفی صاحبی اولورسن وبرآخر وجود اثبات ایتمکله پادشاه غیورك خشمنه لایق کاورسن خواجه آینهٔ منعم حقیقیدر سن انی بو عالم فرق وکثرتده غیریلر کبی بیلمه خواجه نك که اثیر وافلاکدن مرتبه سی ایلرو کچمشدر بوتاریکه منسوب اولان موشلر جنسی طوتمه که انلردن مراد اهل دنیا واصحاب نفس وهوا اوار باب مکرو دغادر وبونلر ظلمته منسوب اولان موشلر کبیدر پس حضرت حقله آشنا اولان وانك اوصاف علیه سنه مظهر کلان انك اخلاقیله تخلق وتحقق قیلان خواجهٔ عالمی سن بوموشان آدمی کبی فرض ایتمه که بونلرك مقامی سفلی وظلما نیدر اماخواجهٔ عالم اولان صاحب سعادتك مرتبهٔ علیه سی علوی ونور انیدرپس بونلر اکا اصلا وقطعا مشابه اولمزلر ❊ مثنوی ❊ خواجه راجان بین مبین جسم کران ❊ مغز بین او را مبینش استخوان ❊ خواجه را ازچشم ابلیس لعین ❊ منکر ونسبت مکن اورا بطین) خواجه یی جان کور جسم ثقیل کورمه انی مغز کور آنی استخوان کورمه اول خواجهٔ محسنی همان بدن کثیف کورمه بلکه جان کور ودخی انی لب ومغز نغز کور محضا پوست واستخوان کورمه خواجه یی ابلیس لعین کوزندن کورمه وانی طینه نسبت ایلمه یعنی ظاهر کوزندن ماعدادر وانده بصر بصیرت اولمزسه وبرکسه یه بصر بصیرتله نظر قلمزسه بلکه آنی همان بوچشم ظاهر ایله کورروچشم ابلیسله کورمش اولور

ایمدی سن اکا همان بوچشم ظاهر ایله نظر قیلمه وانی همان طیندن مخلوق اولمش بشردر دیوب آب وخاکه منسوب قیلمه وصورتنه ناظر اولمه بلکه سیرتنه واوصافنه وجان وعرفاننه ناظر اول تاکم انی بیله سن ❊ مثنوی ❊ همره خورشید راشپره مخوان ❊ آنکه اومسجود شدسا جدمدان) خورشیدك همراهنه شپره اوقومه اول مسجود اولدی انی ساجد بیلمه شپره یه دیدکاریدر که کیجه اوچار وکونشدن قاچر وبونده مراد عوام ناس اولور ومسجود بونده معظم ومکرم معناسنه اولور وتوضیح معنی خورشید حقیقینك مصاحبی اولنه وآنکله الفت وانسیت وآشنالق قیلنه خفاش دیمه خفاش عوام کالهوا مدرکه حضرت حقدن غافل اوله وخلقی مانع ومعطی وضارونافع بیلوب اکا خدمت قیله اول کسه که اول مخدوم ومعظم اولدی انی سن ناسه خادم وخلقه ساجد بیلمه که انك خلقه عبادت وخدمت قیلسی یوقدر بلکه کندی عصرنده مسجود ملائکه اولان آدم کبیدر پس سن انی سائر بشره قیاس ایدوب بودخی بزم کبی بر بشردر دینلردن اولمه ❊ مثنوی ❊ عکسهارا ماند این وعکس نیست ❊ درمثال عکس حق بنمود نیست) بوخواجه عکسلره بکزر اما عکس دکلدر عکس مثالنده حضرت حق کورنمکلکدر یعنی بنی آدمك وجودلری شول آبه بکزر که انده نجوم منعکس اولمشدر وصفات الهیه هرکسك وجودنه برکونه تجلی قیلمش وپرتو صالمشدر ولیکن بوخلقك وجودنده مرئی اولان صفتلر عکوس وآثار قبیلندندر اما صاحب کمال اولان خواجه لرك وجودلرنده مرئی اولان صفات الهی سائر ناسك وجودلرنده اولان صفات الهی کبی عکوس وآثار دکلدر بلکه انلر اخلاق الهیه ایله تخلق واوصاف ربانیه ایله تحقق ایلمشلردر پس بوخواجهٔ عالم اولان کاملك وجودی دخی سائر عکسلره بکزر اما فی الحقیقه انده ظهوره کلان صفات الهی عکس دکلدر نهایتی عکس مثالنده حق تعالی حضرتلری صفاتیله کورنمشدر وانك وجودندن تجلی وتصرف قیلمشدر وانك وجودی حضرت حقه وقایه وآلت اولمشدر خلیفه مستخلفك عینیدر دیدکلری هم بومعنایی تأیید قیلمشدر وحضرت جنیدك بیوردقلری بوبیت شریف بومعنایه اشارت اولمشدر ❊ بیت ❊ رق الزجاج ورقت الخمر ❊ فتشابها وتشاکل الامر ❊ فکانما خمر ولاقدح ❊ وکانما قدح ولاخمر ❊ مثنوی ❊ آفتابی دید اوجامد نماند ❊ روغن کل روغن کنجد نماند) برآفتاب کوردی اوجامد قالمدی روغن کل روغن کنجد قالمدی کنجد صوصام دیدکلریدر روغن کنجد صوصام یاغی دیدکلریدرکه بودیارلرده اکاشیرلغان یاغی دیرلر کل زماننده برشیشه یه انی قویوب وافر کل دخی اکا آمیخته ایدوب کونشه قورلر بعد زمان کل یاغی اولور کنجد یاغنی قالمز پس بیوررلر مثلا برودت هوا ایله منجمد اولان

آب آفتاب کور دکده اول جامد قالبوب آب پاك اولدیغی کبی اول خواجه‌نك وجودی دخی آفتاب حقیقینك تجلیسن کوروب جامدلك قالمدی وآب حیات کبی صاف اولدی وروغن کنجد کبی ایکن تبدیل اولوب کل حقیقته مقارنت ایتمکله روغن کل کبی خوش بوی ولطیف اولدی وحضرت حقدن رایحه آلدی وانك اوصافی ایله اتصاف قیلدی ﴿ مثنوی ﴾ چون مبدل کشته اند ابدال حق * نیستند از خلق بر کردان ورق) چونکم ابدال حق مبدل اولمشلر در خلقدن دکللردر ورق دوندر ابدال حدیث شریفده واقع اولدیغی اوزره قرق نفر کسه دراوتوز نفر اولدیغنه دخی حدیث شریف واقع اولمشدر وابداله متعلق اولان حدیثلر فتی چوق موضعلرده مرور قیلمشدر جمله‌دن ایکنجی دفترده براژ درها برخرس یاوریسنی اخذایلمش و برمرد آنك فریادنه ایرشدی دیدکاری سرخده مرور ایلمشدر و بونلره ابدال دینلکه سبب بودرکه بریسی وفات ایلسه الله تعالی صلحای امتدن بربنی آنك برینه بدل ایلر و بر وجه دخی بودرکه انلر بشریت صفتلرنی ربانی وحقانی اولان صفتلره بدل قیلمشلر وکندیلر مبدل اولمشلردر بو اعتبارله انلره ابدال دیمشلردر بو بیت دخی بو معنایی مؤید اولور زیرا بیوررلرکه چونکم حق تعالینك ابدال قوللری مبدل اولدیلر واوصاف بشریه‌یی ازاله ایدوب کندیلرینی نور انیته تبدیل قیلدیلر واخلاق اللهله متخلق واوصاف ربانی ایله متحقق اولدیلر انلر خلق جنسندن دکلدرسن انلرك صورت ظاهره سنه باقوب ورقك بری یوزن اوقومه بلکه ورقی دوندروب انلرك باطننه نظر ایله و باطنلرنده اولان رحمانیت وحقانیت صفتلرنی کورمکه همت ایله ﴿ مثنوی ﴾ قبلهٔ وحدانیت دوچون بود * خاك مسجود ملائك چون بود) وحدانیت قبله سی ایکی نیجه اولور ایکی نیجه وحدانیت قبله‌سی اولور دیمك دخی وجهدر خاك ملائکه‌نك نیجه مسجودی اولور یعنی نه ایکی قبلهٔ وحدانیت اولور ونه خاك مسجود ملائکه اولور انکچونکه وحدانیت بردیمکدر برایکی اولمق قابل دکلدر وخاك سفلی وکثیفدر ملائکه ایسه علوی ولطیفدر علوی ولطیف اولان ایسه سفلی وکثیف اولانه سجده قیلمق مناسب ولایق دکلدر خلاصهٔ کلام ملائکه‌نك حضرت آدم علیه السلامه سجده ایلدکاری انك خاکی اولان جسدندن وطینی اولان جسمانیتندن اوتری دکلدر بلکه انك وجودنده ظهور ایلین نور حقه سجده ایلمشلردر وآدم فی الحقیقه قبله کبی اولمش ونور الهی انك آینهٔ وجودنده ظهوره کلمشدر چونکم ملکلر اول نور حقی انك وجودنده کوردیلر واکا سجده قیلمغه هم امر اولندیلر پس نور حقه باش قودیلر وسجده قیلدیلر بو دکلدر که آدمك وجودی غیری اوله وحضرت حق هم اندن غیری اوله بویله اولسه قبلهٔ وحدانیت ایکی اولوردی بوخود بویله

دکلدر بلکه ملکلرك حضرت آدم علیه السلامه سجده‌سی همان حضرت حقه سجده در یوخسه خاکدن مخلوق اولمش آدم نیجه مسجود ملائکه اولمق لایق اولوردی ﴿ مثنوی ﴾ چون درین جوید عکس سیب مرد * دامنش رادید آن پرسیب کرد * آنچه در جویدکی باشد خیال * چونکه شداز دیدنش پرصد جوال) چونکم بو جویده برمرد سیب عکسنی کوردی اول مردك دامنی انی کورمك پرسیب ایتدی بو تقدیرجه اول نسنه‌یه که مرد جویده کوردی چون خیال اولور چونکم انی کورمکدن صد جوال پر اولدی وتوضیح معنی دیمك اولورکه جمله ناسك وجودی برصاف آبه بکزر وحق تعالی حضرتلرینك صفاتی اول آب ایچره عکس اوران ومرئی اولان الماره بکزر وانبیا علیهم السلام واولیای کرامك سائر ناسدن فرقی وتمیزی بو وجهله اولورکه انلر دخی بشریت حسبیله آب پاکه بکزر انلرك وجودنده دخی صفات الهیه واوصاف ربانیه ظهوره کلمشدر اما سائر ناسك وجودنده مرئی اولان وظهوره کلان اوصاف الهیه فی الحقیقه عکس واثر کبیدر اکر انلرك وجودنده اول اوصافك حقیقتنی بولمق ایسه‌سك بولمغه قادراوله‌مزسن مثلا برایرمق کنارنده برالما اغاجی اولسه اول المارك عکوسی آبه اورسه‌سن آب ایچره اول المالری طلب ایلسك انده المابولمغه قادر اوله‌مزسن اما انبیا علیهم السلام واولیای کرامك وجود شریفلری شول آبه بکزرکه المااغاجی انك ایچنده بتمش وعکس شکلنده ظهور ایتمشدر مرد آنی عکس صانمسه واکا ال صونسه اندن کتوردیکی المالری اجتنا ایلر کذلك انبیا علیهم السلام واولیای کرامك وجود شریفلرنده نمایان اولان اوصاف الهی عکس وخیال دکلدر حقیقتدر برمرد آنی امتحان ایلیه عینیله حقیقتی انلرده بولور نته‌کم بو بیتلر بو معنایه اشارت اولور بیوررلرکه چونکم بو مظهر حق اولان انسانك جوی وجودنده برمرد صفات الهی سیبلرینك عکسنی کورسه آنی کورمك انك دامن قلبنی اوصاف الهیه سیبلرندن پر ایلر بو تقدیر اوزره اول مظهر الهی اولان انسان کاملك جوی وجودنده اول صفتلریکه اول مرد کورر عکوس وخیال اولمز زیرا چونکم اول صفتلری کورمکلکندن انك نیجه یوز جوالی پر اوله که عقلی وفکری وقلبی وروحی وحواس ظاهره وباطنه‌سی وقوای جسمانیه وروحانیه‌سی جواللرنی اندن طولدوره وپر ایلیه فی الحقیقه بو تقدیر اوزره عکس وخیال اولمیوب حقیقت اولور ﴿ مثنوی ﴾ تن مبین وآن مکن کان بکم وصم * کذبوا بالحق لما جاء هم) تن کورمه وآنی ایلمه که اول ابکملر واصملر حقی تکذیب ایلدیلر شول زمانده که بونلره کلدی یعنی انبیا علیهم السلام واولیای کرامی تن کورمه وبشر وجسم بیلمه که اول صم وبکم اولان منکرلر ایلدیلر پس آشغی مصرع

جملهٔ مستأنفه اولوب سؤال مقدره جواب اولور یعنی اول منکرلر نه ایلدیلر
دیمك لازم كلوب جواب بیورورلر كه حقی تكذیب ایلدیلر شول وقتده كه بونلره كلدی
نیجه آیات ومعجزات بو مصرع سورهٔ انعامده اولان آیت كریمه یه اشارتدر
(فقد كذبو بالحق) پس بو كافرلر قرآن عظیمی تكذیب ایلدیلر (لما جاءهم) اول
وقتده كه بونلره كلدی (فسوف یأتیهم) عن قریب بونلره كلور ظاهر اولور
(انباءما) شول شیئك خبرلریكه (كانوا به یستهزؤن) انك سببیله استهزا ایدرلردی
وبو خبرلرك ظهوری یا دنیاده عذابك نزولی قتنده اوله ویا عندظهور الاسلام اوله
ویا قیامتده عذاب آخرت منكشف اولدقده اوله ❊ مثنوی ❊ مارمیت اذرمیت
خواجه است ❊ دیدن اودیدن خالق شدست) مارمیت اذرمیت خواجه در آنی كورمك
خالقی كورمك اولدی اكثر نسخه ده مصرع اول مارمیت اذرمیت احمد بدست واقع
اولمشدر خواجه دن مراد دخی اول حضرتدر ومصرع اول سورهٔ انفالده اولان آیت
كریمه یه اشارتدر تفسیری جلد اولده وزیر حكایه سنده مرور ایلدی یعنی حق تعالی
حضرتلری یا محمد شول زمانده كه كفار جانبنه ترابی سن آتدك انی فی الحقیقه
سن آتمدك ولكن الله آتدی دیمكه مظهر خواجهٔ كائنات اولان احمد علیه السلام
حضرتلری اولمشدر اول حضرتی كورمك معنیده همان حضرت حقی كورمك
اولمشدر انكیچون (من رآنی فقد رآی الحق) بیورمشدر واكا اطاعت ایلمك همان
حضرت حقه اطاعت ایلمك اولدیغنه (من اطاعنی فقد اطاع الله) حدیث شریفی
اشارت اولمشدر وانكله بیعت ایلینلر همان اللهله بیعت ایلدكلرینه (ان الذین
یبایعونك انما یبایعون الله) آیت كریمه سی شهادت قیلمشدر (م ی) خدمت
او خدمت حق كرد نست ❊ روز دیدن دیدن این روز نست) فی الحقیقه اول
حضرته خدمت واطاعت همان حضرت حقه خدمت واطاعت ایلمكلكدر
روزی كورمك بوروزنی كورمكدر یعنی بو عالم شهادت فی المثل برخانه كبیدر
وحضرت احمد علیه السلامك وجود شریفی بر روزن كبیدر وحق تعالی
حضرتلری روز روشن كبیدر پس بوخانهٔ عالم ایچره روز روشن كبی اولان
حضرت حقی كورمك اكا روزن اولان حضرت احمد علیه السلامی كورمكدر
وحضرت احمد علیه السلامی كورمك حضرت حقی كورمكی مستلزم اولور زیرا
خانه ایچره ضیا لابد روزندن كلدیكی كبی بو عالم ایچره دخی نور الهی وضیای
ربانی خواجهٔ كائنات حضرتلرینك وجود شریفندن كلمش وانك مطلع روزنندن
طلوع وظهور قیلمشدر پس همان اول حضرتی كورمك حضرت حقی كورمك
واكا خدمت قیلق حضرت حقه خدمت قیلق اولدی ❊ مثنوی ❊ خاصه
این روزن درخشان ازخودست ❊ نی ودیعهٔ آفتاب وفرقدست) علی الخصوص

بو روزن كندیدن درخشاندر آفتابك وفرقدك ودیعه سی دكلدر فرقد بریلدزك
آدیدر نته كم ایكیسنه فرقدان دیرلر وبونده آفتابدن مراد آفتاب صوری وفرقددن
مراد نجم ظاهری اولمقده جائزدر آفتابدن مراد اول حضرتك عقلندن غیری
اولان عقل وفرقددن مراد اول حضرتك قلبندن وروحندن غیری اولان
قلب وروح اولمق هم جائزدر اول حضرتك وجود شریفی حق تعالی حضرتلرینك
خورشید ذاتنه بر روزن كبی اولمش وحق تعالینك خورشید ذاتنه اول حضرتك
روزن وجودی شو لقدر تقرب واتحاد قیلمشدر كه همان انك روزنهٔ وجودی
كندی حقیقتندن درخشان وروشن اولمشدر سائر آفتاب عقلك وفرقد روحك
ودیعه سی دكلدر وآنده اولان نور وضیا امانت وعاریتی دكلدر كه اول كندی
حقیقتندن منوردر ❊ مثنوی ❊ هم ازآن خورشید زد بر روزنی ❊ لیك ازراه وسوی
معهودنی ❊ درمیان شمس واین روزن رهی ❊ هست روزنها نشد زو آكهی)
هم اول خورشیددن بر روزن اوزره اوردی لیكن یولدن ومعهود جانبدن دكل
یعنی اول خورشید حقیقیدن حضرت نبی علیه السلامك رزون وجودی اوزره
نور اوردی وآفتاب ذات الهیدن نور اعظم وفیض اقدس ابتدا اول حضرتك روح
شریفنه طوقندی ولیكن معهود اولان عقل یولندن ودخی معهود اولان جهات سته
جانبندن دكل حق تعالی حضرتلرینك نور ذاتنك اول حضرته پرتو صالمسی چون
وچرادن ومعهود اولان راهدن وجانبدن بری وعاریدر شمسله بوروزنك میانده
بریول واردر غیر روزنلر اندن برآكاه اولمدی بو نور ذات حقه روزن مثابه سنده
اولان حبیب اكرم صلی الله علیه وسلم حضرتلرینك روح شریفلریله حضرت
حقك میانده بریول واردر كه اندن سائر روزن انوار الهی اولان روحلر وعقللر
آكاه اولمدی وحضرت حقك نوری وفیضی اول حضرتك روزن روحنه نیجه
كلور وانك روزن روحندن ضیای الهی ونور ربانی بوخانهٔ كون ومكان ایچره
نیجه پرتو صالار بركسه آنی بیلدی مكر شول وارث كامل كه اول حضرتك روح
شریفنه مظهر اوله وآنكله زیاده آشنالق قیله اندن غیریسنه بوسردن آكاه اولمق
وبو اتحادی بیلمك میسر اولمز ❊ مثنوی ❊ تامكر ابری برآید چرخ پوش ❊ اندرین
روزن بود نورش بجوش) تامكر برچرخ اورتیجی ابركلسه بوروزنده اول خورشید
نور جوشده اولور یعنی اول حضرتك وجود شریفنی روزنه تشبیه وذات حق
آفتابه تمثیل ایلدكده سن اول حضرتك وجود شریفنی بولمقده اولان روزنلر كبی
بیله چن ارضله سما مابیننه برسحاب كلوب حایل اولسه شمسله روزنك مابیننه پرده
وحجاب اولوب روزنك نورنی ستر ایلر بوزمینده اولان روزنلر آفتابدن زیاده بعیددر
اما حضرت احمد علیه السلامك وجود شریفی كرچك روزن آفتاب الهیدر

لیکن بو عالمده اولان روزنلر کبی دکلدر تا بر چرخ اورتیجی سحاب وحجاب کلسه وحق تعالینك نور ذاتنی وپرتو صفاتنی بو عالم خلقنك وجودلرندن بالکلیه ستر قیلسه بو روزن وجود محمدیده نور الهی ینه جوش وشروق ایلمکده درکه اول حضرتك روزن وجودی حضرت حقه اولقدر تقرب ایلمشدرکه انکله حضرت حق میاننده اصلا پرده وحجاب یوقدر سحاب افلاکدن نیجه منزل بری اولدیغی کبی جمله پرده وحجاب دخی اول حضرتك روح پاکندن آشغه ودونتردر واول حضرتك روح پاکی جمله حجابلردن برتردر پس حضرت حقله غیری روحلرك ماییننه برحجاب کلسه ونور ذات وصفاتی اندن ستر قیلسه محقق اولور اما حضرت احمد علیه السلامك روح شریفی ایله حضرت حقك میانده حجاب و پرده کلمك محالدر (مثنوی) غیرراه این هو او شش جهت * درمیان روزن وخور مألفت) بو هو او بو شش جهت یولندن غیری روزن وخور میاننده مالفت واردر مألفت الفت معناسنه مصدر میمیدر یعنی خورشید حقیق که حضرت حقدر واول خورشید حقیقی یه زیاده مقرب اولان روزن حضرت احمد علیه السلامك وجود شریفیدر وخورشید حقیقی ایله حضرت احمد علیه السلامك روزن وجودی میاننده برمرتبه الفت واتحاد واردرکه اول بو هو ایولندن وبو شش جهات سمتندن دکلدر بلکه معنی یوزندندر هرکم معنایه وحقیقته عالم وعارف ایسه بو الفت واتحادنه یولدن ایدیکنی بیلور وحضرت حقله اولان اتصاله وتقربه اول آکاه اولور (مثنوی) مدحت وتسبیح او تسبیح حق * میوه میرویدزعین این طبق) انك مدحت وتسبیحی تسبیح حقدر بو طبقك عیندن میوه بتر تسبیحدن مراد بونده تعظیم وتنزیه معناسنه اولسه دخی جائزدر حضرت محمد مصطفی صلی الله علیه وسلمی مدح قیلمق وانی تنزیه ایلمك معناده حضرت حقی مدح قیلمق وانی تنزیه ایلمکدر زیرا حضرت نبی علیه الصلاة والسلامك وجود شریفی فی المثل برطبق نوراتیدرکه انك عین وجودندن میوهٔ ربانی وثمرهٔ حقانی بتر غیری طبقلر کبی دکلدرکه انلرده میوه‌لر عاریتی وضع اولنمشدر اما حضرت نبی علیه السلامك وجود شریفندن اول میوهٔ حقانی بتمش وظهور ایتمشدر پس انده ظهور ایلین اوصاف الهی وانوار ربانی همان ینه اول حضرتك عیندن ظهور ایلمشدر ودیعت وعاریتی دکلدر (مثنوی) سیب رویدزین سپد خوش لخت لخت * عیب نبود کرنهی نامش درخت * این سپد را تو درخت سیب خوان * که میان هر دو راه آمد نهان) وبو سپددن پاره پاره خوش الما بتر عیب اولمز اکر انك نامنی درخت قویه‌سن لخت لخت پاره پاره دیمکدر اما بونده نوع نوع معناسنه استعاره اولنور سیبدن مراد صفات الهی وآیات ربانی اولور وسپددن مراد

حضرت نبی علیه السلامك وجود شریفلری اولور الما مناسبتیله آنك وجود شریفنی الما قودقلری سپده تشبیه بیورمشلردر وسائر وجودلردن آنی هم بو وجهله فرق وتمییز قیلمشلردرکه سائر وجودلر شول سپدلره بکزرکه آغاجده الما بتوب صکره کتوروب اول سپدلره وضع اولندی اما حضرت نبی علیه السلامك وجود شریفی اول سپده بکزرکه الما آنك کندی عیندن بتدی پس توضیح معنی بویله دیمك اولورکه بوذکر ایلدیکم وجود شریف سپدکبیدرکه آندن نوع نوع الما بتر معنی صفات الهیه وآیات ربانیه المالری همان اول حضرتك کندی حقیقتندن ظهور ایدر پس عند اهل التحقیق عیب اولمز اکر اول حضرتك اسمنی مظهر آیات الهی ومنبت صفات ربانی قویه‌سن همان بوذکر ایلدیکم نورانی سپده سن الما آغاجی اوقو زیرا هر ایکیسنك اورتاسنده نهان یول کلدی یعنی حضرت حبیب اکرم صلی الله تعالی علیه وسلمك وجود شریفی وروح لطیفی شول نورانی سپد کبیدرکه آنك عیندن آیات الهی المالری بتمشدر پس مظهر آیات الهی آینهٔ صفات ربانی اولدیغی اعتبارله سن اکا معدن صفات الهی ومنبت آیات ربانی اوقو زیرا حضرت حقله آنك میاننده برکیزلی یول کلدی وحضرت حقك ذاتنه وصفاتنه اول مظهر اولدی وجناب حق جل شانه اول اکا صفاتیله ودخی ذاتیله تجلی قیلدی وحضرت حقه اول خلیفهٔ کامل اولدی مشایخ عظامك خلیفه مستخلفك عینیدر دیدکلری بو معنایه اشارت اولدی (مثنوی) آنچه رویدازدرخت بارور * زین سپد روید همان نوع ثمر * پس سپد را تو درخت بخت بین * زیرسایهٔ این سپد خوش می‌نشین) اول نسنه که بارور اولان درختدن بتر بو سپددن هم اول نوع ثمر بتر پس سپدی سن درخت بخت کور بو سپدك سایه‌سی آلتنده خوش اوتور یعنی اول صفت واول قوت وقدرت که فی المثل درخت بارور کبی اولان حق تعالی حضرتلرندن بتر وظهور ایدر بو خواجهٔ کائنات علیه السلامك دخی وجود شریفندن که سپده تشبیه اولنمشدر اول نوع قوت وقدرت وعلم وحکمت میوه‌لری وصفات الهی ثمره‌لری آنك وجود شریفندن هم ظهور ایدر عند العرفا بو محققدرکه حضرت نبی علیه السلامك وجود شریفندن ظهوره کلن آیات ومعجزات وقوت وقدرت هپ حضرت حقدندر وحضرت نبی علیه السلام حق تعالی حضرتلرینك صفتلرینه کویا برموضع ومحل کبی اولمشدر برسپد المالره محل ولطیف میوه‌لره موضع اولدیغی کبی چونکم حق تعالی حضرتلرینك صفتلری میوه‌سی رسول اکرم علیه الصلوة والسلام حضرتلرینك وجود شریفلری سپدندن بته واندن ظهور ایده پس سن اول وجود شریفی وسپد لطیفی درخت وشجر سعادت کور بو صفات الهی سپدنك سایهٔ سعادتی آلتنده خوش اوتور وآنك ظل هدایتنه کندیکی یتور تا دنیا وآخرتده آسوده اوله سن وجسمانی وروحانی راحت بوله سن اکر سؤال اولنورسه که اول خواجهٔ کائنات ودیباجهٔ موجودات

عليه افضل الصلوات واكمل التحيات حضرتلرى بو دنيادن آخرته نقل بيورديلر
بز اول وجود شريفك سايه سى آلتنده نيجه خوش اوتوره لم وآنك سايه سندن مراد
نه دركه بزاكا كنديمزى يتوره لم جواب اولا آنك سايه سندن مراد اول حضرتك
سنت سنيه وآثار عليه سيدر بركمسه كنديسنى اول حضرتك بيورديغى احكامك
آلتنه ايلتسه وآنى خوش قبول ايتسه آنك سايهٔ سعادتى آلتنده خوش اوتورمش
اولور وثانيا اول حضرته وارث اولان وانك خلافتى مرتبه سنى بولان وسنتى
اوزره ارشاد قيلان برعالم ربانى دخى ظل الله وظل رسول الله كبيدر هركيم كنديسنى
اول قائم مقام نبوتك سايهٔ سعادتنه واول عالم ربانينك ظل هدايتنه ايلتسه وآنك
آلتنده خوش جلوس ايتسه همان معناده حضرت رسول اكرم صلى الله تعالى عليه وسلمك
سايهٔ سعادتلرى آلتنده اوتورمش كبى اولور ومعناده هم الله له مجالست قيلور كما قيل
من اراد ان يجلس مع الله فليجلس مع اهل التصوف ﴿ مثنوى ﴾ نان چو اطلاق
آورد اى مهربان * نان چرا مى كو بيش محموده خوان) نان چونكم اطلاق
كتوره اى مهربان اكا نيچون نان ديرسن اكا محموده اوقو محموده ملين ومسهل
بردو انك اسميدركه مشهوردر بو بيت مثل طريقيله ديلمشدر يعنى مثلا نانك
خاصيتى اولدركه اطلاق كتورميه ولينت ويرميه چونكم برنان اطلاق كتوره
ومسهل اوله اى شفقتلو سن اكا اگرچه صورتا نان ايسه ده نان ديمه بلكه اكا
محموده ديكه اندن محموده خاصيتى ظهوره كلدى كذلك بشر دخى نان كبيدر چونكم
بر بشردن خاصيت الهى وقوت وقدرت ربانى ظهوره كله سن اكا (ماهذا الا
بشر مثلنا) ديلردن اولمه بلكه مسهل اولان نانه محموده ديمك لايق اولديغى كبى
اوصاف حقله موصوف اولان بشرده دخى آينهٔ حق ديمك لازم اولور كه خليفه
مستخلفك عينيدر ديدكارى بو معنايه شهادت قيلور اما بو سوزلردن نبى عليه
السلامك وياولينك خدا اولمسى لازم كلمز نته كم قصور فهمى اولنلر بوندن اويله
اولمق توهم ايدر بلكه بونلرك خداى تعاليدن غيرى اولمسى وجدا اولمسى لازمدر
(بيت) ولى خدا خدانباشد * ليكن زخدا جدانباشد ﴿ مثنوى ﴾ خاك ره
چون چشم روشن كرد وجان * خاك اورا سرمه بين وسرمه دان) خاك ره چون
چشم وجانى روشن ايتدى آنك خاكنى سرمه كور وسرمه بيل وسرمه دن مقصودك
كوزى روشن ايتمكدر چونكم برخاك راهدن اول خاصيت ظهوره كلسه آنك
صورتا خاك اولمسى عيب اولمز بشرك وجودى دخى خاك راه الهيدر چونكم خاك
راه الهى اولان بشرك وجودى چشم وجانى روشن قيله وجانه هدايت وارشاد
ايتمكله نورانى ايدوب بينا ايليه سن اول راه الهينك خاكى اولان بشرى عين سرمهٔ
هدايت كور ومحضا كل سعادت بيل كه آنك وجودنده ظهوره كلان هدايت الهى

ونمايان اولان سعادت ربانيدر ﴿ مثنوى ﴾ چون زروى اين زمين تابد شروق *
من چرا بالا كنم رو در عيوق) چونكم شروق بو زمينك يوزندن درخشان اولور
بن يوزمى نيچون عيوق ايلرم عيوق برنورلو يلدزدركه كهكشانه قريب اولور
واولكر آردنجه طوغرديمشلر بونده مطلق آسمان مراد اولور وتوضيح معنى بويله
ديمك اولوركه چونكم شرق الهى وانوار ربانى روى زمينده برانسان كاملك مشرق
وجودنده طلوع ايلر وظهوره كلور بن عالم اعلى وصورتا مكان بالا اولان افلاك
جانبنه نيچون يوز كتورورم وانوارى اندن طلب ايلرم بو زمينده آينهٔ الهى اولان
كامل حاضر آنك مطلع وجودندن نور الهى بو عالمه طالع وظاهردر پس آنك
ضياسى وشروقى عالم بالاده اولان ضيا وشرقه طالب انوار الهى اولنى محتاج ايلمز
(مى) شد فنا هستش مخوان اى چشم شوخ * در چنين جو خشك كى ماند كلوخ)
فنا اولدى اى چشم شوخ سن اكا هست اوقومه بو نجلين جويده كلوخ نيجه
قورى قالور بلكه نمناك اولور ومحو ومتلاشى اولور يعنى اول خواجهٔ كائنات
حضرتلرينك بشريتلرى نور الهى وتجلىٔ ربانيده محو وفانى اولدى سن اكا
بو مجازى اولان وارلغله واردر وهستىٔ بشريتله هستدر ديمه اى شوخ چشم
بو نجلين برنهر الهى وبحر ربانى ايچره آنك كلوخ بشريتى نيجه خشك قالور بلكه
خشك قالميوب نهر الهيده فانى ومتلاشى اولور ﴿ مثنوى ﴾ پيش اين خورشيد
كى پايد هلال * با چنان رستم چه باشد زور زال) بو خورشيدك اوكنده هلال نيجه
قالور بو نجلين رستم ايله زور زال نه اولور رستم زياده قويدن وزال ضعيف
وناتواندن عبارت واستعاره اولور وخورشيددن مراد ذات ربانى وهلالدن مراد
وجود انسانى اولور توضيح معنى بونك كبى برخورشيد اوكنده انسانك هلال كبى
اولان وجودى نيجه قالور هلال خورشيدك شعشعه سى قتنده نيجه محو ونايابر اولورسه
بشرك وجود مجازيسى دخى خورشيد الهى ونور ربانى قتنده آنجلين محو ونايابر
اولور رستمك قتنده برضعيف پيرك زور وقوتى برشىٔ اولميوب متلاشى اولديغى كبى
بو نجلين قوى وقادر پادشاهك قوت وقدرتنه نسبتله هم ناتوان اولان بشرك زور
وقوتى متلاشى ومضمحل اولور واول قادر وقوى اولان پادشاه بشر ضعيفك
وجودنده كيف مايشاء تصرف قيلور ﴿ مثنوى ﴾ طالبست وراغبست آن
كردكار * تا زهستيها برآرد صد دمار) اول كردكار طالب وغالبدر تا كم وارلقلردن
صد دمار وهلاكى يوقرو كتوره يعنى حضرت كردكار جل شانه جميع موجودات
اوزره غالبدر وكنديسنه طالب اولان قوللرينه اول دخى طالبدرتا كم غيرو سوى
مرتبه سنده اولان هستيلردن صد هلاك وفنا كتوروب انلرك مجازى وموهومى
اولان وجودلرنى محو ومضمحل ايلرتا كم ايكيلك قالمز ومغايرت اولمز ووحدت مطلقه

اول مجازی اولان وارلقلر کتمکله ظهوره کلور ر ووجه باقی فانی اولنه تجلی قیلور
﴿ مثنوی ﴾ دومکو ود ومخوان ودومدان * بنده را درخواجهٔ خود محودان)
ایکی سویله وایکی بیله وایکی اوقومه بنده یی کندی خواجه سنده محو بیل یعنی
بندهٔ حق اولان بر کاملی حضرت حقدن غیری بیله وایکی کورنلر ومشرك اولنلر کبی
ایکی وجود اثبات ایلمه بلکه (العبد وما یملکه کان لمولاه) دیو عبدك هر نسی وار ایسه
بالکلیه مولاسنکدر و بنده مولاسی قتنده فانیدر و بنده دن هر نه ظهور ایلرسه
فی الحقیقه آنك مالکندندردی و بونی بویله بیل واو قو والا صکره ایکی دینلردن
اولورسن وشرك خفی مرتبه سنده قالورسن ﴿ مثنوی ﴾ خواجه هم درنور
خواجه آفرین * فانیست ومرده ومات و دفین) خواجه هم خواجه آفرینك
نورنده فانی ومرده ومات ودفیندر بونده خواجه دن مراد خواجهٔ تبریزی اولمق
مناسبدر که هر کیم خواجهٔ کائنات علیه الصلوة والسلام حضرتلرینه وارث کامل
اولسه وقائم مقام نبوی اولمق مرتبه سنی بولسه اول دخی خواجه در پس خواجهٔ
کائنات صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری خواجهٔ آفرین اولان خدانك نورنده
نیجه مرده ومات ودفین اولدیسه اکا وارث اولان خواجه دخی حق تعالینك
نورنده مرده ومات ومدفون اولمش وفنا بولمشدر ﴿ مثنوی ﴾ چون جدا بینی
زحق این خواجه را * کم کنی هم متن وهم دیباجه را) چونکم بو خواجه یی حضرت
حقدن جدا کوره سن هم متن وهم دیباجه یی کم ایلرسن دیباجه بونده اول معناسنه در
متن بر نیجه معنایه کلور بونده وجه وواسطه و اعلا معنالرینه اولمق مناسبدر توضیح معنی
چونکم سن خواجهٔ عالم حضرتلرنی ودخی خواجهٔ عالمه وارث اولان بر خواجهٔ
عالمی حضرت حقدن جدا وغیری کوره سن سن بو کتاب وجودك هم دیباجه سنی
وهم وجهنی وظهرنی واعلاسنی کم وضایع ایلرسن و بو کتابك اولندن وآخرندن
و باطنندن وظاهرندن بی خبر اولورسن کرکدر که بو خواجه یی حضرت حقدن
جدا ایلمیه سن وآندن غیری و بعید اعتقاد قیلمیه سن ﴿ مثنوی ﴾ چشم ودل را
هین کذاره کن زطین * این یکی قبله ست دو قبله مبین * چو دو دیدی ماندی
ازهر دو طرف * آتشی در خف فتاد ورفت خف) کوزی و کوکلی آکاه اول طیندن
بکور بو بر قبله در ایکی قبله کورمه چونکم ایکی کوره سن هر ایکی طرفدن قالدك
بر آتش خفه دوشدی وخف کندی یعنی ای صورت بین اولان کمسه کوکلی و کوکل
کوزنی طین مرتبه سندنکه مراد آندن جسم وصورتدر ایلرو بکور حقیقت بین اول
و باطنه نظر قیل بو خود فی الحقیقه بر قبله در ووحدت مطلقه در موجود حقیقی
حقدن غیری یوقدر نته کم کل ما خلا الله باطل دینمشدر پس سن زنهار ایکی قبله
کورمه که آنك بری عبدك وجودی اوله و بری دخی ربك وجودی اوله و عبد کندی

مولاسندن جدا و بعید اوله و عبدك وجودنده مولاسنك ارادتنه واختیارنه مغایر
بر غیری مراد واختیار اوله اکر بویله کورر ایسك بر قبله یی ایکی کورنلردن اولورسن
ودخی هر عصرده قائم مقام نبوی اولان بر عالم ربانینك وجودنی حضرت خواجهٔ
کائناتدن جدا وغیری کورر ایسك هم بر قبله یی ایکی کورنلردن اولورسن چونکم
آنی بوندن جدا قبله سن و بونی اندن غیری کوره سن وایکی بیله سن وهر ایکی طرفدن
محروم قالور و بی نفع اولورسن بو خواجه نك وجودی بر قاوه و حضرت حقك
تجلیسی بر آتشه بکزر مثلا بر آتش قاوه دوشدی قاو نیجه یانوب کندی کذلك آتش
تجلیٔ حق خواجه نك وجود مجازیسنه دوشدی قاو کبی اول هم یانوب کندی
پس ایکیلك قالمدی فانی اولدی شعلهٔ الهی ونور ربانی قالدی لازم کلدیکه احول
اولمقدن وایکی کورمکدن کذر قیله سن وحقیقت بین اوله سن و کونك وجودنده
ظهوره کلان همان آندن ایدیکنی بیله سن وسر ونکته یه عالم اوله سن والا ایکی
کورنلردن اولورسن هر قنغی جانبنه توجه ایلسك ومرادکی اول طرفدن طلب
قیلسك مراد حاصل اولمیوب محروم قالورسن نته کم بو معنایی تفهیم ایچون بر لطیف
حکایه ایراد ایدوب بیوررلر تا کم بو حکایه نك ضمننده اولان نکات واسراردن
خبردار اولوب بیکانه اولمیه سن واهل توحیدك سرندن عاطل و بی خبر قالمیه سن

﴿ مثل دو بین همچون آن غریب شهر کاش عمرنام که از یك ﴾
﴿ دکانش بسبب این نام بدان دکان دیکر حواله کرد ﴾

بو سرخ شریف دو بین اولان کسنه نك بر مثلی عمر نامنده شهر کاشك اول غریبی
کبیدر که بر دکاندن آنی بو نام سببیله اول دکانك صاحبی بر آخر دکانه حواله ایتدی
و یوری وار سکا نانی اول دکان صاحبی و یرسون دیو بو بهانه ایله کندیدن دفع
ایتدی ﴿ واو فهم نکرد که همه دکانها یکیست درین معنی که بعمر نان نفروشند
هم اینجا تدارك کنم که من غلط کردم نام عمر نیست ﴾ اول عمر نامنده اولان غریب
بونی فهم ایتمدیکه دوکلی دکانلر شو معناده بردر ومتفق ومتحددر که عمر نامنده اولنه
نان صاتمیه لر زیرا کاشان شهرنك قومی شیعه ایدیلر باطنا عمر نامنده اولنه اتمك
و یرمك خصوصنده اتفاق ایلمشلر ایدی اما اول غریب بونلرك معنوی اولان
اتحادلرینی بیلدیکندن بویله دیمدی هم بو محلده تدارك ایلسمکه بن غلط ایلدم بنم
نامم عمر دکل ایدی ﴿ چون بدین دکان توبه وتدارك کنم نان یابم ازهمه دکانهای
این شهر وا کر بی تدارك همچنین عمر نام باشم از ین دکان در کذرم محروم واحولم
واین دکانها را ازهم جدا دانسته ام ﴾ اول غریب بویله دیمدیکه چونکم شو
دکانده بو نامدن توبه وتدارك ایلیم بو شهرك دوکلی دکانلرندن هر قنغی دکانه

واررایسم نان بولوردم واکر بویله اولمز ایسم و بونامدن رجوع قیلمز ایسم تدارکسز بونجلین عمرنام اولم بودکاندن کچم و برآخردکانده مراده واصل اولوردم دیم بنده محرومم و احولم و بودکانلری بری برندن جدا ایلمشم بودکانلر خود معناده هب متفق ومتحدلردر پس مادامکه بنده بونام اوله وبن بونلری برکورمیم هرقنغیسنه وارسم بکا اندن بهره ونصیب یوقدر دیمدی ﴿مثنوی﴾ کرعمرنامی تواندر شهرکاش * کس نیفروشد بصددانکت لواش * چون بیك دكان بکفت عمرم * این عمررا نان فروشید از کرم) سن شهرکاشده اکرعمرنام ایسك سکا یوزدانکه کمسه لواش صاتمز دانك ربع درهمه لواش فتح لامله برنوع یوفقه اتمکه دیرلر چونکم سن بردکانده عمرم دیه سن بوعمره کرمدن نان صاتك دیوتضرع ایلسیه سن اصلا انلر سکا نان ویرمك احتمالی یوقدر زیرا انلر عمرنامنده او لنه نان ویرمك خصوصنده باطنا متفق ومتحدلردر ﴿مثنوی﴾ اوبکوید رو بدان دیکر دکان * زآن یکی نان به کزین پنجاه نان * کرنبودی احول اواندرنظر * او بکفتی نیست دکان دکر * پس زدی اشراق آن نااحولی * بردل کاشی شدی عمرعلی) اول دکان صاحبی چونکم سن عمرم دیه سن سکادیر بوری اول غیری دکانه اودکاندن برنان یکدرکه بودکاندن پنجاه نان یعنی بودکاندن سکا اللی نان اولمقدن اول دکاندن برنان سکا بهتردر یور بکه سکا نفع بورادن کتمکدکدر دیرا کراول عمرنامنده اولان کسه نظرده احول اولمیدی اودیردی برغیری دکان یوقدر اوك وصولك هرقنغی دکانه وارسم بهرحال انلردخی بکا بوکونه بهانه ایدیسردر پس اول احولك اشراقی کاشینك قلبی اوزره اوریدی عمرعلی اولیدی یعنی اول احول اولمق وحضرت علی ایله عمری ایکی کورمك پرتوی کاشینك قلبی اوزره طوقونیدی عمرعلی اولیدی واول کسه اسم قیدندن کچوب بنم نامم علی دردیدی چونکم چهاریارکزین رضوان الله تعالی علیهم اجمعین معنی یوزنده نفس واحد حکمنده بری بریله متحدلردر پس برکسه اهل توحید اولسه وسر اتحادنه ایدیکنی بیلسه اسم ورسمله مقید اولمقدن و ایکی کورمکدن خلاص اولور وحقیقت بین اولوب مراده وصول بولور و بونده دخی کاشان شهرنی ایراد ایلمرندن مراد اول شهر خلقنك باطنا اولان اتحادلرینه اهل توحیدك اتحادنی تشبیه وتمثیل اولور وعمر نامنی کنورملرندن مراد برکسه نك نامی ظاهرا ایو وخوش اولوب لکن باطنا دخی حقیقت بین اولمسه وسر اتحادی بیلمسه اکا اهل توحیدنان روحانی ویرمزلر و غدای معرفتدن آنك جانبنه بربهره ایرکورمزلر دیمك اولور ومادامکه اسم ورسم قیدندن قورتلمیه قنغی اهل وحدتك صحبتنه وارسه آنك مقاماندن و یاخود فعالندن اهل تفرقه اولدیغنی بیلوب اکانصیب ویرمیوب برآخر مکانه دخی ارسال

ایدرلر ﴿مثنوی﴾ این ازینجا کوید آن خبازرا * این عمررا نان فروش ای نانبا * چون شنید اوهم عمرنان درکشید * پس فرستادآن بدکان بعید * کین عمررا نان ده ای همباز من * راز یعنی فهم کن زآوازمن) بونان فروش بورادن اول خبازه سویلر بو بنم دکانم اوکنه کلان عمره نان صات دیو ایهام وکنایه ایلرچونکم اول برآخر خبازعمرنامنی اشتدی هم اتمکی آندن چکدی یعنی اکا اتمك ویرمکدن امتناع ایدوب کندیسنی آندن چکدی پس آنی بربعید دکانه کوندردی بویله دیوکه ای بنم همبازم بوعمره نان ویر و بونی مرادنه ومقصودنه سن ایرکورکه نه رازسویله یعنی فهم ایله بنم آوازمدن دیوکنایت ایلرهمان آنك بوکسه بونام و بونشانه دردیمسی واول کسه نك دخی بونام و بونشاندن اول شهرده کچمیوب اکا مقید اولمسی کندیسنی ناندن محروم ایلمکه سبب اوالور که انلر بوخصوصده متفقلر ومتحدلردر کذلك اصحاب توحید واهل اتحادی دخی بوکا کوره قیاس ایله که نام ونشانه مبتلا اولان اهل تفرقه بونلرك ایچنه دوشه مادامکه اول نام ونشاندن کچمدکجه و بونلرله هم مشرب وهم مذهب و هم ملت وهمرنك اولمدقچه بونلردن هرقنغی سنه واصل اولسه آنی غیری یه ارسال ایلر ﴿مثنوی﴾ اوهمت زان سوحواله میکند * هین عمرآمد که تابرنان زند * چون بیك دکان عمربودی برو * درهمه کاشان زنان محروم شو * ور بیك دکان علی کفتی بکیر * نان ازینجابی حواله و بی زحیر) اوهم سنی اول طرفدن برآخرجانبه حواله ایلر بویله دیوکه آکاه اول ای نان صاحبی عمر کلدی تانانه اوره وسندن غدا ونصیب آله والحاصل چونکم بردکانده عمراولدك یوری دوکلی کاشان ایچره ناندن محروم اول زیرا انلر بونامله مقید اولنه اتمك ویرمزلر واکر بردکانده علی دیه سن ونامك علی قویه سن بورادن حواله سز وایچ آغریسی اولمقسز اتمك طوتکه اول دکان صاحبی سنی غیری یه حواله ایتمز وسندخی ایچ آغریسی چکمزسن و بونك سببی اولدرکه انلر بونامده اولنه اتمك ویرمکه اتفاق واتحاد ایلمشلردر مادامکه برکسه کندیلرك مذهب وملتنده اولمیه انلرا کاضد اولوب اتمك ویرمزلر واول کسه انلردن نصیب آله میوب محروم قالور وبوسرخ شریف بورایه کلنجه یه دك مثال اولور شول کسه لر حقنده که انلراهل وحدت اوله لر و باطنا اتحاد قیله لر وبری ایکی کوریجی احول بونلرك ایچنه کله واسم ورسمدن وتفرقه وتضاددن کچمیه بونلر اکا نان روحانی ویرمزلر وغدای عرفانیدن آنك جانبنه بربهره ایرکورمزلر دیمك اولور نته کم قصه دن حصه نه ایدیکنه اشارت ایدوب بیوررلر ﴿مثنوی﴾ احول دوبین چوبی برشد زنوش * احول ده بینی ای مادرفروش * اندرین کاشان خاك ازاحولی * چون عمر میکرد چون نبدی علی) احولی دوبین چونکم نوشدن بی نفع اولدی ای مادر

فروش سن اون کوریجی احولسن پس سنك حالك نیجه اولور بوخاك کاشانده
احوللکدن عمر کبی طولن چونکم علی اولمیه سن یعنی کورکه ایکی کوریجی احول
کاشان شهرنده عیش ونوشدن بی نفع اولدی وغدا وطعامدن بی نفع ومحروم
قالدی سن ایسك ای انامبنی صاتیجی اون کوریجی احولسن سن نه مرتبه عیش
ونوشدن بی نفع اولمق کرکسن بوندن قیاس ایله مادر فروش بونده مربیسن
صاتیجی دیمکدن کنایت اولور که بودنیاده چوق کسه واردر که فی الحقیقه کندی یه
مادر مهربان اولان اول برمربی ومرشده واصل اولسه اکا اقتدا قیله مز ونام ونشان
قیدندن خلاص اوله مز نته کم اول کاشان شهرنده اولان کسه عمرنامندن
نیجه میوب عیش ونوشی برنامه صاتدیغی کبی اکثر نام ونشانك صاحبلری دخی برمادر
مهربان کبی مربی کاملی کورسه لر نام لرندن بحجوب آنی خریدار اوله مزلر بلکه
برقوری نام ونشانه آنی صاتارلر پس بویله کسه لره مادرفروش دیمك یرنده اولور
ای ایکی کوریجی احول بو کاشان شهری کبی اولان خاك دنیا ایچره شاشیلغکدن
و بروجودی برقاچ مغایر وجود کورمکدن واسم ورسم قیدنده قالمقدن کذر قیلمیه سن
اول عمرنامنده اولان کسه کبی طولن چونکم علی اولمیه سن و بوایکیسنی کنفس
واحده معنی یوزنده متحد بیلمیه سن بلکه بری برندن جدا قیلوب تعصب شمتنه
سالك اوله سن لازم کلور که عیش عرفانی ونوش وجدانیدن بی بهره قاله سن
و بونده شول اهل طریق هیئتنده اولان احوللره دخی توبیخ وتعریض واردر که
برآخر طریقده برکامل ومکمل عارف واصلی بولدقده اکا اقتدا قیلمیه وآندن
مستفید اولمیه ودیه که بزم طریقمزده دکلدر بوکامیل ومحبت وخدمت بزه لازم
اولمز دیوب عمرنامنده اولان کسه قوری نامدن نیجه میوب کاشان شهرنده بیهوده
یره دور وحرکت ایلدیکی کبی اول دخی نامی کندویه اورونوب اول نامدن نیجه میوب
وتوحید شرابن ایچه میوب بیهوده یره دور وحرکت ایلیه (مى) هست احول را
درین ویرانه دیر * کوشه کوشه نقل نوای ثم خبر) احول ایچون بوویرانه دیرده
کوشه کوشه تکی نقل واردر ای کوکل خبر اول مکانده دیو نقل بونده قطع نوله
انتقال معناسنه اولور ثم مکان مبهمدن عبارتدر ای حرف ندادر منادی محذوفدر که
آندن مراد احولك کوکلیدر بودیرو یرانه کبی اولان دنیاده ایکی کوریجی ومربی
وکامل اولان عزیزلری بری برندن جدا قیلیجی کسه لر ایچون کوشه بکوشه یکی یکی
نقل وحرکت ایلمك واردر هر بری کندبسنه بویله دیوکه ای کشی خیر بودکانده در
چونکم ایکی کورمکدن نیجه مدی و بوتوحید شرابنی ایچه مدی اول مکانده خیر
بوله مز واول واردیغی دکاندن حظ ونصیب آله مز پس بونده خیر یوق آنجق
ای کوکل خیر سکا فلان مکانده فلان شیخدن حاصل اولور دیوب اول مکاندن

نقل ایلر همچنین دور وحرکت قیلمقدن خالی اولمز وکسه دن بهره ونصیب دخی
بولمز و بو سوزلر برکامل ومکمل طالب ایلکدن منع قیلمز و بر نیجه ناقص شیخلره
ملاقات اولدقده انلرك دام یعنته مقید اولوب اول نام ونشان قیدنده قالمغی
هم مستلزم اولمز که مواضع کثیره ده طالب مربی کامل ایچون تنبیه وتأکید ایلمری
وکرارا مرارا انلرك صحبتنك منافعنی وناقص اولان شیخلرك ضررلرنی سویلمری
بو معنایی مؤید اولور ومرادلری بویله اولدیغنه هم دلالت قیلور و بونده اولان
ابیات شریفه وکلمات طیبه برکسه هر قنغی طریقده اولورسه اولسون برکامل
ومکمل عارفه واصل اولسه وانك مرادی دخی حضرت حقه وصول بولسه
اما نام ونشاندن نیجه میوب کندی طریقندن غیری یه اسه اول اولور واکا همیشه
ناقص قالوب غدای عرفانی ونان روحانیدن محروم اولمق لازم کلور دیمکی افاده
قیلور و بو معنالری مستلزم ومقتضی اولور * مثنوی * وردو چشم حق شناس
آمدترا * دوست پر بین عرصهٔ هردوسرا * وارهیدی ازحواله جابجا * اندرین
کاشان پرازخوف ورجا) واکرسکا حق آکاهی ایکی کوز کلدیسه وحاصل اولدیسه
هردوسرانك عرصه سنی پردوست کورقورتله سن جابجا حواله دن بو پرخوف
ورجا اولان کاشان ایچره یعنی ای طالب حق اولان کسه اکر سنکچون حق فهم
ایلیجی وحقیقت کوریجی ظاهر وباطن کوزلری حاصل اولدیسه هر ایکی عالك
میدانینی دوستله طولی کورکه و (هو الاول والآخر والظاهر والباطن) آیت
کریمه سنك موجبنجه اولده وآخرده وباطنده وظاهرده اول دوستدن غیری
بوقدر (وهو بكل شیء محیط) حسبنجه اول کل شیئه احاطه قیلش وجهده
پراولمشدر اویله اولیجق هیچ برشیء اندن خالی وجدا دکلدر چونکم برمظهر کاملی
واوصاف الهیه ایله متصف اولان بر واصلی بوله سن بوخدادن جدادر و بزم
مذهب ومشربمزدن دخی دوردر دیمه تاکم اندن غدای عرفانی و حظ روحانی
بوله سن ودخی بو پررجا وپرخوف اولان کاشان دنیا ایچره جابجا حواله اولمقدن
قورتله سن زیرا برموحد کاملی حضرت حقدن جدا بیله سن وبرآخر موحد کامله
واصل اوله سن وانی دخی حضرت حقدن جدا بیله سن واوایکی موحد اولان کامله
انی مغایر ومخالف زعم قیله سن مقصود حاصل اولمق مقرر اولور و برآخر کامله
دخی واصل اوله سن مادامکه ینه کورش وبیلش همان بواوله کالاول انلردن نیجه
محروم اولور ایسك بوندن دخی مراده ایره میوب ینه محروم قالورسن چونکم شرط
طریقت حقیقت بین برکوزله کنوروب حق واهل حقی برخوش کورمکدر او کوزی اله
کنوروب وکندیکی برموحد اولان عارف کامله یتور تاکم هم حضرت حقی وهم جمیع
انبیا علیهم السلام واولیای عظامی انکله باطنا متحد کوره سن وانك آینهٔ وجودنده

جمله‌یی مشاهده قیله‌سن و خانه بتخانه کرمه‌کدن و کاشانه بکاشانه طالب اولمقدن
خلاص اوله‌سن ❁ مثنوی ❁ اندرین جو غنچه دیدی یا شجر ＊ همچو هرجو
توخیالش ظن مبر ＊ که ترا ازه‌ین این عکس نقوش ＊ حق حقیقت کردد و میوه
فروش) بو جوی ایچره غنچه کوره‌سن یاخود شجر کوره‌سن هر جوی کبی سن
اکا خیال ظنن ایلمه که سکا بو نقوش عکسنك عیندن حق حقیقت ومیوه فروش
اولور جویدن مراد بونده محقق وکامل وعالم واصل اولان خواجه‌لرك وجودی
اولور و توضیح معنی بویله دیمك اولور که محقق وکامل اولان خواجهٔ واصلك
جوی وجودنده غنچه کبی برنا کشاده معنی کوره‌سن و یاخود معانیٔ اسرار
میوه‌لرینك شجرنی کوره‌سن سن اکا سائر کسه‌لرك جوی وجودی کبی خیال ظنن
ایلمه که محقق وکاملك وجودنده مرئی اولان صفتلر وحالتلر وحکمتلر و معرفتلر
جمله‌سی حقیقتدر سائر ناسك وجودلرنده مرئی اولان و ظهوره کلان صفات
وحالات کبی عکوس وخیالات دکلدر که انلرك وجودنده کورینن صفاته وحالاته
عکس و خیالات دینلسه لایقدر اما محقق اولان کاملك وجودنده بتن غنچهٔ
معرفت وشجرهٔ حکمت عکس وخیال قبیلندن دکلدر که اول کاملك وجودنده
کورینن وظهوره کلان نقوشك عین عکسندن حضرت حق حقیقت اولور
ومعانیٔ اسرار میوه‌لرین بیع قیلور اما سائر ناسك وجودنده تجلیٔ الهی اولمزبلکه
تجلیٔ حق انلرك وجودندن عکس واثر قبیلندندر واما محقق کاملك وجودندن
ظهوره کلان تجلیٔ حق عکس وخیال قبیلندن دکل عین حقیقتدر واول کاملك
وجودی حضرت حقه آلتدر جناب حق جل شانه انك وجودی واسطه‌سیله معانی
وحقایق میوه‌لرین طالب اولانلره ویریجی وبیع ایدیجی اولورلر ❁ مثنوی ❁
چشم ازین آب ازحول حر میشود ＊ عکس می بیند سپد پر میشود) چشم بو آبدن
حولدن حر اولور عکس کورر سپد پر اولور یعنی اول موحد کاملك وشیخ واصلك
وجود شریفی شول آب لطیفه بکزرکه انده شجر وثمرلر عکسی کورنمش اوله
وبرکسه‌نك باطن کوزی هم احول دوبین اوله وایکی کورمکدن خالی اولمیه چونکم
اویله براحول دوبین اول آب صافی کبی اولان صاحب یقینك خدمت وارادتنه
واصل اوله کوز اول وجود شریف وآب لطیفه سببیله حولدن آزاد اولور وایکی
کورمکدن نجات بولور اکرچه ظاهرا انده کوردیکنی سائر ناسده کوردیکی کبی
عکس واثر کورر ولیکن اول کاملك وجودندن انك سپد جسمی معانی وحقایق
میوه‌لریله پر اولور پس اول کاملك وجودی وکرم وجودی سائر ناسك وجودی کبی
عکس اولمز بلکه فی الحقیقه تجلیٔ حقدر که اندن ظهوره کلور (می) پس بمعنی
باغ باشد این نه آب ＊ پس مشو عریان چو بلقیس ازحباب) پس معنیده بو باغ اولور

آب اولمز پس بلقیس کبی حبابدن عریان اولمه حباب آب اوزره ظهوره کلان
ومتعین اولان کفه دیرلر که معناده اول عین آبدر یعنی چونکم برآب لطیف شکلنده
مرئی اولان شیئك اوزرنده عکس شکلنده ظاهر اولان میوه‌لری تجربه ایلدکده
عکس اولمیوب حقیقتله انلری میوه بولدقده اول آب صورتا آب ومعناده برباغ
لطیف کبیدر پس بلقیس صرح ممردی آب صافی ظن ایلیوب فی الحال ساقلرنی
کشف ایدوب عریان اولدیغی کبی سن هم اول عالی جناب اولان کاملی آب
وحباب کبی مطلق مظهر عکوس ظن ایلیوب جامهٔ تدبیر ولباس ادراك واحتیاطدن
عریان اولمه اکر اول آب وحباب شکلنده کورندی ایسه معناده باغ حقیقت وروضهٔ
حکمت و معرفتدر بلقیسك سلیمان پیغمبر علیه السلامه کلمسنك وسلیمان پیغمبر
علیه السلامك قوری یردن آب صافی شکلنده برصرح ممرد دوزمسی تفاسیرده
مسطوردر (می) بارکونا کونست برپشت خران ＊ هین بیك چوب این خرانرا
تو مران ＊ بریکی خر بار لعل وکوهرست ＊ بریکی خر بار سنك ومرمرست)
مثلا خرلرك اوزرنده کونا کون باروار در آکاه اول سن بو خرلری برچوبله سورمه
یعنی بهر حال هرکسك نفسی برکونه باری مرتکب اولدیغی ملابسه ایله مرکبه
بکزر پس بو ناسك نفوسی مرکبلرینك اوزرنده کونا کون یوکلر واردر که برینك
کتوردیکی برآخرك کوتردیکنه بکزه‌مز پس سن بوجمله‌بار کیرلری وخرلری برنظرله
کورمه و برقیاس چوبیله سورمه که بونلرك جمله سنك کتوردیکی بار متساوی
ومتشابه دکلدر مثلا برخرك اوزرنده اولان بار لعل وکوهردر که انك بردانه‌سی
نیچه یوزبیك فلوری دکر و برخرك اوزرنده اولان بارسنك ومرمردر که اکرچه
ظاهرا ثقیلدر لکن معناده بی قیمت وکمتردر پس بوجمله ناس هپسی مظاهر اسماء
و صفات الهیدر جمله سنك خالق حق اولیجق بو جمله‌سی برابردر دیمه و بونلری
برنظرله کورمه که بونلرك هر برینك میانده فرق بسیار وتفاوت بی شمار واردر
❁ مثنوی ❁ برهمه جوها تواین حکمت مران ＊ اندرین جو ماه بین عکسش
مخوان ＊ آب خضرست این نه آب دام ودد ＊ هرچه اندروی نماید حق بود ＊
زین تك جو ماه کوید من مهم ＊ من نه عکسم هم حدیث وهم رهم) دوکلی
جویلر اوزره‌سن بو حکمکی سورمه بو جویده ماه کور اکا عکس اوقومه یعنی اکرچه
جمیع ناسك وجودلری جویلر کبیدر وحق تعالینك ذات وصفاتی ماه ونجوم
کبیدر که انلرك وجودی جویلرنده منعکس اولمش وظهوره کلمشدر ایمدی
بوخلایقك وجودی مظاهر اوصاف الهی اولیجق انبیا علیهم السلام واولیای
کرامك وجودلری مظاهر اوصاف الهی اولیجق بوجمله‌نك وجودلری بردر
ومظهر اوصاف الهی اولمقده برابردر دیمه‌سن بو حکمکی توکل وجود جویلرینه

سورمه وبونلرده مرئی اولان هب عکس صفات الهیدر دیوب طورمه بو خواجهٔ کاملك جوی وجودنده ماه حقیقتی کور واکا عکس اوقومه که آنك آب وجودنده مرئی اولان حقیقتدر عکس وپرتو قبیلندن دکلدر بو خواجهٔ کاملك وجودی فی المثل آب حضردر آب دام وددکلدرکه بو آب حیاندن هرکیم نوش ایدرسه حیات ابدیه وسعادت سرمدیه بولور اماسائر ناسك وجودلری آب دام ودد کبیدر انلردن نوش ایدین یابر دامه کرفتار اولور یابر بلایه ویاخود هلاك اولور هرنه که خواجهٔ کاملك وجودنده کوریورسه حقیقت اولور عکس وپرتو قبیلندن اولمز بو جوبك دیبندن ماه بن مهم دیر یعنی بو خواجهٔ کاملك جوی وجود بنك باطنندن ماه حقیقت لسان اشارتله ای طالبلر بن ماه حقیقتم بن عکس دکلم خواجه نك وجودی ایله هم حدیث وهمراهم دیر یاخود معنی اول ماه حقیقت بن عکس دکلم بلکه هم کلامم وهم طریقم دیو سویلر نته کم اول ماه حقیقت بعض ولیلرك جوی وجودندن انا الحق دیدی وبعضلردن دخی (سبحانی ما اعظم شانی) دیو سویلدی ﴿ مثنوی ﴾ اندرین جو آنچه بربالاست هست * خواه بالاخواه دروی کیر دست * ازدکرجوها مکیر این جوی را * ماه دان این پرتو مه روی را) بو جویده اول نسنه که بالاده در واردر استرسك بالایه و استرسك اکا ال طوت غیری جویلر جنسندن طوتمه بو جویی بو ماه رویك پرتونی ماه بیل اول نسنه که عالم بالاده ومرتبهٔ اعلاده واردر اول نسنه نك جمله سی بو خواجهٔ کاملك جوی وجودی ایچره واردر پس سن استرسك اول نسنه لر بالذات عالم اعلادن وحضرت خدادن اخذایله واسترسك اول کامل ومکمل اولان خواجه نك جوی وجودنه ال طوت ومرادی اندن اخذایت زنهار بو کاملك وجود شریف وجوی اطیفنی غیری جویلر جنسندن طوتمه وبونی سائر بشره قیاس ایتمه بلکه بو ماه روی اولان کاملك پرتونی عین ماه بیل وماه حقیقتی اول خواجه نك وجودندن تجلی قیلمش وظاهر اولمش کور وآنك مظهر اوصاف الهی اولدیغنه برخوش نظر ایرکور تاکم حقیقت بین اولانلردن اوله سن واحولك مرتبه سندن قورتله سن ﴿ مثنوی ﴾ این سخن پایان ندارد آن غریب * بس کریست ازدرد خواجه شد کئیب) حاصل کلام خواجهٔ کائنانك و دخی اکا وارث اولان عالی صفاتك اوصاف کمالاتنه متعلقه اولان کلمات پایان طوتمز اول غریب وامدار چونکم خواجه نك وفاتندنصکره خبردار اولدی خواجه نك دردندن اوتری چوق اغلدی ومحزون وشکسته اولدی وعاجز ومضطر قالدی حتی شهر پایمردی ودخی بعض اعیانی انك حالنی طویدی و بیلدی و پایمردك قلبنه مرحمت کلوب انك دینی اعیان شهره عرض ایلیوب توزیع ایلدی نته کم بو سرخ شریفدن معلوم اولور که بیورد لر

﴿ توزیع کردن پایمرد در جملهٔ شهر تبریز وجمع شدن اندك چیز ورفتن آن غریب بتربهٔ محتسب بزیارت واین قصه رابرسر کور او کفتن بطریق نوحه ﴾

بو سرخ شریف شهر تبریزك جمله اغنیاسنه اول غریب وامدارك دیوننی ادا ایلمك ایچون پایمردك یعنی کتخداسنك توزیع ایلمسی وانلرك جمله سندن برازجق شیٔ جمع اولمسنك واول غریب وامدار بونی کوردکدنصکره محتسب تبریزینك تربه سنه زیارت طریقیله کیتمسنك وبو قصه یی نوحه طریقیله اول محتسب تبریزینك قبری اوزره سویلمسنك ونوحه ایلمسنك بیانندهدر ﴿ مثنوی ﴾ واقعهٔ آن وام اومشهور شد * پایمرد ازدرد اورنجور شد * ازپی توزیع کرد شهر کشت * ازطمع میکفت هر جاسر کذشت * هیچ ناورد ازره کدیه بدست * غیر صد دینار آن کدیه پرست) اول غریبك اول وامی واقعه سی اهل تبریز میاننده مشهور اولدی واول غریبك محتسبه اعتماد ایتمکله بوقدر دیون ارتکاب ایلدیکی خلق ایچنده شیوع بولدی پایمرد اول غریبك دردندن رنجور اولدی یعنی اکا زیاده مرحمت ایلدیکندن خسته خاطر اولدی پایمرد برقومك قیمنه ونقیبنه وشهر کتخداسنه دیرلر اول پایمرد توزیعدن اوتری شهرك اطرافنی طولاندی درهم ودیناره طمعندن اوتری هرقنده اولسه سر کذشتی سویلردی واول غریب وامدارك محل مرحمت اولدیغنی اعیان شهره نقل ایلردی الحاصل بوقدر جد وسعی ایلدی کدیه ودریوزه بولندن الله هیچ برشیٔ کتورمدی اول کدیه پرست یوز التوندن غیری بودوکلی شهر خلقندن انجق یوز التون قدر مبلغ اله کتوره بیلدی (می) پایمرد آمد بدودستش کرفت * شد بکوران کریم پس شکفت * کفت چون توفیق یابد بندهٔ * که کند مهمانیٔ فرخندهٔ * مال خود ایثار راه او کند * جاه خود ایثار جاه او کند) پس پایمرد کلدی اول غریب وامدارك ایکی النی طوتدی یاخود انی ایکی الیله طوتدی اول سخا وکرمده چوق عجیب اولان کریمك قبری جانبنه کتدی اول پایمرد اول غریب وامداره دیدی چونکم بر بنده توفیق الهی بوله واکا حق تعالی هدایت قیله که اول بنده برفرخنده نك مهمانلغن ایلیه اول فرخنده اولان دولتلو کندی مالنی اول کسه نك یولنه ایثار ایلر وکندی جاهنی او کسه نك جاهنه ایثار ایلر (می) شکر اوشکر خدا باشد یقین * چون باحسان کرد توفیقش قرین * ترك شکرش ترك شکر حق بود * حق او لاشك بحق ملحق بود) یقین بودرکه اول موفق اولان فرخنده نك شکری خدا انك شکری اولور چونکم توفیق الهی اول فرخنده یی احسان ایلمکه قرین ایلدی لازم کلدیکه اول سبب احسان وکرم اولان کسه یه شکر ایلیه سن زیرا آنك شکرنی ترك ایلمك حق تعالینك شکرنی ترك ایلمکدر (من لم

یشکر الناس لم یشکر الله) حدیثی بو معنایه دلالت قیلور اول منعمك حقی لاشك
حضرت حقه ملحق اولور زیرا اول منعم انعام حقه واسطه وآلت اولمشدر
پس احسان دیده اولان کسه اوزره اکا دخی شکر قیلمق لازم کلور ❊ مثنوی ❊
شکر میکن مرخدارا در نعم * نیز میکن شکر ذکر خواجه هم) خدای تعالی
حضرتلرینه نعمتلرده شکر ایله دخی سبب نعم اولان خواجه نك شکرنی
وذکرنی ایله یعنی سکا بر خواجه کرمدن وافر نعمت کلسه سن اول نعمتلر خصوصنده
خدای تعالی حضرتلرینه شکر ایله ودخی اول نعمتلری سکا ایصال ایلین وآلت
حق اولان خواجه یه هم ایله که حضرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلم
(اشکر الناس لله اشکرهم للناس) بیورمشلردر رواه اسامة بن زید وابن مسعود
رضی الله عنهما ❊ مثنوی ❊ رحمت مادر اکرچه از خداست * خدمت اوهم
فریضست وسزاست) مادر مهربانك رحمتی اکرچه خدادندر یعنی والدهٔ
مشفقه نك کندی فرزندی اوزره مرحمت وشفقت ایلسی کرچه حضرت
حقدندر اما ینه اول مادرك خدمتی فریضه وسزادر زیرا حق تعالی حضرتلری
والدینه دخی (ان اشکرلی ولوالدیك) دیمکله شکر ایلك ایچون امر قیلمشدر
ودخی انلرك هر برینه احسان ایلمکه حکم ایلمشدر کما قال فی سورة بنی اسرائیل
(وقضی ربك الا تعبدوا الا ایاه وبالوالدین احسانا) وحقوق والدین حقنده آیات کریمه
واحادیث شریفه چوق وارده اولمشدر حدیث کتابلرنده وموعظه کتابلرنده
هم بونك ایچون مستقل بر باب ایلمشلردر تفصیله حاجت بوقدر ❊ مثنوی ❊
زین سبب فرمود حق صلوا علیه * که محمد بود محتال الیه) بو سببدن حق تعالی
حضرتلری مؤمنلره صلوا علیه بیوردی زیرا محمد علیه السلام حضرتلری
محتال الیه اولدی بو بیت سورهٔ احزابده اولان آیت کریمه یه اشارتدر (قال الله تعالی
(ان الله وملائکته) تحقیقا الله تبارك وتعالی وملائکه سی (یصلون) تصلیه
ایدرلر (علی النبی) پیغمبرك اوزرینه صلوة اللهدن رحمت وملائکه دن استغفار
ومؤمنلردن دعادر (یا ایها الذین امنوا صلوا علیه) ای خدا ورسوله تصدیق
ایلینلر اول پیغمبر علیه السلامه دعا ایلیك یعنی اللهم صل علی محمد وعلی آل محمد
دیو سویلیك (وسلموا تسلیما) دخی سلام ایلیك اکا سلام قیلمقله یعنی (السلام
علیك یا ایها النبی ورحمة الله وبرکاته) دیمك بعضلر سلامی انقیاد معناسنه المشلر
سلموا ای انقادوا لاوامره دیمشلردر وبو آیت صلواتك وجوبنه دلالت ایدر وجمله
علما امر وجوب ایچون اولدیغنه متفقلردر ولکن مقدارده اختلاف ایتمشلردر مثلا
امام مالك جمیع عمرنده برکره ایتمك واجبدر وساٸرلری مندوب ومستحبدر دیمشلر
و بعضیلر مجلسده ذکر اولندقده برکره تصلیه واجبدر وساٸری مندوب ومستحبدر

دیمشلر (می) در قیامت بنده را کوید خدا * هین چه کردی آنچه دادم مر ترا *
کوید ای رب شکر تو کردم بجان * چون ز تو بود اصل آن روزی و نان) قیامتده
خدای تعالی بر بنده سنه دیه آکاه اول ای بنده اول نعمتلر یکه بن سکا ویردم سن نه
ایلدك اول بنده دیرکه ای بنم ربم سنك جان ودل ایله شکرك ایلدم وسکا مدح
وثنا رسویلدم چونکم اول رزق ونانك اصل ومنشأی سندن ایدی یعنی چونکم
اول نان وغدانك اصلی سندن ایدی اول نعمت مقابله سنده سکا شکر ایلدم دیر
وشکرنه دیمکدر وآنك مرتبه لری نه قدردر بیان اولندی (می) کویدش حق نی
نکردی شکر من * چون نکردی شکر آن اکرام فن * بر کریمی کردهٔ ظلم وستم *
که ز دست او رسیدت نعمتم) حق تعالی اول بنده یه دیر یوق بنم شکرمی ایلمدك
چونکم اول اکرام فنلونك شکرنی ایلمدك یعنی چونکم اول فنی اکرام وخوی
وخصلتی احسان وانعام اولان منعمه شکر ایلمدك بکا دخی شکر ایلمدك بر کریمه ظلم
وستم ایلمشسن اکا شکر ایتمکله که بنم نعمتم سکا انك الندن ایرشدی یعنی شول
بر کریمه ظلم وستم ایلمشسن که بنم نعمتم سکا انك الندن ایرشدی چونکم انك حقنی
بیلمکله وآکا شکر قیلمغله اکا جفا ایلدك اول جفایی معناده بکا ایلدك پس ینه اول
بایمردنه کار ایلدیکنی بیان ایلمکه شروع ایدوب بیوررلر ❊ مثنوی ❊ چون
بکوران ولی نعمت رسید * کشت کریان زار و آمد در نشید * کفت ای پشت
وپناه هر نبیل * مرتجا وغوث ابناء سبیل * ای غم ارزاق ما بر خاطرت * ای چو رزق
عام احسان وبرت) چونکم اول غریب وامدادر بایمردله بیله کلوب اول ولی نعمتك
قبرنه ایرشدی کریان اولدی زاریلك قیلدی وسؤال وطلب ایلمکه کلدی نشید
نونك فتحیله وشینك کسریله شول شعردرکه خلق ایچنده اوقنور بونده مرثیه
اوقیمق معناسی مراد اولور اول غریب بوکونه نوحه ایدوب دیدی ای هر نبیلك
پشت وپناهی نبیل بزرك ونیکو معناسنه درفقیر معناسنه دخی استعمال اولنور
بونده فقیر معناسنه اولمق مناسب کورینور اکرچه ای اولولرك ونیکو کارلرك پشت
وپناهی دخی دیمك جائز اولور ای ابنای سبیلك غوثی ومرتجاسی یعنی ای مسافرلرك
وبول اهلنك ممد ومعینی ومحل رجاسی ومأوی وملتجاسی دیدی ای شول صاحب
سعادتکه بزم ارزاقمز غمی سنك خاطرك اوزره درای سنك احسانك وبرك رزق
عام کبیدر بعض نسخه ده عامه نصکره واو عاطفه واقع اولمشدر غلط ناسخدر
وخطادر اصح اولان نسخه ده واو عاطفه احساندن نصکره واقع اولمشدر
❊ مثنوی ❊ ای فقیرانرا عشیره و والدین * در خراج وخرج ودر ایفاء دین)
ای فقیرلره والدین وعشیره کبی اولان صاحب دولت خراجده وایفاء دینده
یعنی ای فقیرلرك دینی ایفا وادا ایلمکده وخرجلرنی کورمکده وخراج وتکالیف

وقتده انلرك خراجنی و تكلیفنی اوزرینه القده وانلردن پدرومادر كبی مهربان اولان وقوم قبیله كبی معین وظهیر كلان صاحب سعادت دیدی ﴿ مثنوی ﴾ ای چو بحر از بهر نزدیكان گهر * داده تحفه سوی دوران مطر) ای بحر كبی نزدیكلردن اوتری گهر ویرمش ودورلر جانبنه مطر تحفه ویرمش یعنی ای دریا كبی كندویه قریب اولنلره گوهر ویرمش وكندی قربندن وجوارندن بعید اولنلره بارانی تحفه گوندرمش یعنی سحاب دریادن امطاری آلوب دریادن دور اولان یره اول مطرلری تحفه ایلدیكی كبی سن دریای كرمدن دخی بركسه اول درهم ودیناری آلوب بعید اولنلره انی سندن تحفه ویرن دولتلو دیدی ﴿ مثنوی ﴾ پشت ماكرم از تو بود ای آفتاب * رونق هر قصر وهر گنج خراب) ای آفتاب بزم ارقه مز سندن كرم ایدی ای هر قصرك رونقی وهر خرابك گنجی یعنی ای هر قصرك رونقی و ای هر خرابه نك گنجی اولان آفتاب كرم بزم پشتمز سندن كرم وقوی اولدی وسكا اعتماد وانكا اتكاله بو قدر دبونی ارتكاب قیلدی سن بنم قصردر و نمك رونقی وتابی وخراب اولان قلبمك گنج بی حسابی ایدك دیدی ﴿ مثنوی ﴾ ای در ابرویت ندیده كس گره * ای چو میكائیل زادرزق ده) ای سنك رویكده وابروكده كمسه چین وگره گورممش ای میكائیل كبی زادورزق ویریجی یعنی حضرت میكائیل علیه السلامی حق تعالی حضرتلری ارزاق اوزره موكل ایلیوب هركسه مقسوم اولان رزقی میكائیل علیه السلام حضرتلری ویردیكی كبی سن هم انك قوللرینه زاد ورزق ویریجیسن باخصوصكه بو احسان وكرمده كمسه سنك روی شریفكده عقده وچین گورممشدركه اسخی واكرم اولان كمسه لرك خلق اطیفی بویله اولوركه جود وعطا ایلدكده گولر یوزایله وشیرین سوز ایله جود وعطا ایلر ﴿ مثنوی ﴾ ای دات پیوسته نادریای غیب * ای بقاف مكرمت عنقای غیب) ای سنك گوكلك دریای غیبه پیوسته اولان ای مكرمت قافنده عنقای غیب اولان دولتلو یعنی ای سنك گوكلك عالم غیبك دریای جودنه متصل اولان صاحب دولت ای مكرمت كوه قافنده عنقای غیبی اولان صاحب سعادت دیدی (می) یادناورده كه از مالم چه رفت * سقف سمت همتت هرگز نكفت) یاد گتورممش بویله دیوكه مالمدن نه كندی سنك همتك سقفنك سمتی هرگز شكافته اولمامش نكفت كاف عربیك فتحه سیله یارلدی معناسنه در كفتن لفظندن مشتقدر كفتن یارلمغه دیرلر یعنی اول غریب بو گونه نوحه ایلدی واكا بو گونه مدح سویلیوب دیدیكه ای خواجۀ كریم سن شول جود وكرم صاحبیسنكه هرنه قدر مال ورزق عطا ایلسك مالدن نه كندی دیو خاطره گتورممشسندر وسنك عالی اولان همتك سقفی هرگز شق اولمدی وهمت عالیه كه فتور ونقصان گلدی

(می) ای من وصد همچو من در ماه وسال * مرترا چون نسل تو گشته عیال) ای بن ویوز بنم كبی كمسه لر آیده ویلده تحقیقا سكا سنك نسلك كبی عیال اولمشدر یعنی ای سن شول بر كریم وسخی وجوانمردسنكه بن وبنم كبی نیجه یوز محتاج وفقیر كمسه لر هر آیده وهر یلده سنك اولاد وانسالك گیندیكه نیجه عیال اولدیسه بز دخی اولاد وانسال كبی سكا عیال اولدق وسندن نیجه لطفلر واحسانلر وعایتلر بولدق دیدی بونده اول غریب وامدار لسانندن سخی وجوانمرد اولان كمسه لرك اوصافنی واحوالنی بیان ایلمشلردركه كریم الطبع سخیلرك محتاجلرله معامله سی بویله اولور وسخا وكرم صاحبی فقرا وضعفایه لطف واحسانی بویله دیمكی اشعار قیلور ﴿ مثنوی ﴾ نقد ما وجنس ما ورخت ما * نام ما وفخر ما وبخت ما * تو نبردی ناز وبخت ما نمرد * عیش ما ورزق مستوفی نمرد) بزم نقدمز وبزم جنس متاعمز وبزم رختمز وبزم نامز وبزم فخرمز وبزم بختمز ایدك ای خواجۀ كریم سن اولمدك بزم نازمز وبختمز اولدی یعنی مؤمنلر اولمزباخصوص كه كریم النفس اوله سن بزم بختمز ایدك وبزسنكله نازایلردك سن دار فنادن دار بقایه انتقال ایلدك وبزم بختمز ونازمز وعیشمز ومستوفی اولان رزقمز اولدی سن گتدكله عیشمزه ومستوفی اولان رزقمزه نقصان گلدی ﴿ مثنوی ﴾ واحد كالالف در رزم وكرم * صد چو حاتم گاه ایثار ونعم) رزمده وكرمده بیك كمسه كبی بر كمسه ایدك ایثار ونعم وقتنده یوز حاتم كبی ایدك یعنی شجاعتده وكرم قلمقده نیجه بیك آدمه معادل ایدك كه سنك شجاعتك وكرمك نیجه بیك آدم قدر وار ایدی ونعمتلر وایثار نثارلر ایلمك وقتنده سن نیجه یوز حاتم طی كبی بر كمسه ایدك دیدی ﴿ مثنوی ﴾ حاتم ار مرده بمرده می دهد * گرد كانهای شمرده می دهد * تو حیاتی می دهی در هر نفس * كز نفیسی می نگنجد در نفس * تو حیاتی میدهی پس پایدار * نقد زربی كساد وبی شمار) حاتم اگر مرده یی مرده یه ویردیسه معدود جوزلر ویرر یعنی حاتم طیك ویردیكی درهم ودینار در و متاع دنیای غداردركه فی الحقیقه بونلر مرده دررلر وبونلره طالب اولان اهل دنیا دخی مرده حكمنده دررلر ولهذا قال علیه السلام (لاتجالسوا الموتى الا وهم اهل الدنيا) و قال علیه الصلوة والسلام ایضا (ایاكم ومجالسة الموتى قالوا ومن الموتى يارسول الله قال النبي صلى الله تعالى علیه وسلم الاغنياء) اصحاب نهی قتنده معدود اولان درهم ودینار صایلمش جوزلر كبیدر پس عند العارفین حاتم طائینك سخاسی سخا دگلدر زیرا حاتم بر مرده وجماد اولان شیلری طالب دنیا اولان كمسه لره بذل وایثار ایدردی آنك درهم ودیناری وبرمسی رجال مرتبه سنه بالغ اولان اهل كمال قتنده اطفاله صایلمش جوزلر ویرمك كبیدر اما سن ای سخی كامل وجوانمرد اولان فاضل هر نفسده طالب

حیات طیبه اولنلره برحیات ابدیه و یررسنکه نفیسلکدن نفسد صیغمز نفس بونده کلام معناسنه در یعنی ای اجود واسخی اولان کامل سن هروجهله حاتم طائیدن اجود واسخاسن وسنك ویردیکك آنك ویردیکندن افضل واعلادر زیرا سن هردمده طالب اولان آدمه حیات فانیه و نعمت روحانیه و غدای نورانیه ویررسن که اول حیات فانیه زیاده نفاستندن آلامه صیغمز وغایت لطافتندن دهانه وبیانه کلمزسن شول لطف وکرم صاحبی اهل سعادتسن که زیاده پایدار وابدی برحیات ویررسن و بی کساد و بی شمار اولان نقد زری ویررسن بونده بی کساد اولان نقد وزردن مراد حکمت زرلریدر بی شمار اولمسی * ومن یؤت الحکمة فقد اوتی خیرا کثیرا * آیت کریمه سنك مقتضاسنجه خیر کثیر اولمشیدی وزر حکمته اصلا کساد اولمق احتمالی یوقدر بلکه همیشه دنیاده وآخرتده رواج ورونق بولمقده در کما قال (فی دیباجة السفر الثالث و یأخذ من کنز الحکمة الاموال العظیمة التی لا تنکسر ولا تورث میراث الاموال وقال الحکیم الترمذی الجود التام بذل العلم فان متاع الدنیا عرض زائل ینقصه الانفاق و العلم عکسه فانه دائم وباق * وبورایه مناسب اولان بعض کلمات بیان اولندی ﴿ مثنوی ﴾ ورانی نابوده یك خوی ترا * ای فلك سجده کنان کوی ترا) سنك بوخویکه بروارث اولمش ای فلك سنك کویکه سجده ایدیجیدر خواجهٔ تبریزینك غریب وامدار اسانندن مدحنی ایتمك مناسبتله خواجهٔ کائنات حضرتلرینك مدحنه اشارت بیوررلر که ای خواجهٔ عالم وای سید واد آدم سنك برخوی شریفکه بروارث اولمش وخلق عظیمکی برکسه بولمش که سنك شان شریفکده حضرت حق (انك لعلی خلق عظیم) بیورمشدر ای سن شول عظیم الشانسن که فلك سنك مقام ومکانکه سجده کناندر ﴿ مثنوی ﴾ خلق را از کرك غم لطفت شبان * چون کلیم الله شبان مهربان) خلق ایچون غم کرکندن سنك لطفك شباندر کلیم الله کبی شبان مهرباندر یعنی غم والم که فی المثل برکرك درنده کبی خلقه مضر وزیانکار برحالتدر سنك لطف ومرحمتك بوخلق عالمی الم قورتلرندن حفظ وحمایت ایدیجیدر مهربان اولان کلیم الله حضرتلری کندی قیونلرینه شفقت ایدوب انلری حفظ وحمایت ایلدیکی کبی شول زمانده حضرت موسی صلوات الله علی نبینا وعلیه شعیب نبی علیه السلام حضرتلرینك صفورا نام دخترینی تزوج ایتدی شعیب نبی علیه السلام حضرتلری اکا برعصا وکندی قیونلری سوروسندن برسوری قیون ویروب مصر جانبنه کتمکه وخلق حقی یولنه دعوت ایتمکه اذن واجازت ویردی حضرت موسی علیه السلام خاتونینی یاننه آلوب مصر جانبنه متوجه اولوب اول قیون سوروسنی سوروب برکون اخشام زماننده باد و باران اولنده وادی ایمن کنارنه کلدیلر حکمت اللهك

اول شب ظلمانیده خاتونلرینه وضع حمل ایلمك اقتضا ایتدی برجانبدن ظلمات شب و برجانبدن دخی رعد و برق و باد و بارانك ظهوری واستیلاسی اول حضرتی مضطر قودی مع هذا اول قیونجقلر دخی هر بری برجانبه فرار ایتمکه باشلدی هله بونلری نه حال ایسه بریره جمع ایلدی اما بونلرك ایچنده بربسی اول حضرتدن قاچدی واول دخی سکردوب آنك اردنه دوشدی نته کم بو حکایته بو ابیات شریفه ایله اشارت ایدوب بیوررلر ﴿ مثنوی ﴾ کوسفندی از کلیم الله کریخت * پای موسی آبله شد نعل ریخت * در پی اوتا بشب درجست و جو * وآن رمه غائب شده درچشم او * کوسفند ازماندکی شدسست و ماند * پس کلیم الله کرد ازوی فشاند * کف همی مالید برپشت وسرش * می نواخت ازمهر همچون مادرش * نیم ذره طیرکی وخشم نی * غیرمهر ورحم وآب چشم نی * کفت کیرم برمنت رحمی نبود * طبع تو بر خود چرا استم نمود) برکوسفند کلیم الله علیه السلام حضرتلرندن قاچدی و حضرت موسی علیه السلام آنك اردنجه محکم سکرتدی حتی اول حضرتك پای مبارکی آبله اولدی ونعلی دوکدی یعنی زیاده سکرتمکدن ششدی وقابه رق اولدی و باشمقلرنی دوکدی اول قیونك اردنجه اخشامه دك جست وجوده اولدی واول قیون سوروسی آنك کوزندن غائب اولمشدی اول سوریدن قچان قیون مانده لکدن یعنی یورغونلقدن سست اولدی وقالدی پس کلیم الله علیه السلام حضرتلری اول قیونجغی طوتدی وآندن توزی سلکدی وآنك ارقه سنه وباشنه مرحمتلر الني سوردی وصغادی ومهر ومحبتدن انی مادر کبی اوخشادی وشفقت قیلدی یارم ذره قدر اول حضرته تیره لك وخشم اولمدی مهردن ورحمدن وآب چشمدن غیری اولمدی یعنی اول حضرت کرچه بو قدر تعب وزحمت چکدی لکن اصلا بولانمدی و خشمه کلمدی وآغلمقدن وشفقت ومرحمت قیلمقدن غیری اول حضرتدن برخوی وخصلت صادر اولمدی خصوصا بغایت غضبناك ایدی اما مرحمت وشفقتی دخی زیاده غالب ایدی کمال شفقتدن اول فرار ایلین کوسفنده دیدی ای دردمند طوتلم که سنك بکا رحمك اولمدی سنك طبعك سکا نیچون ستم کوستردی اکر بکا مرحمت ایتیوب آجیمه دك ایسه کندی نفسکه باری بو تعب وزحمتی نیچون روا کوردك دیدی و بوکونه مرحمت وشفقتلر اظهار ایلدی ﴿ مثنوی ﴾ باملائك کفت یزدان آن زمان * که نبوت راهمی زیبد فلان) یزدان حضرتلری جل وعلا ملائکه یه اول زمان دیدیکه ای بنم ملکلرم فلان قولم نبوته یراشور ورسالته لایق اولورکه اندن بو مرتبه مرحمت وشفقت وحسن سیرت ظهوره کلور قیونجقلره بو مرتبه مرحمت وشفقت ایلین بنم قوللرمه دخی راعی وداعی اولسه وانلره تربیه ایدوب حمایت قیلسه لایق اولور بیوردی ﴿ مثنوی ﴾ مصطفی فرمود خود که هر نبی * کرد چوبانیش

برنا یاصبی * بی شبانی کردن وآن امتحان * حق نه دادش پیشوایی جهان * کفت سائل هم تونیز ای پهلوان * کفت من هم بوده ام دهری شبان * تاشود پیدا وقار وصبر شان * کرد شان پیش از نبوت حق شبان) بو ابیات شریفه بو حدیث لطیفه اشارت اولور که امام بخاری رحمة الله علیه حضرتلری ابوهریرة رضی الله تعالی عنه حضرتلرندن روایت بیوررلر قال صلی الله تعالی علیه وسلم (مابعث الله نبیا الا رعی الغنم فقالوا وانت یارسول الله فقال علیه السلام نعم کنت ارعی علی قراریط لاهل مكة) كذا فی المشارق والمصابیح فی باب الاجارة و معنای شریفی الله تبارك وتعالی بر پیغمبری بعث ایلمدی الا پیغمبر قیون كوتدی پس اصحاب كرامدن اوراده حاضر اولنلر دیدیلر یارسول الله سن دخی قیون كوتدكمی حضرت نبی علیه السلام دیدی نعم بن دخی قیون كوتدم اهل مكه ایچون قیراطلر اوزره بعضلر قراریط مكه اطرافنده بر موضعك اسمیدر واحد طاغنه دخی دیمشلر دیرلر بو تقدیرجه علی فی معناسنه در دیمشلر و بعضلر دخی قراریط قیراطك جمعیدر قیراط نصف دانقه دیرلر یعنی اهل مكه بنی استیجار ایدوب انلره هركون برقیراط اجرتله قیون كوتدم دیمك اولور و بو ابیات شریفه دخی بو حدیث شریفی تفسیر قیلور بیوررلر كه مصطفی صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری بیوردیكه هرنبی اول قیونه چوبانلق ایتدی برنا یاصبی ایكن و یاخود بیوبوب جوان اولدیغی حالنده قیون كوندی دیدی چوبانلق ایلمكسزن واول امتحان واختبارسز حق تعالی اول پیغمبره جهان پیشوالغنی و یرمدی الا اول پیغمبر قیون چوبانلغنی اتشدكدن وحق تعالی آنی رعی غنمه مبتلا قیلدقدنصكره پیشوالق و یری اول مجلسده بر سائل اول حضرته دیدی هم سندخی قیون كوتدكمی ای پهلوان نبوت ورسالت دیدی اول حضرت صلی الله تعالی علیه وسلم دیدی بن هم بردهر شبان اولمشم بن دخی مكه وادیلرنده برزمان اجرتله رعی غنم قیلمشم دیدی وانبیای عظامك قیون كوتملرنده حكمت بودركه تا كه نلرك وقاری وصبری زیاده اوله انكچون حق تعالی انلری نبوتدن مقدم قیون چوبانی ایتدی وانلرك هر بریسی قبل البعث قیون كوتدی قال شارح المصابیح فی شرح هذا الحدیث علة رعیهم الغنم انهم اذا خالطوا الغنم زاد لهم الحكم و الشفقة فاذا صبروا علی شفقة رعی الغنم وعلموا اختلاف طبایع كل فرد من الغنم وصبروا علی جمعها مع تفرقها فی المرعی و المشرب عرفوا ضعفها واحتیاجها الی النقل من موضع الی موضع صبروا علی مخالطة العوام مع اختلاف طباعهم وقلة عقول بعضهم وتمل نفوسهم من دعویهم الی الدین لانهم اعتادوا تحمل المشقة ﴿ مثنوی ﴾ هر امیری كوشبانی بشر * آنچنان آرد كه باشد مؤتمر) هر برامیركه او بشر نوعنك چوبانلغنی آنجلین كتوره كه مؤتمر اوله مؤتمر امری قبول ایلمش معناسنه در یعنی

هر برحاكم نوع بشرك چوبانلغنی آنجلین كتورمك كركدركه اول حاكم الله تعالینك امرنی قبول ایلمش اوله وآنك قوللری ایچنده الله تعالینك بیوردیغی اوزره حكومت قیله ﴿ مثنوی ﴾ حلم موسی وار اندر رعی خود * او بجای آرد بتدبیر خرد * لاجرم حقش دهد چوبانی * برفراز چرخ مه روحانی) كندینك رعیتنده موسی وار حلمی او برینه كتوره تدبیر خردله یعنی اول امیر كندینك رعایاسی خصوصنده حضرت موسی علیه السلام كبی تدبیر خردله حلم وشفقتی برینه كتوره وهركسه مرحمت وعدالت اوزره اوله چونكم اول امیر كندی رعیه سی ایچره بو یله عمل قیله لاجرم حق تعالی اكا چرخ ماهك فوقی اوزره روحانی برچوبانلق و یرر فراز بونده فوق معناسنه اولور چرخ مه فلك قمر دیمكدر بونده مرتبهٔ اعلی مراد اولور یعنی برامیر كندی رعایاسی ایچره عقل وتدبیرله موسی علیه السلام وار حلم ومرحمتی برینه كتوره لاجرم حق تعالی اكا من حیث المعنی فلك قمردن عالی مرتبه اوزره روحانی برراعیلك وداعیلك و یرر وآنی عادل اولان امیرلر مرتبه سنه ایركورر كه عادل اولان امیرلرك مرتبه سی (ان المقسطین عندالله علی منابر من نور عن یمین الرحمن) حدیث شریفنك حسبنجه عندالله نوردن منبرلر اوزره اوتورمقدر ﴿ مثنوی ﴾ آنچنانكه انبیا ازین رعا * بركشید وداد رعی اصفیا) آنجلین كه انبیای عظام علیهم السلامی بو رعایه دن حق تعالی چكدی وانلره اصفیا رعینی و یردی اصفیا صفینك جمعیدر بو اصفیادن مراد انبیا علیهم السلامه متابعت ایلین مؤمنلردركه نوع بشر حیواناته نسبتله صفیلرو نوع بشردن انبیا علیهم السلامه ایمان كتورن و كندیلرینی متابعت مرتبه سنه یتورن امم دخی صفیلردر پس توضیح معنی بو یله دیمك اولوركه الله تعالی حضرتلری اول امیری خلق چوبانلغندن بوقری چكوب آنجلین اكا برروحانی چوبانلق و یرركه انبیای عظام علیهم السلامی نته كم بوقیون چوبانلغندن بوقری چكدی وصفی اولان مؤمنلرك رعینی وتربیه وارشادنی انلره و یردی پس مناسبتله بو قدر معارف بیوردقلرندنصكره ینه اول غریب وامدارك خواجهٔ تبریزی نه دیدیكنی بیان ایلمكه شروع ایدوب بیوررلر ﴿ مثنوی ﴾ خواجه یاری تودرین چوبانیت * كردی آنچه كوركرد د شانیت) ای خواجه سن باری بوچوبانلغكده اول نسنه یی ایتدك كه سنك شانی وعایبك كور اولور شانی عائب وقادح و بغض ایدیجی معناسنه در یعنی ای خواجه سندخی بو ضعفا وفقرایه ایلدیكك رعایت وحمایتده اول لطف واحسانی ایلدك كه سكا بغض ایلجی وسنك عیبكی سو یلیجی كسه لر كور وابتر اولدی ﴿ مثنوی ﴾ دانم آنجا در مكافات ایزدت * سروری جاودانه بخشدت * برامید كف چون دریای تو * بروظیفه دادن وایفای تو * وام كردم نه هزار از زر كزاف * تو كجایی تاشود این درد صاف) بیلورم

اول عالمده مكافات ايلمكده سنك ايزدك سكا جاودانى سرورلك بخش ايلر يعنى
(هل جزاء الاحسان الا الاحسان) آيت كريمه سنك حسبنجه بيلورمكه ربك سكا
بواحسانك مقابله سنده مكافات ومجازات قيلمقده اول عالم باقيده جاودانى سرورلك
وابدى سلطانلق وشاهلق ويروسنى سرير اعلايه ومقام بالايه ايركوزر اى
خواجه سنك دريا كبى كوهرنثار اولان كفك اميدى اوزره سنك وظيفه ويرمكلكك
وايفاى ديون واداى حاجت ايلمكلكك اوزره اعتماد واتكا ايدوب كزاف يره طقوز
يك التون بورج ايتدم سن قنده سنكه تاكم بو درد صاف اوله و بو قدر واجب الادا
اولان ديونمى ويره سن و بنى بوغم وغصه دن قورتروب سلامت مرتبه سنه
ايركوره سن ديدى ❊ مثنوى ❊ توكجايى تاكه خندان چون چمن * كويم
بستان دو صد خندان زمن * توكجايى تام اخندان كنى * لطف واحسان چون
خداوندان كنى * توكجايى تابرى درمخزنم * تاكنى ازوام وفاقه ايمنم) سن قنده سن
اى خواجه تاكم چمن كبى خندان وتازه روى بكا ديه سن اول ديكدن زياده ايكى
يوز التون بندن آل سن قنده سن تابنى خندان ايليه سن خداوندلر يعنى پادشاهلر كبى
لطف واحسان ايليه سن يابنى مخزنكه ايلته سن تاكم بنى وامدن وفاقه دن ايمن
ايليه سن و بكا بنم مخزنمدن هرنه قدر درهم ودينار استرايسك ال ديو سويليه سن
❊ مثنوى ❊ من همى كويم بس وتو مفضلم * كفته كين هم كيرز بهر دلم) بن
سويليم كفايت ايلر وسن مفضل بكا ديمش اوله سنكه بونى هم طوت بنم خاطرم
ايچون يعنى بن سكا بو قدر بس وكافيدر ديم وسن افضال وكرم صاحبى بونى دخى
بنم خاطرم ايچون طوت واخذ ايت ديمش اوله سن وتكليف قبله سن ديدى
وخواجهٔ كريمى مبالغه ايله بوكونه مدح ايلدى فى الحقيقه جود وسخانك وكرم
وعطانك نهايتى بودر بوندن آرتق جود وكرم اولمز كه بركسه بوقدر شئ بكا
وافى وكافيدر ديركن بونى دخى بنم خاطرم ايچون ال ديو بركسه يه تكليف اولنه
❊ مثنوى ❊ چون همى كنجد جهانى زير طين * چون بكنجيد آسمانى درزمين *
حاش لله تو برونى زين جهان * هم بوقت زندكى هم اين زمان) بر عظيم جهان
طين التنه نيجه صغار و بر عظيم آسمان زمينه نيجه صغدى يعنى سن بر جهان
معناسنكه بو آب وكل التنه صيغمزسن و بر آسمان روحانى سنكه بو زمينه صيغمز
و بر التنه كيرمزسن حاشا لله سن بو جهاندن بيرونسن يعنى سنك بو جهانه
صيغمقلغكدن وبعد الوفات يوز يره زمينه كيرمكلككدن بن اللهى تنزيه ايلرمكه
اول الله سنى هم زنده لك وقتنده وهم بو زمان بو جهانك وراسنده سكا مقام و يرمش
وسنى مقعد صدقه ايركورمشدر ❊ مثنوى ❊ درهواى غيب مرغى مى پرد *
سايهٔ او برزمينى مى فتد * جسم سايهٔ سايهٔ سايهٔ دلست * جسم كى اندر خور پايهٔ

دلست) مثلا هواى غيبده بر قوش اوچار آنك سايه سى بر زمين اوزره واقع
اولمشدى بو جسم كوكلك سايه سنك سايه سنك سايه سيدر جسم دل پايه سنك قنغن
لايقيدر كوكل مظهر الهى ونور ربانيدر وروح روان اول كوكلك سايه سى كيدر
وروح حيوانى دخى روح روانك سايه سى كيدر و بو جسم انسانى روح حيوانينك
سايه سى كبدر پس جسم سايهٔ سايهٔ دل اولور واويله اولنجق جسم كوكل
مرتبه سنك لايق اولماز زيرا كوكل آيينهٔ الهى ونور ربانيدر وجسم نيجه مرتبه
اندن اشتر واسفلدر بو تقديرجه جسم كوكل پايه سنه نيجه لايق اولور ❊ مثنوى ❊
مرد خفته جان او چون آفتاب * در فلك تابان وتن در جامه خواب * جان
نهان اندر خلا همچون سجاف * تن تقلب ميكند زير لحاف) بر مؤمنك اولمسى
فى المثل نائم اولمسى كبيدر مثلا بر مرد ياتمش آنك روحى آفتاب كبى فلكده تابان وتن ايسه
جامه خوابده جان عالم سجاف كبى نهان اما تن لحاف التنده تقلب ايلر سجاف
سنجف ديدكلريدر كه جامه لرك ايچ يوزنه دكرلر وخلادن مراد عالم باطندر وتوضيح
معنى بويله ديمك اولور كه مثلا بر آدم ياتمش اولسه آنك جانى آفتاب كبى فلك
معنويده تابان اولور و بدنى دوشكده ياتوب جان عالم باطنده سنجف كبى نهان
اولور و بدن يورغان التنده يمينه وشماله تقلب ايلر (النوم اخ الموت) حديثنك
حسبنجه موتى دخى بوكا كوره قياس ايله مؤمنلرك بدنلرينى مرقدلرى ايچره ياتوره لر
وانلرك مرقدى رياض جنتدن بر روضه اولور وروحلر عالم اعلاده سير قيلور
❊ مثنوى ❊ روح چون من امر ربى مختفيست * هر مثالى كه بكويم منتفيست)
روح چونكه امر ربدن مختفيدر هر بر مثالى كه روح حقنده سويلرم اول مثال
منتفيدر يعنى روحدن سؤال اولندقده واستفسار قيلندقده (قل الروح من امر ربى)
ديمكله حضرت پيغمبر عليه السلام انلره جواب ويرمكه امر اولندى وروح بنم
ربمك امريدر ديمكله بيان اولنيوب مخفى قلندى چونكه روح امر ربى ديمكلكدن
مختفيدر بن آنك امرنده نه قدر مثال كتورر ايسم اول اكا طابق النعل بالنعل
مثل اولمز بلكه اول مثالك جمله سى منتفيدر نهايت ما فى الباب بو روح حقنده اولان
امثال آنك شاننى بعض ضعيف الذهن اولنلره تفهيم ايچون اولور يوخسه مطلق
اوروحك ذاتنى وحقيقتنى تعريف ايچون اولمز و بو روحه متعلق اولان تحقيق
اكرچه بعض موضعده مرور ايلمشدر اما جلد اولده اوله قريب * تن زجان وجان
زتن مستور نيست * بيتنك شرحنده مذكور اولمشدر آنده طلب اولنه (م ى)
اى عجب كو اهل شكر بار تو * وآن جوابات خوش واسرار تو * اى عجب كوآن عقيق
قند خا * آن كليد قفل مشكلهاى ما * اى عجب كوآن دم چون ذوالفقار * آنكه
كردى عقلها را بى قرار) اى عجب اول سنك شكر ياغدريجى لعلك قنى واول سنك

جوابات خوشـك واسرارك قنی یعنی اول فقیر وامدار بوکونه نوحه ایدوب ای عجب اول سنك شکرکبی شیرین سوزلری نثار ایدیجی لبلرك واول سنك خوش اولان جوابلرك واطیف ودلکش اولان سوزلرك قنده در دیدی ای عجب اول قندچینیجی عقیق واول بزم مشکلرمز قفلنك کلیدی قنده در دیدی یعنی اول عقـیق کبی اولان وشـهد وشکرکبی سوزلر چینین دهانك قنده در و بزم مشکلرمز اقفالنی فتح ایلین اول مفتاح لسانك نه یرده در دیو نوحه ایلدی ای عجب اول ذوالفقارکبی قطع ایدیجی دم قنی یعنی اول تیغ آبدارکبی کسکین اولان وغموم وهموم قطع قیلن کفتارقنده در اول که عقللری بی قرار ایلردی وشهد وشـکرکبی شیرین ولذیذاتلر سویلردی دیدی ﴿ مثنوی ﴾ چندهمچون فاخته کاشانه جو * کو وکو وکو وکوو کوو کو * کوهما نجا که صفات رحمتست * قدرتست ونزهتست وفطنتـت) ای مرد غریب نیجه برکاشـانه جو اولان فاخته کبی قنی وقنی وقنی وقنی وقنی فاخته اوکیك دیدکاری قوشـدر که اول کوکو دیو اوتر برکسه فجن کوکوکو دیو اکثار ایلسه آنی فاخته یه تشبیه ایدرلر پس اول مرد غریب کوکودیمکدن فراغت ایدوب اول خواجهٔ نیکونك مقام اعلاسـندن خبر ویرمکدن اوتری کندیسـنه بویله دیدیکه ای مرد نوحه کر کاشانه جو اولان فاخته کبی نیجه برا ولطیف خویك مقامندن سؤال ایدوب آنك مقـامی کوو کو دیرسن که اول لطیف خو وشیرین کو اولان صاحب سعـادت هم اول مرتبه ده درکه صفات رحمت الهی واردر واول مرتبه ده قدرت وقوت واردر ونزهت واردر وفطنت واردر یعنی آنك مرتبه سندن قنی قنی دیو نه سؤال ایلرسن آنك مقامی صفـات لطیفه مرتبه سـنده درکه آنده حق تعالینك لطفی ورحمتی وقدرت ونزهتی واردر ودخی خلق ایلدیکی عقلار وفطنتلر واردر پس اول غریبك لسانندن اول خواجهٔ عالیشانك مقامنی بیان بیوررلر وهر مظهر لطف و رحمت الهی اولان کریملرك مرتبه لرنی بوتقریبله هم بیان ایدرلر ﴿ مثنوی ﴾ کوهما نجا که دل واندیشه اش * دائم آنجا بد چوشیر و بیشه اش * کو هما نجا که امیدی مرد وزن * میرود دروقت اندوه وحزن * کوهمـا نجا که بوقت علتی * چشم برد برامید صحتی) اول خواجه قنی قنی دیو نه استفهام ایلرسن که اول خواجهٔ عالیشان هم اول مرتبه ده درکه کوکل واندیشه سی دائما بودنیاده ایکن آنده اوادی شیرانك بیشه سی کبی یعنی عالم صفات فی المثل بیشه ستان کبیدر ومظهر صفات جمالیه اولان مرد کاملك قلبی اندیشه سی برشیردلیر کبیدر شیر همیشه بیشه ایچره ساکن اولدیغی وسیر قیلدیغی مظهر صفـات لطفیه اولان مرد کاملك قلبی واندیشه سی دخی بودنیاده ایکن همیشه صفات الهیه مرتبه سنده اولور واوعالمده سیروسلوك قیلور چونکم روح بوندن مفارقت ایلیه آنك مرجع و مقامی قلب

واندیشه سنك بوعالمده ایکن مطلب ومقصدی اولان صفات الهیه اولور وهرکس بوعالمدن مفارقت ایلدکدنصکره (وان کل لما جمیع لدینا محضرون) آیت کریمه سنك حسبنجه الله قتنده حاضر اولور وقرار قیلور وایکن صفات الهیه مظهری اولنلر حق تعالینك لطف ورحمتی واحسان ومکرمتی مرتبه سنده اولورلر وصفات قهریه وجلالیه مظهری اولنلر حق تعالینك قهر وغضبی وعذاب ونقمی مرتبه سنده قالورلر حاصل کلام هرکس نه صفتده مظهر اولدیسه وحق تعـالینك اسماسندن هرقنغی اسم اول کسه نك اوزرینه حاکم ورب اولدیسه واول کسه بو عالمده انك حکمی اوزره نیجه عمل قیلدیسه آخر الامر (کل شیء یرجع الی اصله) موجبنجه کندی اصلی جانبنه رجوع ایلمك مقرردر انك مقری دخی اول صفت اولمق محققدر نته کم بورایه مناسب اولان تحقیقات جلد اولك اوانه قریب * هرکسی کودور ماند ازاصل خویش * بیتنك شرحنده مرور ایلمشدر انده طلب اولنه وبونده خلاصهٔ کلام چونکم خواجهٔ تبریزی حضرتلری دخی حق تعالینك لطف وکرمنك ورحمت واحسان ونعمتنك مظهری برجواد وکریم صاحب دولت ایدی وقلبی وفکری دخی بو دنیاده ایکن حق تعالی حضرتلرینك رضای شریفی وقرب لطیفنده ایدی پس انك روح پاکی بو عالم خاکدن مفارقت ایلدکده حق تعالی حضرتلرینك لطف ورحمتی مرتبه سنده قرار ایلدی پس اول خواجه که بزذکر ایلدك هم اول عالمده درکه مردوزن امیدی اندوه وحزن وقتنده اول عالمه کیدر واردن وعورتدن مؤمن اولنلر اول عالمه متوجه اولوب حضرت حقدن کندونك اندوه وغمنی دفع ایلمك ایچون رجا ایدرکه اول خواجه هم اول مرتبه ده درکه برعلت وقتـنده چشم صحت امید اوزره اول جانبنـه سکرد پرد اصلنده اوچار معناسنه در اما چشمه اسناد قیلندقده سکرد وحرکت قیلور معناسی ویریلور وتوضیح معنی اول خواجه شول عالمده درکه برکسه یه برعلت وبرمرض اصابت ایلسه اول علت وسقامت وقتنده انك کوزی صحت امیدی اوزره اول جانبه حرکت ومیل ایلردیمك اولور چشمدن مراد کوکل کوزی اولورسه صحت امیدی اوزره علت وقتنده چشم دل اول جانبه پرواز قیلور وپران اولور دیمك هم ملایم ومناسب اولور ﴿ مثنوی ﴾ آن طرفکه بهر دفع زشتیٔ * باد جوبی بهر کشت وکشتیٔ * آن طرفکه دل اشارت می کند * چون زبان یاهو عبارت می کند) خواجه اول طرفده درکه برزشتلك دفعندن اوتری اکندن اوتری وکشتیدن اوتری باداسترسن یعنی اکر اول خواجهٔ کریم اولسون واکراندن غیری اولان خواجکان اولسون الحاصل هرتقی ونقی مؤمن ومتقی اولان عزیزلر اولسون اول طرفده درکه برنوع زشتلکك دفع ومنعندن اوتری زراعت ایلدیکك کشت ایچون ویاخود

برکشتینك کندی منزل ومستقرنه واصل اولمق ایچون اول طرفدن باد موافق
استرسن سکا دیدیکم طرف اول طرف معنویدرکه کوکل اول طرفه اشارت ایلر
چونکم زبان یاهو دیو عبارت ایلیه بعض نسخه ده نقطهٔ واحد ایله یاهو واقع
اولمشدر بوتقدیرجه چونکم زبان هویله عبارت ایلیه دیمك اولور لکن اولکی اصح
واولیدر زیرا یاهو یامن هولاهوالاهو دیمك حضرت نبی علیه السلامدن ودخی
حضرت علی کرم الله وجهه دن هم صدور ایلمشدر وحضرت نبی علیه السلام
بویله دیمکه اسم اعظم دیوسو یلمشدر وحضرت علی کرم الله وجهه حضرت نبی
علیه السلامدن بویله دیو روایت ایلمشدر و بونك تحقیقی برقاچ موضعده مرور
قیلمشدر و برمقداری دخی جلد اولك اوایلنه قریب تخلیط وزیردر احکام انجیل
سرخنده * قدرت خودبین که این قدرت ازوست * قدرت تو نعمت او دانکه هوست *
بیتنك شرحنده مرور قیلمشدر انده طلب اولنه ﴿ مثنوی ﴾ اومع الله است
بی کوکوهمی * کاش جولا هانه ماکو کفتمی) اول خواجه همیشه بی کوکواللهله در
کاشکی جولاهلر کبی ماکود یدم ماکومکیك دیدکاریدرکه جولاهلرك آلتی درکه
انلر ماکوسز اولمدیغندن اوتری اکثر ماکو دیرلر وماکو سویلرلر بونده ماکودن
مراد عقل اولورکه عقل دخی کاه حضرت حق جانبنه واروب کلیجیدر ور بیسنی
ودخی کندی نفسنی بیلیجیدر و برکسه نك اللهله اولدیغنی هم فهم قیلیجیدر
بو اعتبارله ماکودن مراد عقل اولور وتوضیح معنی بویله دیمك اولورکه اول
خواجه اکر بوعالمدن کندی ودار فنادن دار بقایه رحلت ایتدیسه قنی معنی
دیمکسز او همیشه اللهله بیله در و سیر مع الله ایدیجیدر نولیدی جولاهلر ماکو
دیدکاری وکندیلره آلت اولان ماکو بی اسندکاری کبی بن دخی معیت حقه آلت
اولان انبیا علیهم السلام واولیای کرام وعلما واصفیانك همیشه اللهله اولدیغنی
بیلان عقلی استیدم وانی طلب ایلیدم ﴿ مثنوی ﴾ عقل ماکو تابیند غرب
وشرق * روحهارامی زند صد کونه برق) برم عقلمز قنی تاکم غرب وشرقی کوره که
اول شرق روحلره یوز کونه برق اورر شرق بونده کونش معناسنه در ومراد
شمس حقیقی اولور وغربدن مراد جسد عالم جسم اولور بو بیتده ماکوما لفظیله
کو لفظندن مرکب اولمشدر وتوضیح معنی بزم عقلمز قنی تاکم مغرب کبی اولان
جسدی کوره وعالم اجسامك حقیقتنه نظر ایدکوره وشمس حقیقی دخی کوره که
اول شمس حقیقی روحلره یوز کونه برق اورر وانواع تجلی ایله تجلی قیلور برق
عندالمشایخ نوره دیرلر (می) جزر ومدش بد بحری در زبد * منتهی شد جزر
وباقی ماندمد) اول خواجه نك بر بحر ایله زبدلك حالنده جزر ومدی اولدی جزر
منتهی اولدی ومدباقی قالدی زبد کوپوکه دیرلر مضاف مقدر اولوب درحال

زبد تقدیرنده اولور وزبددن مراد جسم و بحردن مراد یا بحر روح یا بحر
حقیقت اولور جزر دریانك کندی حدندن چیقوب سواحله خروج قیلمسنه
ومدینه اولکی حد ومرکزنه کلمسنه دیرلر دریای محیطك شانی همیشه جزر ومدده
اولمقده در پس تقدیر کلام بویله دیمك اولورکه اول خواجهٔ کریمك بر بحر عظیمله
زبد حالنده وجسمانیت مرتبه سنده ایکن کاه عالم ارواحه وکاه عالم اجسامه
وکاهی وحدته وکاهی کثرته کاوب کتمسی وکاهی باطنه وکاهی عالم ظاهره
دخول وخروج ایتمسی وار ایدی شمدی بو عالم ظاهره کلمسی وساحل جسمه
خروج قلمسی منتهی اولدی وغایت بولدی ومداولمسی کندی مقامنده باقی قالدی
وعالم باطنده اول خواجهٔ کریم الشان وصاحب اللطف والاحسان قرار قیلدی
وبنم انك بحر کوهربارنه اعتمادم اولدیغندن اوتری بو قدر درهم و دینار
استقراض ایلیوب حالا بو غمده قالدی دیدی ﴿ مثنوی ﴾ نه هزارم وام ومن
بی دسترس * هست صد دینار از ین توزیع وبس) شمدی بنم طقوز بیك التون بورجم
واردر و بن بی دسترسم اعیان شهره توزیعدن یوز دینار واردر انجق یعنی اول خواجه
کندی مرتبه سنی بولدی واصلنه واصل اولدی و بن انك وجودینه اعتماد ایتمکله
طقوزبیك التون استقراض ایلدم طقوز بیك التون بورج شمدی بنم بو غمده قالدی
وحالبوکه بنم الم برنسنه یه ایرشمز و برکسه بکا دستکیر اولمز بو اعیان شهره بنم دیونمی
توزیع وتقسیم ایلمکدن ایسه انجق یوز التون حاصل اولور غیری دکل دیدی
﴿ مثنوی ﴾ حق کشیدت ماندم درکش مکش * می روم نومیدای خاك تو خوش *
همتی می دار در پرحسرتت * ای همایون روی دست وهمتت) ای خواجهٔ
عالیشان حق تعالی سنی عالم باطنه چکدی و بن بو عالم ظاهرده کش مکشده قالدم
و بو کونه درد وبلایه مبتلا اولدم شمدی نا امید ومأیوس کیده رم ای سنك قبرك
خاکی خوشدر کندی پرحسرت اولان درد مندیکه بر همت طوت ای همایون
روی سنك دست همتك کرك دستت وهمتت باید تقدیرنده اولور وقرینهٔ کلام
بوکا دلالت قیلور وتوضیح معنی بویله دیمك اولورکه ای همایون روی کندی
پرحسرت اولان غریب وفقیرکه بر همت طوت سنك دستك وهمتك کرك لطف
ایدوب باطن عالمدن بکا معاونت ایت و بنم الم طوت بویله دیو نا امید ومأیوس
قبرشر یفکدن بنی کیرو کوندرمه دیدی (مثنوی) آمدم بر چشمه واصل عیون *
یافتم درو ی بجای آب خون * چرخ آن چرخست وتاب آن تاب نیست * جوی آن
جویست وآب آن آب نیست) چشمه یه واصل عیونه کلدم انده آب برنه خون
بولدم آبدن مراد بونده حیاتبخش اولان جود وعطا وخوندن مراد باعث خون
جکر اولان غم وحرماندر یعنی بن کندی دیارمدن چیقوب چشمهٔ کرم واصل

عیون الطاف ونعم جانبنه کلدم اول چشمهٔ کرمدن آب کرم واصل عیون نعمدن
ماء نعم کیدوب انده آب کرمی خون حرمان والم بولدم حال بوکه چرخ اول
چرخدر وتاب وضیا اول دکلدر ارمق دخی اول ایرمقدر اما آب اول آب دکلدر
تابدن مراد خواجه نك ضیا کستر اولان وجودیدر وآبدن مراد انك کرم وجودیدر
وجویدن مراد یا اول شهردر ویاخود بو عالمدر وتوضیح معنی اکرچه چرخ
اولکی چرخدر اما اول دورده اولان تاب کرم وآفتاب نعم کتمشدر وبودورده اولان
تاب اول تاب دکلدر دیدی وبو عالم ینه اولکی عالم ولیکن بونده جاری اولان آب
خواجهٔ عالم دروندهکی آب کرم دکلدر بلکه اول زمانده جاری اولان آب کرمك
اصلا بودورده اثری قالمامش وآبدن برقطره بیله باقی اولمامشدر در مداران عالم
اولنلرك کرمی یوق وکرمداران عالم اولنلرك درمی یوقدر اما جود وکرمك
عکسی قنی چوقدر (مثنوی) محسنان هستند کو آب مستطاب * اختران هستند
کو آن آفتاب) نعم بودنیاده شمدی محسنلر وار در قنی اول مستطاب اخترلر واردر
قنی اول آفتاب یعنی بزم چرخ ینه اول چرخدر لکن تاب وضیا اول تاب دکلدر
وجوی اول جویدر ولیکن آب اول آب دکلدر دیمکدن مراد مزنی کلی دکلدر
بوعصرده دخی شمدی محسنلر واردر ولیکن اول مستطاب وپاکیزه اولان محسن
قنی که انك احسانی محتاج اولانلرده احتیاج قومز وسائل اولنلری بردخی سؤال ایلمکه
محتاج قیلمزدی نعم شمدی بوعصرده هم الطاف ونعم فلکنده اخترلر واردر اما قنی
اول آفتاب کرم که انك شعشعهٔ لطفی عالم دلدن ظلمت فقر وحاجتی ازاله قیلوردی
وبرج حملدن طوغان آفتاب زمینه نیجه لطافت ویررسه انك دخی جود وسخاسی
زمین درونه اویله لطافت وصفا ویردی هزار هزار اختر اولسه شمسك مقامنه قائم
اولهمز وعالمه انك ویردیکی رونق وتابی انلر ویرهمز (می) توشدی سوی خدا
ای محترم * پس بسوی حق روم من نیزهم) ای محترم سن خدا جانبنه کندك پس
بندخی حق جانبنه کیدرم یعنی ای احترام اولنمش وتعظیم قیلنمش صاحب سعادت سن
خدای تعالینك جانبنه بو عالمدن رجوع ایتدك بندخی حضرت حق جانبنه کیدرم
ورجوع ایدرم (انا لله وانا الیه راجعون) لابد هرکسك اول عالمه رجوعی هم مقرردر
مثنوی ❊ مجمع وپای علم مأوی القرون * هست حق کل لدینا محضرون) بو بیت
سورهٔ یس ده اولان آیت کریمه یه اشارتدر قال الله تعالی (الم یروا کم اهلکنا قبلهم
من القرون) یعنی عجبا کورمزلرمی وبیلمزلرمی چون حق تعالی هلاك ایلدی بونلردن
اول قرون ماضیه دن نیجه قرنی (انهم) تحقیقا بوقرون مهلکه (الیهم) بونلره
(یرجعون) تکرار رجوع ایتمزلر (وان کل لما جمیع لدینا محضرون) وکل قرون دکل
الا مجموعی بزم قتمزده حاضر لنمشدر بوتقدیرجه ان ماء نافیه معناسنه در لما تشدیدله
الا معناسنه اولور بعضلر ان لفظی مثقله دن مخففدر دیمشلر ولام ان ایله انك ما بیننی

فارقه در دیو تحقیق ایتمشلر وبوتقدیر اوزره معنی وتحقیقا کل مخلوق بزم قتمزده
مجمع وحاضر اولمشدر دیمك اولور بو آیت کریمه نك تفسیری مرارا مرور ایلدی
ومعنیٔ بیت مجمع وقرونك مأویسی اولان پای علم حق تعالی اولدی نته کم (کل لدینا
محضرون) دیدی قرون قرنك جمیدر هر عصرك قومنه برقرون دیرلر پای
علم علم دیبی دیمکدر نته کم برپادشاه علم قالدردقده عساکر کاوب انك دیبنه جمع
اولورلر کذلك هر برقرنك مأوی ومقامی اولان علم دیبی ومجمع حضرت حقدر که
کل مخلوق اول حضرتك قتنده جمیعا حاضرلردر ❊ مثنوی ❊ نقشها کر بی خبر
کر باخبر * در کف نقاش باشد محتضر) نقشلر اکر باخبر اکر بی خبر نقاشك کفنده
محتضردر یعنی بویله قیاس اولنمیه که بونقوش وصور حالا بودنیاده ایکن حق
تعالینك قتنده وکف قدرتنده محتضر اولمیهلر وبو عالمدن اول عالمه واردقلری
حینده حق تعالینك قتنده محتضر اولهلر بلکه جملهسی اکر حضرت حقدن بیخبر
وغافل اولسون واکر حضرت حقدن آکاه وباخبر اولسون نقاش حقیقتك
یدقدرتنده ودست ارادتنده جملهسی حاضرلردر اصلا برشیٔ حضرت حقدن
غائب دکلدر انك علمی جملهیی محیط وانك قدرتی هر شیئه شاملدر ❊ مثنوی ❊
دمبدم در صفحهٔ اندیشه شان * ثبت ومحوی میکند آن بی نشان * خشم می
آرد رضا را می برد * بخل می آرد سخارا می برد * نیم لحظه مدرکاتم شام وغدو *
هیچ خالی نیست زان اثبات ومحو) دمبدم اول نقاش حقیقی اول نقشلرك صفحهٔ
اندیشهسنده برکونه ثبت ومحو ایلر اول بی نشان یعنی اول بی نشان اولان خالق
کون ومکان بونقوش وصور مشابه سنده اولان خلایقك الواح ضمایری اوزره
همیشه برحالتی محو وبرآخر حالتی اثبات ایلمکدن خالی اولمز مثلا خشمی کتورر
رضایی کیدرر وبخلی کتورر سخایی کیدرر یارم لحظه بنم مدرکاتم اخشامده
وصباحده هیچ اول محو واثباتدن خالی دکلدر بهرحال بنم وغیری ناسك صحایف
ومدرکاتی بوکونه محو واثباته مقید ومبتلادر که حق تعالی دیلدیکنی محو ودیلدیکنی
اثبات ایلر کما قال الله تعالی فی سورة الرعد (یمحوا الله ما یشاء ویثبت وعنده ام الکتاب)
بو آیت کریمه نك تفسیری جلد اولده حکایت آن مرد بقال سر خنده * حرف
ظرف آمددر ومعنی چو آب * بیتنك شرحنده مرور ایلدی انده طلب اولنه پس
جمیع اشیا حق تعالینك حالا ید قدرتنده اولدیغنی طالبلره تفهیم ایلمکدن اوتری
بو ابیات شریفه نك هربرینی مثل موقعنده ایراد ایدوب بیوردیلر ❊ مثنوی ❊
کوزه کر با کوزه باشد کارساز * کوزه از خودکی شود پهن ودراز * چوب در دست
دروکر معتکف * ورنه چون کردد بریده ومؤتلف * جامه اندر دست خیاطی بود *
ورنه ازخود چون بدوزد یا درد * مشك با سقا بود ای منتهی * ورنه ازخودکی
شود پر یا تهی) مثلا کوزه کر کوزه ایله کارساز اولور یوخسه کوزه کندندن قچن

پهن ودرازاولور کوزه نك اوزون وقصه اولمسی کوزه کرك صنع واراده‌سیله در
یوخسه کوزه کرك صنعی واراده‌سی اولمینجه برصورت باغلمغه قادر اولمز پس
(خلق الانسان من صلصال کالفخار) آیت کریمه سنك حسبنجه حق تعالی حضرتلری
انسانك جسدلرینی قوروش بالچقدن کیمنی پهن وکیمنی درازو کیمنی قصیرو کیمنی
کبیر خلق ایتدی وهمیشه دخی نیجه سنك جسدلرینی خلق ایتمکده ویدقدرته
دوزمکده دربونلر کندی کندیلرندن بوقالبه کرمد کاری هرعاقلك معلومیدر
مثال آخر چوب دروکرك الندە معتکف ومقیدر یوخسه نه حالله بریده ومؤتلف
اولور یعنی درخت وچوب فی المثل درو کرك الندە مقیم اولور اکردرو کرك الندە
مقیم اولمسیدی نه حالله کندی کندیندن کسیلوردی وصکری هر پاره کاوب
بری برینه ایتلاف قیلوردی انك انقطاعی وایتلافی دزوکرك صنع واراده‌سیله در
مثال آخر جامه برخیاطك الندە اولور یعنی قماش پاره‌لری برخیاطك الندە جامه اولور
یوخسه اول قماش کندیسندن نیجه دیکیلور ونیجه بر تلور قماش کندیسندن
دیکلمکه وبرتلمغه قادر دکلدر بلکه بردرزی اول قماشی کسوب برتوب دیکر پس
اول قماش انك الندە جامه اولوز مثال آخرای منتهی اولان کسه مشك سقایله اولور
یوخسه کندی کندندن طپن پر ویاخود تهی اولور یعنی قربه سقانك اراده‌سیله
طولو وخالی اولور یوخسه اول قربه کندی کندندن طولوب بوش اولمغه
قادراولمز ❋ مثنوی ❋ هردمی پرمیشوی تی میشوی * پس بدان که درکف
صنع ولی) سندخی ای بنی آدم هربردمده پراولورسن وتهی اولورسن یعنی کاه
اولور که شادیلکله پراولورسن وبنه اندن تهی اولورسن وکاه اولور که درونك
غمله طولر وبنه اندن دخی قورتاولورسن بونی دخی بیلورسنکه اول غم وشادی سنك
قلبکه کندی اختیارکله کلوب کتمز بلکه امرحقله کاور وامرحقله کیدر پس
بونی بویله بیل که سن اول صانعك دست صنعده سن اول نیجه مراد ایلرسه سنك
وجودکده اویله تصرف ایلر حضرت علی کرم الله وجهه (عرفت الله بفسخ العزایم)
بیور مشلردر سندخی الله تعالی‌یی بیلك استرسك کندی وجودکی پراولمقدن
وتهی اولمقدن وانی طولدیرن وخالی ایدن کیم ایدیکنه آگاه اولمغله بیلورسن
(م ی) چشم بند از چشم روزی که رود * صنع از صانع چسان پیدا شود)
چشم بندچشمدن برکون که کیدر صنع صانعدن نه کونه پیدا اولور یعنی کوزباغی
برکون که کوزدن کیده صنع صانعدن اولدیغی وصنع هرنه هیئته کیررایسه
همان کندی صانعنك صنع واراده‌سیله اول هیئته واول شکله کیردیکی نه کونه
پیدا اولور بیلورمیسن شول مرتبه پیدا وظاهر اولورکه ناظر اولان کسه‌نك
اصلا انده شبهه وشایبه‌سی قالمزچشم بند بندچشم تقدیرنده اولور وصف

ترکیبی اولوب کوزباغلیجی معناسنه اولمق هم جائزدر وعلی کلا التقدیرین چشم
بندن مراد وهم وغفلت وجهالت وشك وشبهت کبی خصلتلر اولور که بونلر
چشم جانی حقیقت بین اولمقدن منع ایدیجیلر در (م ی) چشم داری تو بچشم
خودنکر * منکر از چشم سفیهی بی خبر * کوش داری تو بکوش خود شنو *
کوش کولانرا چرا باشی کرو * بی زتقلیدی نظررا پیشه کن * هم برای عقل خود
اندیشه کن) چشم حقیقت بین طوتر ایسك سن کندی کوزکله نظرایله برنظرسز
سفیهك کوزیله نظرایله اکربرکوش جان طوتر ایسك سن کندی کوشکله
ایشت کول اولنلرك کوشنه نیچون کرو اولورسن بوبیتلرك اولکی مصرعلری
شرط معنالرینی متضمن اولور وبنه جواب دخی اول مصرعلردن حاصل اولور
الحاصل تقلیدسزلکدن نظر ایلمکی پیشه ایله هم کندی رأی عقلکله اندیشه ایله
کندی عقلکدن اوتری اندیشه ایله دیمك دخی وجهدر تقلید برکسه‌نك قولنی وفعلنی
حقیقتنه عالم اولمدین قبول ایلك وکردن جانه آنی قلاده کبی قتلق واکا مقتدی
اولمقدرنته کم تقلیدك تعریف وتحقیقی جلد اولده حقیروبی خصم دیدن قوم صالح
ناقهٔ صالح رابیانك آخرنده مرور ایلشدر انده طلب اولنه وبونده توضیح معنی
وتمهید نحوی بویله دیمك اولورکه ای مردعاقل اکربرچشم دل طوتر ایسك
سن کندی حقیقت کوریجی اولان کوزکله بومصنوعاته واموردینه نظرایله
برخفیف العقل اولان وحقیقتدن بی خبر فلان کسه‌نك کوزندن نظرایله
وکذلك سن کوش هوش طوترایسك اول کوش هوشله ایشت عقل وادراکدن خالی
اولان ابلهلرك کوشنه نیچون مقید وموقوف اولورسن وانلرك ایشتدیکی ایله ایش
ایدوب عمل قیلورسن بلکه هربرکلامی که استماع ایلرسن کندی کوش هوشکله
استماع ایله اکرمعقول ایسه قبول ایله واکرنامعقول ونامشروع ایسه رد ایله
حاصل کلام ونتیجهٔ مرام امور شریعته واعمال واحوال طریقته برآخرکسه‌یه
تقلید ایلمکدن خالی نظر ایلمکی کندیکه پیشه وعادت ایله وهرشیئك چشم عقله
حقیقتنی کورمکه ونتیجه سنه نظر ایرکورمکه سعی وهمت ایله هم کندی عقل
ورأیکله هرشیئك حقیقتنی فکر واندیشه ایله تاکه بعض خفیف العقل اولان
اهل غرضك سوزلرنی قبول ایلینلردن اولمیه سن ومنافع دینیه وفوائد اخرویه‌دن
محروم قالمیه سن که چوق بی عقل اهل غرضلر واردرکه حد ذاتنده خوب
ومحبوب اولان برشیئ انك طالبنه ذم وقدح ایلرلر وانك بعض عین سویلرلر
اکرطالبده برحقیقت کوریجی کوز اولمزسه ویاخود بردرست وصحیح اشیدیجی
کوش هوشله اول کلامی استماع قیلزسه اهل غرضك سوزنی حقیقت ظن ایلیوب
اوشیئك طلبندن رجوع ایلر واول عایب وشانی اولنلره تقلید ایدوب اول شیئ

نفیسك اول دخی انلركبی عین سویلر نته‌كم بوقصهٔ پرحصه‌دن تقلیدك مضرتی واهل عرضك سوزنی قبول ایلمنك قباحتی معلومك اولور

﴿ دیدن خوارزمشاه رحمة الله علیه در سیران در موكب خوداسبی ﴾
﴿ بس نادروتعلق دل شاه بحسن و چستیٔ آن اسب وسرد كردن عماد ﴾
﴿ الملك آن اسب رادردل شاه وكزیدن شاه كفت اورا بردید خویش ﴾

بوسرخ شریف و بوبیان لطیف خوارزمشاهك سیرانده وموكبی ایچره زیاده عجیب وغریب اسبی كورمسی وشاهك قلبی اواسبك كمال حسننه وچست وچابك اولمسنه تعلق قیلمسنك واول اسبی شاهك كوكلنده عماد الملك سرد ونامعقول ایتمسنك وپادشاه اول عماد الملكك كلامنی كندی رأیی اوزره كزیده و قبول ایتمسنك بیاننده در موكب فارسلر جماعتنه دیرلر بونده كندی اعسكری ایچره دیمك مراد اولور * عماد الملك خوارزمشاهك وزیری وهم دفتر داری ایدی واول دیارلرده دفترداره عمادالملك تعبیر ایدرلر ﴿ چنانكه حكیم سنایی رحمة الله علیه‌در الهی نامه فرمود * بیت * چون زبان حسد شود نخاس * یوسفی یابی ازكزی كرباس ﴾ انجلین كه حكیم سنایی رحمة الله علیه حضرتلری الهی نامه‌ده بیوردر چونكم حسدزبانی نخاس اوله بریوسفی بارشون بزدن بولورسن نخاس خناس وزننده اسیرصاتیجی دلاله دیرلر یعنی چونكم اهل حسدك زبانی واصحاب غرضك لسانی آدم صاتیجی اوله یوسف علیه السلام كبی برخوبی بارشون بزدن اوزی بولورسن بارشون بزدن مراد ثمن بخسدركه اول یوسفی قرنداشلری (وشروه بثمن بخس دراهم معدودة) آیت كریمه سنك مفهومی اوزره ادنی ثمنه صاتدیلر وانی برقاچ درهمه بیع ایتدیلر ﴿ ازدلالیٔ برادران یوسف علیه السلام حسودانه‌در دل مشتریان آن چندان حسن پوشیده شدوزشت نمودن كرفت كه وكانوفیه من الزاهدین ﴾ یوسف علیه السلامك حسودانه اولان برادرلرینك دلاللكندن بو دخی وجهدر یوسف علیه السلامك برادرلرینك حسودانه اولان دلاللكندن مشتریلرك كوكلنده اولقدر حسن بی مثال پوشیده اولدی وزشت كورنمك طوتدیكه بونلر یوسف علیه السلام حقنده زاهدلردن اولدیلر كما قال الله تعالی فی سورة یوسف (وشروه بثمن بخس دراهم معدودة وكانوافیه من الزاهدین) یعنی اخوان یوسف علیه السلام یوسفی كاربان اهلنه ادنی ثمنه برقاچ صایلمش درهملره بیع ایتدیلر اول درهملرك عددنده اختلاف واردر بعضلری اونیدی وبعضلر یكرمی وبعضلر یكرمی ایكی درهم دیمشلر بعضلر ایكی ثوبه وبرقاچ درهمه انی صاتدیلر دیمشلر ودخی كانونك تحتنده مستتر اولان ضمیرده ایكی وجه جائزدر دیمشلر

بروجه بودركه آنك مرجعی برادران یوسف علیه السلام اوله بوتقدیرجه معنی یوسفك برادرلری یوسف علیه السلام حقنده رغبتسز اولدیلروآنی ترك قیلدیلردیمك اولور و بروجه دخی بودركه آنك مرجعی سیاره اوله و بوتقدیرجه معنی اهل قافله یوسف علیه السلام حقنده بی رغبتلردن اولدیلر وآنی بربندهٔ مقبول مرتبه سنده طوتمیوب رغبت و التفات ایتمدیلر انكیچونكه آنك برادرلری آنی كاربان اهلنه عبد آبقدر وبدخودر دیوزیاده ذم و قدح ایلدیلر (من یسمع یخل) موجبنجه انلردخی اول مفتریلرك سوزلرنی صحیح وصادق ظن ایلیوب آنك حقنده بی رغبت اولدیلر وا كارغابت والتفات ایتمیوب تحقیر قیلدیلرنته‌كم صورتا اهل غرض دلاله اولدقدنصكره اكرصوری واكرمعنوی نیجه حسن وجمال واطف وكمال صاحبلرنی طالبلرینه وراغبلرینه ذم وتحقیرایتمكله انلری خریدار اولمدین اوصاندرمشلر واول شیئه میل ورغبت ایلمكدن ملول وسیرقیلمشلردر نته‌كم بوقصهٔ پرحصه‌دن اهل غرضه اعتماد ایلمنك مضرتی وانلره تقلیدك قباحتی معلومك اولور (م ی) بود امیر ایكی اسبی كزین * دركلهٔ سلطان نبودش یك قرین * اوسواره كشت درموكب بكاه * ناكهان دیداسب راخوارزمشاه * چشم شه رافر ورنك اوربود * تاربجعت چشم شه براسب بود * برآن عضوی كه افكندش نظر * هر یكش خوشترنمودی زآن دكر * غیرچستی وكشی وروحنت * حق بروافكنده بدنادر صفت) برامیرك كزین ومقبول براسبی وارایدی آنك سلطانك آتلری سوروسنده برقرینی یوق ایدی اكرچه سلطانك بی نظیر اسبلری قتی چوق ایدی اما بوجمله خیولی ایچره اول كونه براسبی یوق ایدی اول امیرشاهك موكبنده یعنی فارسلر جماعتنك ایچنده اركندن اول اسبه سوار اولدی و پادشاهه قرشو طوردی ناكاه خوارزمشاه اول آنی كوردی واول سمند بادپایه نظرایركوردی اول اسب لطیفك فرورنكی پادشاهك كوزنی قاپدی وآنك اوزونی وكوزونی كندیسنه اخذ ایتدی رجعت زمانه دك پادشاهك كوزی اول اسب اوزره وآنك سیر وتماشاسنده اولدی شاه اول اسبك هر برعضونه كه نظر براقدی آنك هر برعضوی اول غیری عضوندن خوشتركورندی چستلكدن وكشلكدن وروحنتدن غیری حق تعالی آنك اوزرینه نادر صفت براقش ایدی كش كاف عجمینك فتحه سیله كوزل معناسنه وروحنت روحانیت معناسنه‌در یعنی حق تعالی اول اسبه چست وچابكلك و كوزللك وروحانیت ویردیكندن غیری دخی نیجهٔ نادرصفتلر وعجیب وغریب خصلتلر ویرمش وآنك صورتنی وسیرتنی محبوب القلوب اولمق مرتبه سنه ایركورمش ایدی كما قال صاحب حیات الحیوان الفرس اشبه الحیوان بالانسان لما یوجد فیه من الكرم وشرف النفس وعلو الهمة ﴿ مثنوی ﴾ پس تجسس كرد عقل پادشاه * كین چه باشد كه زند

برعقل راه * چشم من پرست وسیرست وغنی * ازتوصد خو رشیددارد روشنی)
پس پادشاهك عقلی تجسس ایلدی یاخود پادشاهك عقلی چوق تجسس ایلدی
وکندیسنه بویله دیوسویلدیکه بو اسب نه شیٔ اوله که عقلك راهنی اوره وآنی
زبون ومغلوب قیله باخصوصکه بنم کوزم پروسیر وغنیدر یعنی بنم کوزم بی نظیر
اسبلردن پراولمش وقلبم دویمش وروحم تمام غنی اولمش وانلردن استغنا قیلشدر
ایکی یوزخورشید کبی تیزتك ونورانی اسبلردن روشنلك طوتر چونکم بنم کوزم
واوزم بومرتبه برغنی ایکن بو اسبه اولان تعلقم وتعشقم نه حکمتدر دیدی
* مثنوی * ای رخ شاهان برمن بیدقی * نیم اسبم درربابد بی حقی * جادوی
کردست جادوآفرین * جذب باشدآن نه خاصیات این) ای شاهلرك رخی بنم قتمده
بربیدقدر یارم اسب حقسز بنی قاپر رخ بساط شطرنجده اولان شاهك یمین وشمالنده
ایکی مقبول آلتیدرکه اول شاهك آلتلری کبی اولمشدر وبونده رخ شاهاندن مراد
جهان شاهلرینك رخی کبی اولان بکلری اولوروبیدق پیاده دن عبارت اولور
یعنی اول شاه جهان ایندی ای بن برشاهمکه شاهلرك یمین وشمالنده اولان بکلری
بنم قتمده برپیاده کسه کبیدر براسب پاره سی بکاحق دکل ومستحق دخی دکل ایکن
بنی قاپار وناحق یره بنی کندیسنه بومرتبه اخذ ایلر بوعجب حکمت وغریب حالتدر
جادولك یارادیجی برسحرمی ایتدی یعنی سحرلر ومکرلر خلق ایدیجی اول مفتون
وممکور اولدیغم جذب الهی اولور بواسبك خاصیتلری دکل زیرا اسبك خاصیتی
انسانی کندیسنه عاشق ایلمك دکلدر اما اول یوزدن جذب الهی کلسه وبرکسه نك
عقلنی وقلبنی آلسه فی الحال اسبه عاشق اولور وبرکسه نك کندی معشوقنه اولان
تعشق کبی اوکسه اول اسبه میل ومحبت قیلور وبوکا جذب الهی وتجلی ربانی
دینور * مثنوی * فاتحه خواند وبسی لاحول کرد * فاتحه ش درسینه می افزود
درد * زآنکه اورا فاتحه خود می کشید * فاتحه درجرو دفع آمد وحید)
خوارزمشاه فاتحه اوقودی وچوقلق لاحول ایتدی فاتحه آنك سینه سنده درد
زیاده ایتدی زیرا آنی اول حالتده فاتحه چکدی فاتحه جرده ودفعده وحید کلدی
بوبیتك مصرع اولنده اولان فاتحه یاقائل فاتحه تقدیرنده اولور مضاف مقدر
اولمق اوزره یاخود ذات فاتحه دیمك تقدیرنده اولورموصوف محذوفك صفتی اولمق
طریقی اوزره اما غیری فاتحه لرسورهٔ فاتحه معناسنه اولور وتقدیر کلام بویله دیمك
اولورکه چونکم خوارزمشاهك قلبنه اول حالت غریبه واول جذبهٔ عجیبه کلوب
مستولی اولدی وآنی کندیدن اخذ قیلدی اول حالت غریبه نك دفعندن اوتری
فاتحه اوقودی وچوق (لاحول ولاقوة الابالله العلی العظیم) دیدی که بربلانك
دفعندن اوتری فاتحه اوقومق حقنده حدیث شریف وارد اولمشدر ودفع بلا

ایچون اوقنسه اول بلانك دفع اولمسی مقرردر دیمشلر وکذلك کلمهٔ حوقله نك دخی
حین ابتلا ونزول بلاوقتنده چوق ذکر اولنمسنده عظیم فائده واردر دیو تحقیق
ایلمشلردر اول شاه دخی اول بلایی قلبندن دفع ایلمکدن اوتری اکرچه فاتحه
اوقودی وچوق حوقله ذکر ایتدی اما فاتحه اوقومق آنك سینه سنده درد
ومحبتی زیاده ایتدی زیرا که اول شاهی اول حالتده فاتحه سوره سنی قائل اولان
حق تعالی چکدی یاخود معنی زیرا که اول پادشاهی اول شوق ومحبته عالم غیبدن
عجائب حالتلر فتح ایدیجی ذات الهی چکدیکه اصل فتاح اولدر وفاتحه اول حضرتك
صفتیدر وسورهٔ فاتحه اکربرمرادی جروجذب ایلمکده واکر بر بلایی دفع ایلمکده
اولسون فرد ووحید کلمشدر حضرت قرآنده هرآیت کریمه نك برخاصیتی واردرکه
خواص قرآن دیرلر بشقه برکتابدر آنده هرآیت کریمه نك خاصیتلری یازلمشدر اما
سورهٔ فاتحه نك خاصیتی هم حصول مراد ایچون وهم دفع بلا ایچون اوقنمقده وحید
کلمشدر اکرجذب مراد ایچون واکردفع بلا ایچون اوقندقده عظیم نفع وتأثیر
اولمسی مجرب اولمشدر (م ی) کرنماید غیرهم تمو یه اوست * وررود غیرازنظر
تنبیه اوست) اکرغیری کوسترسه هم آنك تمو یهیدر واکرنظردن غیری کیده
آنك تنبیهیدر تمو یه بونده تزیین وتلبیس معنالرینه در تنبیه ایقاظ معنالرینه
وتشریف معناسنه دخی اولور وتقدیر کلام اکراول فرد ووحید اولان برکسه یه
غیری وسوی کوسترسه وآنی اول کسه یه محبوب ومعشوق ایلرسه هم آنك تزیین
وتلبیسیدرکه زین للناس آیتنده اهل تحقیق (المزین فی الحقیقة هوالله) دیمشلردر
واکرغیر وسوی کوردیکی نظردن کیدرسه وبرکسه نك نظری (مارأیت شیئا الا
ورأیت الله فیه) قولنك مصداقنجه هرشیده اللهی مشاهده ایدرسه هم اول
خدانك اول بنده یی بیداردل قیلمسی وتشریف ایلمسیدر والا بربنده کندی کندیدن
برشیئه نیجه عاشق اولور وینه آندن قلبنی نیجه خلاص قیلور بلکه همیشه
مقلب القلوب والابصار همان اولدر (م ی) پس یقین کشتش که جذبهٔ آن
سریست * کارحق هرلحظه نادرآوریست) پس اول شاهه یقین اولدی که اول
سره منسوب جذبه در کارحق هرلحظه نادر کتور یجیلکدر یعنی اول شاهه یقین
اولدی وعلم کلدیکه بوحالت غریبه اول طرفه منسوب برجذبهٔ الهیدر زیرا کار
حق هرلحظه ده عجیب وغریب حالتلر کتوریجی ونادر کارلر اظهار ایدیجیدر اکثر
کسه لری بوکونه اسب واستره مفتون قیلمشدر بلکه بعض اولیا قدس الله سرهم
دخی اسب واستره مائل اولمشدر لکن انلراول حینده تجلیٔ حقه میل ایلمشلردر سائر
ناسك غیروسوایه میل ایلدکلری قبیلدن اولمز نته کم رشحاتده خواجه عبد الله
تاشکندی حضرتلری بیورمشلردرکه شیخ بهاء الدین قدس سره عمرنده دائما

آق آته بنزردی بعض محرملرندن سبی صورلدقده دیدیلرکه اسب سفیده مائل اولدقلرینك علتی اولدرکه بعض تجلیات صوریه ده شیخ حضرتلرینك مشاهده‌لری اول صورتده واقع اولمشدر ﴿مثنوى﴾ اسب سنگین کارسنگین زابتلا * میشود مسجود ازمکرخدا) طاشدن اولان اسب وطاشدن اولان کاو ابتلای الهیدن مکرخدادن مسجود اولور وعابد صنم اولنلر انلره سجده قیلور کفره دن بعضیسی اسب شکلنده بته طاپارلر و بعضیسی دخی کاو شکلنده و بعضیسی دخی شیر شکلنده طاشدن بتلر دوزوب اکا پرستش ایدرلر کافرلك طاشدن دوزلمش اسبه وطاشدن دوزلمش کاوه سجده قیلملری وعابد وخادم اولملری فی الحقیقه ابتلای الهی ومکر ربانیدر ﴿مثنوى﴾ پیش کافرنیست بت راثانئ * نیست بت را فر ونه روحانئ * چیست آن جاذب نهان اندرنهان * درجهان تابیده ازدیگرجهان * عقل محجوبست وجان هم زین کمین * من نمی بینم تومی تانی بین) کافرك اوکنده بتك ثانیسی یوقدر یعنی بت آنك اوکنده اول مرتبه محبوب ومخدومدرکه آنك قننده اول بتك برضدی وندی یوقدر باخصوصکه بتك فری یوقدر وروحانیلکی دخی یوقدر بلکه بربی رونق وبی روح جامد برحجردر اما ینه بت پرست اکا مفتون اولمش ومیل وعلاقه قیلمشدر اول نهان اندر نهان اولان جاذب نه‌در بوجهانه دیکرجهاندن تابیده اولمش وظهوره کلمشدر یعنی هرکسی برمطلوب طرفنه نهان اندرنهان جذب ایدیجی برقوت وحالت واردر اول قوت جاذبه نه‌درکه بوجهانه برغیری جهاندن تابان اولمش وعالم غیبدن بوعالم محسوساته طلوع قیلمشدر الحاصل بوکیندن عقل ودخی جان محجوبدر بن اول جاذبی کوره‌مم سن اکرقادر ایسك کور یعنی اول غیری جهاندن بوعالم شهادته کلان ونهان اندرنهان اولان جاذبدن عقل ودخی جان محجوبدر وبوکیندن حس صوری دخی زدیاده نابینادر بن حس صوری ایله اول نهان اندرنهان اولان جاذبی کورمکه قادراوله‌مزم اکرسن بوچشم ظاهر ایله کورمکه قادر ایسك کورانی بوچشم ظاهر ایله کمسه کورمکه قادر اوله‌مزکه اول برامر معنوی وجذبهٔ روحانیدر اکثر عقلدن وجاندن دخی نهانیدرکه چوق کمسه‌نك عقل وجانی اول معنوی اولان جاذبی مشاهده قطعه قادراوله‌مز قنده قالدیکه بوحس ظاهر ایله آنی کورمکه قادر اوله (م ى) چونکه خوارزمشه زسیران بازگشت * باخواص ملك خود همرازگشت * پس بسرهنگان بفرمود آن زمان * تابیارند اسب را زآن خاندان * همچو آتش در رسیدند آن کروه * همچوپشمی شد امیرهمچوکوه) چونکم خوارزمشاه سیراندن کیرو دوندی وسراینه کلدی کندی ملکنك خواصی ایله همراز اولدی ومصاحبت قیلدی پس اول زمانده چاوشلره بیوردی تاکم اول خانه‌داندن اسبی کتوره‌لر اول اسبی شاهك حضورنه کتوره‌لر

فی الحال اول کروه آتش کبی اول امیرك خانه سنه ایرشدیلر اول کوه کبی پرشکوه اولان امیرچونکم انلری کوردی برپشم کبی اولدی وزیاده ملایمت ومطاوعت قیلدی (م ى) جانش ازدرد وغبین تالب رسید * جزعماد الملك زینهاری بدید * که عماد الملك بدپای علم * بهرهرمظلوم وهرمقتول غم * محترم ترزوبد خود سروری * پیش سلطان بود چون پیغامبری) اول امیرك جانی درد وغبیندن تالبنه ایرشدی یعنی برمرتبه درده وغبنه دوشدی که زیاده درد وغبندن آنك جانی لبنه کلدی عماد الملکدن غیری برچاره وملجأ کورمدی زنهار بونده چاره معناسنه‌در زیرا عماد الملك پای علم ایدی پای علم بونده مرجع ومجمع معناسنه‌در یعنی وزیر عماد الملك اول دروده هرمظلومدن وهرمقتول غمدن اوتری مجمع ومرجع ایدی چون برکسه‌یه ظلم اولسه اکا التجا ایدرلر وچون برکسه‌یه غم کلسه وانی مرده وپژمرده قیلسه انك درکاهنه واروب حالنی اکا سویلردی اول عصرده اندن محترم برسرور یوق ایدی اول سرور عالم سلطانك اوکنده پیغمبرکبی ایدیکه * الشیخ فی قومه کالنبی فی امته * حدیث شریفنك موجبنجه باطنا مرتبهٔ مشیختنه واصل اولمش وکندی قومی ایچره پیغمبرکبی اولمق مرتبه سنی بولمش انکیچون پادشاهك قننده دخی پیغمبرکبی اولمشدی وارث نبی اولنلر کندی عصرلرنده پیغمبرکبی اولدقلرینه حدیث شریف چوق وارد اولمشدر ایراده حاجت یوق پس اول عماد الملکك اوصاف جمیله سنی واحوال حسنه‌سنی بیانه شروع ایدوب بیوررلر ﴿مثنوى﴾ بی طمع بود اواصیل وپارسا * رایض وشبخیز وحاتم درسخا * پس همایون رأی وباتدبیر وراد * آزموده رأی اودرهرمراد * هم بذل جان سخی وهم بمال * طالب خورشید غیب او چون هلال) اول عماد الملك بی طمع واصیل وپارسا ایدی رایض وشبخیز وسخاده حاتم ایدی اول وزیرنیکو ومشیرخوش خو اولان بی حرص وبی طمع ایدی که خلقك مال وجاهنه آنك اصلا طمعی یوق ایدی ودخی اصل ونسب صاحبی ایدی ودخی زاهد وپارسا ایدی ودخی کندی نفسنه ودخی نفسی اولنلره ریاضت ویریجی وتأدیب ایدیجی ایدی وکیجه‌لر قالقیجی وتهجد قیلیجی ایدی وجود وسخاده حاتم طی کبی ایدی چوق همایون رأی وباتدبیر وراد ایدی یعنی چوق کریم وتدبیرلو ومبارك رأیلو کمسه ایدی آنك رأی وتدبیری هرمراده تجربه اولنمش وامتحان قیلنمش ایدی هرقنغی مراد خصوصنده رأی وتدبیر ایلسه آنك رأی وتدبیری خطا قیلمزدی انك جودی برمرتبه‌ده ایدیکه اوهم بذل جانده وهم بذل مال ایلمکده سخی ایدی اول نیکوخصال خورشید غیبك طالبی ایدی هلال کبی یعنی هلال نوری آفتابدن آلدیغی کبی وسیر ودورده اکا طالب اولدیغی کبی اول نیکو خصال واهل اقبال دخی ماننده هلال خورشید غیبینك طالبی اولمش وهمیشه آنك

نورنه مقابل اولمق وآندن نور وضیا استفاده قیلق ایچون سیر وسلوك قیلمش ایدی
بونده تنبیه اولدرکه شاه جهان اولان کمسه‌لرك وزیری بویله برعاقل ومدبر وصالح
ومتورع کسه کرکدرکه پادشاهلرك مشیری وندیمی بویله براوصاف علیه ایله متصف
وجود وکرم وحسن شیمله متخلق برکریم النفس رعایا پرور وعدالت کستر برکسه
کرکدرکه تا اول شاهك عماد الملکی اوله وآنك دین ودولتنه معاونت قیله وشاه آندن
دنیاده وآخرتده مستفید اوله وجمله رعایا و برایا ظاهرا و باطنا خیردعا وشکر وثنار
قیله (مری) درامیری اوغریب ومحتبس * درصفات فقر وخلت ملتبس * بوده
هرمحتاجرا همچون پدر * پیش سلطان شافع ودفع ضرر * مربدانرا سترچون
حلم خدا * خلق او برعکس خلقان وجدا) اول عماد الملك امیرلکده غریب
ومحتبس ایدی یعنی امیرلکده ووزیرلکده باطنا غریب وبی کس ایدی وکویا که
اول مرتبه‌ده حبس اولنمشدی وفقر صفاتنده وخلت الهی صفاتنده التباس
اولنمش وپوشیده ومخفی قیلنمش ایدی وزارت وامارت اکا ظاهرا برلباس وپرده کبی
اولمش واول عزیز وزارت وامانت لباسیله تلبس ایدوب باطنا فقر وخلت صفتیله
اتصاف قیلمش وحق تعالینك دوستلرندن وفانی وفقیر اولان قوللرندن اولمش ایدی
هرمحتاجه پدر کبی مشفق ومهربان اولمش ایدی سلطان اوکنده شافع ودافع
ضرر ایدی برکسه‌نك جرمی اولسه واکا انجا قیلسه سلطانه شفاعت ایدردی
وبرکسه‌یه سلطان ضرر قصد ایلسه آنك ضررنی اول کمسه‌دن دفع ایلردی
وپادشاهم بوسزه لایق دکل سزه نافع اولان خیر واحساندر دیوسویلردی تحقیقا
بدلره حلم خدا کبی اوسترایدی آنك خلقی خلقانك عکسی اوزره ایدی وجدا ایدی
یعنی بد ومعیوب اولنلرك عیب وقباحتنی حلم خدا کبی ستر ایدیجی ایدی آنك خلق
نیکوسی خلایقك اخلاقنك عکسی اوزره ایدی وانلرك اخلاقندن آنك خلقی جدا
وممتاز ایدی (مثنوی) بارها می شد بسوی کنج فرد * شاه باصد لابه اورامنع
کرد * هردم ارصد جرمرا شافع شدی * چشم سلطانرا ازوشرم آمدی) نیجه
کره اول عماد الملك وزارت وامارتی ترك ایدوب کنج عزلت جانبنه فرد ویکتا کتمش
ایدی لکن پادشاه یوزتضرع ولابه ایله آنی کنج عزلت اختیار ایلمکدن منع ایتمش
ایدی نظرایله که اول زمانك پادشاهلری برعالم وعاقل وزیره نه مرتبه طالب اولورلر
وبرصالح وکامل مشیری نیجه بولورلر ونه مرتبه اکا رعایت وتعظیم قیلورلر ایمش
وبونی دخی کورکه عالم وعاقل اولان وزیرلر پایهٔ وزارتدن نیجه مجتنب اولورلر
ورتبهٔ امارتدن نه مرتبه پرهیز قیلورلر ایمش نته‌کم مشهور آفاق اولان خواجهٔ
جهان کزیدهٔ اهل عرفان محمود بن شیخ محمود کیلانی قدس الله سره العزیز مرتبهٔ
وزارتدن مجتنب ومقام مألوفندن مغترب اولدیغی ریاض الانشا نام کتابنك اولنده

حکایه ایدوب بویله دیرکه وچون درعالم صور ومواد چهرهٔ احوال والد واجداد
بخط وخال وزارت سلاطین عالی نژاد موسوم بود وبچشم رضای اهل بصارت
استحقاق قربت تاجداران سریر امارت برچهرهٔ قابلیت این حقیر مرقوم ومرسوم
مینمود وحال آنکه دوش هوش این ضعیف ازاحتمال اثقال وزارت مجتنب بود وسبب
همین معنی ازوطن مألوف ومسکن مشغوف مغترب (بیت) تألق البرق نجدیا فقلت له *
یاایها البرق انی عنك مشغول * چه بصر بصیرت برزخارف صورت وزارت
افکندن ولجج بحار معارف یقینی وبراری وبوادی مسالك معنی بقدم همت نه
پیمودن ازماء معین وجمال حورعین بلمعهٔ سراب وصورت حباب قناعت نمودنست
(قطعه) منت چرا بریم عطای زمانه‌را * همت چرا کنیم بهر کار مختصر * دریا
وکوه‌را بکذاریم وبکذریم * سیمرغ وار زیر پرآریم بحر وبر * ومعنی بیت ثانی
اولدرکه اول عماد الملك هردم اکر صد جرمه شافع اولسیدی سلطانك کوزنه
آندن شرم وحیا کلوردی زیرا سلطان آنك قدرنی وعلوشاننی بیلوردی بواجلدن
اکا زیاده تعظیم واحترام قیلوردی (مثنوی) رفت اوسوی عماد الملك راد *
سربرهنه کرد وبرخاك اوفتاد * که حرم باهرچه دارم کو بکیر * تابکیرد حاصلمرا
هرمغیر * آن یکی اسبست جانم رهن اوست * کر برد مردم یقین ای خیردوست *
کر برد این اسب‌را ازدست من * من یقین دانم نخواهم زیستن) اول امیرچونکم
اول اسب بی نظیرك کندی الندن کتدیکنی وشاه آنی غصب ایتدیکنی کوردی صبر
وتحمله مجالی قالمیوب وبوکا برچاره ودرمان دخی بولمیوب آخرالامر راد وکریم
وجواد اولان عماد الملك طرفنه کتدی باشنی برهنه ایتدی وخاك اوزره دوشدی
وآغلیوب فریاد ایتدی بویله دیوکه حرمله هرنیم طوتارسم دی طوتسون تاکم بنم
حاصلمی هرغارت ایدیجی طوتسون وغارت ایتسون یعنی بن راضیم بنم حرممده
اولان خاتونمی وهرنه قدر ملك ومال طوتارسم دی آنی شاه جهان طوتسون حتی
استرسه هرغارت کننده بنم حاصلمی وملك ومالمی غارت ویغما ایلسون اما اول
براسبدرکه بنم جانم آنك مرهون ومفتونیدر اکرشاه آنی ایلتورسه وآنی بندن
کرچك آلورسه یقین بودرکه ای خیری سویجی بن اولورم وای احسانی دوست
طوتیجی محقق بن اکراول اسب کیدرسه مرده وهلاك اولورم دیدی اکر بنم الیمدن
بواسبی آلورسه بن یقین بیلورم دیرلك استمزم وزنده اولمق دیلمزم دیدی (مثنوی)
چون خدا پیوستکی ات داده است * برسرم مال ای مسیحا زود دست * اززن
وزرم عقارم صبرهست * این تکلف نیست بی تزویر یست * اندرین کرمی نداری
باورم * امتحان کن امتحان کفت وفرم) چونکم خدای تعالی حضرتلری سکا
پیوسته‌لك وبرمشدر کندی قربنه واسرارنه سنی اولشدرمشدر ای مسیحا صفت

هرایکی مرحمت وشفقت اللریکی بن خسته ودل شکسته نك باشی اوزره سور و بن دردمنده لطف ایدوب شفا وراحت ایر کورزندن وزردن وعقاردن بکا صبروار در و بونلردن هرقنغیسی بندن کیدرسه وشاه بونلردن هرقنغیسنی بندن اخذ ایدرسه بکا صبروتحمل ایلمك مقرردر اما بواسبه طوغری سویلك کرك صبروتحمل یوقدر و بوسوزلر تکلف دکلدر تزویرسزلکدر بوخصوصده حق بیلورکه نه تکلف ایلرم ونه تزویرسویلرم اکر بو کرمیت وحرارتده اولدیغمه بکا باور طوتمز وتصدیق واعتماد ایتمز ایسك بنم کفتمی و فرمی امتحان ایله امتحان یعنی بنم بو کر و فر له ایلدیکم دعوایی وسویلدیکم ادایی امتحان ایله کورکه بوسوزلرمده صادق میم و یاخود کاذب میم اصلاسیم ورزدن ومتاع وکوهردن اوتری الم چکمزم اما بو اسب ایچون صبر وتحمل ایده مزم دیدی و بوکونه عرض حال ایدوب اکا سویلدی (مثنوی) آن عماد الملك کریان چشم مال * پیش سلطان دردو بد آشفته حال * لب ببست و پیش سلطان ایستاد * راز کویان باخدا رب العباد * ایستاده رازسلطان می‌شنید * وآن درون اندیشه اش این می‌تنید) اول عماد الملك آغلیجی کوزنی اللریله اویجی یعنی سیلیجی سلطانك اوکنه آشفته حال و پریشان بال یلدی دوداغن باغلدی و پادشاهك اوکنده طوردی رب العباد اولان اللهه راز سویلیجی ومناجات ودرون دلدن عرض حاجات ایلیجی اولدی سلطان اوکنده طورمشدر سلطانك رازنی اشتدی وآنك دروننده اندیشه سی بونی طقودی سلطانك اوکنده طورمش ایکن سلطانك رازنی ایشتمك آنك حقیقتنی بیلکدن ومعنی یوزنده آنك بغایت عاجز وسائرناس کبی براسیروفقیر اولدیغنه عالم اولمقدن عبارت اولور و بورازی آنك جانبندن بیلکه اشارت اولور نته کم سلطانك رازنی نه کونه اشتدیکنی بوابیات ایله تفسیر ایدوب بیوررلر اول عماد الملکك دروننده اندیشه سی بوفکرلری طقودی و بومعنیلری اوقودیکه (م ی) کای خدا کران جوان کژرفت راه * که نشاید ساختن جز تو پناه * توازآن خودبکن ازی مکبر * کرچه اوخواهد خلاص ازهراسیر) ای خدا اکرچه اول جوان یولی کژ کندیسه زیرا سندن غیری پناه دوزمك لایق دکلدرسن کندیکه لایق اولنی ایله آندن طوتمه یعنی آنی مؤاخذه ایتمه اکرچه اوهراسیردن خلاص استر یعنی عماد الملك پادشاهك حضورنده طورمش ایکن حق سبحانه وتعالی یه مناجات ایدوب بویله دیدیکه ای خدای متعال وای پادشاه لایزال اکرچه اول اسب صاحبی اولان امیر طریقه اکری کندی وسنك کبی پادشاهه التجا ایتمکی قویوب بنم کبی براسیره وعاجز وفقیره التجا ایتدی زیرا سنك کبی پادشاه اعظمدن غیری پناه دوزمك مناسب ولایق دکل ایدی چونکم جهل وغفلتدن سنك کبی پادشاهه التجا ایتمکی

قویوب بنم کبی بر عاجزدن استمداد واستعانت قیلدی و بنی و بوشاهی برشیئه قادر صاندی اکرچه اول امیر بنم کبی هراسیر وفقیر معاونتندن خلاص اولمق ومرادنه وصول بولمق استر لکن لطفکدن انی مؤاخذه ایتمه و بو جرمدن اوتری انی طوتمه ای کریم سن کندیکه لایق اولنی ایله دیدی پس کرچه او خواهد خلاص ازهر اسیر بیوردقلری قولی بو بیتله تفسیر ایدوب بیوررلر (مثنوی) زانکه محتاجند این خلقان همه * از کدایی کیرتا سلطان همه) زیرا که بوخلایق دوکلی محتاجلردر برکدادن دوکلی سلطانه طوت یعنی بودوکلی خلایق اسیرلر وجمیع اناس الله تبارك وتعالی حضرتلرینه محتاجلر وفقیرلردر سن برکدادن دوکلی سلطانه دك بونی بویله فرض ایت کدانیجه محتاج وفقیر ایسه هر شاه جهان دخی حضرت حقه انك کبی محتاج وفقیردر وغنی مطلق الله تعالی حضرتلریدر کما قال تعالی فی سورة فاطر (یا ایها الناس انتم الفقراء الی الله والله هو الغنی الحمید (مثنوی) باحضور آفتاب باکمال * رهنمایی جستن ازشمع وذبال * باحضور آفتاب خوش مساغ * روشنایی جستن ازشمع و چراغ) باکمال اولان آفتابك حضوریله شمعدن وذبالدن رهنمالق استمکدر خوش مساغ اولان آفتابك حضوریله شمعدن وچراغدن روشنالق استمکدر ذبال ذباله نك جمعیدر ذباله فتیله وشمعك اوجنه دیرلر مساغ مجاز معناسنه در جواز واعتبار معناسنه دخی کاور یعنی بوخلق عالمك اکر کداسندن واکر شاهندن رهنمالق استمك وروشنالق طلب ایلمك باکمال اولان آفتابك حضوری وظهوریله بیله فی المثل شمعدن وشمعك فتیله سندن رهنمالق استمکدر خوش مجاز وخوش ممر اولان شمس انورك ویاخود معنی خوش جواز واعتبار اولان آفتاب ضیا کسترك حضوریله بیله شمعدن وچراغدن روشنالق استمك کبیدر شمع وذباله نك آفتاب حضورنده نه رونقی اولور وشمس منیرك شعشه وظهورنی کورن شمعدن نیچون روشنالق طلب قیلور (مثنوی) بی کمان ترك ادب باشد زما * کفر ونعمت باشد وفعل هوا) بی کمان بزدن ترك ادب اولور کفر ونعمت وفعل هوا اولور یعنی آفتاب حقیقتك حضوریله بیله بزم شمع وذباله مثابه سنده اولان ناسك وجودندن رهنمالق وروشنالق استمز ومدد ومعاونت طلب ایلمز کمانسز وشبهه سز بزدن ترك ادب ایلمك اولور ونعمت حقه کفران ودخی فعل هوا ومکر شیطان اولور زیرا فی الحقیقه مستعان ومعین وخیرالناصرین وخیرالفاتحین واحکم الحاکمین وارحم الراحمین واکرم الاکرمین ورب العالمین همان اولدر پس (ایاك نعبد وایاك نستعین) دیو عبادت واستعانتی اکا حصر وتخصیص ایلدکدنصکره بنه غیریدن معاونت طلب ایلمك و بکا درمان ایله ومعین اول دیو سویلمك ترك ادب اولور وفعل هوا ودخی کفران نعمت اولور (مثنوی) لیك اغلب هوشهادر

افكار * همچو خفاشند ظلمت دوستدار) ولكن اغلب هوشلر افكارده خفاش كبى ظلمتى دوست طوتيجيلر همچو خفاش ظلمت رادوستدارنده تقديرنده اولور يعنى اكثر عقول فكرلر واندیشه‌لر ايلكده خفاش كبى شمس انور و آفتاب ضيا كستردن اعراض ايدوب ظلمت مشابه‌سنده اولان خلق عالمى دوست طوترلر دوست طوتمق آفتابدن اظهر اولان حق تعالى حضرتلرنى قويوب شب ظلمانى كبى اولان خلقه التجا واعتماد ايدرلر * مثنوى * در شب ار خفاش كرمى مى خورد * كرم را خورشيد جان مى پرورد * درشب ار خفاش از كرميست * كرم از خورشيد جنبيده شدست * آفتابى كه ضيا زومى زهد * دشمن خودرا نواله مى دهد) كيجه اكر خفاش بر كرم يرسه كرمى خورشيد جان بسلر كيجه‌ده خفاش اكرچه بر كرمدن مستدر كرم خورشيددن جنبيده اولمشدر بر آفتابكه اندن ضيا طوغر كندى دشمننه نواله ويرشبدن مراد ظلمت خلق وخفاشدن مراد بصر بصيرتنده ضعف اولان ناقص العقل وقليل المعرفه‌در وكرمدن مراد غداى جسمانيدر وخورشيددن مراد حق تعالى حضرتلريدر وتوضيح معنى بويله ديمك اولور بو ظلمت كثرت وشب عالم طبيعت ايچره اكر خفاش سيرت اولان قليل المعرفه برغداى نفسانى يرسه وبعض جانورى اكل ايلرسه اول كرم كبى اولان غداى جسمى جان كونشى تربيه ايلر بو شب كثرت وليل عالم طبيعتده اكرچه خفاش سيرت اولان بى بصيرت برغدادن مست وسرخوش اولمشدر بيلزكه اول كرم كبى اولان غداى جسمانى وبدن حيوانى خورشيد حقيقتدن متحرك اولمش واندن لحم وشحم ونشو ونما وحركت بولمشدر اول پادشاه لم يزل فى المثل بر آفتاب بى بدلدركه اندن نور وضيا وخلق عالم اوزره جود وعطا يغاركنديننك عدوسنه نوا ونواله ويرر هر خلق پرست ورزاق مطلقدن غافل اولان مست هميشه اندن قوت وغدا ونواله ونوا بولور لكن انى قويوب غيرى يه پرستش قيلورلر وغيريدن معاونت ونصرت طالب اولورلر مع هذا انه اول جواد كريم بونلره بى دريغ رزق وغدالر ويرر وبونلرى ظلمات عالم طبيعت ايچره بنه مراده ومقصودلرنه ايركورر * مثنوى * ليك شهباز كه او خفاش نيست * چشم بازش راست بين وروشنيست * كربشب جويد چوخفاش او نمو * درادب خورشيد مالد كوش او * كويدش كيرم كه آن خفاش لد * علتى دارد ترا بارى چه شد * مالشت بدهم بزجر از اكتياب * تا نتابى سرد كراز آفتاب) لكن بر شهباز عالم رازكه اول خفاش سيرت دكلدر انك بازو كشاده اولان كوزى راست بين وروشنيد راكرشب طبيعت وظلمت عالم كثرت ايچره اول شهباز معنوى خفاش كبى نما وزياده طلب ايليه تأديب ايلكده خورشيد حقيقى انك كوشنى اوار يعنى كوشمال ايدوب اول شهباز عالم رازه تأديب ايلر اول خورشيد حقيقى اكا ديركه طوتلكه

اول عدو وخصم اولان خفاش سيرت بصر بصيرتنده برعلت طوتر سكا بارى نه اولدى سنك خود بصر بصيرتك بويله بينا ايكن وقلبك بنم كبى بر سلطان عاليشان ايله آشنا ايكن نيچون ظلمته ميل قيلورسن وظلمت شب كبى اولان خلق عالمدن بن مراد ايلديكمجه سن نه ديلورسن سكا مالش ويريرم زجر ايله اكتيابدن اوترى تاكم باشكى برغيرى كره دخى آفتابدن دوندرميه‌سن اكتياب انكساره ديرلر كئيب دندر كئيب علم‌بابندن حزنه وغمه وانكساره ديرلر يعنى خورشيد حقيق شهباز معنوى اولان اصحاب دله تأديب ايدوب ديركه اى خفاش كبى ظلمته ميل قيلان بن سكا زجر ايله سنك منكسر اولمكدن اوترى كوشمال ويريرم وسكا تأديب قيلورم تاكم باشكى بر كره دخى بنم كبى آفتاب حقيقيدن دوندرميه‌سن وظلمت شب كبى اولان ناسه متوجه اولوب وميل واعتماد قيلوب انلردن مدد ومعاونت طلب ايليه‌سن

* مؤاخذهٔ يوسف صديق بحبس بضع سنين بسبب يارى *
* خواستن از غير حق وكفتن اواذكرنى عند ربك مع تقريره *

بو سرخ شريف سورهٔ يوسفده اولان بو آيت كريمه‌يه اشارتدر (وقال للذى) حضرت يوسف زندانده ديدى شول كمسه‌يه (ظن) ظن ايلدى يوسفكه (انه) اول كمسه (ناج) نجات صاحبيدر (منهما) ايكيسندن برى زيرا واقعه كورن برى خباز و برى خمار ايدى خبازك واقعه‌سن قتله تعبير ايلدى وخماره نديم شاه اولورسن ديو تبشير يورديلر پس اول حينده خماره ديديكه (اذكرنى) بنى انك يعنى بنم احوالمى ذكر ايله (عند ربك) سيدك قتنده مرجودركه بكا مرحمت ايدوب بنى بو زنداندن خلاص قيله (فانساه الشيطان) پس اول شرابى‌يه شيطان اونتدردى (ذكر ربه) سيدنه اول حالى ذكر ايتمه‌يى وبعضلر ضميرى يوسفه راجع قيلشلر يعنى شيطان اونتدردى يوسفه ربيسنى ذكر ايتمكى حتى غيريدن استعانت ايلدى (فلبث فى السجن) پس بو سوز سببيله يوسف زندانده اكلندى (بضع سنين) بضع اوچ دن طقوزه وارنجه اولان عدد مبهمه‌دير لركيمى التى يل وكيمى يدى سكز يل اكلندى ديمشلر حضرت نبى عليه السلامك بو حديث شريفى هم بو معنايه دلالت ايلر قال صلى الله عليه وسلم رحم الله اخى يوسف لولم يقل اذكرنى عند ربك لما لبث فى السجن بعد الخمس ومعنىٔ تركيب شريف وتوضيح سرخ لطيف بويله ديمك اولوركه يوسف صديق عليه السلام حبسده بر نيجه سنه مؤاخذه اولنميدز حق تعالينك غيريدن يارلك ومعاونت استديكى سببيله واول يوسف خماره سن سيدك قتنده واردقده كندى سيدك ومالكك قتنده بنى ذكر ايله ديمكلكيدر اول يوسف عليه السلامك بو سوزنى تقرير وتحقيق ايلسيله بله نته كم ابيات شريفه‌ده دخى انك حالنى

بيان ايليوب بيوررلر ﴿ مثنوى ﴾ آنچنانكه يوسف اززندانى * بانيازى خاضعى
سعدانى * خواست يارى كفت چون بيرون روى * پيش شه كرد داموررت مستوى *
يادمن كن پيش تخت آن عزيز * تامرا هم واخرد زين حبس نيز) انچاينكه يوسف
عليه السلام حضرتلرى برزندانيدن نيازايلكله خاضعلكله سعدانلكله ياربلك استدى
اول زندانه منسوب اولان خماره ديدى چونكم زنداندن طشره كيده سن پادشاهك
اوكنده سنك امورك مستوى اوله يعنى سنك كاروشانك شاهك قتنده نظام واستقامت
بوله اول عزيز مصرك تختى اوكنده بنى ذكر ايله تاكم بنى دخى بو حبسدن هم كيرو آله
نته كم سنى قورتردى بنى دخى قورتره ديدى زندانيده اولان يانسبت ايچوندر نيازيده
و خاضعيده وسعدانيده اولان يار مصدريه در سعدان برقاج معنايه كلور طرنق
دبنك سكرنه وترازو كفه سنك ايه لرينك التنده كى دوكومه ديرلر جمعى سعدانات
كلور ولكن بونده تواضع وتنزل ايلمكدن و پست وسفلى اولمقدن كنايت اولور يعنى
برزندانه منسوب اولان شرابيدن نياز ايله وخضوع ايله وتواضع وتنزل ايلكله يوسف
عليه السلام حضرتلرى ياربلك استدى وبنى سيدك قتنده ذكر ايله ديوسويلدى
﴿ مثنوى ﴾ كى دهد زندانى در اقتناص * مرد زندانى ديكر را خلاص)
اقتناص وقتنده برزندانى ديكر زندانى اولان مرده نچون خلاص ويرر اقتناص
اصطيادده ديرلر قنصدندر قنص فتحتيله اولادقلرى صيده ديرلر اقتنصه ديرلر
اصطاده معناسن ويررلر يعنى برزندانه منسوب اولان كمسه اولانديغى حينده
وكرفتار اولديغى زمانده برآخر زندانى اولان كمسه يه نچون خلاص ويرر وآنى بند
ودامدن نيجه آزاد قيلور ﴿ مثنوى ﴾ اهل دنيا جملكان زندانيند * انتظار مرك
دارفانيند * جزمكر نادر يكى فردانىٔ * تن بزندان جان او كيوانىٔ) اهل دنيا جمله سى
زندانيلردر دار فانينك مركنك منتظرلريدر مكر كه نادر فردانيدن غيرى تن زندانده
انك جانى كيوانه منسوب اوله يعنى اهل دنيانك جمله سى نه قدر وار ايسه زندانه
منسوبلردر وبودار فانينك موتندن اوترى منتظرلردر اولميجه بوسجن دنيادن خلاص
اوله مزلر مكر كه نادر وقتى ازكمسه شول برفردانى وربانى اولان كامل زندانى اولمز
ودار فانينك مركنه انتظار قلمز كه انك بدنى بو دنيا زندانده اوله وانك جانى
فلك سابعه منسوب اوله واولمزدن اول اولمش وبو بدن قيدندن آزاد اولمش
واعلاى عليين مرتبه سنى بولمش اوله ﴿ مثنوى ﴾ پس جزاى انكه ديدا ورا معين *
ماند يوسف حبس در بضع سنين * ياد يوسف ديو از عقلش سترد * وز دلش
ديو آن سخن از ياد برد) پس يوسف صديق عليه السلام حضرتلرى اول خمارى
كندويه معين كورديكنك جزاسى حبسده برنيجه سال قالدى بضع اوچدن
طقوزه وارنجه يه دك مبهم اولان عدده ديرلر شيطان اول ساقينك عقلندن

يوسف عليه السلام حضرتلرنى ياد ايلمكى قازيدى واول خمارك اول سوزى
خاطرندن وكوكلندن كيدردى يعنى (فانساه الشيطان ذكر ربه) آيت كريمه سنك
موجبنجه اول ساقى كندوسيدنك قتنه واردقده يوسف عليه السلامى خاطرنه
كتوره مدى زيراديو آنك عقلندن يوسف عليه السلامى ازاله ايلدى وكوكلندن
انى ياد ايلمكلكى محو قيلدى ﴿ مثنوى ﴾ زين كنه كامدا زان نيكو خصال *
ماندر زندان زداور چندسال * كه چه تقصير آمد ازخور شيدداد * تاتو چون
خفاش افتى در سواد * هين چه تقصير آمداز بحر وسحاب * تاتو يارى خواهى
ازريك وسراب) اول نيكو خصالدن بوكناهكه كلدى يعنى اول خوب خصال
اولان يوسف عليه السلامدن بوقدرزلت كه صادر اولدى داور حقيقينك عدالندن
نيجه سنه زندانده قالدى اول پادشاه عاليدن يوسف عليه السلام حضرتلرينه
بويله ديو كه دادخور شيدندن نه تقصير كلدى وعدالت كونشندن سنك حقكده
نه قصور واقع اولدى تاكم سن خفاش كبى سواده دوشرسن وظلمته توجه قيلورسن
اكاه اول بحردن وسحابدن سكا نه تقصير كلدى تاكم سن ريكدن وسرابدن ياريلك
استيه سن كه بو خلق عالم رمال وسراب كبيدر آب كورنمسى انجق نمايشدر پس
بونلر برتشنه ومحتاجى نيجه ريان ايدرو فرومانده اولان عاجزه بنم امرم وارادتم
اولميجه نه حاله مدد رسان اولور ﴿ مثنوى ﴾ عام اكر خفاش طبعند ومجاز *
يوسفا دارى تو آخر چشم باز * كر خفاشى رفت در كور وكبود * باز سلطان
ديده را بارى چه بود) عوام اكر خفاش طبيعت واهل مجازدرلر اى يوسف سن
آخر چشم كشاده طوترسن مجاز مضاف مقدر اولمق اوزره اهل مجاز تقديرنده
اولور يعنى اى يوسف اكر عوام ناس خفاش سيرتلو واهل مجاز ايسه لر سن آخر
كشاده چشم جان طوترسن فى المثل اكر خفاش كور وكبوده كتسه يعنى اكر برشب
پره سيرت آرده قاله جق ومرده اوله جق كمسه لر جانبنه التجا ايتسه سلطان ديده
اولان بازه بارى نه اولدى يعنى سلطان حقيقتى مشاهده ايلين شهبازه بارى نه حالت
واقع اولديكه سلطان حقيقتدن استمداد واستعانت ايلمكى قويوب خفاش كبى ظلمت
مثابه سنده اولان ناس طرفنه توجه وتضرع ايليه وبكادرمان ايله ديو سويليه
﴿ مثنوى ﴾ پس ادب كردش بدين جرم اوستاد * كه مساز از چوب پوسيده عماد
عماد) پس اكا بوجرم سببيله اوستاد ادب ايلدى بويله ديوكه چوب پوسيده دن
عماد دوزمه يعنى اوستاد ازل وحكيم لم يزل بوقدر جرم سببيله تأديب ايلدى
ولسان اشارتله اكا بويله سويلدى كه چوب بوچورك اغاج كبيدر چورك اغاجدن
كندى خانهٔ وجود كه عماد دوزمه واعتماد قيلمه كه انلرك قوت وقوامى وثبات
ودوامى اولمز (مى) ليك يوسف را بخود مشغول كرد * تانيا يد در دلش زان

حبس درد * آنچنانش انس ومستی دادحق * که نه زندان ماند پیشش نی غسق)
اکرچه الله تبارك وتعالی حضرتلری چون اذکرنی عند ربك دیدیکندن اوتری
تأدیب ایلدی و انك قلب شریفنه الهام ایتمك واسطه سیله بوکونه معنالری
سویلدی لکن یوسف علیه السلام حضرتلرینی کندیسنه مشغول ایلدی تاکم
انك قلب شریفنه اول حبسدن دردکلیه واول زنداندن متألم اولمیه انجلین حق تعالی
اکا زندان ایله انس ایلك ومست اولمق ویردی که انك اوکنده نه زندان قالدی
ونه غسق یعنی حق تعالی اکا برمرتبه مستلك ویردی وآنی زندانله انس ایلك
مرتبه سنه اولقدر ایرکوردیکه اول یوسف علیه السلامك اوکنده زندان قالمدی
وظلمت دخی قالمدی بلکه ابراهیم علیه السلام حضرتلرینه ناری کلستان ایلدیکی
کبی زندانی دخی یوسف علیه السلام حضرتلرینه بر روشن باغ وبوستان کبی ایلدی
(م ی) نیست زندانی وحش تراز رحم * ناخوش وتاریك وپرخون ووخم *
چون کشادت حق دریچه سوی خویش * در رحم هردم فزاید تنت بیش)
حق تبارك وتعالینك اول یوسفه زندانله انس ویردیکنه واکا اول مظلم اولان
حبس خانه ده راحت ایرکوردیکنه تعجب واستبعاد ایلمه زیرا فی المثل رحم مادردن
وحشتر ومظلم وموحش برزندان یوقدر اول رحم مادر ناخوش وتاریك وپرخون
ووخم یعنی متعفندر اماچونکم کندی جانبنه حق تعالی سکادریچه آچدی رحمده
هردم سنك تنك آرتوب زیاده اولور وسنك وجودك اول اضیق سجونده ومقام
پرخونده باذن الله راحت ونشو ونما بولور ﴿ مثنوی ﴾ اندران زندان زذوق
بی قیاس * خوش شکفت ازغرس جسم تو حواس * زان رحم بیرون شدن
برتودرشت * می کریزی اززهارش سوی پشت) اول زندان رحم ایچره ذوق
بی قیاسدن سنك جسمك غرسندن حواسك خوش آچلدی یعنی اول زندان رحم
ایچره قیاسه کلمین ذوق وحالتدن سنك جسمك دیکمه سندن حسلرك خوش آچلدی
وکشاده اولدی حتی اول رحمدن طشره اولمق وخروج قیلمق سنك اوزریکه
درشت اولدی اول مقامده ایکن اول مادرك زهارندن پشت جانبنه قاچردك
زهار قاسغه دیرلر یعنی انه رحمنده ایکن تولد ایلمکه قریب اولدقده مادرکك
قاسغنه نزول ایلیوب مخرجه قریب اولدقده اول مقامدن سکا خروج ایلمك صعب
ودرشت کلدیکیچون والده کك ارقه سی جانبنه قاچردك که جنینك خاصیتی بودر
ولادت نزدیك اولدقده کلوب قاسغه تدریجله نزول ایلر وضع حمل ایلمك قریب
کلدکده زهاردن ظهار جانبنه یوقارو فرار ایلرصکره باذن الله باشی اشغه دونوب
خروجه متهیء اولور ﴿ مثنوی ﴾ راه لذت ازدرون دان نه ازبرون * ابلهی
دان جستن قصر وحصون * آن یکی در کنج مسجد مست وشاد * وان یکی در باغ

ترش وبی مراد) لذت یولنی درونden بیل بروندن دکل قصر وحصون استمکلکی
ابلهلك بیل یعنی لذت وحلاوت وراحت واستراحت طریقنی خارجدن بیله بلکه
باطندن بیل وبروندن استمکی ابلهلك بیل مادامکه درون منقبض اوله وغم والمله طوله
خارجده اولان قصور وحصونك اکانه فائده سی اولور اول برکسه کورمزمیسن
مسجد بوجاغنده مست وشاد اوتورمش واول بری باغده ترش روی و بی مراد
اولمشدر پس مجرد باغ وبستانده اولمنك شاد وخندان اولمغه نفعی اولمز ایمش
ومسجد بوجاغنده وکلخن اوجاغنده اولمق دخی شادیلکی نفی قیلمز وموجب ملالت
ومورث وحشت کلمز ایمش ﴿ مثنوی ﴾ قصر چیزی نیست ویران کن بدن *
کنج در ویرانیست ای میرمن * این نمی بینی که در بزم شراب * مست آنکه خوش شود
کوشد خراب) قصر برچیز دکلدر بدنی ویران ایله کنج ویرانلقده در ای بنم میرم
بونی کورمزمیسنکه شراب بزمنده مست اول زمانده خوش اولورکه او خراب
اولدی یعنی قصر وحصونی ترك ایلمك بویولده برشیء دکل بلکه بدنك مقتضاسنی
وتنك مشتهیا ومبتغاسنی ویران ایله کنج لذت وکنز راحت ای بنم میرم مشتهیای
بدنی ویران قیلمقده وهوای تنی ترك ایلمکده در یاسن بونی کورمزمیسن که فی المثل
شراب بزمنده مست اولان باده نوش اول زمانده سرخوش اولورکه اول خراب
اوله واول حینده رحت بولورکه کندی وجودی قیدندن وغموم وهموم جسمانیدن
وافکار وخواطر نفسانیدن کذر قیله وشراب قوتیله بوخاطره لری خانه دلدن
ازاله ایلیوب بیخود اوله اکر برسالك دخی بیخودلك شرابنی ایچسه ومست اولوب
کندبدن بکچسه همیشه سرخوش اولور ومدام راحت بولوردی ﴿ مثنوی ﴾
کرچه پرنقشست خانه برکنش * کنج جوز کنج ابادان کنش * خانه پرنقش وتصویر
وخیال * وین صورچون پرده برکنج وصال * پرتو کنجست تابشهای زر * که درین
سینه همی جوشد صور) اکرچه خانه پرنقشدر انی قوپار کنج ایسته و کنجدن انی
ابادان ایله یعنی اکرچه بوخانه وجود پرنقش ونکار ایسه ده سن انی ویران ایدوب
انك باطننده اولان کنزروحی و کنج فتوحی بولمقدن اوتری انك ارکاننی قلع وقمع ایله
اول کنجی بولدقدنصکره واول دفینه یه واصل اولدقدنصکره اول وجود خانه سنی
معمور وابادان ایله پرنقش وپرتصویر وپرخیال اولان خانه وجود وبوصور عالم
کنج وصال اوزره پرده کبیدر یعنی بوجسد انسانی نقوشله وتصویراتله وخیالاتله
پراولمش برخانه کبیدر اکر بونقوش وتصویرات وخیالاتله پر اولان وجود انسانی
اکر بومرئی ومحسوس اولان صور اکوانی اولسون حق تعالی حضرتلرینك کنج
وصالی اوزره پرده وحجاب کبی اولمش وکنز وحدته ومخزن حقیقته بونلر روپوش
ونقاب کبی اولمشدر وکنج حقیقتك پرتوی وزرمعنوینك تابشلریدر که بوسینه ده

صورتلر جوش ايلرحق تعالى حضرتلرينك مرتبۀ وحدتى ومقام الوهيتى فى المثل بركنز مخفى كيدر وانك هر بر صفتى تابان اوليجى برز ركيدر همشه اول كنز مخفينك پرتوندن ودخى اول كنز مخفينك زرلرى كبى اولان صفتلرك تابشلرندن ولمعه لرندن بوناسك سينه لرى ايچره هر برينك استعداد لرينه كوره كوناكون صورتلر وصفتلر قينايوب ظهوره كلوز وهركسك قلبنده ظهوره كلان صورت ذهنيه ونقوش فكريه وانوار عقليه ولمعات روحيه هرنه ايسه اول كنز مخفينك پرتوندن وانك زرلرى كبى اولان صفات الهيه نك تابشلرندن واثرلرندندر (م ى) هم زلطف وعكس آب باشرف * پرده شدبر روى آب اجزاى كف) هم باشرف اولان آبك لطفندن وعكسندن روى آب اوزره اجزاى كف پرده اولدى بونده آبدن مراد وحدت ذات مطلقه وكفدن مراد صور كونيه واشخاص خلقيه دركه كف وحباب آبدن ظهوره كلوب روى آبه پرده و حجاب اولديغى كبى بوكف وحباب مشابه سنده اولان صور كائنات واجسام موجودات باشرف اولان آب حيات حقيقيه نك لطافتندن وعكسندن وجوده كلدى وظهور قيلدى لكن آب حيات حقيقيه نك وجهنه هم بوكف وحباب كبى اولان صور اشيا پرده و حجاب اولدى (م ى) هم زلطف وجوش جان باثمن * پردۀ برروى جان شدشخص تن) هم باثمن اولان جانك جوش ايلسندن واطفندن روى جان اوزره شخص تن بر پرده اولدى يعنى باقيمت وعالى قدر اولان جانك جوش ايلسندن واطافتندن هم بو شخص تن تدريجله ظهوره كلدى ونشو ونما بولدى ولكن روى جان اوزره بو شخص تن هم برپرده ونقاب اولدى وجانك جمالنى وحسن وكمالنى ستر قيلدى (م ى) پس مثل بشنوكه ازافواه خاست * كانچه برماست اى برادرهم زماست) پس مثلى ايشت كه افواه ناسدن قالقدى يعنى بومثلى كوش ايت كه ناسك آغزلرندن صادر اولدى وظهوره كلدى اول مثل بودركه ديرلر اول نسنه كه بزم اوزريمزه در اى برادر هم بزندر نته كم عرف ناسده بزه كلان بنه بزندر ديرلر پس بو مثلك اصلى وسرى بزم روى جانمزه حجاب اولان وجمال جانانه پرده ونقاب كلان بزم كندى بدنمزايه مز وغبار جسمانيه مز اولور مولانا حافظك (بيت) حجاب چهرۀ جان ميشود غبارتنم * خوشادمى كه ازين چهره پرده برفكنم * ديديكى بيت لطيف دخى بومضمونه دلالت قيلور ومصراع ثانيده اصل مقصود بالذات اولان معنى تعبير ايلديكمز وجهدر ولكن لفظدن بومعنى مستفاد اولوركه دينه اى برادر اول نسنه كه ما اوزره در هم مادندر يعنى اول نسنه كه آب اوزره حجابدر وروى آبه پرده ونقابدر هم آبدن حاصلدر مثلا كف ويخ وحباب كبى كه بونلر هم آبدن حاصل اولور وهم روى آبه حجاب اولور كذلك انسانك آب حيات جانندن دخى حاصل اولان بنه

آنك روى جاننه پرده ونقاب اولور (مثنوى) زين حجاب اين تشنكان كف پرست * زآب صافى اوفتاده دوردست) بوحجابدن بو كف پرست اولان تشنه لر آب صافيدن دور دست دوشمشلردر تشنكان كف پرستدن مراد آب حياته تشنه اولميلر ولكن صورته طاپيجى ونقوش والوانه ميل ومحبت قيليجى كسه لر اولور وتوضيح معنى بويله ديمك اولوركه بوحجاب تندن روى جانه پرده ونقاب اولان بدندن اوترى بوآب حياته تشنه اولان وحباب كبى اولان صورتلره پرستش قيلان كسه لر صافى اولان آب حيات حقيقيدن ايراق دوشدى وآنك الى الا كايرشمدى ديمك اولور (مثنوى) آفتابا با چوتو قبله وامم * شب پرستى وخفاشى ميكنيم * سوى خودكن اين خفاشانرا مطار * زين خفاشيشان بخر اى مستجار) اى آفتاب سنك كبى قبله وامام ايله شب پرستلك وخفاشلك ايلرز امام كنيمه قافيه اولمقدن اوترى اميم اوقنور يعنى آفتاب معنوى سنك كبى برقبلۀ روحانى وامام حقانى ايله بيله ايكن سنك جناب شريفكه متوجه اولمغى وامر لطيفكه اقتدا قيلمغى قويوب ظلمت پرستلك و خفاش سيرتلك قيلورز و شب ظلمت كبى اولان ناسه خفاش كبى مائل اولورز وانلرله استيناس قيلورز اى آفتاب نوار بو خفاش كردارلرك مطارنى كندى جانبكه ايله بونلرى اى مستجار بو خفاشلكدن آل يعنى اى نور حقيقى واى آفتاب معنوى بو خفاش كبى عالم طبيعت ايچره طاير اولان وشب تيرۀ كثرتده پرواز قيلان كسه لرك جولانكاهنى وعقللرينك مطارنى كندى جانب شريفكده ايله بوكونه خفاش سيرت اولمقدن بونلرى اى امام طالب اولنمش واى استغاثه واستمداد قيلنمش پادشاه كبرو قورتر تا كم عاجز و محتاج اولان خلقه عرض احتياج قيلمقدن ومتكى ومعتمد اولمقدن خلاص اوله لر وسنى بيله لر وهرنه ديلرلرسه سندن ديليوب سندن بيله لر و بوله لر وناصر ومعين وقادر ومتين همان سنى بيله لر (مثنوى) اين جوان زين جرم ضالست ومغير * كه بمن آمد ولى اورا مكير) اى خدا بوجوان بو جرمدن ضال ومغيردر كه بكا كلدى ولكن آنى طوتمه مغير بونده ياغيرايديجى وياخود ذوغير وياخود اغاره ايديجى يعنى يغما قيليجى معناسنه اوله كه بواوچ وجهله محتملدر يعنى عماد الملك ايتدى اى قادر مطلق واى قوى ومتين اولان حق بوجوان سنك دركاهكه التجا ايتمكى قويوب بنم كبى فقير وعاجزه كلدى والتجا قيلدى بو جرمدن ضال وذوغير اولدى بلكه يقين واشنالك متاعنى بو جرم واسطه سيله غارت ويغما قيلدى ولكن انى طوتمه وبوجرمدن اوترى انى اخذ ايتمه بونك بصر بصيرتنده سنك كبى آفتاب حقيقتك مشاهده سنه استعداد وطاقت يوق و ضعيف وناتوان اولان كسه لرى وزير وميرمرتبه لرنده كوروب كندويه انلرى معين وظهير كورمكه

استعداد وقابليتى قنى چوقدر ﴿ مثنوى ﴾ درعماد الملك اين انديشها * كشته جوشان چون اسد دربيشها * ايستاده پيش سلطان ظاهرش * درر ياض غيب جان طايرش) عماد الملكده بوانديشه‌لر جوشان اولمش ايدى بيشه‌لرده اسد كبى سلطانك اوكنده انك ظاهرى و باطنى طورمش غيب رياضنده ايدى انك طاير اولان جانى يعنى بوذكر اولنان انديشه‌لر وفكرلر عماد الملكك قلبنده بيشه‌لرده اسد جوشان اولديغى وخروش قيلديغى كبى جوشان اولمش وانك بيشهٔ قلبنده ظهوره كلمش ايدى اكرچه اول عزيزك ظاهرا جسدى سلطانك اوكنده طورمشدى لكن انك طاير اولان جانى عالم غيبك روضه‌لرنده پرواز قيلمش وطاير اولمش ايدى ﴿ مثنوى ﴾ چون ملائك او باقليم الست * هردمى مى شد بشرب تازه مست) ملائكه كبى اول عماد الملك اقليم الستده هر بردم شرب تازه ايله مست اولدى يعنى ملائكه الست اقليمنده هر بردمده حق تعالينك تجلى اسماسى شرابيله تازه مست اولدقلرى كبى اول عماد الملك دخى قلب وروحى الست اقليمنده هر بردمده تجلىٔ الهى شرابنى نوش ايلمكدن مست اولدى ﴿ مثنوى ﴾ اندرون سور و برون چون برغمى * درتن همچون لحد خوش عالمى) درونده سور و برونده بر پرغم كمسه كبى لحد كبى اولان تنده بر خوش عالم وار ايدى ياخود معنى بر خوش عالمه منسوب ايدى او لكى وجه اوزره عالمده ياوحدت ايچون وايكنجى وجه اوزره نسبت ايچون اولور سور دوكونه ديمور بونده سرور معناسنه مراد اولور يعنى اول عماد الملكك درونده سور وسرور وار ايدى و برونى بر پرغم كمسه ايدى قبر كبى بدنده بر خوش عالمه منسوب ايديكه (القبر روضة من رياض الجنة) حسبنجه انك قبر جسمنك باطنى رياض جنتدن بر روضه كبى اولمش وجنانى جنان كبى نضرت واطافت بولمش ايدى ﴿ مثنوى ﴾ اودرين حيرت بد ودر انتظار * تاچه پيدا آيد از غيب وسرار * اسب را اندر كشيدند آن زمان * پيش خوارزمشاه سرهنكان كشان) اول عماد الملك بوحيرتده ايدى وانتظارده ايدى تاكم غيبدن وسراردن نه پيدا كله يعنى عماد الملك بوكونه حيرتده وفكرتده ايدى تاكم عالم غيب ومرتبهٔ سراردن عجبا نه حالت پيدا اوله ونه واقعه ظهوره كله ديو ب انتظارده طوردى ومترقب اولدى اول زمانده اسبى خوارزمشاه اوكنه چكه‌رك ايچرى چكديلر يعنى چاوشلر اول اميردن غصب ايلدكلرى اسبى اول حينده چكه‌رك ايچرو خوارزمشاهك اوكنه كتورديلر ﴿ مثنوى ﴾ الحق اندر زير اين چرخ كبود * آنچنان اسبى بقد ولنك نبود * مى ربودى رنك اوهر ديده را * مرحبا ان برق ومه زاييده را * همچو مه همچون عطارد تيز رو * كو ييا صرصر علف بودش نه جو) الحق بو چرخ كبود زيرنده يعنى فلك نيل كونك تحتنده حقا بودركه قد وخدده ولنكر بوده آنجلين

براسب يوغدى زيرا اول اسبك رنكى هرديده‌يى قپار يعنى انك لونى ورونقى شول مرتبه نورانى ايديكه اكا ناظر اولان هر بصرى اخذ وخطف ايلردى مرحبا اول برقه وماهدن طوغمشه يعنى هر كيم انى كورسيدى اول قدوتكده برق خاطف كبى اولان ورونق وفرده ماهدن طوغمش كبى نورانى شكل اولان اسبه مرحبا ديردى اول اسب پرضو ماه كبى وعطارد كبى تيز رو ايدى كوييا اكا باد صرصر علف اولمشدى جودكل سبعهٔ سياره‌نك وكواكب دواره‌نك زياده تيز روى ماهدر كه ماه اوتوز كونده اون ايكى برجى قطع ايدوب كندى دورنى تمام ايلر واندن بكچدكدن صكره عطارد تيز رودركه عطارد هر بر برجده اون بش كون قرار ايلر والتى آيده اون ايكى برجى قطع ايدوب دورنى تمام ايلر چونكم بونلر سائر كواكب سياره‌دن سيرده اسرع اولديلر ايسه اول اسب تيزورك سرعت سيرنى بو ايكى كوكبك سيرنه تشبيه بيورمشلردر وديمشلردركه اول اسب خوش رو ماه كبى وعطارد كبى زمين اوزره تيزور ايدى كوييا اكا علف وغدا جو اولمدى باد صرصر اولدى احق تعالى حضرتلرى اسبى باد صرصردن خلق ايلدى فجن براسبه خلقت اصليه‌سى غالب اولسه بادپا اولور وكندى اصلى اولان باد كبى تيز رو اولور واسبك اصلى باد اولديغنه وحق تعالى آنى باد جنوبدن خلق ايلديكنه بوحديث شريف دلالت قيلوركه حضرت نبى عليه الصلوة والسلام بيورديلر (لما اراد الله ان يخلق الخيل قال للريح الجنوب انى خالق منك خلقا اجعله عزا لاوليائى ومذلة لاعدائى وجمالا لاهل طاعتى فقالت الريح اخلق يارب فقبض منها قبضة فخلق منها خلقا فرسا) رواه على كذا فى حيات الحيوان الى آخره ﴿ مثنوى ﴾ ماه عرصهٔ آسمان را درشبى * مى برداندر مسير ومذهبى * چون بيك شب مه بريد ابراج را * ازچه منكر ميشوى معراج را) ماه عرصهٔ آسمانى بر كيجه‌ده مسير ومذهبده قطع ايلر مسير ومذهب سير وذهاب معنالرينه مصدر ميمى اولور يعنى بوماه منير آسمانك ميدانى بر كيجه ده بر سير وذهابده قطع ايلركه انك بر كيجه‌ده قطع ايلديكى ميدان اكر قياس اولنسه نيجه يوز سنه‌ده براسب اولقدر ميدان ومنزلى هرنه قدر تيز رو اولسه قطع ايلمكه قادر اوله‌مز چونكم ماه بر كيجه‌ده بوقدر برجلرى قطع ايلدى پس معراج رسوله نيچون منكر اولورسن برماهده بوقدر سرعت و برآفتابده بو مرتبه تيز سير وحركت اوله و برقاچ ساعت ايچره بونلر عرصهٔ آسمانى قطع قيله‌لر اول ماه روحانى وآفتاب حقانى اولان رسول اكرم صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرينك براقه بنمسى وفورى زميندن آسمانه عروج قيلمسى و بوقدر افلاكى و مقاماتى بكچوب حضرت حقله مكالمه ايدوب ينه منزلنه كلمسى عاقل اولنه مستبعدمى كورينور واول حضرتنه ايمان قيلان بوكا شبهه وانكارمى قيلور كما قال فى التفسير الكبير (ان

قرص الشمس فى العظم يساوى كرة الارض مائة وستين مرة وفى شرح الفصوص لداود القيصرى ان الشمس تساوى الارض مائة وستين مرة ور بع الارض وثمنها ثم نشاهد فى الافق طلوع القرص من جانبها الى آخرها فى اسرع زمان فاذا كانت هذه السرعة ممكنة للجماد فكيف لايمكن لافضل العباد اذا اراد رب العباد (مى)

صد چو ماهست آن عجب در يتيم * كه بيك ايماى او مه شد دونيم * آن عجب كو در شكاف مه نمود * هم بقدر ضعف حس خلق بود) اول عجب اولان در يتيم يوز ماه كبيدر كه انك بر ايماسى ايله ماه دونيم اولدى (اقتربت الساعة وانشق القمر) آيت كريمه سى بو معجزه يه دلالت وشهادت قيلدى وتوضيح معنى بويله ديمك كلديكه اول عجيب وغريب اولان در يتيم ونبى كريم صلى الله تعالى عليه وسلم نيجه يوز ماه منير كبيدر كه اول حضرتك براشارتيله آسمانده اولان ماه ايكى شق اولدى اول عجبدر كه ماهك شكافنده اوكوردى واول معجزه كه قمرك انشقاقنده مرئى ومحسوس اولدى هم خلقك حسى مقدارى ايدى ❊ مثنوى ❊ كار بار انبيا ومرسلون * هست از افلاك واخترها برون) يوخسه انبيا ومرسلرك كاروبارى افلاكدن واخترلردن بروندر اكرچه مرسلون اضافت حسبيله مرسلين اوقمق اقتضا ايلردى لكن برونه قافيه اولمقدن اوترى مرسلون اوقوب مبنى حكمنده اولدى ومحلا مجرور اولور وتوضيح معنى شول عجب اولان حالتكه انشقاق قمرده ظهوره كلدى اول خلقك حسنك ضعفى مقدارى ايدى يوخسه حضرت نبى عليه السلامك قوت وقدرتى مقدارى دكلدى زيرا نبيلرك ومرسل اولانصفيلرك كاروبارى افلاك تسعه دن وكواكب مضيئه دن برون وبرتردر ❊ مثنوى ❊ تو برون رو هم زافلاك ودوار * وانكهان نظاره كن آن كار وبار) سن افلاك ودواردن طشره كيت واندنصكره اول كار وباره نظاره ايله يعنى انبياى عظام عليهم السلامك چوق كاروبارى واردر كه بو افلاك ونجومدن خارجدر اكر اول كاروبارى كورمك واول انوار واسراره نظر ايركورمك استرسك سن هم افلاكدن وهم دواردن و بو عناصر وافلاك ايچره اولان سيردن طشره كيت واندنصكره انلرك اول كار وبارنه وكيرودارنه نظر ايليجى اول والا بو افلاك وانجمك ايچنده اوله سن انلرك وراى عناصر وافلاك وخارج انجم تابناك اولان كاروبارنى كورمكه واكا نظر ايركورمكه قادر اوله مزسن ❊ مثنوى ❊ درميان بيضه چون فرخها * نشنوى تسبيح مرغان هوا) سن قوش ياو يلرى كبى بيضه ايچره سن مرغان هوانك تسبيحنى اشتمزسن بيضه دن مراد بو جسما نيتدر مادامكه بمرطه ايچره اولان قوش ياوريسى بمرطه دن طوغميه مرغان هوانك تسبيح وصداسنى اشتمز وانلرك كلماتنى فهم ايتمز كذلك شول كسه نك فرخ روحى بدن بيضه سى ايچره هنوز محبوس اوله وآندن

تولد قيلميه هواى الهى قوشلرينك واسرار نامتناهى سرخوشلرينك تسبيح وصداسنى اشتمكه قادر اوله مز زيرا انلرك مقامى ملكوت سما ومرتبه لرى عالم معناده اولمشدر * لن يلج ملكوت السماء من لم يولد مرتين * حديث شريفنك حسبنجه ايكى كره طوغمين وملكوت سمايه داخل اولمين انلرك تسبيحنى وآواز ورازنى فهم قيلمز وايكى كره طوغمقدن مراد برى مادردن طوغمق و برى دخى فرخ روحك بيضهٔ جسمدن تولد قيلسى اولور ❊ مثنوى ❊ معجزات اينجا نخواهد شرح كشت * زاسب وخوارزمشاه كو وسر كذشت) معجزات بو محلده شرح اولمق استمز اسبدن وخوارزمشاهدن سويله وانلرك سركذشتن نقل ايله يعنى حضرت رسول اكرم صلى الله تعالى عليه وسلمك معجزه لرى قتى چوق وخارق عاده لرينه نهايت يوقدر بو محلده اول شرح اولمق مناسب دكلدر اول اسبدن وخوارزمشاهدن وانلرك سركذشتندن سويله و اول اسب اول رونق وفرى ندن بولدى آنى بيان ايله ❊ مثنوى ❊ آفتاب لطف حق بر هرچه تافت * از سك واز اسب فر كهف يافت * تاب لطفش را تو يكسان هم مدان * سنك را ولعل را داد او نشان * لعل را زآن هست كنج مقتبس * سنك را كرمى وتابانى و بس * آنكه بر ديوار افتد آفتاب * آنچنان نبود كز آب واضطراب) حق تعالينك لطفى آفتابى هرنه شئ اوزره تابان اولدى وطلوع قيلديسه سكدن واسبدن فر كهفى بولدى يعنى حق تعالينك لطفى كونشى هرنه شئ اوزره طوغدى وطوقندى ايسه اول شى اكرسك نوعندن اولسون واكر اسب نوعندن اولسون واكر بونلردن غيرى اولان انواعدن اولسون كهف فرنى بولور يعنى كهف الهى وامان ربانى رونقنى بولور وكندى نوعندن ممتاز وفايق اولور نته كم اصحاب كهفك كلبنه آفتاب لطف الهى پرتو صالدقده اول كندى نوعندن ممتاز اولدى و بين الناس فر و رونق بولدى اول اسبى دخى بوكا كوره قياس ايله اما حق تعالينك تاب لطفنى و فيض مقدسنى هم يكسان بيله سنك ولعله اول خدانك تاب لطفى نشان و يردى لعل دخى انواع حجردن بر نوعدر اما كوركه لعله نيجه شان ونشان و يردى وآنى انواع حجردن بويله ممتاز اولمق مرتبه سنه ايركوردى لعل ايچون اول تاب لطف الهيدن اقتباس اولنمش كنج واردر مقتبس بوند ه مستفاد معناسنه اولور اما سنك ايچون كرملك وتابانلق واردر آنجق يعنى لعل تاب ايچون اول تاب لطف الهيدن استفاده اولنمش واقتباس قيلنمش كنز اولمق ومرغوب ومقبول كلمك واردر وليكن سنك ايچون كرم اولمق و ياخود يلدرامق واردر آنجق كه آنك كنز اولمغه ومقتبس كلمكه استعدادى يوقدر اول نسنه كه آفتاب ديوار اوزره دوشر آبدن واضطرابدن آنچلين اولمز يعنى اول تاب شعله كه آفتابدن ديوار اوزره دوشر اول تاب كه آبدن وآبك اضطرابندن

آنجلين اولمز زيرا آفتاب ديوار اوزره دوشسه آنده آفتابك عكسى كورنمز ودخى
اول ديواردن بر آخر شعله وتاب ظهوره كلمز ودخى ديوار لازم كلوب متزلزل
ومضطرب اولسه پرتو آفتاب آنكله بيله متزلزل ومضطرب اولمز اما آب صافيده
اولا آفتابك ذاتى منعكس اولوب كورينور وثانيا اول آب صافيدن بر تاب ظهوره
كلور وثالثا اول آب صافى مضطرب اولسه عكس وآفتاب وآبدن ظهوره كلن
شعله وتاب هم مضطرب اولور وحركت قيلور پس آفتابك ديوار اوزره اولان
تابى آبدن ظهوره كلان تابى كبى اولمز و بو ايكى تاب اكرچه حقيقتده بردر اماصورته
نظر اولنسه برى برينه مساوى و مماثل كلمز و بعض نسخه ده تاب لطفش را
تو يكسان هم بدان واقع اولمشدر بو نسخه اوزره معنى اول حقك تاب لطفنى هم سن
جمله اشيايه يكسان بيل آنك يكسان اولان تاب لطفى سنكه ولعله نشان و يردى
و بونلردن هر برى كندى ذاتلرينك استعدادنه كوره اول پرتو يكساندن بر كونه
نشان بولدى مثلا لعل ايچون اول تاب لطف الهيدن اقتباس اولنمش واستفاده
قيلنمش كنز اولمق واردر اما سنك ايچون همان انجق كرميت و ياخود صرچه كبى
يلدرامق ياخود بعض شفاف اولان سنك كبى تابان اولمق واردر ولكن قنى لعلده
اولان نشان وقنى سنك تاباندە اولان نشان و بو ايكسى برابر اولديغى هر عاقلك
معلوميدر مثال آخر اول نسنهوكه آفتابدن ديوار اوزره دوشر انجلين اولمز كه آفتاب
آبه دوشر وآبدن وآبك اضطرابندن عكس و تاب واقع اولور بو نسخه فيض
اقدسه كوره اولور واولكى نسخه نفسله فيض مقدسه كوره اولور و بو فيض اقدس
وفيض مقدسك تفصيلا شرحنى ثانيه قصيده سنك شرحنك مقدماتنده ذكر
ايلمشزدر آنده طلب اولنه واجمالا دخى بيان قيلنه اولا بلكه الله تعالينك ايكى
كونه تاب وفيضى واردر برينه فيض مقدس ديرلر فيض مقدس هر كسه بر كونه
عين ثابته و بر كونه استعداد وقابليت و يرن فيضه ديرلر حق تعالينك بو فيض
مقدسى اصلا برابر ومتساوى دكلدر زيرا هر كسه بر كونه قابليت وهر شيئه بر نوع
خاصيت و يريجيدر پس بر كسه نك قابليتى بر كسه كبى اولمديغى و بر شيئك خاصيتى
بر شيئك خاصيتنه بكزه مديكى ظاهر وروشندر پس نسخهٔ اول كه تاب لطفش را
تو يكسان هم مدان ديمكدر بو فيض مقدسه كوره دركه حق تعالينك تاب لطفى
بو اعتبارله اصلا هموار و يكسان دكلدر و برينه دخى فيض اقدس ديرلر حق تعالينك
فيض اقدسى شوايب كثرتدن عارى و بريدر اصلا آنده تفاوت واختلاف يوقدر
و جميع اشيا اوزره بو فيض على السويه يكساندر بو فيضك مثالى آفتابك نور
بسيطى كبيدر كه هر شيئه آفتاب على السويه طوقنور وهر شى كندى استعدادينه
وقابليتنه كوره آندن بر كونه نشان وخاصيت استفاده قيلورلر كم بو بيتلرده مذكور

اولمشدر (م ى) چون دمى حيران شد ازوى شاه فرد * روى خود سوى
عماد الملك كرد * كاى اچى بس خوب اسبى نيست اين * از بهشتست اين مكر نى
از زمين) چونكم شاه فرد بردم اول اسبك تماشاسندن حيران اولدى واول
شهنشاه بى نظير بر مدت اول فرس بادپانك حسن و بهجتى مشاهده سنده ولهان
قالدى بوندنصكره كندى يوزنى عماد الملك جانبنه ايتدى وا كا متوجه اولوب
بو كونه خطاب قيلوب ديديكه اى وزير و پاشا بو اسب زياده خوب و كوزل اسب
دكلميدر سن بونك حقنده نه ديرسن بو اسب بادپا مكر جنت اعلادندر زمين غبرادن
دكلكه يريوزنده بو كونه اسب كورلمش دكلدر ديدى اچى جيم فارسى ايله وزيره
و پاشايه ديرلر نسخه اكراخى اولورسه اى برادر ديمك معناسى و يريلور لكن
اولكيسى محله انسبدر ❊ مثنوى ❊ پس عماد الملك كفتش كاى خديو * چون
فرشته كردد ازميل تو ديو * درنظر آنچه اورى كرديدنيك * بس كش ورعناست
اين مركب وليك * هست ناقص ان سرانذر پيكرش * چون سر كاوست كويى
اين سرش) پس عماد الملك اول پادشاهه ديديكه اى خديو واى شاه عظيم سنك
ميل ومحبتكدن ديو فرشته كبى كوزل اولور نته كم مشهور ومجربدر كه بعض اهل نفس
بر ديو سيرت كسه يه شهوانى ميل ومحبت ايلر اول ديو چهره اكا اول ميل وشهوات
واسطه سيله حورى وفرشته كبى خوب وجميل كورينور نظره اول ميل واسطه سيله
اول نسنه يى كتوره سن نيك اولور يعنى سنده بر شيئه زياده ميل ومحبت اولسه واو شئ
حد ذاتنده قبيح وناپسند اولسه اول نسنه يى سن نظريكه كتوره سن اول نسنه سكا
نيك اولور و جميل و محبوب كورينور بو مركب نعم چوق كوزل ورعنا مركبدر
وليكن آنك شكلنده وچهره سنده اول باش ناقصدر بو شكل و پيكره كوره آنك باشى
دخى كامل ومعتدل كرك ايدى آنك بو باشنى ديرسن سر كاو كبيدر كه آنك بو جثه سنه
كوره انك باشى اوكوز باشنه بكزر بو ابسه عيدر فارسلر بونى مقبول طوتمزلر ديدى
(م ى) دردل خوارزم اين دم كار كرد * اسب رادر منظر شه خوار كرد) خوارزمشاهك
كوكلنده بو نفس كار ايتدى يعنى بو كلام آنك قلبنه تأثير قيلدى و يرطوتدى
بو سوز اول اسب جميلى شاهك نظرنده خوار ايتدى انكيچون (من يسمع يخل)
ديمشلردر بر كسه نك عقل سليمى وفكر مستقيمى اولمسه لابد هر اهل غرضدن
اشتديكى سوزى بر كسه نك حقنده صحيح ظن ايلر ❊ مثنوى ❊ چون غرض
دلاله كشت وواصفى * ازسه كز كرپاس يابى يوسفى) چونكم غرض دلاله
و بر واصف اولدى اوچ ارشون بزدن اوترى بر يوسف بولورسن اوچ آرشون
كرباسدن مراد بونده ثمن بخسدر كه يوسف عليه السلام حضرتلرنى برادرلرى
برقاچ اقجه يه وابكى و ياخود اوچ پاره ثوبه صاتدبلر ديمشلردر انكيچون اول ثيابه

کرپاس تعبیر ایلمشلردر یعنی چونکم اهل غرض برخوب ومحبوب شیئی وصف ایدیجی
اوله وآنی صاتیجی اوله ومشتریلرینه عرض قیله سن بر یوسف کبی جمیل ولطیف
خوبی اوچ آرشون بزدن اوتری بولورسن ویرادنی وکتر بها ویرسك آنی اول اهل
غرضك الندن آلورسن اکرچه اول شیٔ جمیل کندی طالبلری قتنده بغایت عالی
وجلیل ایسه ده ینه اهل غرضك وصفیله اول حقیر وذلیل اولمق مقرردر ❊ مثنوی ❊
چونکه هنکام فراق جان شود * دیو دلال در ایمان شود) چونکم جانك بدندن
فراقنك هنکامی اوله یعنی روحك جسمدن مفارقت قیلسنك وقت وزمانی قریب
کله دیو اول زمانده در ایمانك دلالی اولور وایمان درنی محتضر اولان مریضك الندن
ثمن بخس‌له صاتون آلمغه واشترا قیلمغه سعی واقداملر قیلور ❊ مثنوی ❊ پس
فروشد ابله ایمان اشتاب * اندر آن تنکی بیك ابریق آب * وآن خیالی باشد
وابریق نی * قصد آن دلال جز تخریق نی) پس ابله اولان کمسه جواهر ایمانی
سرعتله صاتر اول تنکلك وقتنده بر ابریق صویه حالت نزع قریب اولدقده
انسانه زیاده حرارت وعطش مستولی اولور دیرلر اول حینده شیطان دخی نعوذبالله
کلوب اول محتضره ابریق ایچره آب وکاسه لر ایچره لذیذ وشیرین شراب عرض
ایلرایمش حال بوکه بو خیال اولوب وابریق آب زلال دکل اول اهل غرض اولان
دلالك قصدی تخریقدن وهلاك ایلمکدن غیری دکلدر بلکه مقصودی اول
مریضی ایمانسز قومقدر وآنی جواهر ایماندن مفلس ایلمکدر (م ی) این زمانکه
تو صحیح وفربهی * صدق را بهر خیالی می دهی) بوزمانکه سن صحیح وفربهسن
یعنی بوحینده که سن حالا بر صحیح المزاج وسمز وتندرست کسه سن صدقی برخیالدن
اوتری ویررسن یعنی صدق وحقیقت اولان دینی وایمانی وسبب دخول جنان
اولان اسلام وایقانی برخیال ظل کبی اولان دنیا لذتندن اوتری ویررسن
❊ مثنوی ❊ می فروشی هر زمانی زرکان * همچو طفلی می ستانی کردکان)
هر برزمانده کان زرنی صاترسن اوغلنجقلر کبی جوزجکلر آلورسن بعض نسخه ده
هم درکان واقع اولمشدر علی کلا التقدیرین مراد ایمان واسلام اولور وکردکاندن
مراد جوز وموز مشابه سنده اولان متاع دنیوی اولور وتوضیح معنی بویله دیمك
اولور که ای کودك طبیعت هر بردمده زرکانی مشابه سنده اولان اسلام وایمانی
بیع ایدرسن و براوغلنجق کبی جوز وموز مشابه سنده اولان متاع دنیایی آلورسن
واکا عقلسزلغکدن مبتلا اولورسن کاقیل (بیت) بازیچه ایست طفل فریب
این متاع دهر * بی عقل مردمان که بدان مبتلا شدند (م ی) پس در آن
رنجوری روز اجل * نیست نادر کر بود اینت عمل) پس روز اجل که اول رنجورلك
کوننده نادر دکلدر اکرسنك عملك بو اوله یعنی چونکم سنك صحت وسلامت حالك

حقیقتی خیاله صاتمق اوله پس اول اجل کوننك رنجورلکی زماننده وتنکلکی هنکامنده
اکرسنك کاروشانك هم بویله اوله عجب دکلدر شمدی سنك ضرورتك وکمال
احتیاجك یوق ایکن دینکی وایمانکی خیال مشابه سنده اولان لذات جسمانیه
ومشتهیات نفسانیه یه صاتمق وانی خریدار اولوب قبول ایتمك مقرر اوله ضرورت
وقتنده وحرارت زماننده سکا شیطان آب زلال کبی حظ نفسه متعلق برخیال
کوسترسه وایمانکی ویر وبونی نوش ایله تا صحت وسلامت بوله سن دیسه حضرت
حقدن غافل اولوب اول دزد لعینه ایمانکی صاتسك هم عجب اولمز (م ی)
درخیالات صورتی جوشیده * همچو جوزی وقت دق پوسیده) خیالکده ای
بی تمیز برصورت قاینتمشسن یعنی برجوز کبی دق وقتنده چورك اولمشسن یعنی ای
غافل کندی خیالکدن برصورتی قیناتمش وپخته ایتمشسن یعنی کندی ذهنکده
وقلبکده صور خیالیه دن برصورتی کتوروب تصور ایدوب ایشته بو برایو فکر
وبرکوزل خاطره در دیوانی بکنمشسن اما برجوز کبی دق وامتحان اولنمق وقتنده
چورك سن که ایچی چورکلك صداسی سکا طعن ودق اولندیغی زمانده ویاامتحان
قیلندیغی اوانده فراست وکیاستی اولنه ظاهر اولور (م ی) هست از آغاز چون بدر
آن خیال * لیك آخر میشود همچون هلال * کرتو اول بنکری چون آخرش *
فارغ ایی از فریب فاترش) ابتدادن اول خیال بدر کبیدر لیکن آخر هلال کبی
اولور یعنی جمیع دنیوی وجسمانی اولان افکار وخیالات اول امرده وبادی
نظرده بدر کبی نورانی وکامل کورینور لیکن آخر امرده هلال کبی ضعیف وناقص
اولور اکرسن اول دنیوی اولان خیاله آخرنده اولان کبی انك نقصان وزوالنه نظر
ایلیه سن اول وهله ده اولان وبادی نظرده ظهوره کلان فریب فاترندن فارغ
کلورسن یعنی اول امرده اول خیال دنیوی سنی الداتمقدن اوتری برفاتر وسست
فریب وخدعه ایلرسن انك آخرنده اولان نقصان وزوالنی اول زمانده کوره جك
اولورسن انك سست اولان فریب وخدعه سندن فارغ کلور وآزاد اولورسن
(م ی) جوز پوسیدست دنیا ای امین * امتحانش کم کن از دورش ببین) ای امین
دنیا فی المثل جوز پوسیده درکه انك باطنی چورك وناقص ولاشیٔ وظاهری
برفاکهه وغدا کبیدر اکر عقلك وارایسه انی امتحان وتجربه ایله انی ایراقدن
کور زیرا عاقل اولنلر انی کرات ومرات ایله تجربه قیلمشلر وجوز پوسیده کبی بولمشلردر
پس (مصرع) من جرب المجرب حلت به الندامة * حسبنجه سن اول مجربی تجربه
ایلرسك سکا ندامت حلول ایلمك مقرر اولور ❊ مثنوی ❊ شاه دید آن اسب را
باچشم حال * وان عماد الملك باچشم مآل * چشم شه دوکز همی دید از لغز * چشم
ان پایان نکر پنجاه کز) پادشاه اول اسبی حال کوزیله کوردی واول عماد الملك مآل

کوزیله کوردی یعنی اول پادشاه اول جمیل اولان اسبی اول حالده اولان جمال
و بهجته نظر ایدوب نتیجه وعاقبتنی کوره میوب انی همان حال کوزیله کوردی اما
اول عماد الملك اول اسبی نتیجه وعاقبت کوزیله کوردی وانك اول حالده اولان
جمال و بهجتنه اعتبار ایلمدی شاهك کوزی لغزدن ایکی آرشون کوردی اما اول
پایان نکرك کوزی اللی آرشون کوردی لغز بونده میل ایتمك معناسنه در اکرچه
مشکل اولان یوله و پوسیده اولان مراده دخی دیرلر اما بونده میل ایتمك معناسنه
و یاخود مستور اولان مراد معناسنه اولمق مناسبدر یعنی اول پادشاهك کوزی اول
اسبه میل ایتمکدن و پوسیده اولان مراد نفسانیسندن انجق اول اسبی ایکی ذراع
مقداری کوردیکه انك بری اول اسبك صورت ظاهرده اولان حسن و بهجتیدر
و بری دخی انك هنری وفائده ومنفعتیدر اول اسبك ظاهرندن و باطنندن انجق
بو ایکی مرتبه‌یی کورمکه قادر اولوب دخی بونك وراسنده اولان مراتبه نظر
ایر کورمکه قادر اوله‌مدی اما اول عاقبت بین اولان عاقلك کوزی اللی ذراع مقداری
کوردی یعنی اللی مرتبه اندن ایلرویه نظر ایرکوردی تا انك عاقبت وخاتمه سنه
باقوب اول امرده معیوب و بی‌اعتبار اولان صفتنی بیلوب اکا کوره خبر ویردی
(مثنوی) آن چه سرمست آنکه یزدان می کشد * کز پس صد پرده بیند جان رشد)
اونه سرمه‌در انی که یزدان حضرتلری چکر که صد پرده‌نك التنده جان رشد کورر
یعنی اول نه سرمه‌در بیلورمیسن یزدان حضرتلری انی بر بنده سنك بصر بصیرتنه
چکر که اول واسطه ایله جان نیجه یوز پرده‌نك التندن طوغری یولی کورر وحقیقتنه
نظر ایر کورر اول سرمه‌دن مراد کحل عنایت وسرمهٔ هدایتدر یعنی حق تعالی
حضرتلری برقولنك بصر بصیرتنه سرمهٔ هدایتی چکسه انك دیدهٔ جانی عاقبت بین
اولور وحقیقت کاری کورر و برشیٔ خاتمه سنده نه اوله جقدر اکا ایر کورر (مثنوی)
چشم مهتر چون بآخر بود جفت * پس بدان دیده جهانرا جیفه کفت) مهتر
حضرتلرینك کوزی چونکم آخره جفت اولدی دیده سببیله جهانه جیفه دیدی یعنی
مهتر کائنات و بهتر موجودات علیه افضل الصلوات واکمل التحیات حضرتلرینك
بصر بصیرتلری چونکم هرشیئك آخرنه مقارن اولدی وعاقبتنه نظر قیلدی پس
اول دیده سببیله بو جهانه جیفه وآنك طالبلرنه کلاب دیدی کما قال علیه السلام
(الدنیا جیفة وطلابها کلاب) بو دنیا خود حاله نظر اولنسه وصورت ظاهره سنه
باقلسه براحلی واحسن دولت ونعمتدر عاقبتنه نظر اولنسه برمردار جیفه کبی کیرو
قالور و بی‌اعتبار اولور پس نفس الامرده جیفه ومردار اولنه طالب اولان
کلاب سیرت اولورکه انلر عاقبت جیفه اولان دنیادن اوتری بری برلریله خرلدی
ایلمکدن خالی اولمزلر (مثنوی) زین یکی ذمش که بشنود او وحسب * بس فسرد

اندر دل شه مهر اسب * چشم خود بکذاشت چشم او کزید * هوش خود بکذاشت
وقول او شنید) بوندن آنك برذمنی که اشتدی اول ملك بس شاهك کوکلنده
اسبك مهری چوق طوکدی بس باء عربیله اوقندیغی اوزره معنی بودر باء فارسیله
اوقنسه دخی جائزدر بو وجه اوزره معنی پس شاهك کوکلنده اول اسبك محبتی
فسرده اولدی دیمك اولور حسب کافی و بس معنالرینه اولور یعنی اول خوارزمشاه
بو عماد الملکدن اول اسبك انجق همان بو قدر برذمنی اشتدی پس اول شاهك کوکلنده
اول اسب جیلاك محبتی طوکدی وشاهك قلبی اندن اوصاندی وفارغ اولدی
کندی کوزنی قودی انك کوزنی قبول ایلدی کندی عقلنی قودی وانك قولنی اشتدی
پس هرحال بین اولان وضعیف الذهن اولوب عاقبت وحقیقت کورمکدن بی بهره
قلان کسه لره اکر شاه اولسون واکر کدا اولسون هرکیم ایسه واجب ولازم اولان
اولدرکه یعنی برحقیقت بین اولان وعاقبتنه نظر قیلان عقل کامل صاحبنك
بر کلامنی اشتسه و برکندی طبعنه مقبول کلان شیئك حقنده آنك لساننذن برذم
وقدح کوش ایتسه همان دم کندی کورمسنی قویوب وعقل وادراکنی ترك ایلیوب
اول عاقل وکاملك کورمسنی اختیار وقبول قیلوب وآنك کلام سعادت انجامنی مستمع
اولمق وجان ودل ایله مقبول ایتمك کرکدر تا کم عاقبت کارده نادم اولمیه ونتیجه ظهوره
کلدکده (لو کنا نسمع او نعقل ما کنا فی اصحاب السعیر) دیلردن اولمیه وحسرت
یمیه ﴿مثنوی﴾ این بهانه بود وآن دیان فرد * از نیاز آن در دل شه سرد
کرد * در ببست از حسن او پیش بصر * این سخن بد درمیان چون بانك در *
پرده کردآن نکته را به چشم شه * که ازان پرده نماید مه سیه) بو بهانه ایدی واول
دیان فرد نیازدن انی شاهك کوکلنده سرد ایلدی یعنی بو عماد الملکك ذمه متعلق
اولان سوزی اورته لقده سبب و بهانه اولدی واول فرد اولان دیان و بی نظیر
اولان یزدان ومستعان عماد الملکك نیازندن اول اسبی پادشاهك قلبنده سرد
و بارد ایلدی اول اسبك حسنندن شاهك بصری اوکنده حق تعالی قپو باغلدی
اول سوز اورته ده بانك در کبی اولدی یعنی فرسك حسن و بهجتندن حق تعالی
حضرتلری شاهك کوزی اوکنده قپو باغلدی وسد باب ایلدی که اول شاه مقدما
اول اسب لطیفك حسننی کورمش ایدی پس حق تعالی اول کشاده اولان قپویی
اورتدی عماد الملکك اسب حقنده اولان اول سوزی پادشاهله اسبك اورته سنده
اورتیلان ومسدود اولان بابك صداسی کبی اولدی حق تعالی حضرتلری عماد الملکك
دهاننذن خروج ایلین اول نکته‌یی شاهك اوزرینه پرده وحجاب ایلدیکه اول
پرده‌دن ماه سیاه کورینور یعنی اکر حق تعالی برکسه نك لساننذن ظهوره کلان
نکاتی ماه منیره پرده ایلسه بربصیر اولان کسه اول دمده ماهی سیاه کورر وآنك

نورنه نظر ایلمکه قادراوله میوب اول ماه منیرانك کوزندن مستوراولور و پرده ده قالور
(مثنوی پاك بنایی که برسازد حصون * درجهان غیب از کفت وفسون) بر پاك بنا که حصنلردوزر جهان غیبده کفت وفسوندن یعنی جمیع عیوب ونقایصدن پاك ومنزه شول بربانی وصانعکه نامك سوزندن وافسوننادن عالم غیبده حصارلر دوزر وانلرك کفت وکوبندن کوکل عالمنده حصنلر و پردهلر ایلرحتی برکسهنك سوزی وافسونی نیجه یوز کسهنك کوکلی کوزینه حجاب و پرده اولور و برشیئك حسن وجمالنی ولطف وکمالنی انلر کورمکه قادراوله مزلر و برکسهنك سوزنی دخی فتح بابه سبب قیلور آنك سوزی واسطه سیله چوق کسهلرك قلبنده اولان پرده وحجاب وشبهه وارتیاب زائل اولوب انلراول شیء جمیلك حسن وجمالنی و بهجت وکمالنی مشاهده ومعاینه قیلورلر اولکی طائفه اول شیء بی حسن و بی جمالدر دیرلر وآنك حسن وجمالنی کورنلر بو براحسن واجملشیدر بوکا میل ومحبت ایتمکه چاره نه در دیو تحقیق ایلرلر (م ی) بانك دردآن کفت را ازقصرراز * تا که بانك واشد ست این یافراز * بانك درمحسوس درازحس برون * تبصرون این بانك ودرلا تبصرون) کفتی سن قصررازدن بانك در بیل تاکم بو کفت وکوی کیرو اولمنك واچلمنك بانکمی اولمشدر یاخود فراز اولمنك واورتلمنکمی بانکی اولمشدر وابونده آچلق وفراز اورتلمك معناسنه درواکثرقپولرهم آچلدیغی زمانده وهم اورتلدیکی زمانده لابد بربانك وصدا ایلر یعنی ناسك بو کفت وکوبنی ای عاقل سن حق تعالینك خانهٔ رازنك قپوسنك صداسی بیل چون برکسهنك دهانندن برصدا و برادا استماع ایلیه سن کوراول صدا وادا تاکم قپونك آچلمسی صداسیمیدر ویاخود اورتلمسی صداسیمیدر اکراول کسهنك ادا وصداسی سنك قلبکه برشیء اورترسه اول اورتلمك صداسیدر واکر برشیئك پردهسنی قالدروب سکا آنك حسننی وجمالنی کوسترسه اول باطنده اولان درمعنوینك آچلمسی وکشاده اولمسی صداسیدر باطنده اولان درمعنوینك صیت وصداسی محسوس ومسموع اولور واول درمعنوی حسدن طشرهده درکه بوحس صوری آنی کورمکه قادر اوله مز بو بانکی سز کوررسز ودری کورمزسز تبصرون ولا تبصرون ایکیسی بیله افعال بابندن صیغهٔ معلوم اوزره جمع مخاطبدر بعض نسخهده ایکیسی بیله یاله جمع غائب صیغهسی اوزره واقع اولمشدر بوتقدیرجه بونلرك فاعلی ناس اولور ومعنی ناس بو بانکی کوررلر وقپویی کورمزلر دیمك اولور این بانك بانك راودردررا تقدیرنده اولور (م ی) چنك حکمت چونکه خوش آوازشد * تاچه درازروض جنت بازشد) حکمت چنکی چونکم خوش آوازاولدی تاکم روض جنتدن نه قپو کشاده اولدی علیم وحکیم اولان کسهنك وجودنی استعارهٔ تمثیلیه طریقی اوزره شول

چنکه تشبیه ایلمشلردرکه آندن علم وحکمت نغمهلری وسر ومعرفت آوازهلری ظهوره کله عارفك دهانی جنت قپولرندن برقپویه بکزر وانك جنانی ریاض جنانه بکزر چون انك دهانی کشاده اوله وعلم وحکمت میوهلرنی اخراج ایدوب ظهوره کتوره انك مجلسی دخی ریاض جنتدن برروضه اولور کما قال صلی الله تعالی علیه وسلم (ارتعوا فی ریاض الجنة قالوا وما ریاض الجنة یارسول الله قال علیه السلام مجالس العلم) بو روایه متعلق اولان کلام جلد اولك دیباجهسنده وهو جنان الجنان قولنك شرحنده مرور ایلمشدر انده طلب اولنه و بونده توضیح معنی بویله دیمك اولور که برعلیم وحکیمك چنك حکمت اولان وجودی چونکم خوش آوازاوله وعلم حکمت نغمهلرنی اظهار ایلیه وفتح دهان ایلیوب طالبلره سر ومعرفت سویلیه تا بیلورمیسن جنت روضهسندن نه قپو آچلدی بونی بیلمز مکرکه علم ومعرفتك جنت عاجلهاولدیغنه عارف اولنلر و بوجنتك عز وشرفنه هم واقف اولمز مکرکه کیجه وکوندز علم ومعرفت طلب قیلنلر (م ی) بانك کفت بد چو درواميشود * ازسقرتاخودچه درواميشود * بانك در بشنو چو دوری ازدرش * ای خنك اورا که واشد منظرش) بد سوزك صداسی قپو کبی آچق اوله سقردن تاخود نه قپو آچیلور چونکم سقر قپوسندن ایراق سن آنك بانکنی ایشت ای سعادت اول کسهیه که انك منظری کشاده اولدی منظر بونده نظر معناسنه مصدرمیمیدر بوبیتلرده هم نادانك جهنم قپوسی کبی اولان دهانی کشاده اولهوزبانهٔ نار کبی اولان زبانندن اول مردم سوز اولان سوز ظهوره کله بیلورمیسن سقردن واول دوزخ خباثت مقردن نه قپو آچیلور واول جهنمك قپوسندن چونکم سن دورسن قپو صداسنی واول جهنم قپوسی کبی اولان دهانك کلام واداسنی ایشت وآنی نظر عقله کورمکه سعی وکوشش ایت ای سعادت شول کسهیه که آنك نظری بو دنیاده کشاده اولدی واول نظر ایله اهل جهنم اولنلری کوردی وانلرك دهانك جهنم قپوسی اولدیغنی مشاهده قیلدی پس انلردن معرض اولوب حق تعالییه استعاذه ایلدی وایو عمل ایلمکه باشلدی (مثنوی چون تومی بینی که نیکی میکنی * برحیات وراحتی برمی زنی * چونکه تقصیر وفسادی میرود * آن حیات وذوق پنهان میشود) چونکم سن کوررسنکه ایلك ایلرسن برحیات وراحت اوزره اوررسن چونکم برتقصیر وفساد کیدر یعنی واقع وصادر اولور اول حیات وذوق پنهان اولور جواب بو بیتدن حاصل اولور (مثنوی دید خود مکذار ازدید خسان * که بمردارت کشند این کرکسان) خسلرك کورمسندن اوزی کندی کورمکلکنی قومه زیرا بو کرکسلرسنی مرداره چکرلر کرکسلردن مراد بونده اهل دنیا واصحاب نفس وهوا اولور و بوابیات ثلاثهده خسلره تقلید ایلمکدن بغایت حذر ایدوب

کندینك تجربه سنی ومشاهده سنی ترك ایلمکه تعلیم وارشاد ایدوب بیوررلر ودیرلر که ای مرد عاقل چونکم سن طریق الهیده برایولك ایلیه سن ویاخود برحق کلام سویلیه سن کورسن که برحیات قلبیه وراحت روحیه اوزره کندیکی اوررسن واول ایو عملدن حظ آلورسن وروحانی صفالر بولورسن ومنتظم الاحوال اولورسن اما چونکم سندن برتقصیر وبرفساد واقع وصادر اوله اول حیات قلبیه وذوق روحانیه سندن پنهان وغائب اولورسن خودبونی نیجه کره تجربه ایلدك ومشاهده قیلدك پس خسلرك کورمسندن اوتری کندی رؤیت ومشاهده‌کی ترك ایلمه فجن خس ودنی اولان کسه‌لرسکا اوعملی ایشلمه کل بزم ایشلدیکمز کار وعملی ایشله تا کم ذوق وراحت بوله سن دیرلرسه سن انلره متابعت قیلمه ومیل ایلمه زیرا بوکرکس طبیعت اولان خسلرسنی یاحرام یمکه ویاخود دنیا مردارنه میل وتعلق ایلمکه جذب ایدرلر چونکم برطائفه سنی مردارجانبنه چکه‌لر کندی تجربه ومشاهده‌کی قویوب انلرك بیلسنه وکورمسنه تقلید ایلمك محضا وبال وعین ضلال اولور وسنی اباحت ومعصیت چقورلرینه دوشوررلر (م ی) چشم چون نرکس فروبندی که‌چی * هین عصا ام کش که کورم ای اچی * وان عصا کش که کزیدی درسفر * خود چوبینی باشد ازتو کورتر) چون چشمی نرکس کبی آشغه بغلرسن که نیچون بودخی وجه درنرکس کبی اولان کوزی اوترسن بویله دیوکه نه واردر کورمزم اولکی وجه اوزره چی چرا معناسنه اولور وچرا فروبندی تقدیرنده اولور وایکنجی وجه اوزره چه شیٔ هست تمی بینم تقدیرنده اولور نته‌کم بعض کسه کوزلرنی اورتوب تعامی ایدوب نه شیٔ واردربن کورمزم دیر وبرآخر کسه‌یه ای اچی بن کورم آکاه اول بنم عصامی چك دیر چشمدن مراد بونده چشم دل اولور وخطاب شول سالکلره اولورکه آنك قلبی کوزی طریق مستقیمی کورمکه مستعد اوله ونیك اولنی بددن وحق باطلدن وهدایتی ضلالتدن واهل استقامتی اهل سقامتدن فرق وتمییز ایلمکه قادر وقابل اوله ولیکن بعض کوردل وغافل اولان مرشد شکل کسه‌لرك یامالنه ویاجاهنه ویاخود رعایت وتعظیمنه الدانوب کندینك نرکس کبی کوکل کوزنی اورتوب وتعامی وتجاهل ایلیوب اکا ای پاشا بن بویولده کورم بکا عصاکش اول وبکا ارشاد ایله دیه حضرت مولانا قدس الله سره العزیز بوکونه عالم وعاقل اولان کسه‌لره نصیحت ایدوب بیوررلر ای عاقل نرکس کبی اولان کوکلك کوزنی باغلرسن وتعامی وتغافل ایلرسن بویله دیوکه نه واردر بوطریقده بن کورمزم ای بوطریقده پاشا اولان آکاه اول بن که کورم بنم قائدم اول وبنی بویولده چك بن سکا اقتدا ایلیم دیرسن وحال بوکه اول عصاکشی که سن آخرت سفرنده وحقیقت یولنده کزیده ایلدك خود چونکم کوره سن سندن کورتردر پس سندن کورتر اولان مرشد وعصاکشك

سکا نه فائده‌سی اولور بوسوزلر شول عالم وعاقله کوره اولورکه برغافل وجاهل شیخه بعض واسطه ایله بیعت قیله واقتدا ایلیه وکندیسی الله کلامنك ورسول اخبارنك معنالرنی بیلورایکن آنکله عمل ایلمکی قویوب تعامی وتجاهل ایلیوب برغافل وجاهله اقتدا ایلیه وبویله دیه شیخ بصیر نه‌کونه کسه اولدیغنی ومشیخت مرتبه‌سنی قنغی عالم بولدیغنی واقتدایه نه‌کونه کسه‌لر صالح اولدیغنی بیله (م ی) دست کورانه بحبل الله زن * جز برامر ونهی یزدانی متن) الکی کورانه حبل الهه اور یزدانی اولان امر ونهیدن غیری اوزره طولانمه یعنی برکندکدن کورتر عصاکشه ال اورمقدن واکا تمسك قیلمقدن حبل الله متینه ال اورمق هزار بار اولی وانفعدر اعدی (واعتصموا بحبل الله جمیعا) آیت کریمه سنك موجبنجه کورانه الله حبلنه ال اور وتمسك ایله یزدان حضرتلرینه منسوب اولان امردن ونهیدن غیریه زنهار طولنمه (وما آتاکم الرسول فخذوه وما نهاکم عنه فانتهوا) آیت کریمه سنك حسبنجه حضرت رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم هرنه امر کتوردیسه آنی طوت وهرنه‌دن نهی ایلدیسه اندن چقوب اعراض ایت عبده لازم اولان همان مولاسنك امرنی طوتوب آنك نهی ایلدیکی کاردن قاچمقدر طریقت اصل بوکا دیرلر

(مثنوی) چیست حبل الله رها کردن هوا * کین هوا شد صرصری مرعادرا) حبل الله نه‌در هوایی ترك ایلمکدر زیرا بوهوا عاد قومی ایچون برصرصر اولدی یعنی اصل حبل الله متین ومعنیٔ کتاب مبین ترك هوا ایلمکدرکه کتاب الله‌ك معنای شر بنی انسان نفسنك هواسنی وطبعنك مشتهاسنی ترك ایلمکدن اوتریدر فجن برمؤمن بن قرآن حبلنه تمسك ایلدم دیسه وهوای نفسی ترك ایلمسه کذب ایلمش اولورکه اصل حبل الله متین هوای نفسی ترك ایلمکدرکه بوهوای نفس عاد قومنه بر ریح صرصر اولدی وانلری هلاك قیلدی (نصرت بالصبا واهلك قوم عاد بالدبور) حدیث شریفنده بعض اهل تحقیق بویله دیمشلردرکه صبادن مراد صبای روحانی وهوای رحمانیدرکه حضرت نبی علیه السلام آنکله باطنا منصور ومظفر اولمش ایدی وظاهرا دخی کفارمکه آنك اوزرینه عسکرچکوب کلدکده اول باد روحانی صباشکلنده ظهوره کلوب کفار اوزره تراب وغبارلر صاچوب انلرك انهزامنه ورسول علیه السلام حضرتلرینك نصرتنه سبب اولدی وقوم عادك هلاکنه سبب اولان دبور اول انلرك نفسنده مستور اولان هوای نفسانی ایدی انلر هلاك اولمزدن مقدم برمرتبه هوا پرست اولدیلر وشول قدر حددن تجاوز ایدوب عصیان وطغیان قیلدیلر که کندی پیغمبرلری اولان هود علیه السلام حضرتلرینك نصیحت وارشادنی قبول ایلمز اولدیلر پس انلرك طبعنده مرکوز اولان هوایی حق تعالی بادصرصر شکلنده ظهوره کتوروب انلرك ظاهرا جسملرینك هلاکنه انی سبب ایلدی

وحقیقتده اول باد صرصر انلرك نفسنك هواسنك صورتی ونتیجه سی ایدی (م ی)
خلق درزندان نشسته ازهواست * مرغرا پرهابسته ازهواست * ماهی اندر تابهٔ
کرم ازهواست * رفته ازمستوریان شرم ازهواست * خشم شحنه شعلهٔ نارازهواست *
چارمیخ وهیبت دارازهواست) مثلا خلق زندانده اوتورمش هوای نفسدندر
زیرا آنك زندانه کیرمسنهٔ سبب نظراولنسه هوای نفسانیدن اوتریدر کذلك مرغك
پرلری باغلنمق هوادندر زیرا اول قوش هواده سلامتله اوچارکن نفسنك هواسنه
اویوب برغدایه میل ایلیوب کلوب اول واسطه ایله دامه کرفتار اولوب پرلری
باغلنور وکذلك دریا ایچره سلامتده اولان ماهی کرم اولان تابه ایچره بریان اولمق
نظراولنسه هم هوای نفسدندر ومستوریلردن شرم وحیا کتمك هم هوای نفسلر ینه
اویدقلرندن رسوای اولوب ادبسز وحیاسز اولمشلردر شحنه نك شعلهٔ نارکبی اولان
خشمی هوادندر شعلهٔ نارده حرف تشبیه مقدر اولور یعنی حاکملرك وصو باشیلرك
شعلهٔ نارکبی اولان غضبلری ناسك هوای نفسلرندن اوتریدر وکذلك بودنیاده
اولان چارمیخ وهیبت دارهوای نفسانیدن اوتریدرکه هوای نفسله اللهك امرنی
وپیغمبرعلیه السلامك شرعنی قویوب نفسنك مراد ومشتهاسنه تابع اولمقدن
عبارت اولور پس بوعالمده وضع اولنان سیاستلر وضرب وذلتلر هوای نفسانیدن
اوتری وضع اولنمش اولور (م ی) شحنهٔ اجسام دیدی برزمین * شحنهٔ احکام
جانراهم ببین * روحرادرغیب خوداشکنجهاست * لیك تانجهی شکنجه درخفاست)
زمین اوزره جسملرك شحنه سنی کوردك که انلر بودنیاده اولان صوباشیلروحاکملردرکه
انلره شحنهٔ اجسام تعبیراولنور احکام جانك شحنه لرنی هم کورکه جانك حکملرینك
هم معنوی ضابطلری واردر انلره شحنهٔ جان تعبیراولنور روحك عالم غیبده خود
اشکنجه لری واردرکه روحه دخی موکللرشکنجه وعذاب ایدرلر وعالم وعارف
اولنلر بوعالمده هم عذاب روحی بیلورلر وشکنجهٔ جان نه کونه اولدیغنه واقف
وعارف اولورلر اما سنکه هنوز دخی بوعالم طبیعتده محبوس اوله سن اول شکنجهٔ
جانی محسوس کوره مزسن اکرچه اول عارفلره کوره آشکارادر لکن تاسن بوبدن
حبسندن صحرایه سن وقورتلیه سن شکنجهٔ روح خفاده در سکا محسوس اولمز سببی
بودرکه هوای طبیعی انسانی بغایت مست وسرخوش ایدیجیدر کندینك روحی
عذاب الیمده اولدیغی زیاده مست وسرخوش اولدیغندن فرق وتمییز ایلمکه قادر
اوله مزکورکه حق تعالی حضرتلری (وان جهنم لمحیطة بالکافرین) دیدی اهل
تفسیرجملهٔ اسمیه ایله ایراد اولنمسنی وقوعی محقق اولدیغندن اوتریدر دیمشلر اما
اهل تحقیق حالا جهنم کافرلری عذاب الیمه مبتلا قلمشدر اما انلر بغایت طبیعت
سرخوشلری وهوای نفسانینك مستلریدر انکچون روحلرینك عذابده اولدیغی

وکندولرك جهنم ایچره قالدیغنی احساس وادرا که قادر اوله مزلر (مثنوی)
چون رهیدی بینی اشکنجه ودمار * زآنکه ضدازضدکردد آشکار) چونکم
بوبدن حبسندن قورتله سن روحك اشکنجه ودمارنی کوررسن زیرا ضد ضددن
آشکارا اولور وتوضیح معنی بوبدنك ذوقی وصفاسی روحك عذاب وجفاسیدر وبالعکس
روحك ذوق وصفاسی بوبدنك عذاب وجفاسیدر برکسه بوعالمده کندی نفسنك
حظنه ومشتهاسنه منهمك ومشغول اولسه اول کسه روحك نه مرتبه محنت وجفاده
اولدیغنی حس وتمییز ایلیه مز که بودنیا جسمك مقامیدر وآخرتك ضدی وضره سیدر
وکذلك جسم دخی روحك ضدی وضره سیدر که بوکثیف واول لطیفدر چونکم
جسم کندی عالمنده ذوق وصفاده در اول غیرعالم اهلی اولان روحك بلا وجفاده
اولدیغی نیجه فرق ایلر اما چونکم بوبدندن قورتله سن وعالم ارواحه واصل اوله سن
اول زمانده روحك عذابنی وهلاکنی کوررسن زیرا که (الاشیاء تنکشف باضدادها)
حسبنجه هرشیٔ ضدیله منکشف اولور روحانی اولان ذوق وصفا جسمانی اولان
ذوق وصفانك ضدیدر وروحانی اولان عذاب وجفا دخی هم نفسانی اولان عذاب
وجفانك ضدیدر چونکم روحك عالم ارواحه واصل اوله وانده روحانی برذوق
وصفا ونورانی برچاشنی وغدا بولمیه عذاب اولور وکندینك عذاب الیمده اولدیغنی
هم ادراك قیلور اما بوچاه طبیعتده محبوس اولان آنی ادراك وتمییز ایلمکه قادر
اوله مز (مثنوی) آنکه درچه زادودرآب سیاه * اوچه داند لطف دشت
ورنج چاه) اول کسه که چاهده وآب سیاهده طوغدی وچاه ایچره بیوییوب نشو
ونما بولدی وآب سیاهدن ایچوب آنکله معتاد اولدی واول چاه مظلم ایله هم انسیت
قیلدی اول کسه دشتك لطفنی وچاهك رنجنی نه بیلور وچاه ایچره اول صحرای
لطیفده اولنلره نسبتله کندینك عذابده اولدیغنی نیجه فرق وتمییز قیلور بلکه بیلمکه
وتمییز قطعا قادر اوله مز زیرا هرشیٔ ضدیله بیلنور اکر اول کسه اول دشت لطیفی
کورسه اندنصکره چاه ایچره کلسیدی کندینك چاه ایچره نه مرتبه رنج وجفاده
اولدیغنی بیلوردی کذلك بوعالم طبیعت برچاه کبیدر وبوغدای نفسانی آب سیاه کبیدر
عالم ارواح دشت لطیف کبیدر چاه طبیعته معتاد اولان وبوآب سیاهله انسیت
قیلان عالم ارواح صحراسنك لطافتنی نه بیلور وکندینك بوچاه طبیعت ایچره بلاده
اولدیغنی نیجه ادراك قیلور انکچون اشد بلا انبیایه اندنصکره اولیایه اندنصکره عالم
ارواحك لذتن آلن وجالن کورن کمسه لره اولور زیرا انلرشول کمسه لره بکزرلرکه
دشت وصحرا سیرنی کورمشلر وباغ وبستان لطافتنی مشاهده قلمشلرایکن ینه کلوب
بوابدان طبیعته محبوس اولمشلردر انکچون دنیا مؤمنك سجنی وکافرك جنتیدرکه
کافر بوکا معتاد اولمش وانسیت قیلمشدر ومؤمن بونده غریب اولمش ومحبوس
قالمشدر (مثنوی) چون رها کردی هوا ازبیم حق * دررسد سغراق

ازتسنیم حق) چونکم بیم حقدن اوتری هوایی ترك ایلیه سن ور بکك حضورنده
قائم اولوب آنده محاسبه اولق قورقوسندن نفسکی هوادن نهی ومنع ایلیه سن سکا تسنیم
حقدن کاسه ایرشور ومقربلر ایچدیکی عیندن شراب خالص نوش ایلرسن تسنیم
جنت اعلاده برعینك اسمیدر ومقربلراندن نوش ایلر وهوایی ترك ایلینلره دخی اندن
ویررلر وانلری جنت اعلایه ایرکوررلر کما قال الله تبارك وتعالی (واما من خاف مقام
ربه ونهی النفس عن الهوی فان الجنة هی المأوی) ﴿ مثنوی ﴾ لاتطرق
فی هواك سل سبیل * من جناب الله نحو السلسبیل) کندی هواکده طریق اتخاذ
ایلمه جناب اللهدن سلسبیل طرفنه سبیل استه لاتطرق تفعل بابندن نهیدر طریق
اتخاذ ایلمه دیمکدر سلسبیل جنت اعلاده برعینك اسمیدرکه اندن ترك هوا ایلین
ابرار نوش ایدرلر وسلسبیلك تحقیق جلد اولك دیباجه سنده تسمی عند ابناء
هذا السبیل قولنك شرحنده مرور ایلمشدر انده طلب اولنه وبوسلسبیل ایرماغنه
جناب اللهدن یول استمك هوای نفسی ترك ایلمکله میسر اولور ﴿ مثنوی ﴾
لاتکن طوع الهوی مثل الحشیش * ان ظل العرش اولی من عریش) صاقن
حشیش کبی طایع هوا اولمه تحقیقا عرش کولکه سی عریشدن اولیدر عریش خار
وخسدن وچوپدن یاپلمش اوله دیرلر اکثر باغبانلر باغ چبوغندن وبستانجیلر
چوب ودرختدن انی پیدا ایدر وکولکه لك ایدوب ایچنده اوتوررلر حضرت مولانا
قدس الله سره العزیز بودنیایی ونفس وهوایی عریشه تشبیه ایدوب ترك دنیا وترك
هوا ایلمکی ظل عرشه واصل اولمغه وسیله در دیوب بیوررلر ای هوای نفسه اویان
زنهار کیاه کبی هوایه طایع وتابع اولمه که عرش کولکه سندن محروم اولمیه سن تحقیقا
عرش اعلانك سایه سی خانهٔ چوبین سایه سندن اولی وانفعدر پس سن بوخانهٔ
دنیاده نه راحت بولسك کرك تا کا تحصن والتجا ایلیه سن بلکه دنیایی وهوای
نفسی ترك ایله تا عرش اعلی کولکه سنده آسوده اوله سن دیمك اولور ﴿ مثنوی ﴾
کفت سلطان اسب را وا پس برید * زودتر زین مظلمه بازم خرید) سلطان
خوارزم چونکم اول اسب لطیفدن اوصاندی وقلبی انك میل وهواسندن دوندی
کندی خدامنه دیدی بو اسبی کیروارده ایلتوك وصاحبنه رد ایلیك تیزرك
بومظلمه دن بنی کیرو الك یعنی بوظلمدن بنی کیرو قورتارك بو اول کسه نك حقیدر ظلما
وغصبا بونی آلمق بزه خبر ایلمز دیدی ﴿ مثنوی ﴾ بادل خود شه نفرمود این قدر *
شیررا مفریب زین رأس البقر) پادشاه کندی کوکلنه بو قدر دیمدی شیری بو بقر
باشندن الدامه عماد الملك مقدما پادشاهم بو اسبك باشی کاو باشی کبیدر دیو بو اسبه
عیبدر دیمش ایدی پادشاه بوسوزی ایشیدوب وفریب اولدیغندن غافل اولوب
انی قبول ایلدی اول حینده شاه کندی کوکلنه بو قدرجه دیمدی وقلبی ایچره

شومعنایی سویلدیکه ای وزیر باتدبیر شیر عقل اولان شاهی بوصغر باشلودر دیمکله
الدامه که بنم دخی کوزم وعقلم وتمییزم واردر مجرد سنك بو اسب صغر باشلودر
دیدیککدن بو اسب حد ذاتنده معیوب ومذموم اولمز بلکه سنك بوسوزدن مرادك انك
عاقبتنده ونتیجه سنده اولان معیوبلغیدر ودخی بوبهانه ایله صاحبنه رد اولنمقدر
یوخسه بو اسبك نفس الامرده صغر باشلو اولمسی دکلدر دیه مدی اکر بویله دیدی
وقلبنه بو قدرجه باری سویلیدی اول فندن واول صنعتدن محقق اولوردی
اول فنده دخی محقق اولمدیغنه بناء عماد الملکك اول سوزدن مرادی نه ایدیکنی
بیله میوب اول اسبی کرچك صغر باشلو صاندی وانك فریب ایدیکنی بیلدی وقلبندن
اکا بوکونه دیمدی ﴿ مثنوی ﴾ پای کاو اندر میان آری ز داو * روند وزد حق
براسبی شاخ کاو * بس مناسب صنعتست این شهره زاو * کی نهد برجسم اسب
او عضو کاو) فریب وحیله دن کاو ایاغنی اورتایه کتورورسن یوری حق تعالی
بر اسب اوزره شاخ کاو دیکمز دیمدی داو اصلنده چرخه وقمار بازلرك یوتدیغی
اقچه یه وبوله دیرلر بونده حیله وفریب معناسنه استعاره اولور یعنی اول خوارزمشاه
کندی جانبندن عماد الملك جانبنه جواب اولمق طریقیله بو قدر سویلدیکه ای
عماد الملك سن بنی الدامقدن اوتری کاو ایاغنی اورتایه کتورورسن وبو اسبه صغر
باشلودر دیو تعییب ایلرسن یوریکه حق تعالی حضرتلری شول حکمت وصنعت
صاحبیدرکه براسبك اوزرینه صغر بوینوزنی دوزمز اکر بو اسب لطیف صغر
باشلو اولیدی بوکا صغر بوینوزلری مناسب اولوردی حق تعالی حضرتلری
هر حیوانك خلقتنی آنك کندی ذاتنه مناسب خلق ایلمشدر حق تعالینك ایلسنده
عدم تناسب یوقدر بلکه هر بر حیوانك عضولری کندیلرك ذاتنه کوره مناسب
اولمشدر بو مشهور بنا زیاده مناسب صنعتدر او حق جسم اسب اوزره عضو کاوی
نچون قورزاو بنایه دیرلر یعنی بو اسبك مشهور اولان بنای وجودی چوق مناسب
صنعت وزیاده عجیب قدرت وحکمتدر اول حکمت بالغه وقدرت کامله صاحبی
هر بر حیوانه مناسب بر کونه عضو ویرمشدر اول حکیم مطلق عضو کاوی براسبك
جسمی اوزره قومز اکر فرضی براسبك بر عضوی کاوك ویاخود بر آخر حیوانك
عضونه من وجه مشابه اولسه هم حکمت اوزره حق تعالینك اندن بی مناسب براتمسی
لازم کلمز واول عدم تناسب کورونن حکمت وصنعت حقه کوره نقص ویرمز ﴿ مثنوی ﴾
زاو ابدا ورا مناسب ساخته * قصرهای منتقل پرداخته * درمیان قصرها تخریجها *
ازسوی این سوی آن صهریجها) استاد بدنلری مناسب دوزمشدر منتقل قصرلر
بونمشدر قصرلر میاننده تخریجلر قلمش بوجانبدن اول جانبه صهریجلر واردر زاو بنا
واوستاد معنالرینه استعمال اولنور بونده ایکی معنایه بیله قابلدر تخریج چقرمغه دیرلر

وقصرلرده و بنالرده شول کوشکلر و یاخود نشیملره دیرلر که استاد انی بردیواردن ویاخود برخانه دن التنه دیرکلر اوروب اخراج ایلمشلراوله مثلا بودیارده شهنشین دیدکلری خانه‌در صهریج صارنیچ دیدکلریدر که مجمع مادر و بونده صهریجلردن مراد بدنده اولان کوز و برون و آغز وقارندرکه محل آبدر وتخریجلردن مراد باش وایکی قولق وایکی ال وایکی ایافدرکه بونلرجسد خانه سندن اخراج اولنمش قصرلره بکزر پس توضیح معنی اول استادکل بونلرک کلیسنی قتی مناسب دوزمشدر بدنلری کویا بریردن برآخریره انتقال ایدیجی وحرکت قیلیجی قصرلرخلق ایلمشدرکورکه بدن قصرلرینک اورتاسنده یمینی وشمالی وفوقانی وتحتانی تخریجلر ایلمشدر بدنک برجانبندن اول برآخرجانبنه صارنیجلر قیلمشدرکه آغزجانبندن برونه و کوزجانبنه صو چیقار وقارنه دخی ایندر و جمله بدنه منتشر اولور (می) وزدرونشان عالم بی‌منتها * درمیان خرکهی چندین فضا) وانلرک درونندن عالم بی‌منتها برخرکهک میاننده بوقدر فضا یعنی اول استادکامل اول بدنلرک درونندن بی‌منتها عالم قیلمش و باطنلرنده نهایتسز عالمی قومشدرکویا که برقره اوایچنده بوقدرصحرا وفضا واردر هر برانسانک بدنی برخرکاه کبیدر وآنک ایچنده چوق صحرالر واردر مثلا فکر برصحرا وخیال برصحرا وقلب برصحرا وعقل وروح دخی بر عظیم صحرالردر بوجمله صحاری برخرکاه کبی اولان بدنک باطننده قونمشدر (می) که چوکابوسی نماید ماه‌را * که نماید روضه قعرچاه‌را) کاه ماهی برکابوس کبی کوسترر وکاه روضه‌یی قعرچاه کوسترر اصل معنی قعرچاهی روضه کوسترر دیمکدر یعنی اول حکیم مطلق شول قدرت کامله وحکمت بالغه صاحبیدرکه برماه منیری قاره وقوره کبی مکروه کوسترر نته‌کم حضرت یوسف علیه السلامی انک اخواننه بویله ماهرو ایکن قره قوره کبی کوستردی وکاه اولور روضه‌یی قعرچاه وقعرچاهی دخی روضه کوسترر یعنی قعرچاهی کورکه یوسف علیه السلامه روضه کبی کوستردی و دخی قعرکور قعرچاهدن تنک وتاریک ایکن مؤمنلره و صالحلره آنی ریاض جنتدن برروضه قیلدی وکافرلره وطالحلره آنی نیران جهنم حفره‌لرندن برحفره ایلدی ودخی بودنیا قعرچاه کبی ایکن (الدنیا سجن المؤمن وجنة الکافر) حدیثنک حسبنجه آنی کافره روضهٔ جنت ومؤمنه سجن پرمحنت کبی کوستردی کابوس شول قره وقوره دیدکلریدرکه انسان اویودیغی زمانده کاوب آنک اوزرینه واقع اولور واکا مضایقه ویرر ﴿مثنوی﴾ قبض وبسط چشم دل از ذوالجلال * دمبدم چون میکند سحر حلال * زین سبب درخواست از حق مصطفی * زشت را هم زشت حق را حق نما * تاباخر چون بکیردانی ورق * از پشیمانی نه افتم درقلق) ذوالجلال حضرتلرندن کوکل کوزینک قبض و بسط اولمسی دمبدم

چونکم سحر حلال ایلر وتقلیب اعیان ایدوب کاه نیکی بد و کاهی بدی نیک کوسترر بوسببدن مصطفی صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری حق تعالی حضرتلرندن استدی وبویله دیودعا ایلدیکه الهی حد ذاتنده زشت اولانی زشت وحق اولنی حق کوستر تا کم آخرامرده چونکم ورقی دوندیره سن وهرشیئک حقیقتنی کوستره سن پشیمانلقدن قلقه دوشمیم یعنی چونکم هرشیئک حقیقتنی ظهوره کتوره سن اول حینده پشیمان اولمقدن قلق واضطرابه دوشمیم دیدی کما قال علیه السلام (اللهم ارنا الحق حقا وارزقنا اتباعه اللهم ارنا الباطل باطلا وارزقنا اجتنابه اللهم ارنا الاشیاء کماهی) ﴿مثنوی﴾ مکرکه کردآن عماد الملک فرد * مالک الملکش بدان ارشاد کرد) مکری که اول فرد اولان عماد الملک ایلدی مالک الملک آنی اول مکره ارشاد ایلدی یعنی عقل وتدبیرمرتبه سنده فرد وبی‌نظیر اولان عماد الملک اول مکر وتدبیری که اسبک صاحبنه رد اولنمسی خصوصنده ایلدی آنی اول تدبیر ومکره جمیع ملکک مالکی اولان خدای تعالی حضرتلری ارشاد ایلدی ﴿مثنوی﴾ مکرحق سرچشمهٔ این مکرهاست * قلب بین اصبعین کبریاست *) حق تعالینک مکری بوانسانده اولان مکرلرک جمله سنک سرچشمه سیدر والله تعالی حضرتلری (خیرالماکرین) درقلب بنی آدم حضرت کبریانک ایکی پرماغی اورتاسنده‌در کما قال صلی الله تعالی علیه وسلم (ان قلوب بنی آدم بین الاصبعین من اصابع الرحمن یقلبها کیف یشاء) بوحدیث شریفک شرحی برقاج موضعده مرور ایلمشدر جمله‌دن جلد ثالثده تشبیه صورت اولیا سرخنده مرور ایلدی انده طلب اولنه ومصرع اولک تحقیق وحق تعالی به ما کردینک شرح وتفصیلی هم اوچنجی دفترده جواب کفتن ساحرمرده سرخنده * جادوی کرحق کند حقست وراست * بیتنک شرخنده مرور ایلدی انده طلب اولنه ﴿مثنوی﴾ آنکه سازد دردلت مکروقیاس * آتشی داند زدن اندر پلاس) اول خدا که سنک قلبکده مکروقیاس دوزر پلاسه برآتش اورمغی بیلور یعنی اول مقلب القلوب والابصار که سنک قلبکده مکری وقیاس وفکری خلق وایجاد ایلمکه قادردر اول پلاس کبی اولان مکروقیاسه برآتش اورمغی وآنی کیدروب زائل قیلمغی هم بیلور کیف مایشاء اول مقلب القلوب کوکلده تصرف قیلور پس همیشه آنک مقلب بال ومحول احوال اولدیغنی بیلان بنده‌لره یامقلب القلوب والابصار ثبت قلوبنا علی دینک دیودعا ایلمک ودخی یامحول الحول والاحوال حول حالنا الی احسن الحال دیوسویلمک لازم کلور وواجب اولور

﴿ رجوع کردن بقصهٔ آن پابمردوان غریب وامدار باز کشتن ایشان ﴾
﴿ ازسر کور خواجه ودرخواب دیدن پابمرد آن خواجه را الی آخره ﴾

بوسرخ شریف اول ذکری مرور ایلین پایمردك واول وامدار اولان غریبك وانلرك ایکیسنك بیله خواجه نك قبری طرفندن کندی مکانلری جانبنه کیرو دونملرینك قصه سنه رجوع ایلمکدر و پایمردك اول خواجه یی خوابده کورمسنك حکایه سیدر آخرنه وارنجه یه دك ﴿ مثنوی ﴾ بی نهایت آمد این خوش سرکذشت * چون غریب از کور خواجه باز کشت * پایمردش سوی خانهٔ خویش برد * مهر صد دینارزرا باو سپرد * لوتش آورد وحکایتهاش کفت * کزامید اندر داش صد کل شکفت) بو خوش سرکذشت بی نهایت کلدی وطویل الذیل اولدی بونی نهایتنه یتورمك لازم اولدی چونکم اول غریب وامدار خواجهٔ تبریزینك قبرشریفندن کیرو دوندی پایمرد اول غریبی کندی خانه سی جانبنه ایلتدی یوز دینارك مهرنی اکا اصمرلدی یعنی اول کتخدای شهر چونکم آنی اوینه کتوردی وخانه سی ایچره اوتورتدی انکیچون اعیان شهردن جمع ایلدیکی یوزالتون مهریله اکا تسلیم قیلدی اکا لوت وغدا کتوردی وا کا لطیف حکایتلر دیدی آنك کوکلی ایچره امیددن صد کل آچلدی یعنی اول نقیب شهر غریب نوازاق ایدوب اول دردمند ودلخسته نك اوکنه طعام وغدا کتوردی وا کا تسلیه ویرمك ایچون بعض خوش آینده حکایه لر ایلدیکه اول غریبك باغ قلبنده امید ورجاده یوز کونه کللر کشاده اولدی وآنك قلبی آچلدی و یوزی کولدی ﴿ مثنوی ﴾ آنچه بعد العسر یسرا ودیده بود * باغریب ازقصهٔ آن لب کشود) اول نسنه یکه بعد العسر یسری اول پایمرد کورمش ایدی غریبه آنك قصه سندن لب آچدی یعنی اول پایمرد عسرتدنصکره شول یسری که کورمش وفقر وذلتدنصکره شول غنا وعزته ایرمشدی آنی اول غریبه دیدی و باشندن کچن اول قصه لری لب کشا اولوب بر برسویلدی که غریب نواز اولان اهل کرملك شانندندر که اکرمالله برفقیر شکسته باله تسلیه ویرمك ممکن اولمزسه باری شیرین مقالله تطبیب خاطر ایدرلر وغم چکمه بونك حالی بودرنیچه زمان بزدخی چوق زحمتلر کوردك وشمدی بحمدالله نعمتلره وراحتلره ایردك سندخی بر کون بو محنتلری کورمشه دونرسن دیوب غریب دوستلق ایدرلر (م ی) نیم شب بکذشت وافسانه کنان * خوابشان انداخت تامرعای جان * دید پامرد آن همایون خواجه را * اندرآن شب خواب برصدر سرا) نصف اللیل کچدی افسانه ایلیه رك یعنی اول غریب وامداره حکایه سویلیه رك خواب انلری تامرعای جانه آتدی وعالم ارواح صحراسنه ایلتدی اول پایمرد رؤیاسنده اول همایون خواجه یی کوردی اول کیجه ایچره خوابده صدر سرای اوزره یعنی اول سعادتلو اولان خواجه یی اول پایمرد اول کیجه صدر سرای اوزره رؤیاسنده کوردی وآنی مشاهده قیلدی (م ی) خواجه کفت ای پایمرد با نمك * آنچه کفتی من شنیدم یك بیك *

لیك پاسخ دادنم فرمان نبود * بی اشارت لب نه یارستم کشود) خواجه اول پایمرده دیدی ای نمکلو اولان پایمرد وای ملاحتلو اولان نیکومرد اول نسنه یی که سن بیدارلق حالنده سویلدك بن بر بر آنی اشتدم و بنم قبرم قتنده هرنه تعبیر ایلدکسه بن آنی فرادا فرادا کوش ایتدم لیکن سکا جواب ویرمکه فرمان الهی اولمدی اشارتسز بن لب آچمغه قادر اولمدم واذن الهی اولمدین سکا آغز آچوب سوز سویلمکه قدرت بولمدم بونده تنبیه اولدرکه قبرده اولان موتایی زایر اولنلرك وانلرك قتنده تکلم قیلنلرك سوزلرنی احیا کبی استماع ایدرلر وانلرا کربیلدکلری ایسه بیلورلر ولکن بو الفاظ ولغاتله انلرك تکلم ایلمکه استعدادلری اولمدیغندن اوتری انلر بونطق وصدایله ادا ایتمکه قادر اوله مزلر و بوخصوصده چوق احادیث شریفه روایت اولنمشدر وزیارت قبربابنده مشایخ آنی تحریر ایلمشلر ونیجه کره مناسبتله مواضع کثیره ده ایراد ایلمشز در باخصوصکه انبیای عظام واولیای کرام انلر کندی قبرلرنده جنت روضه لری ایچره ساکنلردر انلری زیارت قیلان کسه لری کوررلر وانلرك سوزنی هم ایشیدرلر ولکن اذن حق اولمدیغندن اوتری زایرا ولنلره سوز سویلمزلر ونطق ایلمزلر ﴿ مثنوی ﴾ ماچو واقف کشته ایم ازچون وچند * مهر برلبهای مانهاده اند * تانکردد رازهای غیب فاش * تا نکردد منهدم عیش ومعاش * تا نه دردپردهٔ غفلت تمام * تانماندیك محنت نیم خام) بز چونکم چون وچنددن واقف اولدق لکن بزم لبلریمز اوزره مهر قومشلردر یعنی بز چونکم کیفیت وکمیت اخرویدن آکاه اولدق واسرار عالم غیبه شعور بولدق ولکن خبر ویرمکه و بوعالك احوالندن اول عالمك اهلنه جواب ایرکورمکه قادر دکلز زیرا حضرت حق جانبندن بزم آغزلریمز اوزره مهر قومشلردر تا کم عالم غیبك رازلری عالم شهادت اهلنه فاش وآشکار اولمیه تا کم عالم شهادتده عیش ومعاش منهدم اولمیه که عالم غیبك احوال واسرارنك ظهوری عالم شهادت اصحابنك عیشلرینك ونوشلرینك انهدام وانقطاعنه سبب اولور انکیچون بزم آغزلریمز اوزره مهر قومشلر و بوعالم غیبك اسرارنی عالم شهادت اهلنه سویلمکدن منع قیلمشلردر که تا کم غفلت پرده سی تمام یرتلمیه یعنی عالم خلقنك حجاب غفلتی بالکلیه منهتك اولمیه وخرق استار لازم کلمیه تا کم محنت چولمکی نیم خام قالمیه یعنی امتحان و بلوی چولمکی تمام پخته اوله وچیك قالمیه هرکس بو غفلت پرده سنك التنده استعدادنه کوره برعمل پشوره واول عملی اکر نوری وا کر ناری وا کر دنیوی وا کر اخروی هرنه ایسه کماله ایرکوره بوخلق عالم بعد الموت اولان احوالی بیله لردی جمله سی معطل اولورلردی و بیکار قالورلردی کما قال صلی الله تعالی علیه وسلم (لوتعلمون ما انتم ملاقون بعد الموت ما اکلتم طعاما علی شهوة ابدا ولا شربتم شرابا علی شهوة ابدا ولا دخلتم بیتا تستظلون به ولرقیتم

الى الصدات تلدمون صدوركم وتبكون على انفسكم) رواه ابن عسا كر عن ابى الدرداء رضى الله تعالى عنهما كذا فى الجامع الصغير (مى) ماهمه كوشيم كرشد نقش كوش * ماهمه نطقيم ليكن لب خموش) بزدوكلى كوشز اكرچه نقش كوش كندى بزدوكلى نطقز ليكن لب خموش انسانك كوشندن كلامى استماع ايلين سمع واسطه سيله روحله قايم اولان قوت سامعه‌در وكذلك دها نندن نطق وتكلم ايلين هم لسان واسطه سيله نفس ناطقه‌در بدن مرده وخراب اولمغله نفس ناطقه‌يه زوال كلمز ونقش كوش كتمكله سمع هوشه فناطارى اولمز مثلا بركسه‌نك لب ودهانى خموش اولسه كندى درونده نيجه كلام سويلر وخوابه واروب بونقش كوش معطل اولسه كوش هوش عالم خوابده نيجه كونه كلام استماع ايلر ونيجه دراو كلام دخى سويلر موتانك سن سويلسنى واستماع ايلسنى بوكا كوره قياس ايله زيرا بوحواس وجوارح معطل اولدقدنصكره هم انسانك ذاتنه وادراكنه ونطقنه واستماعنه ودرونده وسير وسلوكنه خلل كلمز وعالم خوابك احوالى بومعنايه دليل وشاهد اولور (النوم اخوالموت) حديث شريفى هم بورموز ونكاتى اشعار قيلور ❊ مثنوى ❊

هرچه مادادیم ديديم اين زمان * اين جهان پرده ست وغيبست آن جهان * روز كشتن روز پنهان كردنست * تخم درخاكى پريشان كردنست * وقت بدرودن كه منجل زدن * روز پاداش آمد و پيداشدن) هرنى كه بزوبردك بوزمان كوردك بوجهان پرده‌در واول جهان غيبدر يعنى هرنه شى كه بز بودنياده ويردك وعمله كتوردك ايسه جزاسنى بوزمان بوعالم نهانده كوردك زيرا بوجهان دنيا فى المثل پرده‌در واول جهان آخرت بودنيايه نسبتله غيب ونهاندر اما شمدى بزه عيان اولدى وحقايق ظهوره كلدى اول عالمده وجوديمز هرنه كار وعمل ايشلديسه بوعالمده آنك نتيجه ومحصولنى بولدى ديدى غيبست يرنه بعض نسخه ده عينست واقع اولمشدر اولكى نسخه اصحدر اول عالم اهلنه كوره عين اولمش اولور كشتن كونى پنهان ايلمك كونيدر تخمى برخاكه پريشان ايتمكلكدر روز كسر زايله كشتن ودخى پنهان كردن لفظلرنه مضاف اوقنور واكر مضاف اوقنيوب كوندز زراعت ايلمك معناده روزى پنهان ايلمكدر ديو معنى ويريلورسه غلط معنى اولور وتوضيح معنى بويله ديمك اولوركه زراعت ايلمك كونى تخمى پنهان ايلمك كونيدر تخمى برخاكه صاچمق واكمك كونيدركه بودنيا فى المثل آخرتك مزرعه سيدر وزراعت ايلمك كونيدركه بودنياده بركسه هرنه كونه تخم اكسه انى پنهان ايلر وكويا كه برخاكه صاچوب پريشان ايلر اما منجل اورمق وقتى پاداش كونى و پيدا اولمق كونى كلدى منجل اوراغه ديرلر يعنى بودنياده تخمى زمينه اكمك كونى و پنهان ايتمك وبرخاكه انى پريشان ايتمك كونى اولوب حصاد وقتى انك پاداش وحراثتى

كونى اولديغى كبى بودنياده عمل تخمى اكمك وآخرت ايچون كارايتمك زراعت ايلمك وحراثت ايلمك كونى اولدى ويوم آخرت اول اكديكنى بچمك وعملنه كوره پاداش وجزا بولمق وعملنك نتيجه ومحصولى پيدا اولمق كونى كلدى پس (من ضيع ايام حراثته ندم فى وقت حصاده) حديثنك موجبنجه هركم بوزراعت وحراثت ايامى اولان دنياده عمل صالح تخمنى اكميه حصاد وقتى كبى اولان روز جزاده نادم اولور (وياحسرتا على مافرطت فى جنب الله) ديوجانب طاعة الله ده ايلديكى تقصيردن اوترى حسرتى كنديسنه دعوت قيلور

❊ كفتن خواجه درخواب باآن پايمرد وجوه وام آن دوست را كه آمده ❊
❊ بودونشان دادن جاى دفن آن سيم و پيغام كردن بوارثان كه البته ازا بسيار ❊
❊ نبيند وهيچ ازان بازنكيرند واكرچه اوهيچ ازان قبول نكند يابعضى را ❊
❊ قبول نكند همانجا بكذارند تاهركه خواهد بركيرد كه من باخداى تعالى ❊
❊ نذرها كردمكه ازان سيم بمن ومتعلقان من حبة بازنكردد الى آخره ❊

بوسرخ شريف وبيان لطيف خواجه حضرتلرينك خوابده اول پايمرده اول دوستك وامنك يعنى بورجنك وجهلرنى ديمكلكيدركه اول دوست وامدارانك آستانه سنه كلمش بونده خواجه‌دن مراد اولا خواجهٔ كائنات عليه الصلوة والسلام حضرتلرى اولور واندنصكره هركيمكه اولياى عظامدن قائم مقام نبوى وخليفهٔ محمدى اولمق مرتبه سنى بوله وبوعالمدن آخرت عالمنه كذرقيله انلر اولور مثلا خواجهٔ تبريزى حضرتلرى كبى كه كنديسنك دوستى وزايرى ايچون عالم باطندن امداد ايلدى واكا مدد ومعاونت اوله جق وجهلرى پايمرده سويلديكه پايمردن مراد حياتده اولان خليفه سى وطريقنك خدمتكارى اولوروا اول خواجه‌نك اول پايمرده اول دفن ايلديكى سيمك جاى ومقامنى نشان ويرمسيدر ودخى كندى وارثلرينه پيغام ايتمكلكى وبرسبيل وصيت خبرويرمكلكيدر بويله ديوكه البته اول مدفون اولان سيم وزرى اول غريب ايچون چوق كورميه‌لر وهيچ اندن كيروطوتميه‌لر واخذايتميه‌لر واكرچه اول غريب وامدار اول درهم ودينار دن هيچ قبول ايلمزسه ده ياخود بعضيسنى قبول ايليه وبعضيسنى قبول ايليه هم اول محلده قبول ايلديكنى قويه‌لرتا كه هركم استرسه اول نواله‌يى قالديره واول حصه‌يى اخذ ايليه كه بن خداى تعالى حضرتلريله نذرلر ايلدمكه اول مدفون اولان سيمدن بكا وبنم متعلقاتلريمه برحبه كيرو دونميه وعايد اولميه آخرنه وارنجيه دك بوبيانك مضمونى اول پايمرده بر برسويلدى وبوكونه وصيتلر وسپارشلر ايلدى پايمردن مراد خواجهٔ عالم اولان نبى عليه السلام ويا برولى وياخود حال حياتده اولان خليفه سى اولور ومراد بوقصه دن نه اولديغى هم انشاء الله عن قريب كلور ومحلى

کلدکده تحقیق اولنور (می) بشنوا کنون دادمهمان جدید * من همی دیدمکه
اوخواهد رسید * من شنوده بودم ازوامش خبر * بسته بهر اودوسه پاره کهر *
که‌وفای وام‌اوهستند و بیش * تا که‌ضیفم‌را نکردد سینه ریش * وام‌دارد ازذهب
اونه هزار * وام‌را از بعض این کووا کزار * فضله ماند زین بسی کوخرج کن *
دردعایی کوم‌را هم‌درج کن) اشبت شمدی مهمان جدیدك دادنی بن کوردمکه
او بتشمك استر یعنی خواجهٔ تبریزی اول پایمرده بویله دیدیکه ای پایمرد اول‌جدید
اولان مهمانك شمدی بندن داد وعطاسنی کوش ایت بن حال حیاتده ایکن
باذن الله مشاهده ایلدمکه اول بنم درکاهمه کلوب ایرشه‌جکدر خواجه‌دن مراد
خواجهٔ عالم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری اولدیغی اوزره پایمرددن مراد بر عالم
ربانی اولان وارث نبوی اولور واول حضرتك روح شریفی طرفندن حال حیاتده
اولان قائمقامنه کندی روضهٔ شریفنه متوجه اولان واندن استمداد و استعانت
قیلان وامدار ایچون احضار ایلدیکی دنیوی واخروی اولان وجهلری بیلدرمسی
وهرولی کاملك دخی کندی عقبنده کلان طالبلری ایچون حاضر ومهیا ایلدکاری
وجهلری ومعنالری بوکا کوره قیاس ایله نته‌کم قائمقام نبوی وخواجهٔ معنوی اولان
پیرمز ودنیا وآخرنده دستکیرمز قدس الله سره العزیز حضرتلری عقبلرنده کلان
وامدارلر ایچون بوقدر جواهر زواهر مهیا واحضار ایدوب قودی واصل بو حکایتدن
هم رمز طریقیله مقصود شریفلری بو اولدیکه بن ایشتمش ایدم آنك بورجندن
خبراندن اوتری ایکی اوچ پاره کهر باغلمش اولدی دوسه پاره کوهردن مراد جواهر
معانیدن وخزائن ربانیدن برقاچ قطعه کوهر معنی اولور وتوضیح معنی بویله دیمك
اولور که ای بنم رازمله آشنا اولان پایمرد بن اول بنم عقبمده کله‌جك و بنم جانبمه
محتاج اوله‌جق مدیونك واجب الادا اولان دیننده ن خبر ایشتمش وآنك مدیون
اولدیغنی معلوم ایتمش ایدم آنك بورجنی ادا ودینی قضا ایلمکدن اوتری برقاچ
معنی کوهرلری رشتهٔ کلامه باغلمش وآنك ایچون حاضر اولمش اولدیکه اول کوهرلر
آنك بورجنه وفا ایده‌جکی ولازم الادا اولان دینی قضا ایده‌جکی اولدیلر ودخی زیاده
اولدیلر تاکم بنم ضیفمك سینه سی ریش اولمیه و بنم مهمانم اولان سالك راهك قلبنه
الم وتشویش کلمیه بیلدمکه اول وامدار دینارلردن طقوز بیك وام طوتر بو کوهرلرك
بعضیسندن کیرو وامی ادا ایله دیکه بو کوهرلر آنك بورجنی ادا ایلدکدنصکره
هم زیاده قالور بو کوهرلردن چوقلق فضله قالور اکا خرج ایله دی بردعاده
بنی هم درج ایله دی مصرع ثانی اول پایمردك دعاده درج اولنمسنه اشارت اولمقده
جائزدرکه (الدال علی الخیر کفاعله) حدیث شریفنك موجبنجه آنك دخی دعاده
درج اولنمسی لازم اولورکه اول مدیونی اول غنایه دلیل اولان وآنی خواجه‌نك اذنیله

محل کنجه ارشاد قیلان اول پایمرددر پس اول خواجه اول پایمرده ارشاد
واشارت ایلیوب دی دیدی اول محتاجه که ای مدیون بنی دخی اوقات خمسه‌ده بردعا
ایلمکده هم درج ایله که سنی بوقدر کوهرپاره‌لرینه واصل ایلمکه سبب بن اولدم
وسنی بو غنایه دلالت ایدوب ضرورت و احتیاجدن قورتارمغه ارشاد قیلدم دی
خلاصهٔ کلام وحاصل مرام بزجمله‌مز فی المثل اهل وامز اکر حضرت حقه واکر
خلقه بورجمز چوقدر حامل اولدیغمز دیونی ادا ایلمکدن اوتری خواجهٔ عالم علیه
الصلوة والسلام حضرتلری علوم ومعنایی کندی حدیثنده وضع ایلیوب کندینك وارثی
اولان پایمردلره بزم حقمزده بو کونه سپارشلر بیورمشدر پس آنك وارثی اولان
پایمردی دعاده یاد ایلمك بزم اوزریمزه لازم اولور باخصوصکه اول حضرت
صلی الله تعالی علیه وسلمی خاصة دعاده ذکر ایلمك اوزریمزه واجب کلور نته‌کم بش
وقتده اذان شریفی استماع ایلدکدنصکره هر مؤمنه بو کونه دعا ایلمك مستحب
اولور (اللهم رب هذه الدعوة التامة والصلوة القائمة آت محمد الفضیلة والدرجة
الرفیعة وابعثه المقام المحمود الذی وعدته وعدا حسنا انك لاتخلف المیعاد برحمتك
یاارحم الراحمین) واول حضرتك روح شریفنه صلوات کتورمك هم آنی دعاده یاد
ایلمك اوزریمزه لازم کلورکه بوقدر معانی شریفه جوهرلرینی مدیون ومحتاجلردن
اوتری حاضر ومهیا ایلدیکه هر بر جوهر معنی وامدار اولان فقیری غنای قلبه واصل
ایلر بلکه بو معانی جوهرلرینه دلیل اولان و بونی طالبه تعلیم قیلان پایمردلره دخی
دعا ایلمك طالب اولنلره لازم اولور تاکم آنك دخی قدری بیلنمش وشکری قیلنمش
اوله ❊ مثنوی ❊ خواستم تا آن بدست خود دهم * در فلان دفتر نبشتست
این قسم * خود اجل مهلت ندادم تا که من * خفیه بسپارم بدو در عدن) استدم
تا اول کوهرلری کندی الیله اول محتاجه ویرم فلان دفترده بو قسم یازلمشدر خود
اجل بکا مهلت ویرمدی تاکم بن اول محتاجه در عدنی خفیه اصمرلیم یعنی خواجهٔ
معنوی اولان پیرمز حضرتلری هر طالب ومحتاجه حال حیاتلرنده نیجه معاونت
ایدوب درما نرسان اولدیلرسه بعد الانتقال دخی کندیلرینك اعقابی ایچون بو کونه
جواهر زواهری کنز ودفینه ایدوب قویوب کندیلر وکندی طریقلرنده قائمقاملری
اولان ورازلرنی بیلان پایمردلره دیرلر ای بزم جایمزه خلیفه اولان وروح روانمزله
آشنالق قیلان سکا اشارت اولسون و بزم اعقابمزده کلان محتاجلره هم بشارت
ویرلسون اکر اول بزم عصریمزدنصکره وجوده کلان و بزم طریقمزه سالك اولان
وروحمزدن استمداد واستعانت قیلان محتاجلر بزم حال حیاتمزده کلوب بزه واصل
اولسه‌لردی تا اول معانی شریفه جوهرلرنی کندی الیله ودلیله اکا ویرمك استردم
ودفاتر مثنویدن اعقابمزده کلان محتاجلر ایچون حاضر ایدوب قویوب کندیکمز

قسملرفلان دفترده یازلمشدر خود اجل بکا مهلت ویرمدی واول بندنصکره کلجك عصرنه بنی ایرکورمدی تا کم بن بودرعددن ابهی واحسن اولان معنی جوهرلرنی نهانی اکا تسلیم ایلیدم لکن چونکم اجل بکامهلت ویرمدی ایسه بن کندی اعقابمه کلجك وامدارلر ومحتاجلر ایچون لازم اولنی حاضرایدوب قویوب کتمشم (م ی) لعل ویاقوتست بهر وامهاو * درخنوری ونبشته نامهاو * درفلان طاقیش مدفون کرده ام * من غم آن یارپیشین خوردهام) انك وامندن اوتری لعل ویاقوت وار برخنورده وانك نامی یازلمشدر خنور خانه ایچره اولان متاعه دیرلر ورخت خانه دیمکله تعبیرایدرلرفلان طاقده بن انی مدفون ایلشم بن اول یارك غمنی مقدم یمشم طاق مصندریه وکره دخی دیرلر وبو بیتلرك برمقدار معناسی دردنجی دفترك اولنده یازیلوب تحقیق بومحله قالمشدی پس لعل ویاقوتدن مراد جواهر معانی ولآلی علوم عرفانی اولور وخنوردن مراد اوراق مثنوی اولورکه برجلدی برخانه یه بکزر وآنك ایچنده اولان اوراق متاع بیت کبی اولمشدر بلکه برجلد برسرایك حوالیسی کبی وهر بربیت اول سرای ایچره اولان خانهلر کبی واول بیتك الفاظ ولغاتی متاع کبی اولوب جواهرمعانی وطالبه غنای قلب کلجك قدر آنده لآلی عرفانی قونمشدروفلان طاقدن مراد شریفلری مثنوی شریفك هر بردفتری اولمغه امکان وقابلیت واردرکه انلرك هردفترنده وماننده طاق اولان سخنلرنده محتاج اولان فقیرلر ایچون چوق جواهرمعانی ولآلی عرفانی وضع ایلمشلردر اما بوجهله دن دفترابع اولمقده جائزدرکه آنك دیباجهٔ همایوننده (نورلاصحابنا کنز لاعقابنا) بیورمشلردر بوقول شریفدن منفهم اولان رمز بودرکه اول طاق عالی کبی اولان دفترسامی کندی عقبلرنده کلجك وعصرلرندنصکره وجوده کلوب کندی درکاهلرنه ملتجی اوله جق فقیرلر ومحتاجلر ایچون برعظیم کنج معانی وکنز عرفانی اوله ومحتاج اولان طالبلرآنده استدکارنی بوله ✻ مثنوی ✻ قیمت انرانداند جزملوك * فاجتهد بالبیع ان لاتجد صوك) اول لعل ویاقوتك قیمتنی ملوکدن غیری کمسهلر بیلمز پس سن بیعده اجتهادایله تا ناس سنی الدامیهلرملوکدن مرادبونده رطریق ربانینك سالکاری واقلیم معانینك مالکاری اولورکه بونلرحقنده هم (الملوك تحت الاطمار) دیمشدر بونلرشول صرافان نقود معانی وجوهرشناسان علوم عرفانی اولمشلردرکه هر برمعنینك قیمتنی بیلور وهردرعرفانینك قدرنه عالم اواورحد ذاتنده بومثنوی شریفك هر برطاقنده مدفون اولان دررلرکه بوجوهرلرك قیمتنی بیلمز الا اهل سلوکك ملوکی مرتبهسنده اولان عارفلر وبونك ابیات شریفهسنك ایچنده محتاج وفقیرلر ایچون وضع اولنان لعل ویاقوت معانینك قدرنی فهم قیلمز الا اسرارحقه واقفلرچونکم ای وامدار اولان محتاج بولعل ویاقوته

واصل اولهسن بونك قدرنی برخوش بیل وبونی جواهر معانینك قدرنی بیلمزلره ولآلی عرفانینك قیمتنی فهم ایلمینلره بیع ایلمکدن حذرایله (لاتعطوا الحکمة الی غیر اهلها فتظلموها) حدیثك موجبنجه بوجواهرحکمتی اکرسن نااهل اولنلره ویرر ایسك هم جواهرحکمته ظلم ایلرسن وهم الدانورسن خواجهٔ تبریزی طرفندن اول غریب وفقیره بوکونه پند ونصیحت ایلمك ایچون پایمرده اشارت اولندی وسپارش قیلندی ✻ مثنوی ✻ در بیوع آن کن توازخوف غرار * که رسول آموخت سه روز اختیار * ازکسادآن مترس ودرمیفت * کهرواج آن نخواهدهیچ خفت) ای پایمرد اول غریب اولان دردمنده بویلهدی بیوعده غراردن سن انی ایله که رسول علیه السلام حضرتلری اوچ کون اختیاری اوکرتدی نتهکم انصاریلردن برکسه بن بیعده الدانورم یارسول الله نه بیوررسن دیدکده (اذابایعت فقل لاخلابة) دیو شرط اختیاری اکاتعلیم ایلدی بوحدیث شریفك شرحی وخیاره مناسب اولان تحقیقی جلد ثالثده حیلهٔ دفع مغبون شدن در بیع وشرا سرخنده مرورایلمشدرآنده طلب اولنه وتوضیح معنی خواجهٔ تبریزی طرفندن پایمرده سپارش قیلنق واول فقیر ومحتاجه آنك احسانیله اول عطا اولنان جواهرلرك قدرنی بیلمکی تعلیم ایلمك طریقی اوزره کندیلرینك محتاج اولان فقراسی ایچون هردفترده وضع ایلدکاری جواهرمعانی ودرر غرر عرفانینك قدرنك بیلنمسی وبوکا واصل اولنلر بونی ارزان بهایله بیع ایلممسی وخلقه الدانممسی خصوصنده بیوررلر ای بومعانی شریفه جوهرلرینه واصل اولان فقیر بودرر غرر حکمته سنك محفوظك اولدقده بونی بیع ایلمکده اکرغرار وخداعدن خوف ایلرایسك رسول علیه السلام حضرتلرینك اوچ کون خیاری اوکرتدکاری اوزره عمل ایله یعنی عجله ایتمیوب وهر کوردیکك غرار وغداری کرچك مشتری صانمیوب تأنی ایله وهرصدق وکمال خلوصی اولمین مشتری شکلنده کورنن کمسهلرفوری بوجوهرلری اوك صوك کمسه خریدار اولمز شمدیلك بوکونه مشتریلری الدن قاچرمیهلم وبونلره بوجوهرلری ویرهکورهلم دیمه سن بوجواهر زواهرك کساد اولمسندن فکر واندیشه ایلمه وهر بونك قدرنی بیلمز کمسهلر اوزره مشتری دیوب دوشمه که بوجواهرمعانی ولآلی عرفانینك رواجی هیچ خفته اولمیسر (ویأخذ من کنز الحکمة الاموال العظیمة التی لاتکسد ولاتورث میراث الاموال والانوارالجلیة والجواهر الکریمة) حد ذاتنده بوجواهر کریمه ومعانی جلیله برنبیدن ویاخود برکنز حکمت صاحبی اولان ولیدن کندی اولاد وانساله میراث اموال کبی میراث اولمز وهراوغل باباسندن ودهسندن بوجواهرجلیله ولآلی کریمهیی میراث بولمز وصورتا وارث اموال اولنلر بوجواهرمعانی ولعل ویاقوت عرفانیدن حظ ونصیب بولمز انلر انجق بابادن ودهدن درهم ودیناره وملك

وماله وارث اولورلر اگر اول غریب وامدار کبی بو معنی جوهرلرینه و حکمت ومعرفت درلرینه زیاده محتاج ومفتقر اولوب آبا واجدادینک روح شریفنه زیاده صدق واخلاصله متوجه اولورسه وآنک روح شریفیله آشنا اولان بر پایمردی بولورسه اول وارث اموال اولان اولاد بو یوزدن بر اعتبارله بو جوهرلری بولور و بو لعل و یاقوت معانیدن انلردخی حصه‌دار و بهره‌دار اولور والا اول کنز حکمت صاحبی اولان صاحب سعادت واهل ولایتدن کندی وارث ملک ومالی اولان اولاد وانساله کندی ایله آشنا اولان بر پایمرده بویله اشارت اولنور بنم وارثلرم اولان اولاد وانساله ای بنم روحمله آشنا اولان پایمرد بنم سلامیمی و بنم طرفمدن واسانمدن سن انلره بو وصیتی ونصیحتی تبلیغ وتعلیم ایله دیو سپارش قیلنور نته کم بو معنالره اشارت ایدوب بیورورلر ﴿ مثنوی ﴾ وارثانم را سلام من بگو * وین وصیت را بگوهم مو بمو * تا ز بسیاری آن زر نشکهند * بی گرانی پیش آن مهمان نهند) اول خواجهٔ تبریزی اول پایمرده دیدی ای بنم روحمله آشنا اولان پایمرد بنم ملک و مالمه وارث اولان کسه‌لره بنم سلامیمی سویله و بو وصیتی مو بمو هم انلره نقل ایله تا کم اول التونک چوقلغندن اینجنمیه‌لر و بکرنمیه‌لر ثقلتمز اول مهمانک اوکنه قویه‌لر بو بیتلر اگرچه خواجهٔ تبریزی طرفندن پایمرده اشارت اولنمق طریقیله دینلمشدر لکن بونده خواجه‌دن مراد خواجهٔ عالم حضرتلری ودخی آنک قائممقامی اولان ولیلر اولور و پایمرددن مراد حضرت نبی علیه السلامک روح شریفیله آشنا اولان عالم ربانی و یاخود بر ولی کاملک جان لطیفیله مصاحبت قیلان وآنک لسانتی بیلان عارف یزدانی اولور حضرت نبی علیه السلامک روح شریفلری بر عالم ربانی اولان مرشده مثلا بویله اشارت ایلر که صورتا بنم انسالمدن اولان و بکا کندیلرینی انتساب قیلان وارثلریمه بندن سلام ایرشدیروب دی تا کم بنم امتمدن غربا اولان و بنم جانبمه توجه قیلان طالبلر ایچون کندی شریعتمده وطریقتمده وضع ایلدیکم علم زرلرینک وفرهنگدن وسر حکمت درلرینک کثرتندن متألم اولمسونلر واستکثار واستثقال قیلمسونلر بلکه اول علم ومعرفت میراثنه اهل اولمش واول سر وحکمت جوهرلری انلر ایچون قونمشدر پس هر کم آنی اخذ ایلرسه بنم وارثم اول کسه اولمشدر کما قال علیه السلام (ان الانبیاء ما ورثوا درهما ولا دینارا وانما ورثوا العلم فمن اخذه اخذ بحظ وافر) رواه ابو الدرداء پس وارث ایکی کونه اولور برینه وارث معنوی و برینه دخی وارث صوری دینور حضرت نبی علیه السلامک معنوی وارثلری اولان آنک علمنه وارث اولنلردر واول حضرتک صوری اولان وارثلری انک نسلندن اولوب انک علمندن بی بهره قالنلردر وکذلک هر بر ولی کاملک دخی ایکی کونه وارثی اولور بر وارثی اولدر که کندی طریقنده وکتابنده وضع ایلدیکی حکمت

جوهرلرینه وعلم ومعرفت زرلرینه مستحق اولور واهلیت بولور وآنی اخذ قیلور که اول صاحب سعادت اوعلم وحکمت زرلرنی مجرد اول طالب ومحتاج ایچون وضع ایلمشدر و بر وارثی دخی اولدر که اول ولینک درهم ودینارینه وملک وماله ومتاع دنیاسنه وارث اولور و بو کونه وارثلرک اکثری اول علم ومعرفت زرلرینه وسر وسریرت کوهرلرینه امینلری اولمدیغیچون انلر بو قسمت ومیراثدن بی بهره قالورلر و بو میراث کرکسه نسلدن اولسون وکرکسه غیری کسه‌لرک نسلندن اولسون و بر آخر کسه‌نک بلندن کلسون ولیکن بو میراثه محتاج اولوب طلب قیلسه انکیچون اولور ﴿ مثنوی ﴾ ور بگوید او نخواهم این فره * گو بگیر و هر کرا خواهی بده) اگر اول محتاج وفقیر بن بو زیاده‌یی استمزم دیرسه سن اکا ای پایمرد بونی طوت وهر کیمه استرایسک آنی ویردی یعنی حضرت نبی علیه الصلوة والسلام واکا وارث اولان هر بر ولی که حکمت جوهرلرین و علم ومعرفت زرلرین محتاج اولان طالبلردن اوتری قویوب کتدیلر وخلیفه‌لرینه وروحلری ایله آشنالق قیلان پایمردلره بو کونه اشارت ایدرلر چون بر حکمت زرینه محتاج اولان طالب کلسه و بزم آندن اوتری وضع ایلدیکمز جواهر کریمه‌یی کفایت مقداری اخذ قیلسه واندنصکره بن بو جواهر کریمه ولآلی علیه‌دن ارتق استمزم بنم اوزریمه واجب الادا اولان فرضی بو قدرله ادا ایلمک قابل اولور و بکا بو قدر علم وحکمت جوهری کفایت قیلور دیسه سن اکا دی بو سنکیچون وضع اولان میراثی اخذ ایت که بونک زیاده اولمسی خیر محض وعین فضیلتدر پس بو فضیلتی اخذ ایلدکدنصکره محتاج اولان طالبلردن هر کیمه استرسک آنی اعطا ایلدک سندخی استدیکک کسه‌یه بخش ایله ﴿ مثنوی ﴾ ز آنچه دادم باز نستانم نقیر * سوی پستان باز ناید هیچ شیر) اول نسنه‌دن که و یردم اندن کیرو نقیر آلمزم پستان جانبنه هیچ شیر کلمز نقیر اصلنده نقره‌یه دیرلر کما یقال النقرة التی فی ظهر النواة بوراده حقیر وقلیل براقچه دیمک معناسی مراد اولور و بو نقیر وقطمیر کلمه‌لری قلیل وحقیر دیمک معنالرنده استعمال اولنور پس توضیح معنی بویله دیمک اولور که ای پایمرد اول نسنه‌یی که بن و یردم وعطا قیلدم اندن نقیر قطمیر کیرو برشیء آلمزم زیرا سود ممه‌دن چیقدقدنصکره کیرو ممه‌نک ایچنه کیرمز وعودت قیلمز پس موهبت اولان شیلردخی بونک کبیدر که معطی اولان کسه بر نسنه‌یی بر کسه‌یه و یردکدنصکره تکرار انی مسترد اولمق واکا طمع قیلمق لایق ومناسب اولمز نته کم بیورورلر ﴿ مثنوی ﴾ کشته باشد همچو سگ قی را اکول * مسترد نحله بر قول رسول) سک کبی قی ایلدیکنی اکول اولمش اولور رسول علیه السلام حضرتلرینک قولی اوزره نحله‌یی مسترد اولان کسه نحله کسر نونله هبه وعطایه دیرلر مسترد رد اولنمغی طلب ایلیجی معناسنه‌در یعنی کلب کبی قوصدیغنی یلایجی اولور موهبت

وعطاسنك رد اولنمسنی طلب ایلین کمسه حضرت رسول علیه السلامك بوقول شریفی اوزره که بیوردی (العائد فی هبته کالکلب یعود فی قیئه) وفی روایة اخری (العائد فی هبته کالعائد فی قیئه) رواه ابن ماجة عن ابن عباس رضی الله تعالی عنهما کذا فی الجامع الصغیر ﴿مثنوی﴾ ور ببندد در نیابدان زرش * تا بر یزدان عطارا بردرش * هرکه آنجا بکند رد زرمی برد * نیست هدیهٔ مخلصانرا مسترد) وا کر اول محتاج قپویی باغلیه اول زرا کا کلیه دیوثابنم وارثلرم ومتعلقاتلرم اول عطایی آنك قپوسی اوزره دوکلر هرکیم او محله او غرایه التونی ایلته مخلصلرك هدیه سی ایچون استرداد یوقدر بونده زردن مراد زرحکمتدر که حکیم الهی اولان صاحب سعادت آنی کتوروب برطالب علم وحکمت اولان محتاج ومفتقردن اوتری کتابك اوراقنده وطاقنده وضع ایلمشدر وکندینك روحیله آشنا اولان ومصاحبت قیلان ولسانی بیلان خلیفه سنه بویله دیوسو یلشدر که ای بنم روح رواغله آشنا اولان یا ءرد اکر بنم زرعلم وحکمته محتاج ومفتقر اولان کمسه ایچون کتاب ایچنده وضع ایلدیکم جواهر معانیدن اکا مستعد اولان طالب باب دهانی باغلرسه واول زرعلم وحکمتك فضله سی بکا کرکز دیوب استغنا ایلرسه بنم متعلقاتمه واولاد وانسالمه دی تا اول بنم موهبت وعطا ایلدیکم حکمت ومعرفت زرلرنی اکا اهل ومستحق اولان کمسه نك باب دهانی اوزره دوکسونلر وبو عطا وموهبت بزم جدیمزك سکا احسانیدر سن بوکا مستحقسن بوسنکچون وضع اولنمشدر بزم بونده مدخلمز یوقدر سن بیاورسن نه ایلرسك ایله دیسونلر هرشول کمسه که طالبلردن اول عطایه مستحق اولان کمسه نك قتنه او غرایه واول حکمت زرلرنی ومعرفت جوهرلرنی آنك قتنده دوکلمش کوره استدیکی قدر اندن آله ومراد ایلدیکی قدراندن اول هم اخذ قیله مخلص اولنلرك عطیه وهدیه سنك کیرو رد اولنمسنه مساغ یوقدر که برمخلص برعطایی ایلدکدنصکره آنك کیرو کندویه عاید اولمسنی ورجوع قیلمسنی مراد ایلمز فی الحقیقه برحکیم الهی وبرعالم ربانی اولان کامل کندی خزینهٔ قلبندن برنیجه جواهر مخزونه ولآلیٔ مکنونه یی اخراج ایدوب اکا مفتقر ومحتاج اولان طالبلردن اوتری کتوروب اوراق وصحف ایچره آنی وضع ایلسه آنی طالبندن کیرو اخذ ایلمك واهلندن آلمق مراد ایلمز اول زرحکمت بردخی اکا عودت قیلمز که اول مطلق اهل ومستحق اولان کمسه لر ایچون عطیه وهدیه قیلنمش اولور ﴿مثنوی﴾ بهراو بنهاده ام ان ازدوسال * کرده ام من نذرها باذوالجلال) اول محتاجدن اوتری اول التونی ایکی ییلدن بری قومشم بن ذوالجلال حضرتلرینه نذر ایلمشم یعنی حکیم الهی اولان صاحب سعادت بویله دیرکه بن وفاتمدن ایکی ییل مقدم اول زرحکمتی وجوهرعلم ومعرفتی بندنصکره کلجك وعلم وحکمت زرلرینه محتاج

ومفتقر اوله جق طالبلردن اوتری وضع ایلمشم واول اوراق ودفاتر ایچره آنی اندن اوتری کیزلمشم وجلال وجمال صاحبی اولان خدای تعالی ایله نذرلر ایلمشم که اول زرحکمت وجوهر معرفته مستحق اولان طالبلرك حقی اوله وانلر اندن مدد وقوت بوله لر نته کم سلطانمز وپیرمز ودنیا وآخرتده دستکیرمز حضرتلری متعنا الله بجواهر کلامه الشریف واغنی قلوبنا بدرر مقاله اللطیف وفات ایلمزدن ایکی سنه مقدم بوقدر حکمت جوهرلرنی وعلم ومعرفت زرلرنی خزینهٔ قلبلرندن اخراج ایدوب اکا اهل ومستحق اولان وعقبلرنده کلان طالبلر ومحتاجلر ایچون التی قطعه مثنوی شریف طاقنده آنی وضع ودفن قیلمشلر التی یوزیتمش تاریخنده جمله مثنوی شریف تمام اولوب التی یوزیتمش ایکی تاریخنده اول صاحب سعادت دنیادن آخرته نقل بیورمشلردر پس کندیلرك عقبنده کلجك محتاجلر ایچون اول حکمت التونلرنی ایکی ییل مقدم قومش اولورلر وکندی اولاد وانساله دخی بویله دیمش اولورلر (می) ورروا دارند چیزی زآن ستد * بیت چندان خود زیانشان افتد * کر روانم را پژولانند زود * صددر محنت برایشان برکشود) واکر بنم انسالم ومتعلقاتم آندن برچیز آلمغه رواطوته لر یکرمی اولقدر خود انلره زیان واقع اولور اکر بنم روانمی اینجیده لر علی الفور یوز محنت قپوسی انلرك اوزرینه آچیلور پژولیدن بونده ایاقلق وچکمك معناسنه درکه اینجتمك وبحضور ایتمك معنالری مراد اولور یعنی اول صاحب دولت ومعدن لطف ومرحمت حضرتلری بیوررلر که بنم طالب حکمت ومحتاج علم ومعرفت اولان سالکلر ایچون وضع ایلدیکم حکمت زرلرنی وعلم ومعرفت جوهرلرنی براکا اهل ومستحق اولان کمسه نك الندن آلمغی روا کوره لر وآنی اول حظ وبهره دن منع ایلمکی سزا طوته لر انلره خود دنیوی واخروی یکرمی بلکه نیجه یوز زیان وضرر واقع اولور زیرا مناع الخیر اولمش اولورلر واب وجدلرینك وصیتنی قبول قیلمامش اولورلر وحق مستحقندن منع ایلمش اولورلر اویله اولیجق جداءبلارینه خیانت ایدوب عاق اولورلر پس یکرمی قات دنیوی واخروی انلره ضرر وزیان واقع اولور اکر بنم انسالمدن اولنلر بنم روح روانمی اینجیده لر وبحضور ایدرلرسه علی الفور انلرك اوزرینه یوز محنت وقهر ونقمت قپولری آچیلور وحضرت حق جانبندن انلرك اوزرینه نیجه محنتلر وخسارتلر صاچیلور که پدرلرینك وصیتنی طوتمق وآنك بیوردیغی یره کتمك باخصوصکه آنك عطیه واحسانی مستحقندن منع ایلمك اولاد وانسالدن اولنلره لابد سبب خسارت اولور وانلرك محنت وفلاکت چکمسنه باعث وبادی کلور بوندن بیوك خیانت اولمزکه برصاحب دولتك اولادندن قاچینه سن واول صاحب سعادتك فقرا وضعفا ایچون اعطا ایلدیکی موهبت وبخشایشی اللرندن آله سن واکا مستحق اولنی آندن منع قیله سن بلکه آنی برنااهله

مقتضای طبیعتك اوزره ویره سن اول صاحب دولتك روح شریفی سکا
اینجمك لازم کلور اولادن اولان کسه مقرر اولور که اول صاحب دولت هرحق
مستحقنه ویرن اولادندن راضی وشاکراولور که اول صاحب دولت هرحق مستحقنه
ایرشدرمکی حق تعالی حضرتلرندن رجا ایدوب بیوررلر ❊ مثنوی ❊ ازخدا
امید دارم من لبق ❊ که رساند حق را درمستحق) خدادن بن لبق امید طوترم که
حق مستحقنه ایرشدره لبق عاقل وحاذق وشیرین سخن اولان کسه یه دیرلر یعنی
اول صاحب سعادت ومعدن رأفت حضرتلری بیوررلر بن حاذق وشیرین سخن
خدای تعالی حضرتلرندن بونی رجا ایدرم و بو امیدی طوترمکه حق مستحقنه ایرشدیره
وهرطالبی مطلوبیله کورشدیره بونده تنبیه اولدرکه صاحب ولایت واهل سعادت
اولان خواجه لر حق مستحقنه و یرمشلر و بومرتبه یه اهل اولانی هرکیم ایسه کندی
جانبلرینه متوجه اولدقدنصکره آنی اول مرتبه یه ایرکورمشلر وحق تعالی حضرتلرندن
دخی اکر کندی عصرلرنده اولسون واکر کندی زمانلرندنصکره کلجك متعلقاتی
حقنده اولسون حق مستحقنه ایرشدرمك خصوصنده حق تعالیدن رجا قیلمشلر
والهی وسیدی سندن رجامز بودرکه حق مستحقنه هرقنغی عصرده اولورسه
اولسون ایرشدره سن ومستحق اولنلری کندی مطلوبیله کورشدره سن دیمشلر
وای اول اولادك وانسالك حالنه که برسلطانه انتسابی اوله وآنك وصیتنی قبول قیلمیه
وحق مستحقنه ویرمیه واهلی نااهلدن فرق ایلمیه (ان الله یأمركم ان تؤدوا
الامانات الی اهلها) نص شریفنك موجبنجه اماناتلری اهلنه ویرمسه وحق
مستحقنه ایرکورمسه امرحقه مخالفت ایتمش اولور و امانته خیانت قیلور وظالم
اولور العیاذ بالله ❊ مثنوی ❊ دوقضیه دیکراوراشرح داد ❊ لب بذکرآن
نخواهم برکشاد ❊ تانماند دوقضیه سرورازه ❊ همنکردد مثنوی چندین دراز)
دیکراول پایمرده اول خواجه ایکی قضیه یی شرح و یردی بن آنك ذکرنه لب آچمق
استمزم یعنی اول خواجهٔ عالم کندی روح شریفیله آشنا اولان پایمرده بوقدر
وصیتلر و نصیحتلر سپارش ایلدکندنصکره اکا ایکی حکمی دخی شرح ایلدی
وایکی سوزی دخی سویلدی که بن اول ایکی سوزی سویلمکه آغز آچمق استمزم
نامحرم اولنلر آنی اشتمك لایق دکلدر تاکم اول ایکی قضیه سرورازقاله ونامحرملر
کوزندن وقولاغندن اول نکته لر ورازلر دور اوله هم بومثنوی شریف اولقدر
دراز اولمیه وکثرت کلامله طولمیه اکرچه ایکی قضیه در اما نطق وبیانه کلسه قتی
چوق اولور ومثنوینك طول ودراز اولمسنه باعث کاوب چونکم بوایکی قضیه نك
شرحنی سویلمدیلر بوایکی قضیه نه ایدیکنی بیلنلره دخی ادب رعایت ایدوب طول
کلاملردن احتراز ایدوب سویلمك هم لازم اولور و بوقضیه لری بیلان خواجهٔ

عالم حضرتلرینك روحیله آشنا اولنلردر والله اعلم ❊ مثنوی ❊ برجهید ازخواب
انکشتك زنان ❊ که غزل کویان وکه نوحه کنان) خوابدن انکشتجکلرین اوراری
والن النه چلارق صحرادی کاه غزل سویلیه رك وکاهی نوحه ایلیه رك یوقاروقالقدی
نته کم طریق عشاقده اولان سالکار وعاشقلر خواب غفلتدن بیدار اولدقلرنده
ودرونلرنده برذوق وحالت بوادقلرنده کاه غزل سویلیجی وکاه نوحه ایلیجی اولورلر
وقائم اولدقلری حینده یالل یره اوررلر بزم طریقمزده اولان فقرانك ال اوردقلری کبی
و یاخود اللرین اللرینه و پارمقلرین پرمقلرینه چلارلر و بوکا تصفیق ید تعبیر
ایدرلر که اول صاحب وجد وحالت اولان عاشقلرك بویله ایتمك شانلرندندر نته کم
ابن فارض بو بیتله بومعنایه اشارت قیلور (بیت) فرقص قلبی وارتعاش مفاصلی ❊
یصفق کالشادی وروحی قینتی ❊ وبوراده مناسب اولان تحقیق بو بیتك شرحنده
مذکور اولمشدر آنده طلب اوله (م ی) کفت مهمان درچه سوداهاستی ❊
پایمردا مست وخوش برخاستی ❊ تاچه دیدی خواب دوش ای بوالعلا ❊ که نمی کنجی
تودرشهر وفلا ❊ خواب دیده پیل تو هندوستان ❊ که رمیدستی زحلقهٔ دوستان)
مهمان چونکم اول پایمردك بووجد وحالتنی کوردی اکا دیدی ای پایمرد نه
سودالرده سن ای پایمرد مست و خوش قالقدك یعنی ای نقیب بلاد وای حبیب
فؤاد خوابدن مست وسرخوش قالقدك نه سودالرده سن بزه اندن خبرویر تاکم ای
علا صاحبی دون کیجه خوابده نه کوردك ونظر شریفکی رؤیا عالمنده نه مرتبه یه
ایرکوردك که سن شهره و صحراره صغمزسن وکمال ذوق وسروردن بریرده
طورمزسن فلا صحراره دیرلر سنك فیلك خوابده هندستانی کورمش که دوستلر
حلقه سندن اورکشسندر فیل نائم اولسه ورؤیاسنده هندستانی کورسه قیدو بندنی
قطع ایلیوب کندی دوستلرندن اورکر پس بونی شول کسه لرحقنده ضرب مثل
ایلرلر که نائم اولدقده عالم ارواحی کوره واول عالمه کمال میل وتعلقندن قیودبشریه یی
وتعلقات دنیویه یی قطع ایلیه انکچون اول مهمان اول پایمرده دیدی ای پایمرد
سنك فیل روحك رؤیاده حقیقت هندستانی کوردیکه اول اجلدن دوستلر
حلقه سندن سن اورکش واجتناب قیلمشسکدر (م ی) کفت سوداناك خوابی دیده ام ❊
در دل خود آفتابی دیده ام ❊ خواب دیدم خواجهٔ بیداررا ❊ آن سپرده جان
پی دیداررا) اول پایمرد ایتدی ای مهمان سوداناك برعجب واقعه کوردم کندی
کوکلمده برآفتاب عالمتاب کوردم یعنی بیدار اولان خواجه یی خوابده کوردم اول
دیدار خدادن اوتری جان اصمرلمش عاشق سربازی رؤیاده کوردم بوخواجه دن
مراد شول خواجهٔ عالم حضرتلریدرکه اول حقیقت انسانیه در هرکامل ومکملك
روحی اکا مجلا وآیینه در اکر خواجهٔ تبریزی اولسون واکر حضرت مولانا

قدس سره العزيز اولسون واكر بونلردن غيرى اولان اكمل اوليا قدس ارواحهم
اولسون اول روح محمدى صلى الله عليه وسلمك آيينه لر يدر انلرى كورمك همان انى
كورمك كيدر و اول حضرتى كورمك هم جمله بى كورمك كيدر ﴿ مثنوى ﴾
خواب ديدم خواجهٔ معطى المنى * واحد كالالف ان امر عنى) بن منيه لرى معطى اولان
خواجه يى خوابده كوردم اكر برامر مراد اولسه اول بيك كمسه كبى بركسه درمنى ضم
ميله منيه نك جميدر منيه ارزويه ديرلر عنى عنى يعنى دن صيغهٔ مجهول اوزره
قراءت اولنورمنى دخى اكا قافيه اولمقدن اوترى كسرنون ايله قراءت اولنور يعنى اى
مهمان غريب اول آرزولرى اعطا ايلين خواجه يى واقعه ده كوردم اكر برامر
مراد اولنسه وطلب قيلنسه اول خواجه بيك كمسه قدرمعين اولور وامداد قيلوردى
(م ى) مست و بيخود اينچنين برمى شمرد * تا كه مستى عقل وهوشش را ببرد *
درميان خانه افتاد اودراز * خلق ابنه كرداوآمد فراز) مست و بيخود بونچلين
اول خواجه نك اوصاف عليه سى احصا ايلدى حتى مستلك آنك عقلنى وهوشنى
قاپدى بيخود اولوب خانه اورتاسنه اول اوزون دوشدى ومغشى عليه اولوب ياتدى
خلق آنك اطرافنه جمع اولوب اوزرينه كلدى بوندن مقصود اهل وجد اولنلركه
اولوركه وجد وحالت انلره مستولى اولدقده وغاب كلدكده مغشى عليه ساقط
اولوب دوشرلر و بوكا مشايخ صوفيه محو و بهتت و دهشت دخى ديرلر
﴿ مثنوى ﴾ باخود آمد كفت اى بحرخوشى * اى نهاده هوشها در بيهشى *
خواب در بنهادهٔ بيدارى * بستهٔ در بى دلى دلدارى) اول پايمرد محوحالندن صحوه
كلدى وكندويه كلوب ديدى اى خوشلق درياسى اى هوشلرى بى هوشلقده قومش
خدا يعنى بيخود وفانى اولمقده نيچه هوشلر وعلملر قويان پادشاه خوابده بيدارلكى
قومشسن بى دللكده دلدارلغى مقيد قيلمشسن بيهشلكدن مراد عالم خوابدركه
بيت ثانى آنى تفسير ايلر يعنى كندويه كلوب وحضرت حقه مناجات قيلوب بويله
ديديكه اى عقللرى وادراكلرى بيهشلك حالنده قويان وعالم خوابده بيدارلكى
وضع ايلين وبى دل اولمغه دلدارلغى مقيد ايلين خوشلق درياسى ديدى ﴿ مثنوى ﴾
منعمى بنهادهٔ درذل فقر * طوق دولت بسته اندرغل فقر) سن شول پادشاه
مطلقسن كه منعملكى ذل فقرده قومشسن دولت طوقنى غل فقر ايچره باغلمشسن
يعنى سن شول عليم وحكيم سنكه دولت وسعادت طوقنى فقرومسكنت زنجيرنه
باغلمش و منعملكى ذلت وفقر ايچره قومشسن غنايى عناده بقايى فناده راحتى
زحمتده رحمتى محنتده كيزليوب برضدى برآخرضدك ايچنده ستر واخفا ايلمشدر
﴿ مثنوى ﴾ ضد اندرضد پنهان مندرج * آتش اندرآب سوزان مندرج *
روضه اندرآتش نمرود درج * دخلها روبان شده از بذل وخرج) ضدضد ايچره

پنهان ومندرجدر آتش آب سوزان ايچره مندرجدر نته كم جنت مكاره ايچره مندرج
اولدى ومكاره وشدايد جنت اعلايى احاطه قيلدى ونيران دخى شهوات ايچره
مندرج اولدى ولذات وشهواتى جهنمك اطرافنه احاطه قيلدى روضه وكلستان
آتش نمرود ايچره مندرج اولدى نته كم ابراهيم عليه السلامه اول آتش برد وسلام
اولدى دخللر بذلدن وخرجدن بتيجى اولدى اكر زراعت واكر تجارت اولسون اول
بذل وخرجدر اول بذلدن دخل وسود حاصل اولور (م ى) تابكفته مصطفى شاه
نجاح * السماح يا اولى النعما رباح) تا كم شاه نجاح اولان مصطفى صلى الله تعالى
عليه وسلم حضرتلرى ديدى اى نعمتلر صاحبى سماح رباحدر نته كم بيوردى السماح
رباح رواه ابوهريرة رضى الله تعالى عنه يعنى ظفر ونصرت شاهى اولان پيغمبر
عليه السلام تا كم ديدى اى نعمتلر صاحبى اولان غنيلر سماحت وجود ربح وسوددر
هرنه قدرا كرايسك اضعاف مضاعف آنك محصولنى بولورسن ورضاء لوجه الله
هرنه ويررسك آنك عوضلرينه واصل اولورسن ﴿ مثنوى ﴾ ما نقص مال
من الصدقات قط * انما الخيرات نعم المرتبط) صدقاتدن مال ناقص اولمدى هركز
تحقيقا خيرات نه كوزل محل ارتباطدر يعنى صدقه لر ويرمكدن ماله هركز نقصان
كلمدى مالله خيرلر ايلمك تحقيقا اموالك نه كوزل محل ارتباطى اولور بركسه مالنى باغلمق
استرايسه صدقات وخيرات ايله ضبط ايلسون ﴿ مثنوى ﴾ جوشش وافزونى
زردرزكات * عصمت ازفحشا ومنكر درصلات * آن زكاتت كيسه ات را پاسبان *
وان صلاتت هم زكركانت شبان) زرك افزونلغى وجوششى زكاتده در فحشا
ومنكردن عصمت صلاتده در يعنى زكات درهم ودينارك چوق اولمسنه وجوش
قيلسنه سيدركه زكات هم مطهراموال اولور وهم آنك ازديادنه سبب كلور زكاته
زكات ديدكلرى مالى پاك ودخى زياده قيلديغندن اوتريدر نته كم زكى الزرع ديرلر
اذا نمى وازداد و بركسه فحشا ومنكردن نجات بولمق ايستسه صلات قيلسونكه
لابد صلات مؤمنى فحشا ومنكردن نهى ايديجيدر * كما قال الله تعالى (ان الصلاة تنها
عن الفحشاء والمنكر) مفسرلر بويله ديمشلردركه بركسه صلات خمسه يه مشغول
اولسه لكن فحشا ومنكردن برى وعارى اولمسه تحقيقا آنك صلاتى صلاة دكلدر اكر
اول صلاتى بيورلديغى اوزره ادا قيلدى لابد صلاة انى فحشا ومنكردن نهى ايلردى
كه صلاتك شانندندركه مصلى اولان مؤمنى لابد فحشا ومنكردن نهى ايلر وجميع
خطايا وذنوب چركلرندن دخى پاك و طاهر ايلر كما قال عليه الصلوة والسلام
(مثل الصلوة الخمس كمثل نهر جار عذب على باب احدكم يغتسل فيه كل يوم خمس
مرات فما يبقى ذلك من الدنس شيئا) رواه احمد عن جابر رضى الله تعالى عنه ومعناى
بيت ثانى سنك اول زكاتك سنك كيسه كه پاسباندر يعنى اول مالكك زكاتنى ويرمك

کیسه‌کی ومالکی حفظ قیلافدر که نبی علیه السلام حضرتلری (حصنوا اموالکم بالزکوة) بیورمش وبو حدیث شریفك شرحی وبورایه مناسب اولان تحقیقی بنده بو دفترده منادی کردن سید ملك ترمد سرخنده (کفت الصدقة ترد للبلا) بیتنك شرحنده مرور ایلمشدر انده طلب اولندواوسنك صلاتك همسکا قوردلردن چوباندر یعنی شیطانلردن حافظدر بلکه ظاهرده اولان دشمنلردن دخی سنی حفظ قیلمغه سبب اولور ﴿ مثنوی ﴾ میوهٔ شیرین نهان درشاخ و برك * زندکیٔ جاودان درزیر مرك) مثلا میوهٔ شیرین شاخ و برکده نهان زندکیٔ جاودانی مرك التنده مخفیدر فی الواقع شاخ و برکه نظر اولنسه برغلیظ وکثیف نسنه‌در اما حق تعالی حضرتلری آنك وجودنده شیرین ولطیف اولان میوه‌یی وضع ایلمشدر کوررسنکه اویله برغلیظ شاخ و برکك وجودندن زمانی کلدکده وساعتی اولدقده برلطیف وشیرین میوه ظهوره کلور وکذلك حیات ابدیهٔ موت اوصاف بشریه‌نك تحتنده‌در کما قیل لاحیوة الا فی الموت مادامکه سالك نفسنی اولدرمیه کندیسنی احیا ایلمکه قادر اوله‌مز * ولهذا مت بالارادة تحیی بالسعادة * دیمشلردر وحضرت نبی علیه الصلاة والسلام دخی بو محله مناسب * موتوا قبل ان تموتوا * بیورمشلردر که حیات ابدیه‌یی بولنلر اولمزدن اول اولنلردر انکچون حسین منصور (بیت) اقتلونی یا ثقات ان فی قتلی حیات فی حیات * دیمشدر (م ی) زبل کشته قوت خاك از شیوه * زان غدازاده زمین را میوه) زبل خاکك برشیوه وصنعندن قوتی اولمش وحد ذاتنده زبل برخبیث ومکروه شیٔ ایکن زمینك طبعنه قوت ویرمش اول قوت وغدادن زمینك برلطیف میوه وسبزه‌سی طوغمش واول زبل سببیله زمیندن لطیف نباتلر بتمش وظهوره کلمشدر ﴿ مثنوی ﴾ درعدم پنهان شده موجودنی * درسرشت ساجدی مسجودنی) عدمده موجودلك پنهان اولمش ساجدلك سرشتنده مسجودلك پنهان کلمش یعنی کورکه عدم عالمنده برموجود کیزلنمش که بوقدر وجود اول عالم عدمدن ظهوره کلمشدر وکذلك ساجد وخادم اولنلرك طبعنده مسجود ومخدوم اولمق هم موجود اولمشدر ولهذا من خدم خدم دیمشدر اما ساجد حقیقی نبیلرك وولیلرك وصفیلرك برمسجود پنهان اولمشدر که اول نور الهی وهویت ربانیه‌در شیخ ابو الحسن خرقانینك قدس الله سره (لو عرفتمونی لسجدتمونی) دیمسی بو معنایه اشارت اولور وبونك تحقیقی مرارا مرور ایلمشدر تفصیله حاجت یوق ﴿ مثنوی ﴾ آهن وسنك ازبرونش مظلمی * اندرون نوری وشمع عالمی) مثلا آهن وسنك بروندن اول برمظلم وکثیف نسنه‌در لکن دروننده برنور وبرعالمك شمعی واردر یعنی اکرچه سنك وآهن صورتا کثیف وتاریکدر لکن انلرك دروننده عالمك شمعی اولمغه مستعد برنور واردر انسانك وجودنی دخی بوکا کوره قیاس ایله ﴿ مثنوی ﴾ درج درخوفی

هزاران ایمنی * درسواد چشم چندان روشنی) برخوفك ایچنده هزاران ایمنلك درجدر چشمك سوادنده اوقدر روشنلك واردر یعنی برخوف اولورکه انك ضمننده نیجه بیك ایمنلك مندرج اولور حق تعالی حضرتلری برکسه‌نك قلبنه اول برخوفی براغور اول کسه اول قورقو ایله بعض کار وعمله مشغول اولور صکره شول قدر ایمنلکه ایرر که انك حدوحصری اولمز کورکه حق تعالی حضرتلری چشمك سوادنده بوقدر روشنالکی قومش وظلمت ایچره آب حیاتی وضع ایلمشدر (م ی) اندرون کاوتن شهزاده‌ٔ * کنج در ویرانهٔ بنهاده‌ٔ) تن کاونك ایچنده برشهزاده قومشدر کنجی برویرانه‌ده وضع ایلمشدر یعنی بوبدن انسان فی المثل برکاوه بکزر شو اعتبارله که یمکده وایچمکده ویاتمقده واویومقده در بو اعتبارله بدن انسانینك کاودن فرقی انجق صورت ظاهره ایله‌در ولکن حق تعالی حضرتلری اول بدن کاونده برشهزاده کیزلمشدر مراد نفخهٔ الهی اولان روح انسانیدر وشهزاده اولمسی ابو الارواح اولان روح محمدیدن ظهوره کلمسی اعتباریله‌درکه اول حضرت (انا من نور الله والمؤمنون من نوری) بیورمشدر وانسانك جسد طینتی برویرانه کبیدر اما انك نوردینی وسر یقینی برخزینه کبیدر حق تعالی حضرتلری کویا کتوروب برخزینه‌یی برویرانه‌ده قومشدر (م ی) تاخر پیری کریزدزان نفیس * کاو بیند شاه نی یعنی بلیس) تاکیم برقوجه اشك اول نفیسدن قاچه کاو کوره شاه کورمیه یعنی ابلیس وتوضیح معنی حق تعالی حضرتلری بوکاوکبی اولان تن آدمی ایچره شهزاده قودی وبرویرانه ایچره برعظیم کنج وضع ایلدی تاکم اول نفیس ولطیف اولان بدن انسانیدن برقوجه اشك فرار ایلیه یعنی ابلیس که برقوجه خرکبیدر اول خاکی اولان جسدی کوردکده نفاستنی کوره میوب و باطننده اولان شهزاده‌یه وانده موضوع اولان کنج آماده‌یه نظرا یر کوره میوب انك ظاهر جسدنی کاوکبی کوروب اندن فرار ایلیه انسانه لایق اولان بودرکه عمان نقش وصورته الدانوب قالمیه وقلعهٔ ذات الصور کبی اولان دنیانك سیر وتماشاسنه میل وتعلق قیلمیه وشاه تخت رسالت اولان رسول اکرم صلی الله علیه وسلم حضرتلرینك امر ونهیی قبول ایلیه ویاخود اول حضرته وارث وخلیفه اولان برپادشاه معنوینك ومرشد هادینك نصح وپندنی قبول ایلیه وهرنه‌یه امر ایلرسه انی ایلیه وهرنه‌شیدن نهی ایلرسه انی ایشلمکه قصد وعزیمت قیلمیه تاکم نیجه بلالره کرفتار اولمیه ونیجه درد ومحنتلره دوشوب قالمیه نته‌کم بو قصه‌ده مسطور اولان شهزاده‌لره بابالری وصیت ایلدی لکن انلر بابالرینك وصیتلرنی طوتمیوب اول نهی قیلدیغی قلعهٔ ذات الصوری کورمکه حریص اولدیلر عاقبت بلا ومحنت

پنجه لرنده قالدیلر ونیجه درد والمه مبتلا اولدیلر نته کم بو حکایه دن معلوم اولور وبونك نتیجه سی بو جلدك آخرنه قریب ظهوره کلور

حکایت آن پادشاه ووصیت کردن اوآن سه پسر خویش راکه
درین سفر در ممالك من فلان جاچنین ترتیب نهید وفلان جاچنین
نواب نصب کنید امالله الله بفلان قلعه مروید وگرد آن مکردید

بو سرخ شریف وبو بیان لطیف اول پادشاهك حکایه سی وانك کندی اوچ اوغلونه وصیت ونصیحت ایلسیدر بو بله دیوکه ای بنم نوردیده لرم بو سفرده بنم ممالکلرمده فلان برده بونك کبی ترتیب وضع ایلیك وفلان محلده بونجلین نواب نصب ایلیك که بنم بو کونه کارلر ایلدیککزه رضام واردر اما الله حقیچون الله حقیچون فلان قلعه یه کتمیکز واول ذات الصور اولان قلعه نك اطرافنی طولنمیکز که بن اول قلعه جانبنه سزك کتمکزده وانی سیر وتماشا ایتمکزدن سزی نهی ایلرم دیدی ❊ مثنوی ❊ بودشاهی شاهرا بدسه پسر * هرسه صاحب فطنت وصاحب نظر * هریکی ازدیگری استوده تر * درسخا ودروغا وکر وفر) بر پادشاه وار ایدی اول پادشاهك اوچ اوغلی وار ایدی هر اوچی صاحب فطنت وصاحب نظر ایدی واوچی بیله اهل کیاست وصاحب ذکاوت ومنبع هنر ایدی هر بری بر غیری سندن من وجه ممدوحرك ومقبولرك سخاده ووغاده وکر وفرده یعنی بو شهزاده لرك هر بریسی اکر سخاده وجنك ووغاده واکر کر وفرده بری برندن زیاده ممدوح وزیاده مقبول ایدیلر ❊ مثنوی ❊ پیش شه شهزاد کان استاده جمع * قرة العینان شه همچون سه شمع * ازره پنهان زعینین پسر * می کشید آبی نخیل آن پدر) شاهك اوکنده شهزاده لر اوچ شمع کبی شاهك ایکی کوزلرینك روشنالغی اولوب جمعا طورمشلر ایدی قرة العین مسرت چشم وروشنایئ دیده معنالرینه استعمال اولنور یعنی اول پادشاهك حضورنده اول اوچ شهزاده اوچ شمع کبی پادشاهك ایکی چشمنك مسرت وروشنلغی اولوب جمعا طورمشلر ایدی پسرك ایکی عینندن کیزلو یولدن اول پدرك نخیل وجودی بر آب چکردی یعنی بابانك وجودی بر خرما آغاجی کبیدر وپسرك ایکی چشملری چشمه کبیدر بر نخل کندی وقتنده اولان ایکی چشمه دن نیجه آب جذب قیلورسه وانلردن نه مرتبه نشو ونما بولورسه پدرك نخل وجودی دخی راه مخفیدن پسرك ایکی کوزلرندن بر آب حیات چکر واندن ذوق وصفا الور ونشو ونما بولور وانی کوردکجه انك وجودی تر وتازه وشاد وخرم اولور ❊ مثنوی ❊ تاز فرزند آب این چشمه شتاب * می رود سوی ریاض مام وباب *

تازه می باشد ریاض والدین * کشته جاری عینشان زین هردو عین) تاکم فرزندك وجودندن بو چشمه نك آبی شتابله مادرك وبابانك روضهٔ وجودلری جانبنه کیدر مام مادر وباب بابایه دیرلر یعنی پدر ومادرك وجودلری بر روضه کبیدر خارج عالمده اولان روضه لر آبدن نشو ونما بولدقلری وچشمه لردن حیات وطراوت الدقلری کبی فرزندك وجودنده اولان عینلردن عجله وسرعتله سرور وحبور آبی مادر وپدرك قلبلری روضه لرینك جانبنه کیدر وانلرك باغ وجودنی تر وتازه ایدر والدینك ریاض قلوبی پسرلری جانبندن کلان آب صفادن تر وتازه اولور اول ایکینك کوزلری فرزندك بو هر ایکی کوزندن جاری اولور یعنی پدرك ومادرك کوزلری پیکاری اوغلارینك هر ایکی کوزلرندن اوتری یاش اقیدیجی اولور شو اعتبارله که اکر فرزندلرینك ایکی کوزندن یاش کلسه انلرك دخی کوزلرندن یاش جاری اولور وپسرلرینك وجودنه بر الم واضطراب ایرسه انلرك چشملری چشمه لرندن آب ظهوره کلور وجریان اولور ❊ مثنوی ❊ چون شود چشمه زبیماری علیل * خشك کردد برك وشاخ آن نخیل * خشکیٔ نخلش همی کوید بدید * که زفرزندان شجرنم می کشید) چونکم چشمه بیمار ایکدن علیل اوله اونخیلك برك وشاخی خشك اولور چشمه دن مراد فرزندك وجودی ونخلدن مراد پدر ومادرك وجودلری اولور یعنی چونکم فرزندك چشمهٔ وجودی خسته ایکدن علیل ومریض اوله پدر ومادرك اول نخیل تازه کبی اولان وجودلرینك برك وشاخی یعنی اعضا وجوارحی وحسلری بی آب قالمش نخل کبی خشك اولور وپژمرده قالور اول پدر ومادرك نخل وجودنك خشك اولمسی وپژمرده وبی نم قالمسی لسان حالله آشکارا سویلر بلکه لسان قالله دخی کندی درد وغمنی بیان ایلر که اوغلارندن شجرنم چکدی یعنی پدر ومادرك نخل وجودینك صولمسی وخشك اولمسی کندی شجرهٔ وجودلرینك ثمرهٔ فؤادی اولان اولادنك وجودندن نم وصفا چکمسنی سویلر ونشو ونما بولدقلرنی تعبیر ایلر که اولاد ثمرهٔ فؤاددر کما قال علیه السلام (الولد ثمرة القلب وان مجبنه مبخلة محزنة) رواه ابو العلی عن ابی سعد وقال علیه السلام (الولد من ریحان الجنة) رواه الحکیم عن خولة بنت حکیم اولاد وجوده کتورن عقلا انکیچون (اولادنا اکبادنا فان عاشوا افتنونا وان ماتوا احرقونا) دیمشلردر حد ذاتنده بونلرك خسته اولمسی پدر ومادرك ریاض قلبنی ویران ایلر واولمسی انلری یاقوب سوزان ایلر نته کم حیاتنده اولملری انلری شاد وخندان ایلر ❊ مثنوی ❊ ای بسا کاریز پنهان همچنین * متصل باجانتان یا غافلین) ای بونجلین چوقلق کیزلو کاریز ای غافلر سزك جانکزه متصلدر یعنی بر فرزندك وجودندن پدر ومادرك وجودلرینه نهانی بر صو یولی

اولدیغی و پدروما درك وجودلری اول طریق نهانیدن ذوق وصفا الدقلری ونشو ونمابولدقلری کبی ای غافللر سزك جانکز وابدانکزه دخی چوق نهانی کاریزلر متصل اولمشدروسزك جانکز وابدانکز اول نهانی اولان یوللردن نشوونما بولمش وغدا المشدر

﴿مثنوی﴾ ای کشیده ز آسمان واز زمین * مایهانا کشته جسم تو سمین * تن زاجزای جهان دزدیدهٔ * پاره پاره زین وان بریدهٔ) ای آسماندن وزمیندن مایه‌لر چکمش کسه تاکم سنك جسمك سمین اولمشدر یعنی آسمان وزمیندن شول مایه‌لری جذب ایتمشسکدر که حتی سنك جسمك فربه اولاق مرتبه سن بولمشدر سن تنی جهانك جزولرندن اوغورلمشسکدر یعنی بو بدنی اجزای عالمدن اخذ قیلمشسندر بوندن واندن پاره پاره کسمش والمشسندر

﴿مثنوی﴾ اززمین وآفتاب وآسمان * پارها بر دوختی برجسم وجان) مثلا زمیندن وآفتابدن وآسماندن جسم وجان اوزره پاره‌لر دیکدك جاندن مراد بونده روح حیوانیدر آدم علیه السلام اوغلونك یبوب ایچدیکی نه قدر وار ایسه زمیندندر هر بار که بر غدایی یه جسمنه بر پاره‌یی دیکمش ویامه مش اولور و یدیکی غدالر نه قدر وار ایسه آفتابك حرارتیله وآسمانك آب سحابیله نشو ونما بولور پس بو اعتبار ایله آفتاب وآسماندن جسمنه بر پاره آلوب دیکمش اولور که آفتاب عالمتاب وآب سحاب اولمیدی زمینده بنی آدم وحیواناته ییجك قوت وغدا حاصل اولمزدی پس جسم آدمینك قوت وغداسی ونشو ونماسی آسماندن وآفتاب وکواکبدن اولور که کواکب سیاره‌دن هر بر کوکب آدمینك جسمنی رحم مادرده نطفه لك حالندن ولادت زمانننه کلنجه‌یه دك تربیه ایلدکلری حکما واهل تجربه‌نك کتابلرنده مذکور اولمشدر و بونك تحقیق جلد اولك آخرنه قریب سؤال ان مردکا فرازامیرالمؤمنین سرخنده (هفت اخترهر جنین را مدتی شرحنده مرور ایلدی انده طلب اولنه

(می) یا تو پنداری که بردی رایکان * بازنستانند از تو این وان * کالهٔ دردیده نبود پایدار * لیك آرد دزدرا تا پای دار) یاسن ظن ایلرمیسن که بونلری رایکان ایلدك سندن بونی وآنی کیرو آلمیه‌لر یعنی سن ظن وقیاس ایلرسن که بو بدنکده اولان حرارتلری و برودتلری و یبوستلری ورطوبتلری و باد وخاك وآب وآتشدن حاصل اولان جزولری وجانکده اولان قوتلری سندن کیرو آلمیه‌لروسن بونلری رایکان ومفت اخذ ایتمش اوله سن سن بونی بویله ظن وقیاس ایله بلکه بو بدنکده اولان جزولرك هر برنی بر معدندن استراقه ایله استعاره ایلمشسکدر مسروق ومستعار اولان متاع ایسه پایدار اولمز لیکن دزدی پای داره دك کتورر پای داردن مراد محل موت وهلاك اولور یعنی سنکه بو اجزای جسمك هر برنی بر معدندن اوغورلمشسکدر مسروق اولان متاع ایسه پایدار و برقرار اولمز ولکن عاقبت سارق اولان کسه‌یی محل هلاك وداره کتورر وانده اول سارق

مرده ومقتول اولوب هر کس کندی مالکنی ومسروق اولان رختنی کیرو آلور

﴿مثنوی﴾ عاریه‌ست این کم همی باید فشارد * کانچه بگرفتی همی باید کذارد) بو عاریتدر اکسك صقشدرمق کرك که اول نسنه‌یی که اخذ ایتدك آنی قومق کرك یعنی بو بدنکده اولان عضولر وجزولر نفس الامرده نظر اولنسه عاریتدر سن آنك هر برینی بر معدندن الوب کندی جسدك جوالنه صقشدرمشسکدر چونکم هر بر جزوك بر آخر محلدن عاریتی اوله بو عاریتی اولان جزولری از صقشدرمق کرکدر زیرا اول نسنه‌لر یکه سن بر محلدن عاریتی آلدك لابد آنی اول محله قومق وآنی مستعارمنه اولان شیئه و یرمك کرکدر چونکم سندن بر نسنه‌یی کیرو آله‌لر سن اکا چوق مائل اولمق وآنکله الفت وانسیت قیلمق لازم اولنلردندر

﴿مثنوی﴾ جز نفخت کان زوهاب آمدست * روح را باش آن دکرها بیهدست) نفخت دن غیری که اول وهابدن کلمشدر روح ایچون اول غیریلر بیهوده در یعنی بو اجزای بدن عاریتیدر بونی کندیکه جمع ایدوب چوق طولدرمق کرك که اول عاریتی اولان جزولری که سن بر محلدن اخذ ایتدك آنی سکا ترك ایلمك کرك الاشول حقنده نفخت فیه دینلن روحی ترك ایلمك کرکز که اول سکا وهاب مطلقدن کلمش وسنك ذاتك وحقیقتك اندن عبارت اولمشدر اعدی اول روح الهی ونفخهٔ ربانی ایچون اول که اول غیری جزولرك وعضولرك بیهوده در (می) بیهده نسبت بجان می کویمش * نه بنسبت باصنیع محکمش) جانه نسبتله اکا بیهوده دیرم آنك محکم اولان صانعنه نسبتله دکل یعنی ای انسان بز سکا روح الهی ونفخهٔ ربانی اولان ذاتکله اول واول غیری عضولرك و جزولرك بیهوده در دیدك بو سوزی مطلق دیمشدر بلکه اول جزولره بن جانه نسبتله بیهوده دیرم یوخسه اول جزولرك محکم اولان صانعنه نسبتله بن انلره بیهوده وعبث دیمزمکه صانع حکیم اصلا برشیئی بیهوده وعبث خلق ایلمشدر (وما خلقنا السماء والارض وما بینهما باطلا) بیورمشدر ودخی (افحسبتم انما خلقناکم عبثا وانکم الینا لا ترجعون) دیمشدر اصلا او علیم وحکیم اولان استاد برشیئی عبث خلق ایلمشدر باخصوص که انسانی وانسانك جسمنده وروحنده اصلا بر عبث عضوی وجزوی یوقدر بلکه نظر ایلسك آنك هر بر عضوی وجزونی لحکمة ولمصلحة خلق ایلمشدر اما عاریتی اولان جزولر انسانك روحنه وذاتنه کوره بیهوده‌لردر پس عارف اولوب سرچشمهٔ حیات ابدیه‌دن مدد بولمغه ونوش ایتمکه سعی وکوشش ایلمك لازمدر

﴿بیان استمداد عارف از سرچشمهٔ حیات ابدی ومستغنی شدن او از استمداد﴾
﴿واجتذاب از چشمهای آبهای بی وفا که علامته ذلك التجافی عن دار الغرور﴾

بوسرّ شریف حیات ابدیه سرچشمه سندن عارفك استمداد قیلمسنك واول عارفك بی وفا اولان آبلرك چشمه لرندن استمداد واجتذاب ایلمسندن مستغنی اولمسنك بیانیدر که بی وفا اولان چشمه لردن بودنیاده جسمانی اولان حیاته وقوتلره مدد کلان محللر اولور وسرچشمهٔ حیات ابدیه دن مراد ذات الهی اولور و عارف ذات الهیدن وروح ربانیدن مدد بولدقدنصکره بو بی وفا اولان جسمانی قوت و غدادن و نعمت دولت دنیادن مستغنی اولور ومجانبت قیلور که بونك علامتی دارغروردن تجافی وتباعد ایلمکدر نتهکم ابن مسعود رضی الله تعالی عنه حضرتلری نبی علیه الصلاة والسلامدن روایت بیوردلر قال صلی الله تعالی علیه وسلم (اذا دخل النور القلب انشرح وانفسح قالوا وما علامة ذلك یارسول الله قال علیه السلام التجافی عن دار الغرور والانابة الی دار السرور والتأهب للموت قبل نزوله) یعنی قچن نور ایمان وعرفان قلبه داخل اولسه اول قلب منشرح ومنسع اولور اصحاب ایتدیلر یارسول الله آنك علامتی نه در حضرت نبی علیه الصلاة والسلام بیوردیلر دارغروردن تباعد ایلمك ودار سروره انابت ورجوع قیلمق وموت نازل اولمزدن اول موته مستعد وحاضر اولمقدر دیدی ﴿ كه آدمی چون برمددهای آن چشمها اعتماد كند درطلب چشمهٔ باقی دائم سست شود * نظم * كاری زدرون جان تومی باید * كز عاریتی ترا دری نكشاید * یك چشمهٔ آب از درون خانه * به زان جویی كه از برون می آید ﴾ زیرا آدمی چونکم اول بی وفا اولان چشمه لرك مددلری وفایده لری اوزره اعتماد ایلیه چشمهٔ باقینك طلبنده دائما سست اولور زیرا فانی اولان دنیانك حیاتی ولذاتی چشمه لرینك اوزرلرینه برکسه نك تشنه اولمسی واعتماد قیلمسی چشمهٔ باقی وحیات حقیقینك طلبندن آنی منع قیلور لازم کلدیکه سنك درون جانکدن برکار کرك برعاریتی کاردن وجسم بی اعتباردن سکا برقپو آچلمز خانه نك دروننددن برآب چشمه سی شول برجویدن یکدر که طشره دن ایچرو یه کلور خلاصهٔ کلام بویله دیمك اولور که سکا انفع اولان کاروشان کندی جانك ایچنده ظهوره کلان کاروشاندر که اول سنك کندی مالك وملککدر سکا عاریتی اولان کار وشاندن برفتح باب اولمز زیرا تقلید له اولان کار وعمادن باب معنوی کشاده اولمز هم درون خانهٔ دلدن برآب حیوان چشمه سی عاریتی اولان وطشره دن کلان آب حیات جویندن یکدر که طشره دن حیات عارضی وعلم تقلیدی بربهانه ایله منقطع اولمق قابلدر اما اصلی وذاتی اولان بعض عارضه ایله منقطع وزائل اولمز کما قیل لایزول ما بالذات بما بالعرض (م ی) حبذا كاریز اصلی چیزها * فارغت آرداز بن كاریزها) نه کوزلدر شیلرك اصلنك کاریزی سنی بو کاریزلردن فارغ کتورر کاریز یول التنده پنهان اولان صو یولنه دیرلر و بونده آب حیات ابدیه نك یولیدر یعنی جمیع اشیانك

اصلی اولان آب حیات ابدیه یولی نه محبوب یولدر که سنی بوحیات فانیه ولذات زایله یوللرندن فارغ کتورر ومستغنی ایلر ﴿ مثنوی ﴾ توزصد ینبوع شربت می کشی * هرچه زان صد کم شود کاهد خوشی) سن یوز ینبوعدن شربت چکرسن هرنه که اول یوزدن کم اوله خوشلق ناقص اولور ینبوع بونده چشمه معناسنه در صد ینبوعدن مراد یوز کونه لذات فانیه نك منبعلری اولور و توضیح معنی بویله دیمك اولور که ای اسیر لذات فانیه سن یوز کونه منابعدن شربت چکرسن ونیجه دوراوبردن لذت بولورسن وحظ وراحت آلورسن چونکم نیجه یوز لذت منبعلرندن بریسی اکسك اوله واکا فنا کله سنك خوشلغك دخی ناقص اولور وحظ ولذتکه فنا کلور (م ی) چون بجوشد ازدرون چشمهٔ سنی * زاستراق چشمها گردی غنی) چونکم دروندن چشمهٔ سنی جوش ایلیه چشمه لردن استراقه ایلمکدن غنی اولورسن سنی عالی معناسنه در یعنی چونکم درون داددن برعالی وسنی چشمه وآب حیات حقیقی جوش وخروش ایلیه فانی اولان چشمه لرك صولرنی استراقه ایلمکدن مستغنی اولورسن وفراغت معنوی قیلورسن (م ی) قرة العینت چوزآب وگل بود * راتبهٔ این قره درددل بود) سنك قرة العینك چونکم آب وکلدن اولور بو قره نك راتبه سی درد دل اولور یعنی سنك کوز بکك روشنالکی ومسرتی چونکم ما وطیندن اوله وخاکدن ظهوره کلان غدادن اوله بو قرة العینك وظیفه سی کوکل دردی اولور و بو آب وکلدن ظهوره کلان غدایه مبتلا اولمق کوکله خسته لك ویرر (م ی) قلعه را چون آب آید از برون * در زمان امن باشد برفزون * چونکه دشمن گردان قلعه تند * تا كه اندر خونشان غرقه كند * آب بیرونرا ببرند آن سپاه * تا نباشد قلعه را زانها پناه * آن زمان یك چاه شوری ازدرون * به زصد جیحون شیرین از برون) قلعه نك چونکم صویی طشره دن کله اول آب زمان امنده برفزون اولور یعنی اعدا اولمدیغی حینده زیاده اولوب قلعه یه کلور واهل قلعه یه مدد قیلور چونکم دشمن اول قلعه نك اطرافنه طولنه وآنی احاطه قیله تاکم خون ایچره اول اهل قلعه یی غرقه ایلیه وانك ایچنده اولان طائفه یی زبون ومغلوب ایدوب هلاك قیله اول دشمن عسکری بیروندن اولان صویی کسرلر وقلعه دن آنی منع ایدرلر تاکم اهل قلعه نك انلردن پناهی اولمیه یعنی اول دشمن عسکرندن برالتجا ایده جك یرلری وکندیلرینی حفظ ایده جك برشیلری اولمیه اول زمانده ایچریدن برشورقیو طشره دن اولان یوز جیحون شیریندن بهتر اولور زیرا خارجدن کلان شیرین اولان آب جیحونك اول حینده قلعه اهلنه نفعی اولمز اما قلعه ایچره اولان برطوزلو قیو اول حینده مدد رسان اولور و بالضروری نفع قیلور پس طشره دن کلمکدن وجود قلعه سنه ایچرودن حاصل اولان اولیدر زیرا بو برمثالدر ومقصود بوندن

قلعهٔ بدندر و بدن قلعه‌سنه خارجدن حاصل اولان وطشره‌دن کلان علم وفطنت
وحیات وراحت وذوق ولذتدن دروندن حاصل اولان علم وفطنت وحیات وذوق
ولذت بکد ردیمك اولور ❊ مثنوی ❊ قاطع الاسباب لشکرهای مرك *
همچودی آید بقطع شاخ و برك * درجهان نبود مدد شان از بهار * جز مکر
درجهان بهار روی یار) مرکك قاطع الاسباب اولان لشکرلری شاخ و برکك
قطعنه شتانك کلدیکی کبی کلور موتك قاطع الاسباب اولان لشکرلرندن مراد
امراض مهلکه اولور یعنی شاخ و برکی قطع ایلمکه و پژمرده وافسرده قیلوب
اول برکی خاکه دوکمکه شتانیجه کلورسه موتك سببلری قطع ایلین اشکرلری که
امراض مهلکه در انسانك بدننه کلور ومستولی اولور اول حینده شاخ و برکه
بهاردن مدد اولمز الا مکرجانده روی یارك بهاری اوله یعنی قاطع الاسباب اولان
موتك لشکرلری باد خزان کبی کلوب ابدان اوزره مستولی اولدقده جهانده بهار
حیات فانیه دن اول بدنلره اول زمانده مدد ومعاونت اولمز مکرشول کسه یه اولور
واول حینده حیات کلور که آنك قلبنده روی یار حقیقینك بهاری اوله که اول
همیشه دایم و باقیدر آنك دوام وبقاسی سببیله باغ درون دخی حیات واطافتدن
خالی اولمز ❊ مثنوی ❊ زان لقب شد خاك را دارالغرور * کو کشد پاراسپس
یوم العبور * پیش ازان برراست و برچپ می دوید * که بچینم دردتو چیزی بچید)
خاکه اندن اوتری دارالغرور لقب اولدی یعنی بوعالم خاکه انکچون دارالغرور دیو
لقب و یرلدیکه اول خاك عالمی سن بولمقدن عبور ایلدیکك کونده ایاغنی کیرو چکر
اما یوم عبوردن مقدم بودنیا سنك صاغ یانکه وصول یانکه یلردی بویله دیو که
سنك دردکی دیرر ودوشوررم و برچیز دوشورمدی یعنی بوعالم خاکه انکچون
دارالغرور دینلدیکه انسانی بومغرور ایلر بودار دنیادن عبور ایلزدن مقدم صاغ
جانبکدن وصول جانبکدن بونك زینتلری ورونق ودولتلری پویان اولور
وبنی آدمه لسان حالله بویله دیرکه کل بکا مائل اول بن سنك دردکی وغمکی دیروب
دوشوررم وسندن درد وغمی ازاله ایلرم اما یوم عبورده اصلا درد وغمدن برشی
دوشورمیوب ایاغنی کیرو چکر وسندن اعراض ایلر بواجلدن بوکا دارالغرور دیدیلر
❊ مثنوی ❊ او بکفتی مرترا وقت غمان * دور ازتورنج وده که درمیان *
چون سپاه رنج آمدبست دم * خودنمی کوید ترا من دیده ام) اول دنیا سکا
یوم عبوردن مقدم غملر وقتنده خاطر نوازلك ایدوب دیردی سندن رنج ایراق
اولسون وسنکله درد ورنج میاننده اون طاغ اولسون ودرد وبلاسندن نیجه
مرحله ومنزله دور وبعید قالسون چونکم سپاه رنج وبلا کله ودمی باغلیه
خود دنیا بن سنی کوردم دیمز یعنی اول دنیا شولقدر غداره ومکاره و بی وفادرکه

چونکم درد ومحنت عسکری کلوب سنك اغزکی ونفسکی باغلیه اول حینده
اول بی وفاخود بن سنی کوردم بیله دیمز پس انك سن یوزه کولمسنه ووصالنی
عرض قیلمسنه واول بی وفاخود سنکله یار وانیس اولورم دیمسنه زنهار الدانمه
ومغرور اولمه ❊ مثنوی ❊ حق بی شیطان بدینسان زد مثل * که ترا در رزم
آردبا حیل * که ترایاری دهم من باتوم * درخطر هاپیش تومن میروهم * اسپرت
باشم که تیرخدنك * مخلص تو باشم اندر روزتنك * جان فدای توکنم درانتعاش *
رستمی شیری هلا مردانه باش) حق تعالی حضرتلری بوحیله وغرورسببیله
شیطاندن اوتری مثل اوردی یعنی (فلا تغرنکم الحیوة الدنیا ولایغرنکم بالله الغرور)
دیو حق تعالی حیات دنیایه مغرور اولمقدن ودخی شیطان انسانی اللهه مغرور
ایلمکدن نهی ایلدی وشیطانك غرار اولمسی خصوصنده بوکونه ضرب مثل
ایلدیکه سنی ای بنی آدم حیله لر ایله اول شیطان رزمه وجنکه کتورر بویله دیو که
بن سکا یاز یلك و یرم بن سنکله بیله یم نته کم قریشه (انی جارلکم) دیدی
خطرلرده بن سنك اوککه کیدرم وسکا پیشوا اولوب ضررلری سندن دفع
ایدرم تیرخدنك وقتنده بن سکا اسپر اولورم یعنی خدنك آغاجندن دوز یلن
اوق سنك جانبکه اتلدقده سکا قلقان اولورم واکا قرشو طورریم مضایقه
کوننده ومحنت وعسرت زماننده سنك بن مخلصك اولورم ونجات وخلاصه
وسیله اولوب دلالت قیلورم انتعاش وقتنده جانی سکا فدا ایلرم انتعاش
دوشمکدن نصکره قالقمغه دیرلر یعنی سن یره دوشوب قالقمغه سعی قیلدیغك
وقتده بن سکا روحمی فدا ایلرم وسکا دستکیر اولوب سنی خاکدن قالدریرم
سن برشیر رستمسن هله مردانه اول یعنی ارسلان کبی بررستمسن تحقیقا مردانه
اول وفلان دشمنکله جنك وخصومت قیل نه‌قورقارسن سن خود برمرد دلیرسن
وسکا غالب بوقدر نته کم قریشه دخی (لاغالب لکم الیوم) دیدی وانلره دخی
عملارنی بوکونه تزیین وتسویل ایلدیکه قصه سی اوجنجی دفترك اواخرنه قریب
کفتن شیطان قریش راسرخنده * همچو شیطان درسپه شد صدبکم بینك
سرخنده مرور ایلمشدر انده طلب اوانه ❊ مثنوی ❊ سوی کفرش آوردزین
عشوها * آن چوال خدعه ومکرودها * چون قدم بنهاد در خندق فتاد *
او بقاها قاه خنده لب کشاد * هی بیامن طمعها دارم زتو * کو یدش رورو که
بیزارم زتو * تونترسیدی زعدل کردکار * من همی ترسم دودست ازمن بدار)
آنی بوکونه عشوه لردن وحیله لردن کفرجانبنه کتورر اول مکرودها چوالی اولان
شیطان دها بونده ظرافت معناسنه در یعنی اول خدعه ومکر وظرافت چوالی
اولان شیطان اول عقلسزی بوکونه لردن کفرجانبنه کتورر چونکم اول نادان

کفره قدم قویه وخندق ناره دوشه اول شیطان قهقهه ایله کولمکه لب آچار وقهقهه ایدوب کندیسنه اعتماد ایلین نادانك خندق ناره دوشدیکنه کولر بوکره اول مغرور وفلاکتآب اول فتان وغراره دیرهی کل ای بکا بوندن مقدم یار اولان بن سندن طمعلر ورجالر طوتردم سن خود بکا بویله زمانده یار ومعین اولسك کرك ایدی شیطان اول مخذوله دیر یوری یوری بن سندن بیزار وبری ام سن کرد کار حضرتلرینك عدلندن قورقدك وکافر اولدك بن اول پادشاهك عدلندن قورقرم بندن ایکی الکی کیرو طوت بندن سکا درمان یوقدر دیه وبنه بوکونه توبیخ وتقریع ایلیه نته کم حق تعالی حضرتلری اول غدار ومکار وغرارك مکر وتلبیسندن حکایه ایدوب سورهٔ حشرك آخرنده بیورر (کمثل الشیطان اذ قال للانسان اکفر فلما کفر قال انی بریء منك انی اخاف الله رب العالمین فکان عاقبتهما انهما فی النار خالدین فیها وذلك جزاء الظالمین (می) گفت حق خود او جدا شد از بهی * تو بدین تزویرها هم کی رهی) حق تعالی حضرتلری دیدی اول مغرور اولان انسان خود بهلکدن سنك مکرکله جدا اولدی وسعادتدن محروم قالدی وبدبخت وشقی اولدی ای ملعون سن بو تزویرلر ایله نجین قورتلورسن وبن سندن بری ام والله دن بن قورقرم دیمکله بنم عذاب وعقابمدن نیجه خلاص اولورسن ایککز بیله نارده معذب قالورسز دیمك اولور ﴿مثنوی﴾ فاعل ومفعول در روز شمار * روسیاهند وحریف سنکسار) روز شمارده فاعل ومفعول روسیاهلر وحریف سنکسارلردر فاعلدن مراد بونده شیطان ومفعولدن مراد شیطانك مغلوبی اولور ولیکن عمل قوم لوطی اشلین وانده مفعول اولنه دخی شامل اولور یعنی اکر شیطان واکر شیطانك معفولی اولان انسان ایکیسی بیله روز شمارده یوزلری قاره کندیلری سنکسار اولمغه حریفلر ومصاحبلردر که یوم آخرتده دخی انلره رجم اولنور وانلر مرجوملردر (می) ره زده ورهزن یقین در حکم وداد * درجه بودند ودر بئس المهاد * کول را وغول را کورا فریفت * از خلاص وفوز می باید شکیفت * هم خر وخر کیر اینجا درکاند * غافلند اینجا وآنجا افلند) یولی اورلمش ویول اوریجی یقینا حکمده ودادده بعد چاهده وبئس المهاده درلر بئس المهاد محل خبیث معناسنه در یعنی یول اوریجی شیطان وشیطانه مغلوب اولوب کمراه اولان انسان یقین بودر که حق تعالینك بونلر حکمنده وعدالنده درلر وحرمان قیوسنده طوریجیلر وبئس المهاد اولان جای خبیثده قرار ایدیجیلردر کوله وشول غوله که اول کولی الدادی خلاصدن وفوزدن صبر ایتمك کرك شکیفت بوندن شکیب معناسنه در یعنی شول کول واحمق واول کول واحمقی الدیان ومغرور ایلین شیطانه یوم قیامتده حق تعالینك عذابندن خلاص اولمقدن وفوز ونجات بولمقدن صبر ایلمك کرك که اول کون هرکز عذاب خدادن

خلاص ونجات اولمز پس بالضروری صبر ایلمك لازم کلور هم خر وهم خر کیر بومحلده کلده درلر بو دنیاده غافللر واول عالمده افللردر یعنی شیطانه تابع اولان خرلر کبی اولان کسه لری طوتان واولیان شیطانلر بو عالمده عصیان وطغیان باغنده درلر بو عالمده باغده اولدقلرندن غافللردر واول عالمده آفللر وزائللردر که عذاب ایچره همیشه آفل وزائل اولمقده وبنه عذابی ذوق ایتمکدن اوتری وجوده کلمکده درلرکه همیشه عذاب الیمه کرفتارلردر ﴿مثنوی﴾ جز کسانی راکه واکردند ازان * در بهار فضل آیند از خزان * توبه ارند وخدا توبه پذیر * امر او کیرند واو نعم الامیر) الا شول کسه که اندن کیرو دوندیلر خزاندن بهار فضله کلور یعنی شول کسه لر ایچون فوز وخلاصدن صبر ایلمك لازم اولمز که شیطانك فریب وخدعه سندن رجوع ایده لر وخزان موسمی کبی اولان هوای نفسانیدن خلاص اولوب حق تعالی حضرتلرینك فضل ورحمتی بهارینه کله لر توبه کتوره لر خدای تعالی حضرتلری توبه یی قبول ایدیجیدر کما قال الله تعالی (هو الذی یقبل التوبة عن عباده ویعفو عن السیئات) اول خدانك امرینی طوته لر وحق تعالی حضرتلری نعم الامیردر یعنی بو صفتله موصوف اولان کسه لر فوز وخلاص بولورلر وآفل وزائل اولمزلر اما شیطانه اویانلر وامر حقده مخالفت قیلنلر وبی توبه اولنلر العیاذ بالله فوز ونجات بولمزلر ومعذب اولمقدن قورتلمزلر دیمك اولور ﴿مثنوی﴾ چون برارند از پشیمانی حنین * عرش لرزد از انین المذنبین * آنچنان لرزد که مادر بر ولد * دستشان کیرد ببالا می کشد * کای خدا تان واخریده از غرور * نك ریاض فضل ونك رب غفور) چونکم تائب اولان پشیمانلقدن انین کتوره عرش اعلی مذنب اولنلرك انین وناله سندن لرزان اولور انجلاین لرزان اولور که مادر والده ی اوزره لرزان اولور یعنی انا اوغلینك اوزرینه نیجه لرزان اولورسه وناله قیلورسه ونه مرتبه مشفق ومهربان اولورسه مذنبلر دخی انین وناله ایلدکلرنده عرش اعلی انلرك اوزرینه مادر کبی مشفق ومهربان اولور انلرك اللرینی طوتر وانلری بالایه ومرتبهٔ اعلایه چکر بویله دیر که ای خدای تعالی سزی غرور شرندن کیرو آلمشدر اشته فضل روضه لری واشته رب غفور غرور فتح غینله شیطانه دیرلر ضم غینله الدانمق معناسنه اولسه هم جائزدر یعنی عرش اعلی لسان ملکوتیه ایله بونلره بویله دیر که ای مؤمنلر وتائبلر خدای تعالی سزی شیطانه الدانمقدن قورتاردی وکیرو آلدی ایمدی اشته سزکچون فضل وکرم روضه لری ودخی غفور ورحیم اولان ربکز حاضردر غم چکمك که نعمت ابدیه وسعادت سرمدیه سزکچون حاصلدر ﴿مثنوی﴾ بعد ازین تان برك ورزق جاودان * از هوای حق بود نه از زادان * چونکه دریا بر وسایط رشك کرد * تشنه چون ماهی بترك مشك کرد) بوندن صکره سزه برك ورزق جاودانی

هوای حقدن اولور ناوداندن دکل ناوداندن مراد واسطه وسببدر چونکم دریا وسایط اوزره رشك ایلدی تشنه ماهی کبی ترك رشك ایلدی رشك بوندن غیرت معناسنه‌در ومشکدن مراد جسم مرتبه سیدر وماهیدن مراد روحدر یعنی ای خطا ومعاصیدن تائب اولان ورجوع قیلن مؤمنلر بوندنصکره سزه قدرت ابدی ورزق سرمدی هوای الهیدن ایریشور ناودان کبی اولان وسایط واسباب جهتندن چونکم اول دریای وحدت وبحر حقیقت وسایط واسباب اوزره غیرت ایلدی وکمال غیرتندن وسایط واسبابی کندویه تشنه اولان وکندیدن واسطه ایله فیض آلان وحیات بولان ماهینك اوکنده محو وازاله قیلدی اول بحر حیاته تشنه اولان ماهی مشك جسمی ترك ایتدی واسباب ووسایط جهتندن حاصل اولان برك ورزقی قویوب کندی

﴿ روان شدن شهزادگان درممالك پدر بعد ازوداع کردن ایشان ﴾
﴿ شاهرا واعادت کردن شاه بوقت وداع ان وصیت را برایشان ﴾

بو سرخ شریف اول شهزاده‌لرك پدرلرینك مملکتلرینه روان اولملری وشاهه انلر وداع ایلدکلرندنصکره سفر قیلملری بیاننده . وشاهك اول مقدما ایلدیکی وصیتی وداع وقتنده بونلره اعاده ایلسنك واول وصیتی تکرار قیلسنك بیاننده . در بونده شاهدن مراد عقل کل اولورکه جمیع عالم آنك ممالکی کبیدر وشهزاده‌دن مراد عقل وروح وقلب اولور وقلعهٔ ذات الصور وهشربادن مراد بو عالم صورت اولور پس عقل وروح وقلب عقل کل شاهنك مملکتلرنی سیر وسلوکه متوجه اولسه‌لر جمله‌سنك سیرینه عقل کل رضا ویررالا بو هشربا اولان دنیانك سیر وتماشاسنه کتمکه رضا ویرمز زیرا عقل وروح وقلب بو ذات الصور اولان دنیانك تماشاسنه مشغول اولسه‌لر کندیلرینی ضایع ایدرلر پس عقل کل بونلره بو قلعهٔ هشربانك یرندن نهی وتحذیر ایلك طریقی اوزره وصیتلری واقع اولمشدرنته‌کم مظهر عقل کل اولان رسول اکرم حضرتلری کندی امته بو کونه وصیتلر قیلمشدر وهر عصرده اول حضرته وارث کامل اولان شیخ کامل واصل دخی مظهر عقل کل اولمشدر اول هم عقل وروح وقلب شهزاده‌لرینه بو عالم صورتك سیرینه مشغول اولمقدن اوتری قات قات وصیتلر قیلمشدر ﴿ مثنوی ﴾ عزم ره کردند آن هرسه پسر * سوی املاك پدر رسم سفر * در طواف شهرها وقلعهاش * از پی تدبیر دیوان ومعاش * دستبوس شاه کردند ووداع * پس بدیشان کفت آن شاه مطاع * هرکجاتان دل کشد عازم شوید * فی امان الله دست افشان روید) اول اوچ پسر عزم راه ایلدیلر پدرلرینك املاکی جانبنه رسم سفر اوزره انك شهرلرینك وقلعه‌لرینك اطرافنه وسیرینه

کندیلر دیوانك ومعاشك تدبیرندن اوتری یعنی کندی معاشلرینك تدبیرنی بیلمکدن ودخی اهل دیوان ایچره تدبیر قیلمقدن اوتری اطراف ممالك وجوانب بلادك سیرینه متوجه اولدیلرکه بو سیر وسیاحتله تدبیر معاشه وتدبیر اهل دیوانه وقوف حاصل اولور واحوال عالمی وطباع بنی آدمی تتبع ایلمکدن حکومته اهلیت کلور واحوال عالمه شعور حاصل اولور انکیچون اکثر سلاطین ماضیه کندی شهزاده‌لرنی سفر وسیاحته کوندررلر ایمش تا کم تجارب روزکار ایله واطراف عالمده سیر وکذار ایله انلره تدبیر دیوان معاش حاصل اوله واحوال عالمه وقوف وشعور کله پس بو شهزاده‌لر دست بوس شاه ایتدیلر یعنی پدرلرینك النی اوپدیلر وداع قیلدیلر پس اول مطاع اولان پادشاه انلره دیدی ای اوغللرم سزه وصیتم بودرکه هرقنده که کوکلکز چکر عازم اولکز وهرنه یری قلبکز دیلرسه فی امان الله دست افشان وپای کوبان کیدیکز ومراد ایکز اوزره بی باك صفای خاطر ایله سیر وسیاحت ایدیکز ﴿ مثنوی ﴾ غیر آن یك قلعه نامش هشربا * تنك ارد بر کلهداران قبا * الله الله زان در ذات الصور * دور باشید وبترسید از خطر) اول برقلعه‌دن غیری که انك نامی هشربادر کلهدارلر اوزره قبایی اول تنك کتورر یعنی هر برقلعه‌یی سیر ایلیکز وهر مملکته داخل اولکز الا شول قلعه‌یه داخل اولمیکز وانك سیرینه اشتغال قیلیکز که انك نامی عقل قپوجیدر اول قلعه تاجدارلر اوزره کیدکاری قبایی طار کتورر وانلری بیله مضایقه‌یه دوشورر الله الله حقیچون اول ذات الصور اولان قلعه قپوسندن دور اولکز وخطردن قورقکز اول صورتلر صاحبی اولان قلعه ایچره انك سیرینه مشغول اولان کسه‌لر ایچون چوق خطر واردر پس انك سیر وتماشاسندن پرهیز وحذر ایلمك انسانه اولی وانفعدر دیدی ﴿ مثنوی ﴾ روو پشت وبرجهاش وسقف وپست * جمله تمثال ونکار وصور تست) اول قلعه‌نك یوزی وارقه‌سی وبرجلری وسقفی وپستی جمله تمثال ونکار وصورتدر تمثال چوبدن وسنکدن یاپلمش صورتلره دیرلر یعنی اول قلعهٔ دنیانك ظاهری وباطنی وسقفی وزمینی جمله نقشلر وصورتلر وشکل وهیئتلردر هرنه جانبنه نظر ایلسك نقوش وصوردن وتمثیلدن خالی دکلدر (م ی) همچو آن حجرهٔ زلیخا پرصور * تا کند یوسف بنا کاهش نظر * چونکه یوسف سوی اومی ننکرید * خانه را پرنقش خود کرداز مکید * تابهر سو ینکرد آن خوش عذار * روی اورا بیندا وبی اختیار) اول ذات الصور اولان قلعه زلیخانك حجره‌سی کبی صورتلرله هرجانبی طولودر نته‌کم زلیخا چونکم یوسف علیه السلامك کندی جانبنه نظر ایلمدیکنی کوروب دایه سیله مشاوره قیلوب انك تدبیری اوزره برحجره بنا ایلدی واول حجره‌نك شش

جهاننی کندی شکلی ونقشیله طولدردی تا کم یوسف علیه السلام هرنه جانبه متوجه اولسه ناکاه اکا نظر ایلیه چونکم یوسف علیه السلام حضرتلری اول زلیخانك جانبنه باقمدی اول کید ومکر ایدیجی خانه یی کندی نقشیله پر ایتدی وشش جهاتنی اول خانه نك کندی تصویریله طولدردی تا کم اول خوش عذار اولان هر جانبه که نظر قیله بی اختیار اول محبوبه انك یوزنی کوره وهرنه جانبه تولی وتوجه ایلرسه انده انك وجهنی مشاهده قیله ﴿ مثنوی ﴾ بهر دیده روشنان یزدان فرد * شش جهت را مظهر آیات کرد * تا بهر حیوان ونامی که نکرند * از ریاض حسن ربانی چرند) دیده روشن اولمردن اوتری یزدان فرد شش جهاتی مظهر آیات ایتدی یعنی نته کم فردبی نظیر اولان یزدان حضرتلری روشن دیده اولان عارفلردن اوتری بوخانهٔ دنیانك شش جهاتنی کندی آیاتنك مظهری وصفاتنك مجلاسی ایتدی تا کم اول کوزلری نور معرفتله منور اولان عارفلر هر بر حیوانه ونامیه که باقهلر یعنی حیوانات ونباتاتدن واشیا وموجوداتدن هرقنغی شیئه که نظر ایده لر حسن ربانی روضه لرندن اوتلیه لر وآثار صفات الهیه حدایقندن نیجه میوه لر اجتنا ایلیه لر ونیجه شکوفه دیره لر بونلر هر قنغی شیئه نظر ایلسه لر (مارأیت شیئا الاورأیت الله فیه) دینلر در ودخی (بیت) جهان مرآت حسن شاهد ماست * فشاهد وجهه فی کل ذرات * دیوسویلینلردر ﴿ مثنوی ﴾ بهر این فرمود با این اسپه او * حیث ولیتم فثم وجهه) بوسپاهه اول پادشاه لم یزل قرآن عظیمده بوندن اوتری حیث ولیتم فثم وجهه بیوردی نته کم سورهٔ بقره ده (ولله المشرق والمغرب فاینما تولوا فثم وجه الله) بیورر یعنی مشرق ومغرب الله ایچوندر پس هرنه یره که توجه ایلسکز انده وجه خدا واردر یعنی انده ذات الله حاضر در (والله واسع علیم) والله تعالی واسع العطادر قوللرینه علیمدر هر حاللرینه بو آیت کریمه نك تحقیق مواضع کثیره ده کرار امرارا مرور ایلمشدر وتوضیح معنای بیت بویله دیمك اولور که اول خالق بیچون بوخانهٔ دنیا ایچره اولان اسلام وعرفان سپاهنه بونکته یی انفهام واعلام ایلمکدن اوتری سز هرنه جانبه تولی وتوجه ایلسکز اول محلده وجه الله واردر هیچ بر یر وجه الهیدن خالی دکلدر وهیچ برشیٔ حضرت حقدن دور وجدا دکلدر هرشیئك وجودنده اول روشن دیده اولان عارف قوللرینك نظرنده حاضردر ﴿ مثنوی ﴾ از قدح کردر عطش آبی خورند * در درون آب حق را ناظرند) قدحدن اکر عطش زماننده بر آب ایچرلرسه درون آبده حقه ناظرلردر یعنی بودیدهٔ دللری روشن اولان سپاه وبصر بصیرتلری کحل معرفتله منور اولان اهل انتباه اکر تشنه لك وقتنده بر کاسه دن بر ایچم صو ایچرلرسه

آنك دروننده حضرت حقه نظر ایدرلر که آبده اولان لطافتی وسر حیاتی اندن کوررلر وآنك مرئی اولمسنی ودفع عطش قیلمسنی حضرت حقدن بیلورلر کذلك نان یسه لردخی هم آنی کوررلر ونانك مشبع اولمسنی وسائر اطعمه نك دخی لذت ویرمسنی ودفع جوع قیلمسنی هم اندن بیلورلر که هرشیده مؤثر حقیقی وهر موجودك مرآت وجودنده متجلی همان اولدر وبوروشن دیده اولان عارفلرك هر بری هر شخصك وجودنی فی المثل کندیلره برقدح کوررلر وآنك وجودنده موضوع اولان آب تجلیدن نوش ایدرلر کاقیل (بیت) وکل شخص بدالی انه قدحی * وکل لحظ اراه فهولی ساقی ﴿ مثنوی ﴾ آنکه عاشق نیست اودر آب در * صورت خود بیند ای صاحب نظر) اول کمسه که عاشق دکلدر اول آبده درای صاحب نظر کندی صورتنی کورر یعنی اول کمسه که عاشق حق اولمیه وجودنی حب الهیده فانی قیلمیه اول کمسه آبه نظر ایلسه انجق کندی صورتنی کورر زیرا آنك کندیسی هنوز دخی موجود وثابتدر چون آبه نظر ایلسه وکندینك شکل وصورتی آب ایچره منعکس اولسه اول آب ایچره عکس اوران صورتی کندینك صانور وکندویی کورر انکیچوندر که وهمی اولان وجودنی فانی ایلمشدر پس شخصی کندینك صاندیغی کبی آب ایچره مرئی اولان عکسنی دخی کندینك صانور وکندویی کورر ﴿ مثنوی ﴾ صورت عاشق چوفانی شد درو * پس درآب اکنون کرا بیند بکو * حسن حق بیند اندر روی حور * همچومه درآب ازصنع غیور) عاشقك صورتی چونکم اول حقده فانی اولدی پس آبده اول عاشق کیمی کورر سویله یعنی (ان الله خلق آدم علی صورته) حدیث شریفنك موجبنجه حق تعالی حضرتلری انسانی کندی صفاتی اوزره خلق ایلمشدر چون بر عاشق کندی صفات بشریه سنی صفات الهیه ده فانی قیلسه واوصاف الهیه ایله متصف اولسه وظاهرا وباطنا انك چشم شهودنده اصلا غیر وسوی قالمسه وآبه وآیینه یه نظر قیلسه پس اول آبده وآیینه ده کیمی کورر سویله کورهلم آنك خود ظاهرا وباطنا چشم شهودنده اصلا حقدن غیری برنسنه قالمدی ووجود موهومه سی دخی فانی اولدی پس اول کوردیکی صورتی اول بغدر دیمزکه انده بنلك شائبه سی قالمشدر چونکم بو بیخود وفانی اولان عاشقلر هرقنده نظر قیلسه همان حضرت حقی کوردکاری مقرر اولیجق قاره کوزلی محبوبلرك یوزندن دخی حسن حقی کوررلر آبده بوقاره کوزلو محبوبلرك یوزی فی المثل بر آب لطیف کبیدر وحسن الهی برماه منیر کبیدر چون ماه منیر تابان اولسه آنك عکسی آب لطیفه اورر وآب لطیف ایچره بربدر منیر کورینور عارف اولنلر آب ایچره اول آب منیری کورسه لر ماهك عکسی اولدیغنی بیلورلر وآب ایچره هم همان آنی کوررلر پس بوروشن دیده اولان عاشقلر آب صافی کبی اولان محبوبلرك چهرهٔ دلکشالرینه نظر قیلسه لر آب ایچره ماهی

كوردكاری كبی انلرك چهرهٔ پرصفاسنده دخی غیور اولان خدانك صنعندن اوتری
همان آنك حسن وجمالنی كوررلر زيرا عاشق حق اولان اكر حضرت حقدن
غیرینك حسن وجمالنی كورسه وكورديكی حسنی عوام كبی غیرك بیلسه غیور اولان
صانعك عتابنه مستحق اولور واول واحد حقيقی آنی تأديب قیلور ﴿ مثنوی ﴾
غيرتش برعاشقی وصادقیست * غيرتش برديو وبراستور نيست * ديوا كر عاشق
شود هم كوی برد * جبرئيلی كشت وان ديوی بمرد) اول خدانك غيرتی برعاشق
و برصادق اوزره در آنك ديو واستور اوزره غيرتی يوقدر يعنی اول پادشاه غيورك
غيرتی كندينك عاشق وكندی جنابنك صادقی اولان بربنده سی اوزره در يوخسه
آنك حيوان وشيطان اوزره غيرتی يوقدر پس برعاشق صادق بو عالمده اولان
محبوبلره نظر قیلسه وآنی حقدن غيری كورسه لابد اول غيور اولان پادشاه اول
عاشق صادقنه عتاب وتأديب ايلر اما برديو سيرت وحيوان طبيعت اولان كسه
بو محبوبلرك يوزينه نظر قیلسه وآنی غير كورسه اول ديو سيرت عتاب وتأديبه
مستحق اولمز ومحبوب حقيقی اكا غيرت قیلمز اما ديو سيرت اولان كسه اكر عاشق حق
اولورسه هم كوی سعادتی ايلتدی وطوپ معرفتی ميدان عالمدن قاپدی واخذ ايتدی
برجبرائيل سيرت اولدی واول ديولك اولدی يعنی جبرائيل سيرت اولوب ملك مقرب
مرتبه سنی بولدی واول شيطان خويلری اندن كيدوب فانی وزائل اولدی واول
تبديل ذات وصفات قیلدی ﴿ مثنوی ﴾ اسلم الشيطان آنجا شد پديد * كه يزيدی
شد زفضلش بايزيد) اسلم الشيطان مفهومی اول عاشقلق مرتبه سنده پديد اولدی
كه بريزيد اول معشوق حقيقينك فضلندن بايزيد اولدی يعنی حضرت نبی سيد الانام
عليه السلامك (ولكن الله اعاننی فاسلم شيطانی) بيوردقلری حديث شريفك
مفهومی حق تعالی يه عاشق اولمق مرتبه سنده پيدا اولدی وظهوره كلدی كه
اول خدانك فضل وعنايتندن بريزيد خويلو كسه بايزيد سيرت اولدی وعارفلر
وولیلر مرتبه سنی بولدی نفس اماره ٔ بالسوء مسلمان اولمق شيطان كيدر كه يزيد
خويلودر اما پس اول يزيد خويلو اولان نفس صاحبی عاشق خدا اولسه انك
شيطان سيرت اولان نفسی مسلمان اولور وفضل الهيدن اول بايزيد حضرتلری
كبی ولايت ومعرفت وقربت مرتبه لرنی بولور بو بيت حضرت نبی عليه السلامك
(فاسلم شيطانی فلا يأمرنی الا بخير) بيوردقلری حديث شريفه اشارت اولور
و بو حديث شريفك شرح وتحقيقی بشنجی دفترده در بيان آنكه نوری كه غذای
جانست سر خنده مرور ايلشدر انده مطالعه اولنه ﴿ مثنوی ﴾ اين سخن
پايان ندارد ای كروه * هين نكه داريد زان قلعه وجوه * هين مبادا كه هوستان
ره زند * كه فتيد اندر شقاوت تا ابد * ازخطر پرهيز آمد مفترض * بشنويد ازمن

حديث بی غرض * درفرج جويی خرد سر تيز به * ازكمينگاه بلا پرهيز به) پس
اول شهزاده لرك پدرلری انلره ديدی ای كروه بو كونه معارف سوزی پايان طوتمز
آكاه اولك اول قلعهٔ هشربادن وجهلری نكاه طوتك يعنی يوزلر بكزی اول قلعه
طرفندن حفظ ايدك واول جانبه متوجه اولمك زنهار اولمیه كه هوس سزك
يولكزی اوره كه ابدی شقاوته دوشر سز يعنی اولمیه كه هوا وهوس سزك
يولكزی اوره واول قلعه نك سيرنه سزی مايل وطالب قیله اكر هوا وهوس
سزك يولكزی اوروب اول ذات الصور اولان قلعه نك ايچنه داخل اولوب سيرنه
مشغول اولورسه كز ابدی شقاوته دوشر سز خطا وخطردن پرهيز ايلمك مفترض
كلدی ومفسده ومهلكه يه ميل ورغبت ايلمكدن اتقا وحذر قیلمق هر عاقله
واجب ولازم اولدی بندن بی غرض اولان سوزی ايشيدك اكر عاقل ايسه كز
بنم سوزومی طوتك وانكله ايش ايدك فرج جويلقده عقل سرتيز اولمق يكدر
كمينگاه بلادن پرهيز يكدر يعنی فرج جوی اولمقده وطلب راحت وسرور قیلمقده
عقلك سرتيز اولمسی واحتياط واهتمام قیلمسی يكدر كه بلا وعنا پوصوسندن
پرهيز واتقا ايلمك اوليدر بهرحال بركسه نك كمينگاه بلايه دوشمسی ودوام محنت
وعنايه كرفتار اولمسی اكثر فرج وسرور طلبنده ايكن اولور نته كم مرغ دانه يه
مايل اولمسه دامدن دخی قورتلور انك دام بلايه كرفتار اولمسی دانه جوی
اولديغندن لازم كلور پس انلره پدرلری بو كونه نصيحت آميز سوز سويلدی
وانلری اول قلعه نك تماشاسندن منع ايلدی (مي) كرنمی كفت اين سخن
را آن پدر * ورنمی فرمود زان قلعه حذر * خود بدان قلعه نمی شد خيلشان *
خود نمی افتاد آن سو ميلشان * كان نبد معروف بس مهجور بود * ازقلاع وازمناهج
دور بود) اكر اول پدر بو سوزی انلره ديمیيدی واكر اول قلعهٔ هشربادن منع وحذر
بيورميدی خود انلرك جماعتی اول قلعه جانبنه كتمزدی انلرك اسبی اول قلعه يه
كتمزدی ديمك هم وجهدر خود انلرك ميل ورغبتی اول جانبنه دوشمزدی زيرا اول
قلعه معروف ومشهور دكل بلكه زياد بعيد ومهجور ايدی قلعه لردن ومنهجلردن
دور ايدی نهايت مافی الباب انلرك پدرلری زياده مشفق ومهربان اولديغندن انلری
خوف وخطر محلنه بلكه دوشه لر ديو انلره اول قلعه يی ذكر ايدوب اول محل خطردن
انلری منع ايلدی ولكن انسانك طبعی آنك اوزرينه مجبول اولدی كه هر نه دنكه
زياده منع اولنسه اكا حريص ومولع كلدی ﴿ مثنوی ﴾ چون بكردان منع دلشان
زان مقال * درهوس افتاد ودركوی خيال * رغبتی زين منع دردلشان برست *
كه ببايد سرآن را بازجست) چونكم پدرلری اول منعی ايلدی انلرك كوكللری اول
مقالدن هوا وهوسه وكوی خياله دوشدی پدرلرينك بو كونه منع ونهيندن انلرك

قاو بنده برعظیم میل ورغبت بندی بویله دیوکه اول ذات الصور اولان قلعه‌نك سرینی و حقیقتنی کیرو استمك کرك وآشکارا آنی طلب ایلمك لازمدر کوره‌لم بو منع وتحذیرك سری واصلی نه‌در دیدیلر (مى) کیست کز ممنوع کردد ممتنع * چونکه الانسان حریص ما منع) کیمدرکه ممنوعدن ممتنع اوله چونکم الانسان حریص لما منع در یعنی چونکم انسان منع اولندیغی شیئه حریص ومولعدر قنغی کمسه درکه ممنوع ومنهی اولان شیلردن ممتنع اوله واعراض واجتناب قیله انلردن دخی ممنوع ومنهی اولان قلعه‌نك سرینه حریص اولملری ورغبت قیلملری مستبعد کورلمز واستغراب اولنمز ﴿ مثنوی ﴾ نهی براهل تقی تبغیض شد * نهی براهل هوا تحریض شد) زیرا نهی اهل تقی اوزره تبغیض اولدی اما نهی اهل هوا اوزره تحریض اولدی یعنی اهل تقوایی برشیدن نهی ایلمك اول شیئك مبغوض ومنفور اولمسنه سبب اولدی اما اهل هوایی برشیدن نهی ایلمك کویا که اول شیئه آنی تحریض ایلمك اولدی که اهل هوا هرنه‌دن منع اولنسه اکا مولع وحریص اولمق مقرردر (مى) پس ازین یغوی به قوما کثیر * هم ازین یهدی به قلبا خبیر) پس بو نهی سببندن چوق قومی بونکله اغوا ایلر هم بوندن بو نهی سببیله قلب خبیره هدایت ایلر نته کم (یضل به کثیرا ویهدی به کثیرا) آیت کریمه سنك مفهومی اوزره حضرت قرآنده اولان مثل سببیله چوق کمسه‌لرك ضلالتنی وچوق کمسه‌لرك دخی هدایتنی مراد ایلدی پس بو نهی سببیله دخی چوق قومی غاوی وکمراه قیلر وخبیر اولان قلبی هم کندی مقصودینه هدایت ایلر ﴿ مثنوی ﴾ کی رمد ازنی حمام آشنا * بل رمد زان نی حمامات هوا) آشنا اولان کوکرجین نیدن قچن اورکر بلکه اول قامشدن هوا کوکرجینلری اورکر یعنی نهی فی المثل قوش بازلرك قوش اورکتدکلری قامشلر کبیدر برباممده که حمامه آشنا اوله واکا انسیت قیله اول قامشدن اورکز اما هنوز دخی اول بامه آشنا اولمامش بربیکانه حمامه اول بامدن اورکر ومن بعد اول نهی اولندیغی یره قونمز پس منهیاتله آشنا اولان والفت وانسیت قیلان کمسه دخی نهیدن وتحذیردن رمیده اولمز بلکه منهی اولان مقامه ینه کلوب ایرز اما نهی اولان شیئله آشنا اولمین ادنی نفیر ایله اول یردن اعراض واجتناب ایدوب اول یره دخی اول محله قونمز ﴿ مثنوی ﴾ پس بکفتندش که خدمتها کنیم * بر سمعنا واطعنا هاتنیم * رو نکردانیم ازفرمان تو * کفر باشد غفلت از احسان تو) پس شهزاده‌لر اول شاه پرانتباهه دیدیلر خدمتلر ایلیه‌لم سمعنا واطعنا اوزره طوتونه‌لم یعنی سمعا وطاعة دیمکله طوانه‌لم وخدمتلر قیله‌لم دیدیلر سنك فرمانکدن یوز دوندرمیه‌لم سنك احسانکدن غفلت کفر اولور یعنی سنك امر شریفکدن اعراض ایلیه‌لم زیرا سنك احسانکدن غافل اولمق کفران نعمت اولقدر دیدیلر ﴿ مثنوی ﴾

لیك استثنا وتسبیح خدا * زاعتماد خود بداز ایشان جدا * ذکر استثنا وحزم ملتوی * کفته شد درابتدای مثنوی) بونلر اکرچه بز سنك فرمانکدن یوز دوندرمیه‌لم و یوز خدمت ایلیه‌لم دیدیلر لیکن خدای تعالینك تسبیحنی استثنا قیلدی و بو استثنانك وحزم ملتوینك ذکری ابتدای مثنوی شریفده دینلمش اولدی حزم شدت رایه وزیاده احتیاطه دیرلر ملتوی بونده بوکلمش وایکی قات اولمش معناسنه‌در وابتدای مثنویده ترك استثنا ایلمکه بو بیتلرله اشارت قیلنمشلردر * ترك استثنا مرادم قسوتیست * نی همین کفتن که عارض حالتیست * ای بسا ناورده استثنا بکفت * جان او باجان استثناست جفت * وترك استثنانك شرح وتحقیقی اول محلده مرور ایلمشدر انده طلب اولنه ﴿ مثنوی ﴾ صد کتاب ار هست جز یك باب نیست * صد جهت را قصد جز محراب نیست) یوز کتاب اکر موجود اولسه بربابدن غیری دکلدر یوز جهته قصد محرابدن غیری دکلدر یعنی دینیه اولان کتابلردن اکرنیجه یوز کتاب بریرده موجود اولسه بوجمله‌نك نتیجه‌سی ومفهوم وماحصلی همان حق تعالیه اطاعت ایلمك وحول وقوتی همان اندن بیلمك اولور پس بربابدن غیری اولمز عند التحری یوز جهته قصد ایلمك ینه برمحرابدن غیری اولمز زیرا مقصود قبله‌یه متوجه اولمقدر چونکم قبله براوله وانواع قصددن مقصود هم قبله‌یه متوجه اولمق کله اول صد جهاته تحری ایلمك نتیجه‌سی برمحرابه متوجه اولمق اولور پس جمله کتب دینیه‌نك نتیجه‌سی حق تعالیه توجه وطاعت ایلمکه چیقار (مى) این طرف را مخلصش یك خانه است * این هزاران سنبل ازیك دانه است) بو طریقلر ایچون آنك مخلصی برخانه‌در بو هزاران سنبل بردانه دندر خانه دن مراد بونده مرتبهٔ الوهیت اولور که (الطرق الی الله بعدد انفاس الخلایق) کلامنك حسبنجه الله تعالی حضرتلرینه خلایقك نفسلری قدر یوللر واردر بوجمله سی اکر سقیم واکر مستقیم لابد واروب مرتبهٔ الوهیته منتهی اولور برکسه هرقنغی طریقه ذاهب اولورسه لابد آنك مرجع ومصیری ینه مرتبهٔ الوهیت اولور (کل لدینا محضرون) آیت کریمه سی بو معنایه دلالت قیلور (الا الی الله تصیر الامور) نص شریفی هم بو معنایی مؤید اولور و بو محله مناسب اولان تحقیق وتفصیلی نقش فصوصده اولان شرح جزده فص هودیه‌ده مذکور اولمش و بیان قیلنمشدر انده طلب اولنه و بونده توضیح معنی بویله دیمك اولور که بوجمله طرق مختلفه ومذاهب متنوعه‌نك مخلصی ومنتهاسی برخانه‌در که آندن مراد مرتبهٔ الوهیتدر بو طرایق مختلفه وقبایل متنوعه بحسب الظاهر فی المثل بردانه‌دن بتمش هزاران سنبل کبیدر نظر حقیقت ایله نظر اولنسه بوجمله‌سنك اصلی ومنشأی بر اولور و بوجمله‌سی (صنوان وغیر صنوان یسقی بماء واحد) آیت کریمه سنك مفهومنه اطبق اوزره برفیاضدن فیض آلور و برآب حیاتدن نشو ونما بولور (بیت) بو باغك کرحقیقتده صویی برباغبانی بر *

ولی اولمش بوصورنده نیجه دورلوشجر پیدا ﴿ مثنوی ﴾ کونه کونه خوردنیها صد هزار * جمله یك چیزست اندر اعتبار * از یکی چون سیر کشتی تو تمام * سردشد اندردلت پنجه طعام) کونه کونه خوردنیلرصد هزاردر اما اعتبارده جمله برچیزدر یعنی مأکولات متنوعه و اطعمهٔ مختلفه عد اولنسه نیجه یوز بیك اولوروالکن بوکونا کون اولان نیجه یوزبیك اغدیهٔ متنوعه‌نك نتیجه سی قارن طویرمقدر پس اعتبارده بوجمله سی شیٔ واحد اولور زیرا چونکم سن برکونه طعامدن طویه سن وتمام سیراوله سن سنك کوکلکده اللی دورلو طعام سرد اولور انلرك بریسنه سنك اشتها ورغبتك قالمز (می) در مجاعت پس تو احول بودهٔ * که یکی را صدهزاران دیدهٔ) نهایت مافی الباب مجاعتده پس سن احول اولمشسن که بری سن صدهزاران کورمشسن یعنی پس سن آجاق وقتده احول اولمشسن که برحقیقتی صدهزاران کورمشسن که مقصود بوجمله اطعمهٔ متنوعه دن قارن طویرمقدرسن ایسك آج اولدیغك وقتده کاه شونی و کاه بونی اشتها ایتمکله نیجه یوز دورلو طعام کورمشسن که آنك جمله سنك نتیجه سی همان قارن طیورمقدر ﴿ مثنوی ﴾ کفته بودیم ازسقام آن کنیز * وزطبیبان وقصور فهم نیز * کان طبیبان همچواسب بی عذار * غافل وبی بهره بودند ازسوار * کامشان پرزخم ازقرع لکام * سمشان مجروح ازتحویل کام) ابتدای مثنویده اول کنیزك سقامندن دیمش ایدك واول جاریه‌نك خسته اولمسندن بیان ایلمش ایدك وطبیبلردن ودخی انلرك قصور فهمندن وترك استثنا ایلملرندن وبزبو کنیزه که علاج ودوا ایلرزکه بزم هر بریمز مسیح عالمدر دیو خودبین اولملرندن سویلمش ایدك که اول طبیبلر بی عذار اولان اسب کبی یعنی انلر شول زمام ولجامسز اولان اسبه بکزر ایدیکه انلر کندی اوزرلرینه سوار اولان حاکمدن غافل و بی بهره ایدیلر حال بوکه انلرك کامی قرع لکامدن پرزخم انلرك سمی تحویل اقدامدن مجروح ایدی اولکی کام دماغ دیدکلریدر وایکنجی کام آدیم وقدم معناسنه در یعنی اول طبیبلر شول یولارسز اولان فرس کبی ظن ایلرلردی واوزرلرینه راکب اولان فارسدن غافل وبی بهره ایدیلر حال بوکه بونلرك اغزی ودماغی حق تعالینك لجام تصریفی ضربندن پرزخم اولمش یعنی تصرف الهی بونلرك دماغنه تأثیر قیلمش وانك علامت واثری بونلرك دهاننده و باشنده ظاهر اولمش ایدی و بونلرك طرنقلری کثرت تحویلدن مجروح اولمش ایدی نته کم براسبك اوزرنده بر فارس اولسه انی چوق یلدروب دوان قیلسه اول اسبی اوجانبه وبوجانبه دوندروب یلدرمقدن طرنقلری مجروح اولور وانك اثری انك طرنقلرنده ظهوره کلور وکذلك اول اسبك باشنی چوق چکمدن ولجامله انك

اغزنی ضرب ایلمکدن انك اغزلرینك ایکی جانبی هم ضرب لکامدن پرزخم اولور پس غافل اولان اسب بومرتبه دنصکره کندیسنی بی عذاروبی سوار ظن ایلمزوبن استدیکمی ایلرم دیو سویلمز مکر سواردن غافل اوله واول طبیبلر کبی کندیسنی بی زمام و بی لجام قیاس قیله ﴿ مثنوی ﴾ ناشده واقف که نك برپشت ما * رایض چستیست استادی تما * نیست سرکردانی ما زین لکام * جزز تصریف سوار دوستکام) اول طبیبلر واقف اولمشلر بویله دیدکلری حالده که اشته بزم ارقه‌مز اوزره برجست ورایض واردر استاداق کوستریجی یعنی ریاضت ویریجی واستاد اولان چست وچابك بزم ارقه‌مز اوزره اشته برفارس واردر بزم سرکردانلغمز بولکامدن دکلدر یعنی بزم کاه اول جانبه باشمزك دونمسی بزم اختیارمز زمامندن دکلدر دوستکام اولان سوارك تصریفندن غیری یعنی بو بزم سرکردانلغمزدن دکلدر الا امرادی دوست طوتیجی فارسك تصریف وتحویلیدر دیدیلر (می) مابی کل سوی بستانها شده * کل نموده آن وآن خاری بده * همچشان این نی که کویند ازخرد * برکلوی ماکه میکو بدلکد) بزکلدن اوتری بستانلرجانبنه کتمشز اول کل کورنمش واول برخار اولمش یعنی انلر بز شول کسه لرز که فی المثل کلدن اوتری بستانلرجانبنه کتمشز اول بزه کل کورنمش واول کل کورنن نسنه بزه دونوب برخار اولمشدر اویله اولیجق بونی بزه بویله کوسترن و بویله ایلین کیمدرهیچ انلره بواولمدیکه عقللرندن بزم بوغازمز اوزره کیم دپه اورر دیه‌لر و بواغزمز اوزره ضرب لکام ایلین فارس نه کونه فارسدر و بزه نکهبان اولان فارس نه کونه فارسدر دیو سویلیه‌لر ﴿ مثنوی ﴾ آن طبیبان آنچنان بندهٔ سبب * کشته اندازمکر یزدان محتجب) اول مکرالهیدن محتجب اولان طبیبلر انجلین بندهٔ سبب اولمشلردر بووجه اوزره ازمکر یزدان محتجب طبیبلره مقید اولور محتجب مکر یزدانك صفتی اولوب معنی اول طبیبلر محتجب اولان مکر یزدانیدن انجلین بندهٔ سبب اولمشلردر دیمك اولور محتجب کلمه سی طبیبلره صفت اولوب اول محتجب اولان طبیبلر مکر یزدانیدن مسببی قویوب انجلین بندهٔ سبب اولمشلردر دیمك هم جائز اولور ﴿ مثنوی) کر ببندی درصطبلی کاونر * بازیابی درمقام کاوخر * ازخری باشد تغافل خفته وار * که بجویی تا کیست آن خفیه کار) اکرسن فی المثل براصطبلده کاونر باغلیه سن کیروکاوك مقامنده خربوله سن خفته وار تغافل خرلقدن اولور که اول خفیه کار کیمدرتا آنی دیلیه سن یعنی فی المثل اکرسن آت طبله سنه براركك اوکوزی کتوروب باغلیه سن واول اركك صغرك مقامنده صکره برخر بوله سن وآنك یرینه برحماری باغلنمش کوره سن بوخصوصده خفته‌لر کبی اظهار غفلت قیلق زیاده خرلقدن اولور که اول کیزلو کار اشلین کیمدر دیمیه سن و بوکونه

نهانی کارایلیینی جست وجو ایلمه سن ❊ مثنوی ❊ خودنکفتی این مبدل تا کیست ❊
نیست پیدا او مکر افلا کیست ❊ تیر سوی راست پرانیده ❊ سوی چپ رفتست
تیرت دیده ❊ سوی آهویی بصیدی تاختی ❊ خویش را درصد خوکی یافتی)
خود ای غافل بویله دیمدک بومبدل تاکیمدر پیدا دکل اومکر افلا کیدر یعنی خود
بونی سو یلمدک که سنک کاوز باغلدیغک یره خر کتورن وسنک آخور کبی اولان
خانهٔ قلبکده تصمیم ایلدکک عزیمتی فسخ ایلین وقصد ونیتی محو بل وتبدیل قیلان
محول ومبدل کیمدر بوخود پیدا وآشکارا دکلدرمکر که افلا که منسوب برعالی قدر
حاکمدر مثلا سن تیرفکرکی صاغ جانبه اوچورمشسن کورمشسن که تیرفکرک صول
جانبه کتمشدر یعنی سن تیرعزیمتک برجانبه اترسن کوررسنکه برآخرجانبه کیدر پس
سنک باطنکده برکسه عزیمتلرکی طورمیوب فسخ ایدرحضرت علی کرم الله وجهه
عرفت الله بفسخ العزائم دیدیکی قولنک مفهومی اوزره سن دخی الله تعالی یی فسخ
عزایم سببیله بیلمک ممکندر زیرا سن مثلا برآهوجانبنه آنی صید ایلمکلکه چابدک
کندیکی برخوکی صید ایلمکده بولدک یعنی برنیک وملیح اولان شیٔ اولمق جانبنه
عازم اولدک و سرعت قیلدک دونوب کندیکی بربد وقبیح اولان نسنه یی صید
ایلمش بولدک سنک عزیمتک وقصدک خود اول دکل ایدی (م ی) در پی سودی
دویده بهر کبس ❊ نارسیده سود افتاده بحبس ❊ چاهها کنده برای دیکران ❊
خویش را دیدفتاده اندران ❊ درسبب چون بی مرادات کرد رب ❊ پس چرابد ظن
نکردی درسبب) برسود ایچون کبسدن اوتری یلمشسن سوده ایرشممش حبسه
دوشمشسن کبس دفینه یه دیرلر بونده کنج نهان مراد اولور یعنی برمثال آخردخی
بودرکه فی المثل سن برنفعک ارنده دفینه و کنجینه یه واصل اولمقدن اوتری یلمش
وسکرتمشسن سود ومنفعته ایرشممشسن بوخود بعض کسه یه اولمشدرنته کم قصه سی
عن قریب کلسه کرکدر ومثال آخرغیرلردن اوتری قیولر قازمشسن کندیکی اول
قیولره دوشمش کورمشسن یعنی (من حفر بئرا لاخیه وقع فیه) حدیثنک مضمونی
اوزره نیجه کسه لردن اوتری بعض عملار وکارلر حاضرایتمشسن کندیکی اول عملره
وکارلره مبتلا کورمشسن سببده چونکم رب العزة سنی بی مراد ایلدی پس نیچون
سببده بد ظن اولمزسن یعنی سن برمراده وسیله اولمق ایچون مثلا برسببه تعلق
وتمسک ایلدک رب العالمین حضرتلری چونکم سنی سببده بی مراد ایلدی پس
نیچون سبب خصوصنده سوء ظن قیلمزسن ومسبب الاسباب ومفتح الابواب اولان
الله تعالی حضرتلرینه متوکل ومعتصم اولمزسن که اول فاعل مختار (واعتصموا بالله)
دیو بندهلرینه امر قیلدی پس عاقل اولان فسخ عزائمدن مقصود نه ایدیکنی بیلوب
همان مسبب الاسباب ومفتح الابوابه متوجه اولدی وتوکل واعتصام قیلدی

❊ مثنوی ❊ بس کس ازمکسب شه وخاقان شده ❊ دیکران زان مکسبه عریان شده)
چوق کسه مکسبدن شاه وخاقان اولمش غیریلراول مکسبه دن عریان اولمش یعنی
کسب وسبب مؤثرحقیقی دکلدرا کرکسب وسبب مؤثر حقیقی اولیدی برکسه نک
یاپشدیغی کسب وسبب واسطه سیله بولدیغی مرتبه یه برکسه دخی اول کسب وسببه
یاپشوب اول مرتبه یی بولوردی مع هذا بویله دکلدر زیرا کورمزمیسن چوق کسه
کسبدن شاه اولدی وخاقان اولدی وبرسببه یاپشوب آخر پادشاهلغی وخاقانلغی
بولدی برنیجه کسه لر دخی شاهلق وخاقانلق کسبنه مشغول اولوب آنی بولمغه
کارقیلدی لکن اول کسب وکاردن عریان اولدیلر وفقیرقالدیلر (م ی) بس کس
ازعقد زنان قارون شده ❊ بس کس ازعقد زنان مدیون شده) چوق کسه عقد
زناندن قارون اولمش چوق کسه عقد زناندن مدیون اولمشدر یعنی چوق فقیر
اولمشدرکه اولمکدن وخاتون آلمقدن قارون اولمش ومال وثروت بولمشدر وچوق
کسه لر اولمشدرکه اولمکدن وعورت آلمقدن مدیون اولمش ومغبون قالمشدر اکر
سبب مؤثر اولیدی هرکس اولمکدن قارون کبی اولوردی و یاخود مدیون اولوب
مغبون قالوردی خود نفعده وضررده وخیرده وشرده سببک مؤثرحقیقی اولمدیغی
هرعارفک معلومیدر ❊ مثنوی ❊ پس سبب کردان چودم خر بود ❊ تکیه
بروی کم کنی بهتر بود ❊ ورسبب کیری نکیری هم دلیر ❊ که بس آفتهاست پنهانش
بزیر) چونکم قضیه بویله درکه پس سبب دم خرکبی کردان اولور یعنی کاه اول جانبه
وکاه بوجانبه دینجی وکاه بوقارو حرکت قیلیجی اولور الحاصل برقرار دکلدر آنک
اوزرینه اتکا ایلمزایسک بهتر اولور واکر سبب طوته سن هم دلیرطوتمیه سن که
چوق آفتلر واردر آنک زیرنده پنهان یعنی چونکم سبب انقلاب وتحولدن خالی
دکلدر اکا اتکا واعتماد ایلمزایسک اولی وبهتردر واکر سبب طوتارسن و برسببه
تشبث وتعلق ایدرایسکده هم آنی قوی ودلیرطوتمق کرک واکاجان ودل ایله اعتماد
واتکا ایتمک کرک زیرا اول سببه اتکا واعتماد ایلمک تحتنده پنهانی چوق آفتلر
واردر جمله دن بری مسببدن غافل اولمق وسببی فاعل مختار صانمق ومؤثرحقیقیدن
محجوب اولمقدر بونلردن دخی نهانی ماعدا نیجه آفتلر واردر ❊ مثنوی ❊
سراستثناست این حزم وحذر ❊ زانکه خررا بز نماید این قدر) بوحزم وحذر
استثنا درسر بونده لب معناسنه در زیرا که بوقدرخری بزکوستررا ستثنانک لبی
وار و قشری وار لفظله انشاء الله دیمک استثنانک قشری وصورتیدر و قلبله
احتیاط واهتمام ایلمک وحذرقیلمق استثنانک لبی وروحیدر پس توضیح معنی بویله
دیمک اولورکه بوشدت رأی برشیدن حذرقیلمق و برکارده احتیاط ایلمک استثنانک
لبی وروحیدر زیرا که بوقضا وقدر کاه اولورکه خری بزوکاه اولورکه بزی

خر کوسترر چونکم برخری کوره سن بو خر دیو فی الحال قطع ایتمه بلکه قضا آنی سکا کچی کوستره و بالعکس هم برکچی کوره سن بوکچیدر دیو فوری جزم ایتمه بلکه احتیاط و جزم ایله اولمیه که قضا آنی خر کوستره که حق تعالی مقلب القلوب والابصاردر ومحول الاحوال والافکار درکاه ناری نور وکاهی نوری نار کوسترر وکاهی جاری بز وکاهی بزی همچار کوسترر حاصل کلام جزمدن حزم یکدر که حزم سراسنتادر (ولاتقولن لشیء انی فاعل ذلك غدا الا ان یشاء الله) آیت کریمه سنک موجبجه تحقیقا بن شونی شویله ایشلرم دیمك جائز دکلدر بلکه ظاهرا و باطنا ان شاء الله دیمك لازمدر غافل ایله عاقلك ماپیننی ابن عطا بو کونه فرق ایدوب دیرکه (اذا اصبح الغافل یقول افعل کذا واعمل کذا واذا اصبح العاقل یقول لاادری مایفعل بی ﴿ مثنوی ﴾ انکه چشمش بست کرچه کر بزست * زاحولی اندر دو چشمش خر بزست * چون مقلب حق بود ابصاررا * که بکرداند دل وافکاررا) اول کسنه نك که کوزنی اول قضا وقدر باغلادی اکرچه کر بز ایسه ده احول لکدن انك ایکی کوزنده خر بزدر یعنی شول کسه نك که بصر بصیرتنی قضا وقدر باغلیه وحقیقت کورمکدن منع ایلیه اکرچه اول کسه عقلده وادراکده هر نقدر کر بز ایسه ده احوللکندن انك ایکی کوزنده حمار بز کبی کور ینور وضعیف وجبان اولان هم کر بز کبی کوزینور چونکم ابصاری مقلب حق تعالی حضرتلری اوله دل وافکاری کیم دوندرر یعنی چونکم مقلب القلوب والابصار همان حق تعالیدر پس قلبی وافکاری اندن غیری تقلیب وتحویله قادر اولمز انکیچون رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم اکثر زمانده لاومقلب القلوب دیو قسم ایدرلردی ودخی یامقلب القلوب والابصار ثبت قلبی علی دینك دیمکی ودخی یامصرف القلوب والافکار صرف قلبی علی طاعتك دیو دعا ایتمکی چوق دیرلردی زیرا بنی آدمك قلوبی اصبعین الهی ماپیننده واقع اولمشدر کیف مایشاء حق تعالی حضرتلری انی تقلیب ایلر وبو نك تحقیقی مرارا مرور قیلنمشدر ﴿ مثنوی ﴾ چاه را تو خانهٔ بینی لطیف * دام را تو دانهٔ بینی ظریف) چاهی سن بر لطیف خانه کورر سن دامی سن ظریف بر دانه کورر سن یعنی اول تقلیب الهی وتصریف قضاء ربانینك اثرندن سن حد ذاتنده چاه اولنی بر لطیف خانه و برعالی کاشانه کورر سن ونفس الامرده دام اولنی ظریف بر دانه کورر سن ظرافتی دانه یه اسناد اسناد مجازیدر اول دانه دن مراد صاحب ظرافت اولنی اشعار ایتمکدن اوتری یعنی برکسه حد ذاتنده سکا دامدر لکن تقلب الهیدن سن انك دام اولدیغنی کوره میوب سن انی کندیکه برظریف دانه کورر سن حال بوکه اول سکا معنیده بند ودام اولمشدر وسنی کندی یه مقید قیلمش وشهود

الهیدن مانع اولمشدر (م ی) این تفسطط نیست تقلیب خداست * می نماید که حقیقتها کجاست) بو تفسطط دکلدر تقلیب خدادر کوسترر که حقیقتلر قنده در هر کسك برحقیقتی واردر که اندن مراد انك عین ثابته سیدر وهر اشیانك دخی البته برحقیقتی واردر حکما اول حقیقته ماهیت غیر مجعوله دیرلر ومشایخ صوفیه اکا عین ثابته تعبیر ایدرلر و بو عین ثابته نك تحقیقی ثائیه قصیده سنك مقدمه سنده ذکر اولنمشدر تفصیلی انده طلب اولنه تفسطط سوفسطائیلك ارتکاب ایتمك معناسنه در وسوفسطائیه اوچ نوعدر برینه عندیه و برینه عنادیه و برینه دخی لاادریه دیرلر بونلره حسبانیه دخی تعبیر ایدرلر بونلر شول فرق ضاله درکه حقایق اشیایی انکار ایدرلر نته کم بو اوچ طائفه نك تحقیقی جلد اولك اوایلنه قریب وزیر حکایه سنده * درخیالاتش چو سوفسطائیم * بیتنك شرحنده مرور ایلمشدر انده طلب اولنه وحقیقت اشیایی انکار ایلیوب انکارلری عین اثبات اولدیغنه دلیل باز ترجیح نهادن شیر سر خنك آخرنده مرور ایلمشدر انده طلب اولنه وتوضیحی یعنی بو خری بز و بزی خرو بدتری بهتر و بهتری بدتر وشری خیر وخیری دخی شر وضری نفع ونفعی دخی ضر کوسترمك خدای تعالینك تقلیب وتصریفیدر سوفسطائیلك دکلدر حق تعالی حضرتلری بویله کوسترر که حقیقتلر قنده ایسه ظهوره کله که برکسه البته کندی عین ثابته سنك مقتضاسی اوزره عمل قیاسه کرکدر الله تعالی اول قولنه بعض احوال مختلفه کوسترر پس انك حقیقتی هر نه کونه حالی اقتضا ایدرسه انی قبول ایلیوب ایشلر وغیری احوال و اعمالی ترك ایلر (وکل میسر لما خلق له) حدیثی هم بو معنایه دلالت ایلر ﴿ مثنوی ﴾ آنکه انکار حقایق می کند * جملکی او برخیالی می تند * او نمی کوید که حسبان خیال * هم خیالی باشدت چشمت بمال) اول کسه که انکار حقایق ایلر اوجمله برخیال اوزره اوریلور اودیمزمی که حسبان خیال هم سکا برخیال اولور کوزیکی اونمی کوید استفهام اولدیغی اوزره معنی بودرکه سوفسطائیه دن لاادری دیدکلری فرقه خذلهم الله انلر حسبان خیاله هم برخیالدر دیرلر وکندی خیال ایلمسنی هم برخیال عدایدرلر بو مذهب اوزره بو بیته استفهام معناسی و یرلمك لازم کلور امانمی کوید استفهام معناسنه اولمدیغی اوزره معنی اول سوفسطائیه دیمز که خیال ظن ایلین هم برخیال اولور سکا سن کوزیکی آج وتوضیح بیتین شریفین بویله دیمك اولور که اول سوفسطائیه که حقایق اشیایی انکار ایلر بالکلیه او همان برخیال اوزره طولنور وهر شیئه بلا حقیقة خیالدز دیوب خیالاتله مختلط اولور اول سوفسطائیه دیمزمی که خیال ظن ایلین کسه دخی برخیال اولور سکا سن کوزیکی آج واکا برخوش باقکه اول

حسبانیه نك مذهبی بودر كه وجه ثانی اوزره معنی اول سو فسطائیه دیمز كه حقایق اشیایی خیال ظن ایلك هم خیال اولور میدی كوز یكی آچوب برخوش باق بوخیال ظندن قورتلوب حقیقت كاره واصل اوله كوره سن اكر بویله دیدی عاللردن اولور وحقایق اشیایی عین ثابته بولوردی

❁ رفتن پسران سلطان باآن قلعه بحكم الانسان حریص علی مامنع ❁

بو سرخ شریف سلطانك پسرلرینك اول قلعهٔ هشربا جانبنه الانسان حریص علی مامنع حكمیله بیاننده در كه انسانك طبعی منع اولندیغی اوزره حریص اولور وهرندن نهی قیلنسه انكا زیاده میل قیلور ❁ مابندكئ خوبش نمودیم ولیكن خوی بد تو بنده ندانست خریدن ❁ بز كندی بنده لكمز كوستردك ولكن سنك بد خویك بنده المغی بیلدی یعنی برسنكچون اولان كندی خدمتمزی كوستردك وسنك حقكده خدمتمزی تمام ادا ایلدك كه مقصود اول خدمتدن وبنده لكدن بابانك اوغوله واستادك شاكرده اولان نصیحتی ومعلمك متعلمه ومرشدك مریده اولان وعظ وپندیدر ولیكن سنك خوی بدك خدمتكار آلمغی وكندوكه نافع اولان خدمتی قبول قیلمغی بیلدی اویله اولیجق بزه لازم اولان خدمتی ادا ایلدك وسكا نافع اولان خیرلی نصح وپندی هم سویلدك اختیارك بدك استرسك قبول ایله واسترایسك كندی مرادك هرنه ایسه آنی ایله دیمك اولور ❁ پس بسوی آن قلعهٔ ممنوع عنه راندند وآن همه وصیتها واندرزهای پدررا زیر پانهادند تادر چاه بلا افتادند ❁ پس اول شهزاده لر اول ممنوع عنه اولان قلعهٔ ذات الصور جانبنه سوردیلر وآنك سیرنه رغبت قیلدیلر وپدرلرینك اول وصیتلرینی وسپارشلرینی ایاقلری آلتنه قودیلر حتی صكره بلاقیوسنه دوشدیلر واول چاه بلا ایچره زار وسرکردان اولوب شاشدیلر ❁ ومیكفتند ایشانرا نفوس لوامه الم یأتكم نذیر ایشان میكفتند كریان وپشیمان لوكنا نسمع اونعقل ما كنا فی اصحاب السعیر ❁ ونفوس لوامه انلره دیدیلر یعنی ملامت كننده وطعنه زننده اولان نفسلر اول شهزاده لره سورهٔ ملكده اولان بو آیت كریمه نك مفهومنی ادا ایلدیلر وانلره بویله دیو سویلدیلر كه ای محنت زده لر سزه نذیر كلمدیمی وبو ورطه لره دوشمكدن سزه خبر ویرمدیمی وسزی قورقوتمدیمی انلر آغلیوب وپشیمان اوله رق دیدیلر بلی بزه نذیر كلدی وبو ورطه لره دوشمكدن بزه تخویف قیلدی وچوق نصیحتلر ایلدی اكر بز اول ناصحك سوزنی اشیدیدك یاخود آنك كلام سعادت انجامن تعقل ایدوب قبول ایدیدك بز اصحاب سعیر عدادنده اولمزدق وبو بلالره كرفتار كلمزدك بو آیت كریمه نك تفسیری دردنجی دفترده

سه ماهی وغدیر حكایه سنده * عقل میكفتش الم یأتك نذیر * بیتك شرحنده مرور قیلدی وبرمقدار دخی بشنجی دفترده روباه وشیر حكایه سنده مسطور اولدی اول محللرده طلب اولنه (م ی) این سخن پایان ندارد آن فریق * بر كرفتند از پی آن درطریق * بر درخت كندم منهی زدند * از طویلهٔ مخلصان بیرون شدند * چون شدند ازمنع ونهیش كرمتر * سوی آن قلعه برآوردند سر) بوذكر اولنان معارفه متعلق سوزلر پایان طوتمز حاصل كلام اول فریق اول منهی وممنوع اولان قلعه دن اوتری طریق طوتدیلر واول قلعهٔ هشربا جانبنه سیر وسفر ایتدیلر واكا داخل اولمق ایچون كندیلر كویا منهی اولان درخت كندم اوزره كندیلرینی اوردیلر مخلصلر طویله سندن بیرون اولدیلر یعنی حق تعالی حضرتلری آدم علیه السلام ایله حوایی شجرهٔ كندمه تقرب ایلمزدن (فلا تقربا هذه الشجرة فتكونا من الظالمین) دیو نهی ایلدكدنصكره انلر منهی اولان شجرهٔ كندمه كندیلرینی اوردیغی كبی بونلر دخی شجرهٔ كندم كبی منهی عنه اولان قلعهٔ هشربا اوزره كندیلرینی اوردیلر ومخلص اولنلرك مقام ومرتبه سندن طشره اولدیلر چونكم اول ناصح اولان پدرلرینك منع ونهیندن كرمتر اولدیلر وموالع اولوب رغبت قیلدیلر اول قلعه جانبنه باش یوقاری كتوردیلر وكندیلرینی آخر اول قلعه یه یتوردیلر ❁ مثنوی ❁ برستیزه قول شاه مجتبی * تابقلعهٔ صبرسوز وهشربا * آمدند ازرغم عقل پندتوز * درشب تاریك بركشته زروز) مجتبی اولان وبركزیده كلان شاه پرانتباهك قولنك عناد وخلافی اوزره صبرسوز وهشربا اولان قلعه یه دك پند ونصیحت جمع ایدیجی وحكمت وموعظت سویلیجی عقلك رغمندن اوتری كلدیلر كیجه قرا كولكنده روزدن رجوع قیلدیلر یعنی روز كبی اولان عقل نفیسك پند ونصیحتنی قویوب اكا رغما شب تاریك كبی اولان نفسلرینك هواسنه اویوب اول حالده قلعهٔ ذات الصور جانبنه كلدیلر واكا واصل اولدیلر ❁ مثنوی ❁ اندران قلعهٔ خوش ذات الصور * پنج در در بحر وپنج سوی بر * پنج ازان چون حس بسوی رنك وبو * پنج ازان چون حس باطن رازجو) اول ذات الصور اولان خوش قلعه ده بش قپو برجانبنه وبش دخی بحر جانبنه ایدی شول وجود انسانه بكزر ایدیكه اول بش بابدن هر بری حس صوری كبی رنك وبو جانبنه ایدی واندن بش قپو دخی حس باطن كبی رازجو ایدی یعنی انسانك وجودنك بش حس باطنی اولوب هر بری رازجوی بحر معنا اولدیغی كبی اول قلعه نك دخی بحر جانبنه بش قپوسی وارایدی بحرك رازنی واحوالنی طلب ایلیجی واول قلعه نك برجانبی دخی حواس خمسهٔ ظاهره كبی بش قپوسی وارایدی اول بش قپودن انك قومی چیقوب بوزمینده رنك وبویی تماشا ایدرلردی ❁ مثنوی ❁ زان هزاران صورت ونقش ونكار * می شدند

ازسو بسو خوش بی قرار * اول هزاران صورت ونقش ونكاردن برجانبدن برجانبه خوش بی قرار اولدیلر خوش بی قرار كنديلر ديمك دخی وجهدر يعنی اول ذات الصور اولان قلعه‌نك ايچنده اولان نيجه بيك صورتلردن ونيجه بيك نقشلردن ونكارلردن حظ الوب بونلرك سيرندن اوتری برجانبدن برجانبه خوش بی قرار كنديلر و نقوش و صور سيرنه اشتغال ايدوب طرف بطرف سير ايتديلر اول قلعهٔ ذات الصوردن مقصود حالا بودنيادر كه عقل وروح وقلب شهزاده‌لری بونك ايچنه كلدكدنصكره بونده اولان نقوش وصورك سير وتماشاسندن بی قرار اولورلر وبورنك وبونك مست وحيرانی قالورلر ﴿ مثنوی ﴾ ازقدحهای صوركم باش مست * تانكردی بت تراش وبت پرست * ازقدحهای صوربكذر مئيست باده در جامست ليك ازجام نيست * سوی باده بخش بكشا پهن فم * چون رسد باده نيايد جام كم) صور قدحلرندن آزمست اول تا كم بت يونيجی و بته طاپیجی اولميه سن بوعالمده اولان صورتلر فی المثل كاسه‌لر كبيدر وهر برصورتك وجودنده موضوع اولان حسن وملاحت وجمال و بهجت وطراوت ولطافت و بونلر امثالی اولان صفت وحالت كه سبب حيرت عقول و باعث سكرت نفوس وقلوبدر پس باده كبی اولور ايمدی ای مؤمن بوصورت اشخاص قدحلرندن زنهار مست اولمه كور تاكم بت يونيجی وبته طاپیجی اولميه سن كه صورتدن بربته كوكل ويرمك واندن مست اولوب آنك صانعندن غافل قالمق وآنك خالقنك امرنه مخالفت قيلمق معناده بت يونمق و بته طاپمقدر كه (افرأيت من اتخذ الهه هواه) آيت كريمه‌سی بومعنايه دلالت ايلر اكر عاقل ايسك صور ونقوش قدحلرندن طورمه كچ نعم اكرچه باده جامده در ليكن جامدن دكلدر عاشق ايسك آنی بی جام ايچ يعنی اكرچه سنی مست وسرخوش ايليجی حسن وجمال ولطف وكمال و بونلر امثالی اولان خصال صورت جامده كورينور اما اول صورجامندن حاصل دكلدر بلكه ساقی حقيقينك تجليسندن وآثار وصفاتندن صورت جامنده حاصل اولور وعارف آنی بيلور ايكن غافل آنی صورتدن صانور اكر عارف ايسك باده بخش اولان ساقی حقيقی جانبنه دهان جانكی واسع اچ چونكم سكا بادهٔ جانی وشراب روحانی كه كاسه اكسك اولمز مقصود برحظ ولذت و برذوق وحلاوتدر اكر اول ذوق ولذت بی صورت كلسون واكر صورت واسطه‌سيله حاصل اولسون چونكم اول ذوق ولذت سكا حق جانبندن حاصل اوله اكا برجام بولنور ديمك اولور ﴿ مثنوی ﴾ آدما معنیٔ دلبندم بجوی * ترك قشر وصورت كندم بكوی * چونكه ريكی آرد شد بهر خليل دان كه معزولست كندم ای نبيل) ای آدم بن دلبندك معناسی ام استه ای آدم بن معنیٔ دلبندم ديمك دخی وجهدر قشری وصورت كندمی ترك ايله چونكم

بوريك خليلدن اوتری اون اولدی بيل كه ای نبيل كندم معزولدر نبيل عظيم وجسيم معنالرينه‌در آدمدن مراد بونده آدم زاده‌در وكندمدن مراد مطلق مشتهای نفسانيدر وآدمه نسبتله خوب واقع اولمشدر وتوضيح معنی بويله ديمك كلمشدر كه الله تبارك وتعالی حضرتلری انبيا واولياسی لسانندن آدم اوغلنه سرحقيقتی بوكونه تعليم وافهام ايدوب بيوررلر ای آدم اوغلی هرنقدر دلبند و آرايسه و هرنقدر كوكل باغليجی وروح الچجی شيلر وارايسه لابد بن آنك سری و معناسی ام دلربا اصل بنم بنی طلب ايله سنك مشتهای نفسك فی المثل پدرك آدمك ميل ايلديكی صورت كندم كبيدر اول كندمه اول آدمی مايل ايدن وآنك قلبنی اول كندم جانبنه جذب ايلين خود فی الحقيقه بنم پس سن هم كندی مشتهای نفسكی صورت كندم كبی فرض ايله و بوقشری وصورت مشتهای نفسی ترك ايله وهرشيده همان بكا ناظر اول كه دلبندك ودلرباك همان بنم ديمك اولور (بيت) كجا شهوت دل مردم ربايد * كه حق كه كه ز باطل می نمايد * مؤثر حق شناس اندرهمه جای * زحد خويشتن بيرون منه پای * چونكم حضرت خليل عليه السلامدن اوتری رمال بيابان لطيف اون اولدی ای اولكسه بونی بيل كه صورت كندم معزول اولدی كندمدن مراد اون اولمق وقوت وغدای جان اولمق ايدی چونكم حق تعالی بغدايسز سزه اون ويرمكه واونسز جان وتنه قوت وغدا اير كورمكه قادر اوله پس عارف بوصورته اعتبار ايتميوب هرشيده مؤثر حقيقی اولان حق تعالی حضرتلرنی كورر وهمان آنك طالبی اولور ورمالك اون اولمسنك قصه‌سی برقاچ يرده مرور ايلمشدر تكراره حاجت يوق ﴿ مثنوی ﴾ صورت ازبی صورت آيد در وجود * همچنان كز آتشی زادست دود) صورت وجوده بی صورتدن كلور انجلين كه دود برآتشدن طوغمشدر يعنی نه قدر صورت وارايسه بوصورتلرك جمله‌سی صورتسز اولان عالمدن وجوده كلمش وظهور قيلمشدر انجلين كه برآتشدن دخان طوغمشدر بوصورتلر دخان وعالم معنی كبيدر دخان آتشدن نيجه طوغرايسه صورت عالمی دخی بی صورت اولان مصوردن اويله طوغر ﴿ مثنوی ﴾ كمترين عيب مصوردر خصال * چون پياپی بينيش آيد ملال) مصور و منقش اولان شيلر كه خصالده كمترين عيبی چونكم آنی پياپی كوره‌سن ملال كلور يعنی بومصور ومنقوش اولان اشيانك عالم صورته نسبتله عيبنی كوره‌سن واكا متصل نظر ايركوره‌سن اندن سكا ملالت وسآمت كلور زيرا كثرت مشاهده قلت حرمته سبب اولور ﴿ مثنوی ﴾ حيرت محض آردت بی صورتی * زاده صد كون آلت از بی آلتی) اما بی صورتلك سكا حيرت محض كتورر صد كونه آلت برآلتسزدن طوغمشدر بی آلتيده اولان باوحدت ايچونده ربی صورتيده اولان يامصدريه اولمق مناسبدر

وتقریر کلام بویله دیمك اولور که چونکم سن برصورتی چوق کوره سن سکا اندن
ملال کلور اما صورتسز اولان حضرته هرنه قدر ناظر اولسك و بی صورت اولان
عالمی هرنه قدر مشاهده قیلسك سکا حیرت محض کتورر وسندن ملالت وسآمتی
کیدررر وسنی ذوق دائم ومست وهائم مرتبه سنه یتورر نیجه یوز بیك آلات واسباب
برآلتسز اولان صانعدن طوغمش وماده ومدته محتاج اولمین خالق بیچوندن
ظهوره کلمش ﴿ مثنوی ﴾ بی زدستی دستها بافدهمی * جان جان سازده مصور
آدمی * آنچنان کاندر دل از هجر ووصال * میشود بافیده کونا کون خیال)
السز لکدن اللر اورر همیشه جان جان مصور آدمی دوزر انجلاین کوکل ایچره
وصالدن وهجراندن کونا کون خیال اورلمش اولور یعنی بی دستلك عالمندن که انده
اصلا ال وآلت یوقدر اول صانع قدیم دستلر وجارحه‌لر اورر همیشه صنعتلر اشلیجی
دستلری و بازولری بی آلت ایجاد ایدوب وجوده کتورر اول جانك جانی بی آلت
آدمی زاده بی مصور دوزر واکا بویله قد وقامت وخد وصورت ویریر واحسن
تقویم اوزره خلق ایدوب مرتبهٔ کماله ایرکورر اول بی دستلك عالمندن اللرك وقوللرك
اورلمسی وظهوره کلمسی فی المثل اکا بکزرکه کوکل ایچره برنسنه‌نك هجراندن کونا
کون خیال اورباور وکذلك برشیئك وصالندن هم کونا کون خیال ظهوره کلور
وحقیقتده قلب ایچره بوانواع خیالاتی خلق ایلین حضرت حقدر هجران ووصال
بوانواع خیالاتك وجودنه اورته لقدر برآلت ملاحظه در اما مؤثر اثره بکزه‌مك
احتمالی یوقدر ﴿ مثنوی ﴾ هیچ ماند این مؤثر بااثر * هیچ ماند بانك ونوحه
باضرر) هیچ برمؤثر اثره بکزرمی هیچ بانك ونوحه ضرره بکزرمی اثردن مراد
مثلا کونا کون خیال ومؤثردن مراد هجر ووصالدر وبانك ونوحه دخی اثر وضرر
مؤثردر لکن بونلر مؤثر مجازیدر ومؤثر حقیقی الله تعالیدر یعنی فی المثل وصال وهجران
وضرر وزیان مؤثرلردر هجران ووصالدن نیجه کونه خیال طوغر وضرر وزیاندن دخی
فریاد ونوحه ظهور ایلر اما هیچ بو اثرلره نظر ایله کندی مؤثرلرینه بکزرمی بومقرردر که
بکزه‌مزلر کذلك جمیع مصنوعات صانع قدیمدن ظهوره کلمش وانك آثاری اولمشدر
اما بو اثرلر هیچ مؤثره بکزه‌مزلر نته کم بانك ونوحه ضرر وزیانه بکزه‌مزلر
﴿ مثنوی ﴾ نوحه را صورت ضرر بی صورتست * دست خایند از ضرر کش
نیست دست) نوحه ایچون صورت واردر وضرر بی صورتدر ضرر دیده اولنلر
ضرردن اوتری اللرین چیترکه اول ضررك الی یوقدر بو بیت اثرك مؤثره
بکزه‌مدیکنی واثرك صورتی اولوب مؤثرك بی صورت و بی دست اولدیغنی طالبه تفهیم
ایچون مثل موقعنده دیمشدر فی الحقیقه برآدمه برضرر کلسه اول آدم اول ضرردن
اوتری نوحه وفریاد قیلسه اول نوحه وفریادك ظاهر ومسموع اولمسی اعتباریله

صورتی اولور اما آنك قلبنه تأثیرایلین ضرر وزیانك صورتنا الی یوقدر پس اول
ضرر وزیانك بی صورت اولمسی انجق بی دست اولمسندن عبارتدر بوخسه مجرد
بی صورت اولمسندن عبارت دکلدرکه اکثر ضرر وزیانك خود صورتی واردر مثلا
نقصان اموال وهلاك زرع وضرع وموت خیل وبغال کبی لکن بوضررلرك الی
یوقدرکه ضرر دیده اولان کمسه‌یی نوحه وفریاده کتوره بواعتبارله ضرر بی
صورت اولمش اولور ومصرع ثانیده کش نیست دست دیملری بومعنایی تأیید
قیلاور چونکم ضرر بی صورتست دیمکله ضررك بی دست اولمسنی مراد ایلدیلر
بومثل من وجه نالایق اولدیغیچون بیوررلر ﴿ مثنوی ﴾ این مثل نالایقست ای
مستدل * حیلهٔ تفهیم را جهد المقل) ای مستدل بومثل من وجه لایق دکلدر
نهایت حیلهٔ تفهیم ایچون جهد المقل درجهد طاقته ومقل فقیره وقلیل البضاعه
اولان کمسه‌یه دیرلر جهد المقل فقیرك طاقتی یتدیکی قدر و یردیکی نسنه‌یه دیرلر
وتوضیح معنی بویله دیمك اولورکه بز مقصدمز اثری نوحه وفغانه ومؤثری ضرر
وزیانه تمثیل ایدوب نوحه‌نك صورتی واردر وضرر بی صورتدر دیمش ایدك
وبوندن مراد آثارك باصورت اولمسنی ومؤثرك بی دست و بی آلت اولمسنی مراد
ایلمش ایدك ایمدی ای مستدل بومثل بوخصوصده من وجه نالایقدر شو اعتبارله که
اکثر ضرر وزیان خودهب صورتده در وضرر کلسه اول ضرر کوریور بووجهدن
بومثل نالایقدر اما ضرر وزیان بی دست و بی آلت برکمسه‌نك قلبنه تأثیر ایدوب
آنی نوحه وفریاده کتوردیکی اعتبارله لایق اولور طالبه حیلهٔ تفهیمدن اوتری
فقیرك طاقتی یتدیکی بوقدردر بونی معذور طوترسن و بوندن مقصود همان
بی دست وبی صورت اولان ضرر وزیانك اثری ظاهر ایکن کندینك باطن اولمسنی
طالبه تفهیم ایلمك ایچون بونی برخوش فهم ایدرسن (م ی) صنع بی صورت
نکارد صورتی * تن برویدباحواس وآلتی * تاچه صورت باشد آن بروفق خود *
اندر آرد جسم را درنیك وبد) بی صورت اولان صنع الهی برصورت یازر بعض
نسخه‌لرده نکارد یرینه بکارد واقع اولمشدر برویدلفظنه لایق ومناسب اولان
هم بودر بونسخه اوزره معنی بی صورت اولان صنع الهی بوعالم شهادته برصور
تخمنی اکرهماندم تن حواس وبرآلتله بتر واعضا وجوارحله وحواس وقوا ایله
برجسم شجرکبی کلوب ظهور ایدرتاکم اول صنع الهینك اکدیکی صورت لوح
قضاده نه کونه صورت اولدیسه اول صورت کندینك وفق واستعدادی اوزره
جسمی نیك وبده کتورر اکر اول صورت معنوی نیك ایسه جسمی نیکه کتورر واکر
بد ایسه جسمی هم بده کتورر الحاصل اول اوح میانده نقش اولان صورت هرنه
کونه صورت ایسه کندینك وفق ومقتضاسی اوزره بوعالم اجسامده جسمی اکا

کوره تحریك ایلر (م ی) صورت نعمت بود شاکر شود * صورت مهلت بود صابر شود * صورت زخمی بود بالان شود * صورت زخمی بود نالان شود * صورت شهری بود کیرد سفر * صورت تیری بود کیرد سپر * صورت خوبان بود عشرت کند صورت غیبی بود خلوت کند * صورت محتاجی آردسوی کسب * صورتی بازووری آرد بغصب) مثلا صورت نعمت اولسه اول انك جسمی شاکر اولور یعنی منعمه حمد وثنا ومیل ومحبت وخدمت وطاعت قیلورا کر مهلت صورتی اولورسه صابر اولور یعنی مراد اولان نعمت آله کلمزسه صورت باغلمزو بلکه مهلت صورتی کور ینورسه بالضروری صابر اولور اکر بررحم صورتی اولورسه بالان اولور اکر برزخم صورتی اولورسه نالان اولور بالان بالیدن لفظندن صفت مشبهه‌در اوزایجی ونشو ونما بولیجی معناسنه‌در یعنی اکر مؤثر حقیقی جانبندن انسانه بررحم وشفقت صورتی کورینورسه اول انسانك جسمی اوزایجی ونشوونما بولیجی اولور واکر برزخم صورتی اولورسه اغلیجی وناله ایلیجی اولور اکر برشهر صورتی اولورسه جسم انسانی سفر طوتر اکر برتیر صورتی اولورسه سپر طوتر یعنی مؤثر حقیقی طرفندن برشهرك صورتی برکسه‌نك قلبنه کلوب تأثیر ایلرسه اول کمسه‌نك جسمی اول شهر جانبنه سفر ایدر واکر مؤثر حقیقی طرفندن برتیر صورتی کورینورایسه جسم اکا مقابل سپر طوترا کر خوبلر صورتی تأثیر ایلرسه عشرت ایلر اکر غیبه منسوب صورت اوله خلوت ایلر یعنی برکسه‌نك قلبنه غیب اولمغه منسوب برصورت کلسه وانك درونه تأثیر قیلسه اول کمسه ناسدن خلوت اختیار ایلر محتاجلك صورتی جسمی کسب جانبنه کتورر بازوورلك صورتی غصبه کتورر یعنی برکسه‌نك درونده محتاجلك صورت باغلسه وانك قلبنه تأثیر قیلسه اول صورت فکر انك جسمنی کسب وکاره کتورر وبرکسه‌نك قلبنده بازوورلك صورت باغلسه وقویلك وزورآورلك انك درونه تأثیر قیلسه بو بازوورلك صورتی انی بعض ضعیفك مالنی ومتاعنی غصب ایلمکه کتورر برکسه‌یی غصب ایلر کوره سن انك لوح ضمیرنده بازوورلك وزورآورلك صورتی واردر بونی بیل وبرکسه‌یی دخی کار وکسبه مشغول کوره سن انك درونده احتیاج صورتی واردر بونی دخی اثردن مؤثره بویله استدلال قیل کذا وکذا الی غیرالنهایه (م ی) این زحدو واندازها باشد برون * داعی فعل ازخیال کونه کون * بی‌نهایت کیشها وپیشها * جمله ظل صورت اندیشها) بوحددن واندازه‌لردن بیرون اولور کونا کون اولان خیالدن فعلك داعیسی وتقدیر کلام کوناکون اولان صور خیالیه‌دن داعی فعل وعمل اولان بوصور حدلردن واندازه‌لردن خارجدر دیمك اولور یعنی زمین قلبه حق تعالی هرنه کونه صورت ذهنیه تخمنی اکسه

ولوح خیاله هرنه کونه صورت مقصودی تحریر ایتسه اولدر ونده اولان صورت خیالیه جسمك فعلنه داعی اولور وجسم اول صورته موفق حرکت وعمل قیلور بوصورت خیالیه ایسه حدو اندازه‌دن بیرونددرکه خیالاتك انواعی واصنافی چوقدر وبرکسه‌نك درونده اولان خیال واندیشه سنك صورتنی جسمنك فعلندن وعملندن بیلك وحرکت جسمانیه سندن صورت فکریه سنه استدلال قیلمق ممکن وقابلدر زیرا البته اثر مؤثره دلالت ایلیجیدر پس نهایتسز کیشلرو پیشه‌لر جمله سی اندیشه‌لر صورتنك سایه سیدر یعنی بو عالم شهادتده سن نقدر مذهبلر کورر ایسك ونقدر صنعتلره وحرفتلره نظر ایدر کورر ایسك بو جمله سی درونده اولان اندیشه‌لرك صورتلرینك سایه‌لری واثرلریدر هرکسك صنعتندن اندیشه سنك نه مرتبه‌ده ونه صورتده اولدیغنی بیلك قابلدر وهرکسك مذهبندن وکیشندن صورت فکریه سنه استدلال ایلمك هم ممکندر ❊ مثنوی ❊ براب بام ایستاده قوم خوش * هریکی را بر زمین بین سایه‌اش * صورت فکرست بربام مشید * وان عمل چون سایه برارکان بدید * فعل برارکان وفکرت مکتتم لیك درتأثیر ووصلت دو بهم) مثلا برطامك کنارنده برقوم خوش طورمشلر انلرك هر برینك زمین اوزره سایه سنی کور که انلرك زمین اوزره اولان سایه‌لری هم متعدد وهم متفاوتدر کذلك صورت فکر عالی ومحکم اولان طام اوزره طورمشدر لکن اول عمل سایه کبی ارکان اوزره بدید وظاهردر مشید عالی ومحکم معناسنه‌در یعنی صور فکریه طام اوزره طوران قوم کبیدر وبوارکان اعضا اوزره ظاهر اولان اعمال وافعال صور فکریه‌نك ظلالی کبیدرکه ارکان اوزره ظاهر اولان اعمالدن صور فکریه‌نك نه کونه اولدیغنه استدلال ایلمك قابلدر فعل ارکان اوزره ظاهر وفکرت باطنده مکتتم ومخفیدر لیکن وصلنده وتأثیرده ایکیسی بری بریله جمعدر زیرا صورت فکریه مؤثر وعمل ارکان انك اثریدر اثر مؤثردن جدا دکل بلکه معناده بری برینه متصلدر (م ی) آن صور در بزم کز جام خوشیست * فائده او بی خودی و بیهشیست) بزمده اولان صورتلر که خوشلق جامندندر انك فائده سی بیخودلق و بیهوشلقدر یعنی شول صورتلرکه خوشلق جامندندر بزم صفاده حاصل اولدی اول صورتلرك نتیجه وفائده سی بیخود اولمق و بیهوشلق مرتبه سنی بولمقدر ❊ مثنوی ❊ صورت مردو زن ولعب وجماع * فائدش بیهوشی وقت وقاع * صورت نان ونمك کان نعمتست * فائدش آن قوت بی صورتست) مردك وزنك وملاعبه وجماعك صورتی بو صورتك فائده سی واثری وقاع وقتنك بیهوشلغیدرکه وقت جماعده اولان ملاعبه‌نك ومردوزنك اجتماعنك اثری اول حینده اولان بیهوشلق اولور واول صورت اجتماعیه مؤثرو بوذوق

و بهشتی انك اثری اولور بعض مؤثر خفی ومستور اولوب انك اثری ظاهر واشكار اولدیغی كبی بعض اثر دخی واردر كه مخفی ومستور در وانك مؤثری ظاهرواشكارا در مثلا شول صورت نان ونمك كه اول نعمتدر انك فائده واثری اول بی صورت اولان قوت بدنیه در نان ونمك مؤثر صوری وقوت بدنیه اثر مخفیدر ﴿ مثنوی ﴾ در مصاف آن صورت تیغ وسپر * فائده ش بی صورتی یعنی ظفر * مدرسه وتعلیق وصورتهای وی * چون بدانش متصل شد كشت طی) مثال آخر مصافده یعنی حرب وقتال ظفرلرنده اول صورت تیغ وسپرانك فائده واثری صورتسزلك یعنی ظفردر یاوحدت ایچون اولوب انك فائده سی بر صور تسز كه مراد اندن ظفردر دیمك هم وجهدر وكذلك مدرسه ومدرسه یه جسمی تعلیق ایلمك وانك صورتلری مثلا كتاب یازمق وكتاب مطالعه قیلمق ومدرسك او كنده كتاب اوقومق كبی چونكم بو صورتلر دانشه متصل اولدی اول صورتلر طی اولدیكه اول صورتلردن مراد ونتیجه علم ایدی چونكم علم حاصل اولدی اول صورتلر منطوی اولدی ﴿ مثنوی ﴾ این صور چون بندهٔ بی صورتند * پس چرادر نفی صاحب نعمتند * این صور دارد زبی صورت وجود * چیست پس برموجد خویشش جحود * خوداز ویابد ظهورانكار او * نیست غیرعكس خود این كار او) بو صورتلر چونكم بی صورتك بنده سی دررلر پس نیچون بونلر صاحب نعمتك نفینده دررلر یعنی بو صورتلر چونكم منعم حقیقی اولان پادشاهك مخلوق و بنده سیدررلر پس بونلر نیچون صاحب نعمت اولان منعملرینك نفینده اولورلر ونفی اله قیلورلر وغیرك خدمت وعبادتنه مشغول اولورلرنته كم سوفسطائیه حقیقت اشیانی نفی ایدرلر ودهریه حضرت خدایی نفی ایدرلر مع هذا بو صورتلر جمیعا بی صورت اولان موجد حقیقیدن وجود طوتر و بوجمله صورقتی ظاهر دركه وجود وحیات وقیامی كندی موجدندن اخذ ایدر پس كندی موجدنه بو انكار ومخالفت ندر خود نظر حقیقت ایله نظر اولنسه اول صورتلرك انكاری ظهوری اول موجد وصانعدن بو اور عكسدن غیری دكلدر خود اول صورتلرك بوكاری یعنی سنكه بر نیجه صورتلرده مثلا انكار كوره سن خود اول صورتلرك انكاری ظهوری اول خدادن بواور اول صورتلرك بوكونه كاری وكرداری عكسدن غیری دكلدر كه هر منكرك وجودنده اولان انكاری خلق ایلین حق تعالی حضرتلریدر پس منكرك وجودنده اولان انكاری حق تعالینك خلق ایلمسنك عكس واثری اولور وحق تعالینك خلقی وایجادی هم انك علمنه وارادتنه موافق اولور پس هركسك بنای وجودنده موجود اولان اكر اقرار واكر انكار هرنه ایسه اول صانع قدیمك علم وارادتنك عكسی واثری اولور

﴿ مثنوی ﴾ صورت دیوار وسقف هرمكان * سایهٔ اندیشهٔ معمار دان * كرچه خود اندر محل افتكار * نیست سنك وچوب وخشتی آشكار) مثلا دیوارك صورتنی وهرمكانك سقفی معمارك اندیشه سنك سایه سی بیل بهرحال خانه نك سقفی ودر ودیوارنك صورتی معمارك علم واندیشه سنك عكس واثریدر اكرچه خود افتكارك محلنده سنك وچوب و برخشت آشكارا دكلدر یعنی معمار خانه یی وخانه نك در ودیوارنی افتكار وتصور ایلدیكی محلده آشكارا سنك وچوب و برخشت یوقدر لكن اول افتكار وتصورك نتیجه سی سنك وچوب وخشتك بری بری اوزره ترتیب اولنمسی و بنا قیلنمسی اولور چونكم بو مثل معلوم اولدی ﴿ مثنوی ﴾ فاعل مطلق یقین بی صورتست * صورت اندر دست او چون آلتست * كه كه آن بی صورت از كتم عدم * مر صوررا رونماید از كرم * تامدد كیرداز وهرصورتی * ازكمال وازجمال وقدرتی) پس فاعل مطلق یقینا بی صورتدر كه اول فاعل حقیقینك اصلا برشكل وصورتی یوقدر كه اول جسم وجسمانی دكلدر وصورت انك دست قدرتنده آلت كبیدر كاه كاهی اول بی شكل و بی صورت اولان پادشاه كتم عدمدن صورتلر كرمندن یوز كوستربونده اولان رویدن مراد وجه صفت الهیدر كه مابعدنده اولان بیت دخی بو معنایی مؤید اولور یعنی بعض وقت اولور كه اول شكل وصورتدن منزه ومقدس اولان فاعل حقیقی كتم عدمدن انك وجه صفاتنی كورمكه قابل ومستعد اولان عالملرك وعارفلرك صورتلرینه كمال كرمندن یوز كوستر تاكم هر برصورت انك كمالندن وجمالندن وقدرتندن برمدد طوته وهركس استعدادی قدر انك صفاتندن براثر اخذایده هركس كندیده اولان قدرتی وقوتی وكمالی وجمالی و بونلر امثالی اولان خصالی انك اوصاف علیه سندن المشدر واول فاعل حقیقی هركیمه بو صفتلرله یوز كوستردی ایسه اول كمسه كندی وجودنده اولان صفتلری همان اول جمیل الصفات اولان پادشاهدن بیلشدر ﴿ مثنوی ﴾ باز بی صورت چو پنهان كرد رو * آمدند از بهر كدر رنك وبو * صورتی از صورتی دیكر كمال * كر بجوید باشد آن عین ضلال) كیرو بی صورت اولان فاعل حقیقی چونكم وجهنی پنهان ایتدی اول وقتده صورتلر احتیاجدن اوتری رنك و بویه كلدیلر یعنی چونكم شكل وصورتدن منزه ومقدس اولان خدای متعال وجه وصفاتنی صورتلردن نهان ایلسه اول حینده اكثر صورتلر احتیاجلرندن اوتری رنك و بویه كلورلر واسباب وآلاته عرض احتیاج قیلورلر فی المثل بر صورت بر غیر صورتدن اكر كمال استرسه اول عین ضلال اولور شو اعتبار ایله كه اول بر آخر صورت حد ذاتنده هم عاجز وفقیر ومحتاجدر واصلا بر كمسه یه اول برشیٔ

ویرمکه وبرکسه یی کاله ایرکور مکه قادر دکلدر وحقیقتده کامل ومکمل ومانع ومعطی وضار ونافع همان حق تعالیدر پس برکسه مکمل حقیقی یی قویوب کندی کبی برعاجز صورتدن کمال ایستسه واکا عرض احتیاج ایلسه اول عین ضلال اولور ❊ مثنوی ❊ پس چه عرضه میکنی ای بی هنز * احتیاج خود بمحتاج دکر * چون صور بنده است بریزدان مکو * ظن مبر صورت بتشبیهش مجو) چونکم فاعل حقیقی ومکمل معنوی ومانع ومعطی همان حق تعالی حضرتلریدر پس ای بیهنر وای بد کوهر کندی احتیاجکی برمحتاج آخره نیچون عرض ایلرسن اول محتاج دیکر نیه قادردر که سندن احتیاجی دفع ایلیه اول کندی نفسندن احتیاجی دفع ایلمکه قادر دکلدر پس اکر عرض احتیاج ایلرایسک اصلا احتیاجی اولمین غنی مطلقه وقادر وقوی اولان حضرت حقه ایله تاکم سندن اول احتیاجی دفع ایلیه وسنی غنی اولمق مرتبه سنه ایرکوره چونکم صورتلر بنده ومخلوقدر آنی یزدان حضرتلرینه سویلمه اکا صورت ظن ایلمه آنی تشبیهده استمه یعنی چونکم بوصور محسوسه فی الحقیقه بنده ومحتاجدر اول صور محسوسه یی یزدان حضرتلرینه اطلاق ایلمه وآنك صورتی واردر ظن ایلمه وآنی تشبیه مرتبه سنده دیلمه که اول پادشاه مطلق شکل وصورتدن منزه ومقدسدر واصلا آنك مثلی وصورتی یوقدر نته کم (لیس کمثله شیءٌ وهو السمیع البصیر) بیورمشدر اکر بوراده برسؤال اولنورسه بویله دیوکه محققلر حضرت قرآنده بی معنی وزائد اصلا برحرف یوقدر بهر حال زائد شکلنده اولان حروفك هر بری برمعنایه اشارت اولور وبرنکته یی افاده قیلور دیمشلردر اویله اولیجق کمثله ده کاف مثل معناسنه اولور پس بوندن اثبات مثل لازم کلور وبوآنك مثلنك مثلنی نفی قیلور آنك مثلنی دکل بوکا جواب نه در اصل جواب بوکه جواب نقش فصوصه اولان شرحمزده فص ادریسیه ده در وبرمقدار دخی جلد ثانینك اوائلنه قریب که مشبه را موحد بیتلرینك شرحنده تحریر اولنمشدر وبعض محلده دخی مناسبتله تحقیق قیلنمشدر اما بونده اجمالا جواب شیخ اکبر قدس سره العزیز حضرتلرینك فتوحاتده یازدقلری اوزره اولدرکه اکر کاف زائد اولمز ایسه مثلدن مراد انسان اولور ومعنی انسانك مثلی یوقدر دیمك اولور (وان الله خلق آدم علی صورته) حدیث شریفی حق تعالی انسان کاملی کندی صورتی اوزره خلق ایتدیکنه دلالت قیلور وصورتدن مراد بونده صفت اولور پس بو حدیث شریف (ان الله خلق آدم علی صفته) دیمك معناسنی افاده قیلور پس انسان کامل صفتده حق تعالینك صفتنه مماثل اولور وشرع شریفده بوحدیث شریفك موجبنجه حق تعالی یه صورت اطلاقی جائز اولور لکن صورتی صفت معناسنه تأویل ایتمك طریقیله پس مؤمن حق تعالی حضرتلرینی بوصورت محسوسه دن

تنزیه ایلمك وانی بی شکل وبی صورت بیلمك کرکدر نته کم بو معنایه اشارت ایدوب بیورورلر ❊ مثنوی ❊ در تضرع جوی ودر افنای خویش * کز تفکر جز صور نایدبه پیش * ورز غیر صورتت نبود فره * صورتی کان بی توزاید در توبه) حق تعالی حضرتلرینی اکر استرایسك تشبیه وصورتده استمه بلکه تضرعده وکندیکی افنا ایلمکده استه زیرا تفکردن ایلرویه صورتلردن غیری کلمز یعنی اکر حق تعالی حضرتلرینی تصور وتفکر ایلمکله استیه سن لابد قلبك اوکنه صورتلردن غیری نسنه کلمز بهر حال یا صورت خیالیه ویاخود صورت حسیه کلور که قوت فکریه وقوت خیالیه نك عالم محسوساتك وعالم خیالاتك وراسنده اولان لامکان عالمنه سیر وپرواز قیلمسی یوقدر پس اکر حق تعالی یی استرایسك آنی تضرع ونیاز ایلمکده ودخی نفی خواطر قیلمقده وکندی وهمی ومجازی اولان وجودکی افنا ایلمکده استه که آنك استمسنك طریقی بودر یوخسه تصورات ذهنیه وترتیب مقدمات نظریه دن طوغمز الا انجق صور فکریه وخیالیه اول پادشاه مطلق ایسه صورت فکریه وعقلیه دن منزه ومقدسدر واکر سکا صورت غیریدن زیاده لك اولمیه برصورتکه اول سنسز طوغرسنده بکدر یعنی واکر فرضی ای مرد عاقل سکا صورت فکریه وصور علیه دن غیری زیاده لك بلکه سن زیاده لکی وفضیلتی همان صور عقلیه دن بوله سن پس شول برصور عقلیه که سنك قلبکده اول سنك تفکر کسز وتصور کسز طوغرسنك تصنعکسز حضرت حق جانبندن کلوب سنك قلبکده صورت باغلر اول صورت عقلیه بهتردر وسنك کندی فکرکله حاصل اولان صورت فکریه دن اول سکا اولی ونافعتردر ❊ مثنوی ❊ صورت شهری که آنجا میروی * ذوق بی صورت کشیدت ای روی * پس بمعنی میروی تا لامکان * که خوشی غیر مکانست وزمان) برشهرك صورتنه که سن انده کیدرسن ای روی بی صورت اولان ذوق سنی چکدی روی بونده مکاندن قانیجی وسیراب اولیجی معناسنه در پس معناده لامکانه دك کیدرسن زیرا خوشلق زمان ومکانك غیریدر یعنی مثلا چون سن برشهرك صورتنه چکسك واول یرده اول شهرك صورتنی کورمك ایچون سیر وسفر ایتسك بهر حال اول شهرك صورتنه کتمکدن مرادك برذوق وخوشلقدر پس ای آب ذوقه وخوش آبه سیراب اولان کسه اکر نظر ایلسك سنی اول شهرك سیرنه بی صورت اولان ذوق ولذت چکمش اولور پس معناده سن بی صورت اولان ذوق جانبنه لامکان عالمنه دك کیدرسن زیرا خوشلق مکانده وزمانده دکلدر خوشلق اصل مکان وزمانك غیریسنده در ❊ مثنوی ❊ صورت یاری که سوی اوشوی * از برای مونسی اش میروی * پس بمعنی سوی بی صورت شدی *

کرچه زآن مقصود غافل آمدی * پس حقیقت حق بود معبود کل * کز پی ذوقست
سیران سبل) مثلا بر یارك صورتی که سن آنك جانبنه کیدرسن اکا مونسلکدن
اوتری کیدرسن یعنی بر یارك وغمکسارك جسم وصورتی جانبنه کیدرسن مونس
اولمقلقدن اوتری قصد وعزیمت ایدرسن واول مونسلك حد ذاتنده براس
وجدانیدر که معناده بولنور پس معناده سن بی صورت جانبنه کتدك ومعنی عالمنه
توجه ایتدك اکرچه اول مقصوددن غافل کلدك ایسه‌ده سنك مقصودك بر یارك
خود انسیتی ایسه معنی عالمنده برحالندرسن آنی صورتدن صانوب معنادن غافل
اولدك ایسه‌ده بنه سن حقیقتده بی صورت جانبنه ومعنی عالمنه کتمش اولورسن چون
بو مقدمه معلومك اولدی و بو قضیه‌دن مقصود سکا ظاهر اولدیسه پس حقیقتده
معبودك حق اولور زیرا سیران سبل ذوقدن اوتری اولور یعنی حقیقتده معبود
حقیقیدن غیری هیچ بر معبود یوقدر اکرچه صورتا معبود چوقدر کذلك (لاموجود
الا الله) مفهومنجه حقیقتده موجود حقیقی همان الله تعالیدر و (الطرق الی الله بعدد
انفاس الخلایق) قولنك موجبنجه الله تعالی حضرتلرینه طرق مختلفه وسبل متفرقه
عدد انفاس خلایق قدردر و بوجمله طرق مختلفه‌نك اقوبی وسبل متفرقه‌نك اعدلی
طریق توحید وصراط مستقیم درکه الله تعالی‌یه وصول بو اولور لکن طریق
مستقیمه سالك اولنلر سعادته ونعمته واصل اولورلر والله تعالیدن نعمت وسعادت
بولورلر وسبل متفرقه‌یه ذاهب اولنلر الله تعالیدن نقمت وشقاوت بولورلر وخشم
وغضب حقه مظهر اولورلر پس انلرك مآلی سعادت و بونلرك مآلی شقاوت اولور
و بونك تحقیق نقش فصوصه اولان شرحمزده فص هودیه‌ده مذکور ومسطور
اولمشدر انده طلب اولنه و بونده توضیح معنی بویله دیمك اولور که کل عابدك
معبودی و بوجمله ساجدك مسجودی حقیقتده حق تعالی حضرتلریدر که لا اله الا الله
کلمه سنك مفهومی اوزره فی الحقیقه معبود حقیقی همان اولدر واندن غیری شیلر
عبادته لایق ومستحق دکللردر وسبل متفرقه‌یه ذاهب اولان کمسه‌نك سیرانی بهرحال
بو ذوقدن اوتریدر واول ذوقك موجدی حق تعالیدر پس انلر اول ذوقك اکر
موجدندن غافل و بی خبر ایسه‌لرده بنه حقیقتده اول ذوقك خالقنه وموجدنه توجه
ایدیجی وعبادت قیلیجیلردر پس حقیقتده جمله‌نك معبودی حضرت حق اولور
وهر شیده تصرف قیلیجی وهر متحرك اولان شیئك ناصیه‌سنی آخذ اولوب انی
برجانبه تحریك ایدیجی فی الحقیقه همان الله تعالیدر کما قال تعالی فی سورة هود
(ما من دابة الا هو آخذ بناصیتها ان ربی علی صراط مستقیم * مثنوی * لیك
بعضی رو سوی دم کرده اند * کرچه سر اصلست سر کم کرده اند * لیك آن
سر پیش این ضالان کم * می دهد داد سری از راه دم) لکن بعضیسی یوزلرنی

دم جانبنه ایتمشلردر اکرچه سر اصلدر سری کم ایتمشلردر لیکن اول سر بو ضاللر
وکمراهلر اوکنده سرلك دادنی دم یواندن و یرر سردن مراد بونده معبود حقیقی
وعالم معنادر ودمدن مراد معبود مجازی وعالم صوری وسفلیدر که بو مجازی اولان
معبودلردر و بو عالم سفلی عالم معنایه ورب اعلایه نسبتله دم منزله سنده‌در
وحضرت خدا وعالم معنی فی المثل سر منزله سنده‌در وتقدیر کلام وتعبیر مرام بویله
دیمك اولور که هر طریقك نهایتی حضرت حقه منتهی اولور واکرچه کل عابدك
معبودی حقیقتده هم حضرت حق اولور لکن بعض طائفه یوزلرنی اسفله ایتمشلر و باطل
ومجازی اولان معبودلره عبادت وخدمت قیلمق سمتنه کتمشلردر اکرچه عبادت
وخدمت همان حضرت حقه لایق ایدی واول سر کبی اصل وغیریلر دم کبی
فرع و بی اعتبار ایدی اما بو بت پرستلر وحضرت حقدن غیریدن مستلر وانعام
و بهایمدن من حیث المرتبه اسفل و پستلر باشی کم وضایع ایتدیلر ورب اعلایی
قویوب رب ادنی ومعبود بی وفایه خدمت وعبادت ایلمك طریقنه کتدیلر لکن اول
باش معبود وشان شریفی جمله‌دن ارفع واعلی اولان مسجود بو کمراهلرك وضاللرك
اوکنده سفلی اولان صورت یوندن عالی اولان معبودلك وسر مرتبه سنده اولان
مسجودلك دادنی وفیض وعطاسنی بونلره و یرر و بو کمراهلره فیض و بخشایشی
بو دم منزله سنده اولان معبودلر یوزندن ایرکورر وتوضیح معنی مؤمن وموحد
اولنلر همان معبود حقیقی حضرتلرینه عبادت ایدرلر واستعانتی دخی همان اکا
حصر وتخصیص ایدرلر وهرنه قدر داد وعطا کلسه همان اندن بیلورلر ومانع
ومعطی وضار ونافع همان آنی مشاهده قیلورلر اما بو بت پرستلر وحضرت
حقدن غیریدن مستلر بهرحال بر نقش وصورته عبادت وخدمت قیلورلر پس اول
معبود حقیقی داد وعطاسنی بو کمراهلره دم مثابه سنده اولان معبودلر یوزندن و یرر
و بونلرمرادلرنی کندیلرك صورتنده اولان معبودلرندن ومخدوملرندن رجا قیلورلر
بونلره ارباب متفرقه صاحبلری دینور سجن دنیانك اهلی یا ظاهرده و یا باطننده
ارباب متفرقه صاحبی اولمقدن خالی اولمزلر اما موحد اولان عارفلر واحد قهاره
ورب اعلایه عبادت قیلمقدن بری کلمزلر (یا صاحبی السجن ءارباب متفرقون خیر ام الله
الواحد القهار) آیت کریمه‌سی اسان اشارتله بو مضمونه دلالت قیلور دیمشلر * مثنوی *
آن ز سر می یابد آن داد این ز دم * قوم دیکر پا و سر کردند کم * چونکه کم شد جمله جمله
یافتند * از کم آمد سوی کل بشتافتند) اول معبود حقیقی جانبنه متوجه اولان موحد
واهل معنی اول داد وعطایی وفیض ونوایی رب اعلادن بیلور وهرنه کونه حالت
ونعمت کلسه آنی خدادن بیلور و بو مشرك واهل صورت اولنلر اول فیض
وعطایی رب ادنادن بولور وصورتده اولان معطی سندن بیلور اما بر غیری قوم

پاوسری کم ایتدیلر یعنی باش واباغی یتوردیلر وبی سرو بی پااواوب کندیلرینی بی حدو بی نهایت اولان عالم معناسنه یتوردیلر چونکم بونلرك دیدهٔ شهودندن جمله اغیار وسوی کم اولدی جمله یی بولدیلر کم کلمکدن کل جانبنه سرعت ایتدیلر یعنی چونکم بو بی سرو بی پا اولان اهل توحیدك بصر بصیرتلرندن جمله اغیار وسوی کم اولدی وغیریت واثنینیت محو وفنا بولدی جمله نك حقیقتنی بولدیلر وضایع کلمکدن ویوق اولمقدن قورتلوب کل مرتبه سنه سرعت قیلوب واصل اولدیلر که کل مرتبه سندن مراد مجمع اسماء وصفات اولان مرتبهٔ الوهیتدر که اکا مرتبهٔ کل تعبیراولنور

دیدن ایشان در قصر آن قلعهٔ ذات الصور نقش روی دختر شاه چین را
وبیهوش شدن هرسه ودرفتنه افتادن وتفحص کردن که این صورت کیست

بو سرخ شریف اول شهزاده لرك اول ذات الصور اولان قلعه نك قصرنده شاه چینك قزینك یوزینك نقشنی کورملرینك وهراوچی بیهوش اولملرینك وفتنه یه دوشمکلرینك وتفحص وتجسس قیلملرینك بیاننده در بویله دیوکه بونقش وصورت کیمك نقشی ونه کونه محبوبه نك صورتیدر (می) این سخن پایان ندارد آن کروه * صورتی دیدند باحسن وشکوه * خوبترزان دیده بودندآن فریق * لیك ازین رفتند در بحر عمیق * زانکه افیو نشان درین کاسه رسید * کاسها محسوس وافیون نابدید)
بو مقدم ذکر اولنان سوزلر پایان طوتمز اول شهزاده لر کروهی ذات الصور قلعه سنك قصری اوزره حسن وشکوه ایله برصورت کوردیلر شکوه بونده عظمت معناسنه اولور یعنی زیاده حسن وبهجت وهیبت وعظمتله موصوف برصورت کوردیلر اول فریق مقدما اکرچه اندن خوبتر صورت کورمش ایدیلر لیکن بو صورت جمیله دن بحر عمیقه کندیلر واول نقش چیندن دریای عشقه دوشدیلر ترك پاوسر ایتدیلر زیراکه افیون بوکاسه ده ایرشدی یعنی برکسه نك مفتون اولسنه وعاشق اولوب برصورته تعلق وتعشق قیلسنه اول صورتك بغایت جمیله وحسندار اولمسی لازم دکلدرنته کم مجنون لیلادن اجمل واحسن صورتلر کوزدی اصلا برینه میل قیلمدی اما لیلا برصورتا سیاه چرده دختر ایکن اکا مجنون عاشق اولدی انکچونکه اکا ساقی شراب محبتی لیلانك جام وجودندن ایچردی کذلك بونلر دخی چوق صورتلر کورمشلر ایدی لیکن بونلره اول نقش چینك کاسهٔ تصویرندن کوکنار شراب ایرشدی که کاسه لر محسوس وافیون نابدیدر افیون بونده افیوندن دوزیلان کوکنار شرابی معناسنه درکه بونك سکرتی وحیرتی دانه دانه غدا ایلدکاری افیوندن زیاده در ومراد بونده صورت عشقیدر وتوضیح معنی بو ذات الصور اولان عالمده صورت کاسه لری پیدا وآشکارادر

اما هرصورتك ایچنده موضوع اولان حالت وخاصیت نابدید ومخفیدر کورر سنکه برکسه برصورتك مجنون ودیوانه سی اولور اول صورته مائل اولان دیوانه یه صورتا نیجه کسه لر بغض وعداوت قیلور بوندن بیلورسنکه اول صورت اودیوانه یه پیمانه اولمش واول عاشق دیوانه کندی معشوقنك پیمانهٔ وجودندن شراب محبتی نوش قیلمش وغیریلر اندن نوش قیلمامش وبی بهره قالمشدر (می) کرد فعل خویش قلعهٔ هشربا * هرسه را انداخت درچاه بلا * تیر غمزه دوخت دل را بی کمان * الامان والامان ای بی امان) الحاصل قلعهٔ هشربانك کندی فعلی وخاصیتی عقللری قاپمق وعاشق اولملری عاشق وبیهوش ایتمك ایدی پس بو شهزاده لرك عقلنی یغما ایدوب کندی فعلنی بونلرك وجودنده اظهار ایتدی بونلرك هر اوچنی ولا بلا قیوسنه اتدی کمانسز تیر غمزه هر برینك کوکلنی دیکدی ای امانسز الامان والامان دوخت اکرچه دیکدی معناسنه در اما بویله محللرده اوردی وتأثیر ایتدی دیمك اولور یعنی اول محبوبه نك غمزه سی اوقی بونلرك هر برینك کوکلنه اوردی وامان و برمیوب بونلری مفتون ودیوانه قیلدی حتی بونلرك لسان حالی الامان والامان ای بی امان اولان غمزهٔ جانان دیمکی ذاکر وتالی اولدی انکچون بعضلر دخی (بیت) دین ودل بردند وقصد جان کنند * الغیاث ازچشم خوبان الغیاث * دیمشلردر ومحبوبلرك چشم وغمزه سندن فریاد ایدوب اماز وغیاث طلب ایلمشلردر (مثنوی) فرنهار اصورت سنکین بسوخت * آتشی دردین ودلشان برفروخت * چونکه روحانی بود خود چون بود * فتنه اش هر لحظه دیکر کون بود) کورکه چوق قرونی صورت سنکین یاقدی برآتشی انلرك دین ودلنده شعله لندردی یعنی بعض کسه لر حجردن بربت موزون دوزوب تمام شکل وصورتی برمحبوب شکلنده پیدا ایلدکلرندنصکره قرون ماضیه دن نیجه قرنلری اول صورت سنکین سوزان ایلیوب انلرك دین ودللرینه آتش شوق اورمش وانلری کندویه عابد وعاشق اولمق مرتبه سنه ایرکورمشدر چونکم برصورت روحانی اوله خود اول صورت انسانی نیجه اولور انك فتنه سی هرلحظه دیکر کون اولور یعنی صورت سنکین بر بی روح وجامد نسنه ایکن انده بوقدر جاذبه وفتنه موجود اولیجق چونکم برصورت روحانی اوله ونطقه کاوب نیجه عشوه وناز قیله اول نه مرتبه فتان اولور ودین ودلی اول نقدر غارت ویغما قیلورمش انك فتنه سی هرلحظه دکرکون اولور وهر کرشمه وغمزه سیله نیجه عاقلی مجنون ونیجه هوشیاری مفتون ایلر (مثنوی) عشق صورت در دل شهزادکان * چون خلش میکرد مانند سنان * اشك می بارید هریك همچو میغ * دست می خاییدومی کفت ای دریغ * ماکنون دیدیم شه زاغا زدید * چند مانسو کندداد

آن بی ندید) صورت عشق شهزاده لرك كوكلنده مانند سنان باتمق ودورتمك
ایلدی یعنی اول كوردكاری صورت جمیله نك عشقی بركسه نك وجودنه نیزه
نیجه باتوب تأثیر ایلرسه بونلرك وجودنه هم انك عشقی كلوب اویله تأثیر ایتدی
بونلر اول حالت فتنه یی چونكم كندیلرده كوردیلر هر بریسی سحاب قطرات
امطاری یاغدردیغی كبی كوزلرندن باران اشكی یاغدردیلر وحسرت یوب هر بری
زیاده ندامتندن در یغ دیدی والنی چیندی هر بری دیدیلر كه برشمدی كوردك
اما شاه ابتدادن كوردی حتی اول بی ندیدو بی نظیر اولان شاه بزه بوخصوصده
نیجه سوكندلر وردی والله والله زنهار اول جانبه كتمك دیو آند وروب وصیتلر
ونصیحتلر قیلدی بونده شاهدن مراد عقل كل شاهی وشهزاده لردن هم عقل
وروح وقلب شهزاده لری اولور كه عقل كل مظهری اولان نبوت تختنك شاهی
قلب وروح وعقل بو ذات الصور اولان دنیایه كلمزدن و بونك ایچنده اولان
صورتلردن برصورته مبتلا اولمزدن اول چوق وصیتلر ونصیحتلر ایلمش وهر نبی
دخی الله الله بو دنیاده اولان صورتلردن برینه مبتلا اولمكز دیو سو یلمشدر
﴿ مثنوی ﴾ انبیارا حق بسیار ست ازآن * كه خبر كردند از پایان مان *
كانچه می كاری نروید جز كه خار * ور ن طرف پری نیابی جز مطار) انبیای
عظامك خلق اوزره حق چوقدر اول جهتدنكه بزه پایاندن خبر ایتدیلر بزم پایانمزدن
خبر ایتدیلر دیمك دخی جائزدر بو وجه اوزره پایان مان لفظنه مضاف اوقنور
وانبیای عظام علیهم السلام بزه پایان كاردن بویله دیو خبر ویردیلر كه ای بنی
آدم شول نفسانی وشهوانی اولان تخمی كه بو دنیا مزرعه سنده اكرسن
انك محصولی خاردن غیری بتمز وخاردكن خاردن غیری میوه اجتنا ایتمزو بو طرفه
اوچه سن اندن غیری مطار بولمزسن یعنی بو نفسانی وشهوانی اولان جانبه
هر نقدر اوچه سن اندن اوته محل طیران بوله مزسن و بو طرفدن چكوب ومقصود
روحانی طرفنده پرواز قیله مزسن ﴿ مثنوی ﴾ تخم ازمن بر كه تاریعی دهد *
بال من پركه تیر آن سو جهد) تخمی بندن آل كه تا ر یع ویره بنم قنادمله
اوچ كه تیر اول جانبه صیچرایه یعنی هر نبی كندی امته بویله دیر باخصوصكه
افضل جمیع انبیا اولان سید المرسلین صلی الله علیه وسلم حضرتلری كندی
امته بوكونه نصیحت ایلروا كا وارث اولان هر بر ولی دخی مریدنه بویله سویلر
ای طالب كندی بلدیككی واكلدیغكی ترك ایله تخم علمی وعملی بندن آل وبنم
دیدیكم یره اك تا كم اول تخم بر محصول ویره والا سنك كندی بلدیكك اوزره
اسندیكك یره عمل تخمنی اكمك اصلا نتیجه ومحصول و یرمز اكر جانب حقیقتنه
پرواز ایتمك وتیر همتكی آتمق استر ایسك بنم قنادلرمله اوچ تا سنك تیر همتك اول

حقیقت طرفنه صیچرایه وسهم فكرتك هدف مقصوده اصابت قیله اكر بنم پروازم
ایله اوچمز ایسك اول طرفه كچمكه قادر اوله مزسن ﴿ مثنوی ﴾ تو ندانی واجبی
آن وهست * هم تو كویی آخران واجب بدست) سن آنك واجبلكنی بیلمزسن
وهستلكنی بیلمزسن هم سن دیرسن آخر اول واجب اولمشدر واجبی ده اولان یا مصدریه
درآن لفظنه مضافدر وآن لفظی بیت اولده اولان آن سودیو اشارت ایلدكاری
حقیقت طرفنه راجع اولور وهست لفظی هستی آن تقدیرنده اولوب واجبی آن اوزره
معطوف اولمقده جائزدر و یالکز وهست آن تقدیرنده اولمقده جائزدر كه لابد قرینه
كلام بونلردن برینی اقتضا ایدر وتوضیح معنی انبیا علیهم السلام لسانندن بویله دیمك
اولور كه ای طالب سن اول طرف حقانیتك وجناب یزدانیتك واجبلكنی وموجودلكنی
بیلمزسن یعنی آنك واجب الوجود اولدیغنه وموجود حقیقی اولدیغنه شمدی واقف
اولمزسن اما آخرسنك تیر فكرتك حقیقت مرتبه سنه ایردكده آخر هم سن دیرسن
اول واجب الوجود اولمشدر و بن ممكن الوجودم كه بنم هر وجهله قیامم همان
آنكله در واصل موجود اودر كه بن فانی ومتلاشیم و بنم وجودم مجازی وامر
اعتباریدر بن خود همیشه آنكله زنده وآنك ارادت وقدرتیله پو ینده وآنك امریله
كو ینده وآنك اعلامیله داننده وآنك صفتیله دارنده وكیرنده یم والحاصل بنده
هرنه وارایسه همان آنكدر اول خود حقیقتده بنم و بن فی الحقیقه فانی یم دیرسن
﴿ مثنوی ﴾ او توست اما نه این آن توست * كه در آخر واقف بیرون شوست)
او فی الحقیقه سندر اما بو سن اول سن دكلدر كه آخرده طشره اولمغه واقفدر یعنی
اول واجب الوجود من حیث الحقیقه سندر كه سنك ذاتك وصفاتك آندن حاصلدر
و بو سنك مجازی اولان سنلكك اول حقیقی اولان سنلك دكلدر وسنك مجازی اولان
وجودك وجود وهمی وامر اعتباری قبیلندندر كه سن بو وجود مجازی حیثیتندن
ممكن الوجود سن كه آخر بو وجود مجازیدن بیرون شو اولمغه وخلاص ونجات
بولمغه واقف وعارف اولور سن ولابد بو ممكن الوجودی افنا قیلورسن واول
واجب الوجودی مشاهد اولورسن (بیت) چو ممكن كرد امكان برفشاند *
بجز واجب دكر چیزی نماند * دیمشلر در ﴿ مثنوی ﴾ توی آخر سوی
توی اولت * آمدست از بهر تنبیه وصلت) سنك سنلكك اول سنلكك جانبنه
سكا تنبیه وصله دن اوتری كلمشدر انسانك ایكی ذاتی واردر بری مجازی وآخری كه
بو ذات هم بحسب الظاهر مخاطب اولور و تكلم قیلوب انادیرلكن بوكا انانیت
موهومی ومجازی دینور و برذاتی دخی واردر كه اول حقیقی واولیدر اكا عین ثابته
دینور اصل مخاطب حقیقی وانسانك حقیقتی اولدر توی اول دیدكلرندن مراد
بو مخاطب حقیقی اولان عین ثابته مراد اولور وتوی آخر دیدكلرندن مراد بو ذات

مجازی وصورت جسمانی اولور وتقریر کلام بویله دیمك اولورکه ای انسان آخرکی
سنلکك ومجازی اولان بنلکك سنك اولکی اولان سنلکك وحقیقی اولان بنلکك
جانبنه سکا تنبیهدن اوتری وسنی اکا اولاشدرمقدن اوتری کلمشدرتاکم بومجازی
اولان وجودکله اول حقیقی اولان ذاتکی بیلك وآنکله آشنا اولمق سمتنه سالك
اوله سن واندن متنبه اولوب آنی بیله سن وآگاه اوله سن سنك اصل حقیقتك اولدر
وبو آخرده اولان ذاتك مجازی وعارضیدر بو جسمانی اولان ذاته توی آخر تعبیر
ایلملری وعین ثابته یه توی اول دیملری انکیچوندرکه عین ثابته هرکسك مبدأ
ومنشایدر وانسانك ازلی واولی اولان ذاتی اولدر وآخر مراتب وجود مرتبهٔ
انسانیت وعالم طبیعتدر پس بو بشریت وجسمانیت مرتبه سی عین ثابته یه کوره
توی آخر اولور واول اول برذات کبی وبو آنك سایه سی کبیدر وبو مجرد اکا تنبیه
وصله دن اوتری کلش وآنك مقتضیاتنه واسرارنه آینه اولمقدن اوتری ظهور
قیلمشدر ﴿ مثنوی ﴾ توی تو دردبکری آمد دفین * من غلام مرد خود بینی
چنین) سنك تولکك برغیریده دفین کلدی بن بر بویله خود بینك غلامیم یعنی
ای انسان سنك حقیقی اولان سنلکك وازلی اولان بنلکك مجازی وعارضی اولان
سنلکده مدفون کلدی ومخفی اولدی وبو سنك مجازی اولان وجودك وکندیلکك
ظاهر وآشکارا اولدی اگر بو مجازی اولان وجودکی کوریجی وبونك سیرت
وخاصیتنی کوستریجی اولورسك بین الانبیا والاولیا مذموم ومعیوب اولورسك
وعند المحققین فرعون ونمرود صفتلریله اتصاف قیلورسن اما اگر اول حقیقی
اولان ذاتکی کوریجی وآنك خاصیاتنی واسرارنی کوستریجی اولورایسك انبیا
علیهم السلام واولیای کرام قتنده مقبول وممدوح اولورسن وبوکونه خود بین
وخود نما اولمقدن انلرك مغبوطی ومحبوبی کاورسن که من غلام مرد خودبینی چنین
بیوردقلری بویله خود بینه اول صاحب دولتك زیاده رشك ورغبتی اولدیغنی
اشعارایلر (م ی) آنچه درآینه می بیند جوان * پیراندرخشت بیند بیش ازآن)
اول نسنه یکه جوان آینه ده کورر پیراندن اول انی کرپج ایچره کورر پیردن مراد
کاله ایرن وحقیقت کاری کورن عارفلر اولور وجواندن مراد عرفانده نقصانی
اولان وحقیقت کاری کورمین بلکه هرشی صورت باغلیوب وهرحال ظاهر وآشکارا
اولدقدنصکره کورن کسه‌لر اولور یعنی اول صورت حالی که ناقص المعرفه اولان
بکیتلر آینه ده کوررلر وتمام صورت باغلیوب ظاهر اولدقدنصکره مشاهده قیلورلرسه
واصل وعلم ومعرفتده کامل شول مرتبه حقیقت بین اولورلر که انلر اول صورت حالی
وجودلری آینه سنده کوردکلرندن مقدم خشت کثیفده کورر یعنی دخی اول حال
هنوز ظلمات وکثافت عالمنده مستور ونابدید ایکن آنی مشاهده ومعاینه قیلورلرکه کم

شاه جهان ومعدن علم وعرفان اول شهزاده لرك نتیجهٔ حالنی وخاتمهٔ اعمالنی مقدم
کوردی وانلره وافر وصیتلر ونصیحتلر ایدوب اول بلالردن وعنادلردن خبرلر کوردی
اما انلر تا باشلرینه کلمینجه وآینهٔ وجودلرنده اول حالتلر محسوس وظاهر اولمینجه
کورمکه قادر اوله مدیلر نته کم بیوررلر ﴿ مثنوی ﴾ زامر شاه خویش بیرون
آمدیم * باعنایات پدر باغی شدیم * سهل دانستیم قول شاهرا * وآن عنایتهای
بی اشباهرا * نك درافتادیم درخندق همه * کشته وخستهٔ بلای ملحمه) چونکم
اول شهزاده لرك باشنه بو بلالر کلدی وانلر کندی وجودلری آینه سنده بو صورت
حالی کوردی ومشاهده قیلدی هر بری کندی کناهنه وتقصیرنه معترف اولوب
دیدیکه بز کندی پادشاهمزك وپیر ومقدامزك امرندن بیرون کلدك وپدرك
عنایتلرینه باغی اولدق وآنك وصیت ونصیحتن طوتمیوب امر شریفنه مخالفت
قیلدق اول پادشاه عادلك قول شریفنی ودخی اول بی اشباه اولان عنایتلرنی
سهل بیلدك بی اشباه بی مثال معناسنه در یعنی اول شاه پرانتباهك قول شریفنی
وامر لطیفنی سهل بیلدك وآنك بی امثال وبی اشباه اولان عنایتلرنی دخی خوار
وحقیر عد ایلدك اشته دوکلمز بلا وعنا خندقنه دوشدك ملحمه سز بلانك خسته
وکشته سی اولدق ملحمه جنکه وجنك یرینه دیرلر یعنی بونلر کناهلرینه
وخطالرینه مقر ومعترف اولوب بوکونه سویلدیلر که اگرچه بز شاه عاقلك قول
شریفنی سهل بیلدك اما کورشمدی جنك وجدلمز خستهٔ بلا وکشتهٔ ولا اولوب
خندق محنت وعنایه دوشدك ومحنت زده اولوب وفلاکتلرده قالوب شاشدق
دیدیلر بونده عقل کل شاهی اولان نبی کریمك قول شریفنی سهل طوتن وشرع
شریفنه تهاون ایدن کسه لرك عاقبت بر بلا خندقنه دوشمسنه وعاجز قالوب
شاشمسنه اشارت واردر مؤمنه لایق اولان اول حضرتك امر شریفنه تعظیم ایتمك
وآنك بیوردیغی یوله کتمك ونهی ایلدیکندن اعراض واجتناب قیلمق وعقل
وکیاستنه مغرور اولممقدر تاکم صکره پشیمان اولمیه وبلایه دوشدکده عاجز قالمیه
(م ی) تکیه برعقل خود وفرهنك خویش * بودمان تا این بلا آمد بپیش *
بی مرض دیدیم خویش وبی زرق * آنچنانکه خویش را بیماردق * علت پنهان
کنون شد آشکار * بعد ازآن که بند کشتیم وشکار) کندی فرهنکمزه وعقلمزه اتکا
ایلمك اولدی تاکم بو بلا اوکه کلدی کندیمزی مرضسز ورقسز کوردك انجلین که
دق بیماری کندو بی کوررق کسررا ایله بنده‌لکه دیرلر ودق کسر داللهٔ برکونه
مرضدر که اکا ترکجه کوزلجه ورم دیرلر اکا مبتلا اولان کسه کندیسنی صحیح المزاج
صانور اما کندنکچه هلاکه مشرف اولور وبر کون خبری یوق ایکن دوشوب اولور
کورکه علت پنهان شمدی آشکار اولدی اندنصکره که بند وشکار اولدق یعنی اول

شهزاده‌لر بلایه دوشدکدنصکره کندی جرملرینه وقصورفهملرینه معترف اولدیلر ومرشد ورهبردن معرض اولمق واکا مخالفت قیلمغك سوء خاتمه سنی وقبح نتیجه سنی مشاهده ایلدکاری حینده بری برلرینه بویله دیدیلرکه ای اخوان بزم کندی عقلمز اوزره اتکا واعتماد ایلمك وار ایدی حتی بو بلا بزم اوکومزه کندی عقلمز ورأیمزه اعتماد ایلدیکمز ایچون کلدی بز اول طبیب الهینك قتنده ایکن کندیمزی دق خسته‌لکنه مبتلا اولان بیمارکبی بی مرض کوردك وآزاد وحررز برکسه‌نك اسیر وبنده سی دکلز دیدك مکراول زمانده بزم باطنمزده علت معنوی ومرض روحانی وارایمش اول علت نهانی شمدی بوصورت جمیله واسطه سیله تمام بوکا بنده وشکار اولدقدنصکره پیدا وآشکار اولدی دیدیلر وایتدکارینه پشیمان اولوب وافر غم یدیلر ﴿مثنوی﴾ سایهٔ رهبر بهست ازذکر حق * یك قناعت به که صد اوت وطبق * چشم بینا بهتراز سیصد عصا * چشم بشناسد کهر را ازحصا) سایهٔ رهبر ذکر حقدن یکدر برقناعت صداوت وطبقدن یکدر یعنی ای کندی عقلنه وذکاوتنه اعتماد واتکا قیلان و بکا مرشد ورهبرلازم دکلدر بن عقل وادراکله طریق حقه کیدرم وحق تعالی یی ذکر ایدرم دین کمسه زنهار غافل اولمه و کندی عقل ورأیکه اعتماد واتکا قیلمه مرشد ورهبرك سایهٔ هدایتی وظل سعادتی سکا کندی باشقه باشکه ذکر قیلمقدن ومقتضای عقلك اوزره طریق حقه سالك اولمقدن انفع واولیدر آزنسنه‌یه قناعت ایلمك یکدرکه یوز درلو اوت وطبقلر اوله قناعت قیلمق ورهبرك خدمتنده اولمق سالکی سعادت ابدیه‌یه وراحت سرمدیه‌یه ایرشدیرر اما لوت وطبقه مایل اولمق ورغبت قیلمق چاه شهوته وخندق معصیته دوشورر خلاصهٔ کلام چشم بینا اوچ یوز عصادن بهتردر زیرا کوهری حصادن کوراکلمز عصادن مراد بونده عقلله استدلال ایلمکدر حصاسنکر بزه‌ره دیرلر یعنی بوطریق الهیده برعاقل ودانا وچشم دلی بینا اولان کامله اقتدا ایلمك اوچیوز عقلله استدلال قیلمق وسالك راه اولمقدن بهتر ونافعتردر انکیچونکه کوهری حجر ومدردن فرق وتمییز ایلین چشم بینادر مجرد عقل جزوینك بوبولده فائده سی اولمز وکندی عقلنه اعتماد قیلان مقصوده وصول بولمزکرکدرکه برحقی باطلدن وعالمی جاهلدن وعاقلی غافلدن فرق وتمییز ایلین بصر بصیرت صاحبنه اقتدا اوله وآنك بیوردیغی اوزره عمل قیله والا مجرد عقلله سلوك ایلین چوق آفته مبتلا اولمق مقرر اولور ﴿مثنوی﴾ درتفحص آمدند ازندهان * صورت که بود عجب این درجهان * بعد بسیار تفحص درمسیر * کشف کرد آن را زرا شیخی بصیر * نه ازطریق کوش بلکه ازوحی هوش * رازها بد پیش او بی روی پوش) اول شهزاده‌لر اندوهلرندن تفحص وتجسس ایلمکه کلدیلر عجب بونقش جهانده کیمك صورتی اوله دیو و بوکوردیکمز

صورت حسنه عجبانه کونه محبوبه‌نك نقشیدر دیو وافر تفحص ایلدیلر بسیار تفحصدنصکره مسیرده اول رازی برشیخ بصیر کشف ایلدی یعنی بوشهزاده‌لر اول تصویرك صاحبنی وافر تجسس وتفحص ایلدکارندنصکره بر بصیر شیخ کامل مسلك ومسیرده انلره بوسرورازی کشف ایلدی اما کوش جانبندن دکل بلکه هوشه متعلق اولان وحی جانبندن زیرا رازلر آنك اوکنده بی روی پوش ایدی یعنی اول پیر بصیر اول سرورازی بونلره اشتمك ونقل ایتمك یولندن کشف ایلدی بلکه عقل وروحه متعلق اولان الهام الهی واشارت ربانی یولندن کشف وعیان ایلدی که اول کاملك اوکنده وجوه اسرارك حجاب ونقابی یوق ایدی وروی راز اکا بی پرده چهره کشا اولمش وظهوره کلمش ایدی اعلم یااخی حضرت مثنوی شریفك دأبی بودرکه صورت حکایتی نقل بیوررلر ایکن برسبیل رموز وکنایه اندن برآخر معنی مراد ایدرلر وانده اولان ابیات وکلماتله برآخر نکته ورازه ایما واشارت قیلرلر بونده شهزاده‌دن مراد عقل وروح وقلب اولور نته‌کم برقاچ کره بیان اولندی وشیخ بصیردن مراد برعالم ودانا وعارف و بینا مرشد کامل اولور وشهزادهٔ چیندن مراد چین حقیقت شاهنك زادهٔ روحی اولان بکر معنوی ومخدرهٔ روحانی اولورکه علم لدنی اندن عبارتدر واول بکر معنی وعلم لدنینك بوذات الصور اولان دنیاده نقش وتصویری حضرت نبی علیه السلامك ویاخود اکا وارث کامل اولان برولینك بیوردقلری کلماتك کاغد اوزره یازیلان ومسطور اولان نقش وصورتیدر چون عقل وروح وقلب شهزاده‌لری کتب واوراق اوزره یازیلان اول نقش وصورتی کوردکاری کبی انك معناسنه وصاحبنه عاشق اولورلر و بونقش وصورت نه کونه حقیقتك نقش وصورتیدر دیو چوق تجسس قیلورلر وافر تفحص وتجسسدنصکره اکر بربصیر وروشن ضمیر شیخ کامله واصل اولورسه اول شیخ بصیر مسلك ومسیرده انلره اول کاغد اوزره یازیلان نقش وصورتك حقیقتنی بیلدرر وانلره بوکونه خبرویروب دیر ﴿مثنوی﴾ کفت نقش رشك پروینست این * صورت شهزادهٔ چینست این * همچو جان وچون جنین پنهانست او * درمکتم پرده وایوانست او * سوی اونه مرده دارد نه زن * شاه پنهان کرد اورا ازفتن * که نه پردمرغ هم بربام او * غیرتی دارد ملك برنام او) نته‌کم اول شیخ بصیر اول اوچ شهزاده‌یه دیدی بوکوردیککز نقش پروینك نقشنك رشکیدرکه اولکر نقشی بویله منتظم ایکن بونك نقشنه غبطه ایلر چین شاهنك دخترینك صورتیدر بواول شهزاده جان وجنین کبی مستور وپنهاندر پرده وایوانده اومکتمدر پرده وایوان اومکتمست تقدیرنده اولور انك جانبنه نه ارونه عورت یول طوتر پادشاه انی فتنه‌لردن اوتری پنهان ایلدیکه اکر اوخلقه یوز

کوسترسه ایدی ناس فتنه یه دوشوب جمله سی انك طالبی اوله لردی وهر بری کندی کارلرنی فراموش ایدوب ترك قیله لردی ملك انك نامی اوزره برعظیم غیرت طوتر که انك طامی اوزره قوش هم اوچمز پادشاه انك اوزرینه تا بو مرتبه غیرت طوتر بوصورت حکایه در و بوندن مقصود اولدر که شیخ بصیر وعارف روشن ضمیر شول زمانده که عقل وروح وقلب شهزاده لرنی بکر معنی وعلم لدنی نقشنه وتصویرنه عاشق کوره وانلر اول تصویرك حقیقتنی جست وجو ایله مشاهده قیله اول زمانده انلره بوکونه خبر ویروب دیر که بو کوردیککز نقش وتصویر بر پری نقشنك مغبوطیدر وچین حقیقت شاهنك روحندن تولد ایلین بکر معنینك نقش وصورتیدر (اطلبوا العلم ولو بالصین) حدیث شریفی بو علم لدنیدن خبر ویرر وچین حقیقتدن بو بکر معنینك عاشق وطالبی اولملغه اشارت قیلور اول بکر معنی ومخدرهٔ روحانی وجنین کبی پنهان ومستور در پردهٔ نورانی وایوان روحانیده اول بکر معنی ومحبوب لدنی مکتتم ومختفیدر اصلا انك جانبنه اروعورت یول طوتمز وعقل ونفس انی ادراك ایتمز چین حقیقتك شاهی اولان حضرت نبی علیه الصلوة والسلام فتنه لردن اوتری اول بکر معنانی پنهان ایتدی وناس انی کوروب مفتون اولمسونلر دیو انك پرده سن اچوب کنم قیلدی مکر که انجق قتی محرم اولنلره کوستردی انلر دخی اصلا کشف نقاب ایتمیوب قور قولرندن کوردکلرینی بیله کسه یه دیمدیلر نته کم ابو هریرة رضی الله عنه حضرتلری بو بکر معنادن ومخدرهٔ لدنیدن کشف راز ایلمکدن خبر ویروب بیوررلر* حفظت من رسول الله صلی الله علیه وسلم وعائین فاما احدهما فبثثته واما الآخر فلو بثثته لقطع منی هذا البلعوم * وقال حسن بن علی رضی الله عنهما (بیت) ورب جوهر علم لوابوح به) لقیل لی انت ممن یعبد الوثنا) پس ملك معنوی اول مخدرهٔ لدنینك وبکر معنینك نام ونشانی اوزره بیله برعظیم غیرت طوتر شول مرتبه که مرغ عقل وفهم انك مقامی وبامی اوزره اوچه مز واول جانبه هیچ برکسه نك خیال ووهمی یکه مز ﴿ مثنوی ﴾ وای ان دل کش چنین سود افتاد * هیچکس را این چنین سود امباد * این سزای انکه تخم جهل کاشت *وآن نصیحت را کساد وسهل داشت * اعتمادی کرد برتد بیر خویش * که برم من کار خود باعقل پیش) وای اول کوکل که بونجلین سودایه دوشدی هیچ کسه یه بونجلین سودا اولمسون بوانك سزاسیدر که جهل تخمنی اکدی واول نصیحتلری کساد وسهل طوتدی کندی تدبیری اوزره براعتماد ایتدی که بن عقل ایله کندی کارمی ایلرو ایلتورم یعنی اول شیخ بصیر اول شهزاده لره اول صورت چین خصوصنده بویله دیدی لکن بوصورت حکایه در و بوندن مقصود شول بردانا

وشیخ بینا فن برکسه نك عقل وروح وقلبی شهزاده لرنی چین حقیقت شاهنك علم لدنی و بکر معناسی تصویرنه عاشق کورسه ومجرد کندی رأی وتدبیرنه اعتماد ایتمکله انك طالبنی مشاهده قیلسه اکا بویله دیر که وای اول کوکله که اکا بونك کبی بر سودا دوشه وکندی عقل ورأینه اعتماد ایتمکله بو نقشك حقیقتنه بی مرشد واصل اولورم صانه هیچ کسه یه بر بونك کبی سودا اولمسون که مرشده اطاعتسز بوسودا باطل و بونك نتیجه سی بی حاصلدر مجرد عقل ورأیله بونقش چینی یه طالب اولمق و بونك صاحبنك ذاتنه وصول بولمق اول کسه نك لایقیدر که جهل وغفلت تخملرنی اکدی واول مرشد وهادی اولان پدرلرینك نصیحتنی سهل وحقیر طوتدی اندنصکره کندی عقل وتدبیرنه برعظیم اعتماد ایلدی و بویله دیوسویلدی بن کندی کارمی عقلله ایلر وایلتورم بنم مرشده نه احتیاجم واردر و بن بونقش چیننك حقیقتنی کندی تدبیرمله بولورم دیه ﴿ مثنوی ﴾ نیم ذره زان عنایت به بود * که زتدبیر خرد سیصدرصد * ترك مکر خویشتن کن ای امیر * پابکش پیش عنایت خوش بمیر * این بقدر حیلهٔ معدود نیست * زین حیل تانو نبری سود نیست) یارم ذره اول عنایتدن یك اولور که خردك تدبیرندن اولان اوچ یوز رصددن ای امیر کندی مکرکی ترك ایله عنایتك اوکنده ایاق چك خوش اول بوکا وصول حیلهٔ معدود مقداریله دکلدر بو حیله لردن تاسن اولمیه سن سود یوقدر یعنی شیخ بصیر و پیرروشن ضمیر بکر معنی وعلم لدنی طالبنه بویله دیر که اول چین حقیقتك شاهنك عنایتندن برذره عنایت اولی وانفع اولور که عقلك تدبیرندن اوچ یوزرصد کوزتمك اوله ای امیر پس کندی مکر وتدبیرکی ایله که مجرد مکر وتدبیر ایله بوفیض وعطانك وصولنه مظهر اوله مزسن اول پادشاهك عنایتنك اوکنده ایاق چك واولمزدن اول خوش اول بوکا وصول معدود اولان مکر وحیله مقداریله اولمز مادامکه تدبیر وحیله دن اولمیه سن سکا نفع وفائده اولمز انکچون حضرت نبی علیه الصلوة والسلام حضرت خدانك رؤیتنی موته تعلیق ایدوب (انکم لن تروا ربکم حتی تموتوا) بیوردی ودخی حق تعالینك وصولنه و بکر معنی وعلم لدنینك حصولنه (موتوا قبل ان تموتوا) دیمکله موت اختیاری ایله اولمغه امر قیلدی پس هر کیم حق تعالی ایله آشنا اولمق وانك فیض وعطاسنه مظهر اولمق استرسه اولمزدن اول اولمك اکا لازم اولور نته کم برکدا صدر جهانك بخشش وعطاسنه اولمینجه واصل اولمدیغی ومرده شکلنه کیرمینجه انك احسانی بوله مدیغی بوحکایه دن معلومك اولور

حكايت صدر جهان بخاراكه هرسايلى كه بزبان خواستى ازصدقهٔ
عام بى دريغ اومحروم شدى وان دانشمند درويش بفراموش
وفرط حرص وتعجيل بزبان درخواست درموكب صدرجهان ازوى
رو بگردانيد واوهرروز حيلهٔ نو ساختى وخودرا گاه زن كردى
زيرچادر وگاه نابيناچشم وروى خود بسته واو بفراست بشناختى

بوسرخ شريف و بو بيان اطيف بخارا صدر جهاننك حكايه سيدر هربر
سايل كه اندن لسانله استيدى انك بى دريغ اولان صدقه سندن محروم اولوردى
واول فقير دانشمند زياده صدقه يه حرصندن وانى اخذ ايلمكه تعجيل وشتاب
ايلمكدن وصدر جهانك قاعده سنى فراموش ايتمكله اول صدر جهان موكبده
ايكن لسانله اندن صدقه استدى موكب عسكر معناسنه درچونكم صدر
جهانك عادتى زبانله استين سايله بر حبه و يرمك ايدى صدرجهان اول فقير
دانشمنددن يوزنى دوندردى واوايسه هركون بريكى حيله دوزردى وكندوبى
مثلا گاه چادر التنده عورت ايلردى و بيوه خاتونلر شكلنه كيرردى وگاهى
كنديسنى باشى وكوزى باغلنمش نابينا ايلردى وكورلر شكلنه كيرردى واوصدر
جهان فراستله هرنه شكله كيرسه انى اكلر وبيلوردى مقصود شول دانشمند
اولان فقيرلردركه حق تعالينك عطيهٔ ذاتيه سنه نيجه حيله وخدعه ايله واصل
اولمق استرلر ومجرد لسانله استيوب انى بولمق والمق طلب ايلرلر اما عادت الهى
بونك اوزرينه دركه اول عطايى لسان حالله ولسان استعداد له استمك كرك
وكندويى اولمزدن اول اولمك مرتبه سنه ايركورمك كرك تاكم اول فيض وعطايه
مظهر ولايق اوله (م ى) در بخارا خوى آن صدر اجل * بود باخواهندگان
حسن عمل * داد بسيار و عطاى بى شمار * تابشب بودى زجودش زرنثار *
زر بكاغد پارها پيچيده بود * تاوجودش بود مى افشاند جود) بخارا مملكتنده
اوصدراجلك خويى يعنى اعظم اولان صدرك خلق كريمى خواهنده اولنلره وسؤال
قيلنلره حسن عمل ايدى دادبسيار وعطاى بى شمار اخشامه دك اول جودندن زرنثار
اولوردى التونى كاغد پاره لريله صارمش ايدى تا آنك وجودى وارايدى جودى
نثارايلردى يعنى وجودى حياتده اولدقجه اول صدر جهان جود وعطايى محتاج
اولنلره بذل ايلردى (م ى) همچو خورشيد وچو ماه پاكباز * آنچه گيرند ازضيا
بدهندباز * خاك را زربخش كى بود آفتاب * زرازودر كان وگنج اندر خراب)
خورشيد وماه پاكباز كبى ضيادن اول نسنه يى كه طوترلر كيرو ويررلر يعنى خورشيد
پاكباز و ماه پاكباز نور وضيادن اول نسنه يى كه حضرت حقدن طوتوب خلقه

كيرو ويردكلرى كبى صدرجهان هم حضرت حقدن هرنه فيض وعطا يى اخذ
ايتسه بى غرض وبى عوض انى بندكان حقه ايثار ونثار ايلردى خاك زربخش
كيم اوله ديرسك آفتابدرزر اوافتابدن كانده وگنج خراب ايچره در يعنى بوخاكه
التونى بخش ايلين كيمدر ديرسك آفتاب عالمتابدر زيرا معدنلرده اولان التون اول
آفتابدن حاصلدر وخراب ايچره اولان كنج دخى اول آفتابدن حاصلدر پس
مادهٔ اصليه سى خاك اولان آدمينك وجودنه التونى بخش ايلين آفتاب حقيقتدر
مثنوى * هرصباحى يك گره راراتبه * تانماندامتى زوخايبه * مبتلايانرابدى
روزى عطا * روز ديگر بيوگانرا آن سخا * روز ديگر برعلويان ومقل * بافقيهان
فقير مشتغل * روز ديگر برتهى دستان عام * روز ديگر برگرفتار ان وام)هرصباح
بر گروه ايچون راتبه وار ايدى تاكم اندن برامت خايبه اولميه يعنى هركون اول
صدر جهاندن بر گروه ايچون وظيفه وار ايدى تاكم برامت انك لطف وعطاسندن
بى بهره ومحروم اولميه مثلا بركون مبتلالره يعنى مريضلره وخسته لره واعماره
عطا وسخا ايلردى برغيرى كون اول سخا وعطايى بيوه زنلره يعنى طول خاتونلره
ايلردى برغيرى كون فقير وذو قلت اولان علويلره برغيرى كون دخى علم فقهه
مشتغل اولان فقير فقيه لره عطا وسخا ايلردى برغيرى كون عوام ناسك تهى
دستلرينه يعنى الى بوفقه وطار اولان فقيرلرينه وبرغيرى كون دخى وامه
كرفتاراولان مديونلره عطا وسخا ايلردى * مثنوى * شرط اوآن بودكه
كس بازبان * زرنخواهد هيچ نكشايد دهان * ليك خامش برحوالىٔ رهش *
ايستاده مفلسان ديواروش * هركه كردى ناگهان باب سؤال * زونبردى زين
كنه يك حبه مال) اول صدر جهانك شرطى اول ايدى كه كمسه زبانله التون
استميه وهيچ اغز اچميه ليكن انك راهنك حواليسنده خاموش اواوب مفلسلر
ديواركبى طورمشلرايدى هر شول كمسه كه بو مفلسلرك ميانندن اب وزبانله
سؤال ايليدى اول صدر جهاندن بوكناهدن اوترى بر حبه مال
الممز واسانه كاربكندن اوترى برفائده واستفاده ايمزدى (م ى) من صمت منكم
نجابد يامه اش * خامشانرا بود كيسه وكاسه اش) آنك ياسه سى بونلره من صمت
نجا حديث شريفنك مفهومى ايدى انك كيسه وكاسه سى خاموشلره ايدى ياسه
حكمه ويساقه ديرلر ومصرع اول (من صمت نجا) حديث شريفنه اشارت اولور
يعنى هرشول كمسه كه صامت اولدى لسانك شرندن نجات بولدى پس صدر
جهانك انلره يساقى سزدن هرشول كمسه كه صامت اولدى وسكوت قيلدى
لسانك شرندن نجات بولدى وبنم عطاو بخششمه فائز وحائز اولدى ديمك
ايدى زيرا انك كيسه وكاسه سى ايچره اولان خاموش اولنلره وسكوت قيلنلره

مبذول ايدى (م ى) نادر اورزى يكى پيرى بكفت * ده زكاتم كه منم باجوع جفت *
منع كرد از پيرو پيرش جد كرفت * ماند خلق از جد پيراندر شكفت * كفت بس
بى شرم پيرى اى پدر * پير كفت ازمن توى بى شرم تر * كين جهان خوردى
وخواهى توز طمع * كان جهان با اين جهان كيرى بجمع) نادرا بر كون بر پيرديدى
بكا زكات وير كه بن جوع واحتياجله جفتم چونكم پير كه اسانله سؤال ايتدى اكا
وآنك خوى وعادتنه مخالف اولدى و پيردن عطاسنى منع ايلدى و پير (الابرام
يحصل المرام) قولنك مفهومنه تمسك ايدوب جد طوندى وا كابرام واقدام ايتدى
حتى خلق اول پيرك جد والحاح ايلمسندن تعجبده قالدى صدر جهان اول پيره نه
بى شرمسن اى پدر ديو عتاب ايتدكده پيردخى اكا ايتدى سن بندن بى شرمتر
وهم باطمع ترسن زيرا بوجهانى يدكوسن طمعدن استرسن كه اول جهانى بوجهانله
جمع طوته سن يعنى بوقدر زكات وصدقاتى آنكيچون وير سنكه اول جهان آخرتده
دخى سنكيچون دولت ابديه ونعمت سرمديه حاصل اوله بس بوجهانده نيچه
دولتلو ايسك اول جهانده دخى دولت عظمى ونعمت كبرايه واصل اوله سن
و بوايكيسنى استرسن كه بو طريقله جمع قيله سن (م ى) خنده آمد مال داد آن
پيررا * پير تنها برد آن توفير را * غير آن پير ايچه خواهنده ازو * نيم حبه زر نديدونى تسو)
اول صدر جهانه خنده كلدى وكولدى اول پير بو لطيفه دن اوترى وافر مال وير دى پير
اول توفيرى تنها ايلتدى يعنى لسانله سؤال ايلينلردن بوقدر وافر مال تنها بو پيردن
غيرى اندن خواهنده اولان وزبانله سؤال قيلان اول نسنه يى يارم حبه التون كورمدى
تسو دخى كورمدى تسو ربع درهمه ديرلر يعنى اندن بر فلس احمره ايرمدى ديمك
اولور ﴿ مثنوى ﴾ نوبت روز فقيهان ناكهان * يك فقيه از حرص آمد در فغان *
كرد زاريها بسى چاره نبود * كفت هر نوعى نبودش هيچ سود) فقيهلرك نوبتى
كونى ناكهان بر فقيه حرص و طمعدن فغانه كلدى چوق زاريلكلر ايلدى چاره
اولمدى هر نوع سوز ديدى اكا هيچ نافع ومفيد اولمدى وتأثير قيلمدى ﴿ مثنوى ﴾
روز ديكر باركو بپيچيد پا * نا كس اندر صف قوم مبتلا * تختها بر ساق بست از چپ
و راست * تا كمان آيد كه او اشكسته پاست * ديدش و بشناختش چيزى نداد *
روز ديكر رو بپوشيد از لباد * هم بدانستش ندادش آن عزيز * از كناه وجرم كفتش
هيچ چيز) بر غيرى كون اول فقيه ركواله اياغنى صاردى مبتلا اولان قومك صفنده
نا كس دوردى ركوا اكى بز پاره سى وقول باغلدقلرى بزه ديرلر و بر پاره بز ديمكه
صادق اولان نسنه يه ركو ديرلر نا كس نكسدندر اسم فاعلدر باشى اشاغى ايدوب
طرمغه ديرلر يعنى بر آخر كون اول فقير اياغنى اسكى بزله طولادى وصاردى مبتلالر
قومنك صفنده باشنى اشاغه ايدوب طوردى يميندن وشمالدن بالدرنه تخته لر باغلدى

تا صدر جهانه كمان كله كه او اشكسته پادر واياغى صيمش بر مبتلادر صدر جهان
آنى كوردى و بيلدى وا كا كلدى وا كا برشى ويرمدى بر آخر كونده يوزنى كچه لر ايله
اورتدى لباد ابدك جمعيدر لبد كچه يه ديرلر هم اول عزيز آنى بيلدى وا كا كناهندن
وسو بلديكنك جرمندن هيچ شى ويرمدى ﴿ مثنوى ﴾ چونكه عاجز شد زصد
كونه مكيد * چون زنان او چادرى برسر كشيد * درميان بيوكان رفت ونشست *
سر فرو افكند و پنهان كرد دست * هم شناسيدش نداد ش صدقه * در دلش آمد
زحرمان حرقه) چونكم اول فقيه صد كونه كيد ومكردن عاجز اولدى عورتلر كبى
چادرى اول باشنه چكدى وكندبسنى بر طول عورت شكلنه قويدى كلدى طول
عورتلر اورتاسنه كتدى واوتوردى باشنى اشاغه براقدى والنى كيزلدى هم صدر
جهان آنى بيلدى واكلدى اكا بر صدقه ويرمدى آنك كوكلنه حرماندن بر حرقه
كلدى يعنى احساندن محروم اولديغيچون اول فقيهك كوكلى ياندى وكوكلنه حرارت
دوشدى ﴿ مثنوى ﴾ رفت او پيش كفن خواهى بكاه * كه بپيچم در كفن نه
پيش راه * هيچ مكشا ونشين ومى نكر * تا كند صدر جهان زينجا كذر *
بو كه بيند مرده پندارد بظن * زر دراند از پى وجه كفن * هر چه بدهد نيم آن
بدهم بتو * همچنان كرد آن فقير صله جو) آخر الامر اول دردمند اول وقتده
بر كفن خواهك او كنه كندى يعنى غريب اولان مرده لردن اوترى كفن بها استيجى
بر كسنه نك او كنه كندى واكا ايتديكه بنى كفنه صار وطوله يول اوكنه وضع ايله
هيچ اغزكى اچه ودود اغكى دپرتمه اوتور ونظر ايله تا كم صدر جهان بو محلدن
كذر ايليه بولا كه كوره ظنله مرده قياس ايليه كفنك وجهندن اوترى التون آنه وكفن
بها ايچون بر قاچ التونى القا ايده هر نه ويرسه آنك نصفنى سكا ويرم ديدى اوصله
جو اولان فقير انجلين ايلدى يعنى اول عطا و بخشش استيجى فقير وفقيهك ديديكى
كبى ايلدى ﴿ مثنوى ﴾ در نمد پيچيدو درراهش نهاد * معبر صدر جهان
آنجا فتاد * زر در اندازيد بر روى نمد * دست بيرون كرد از تعجيل خود *
تا نكيرد آن كفن خواه آن صله * تا نهان نكند ازو آن ده دله * مرده از زير نمد
بركرد دست * سر برون آمد پى دستش زپست) كفن خواه اول فقيهى بر نمده
صاردى وآنى راهه قودى اتفاق صدر جهانك عبورى انده واقع اولدى
كيجه نك يوزى اوزره التون آتدى اول فقيه كندى تعجيلندن نمد التندن الن طشره
ايلدى اندن اوترى كه تا اول كفن خواه اول صله يى طوتميه واول عطايى اخذ ايدوب
تا كم اندن اول ده دله آنى نهان ايليه اول مرده شكلنده اولان نمد التندن النى
طشره كلدى واول عطايى كورديكى كبى فى الحال زنده اندن قالقوب اوتوردى
﴿ مثنوى ﴾ كفت با صدر جهان چون بستدم * اى ببسته بر من ابواب كرم *

كفت ليكن نا نمردى اى عنود * ازجناب من نبردى هيچ جود) اول فقيه صدر جهانه ايتدى اى ابواب كرمى بنم اوزريمه باغلمش بن سندن عطايى كورنجه الدم ونه صفتله بوجودى بن اخذ قلدم صدر جهان دخى اكا ايتدى اى عنود كرچك دىرسن لكن اولمينجه بنم جنابمدن هيچ جود ايلتمدك هيچ برصدقه اخذ ايتمدك

﴾ مثنوى ﴿ سر موتوا قبل موت اين بود * كز پس مردن غنيمتها رسد) موتوا قبل ان تموتوا) كلامنك سرى بواولور يعنى اولمزدن اول اولك ديمك قولى بونكنه يى افاده قيلور كه اولدكدنصكره غنيمتلر ايرشور نته كم اول فقيه اولدكدنصكره اول غنيمتلره ايرشدى ﴾ مثنوى ﴿ غير مردن هيچ فرهنكى دكر * در نكيرد با خدا اى صله كر) اولمكدن غيرى هيچ برفرهنك يعنى برغير هنر اى صله كر خدايه مقبول كلمز يعنى خداى تعالينك اصل مقبولى اولان هنر عبدك نفسى اولمزدن اول اولمكدر والا وجودله اولان هنر آنك مقبولى اولمز ﴾ مثنوى ﴿ يك عنايت به زصدكون اجتهاد * جهدرا خوفست ازصدكون فساد * وان عنايت هست موقوف ممات * تجربه كردند اين ره را ثقات * بلكه مركش بى عنايت نيز نيست * بى عنايت هان وهان جايى مايست * آن زمرد باشد اين افعئ پير * بى زمرد كى شود افعى ضرير) پس حاصل كلام برعنايت صد كونه اجتهاددن يك اولور زيرا جهدايچون يوزكونه فساددن خوف وخطرواردر واول عنايت الهى ممات نفسه موقوفدر كه نفس هواسندن ومشتهاسندن اولمينجه عنايت حقه واصل اولمز زيرا بو يولى ثقات تجربه ايلمشلردر واولر بونى بويله بولمشلردر انكچون اولمكى سالكه شرط قومشلردر بلكه نظر حقيقت بينله نظر اولنسه آنك مركى دخى عنايتسز دكلدر عنايت حقسز آكاه اول اول برپرده طورمه بلكه هرنه ايله عنايت الهى حاصل اولورسه اول آنى اله كتور ومظهر عنايت وهدايت مرتبه سنه يتوركه (العناية تهدم الجناية توجب الهداية تورث الولاية) ديمشلردر اول عنايت الهى فى المثل زمرد اولور و بونفس اماره افعى پيركبيدر هيچ افعى زمردسز كور اولورمى بو مقرردركه اولمز كذلك عنايت الهى اولمينجه مارنفس اولمز وآنك صورت بين اولان كوزلرى كور اولمز پس هزار سعى واجتهاد ايلمكدن برذره عنايت الهى بهتردر نته كم بو بيان دخى بو معنايى موضح اولور

﴾ حكايت آن دو برادر يكى كوسه ويكى امرد كه درعزبخانهٔ خفتند شبى اتفاق ﴿
﴾ امرد از بيم دب خشتهارا در پس مقعد خود انبار كرد عاقبت دباب دب ﴿
﴾ آورد وآن خشتهارا بحيله ونرمى از پس او برداشت كودك بيدار شد وبجنك كفت ﴿
﴾ كه خشتها كو كجا بردى وچرا بردى او كفت تو اين خشتهارا چرا نهادى الى آخره ﴿

بو سرخ شريف اول ايكى برادرك حكايه سيدركه برى كوسه وبرى دخى امرد ايدى يعنى يالك يوزلى صقالقسز تازه جوان ايدى كه بونلر بركيجه برعزبخانه ده ياتديلر يعنى بركيجه برار كنلراونده قرار ايتديلر اتفاق ياتمق وقتنده اول امرد عزبلردن برينك كندى جانبنه حركت ايلمنك قورقوسندن كندى مقعدينك اردنه وافر كرپچلرى كتوروب يغوب انبار كبى ايلدى وكنديسى اوكرپچلرك ايچنه كيروب ياتدى دب يات يات حركت ايلمكه ديرلرنته كم دب الشيخ ديرلرقچن برقوجه ياب ياب اكل اكل كيديجى معناسنه در عاقبت دباب دب كتوردى يعنى كيجه قرانلقده عزبلردن برى قالقدى يابچه يابچه اول امرد جانبنه حركت كتوردى واول امردك وضع ايلديكى كرپچلرى اكل اكل برحيله وملايمتله آنك اردندن قالدردى وآنكله معامله يه مشغول اولدى اوغلان اوياندى وجنكله اول لوطى يه ديديكه بو كرپچلرى كه بن كندمى صيانت ايلمكدن اوترى وضع ايلمشدم سن انلرى نه ايلدك وقنده ايلتدك سويله يورادن قالدروب نيچون آخر يره ايلتدك اول لوطى اول امرده ديدى سن كرپچلرى نيچون قودك سويله كورهلم ديدى وآخرنه دك بوقصه ابيات شريفه ده مسطوردر وبوندن حصه دخى نه ايديكى بيانه كلمشدر (مى) امردى وكوسهٔ درانجمن * آمدند ومجمعى بد در وطن * مشتغل ماندند قوم منتجب * روز رفت وشد زمانه ثلث شب * زآن عزبخانه نرفتندان دوكس * هم بخفتند آن سو از بيم عسس) برامرد وبركوسه كه ايكيسى برى برلريله برادر ايديلر برانجمنه كلديلر واول وطنده برمجمع وار ايدى برناسدن كزيده اولمش قوم اول انجمنده مشتغل قالديلر ومصاحبته مشغول اولديلر كوندز كتدى وزمانه ثلث شب اولدى يعنى كيجه نك اوچ بلوكدن بربلوكى قالدى اول عزبخانه دن ايكى كمسه كتمديلر اوراده عسس قورقوسندن اويوديلر (مى) كوسه را بد برزنخدان چارمو * ليك همچون ماه بدرش بود رو * كودك امرد بصورت بود زشت * هم نهاد اندر پس كون يست خشت * لوطئ دب برد شب در انبهى * خشتهارا نقل كرد آن مشتهى * دست چون بروى زد او ازجا بجست * كفت هى تو كيستى اى سك پرست) كوسه نك زنخدانده يعنى چكه سنده درت قيل وار ايدى ليكن انك يوزى ماه بدر كبى ايدى وكودك امرد صورتده زشت ايدى هم لواطه قورقوسندن دبرى آردنه يكرمى قدر كرپچ قودى برلوطى كيجه ايله اول انبهده يعنى كثرت ايچره ياب ياب اوغلان جانبنه حركت كتوردى اكل اكل او مشتهى كون اولان كرپچلرى نقل ايتدى چونكم اول لوطى اول اوغلانه ال اوردى اوغلان يرندن صيچرادى اكا ديدى اى كلب نفسنه طاپيجى هى سن كيمسن ومرادك ندر ﴾ مثنوى ﴿ كفت اين سى خشت چون انباشتى * كفت تو سى خشت چون برداشتى * كودك بيمارم وازضعف

خود * كردم اينجا احتياط ومرتقد) اوطى اكا كندى مرادندن جواب ويرميوب
اكا سؤال ايدوب ديدى سن بو اوتوز كربجى نيچون ارد كه قودك اول اوغلان
اكا ديدى سن اوتوز كربجى نيچون قالدردك اول يكرمى ديوب شمدى اوتوز
ديمنده كربچلرك يكرمى اوتوز مقدارى اولديغنى اشعار ايلر بن برخسته كودكم
كندى ضعفمدن اوترى بو محلده محل ارتقاد در كندمى صيانت ايچون احتياط
ايلدم مرتقد بونده محل ارتقاد معناسنه در يعنى او يوبه جق ير ديمكدر
* مثنوى * كفت اكردارى زرنجورى تنى * چون رفتى جانب دارالشفى *
بانخانهٔ يك طبيبى مشفقى * تا كشادى از سقامت مغلقى * كفت آخر من بجادانم
شدن * كه بهر جا ميروم من ممتحن * چون توزنديقى پليدى ملحدى * مى برآردسر
بپشيم چون ددى) لوطى اول امرده ايشدى اكر رنجور لكدن برحرارت طوتر
ايسك نيچون دار الشفا جانبنه كتمدك ياخود برمشفق ومهربان طبيبك خانه سنه
كندبكه علاج ايلك ايچون كتمدك تا كم سقامتدن مغلق اولنى اچيدى مغلق بونده
غلقدندر غلق كسر غينله زحمت ومشقته ديرلر مغلق زحمت ومشقت ويريجى
معناسنه اولور يعنى اول طبيب سقامتدن سكا زحمت ويريجى ومشكل كليجى
مرضى فتح ايديدى اول كودك اكا ديدى آخر بن قنده كتمك بيلورم كه هرنه
يره بن ممتحن كيدم يعنى بن مبتلا هرقنغى مكانه قصد وعزيمت ايدم سنك كبى
برزنديق برپليد برملحد باشنى بردكبى بنم اوكه كنورر يعنى درنده اولان حيوان
كبى باشنى بنم اوكه كنورر و بنى تصرف ايتمك استر ديدى * مثنوى *
خانقاهى كه بود بهتر مكان * من نديدم يكدمى دروى امان * رو بمن آرنده مشتى
حرزه خوار * چشمها پرنطفه كف خايه فشار * وانكه ناموسيست خودازدير زير *
غمزه مى دزدندمى مانند كير * خانقه چون اين بود بازار عام * چون بود خركله
وديوان خام) اى پليد برخانقاه كه بهتر مكان اولدى يعنى تكيه لركه ير بوزنده
بقاعك خيرلوسى ومكانك بهترى واولاسيدر بن بردم انده امان كورمدم وهربار
برخانقاهه واردم براوج بلغور شور باسى ييجى درويش شكلنده اولنلر وصوفى
خرقه سن كيلر يوزلرنى بكا كتوررلر وبكا شهوت نظريله باقيشورلر كوزلرى
پرنطفه واللرى خايه لرنى صقيجى يعنى شول مرتبه شهوت پرستلركه كوزلرندن
نطفه طملر واللرى برتازه پى كوردكلرى كبى خايه لرنى صقارلر واولكه بونلرك
ايچنده عار وناموسه منسوبدر وظاهرا ناسدن اوتانمسى واردر زيرزير يعنى
كوز التندن غمزه اوغورلرلر وكيرلر بن اووارلر يعنى اوغورلين كوز اوجيله بقارلر
وذكر بن اووارلر وچوغى جلق اوررلر چونكم خانقاه بويله اوله وزاويه نشين
اولنلرك سيرتى وطريقتى بوشكل اوله عوام بازارى نيجه اولور خركله وديوان

خام اولور چون بو سؤال ومابعدى جواب اولور يعنى خانقاهك حالى بويله اولنجق
عوامك ساكن اولديغى يرلر نيجه اولور دبرسك اشك سوروسى وخاملر ديوانى
وبجمعى اولور اشكلر زنا ولواطه دن نيجه پرهيز ايتمزلرسه انلر هم اويله پرهيز
ايتمزلر وخاملر حرام اولندن اجتناب قيلمزلر ديوان ديوك جمعى اولوب خام ديولر
وحرا مخور عفريتلر محليدر ديمك دخى جائزاولور * مثنوى * خر كجا ناموس
وتقوى ازكجا * خرچه داند خشيت وخوف ورجا * عقل باشد ايمنى وعدلجو *
برزن وبرمرد اما عقل كو) خرقنده ناموس وتقوى قنده خر خشيتى وخوف
ورجايى نه بيلور يعنى حيوان سيرت وخر طبيعت اولان كمسه قنده وناموس
وپرهيزكاراق قنده در خرسيرت اولان كمسه ايله تقوى وديانتك ما بيننده
مسافهٔ بعيده واردر خرسيرت اولان بى دين الله تعاليدن خشيتى وقورقمغى
ورجا ايتمكى نه بيلور الله تعاليدن قورقمز الا عالم وعاقل اولنلر (كما قال الله تعالى
انما يخشى الله من عباده العلماء) ايمن اولان وعدالتجو اولان عقل اولور زن
اوزره ومرد اوزره اما عقل قنى بو بيت سؤال مقدره جواب اولور كانه ديمك
لازم كلدبكه زن ومرد اوزره امين اولان وعدالتجو اولان عاقلدر ديدبكز
يا بو خانقاه نشين اولنلر و بازارده كزنلر عاقل دكليدر بونلر خودهب عقلى باشنده
آدملردر جواب بيوررلر اكر عورته واكر اوغلانه امين اولان وعدالت قيلان عاقل
اولور اما عقل كنور كوره لم قنده در پيغمبر عليه السلام حضرتلرى (العاقل
هو المتقى) بيورمشدر البته عاقل اولان متقى اولور وعدالت قيلور جميع مسلمانلرك
خاتوننى كندى يه محرم اولنلر كبى حفظ وصيانت قيلور وجميعسنك اولادنى دخى
كندى اولادى كبى بيلور اصلا كمسه نك خاتوننه واولادنه اول خيانت قصد ايلمز
بلكه حق تعالينك بيورديغى اوزره جمله نك ميانند‌ه عدالت ايلر اماعاقل شكلنده
اولوب خائن اولنلر عند التحقيق عاقل دكلدر عقلك شانى تقوى وديانتدر فافهم
(م ى) ور كريزم من زروم سوى زنان * همچو يوسف افتم اندرافتنان * يوسف
ازرن يافت زندان وفشار * من شوم توزيع برپنجاه دار * آن زنان ازجاهلى
برمن تنند * او اياشان قصد جان من كنند * نى زمردان چاره دارم نه ازرنان *
چون كنم كه نى ازينم نى ازان) واكر بن ارلردن قاچم وعورتلر جانبنه كيدم يوسف
عليه السلام حضرتلرى كبى انلردن افتتان وامتحانه دوشرم نته كم يوسف عليه
السلام حضرتلرى زندن زندان وفشار بولديكه ملك مصرك خاتونى زليخا اكا
عاشق اولدى (وراودته التى هو فى بيتها عن نفسه) آيت كريمه سنك حسبنجه
كندى خانه سنده نفسندن اول يوسفه مراوده ايلدى يوسف عليه السلام
حضرتلرى اندن امتناع ايلدى وقاچدى وزليخا آنك اردنه دوشدى واتكن

چكوب يرندی وحضرت يوسف عليه السلام بكا ياپشدی ديو تهمت ايتدی پس
يوسف عليه السلام حضرتلرنی اندن اوتری زندانه وصقمقلغه قوديلر چونكم
اول حضرت بو صدق ونزاهتله انلردن اوتری زندانه وفشاره مبتلا اولدی بن اللی
داراوزره توزيع اولورم زيرا بنده اول صدق ونزاهت وعفت وطهارت يوقدر
اول زنلر جاهلا بكا رندن بنم اوزريمه طوقنورلر وبنمله مقارنت ومجامعته قصد ايدرلر
بنده ايسه انلردن اجتناب ايلمكه طاقت يوقدر پس انلرك وليلری ومحرملری بنم
جانمه قصد ايدرلر پس بزم خاتونمزه خيانت ايلدك ديو قانمی دوكمك سمتنه كيدرلر
بن بيچاره نه ارلردن چاره طوترم ونه عورتلردن چاره طوترم زيرا ارلر ايچنه وارسم
انلر بنی تصرف ايلمك استر وعورتلر ايچنه كرسم انلر بنی كنديلرده فاعل ومتصرف
قيلمق استر بن نيجه ايليم كه نه بوطائفه دنم ونه اول طائفه دنم يعنی بن نه ايشليمكه نه
ارلردنم نه عورتلردنم بو ايكيسنك اورتاسنده قالمشم ارلر بنی عورت ايتمك استر وعورتلر
ارايلمك استر عجب مشكل حالته مبتلا اولمشم ديو لوطی به شكايت ايلدی ﴿مثنوی﴾
بعد زان كودك بكوسه بنگريست * گفت او با آن دو موازغم بريست * فارغست
ازخشت واز پيكار خشت * وزچو تو مادرفروش كنك زشت * برزنخ سه چار مو
بهر نمون * بهترازسی خشت كردا كرد كون) اندنصكره كودك كندی برادری كوسه يه
باقدی كنديسنه دبدی كورك اول كوسه بندن خوب چهره ايكن اول ايكی قيل ايله
غمدن بريدر بو محلده دوموديملری وبوفروده چارمو تعبير ايلملری مرادلری تحديد
اوليوب برقاج قيل اولديغنی اشعار ايلر يعنی ديديكه اول كوسه يوزينه برقاج قيل
كنوروب آنك سببيله كرپچدن وكرپچ جنكندن فارغدر ودخی سنك كبی
مادرفروش وخبيث كوزدن دخی فارغدر يعنی اول كوسه بندن صورتا
احسن ايكن برقاج قيللر واسطه سيله دبرنی صيانت ايلمكدن اوتری كرپچ يغمقدن
واول كرپچلری قالدرن لوطی ايله جنك وجدل قيلمقدن ودخی سنك كبی مادرينی
صاتيجی قحبه زاده زشت كوزدن فارغ وآسوده در كنك كاف عربينك كسريله
كنج ابرسی وقارت اوغلانه ديرلر مادرفروش ديمك قحبه زاده ديمكدن كنايت اولور
كوركه انك چكه سی اوزره نمونه دن اوتری اوج درت قيل كونك اطرافنده اوتوز
كرپچدن بهتردر اول (بيت) يوزينه خط كتوروب آدنی صقال ايتمش *
برايكی قيللر ايله دزكهی بطال ايتمش * وكندوبی قورتروب آسوده اولمش بنم
يوزمده اول برقاج قيل اولمديغندن بن كنديمی انك بونك سوء قصدندن قورتروب
خلاص قيله مدم ديدی اول برقاج قيلدن مراد ولوطی زشتدن مقصود وخشتلردن
ما آل نه ايديكنك بيانه شروع ايدوب بيوردلر ﴿مثنوی﴾ ذره سايۀ عنايت
بهترست * از هزاران كوشش وطاعت پرست * زانكه شيطان خشت طاعت

بركند * كر دوصد خشتست خودرا ره كند) پس قصه دنحصه بر ذره عنايت
الهی طاعت پرستك هزاران كوششندن بهتردر زيرا انواع طاعت اولان كسه نك
كوشش واجتهادی فی المثل اول امردك وضع ايلديكی خشت پاره لر كبيدر
وعنايت الهی اول كوسه نك وجهنده اولان مويلر كبيدر پس لوطی اولان شيطاندن
كنديسنی بركسه صيانت وحمايت قيلمق ايچون عنايت كوشش وطاعتدن
بهتر اولور اول سببدندركه شيطان طاعت كرپچلرنی يرندن بربر اوغورلين قوپارر
فرضا ايكی يوز طاعت كرپچی اولسه كندوبی عابد جانبنه يول ايلر وانی كنديسنه
مطيع ومنقاد قيلمغه اقدام ايدوب اوزرينه دوشر بهرحال انی تصرف ايلر وياخود
انی عاجز ومظطر قيلر (مى) خشت اكر پرست بنهادۀ توست * آن دو سه
موازعطای آن سوست * در حقيقت هر يكی مو زان كهيست * كان امان نامۀ
صلۀ شاهنشهيست) خشت طاعت اكر پرچوق ايسه ده اول سنك
قونمشكدر وسنك صنعك وفعلكدر ای عابد اولان كسه سن نه مرتبه ضعيف ايسك
سنك كاركله اولان طاعت دخی اويله سست وضعيفدر اما اول ايكی اوچ
قيل كه مراد اندن حق تعالينك برقاج عنايتيدر اول جانب حقيقينك
عطاسيدر پس جناب حق نيجه قوی وقادر ايسه انك عطاسی دخی اويله
قويدر حقيقتده اندن هر برقيل قدر عنايت بر عظيم كوه نيجه ثابت وراسخ ايسه
عنايت الهی دخی اويله ثابت وراسخدر شيطان آنی يرندن قلع وقمع ايلمكه
قادر اولمز زيرا اول بر شاهنشاهك صله وعطاسنك امان نامه سيدر شاهنشاهيده
يانسبی اولوب شاهنشاهه منسوب اولان عطايه متعلق امان نامه در دينسه دخی
جائز اولور (مى) تو اكر صد قفل بنهی بر دری * بركند آن جمله را خيره سری *
شحنۀ ازموم اكر مهری نهد * پهلوانان را ازآن دل بشكند) سن بر قپو اوزره يوز كليد
قويه سن واول قپوبی محكم كليدليه سن اوجمله كليدلری بر خيره سر يعنی باشی
بوشمش ضعيف كسه قوپارر يعنی بر خيره سرك قپوسنه يوزالمه كليد اورسك اول سنك
محلك صايمیوب جمله اوردیغك كليدلری قيرار وخانه سندن ايچرو كيرر اما بر شحنه
اكر بركسه نك قپوسی اوزره مومدن بر مهر قوسه پهلوانلرك انلردن كوكلی دهشت
وهيبت طوتر پس عنايت الهی اول مومدن اولان مهر كبيدر شيطان واهل طغيان
اول علامتی بركسه نك وجودنده كورسه لر اندن هيبت طوترلر اماسنك كندی
صيانتك قفللرنی انلر بوزمغه قادرلردر ﴿مثنوی﴾ آن دو سه تار عنايت
همچو كوه * سد شده چون فرسع در وجوه) اول ايكی اوچ عنايتلی طاغ كبی
سد اولدی وجوهده اولان فرسع كبی يعنی بركسه نك وجهنده برقاج عنايتلی
اولسه هر بر عنايت شيطانه طاغ كبی سد اولور وجهلرده اولان سيمانك كروفری

عدو به سد اولدیغی کبی وشجیع ودلیر اولان کمسه نك فروسیاسندن دشمن وعاصی
اولان قورقدیغی کبی شیطان دخی برکسه نك وجهنده عنایت فرقنی کورسه اندن
فرار ایلرنته کم (الشیطان یفر من ظل عمر) حدیثك حسنجه شیطان حضرت عمر
رضی الله تعالی عنهك کولکه سندن قجاردی (م ی) خشت را مکذار ای نیکو
سرشت * ایك هم ابن مخسب ازدیو زشت * رو دوتا ورزان کرم بادست آر *
وانکهان ایمن بخسب و غم مدار) ای نیکو سرشت خشت طاعتی ترك ایله زیرا
بو سوزلردن خشت طاعتی ترك ایلك چقمز اکرهرنه قدر قادر اولورسك خشت
طاعتی جمع ایلیوب بنا ایله لیکن اکا اعتماد ایدوب بو بنی دیوزشتدن حافظ وصاین
اولور دیوب هم اول خبیث اولان دیودن ایمن یاتمه وکندی کی اندن غافل ایتدیوری
اول کرمدن ایکی قات مواله کتور واندنصکره ایمن او یو وغم طوتمه یعنی یوری سعی
وکوشش ایله اول کرم وعنایت الهیه دن الکه ایکی قات قیل کتورکه اندن مراد
بری علم ظاهر وبری دخی علم باطندرکه بونلر کرم الهیه دن وعنایت ربانیه دن ایکی
قات قبل کبیدر سنکه عالم اوله سن لابد شیطان سندن قاچر نائم بیله اولسك یانکه
کلمز ❁ مثنوی ❁ نوم عالم ازعبادت به بود * آنچنان علمی که مستنبه بود) عالمك
نومی عالم اولمیانلرك عبادتندن یك اولور آنچلین برعلمکه مستنبه اوله یعنی شویل
برعالمك نومی عبادتدن خیراودرکه آنك علمی آنی مستیقظ اوله و بیداردل قیله ومنجی
اوله وغفلت وجهالتدن آنی بری ایلیه فی الحقیقه (عالم واحد اشد علی الشیطان
من الف عابد) حدیثك حسبنجه بونجلین برعالم شیطانه بیك دانه عابددن اشددر
نته کم بایزید حضرتلرندن بویله نقل اولنورکه برکیجه کیدرکن برمسجدك قپوسنه
اوغرادی وشیطانی اول مسجدك قپوسنده طورر کوردی اکا ایتدی ای ملعون
بونده نه کار طوتارسن شیطان اکا ایتدی بومسجدك ایچنده شو احیای لیالی ایدوب
عبادت قیلان عابدی اضلال ایلك استرم اما ایچرو کیرمکه قورقرم دیدی بایزید قدس
قدس سره حضرتلری کیدن قورقرسن دیدی شیطان ایتدی اول عابدك یاننده
شو یاتوب اویویان کمسه دن قورقرم بایزید حضرتلری تعجب ایدوب سبحان الله
بو بیدار اولوب عبادت قیلندن قورقیوب اول نائم اولان خفته دن قورقق
بیچوندر دیدی شیطان ایتدی اکرچه صورتا بوکشی نائمدر لکن بیداردل برعالمدر
بن انك علمنك نورندن زیاده قورقرم و بوعابد صورتا بیداردر لیکن قلبی غافل وکندی
جاهلدر پس بیك دانه بویله عابدی آزدرمق بکافتی سهلدر دیدی انکیچون
حضرت نبی علیه السلام (نوم علی علم خیر من صلوة علی جهل) بیور مشدر رواه
سلمان کذا فی الحلیة وقال ایضا نوم العالم خیر من عبادة الجاهل ❁ مثنوی ❁ آن
سکون سابح اندر آشنا * به زدست اعجمی بادست و پا * اعجمی زد دست

و پا وغرقه شد * میرود سباح ساکن چون عمد) آشنا وقتنده سابحك اول سکونی
دست و پایی اولان اعجمینك دستندن یکدر سابح سباحت ایدیجی آشنا سباحته
دیرلر یعنی اول دریاده یوزیجینك شناورلك وقتنده الن واباغن تحریك ایلیوب
ساکن اولمسی دست و پایله اعجمینك ال اورمسندن وکندو بی خلاصه سعی
قیلمسندن بهتر اولور اعجمی دریاده ال واباق اوردی ومجرد سعیله کندوبی قورتمغه
جهد ایلدی اما غرقه اولدی وسباح دریانك اوزرنده عمود کبی کیدر پس اعجمینك
اول ال واباق اورمسی جهلندن اولور صانورکه مجرد شناورلکه عالم اولدیغی
ال واباق اورمغله وجهد قیلمغله کندیسنی خلاص ایلیه اما سباحك دریا اوزره اول
سکونی کمال علمندن حاصل اولور ❁ مثنوی ❁ علم دریاییست بی حدو کنار *
طالب علمست غواص بحار * کرهزاران سال باشد عمر او * اونکر دد سیر خود
ازجست وجو * کان رسول حق بکفت اندر بیان * اینکه منهومان هما لایشبعان)
علم بی حد و بی کنار بردریادر طالب علم فی المثل غواص بحاردر اکر طالب علمك
هزاران سال عمری اولسه اول طالب علم جست وجودن دخی سیر اولمز وطلب علمدن
فراغت قیلمز بلکه ماهی دریادن نیجه طویمزسه طالب علم دخی آب حیات علمدن
اویله طویمز واصلا ریان اولمز نته کم اول رسول حق علیه السلام بیانده بیوردی
بو حدیث شریفی که منهومان لایشبعان درنته کم ابن مسعود رضی الله تعالی عنه
حضرتلری روایت بیوررلر قال النبی صلی الله تعالی علیه وسلم (منهومان لایشبعان
طالب العلم وطالب الدنیا وهما لایستویان اما طالب العلم فیزداد فی رضی الرحمن
واما طالب الدنیا فیزداد فی الطغیان ثم قرأ انما یخشی الله من عباده العلماء ثم قرأ کلا
ان الانسان لیطغی ان رآه استغنی) پس بو بیان لطیفده بو حدیث شریفك تفسیر
وتحقیقنی بیان ایلمکه شروع ایدوب بیوررلر

❁ درتفسیر این خبر که مصطفی علیه السلام فرمود ❁
❁ منهومان لایشبعان طالب الدنیا وطالب العلم ❁

نهم حرصه وآرزومندلکه دیرلر منهومان لایشبعان ایکی حریص کمسه طویمزلر آنك
بری طالب دنیادر و بری طالب علمدر و بو ایکیسی برابردکللردر اما طالب علم رضای
رحمانی زیاده ایلر اما طالب دنیا طغیانی زیاده ایلر اندنصکره پیغمبر علیه الصلوة
والسلام حضرتلری (انما یخشی الله) آیت کریمه سنی اوقودی یعنی الله تعالی
حضرتلرندن خشیت ایلمز الا آنك قوللرندن عالم اولنلر اندنصکره طالب دنیا حقنده
سوره علقده اولان بو آیتی اوقودی (ان الانسان لیطغی) معنای شریفی انسان
البته حقه تحقیقا طاغی اولور کندیسنی مستغنی کورمکله دیمك اولور ❁ که این علم

غیرعلم دنیا بایدتا دوقسم باشد اماعلم دنیا هم دنیا باشد الی آخره وا کرنه همچنین شودکه طالب الدنیا وطالب الدنیا این تکرار بودنه تقسیم مع تقریره که بوعلم علم دنیانك غیری کرکدر واقع اولان علمدن مراد دنیا علمنك غیریسی اولمسه بلکه عموم اوزره مطلق علم مراد اولسه بونك معناسی طالب الدنیا طالب الدنیا دیمك اولور بوایسه تکراراولور تقسیم اولمز بونك تقریریله بیله یعنی بوحدیث شریفده طالب علم طالب دنیانك ضدیدر وعلم دنیا دخی علم آخرتك ضدیدر وهما لایستویان بیوردقلری بو ایکیسنك بر برلری ایله برابر اولمدیغنی تقریر وتحقیق ایلرا کرعلم علم دنیایه دخی شامل اولیدی ومطلق جنس علم مراد اولیدی بوحدیثده تکرار اولوب طالب الدنیا دیمك معناسنی مقتضی اولوردی بونده خودبویله دکلدر بلکه بونده تقسیم مراد اولوب طالب علم طالب دنیانك غیری اولور وطالب علمدن مراد آخرت علمنك طالبی وطالب دنیادن مراد دنیایه متعلق اولان علومك طالبی اولورکه بوکونه عالملر حقنده حق تعالی (یعلمون ظاهرا من الحیاة الدنیا وهم عن الآخرة هم غافلون) بیوردی بودنیا عالملری آخرت احوالندن محضا غافللردر

﴿ مثنوی ﴾ طالب الدنیا وتوفیرانها * طالب العلم وتدبیرانها * پس درین قسمت چو بکماری نظر * غیردنیا باشداین علم ای پدر * غیردنیا پس چه باشد آخرت * کت کشدزینجا و باشد رهبرت) اول ایکی مفهومك بریسی دنیانك وتوفیرات دنیانك طالبیدرکه اول دنیایه وآنك توفیرات وتکثیراتنه حریصدر وبریسی دخی علمك وآنك تدبیراتنك طالبیدرکه بوطالب همیشه علمی اوکرنمکه وانواع علمك مسائل وتدبیرلرنی بیلمکه مولعدر تدبیراتهاده مؤنث ضمیری علمه راجعدر اندن مراد علم آخرت اولدیغی اعتباریله زیرا طالب علم الآخرة تقدیرنده در وبوکا کلامك سیاق وسباقی دلالت ایلر پس بوقسمته چونکم نظری حواله ایلیه سن دنیا علمنك غیری اولور بوعلم ای پدر دنیانك غیری نه اولور پس آخرت اولورکه سنی بوعالمدن قوپاره وسکا رهبر اوله یعنی چونکم سن بوحدیث شریفده اولان ایکی قسمه نظرایلیه سن بوعلم آخرت علم دنیانك غیری اولور وبوایکسی وهما لایستویان قولنك موجبنجه برابر اولمزنه کم (هل یستوی الذین یعلمون والذین لایعلمون) آیت کریمه سنك حسبنجه مطلقا بیلن کمسه لرله کرکسه عالم دنیا اولسون وکرکسه عالم آخرت اولسون بیلمین کمسه لر برابر دکلدر کذلك عالم دنیا ایله عالم آخرت دخی بوحدیث شریف موجبنجه برابر دکلدر علم دنیا مثلا فلسفیات وطلسمات ونیرنجات وعلم نجوم وعلم هیئت وعلم هندسه وعلم تجارت وعلم زراعت وسائر صناعات علملری وبونلرك امثالی دنیایه متعلق اولان علملرکبیدر وعلم آخرت علم دیندر وعلم دین فقه وتفسیر وحدیثدر وبونلری موضح ومبین اولان وتحقیق وتفسیر قیلان علملردر پس دنیا

آخرتك ضدی وضره سی اولدیغی کبی علم آخرت علم دنیانك ضدی وضره سی اولمشدر علم آخرتك شانی وخاصیتی بودر ای عالم سنی بودنیادن قوپره ومنجی اوله ورهبر اولوب سنی آخرت جانبنه هدایت قیله شول علمکه صاحبنه رهبراولمیه وهدایت قیلمیه وبودنیادن آنی قوپرمیه اول علم علم آخرت ایسه ده اوکمسه یه نسبتله علم نافع اولمز زیرا حضرت نبی علیه الصلوة والسلام علم دینی دخی ایکی قسم ایدوب بیورمشلر (العلم علمان فعلم فی القلب فذلك العلم النافع وعلم اللسان فذلك حجة الله علی ابن آدم) رواه عبدالله بن جابر رضی الله تعالی عنه

﴿ بحث کردن آن سه شهزاده در تدبیرآن واقعه ﴾

(م ی) رو بهم کردند هر سه مفتتن * هرسه رایك رنج ویك دردو حزن * هرسه دریك فکرویك سودا ندیم * هرسه ازیك رنج ویك علت سقیم * درخموشی هرسه را خطرت یکی * درسخن هم هرسه راحجت یکی * یك زمانی اشکریزان جمله شان * برسرخوان مصیبت خون فشان * یك زمان ازآتش دل هرسه کس * برزده باسوزچون مجمرنفس) اول هراوچ مفتتن یوزنی بری برینه ایتدیلر یعنی اول اوچ مفتون ومبتلا اولان شهزاده لر بری برلرینه توجه ایتدیلر انلرك هراوچنك رنجی بر ودردی وحزنی برایدی انلرك هراوچی برفکرده وبرسوداده ندیم ومصاحب انلرك هراوچی بررنجدن وبرعلتدن سلیم ایدی که جمله سی مرض عشقه مبتلا اولمشلر وشهزاده چینه تعشق قیلمشلر ایدی خموشلق وقتنده هراوچنك خاطره سی وفکرنی برایدی سوزده هم هراوچینك حجت وبرهانی برایدی برزمان جمله انلر اشکریزان ایدیلر خوان مصیبتك کارنده خون فشان ایدیلر یعنی برزمان اواوردی که مبتلا اولدقلری واقعه ومصیبتك اوزرینه کوزلرندن یاش دوکیجی وقان صاچیجی اولورلردی وتعجب کورنمز بلایه مبتلا بردیو کریه ز قیلورلردی برزمان کوکللرینك آتشندن هراوچ کمسه سوز ایله مجمر کبی نفس اورمشلرایدی وآه آتشبار چکوب اوبلا وحرقت ایچره طورمشلر ایدی

﴿ مقالت برادر بزرکین ﴾

(م ی) آن بزرکین کفت ای اخوان خیر * ما نه نربودیم اندر نصح غیر * ازحشم هرکه بما کردی کله * ازبلا وفقر وخوف وزلزله * ماهمی کفتیم کم نال ازحرج * صبرکن کزصبرمفتاح الفرج * این کلید صبررا اکنون چه شد * ای عجب منسوخ شدقانون چه شد) اول بیوکرك شهزاده بونلره تسلیه ویرمك طریقی اوزره دیدی ای اخوان خیر بز بوندن مقدم غیره نصح ایلمکدن نردکلی ایدك بزخود غیری کسه لره پند ونصیحت ویرمکده تمام ارکك ودلاورکسه لر ایدك حشمدن هرشول

کسه که بزه شکایت ایلیدی یعنی خدمدن وحشمدن هر شول کسه که بزه بلادن وفقردن وخوف وزلزله دن شکایت ایلیه وحالنی سویلیدی بزا کا نصیحت ایدوب دیر ایدك حرج وزجتدن ناله وفریاد ایلمه صبر ایله که صبر مفتاح فرج ومرقات در جدر بو صبر کلیدی شمدی نیجه اولدی کلید بونده مفتاح معناسنه در یعنی بز خدم وحشمه بلا وقتنده صبر بیوروب صبر ایله که صبر مفتاح فرجدر دیردك پس بلایه بز دوشدك شمدی صبر مفتاحی نیجه اولدی ای عجب قانون منسوخمی اولدی نه اولدی یعنی بزم بوندن مقدم بر قاعده مز وقانونمز وار ایدی ناسه آنی بزم قانون وقاعده مز بودر دیوسویلردك پس شمدی اول قانون وقاعده یی کوزتمك بزه لازم کلدی عجبا اول قانون نیجه اولدی یوخسه بزم حقمزده منسوخمی اولدی کرکدر که اول قانون اوزره بزهم عمل ایده وزدیدی ﴿ مثنوی ﴾

ما نمی کفتیم کاندر کش مکش * اندر آتش همچو زر خندید خوش * مرسپه را وقت تنکا تنك جنك * کفته ما که هین مکر دانیدرنك * آن زمانکه بوداسبانرا وطا * جمله سرهای برنده زیرپا * ماسپاه خویش راهی هی کنان * که به پیش آید قاهر چون سنان) بزدیمز میدك که کش مکش ایچره آتش ایچره زر کبی خوش کولیکز یعنی بز کندی سپاهمزه نزاع وجدال وقتنده دیردك که ای قوم آتش بلا ایچره التون کبی خوش کولیکز هر سپاهه جنکك تنکا تنك اولمسی وقتی وایکی خصمك بری برینه کلمسی ومقاتله قیلمسی زمانی بز انلره آکاه اولك بوزیکزك رنکنی دوندرماك ودشمندن خوف ایلمك دیمش ایدك اول زمانکه اسبلره اياق بصه جق اوله جمله بریده باشلر زیرپاده اوله وطا بونده اياق بصه جق یره دیرلر بز کندی عسکریمزه هی هی ایدیجی ایدك بویله دیو که ایلرو کلك سنان کبی قاهر اولدیغکز حالده یعنی بز شویله خوف وخطر محللرنده سائر خدم وحشمه بویله هی هی دیجی وایلرو کلك وصابر اولك دیوسویلیجی ایدك (می) جمله عالم رانشان داده بصبر * زانکه صبر آمد چراغ ونور صدر * نوبت ماشد چه خیره سر شدیم * چون زنان زشت درچادر شدیم) بز جمله عالمه حین بلاده صبر ایلمکه نشان ویرمشدك زیرا صبر چراغ دل ونور صدر کلدی دیمش ایدك شمدی بزم نوبتمز اولدی نیچون خیره سر اولدق زشت عورتلر کبی چادره کیردك کرك ایدی که بز بو محلده دخی ارلر وپیرلر کبی قوی وشجیع اولیدق وصبر وتحمل قلیدق اما شمدی بلا بزم باشمزه کلدکده کورکه بز عورتلر کبی زبون ومغلوب اولدق

﴿ مثنوی ﴾ ای دلی که جمله را کردی تو کرم * کرم کن خودرا و ازخود دارشرم * ای زبانکه جمله رانا صح بدی * نوبت تو کشت ازچه تن زدی * ای خرد کو بند شکر خای تو * دور تست این دم چه شد هیهای تو) ای شول

برکوکل که سن جمله یی نصح وپند کله پرشوق وپرحرارت ایلدك شمدی سنك زمانکدر کندیکی کرم ایله وکندکدن شرم وحیا طوت که (أتأمرون الناس بالبر وتنسون انفسکم) آیت کریمه سنك مفهومنه مظهر اولان وبو تعریض وعتابه مستحق کلان قومدن اولمیه سن ای لسان که سن جمله یه صبر وتحمل ایلمکه ناصح اولوردك شمدی سنك نوبتك اولدی نیچون ابسم اولورسن وکندی نفسکه نصیحت ویرموب سکوت قیلورسن زنهار (یقولون بالسنتهم مالیس فی قلوبهم) آیت کریمه سنك مفهومنه مظهر اولان زمره دن اولمیه سن وعامل اولمدیغك وفعله کتورمدیکك قولی غیره سویلمیه سن ای عقل فنی سنك شکر چینیجی پند ونصیحتك بودم سن کندیکه پند ونصیحت ایلمنك دوریدر سنك ناسه اولان هیهایك شمدی نیجه اولدی اول هیهایی کندیکه ایله واول نصح وپندی نفسکه سویله ﴿ مثنوی ﴾ ای زدلها برده صد تشویش را *

نوبت تو شد بجنبان ریش را * ازغری ریش ارکنون دزدیده * پیش ازین برریش خود خندیده) ای کوکللرندن یوز تشویش ودغدغه یی کیدرمش واعظ وناصح شمدی کندی نوبتك اولدی صقالکی دپرت تحریك لحیه تحریك شفتیندن کنایت اولور زیرا اغز سویلسه ریش دخی حرکت کلور پس تقدیر کلام ای خلقك قلوبندن نصح وپندله نیجه یوز تشویش واضطراب کیدرمش واعظ شمدی سنك نوبتك اولدی لازم کلدیکه اغزکی تحریك ایلیه سن واول خلقه سویلدیکك نصح وپندی کندی نفسکه سویلیه سن که (عظ نفسك ثم عظ الناس) بیورلمشدر غرلکدن ریشی شمدی اوغورلمدك ایسه بوندن اول کندی صقالکه کولمشسن غرخبه عورته وحیز اوغلانه دخی دیرلر بونده حیز دیمك معناسی مراد اولور واکا متصل اولان یا مصدریه ویشدن مردا بونده علامت رجال اولور وتوضیح معنی بویله دیمك اولور که ای ناسه واعظ وناصح اولان کسه حیزلکدن ومخنثلکدن اکر علامت رجال اولان صقالکی شمدی اوغورلادك وکندیکی ارشکلنده کوستردك ایسه بوندن مقدم معلوم اولدیکه کندیکه ریش خند ایلمش واستهزا قیلمشسن زیرا بر کسه ناسه کندی عمل قیلدیغی سوزی وفعله کتورمدیکی قولی سویلسه بلکه کندیسی انلره سویلدیکنك خلافنی ایلسه معناده اول کسه کندی صقالنه کولمش وکندینه استهزا ایتمش کبیدر بلکه رجال الله قتلرنده بویله کسه حیز ومخنث حکمنده درکه ظاهرا خلقه ارلك کوسترر وباطنا نفسك مفعولی وشیطانك مستعملی اولور (می)

وقت پند دیکرانی های های * درغم خود چون زنانی وای وای * چون بدرد دیکران درمان بدی * درد مهمان تو آمد تن زدی * بانك بر لشکر زدن بدساز تو *

بانك بر زن چون كرفت آواز تو) ديكرلرك پندى و قتى هاى هاى ايلرسن وانلره كرميله نصيحت سويلرسن اما كندى غمكده ڭلركبيسن واى واى يعنى كنديكه غم كلدكده واى واى ايلرسن چونكم غير بلرك دردنه درمان ايدكدردسكا مهمان كلدى ابسم اولدك وسكوت قيلدك كرك ايديكه هم كنديكه درمان اوليدك وهم دردبكه علاج قيليدك انلره سويلديكك نصح و پندى هم كنديكه ايليدك لشكر اوزره بانك اورمق سنك شانك وعسكر اوزره حيقرمق ونعره قيلق سنك عادتك اولمش ايدى شمدى كندبكه بانك اورنيچون سنك آوازك طوتولدى واول نصح وپندى كنديكه و برنيچون اول كرمينك كنديكه كلدكده زائل اولدى ار اولدركه خلقه نه سويلرسه انى اول كنديسنه سويليه وعمليله عمل ايليه اندنصكره خلقه سويليه ❊ مثنوى ❊ آنچه پنجه سال بافيدى بهوش * زان نسيج خود بغلتاق بپوش) اول نسنه يى كه اللىييل عقلاه اوردك اول كندى منسوجكدن بربغلتاق كى نسيج بونده منسوج معناسنه منسوج اورلمش وطوقنمش نسنه يه ديرلر بغلتاق برنوع جامه در يعنى اللى سنه مقدارى اول علمى كه عقلاه اوردك وكنوروب هر برنى بربره جمع قيلدك وخلقه انى بوقدر زماندر اوروب طوردين صاترسن اول منسوجكدن واللى ييلدن برى اولان محصولكدن كنديكه برجامه ايدوب كى كه اصل انسان برعلم ومعرفتى كندى نفسنى برمحلده تخليص ايلمكدن اوترى حاصل ايلرچونكم كندو بى قورتره اندنصكره دردمند ومبتلا اولانلره سوزسويلر ❊ مثنوى ❊ ازنوابت كوش ياران بودخوش * دست بيرون آرو كوش خود بكش * سربدى پيوسته خودرا دم مكن * باودست وريش وسبلت كم مكن * بازى آن نست برروى بساط * خويش را درطبع آر ودرنشاط) شمدى يه دك سنك نواو آواز كدن يارانك كوشى خوش ايدى اليكى طشره كتور كندى قولاغكى نعمه لرك جانبنه چك وديكه اى قولاق خلقه سويلديكك سوزيسن هم ايشت وكندى سوزكله برايش ايت انلرسنك سوزكى دكلديلرسن هم كندى سوزكى دكله وفى الحقيقه هيچ بركسه نك كندى اغزنه كندى قولغندن اقرب برنسنه يوقدر پس كندى اغزيله سويلديكنى قولغى اشتمسه وآنى قبول ايدوب برايش ايتمسه سائرناس انك سوزيله نيجه ايش ايدر و نه حالله انك سوزى غيره تأثير ايدوب غيرى آنكله عمل ايدرسن شمدى يه دك پيوسته رئيس و پيشوا ايدك كنديكى شمدى قو برق ايله وسقلى اوله الكى واياغكى و بيغكى وصقالكى كم آيله يعنى نامه كرسترش وقتنده ال واياق صاحبى و بيق وصقال صاحبى وشكل وصورت مالكى بركسه ايدك پس باشكه بلا كلديكى حينده هم اركك اودركه اول دست و پاى وصقالى و بيغى ضايع ايليه سن بساط يوزنده او بون شمدى سنكدر كنديكى

طبعه ونشاطه كتور يعنى بو دنيا برشطرنج بساطى كبيدر وانسان بو بساط زمين اوزره وقتا فوقتا بركونه لعب ايليجيدر ونه كونه حال وكار اكا مساط ومقابل اولورسه اكا كوره برتدارك قيليجى و بركار ايليجيدر پس اى مبتلا ومحنت زده چونكم سنك اوزريكه بلا ومحنت مساط اولدى وظهوره كلدى اولكى طبيعتكى تبديل وتغيير قيلمه واندن خوفه دوشوب مغموم ومهموم اولمه بلكه بو بساط زمين اوزره او يون سكا دكدى ونوبت سنك اولدى استادلر اول حينده نه او يون اويناديلرسه ونه كار ايلديلرسه سن هم اول او يونى او ينه واول كارى ايله كنديكى طبيعت ونشاطه كتوركه غموم وهموم وخيالات واوهام ومصايب وآلام انسانى طبع انسانيدن اخراج ايلر وتغيير مزاج قيلرچونكم طبع انسانيدن كنديكى چقمش كوره سن ومزاج روحانيه كى متبدل بوله سن كركدركه بركيفيتله كنديكى اولكى طبيعته كتوره سن ونشاط وسرور مرتبه سنه يتوره سن تا بالكليه طبع انسانيدن ومزاج روحانيدن خارج اولان كسه لر مرتبه سنده قالميه سن

❊ ذكر آن پادشاه آن دانشمند را باكراه در مجلس آورد و بنشاند ❊
❊ ساقى شراب بردانشمند عرضه كرد ساغر پيش اوداشت اوروى ❊
❊ بكردانيد وترشى وتندى آغاز كرد شاه ساقى را كفت هين درطبعش ❊
❊ آرساقى چندى برسرش زد وشراب در خوردش داد ❊

بو سرخ شريف وبو بيان لطيف اول پادشاهك ذكر وحكايه سيدر بردانشمندى اكراهله مجلسه كتوردى واوتورتدى ساقى شرابى دانشمنده عرضه ايلدى ساغرى اول دانشمندك اوكنه طوتدى اول دانشمند يوزنى دوندردى وترشلكه وتندلكه آغاز ايلدى و بن بونى البتة ايچمزم ديو سويلدى پادشاه ساقى يه ديدى آكاه اولكه انى طبيعته كتور ونشاط مرتبه سنه يتور ساقى آنك باشنه برنيچه كره اوردى وشرابى اكا ايچمكه و يردى فقيه خوفدن آلوب آنى ايچدى نته كم حكايه بيوررلر ❊ مثنوى ❊ پادشاهى مست اندر بزم خوش * مى كذشتى يك فقيهى بردرش * كرد اشارت كش در ين مجلس كشيد * وين شراب لعل در خوردش دهيد) برمست پادشاه خوش بزمده ايكن برفقيه اتفاق آنك قپوسى اوكندن كچدى يانده اولان ندماسنه اشارت ايتدى بويله ديوكه آنى مجلسه چكك و بوشراب لعل فامى اكا ايچمكه و يرك ❊ مثنوى ❊ پس كشيدندش بشه بى اختيار * شست در مجلس ترش چون زهرمار * عرضه كردش مى نپذرفت او بخشم * ازشه وساقى بكردانيد چشم * كه بعمر خودنه خوردستم شراب * خوشتر آيد ازشرابم زهرناب * هين بجاى مى بمن زهرى دهيد * تامن ازخويش وشماز ين وارهيد) چونكم شاه امر ايلدى

پس اول فقیهی شاه جانبنه بی اختیار چکدیلرو کتوروب اول مجلسده اوتورتدیلر اول
فقیه مجلسده . زهرمار کبی ترش اوتوردی و یوزین کوزین ا کشید وأب پرخشم
طوردی ساقی اکا شرابی عرض ایلدی اول فقیه خشمله آنی قبول ایتمدی پادشاهدن
وساقیدن چشم ورو بنی دوندردی بویله دیوکه کندی عمرمده بوقدر زمانه دك
بن شراب ایچممشم بکاشرابدن زهر ناب خوشتر کلور آکاه . اولك بکامی برینه
برزهر و برك تابن کند مدن و سمز بو فقیهدن قورتله سزدیدی ﴿ مثنوی ﴾
می نخورده عربده آغاز کرد * کشته درمجلس کران چون مرك ودرد * همچو اهل
نفس و اهل آب و کل * درجهان بنشسته با اصحاب دل) اول فقیه شراب
ایچمدی عربده و غوغایه آغاز ایتدی مجلسده مرك ودرد کبی کران اولدی و اهل
مجلسه ثقلت وزحمت و یردی مثلا بوعالمده اهل نفس واهل آب وکل کبی که زباده
کشافتلرندن جهانده اصحاب دل ایله انلر کبی اوتورمشلردر وهر برصاحبدل
اقدام وابرام ایدوب اول اهل آب وکله شراب حقیقتی و باده و حدتی ایچورمك
وکندوبی وهم وخیال قیدندن کچورمك استر لکن اول کثیف وثقیل انی قبول
ایلیوب اول فقیه کبی امتناع و اجتناب ایلر ﴿ مثنوی ﴾ حق ندارد
خاصکانرادر کمون * ازمی ابرار جز در یشربون) حق تعالی خاصکانی کوندهمی
ابراردن یشربون مفهومندن غیریده طوتمز یعنی حق تعالی حضرتلری خاص
قوللرینه کوندهشراب ابراردن اولان یشربون نك مفهومنده طوتردیعك اولورنته کم
حق تعالی سورهٔ انسانده (ان الابرار یشربون من کاس مزاجها کافورا)
بیوردی وبوآیت کریمه نك تفسیری بوجلدك اوایلنه قریب استدعای امیرك سرخنده
مرور قیلدی وحق تعالینك اکرچه ابرار و احرار قوللری بوشرابی جنت اعلاده
ایچرلر اما بودنیاده هم جنان جنانلرنده اول شراب طهورك و بادهٔ پرنورك
کاسه سنی دهان جانله نوش ایدرلر پس توضیح معنی حق تعالی حضرتلری
خاص بنده لرنی عالم باطنده اول ابرارك جنت اعلاده ایچدکاری شرابدن غیری
شرابده طوتمز بلکه همان اول ابرارك نوش ایلدکاری شرابده طوتر و انلره اول
شراب طهوری کاسا بعد کاس اناله ایدر و بونلر اول می قدسیدن نوش ایلدکچه
وجود لوثندن پاك اولوب وکدورت بشریه دن وکثافت طبیعیه دن قورتلوب
آزاد اولورلر (می) عرضه میدارند بر محجوب جام * حس نمی یابد ازان عیر کلام *
رو همی کرد اند از ارشاد شان * که نمی بیند بدیده دادشان) اصحاب دل
کندی مجلسلرنه کلان محجوب اوزره معرفة الله جامنی عرضه طوترلر وکل برو حق
تعالینك می محبتندن وشراب وحدتندن نوش ایله دیو اکا اقدام ایدرلر اما حس
انلرك جامندن کلامندن غیری بولمز وسمع انلرك جام دیدیکندن انجق همان کلام

اشیدر و کوز دخی ظاهرده برشی کورمز پس اول محجوب اول اصحاب دلك
ارشادندن یوزنی دوندرر زیرا دیده انلرك دادنی کورمز استرکه انلرك جام دیدیکی
کوز ایله کوربلور محسوس جام اوله ومدام دیدکلری ظاهرا ایچلور برمدام اوله
چونکم ظاهرده کلامدن غیری برشی کوره مز وانلرك بیوردیغی نکات واسراره
فهم ایرکوره مز پس انلردن روکردان اولوب اعراض ایلر (م ی) کرز کوشش
تاحلقش ره بدی * سر نصح اندر درونشان درشدی) اکراول محجوبك کوشندن
تاحلقنه یول اولیدی نصح سری انلرك درونته کیدردی یعنی اصحاب قلوبك کلمات
طیبه سنی استماع ایلین محجوبك اکرقولغندن بوغازی جانبنه یول اولیدی وانلرك دهانندن
ظهوره کلان کلامی حسن استماع ایله استماع ایدوب قبول قیلیدی نصیحتك سری انلرك
درونته کیدیدی وانلری مست ومستغرق ایدیدی انلرك باده دیدیکی سرنصح وجام
دیدیکی کلامدرکه اول سرنصح وجام کلامده موضوع اولمشدر محجوب اولان کمسه یه
اول جام کلامی عرض ایدرلر اکرانده برقابلیت واراسه اول کلامی قولغنه قویار
وقولغندن درونته یول ایلر تا آنك ایچنده اولان سرنصیحت ونکتهٔ وحدت آنك
درونته کیرد کده ذوقنی طویر والاّمحروم قالور ﴿ مثنوی ﴾ چون همه نارست
جانش نیست نور * که افکند در نارسوزان جز قشور * مغز بیرون ماند وقشر کفت
رفت * کی شود از قشر معده کرم وزفت) چونکم اول حقدن محجوبك جانی
دوکلی ناردر نور دکلدر نارسوزانه قشوردن غیری کم براغور یعنی چونکم اول
حقیقتدن محجوب وغافل اولان کمسه نك جانی ابلیس کبی دوکلی نادر اصلا نور علم
وعرفان ولب عقل وایقان یوقدر قشورقالمشدر نارسوزانه ایسه قشوردن غیر بی
کمسه براقمز نارسوزانه یناجق بویله صافی قشرقلان کمسه لر اولور اهل دلك کلامنك
مغزی طشره ده قالدی و قشر کفت که حرف و صوتدر ایچرو کندی قشردن
معده نچن کرم وزفت اولور یعنی اولمز بو بیت سؤال مقدره جواب اولمق طریقیله
دینلمشدر کأنه برسائل دیر که اهل دلك کلامندن محجوب اولان غافل دخی اهل دلك
کلامنی دکلر وآنك کلامی آنك قولغندن ایچرو کیدوب اول سوزی استماع ایلر پس
نیچون صافی قشراولوب نارسوزانه لایق اولور جواب بیوررلرنعم بویله در لکن اهل
دلك کلامنك مغز نغزی طشره ده قاله کفت وکویك قشری اولان حرف وصوت
آنك قولغندن ایچرو کندی صافی قشرکبی اولان حرف وصوتدن معدهٔ روحانی
نچن پراولور وجسامت بولور اکراول کفت وکویك سر ومغزی دخی قولغندن
ایچرو درونته کیدیدی معده سنی کرم ایلردی تمام پرشوق و پرحرارت اولوب قشر
مشابه سنده اولان خویلرنی وجسمانیتنی بودنیاده یاقردی ونفسنك هواسنی ومشتهاسنی
یقردی وکندوبی لب ایدردی جهنمه یناجق قشر قومیوب کندوسنی نار ودوزخه

اهل اولمقدن بو حالده خلاص ایلردی ﴿مثنوی﴾ نار دوزخ جز که قشر افشار
نیست * مغز را با هیچ ناری کار نیست * ور بود بر مغز ناری شعله زن * بهر پختن
دان نه بهر سوختن) نار دوزخ قشر افشارا ولمقدن غیری دکلدر هیچ بر نار ایله
مغزك کاری یوقدر قشر افشار وصف ترکیبیدر قشر صقیجی معناسنه‌در بونده
قشردن یاقیجی معناسی مراد اولنور اکر مغز اوزره بر نار شعله زن اولسه پشورمکدن
و کاله ایر کورمکدن اوتری بیل و یاقمقدن اوتری بیله مغزدن مراد بونده ایمان
وعرفان وقشردن مراد جهل و کفر اولور وتوضیح معنی بویله دیمك اولور که
جهنم آتشی قشردن غیری یاقیجی دکل بلکه همان قشر مثابه سنده اولان کافری
وحضرت حقدن غافلی یاقیجی وصقیجیدر زیرا ایمان وعرفان مغزك بر نار ایله کاری
یوقدر وهیچ بر نار آنی یاقمغه قادر دکلدر کورکه جهنم آخرنده مؤمن اولنلره
(جز یا مؤمن فان نورك اطفأ ناری) دیو لابه وتضرع ایلیه واکر مغز مرتبه سنده
اولان مؤمنه بر نار شعله زن اولسه وآنی احراق قیلسه اول مؤمنی یاقمقدن اوتری
دکلدر بلکه آنی پخته وکامل ایدوب خالص قیلمقدن اوتریدر نته کم قلب اولان
التونی وکموشی آتشه قورلر وامتحان ایدرلر وغل وغشی کیدوب اول آتشله آنی
صافی وخالص ایدوب کامل العیار ایدرلر حق تعالینك دخی بر مؤمنه اکر بو دنیاده
واکر آخرتده شعله زن اولمسی وابتلا وامتحان قیلمسی بو قبیلدن بیل نته کم بیوررلر
﴿مثنوی﴾ تا که باشد حق حکیم این قاعده * مستمر دان در گذشته ونامده *
مغز نغز وقشرها مغفور ازو * مغز را پس چون بسوزد دور ازو) تا کم حق تعالی
حکیم اوله بو قاعده بی گذشته‌ده ونامده‌ده یعنی ماضیده ومستقبلده مستمر بیل
مغز نغز وقشرلر اندن مغفوردر مغزی پس نیجه یاقر مغزی یاقمق اندن دوردر یعنی
مادامکه حق تعالی حکیم اوله بو ذکر اولنان قانون وقاعده که قشری یاقمق
ومغزی یاقمقدن مصون ایتمکدر ماضیده ومستقبلده سن بونی دائم ومستمر بیل زیرا
حق تعالی حضرتلری همیشه علی الدوام ازلی وابدی حکیم مطلقدر پس حکمت
قشری یاقمق ولبی حفظ وصیانت ایتمکی اقتضا ایدر بو قاعده‌یی سن اکر کچمشده
واکر کلجکده مستمر ودائم بیل بر زمانده بو قاعده‌یه بر غیری کونه اولمق احتمالی یوقدر
زیرا حکیم دائم اولیجق آنك حکمت اوزره اولان فعلی دخی همان اویله دائم
ومستمر اولور جمله پاك مغزلر که انبیا علیهم السلام واولیای عظام وصالح اولان
مؤمنلردر ودخی بر مقدار مغز ایمانی اولان قشرلر که اندن مراد عاصیلر وفاسقلردر
اول خدای متعالدن بونلر مغفور ومرحوملردر چونکم بر ذره ایمانی اولان قشری
ابدی یاقمیه پس مغز نغز مثابه سنده اولان صالحلری نیچون یاقر اول کریم خالص
وصافی اولنلری یاقمقدن منزه وبریدر عصاة مؤمنینی دخی یاقدیغی انلری کاله

ایر کورمکدن و پاك قیلمقدن اوتریدر ﴿مثنوی﴾ از عنایت کر بکوبد بر سرش *
اشتها آید شراب احمرش * ورنکوبد ماند او بسته دهان * چون فقیه از شرب
و بزم این شهان) عنایتدن اکر اول قشر مثابه سنده اولان مؤمنك باشنه اورسه
شراب احمره آنك اشتهاسی کلور واکر آنك باشنه اورمزسه اول بسته دهان
قالور فقیه کبی بو شاهلرك شربندن و بزمندن یعنی حق تعالی حضرتلری اکر بر قشر
مثابه سنده بی ذوق و بی عرفان اولان مؤمنك باشنه دوکرسه وآنی مبتلا ایلرسه
عنایتندن واکا لطفندندر تا کم آنك جنت اعلانك شراب احمرنه اشتهاسی کله
واکا اول ضربت وعنا سببیله مستعد اوله و اهلیت حاصل قیله بلکه بو دنیاده
هم شراب احمر مثابه سنده اولان می معرفت و محبته اشتها واستعداد حاصل اوله
و بو دنیاده اول ضربت وریاضت سببیله بادهٔ محبتی نوش قیله وذوق معرفته
واصل اوله واکر پادشاه حقیقی بر قولنه بویله اورمزسه وقورقوتمزسه اول ذوق
طاعتدن وشراب معرفت ومحبتدن حیوان کبی بسته دهان قالور وایمان وعرفان
نشاطندن محروم اولور شول فقیه کبی که شاهلرك بزمندن وشربندن بسته دهان
قالدی پس اول ضربت واسطه سیله آنی نوش قیلدی وانلرله نشاط وسرورده
هم رنك اولدی (می) گفت شه با ساقیش ای نیك پی * چه خموشیده بطبعش
آر می) پادشاه اول ساقیسنه دیدی ای نیك پی وای خوش روشلی ساقی نیچون
خوشسن می و رفیقیهی طعنه کتور وآنی کرها نشاط مرتبه سنه یتور ﴿مثنوی﴾
هست پنهان حاکمی بر هر خرد * هر کرا خواهد بفن از سر برد) هر عقلك اوزرینه
پنهان بر حاکم واردر وهر کیمی استرسه فنله باشدن ایلتور جمیع عقولك اوزرینه
فی الحقیقه حاکم الله تعالیدر ودخی (ما منکم من احد الا وقد وکل به قرینه من الجن
وقرینه من الملائکة) حدیث شریفنك موجبنجه هر انسان اوزره بر شیطان و بر ملك
موکل وحاکم اولمشدر آنك استعدادنه کوره حق تعالی یا اول شیطانه ویا اول ملکه
قوت ویرر پس آنك عقلی اوزره نهانی حاکم اولان هر نه قیلدن ایسه فن وصنعتله
آنی باشدن چقارر پس حاکم مطلق جمیع عقول اوزره نهانی حاکمدر هر کیمی
استرسه صنعت و قدرتله باشدن چقارر ومراد ایلدیکی حالته کتورر (می)
آفتاب مشرق وتنویر او * چون اسیران بسته در زنجیر او * چرخ را چرخ اندر
آرد در زمن * چون بخواند در دماغش نیم فن * عقل کو عقل دگر را سخره کرد * مهره
زو دارد و یست استاد نرد) آفتاب مشرق وآنك تنویری اسیرلر کبی اول حاکم
نهانینك زنجیر ارادت وقدرتنده بسته‌در کیف ما یشاء انلرده متصرفدر آفتابك
طلوعی وتنویری همیشه آنك ارادتیله‌در چرخی فی الحال اول حاکم نهانی چرخه
ودوره کتورر چونکم آنك دماغنه نیم فن اوقیه چرخه دماغ اسنادی مجازی اولور

یعنی چونکم اول حاکم معنوی بو افلاککك عقلنه بر مقدار فن وصنعت سو یلیه وتلقین
ایلیه فی الحال آنی چرخه ودوره کتورر و بویله انتظام اوزره دائر و سائر اولمق
مرتبه سنه یتورر عقل که او برغیری عقلی زبون ومغلوب ایتدی مهره‌یی اندن
طوتر استاد نرد اصل اودر یعنی بر عقل بر آخر عقلده تصرف ایلیه واول آخر عقلی
کندیسنه زبون ومغلوب ایلیه اول غالب اولان عقل غلبه وقدرت مهره سنی
وصنعت ومهارت صقتلرنی اول حاکم معنویدن طوترکه فی الحقیقه عالم نردینك
استادی اصل اودر وبو بساط عالمده اولان لعب وبازی همان اندندر جمله ده
متصرف وحاکم علی الاطلاق همان اودر غیرك حکومتی وتصرفی آنك اذن
وارادتیله در ومجازیدر ﴿ مثنوی ﴾ چند سیلی بر سرش زد کفت کیر * در کشید
از بیم سیلی آن زحیر * مست کشت وشاد وخندان شد چو باغ * در ندیمی ومضاحك
رفت ولاغ * شیر کیر وخوش شد انکشتك بزد * سوی مبرز رفت تا مبرزك کند)
برقاچ سیله ساقی اول دانشمندك باشنه اوردی بو قدحی طوت دیدی سیله قورقوسندن
اول دردمند چکدی زحیرایچ آغریسنه دیرلر بونده درونی دردلی معناسنه مراد اولور
یعنی اول درونی آغریمش وباطنی دردمند اولمش فقیه سیله خوفندن اول کاسه‌یی
نوش ایتدی بعض نسخه ده زحیر یرینه جیم ایله زجیر واقع اولمشدر فعیل بمعنی
فاعل اولورسه معنی اول زاجرك سیلیسی قورقوسندن جامی چکدی دیمك اولور واکر
بمعنی مفعول اولورسه اول مزجور سیلی قورقوسندن کاسه‌یی چکدی وایچدی دیمك
اولور مست اولدی چوق محبوب اول تلخلك وترشلك کیدوب آچلدی وکل کبی
کولدی وباغ کبی کشاده وخندان اولدی ندیملکه ومضاحکه ولاغه کندی واهل
مجلس ایله مطایبه‌لر ومکالمه‌لر قیلدی شیرکیر وخوش اولدی انکشتك اوردی یعنی
شجیع ودلیر اولدی وخوش اولوب پرماقلرین بری برینه اوردی تمام مست
اولوب مستلکی وشادیلکی غایتده ایردکدنصکره مبرز جانبنه کندی تا کم تبول ایلیه
مبرز آبخانه‌یه دیرلر ومبرزك ایشمکه دیرلر ﴿ مثنوی ﴾ یك کنیزك بود در مبرز
چو ماه * سخت زیبا روز قنا قان شاه * چون بدید اورا دهانش باز ماند *
عقل رفت وتن ستم پرداز ماند * عمرها بوده عزب مشتاق ومست * در کنیزك
در زمان در زد دو دست) اتفاق مبرزده ماه کبی بر کنیزك وار ایدی قتی زیبا یوزلی
شاهك جاریه‌لرندن ایدی مکر که اول ماهرو دخی خلاسمته کلمش وفقیه دخی اول
حینده طشره چقوب خلایه واردقده اکا ملاقات اولمش چونکم فقیه اول ماهرویی
کوردی آنك آغزی آچق قالدی وآنك حسن ولطافتندن حیران قالدی عقلی
کندی وآنك تنی ستم پرداز قالدی یعنی اول شرابله مست اولوب عقلی کتمش ایدی
پس اول ماهرویی کوردی وتمام عقلی کیدوب دیوانه اولدی وآنك تنی ستم یونیجی

وعاقبت اندیش اولیوب تجاوز قلیجی اولدی نیجه عمرلر عزب ایمش مشتاق ومست
اولدیغی حالده کنیزکه فی الحال ایکی النی اوردی یعنی چوق زمان ارکن ایمش
ارکنلکده عمرلر کچورمش بو مرتبه مشتاق ودخی مست ایکن عقلی وصبری قالمیوب
بی اختیار همان اول ماهرویه دست دراز اولدی وایکی النی محکم اوردی ﴿ مثنوی ﴾
پس طپید آن دختر ونعره فراشت * بر نیامد باوی وسودی نداشت) پس اول
دختر چبالدی وحرکت قیلدی ومضطرب اولدی ونعره قالدردی اول دانشمنده
غالب کلمدی وچبالمسی برفائده طوتمدی ﴿ مثنوی ﴾ زن بدست مرد در وقت لقا *
چون خمیر آمد بدست نانبا * بسرشد کا عیش نرم وکه درشت * زو بر آرد چاق چاق
زیر مشت * که پهنش وا کشد بر تخته‌ئ * درهمش آرد کهی یك لخته‌ئ * که دروی
ریزد آب وکه نمك * از تنور آتشش سازد محك) زیرا زن وقت لقاده مردك
النده فی المثل نانبانك الندہ خمیر کبی کلدی اتمکجی خمیری نیجه یوغورسه
وآشغه یوقاری دوندررسه اردخی عورتی مقارنت حیننده اویله ایلرکاه اول زنی
ملایمتله وکاهی درشتلکله یوغورر اول ارکمشتی التنده چاق چاق صدا کتورر
نته کم اتمکجینك الی التنده خمیر چاق چاق صدا کتوررکاه اولور که اتمکجی اول
خمیری بر تخته اوزره یصی چکر وکاهی بر لخته یعنی بر دفعه بر یره کتورر وصقوب
جمع ایلرکاه اول نانبا خمیره آب دوکر وکاهی نمك دوکر تنوردن واکا آتشدن محك
دوزر تاکم عورتی حین لقاده خمیر کبی یوغورر والتنی اوستنه واوستنی التنه کتورر
وکاهی اکا آب نطفه دوکیجی اولور وملح ملاحتی صاچیجی اولور وکاهی غضب
آتشیله آنی پشورر والحاصل مردك نانبایه وزنك اتك النده خمیر کبی اولمسی محله
مناسب مثال اولور سرشد سرشتن لفظندن فعل مضارعدر پس هر طالب
مطلوبده بو حالات من وجه بولندیغنه اشارت ایدوب بیوررلر ﴿ مثنوی ﴾
اینچنین پیچید مطلوب وطلوب * اندرین لعبند مغلوب وغلوب * این لعب تنها نه
شورا بازنست * هر عشیق وعاشقی را این فنست) مطلوب وطلوب بویله‌لین
طولشورلر وصارمشورلر مغلوب وغلوب دخی بو لعب ایچره دررلر که انلر دخی
طولاشورلر وغلوب اولان مغلوبك وجودنده نانبا خمیرك وار عورتك وجودنده
تصرف ایلدیکی کبی تصرف ایلر طلوب وغلوب مبالغه ایله طالب ومبالغه ایله غالب
معنالرینه در که ایکیسی بیله صیغهٔ مبالغه در بو لعب تنها همان عورتله ارك دکلدر
هر بر معشوق وعاشق ایچون بو فن واردر عشیق بمعنی معشوقدر ﴿ مثنوی ﴾
از قدیم وحادث وعین وعرض * پیچشی چون ویس ورامین مفترض * لیك لعب
هریکی رنك دکر * پیچشی هر یك ز فرهنکی دکر) قدیمدن وحادثدن وعیندن
وعرضدن ویسله رامین کبی مفترض بر پیچش واردر عین بونده جوهر معناسنه‌در

جوهر مخصصه محتاج اولیوب بالذات قائم اولنه دیرلر وعرض محل مقومه محتاج
اولنه دیرلر وبو جوهرك وعرضك تعریف وتحقیقی جلد ثانینك اوائلنه قریب
غلام حكایه‌سنده جوهر وعرض بحثنده مرور ایلمشدر انده طلب اولنه ویس
معشوقه‌نك ورامین آنك عاشقنك اسمیدر یعنی قدیمدن وحادث اولان شیلردن
وجوهردن وعرضدن هر برسنك مابیننده ویسیله رامین كبی برنوع طولشمق
وبری برینه صارلمق وتعلق قیلمق فرض اولنمش وتقدیر قیلنمشدر ولیكن هر برینك
لعبی رنك آخر اوزره در هر برینك طولشمسی برغیری فرهنكدندر مثلا قدیمك بر كونه
لعبی وكاری واردر وحادثك دخی بر كونه لعبی وكاری واردر وقدیمك حادثه تعلقی
بر یوزدن وحادثك دخی قدیمه تعلقی بر آخر جهتدندر وكذلك جوهرك دخی بر آخر
لعبی وكاری واردر وعرضك دخی بر آخر لعبی وكاری واردر جواهرك اعراضه تعلقی
بر یوزدن واعراضك دخی جواهره تعلقی بر آخر یوزدندر پس هر برینك بر آخرینه
بیچشی وتعلقی بر آخر هنردن وبرغیری یوزدن اولور و بونلرك هر برینك مابیننده
اولان علاقه‌یی بونلرك ذاتنه عالم اولان كمسه بیلور بو محلده تفصیل وتطویله احتیاج
یوقدر (مې) شوی زن را كفته شد بهر مثیل * كه مكن ای شوی زن را بد كسیل *
آن شب كردك كه ینكا دست او * خوش امانت داد اندر دست او * كانچه با او توكنی
ای معتمد از بد ونیكی خدا با تو كند) شوی وزن ایچون مثالدن اوتری دینلمش
اولدی بویله دیو كه ای شوی زنی بد كسیل ایلمه كسیل اوزمكه وكسمكه دیرلر بد كسیل
طلاق وفراقدن عبارت اولور كه فراق وانقطاعك قبیحی طلاقدر یعنی اره وعورته
نصیحت ایچون بو كلام دینلمش اولدی كه ای ار اولان كمسه زنهار خاتونكی
كندكدن یرامز اوزیجی وتفریق ایدیجی اولمه واكا رعونت وخشونتله معامله
قیلمه كما قال علیه الصلاة والسلام * اكمل المؤمنین ایمانا احسنهم خلقا والطفهم
باهله قال صلى الله علیه وسلم اكمل المؤمنین ایمانا احسنهم خلقا وخیاركم لنسائكم رواه
ابو هریرة رضی الله عنه كذا فی المصابیح وقال علیه الصلوة والسلام لا یفرك مؤمن
مؤمنة ان كره خلقا رضی منها آخر) اول كردك كیجه‌سی ینكا انك الینی سنك الكه
خوش امانت ویرمدیمی یعنی ینكانك كردك كیجه‌سی خاتونك الینی سنك الكه ویرمسی
انك امانة الله اولمسنی اشعار ایلروسنك قنكده اول ودیعت قونمسنی سكا اعلام ایلرنته كم
حضرت نبی علیه الصلوة والسلام حجة الوداعك خطبه‌سنده ناسه تعلیم وموعظه
ایدوب بیوردیلر (اتقوا الله فی النساء فانكم اخذتموهن بامانة الله واستحللتم فروجهن
بكلمة الله ولكم علیهن ان لا یوطئن فروشكم احدا تكرهونه فان فعلن فاضربوهن
ضربا غیر مبرح ولهن علیكم رزقهن وكسوتهن بالمعروف كذا فی المصابیح) كه اول
نسنه‌یی كه سن اول تحت نكاحكده اولان خاتونكه سویلرسن ای معتمد بددن ونیكدن

خدا انی سكا ایلر یعنی ای معتمد علیه اولان كیمسه بد ونیكدن هر شول نسنه‌یی كه سن
خاتونكه ایلرسن خدای تعالی انی سكا ایلر الحاصل مؤمن اولان كیمسنه كندی خاتونیله
حسن معاشرت ایلمك فتی لازمدر نتكیم حضرت نبی علیه الصلوة والسلامك
نسائله عشرتی وحسن معامله‌سی حدیث كتابلرنده مسطور ومذكور اولمشدر
مؤمن اولان دخی انك اخلاق شریفه‌سیله متخلق اولمق واكا اقتدا قیلمق لازم
كلمشدر * مثنوی * حاصل اینجا ان فقیه از بیخودی * نه عفیفی ماندش
نه زاهدی * آن فقیه افتاد بران حورزاد * آتش او اندر ان پنبه فتاد * جان
بجان پیوست وقالبها چخید * چون دو مرغ سر بریده می طپید) حاصل كلام
بو محلده اول فقیهك بیخودلغندن ومستلكندن انك نه عفیفلكی ونه زاهدلكی قالدی
بلكه انك عفتی وزهدی بی اختیار زائل اولدی اول فقیه اول حورزاده‌نك
اوزرینه دوشدی انك آتشی اول پنبه ایچره دوشدی یعنی اول بدنی پنبه كبی
اولان ماهرویك ایچروسنه اول فقیهك آتش كبی اولان نطفه‌سی دوشدی جان
جانه اولاشدی وقالبلر بوكلشدی وقالقشدی ایكی باشی كسلمش قوش كبی كاه
اول جانبه وكاه بو جانبه طپطاب وحركت قیلدی چخید اولا جیم وصكره خاء
معجمه ایله دورشمكه بوكلمكه دیرلر بونده بوكلمك وقالقمق معنالری اولور * مثنوی *
چه سقایه چه ملك چه ارسلان * چه حیا چه دین چه بیم وخوف جان *
چشمشان افتاده اندر عین وغین * نی حسن پیداست اینجا نی حسین * شد دراز
وكو طریق بازكشت * انتظار شاه هم از حد كذشت) نه سقایه ونه ملك ونه
ارسلان ونه حیا ونه دین ونه قورقو ونه خوف جان سقایه بالكسر صوارمق
وصوا ایچه‌جك قابدر مجلس شرب مراد اولور یعنی اول فقیهك خاطرنده نه
مجلس شرب ونه ملك ونه ملكك ارسلان كبی قاهرلكی وغضوبلغی قالدی
ونه انده حیا ودین ونه مطلق قورقی ونه جان قورقوسی قالدی بلكه مست بیخود
اولدیغندن بونلر اصلا انك عقلنه وخاطرنه كلمدی بونلرك كوزی عینه وغینه
دوشمش نه حسن پیدا بونده نه حسین غین پرده رقیقه دیرلر عیندن
مراد بونده كونش اولوب محبوبه‌نك ذاتندن ویا وجهندن كنایت اولسه
مناسبدر وغیندن مراد یا اول ماهرویك ثیابی ویاخود فقیهك وجودی وثیابی
اولسه قابلدر كه بو ایكیسنك كوزلری بری برینك عینه وثیابنه واقع اولدی دیمك
جائز اولور بو محلده كوزل ونه كوزلجه پیدادر یاخود معنی بو محلده نه حسن نامیله
مسمی اولان ونه حسین نامیله مسمی اولان كیمسه‌لر پیدا وظاهردر دیمك
اولور بو قصه دراز اولدی طریق بازكشتی سویله یعنی نتیجه ومرجعی تعبیر ایله
شاهك مجلسده انتظاری هم حددن كچدی كو كاف عربی ایله اوقوب طریق

بازکشت فی دیو معنی و یرلسه هم جائز اولور ﴿ مثنوی ﴾ شاه آمد تا ببیند
واقعه * دید انجا زلزلهٔ القارعه) پادشاه مجلسدن قالقدی ومبرز جانبنه
کلدی تا واقعه یه کوره انده قارعه نك زلزله سنی کوردی قارعه قیامت کوینك
اسمیدر یعنی انده قیامتك زلزله واضطرابی کبی بری برینه طوقنملری اول بونك
و بوانك اوزرینه دوشملری وبی اختیار حرکتلر واضطرابلر کوردی
﴿ مثنوی ﴾ آن فقیه از بیم برجست و برفت * سوی مجلس جام را بربود
تفت * شه چو دوزخ پرشرار و پرنکال * تشنهٔ خون دو جفت بدفعال * چون
فقیهش دید رخ پرخشم وقهر * تلخ وخونی کشته همچون جام زهر * بانك
زد برساقیش کای کرم دار * چه نشستی خیره ده در طبعش آر) اول فقیه
خوفندن صیچرادی ومجلس جانبنه کندی حرارتله فوری جامی قاپدی پادشاه
ایسه پرشرار و پرنکال دوزخ کبی ایکی جفت بد فعالك خوننه تشنه اولمش
چونکم فقیه انك روبنی پرخشم و پرقهر جام کبی تلخ وخونی اولمش کوردی
فی الحال اول ساقی یه بانك اوردی ودیدیکه ای کرم دار نیچون خیره اوتورورسن
جام ویرانی طبعنه کتور کورمزمیسنکه اول طبیعت انساندن چقمشدر چونکم اول
بنم حقمده سکا بنم ایچون می ویرطبعنه کتوردیدی سن دخی اکا می و یر شمدی انی طبعنه
کتوردی ﴿ مثنوی ﴾ خنده آمد شاه را گفت ای کیا * آمدم باطبع ان دختر را
* پادشاهم کارمن عدلست وداد * زان خورم که یاررا جودم بداد) پادشاهه
خنده کلدی دیدی ای اوا و بن طبعه کلدم اول دختر سنکچون یعنی بن خشم
وغضبدن فراغت قیلدم واول جاریه یی سکا ویردم دیدی بن پادشاهم بنم
کارم عدل ودادر اندن یرمکه یاره بنم جودم ویردی یعنی بنم یدیکم یارانه
جود ایلدیکمدندر دیدی پس عدالت نه ایدیکنی بیان ایلیوب دیر ﴿ مثنوی ﴾
آنچه ازا من نتوشم همچو نوش * کی دهم درخور دیار وخویش توش * زان
خورانم من غلامانرا که من * بخورم برخوان خاص خویشتن * زان خورانم
بندکانرا ازطعام * که خورم من خود زپخته یازخام) اول نسنه یی بن نوش کبی
نوش ایلمزم وطاتمزم یاره وخویشه نیجه انی لایق توشه و یریم توش توش
معناسنه اولمق انسبدر اگرچه توخطاب ایچون اولوب اش ضمیر اولوب مصرع
اولده اولان آنچه یه عائد اولسه دخی معنی درست اولور زیرا بو تقدیر اوزره اول
نسنه یی که بن نوش کبی طاتمزم واندن ذوق ایتمزم انی بن سکا واقربایه و یاره قچن
و یریرم هرندن که بن ذوق ایلرسم بارانمه واقربامه وسکاهم انی ویریرم غلاملریمه بن
اندن یدیررم که کندی خاص اولان خوانم اوزره یرم و بندهلریمه بن طعام قسمندن
اول طعامدن یدیررم که بن بخته دن وخامدن هرنه ایسه یرم الحاصل بن هرنه کونه طعام

برسم چاکرلریمه و بندهلریمه همان اندن یدیررم که عادل اولان اهل سلطنت
واصحاب دولتك خصلتی وطریقتی بودر ﴿ مثنوی ﴾ من چو پوشم از خز واطلس
لباس * زان بپوشانم حشم رانی پلاس * شرم دارم ازنبی ذوفنون * البسوهم
کفت مما تلبسون * مصطفی کرد این وصیت باینون * اطعموا الاذناب مما تاکلون)
بن چونکم اطلسدن وایپکدن لباس کیم حشمه اندن کیدیررم پلاس دکل یعنی
ابریشمدن واطلسدن بن هرنه کونه لباس کیرایسم خدم وحشمه دخی پلاس
کیدیرمزم همان اندن کیدیررم زیرا ذوفنون اولان نبی مکرم صلی الله علیه
وسلم حضرتلرندن شرم طوتوم واستحیا ایدرمکه اول حضرت سز تحت یدیکزده
اولانلره الیکزده کیدیککز لباسدن الباس ایدك بیوردی مصطفی علیه الصلاة
والسلام حضرتلری کندی اولادی منزله سنده اولان امته بو وصیتی ایلدی
اذنابه یدیککز مأکولاتدن اطعام ایدك دیدی تکیم ابوذر غفاری رضی الله عنه
حضرتلری بو حدیث شریفی حضرت نبی علیه السلامدن روایت بیوررلر
متفق علیه اولان احادیث شریفه دندر (قال علیه الصلوة والسلام اخوانکم
جعلهم الله تحت ایدیکم فمن جعل الله اخاه تحت یدیه فلیطعمه مما یأکل و یلبسه
ومما یلبس و لا یکلفه من العمل مایغلبه فان کلفه ما یغلبه فلیعنه علیه
(اذناب ذنبك جمعیدر ذنب لغتده قویروغه دیرلر بونده اذناب توابع معناسنه
اولور و بوندن مراد حضرت نبی علیه الصلاة والسلامك امتی اولورکه اول
حضرتك ازواج مطهرهسی امهات مؤمنین منزله سنده در تکیم حق تعالی
(النبی اولی بالمؤمنین من انفسهم وازواجه امهاتهم) بیوردی پس ازواج نبی
امهات مؤمنین منزله سنده اولیجق مؤمنلرهم اول حضرتك اولادی منزله سنده
اولور ﴿ مثنوی ﴾ دیکرانرا پس بطبع آوردهٔ * درصبوری چست وراغب
کردهٔ * هم بطبع آور بمردی خویش را * پیشوا کن عقل صبراندیش را * چون
قلاوزیٔ صبرت پرشود * جان باوج عرش وکرسی برشود * مصطفی رابین
چوصبرش شد براق * برکشانیدش ببالای طباق) بو بیتلر اول بیوك شهزاده نك
لساندن دینلمشدر ومناسبتله بنه انك طرفندن اولان نصح و پنده شروع
قیلنمشدر اول شهزادهٔ کبیرینه بوکونه حسن تعبیر ایدوب دیدی دیکرلری چوق
طبعه کتوردك ونصیحت وارشاد که انلری صبر وتحمل قیلمق مرتبه سنه
یتوردك صبورلقده انلری چست وراغب ایلمشسن هم مردانه لکله کندیکی
طبعنه کتور عقل صبراندیشی کندیکه پیشوا ایله وصبور وحمول اولمق مرتبه سنه
کندیکی یتور چونکم صبر قلاوزلغی سکا پروبال اوله جان عرش وکرسی اوجنه
یوقری اولور وعروج وصعود قیلور مصطفی صلی الله علیه وسلم حضرتلرینی
کور چونکم اول حضرته صبر وتحمل ایلمك براق اولدی طباقك بالاسنه انی

چكدی یعنی سبع طباق اوزره انی اول براق یوقری چقاردی واول براقه سوار
اولمسی اول حضرتك ریاضتلره وبلالره صبر قیلمسیله میسر اولوب وموفق
كادی پس صبر مفتاح فرج ومرقات اعلای درج اولدی

﴿ روان كشتن شهزادكان بعد ازتمام بحث وماجرا بجانب ولایت ﴾
﴿ چین سوی معشوق ومقصود تابقدر امكان بمقصود دنزدیكتر ﴾

﴿ باشندا كرچه راه وصل مسدود دست بقدر امكان نزدیكترشدن محمود دست ﴾
بوسرخ شریف شهزاده لر میانده اولان بحث وماجرانك وقیل وقالك تمام اولدیغندن ونهایت بولدیغندن نصكره ولایت چین جانبنده اولان معشوق ومقصودلرینك طرفنه روان اولملرینك وسیروسفر قیلملرینك بیاننده در تنكیم امكان مقداری یعنی ممكن اولدیغی قدر مقصوده بونلر نزدیكتر اوله لر اكرچه راه وصلت مسدود ایسه ده ممكن اولدیغی قدر مراد ومقصوده نزدیكتر اولمق ممدوح ومحموددر ﴿ مثنوی ﴾ این بكفتند وروان كشتند زود * هرچه بودای یارمن آن لحظه بود * صبر بكزیدند وصدیقین شدند * بعد ازان سوی بلاد چین شدند * والدین وملك رابكذاشتند * راه معشوق نهان برداشتند) بوسوزلری سویلدیلر وفوری ولایت چین طرفنه روان اولدیلر ای بنم یارم انلره هرنه اولدیسه همان اولحظه اولدی وانلره هرنه كونه تعب ومشقت كلدیسه همان اول حینده كلدی اما بونلر مقصود بولنه صبری كزیده قیلدیلر وصدیقلردن اولدیلر اندنصكره بلاد چین جانبنه كتدیلر بونده بلاد چیندن مراد عالم حقیقت اولور كه عقل وقلب وروح شهزادهلرینك سیرالی الله قیلمقده تعب وزحمته صبر قیلمسنك وجهله بی تارك اولمسنك صورت حالی اولور بونلر والدین وجمله ملكی و مالی قودیلرو كتدیلر معشوق نهانی یولنی طوتدیلر وجمله تعلقاتی ترك وقطع ایتدیلر تنكیم سالكك عقلی وقلبی وروحی راه طلبده سیرالی الله قیلمقده بوجمله یی قلبندن ترك ایلیوب مجرد اولور ﴿ مثنوی ﴾ همچو ابراهیم ادهم ازسریر * عشقشان بی پا وسر كرده فقیر * یاچو ابراهیم مرسل سرخوشی * خویش را افكنده اندر آتشی * یاچو اسمعیل صبار مجید * پیش عشق وخنجرش حلقی كشید) ابراهیم بن ادهم قدس سره كبی بونلرك هر برنی تخت وسر یردن عشق انلری بی پا وبی سر فقیر ایلمش یاخود مرسل اولان ابراهیم خلیل علیه السلام حضرتلری كبی سرخوشلغله كندیسنی بر آتش ایچره براقدی ومست الهی اولوب كندیسنك نار نمروده اتماسنه راضی اولدی تنكیم مبالغه ایله صبر ایدیجی اولان اسمعیل مجید علیه السلام حضرتلری كبی اول خدانك عشقی وخنجر بلاسی اوكنده بر بوغاز چكدی وكندیسنی امر حقده مطیع ایدوب جانی دوست یولنده فدا قیلدی پس بونك كبی عشق یولنده سرباز اولمش وملك ومالی ترك قیلمش فتی چوقدر بوجمله دن

بری دخی امرأالقیسدر تنكیم انك حكایه سنه شروع ایدوب بیوررلر

﴿ حكایت امرأالقیس كه پادشاه عرب بود و بصورت عظیم ﴾
﴿ وباجمال یوسف وقت خود بود وزنان عرب چون وزلیخا ﴾
﴿ مرده اوواوشاعرطبع * ع * قفانبك من ذكری حبیب ومنزل ﴾

بوسرخ شریف و بیان لطیف امرأ القیس حكایه سیدر كه امرأالقیس عرب پادشاهی ایدی وصورتده عظیم و باجمال ایدی كندی وقتنك یوسفی ایدی وعرب زنلری انك عاشقی ایدی زلیخا كبی مردهسی ایدی واوشاعر طبع فصیح و بلیغ كیمسه ایدی تنكیم برقصیده سنده دیر * قفانبك من ذكری حبیب ومنزل * و بونك مصرع ثانیسی * بسقط اللوی بین الدخول فحومل * بو بیت سبعهٔ معلقه دندر تمام آخرینه وارنجه برقصیده در قف امردرقفا تثنیه درایكی مصاحبه سنه خطاب اوله كه دورك ای یارانلر دیمك اولور و یاخود خطاب وحده اوله زیرا عادت عرب عربا جمله و یا تثنیه ایله واحده خطاب ایدرلر وتكرار لفظ مرادایدرلر و بومعنی قرآن عظیمده دخی واقعدر تنكیم رب ارجعونی ده اهل تفسیر رب ارجعنی ارجعنی تقدیرنده در دیمشلر والقیا فی جهنم ده الق الق معناسن وارمشلردر پس بو تقدیرجه بیتك معناسی قف قف ای بنم یار غارم نبك برا غلیه لم امرك جوابیدر یا انكچون سانع اولدی ذكری مصدردر یعنی دور و بكا مساعده وموافقت ایله بكا ایلیكده حبیبك ذكری قتنده ومنزلك ذكری قتنده یعنی انی اكدیغمدن اوتری سقط دوشمك واللوی رملدر دخول وحومل ایكی موضعك اسمیدر یعنی اول بكا و یا اول حبیب و یا منزلی سقط لویده در یعنی سقط رملده دخولله حومل ماینده در ﴿ چون همه زنان اورا بجان می جستند ای عجب غزل او وناله او بهرچه بود مكرمی دانست كه این همه تمثال صورتی اند كه بر تختهای خاك نقش كرده اند ﴾ چونكم دوكلی محبوبه زنلر انی جان ودل ایله استدیلر وطلب ایلدیلر ای عجب اول امرأ القیسك غزلی وناله سیندن اوتری اولدی مكر اول بیلدی كه بودكلی محبوبه اولان زنلرك شكل وصورتی تخته لر اوزره یازلمش تمثال صورتی كبیدررز كه بونلری هم خاك تخته لری اوزره نقش ایلمشلردر ﴿ عاقبت این امرأ القیس راحالی پیداشد كه نیم شب ازملك وفرزندان كریخت وخود را دردلق پنهان كرد وزان اقلیم باقلیم دیكر رفت در طلب انكس كه ازاقالیم منزهست بختص برحمته من یشاء ﴾ عاقبت بو امرأ القیسه برحالت پیدا اولدیكه نصف اللیلده بر كیجه كندی ملكندن واولادندن قاچدی و كندیسنی بر كهنه دلق ایچره پنهان ایتدی واول اقلیمدن برغیری اقلیمه كتدی اول كیمسه نك طلبنده كه اقلیملردن منزهدر اما الله تعالی كندی رحمتنه دیلدیكی كیمسه یی مختص قیلور ﴿ مثنوی ﴾ امرء القیس ازممالك خشك لب * هم كشیدش عشق از خطهٔ عرب * تابیامد خشت می زد در تبوك * باملك كفتند شاهی ازملوك * امرء القیس آمدست اینجابكد * درشكار عشق خشتی می زند)

امرء القيس بر كيجه مملكتلردن خشك لب و بى بهره اولديغى حالده هم انى عشق عرب خطه سندن بر آخر دياره چكدى تا بوكه كلدى انده كريج اوردى يعنى كريج كسدى تبوك قلعه سنك پادشاهنه ديديلر ملوك عربدن برشاه يعنى امرء القيس بو دياره كدو كسب ايلمكه كلمشدر عشقه شكار اولمقده بر كريج كسر فقيرلر و محتاجلر شكلنه كيروب بو هيئتده كسب وكار ايله ديديلر ❊ مثنوى ❊ آن ملك برخاست شب شد پيش او ❊ كفت اورا اى مليك خوبرو ❊ يوسف وقتى دو ملكت شد كمال ❊ مر ترا رام از بلاد و از جمال ❊ كشته مردان بندكان از تيغ تو ❊ وان زنان ملك مه بى ميغ تو ❊ پيش ما باشى تو بخت ما بود ❊ جان ما از وصل تو صد جان شود ❊ هم من وهم ملك من مملوك تو) اى بهمت ملكها متروك تو اول ملك تبوك قالقدى كيجه انك اوكنه كلدى اول امرء القيسه ديدى اى خوبرو اولان ملك سن يوسف وقتسن ايكى مملكت سكا بلاددن وجمالدن كمال ايله رام اولدى اوله مردلر سنك تيغكدن خوفدن سكا بنده لر ورامل اولمشلردر واول محبوبه زنلر سنك بى ميغ اولان ماهك مملكتنك بنده لرى وافكنده لرى اولمشلردر يعنى سنك سحابسز اولان ما يوزكك جمالى مملكتنك اسيرلرى اولمشلردر اكر سن بزم اوكزده اوله سن و بزم ديارمزده اقامت قيله سن بزم بختمز اولور بزم جانمز سنك وصلندن صد جان اولور يعنى زياده لك بولور و يوز مرتبه قوت وقدرت حاصل قيلور هم بن وهم بنم ملكم سنك مملوككدر اى شاه همت عالى سبيله ملكلر سنك متروككدر كه سن بو قدر ممالك عظمايى قبول ايلرايسك جان ودل ايله خدمتده برديوب وافر تكريملر و تفخيملر قيلدى ❊ مثنوى ❊ فلسفه كفتش بسى و او خموش ❊ ناكهان وا داشت از سر روى پوش ❊ تا چه كفتش او بكوش از عشق ودرد ❊ همچو خود در حال سر كردانش كرد ❊ دست او بكرفت و با او يار شد ❊ او هم از تخت و كمر بيزار شد ❊ تا بلاد دور رفتندان دو شه ❊ عشق يك كرت نكرد ست اين كنه) چوقلق فلسفه سويلدى يعنى اول تبوك شاهى امرء القيسه وافر حكمت عقليه نقل ايلدى و او خموش و ساكت ايدى ناكهان سرندن روى پوشى كيرو طوتدى ورازدانندن پرده حجابى رفع ايتدى اكا حالنى و اسرار بالنى بر برسو يلدى تا امرء القيس انك قولاغنه عشقدن ودردن نه سويلدى كندى كبى فى الحال انى دخى سر كردان ايتدى انك النى طوتدى وانكله يار اولدى اول شاه تبوك دخى هم تخت و كمردن بيزار اولدى وانكله الفت و انسيت قيلدى تا ايراق بلاده كنديلر اول ايكى پادشاهه عشق بو كناهى بر كره ايلمشدر بلكه كرار اومرارا نيجه تاجدارلرى سر بردن ايديروب كنديسنه اسير قيلمش و دار و ديارى ترك ايتديروب درويش وفقير ايلمشدر ❊ مثنوى ❊ بر بزركان شهد و بر طفلانست شير ❊ او بهر كشتى بود من الاخير ❊ غير ان دو بس ملوك بى شمار ❊ عشقشان

ازملك بربوده و تبار) عشق اولولر اوزره شهد و اوغلنجقلر اوزره شيردر اول عشق هر كشتى يه من الاخير اولور يعنى عشق رجاله و اطفاله شامل اولور و عالى كلور بزرك اولانلره اول شهد و شكر كبى شيرين اولور و كودك صبيلره شير كبى غدا كلور وهر بر كشتئ وجودك آخرى يوكدن باشى اولور مثلا بركمى يوكنى تمام طوتسه كه ارتق بر يوكه دخى تحملى اولمسه اكا اخر بر قاچ بطمان نسنه قوسك اول من اخيردن اول كمى مستغرق اولور كذلك عشق دخى هر وجود كشتيسنى مستغرق قيلور بو ايكيسندن غيرى چوق بى شمار ملوك عشق انلرى ملك ومالدن وقوم وقبيله دن قاپدى انلرى دولت وسلطنت قيدندن خلاص ايلدى ❊ مثنوى ❊ جان اين سه شه بچه هم كرد چين ❊ همچو مرغان كشته هر سو دانه چين ❊ زهره نى تا لب كشايند از ضمير ❊ زانكه رازى باخطر بود و خطير ❊ صد هزاران سر بولى آن زمان ❊ عشق خشم الوده كرده كمان) بو اوچ شه بچه نك جانى هم چين شهرنك اطرافنده قوشلر كبى هر جانبده دانه چين اولمش وهر برى كندى غداسنى اكر صورى ومعنوى دكشورمكه اشتغال قيلمش ايدى زهره يوقكه تا ضميردن دوداق اچه لر و درونلرينك رازنى سويليه لر زيرا كه خطرلو وعظيم برراز ايدى خطر عظيم معناسنه در تكيم حضرت احديتك وجناب ربوبيتك رازنه محرم اولمر واول حضرته تعشق قيلنلر اول رازى بو خلقه سويليه مزلر و كندى ضميرلرندن كشف راز ايليه مزلر زيرا خطير و باخطر برراز دركه انى نامحرم اولنلره بيان ايلرلر نيجه يوز بيك باش اول زمان بر بوله خشم آلوده اولان عشق كمانى زه ايلمش يعنى يايى كرشلمش هر كيم كشف راز ايلرسه انى نشانه المش وتير قهره انى هدف قيلمشدر ❊ مثنوى ❊ عشق خود بى خشم در وقت خوشى ❊ خوى دارد دمبدم خيره كشى ❊ اين بودان لحظه كو خشنود شد ❊ من چه كويم چونكه خشم آلود شد ❊ ليك مرج جان فداى شير او ❊ كش كشد اين عشق واين شمشير او) عشق خود خوشلق وقتنده بى خشم ايكن خيره كشلكه دمبدم خوى طوتر خيره كش وصف تركيبيدر بونده سهولتله اولديريجى معناسنه در يعنى عشق خوشلق وقتدن بى خشم اولديغى حينده هميشه سهولتله عاشقلرى اولدرمكه خوى وعادت طوتر او لحظه كه اول عشق خشنود اولدى حالى وشانى بودر بن نه سويليم چونكم اول خشم آلود اوله يعنى خشم آلود اولدقده انك تعريف وتوصيفى ممكن اولمز وليكن جان مرجى انك شيرنه فدا اولسون كه انى بو عشق وانك شمشيرى اولدرر يعنى اكرچه عشق بونك كبى خونريز وقتالدر وليكن جان مرعاسى اول عشقك ارسلاننه فدا اولسونكه انى عشق وعشقك شمشيرى اولدورر واول تيغ عشقه قربان اولور وجاننى فدا قيلور ❊ مثنوى ❊ كشتنى به از هزاران

زندکی * سلطنتها مرده این بندکی) عشقله اولمکلك هزاران زنده لکدن یکدر
سلطنتلر بو بنده لکلك برمرده سید ر یعنی عشقله اولمك شول ذوق دائمه واصل
ایلر که هزاران بوفانی اولان زنده لکدن اول یك اولور وسلطنتلر عشق بنده لکنك
اولوماوسیدر ﴿ مثنوی ﴾ باکنایت رازها باهمدکر * پست کفتندی بصد
خوف وحذر) بری برلریله رازلری کنایتله پست سویلرلردی یوزخوف وحذر
ایله یعنی کندی معشوقه لرنی لسانه کتورسه لر اول رازی یوز خوف وخطر ایله
کنایت طریقیله باب یاب الحق سویلرلردی وسرپوشیده تعبیر ایلرلردی تانامحرم
بونلرك رازنه واقف اولمیه و بونلرك اول سوزلردن مقصودی نه ایدیکی بیلمیه
تتکیم عارف اسرار الهی اولنلر وراز حقیقتی بیلنلر اکر بریره کلسه لر اول رازی
بعض اصطلاحات وکنایاتله ادا ایلرلر والفاظ ولغات پرده سنی اکا وقایه ایدوب
اول رازی کنایتله ورمز واشارتله سویلرلر شول مرتبه ده که اکر انلرك مجلسنده
نیجه بیکانه ونامحرم اولسه انلرك اول سوزلردن مقصودلری نه ایدیکنی فهم
ایده مزلر ﴿ مثنوی ﴾ رازرا غیرخدا محرم نبود * آه را جزآسمان همدم
نبود) بونلرك رازنه خدادن غیری محرم اولمدی آهلرینه آسماندن غیری همدم
اولمدی تتکیم عاشقلرك رازنی همان خدا بیلور وانلرك آهنه انجق آسمان همدم
اولور عشقه دوشمین عاشقك رازنی بیلمز ونیجه کونلردرد عشقدن آه وآه قیلین آه
عشاقه همدم اولمز ﴿ مثنوی ﴾ اصطلاحاتی میان همدکر * داشتندی
بهرایراد خبر) بری برلرینك اورتاسنده برکونه اصطلاحاتی ایراد خبردن اوتری
طوترلردی یعنی بری برلرینه خبرسویلمکدن اوتری مابینلرنده برنوع اصطلاح
طوترلردی وقت حاجتده اول اصطلاحله سویلشورلردی تتکیم مشایخ صوفیه
حسین بن منصور قدس سره قتل اولندقدنصکره اسرار الهیده بعض
اصطلاحات وضع ایلدیلر وسروحدتی وراز رؤیتی سویلمك لازم کلدکده کندی
میانلرنده اول اصطلاحات ایله سویلدیلر پس نامحرم اولنلر اول اصطلاحاتدن
انلرك مرادی نه ایدیکنی اشکارا بیله مدیلر و بعض مریدلر ومحبلر صکره کتوروب
انلرك اصطلاحاتنی طالبلره تفهیم ایچون کتابلره یازدیلر ورساله لر دوزدیلر
﴿ مثنوی ﴾ زبن لسان الطیرعام آموختند * طمطراق وسروری اندوختند)
حتی بولسان الطیردن عوام طبیعت اولان اهل زرق وریا اوکرندیلر طمطراق
وسرورلك قازاندیلر یعنی بو طیور الهی اولان عاشقلرك منطقندن عوام سیرت اولان
اهل نفس واهل صورت تعلم قیلدیلر وکتابلردن اوقویوب اوکرندیلر وناسه
طمطراق ادالرلهانی صاتوب سرورلك ومهترلك تحصیل ایلدیلر ﴿ مثنوی ﴾ صورت
آوازمرغست آن کلام * غافلست ازحال مرغان مردخام * کوسلیمانی که داندلحن طیر

* دیو کرچه ملك کیرد هست غیر) اول کلام که عوام سیرت اولان اهل تقلید
آنی سویلرلر مرغ الهینك آوازنك صورتیدر ومرد خام مرغلرك حالندن غافلدر
هرنقدر اهل نفس واهل صورت وارایسه مردخامدر اکربونلردن برمرغان الهینك
کلامنی حفظ وضبط ایلسه وآنی خلقه سویلسه اول مرغ الهینك آوازنك
صورتیدر واول مردخام طیور الهینك حالندن وشانندن غافلدرقنی برسلیمان
مشربکه لحن طیری بیله دیو اکرچه ملك طوتر غیریدر دیودن مراد اهل نفس
وسلیماندن مراد عارف بالله اولان اهل الله در یعنی قنی برسلیمان وقت اولان عارف
زباندان ومعدن علم وعرفانکه اول منطق الطیری بیله وطیور الهینك الحاننه عارف
اوله دیوسیرت وشیطان طبیعت اولان اهل زرق وریا اکرچه قوش دیلنجه اوتر
وسلیمان شکلندن کورینور ملك ومنصب طوتروبی تمیزاولنلری دام یعنته کتوروب
صید ایدرلیکن عین مرتبه سنده دکلدر غیریدر وغیروسوا اکورمکدن خلاص
اولمشدر ودیو سیرت اولمقدن نجات بولمشدر ﴿ مثنوی ﴾ دیو برشبه
سلیمان کردایست * علم ومکرش هست وعلماش نیست * چون سلیمان ازخدا
بشاش بود * منطق الطیری زعلماش بود) سوره نملده اولان ایت کریمه یه
اشارتدر (وورث سلیمان داود وقال یاایها الناس علمنا منطق الطیر واوتینا من کل شیء
ان هذا لهو الفضل المبین ده) یعنی وارث اولدی سلیمان داوده نبوتده وپاملکده
وپاعلملرده که اکا قائم مقام اولدی وسائر اول طقوز اوغلی وارث اولمدی سلیمان دیدی
ای ناس بزبلدرلدك وتعلیم وتفهیم قیلندق حق جانبندن وانواع طیورك نطقنه
اعطا اولندق هرشیدنکه اکا محتاج ایدك تحقیقا بوعطا البته شول فضل واحساندرکه
هرکسه مخفی دکل آشکار ادروتوضیح معنای بیتین شریفین بویله دیمك اولور که
دیو شبه سلیمان علیه السلام اوزره انك برینه قیام ایتدی وتختنه اوتردی وخاتم واسطه سیله
دیولرده وپریلرده حکومت وتصرف ایلدی انك مکروحیله یه علمی واردر و اکا
حق طرفندن علم ادیمك بوقدر یعنی یاایها الناس بزالله جانبندن منطق الطیری تعلیم
اولندق والهام اولندیق بو قدرطیور مختلفه نك لسانی بز بیلورزدیمکه قادردکلرچونکم
سلیمان نبی علیه السلام حضرتلری خدای تعالی حضرتلرندن بشاش اولدی طیره
منسوب اولان منطق اکا علمادن اولدی یعنی قوشلر لسانی اکا حق تعالیدن
تعلیم اولندی پس دیو اکرچه خاتمله سلیمانلق دعواسن ایلیوب خلقك وجودنده
تصرف قیلدی وسلیمانه متشبه اولدی ولیکن سلیمانله دیوك مابیننده قوش دیلنی
بیلنکله بیلمك فرق اولدی اکرچه نیجه علایم دخی انك و بونك وجودنده وارایدی
ولیکن بو منطق الطیری بیلنکله بیلمك انلرك مابیننی عظیم فارق اولدی وتمیز قیلدی
کذلك هرعصرنك سلیمانی اولان محققله اول عصرده اولان اهل تقلیدك واصحاب

ربانك ميانده فرق اولدر كه اهل تحقيق طيور الهى اولان عارفلرك واوليانك السنه سنى حق جانبندن بيلمش وا كاجناب حق انى الهام قيلمش وتمام اول محقق هر بولينك وبيننك نطقى ومشربى نيجه اولديغنى بيلمشدر اما اهل تقليد واهل ريا اول نطق وزبانى بيلورلرسه ده انك اسرار وحقايقنه عالم اولمزلر باخصوصكه انى كتابدن اوكرنمشلر حضرت حقدن انلره الهام اولمشدر مثنوی تو ازان مرغ هوا بى فهم كن * كه نديدستى طيور من لدن * جاى سيمرغان بود آن سوى قاف * مرخيالى را نباشد دست باف * جز خيالى را كه ديدان اتفاق * آنكهش بعد العيان افتد فراق) اى مرتبهٔ تقليدده قالان واسرار الهيدن بى بهره اولان كيمسه سن اول مرغ هوايدن سن مرغ الهيدن دكلسن فهم ايله زيرا لدندن اولان طيورى كورمشسن يعنى الله تعالينك قتنده اولان مرغان الهى يى مشاهده قيلمشسن وانلره خدمت ايدوب ارادت كتورمشسن وانلرك يورديغى اوزره طريق حقه سالك اولمشسن اويله اولنجق سندخى هنوز مرغ هواسن كنديكى برخوش فهم ايله سيمرغلرك جايى اول قاف جانبى اولور هر برخيال ايچون دست ياف اولمز شول برخيالدن غيرى يه كه اتفاق اول قافى كوردى اندنصكره اكا بعد العيان فراق واقع اولدى خياللرده اولان يار وحدت ايچون اولور سيمرغ عنقانك لقبيدر وبونده سيمرغلردن مراد ابدال الهيدر كه انلر اوتوز كيمسه در (كما قال عليه السلام الابدال فى هذه الامة ثلثون رجلا قلوبهم على قلب ابراهيم خليل الرحمن كلما مات رجل بدل الله فى مكانه رجلا رواه الامام احمد فى مسنده عن عبادة ابن الصامت رضى الله عنه وقال ايضا الابدال فى امتى ثلاثون بهم تقوم الارض وبهم يمطرون وبهم ينصرون رواه الطبرانى عنه كذا فى الجامع الصغير) وقافدن مراد قاف قربت الهى اولور دست ياف ال اوركسى ديمكدر وبونده دست يافدن كار سهل ديمك اولور وتوضيح معنى بويله ديمك اولور كه سيمرغان روحانى وابدال الهى اولان وليلرك مقامى اول قاف قربت ومرتبهٔ الوهيت جانبنده اولور هر برخيال ايچون اول مقام عالى وقرب الهى ال اوركى اولمز الا شول برخيال دكل كه اتفاق اول قاف قرب حق كوردى اندنصكره اول خياله بعد العيان اول مرتبه دن فراق واقع اولدى يعنى بوخياله اول جاى سيمرغان اولان قاف قربت دست ياف اولور يوخسه بوندن غيرى خياله اول مقام ميسر اولمز ومرغ خيال اول مقامك اطرافنده پرواز قيلمز اما ابدال مرتبه سن بولان وانلرك اصطلاحاتنى بيلن عزيزلرك خيالى مقامى كورر اندنصكره بعد المعاينه تكميل نفوس بشريه قيلمق وانلره مربى ومرشد اولمق ايچون اول مقامدن فراقه دوشر ومرتبهٔ كثرته كلوب عالم طبيعته نزول ايلر مشايخ بوكا فرق ثانى درلر وفرق بعد المحو دخى تعبير ايدرلر نتكيم

ثانيه شرحنده بورالره مناسب چوق تحقيقلر اولنمشدر مثنوی نى فراق قطع بهر مصلحت * كا يمنست از هر فراق ان مقبت) بعد العيان اولان فراق قطع دكلدر مصلحت ايچوندر زيرا هر فراقدن اول منقبت ايمن در يعنى اول مرتبهٔ قربتى ومقام وحدتى معاينه قيلدقدنصكره عالم كثرته كلمسى ومقام فرقته دوشمسى اول مقامدن فراق قطعى دكلدر بلكه براى مصلحت تكميل نفوس طالبين وتربيهٔ ارواح سالكين ايچون اول مقامدن جدا اولوب مرتبهٔ كثرته وعالم طبيعته دوشمشدر يوخسه اول منقبت صاحبى هر فراقدن ايمندر نتكيم اولده (ازجدايها شكايت ميكند) مصرعنك شرحنده هم بر مقدار بورايه متعلق تحرير اولنمشدر مثنوی بهر استبقاى آن روحى جسد * آفتاب از برف يكدم ميكشد) اول روحى اولان جسدك استبقاسندن اوترى آفتاب برفدن بردم چكيلور ياخود كنديسنى چكر ميكشد فعل لازم اولمقده ومتعدى اولمقده ممكندر فارسيده لازم ومتعدى محل اقتضا ايلديكنه كوره اولور برفدن مراد بونده جسد انسانى اولور وآفتابدن مراد ذات ربانى اولور وتوضيح معنى يعنى اول روحانى اولان جسدك استبقاسندن اوترى آفتاب حقيقى برف مثابه سنده اولان جسد انسانيدن بردم چكيلور وتستر قيلور تاكم اول مانند برف اولان حسد برزمان باقى اوله وبرنيجه مدت موجود قاله اكر هميشه تجلى اولسيدى فورى اريوب مضمحل اولوردى وهميشه استتار قيلسه هم برف ويخ كبى اولان جسد منجمد وافسرده اولوب قالوردى پس شان الهى لحكمة ولمصلحة كاهى تجلى وكاهى استتار اوزره اولور (مشاهدة الابرار بين التجلى والاستتار) ديدكارى قول هم بو معنايه دلالت قيلور وشيخ سعدينك بو بيتلرى هم بو مضمونى مؤيد اولور (قطعه) اشاهد من اهوى بغير وسيلة * فيلحقنى شان اضل طريقا * يؤجج نارا ثم يطفى برشة لذاك ترانى محرقا وغريقا مثنوی بهرجان خويش جوز يشان صلاح * هين مدزد از حرف ايشان اصطلاح) سن كندى جانك ايچون انلردن صلاح استه اكاه اول انلرك حرفندن اصطلاح اوغورلمه يعنى اول عاشقلرك ومحبوب حقيق بولنه سالك اولان صادقلرك حروف وكلماتندن اصطلاحات اوغورلمه وانلرك الفاظ وابياتك حفظ ايليوب ناسه انكله معرفت فروش اولمه بلكه انلردن كندى جانك ايچون صلاح استه وانلرك درونندن وسوز عشقندن حصه مند اولمغى طلب ايله يوخسه مجرد اصطلاح وقصه دن سكا انلرك حالنى بيلك واسرار نه واقع اولمق ممكن اولمز مثنوی ان زليخا از سپند ان تا بعود * نام جمله چيز يوسف كرده بود * نام اودر نامهـا مكتوم كرد * محرمانرا سر ان معلوم كرد * چون بكفتى موم زاتش نرم شد * اين بدى كان يار باما كرم شد) او زليخا سپندلردن

عوده دك جمله چیرك نامنی یوسف ایتمش ایدی یعنی اوزرلکلرندن عوده دك
وادنادن اعلایه دك جمله سنك نامنی یوسف ایلمشدی واول یوسفك نامنی بوجمله
ناملر ایچره مکتوم ایتدی محرملره اول نامك سرنی و کندی اصطلاحنی معلوم
ایتدی مثلا چونکم موم آتشدن نرم اولدی دیدی انك مرادی بواولوردیکه
اول یار بزمله کرم اولدی و بزم سوزدلرزدن و آتش شوقزدن انك قلبی موم کبی
نرم اولدی دیمکی کنایت ایلردی ❊ مثنوی ❊ ور بکفتی مه برآمد بنکرید ❊
ور بکفتی سبز شدان شاخ بید ❊ ور بکفتی بر کها خوش می طپند ❊ ور بکفتی جوش
همی سوزد سپند ❊ ور بکفتی کل ببلبل راز کفت ❊ ور بکفتی شه سرشهناز کفت ❊ ور بکفتی
چه همایونست بخت ❊ ور بکفتی که برافشانید رخت) واکر محرملر ینه ماه یوقروکلدی
وطلوع قیلدی نظرایلیك دیدی انك مرادی یوسفك عرض جمال وظهوره کلمسی
اولوردی واکر اول شاخ بیدسبز اولدی دیدی انك مرادی یوسفك شاخ بید کبی
تروتازه اولان وجودینك لطیف وطری اولمسی اولوردی واکر برکلر خوش طپیرلر
وحرکت ایدرلر دیدی انك مرادی کندینك قلب وروح وعقلی برکلرینك
یوسف اوزره خوش طپیمسی اولوردی واکر اوزرلك خوش یناز دیدی انکله
کندی مابیننده اولان اشنالك وانك کندی یه اولان میلنه والتفاتنه کوزدکمدی
دیمکدن کنایت ایلردی واکر کل بلبله رازدیدی دیدی یوسفك کندیسنه راز
دیمسن مراد ایلردی واکر شاه سرشهناز دیدی دیدی شاه حسن اولان یوسفك
شاهانه نازایلمسندن کنایت ایلردی واکر بخت وطالع نه همایوندر دیدی کندی
بختنك همایون اولمسندن وطالعنك کشاده کلمسندن ویوسفك کندی یه نظر
والتفاتی اولمسندن وعرض جمال قیلمسندن کنایت ایلردی واکر دیدیکه رختی
سلکك که کرد الود اولمش کندینك قلبنك مغبر وخاطرینك مکدر اولمسنی مراد
ایلردی ❊ مثنوی ❊ ور بکفتی که سقا آورد آب ❊ ور بکفتی که برآمد آفتاب
❊ ور بکفتی دوش دیکی پخته اند ❊ یاحوایج از پزش یك لخته اند ❊ ور بکفتی
هست نانها بی نمك ❊ ور بکفتی عکس می کردد فلك ❊ ور بکفتی که بدرد آمد سرم ❊
ور بکفتی درد سرشد خوشترم ❊ کرستودی اعتناق او بدی ❊ ورنکوهیدی
فراق او بدی) واکر سقا ب کتوردی دیدی یوسفك آب زلال جمالی کندینك
تشنه لکنی وحرارتنی برمقدار دفع ایلمسندن وراحت دل بولمسندن کنایت
ایلردی واکر دیدیکه آفتاب یوقروکلدی وطلوع قیلدی یوسف ظهوره کلوب
انك قلبنه حرارت براقمسندن وانك درونی یاقمسندن کنایت ایلردی
واکردون برچولك قیناتمشلر و پشورمشلردر یاخود حوایج پزشدن برپاره دریعنی
چولك ایچره اولان حوایج پشمکدن برپاه اولمشدر دیدی یوسفله کندی میاننده

اولان دیلك محبتك قینامسندن وانك خام خوبلرینك پخته اولمسندن وحوایجك
پشمسندن و برقطعه اولوب وچیکالك کیدوب اذیذونفیس اولمسندن کنایت
ایلردی واکر نانلر بی نمکدر دیدی یوسفدن حاصل اولان نان معنوی وغدای قلبنك
بی چاشنی اولمسندن و بی لذت کلمسندن کنایت ایلردی واکر فلك عکسنه دونردیدی
کندینك طالعی کندی یه مساعد اولمدیغندن ومرادینك عکسی ظهور
ایلدیکندن کنایت ایلردی واکر دیدیکه باشم درده کلدی و باشمه براغری
حاصل اولدی یوسف جانبندن اکابر جفا اولدیغندن وانك باشنه درد کلدیکندن
کنایت ایلردی اکر درد سر بکا خوشتر اولدی دیدی در دعشقك کندی یه
خوشتر اولمسندن و یوسفك جفاسی اکا دلکش کلمسندن وتمام انك جفاسنه راضی
اولمسندن واندن هرنه کلورسه اکا خوش کلوب تسلی بولمسندن کنایت ایلردی
الحاصل اکر اوکیدی ومدح قیلیدی انك اعتناقی اولوردی واکر ذم وقدح قیلیدی
اول یوسفك فراقی اولوردی یعنی اوکدیکی یوسفك وصالنه متعلق وذم وقدح
ایلدیکی یوسفك فراقنه متعلق شیلر اولوردی ❊ مثنوی ❊ صد هزاران نام
کربهم زدی ❊ قصد اووخواه اویوسف بدی) محصل کلام اکر نیجه یوزبیك
نامی بربرینه اوربدی انك قصدی وانك استمسی یوسف اولوردی وهرنه شی ذکر
قیلسه بهر حال برسبیل کنایه اندن یوسفی مراد قیلوردی زیرا انك اصلا یوسفدن
غیری هیچ برمرادی یوق ایدی ❊ مثنوی ❊ کرسنه بودی چوکفتی نام او ❊
می شدی اوسیر ومست جام او ❊ تشنکیش ازنام اوساکن شدی ❊ نام یوسف
شربت باطن شدی ❊ ور بدی دردیش آن نام بلند ❊ دردرا فی الحال کشتی
سودمند ❊ وقت سرما بودی اوراپوستین ❊ این کند درعشق نام دوست این)
اکر زلیخا کرسنه اولیدی چونکم اول یوسفك نامنی دیدی وذکر ایلیدی اوسیر
اولوردی وانك جامنك مستی اولوب طویاردی اول یوسفك نامندن انك تشنه لکی
ساکن اولوردی یوسفك نامی شربت باطن اولوردی وانی ریان قیلوردی وانك
حرارتنی دافع اولوردی واکر انك بردردی اولیدی اول بلند اولان نام شریف درده
فی الحال سودمند اولوردی واول نام عالیدن انك دردنه شفا ونفع کلوردی
قیش وقتنده اول نام اکا پوستین کبی اولوردی وانی کرم ایدوب ایصیدردی اول
نامك برکانیله سردشتابی و بردهوایی دوبردی دوستك نامی عشقده بونی ایلر
یعنی محبوب حقیقی حضرتلرینك نام شریفنی ذکر ایلیك وانك اسمنی سویلیك
مقام عشقده اولان عاشقلره بوذکر ایلدیکمز کارلری ایلر همان بونی که انلر
الله تعالی یی آجلق زماننده ذکر ایلسه لر طویارلر وتشنه لك وقتنده آکسه لر
ریان اولورلر ودرد وسقامت زماننده یاد ایلسه لر راحت وصحت بولورلر وسرد

وبرد وقتنده ذکر ایتسه‌لر کرم اولورلر وحرارت بولورلر ودخی بونلردن ماعدا
نیجه حاللره وخصلتلره اول نام شریف برکاتیله واصل اولورلر ﴿ مثنوی ﴾
عام میخوانند هردم نام پاك * این عمل نکند چونبود عشقناك) اکرچه عوام هم
نام پاکی هردم اوقورلر بو عملی ایلمز چونکم عشقناك اولمیه یعنی عوام دخی اکرچه
محبوب حقیقی ومعشوق ذاتینك نام شریفنی اوقورلر وانی فکر قیلورلر بوعاشقلرك
اول نام پاکی اوقودیغی عملی انلره ایلمز چونکم انلر عشقناك اولمیه واول نام شریفی
کمال محبتله وتعظیمله ذکر قیلیه ﴿ مثنوی ﴾ انچه عیسی کرده بوداز نام هو *
میشدی پیداورا ازنام او) اول نسنه‌یکه عیسی علیه السلام حضرتلری نام
هودن ایتدی ایدی خدانك نامندن اکا پیدا اولوردی یعنی هویت الهیه‌نك اسمندن
اول معجزه‌لریکه عیسی حضرتلری اظهار ایتمشدی اکا اول خدانك نامنی تعظیمله
ذکر ایلمکدن پیدا اولوردی ﴿ مثنوی ﴾ چونکه باحق متصل کردید جان *
ذکر آن اینست وذکر اینست آن) چونکم جان حق تعالی‌یه متصل اوله آنك ذکری
بونك ذکری وبونك ذکری آنك ذکریدر یعنی برجانکه حق تعالی حضرتلرینه
واصل اوله حقیقتده اول خدایی ذکر ایلمك بوجانی ذکر ایلمکدر حقیقتده اثنینیت
ومغایرت اولمزلتکیم ابن فارضك بو بیتلری هم بو معنایه دلالت قیلور (بیت) ففی
الصحو بعد المحو لم اك غیرها * وذاتی بذاتی اذ تجلت تحلت * فوصفی اذ لم یدع باثنین
وصفها * وهیئتها اذ واحد نحن هیئتی * فان دعیت کنت المجیب وان اکن * منادی
اجابت من دعانی ولبت ﴿ مثنوی ﴾ خالی از خود بود وپر از عشق دوست *
پس زکوزه آن تلابد که دروست) زیرا اول خدایه واصل اولان جان کندیدن
خالی ودوستك عشقندن پر اولدی پس کوزه‌دن اول صزار که انده واردر نتکیم
کل اناء یترشح بما فیه دینمشدر زلیخادن برکون قان المشلرانك قانی یره یوسف
یوسف دوشمشدر وکذلك حسین بن منصور حضرتلری قتل اولدیغی حینده
برعضونی کسمشلر انك قانی زمینه الله الله طمله مشدر نتکیم جلد اولده آتش
عشق قسمت کندرنی فتادیتك شرحنده فتوحات مکیه‌دن بو قصه‌لر نقل اولنمشدر
انده طلب اولنه ﴿ مثنوی ﴾ خنده بوی زعفران وصل داد * کریه بوهای
پیازان بعاد) خنده وصل زعفرانك بو بنی طوندی کریه اول بعاد پیازنك بو بلرنی
طوندی زعفرانك طبعی منشطدر برکسه زعفران ییسه انك خاصیتی اولدرکه
اول کسه بی خندان ایلر نته کم پیازك خاصیتی اولدرکه قوقوسی برکسه‌نك
کوزینه کتسه انی کریان ایلر پس وصال یار زعفرانه بکزر وفراق یار پیازه بکزر
وتوضیح معنی برکسه‌نك یوزی کولمك ومتبسم اولمق وصلت زعفرانك رایحه سنی
ویردی وشاد اولان کسه‌نك بشاشت ونشاطی زعفران کبی اولان وصالك

رایحه سندن خبرایرکوردی وبرکسه‌نك اغلمسی اول بعاد وفراقك پیازلرندن
خبر ویردیکه درونده هرنه اولسه انك اثاری لابد خارج بدنه چیقار مثلا درونده
نشاط وسرور اولسه انك اثاری خنده یوزی اولمقدر ودرونده فراق وبعاد
اولسه انك علامتی خارج بدنده یا اغلمق ویاخود تلخ یوزی اولمقدر وقس علی هذا
سائر الاحوال ﴿ مثنوی ﴾ هریکی راهست دردل صد مراد * این نباشد
مذهب عشق وداد) هربرینك کوکلنده صد مراد واردر مذهب عشق
وداد بو اولمز بلکه مذهب عشق وداد یاربکی سخن یکی دیوب بر دلده بر یار
اولمقدرکه (ماجعل الله لرجل من قلبین فی جوفه) آیتنك حسبنجه حق تعالی
انکیچون برکسه ایچون برکوکلده یار هم براوله وهیچ برکسه‌نك جوفنده ایکی
کوکل قالمیه تا بر کوکلی برآخر مراده وبرآخر کوکلی دخی بر غیری مراده باغلیه
سن پس عاشقلر همان بر کوکل بریاره ویروب غیری مرادی دلدن نفی ایدوب
سوردیلر فچن برکسه‌نك کوکلنده برنیجه مراد اولسه وبرنیجه یوزشیلری ازرو
قیلسه مذهب عشق وداد بو اولمز (کما قال ابن الفارض * بیت * وعن مذهبی
فی الحب مالی مذهب * وان ملت یوما عنه فارقت ملتی * ولو خطرت لی فی سواك
ارادة * علی خاطری سهوا قضیت بردتی ﴿ مثنوی ﴾ یار امد عشق رارو ز
آفتاب * آفتاب ان روی را همچون نقاب * انکه نشنا سد نقاب ازروی یار *
عابد الشمس است دست ازوی بدار * روز اوو روزی عاشق هم او * دل هم
اودلسوزی عاشق هم او) عشق ایچون یار روز ایچون آفتاب کلدی آفتاب اول
یوزه نقاب کبی اولدی عشق بونده عاشق معناسنه‌در مصدر ذکری مبالغه دن
اوتریدر رجل عدل دیدکلری کبی یعنی روزه آفتاب لازم کلدیکی کبی عاشقه یار
لازم کلدی عاشقك روزی وآفتابی هم کندی یاری اولدی روزه آفتاب نیجه
محتاج کلدیسه عاشق دخی یاره اویله محتاج کلدی بو آفتاب صوری ویاخود مانند
آفتاب اولان محبوب مجازی اول روی حقیقتك نقابی کبی اولدی پس شول کسه که
نقابی روی یاردن اکلمز وفرق ایلمز اول کسه عابد شمسدر الی اندن کیروطوت
یعنی بو آفتاب ظاهر ومانند آفتاب اولان هرشیء باهر یار حقیقینك وجه باقیسنه
حجاب ونقاب کبی کلدی پس برکسه مانند نقاب اولان شیلری اکر شمسدر واکر
غیری شیدر روی یاردن فرق ایلمسه وبونلری اول وجه باقی‌یه نقاب اکلمسه اول
کسه عابد شمس حکمنده در اندن الکی کیروطوت واول کسه عاشق حق دکلدر
اندن مفارقت ایت عاشق حق اولان موحدك قتنده روز اودر وعاشقك روزی
وغداسی هم اول اولور عاشق اندن غیریدن غدا وچاشنی بولمز ومنور وپرضیا
اولمز دل هم اوو عاشقك دلسوزلغی هم اولدر زیرا بر کوکل که انك مظهری

اوله اول كوكل اندن غيرى اولمز وعاشقك كوكلى اندن غيريسى احراق قيلمز پس عاشقك داسوزلغى دخى همان اول اولور ﴿ مثنوى ﴾ ماهيانرا نقد شداز عين آب * نان وآب وجامه ودار ووخواب) ماهيلره نقد هرنه ايسه عين ابدن اولدى مثلا نان وآب وجامه ودار ووخواب يعنى ماهيلرك يمسى وايچمسى وكيمسى وياتمسى واويومسى و بونلردن غيرى اولان لوازمى جنس نقددن هرنه ايسه انلره عين ابدن اولدى كذلك ماهيان بحر حقيقت اولان عاشقلرك جميع نقدى هرنه ايسه آب حيات حقيقيه دن اولدى ﴿ مثنوى ﴾ همچو طفلست اوزپستان شيركير * اونداندرد وعالم غير شير * طفل داندهم نداند شيررا * راه نبود اين طرف تدبيررا) اول عاشق پستاندن شير كير اولان طفل كبيدر دايه سنك پستانندن شير كير اولان طفل نيجه صبر قيلمزسه ومفارقته قادر اولمزسه واول طفل ايكى عالمده نيجه شيردن غيرى بى بيلمزسه عاشق دخى ربيسنك ومربيسنك فيضندن اويله صبر قيلمز ومفارقته قادر اولمز وايكى عالمده بيله هيچ انك شير حكمتده وفيض وعطا ونعمتدن غيرى نسنه بيلمز طفل شيرى هم بيلور وهم بيلمز تدبيرك بوطرفه يولى اولمز طفلك شيرى بيلديكى اولدركه بالطبع اكا مائلدر انسز اولمز بيلمديكى هم اولدركه شيرك ندن حاصل اولديغى ونه يردن كلديكنى بيلمز وانك حقيقتنه عالم اولمزكه تدبيرك انك حقيقتى طرفنه يولى يوقدر كذلك عاشق شير حكمت ومحب لبن فيض وعطيت الهى دخى هم شير حكمتى بيلور وهم بيلمز اولقدر بيلور كه كندى روحنه غدا اولان شير حكمت فيض ونعمت حضرت حقدندر وانك روحى انسز اولمز وفيض وعطاى الهيه دن انك جان ودلى صبر قيلمغه طاقت طوتمز اما جميع حكمت حق بيله مز وفيض وعطاى حقه حقيقتله عالم اوله مز زيرا بوطرفه عقل وتدبيرك يولى اولمز وكشف الهى اولمينجه برعاشق حكمت حق وكندى روحنه غدا اولان فيض وعطانك سرنى وماهيتنى بيله مز ﴿ مثنوى ﴾ كنج كرداين كنج نامه روح را * تابيابد فاتح ومفتوح را * كنج نبود درروش بلكه اندرو * حاملش دريا بودنى سيل وجو) بو كنجنامه روحى كنج ايتدى تاكم فاتح ومفتوحى بوله روشده كنج اولمز بلكه روشده انك حاملى دريا اولور سيل وجود كل كنج اكرچه لغتده ابله و بون معناسنه دربونده واله ومتحير معنيلرى مراد اولور اين كنجنامه دن مراد بومثنوى شريف اولمقده جائزدر مطلق عشقنامه لر اولمقده جائزدر يعنى بو كنج الهى نامه سى اولان مثنوى روح عاشق واله ومتحير ايتدى تاكم اول روح عاشق فاتحى ومفتوحى بوله لكن حق بولنه روشده وطريق حقه كيدشده اول روح كنج وفرومانده اولمز بلكه روشده حاملى درياى حقيقت اولور سيل وجو اولمز سيل وخودن مراد عقل جزوى

وروح حيوانى اولور كه سائر ناسى روشده حامل اولان عقل جزوى وروح حيوانيدر اما عاشقلر كندى وجودلرندن اولشلر وعقل جزوى وروح حيوانى قيدندن آزاد اولشلر وفاتح حقايق اولان حضرت حقى ومفتوح اولان حقايق ودخى فتوحات قلبيه وروحيه بى بولشلردر پس بونلرك حاملى ومحركى درياى حقيقت اولمش و بونلرك وجودنده بحر وحدت هر وجهله تصرف قيلمشدر و بونلر كندبلردن بكلى فانى اولمشدر ﴿ مثنوى ﴾ چون بيابداوكه يابدكم شود * همچو سيلى غرقه قلزم شود * دانه كم شد آنكهى اوتين بود * تامردى زرندادم اين بود) چونكم اول روح فاتح ومفتوحى بوله وحقيقتدن خبردار اوله بيلدكم اولور يعنى انك بولمسى وهم ملاقى اولمسى فانى اولور مثلا برسيل كبى غرقه قلزم اولور مثلا دانه خاك ايچره كم اولسه اول دانه تين اولور وتبديل ذات وصفات قيلور صدر جهانك اول فقيهه تاسن اولمدين بن سكازرو يمدم ديديكى كلامك سرى بواولور خلاصه كلام وتوضيح مرام بويله ديمك اولور كه چونكم اول روح عاشق فاتح حقايق اولان حضرت حقى بوله كه بولمق اندنكم وفانى اولور زيرا روحك حضرت حقى بولمسى بركيمسنه كندى يتوكنى بولمق كبى دكلدر بلكه برسيلك درياى قلزمده واصل اولمسى كبيدر پس روح حضرت حقى بولدقده برسيلك بحر محيط ايچره غرق اولديغى كبى غرق اولور ودخى بردانه فى المثل خاك ايچره دوكلسه نيجه زماندنصكره اول دانه نك وجودى تبديل ذات وصفات قيلوب تين اولوب عاشقك وجودى دخى فى المثل اول دانه كبى كم وفانى اولور وبالكليه تبديل ذات وصفات قيلوب واولمزدن اول اولور پس مظهر فيض وعطاى الهى اولور صدرجهانك تامردى زرندادم ديديكى سوز بونكته يى اشعار قيلور وسالك اولنلره بورمزدن مخبر اولور

﴿ بعدمكث ايشان متوارى شدن در بلادچين در شهر ﴾
﴿ تختكاه وبعددر ازشدن صبرو بى صبر شدن آن بزركين ﴾
﴿ كه من رفتم الوداع خودر ابر شاه عرضه كنم ﴾

بو سرخ شريف اول شهزاده لرك مكثرندنصكره بلادچينده شهر تختكاهده متوارى اولملرينك ونامدن تستر قيلملرينك بياننده و بونلرك صبرى مدت مديده اوزون اولدقدنصكره واو بزركين شهزاده بى صبر اولمسنك قصه سيدر اول ايكى برادرنه بويله ديوكه اى برادرلر بن كندم سزه الوداع كندمى شاه چينه عرض ايلرم ﴿ اما قدمى يذلى مقصودى اوالقى رأسى كفوادى ثمه ﴾ بابودركه بنم قدمم مقصوده بنى ايلته وايصال ايلريا خود باشمى قلبم كبى اول مكانه القا ايلرم و بونك فارسيده ترجمه سى هم بو بيت اولور ﴿ ياپاى رساندم بمقصود

ومراد * یاسر بنهم همچودل ازدست انجا) یعنی اول بیوك شهزاده
اول ایکی شهزادهیه دیدی ای برادرلر بنم حالم شول ایکیدن خالی دکلدر یابودر که
بنم اباغم بنی مقصود ومرادمه ایرشدرر یاخود باشمی اول محلده کوکلی الدن
قودیغم کبی قورم وترك سرایدرم (ونصیحت برادران اوراسودناد اشتن *یاعاذل
العاشقین دع فتنة * اضلها الله کیف ترشدها) واول برادرلر ینك نصیحتی اول
بیوك شهزادهیه فائده طوتمسیدر ونفع وتأثیر ایتمسیدر تنکیم دینلدی ای عاشقلری
ملامت ایلین کیمسه ترك ایله بوعاشقلری زیرا شول کیمسهلری که الله تعالی
اضلال ایلدی وانلرك ضلالت وحیرتی ازلده اولدی سن اول طایفهیی نیجه
ارشاد ایلرسن حیرت وضلالتی ازلی اولان عاشقه ملامت قیلمق انك حالنی بیلمکدن
ناشی اولور اماعاشقك حالنی بیلن کیمسهلرك قتنده عاشق معذوردر کماقال الامام
البوصیری فی القصیدة البردة (بیت) یالائمی فی الهوی العذری معذرة * منی الیك
ولوانصفت لم تلم) وقال الطغرائی ایضا مناسبا لهذا المحل (بیت) من یلنی
فی هوی الحور الغوانی قد غوی * ان هذا الامر لی من ربی الفتاح تاح
﴿ مثنوی ﴾ آن بزرکین کفت ای اخوان من * زانتظار آمد بلب این جان
من * لا ابالی کشته ام صبرم نماند * مرمرا این صبردرآتش نشاند) اول
بزرکین شهزاده میانه وکوچك اولان شهزادهلره دیدی ای بنم اخوانم بو بنم جانم
انتظاردن دوداغمه کلدی وروحم فراق یاردن خروجه قریب اولدی لاابالی
اولدم صبر وقرارم قالمدی تحقیقا بوصبر بنی آتشه اوتورتدی ونار فرقته یاقدی
شمدنصکره صبر وقراره تحمل قالمشدر دیدی ﴿ مثنوی ﴾ طاقت من زین
صبوری طاق شد * واقعهٔ من عبرت عشاق شد * من زجان سیرآمدم اندر فراق
* زنده بودن در فراق آمد نفاق) ای برادر بوصبورلقدن بنم طاقتم طاق
اولدی وصبره تحمل قالمدی بنم واقعهم عشاقه عبرت اولدی که عاشقلر بندن
عبرت الورلر وبنم حالمده حیران قالورلر بن فراق ایچره جانمدن سیرکلدم وروح
روانمدن طویدم واوصاندم فراق یارده زنده اولق وصبر وقرار یوق ایکن
کندو بی صبر وتحمله مقید قیلمق من وجه نفاق اولدی ﴿ مثنوی ﴾ چند
درد فرقتش بکشد مرا * سر ببر تا عشق سر بخشد مرا * دین من از عشق
زنده بودنست * زندکی زین جان وسرننك منست) نیجه برانك دردی وفرقتی
بنی اولدرر بنم باشم کس تاعشق بکا باش باغشلیه و بنی محبت یاراحیا ایلیه بنم
دین ومذهبم عشقدن زنده اولمقدر بوجان و بوسردن زنده اولمقلق بنم ننك
وعارمدر ودوست یولنده اولمك بنم نیکو کارمدر ﴿ مثنوی ﴾ تیغ هست
ازجان عاشق کردروب * زانکه سیف افتاد محاء الذنوب * چون غبارتن بشد

ماهم بتافت * ماه جان من هوای صاف یافت) واراق تیغی وجود حقیقی
شمشیری عاشقك جانندن غبارجسمی سپوریجیدر زیراکه سیف محاء الذنوب
واقع اولدی یعنی برکیمسهنك ذنوبی اولسه سیفله قتل اولنسه انك ذنوبنی
سیف محوایدیجی اولور پس تیغ محبت دخی عاشقك غبار جسمنی روی جانندن
سپورروانك ذنب مثابهسنده اولان وجودنی محوقیلور چونکم تن غباری کیده بنم
ماه جانم تابان اولور و یوز کوستروب طلوع قیلور بنم ماه جانم هوای صاف
بولور وحجاب ونقابدن قورتلور کماقیل (بیت) نقاب چهره جان میشود
غبارتنم * خوشادمی که ازین چهره پرده برفکنم ﴿ مثنوی ﴾ عمرها برطبل
عشقت ای صنم * ان فی موتی حیاتی میزنم) نیجه عمرلر ای صنم سنك عشقنك
طبلی اوزره ان فی قتلی حیاتی نوبتنی اورورم یعنی ای محبوب سنك عشق ومحبتك
طبلی اوزره بنم حیاتم تحقیق بنم قتلمدهدر دیمك قولنی سویلرم وعشقك یولنده جان
وباشمی فدا ایلمك ایچون طورورم ﴿ مثنوی ﴾ دعوئ مرغابئ کردست
جان * کی زطوفان بلادارد فغان) جان مرغابلق دعواسنی ایلمشدر طوفان
بلادن نیچون فغان طوتر یعنی صوقوشی طوفاندن فغان طوتمدیغی کبی جان هم بط
کبیدر طوفان بلادن فغان طوتمز ﴿ مثنوی ﴾ ر بط را ازاشکستن کشتی چه غم *
کشتی اش برآب بس باشد قدم) ر بط ایچون کشتینك صنمهسندن نه غم انك کشتیسی
آب اوزره قدم اولور یعنی پس فی المثل برکیمسه ر بط اولسه اوکمی صنمقده اکاغم
یوقدر انك کمیسی آب اوزره قدم قومق اکا کفایت ایلر کذلك برکیمسهنك جانی
بط سیرت اولهوم مرغابیلر کبی دریای حقیقتده شنالق قیله جسد کشتیسنك صنمه
سندن اکاغم یوقدر انك دریای حقیقتده قدم جانی قومسی کشتی اولمق کفایت
ایلر زیرا اول ابده بی کشتئ جسم سیر وسیاحت ایلر ﴿ مثنوی ﴾ زندهزین
دعوی بود جان وتنم * من ازین دعوی چکونه تن زنم * خواب می بینم ولی
درخواب نی * مدعی هستم ولی کذاب نی) بنم جان وتنم بودعوئ عشقدن زنده
اولور وجان وتنی عشق یولنده فدا ایلرم دیمکدن حیات بولور بن دعویدن
پس نه کونه ابسم اولورم وسکوت قیلورم نعم واقعه کوریزم ولی خوابده دکل مدعی یم
ولی کذاب دکل یعنی اکرسن دیرسنکه جسم وتنسز بن خوش اولورم ودریای
حقیقتده سیر وسفر قیلورم بونی سن واقعهمی کوررسن یوخسه همان مجرد
برقوری دعوییمی قیلورسن بوسؤاله جواب ویروب دیرم نعم رؤیا کوریرم وعالم
حقیقتی مشاهده قیلورم ولیکن حالت نومده دکل بلکه یقظه حالنده ظاهرا مدعی
اولمشم وجان وباشی فدا ایلرم هیچ باکم یوقدر دیو دعوی قیلمشم ولیکن بودعویده
کذاب دکلم بلکه صادقم ﴿ مثنوی ﴾ کرمرا صد بارتو کردن زنی * همچو

شمع برفروزم روشنی * آتش ارخرمن بگیرد پیش وپس * شب روانرا خرمن آن ماه بس) اکرفی المثل سن بوزکره بو نومی اوردسن بن شمع کبی امر روشنلکی زیاده ایلرم وزنده وشعله دار اولورم آتش اکر خرمنك پیش و پسنی طوتسه وانی بالکلیه احراق ایتسه شبرو اولنلره اوماهك خرمنی کفایت ایلر یعنی آتش فنا اکر خرمن وجودی جمله یاقسه اول ماه حقیقی ومحبوب معنوینك خرمن وجودی عاشقه کافیدر ﴿ مثنوی ﴾ حیلت اخوان ز یعقوب نبی * کرد یوسف را نهان ومختفی * خفیه کردندش بحیلت سازیٔ * کرد آخر پیرهن غمازیٔ * آن دو کفتندش نصیحت در سمر * که مکن زاخطار خود رابی خبر * هین منه بر بشهای مانمك * هین مخور این زهر بر جلدی وشك) مثلا یوسفی نهان ومختفی ایتمش ایدی اخوانك حیله سی یعقوب نبیدن یعنی انك برادرلرینك حیله سی یعقوب نبیدن انی نهان ومختفی قیلمش ایدی حیلت سازلقده ودغابازلقده اول یوسفی پدرندن خفیه و پنهان ایلدیلر اخر انك پیراهنی غمازلق قیلدی وانك وجودندن خبر ویردی اول ایکی شهزاده چونکم برادر بزرکوارلرندن بوسوزی اشتدیلر سمر وحکایه قیلدقده انکا نصیحت ایتدیلر بویله دیو که خطرلردن کندیکی بی خبر قیلمغه اکا اول بز بام ره لر بمزا اوزره نمك قومه زنهار بو زهری جلادت وشك اوزره یمه زیرا بوخصوصده اونکولك ایتمك وتجلد قیلمق مناسب دکلدر وشك اوزره بوزهری ایچمك هم لایق دکلدر ﴿ مثنوی ﴾ جز بتدبیر یکی شیخ خبیر * چون روی چون نبودت قلبی بصیر * وای آن مرغی که ناروییده پر * بر پرد براوج وافتد درخطر) برشیخ خبیرك تدبیرندن غیری چونکم سکا برقلب بصیر اولمیه نیجه کیدرسن وای اول برقوشه که پری بتمش اوج اوزره اوچر وخطره دوشر یعنی اکر اول شاه طرفنه کیدرسك برعالم وخبیر اولان شیخ کاملك تدبیریله کیت انك تدبیریسز کتمه چونکم سکا برقاب بصیر اولمیه نیجه اول جانبه کیدرسن ومجرد کندیکه اعتماد ایدوب انك لقاسنه قصد وعزیمت ایدرسن وای اول برقوشك حالنه که انك قنادلری بتمش ایکن اوج هوا اوزره پروازه قصد ایلیه اول قوش لابد خطرلره دوشر ﴿ مثنوی ﴾ عقل باشد مرد را بال وپری * چون ندارد عقل بدقل رهبری) مردك بال وپری عقل اولور چونکم عقل بر رهبرك عقلنی طوتمیه رهبری د . یا مصدر به اولوب چونکم عقل رهبرك عقلنی طوتمیه نسبی اولورسه رهبره منسوب اولان عقلی طوتمیه دیمك هم وجهدر ونوضیح معنی چونکم برکیمسه نك عقلی رهبرك عقلنی طوتمیه وقولاوزه منسوب اولان عقله مالك اولمیه اول مرده بر رهبرك عقلی بال وپر اولور واول رهبرك عقلیله اول مرد مقصود ومراد جانبنه پرواز قیلور ﴿ مثنوی ﴾ یا مظفر یا ظفر جوی باش *

یا نظر ور یا نظر ورجوی باش) یا منصور ومظفر اول یاخود ظفرجوی اول یا کندك نظرور اول یاخود نظرورجوی اول یعنی بو بوادده سالك ایکیدن خالی اولسه هالك اولور یا مظفر ومنصور برمرد کامل اولمق کرك و یاخود برمظفر ومنصور اولان وظفر ونصرت و یر مردان کاملی طلب قیلمق کرك یا کندی نظر صاحبی اولمق و یاخود برنظر صاحبنی جست وجو قیلمق کرك ﴿ مثنوی ﴾ بی زمفتاح خرد این قرع باب * ازهوا باشد نه ازروی صواب * عالمی دردام می بین ازهوا * وزجراحتهای همرنك دوا) مفتاح خردسز بو قرع باب یعنی عقل مفتاحی اولمیجه بوقپویی قاقمق هوادن اولور صواب یوزندن دکل یعنی لابد بو حقیقت پادشاهنك بابنی دق ایلمکه باعقل کامل صاحبی اولمق کرك و یابرعاقل وکاملی اله کتوروب اکا اقتدا قیلمق کرك زیرا بی مفتاح عقل بوقپویی دق ایلمك وجه صواب دکلدر بلکه هوای نفسانیدندر سن برعالمی هوای نفسانیتدن اوتری دامده کور ودخی همرنك دوا اولان جراحتلردن یعنی بو عالمده چوق ظاهری علاج ودوا و باطنی جراحت وداء شیلر واردر وهوای نفسانی دخی هوای روحانی شکلنده کورنوب تلبس قیلمشدر وبوعالم خلقنك اکثری هوای نفسانیدن وهمرنك دوا اولان امراض روحانیدن دامده قالمشلردر و برحقیقت شناس عاقله دخی مراجعت قیلمشلر واکا تابع اولوب بواشیای مزبوره نك حقیقتندن سؤال قیلمشلردر پس بوهوای نفسانی وهمرنك دوا اولان جراحت روحانی نه کونه اولدیغنی بزه تفهیم ایلمکدن اوتری بو بیتلری مثل موقعنده ایراد ایدوب بیوررلر ﴿ مثنوی ﴾ ماراستادست برسینه چومرك * دردهان بهر صیدا شکرف برك * ورحشایش چون حشیشی او بپاست * مرغ پندارد که اوشاخ کیاست * چون نشیند بهر خور برروی برك * درفتد اندر دهان ماروهرك) مثلا مار سینه سی اوزره مرك کبی طورمش انك دهاننده برشیٔ صید ایلمکدن اوتری اولو یپراق واردر حشایش ایچره اول مار برحشیش کبی برپای اولمش وطورمش قوش ظن ایلرکه اول مارشاخ کیادر چونکم خوردن اوتری برك اوزره اوتوره اول حینده مار ومرکك دهاننه دوشر پس بونفس اماره نك وهوای نفسانینك تزویرنه وتلبیسنه مثال اولور مثلا نفس اماره وهوای مکاره شول برماره بکزرکه اغزینه برعظیم برك المش وچوق ازقلری وغدابی جمع قیلمش وحشایش ایچره برحشیش کبی سبزه سی اوزره طورمش و برقوش آنی کوروب شاخ کیا صانمش وکلوب انك اغزنده اولان برکی و غدابی المغه قصد قیلمش همان دم انك زهریله زهرلنوب مرك وهلاك اولمش پس تمیز وعرفانی اولمین اهل نفس واهل هوا واهل دنیا اول بیهوش اولان قوشه بکزر ونفس اماره وهوای غداره اول حشایش ایچره پیچیده اولان وتلبس قیلان ماره بکزر بونلر

اول نفس اماره به وهوای غداره یه تعلق قیلان برك وغدایی کوروب انی کندیلره
آزق صانوب اول واسطه ایله انك اغزنه دوشر ومرك وهلاکه کرفتار اولورلر
وبو خصوصده برمثال آخر دخی بسط ایدوب بیوررلر ﴿ مثنوی ﴾ کرده
تمساحی دهان خویش باز * کرد دندانهاش کرمان دراز * از بقیهٔ خورکه
در دنداش ماند * کرمها رو یند و بردندان نشاند * مرغکان بیند کرم وقوترا *
مرج پندارندان تابوترا * چون دهان پرشد زمرغ اوناکهان * در کشدشان وفرو
بندد دهان) مثال آخر بر تمساح کندی دهانی کشاده ایلمش انك دندانلرینك
اطرافنده اوزون قورد جغزلر واردر بقیهٔ خوردن که انك دهاننده قالدی یعنی
اول تمساحك یدیکی غدانك بقیه سندنکه انك دشلرینك دبنده قالدی قوردجغزلر
بتدی وددانی اوزره اول قوردجغزلری کتوروب اول تمساح نصب ایتدی
هوادن اولان قوشجغزلر اول تمساحك اغزنده اولان کرم وقوتی کوررلر واول
تابوت کبی اولان تمساحی مرعی وچراکاه ظن ایدرلر وانك اغزنده اولان قورد جغزلری
کندیلره قوت وغدا ظن ایلیوب کلوب انك اغزنه قونرلر چونکم قوشلرله انك
دهانی پر اوله اول تمساح ناکهان انلری ایچره وچکر واغزنی محکم باغلر پس بونده
مقصود وحصه نه اولدیغنی بیان ایلمکه شروع ایدوب بیوررلر ﴿ مثنوی ﴾
ان جهانی پر زنقل و پرزنان * چون دهان بازان تمساح دان * بهر کرم وطعمه
ای روزی تراش * ازفن تمساح دهرایمن مباش) پس بونقلدن ونانِدن وطعامدن
وخواندن پر اولان جهانی اول تمساحك اجق اغزی کبی بیل اغزی اجق تمساح
کبی بیل دینسه دخی جائزاولور ای روزی تراش اولان کمسه کرمدن وطعمه دن
اوتری تمساح دهرك فندن ایمن اولمه کرمدن مراد بونده طعمه وغدادر واکا
کرم تعبیر اولنمسی مناسبتله درروزی تراش بونده رزق کسب ایدیجی معناسنه در
یعنی ای رزق وغدا کسب ایدیجی کسه بوجهانده اولان طعمه وغدادن اوتری
غافل اولوب هر تمساحك فن وحیله سندن ایمن اولمه ﴿ مثنوی ﴾ روبه
افتد پهن اندر زیر خاك * برسرخاکش حبوب مکرناك * تابیایدزاغ غافل سوی
آن * پای اوکیرد بمکران مکردان) و برمثال دخی بودر مثلا روباه طپراق التنه
کومیلر یصی دوشر یعنی حیله ایدوب طپراق التنه کیروب یصی اولوب یاتورانك
خاك اوزره مکر لودانه لری اولور تا کم زاغ غافل انی کوره وانك جانبنه کله اول
مکردان اولان روباه الحاصل اول غرابك ایاغنی طوته وانی بو صفتله صید ایده
﴿ مثنوی ﴾ صد هزاران مکردر حیوان چوهست * چون بود مکر بشرکو
مهترست * مصحفی برکف چوزین العابدین * خنجر پرقهراندر آستین * کوید ت
خندان که ای مولای من * در دل او بابلی پرسحروفن * زهرقاتلی صورتش شهدست

وشیر * هین مروبی صحبت پیر خبیر) چونکم حیواناتده صد هزاران مکر واردر
بشرك مکری نیجه اولور که اول مهتردر یعنی بشرکه حیوان قسمنك مهتروبهتریدر
چونکم اندن دونترو بی عقل ترحیوانلرده نیجه یوز بیك مکر وحیله موجود اولیجق
بو جمله حیواندن بهتر اولان بشرده نه مرتبه مکر وحیله اولمق کرك سن بوندن
قیاس ایله مثلا بشرك مکر وحیله سی بوکونه اولور که النده بر مصحف صورت
ظاهره سی زین العابدین کبی صالح ومتقی اما انك یکی ایچره پرقهر برخنجر واردر که
سنی اولدرمك استر وصورتا سکا کوله رك درای بنم سیدم ومولام اما انك
کوکلنده پرسحر و پرفن برچاه بابل واردر ومکر وحیله ایله آنك قلبی قیوسی طلودر
آنك باطنی زهر قاتل وآنك صورتی واسانی شهد وشیر کبی شیرین ولذیذ در
(السنتهم احلی من السکر وقلوبهم قلوب الذئاب) حدیث شریفك مفهومنه
بونلر مظهر اولمشلردر اکاه اول پیر خبیرك صحبتی اولمنجه وسکا اول پیر کامل
اجازت ویرمینجه کتمه وانلرله مصاحبته میل ورغبت ایتمه ﴿ مثنوی ﴾ جمله
لذات جهان مکرست وزرق * سوز وتاریکیست کرد نور برق * برق نور کوته
وکذب ومجاز * کرد او ظلمات وراه تودراز * نی بنورش نامه شاید خواندن *
نی بمنزل اسب تانی راندن) جمله لذات جهان نفس الامرده نظر اولنسه مکر
وزرقدر نور برقك اطرافی سوز وتاریکلکدر یعنی جمله لذات جهان حد ذاتنده
مکر وزرق ودخی اطرافی سوز وتاریکلك اولان نور برق کبیدر برق ایسه نور کوتاه
وکذب ومجاز در انك اطرافی ظلمات وسنك یولك اوزوندر نه برقك نورنده نامه
اوقومق قابل اولور نه منزله اسب سورمکه قادر اولورسن خلاصهٔ کلام بوجهانك
لذتی شول برق خاطفه بکزر که انك نوری کوتاه وروشنالغی کذب ومجازیدر
وانك اطرافی ظلماتدر وسنك یولك ایسه عالم انواره دك قتی اوزوندر پس اول
برق خاطف کبی اولان دولت دنیا ولذات مافیهانك صفا وضیاسنده نه نامه
اوقومق قابل ونه انکله عمل قیلمق لایق ونه منزل مقصود فرس همتی سورمك
واول واسطه ایله کندوبی مرتبهٔ روشنالکه ایر کورمك قابلدر ﴿ مثنوی ﴾
لیك جرم انکه باشی رهن برق * ازتو رواندر کشد انوار شرق * می کشاند
مکر برقت بی دلیل * در مفازهٔ مظلمی شب میل میل * در که افتی کاه ودر جوی
اوفتی * که بدین سو که بدان سوی اوفتی) لیکن انك جرمی که سن رهن برق
اوله سن یعنی برق خاطف کبی اولان لذات دنیایه مرهون اوله سن ورغبت
قیله سن آنك جزمی وجزاسی سندن انوار شرق یوزنی چکر یعنی خورشید
حقیق ونور الهی سندن یوزنی ستر ایلر مکر برق بی دلیل سنی چکر یعنی مانند
برق خاطف اولان لذات عاجله سنی بی دلیل و بی مرشد مظلم اولان مفازه یه

میل میل چکر که بودنیا مفازهٔ مظلم کیدرو بونده اولان دولت ولذت برق خاطف
کیدرسنکه بی دلیل و بی مرشد اوله سن بو دولت ولذت سنی بو مفازهٔ مظلم
طرفنه میل میل چکر اندنصکره کاه طاغه دوشرسن وکاه چوبه کاه بو جانبه وکاه
اوجانبه دوشرسن طاغدن مراد عقبه وچوبدن مراد خطا ومعصیت اولور تکیم
بر کیسه کیجه ایله نور برقله یولی کوردم دیوب بر مظلم بیابانه کتسه اول مظلم
اولان بیابانده کاه طاغه وکاه چایه دوشر کذلك بر کیسه دخی بو مظلم اولان
دنیا مفازه سنده بونك دولت ولذتی برقنه الدانوب بلا دلیل میل ایتسه وکتدکجه
ایلرو کتسه کاه عقبه لره دوشوب باشنه فلاکتلر کلور وکاه جوی خطا
وزلته دوشوب آغشته اولور وکاه بو دنیا آخرت جانبنه دوشر وکاه نفس
طرفنه وکاهی روح طرفنه دوشر والحاصل دوشوب سورچکدن
ومتردد اولمقدن ونیجه بلالره کرفتار کلمکدن خالی اولمز ومنزل مقصوده دخی یول
بولمز ﴿ مثنوی ﴾ خود نه بینی تو دلیل راه جو * ور ببینی رو بکردانی ازو
* که سفر کردم درین ره شصت میل * مرمرا کمراه کوید این دلیل * کر نهم
من کوش سوی آن شکفت * زامر او راهم ز سر باید کرفت) ای راه جو
خودسن دلیل ومرشدی کوره مزسن واکر کوره سن اندن یوزیکی دوندررسن
یعنی ای راه حق مشتهای نفسی اوزره طلب ایدیجی وراه حقه بو برق خاطف کبی
اولان لذت دنیو به واسطه سیله کیدیجی کیسه خود بو یولده دلیل وهادی
کیدر اولاسن کوره مزسن وثانیا اکرسن انی کورسك اندن یوز دوندروب
اعراض قیلورسن بویله دیوکه بن بو یولده یعنی راه خدا وطریق اولیاده التمش
میل سفر ایتدم ونیجه ییل سیر وسلوك ایدوب ایلرو کتدم بو دلیل ومرشد ایسه بکا ضال
وکمراه در اکر بن اول عجب اولان دلیلك جانبنه قولاق قویم وانك کلامنی استماع
ایلیم انك امرنی هم باشدن طوتمق کرك واکا یکیدن بیعت ومتابعت ایتمك کرك
﴿ مثنوی ﴾ من درین ره عمر خود کردم کرو * هرچه باد اباد ای خواجه برو)
بن بو یولده کندی عمرمی کرو ایتدم هرچه باد اباد ای خواجه یوری دیرسن یعنی اکر
بر دلیل ومرشد جلیل اولان کیمسه سکا کل بر و بکا اقتدا ایله سکا طریق حقی کوستره یم
دیسه سن اکا ای خواجه بن بو طریق الهیده کندی عمرمی رهن قودم
و بو قدر کتب ورسائل اوقودم وفلان افندی یه واصل اولدم ونیجه ییللر انلره
خدمت قیلدم هر نه اولورسه اولسون یوری سن کندیکی کوردیرسن وسکا
دلیل اوله یم دینه یالسان حالله و یاز بان مقالله بو کونه جواب و یررسن
﴿ مثنوی ﴾ راه کردی لیك درظن چو برق * عشر این ره کن بی وحی چو شرق)
نعم یول ایلدك لکن برق کبی اولان ظنده بوراهك عشرنی شرق کبی اولان وحیك

اردنجه ایله کورسکانه حاصل اولور یعنی ای اهل پندار اکرچه طریق حقه ذاهب
اولدك وراه اولیایه سلوك قیلدك ولیکن برق کبی اولان ظن و پندارله راه حقه سالك
اولدیغك مقدارك عشرنی کونش کبی اولان وحی الهی والهام ربانی اردنجه
ایله کور اول سلوکدن نقدر بهره بولورسن ونقدر منزل الورسن ونه مرتبه ترقی
قیلور ومرتبهٔ حقیقتی نیجه کوررسن ﴿ مثنوی ﴾ ظن لا یغنی من الحق
خواندهٔ * وزچنان برقی زشرقی ماندهٔ) (ان الظن لا یغنی من الحق شیأ)
آیت کریمه سنی اوقومشسن وانجلین بر برقدن اوتری برشرقدن قالمشسن
بو آیت سورهٔ یونسده وسورهٔ نجمده در و بو آیتلرك تفسیری جلد اولده در
بیان حال خودپرستان سرخنده مرور ایلشدرانده طلب اولنه یعنی ای طریق حقه
ظن مجرد وقیاسله سالك وکتب ورسالدن استخراج ایلدیکی معانی ومسائل
واسطه سیله راه حقه سلوك وعزیمت قیلان کیمسه سن ظن حقیقتدن برشیء اغنا
وافاده ایلمز دیدیکی حق تعالینك آیت کریمه سندن اوقومشسن اول برق کبی
اولان ظن و پنداردن اوتری شرق الهیدن کیرو قالمش ونور ربانیدن بی بهره
اولمشسن ﴿ مثنوی ﴾ هین در آدر کشتیٔ مای نژند * یا توان کشتی باین
کشتی بیند * کو یداوچون ترك کیرم کیرودار * چون روم من در طفیلت کوروار)
مرشد اولنلر وطریق حقه هدایت قیلنلر ای ظن و پندارله طریق حقه سالك
اولان سکا درای نژند و کهنه آکاه اول بزم کشتیمزه کل یعنی بزم خدمتمز واراد تمزه
داخل اول یاخود اول سنك کشتیکی بو کشتی یه باغله تا بن سنی یده کیده لم و بودریاده
سکا قولاوز اولم یعنی کندی بشقه باشکه رئیس اولمغی و بر نیجه کیمسه لری کندی
متابعتك کشتیسنه قویوب انلره بو یولده قولاوزلق قیلمغی قویوب بالکلیه
کندیکی توابعکله بیله بکار بطالیه کندی تدبیرکی و بیلدیککی ترك ایله و بکا مطیع ومنقاد
اول تا بن سکا قایداولم وقولاوزلق قلم ومقصوده سنی ایرکوردم دیر اول معجب وخود
بین بویله دین صاحب یقینه دیر بن بو دارو کیری نیجه ترك ایلیم سنك طفیلکده کور
وار بن نیجه کیدرم یعنی اول کندی ظن و پندارنه مغرور اولان بویله دین مرشده
یالسان حالله و یازبان مقالله دیر بنم بو قدر مریدم ومحبم واردر و بو قدر شاکردم
ومستفیدم واردر بن بونلر میاننده بو قدردار وکیر صاحبی یم بو قدردار وکیری
وقبض و بسطی قویوب سکا تبعیتله کور کبی نیجه کیدرم بن بو یولی بیلمز میم
و بو طریقی کورمز میم کتابلرده شویله یازمشلر ومقدم کلان عالملر ومرشدلر هم
بویله دیمشلر بن سکا تقلید ایلمکدن انلره بیلدیکم اوزره تقلید ایلمك یکدردیر
﴿ مثنوی ﴾ کور بارهبر به ازتنها یقین * زان یکی ننکست وصد ننکست
ازین * می کریزی از پشه درکژدمی * می کریزی از نمی تو در یمی * می کریزی
ازجفاهای پدر * درمیان لوطیان شوروشر) کور رهبرله کتمك تنها کتمکدن

بی شك بکز کدراندن برنك واردر و بوندن بوزنك وعار واردر یعنی کورك بر رهبر
وقائدله بوله کتمسنده انجق برنك وعار واردر شوقدرکه باقه فلان کیمسه اعمی
انجق وفلان کیمسه اکا رهبر اولوب بولده بدردیرلر اما کور تنها کتمه یابر تاباك چقوره
دوشر و یاخود بر خبث یره اوغرایوب اباسنی خبیث وملوث ایلر و اونك کبی نیجه
یوزنك وعار لاحق اوله جق وتشنیع وشنار کلجك یرلره دوشمکدن خالی اولماز پس
علی کل حال کور تنها کتمکدن وعصایه اتکا ایدوب انکله استدلال ایتمکدن رهبرله
کتمك اولی اولور پس بی بصیرت اولان کوردلره دخی بر بصیر و خبیر اولان رهبرله
بوله کتمك انفع واولی کاور اما اکر ظن وقیاسی عصاسنه اتکا ایلیوب آنکله استدلال
ایدرم و بو یوله کندی بادیکم اوزره کیدرم رهبره اقتدا ایلمکدن بکا عار کاور دیسه
بهرحال دوشمکدن و سورچمکدن خالی اولماز و بو یولده مخاوف ومهالك ومزالق
اقدام ومداحض افهام وفتی چوقدر انلردن بر ینه کرفتار اولمقدن نجات بولمازی
کوردل مرشده اقتدا ایلمکدن سکا عار کاوب فرار ایتمك و بشقه باشقه بو یوله کتمك
ضرری فی المثل اکا بکزر که سن پشه دنك المندن تحمل ایتیوب عقرب جانبنه قاچرسن
ودخی برنمدن بحر لره قاچرسن معلومدر که بحرلرك جفاسنه تحمل ایتمکدن برنمك
اذاسنه تحمل ایلمك وعقربك الامندن صبر قیلمقدن بر پشه المنه صبر قیلمق هر وجهله
اسهل وایسر در ملالسز پدرك جفالرندن شور وشر معدنی اولان اوطلر میانه
قاچرسن یعنی سنك مثالك شول براوغلانه بکزر که باباسی اکا تربیه ایلمك ایچون
وادب اوکرتمکدن اوتری بر مقدار جفا ایتسه دیرکه بابامك جفاسنه تحمل ایلمك
نه لازمدر بکا بو قدر رعایتلر و محبتلر ایله عاشقلر واردر انلرك میاننده اولایم خود بکا
راحتدر دیوب شر وشور محلی اولان اوطلر اورتاسنه قاچر معلومدر که اول اوطلرك
اکا رعایتی ندن اوتر بدر والرك ایچنده واردقدنصکره انلر اکا نه ایشلرلر و پدرك
جفاسی هم کندی اوغلانه ندن اوتر بدر پس خیرلا بو بن اولان استادك جفاسی
سائر ناسك رعایت ووفاسندن انفع واولیدر زنهار مرشد ومعنك تحت یدنده
اولمقدن قاچه وآنك جفاسندن قاچوب سائر ناسك مخدوم ومکرمی اولمغه میل ایتمه
و بونی قو یوب اوجنبه کتمه والاسنك حالك اوطلر میانه دوشن اوغلانك حالنه
دونر ❊ مثنوی ❊ می کریزی همچو یوسف زانده ❊ تاز نزتع نلعب ادتی در
چهی ❊ درچه افتی زین تفرج همچو او ❊ مر تراالیك ان عنایت یار کو ❊ کر نبودی
ان بفرمان پدر ❊ بر نیاوردی زچه تاحشر سر ❊ آن پدر بهر دل او اذن داد ❊ کفت
چون اینست میات خیرباد) ای ظن عقلنه اعتماد قیلان وهر بوزه کوانی کندیسنه
دوست بیلان کیمسه یوسف کبی براندوه وغمدن قاچرسن ناسك نرتع ونلعبدن
چاهه دشرسن نتکیم یوسف علیه السلامك قرنداشلری حضرت یعقوب علیه

السلامه کلدیلر واکا ارسله معنا نرتع ونلعب دیوب یوسفی کندیلرله صحراسینه
کتمکه طالب اولدیلر حضرت یعقوب علیه السلام انلره اجازت و یردکده یوسفه
تنهاده قریب وخدعه ایدوب کل پدرك یاننده برخانه ایچره نیجه براوتورسن
وارالم صحراره، و باغلرده یه‌لم وایچه‌لم وکوله‌لم واو یناه‌لم دیدیلر حضرت یوسف
علیه السلام طفولیت حسبیله وصباوت مقتضاسیله انلره میل قیلدی عاقبت
چاهه دوشوب باشنه بوقدر بلالر وقلالر کلدی و بو آیتك تفسیری جاد ثالثده
رفتن خواجه بدعوت روستایی باننده مرور قیلدی انده طلب اولنه پس سن دخی
ای طریقت طفلی اکر خیرلا بو بن اولان استادك ومرشدك یاننده یوسف علیه
السلام کبی اخوانك شکلنده اولان کیمسه لرك نرتع ونلعب دیمسنه الدانور ایسه‌ك
وانلره میل قیلوب مربی اولان پدرکی قورایسه‌ك عاقبت انلرسنی چاه محنت وضلالته
اتارلر وسن دخی بو تفرج وسیردن او یوسف علیه السلام کبی چاه محنت و بلایه
دوشرسن لیکن سکا اول عنایت یار اولمق قنی که اکا عنایت الهی یار اولوب
چاهدن خلاص قیلوب عاقبت عزیز مصر اولدی اکر انك قرنداشلری ایله سیره
کتمسی و باباسنك صحبتنی ترك ایتمسی پدرك فرمانیله اولمیه‌یدی بلکه پدرینك رضاسی
واذنی اولمدین کندیسی قرنداشلرینه اویوب چیقوب بیله کیدیدی تاحشره‌دك
اول قیودن باش بوقرو کتورمیه‌دی بلکه یوم قیامته‌دك انك دیبنده قالیردی
اما کندی پدرینك اولقدر اذن واجازتی اولمغله وانك اردنجه خیردعا قیلمغله اول
قیودن خلاص اولدی وملك مصره شاه اولمق مرتبه سنی بولدی چونکم اول
یعقوب علیه السلامك یوسف حضرتلرینك کندی برادرلرینه میلی اولدیغنی
کوردی و کندی صحبتندن منقبض اولدیغنی مشاهده قیلدی انك کوکلندن
اوتری اول پدر اکا اذن و یردی ودیدی چونکم سنك میلك بودر خیراوله والا
حضرت یعقوب علیه السلامه قالیدی اصلا انك کوکلنده یوسفك یبانه کتدوکنه
اذن واجازت و یرمك یوق ایدی پس بر مرشدك صحبتنده وتحت تربیتنده اولان
مریدد خی اکر شیخندن اجازت المدین کیدرسه اصلا چاه ضلالتدن و کرداب
محنتدن حشر اولنجه‌یه‌دك خلاص اوله‌مز واکر کندی اخوانی شکلنده اولانلره
او یوب انلرك نرتع ونلعب دیمسنه الدانوب شیخندن اجازت استیوب اولدخی
مع الکراهه اجازت و یرسه لکن خیردعا قیلورسه ینه چاه محنت وهلاکته
دوشمکدن خالی اولمز ولکن یانده قالمز برکون سعادت مرتبه سنه ایرر وآخرانك
خیردعاسی برکاتیله نجات بولوب مقصوده واصل اولور ❊ مثنوی ❊ هر
ضریری کز مسیحی سر کشد ❊ اوجهودانه بماند ازرشد ❊ قابل ضو بود اکرچه

کور بود * شد ازین اعراض او کور وکبود) هر برضریر بر مسجدن سرچکه اول جهودلر کبی رشددن کیروقالور نتکیم جهودلر حضرت عیسی علیه السلامدن باش چکوب اعراض قیلدیلر پس طوغری یولدن کیروقالدیلر کذلك هر کوردلکه کندی عصرنده اولان برعیسی مشرب وحیات بخش اولان نیکو مذهب عزیزدن سرکش اوله واعراض قیله اول هم جهودلر کبی طوغری یولدن کیروقالور و بینادل اولقدن محروم اولور اکر کوردل ایسه قابل ضوایدی زیرا عیسی دم اولان عزیزلر کورلری بینا ایلمکه باذن الله قادرلر وهر بی بصیرت اولان کیمسه نك براستاده راست کلدکده بصیرت صاحبی اولمق شانندندر اما اعراضدن اول کوردل کور وکبود اولدی وخبیث وناپاك قالدی ونفع وفائده بوله میوب طریق حقی کورمکدن وحقیقته نظر ایر کورمکدن محروم اولدی

مثنوی (کوبدش عیسی بزن برمن دودست * ای عمی کحل عزیزی بامنست
* ازمن ار کوری بیابی روشنی * برقمیص یوسف جان می زنی * کارو باری کت
رسد بعد شکست * اندران اقبال ومنهاج رهست * کاروباری که ندارد پاوسر
* ترك کن هی پیرخرای پیرخر) عیسی علیه السلام اول کوره دیر بکا ایکی ال اورای عمی کحل عزیز بمله در یعنی عیسی مشرب اولان عزیزلر کوردل اولان بی بصیرتلره دیرلر ای اعمی عزیزلك کحلی بمله در ایکی الکی بکا اورو بکامحکم تعلق قیل اکر کورایسك بندن روشنالق بولورسن یوسف جانك قمیصی اوزره اوررسن که جان یوسفنه بنم وجودم پیراهن کبی واقع اولمشدر وانك رایحهٔ طیبه سی بنم پیراهن وجودمه تأثیر قیلمشدر هر کم اکامانند یعقوب عاشق ایسه انك رایحه سنی بندن المش و بنم پیراهن وجودمدن بولشدر شول برکاروبار که سکا بعدالانکسار وفقر وفناد نصکره حاصل اولور اول کار و بارده اقبال ومنهاج راه واردر که سالکه نافع اولان کارو بار اول بعد الفقر والانکسار حاصل اولان کاروباردر اما شول برکارو بار که پاوسر طوتمز وانسانه اول کاروبارابدی نفع وفائده ایتمزانی ترك ایله هی برصاتون ال ای پیرخر یعنی اول پاوسر طوتمین وابدی سکا نفع ایتمیان کاروباری ای پیرخر ترك ایله وحاضر وآکاه اواوب برکاملی خربدار اول تاانلدن هدایت بوله سن ومقصوده واصل اوله سن

مثنوی (غیر پیر استادوسرلشکرمباد * پیر کردون نی ولی پیررشاد * درزمان چون پیرراشد زیردست *
روشنایی دیدآن ظلمت پرست * شرط تسلیمست نی کاردراز * سود نبوددر ضلالات ترکتاز) پیردن غیری استادوسرلشکر اولمسون پیر کردون دکل ولی پیررشاد یعنی استاد سالکین وسرلشکر طالبین اولورسه همان پیر اولسون ومقصود اول پیردن پیرکردون دکلدر که صاچی وصقالی اغرمش سالخورده برقوجه اوله ولیکن اول پیردن مقصود پیررشاد واهل سداددن عارف بالله برشیخ کاملدر صقالی سیاه ایسه ده وسن وسالده تازه جوان ایسه ده برطالب چونکم فی الحال پیرکاملك

زیردستنده اولدی وآنك حکمی ومرادی اوزره عمل قیلدی اول ظلمت پرست روشنالق کوردی وکندیسنی دیده ورلر وصاحب نظرلر مرتبه سنه ایر کوردی امامقصود همان برپیر کامله واصل اولمق واکا بیعت قیلمق دکلدر شرط اصل تسلیمدر کاردرازدکل ضلالتده ترکتاز قیلمق سود اولمز یعنی پیرکامله واصل اولمقده واکا اقتدا قیلمقده کندی بیلدیکك اوزره اوزون اوزون کارلر وعملر قیلمق شرط طریقت دکلدر زیرا هرنه کم سن کندی بیلدیکك اوزره کار وعمل قیاورسن اول فی الحقیقه ضلالتدر ضلالتده ایسه تك و پو قیلمق سالکه نافع اولمز بلکه شرط طریقت پیرکامله کندیکی تسلیم قیلمقدر وتسلیمده کالمیت بین یدی الغسال اولمقدر جمله بیلدیکیکی ترك ایلدکدنصکره اول سکا هرنه اوکردرسه انی ایلمك کرك وانك بیوردیغی اوزره عمل قیلمق کرك واکر برشیخی اختیار ایلسك وانك دیدیکنی قویوب نیجه ییللر کندی بیلدیکك اوزره عمل قیلسك اصلا اندن نفع بوله مزسن زیرا شرط بولنمینجه مشروط هم بولنمز پس همان مریده لازم اولان تسلیم وارادتدر

مثنوی (من بجویم بعد ازین راه اثیر * پیرجویم پیرجویم پیرپیر *
پیرباشد نردبان آسمان * تیرپران ازکه کردد ازکمان) بن بوندنصکره اثیر یولنی استرم یعنی پیرك عظم شاننی بیلدکدن وانك بکا لازم اولمسنه عالم اولدقدنصکره کندی علممه وهنرمه اعتماد ایدوب اندن قطع نظر فلك یولنی استرم وآسمانك سیر وتماشاسنه طالب وراغب اولمزم ورفعت مقامه وعلو مکانه هم میل وتوجه قیلمزم بلکه پیر استرم پیراسترم یعنی همان بن پیرکامل وشیخ واصل استرم مؤکد ومقرر بنم استدیکم همان برپیرروشن ضمیردربو بیت (ومالی لااعبد الذی فطرنی والیه ترجعون) قبیلندنده اولوزحد ذاتنده نردبان آسمان وسلم علو مکان پیر اولور تیر کیمدن پران اولور کماندن پران اولور یعنی طالبك وجودی تیر کبیدر تیر کماندن پران اولدیغی کبی طالب دخی پیرك همتیله پران اولور ومقصوده وصول بولور وانك همت عالیه سیله اوج اعلایه پرواز قیلور ومرتفع اولور

مثنوی (نی زابراهیم نمرود کران * کردبا کرکس سفر بر آسمان * ازهوا شد سوی
بالا او بسی * لیك بر کردون نپرد کرکسی * کفتش ابراهیم ای مرد سفر *
کرکست من باشم اینت خوبتر * چون زمن سازی بیالا نردبان * بی پریدن بردوی
برآسمان) نمرود کران حضرت ابراهیم خلیل الرحماندن کرکسله آسمان جانبنه سفر ایتدیکی حرف نفی کرد لفظنه مصروف اولور یعنی نمرود ثقیل ابراهیم خلیل علیه السلام حضرتلرندن اوتری آسمان جانبنه کرکسلر واسطه سیله سفر ایتدی هوادن بالا وعالم اعلی جانبنه اونمرود چوقلق کتدی لیکن برکرکس کردون اوزره اوچمز ومنزلهٔ سحابدن ایلرو کچمز ابراهیم علیه السلام حضرتلری

اول نمروده دیمش ای مرد سفر سنك كركسك بن اولم بوسكا خوبتردر یعنی آسمان جانبنه سنك عروج ایلمكه واسطه والت بن اولم بنم ارشادم وتربیمله عروج ایله بوسكا كركسلردن نیجه وجوهله بافروخوبتردر دیدی چونكم بالایه ومقام اعلایه بندن نردبان دوزه سن اوچمقسز آسمان جانبنه كیدرسن یعنی بنكه سكا ماننند نردبان اولم وسنی درجه بدرجه ترقی ایلمكه ارشاد قیلم وسنك عقلك وروحك بنی عروج وصعوده آلت اتخاذ ایده لابد پروبالسز وظاهرا پرواز قیلمقسز آسمان جانبنه سنك عقلك وروحك پروازایلردیدی ❊ مثنوی ❊ آنچنانكه میرودتا غرب وشرق * بی اززادوراحله دل همچوبرق * آنچنانكه میرودشب زاغتراب * حس مردم شهرهادر وقت خواب * انچنانكه عارف ازراه نهان * خوش نشسته مرود درصد جهان) وبوديدیكم كتمك وسفر ایتمك صوری وجسمانی دكلدر بلكه سفر فی الوطندر انچلین كه كوكل برق كبی زاددن وراحله دن برنسنه اولمدن غرب وشرقه دك كیدر ومغرب ومشرقك ما بیننی برلحظه ده علی الفور سیر ایدر وبوعروج معنوی وسفر روحانینك برآخر مثالی دخی انچلین دركه مردملرك حسی بدنلرندن اغتراب ایلك جهتندن وقت خوابده شهرلره كیدر ونیجه یوزیلاق منازلی ومساكنی سیرایدر وبووطنده سفرروحانی ایلك انچلین دركه عارف بالله اولان كمسه راه نهاندن خوش اوتورمش یوزجهانه كیدر وانك جسد شریفی بریرده ساكن ایكن قلب وروحی عالم ارواحی وعالم جبروتی ولاهوتی وعالم مثالی وعالم ناسوتی وبونلرامثالی اولان نیجه عوالمی دخی سیرایدر ❊ مثنوی ❊ كرندادستش چنین رفتار دست * این خبرها زان ولایت از كیست * این خبرها وین روایات محق * صد هزاران پیر بروی متفق * یك خلافی نی میان این عیون * آنچنانكه هست در علم ظنون) اكر بونچلین رفتار اول عارفه ال ویرمیدی یعنی عارف اولان كمسه یه عالم باطنه كتمك وبوكونه سیروسفر ایتمك ال ویرمیدی اول ولایت معنویدن عارف كه بوخبرلری ویركندر بومحق اولان روایتلركه عارف عالم باطندن نقل ایلر صدهزاران پیر بونك اوزرینه متفقدر وجمیع انبیا واولیا عارفك عالم باطندن ویردیكی خبرلر وروایتلر اوزره بالاجماع شاهدلر وشهادتده متحدلر در بوعیونك میاننده اصلا برخلاف یوقدر انچلین كه علم ظنونده واردر یعنی اول چشمه لردن كه عارف بزه خبر ویرد جمیع پیرلر انك اوزرینه متفقلر در اصلا بونلرك میاننده خلاف یوقدر كه برینك خبر ویردیكنه برآخری باطلدر دیمز نته كم جمیع انبیا عالم باطندن هرنه خبر ویردیلرسه یری برلری مصدق اولدیلر واولیای كرام دخی انبیای عظامه تصدیق ایدوب هپ جمله سی انلرك خبر ویردیكی اوزره اتفاق قیلدیلر اما علم

ظنون بویله دكلدر برینك خبر ویردیكنی براهل ظن ابطال وتكذیب ایلر پس علم ظنون میاننده خلاف چوقدر اما اهل یقین میاننده اصلا خلاف یوقدر ❊ مثنوی ❊ آن تحری آمداندوایل تار * وین حضور كعبه ووسط نهار) اول تحری ایل تارده كلدی وبوكعبه نك حضوری ونهارك وسطیدر یعنی اول علم ظنون فی المثل ایل تاریكده قبله یی تحری ایلك كلدی متحری اولنلر شب ظلمانیده نیجه اختلاف اوزره اولورلرسه علم ظنون صاحبلری دخی انلر كبی اختلاف اوزره اواورلر وهر بری وكندی ظن غالبی اوزره برجانبه قبله دیو توجه قیلورلر وبو علم عیون فی المثل حضور كعبه ووسط نهار در نهارك میاننده مثلا وقت ظهر اولسه وكعبهٔ شریفك حضورنده برنیجه جماعت طورسه اصلا انلرك كعبه یه متوجه اولمقده متحری اولنلر كبی اختلافلری اولمز بلكه جمله سی اول قبله جانبنه متوجه اولمقده متفقلر ومتحدلردر ❊ مثنوی ❊ خیزای نمرود پرجوی از كسان * نردبانی نایدت ازكركسان) قالق ای نمرود كسلردن پراسته سكا كركسلردن نردبان اولماز یعنی ای نمرود سیرت اولان اهل نفس اكر جانب اعلایه پرواز ایلك استر ایسك قالق فی الحقیقه كس اولان ولیلردن وعارفلردن پر ایسته والا سكا كركسلردن بر نردبان كلمز وسنی انلر مقام اعلایه چقارمغه قادر اولماز كركسلردن مرادنه ایدیكنی بوبیتله بیان ایدوب بیوردیلر ❊ مثنوی ❊ عقل جزوی كركس آمدای مقل * پراو با جیفه خواری متصل) ای مقل عقل جزوی كركس كلدی انك پری جیفه خوارلغه متصلدر یعنی ای قات معرفت صاحبی عقل جزوی فی المثل كركس كبی كلدی آنك پروبالی جیفه یكلكه متصلدر آنكله عالم اعلایه سفر اولنمز وعروج قیلنمز آنك پروازی همان جیفه خوار اولمقدن اوتریدر پس آنك واسطه سیله عالم اعلایه عروج ایلمكه قصد ایلاین نمرود سیرت زمین بشریته تیز دوشر ❊ مثنوی ❊ عقل ابدالان چوپر جبرئیل * می پردتا ظل سدره میل میل) اما ابدال خدا اولانلرك عقلی جبرئیلك پری كبی ظل سدره یه دك میل میل كیدر ابدالك شرحی وابداله متعلق اولان احادیث كرارامرار امرور ایلمشدر یعنی ابدال خدا اولان ولیلرك عقلی حضرت جبریل علیه السلامك نورانی اولان پری كبی سایهٔ سدره یه دك میل میل كیدر وزمیندن آسمان هفتمه دك فی الحال سیر ایدر هركم انلرك پرعقلیله اوچرسه عالم اسفلده كركس كبی پرواز ایتمكدن قورتلور عالم اعلاده اوچار وسدرة المنتهایه ایرر وملكوت سمایی سیرایلر ❊ مثنوی ❊ باز سلطانم كشم نیكو پیم * فارغ ازمردارم وكركس نیم * ترك كركس كن كه من باشم كست * یك پری من بهتر ازصد كركست) هر ابراهیم علیه السلام سیرت اولان اهل دل نمرود طبیعت اولان اهل نفسه ای نمرود

طبیعت بن سلطانك بازی ام لطیف محبوبم ونیکوتیم مرداردن فارغم عقل جزوی صاحبی کبی کرکس دکلم کرکسی ترك ایله بن سنك کسك اولم یعنی مانند کرکس اولان وجیفهٔ دنیایه میل قیلان عقل جزوی‌نی ترك ایله سکا کس اولم وسنی عالم اعلی‌یه پرواز ایلمکه جذب قیلان بنم پرم سکا بو ز عقل جزوی کرکسندن بهتردر بنم عقلم قنادلریله اوج که سنی عالم اعلایه اولشدرمغه اول قادر درپس اول شهزاده‌لر اسلندن مناسبتله بوقدر معارفی بیورد قلرند نصکده بنه انلرك برادر بزرکوار یشه ایلدکاری نصیحتك وسویلدکاری پند وحکمتك تعبیرو بیاننه شروع بیوردیلر

مثنوی

چند بر عمیا دوانی اسب را * باید استا پیشه را وکسب را

خویشتن رسوا مکن در شهر چین * عاقلی جو خویش ازوی درمچین * آنچه کوید ان فلاطون زمان * هین هوابکذار ورو بر وفق آن) ای برادر اسپی علی العمیا نیجه بریلدررسن پیشه‌یه وکسبه استا کرکدر پیشه وکسب بی استاد میسر اولمز واستادسز پیشه‌یه قصد ایلك اسبی علی العمیا یلدرمك کبیدر کندیکی چین حقیقت شهرینك اهلی ایچره رسوای ایله برعاقل استه کندیکی اندن دوشورمه یعنی اول عاقلدن قاچرمه ونفسکی اندن حفظ ایله اول نسنه‌یی که اول افلاطون زمان سویلر یعنی اول کلام حکمت آمیزی اول عاقل دوران وخلاصهٔ اهل جهان سکا سویلر آکاه اول هوای نفسکی قوانك سویلدیکی کلام حکمت آمیزك وفقی اوزره کیت واول سکا هرنه درسه بولده انك بیوردیغی اوزره سیرایت

مثنوی

جمله میکو بنداندرچین بجد * بهر شاه خویشتن که لم یلد * شاه ماخود هیچ فرزندی نزاد * بلکه سوی خویش زناره نداد * هرکه ازشاهان ازین نوعش بکفت * کردنش باتیغ بران کرد جفت) جمله چین شهری ایچره اولان کیمسه‌لر جمله دیرلر کندی شاهلرندن اوتری که لم یلد یعنی چین حقیقت شهرینك ساکنلری اولان انبیا علیهم السلام واولیای کرامك جمله‌سی جمله کندی شاهلری اولان پادشاه حقیقتك حقنده دیرلر (لم یلد ولم یولد ولم یکن له کفوا احد) وبویله دیرلر که بزم شاهمز خود هیچ برفرزند طوغورمدی بلکه کندی جانبنه زنه یول ویرمدی وانك زوجی یوقدرهرکیم شاهلردن انك حقنده بونوعدن سوز سویلیه واکا زن وفرزند اسناد ایلیه اول پادشاه حقیقی شاهلردن بویله دین شاهك کردننی تیغ بران ایله جفت ایلرو آنك بوینی اوروب قتل ایلر

مثنوی

شاه کوید چونکه کفتی این مقال * زود ثابت کن که دارم من عیال * مرمرا دختر اکرثابت کنی * یافتی ازتیغ تیزم ایمنی * ورنه بی شك من ببرم حلق تو * برکشم ازصوفی جان دلق تو * سر نخواهی برد هیچ ازتیغ تو ای بکفته لاف کذب آمیغ تو) پادشاه حقیقی کند یسنه زن وفرزند اسناد ایلیوب عزیر بن الله ومسیح بن الله

ومریم زوجنه‌دین کافرلر ودخی والملائکة بنات الله دین واکا بنات اسناد ایلین کمسه‌لره دیر چونکم سن بومقالی دیدك فوری ثابت ایله که بن عیال طوترمیم سن بکا اکر بنت وفرزند ثابت ایلیه‌سن بنم تیغ تیزمدن امنلك بولورسن واکر بکا فرزند اثبات ایلمکه قادر اوله‌مزسك شکسز بن سنك بوغازی کسرم سنك جانك صوفی‌سندن جسمك دلقنی چکرم سن بنم تیغ قهرمدن هیچ باشکی ایلتمك وخلاص ایتمك استمزسن ای کذب آمیز اولان لاف دیمش نادان بکا خود زن وفرزند اثبات ایلك محالدر پس سنك دخی تیغ قهردن خلاص اولمغك محال اولور

مثنوی

بنکرای ازجهل کفته ناحق * پرزسرهای بریده خندقی * خندق ازقعرخندق تاکلو * پرزسرهای بریده زین غلو) ای جهلدن برناحق سوز سویلمش کمسه کسلمش باشلردن برخندقی پرکور برخندق خندقك دبندن بوغازنه دك بوغلودن بریده باشلردن پردر یعنی بوکونه ناحق سویلمرندن وتجاوز ایلمرندن اوتری باشلردن پر اولمشدر

مثنوی

جمله اندر کار این دعوی شدند * کردن خودرا بدین دعوی زدند * هان ببین این رابچشم اعتبار * این چنین دعوی میندیش ومیار) جمله‌سی اول سربریده‌لرك بودعوانك کارنده اولدیلر وبودعوی اوزره عمل قیلدیلر کندی بوینلرنی بودعوی سببیله اوردیلر اکاه اول بونی سن چشم اعتبارله کورزنهار بونك دعواسنی اندیشه ایلمه وخاطره کتورمه

مثنوی

تلخ خواهی کرد برما عمرما * که برین می دارد ای دادرترا * کررود صد سال آنکاه نیست * برعما آن ازحساب راه نیست) سن بزم اوزریمزه عمریمزی تلخ ایلرسن که ای دادرسنی بودعوی بونك او زرینه طوتر یعنی سن اکر بودعوی اوزره مصر اولور ایسك بزم اوزریمزه بزم عمریمزی تلخ ایلرسن که ای برادربودعوی سنی بزم اوزریمزه بزم عمریمزی تلخ ایلك اوزره طوتر وسکا نه بوروشدن اصلا نفع اولمز زیرا اکر برکمسه که آکاه دکلدر فرضی یوز ییل عمی اوزره کتسه وکندی یلدیکی اوزره ظنله سیرایتسه اول راه حسابندن دکلدر واول کمسه طریق مستقیمه هم کتمش اولمز ومعشوق جانبنه سیر وسلوك اتمش اولمز

مثنوی

این همه کفتند وکفت آن ناصبور * کهمرا زین کفتها آید نفور * سینه‌ام پرآتش مراچون منقلیست * کشت کامل کشت وقت منجلیست * برمقام صبرعشق آتش نشاند * صبرمن مردان شبی که عشق زاد) بودوکلی ذکر اولان نصایح ومواعظی وکلمات والفاظی اول ایکی شهزاده بیوك برادرلرینه سویلدیلر واول ناصبور دیدی که بکا بوسوزلردن نفور کلور وبنم جان ودلم سزلرك نصیح وپند یکزدن نفرت واعراض قیلور زیرا منقل کبی بنم سینه‌م پرآتشدر کشت کامل اولدی منجل وقتیدر یعنی بنم درونم آتش عشقله منقل کبی طاودر نم صبره طاقتم بوقدر ...ا کین کامل اولسه اوراق وقتی اولور

وبچمکه لایق کاور بنم دخی وجودم کشتزاری کاله ایردی وانی بچمك وقتی کلدی پس بن بو کاردن روکردان اولمزم واوك صوك اوورم اولد کد نصکره بنه بوطلبدن دونمزم دیدی صبرمقامنه عشق آتش نصب ایلدی بنم صبرم اول کیجه اولد یکه عشق طوغدی وعاشقه اولمکدن تخویف وتهدید ایلمك باطل اولدی وعاشقك معشوق بولنده اولمسی خود عین حیات کلدی ❋ مثنوی ❋ ای محدث ازخطاب وازخطوب * زان کذشتم آهن سردی مکوب * من نکونم هی رها کن پای من * فهم کو درجملهٔ اجزای من * اشترم من تا توانم می کشم * چون فتادم زار با کشتن خوشم) ای خطابدن وخطوبدن محدث اولان اندن کچدم صوغوق دمور دوکمه یعنی ای امر عظیمدن وخطابدن تحدیث قیلان و خبر ویرن کسه بن اول سنك خبر ویردیکك قورقلو مرتبه دن ایلرو کچدم هیچ صوغوق دمور دوکمه وکندیکه زحمت ویرمه بن سرنکونم هی بنم اباغمی قویی ویر سنك نصح وپندیکی بنم جمله اجزامده فهم ایلمك قنی بنم جمیع عضولرمده سنك سوزیکی فهم قیلغه ومتصح اولمغه قابلیت یوقدر دیدی بن فی المثل اشترم تاقادر اولدقجه بار محنتنی چکرم زاروزبون دوشمدیکمکه خوشم نته کم حج یولنده دوه جکلر قادر اولدقجه وطاقتلری یتدکجه یولك جکرلر چونکم زار وزبون اولوب دوشه‌لر ذبح اولنمغله خوش اولورلر بن دخی اول کعبه یولنك دوه لری کبی زار وزبون اولوب دوشدم بنم شمد نصکره زنده اولمقدن کشته اولمقلغم یکدر دیدی ❋ مثنوی ❋ سرمقطوع اکر صد خندقست * پیش درد من مزاح مطلقست * من نخواهم زد کر ازخوف وبیم * اینچنین طبل هوا زیر کلیم * من علم اکنون بصحرا می زنم * یا سراندازی ویاروی صنم * حلق کان نبود سزای آن شراب * آن بریده به بشمشیر و ضراب) سر مقطوعه براکر یوز خندق وار ایسه ده بنم دردم اوکنده مطلق لاغدر یعنی اکر معشوقه وصول یولنده فرضی کسلمش باشلرله طلو یوز خندق وار ایسه ده بنم دردوسوزم اوکنده اول مطلق لاغ ولطیفه در * بیت * وانی الی التهدید بالموت راکن * ومن هوله ارکان غیری هدت * بن خوفدن و بیمدن اوری بونجلین هوا طبلنی یوندن غیری زیر کلیمده اورمق استمزم بلکه بن شمد نصکره بوطبل محبتی آشکارا چالارم شمدی علمی صحرایه اوریرم وطبل وعلله محبت دعواسن قیلوب آشکارا معشوقه جانبنه متوجه اولورم ایکیدن خالی دکل یا سرانداز اق ویاروی صنم یعنی یاباشمی محبوبه یولنده وایررم ویاخود کندیمی اکا ایرکوریرم بربوغاز که اول شراب وصالك لایق اولمیه واول آب حیاتی نوش قیلمیه اول شمشیر و ضرابله کسلمك یکدر واندن لذت بولمیه اولمك اولی دردیدی ❋ مثنوی ❋ دیده کان نبود زوصلش درفره * آنچنان دیده سفید وکور به * کوش کان نبود سزای

رازاو * برکنش که نبود آن برسر نکو * اندران دستی که نبود ان نصاب * آن شکسته به بساطور قصاب) برکوزکه اول محبوبك وصلندن فره ده وزیاده لکده اولمیه وانك نور وصالندن ضیا بولمیه انجلین کوز بیاض وکور اولمق یکدر برقولق که اول حضرتك رازنك سزاسی اولمیه وانك آوازنی واسرارنی استماع قیلمیه اول کوشی باشدن قوپارکه اول قولاق باش اوزره نکو اولمز واویله قولاقدن اصلا صاحبنه نفع کلمزبر الده که اول حضرتك نصاب خدمتی وسرمایهٔ طاعتی اولمیه اول قصاب ساطوریله شکسته اولمق یکدر ❋ مثنوی ❋ آنچنان پایی که ازرفتار او * جان نه پیوندد بنرکسزار او * آنچنان پا در حدید اولیترست * کانچنان پا عاقبت دردسرست) انجلین برپایکه انك رفتارندن جان حضرت محبوبه‌نك نرکسزارنه اولشمز یعنی انك نرکسزار کبی اولان یوزنه اول پایك رفتاری سببیله جان واصل اولمیه انجلین ایاق دمورده اولمق اولیتردر زیرا انجلین ایاق عاقبت دردسر درصاحبنك باشنه اول عاقبت نیجه درد و بلا کتورر الحاصل انسانك هربرعضوی محبوب حقیقینك برخدمتی ایچون خلق اولنمشدر اکر اول عضو ما خلق لهنه صرف اولنمزسه انك موجود اولمسندن معدوم اولمسی صاحبنه اولی اوور پس مؤمنه بولازم کلورکه هربرعضونی ما خلق لهنه صرف وخرج ایلمکه سعی ومجاهده ایلیه وجمله اندامنی انك یولنده فدا ایلمکدن النی کیرو طوتمیه ومجاهده یی ترك ایتمیه

❋ بیان مجاهد که دست ازمجاهده بازند اردا کرچه داند بسطت ❋
❋ عطای حق را که آن مقصود از طرف دیکر و بسبب نوع عمل ❋
❋ دیکر بدو رساند که در وهم اوهم نبوده باشد واوهمه وهم وامید ❋
❋ درین طریق معین بسته باشد و حلقهٔ همین درمیزند بو که حق ❋
❋ تعالی آن روزی را ازدودیکر بدو رساند که اوآن تدبیر نکرده باشد ❋

بو سرخ شریف شول مجاهدك بیانیدرکه النی مجاهده ایلمکدن کیرو طوتمز اکرچه اول مجاهد بیلور حق تعالینك عطاسنك بسطتی که اول مقصودی سبب دیکردن برآخر عملدن اکا ایرشدررکه اول مجاهدك وهمندن اول اولمامش ایدی واول مجاهد دوکلی وهمی وامیدی بوطریق معینه باغلمش ایدی وبرطریق اوزره یاامور دنیویه ده یاامور اخرویه ده سعی ومجاهده قیلدی واول بیلدیکی قپونك حلقه سنی همیشه اورر بولایکه حق تعالی اول رزقی اکا برغیری قپودن ایرشدره که اول مجاهد اول تدبیری ایلمامش وخاطرنه اول جانب کلمامش اوله (ویرزقه من حیث لایحتسب) اول الله کندی جنابنه متوکل ومتوجه اولان بنده سنه ظن

ایلمدیکی یردن رزق ویرر بو آیت کریمه سورهٔ طلاقده در (ومن یتق الله) هرشول
کمسه که اتقا ایلیه الله دن ومرتکب معاصی ومناهی اولمیه (یجعل له مخرجا)
الله تعالی اول کمسه ایچون خلاص وخروج ایده جك محل قیلر وآخرتك آلام
وشدایدندن خلاص اولور (ویرزقه من حیث لایحتسب) واکا ظن ایلمدیکی
یردن رزق ویرر (ومن یتوکل علی الله فهو حسبه) وهرکیم الله‌ه توکل واعتماد
ایلیه اول الله کافیدر اکا (ان الله بالغ امره) تحقیقا الله تعالی امرنی بالغدر وکارنی
یتشدر یجیدر هرنه‌یه که مراد ایلیه (قدجعل الله لکل شیء قدرا) تحقیقا الله تعالی
قیلدی هرشی ایچون بلا وفقردن وغیریدن مقدار معین قیلدیکه اندن تجاوز ایتمز
(العبد یدبر والله یقدر) عبد تدبیر ایلر والله تعالی اکر عبدك تدبیری قضاسنه
موافق ایسه تقدیر ایلر ✻ وبود که بنده راوهم بندکی بود که مرا از غیر این
در برساند اگرچه من درحلقهٔ این درمیزنم حق تعالی اوراهم ازین درروزی
رساند فی الجمله این همه درهای یك سرایست ✻ واواور که بر بنده‌یه بندهلك
وهمی اولور یعنی بنده‌لکه لایق وهم اولور وتوهم قیلور که حق تعالی رزقی اول
قپودن وغیریدن ایرشدرر بنم بیلدیکم قپودن دکل اگرچه بن بوقپونك حلقه‌سنی
اوروردم وبوبابده رزق امیدی اوزره طورورم حق تعالی‌هم اول بیلدیکی قپودن
اکا رزقنی ایرشدرر فی الجمله بوجمله قپولر برسرایك قپولریدر هرقنغی قپودن کشینك
رزقی کلورایسه اکا حق قپوسندن کلور ورزقی ویرن همان حق تعالی حضرتلری
اولور ✻ مثنوی ✻ یادرین ره آیدم این کارمن ✻ یاچو بازآیم زره سوی وطن ✻
بوکه موقوفست کامم برسفر ✻ چون سفر کردم بیابم در حضر ✻ یارراچندان
نمایم جد وجست ✻ که بدانم که نمی بایست جست) یا بو یولده بنم مرادم بکا کله
یاخود بازکبی بوادن وطن جانبنه کلم ومرادیمی کندی وطنمده بولم بولایکه بنم
مرادم سفر ایتمك اوزره موقوف اوله چونکم سفر ایلیم اکر سفرده بوله‌مز ایسم
حضرده بولم بیلمزمکه مرادم نه طریقیله الّه کلور سفر ایتمکله وجست وجو قیلمغله
مراد حاصل اوله جد وطلب کوسترمکه بروجه یقین بیلم وحقیقتده عالم اولمغه جست
وجو ایلیك کرکز وبکا یقین حاصل کله که اصلا جد وطلب ایلمك لازم کلمیه اول
حینده جست وجویی ترك ایلرم والا شمدی جست وجویی ترك ایلمزمکه
بوجست وجو سز بکا مراد حاصل اولورمی ویاخود اولمزمی بیلمزم
✻ مثنوی ✻ این معیت کی رود در کوش من ✻ تانکردم کرد دوران زمن
کی کنم من ازمعیت فهم راز ✻ جزکه از بعد سفرهای دراز ✻ حق معیت کفت
ودل رامهر کرد ✻ تاکه عکس اید بکوش دل نه طرد) او ل معیت بنم قولغمه
نجن کیدر یعنی حق تعالی حضرتلرینك (وهو معکم اینما کنتم) ودخی (والله معکم

وان یترکم اعمالکم) بیوردیغی معیت بیم قولغمه نجه کیرر وبنم جانم انکله قناعت ایتمز
تابن زمانك دورانك اطرافنی طولنمیم واول معیتك حقیقتنی بیلنجه‌یه‌دك وانك بیله
هرحالده وهرمکانده اولدیغنه بروجه یقین عالم اولنجه‌یه‌دك زمانی دور وحرکت
ایلرم وجست وجو قیلورم مطابق وهو معکم بیوردیغی معیتدن بن نجن فهم
راز ایلرم وبو معیتدن بن بی سیر وسفر نجه خبر اولورم ونجه کشف نقاب قیلورم
سفرهای درازك صوکندن غیری یعنی بن معیت الهیه‌دن فهم راز ایلمکه
قادر اوله‌مزم الا که بعد الاسفار الطویله نجه مدت مدیده وعهود بعیده سیر
وسفر قیلمینجه ومعیت حقی بیلمکه طالب وراغب اولمینجه اول معیتدن برکسه
نجه فهم رازایلر وحق تعالینك کندیله هرحالده وهرمکانده بیله اولدیغنی
نجه بیلور حق تعالی حضرتلری معیت دیدی وکرچك بن هرحالده وهر یرده
سزکله‌یم وسزه بو بنکر طرفندن نزدیکترم دیو کلام مجیدنده خبرویردی اما کوکله
مهرایتدی ونجه پرده‌لر وحجابلر قودی تاکم وهو معکم دیدیکی کلام کوش دله
عکس کله طرد کلمیه وهو معکم آیتنه اشارت اولور وبوآیتك تفسیری جلد اولده
وجلد خامسده تفسیر قوله وهو معکم اینما کنتم بیوردقلری سرخلرده مرور
ایلمشدر اندطاب اولنه وبونده توضیح معنی بوبله دیمك اولور که اگرچه حق تعالی
وهو معکم اینما کنتم دینکله کندینك هرحالده وهرمکانده اولدیغندن خبرویردی
ولکن کوکله مهر اوردی قلب انك کندی ایله نجه اولدیغنی بیله‌مز تاکم
بو معیت کلامی کوش دله طرد وموافق کلمیه بلکه عکس کله یعنی کوش دل وهو
معکم دیمکدن معیت فهم قیلمیه وبوقدره قانع اولمیه ودیه که خدای تعالی حضرتلری
فی الحقیقه کرچك بنمله بیله در امابن نجه بیلیم که هرحالده وهرمکانده بیله اوله پس
بکا لازم اولان بواولور که موطن طبیعتدن خروج ایدوب نجه مدت سیرالی الله ایدم
تاسیر مع الله مرتبه‌سنه وارنجه واصل اولم چونکم سیر مع الله مرتبه‌سنه واصل
اولم آنك بنمله هرحالده وهرمکانده اولدیغی وبنم دخی آنکله هرحالده وهرمکانده
سیرقیلدیغمی مشاهده قیلم والا مجرد اول حضرتك (وهو معکم اینما کنتم) دیمسنه
اعتقاد ایدوب قناعت قیلسم وبوسر معیتدن برازفهم قیلسم بکا آنکله بیله اولمغی
بوقدر بیلمك نه فائده ویردی دیدی ✻ مثنوی ✻ چون سفرها کرد وداد راه
داد ✻ بعدازان مهرازدل او برکشاد) چونکم طالب سر معیت الهی اولان سفرلری
ایلدی وداد راهی ویردی اندنصکره آنك کوکلندن مهر آچلدی حق تعالینك
کندی ایله اولان معیتنی اول مرتبه‌ده کورر وبیلور یعنی حق تعالینك همیشه کندی
ایله بیله اولدیغنی بیلمکه طالب وراغب اولان کمسه چونکم طریق الهیده سیرلر
وسفرلر ایلیه وطریقتك دخی حقنی ویره اندنصکره آنك قلبندن حق تعالی اول

مهری و پرده‌یی فتح ایلر پس حق تعالینك هر حالده و هر مكانده همیشه كندیله اولدیغنی
كورر و بیلور و هر قنده سیر ایلسه اول كسه سیر مع الله قیلور و مقصود و مرادی
آنك بو قدر سیر و سفردنصكره حاصل اولور ﴿ مثنوی ﴾ چون خطائین
ان حساب باصفا * كردش روشن ز بعد وخطا) اول حساب باصفا خطائین كبی
ایكی خطادنصكره اكا روشن اولور یعنی محاسب اولنلره مرادلری اولان عددك
نه مقدار ایدیكنی بیلمك ایكی خطادنصكره روشن وظاهر اولدیغی كبی اول باصفا
دخی كه اندن مراد معیت الهیه در ایكی خطادنصكره روشن وظاهر اولور اول
خطانك بریسی صورتا سیر وسیاحت ایلمكدر چونكم اول صورتا سیر وسیاحت ایلمنك
خطاسی معلوم اوله سالكك باطنی اولان سیر وسیاحت ابتدا ایلر و بو سیر وسفرك
اولی موطن طبیعتدن خروج ایلیوب نفس امارهنك منزللرینی ومقاملرینی كچوب سیر
الی الله قیلمقدر شول مرتبه‌یه دك كه الله تعالی حضرتلرینه قریب اوله و آنك قربنی
مشاهده قیله بو سیر الی الله ایتمك دخی نهایت بولدقده و بونك دخی خطاسی
ظاهر اولدقده سیر مع الله روشن وظاهر اولور پس سیر مع الله علم حسابده اولان
خطائین كبی ایكی خطادنصكره روشن وظاهر اولمش اولور ولازم كلدیكه علم
حسابده اولان خطائین فائده‌سی بو محلده تحریر اولنه تا كم اول مراد اولنان عدد
ایكی خطادنصكره روشن نیجه ظهوره كلورسه بو مسئلهٔ خطائین مرحوم سعید
وشهید كزیدهٔ ارباب قلم مستغرق رحمت قدم خیر الدین بك ابن ابراهیم اسكنه
الله فی دار النعیم كندی مؤلفاتندن مفتاح الكنوز نام فارسی رساله سنده بو فائده‌یی
تحریر و بو خطائین مسئله‌سنی لسان فارسی اوزره تعبیر ایلمشدر پس طالبلره فهمی
آسان اولمقدن اوتری ترجمه اولنوب بو كونه تحریر قیلندی خطائین ایكی خطادیمك
اولور بو خطائین دخی بر آلتدر كه نه قدر مجهولات وار ایسه بونكله استخراج اولنور
اعداد اموال مجهوله كبی و اعداد اثلاث اموال مجهوله كبی ودخی بونك امثالی
نسنه‌لر كه اوله جمیعسی بونكله استخراج اولنور اما بو خطائینده دخی بعض مسئله
اولور كه خطای واحدله استخراج قیلنور و بعض مسئله اولور كه خطائین ایله
استخراج اولنور پس خطای واحدله استخراج اولنه و خطائین ایله استخراج اولنه
بر صورت تصویر ایدوب تعبیر ایده لم پس امدی شولكه خطای واحدله
استخراج اولنور اول انك طریقین بیان ایده لم مثلا بر اعدادی مجهول مال اولسه
واول مال مجهولك ثلث مجهولن وسبع مجهولن جمع ایدر اولسك اون درهم اولسه
اول مال مجهولك عددی اصلده نه مقدار در بیلمك دیلرسك كركدر كه اول مال
مجهولك عددن یدی فرض ایده سن بو یدی‌یه مال مفروض دیرلر و بو مال مفروض
اولان یدینك سبعی بر درهم اولور وثلثی ایكی درهم وثلث درهم اولور و بونی

جمع ایدیجك بوندن اوچ درهم وثلث درهم حاصل اولور و بوكا خطای
واحد دیرلر زیرا اول مراد اولان درهم بوندن حاصل اولمدی و بو اوچ درهمه
وثلث درهمه نتیجهٔ مال مفروض دیرلر و بو نتیجهٔ مال مفروض مقسوم علیه اولسه
كركدر پس اول یدی عددكه اوله مال مفروض ایدی انی اول ثلث مجهولله
سبع مجهولك جمعندن حاصل اوله جق اون درهمه ضرب ایده سن بو اون درهمه
نتیجهٔ مال مطلوب دیرلر و بوندن حاصل ضرب نه واقع اولورسه بو مقسوم اولور
واول مقسوم علیه اولسه كرك دیدیكمز اوچ درهم وثلث درهم كه نتیجهٔ مال
مفروضدر آنی بو حاصل ضربه مقسوم علیه ایدوب تقسیم ایده سن وخارج قسمت
نه واقع اولورسه اعداد مال مطلوب اولدر مثال عدد مال مفروض بودر ٧
و بونك ثلثیله سبعندن حاصل اولان نتیجهٔ مال مفروض بودر ٣ وثلث درهم
و بعد التقسیم مال مطلوب بودر كه ٢١ و بو یكرمی بر عدددن دخی نتیجهٔ مال مطلوب
اولان بودر ١٠ پس بو یدی عدد كه مال مفروضدر بونی نتیجهٔ مال مطلوبه كه
اوندر ضرب ایده سن بو حاصل اولور ٧٠ و بو حاصل ضرب اولان یتمش عددی
نتیجهٔ مال مضروبكه اوچ درهم وثلث درهمدر اكا تقسیم ایده سن ایمدی
بو یتمش عدد اول اوچ درهم وثلث ٧ درهمه تقسیم اولنمز زیرا مع الكسوردر پس
بونلری مجنس ایتمك كركدر تا كم قابل تقسیم اوله یعنی بو مقسوم علیه اولان نتیجهٔ
مال مفروضكه اوچ درهم وثلث درهمدر تمامه ثلث درهم ایده سن كه اوچ كره
طقوز اولور واو بر ثلثی دخی ضم ایدیجك اون كره ثلث اولور و بو حاصل ضربی
دخی كذلك مجنس ایده سن یعنی بونی دخی تمامه ثلث ایده سن كه یتمش كره ثلث ایكیوز
اون ثلث اولور و بو ایكیوز اون ثلثی مقسوم ایدوب واول اون كره ثلث اولانی بو كه
مقسوم علیه ایدوب تقسیم ایده سن وخارج قسمت نه واقع اولورسه اعداد مثال
مطلوب اولدر مثال تقسیم اثلاث ٢١ * ٢١٠ پس بوندن معلوم اولدیكه اول ثلث
مجهولله سبع مجهولی اولیجق اون عدد اولان ١٠ مال مجهول اصلده یكرمی
بر عدد اولمش زیرا یكرمی برك ثلثی یدی وسبعی اوچ اولور جمله اون اولور اما
بو خصوص بر نوعله دخی استخراج اولنسه اولور كه اندن بو نوع اهون اوله مثلا
چونكه بو محلده ثلث وسبع یاد اولندی كركدر كه سن دخی بر مخرج بوله سنكه انده
دخی ثلث وسبع اوله یكرمی بر كبی پس اول مال مجهول یكرمی بر عدد ایمش زیرا
بو یكرمی برك ثلثی یدی وسبعی اوچ وجمله اون اولور اما بو قضیه بو محلده بو وجهله
تعبیر اولنوب لباس خطائین ایله تعبیر اولندیغنه باعث اولدر كه بو محل آنی اقتضا
ایلر كه سكا فائدهٔ خطائین معلوم اوله زیرا كه نتیجه بو امثالی مجهولات واردر كه
بو طریقه محتاجدر طریق آخر ایله استخراج اولنمز پس شول خطای واحدله استخرج

اولنور اول تفصیل اولندی وشویلکه خطائین ایله استخراج اولنور آنی دخی بیان
ایده لم پس امدی اول دخی بوندن خالی دکلدر که آنك دخی خطالری یا زائد
ویا ناقص اوله واکر خطانك ایکیسی ایله زائد اوله جق اولورسه کوره سن
بو ایکی خطای زائدك اکر بری برندن زیاده سی وار ایسه انك کمتری مقدارنی
بیشترندن تفریق ایدوب کیدره سن وباقی نه قالورسه اول باقی یه باقیء اول دیرلر
و بو باقیء اول مقسوم علیه اولسه کرکدر پس خطای مال مفروض نه ایسه
انی عین مال مفروض ثانی یه ضرب ایده سن وخطای مال مفروض ثانی دخی نه ایسه
انی دخی عین مال مفروض اوله ضرب ایده سن و ایکیسندن حاصل ضربنه
واقع اولورسه انی دخی کوره سن یعنی اکر آنك دخی بری برندن زیاده سی وار ایسه
آنك دخی کمتری مقدارنی بیشترندن تفریق ایدوب کیدره سن و باقی نه قالورسه
بو باقی یه باقیء ثانی دیرلر و بو باقیء ثانی مقسوم اولسه کرکدر پس اول ایکی خطای
زائدك تفریقندن حاصل اولان باقیء اولی بو ایکی حاصل اولان باقیء اوله و بو ایکی
حاصل اولان باقیء اولی بو ایکی حاصل ضربك تفریقندن حاصل اولان باقیء
ثانی یه مقسوم علیه ایدوب تقسیم ایده سن وخارج قسمته واقع اولورسه اعداد
مال مطلوب اولدر مثلا بریرده برمقدار اعدادی مجهول مال اولسه زید وارسه
اول مال مجهوله برکندی مثلی قدر مال دخی ضم ایلسه ایچندن اوچ اقچه سن
خطا ایتسه و عمرو دخی وارسه اول مال مجهوله کندی مثلی قدر مال دخی ضم
ایدوب اول دخی ایچندن اون اقچه سن خطا ایتسه و بکر دخی وارسه اول مال مجهوله
برکندی مثلی قدر مال ضم ایدوب اول دخی ایچندن یدی اقچه سن خطا ایتسه من بعد
اول مال مجهول طقوز اقچه قالسه اول مال مجهول اصلده قاج اقچه در بیلك استسك
کرکدر که اول مال مجهولك عددن اولا سکز فرض ایده سن و بو سکزه مال مفروض اول
دیرلر پس بو سکزك اوزرینه هشت دیکر دخی ضم ایده سن اون التی اولور و بو اون التینك
اوچن نقص ایدیجك اون اوچ قالور و بو اون اوچه اون اوچ ضم ایده سن یکرمی
التی اولور و بو یکرمی التینك دخی اون نقص ایجك اون التی قالور و بو اون التی یه
اون التی دخی ضم ایده سن اوتوز ایکی اولور و بو اوتوز ایکینك دخی یدیسن نقص
ایجك یکرمی بش قالور پس طقوز قالمق کرك ایدیکه صحیح اولیدی امدی بونده
اون التی عدد خطای زائد واقع اولدی بو خطای زائد اولان اون التی عدده خطای
زائد مال مفروض اول دیرلر پس امدی ثانیا اول مال مجهولك عددن یدی فرض
ایده سن بو یدی یه مال مفروض ثانی دیرلر پس بو یدینك اوزرینه هفت دیکر
دخی ضم ایده سن اون درت اولور و بو اون دردك اوچن نقص ایدیجك اون بر
قالور و اون بره اون بر دخی ضم ایده سن یکرمی ایکی اولور و بو یکرمی ایکینك

دخی اونن نقص ایدیجك اون ایکی قالور و بو اون ایکی یه اون ایکی دخی ضم ایده سن
یکرمی درت اولور و بو یکرمی دردك دخی یدیسن نقص ایدیجك اون یدی قالور پس
بو دخی طقوز قالمق کرك ایدیکه صحیح اولیدی بونده دخی سکز عدد خطای زائد
واقع اولدی و بو خطای زائد اولان سکز عدده دخی خطای زائد مال مفروض
ثانی دیرلر پس امدی بو خطای ثانیینك طریق بسط اوزره خطای اولدن تفریق
ایدوب کیدره سن صورت خطای زائد مال مفروض اول بودر ١٦ ١٦ / ٨ ٨ اول بودر
٨ امدی بلکلکه بو تفریقده باقی اولان سکز عدد بونك فوقنده اول باقی اول
دیدیکمزدر که مقسوم علیه اولسه کرك دینمشدر پس امدی بو خطای مال
مفروض اولکه اول التی عددرانی بو مال مفروض ثانینك عینه ضرب ایده سن
که عین مال مفروض ثانی یدیدر صورت ضرب بودر ٢١٦ / ١١٢ دخی مال مفروض
اولك عینه ضرب ایده سن که عین مال مفروض اول دخی سکز عددر صورتی
بودر ٨٨ / ٦٤ پس بو خطای مال مفروضك ضربندن حاصل اولان اعداد بیشتردر
خطای مال مفروض ثانینك ضربی بودر ضربندن حاصل اولان اعداد کمتری
دخی اول خطای اولك ضربندن حاصل اولان اعداد بیشتردن تفریق ایدوب
کیدره سن صورت تفریق خطائین ثانی بودر ١١٢ / ٢٤ / ٨٤ امدی بو تفریقدن باقی
قلان سکز عدده دخی بونك فوقنده اول باقی ثانی دیدیکمز که مقسوم اولسه
کرك دینمشدر پس بو باقیء ثانی اولان فرق سکز عددی اول باقی اول اولان سکز
عدده تقسیم ایده سن وخارج قسمت واقع اولورسه اعداد مال مطلوب اولدر
صورت تقسیم ١٤٤ / ٨ باقیء ثانی پس بو دخی معلوم اولدیکه اول مال مجهول
اصلده التی عدد باقی اول ایمش زیرا بو التی یه التی دخی ضم ایدیجك اون ایکی اولور
واوچی کیدیجك طقوزه طقوز دخی ضم ایدیجك اون سکز اولور اونی کیدیجك
سکز قالور و بو سکزه سکز دخی ضم ایدیجك اون التی اولور یدیسی کیدیجك طقوز
قالور که اول مال مطلوبدر پس خطائین ایله استخراج اولوب و ایکی خطاسی
دخی زائد اولان بودر اما خطائینله استخراج اولنسه انك خطالرینك بری زائد
و بری ناقص اولسه اول دخی نیجه اولور انی دخی بیان ایدلم امدی بیلکل که
خطانك بری زائد و بری ناقص اولسه پس خطای زائد نه ایسه و خطای ناقص
دخی نه ایسه همان حالی اوزره جمع ایده سن و بو جمعه مجموع اول دیرلر که
بو مجموع اول مقسوم علیه اولسه کرکدر که پس بوندنصکره ینه سابقا ذکر اولنان
کبی خطای مال مفروض اولی نه ایسه عین مال مفروض ثانی یه ضرب ایده سن
وخطای مال مفروض ثانی دخی نه ایسه انی دخی عین مال مفروض اوله ضرب ایده سن
و بو خطاینك حاصل ضربلرك جمع ایده سن و بو جمعه مجموع ثانی مقسوم اولسه
کرکدر پس امدی اول مجموع اولی بو مجموع ثانی یه مقسوم علیه ایدوب تقسیم

ایده سن وخارج قسمت نه واقع اولور اعداد مال مطلوب اولدر مثلا اکر بر برده
برمقدار عددی مجهول مال اولسه زید وارسه اول مال مجهوله بش اقچه ضم
ایدوب ایچندن براقچه خطا ایتسه وعمرو دخی وارسه اول مال مجهوله التی اقچه
ضم ایدوب ایچندن ایکی اقچه خطا ایتسه وبکردخی وارسه اول مال مجهوله
یدی اقچه ضم ایدوب ایچندن اون یکی اقچه خطا ایتسه من بعد اول مال مجهول
مضاعف اولسه یعنی ایکی اولکی قدر اولسه اول مال مجهول اصلده قاچ اقچه در
بیلمك دیلسك کرکدر که اول مال مجهولك عددن اولا برفرض ایده سن و بو
برعدد دخی مال مفروض اول دیرلر و بوبرك اوزرینه بش دخی ضم ایده سن
التی اولور و بو التینك برین نقص ایدیجك بش قالور و بو بشه التی دخی ضم
ایده سن اون بر اولور و بو اون برك دخی ایکیسن نقص ایدیجك طقوز قالور
و بو طقوزه یدی دخی ضم ایده سن اون التی اولور و بو اون التینك دخی اون
ایکیسن نقص ایدیجك درت قالور پس ایکی قالمق کرك ایدی که صحیح اولیدی
زیرا مال مفروض برعدد ایدی امدی بونده ایکی خطای زائد واقع اولدی
و بوکا دخی خطای زائد مال مفروض اول دیرلر پس ثانیا اول مال مجهولك عددن
درت فرض ایده سن و بودرده دخی مال مفروض ثانی دیرلر ودردك اوزرینه
بش دخی ضم ایده سن طقوز اولور و بو طقوزك برین نقص ایدیجك سکز قالور و بو سکزه
التی دخی ضم ایده سن اون درت اولور و بو اون دردك دخی ایکیسن نقص ایدیجك
اون ایکی قالور و بو اون ایکی یه یدی دخی ضم ایده سن اون طقوز اولور و بو اون
طقوزك دخی اون ایکیسن نقص ایدیجك یدی قالور پس بو دخی سکز قالمق کرك ایدیکه
صحیح اولیدی زیرا بونده مال مفروض ثانی درت ایدی بونده دخی عددی خطای ناقص
واقع اولدی و بوکا دخی خطای ناقص مال مفروض ثانی دیرلر پس امدی عدد خطای
زائدی و برعدد دخی خطای ناقصی جمع ایده سن اوچ اولور و بو اوچ عدد
بونك فوقنده اول مجمع اول دیدیکمزدر که مقسوم علیه اولسه کرك دینمشدر پس
بوندنصکره بنده سابق الذکر اولان کبی خطای زائد مال مفروض اولکی که ایکی عدددر
انی عین مال مفروض ثانی یه ضرب ایده سن که درت عدددر صورت ضرب بو اوله
—— ٢/٨ من بعد بو خطای ناقص مال مفروض ثانی دخی که برعدددر بونی
دخی عین مال مفروض اوله ضرب ایده سن که اودخی برعدددر صورت ضرب او
—— ١/١ پس بو خطائینك دخی حاصل ضربن جمع ایده سن صورت جمع او
—— ١/٩ و بو طقوز دخی بونك فوقنده اول مجموع ثانی دیدیکمزدر که مقسوم

اولسه کرك دنیلدر امدی بو طقوز عدد که مقسومدر اول مجموع اول دیدیکمز
اوچ عددی بو که مقسوم علیه ایدوب تقسیم ایده سن وخارج قسمت نه واقع
اولورسه اعداد مال مطلوب اولدر صورت تقسیم او ٩/٣ —— ٣ پس بو دخی
معلوم اولدیکه اول مال مجهول اصلده اوچ عدد ایمش زیرا اوچ عدده بش
دخی ضم ایدیجك سکز اولور بری کیدیجك یدی قالور و بو یدی یه التی دخی
ضم ایدیجك اون اوچ اولور ایکیسی کیدیجك اون بر قالور و بو اون بره یدی ضم
ایدیجك اون سکز اولور و اون ایکیسی کیدیجك التی قالور که اصل مراد اولان
اعداد مطلوب دخی اولدر وزبدهٔ علما اولان علی قوشجی هم بو مسئله یی حسابه
متعلق اولان رساله سنده لسان عربی اوزره مختصر ومفید بو کونه تعبیر ایدوب
بیورر المقالة الرابعة فی استخراج المجهولات بطریق الخطائین وهو انما یکون اذا سئل
عن مجهول علیه عمل من الاعمال کالتضیف والتضعیف او زیادة عدد علیه
او نقصان عدد منه او ضربه فی عدد معلوم او غیر ذلك من الاعمال حتی صار
عددا معلوما وطریقه ان نفرض المجهول ای عدد شأ ونعمل علیه ما فهمنا
من کلام السائل حتی یحصل حاصل فان وافق العدد المعلوم فهو المطلوب والا نأخذ
التفاضل بین ما حصل من عملنا والعدد المعلوم وهو المسمی بالخطاء الاول ثم نفرض
المجهول عددا آخر ونعمل علیه کما عملنا حتی یحصل ثان فان وافق المعلوم فهو
المطلوب والا فنأخذ التفاضل بینه وبین المعلوم وهو المسمی بالخطأ الثانی ثم نستخرج
من هذین الخطأین صوابا بان نضرب المفروض الاول فی الخطأ الثانی وکذا المفروض
الثانی فی الخطأ الاول فان کان الخطأان معا بالزیادة علی المعلوم او بالنقصان منه
نقسم التفاضل بین حاصل الضربین علی التفاضل بین الخطائین فالخارج فهو
المجهول والمطلوب وان کانا مختلفین فی الزیادة والنقصان نقسم مجموع الحاصلین
علی مجموع الخطائین فالخارج فهو المطلوب مثاله زید عددا اذا ضوعف وزاد
علیه واحد وضرب المجموع فی ثلاثة وزید علی الحاصل اثنان ثم ضرب ما بلغ
فی اربعة فزید علی الحاصل ثلاثة بلغ خمسة وتسعین فرضنا ذلك العدد اثنین
ثم ضاعفناه فصار اربعة وزدنا علیه واحدا فصار خمسة ضربنا المجموع
فی ثلاثة فصار خمسة عشر وزدنا علیها اثنین فحصل سبعة عشر ثم ضربنا ما بلغ
فی اربعة فحصل ثمانیة وستون وزدنا علی الحاصل ثلاثة فحصل احد وسبعون وهو
ناقص عن العدد المعلوم اعنی عن خمسة وتسعین باربعة وعشرین وهو الخطاء
الاول ثم فرضناه خمسة وعملنا علیه العمل المذکور فصار مائة وثلاثة واربعین
وهو زائد عن الخمسة والتسعین بثمانیة واربعین وهو الخطاء الثانی فضربنا
المفروض الاول وهو اثنان فی الخطاء الثانی وهو ثمانیة واربعون فحصل ستة

وتسعون ثم ضربنا المفروض الثانى وهو خمسة فى الخطاء الاول وهو اربعة وعشرون فحصل مائة وعشرون ولما كان احد الخطائين بالزيادة والاخر بالنقصان قسمنا مجموع الحاصلين وهو مائتان وستة عشر على مجموع الخطائين وهو اثنان وسبعون فخرج ثلاثة وهو المطلوب مثال آخر اردنا عددا اذا ضرب فى ثلاثة وزيد على الحاصل عشرة ثم ضوعف المجموع وزيد عليه عشرة صار تسعين فرضناه خمسة ضربناها فى الثلاثة فحصل خمسة عشر زدنا عليه العشرة بلغ خمسة وعشرين ضاعفناها فصار خمسين زدنا عليه عشرة فصار ستين وهو ناقص عن التسعين المعلوم بثلاثين وهو الخطاء الاول ثم فرضناه سبعة وعملنا عليه العمل المذكور فحصل اثنان وسبعون وهو ايضا ناقص بثمانية عشر وهو الخطاء الثانى ضربنا المفروض الاول وهو الخمسة فى الخطاء الثانى وهو ثمانية عشر فحصل تسعون ثم ضربنا المفروض الثانى وهو سبعة فى الخطاء الاول وهو ثلاثون فحصل مائتان وعشرة ولما كان الخطاآن معا بالنقصان اخذنا التفاضل بين الحاصلين فكان مائة وعشرين فقسمناها على التفاضل بين الخطائين وهو اثنا عشر خرجت عشرة وهو العدد المطلوب ﴿ مثنوى ﴾ بعد ازان كو بدا كر دانستمى * اين معيت راكى اوراجستمى * دانش آن بود موقوف سفر * تابدان دانش بتيزى فكر) اندنصكره ديرا كر بن بيلديم بو معيتى چن انى استردم يعنى طالب سر معيت الهى اولان سالك اول ايكى خطادنصكره معيت الهى اكا كشف اولوب بروجه يقين معلوم اولدقده ديرا كر بن بو معيت حق اول امرده بو مرتبه بيلديم چن بن انى بو قدر جست وجو قيليوردم ونه حالله بن انى كندى ذاتمدن دور ظن ايليوب انك مشاهده ومعاينه سى مرتبه سنه سير وسفر قيلوردم شمدى بيلدمكه بن ازلا وابدا واولا واخرا وباطنا وظاهرا همنشينه انكله بيله ايمشم وهر حالده وهر مكانده اصلا اندن بر آن منفك ودور اولمشم ديرا اول معيت الهينك حقيقتله دانشى وبروجه يقين بيلشى سير وسفره موقوف ايدى اول دانش فكرتلرك تيزلكيله كلمز يعنى معيت الهيه نك علمى حدت فكر ايله كلمز وامعان نظر ايله حاصل اولمز بلكه سير وسفر روحانى قيلمغه موقوفدر چونكم سالك موطن طبيعتدن چقوب سير الى الله قيله تمام مرتبهٔ الوهينك مشاهده سى اكا ميسر اوله اول زمانده سر معيت ظهوره كلور واول كيمسه معيت حق كندو ايله مشاهده قيلدقده سير مع الله قيلور وبو سير مع الله حدت فكرله حاصل اولميوب سير وسفره موقوف اولور ﴿ مثنوى ﴾ آنچنانكه وجه وام شيخ بود * بسته وموقوف كريهٔ آن وجود * كودك حلوا ابىٔ بكريست زار * توخته شد وام آن شيخ كبار * كفته شد آن داستان معنوى * پيش ازين اندر خلال مثنوى) انجلين كه شيخ احمد حضرويه قدس الله سره حضرتلرينك بورجنك وجهى

اول وجودك كريه سنه بسته ومقيد اولدى يعنى بو معيت الهينك كشفى سير وسفره موقوف اولديغى انجلين دركه شيخ احمد حضرويه حضرتلرينك بورجنك اداسى اول حلوا فروش اولان كودكك وجودنك اغلامسنه موقوف ومقيد اولدى تكيم بر كودك حلوايى زار بلكه اغلدى اول شيخ كبارك بورجى جمع اولدى ويريه كلدى وانك اغلاملغيله اداوقضا اولدى اول داستان معنوى بوندن اول مثنوى ميانده دينلمش اولدى يعنى ايكنجى دفترك اوايلنه قريب بو شيخ احمد حضرويه قدس الله سره حضرتلرينك حكايه سى نظمه كلدى ودينلمش اولدى محلنده طلب اولنه ﴿ مثنوى ﴾ در دلت خوف فكنداز موضعى * تا نباشد غير آنت مطمعى) اول خداسنك كوكلكه بر موضعدن قورقو براغور تاكم اندن غيرى سكا بر مطمع اولميه يعنى حق تعالى شول عليم وحكيم پادشاهدر كه سنك قلبكه بر موضعك زوالندن خوف براغور وسنى اول موضعه طالب وراغب قيلر حتى سنك اول موضعدن غيرى بر محل طمعك اولمز وقلبك اندن غيرى بر مرجى بيلمز ﴿ مثنوى ﴾ در طمع خود فائدهٔ ديكر نهد * وان مرادت از كسى ديكر دهد) طمعده خود فائدهٔ ديكر قورو اول سنك مرادكى بر غيرى كيمسه دن ويرر يعنى سنك قلبكه اولا بر خوف براغورسن بر موضعدن اميدوار اولور وطمع قيلورسن اول سنك اميد وطمعكده هم اكر نظر ايلسك بر فائدهٔ ديكر قور واندنصكره اول سنك مرادكى اول طمع ورجا ايلديكك يردن ويرمز بر آخر كيمسه بوزندن ويركه (ويرزقه من حيث لا يحتسب بيوردى ﴿ مثنوى ﴾ اى طمع در بسته در يكجاى سخت * كايدم ميوه ازان عالى درخت * آن طمع زانجا نخواهد شد وفا * بل زجاى ديكر آيد آن عطا * آن طمع را پس چرا در تو نهاد * چون نبودش نيت اكرام وداد) اى بر يره محكم طمع باغلمش كيمسه بو يله ديوكه بكا ميوهٔ مراد اول عالى درختدن كلور يعنى اى درخت عالى كبى بر عالى محله طمع باغلمش وبنم مراد ومقصودم اول جانبدن حاصل اولور ديو اكا كوكل قومش ومتوجه اولمش كمسه اول طمع اول يردن وفادار اولميسردر زيرا نيجه كره مجرب اولمشدر كه بر كسه دن بر شيئ اميد طوترسن وطمع ايدرسن اول اميد ورجا اول محلدن حاصل اولمز بلكه اول عطا جاى ديكردن كلور وبر آخر محلدن حاصل اولور كه سن انى خاطره كتورمز ايدك پس اول طمعى سنك وجودنده نيچون قودى چونكم انك اكرام ودادنيتى المدى يعنى چونكم اول سنك طمع طوتديغك يردن سكا مراد ويرمكى تقدير قيلدى واول مطمعك هم سكا اكرام وداده نيتى اولمدى پس اول طمعى سنك وجودكده نيچون قودى ﴿ مثنوى ﴾ از براى حكمتى وصنعتى * نيز تا باشد دلت در حيرتى * تا دلت حيران شود اى مستفيد * كه مرادم از كجا خواهد رسيد * تا بدانى عجز خويش وجهل خويش * تا شود ايقان تو در غيب بيش) بر حكمت وصنعتدن

اوتری اول طمعی سنده قودیکه اول حکمتی وصنعتی هرکس بیلز دخی تا سنك
قلبك حیرتده اوله یعنی ای مستفید تا سنك قلبك کندی کارنده حیران اوله بویله
دیوکه بنم مرادم عجبا قندن ایریشورکه بنم ظن ایلدیکم وامید طوتدیغم یردن
حاصل اولدی حتی کندی عجزیکی وکندی جهلکی بیله سن تاکم عالم غیبه سنك
ایقانك زیاده اوله زیرا عرفت الله بفسخ العزائم دینلمشدر حق تعالی بوسنك
عزیمتلرکی انکیچون فسخ ایلرکه تاسن انی بیله سن وانك قدرتنه وسنده تصرفنه
وسنك عجزکی وجهلکه عالم اوله وامورکی هروجهله اکا تفویض وتسلیم
قیله سن ﴿ مثنوی ﴾ هم دلت حیران شود در منتجع * که چه رویاند
مصرف زین طمع) هم سنك کوکلك منتجعده حیران اوله که مصرف بوطمعدن
نه بتورر دیو منتجع انتفاع طلب ایدجك محلدر اصلنده اوتلو یرطلب ایتمك
وکلاء ایله انتفاع طلب ایتمکه دیرلر بونده منتفع معناسی مراد اولور وتوضیح
معنی بویله دیمك اولورتاکه سنك قلبك محل انتفاعده حیران اوله بویله دیوکه
مصرف بوبنده اولان طمعدن عجبانه بتورر وبنم امیدم تخمندن عجبانه محصول
ظهوره کتورر دیرسن ﴿ مثنوی ﴾ طمع داری روزیٔ دردرزیی * تاز
خیاطی بری زرتازیی * رزق تودر زرکری آردبدید * که زوهمت بودان مکسب
بعید) سن درزیلکده بر روزی طمعن طوترسن تا التونی دیری اولدقچه خیاطلقده
ایلتورسن زیی زیستن لفظندن مضارع مخاطبدر یعنی سن مثلا بررزق ونصیبه
درزیلك صنعتنده طمع طوترسن اول زری ورزق تادیری اولدقچه خیاطلقدن
الهسن واول صنعتده حاصل قیله سن که رزق ونصیبکی اول رزاق زرکرلکدن
بدید وظاهر کتورر که سنك وهمکدن اول مکسب بعید ایدی سن کندی رزقکی
اورادن کلورظن ایلمزدك ﴿ مثنوی ﴾ پس طمع دردرزیٔ بهرچه بود *
چون نخواست ان رزق زآن جانب کشود * بهر نادر حکمتی درعلم حق * که
نبشت آن حکم رادر ماسبق * نیز تاحیران بود اندیشه ات * تاکه حیرانی بود کل
پیشه ات) پس درزیلکه طمع ندن اوتری اولدی چونکم حق تعالی اول رزق
سکا اول جانبدن اچمق وعطا ایتمك استمدی پس اول درزیلکه طامع اولمق ندن
اوتری ایدی دیرسك علم حقده برنادر حکمتدن اوتری سکا درزیلکدن رزق
ویرمیوب برآخر جانبدن فتح ایلدیکه اول حکمی ما سبقده اویله یازدی
وازلده اول نصیبی ورزقی سنك ظن ایلدیکك یردن سکا ویرمکی تقدیر ایلدی
دخی سنك اندیشك حیران اوله تاکم کلی سنك پیشه وعادتك حیران اولق
اوله ﴿ مثنوی ﴾ باوصال یارزین سیم رسد * یازراه خارج ازسعی جسد
* من نکویم زین طریق آید مراد * می طپم تازکجا خواهد کشاد * سربریده
مرغ هرسومی فتد * تاکدامین سورهد جان ازجسد * یامراد من برآید زین

خروج * یاز برجی دیکرازذات البروج) پس اول بیوك شهزاده دیدی ای اخوان
صفا یاریك وصالی بکا بوسعیدن ایریشه یاخود جسد سعیندن خارج برآخر یولدن ایریشه
بن دیمزم البته بنم مرادم بوطریقدن کلور طلب ایلرم وحرکت قیلورم تاقندن اچلمق
استرونه جانبدن فتح اولوب اله کلیسردر مثلا باشی کسلمش قوش هرجانبه
دوشر تاکم انك جانی جسدندن قنغی جانبدن قورتلور یعنی اول مرغ سربریده
کندی جانك منزل جسدندن قورتله جغندن ومراده واصل اوله جغندن
بیخبردر لکن کاه اول جانبه وکاه بوجانبه دوشمکدن خالی اولمز تابنم مرادم
بوخروجدن ظهوره کلور وحاصل اولور یاخود بروج صاحبندن برآخر برجدن
ظهوره کلوب حاصل اولور الحاصل بکا لازم اولان طالب اولمق وراه طلبده اولنجیه دك
سعی قیلقدر حق تعالی هرنه یوزدن فتح ایلرسه حکمتنه اول عالمدر

﴿ حکایت آن شخص که خواب دید که انچه میطلبی از یسار بمصر ﴾
﴿ وفاشود انجا کنجیست در فلان محله درفلان خانه چون بمصر ﴾
﴿ امدکسی کفت که من خواب دیده ام که کنجیست بغداددر ﴾
﴿ فلان محله درفلان خانه نام محله وخانهٔ این شخص بکفت آن شخص ﴾
﴿ فهم کرد که آن کنج در مصر کفتن جهت این بود که مرا یقین کنند که درغیر ﴾
﴿ خانهٔ خودنمی باید جستن ولیکن ان کنج یقین جز در مصر حاصل نشود ﴾

بوسرخ شریف اول شخصك حکایتیدرکه واقعه کوردیکه اول نسنه یی که یسار وغنادن
طلب ایلرسن مصرده وفا واور اول مصرده برخزینه واردر فلان محله ده فلان خانه ده
چونکم اول کیمسه بغداد شهرنده بوواقعه یی کوردی قالقدی مصر جانبنه عزیمت
ایتدی چونکم مصره کلدی واقعه ده اشارت اولنان محله یی تجسس وجو
ایدرکن عسسلرانی طوتدقده واخذ ایتدکده برکیمسه اکا دیدی که بن واقعه ده
کورمشم که بغداد شهرنده فلان محله ده فلان خانه ده برخزینه واردر اول کیمسه
بوطالب کنج اولوب مصره واران شخصك محله سنك وخانه سنك نامنی دیدی
ونشانن ویردی اول شخص بونی فهم ایتدی که اول کنجی مصرده دیمکلك
بوجهتدن اوتری ایدیکه بکا یقین ایلیه لر اول خزینه یی کمندی اوندن غیری یرده
طلب ایلمکلك لایق دکلدر ولیکن اول کنج یقین بودر مصردن غیری یرده حاصل
اولمز زیرا اول کندی اونده اولان خزینه نك خبرنی بروجهه یقین اول کیمسه ده
بولدی پس مصره واردیغی دخی من وجه بیهوده اولمدی اکرچه خزینه کرچك
کندی خانه سنده ایدی ولیکن اکا یقین مصرده حاصل اولمغله کویا اول
خزینه یی مصرده بولدی ﴿ مثنوی ﴾ بودزمیراثی رابی شمار * جمله را
خورد وبماند اوعوروزار * مال میراثی ندارد خود وفا * چون بنا کام از کذشته

شد جدا * اوندانـد قدرهم كاسـان بيـافت * كو بكدورنج و كسبش كم شنافت)
برمبراثينك بى قياس و بى شمار التونى وار ايدى جمله سنى اول ميراثى يدى وعور
وزار قالـدى مال ميراثى خود وفا طوتمز ومورث اولان مال تجربه اولنمشـدر كه
كيسه به وفا ايتمز چونكم ناكام وناخواه كذشته اولان كيسه دن جـدا اولدى يعـنى
چونكم اول مال موروث اول وفات قيلان وكذشته اولان كيسـه دن بالضرورى
ناكام وناخواه جدا اولدى وكيرو قالدى انكچون اول مال ميراثى خود وفا طوتمز اول
ميراث خورده اولان وارث هم مال موروثك قـدرنى وقيمتنى بيلمزكه انى آسـان
بولـدى زيرا اول وارث اول مالك كسبنه و كسبنده اولان رنجنه و كـندو تعبنه
شتاب قيلمدى ومجد وسـاعى اولمدى انكچون اول انه آسـان وجهله كلن مبلغك
قدر وقيمتنى بيلمز ﴿ مثنوى ﴾ قدرجان زان مى ندانى اى فـلان * كه بدات
حق بخشش رايكان) سن اى فلان جانك قدرنى اندن اوترى بيلمزسن كه
حق تعـالى سـكا انى رايكان بخششله ويردى وسن انى نيجـه تعب وزحمتله
كسب وحاصـل ايتمدك انكچون اول جانك قـدرنى بيلمزسـن و بونده جانك
قـدرنى بيلمكدن مرادانك شرف و عزتنى بيلوب انى حق تعـاليك بيور ديغى
يره بزل وخرج قيلوب اول سرمايه ايله جان باقى اله كتورمـك و حيـات طيبه
حاصـل قيلمقـدر والا هر كس كندى جان و تننك مزوجـه قدرنى بيلوب
انى ضررلردن حفظ ايدوب ييك وايچمك جانبنه خرج وصرف ايدرلر جانك بوكونه
قدرنى بيلمك اصلا بيلمكدر ﴿ مثنوى ﴾ نقدرفت وكاله رفت وخانهـا * ماند
چون جغدان در ان ويرانها * كفت يارب برك دادى رفت برك * يابده بركى ويا بفرست
مرك) اول مرد ميراثى جمله يى تلف ايدوب نقد كتدى وكاله ومتاع كتدى وخانه لر
كتدى بيقوشـلر كبى اول ويرانه لرده قالدى بوكره حق تعالى حضرتلرينه تضرع
ونيـازايليوب ديدى يار بى بكا رزق ويردك وليكن رزق ومتـاع كتدى يا بكا برك
وغداويرو يا خود مرك وفنـا كوندر تا اولوب بو دردو بلادن خـلاص اولم ديدى
﴿ مثنوى ﴾ چون تهى شد يادحق آغاز كرد * يارب يارب اجرنى سـاز كرد *
نى پيمبر كفت مؤمن مزهر ست * درزمان خاليئ ناله كرست) چونكم تهى اولدى
ومال ومتاعدن خالى قالدى يادحقه آغاز ايتدى وحق تعـالى يى ذكر ايلمكه باشلدى
يارب يارب سن بكا امان ويروبو درد و بلا وفقر وعنادن بنى خلاص قيل ديمكه دوزن
ايتدى وكنديسنه بويله دعا قيلمغى ترتيب اوزره عادت قيلدى پيغمبر عليه الصلوة
والسـلام حضرتـلرى مؤمن مزهردر ديمديمى خاليلك زماننده ناله كردر مزهر
كسمزميم وقتح هاايله عود ديدكلرى سـازه ديرلر يعنى پيغمبر عليه السـلام المؤمن
كالمزهر لايحسـن صوته الا بخلا بطنه بيوردى پس مؤمن باطنى خالى وتهى اولمق
وقتنـده مزهر كبى ناله ايدجى ومزمار كبى صيت وصـدا قيلجى اولور انلرك بطنى

طولدقده صيت وصـدالرى خوب اولمديغى كبى مؤمنـك دخى باطنى پر اولدقده
صيت وصداسى خوب اولمزو پرخوش انين وناله قيلمز (بيت) شكم تهى شـوومى
نال همچونى بنياز * شكم تهى شـو واسرار كو بسـان قلم ﴿ مثنوى ﴾ چون
شود پر مطربش بنهدزدست * پرمشو كاسيب دست اوخوشست * تى شـووخوش
باش بين اصبعين * كزمى لاابن سرمستيست اين) چونكم مزهر پر اوله مطرب انى
الندن قور كذلك مؤمنـك باطنى دخى طوله وامتلا اوله مطرب حقيقى انى دسـت
نوازشـدن آشـغه قور زنهار پر اولمه وتضرع وناله قيلمقدن اجتناب قيلمه كه اول
خدانك دستنـك آسيى يعنى طوقنمسى خوشـدر زيرا (اذا احب الله عبدا ابتلاه
ليسمع صوته) حديث شريفنك حسبنجه حق تعالى بر بنده سـنه دست محبتله آسيب
اورمق وانى مبتـلا قيلق انى سـو ديكندن وانك آوازنى اشتمكه محبت قيلديغندن
اولور امدى اكاه اول و بالكليه كند كدن خالى اولوب اول پادشـاهـك اصبعينى
ميـانده خوش اول زيرا لاابن شرابنـدن اين سرمسـتدر اين بونده مكاندن
عبـارت ولاابن لامكان ديمكدن اسـتعارت اولور يعنى كند كدن بالكليه فانى وخالى
اول وانك اصبعيـنى ميـانده برآلت كبى اولوب خوش اول زيرا لامكان شرابندن
مكان ومكان اهـلى سرمستدر واصبعين خداده خوش اولان لابد لاابن شرابندن
مسـتدر ﴿ مثنوى ﴾ رفت طغيان آب از چشمش كشـاد * آب چشمش زرع
دين را آب داد) طغيان كتدى انك كوزندن آب اچلدى اول چشمندن آب اچدى
ديمـك دخى وجهدر انك كوزى صويى دين زرعنه آب ويردى يعـنى عصيـان
وطغيـان كتد كده انك كوزندن ياش اقدى انك كوزنك صويى دين زرعنـه صو
ويردى و باغ درونه حيات اير كوردى (سبب تأخير اجابت دعاى مؤمن ﴿ مثنوى ﴾
اى بسـا مخلصكه نالد در دعا * تارود دود خلوصش بر سما * تارود بالاى اين سقف
برين * بوى مجمر ازانين المذنبين) اى چوق مخلصكه دعاده حق تعالى يه تضرع
ايلرحتى انك دود خلوصى آسمـان اوزره كيدر دود خان آهى سمـا جانبنه صعود ايدر
حتى بو سـقف برينك بالاسـنه انين المذنبين دن مجمر قوقوسى كيدر يعـنى مذنب
اولنلرك انين وناله سـندن مجمر كبى اولان وآتش شوقله طولن درونلرينك رائحه سى
بو سقف برينك فوقنه دك كيدر وآسمـانلره تأثير ايدر ﴿ مثنوى ﴾ پس ملائك
باخدا نالندزار * كاى مجيب هر دعا واى مستجار * بندهٔ مؤمن تضرع ميكنـد *
اونمى داند بجز تو مسـتند * تو عطـا بيكا نكان امى دهى * ازتو دار دآرز وهر
مشـتهى) پس ملكلر خداى تعـالى حضرتلرينه زار يلكه ناله ايلرلر بويله ديوكه
اى هر دعانك مجيبى واى مستجـار ومسـتغاث اولان پادشـاه مؤمن قولك سـنك
دركاهكه تضرع ونيازا يلر اول مؤمن سـندن غيرى بر مستند طوتمزو سندن غيرى يه

اعتماد ایتمزسن عطایی بیکانه‌لره ویررسن وهر مشتهی آرزویی سندن طوتر
ومرادی سندن استروسن بونلره مرادنی ویررسن اول مؤمن قوللکدن نیچون
دریغ ومنع قیلورسن ﴿مثنوی﴾ حق بفرمایدنه ازخواری اوست * عین تأخیر
عطا یاری اوست * حاجت آوردش زغفلت سوی من * آن کشیدش
موکشان در کوی من * کر برآرم حاجتش او وارود * هم دران بازیچه مستغرق
شود) حق تعالی ملکلرینه جواب ویروب بیوررای بنم ملکلرم اول مؤمنه
مرادنی ویرمدیکم انك بنم قتمده خوار وحقیر اولدیغندن اوتری دکلدر عین تأخیر
عطا انك یار باغیدر یعنی بنم جنابمدن عطانك تأخیر اولمسی واکا کج ویرلمسی
محض اکابار بلکدن اوتریدر بنم جنابمه غفلتدن انی قوزروب حاجت کتوردی
اول حاجت انی موکشان بنم کویمه چکدی یعنی برکیسه‌نك صاچندن یاپشوب
برجانبه چکدکاری کبی احتیاج هم انك قلبنی اخذ ایدوب بنم جنابمه چکدی
اکرانك مرادنی وحاجتنی حاصل ایلیم واداقیلم اول مؤمن کیدرهم اول اویونجغه
مستغرق اولور یعنی لعب ولهو ومشابه سنده اولان مراد ومشتهاسنه اشتغال قیلور
وانکله قناعت قیلوب بکا تضرع ودعا ایلمکدن فراغت قیلور ﴿مثنوی﴾
کرچه می نالد بجان یامستجار * دل شکسته سینه خسته کو بزار * خوش همی
اید مرا اواز او * وان خدا یا کفتن وان رازاو * وانکه اندر لابه ودرما جرا * می
فریباند بهرنوعی مرا) اکرچه اول بنده جان ودل ایله یامستجار دیو ناله ایلر
کوکل شکسته سینه‌سی خسته زاریلك ایله‌دی بزارامر در زار یلك ایله معناسنه
بعض نسخه‌ده کو بزار برینه سوکوار دخی نسخه‌در سوکوار ماتمزده معناسنه در
مستجار یاالجر طلب اولنمش ویاامان طلب اولنمش معناسنه‌در یعنی اکرچه اول
بندهٔ مؤمن جان ودل ایله ای مستجار وای مستغاث اولان کرد کار دیو دل
شکسته وسینه خسته دعا وزار یلك ایلردی زیرا انك اوازی بکا همیشه خوش
کلور واول خدا یادیمکلکی واول زاری بکا محبوب وکش کلور واول کیمسه که
لابه وتضرعده وماجراده هر برنوع اواز وصدا ایتمکله بنی کندویه مایل ومحب
ایلر فریباند الدر دیمکدر امابونده محب ومایل ایلردیمکدن کنایت اولور
﴿مثنوی﴾ طوطیان وبلبلانرا ازپسند * ازخوش اوازی قفص درمی کنند
* زاغ اوجغد را اندر قفص * کی کنند این خودنیامد در قصص) مثلا
طوطیلری وبلبللری پسند اولمقدن ومقبول کلمکدن خوش آوازلکلرندن اوتری
قفس ایچره ایلرلر وحبس قیلورلر قفس ایچره جغدی وزاغی قچن ایلرلر بوخود قصه‌لرده
کلمدی وهیچ قارغه‌یی ویقوشی آوازلرندن اوتری قفس ایچره قودقلری
کیمسه‌دن نقل وحکایه اولنمدی پس حق تعالی حضرتلرینك (اذا احب الله عبدا

ابتلاه لیسمع تضرعه) حدیثنك حسبنجه برمؤمنی مبتلا قیلمسی وفقروفاقه قفسنده
حبس ایتمسی انك تضرع واوازنی ایشتمسندن اوتریدر اما عاصیلر وکافرلره
مرادنی ویروب انلری کندیسنه دعا ایتدرمدیکی انلری سومدیکندن اوتریدر
نتکیم فرعونن درت یوز ییل معمر اولش انك برکون باشی ودیشی اغرمش
انکیچون که حق تعالی انك دعاسنی کریه کوردیکندن انی کندی جانبنه تضرع
ایتدرمش ﴿مثنوی﴾ پیش شاهد بازچون اید دوتن * ان یکی کمبیر
ودیکر خوش ذقن * هردونان خواهند اوزوترفطیر * ارد اوکمبیر راکوید که
کیر * وان دکر اکه خوشستش قدوخد * کی دهد نان بل بتأخیر افکند * کویدش
بنشین زمانی بی کزند * که بخانه نان تازه می پزند) شاهد بازك اوکنه چونکم
ایکی کمسه کله یعنی براتمکجی محبوب دوستك اوکنه مثلا ایکی کمسه کلسه اول بریسی
کهنه پیروبریسی دخی خوش ذقن برمحبوب بی نظیر اولسه هر ایکیسی اول محبوب
دوست اولان خبازدن اتمك استه‌سه‌لر اول اتمکجی فوری فطیری یعنی خمیرسز اتمکی
کتورر اول کهنه قوجه‌یه بو اتمکی طوت دیر وبونی الوب وارکیت دیر واول
بری که انك قد وخدی خوشدر قچن اکا فوری اتمك ویرمز بلکه انی تأخیره براغور
اکادیر که برزمان کزندسز وضررسز بوراده اوتورکه اوده تازه نان پشورلر
سکاندن ویره‌یم ﴿مثنوی﴾ چون رسد ان نان کرمش بعد کد * کویدش
بنشین که حلوامی رسد * هم بدین فن داردارش میکند * وزره پنهان شکارش
میکند * که مرا کاریست با تو یکزمان * منتظر می باش ای خوب جهان *
تابدین حیله فریباند ورا * تامطیع ورام کرداند ورا) چونکم اول خوبرویه
نان کرم ایرشه کدنصکره بوکره نانبا اکادیر برمقدار اوتور که حلوا اریشور هم
بوفنله انی دار دار ایلر یعنی بومرادکی طوت اندنصکره اکا برمراددخی عرض
ایدوب انی اکا مشغول ایدوب انی دخی طوت دیوب بواسلوب اوزره متوقف
ایلرو کیزلو یولدن انی صیدوشکار ایلرو بویله دیرکه بنم سنکله برزمان برکارم
واردر ای خوب جهان منتظر اول حتی بوحیله ایله انی الدرتاکم بواسلوب ایله
انی کندیسنه مطیع ورام ایلر ﴿مثنوی﴾ بی مرادیٔ مؤمنان ازنیك وبد *
تو یقین می دانکه بهراین بود) مؤمنلرك نیکدن وبددن بی مرادلکنی سن یقین
بیل که بوندن اوتری اولور یعنی الله تعالینك مؤمن قوللرینك اکر برنیکوشیٔ
طالب اولمقده بی مراد اولمسی اولسون واکر بربد شیدن نفرت ایلدکده اندن
خلاص اولمدیغی جهتدن بی مراد اولمسی اولسون سن یقین ومحقق بیل که
حق تعالینك انی سومسندن اوتری اولور اکرحق انی سومسه ایدی انك مرادنی
فوری حاصل ایلیوب کندی جنابنه انی تضرع ورابجی وزاری قیلمزدی

رجوع کردن برقصهٔ آن شخص که اورا نشان کنج دادندبمصر وبیان تضرع واوزدرویشی بحضرت حق

مثنوی * مرد میراثی چو خوردوشد فقیر * آمد اندر یارب و کریه ونفیر * خود که کوبدا این در رحمت نثار * که نیابد در اجابت صد بهار) اول مذکوراولان مرد میراثی چونکم مورث اولان مال ومتاعی یدی وفقیر اولدی یاربی دیمکه وکریه ایلمکه کلدی و حق تعالینك رحمت نثار اولان باب عزتنی کریه ونیاز ایله دق ایلدی خودبورحمت نثاراولان باب عزتی کیم دق ایلرکه اجابتده ورحتده صدبهار بولمیه یعنی انك دعاسی مستجاب اولمقده ورجاسی مقبول کلمکده اول نیجه یوز بهار وحیات صاحبی اولمیه بومقرردرکه انك دعاسی مستجاب اولمقده نیجه یوز بهار ولطافت بولور ومقصودنه واصل اولور نتکیم حضرت نبی علیه الصلوة والسلام من قرع الباب ولج ولج ومن طلب وجد وجد بیورمشدر * مثنوی * خواب دید اوهاتفی کفت اوشنید * که غنای تو بمصر آید بدید * رو بمصر انجا شود کارتوراست * کرد کدیت را قبول اومرتجاست * در فلان موضع یکی کنجیست زفت * در پی آن باید ت تامصر رفت * بی درنکی هین ز بغداد ای نژند رو بسوی مصر ومنبتکاه قند) اول میراثخور اولان کسه وافراغلیوب واکلیوب جناب حقه تضرعلر ونیازلر قیلدقدنصکره برکیجه واقعه کوردی هاتف اکا رؤیاسنده دیدی اول اشتدی اول هاتف بویله دیدی که سنك غناك مصرده ظاهر کاور ومرادك مصر شهرنده حاصل اولور یوری مصره سنك کارك انده راست اولور ومقصودك انده ظهوره کلور اول خداسنك کدیه کی قبول ایلدی که اول مرتجادر واول وهاب مطاق معطئ مراد ورجادر مصرده فلان محله ده فلان موضعده برزفت وعظیم خزینه واردر اول خزینه دن اوتری سکا مصره دك کتمك کرکدر درنك وتأخیر سز بغداد شهرندن ای نژند وکهنه اولان کسه یوری قند منبتکاهی اولان مصر جانبنه کیت واول قند ستان اولان مصرده اول محله ده اول خزینه یی وار طلب ایت دیدیلر * مثنوی * چون زبغداد آمد اوتاسوی مصر * کرم شد پشتش چودید اوردوی مصر * برامید وعدهٔ هاتف که کنج * باید اندر مصر بهر دفع رنج * در فلان کوی وفلان موضع دفین * هست کنجی سخت نادر بس کزین * لیك نفقش بیش وکم چیزی نماند * خواست کدیه برعوام الناس راند * لیك شرم وهمتش دامن کرفت * خویش رادر صبرا فشردن کرفت) چونکم بغدادن اول مرد میراثی سفر قیلدی وتا مصر جانبنه کلدی چونکم مصرك یوزنی کوردی انك پشتی کرم اولدی کویاکه همان خزینه یی بولدی وارقه سنه کرمیت وقوت کلدی هاتفك

واقعه سنده ویردیکی وعده امیدی اوزره که کنجی مصرده بویله رنجك دفعندن اوتری زیرا هاتف اکا بویله دیمش ایدی وار دفع رنجدن اوتری مصرده فلان موضعده فلان کویده برمدفون خزینه واردرزیاده مقبول وچوق خزینه در ولیکن اول طالب خزینه اولان ومصره کلان کسه نك نفقه سی وخرجلغی بیش وکمدن هرنه ایسه اصلا برشی قالمدی عوام ناس اوزره کدیه سورمك استدی یعنی عامهٔ ناسدن دریوزه قیلق وسؤال ایلمك مراد ایلدی ولیکن شرم وحیا همتی دامنن طوتدی وآنی ظاهرادیلنمکدن منع ایلدی کندیسنی صبر وتحملده صقمق طوتدی وحبس ایتدی * مثنوی * بازنفسش ازمجاعت بر طپید * زانجاع وخواستن چاره ندید * کفت شب بیرون روم من نرم نرم * تا زظلمت نایدم در کدیه شرم * همچو شبکوکی کنم من ذکر و بانك * تارسد ازبانکهایم نیم دانك * اندرین اندیشه بیرون شد بکوی * واندرین فکرت همی شدسو بسوی * یکزمان مانع همی شد شرم جاه * یکزمانی جوع می کفتش بخواه * پای پیش وپای پس تا ثلث شب * که بخواهم یا بخسبم خشك لب) کیرواول میراثی اولان ومصره کلان کسه نك نفسی مجاعتدن مضطرب اولدی واضطراب اوزره حرکت قیلدی طلب غدادن ودریوزه وسؤالدن چاره کورمدی انجاع کیاه طلب ایلمکه دیرلر بونده قوت وغدا طلب ایلمك معناسنه اولور یعنی بالضروری طلب قوت وغدا قیلمغه توجه وعزیمت قیلدی وکندیه دیدی کیجه ایله بن نرم نرم یعنی یاپچه یاپچه طشره کیدم وآهسته آهسته ناسدن سؤال ایلیم تاکم ظلمت شبده کدیه ودریوزه ده بکا شرم وحیا کلمیه اکر کوندز سؤال ایلرسم شرم وعار کلور اما کیجه ایله کسه بنم کیم ایدیکمی بیلز پس سؤال ایلمکدن شب ظلمانیده شرم وعار لاحق اولمز دیدی برشبکوك کبی بن ذکر وبانك ایلیم تاکم بنم بانکلرمدن اوتری بکا نیم دانك ایرشه شبکوك کیجه اوتوجی برنوع قوشدر بونده کیجه سائلی مراد اولور یعنی اول کسه کندیسنه دیدی کیجه قوشی کبی بن صدا ایلیم وذکر قیلم تاکیم بنم صیت وصدامدن اوتری بولایکه نصف دانك المه کله دیدی والحاصل بواندیشه وفکرده اودن چقوب محله جانبنه کتدی وبوفکرتده طرف بطرف سیرایتدی برزمان اکا شرم جاه سؤال قیلمقدن مانع اولدی وبرزمان آچلق اکا بخواه دیدی وسؤال ودریوزه قیلمغه محرك اولدی حاصل کلام برایاغی اوکده وبرایاغی آرنده ثلث لیله دك بویله دیوکه استیمی یاخود خشك لب یاتمی یعنی ثلث لیله دك اول کسه کاه برایاغن ایلروآتوب وکاهی کیروچکوب متردد اولدی عجبا سؤال ودریوزه قیلسمی ویاخود خشك لب وبی غدا یاتوب اوتورسمی دیومذبذب بین ذلك اولدی

❊ رسیدن آن شخص بعسر وشب بیرون آمدن بکوی از بهر شبکوکی ❊
❊ وکدایی وکرفتن عسس اورا ومراد او حاصل شد از عسس بعد ❊
❊ از خوردن زخم بسیار (وعسی ان تکرهوا شیئا وهو خیرلکم ❊

بو سرخ شریف او شخصك مصره ایرشمسنك وکیجه اوندن چقوب شبکو کلمکدن وکدالقدن اوتری محله جانبنه طشره کلمسنك بیاننده در شبکوك کیجه اوتوجی دیمکدر بونده کیجه آواز ایلمکلکدن اوتری طشره کلدی دیمك اولور وعسس اول شخصی طوتمقلغنك وانك مرادی عسسدن زخم بسیار یدکدنصکره حاصل اولمقلغنك بیاننده در نته کم حق تعالی حضرتلری (عسی ان تکرهوا شیئا وهو خیرلکم) بیوردی و بو آیت کریمه نك مفهومنه اول شخصك حالی مطابق اولدی بو آیت سورهٔ بقره ده در معنای شریفی سز برشیئی کریه عد ایلرسز حالبوکه اول شیئ سزك ایچون خیردر و برشیئه محبت ایدرسز حال بوکه اول شیئ سزك ایچون شردر بو آیتك برمقدار تفسیری جلد رابعك اوایلنه قریب مرور ایلمشدر انده طلب اولنه وقوله (سیجعل الله بعد عسر یسرا) بو آیت کریمه سورهٔ طلاقده در یعنی الله تعالی حضرتلری عن قریب بر عسردنصکره یسر قیلاور یعنی هرشدتدن وزحمتدنصکره بر یسرت وراحت خلق ایلر وقوله تعالی (ان مع العسر یسرا) وحق تعالینك ان مع العسر یسرا قول شریفی دخی بو مضمون اوزره شهادت ایلر که هر عسر ایله ایکی یسر بیله در تحقیق بیوردی عسرلرك ایکسی بیله معرف باللام اولملری بر عسر اولمغه وایکی یسرك منکر اولملری ایکی یسر اولمغه دلالت ایلر نته کم تحقیقی اوچنجی دفترده مرور ایلمشدر (وقوله علیه السلام اشتدی ازمة تنفرجی وجمیع القران والکتب المنزلة فی تقریر هذا) وحضرت رسول علیه السلامك بو قول شریفی هم بو مضمونی مؤید اولور که اول حضرت ازمه و بلانك اشتدادنی طلب ایلیوب انفراجدن اوتری انك مشتد اولمسنه امر ایلدیلر و بو حدیثك شرحی جلد خامسده نوبت رسیدن بنصوح سرخنده مرور ایلمشدر انده طلب اولنه وجمیع قرآن وکتب منزله بو معنینك تقریر وتحقیقنده در که حق تعالی عسردنصکره یسرت وشدت وزحمتدنصکره راحت ویرمسنه جمله کلام الله شهادت ایلر ❊ مثنوی ❊ تا کهانی خود عسس اورا کرفت * چو بهازدبی محابا ناشکفت * اتفاقا اندرین شبهای تار * مردمانرا بوده از دزدان ضرار) چونکم اول مرد میرانی کیجه ایچنده محله میاننده متردد ومتحیر اولوب برمقدار کزدی تا کهان خود عسس انی طوتدی وسن دزد وحرامیسن دیوب اول دردمندی اخذ ایتدی مرحمتسز وقایرمقسز اول فقیر صبرسزه وافر چوبلر اوردی اتفاقا اول شبهای تاریکده مردملر ایچون دزدلردن

ضرر اولمش ایدی یعنی اول قراکلق کیجه لرده اول زمانده خرسزلردن خلقه چوق ضرر وزیان کلمش ایدی کیمینك اوی آچلمش وکیمینك دکانی یغما اولمش ایدی ❊ مثنوی ❊ بود شبهای مخوف ومنحس * پس بجدمی جست دزدانرا عسس * تا خلیفه کفت کش ببرید دست * هر که شب کردد اکر خویش منست * بر عسس کرده ملك تهدید وبیم * که چرا باشید بر دزدان رحیم * عشوه شانرا ازچه رو باور کنید * یا چرا زیشان قبول زر کنید) اول کیجه مخوف ومنحس کیجه لر یعنی نحوستلنمش وقورقولمش کیجه دن ایدی پس دزدلری وحرامیلری اول کیجه لرده عسس جد وسعیله جست وجو ایلردی حتی خلیفه عسس باشیه دیمشدیکه اول دزدك الینی کس هر کمسه کیجه طولا نور وکزر ایسه قوم وقبیله م ایسه ده واقربامدن ایسه ده امان ویرمیوب اکا سیاست ایله پادشاه عسس اوزره وافر تهدید وتخویف ایتمش بویله دیو که ای عسسلر دزدلر اوزره نیچون رحیم اولور سز انلرك عشوه سنه نه یوزدن اعتماد وتصدیق ایلرسز یعنی کیجه انلره راست کلدکده وانلری اخذ قیلدقده انلر سزه بز دزد وحرامی دکلز فلان مصلحت ایچون چقدق دیو عشوه ویردکلرندن نیچون اعتماد ایدوب قبول ایدرسز یاخود انلردن نیچون سیم وزر قبول ایلرسز واله کلدکدنصکره اقچه لرین الوب حقلرندن کلیوب نیچون اطلاق ایدرسز دیدی ❊ مثنوی ❊ رحم بر دزدان وهر منحوس دست * بر ضعیفان ضربت وبی رحمیست) دزدلره وهر منحوس دسته مرحمت ضعیفلر اوزره ضربت وبی رحملکدر یعنی پادشاه انلره ایتدی هر الی پر نحوست ومضرت اولان کمسه لره ودخی خرسزلره وحرامیلره مرحمت وشفقت ایلمك ضعیفلر اوزره لت وضربت اورمق وبی رحم اولمقدر ❊ مثنوی ❊ هین زرنج خاص مکسل زانتقام * رنج او بکذار وبنکر رنج عام) اکاه اول رنج خاصدن اوتری انتقامدن منقطع اولمه اول خاصك رنجنی قو عامك رنجنی کور یعنی برقاچ کمسه یه رنج کلمکدن وضرر اولمقدن اوتری انلره انتقام وقصاص قیلمقدن منقطع اولمه رنج خاصی کورمکی قو سن عامهٔ ناسك رنج وضررنی کور ضرر عامدن ضرر خاص یکدر انلرك حقندن کلمك واجب ولازمدر ❊ مثنوی ❊ اصبع ملدوغ بردر دفع شر * در تعدی وهلاك تن نکر) ملدوغ اولان اصبعی دفع شر ایلمکده کس تعدی وتنکده هلاکنه نظر ایله یعنی مثلا فی المثل بر پرمغی یلان وعقرب صوقسه وزهرلسه دفع شر ایلمکدن اوتری اول پرمغی کس زیرا اکر اول پرمغی کسمز ایسك اول زهر جمله بدنه تعدی وتجاوز ایلر و بدنی هلاك ایلر پس جمله بدنك هلاك اولمسندن برعضوك هلاك اولمسی یکدر کذلك دزدلر وحرامیلر اصبع ملدوغ کبیدر اکر انلر کسلمزسه انلرك شری وضرری عامهٔ ناسه سرایت ایلر

پس بونلرك جمله سنه ضرر اولمقدن خاصة انلرك كسلمسی وهلاك اولمسی اولیدر
دیمش ❊ مثنوی ❊ اتفاقا اندران ایام دزد * كشته بودانبه ز پخته وخام
دزد * درچنین وقتش بدید وسخت زد * چو بهای زخمهای بی عدد * نعره
وفریادزان درویش خاست * كه مزن تا من بكویم حال راست) اتفاقا اول
ایامده دزد وحرامی پخته دن وخامدن دزد اولنلر انبوه وكثیر اولمشدی پخته دن
مراد سارقلرك سرقه وطرارلقده ماهر واستاد اولنلر یدر وخامدن مراد
هنوز اعجمی وناپخته اولنلر یدر یعنی دزدلردن اكر استاد و پخته اولنلر واكر
خرسزاق بیلیوب هنوز حرامیلكه تقلید قیلنلر اتفاقا اول ایامدن قتی چوق
اولمشلر ویریر اولر اچشلر وآدملر صویمشلر ایدی بوبجلین وقتده اومیرانی اولان
شخصی كیجه ایله كوردی انی طوتوب وافرچو بلروبی عددزخملرا كامحكم اوردی اول
فقیردردمنددن نعره وفریادقالقدی بو یله دیو كه بكااورمه تابن حال راستی سكا سویلیم
وصحیح ودرست اولان سرمی وضمیرمی سكا برآشكار ایلیم ❊ مثنوی ❊ كفت اینك
دادمت مهلت بكوی * تابشب چون آمدی بیرون بكو * تونه زینجا غریب ومنكری *
راست می كوتابچه كاراندری) عسس اول شخصه ایدی اشته سكا مهلت ویردم سو یله
تا كیجه ایله محله جانبنه نیچون طشره كلدك و بو كویده نه كاره مشغول اولدك سن
بو یردن دكلسن غریب ومنكر سن یعنی نامعلوم وغریب بلاد بركیمسه سن
طوغری سویله تانه كارایچره سن وبو یرده نه ایش طوترسن و بو سمته نه ایچون
كلدك ❊ مثنوی ❊ اهل دیوان برعسس طعنه زدند * كه چرا دزدان چنین
انبه شدند * انبهی ازتست وازامثال تست * وانمایاران زشتت رانخست *
ورنه كین جمله را ازتو كشم * تاشود ایمن زرهر محتشم) اهل دیوان عسس اوزره
طعنه اوردیلر بو یله دیو كه نیچون دزدلر بو یله انبوه اولدیلر یعنی عسس اول شخصه
ایتدی ای شخص غریب بن سكا كونك اوردیغمه واوزر یكه طوردیغمه سبب
اولدر كه اهل دیوان عسسلر اوزره طعنه ایلدیلر و بو یله دیو سویلدیلر كه ای عسسلر
نیچون خرسزوحرامیلرچوق اولدیلرفی الحقیقه خودانبوهلك سندن وسنك امثالكدندر
زشت اولان یارانكی ابتدا اشكارا كوستر یعنی ای مرد غریب بو خرسزلرك چوق
اولمسی سندن وسنك امثالك اولان حرامیلردندر اول بكا سنك زشت وقبیح اولان
یارانك كیملردر انلری كوستردیدی والا جمله نك كینی سندن چكرم واول جمله
خرسزلرك انتقامنی سندن الورم تاكه هر محتشم اولان دولتلونك سیم وزری ایمن اوله
❊ مثنوی ❊ كفت اواز بعد سوكندان پر * كه نیم من خانه سوزو كیسه بر *
من نه مرد دزدی و بیدادیم * من غریب مصرم و بغدادیم) اول مرد مبرائی
چوق سوكندلر دنصكره دیدی كه بن خانه سوزو كیسه بردكلم مصرع اولده

پربسیار معناسنه در كیسه بر بوند، بیان كسیجی معناسنه در یعنی اول مرد غریب
وافرایمان غلاظ ایدوب دیدی كه ای عسس بن بان كسیجی و اول باقیجی واسبابلراوغوراجی
حرامی دكلم بن دزدلك و بیدادلك مردی دكلم بن غریب مصرم و بغداده
منسوبم نهایت مافی الباب بغداددیاریمن بو جانبه برسودا ایله كلمش اولدم و بو
دزدلكله حكمت اللهك كرفتار كلدم دیدی

❊ بیان این خبركه الكذب ریبة والصدق طمأنینة ❊

بو مرخ شریف و بو خبر لطیفك بیاندر كه حضرت نبی علیه الصلواة والسلام
الكذب ریبة بیوردی نتكیم امام حسن رضی الله عنه حضرتلری حضرت نبی علیه
السلامدن بو كونه روایت قیلدیلر قال علیه الصلوة والسلام * دع ما یریبك الی ما
لا یریبك فان الصدق طمأنینة والكذب ریبة * رواه احمد والترمذی یعنی نبی علیه
السلام حضرتلری بیوردیلر من قلبك شك وقلق ویرن شیئ قلبكه شك وقلق
ویرمین شیئه متصل اولدیغك حالده ترك ایله زیرا تحقیق صدق طمأنینتدر كه قلبه
سكوت ویرور وتحقیقا كذب ریبتدر كه قلبه شك وقلق ویرر ❊ مثنوی ❊ قصهٔ
آن خواب و كنج زر بكفت * پس زصدق اودل انكس شكفت * بوی صدقش آمد
ازسو كنداو * سوزاو پیداشد ازسپنداو) اول واقعه نك و كنج زرك قصه سنی
دیدی ورؤیاسنده مصر ایچره فلان زمحله ده مدفون خزینه اولدیغنه اشارت
قیلندیغنی بر بر سویلدی پس اول مرد مبرائنك صدقندن اول كیمسه نك كوكلی
اچلدی اول مرد مبرائنك سوكندندن اول كیمسه یه صدق رائحه سی كلدی انك
سوز درونی انك اوزرلكندن پیدا اولدی اسپنددن مراد بوندا آنك كلامی اولور
یعنی انك كلامندن انك درونك سوز وحرارتی ظهوره كلدی وانك دزد وحرامی
اولمدیغنی اول عسس بیلدی واكا مرحمت قیلدی ❊ مثنوی ❊ دل بیارآمد
بكفتار صواب * آنچنانكه تشنه ارامد باب * جز دل محجوب كوراعلتیست * ازنبیش
تاغبی تمیز نیست) كوكل كفتار صواب ایله دكلنور وراست ودرست اولان سوزدن آرام
وسكوت بولور انجلین كه تشنه آب ایله دكلنور وصوسز اولان كیمسه صویی ایچدیكی
كبی درونده اولان قلق واضطراب كیدوب انك درونی ساكن اولور وآرام بولور
الا شول محجوبك كوكلی دكل كه انك برعلتی واردر نبیدن غبی یه دك اكا تمیز یوقدر
یعنی لابد صدق ایله كذبی صحیح وسالم اولان قلب فرق وتمیز ایدوب آرام بولور مكر
شول برقلب دكل كه انك معنوی برعلت ومرضی واردر اول قلب معلول نبیدن غبی یی
فرق قیلماز صدقدن كذبی تمیزه قادر اولمز بلكه كذب آنك كوكلنه دخی مناسب
كلور وانك كوكلی صدقی قویوب كذبه مائل اولور ❊ مثنوی ❊ ورنه آن
پیغام كزموضع بود * برزند برمه شكافیده شود * مه شكافدوان دل محجوب نی *

زانكه مرد ودست اومحبوبنى) بوخسه اول پيغامكه موضعدن اولهماهه اورسه
شكافيده اولور يعنى لابد كوكل كفتارصوابدن متأثراولور وصدقله البته تأثيرقيلور
الامعلول اولان قلب محجو به دكل بوخسه شول برسوز وخبركه موضعندن اوله
ودرون طالمندن صدق واخلاصله ظهوره كله اكراول سوز ماهه اورسه ماه منشق
اولور نعم ماه يار بلور وصدقله اولان سوزاكا تأثيرقيلور واول محجوب اولان كوكل
شكافته اولمز وصدقله اولان كلام وپيام اكا تأثيرقيلمز اول سببدنكه اول مردود
حقدر محبوب دكلدر اكر محبوب حق اوليدى اكا صدق واخلاص ايله اولان
سوزالبته تأثيرقيلوردى پس محجوبك قلبى جامداولان شيلردن اشد واقسى اولور
﴿ مثنوى ﴾ چشمه شد چشم عسس ازاشك مبل * نى زكفت خشك بل كز بوى
دل * يك سخن ازدوزخ آيد سوى لب * يك سخن ازشهر جان در كوى لب)
عسك كوزى اشك مبلدن چشمه اولدى مبل اصلديجى معناسنه در يعنى عسك
چشمى اول كيسه نك اصلديجى اولان كوزى باشندن چشمه كبى اولدى قورى
سوزدن دكل بلكه كوكل رايحه سندن يعنى مجرد اول كيسه نك قورى سوزندن
انك قلبى متأثر اولمدى وكوزنه ياش كلمدى بلكه اول مرد غريبك كوكلنده اولان
صدق رايحه سندن وسوزوكدازشائبه سندن انك قلبى متأثراولوب كوزنه ياش
كلدى وقلبى رقت ومرحمتله طولدى فى المثل انسانك درونى كوناكوندر نفسانيت جهنم
كبى روحانيت ونورانيت جنت كبيدر وبولب ودهان بردوزخ كبيدر برسوزدوزخ
صفت اولان نفسانيت جانبندن كلور و برسوز دخى جنت سيرت اولان جان شهرندن
كوى لبه كلور واول دوزخ كبى اولان نفسانيت طرفندن لب ودهان جانبنه كلان
سوزى اهل تميز اولان بيلور وكذلك مانند جنت اولان شهر جاندن لب ودهان
محله سنه كلان سوزى عارف اولان غيرى سوزلردن فرق وتميز قيلور
﴿ مثنوى ﴾ بحر جان افزاو بحر پرحرج * درميان اين دو بحران لب مرج)
انسانك درونده كويا ايكى دريا واردر بريسى بحر جان افزاو بريسى دخى بحر پر
حرجدن اول بحر جان افزادن ظهوره كلان آب زلال كبى اولان كلام شيرين
روحه راحت وصفا وبريجى وقلبه حيات ولطافت ايركوريجيدر واول ملح
واجاج كبى اولان بحر حرجدن كلان سوزلر زهرقاتل كبى درونه الم وزحمت
وبريجى وقلبه غملر وكدورتلر وظلمتلر وقبضلر كتوريجيدر وبو ايكى بحرك
اورته سنده بولب ودهان مرج كبى واقع اولمشدر يعنى ارسال كبى كلمشدركه
نفسانيت وروحانيت طرفندن كلان سوزلر بولب ودهانده جمع اولوب واختلاط
قيلوب طشره جارى اولور ﴿ مثنوى ﴾ چون بپنلودرميان شهرها * از
نواحى ايدانجابهرها * كاله معيوب وقلب كيسه بر * كاله پرسود ومستشرق چودر

* زين بپنلوهركه بازركان ترست * برسره وبرقلب هاديده ورست * شد بپنلو مروز
ادار الرباح * وان دكر را ازعمى دارالجناح) بولب ودهان شهرلر ميانده
اولان بپنلو بازارى كبيدر نواحيدن اول يره بهره لردن اوزى كلورلر بپنلو بازار
بريدركه اطراف ونواحيدن خلق كلوب انده الوب صاتزلر صكره هركس كندى
يرلرينه كيدرلر ودهان دخى فى المثل بازار يرى كبى برمجمع اولمشدر ودرون انسانى
ايسه طرف بطرف شهرلر وقريه لرله طولمشدر كويا هر برصنعت وهر برحالت
وهر برمرتبه برشهره بكزر واول درونده اولان مرتبه لردن ومقاملردن وحاللردن
لب ودهان جانبنه كلان انواع كلمات واصناف مقالات اطراف ونواحيدن بپنلو
بازارنه كلوب جمع اولان انواع نامعه واصناف خلايقه بكزر واهذا تشبيه ايدوب
بيوردرلر بولب ودهان شهرلر ميانده اولان بپنلو ديدكارى بازار يرى كبيدر
اطراف ونواحيدن انواغ خلق اكا كلوب جمع اولديغى كبى بولب ودهان
دخى درونك اطراف وجوانبندن ومقامات ومراتبندن اصناف كلمات جمع اولورلر
اول بپنلوبازارنده كاله معيوب وقلب كيسه بر ودخى كاله پرسود ودركبى متشرق
كلوريعنى اول بپنلوديدكارى بازار يرينه معيوب متاع وپيان كسيجى قلب ودخى
دركبى متشرق وپرسود اولان متاع كلوب حاضراولور واول بازار ايو وكتو
متاعلرله ونيك و بد آدميلرله طولر هرشول كيسه كه بازركانتردر وتجارت احوالنه
استاد ومبصرتردر بو بپنلو بازارندن سره اوزره وقلبلر اوزره ديده وردرسره رايج
ومقبول اولان اقچه يه ومتاعه ديرلر قلب انك خلافيدر يعنى هرشول كمسه كه
زياده بازركاندر ومبصردر بو بپنلو بازارندن ايو وكتو اولان متاعلره وتقد وقلب
اولان درهملره ودينارلره ديده وردركه نيكى و بدين واصلحى افسددن اول فرق
وتميز ايلر بپنلو بازارى تحقيقا اول ديده ور بازركانتر اولان كيسه يه دار الرباح اولدى
واول برغيرى يه كورلكندن دار الجناح اولدى جناح كناهه ديرلر بونده ضرر معناسنه
اولور يعنى اول بازار يرى ديده وار اولان مبصره ربحلر وتفعلر خانه سى اولدى واول
برغافل ونادانه نابينالقندن اوترى ضرر وزيان اوى كلدى پس بولب ودهانى
بوكا كوره قياس ايله ﴿ مثنوى ﴾ هريكى زاجزاى عالم يك بيك * برغبى
بندست وبراستاد فك * بريكى قندست وبرديكر چوزهر * بريكى لطفست
وبرديكر چو قهر) اجزاى عالمدن هر برجزو بيك بيك غبى اوزره بند واستاد
اوزره فكدر يعنى بواجزاى عالمدن هر برجزو على حدة اكرنظر اولنسه ديده
وراولمين غبى اوزره بندوقيداولور وانى غبنه ومحنته دوشورر اما ديده وراولان
استاد كامله نسبت فك اولور وآزادهلكه وكشادهلكه سبب اولور واكا فوت
وير ومعنا ونت قياور بركيسه يه قندو برآخره زهر كيبدر بركيسه يه لطف

وبر كيسه يه قهر كيدر الله تبارك وتعالى حضرتلرى اصلا بشر مطلق دخى خلق
ايتمشدر بلكه اجزاى جهانده هر بر جزو على حده بر شئه نسبتله شر و بر كيسه يه
نسبتله نفع و بر كيسه يه نسبتله ضرر و بر كيسه يه نسبتله زهر و بر كيسه يه نسبتله
شكردر ❊ مثنوى ❊ هر جمادى بانبى افسانه كو * كعبه با حاجى كواه لطف
جو) هر جماد بو عالمده پيغمبر عليه السلام حضرتلرينه افسانه سويليجيدر و نبى
عليه السلام حضرتلرى بو جماداتك آسينى فهم ايليجيدر تكليم بو محله مناسب
اولان تحقيق وتفصيل جلد اولده استن حنانه حكايتسنده و جلد ثالثده
مار كير حكايه سنده ودخى بعض موضعده مرور ايلشدر انلرده طلب اولنه
كعبه حاجى يه كواه وناطق جودر يعنى كعبهٔ مكرمه شرفها الله حاجى اولنلر
حقنده شاهد وناطقدر انلر حقنده شهادت قيليجى واوصاف ايديجيدر ❊ مثنوى ❊
بر مصلى مسجد آمد هم كواه * كو همى آمد بمن از دور راه) مصلى اوزره مسجد
هم كواه كلدى بويله دبوكه او مصلى بكا براق يولدن كلدى و بنده نماز قيلدى اكر كعبهٔ
شريف واكر بر يوزنده اولان مساجد حالا بو دنياده هم شهادت ايدرلر لكن هر كس
انلرك لسانه واقف وعارف اوله مز مكر شول كونده كه سرائر ظهوره كله وحقايق
آشكارا اوله اول كونده جماداتك وسائر مخلوقاتك كماتى ظاهر اولور و بو زمين وزمينده
اولان جماداته كور دبلرابسه الله امريله شهادت قيلورلر وخبر و يررلر (كما قال
الله تعالى (يومئذ تحدث اخبارها بان ربك اوحى لها) بو آيت كريمه نك تفسيرى
و بو محله مناسب اولان تحقيق جلد اولك اواخرنه قريب مرتدشدن كاتب وحى
سرخنده (يوم دين كه زلزلت زلزالها) بيتك شرحنده مرور ايلشدر انده طلب
اولنه ❊ مثنوى ❊ باخليل آتش كل وريحان وورد * باز بر نمروديان مرك ست
وورد) خليل اوزره آتش كل وريحان وورددر كيرو نمروديان اوزره مرك ودرددر
يعنى بو اجزاى عالمده بريسى كه آتشدر كور كه حضرت خليل عليه السلام اوزره
اول الله اذنيله بردوسلام وكل وريحان وورد اولدى اما نمرود ونمروديلر اوزره
مرك وداغ ودرد اولدى ❊ مثنوى ❊ بارها كفتيم اين را اى حسن * مى
نكردم از بيانش سيرمن * بارها خوردى تونان دفع ذبول * اين همان نانست
چون نبوى ملول * در تو جوعى ميرسد نوز اعتدال * كه همى سوزد ازو تخمه
وملال) بو مضمونى اى حسن نيجه كره سويلدك يعنى خليله آتشك كل وريحان
وورد اولمسنى ونمروديلر اوزره مرك وداغ ودرد كلمسنى و بونك امثالى اولان
سوزلرى مثنوى شريفك اكثر موضعنده اى دينى وايمانى حسن اولان كمسنه
كرارا ومرارا ذكر ايلدك و بو مضمونى تكرارا بيان ايلمكدن بن طويمزم وملول
اولمزم نته كم سن نيجه كره دفع ذبوندن اوترى اتمك يدك بو همان اول ناندر نيچون

ملول اولمزسن ذبول صولمغه و پژمرده اولمغه ديرلر يعنى سن بدنكك سستلكنى
وپژمرده لكنى دفع قيلمقدن اوترى كرارا ومرارا نان يرسن بو بدنكك نان هم اول
بدنكك ناندر نيچون اندن ملول اولمزسن انكچون ملول اولمزسنكه اعتدال مزاجدن
سكا بر يكى جوع ايريشور كه اول جوعدن تخمه وملال يتار كه كرسنه لك
امتلا وملالتى يا قوب ازاله ايلر اكر سنك مزاج روحك دخى معتدل اوليدى
وقوت بوليدى سكا بو كونه نان معارفى يمكه اندن بر يكى جوع واشتها كلوردى
وسنك طبيعتكده اولان امتلا وملالتى احراق ايدوب محو قيلوردى حتى بو كونه
نفيس سوزلرى استماع ايلدكده بو تكرار در تكرار كلام ايسه مورث ملالت
وسآمت اولور ديمزدك بلكه هر كون نان يوب اندن ملول اولمديغك كبى بو غداى
جانى دخى هر كون تكرار بتكرار دهان روحله اكل ايليوب اندن طويمز وملول
اولمزدك ❊ مثنوى ❊ هر كرا درد مجاعت نقد شد * نوشدن با جزو جزوش
عقد شد) هر كيمه كه مجاعت دردى نقد اولدى وكرسنه لك اكا سرمايه كلدى
يكى اولمقلق وطراوت واطافت بولمقلق انك جزونك جزونه يعنى هر عضونه عقد
و بند اولدى هيچ انده كهنه لك وتخمه لك قالمدى اوكنه هر نه كونه طعام كلسه
اشتها والذتله انى اكل ايلدى ❊ مثنوى ❊ لذت از جوعست نى از نقل نو *
با مجاعت از شكر به نان جو) لذت جوعدن واشتهادندر نقل نودن دكل مجاعتله
اربه ايتمكى شكردن يكدر فى الواقع اشتها وجوع يرنده اولسه نان جو كل
شكر كبى الذيذ وشيرين كلور اما مجاعت واشتها اولمدقچه اغذيهٔ نفيسه واطعمهٔ
جديده بى لذت اولور وبى چاشنى كلور ❊ مثنوى ❊ پس ز بى جوعيست
وز تخمهٔ تمام * آن ملالت نى ز تكرار كلام) پس بى جوعلكدن وتمام تخمه دندر
اول ملامت تكرار كلامدن دكلدر يعنى چونكم سنك طبعكه بو كونه لطيف
كفتاردن بو تكرار در دبو ملامت كلدى وتكرار كلام ايسه محل فصاحت ومورث
سآمت اولور ديو طبيعتك بو كونه نفيس سوزلردن ملول اولدى پس اول سنك
طبيعتكده اولان ملامت تخمه دن واشتهاسزلقدندر تكرار كلامندن دكلدر زيرا
مجرد تكرار كلام مورث ملالت وسآمت اولمز ومخل فصاحت دخى كلمز بلكه بونك
تكرارى حسن وكرارا ومرارا ذكر اولنمسى مستحب ومستحسندر نته كم الله تبارك
وتعالى حضرتلرى حضرت قرآنده سورهٔ مرسلاتده ودخى سورهٔ رحمانده
بو آيت كريمه يى تكرار بتكرار ذكر بيورمشلردر (فبأى آلاء ربكما تكذبان) ديو
نيجه كره تكرار قيلمشلردر مع هذا بو تكرار مورث ملالت ومخل فصاحت اولممشدر
فصحاى عرب عربانك اشعارنده دخى تكرار قتى چوق واقع اولمشدر نته كم مجمع
البيان صاحبى بو آيتلرك تفسيرنده انلرى ايراد قيلمشدر مخافت تطويلدن اوترى

بو محلده ایراد اولنمدی ❊ مثنوی ❊ چون زدکان ومکس وقیل وقال ❊ در فریب
مردمت ناید ملال) دکاندن ومکیسدن وقیل وقالدن مردملری الدامقدن سکا
نیچون ملال کلمز مکس بونده عشر المق وباج المق معناسنه اولور یعنی نیچون سکا
دکانده بیع وشرا قیلمقده وعشار و باجدار اولوب ناسدن عشر و باج المقدن
وانلرله قیل وقال قیلمقدن وانلری الدامقدن سکا ملالت کلمز و بونک کبی کلام
سماعت انجامی دکلمکدن سکا ملالت وسآمت کاور ❊ مثنوی ❊ چوز غیبت
واکل لحم مردمان ❊ شصت سالت سیری نا مدازان) غیبدن ومردملرک اتنی
ییمکدن التمش ییل سکا اندن طوقلق کلمدی یعنی اللی والتمش یاشنه کیردک مردملرانی
یمکدن طویمدک وملول اولمدک که غیبت فی الحقیقه اولمش آدمک اتنی یمک کبیدر
نته کم حق تبارک وتعالی غیبت ایلمکدن نهی ایدوب (ولا یغتب بعضکم بعضا
ایحب احدکم ان یأکل لحم اخیه میتا فکرهتموه) بیوردی و بو غیبتک شرحی جلد
ثالثک اوایلنه قریب قبل بچه لر حکایه سنده مرور ایتدی اکرسنده ذوق ایمان
وقوت ایقان اولیدی بویله کلام پاکی دکلمکدن اوصانمزدک ونفسک هواسنه مائل
وراغب اولمزدک ❊ مثنوی ❊ مدحهادر صید شله کفته ❊ نی ملولی بارها
بشکفته) شله صید ایلمکده مدحلر دیمش وعشوه لر سویلمشسن ملول دکلسن
نیچه کره آچلمش وکشاده اولمشسن شله شینک ضمیله فرج زنه دیرلر بونده ذکر
جزو واراده کل قاعده سی اوزره زن مراد اولور یعنی بر عورتی صید ایلمکده نیچه
عشوه لر وکذبلر دیمشسن مع هذا اندن ملول وسیر دکلسن نیچه کره انی تکرار
ایلمکدن کشاده اولمشسن وحظ الوب لذت بولمشسن اما بویله کلام پاکی دکلمکدن
ملول اولورسن وطویوب اوصانورسن ❊ مثنوی ❊ بار آخر کویش سوزان
وچست ❊ کرمتر صدبار از بار نخست) آخر بارانی سوزان وچست دیرسن اول
باردن صدبار کرمتر یعنی اول غلامپاره وزنپاره لکه متعلق اولان سوزی اول
کره سویلدیککدن یوز کره زیاده کرمتر آخر کرده چست سوزان دیرسن وکسل
کلیوب وملول اولمیوب انک تکرار بتکرار سویلمسندن حظ اولورسن ولذت بولورسن
اکرسنک محبتک ودردک اول جانبه دوشسبدی بو لطایف ومعارفک دخی تکرار
بتکرار سویلمسندن طویمز وملول اولمزدک ❊ مثنوی ❊ درد دارو کهنه را
نو کند ❊ درد برشاخ ماولی خو کند ❊ کیمیای نو کننده دردهاست ❊ کو ملولی
انطرف که دردخاست ❊ هین مزن تو از ملولی آه سرد ❊ درد جو ودرد جو ودرد
درد) درد اسکی دارویی نو ایلر درد ملوللق شاخنی خوایلز خود ال و بوداق
قرمغه دیرلر بونده قلع وقمع ایلمک معناسی مراد اولور ودرد بونده شوق وآرزو
معناسنه درکه اول دخی برنوع درد اولدیغیچون اکا درد اطلاق اولنمشدر یعنی

درد عشق وشوق کهنه اولان دار ولری ودوالری یکی ایلر درد عشق وشوق
ملوللق وسیرلک شاخنی کسر ایدوب یرندن قوپارر نو کننده اولان کیمیا عشق
وشوقک دردلریدر ملوللق وسیرلک اول طرفده قنی که انده درد عشق وشوق
قالقدی اول طرفده که درد عشق وشوق حاصل اوله معشوق طرفنه انده اصلا
ملوللق اولمز اکاه اول ملوللقدن سن آه سرد اورمه درد استه درد استه درد
استه یعنی حضرت معشوق حقیقی طرفندن ملول اولمقلغکدن اوتری آه سرد
اورمه بلکه همان انک درد عشقنی تکرار بتکرار استه تا کم انک درد عشقی سکا
حاصل اولدقده سنده اصلا ملامت وسآمت قالمیه پر شوق اوله سن وانک
کلامنی دکلمکده ورسولنک حدیثنی وانک اولیاسنک لطیف وشریف اولان
سوزلرنی استماع ایلمکده چست وچابک اوله سن وجان ودل ایله بو جانبه رغبت
قیله سن دیمک اولور ❊ مثنوی ❊ خادع دردند درمانهای ژژ ❊ رهزنند
وزرستانان رسم باز ❊ آب شوری نیست درمان عطش ❊ وقت خوردن کر نماید
سرد وخوش ❊ لیک خادع کشت ومانع شد زجست ❊ زاب شیرینی کزو صد
سبزه رست) ژاژ اولان درمانلر دردک خادعلریدر رهزنلر وباز رسمی اوزره
زرستانلردر یعنی درد عشق ومرض شوقی واقع اولان درمانلر که فی المثل
حظوظ نفسانی ومشتهیات جسمانی ولذات دنیویه لردر که بونلردر مانهای ژاژ
مشابه سنده دردلر درد عشقی الدایجیلر وعاشق ومشتاقک یولن اوریجیلر و باج
رسمی کبی انلردن زر ذوق الیجیلردر بو درمانهای ژاژ مشابه سنده اولان حظوظ
نفسانی ولذات دنیوی بر آب شور کبیدر آب شور ایسه درمان عطش دکلدر
اکر ایچمک وقتنده سرد وخوش کورینور ایسه ده کذلک بو حظوظ نفسانی
ولذات دنیوی هم آب شور کبی دافع عطش اولمز اکرچه تمتع وانتفاع وقتنده
خوش ولذیذ کورینور ولیکن خادع اولدی وشول بر آب شیرینی جست وجویه
مانع اولدیکه اندن یوز سبزه بتدی یعنی آب شور اکرچه دافع عطش اولمز ولیکن
اشارت اولنان کسنه یی الدایجی اولور ودخی شول بر آب شیرینک طلبندن منع
قیلور که اول آب شیریندن نیچه یوز سبزه بتدی کذلک بو حظوظ عاجله ولذات
فانیه هر طالبی الدایجی وآب حیات حقیقیه نک طلبندن منع قیلیجیدر که اول
آب حیات حقیقیه دن باغ دلده نیچه در او روحانی سبزه لر ومعنوی میوه لر بتجیدر
❊ مثنوی ❊ همچنین هر زر قلبی مانعست ❊ ازشناس زر خوش هر جا که هست ❊
پاو پرت را بتزویری برید ❊ که مرادتو منم کیرای مرید ❊ کفت دردت چینم
او خود در دبود ❊ خار بود ارچه بظاهر ورد بود ❊ روز درمان دورعین می کریز ❊
تاشود دردت مصیب ومشك بیز) همچنین هر بر قلب التون هر نه یرده که خوش

التون اولسه انك شناسندن مانعدر قلبدن مراد بونده مرابی ومزور اولان
شیخ ناقص اولور وزرخوشدن مراد خالص شیخ کامل اولور و تقدیر کلام
وتوضیح مراد بویله دیمك اولور که آب شور آب شیرینك طلبندن مانع اولدیغی
کبی هر برقلب التون کبی اولان مرابی ومزور شیخ دخی خوش وخالص التون کبی
اولان شیخ کاملك شناسندن وطلبندن مانع اولور ای طالب سنك پابکی و پرکی اول
مزور تزویر ایله کسر بویله دیو که ای مریدسنك مرادك بنم بنی طوت و بنی کندیکه
شیخ ومقتدی اتخاذایت سکادربن سنك دردیکی دیروب دیوشوریرم اول خود
عین درد کندی ایدی اگرچه ظاهرده وردایدی لیکن معناده خارایدی
پس اول ظاهرا وردکبی لطیف کورنمسیله سنی الدایوب معنی یوزنده سنی خار وخطا
وضلالات اوزره ردایلر اندنصکره سنك اصلا بردردکی دیوشورمیوب سنی نیجه درد
و بلایه کرفتار ایلر وروحانی اولان پرو بالکی تزویر ایله قطع ایلیوب سنی اوج اعلایه
پرواز قیلمقدن کیروقور بوری درد وغین اولان درماندن قاچ بوکونه یلانجی اولان اهل
تزویردن فرار ایله تاکم سنك دردك دوایه اصابت ایدیجی ومشك بیز اوله یعنی بوری
بوکونه کذب ودروغله درمان ایلرم دیو دعوی قیلان شخلردن فرار ایله تاکم سنك
دردك درمانه اصابت ایدیجی اوله درونی معنوی اولان مشکی الهیه واطیف رایحه لر
اظهار ایلیه ﴿مثنوی﴾ کفت نی دزدی تو ونی فاسقی * مردنیکی لیك کول واحمقی *
برخیال خواب چندین ره کنی * نیست عقلت رانسوی روشنی) چونکم عسس مرد
میراثیدن اول سوزلری استماع قیلدی وانك صدقنی وصلاحنی بیلدی اکا دیدی
سن نه دزد ونه حرامیسن ونه فاسق ونه طاغیسن نیکومردسن ولیکن کول واحمقسن
واقعه خیالی اوزره بوقدر یول ایلرسن ورؤیاده کوردیکك خیالاته بومرتبه اعتماد
واعتقاد ایلرسن بوقدر دور ودراز یوللره سفر ایلرسن عقلکه برتسوقدر روشنلك
یوقدر اگرسنك عقل وادراکنك برفلس احمر قدر روشنالغی اولیدی سن برخراب
وخیالدن اوتری بوقدر مسافهٔ بعیده یی قطع ایدوب تعب وزحمت ارتکاب ایتمزدك
﴿مثنوی﴾ بارها من خواب دیدم مستمر * که ببغدادست کنجی مستتر * درفلان سوی
وفلان کوی دفین * بود آن خودنام کوی این حزین * هست درخانه فلانی
رو بجو * نام خانه ونام او کفت آن عدو * دیده ام خود بارها این خواب من *
که ببغدادست کنجی در وطن * هیچ من ازجا نرفتم زین خیال * تو بیك خوابی
بیایی بی ملال) نیجه کره بن مستمر ومتوالی واقعه کورمشم وخوابده اشارت اولنمشم
بویله دیو که بغداد شهرنده برمستور ومدفون کنج واردرفلان جانبده وفلان محله ده
اول خزینه مدفون ومخفیدر اول عسسك دیدیکی محله خود بومحزونك محله سنك
نامی ایدی اول عسس اول مردحزینه دیدی ای طالب خزینه اول کنج ودفینه

فلانه منسوب اولان خانه ده در بوری آنی طلب ایله اول عدو اول مرد نیکویه
آنك خانه سنك نامنی وآنك کندی اسمنی سویلادی بن بو واقعه یی نیجه کره
کورمشم بغدادده فلان وطنده برکنج واردر یعنی نیجه کره بو واقعه یی بن کورمشم
ومنامده کرارا ومرارا اشارت اولنمشم بویله دیو که بوری بغداد شهرنده فلان
وطنده برخزینه ودفینه واردر آنی آل وغنی اول هیچ بوخیالدن اوتری بن یرمدن
کیتمدم و بغداد جانبنه میل وتوجه بیله ایتمدم سن برواقعه ایله ملالتسز ای یردن
بویره کلورسن وبرخیالدن اوتری شوقدر تعب وزحمتی ارتکاب ایلیوب ویوق یره
سفر وسیاحت قیلورسن بوعقل میدر دیوب انی تسفیه وتحمیق ایلدی وا کابوکونه
طعن آمیز سوزلر سویلادی (م ی) خواب احمق لایق عقل ویست * همچو او بی
قیمتست ولاشیست * خواب زن کمتر زخواب مردمان * از پی نقصان عقل وضعف
جان * خواب ناقص عقل وکول آید فساد * پس زبی عقلی چه باشد خواب باد)
احمقك واقعه سی آنك عقلنك لایقیدر آنك کبی بی قیمت ولاشیدر زیرا عقلی ناقص
اولنك واقعه سی دخی ناقص اولور نته کم زنك خوابی مردلرك خوابندن کمتردر
عقلنك نقصانندن وجانك ضعفندن اولور پس برمردك عقلی ناقص وجانی
ضعیف اولسه آنك واقعه سی هم زن واقعه سی کبی اولور ناقص عقلك وکولك
خوابی فساد کلور وخیالات بیهوده وفاسده قبیلندن اولور پس عقلسزلقدن
خواب نه اولور باد هوا اولور خواب باده مضاف اوقنمز بلکه چه باشد خواب
سؤال وباد جواب اولور یعنی پس عقلسزلقدن خواب نه اولور دیرسك بادکبی
بی معنی اولور دیمکی افاده قیلور (م ی) کفت با خود کنج درخانهٔ منست * پس
مرا آنجا چه فقر وشیونست * برسر کنج از کدایی مرده ام * زانکه اندر غفلت
ودر پرده ام * زین بشارت مست شد دردش نماند * صد هزار الحمد بی لب
او بخواند) اول مرد میراثی چونکم عسسدن بو بشارتی ایشتدی کندیسنه ایتدی
خزینه خود بنم خانه مده در بس بکا اول محلده نه فقر ونه شیون واردر شیون درده
وناله یه دیرلر یعنی بنم کندی مقاممده بویله برخزینه اولیجق بکا اندن نه فقر وناله
ایلك اولور کنجك طرفنده وقتنده کدالقدن اولمشم شول سببدن که غفلت
ایچره یم وپرده ده یم بو بشارتدن واشارتدن مست اولدی اول مردك دردی
قالدی نیجه یوزبیك اول کره بی لب ودهان الحمد اوقودی وجناب حقه قلبندن
وافر ثنا وشکرلر قیلدی ﴿مثنوی﴾ کفت بد موقوف این لت لوت من *
آب حیوان بود درحانوت من * روکه براوت شکر فی برزدم * کوری آن وهم
که مفلس بدم * خواه احمق دان مرا خواهی فرو * آن من شد هرچه می خواهی
بکو * من مراد خویش دیدم بی کمان * هرچه خواهی کو مرا ای بد دهان)

اوصر بد دبراتی درون عالمنده ، وافر حمدلر وثنالر قیلدقدنصکره دیدی بنم قوت واوتم بو ضربت وتنی یکه موقوف ایدی آب حیوان خود بنم حانوتمده ایدی حانوت خمر بیع اولنان دکانه دیرلر یعنی آب حیات معنوی بنم کندی دکانمده ایمش کورکه بن آنی بیانده جست وجو ایلرم یوریکه برشکرف وعظیم اوته و غنایه اوروردم شول وهمك کورلکنه که مفلس ایدم یعنی شول بروهمکه شمدنصکره مفلس اولدك وعاجز وفقیرتالدك سکا نه برده درمان وچاره اولور دیو تخویف ایلردی شمدی آنك کورلکنه بحمدالله تعالی برعظیم اوته وغنایه واصل اولدم دیدی ای عسس استرسك بنی اجتیل ل واسترسـك فرو ودنی و بنم مقصودم اولدی هرنه استرسك سویله یعنی بنم لا یتم اولان مرادم الهکلدی سن نه استر ایسك بنم حقمده آنی سویله بن بی کمان کندی مرادمی بولدم و بی شبهه مقصودمه واصل اولدم ای بد دهان سن بنم ایچون هرنه استر ایسـك سویله دیدی ﴿ مثنوی ﴾ تو مرا پردرد کوای محتشم * پیش تو پردرد و پیش خود خوشم * وای اکر برعکس بودی این مطار * پیش تو کلزار و پیش خویش خار) سن بکا ای محتشم وای اولو پر درد و بی عقل ونامرد دیدی سنـك اوکـکده پردرد ونامرد ایسم کندی اوکمده بحمدالله خوشم وای اکر بو مطـار برعکس اولیدی یعنی اول زمان وای اولور دیکه بو بنم طیران وجنونم برعکس اولیدی سنـك اوکـکده بن کلزار و کندی اوکـمده خار اولیدم بحمدالله شمدی اکر سـنك اوککده خار ایسه‌م باطنمده کل وکلزارم بن خار وسن کلزار اول زمان اولوردك که خزینه یی بن مژده داد اولیدم وآنی سن کندی اوککده بولیدك و بنم بو قدر سفر وسیاحتم بیهوده ولغو اولیدی مثل (مری) کفت باد روبش روزی اک خسی * که ترا اینجا نمی داند کسی * کفت او کرمی نداند عامیم * خویش را من نیك می دانم کیم * وای اکر برعکس بودی درد و ریش * او بدی بینای من من کور خویش) مثلا بردرویشه برکون برخس دیدی که سنی بو یرده هیچ برکمسه بیلمز اول درویش اول دنی وخسه جواب و یروب دیدی اکر عامی اولنلر بنی بیلمزسه بن کندمی ابو بیلورم کیم و کندیمك نه کونه کمسه اولدیغنه واقف وعالم کرکسه عامی اولنلر بنی بیلسون و کرکسه بیلمسون وای اکر دردور یش برعکس اولیدی او بنی کوربیجی و بن کندیمدن کور اولیدم بحمدالله بن کندیمی کور برم بیلورم اول بنی کورمز و بیلمز ایسه باك یوقدر دیدی ﴿ مثنوی ﴾ احمقم کیر احمقم من نیك بخت * بخت بهتر از لجاج وروی سخت * این سخن بر وفق ظنت می جهد * ورنه بختم داد عقلم می دهد) بنی احمق طوت بن نیك بخت احمقم یعنی سن بنی برابله واحمق فرض ایت اکر بن احمق ایسه‌مده نیك بخت اولان احمقلردنم لجاج وعناددن وقتی یوزدن بخت وطالع بهتردر برکمسـه‌نك که بختی وطالعی کندی یه یار اوله اول کمسه

بدبخت اولان لجوج ومعاند زیرکدن یکدر سنکه بکا احمق دیرسن بوسوز سنك ظنك وفقی اوزره صیچرار یعنی سنك ظنك بنم حقمده بودر که بن احمق اولم و بو سوز که سندن بنم حقمده صادر اولور کندی ظنکه موافق صادر اولور یوخسه بنم بخت و طالعم بکا عقل دادنی و یرر وعاقل اولنلرك مرتبه سنه بنم نیکو اولان طالعم بنی ایرکورر دیدی وعسسه کوکلندن بوکونه سوزلر سویلیوب وظاهرا ربشخندز ایلیوب آنك الندن قورتلدی و کندی مطلوب ومقصودی جانبنه متوجه اولدی

﴿ باز کشتن آن شخص شادمان ومرادیافته وخدایرا شکر کویان ﴾
﴿ وسجده کنان وحیران درغرایب اشارات حق وظهـور ﴾
﴿ تأویلات آن درهروجهی که هیچ فهمی وعقلی بدآنجا نرسد ﴾

بوسرخ شریف و بیان لطیف اول شخصك شادمان اولمش ومرادینی بولمش وخدای تعالی حضرتلرینه شکر دیجی وسجده ایلیجی اولدیغی حالده وحق تعالینك غرایب اشاراتنده حیران اولدیغی و قنده مصردن بغداد جانبنه رجوع ایلسنك بیانندر واول حقك اشارتلرینـك تأویلاتنك هر بر وجهده ظهورنك بیانیدر که هیچ برفهم وعقل اول مرتبه یه ایرشمز و کشف الهی اولمینجه آنك سرنی وحقیقتنی بیلمز ﴿ مثنوی ﴾ باز کشت از مصر تا بغداد او * ساجد وراکع ثنا کر شکر کو * جمله ره حیران ومست اوزین عجب * زانعکاس روزی وراه طلب * کز کجا امید وارم کرده بود * وز کجا افشاند برمن سیم وسود * این چه حکمت بود که قبلهٔ مراد * کردم از خانه برون کمراه وشاد * تاشتابان درضلالت می شدم * هردم ازمطلب جداتر می بدم) اول شخص مصر دیارندن بغداد شهرینه‌نك ساجد وراکع وثنا کر وشکر کو اولدیغی حالده رجوع ایلدی جمله یولده بو عجبدن حیران ومست اولدی روزینـك وراه طلبك انعکاسندن یعنی کندینـك مطلوبی اولان روزی ورزقك ودخی آنك طلبی یولنك منعکس اولمسنك تعجبندن حیران ومست اولوب یولك جمله سنی اول مسلکله قطع ایدوب کندی کندی یه برسبیل تعجب بوکونه دیدیکه سبحان الله بنی اول پادشاه قنغی یردن امید وار ایتمش ایدی وقندن بکا سیم وسود صاچدی وعطا وجودی بکا کوریکه نه محلدن ویردی بونه حکمت ایدیکه مراد قبله سنی خانه دن طشره ایتدم کمره وشاد اولدیغم حالده اول قبلهٔ مرادبنم کندی اومده ایمش و بنم مقصودم بنم قتمده ایمش بن بوندن بی خبر اولوب کمراه اولدم حتی شاد اولوب سرعت وعجله ایله ضلالته کتدم هردم مطلبدن جداتر اولدم اول مطلب ومقصود خود مکر بنمله بیله ایمش دیدی ﴿ مثنوی ﴾ باز آن عین ضلالت را بخود * حق وسیلت کرداند رشد وسود) کیرو اول عین

ضلالتی جودله حق تعالی رشد وسود ایچره سکا وسیات ایلدی یعنی حق تعالی فضل
وجودله اول بنم کراهلغمی وضلالتمی رشده ونفع وسوده وسیله قیلدی (می)
کرهی را منهج ایمان کند * کژروی را محصد احسان کند * تا نباشد هیچ محسن
بی وجا * تا نباشد هیچ خاین بی رجا) کراهلغی حق تبارك وتعالی حضرتلری منهج
ایمان ایلر کژرولکی احسانه محصد ایلر یعنی احسانه محل حصاد ایلرچوق معصیتی
کاه اولورکه هدایته وسعادته وسیله قیلرتا کم هیچ بر محسن بی وجا و بی خوف اولیه
وهیچ برخائن بی امید و بی رجا اولمیه بلکه هرعاصی رجا اوزره وهر مطیع محسن
خوف اوزره اوله و بین الخوف والرجا اول حضرته توجه قیله ﴿ مثنوی ﴾ اندرون
زهر ترياق آن خفی * کردنا کوینذ ذو اللطف الخفی) زهرك ایچنده اول خفی اولان پادشاه
تریاق ایتدی تا اکا لطف خفی صاحبی دیه حق تعالینك ایکی کونه لطفی واردر
بری لطف جلیدرکه آنك سببی ظاهر وروشن اوله و بری دخی لطف خفیدرکه
آنك سببی معلوم وظاهر اولیه بلکه قهر وغضب ظهورده کاه جك بردن لطف
ظهورده کاه انکیچون حق تبارك وتعالی حضرتلرینه ذو اللطف الخفی دیدیلرکه زهردن
تریاك بتوردی وغضب و قهردن لطف ظهوره کتوردی کاه اولورکه برمحلده
قهر وغضب ظهوره کلك مأمول اولور کوررسن که انده لطف واحسان
ظهوره کلور ولهذا قیل (بیت) الالاتحزنن اخا البلیه * فللرحمن الطاف خفیه
﴿ مثنوی ﴾ نیست مخفی درنماز آن مکرمت * درکنه خلعت نهد آن مغفرت)
اول مکرمت نمازده مخفی دکلدر اول مغفرت کناهده خلعت قور مکرمتدن
مراد لطفدر در آن مغفرت آن ذو مغفرت تقدیرنده در یعنی برکسه نمازده
وطاعتده اولسه وحق تعالی اکا لطف ومکرمت قیلسه اول نمازده اولان
مکرمت لطف خفی دکلدرکه اول لطف ومکرمتك سببی روشن وظاهردرکه حق
تعالی حضرتلری کندی یه طاعت قیلن قولنه لطف ومکرمت ایدیجیدر لطف خفی
اولدرکه اول مغفرت صاحبی کناه ومعصیت ایچره خلعت ومکرمت قور ومعصیتی
مکرمت وسعادته وسیله ایلرنته کم * ورب معصیة میمونة توصل الی السعادة)
دیمشدر واکثر توبه کار اولان بنده لرینك (اوائك یبدل الله سیئاتهم حسنات)
آیت کریمه سنك حسنجه سیئه لرنی حسنه یه تبدیل قیلمشدر ﴿ مثنوی ﴾ منکرانرا
قصد اذلال ثقات * ذل شده عز وظهور معجزات * قصد شان زانکار ذل دین بده
عین ذل عز رسولان آمده) منکرلرك قصدی اذلال ثقات اولدی ذل عز وظهور
معجزات اولمش ثقات ثقه نك جمیدر بوندن ثقاتدن مراد انبیا علیهم السلامدر
یعنی کورکه منکرلرك قصدی ثقات اولان انبیای عظامی ذلیل وحقیر ایلك اولمش
اول ذل وحقارت انلره سبب عزت وباعث ظهور معجزات اولمش اول منکرلرك

انکاردن قصدی ذل دین اولمش عین ذل رسوللرك عزی کلمشدر یعنی اول کافرلرك
انبیای عظامه انکار ایلرندن مرادلری دینی تحقیر ایدوب ذلیل وحقیر قیلمق ایدی
اما عین ذل انبیا ورسلك سبب عزتی وباعث شرف ونباهتی اولدی ﴿ مثنوی ﴾
کرنه انکار آمدی ازهر بدی * معجزه وبرهان چرا نازل شدی) اکرهر بر بددن
انکار کلمیدی معجزه وبرهان نیچون نازل اولوردی یعنی هر بر بد وقبیح اولان کسه دن
انکار کلك معجزه وبرهانك نزولنه وظهورنه سبب اولدی اکرانلردن انکار کلمیدی
بونلردن معجزه وبرهان ظهور قیلمیدی ﴿ مثنوی ﴾ خصم ومنکر تانشد مصداق
خواه * کی کند قاضی تقاضای کواه) خصم ومنکر تا مصداق خواه اولمدی قاضی
نچون تقاضای کواه ایلر یعنی برکسه یه منکر اولان وخصومت قیلان کسه قاضی
اوکنه کلمینجه وانك صدقنه بینه طلب قیلمینجه قاضی نچون اول کسه دن شاهد
استر بومقرردرکه استمز ﴿ مثنوی ﴾ معجزه همچون کواه آمد زکی * بهر صدق
مدعی در بی شکی * طعن چون می آمد ازهر ناشناخت * معجزه می داد حق و می
نواخت) معجزه تزکیه اولنمش شاهد کبی کلدی مدعینك بی شکلکنده اولان صدقندن
اوتری یعنی هر بر مدعی دعوای رسالت قیلمشدر ومعجزه انلرك صدقندن اوتری
بی شك اولملری خصوصنده شاهد زکی کبی کلمشدر هر برناشناختدن چونکم هر بر
پیغمبره طعن ایلك کلدی حق تعالی انلره معجزه ویری واوخشدی تا کم معجزه انلرك
نبوت رسالتنه شاهد اوله ودعوالرنده صادق اوله لر آنی اثبات قیله ﴿ مثنوی ﴾
مکر آن فرعون سیصد تو بده * جمله ذل او وقمع او شده * ساحران آورده حاضر نیك
و بد * تا که چرخ معجزهٔ موسی کند * تاعصارا باطل ورسوا کند * اعتبارش را
زدلها برکند) اول فرعونك مکری اوچیوز قات اولمش ایدی جمله سی آنك ذلی
وقمعی اولمش یعنی اول فرعونك جمیع مکرلری کندینك ذاتنه سبب وقلع وقمعنه باعث
کلمش ایدی ایودن وکتودن ساحرلر کتورمش اطراف وجوانبدن اول فرعون
ماکرلر وسحرده ماهرلر جمع ایتمش ایدی تا کم موسی علیه السلام حضرتلرینك
معجزه سی چرخنی قوپره وازاله قیله تا کیم عصای موسایی باطل ورسوای ایلیه آنك
اعتبارنی ورونقنی کوکللرندن قوپره واخراج ایلیه ﴿ مثنوی ﴾ عین آن مکر آیت
موسی شود * اعتبار آن عصا بالا رود) اول مکر موسانك آیتی اولور اول عصانك
اعتباری بالایه کیدر یعنی اول فرعونك ایتدکلری مکر محضا حضرت موسی
علیه السلامك صدقنه آیت وعلامت اولور اول عصانك اعتبار وشرفی هم کندیجه
بالایه کیدر ﴿ مثنوی ﴾ لشکر آرد او بکه تا حول نیل * تازند بر موسی وقومش
سبیل * ایمنی امت موسی شود * او بتحت الارض وهامون دررود) اول فرعون
وقتیله نیل حولنه دك لشکر کتوررتا کم موسی اوزره وآنك قومی اوزره سبیل اوره

آنك نيل كنارنه عسكر كتورمسنى وحضرت موسى عليه السلامك وانك قومنك يولنى اورمغه سعى واقدام قيلمسى موسى عليه السلام حضرتلرينك امتنك امينلكى اولوروانلرك امن وسلامتنه سبب اولور واول فرعون مع توابعه ارضك آلتنه وهامونك آلتنه كيدر هامون صحرايه ديرلرشـه كم حق تعالى حضرتلرى سورهٔ طه ده بونلرك حالندن حكايه ايدوب بيوررلر (ولقد اوحينا الى موسى ان اسر بعبادى فاضرب لهم طريقا فى البحر يبسا لاتخاف دركا ولاتخشى فاتبعهم فرعون بجنوده فغشيهم من اليم ماغشيهم واضل فرعون قومه وماهدى ﴿مثنوى﴾ كر بمصر اندر بدى اونامدى * وهم ازسبطى بجا زائل شدى * آمد ودرسبط افكند اوكداز * كه بدانكه امن درخوفست وراز) اول موسى مصرده اوليدى وقومنى آلوب يله كتميدى فرعون آنك اردنجه كلزدى وهم و بيم سبطيلردن چقن زائل اولوردى انلر مصرده اولدقجه فرعوندن قورقولرى زائل اولمزدى فرعون كلدى وسبطيلره كداز براقدى وانلرى انجدوب آتش ظلمله يافدى پس انلره عظيم وهم وخوف دوشدى حق تعالى حضرتلرى موسى حضرتلرينه بنم عبادمى كيجه ايله مصردن چيقاروب طشره كيت ديو وحى ايلدى حضرت موسى عليه السلام كندى قومنى جمع ايدوب كيجه ايله چيقوب كندى كاوب نيل كنارنه يتدى فرعون دخى انلرك كتدككندن خبر آلوب آردلرينه دوشوب نيل كنارنه كلدى موسى حضرتلرى الله امريله عصايى بحره اوروب انلر ايچون بحردن قورى يوللر اولوب سلامتله كچديلر فرعون دخى كندى توابعيله انلرك كچدككنى كوروب اول دريا ايچره اولان يوللره داخل اولديلر پس دريا يوللرى يوروب غرق وهلاك اولديلر وقوم موسى امن وسلامت بولديلر بونى بيلكه امن وراز خوفده دركه حق تعالى حضرتلرى ضدى برضد ايچره پنهان ايلرنته كم امنى خوف ايچره وترياقى زهر ايچره ولطفى قهر ايچره كيزلر رازدن اول واوا ولمديغى اوزره معنى بونى بيلكه امن خوفده رازدر يعنى امن خوف ايچره رازنهاندر ديمك اولور (م ى) آن بود لطف خفى كوراصمد * نار بنمايد ولى نورى بود) لطف خفى اول اولوركه آنى صمد نار كوستره ولكن بر نور اوله يعنى حق تعالى حضرتلرى لطف جلى ولطف خفى صاحبيدر لطف خفى صاحبيدر ديمك اولدر كه فى المثل صمد حضرتلرى اولا نار سوزان كوستره واول معنيده برنور اوله (م ى) نيست مخفى مزد دادن درتقى * ساحرانرا اجر بين بعداز خطا) تقاده مزد ويرمكلك لطف مخفى دكلدر بلكه لطف جليدر يعنى بركسه تقوى وطاعتده اولسه حق تعالى حضرتلرى اكا مزد ويرسه ولطف قيلسه اول لطف خفى دكلدر ساحرلره خطادنصكره اجر كور لطف خفى بودر كه حضرت موسى عليه السلام ايله مقابله قيلان ساحرلر دوكاي عمرلرنده كفر وضلالتده اولمش ايكن باخصوصكه حضرت موسى عليه السلامه كاوب مقابله ايدوب بوقدر خطا قيلمش ايكن بوخطادنصكره

برساحتنك ايچنده انلره اولان بوقدر لطف وعطايى كور كه اول اولان بوايديكه بوقدر خطادنصكره انلر قهر و بلايه مظهر اوله لر ايدى اما حق تعالى حضرتلرى انلره برمرتبه لطف ايلديكه انلر طربق الهيده بى باك دست و پالرنى فدا ايدوب (لاضير انا الى ربنا منقلبون) نعره سنى اورديلر ﴿مثنوى﴾ نيست مخفى وصل اندر پرورش * ساحرانرا وصل داداو در برش * نيست مخفى سير باپاى روا * ساحرانرا سير بين درقطع پا) پرورشده وصل مخفى دكلدر ساحرلره وصل و بردى اول خدا برشده برش ضم بايله وكسر رايله بريدن لفظندن اسم مصدردر كسمكلك معناسنه يعنى بدنك پرورشده اولان وصل مخفى دكلدر حق تعالى حضرتلرى ساحرلره انلرك اللرى واياقلرى كسلمكده وصل ويردى پاى روا ايله سير مخفى دكلدر ساحرلرك قطع پاى سيرين كور روارفتن لفظندن صفت مشبهه در كيدجى معناسنه يعنى يوريجى وكيديجى اياغله سيرايتمك مخفى دكلدر آشكاردر ساحرلرك اياقلرى كسلدكده بى دست وبى پاى سفر ايلدكلرينى كور ﴿مثنوى﴾ عارفان ذانندد دائم آمنون * كه كذر كردند از درياى خون * امنشان ازعين خوف آمديد * لاجرم باشند هردم در مزيد) عارفلراندن اوترى دائم امينلردر كه درياى خوندن كچمشلردر درياى خوندن مراد بلالر ومحنتلر وآفتلردر يعنى اللهك عارف قوللرى انكچون همیشه امين اولمشلردر وخوف وحزن ورطه لرندن قورتلمشلردر كه درياى محنت وآفتدن كذر قيلمشلردر حتى (الاان اولياء الله لاخوف عليهم ولاهم يحزنون) آيتيله مشار اليه اولان اوليانك مرتبه سنه واصل اولمشلردر انلرك امنى خوف ظاهر كلدى لاجرم هردم زياده لنكده اولور يعنى عارفلرك امنى الله تعاليدن قورقولرندن حاصل اولدى والله تعالى خائف اولنلرى امن قيلدى نته كم حديث قدسيده بيوردى (بعزتى وجلالى لا اجمع امنين ولاخوفين فى جوف عبدى ان امننى فى الدنيا اخفته فى الآخرة وان خافنى فى الدنيا امنته فى الآخرة ﴿مثنوى﴾ امن ديدى كشته درخوف خفى * خوف بين هم درامیدى اى صفى) امنى خوفده خفى اولمش كوردك هم راميد ايچره اى صفى خوف كور يعنى چونكم امنى خوف ايچره مخفى اولمش كوردك برامید ايچره خوفى دخى اى صفى مستور ومخفى اولمش كوركه حق تعالى حضرتلرى ضدى ضد ايچره نهان ايلمشدر ﴿مثنوى﴾ آن اميرازمكر برعيسى تند * عيسى اندرخانه روپنهان كند * اندر آيدتاشودا وتاجدار * خود زشه عيسى آيد تاج دار * هى مياويزيد من عيسى نيم * من اميرم برجهودان خوش پيم * زوترش بردارآويزيد كو * عيسى است ازدست ما تخليص جو) مثلا اول امير جهود مكرندن عيسى حضرتلرينك اوزرينه طوقنور عيسى حضرتلرى خانه ايچره يوزنى پنهان ايلر يعنى امن واميد ايچره خوفك پنهان اولديغنه مثال بودر كه ططانوس نام يهودى بكى مكرندن شول حيننده كه عيسى

حضرتلری براو ایچره قاچدی عیسی حضرتلرینک اردنجه کیروب آنی طوتمغه قصد
ایلدی عیسی حضرتلری اول خانه ایچره یوزنی پنهان ایتدی اول امیر عیسی حضرتلرینک
داخل اولدیغی خانه ایچره کاور تاکم اول تاجدار اوله خود عیسایه مشابه اولمقدن
دارک تاجی کاور یعنی اول جهودبکی تاجدار اولمقدن اوتری عیسی حضرتلرینی
اخذ ایتمک ایچون چونکم انک قاچدیغی خانه یه داخل اولدی عیسی حضرتلری
اختفا ایدوب حق تعالی آنی آسمانه رفع قیلدی واول جهودبکنی عیسی حضرتلرینک
شبیهندن قیلدی فی الحال غیرجهودلر هم انک اردنجه کیروب انی عیسی شکلنده
کوروب اشته عیسی بودر بونی صاب ایلمک کرک دیوب بوغازنه اورغان طاقوب
صاب ایلمکه قصد ایتدیلر اول جهودبکی ایسه فریاد ایدوب انلره چاغررایدی
بو بله دیو که هی بنی اصمک بن عیسی دکلم بن فلان امیرم جهودلر اوزره خوش
پیم و بن جهودلرک امیری ام بنی نیچون صاب ایلرسز دیوفریاد ایلردی اول جهودلر
ایسه بری برینه دیدیلر بونی زودتردار اوزره صاب ایلیک زیرا او عیسادر بو حیله
ایله بزم المزدن تخلیص استیجیدر وکند وبی بزدن بو خدعه ایله خلاص ایتمک
دیلیجیدر بعض نسخه ده تخلیص یرینه تخلیط واقع اولمشدر بو تقدیر اوزره معنی
بو عیسادر بزم دستمزدن کندیسنی بز قارشدرمق وخلط ایتمک استیجیدر دیدیلر
﴿ مثنوی ﴾ چند لشکرمی رود تا برخورد * برک اوفی کرد دو برسر خورد)
چوق لشکر بریره کیدر تاکم بریه یعنی انلرک امیدی اولدرکه اول واردقلری یردن
ثمریه ومنتفع اوله انک برک وغداسی غنیمت اولور و باشنی یرقی بونده غنیمت
معناسنه در برک آزق معناسنه در یعنی چوق لشکر اولورکه منتفع اولمق وغنیمت
المق امیدیله بریره کیدر انک کندی قوت وغداسی ومالی وارزاقی غیریلره غنیمت
اولور واول لشکر باشنی بر ﴿ مثنوی ﴾ چند بازرکان رود بر بوی سود * عید
بنداردبسوزد همچو عود * چند در عالم بود برعکس این * زهر پنداردبودان
انکبین * بس سپه بنهاده دل بر مرک خویش * روشنیها وظفر آید بپیش) نیجه
بازرکان سود رایحه سی ونفع وفائد امیدی اوزره کیدر عید صانور ولیکن عود کبی
ینار عالمده بونک عکسی اوزره هم نیجه شی اولور چوق آدم برنسنه یی زهر صانور
اول انکبین اولور چوق سپاه کندینک اولسنه کوکل قومش وهلاک اوله جغنی
بیلمش وعدو الندن خلاص اولمیه جغنه عالم اولوب اولمکی کندیسنه مقرر بلمش
بو بله ایکن روشنالکلر وظفر او که کاور یعنی انلر بو بله مأیوس اولمش
وحیاتلرندن قطع امید قیلمش ایکن حق تعالی حضرتلری برکار ایلرکه فی الحال
انلرک اوکنه نیجه روشنالکلر وظفرلر کلوب حاصل اولور (وهو الذی ینزل الغیث
من بعد ما قنطوا وینشر رحمته وهو الولی الحمید) آیت کریمه سی هم بو مضمونی
تأیید قیلور ﴿ مثنوی ﴾ ابرهه باپیل بهر ذل بیت * آمده تا افکند حی راچو

میت * تا حریم کعبه را و یران کند * جمله رازان جای سرکردان کند * تا همه
زوار کرد او تند * کعبه او را همه قبله کنند * وزعرب کینه کشد اندر کزند *
که چرا در کعبه ام آتش زنند) ابرهه ابن صباح بیت الحرامی اذل وتحقیرندن اوتری
پیل ایله مکه شهرنه کلمش تاکم حی اولنلری اولدورب میت کبی یره براغه تاکم حریم کعبه یی
ویران ایلیه جمله اهلنی اول یردن سرکردان ایلیه تاکم کعبه نک دوکلی زواری انک
اطرافنه طولنه لر انک کعبه سنی دوکلیسی قبله ایلیه وحجاج اطراف دیارده انک
یمنده بنا ایلدیکی کلیساینی واروب زیارت ایلیه لر واول ابرهه عرب قبیله سندن انلره
کزند وضرر ایلمکده کینه چکه وکعبه یی یقمغله وانلری قتل ایتمکله انلردن انتقام اله
بو بله دیو که نیچون بو عرب طائفه سی بنم کعبه مه آتش اوررلر فی الواقع عرب
قبیله سندن برنیجه کیمسه یمن دیارنه وارمشلر برروایت بودر که انک یابدیغی کنیسا
ایچره بول وتغوط ایدوب تنجیس وتلویث ایتمشلر وبرروایت دخی بودرکه اول کنیسایه
قریب بریره آتش یاقشلر روزکار اول آتشی براوتلوغه واوتلوقدن کنیسایه اولشدیروب
احراق ایلمش بونک قصه سی الم تر سوره سنک تفسیری بو قصه ایله بیله جلد اولک
اوایلنه قریب شیر حکایه سنده کرتو بیلی خصم تو از تو رمید * نک جزا طیرا ابابیلت
رسید) بیتنک شرحنده مرور ایلدی انده طلب اولنه ﴿ مثنوی ﴾ عین سعیش
عزت کعبه شده * موجب اعزاز آن بیت آمده * مکیان ازعزیکی بد صد شده *
تا قیامت عزشان ممتد شده * او وکعبه اوشده مخسوف تر * از جیست این از عنایات
قدر * ازجهاز ابرهه همچون دده * آن فقیران عرب توانکر شده * او کمان برده که
لشکرمی کشید * بهراهل بیت اوزرمی کشید) اول ابرهه نک عین سعی وتحقیری
وبینه محضا قصدی عزت کعبه اولمش اول بیت شریفک موجب اعزازی کلمش
وانک شرفنه وعلو قدرنه سبب اول مکیلرک الدن مقدم عزتی برایدی یوز اولدی
قیامته دک انلرک شرف وعزتی ممتد اولمش اول ابرهه واول ابرهه نک کعبه سی مخسوف تر
اولمش وخراب و بی رونق قالمش بو لطف خفی ندندر قضا وقدرک عنایتلرندندر که الله
تعالی بو بله عنایتلری تقدیر ایلمشدر دده کبی اولان ابرهه نک جهازندن یعنی یرتجی
حیوان کبی اولان ابرهه نک اسباب ومالندن اول عربک فقیرلری توانکر اولمش
وغنا بولمش اول ابرهه کمان ایلمشکه کعبه اوزره لشکر چکدی معنیده اهل بیتدن
اوتری اوسیم وزر چکدی یعنی ابرهه نک کمان وقیاسی بو ایدیکه کعبه اوزره عسکر چکه
وانی خراب ایدوب اهل مکه نک اسباب ومالنی غارات قیله حکمت اللهک بونک
خلافی واقع اولدی کندی خراب وهلاک اولوب انلرک اسبابنی ومالنی اهل مکه
غارت قیلدی وهر بری وافر غنیمت بولدی وغنی اولدی ﴿ مثنوی ﴾ اندرین
فسخ عزایم و ین همم * در تماشا بود دره هر قدم * خانه آمد کنج را او باز یافت *

کارش ازالطاف خدای ساز یافت) بو عزیزلر فسخنده و بو هملرده بولدیهر قدمده تماشاده ایدی یعنی اول مذکور اولان بغدادی و مردمیرانی بو عزیزلرك و هملرك فسخنده که حق تبارك وتعالی حضرتلری بندهلرینك عزایمنی وهملرنی بو کونه فسخ قیلاقده بولده کیدرکن هر قدمده تماشاده اولدی وحیران قالدی الحاصل کندی او ینه کلدی اول مصرده طلب ایلدیکنی آشکارا کندی خانهسنده بولدی انك کاری خدای تعالینك لطفندن ساز بولدی یعنی دوزن وترتیب بولوب تمام راست ومنتظم اولدی کنج حقیقتی وسر معنیی دخی طالب اولان کیمسه بوکا بکزرکه نیجه زمان آرارکن آخر کندی خانهٔ وجودنده بولورو یاری غیری یرده آرارکن عاقبت کندی خلوتخانهٔ قلبنده مشاهده قیلور

﴿ مکرر کردن برادران پند دادن بزرکین راوتاب ناوردن ﴾
﴿ اوان پندراودر رمیدن اواز ایشان شیداو بی خودر ﴾
﴿ رفتن وخودرا در بارکاه پادشاه انداختن بی دستوری ﴾
﴿ خواستن ایك ازفرط عشق ومحبت نه ازکستاخی ولاابالی ﴾

بو سرخ شریف و بیان لطیف برادرلر بزرکین اولان برادرلرینه پند و برمکلکی ونصیحت قیلمقلغی مکررا ایتملرینك واکا تکرار نصیحت قیلملرینك بیاننده در واول بیوك شهزاده دخی اول پنده طاقت کتورمیوب واول ایکی برادرندن اورککلمکی وشیدا و بیخود کیتمکلکنك حکایه سیدر و کندیسنی بردستور راستیکمز پادشاهك بارکاهنه آتمسنك واول بارکاهه وجودنی القا ایلمسنك قصه سیدر ولیکن کندیسنی بی دستور اول بارکاهه اتمسی فرط عشق ومحبتدن ایدی کستاخلقدن ولاابالیلکدن دکل یعنی کستاخ اولوب ولا ابالیلك قیلوب کندیسنی اول بارکاهه اتمدی بلکه فرط محبتدن بی اختیار اولوب بالضروری کندیسنی اول بارکاهه ایصال ایتدی ﴿ مثنوی ﴾

آن دو کفتندش که اندرجان ما * هست پاسخها چو نجم اندر سما * کرنکو بیم ان نیاید راست نرد * ور بکو بیم ان دلت آید بدرد * همچو چغزیم اندر آب از کفت الم * ورنکوییم اختناقست وسقم * کرنکو بیم آشتی رانور نیست * ور بکو بیم آن سخن دستور نیست) اول ایکی شهزاده بیوك برادرلرینه دیدیلر که بزم جانمز ایچره سماده راسخ اولان نجملر کبی پاسخلروار در اکر بز اول خبرلری و کلاملری سکا سویلیه وز نرد راست کلمز وافکار درست اولمز انك سکا سویلمسی وتقریر اولنمسی واجب ولازمدر واکر بزانی سکا سویلرسك سنك کوکلك درده کلور ومتألم اولور بزآب ایچره اولان چغز کبی سوزدن المده یز واکر سویلمز ایسك اختناق وسقم واردر یعنی صو ایچره اولان قور بغه سویلمکدن وتکلم ایلمکدن نیجه الم وانقباضده ایسه بزهم آب معنوی ایچره قالوب سوز سویلمکدن المده اولمشز اکر اول ضمیرمزده اولان

سوزی باطندن اخراج ایدوب سویلر ایسك راحت بولورز وسقامتدن خلاص اولورز واکر سویلمز ایسك بوغولورز وسقامت دردنه مبتلا اولورز نتکیم قور بغه سو یلمك وفریاد ایلمك لازم کلسه ایدن طشره چقوب سویلر وتنفس ایلر اماسو یلیوب آب ایچره کندو یی حبس ایلسه متألم اولور واضطرابده قالور اکر بزجان ودلمزده مضمر اولان اول سوزلری سکا سویلمز ایسك سنکا اولان صلحه واخوته وخلته نور ورونق اولمز واکر اول سوزی سویلر ایسك دستور بو قدر بوایکی حالك اورتاسنده قالمشز دیدیلر ﴿ مثنوی ﴾ درزمان برخاست کای خویشان وداع * انما الدنیا ومافیها متاع) فی الحال اول بیوك شهزاده یرندن قالقدی بویله دیو که ای اقربا وای اخوان صفاسزه وداع اولسون زیرا تحقیقا دنیادخی مافیها برمتاعدر بن اکا فریفته اولوب بومقامده قالمزم نتکیم حق تعالی سورهٔ نساده (قل متاع الدنیا قلیل والاخرة خیر لمن اتقی) بیوردی یعنی دی یا محمد بونلره سنکه متاع دنیا قلیلدر واخرت خیراودر اتقا ایدن کیمسه ایچون دیمك اولور ﴿ مثنوی ﴾

پس برون جست اوچو تیری ازکمان * که مجال کفت کم بودان زمان * اندر امد مست پیش شاه چین * زود مستانه بوسید اوزمین) پس اول عاشق دلداده کماندن براوق صچرار کبی فی الحال انلرك میانندن طشره صچرادی که اول زمان کفت وکو مجالی اولمدی ودرونلرنده اولان سوزلری هر بریسی اکاسویلمکه فرصت بولمدی اول عاشق شیدا مستانه شاه چینك اوکنه کلدی فوری مستانه اوزمینی اوپدی وشاهه تعظیم وخدمت ایدوب طوردی بوندن مراد ابتدای سلوکده شول جذبه یه دوشن عاشق دیوانه اولور که چین حقیقت شاهی اولان برکامل ومکملك بکر معناسنه ومخدرهٔ روحانیه سنه عاشق اولوب مستانه دست بوس قیلوب کندیسنی انك حذمته القا ایلر ﴿ مثنوی ﴾ شاه را مکشوف یك یك حالشان * اول وآخر غم وزلزالشان) انلرك حالی شاهه بر بر مکشوف اولی وآخری وانلرك غمی وزلزالی مشهود ایدی شاهدن مراد معدن علم لدنی اولان چین حقیقتك شاهی وعالم ولایت وکرامتك شهنشاهی اولور که طریقنده اولان سالکلرك وعاشقلرك احوالی اکا مکشوف ومعلومدر نتکیم اول شاهه انلرك حالی ومافی البالی وهر برینك اولی وآخری وغمی واضطرابی معلوم ومکشوف ایدی انلرینه عاشقدر ومعشوقه واصل اوله جق بونلردن کیم وواصل اولمیه جق کیمدر هب بیلوردی ﴿ مثنوی ﴾ میش مشغولست درمرعای خویش * لیك چوبان واقفست ازحال میش) مثلا قیون کندی مرعاسنده اوتلمنه مشغولدر ولیکن چوبان قیونك حالندن واقفدر هرمریدو مستفید اولان طالب قیون کبیدر وداعی الی الله اولان مرشد راعی کبیدر راعی قیونك حالندن نیجه خبردار ایسه داعی الی الله اولان مربی ومرشد دخی کندی تحت یدنده اولان مریدلرك

وطـالبلرك حالنه او بله واقفدر ❊ مثنوى ❊ كلنكم راع بداند ازرمه * كه علف
خوارست وكه در ملحمه) كلكم راع حديث شريفنـك مفهومى اوزره سزدن
راعى اولان رمه دن بيلور علف خوار كيمدر وملحمه كيمدر يعنى حضرت نبى عليه السلام
كلكم راع بيوردى اى بنى آدم سزدن راعى وداعى اولان كامل ومكمل بو جماعتدن
علف يجى كيمدر وجنك وجدالده اولان كيمدر بيلور نفسيله محاربه قيلنى وكفارله مقاتله
قيلنى وغيرناسله مجادله قيلنى وحظ نفسه مشغول اولوب علف خوار اولنى هم مشاهده
ومعـاينه قيلور ❊ مثنوى ❊ كرچه در صورت ازان صف دور بود * ليـك
چون دف در ميان سـور بود * واقف ازسوز ولهيب آن وفود * مصلحت آن بد كه
خشـك آورده بود * درميان جانشـان بود آن سمى * ليك قاصد كرده خودرا
اعجمى * اكرچه) اول شـاه عالى صورتده اول صفدن دور وظاهرده انلرميانده
مهجور ايدى ليكن دف كبى سورميانده ايدى يعنى دوكون اورتاسـنده دف
نيجه حاضرايسـه انلرميانده دخى اول شـاه ولايت اويله حاضر ايدى اول وفودك
سـوز ولهيبنه واقف اما مصلحت اول ايديكه خشـك كنورمش ايدى وفود وفدك
جمعيدر وفد جماعته ديرلر خشـك آورده بود ديمك سـكون كتورمش و بى قيل وقال
اولمق مرتبه سـنه كنديسـنى يتورمش ايدى ديمك اولور و بو محلده اول شـاهدن
مراد شول معاينه ومكاشفه صاحبى اولان صاحب ولايت وشـاه حقيقت اولور كه
جماعت سالكينك احوالنه واقف اولور ومعنى عالمنده سرا انلرله بيله اولور انلرك كارنى
وكردارنى وضمايرنى واسرارنى مشـاهده قيلور وتوضيح معنى بويله ديمك اولور كه
اول جماعتك اول شاه ولايت چين سـوزندن وشـعله سندن واقف ايدى ليكن انلره
كندى بيلديكنى وانلرله هر مقامده بيله اولديغنى كشـف ايلمدى بلكه مصلحت وقت
سـكوت قيلق وخشـك كتورمك ايدى خشـك كتورمك تجاهل وتغافل قيلق
وانلرى بيلمزلنوب ساكت اولمقدر اما اول سمى اوعالى شـاه انلرك جانلك اورتاسـنده
ايديكه شيخ كاملك روحى برشير كبى ومريدلرك انديشـه وضميرى بيشـه كبى در شير
بيشه ده نيجه سيرايلرسـه شيخ كاملك روحى دخى كوكلده وانديشه ده اويله سـيرايلر
نتكيم بونك تحقيق مواضـع كثيره ده مرور ايلدى جمله دن بو دفترده ابو الحسن
خرقانى قدس سره حكايه سـنده و بشنجى دفترده شيخ محمد سررزى قدس سره
حكايه سنده مرور ايلدى پس بو شـاه ولايت چين دخى انلرله باطنـا بيله اولمش
وجـمله انلرك احوالنى بيلمش ايدى لكن قصدله كنديسـنى اعمى ايتمش وتغـافل
وتجـاهل سمتنه كتمش ايديكه اهل كشفه تجاهل ايلك سـيرت وطريقت اولمشدر
❊ مثنوى ❊ صـورت آتش بود پايان ديك * معنى آتش بود درجان ديك
صورتش بيرون و معنيش اندرون * معنى معشـوق جان در رك چوخون) مثلا

آتشـك صورتى ديكك صورتينك پايانى اولور آتشـك معناسى ديكك جاننده
و باطننده اولور اول آتشـك صورتى چولمكدن طشره انك معناسى چولمكك
ايچنده جان معشوقنك معناسى هم طمرده خون كبيدر بونده جان معشـوقندن
مراد مكاشفه صـاحبى اولان ولى كامل اولور وآتش هـم اكا حال اولور
وتوضيح معنى بويله ديمك اولور كه جان معشـوقى اولان شاه ولايت اكر صورتى
خارجده اولسه انك سر و معناسى باطنده سرايلر نتكيم آتشك صورتى چولمكك
ديبنده اولور انك معناسى وحرارتى چولمكك درونده اولور وانك ايچنده اولنه
تأثير قيلور اكرچه صورتى طشره ده در لكن انك سر ومعناسى چولمكك ايچنده در
كذلك جان معشوق اولان ولى كامل وشيخ واصلك سر ومعناسى عروق واطمارده
قان كبى سـيرايلر ودرون دلده اولان احواله مطلع اولور (ولهذا قيل انهم
جواسيس القلوب يدخلون فى قلوبكم ويطلعون على اسراركم فاذا جالستموهم
فجالسوهم بالصدق ❊ مثنوى ❊ شـاهزاده پيش شه زانوزده * آن معرف
شارح خاش شده * كرچه شد عارف بداز كل پيش پيش * ليك ميكردى معرف
كار خويش) الحـاصل اول شهزاده شـاهك اوكنده زانو اورمش يعنى ديز
چوكوب شاه چينك حضورنده ادبله اوتورمش اول معرف انك شارح حالى اولمش
وانك حسن حالنه هر برى شهادت قيلمش اكرچه كل حالدن زياده ايلرو عارف
ايدى ليكن معرف هم كندى حالنى وكارنى وخدمتنى ايلدى وكنديه لازم سوزلرى
انك حقنده اول زمان سـويلدى معرف انلردر كه اكثر پادشـاهلر مراتب ناسى
بيلوز وانلرك مقدارنه عالم اولور بر كيمسـه يى كندى يانلرينه نصب ايدرلر فقچن
علماء دن وامرادن برنيجه كروه كلسـه لر واول شاهه ملاقى اولسـه لر اول معرف
پادشاهه انلرى تعريف ايلر و بويله ديوسو يلركه پادشـاهم بو فلان عالمدر و بو
فلان منصبده در اغنياهم برر معرف ايدينورلر كه كنديلره مراجعت قيلان كيمسـه لرى
اول معرف انلرى تعريف ايلر ❊ مثنوى ❊ دردرون يك ذره نور عارفى * به بوداز
صـد معرف اى صفى * كوش رارهن معرف داشـتن * آيت محجوبيسـت
وحرز وظن) درونده بر ذره عارفلك نورى صد معرفدن اى صفى يك اولور قولغى
معرفه رهن طوتملق محجوبلق وتخمين وتقدير وظن علامتيدر حزر حانك فتحه سى
وزاء معجمه نك سـكونيله تقدير وتخمين ايتمكه ديرلر يعـنى بر كيمسـه نك درونده بر ذره
عارفلك نورى اولوب اول نور رايله خلقه ناظر اولمق وانلرك احوالنه اول نور واسطه سيله
وقوف وشـعور بولمـق اى صفى يوز معرفك تعريفندن اولى و بهتردر زيرا قولغى
مجرد معرفه رهن طوتمق وموقوف ايتمـك هنوزدخى محجوبلقدر وظن وتخمين
ايله ايسـه انسانه بيلك احتمالى يوقدرز يرا معرف انجق بر كيمسـه نك ظاهرده اولان

منصبنی ومرتبه سنی وحسب ونسبنی و بین الناس نه صفتله مشهور اولدی ایسه
انی تعریف ایلرو باطنه مطلع اولمز ﴿ مثنوی ﴾ آنکه اورا چشم دل شد دیده بان *
دید خواهد چشم او عین العیان * با تواتر نیست قانع جان او * بل ز چشم دل
رسد ایقان او) اول کیمسه که کوکل کوزی اکا دیده بان اولدی انك چشمی عین
العیانی کورر یسردر یعنی هر شول کیمسه یه بصر بصیرت دیده بان اولدی انك کوزی
حقیقت عیانی معاینه قیلیسردر انك جانی تواتره قانع دکلدر تواترالّلی والتمش
صادق کیمسه نك بری بری اردنجه برخصوصده خبرو رمه‌لر یدر تنکیم بعض
خبراولورکه تواترایله ثابت اولور نص مرتبه سنی بولور اما صاحب بصیرت اولان
وچشم جانی عین العیانی کورن عارفك جانی تواتره قانع دکلدر بلکه انك ایقانی
کوکل کوزندن ایریشورو اول کمال یقینی وتحقیق بصر بصیرتله مشاهده قیلمقدن
بولور ﴿ مثنوی ﴾ پس معرف پیش شاه منتجب * در بیان حال او بکشود اب
* کفت شاها صید احسان توست * پادشاهی کن که بی بیرون شوست * دست در
فتراك این دولت زدست * بر سر سرمست او بر مال دست) پس شاه منتجبك اوکنده
یعنی مقبول و برکزیده اولان پادشاه حضورنده معرف اول شهزاده نك حالنی بیان
ایلمکده لب اچدی وانك احوال پرملالن شرح ایتمکه شروع ایتدی دیدیکه
ای پادشاه بو شهزاده سنك احسانك صیدیدر پادشاهلك ایله که بو شهزاده
بیرون شوسزدر یعنی طشره اولمقلغه لایق دکلدر وانك سنك کمند احسانکدن خلاص
اولمغه ونجات بولمغه مجالی یوقدر اول بو دولتك فتراکنه ال اور مشدر انك سرسر
مستی اوزره ال سور سرسرمستی اوزره ال سور دیمك اکا مرحمت وشفقت ایله
دیمکدن کنایت اولور و بو شول طالب عالدنی اولان ومخدرهٔ معنایه عاشق کلان
سالکك صورت حالی اولور که برشاه ولایت اولان کاملك حضور شریفنه کله
وانك خلوتخانهٔ سرای درونده اولان بکر معنایه عاشق اوله ومعرف انك حالنی
اول کامله تعریف قیله واول کامل اول وآخر هر نه ایسه انك حالنه عالم اوله ولیکن
تجاهل وتغافل ایدوب معرفه فواق طوته تنکیم بو شاه کامل معرفه برای رو پوش قواق
طوتدی ﴿ مثنوی ﴾ کفت شه هر منصبی وملکتی * کالتماسش هست
با بداین فتی * بیست چندان ملك کوشدزان بری * بخشمش اینجا وما خود
بر سری) پادشاه ایتدی هر برمنصب وهر برملکت که انك التماسی واردر بو فتی
بندن بوله یکرمی اولقدر ملك که اول فتی اول ملکدن بری اولدی وانی ترك ایدوب
بو جانبه کلدی اکا بغشلیم بز خود ترك ایلدیکی املاکدن اکابرفضله یزدیدی بوندن
مراد خلیفهٔ الهی اولان مرشد کاملك وشیخ واصلك کندی جانبنه کلان برسالکی
امتحان ایدوب انك حالنی تعریف ایدنلره بو کونه جواب و یرمسی اولور والله اذنیله

خلیفهٔ الهی اولان انبیا علیهم السلام واولیای عظام برطالبه استدیکندن زیاده
صوری ومعنوی منصب وملکت و یرمکه قادر اولورلر ﴿ مثنوی ﴾ کفت
تا شاغیت دروی عشق کاشت * جز هوای تو هوایی کی کذاشت * بندکیٔ تش
چنان درخورد شد * که شهی اندر دل او سرد شد * شاهی وشهزادکی در باختست *
از پی تو در غریبی شاختست) معرف پادشاهه ایتدی پادشاهم تا سنك شاهلغك
انك وجودنده تخم عشق اکدی سنك هواکدن غیری برغیری هوایی قچن قودی
یعنی سنك هواکدن غیری اصلا برغیری هوایی انك وجودنده قومدی سنك
بنده لکك اکا انجلین لایق اولدی ومقبول کلدی که پادشاهلق انك قلبی ایچره
سرد اولدی وانك دولتنه وسلطنتنه رغبتی قالمدی شاهلغی وشهزاده لکی
او بتامشدر سندن اوتری غریبلکه دوزلمش وغربتی اختیار قیلمشدر ﴿ مثنوی ﴾
صو فیست انداخت خرقت وجددر * کی رود او بر سر خرقهٔ دکر * میل سوی
خرقهٔ داده وندم * آنچنان باشد که من مغبون شدم * باز ده آن خرقه این سوای
قرین * که نمی ارزیدان یعنی بدین) اول صوفیدر خرقه یی وجد ایچره اتدی
اول برکره غیری خرقه جانبنه نچین کیدر طریقت صوفیه بونك اوزرینه در که
نچین برصوفی وجده کلسه وجد حالنده خرقه سنی القا ایلسه من بعد اول خرقه
طرفنه مائل اولمز زیراداد اولان خرقه نك جانبنه میل وندم ایتمك انجلین
اولور بن مغبون اولدم یعنی وجد حالنده خرقه یی القا ایلدکدنصکره کیرو اکا میل
ایتمك وانی و یردیکنه نادم اولمق بن مغبون اولدم وضرر قیلدم دیمك کبی اولور
وکان بویله دیمك اولور که ای قرین ومصاحب اولان اول خرقه یی بو جانبه
کیرو و یرمکه اول وجد وذوق دکدی یعنی بو خرقه یه و بو خرقه بنم قیمتده اول
وجد وحالدن بهتردر دیمك اولور وحین وجدده خرقه القا ایلمسنك اصلی درویشان
ایچنده مطر بلره برشیٔ القا ایلمکدر پس بو مال وملك صوری هم خرقه کبیدر وجد
الهی ومحبت ربانی حاصل اولدقدنصکره برکیمسه انی القا ایتسه ودونوب ینه اول
طرفه میل ومحبت ایتسه حین وجدده خرقه یی اندقدنصکره ینه اکا میل ومحبت ایتمك کبی
اولور ﴿ مثنوی ﴾ دور از عاشق که این فکر آیدش * ور بیاید خاك بر سر بایدش *
عشق ارزد صد چو خرقهٔ کالبد * که حیاتی دارد و حس وخرد * خاصه خرقهٔ
ملك دنیا کابترست * پنج دانك مستیش درد سرست) عاشقدن دور که اکا
بو فکر کله واکا اکر بو فکر کلورسه طپراق انك باشنه کرك عشق یوز کالبد خرقه سی
دکر که برحیات وحس وخرد طوتر یعنی عشق شول مرتبه عالیشاندر دنیا
خرقه سیکه ابتر ودونتردر انك بش دانك اولان مستلکی دردسردر بش دانك
دیملری اکرچه قلندن عبارتدر لیکن حواس خمسه نك هر بردن حاصل اولان

مستلكاردرد سردر وصداعدن خالى دكلدر ❊ مثنوى ❊ ملك دنيا تن پرستانرا
احلال * ماغلام ملك عشق بى زوال) ملك دنيا تن پرستلره حلالدر بز بى زوال
اولان عشق ملكنك غلامى يز بز كه زمرهٔ عشاقز بى زوال اولان ملك عشقك
غلامى بز دنيا ملكى بزه حرامدر وتن پرست اولنلره حلالدر (كما قال عليه الصلوة
والسلام الدنيا حرام على اهل الاخرة والاخرة حرام على اهل الدنيا وهما حرامان على
اهل الله ❊ مثنوى ❊ عامل عشقست معزولش مكين * جز بعشق خويش
مشغولش مكن * منصبى كانم زروى تحجبست * عين معزوليست ونامش منصبست)
پادشاهم عامل عشقيدر انى عشق مرتبه سندن معزول ايله انى كندى عشقكدن
غيرى يه مشغول ايله بر منصب كه اول بنى سنك رويكدن محجبدر وسنك جمال
شريفكى كورمكه مانع وحجاب اوله انك نامى منصبدر اما فى الحقيقه عين معزولدر
❊ مثنوى ❊ موجب تاخير اينجا آمدن * فقد استعداد بود وضعف تن * بى
زاستعداد در كانى روى * بر يكى حبه نكردى محتوى * همچو عنينى كه بكرى راخرد
* كرچه سيمين بر بود كى برخورد) بورايه كلمكلكه موجب تأخير فقد استعداد
وضعف تن ايدى بو بيت سؤال مقدره جواب اولوركان معرف دير كه اكر سز دير
سكز كه چونكم بو عاشق صادقدر بوآنه دك بودركاهه كلمكه موجب تأخيرندر
جواب ويدوب دير كه بودركاهه كلمكلكه آنك تأخيرنه موجب وباعث اول ايديكه
انك تنى ضعيف ايدى واستعدادى دخى يوق ايدى استعدادسز اكر فى المثل بر معدنه
كيده سن بر حبه يه محتوى اوله مز سن يعنى استعدادسز بردانه يى جمع قيله مز واكا مالك
اوله مزسن مثلا شول بر عنين كبى كه بكرى الور اكرچه اول بكر سيمين بر اوله اول
عنين اندن فخن بر يعنى بولوج اولان كسه بر كوزل سيم برقزى تحت نكاحنه
السه طونلم كه اول دلبر سيمبر اولمش اول عنين اندن منتفع اولمز وحظ المز كذلك
استعداد وقابليتى اولمين كيمسه بر معنوى محبوبى وروحانى دلبرى خريدار اولسه
اندن منتفع اولمز و بهره بولمز ❊ مثنوى ❊ چون چراغى بى ززيت و بى
فتيل * نه كثيرستش زشمع ونى قليل * در كلستان اندر آيد اخشمى * كى شود
مغزش زريحان خرمى * همچو خوبى دلبرى مهمان غر * بانك چنك و بربطى در
پيش كر * همچو مرغ خاك كايد در بحار * زانچه يابد جز هلاك وجز خسار
همچو بى كندم شده در آسيا * جز سپيدى ريش موتبود عطا) استعدادسز
اولان كيمسه شول زيتسز وفتيلسز اولان بر چراغ كبيدر كه نه شمعدن كثير اكا نه
قليل واردر يعنى اكا شمعدن وشعله دن قليل وكثير برنسنه اولمز مثال اخر بر اخشم
كلستان ايچره كلورانك مغزى ريحاندن فخن خرم اولور اخشم دماغى فاسد اولان
ورايحه المين كيمسه يه ديرلر فخن قوت شامه سنده خلل اولان ودماغى رايحه المين كيمسه

كلستان ايچره كلسه الك يني سى كل وريحاندن رايحه المز وخرم اولمز كذلك
استعدادى اولمين كيمسه هم بر كلستان معنويتك صحبتنه داخل اولسه انك اغ قلبنده
اولان ريحان روحانيدن اول كيمسه هم حظ المز وخرم اولمز مثلا بر خوب دلبر مهمان
غر چنك صداسى و بربط صداسى صاغر اوكنده غر قحبه عورته وحيز اوغلانه
دخى ديرلر بونده ثانى مراد اولور يعنى بر حيز اوغلانك بر خوب ودلبر ومحبوب
مهمانى اولسه اول حيز اول خوبدن نيجه حظ المز ايسه ودخى بر اصم اولان
كيمسه نك اوكنده چنك و بربط چالنسه او صاغر اولان
كيمسه انلردن نيجه محظوظ اولمز ولذت بولمز ايسه بى استعداد اولان
كسه هم بر محبوب معنوى ودلبر روحانيدن اويله حظ المز و انك آواز جانفزاسندن
اصم اولان كبى لذت بولمز ومستفيد اولمز شول بر مرغ خاكى كبى كه بحاره كلسه اندن
هلاك وخساردن غيرى نه بولور يعنى طپراق قوشى دريايه كلسه هلاك وخساردن
غيرى نسنه بولمز انچونكه مرغ خاكينك دريايه استعداد وقابليتى يوقدر كذلك
بى استعداد اولان كمسه دكرمنه بغدايسز كتمش كبيدر ريش وموينك
سپيدلكدن غيرى اكا عطا اولمز فى الواقع بودنيا آسيابنه كندم استعدادى اوليوب
كلان و بونده قابليت تحصيل قيلمين كسه يه انحق عطا صاج وصقال اغرتمسى
اولور و بو آسياب كردوندن اول صاج وصقال اغرتمسندن غيرى برنسنه منتفع
اولمز و بر حظ ونصيب الهمز ❊ مثنوى ❊ آسياى چرخ بر بى كندمان * موسپيدى
بخشد وضعف ميان * ليك بابا كندمان اين آسيا * ملك بخش آيد دهد كاروكيا)
چرخ اسيابى بى كندملر اوزره موسپيدلك وضعف ميان وير يعنى دكرمنه بغدايسز
كيدن كسه دكرمن ايچره اوندن صقالن اغردوب بى بهر اندن طشره كلديكى كبى
بو آسياب چرخه دخى بى كندم استعداد كلان كسه لره بو چرخ دكرمنى صاج
وصقال اغرمسى كبيدر وقوجالدوب ضعف ميان ويروب بلن بوكر ولكن يا كندم
اولنلره واستعداد وقابليتله بو فلك دكرمنه كلنلره ملك بخش كلور وكار وكيار
وير يعنى استعدادى قدر ملك بخش ايلر وايش وكوج وير ❊ مثنوى ❊
اول استعداد جنت بايدت * تاز جنت زندكانى زايدت * طفل نوزاز شراب
وازكباب * چه حلاوت وزقصور وازقباب) اولا جنته استعداد كرك تاكم
جنتدن سكا زندكانلك طوغه جنته استعداد اعمال صالحه وافعال مرضيه ايله
حاصل اولور جنت دار طيبين در پاك وطيب اولميلر اندن كيرو قالور پس لازم
اولور كه بودنياده توبه وانابتله پاك و طيب اوله سن وعلم وعمل ايله اكا تحصيل
استعداد قيله سن تاجنتدن سكا حيات طيبه طوغه وجان وجنانكه زندكانيلك
كله طفل نو شراب وكبابدن وقصور وقبابدن نه حلاوت يعنى شراب وكبابدن
وقصور وقبابدن يكى طوغمش اوغلنجغه حلاوت ولذت اولمز كه انك بونلردن
حظ المغه وحلاوت بولمغه استعدادى يوقدر كذلك استعدادى اولمين كسه لرهم

جنتك شراب و كبابندن وقصور و قبابندن حظالمغه ولذت بولمغه قادر اولمز
﴿ مثنوی ﴾ حداندزداین مثل كم جو سخن * تو برو تحصیل استعداد كن * بهر استعداد
تا اكنون نشت * شوق ازحدرفت وآن نامدبدست) بومثل حد طوتمز یعنی
بو كونه امثال نهایت قبول ایتمزبندن بوخصوصده سوزاستمه سن یوری تحصیل
استعداد ایله كه استعدادسز بر كامل ومكمل صاحب دوانه واهل ولایته واصل
اولان وانكاه صحبت قیلاناندن بهره بولمز ومستفید اولمز معرف شاهه ایتدی
پادشاهم پس بوشهزاده هم حضورشر یفكه كلمكه استعداد حاصل قیلمقدن
اوزری شدیه دك اوتوردی آخرشوق وعشق حددن كندی واشتیاق تحمل
مرتبه سندن تجاوزایتدی واول استعداداله كلمدی وحضور شریفكه قابلیت حاصل
اولمدی ﴿ مثنوی ﴾ كفت استعداد هم ازشه رسد * بی زجانز كی مستعد
كرددجسد * لطفهای شه غمش رادر نوشت * شدكه صیدشه كند اوصید كشت)
پادشاهه ایتدی استعداد هم شاهدن ایرشور جانسز جسد نچون مستعد اولور
كفتك فاعلی شهزاده اولور شهزاده معرفه ایتدی استعدادهم شاهدن ایریشور
زیراشاه جان كیدر واكا عاشق اولان جسد كیدر جانسز جسد استعداد
بولمدیغی كبی عاشق دخی بی معشوق استعداد بولمز وقابلیت حاصل قیلمز پس
اول پادشاهك لطفلری انك غمنی دوردی وطی ایلدی اول شهزاده كندیكه اول
پادشاهی صیدایلیه اكا صیداولدی وانی شكار ایلك استرایكن كندی اكاشكاراولدی
﴿ مثنوی ﴾ هركه در اشكارچون توصیدشد * صیدرانا كرده قیداوقیدشد
* هركه جو یای امیری شدیقین * پیش ازان اودراسیری شدرهین) هرشول كیمسه كه
آشكارده سنك كبی صیداولدی صیدقید ایتمش ایكن اوقید اولدی یعنی هرشول
كمسه كه سنك كبی شكاره صید اولدی هنوز دخی كندی صیدنی مقید قیلمش
وشكارنی المش ایكن اول آواندی ومقیداولدی هرشول كمسه كه امیرلك طالبی
اولدی بی شك اندن اول اسیرلكه رهین اولدی یعنی ریاست وامارت طالبی اولان
كمسه یقین بودركه اندن مقدم اسیرلكه مرهون اولدی واول مرتبه یی
اله كتورمزدن اول نیجه زمان خدمتلر وعبودیتلر قیلدی ﴿ مثنوی ﴾
عكس میدان نقش دیباجهٔ جهان * نام هر بندهٔ جهان خواجهٔ جهان) دیباجهٔ
جهانك نقشنی عكس بیل هر بندهٔ جهانك نامی خواجهٔ جهاندر یعنی دیباجهٔ
جهانك نقشنی سن معكوس بیل كور كه هرجهان بنده سنك نامی خواجهٔ جهاندر
وهر جهان خواجه سنك نامی فقیر واسیردر ﴿ مثنوی ﴾ ای تن كژ فكرت
معكوس رو * صدهزار آزادرا كرده كرو * مدتی بگذاراین حیلت پزی * چند دم پیش
ازاجل آزادزی * وردر ازادبت چون خرراه نیست * همچو دلوت سیر جز در چاه

نیست) ای معكوس رواولان كژفكرت تن صدهزار آزادی كروایتمش تن یعنی
ای فكر واندیشه سی اكری اولان وعكسنه كیدن بدن ونیجه بیك آزاده اولان
كمسه لری كندی یه مرهون ومقید قیلش تن برمدت بوحیلت پزلكی ترك ایله نیجه
دم اجلدن اول ازاد دیرل یعنی صدهزار آزاده یی كندیسنه مرهون ومقید قیلان
كژفكرت اولان بدن بوحیله وخدعه ایلمكی برمدت ترك ایلیوب اولمزدن اول برزمان
دخی ازاده لكه زند كانلك ایله واكرازاده لكه سكا خر كبی یول یوق ایسه دلو كبی
سكا چاهدن غیری سیر یوقدر یعنی اكرسن همیشه خر كبی باركش اولوب اثقال
عالمی مركب كبی چكمكدن خالی اولمز وازاده لك بولمز ایسك دلو كبی قویو یه اشغی
سیرایلمكدن غیری سیراولمز كتدكچه همان اسفل سافلینه كیدنلردن وچاه طبیعتك
دبنه دك سیرایدنلردن اولورسن ﴿ مثنوی ﴾ مدتی روزك جان من بكو *
روحریفی دیكری جزمن بجو * نوبت من شدمرا ازاد كن * دیكری راغیرمن
داماد كن * ای تن در كارترك من بكو * عمرمن بردی كسی دیكر بجو) ای بدن
برمدت یوری بنم جانمك تركن سویله و برزمان بنی ترك ایله یوری بر دیكر حریف
بندن غیری طلب ایله بنم نو بتم تمام اولدی بنی ازادایله برآخر كمسه یی بندن غیری
دامادایله یعنی بندن غیری كندیكه براو بناش بول و برآخر حریف ومصاحب
اله كتوروب انی كندیكه اسیرایله و بنی ازاد قیل ای كاروكسبده اولان تن بنم
تركمی سویله وای دار وكیره اشتغال ایلین بدن بندن فراغت ایله بنم عمرمی
ایلندك وكندیكه هوادار ایتمكله ضایع ایتدك یوری برغیری كمسه یی دخی طلب
ایله وانی دخی كندی صندوق مكریكه قویوب نیجه مدت حبس قیل شول جوحینك
عورتی كبی كه برنیجه حریفن ترك ایدوب برقاضی صید ایلدی وانی كتوروب
برصندوق ایچره كیرادیكه بوحكایه دن انلرك احوالی معلوم اولور وزندن
وجوحیدن وصندوقدن مرادهم نه ایدیكی عن قریب ظهوره كلور

﴿ مفتون شدن قاضی برزن جوحی ودر صندوق ماندن ونایب ﴾
﴿ قاضی صندوق راخریدن بازسال دوم امدن زن جوحی برامید ﴾
﴿ بازی پار ینه وكفتن قاضی كه مرا ازاد كن و كسی دیكررا بجو ﴾

بو سرخ شریف قاضینك برجوحینك عورتنه مفتون اولمسی واول قاضینك
صندوقده قالمسی وقاضینك نایبی اول صندوقی سرپوشیده المسی كیروزن جوحینك
ایكنجی سنه ده كچن سنه ده ایدیكی بازی ومكرك امیدی اوزره قاضینك اوكنه
كلمسی وقاضینك آكا بنی ازاد ایله و یوری بر غیری كمسه یی طلب ایله دیمسنك
بیاننده در ﴿ مثنوی ﴾ جوحی هرسالی زدرویشی بفن * رو بزن كردی كه
ای دلخواه زن * چون سلاحت هست روصیدی بكیر * تابدوشانیم ازصید

توشیر * قوس ابرو تیر غمزه دام کید * بهر چه دادت خدا از بهر صید * رو بی
مرغ شکرفی دام نه * دانه بنمایك در خوردش مده * کام بنماو کن اورا تلخ کام *
کی خورد دانه چوشد در حبس دام) جوحی هر بر یاده در و ایشلکدن اوتری
فتله جوحی مکار وحیله کار اولان کمسه یه دیرلر یعنی بر مکار وحیله کار کمسه
فقر واحتیاجدن اوتری هر بر یاده فن وحیله ایله یوزنی کندی عورتنه ایلردی
وتوجه ایدوب اکا بویله دیو سویلردی که ای دلخواه زن وای کوکل مطلوبی
اولان سیم تن چونکم سلاحك وآلات واسبابك واردر بوری بر صید طوت
و بر انتفاع حاصل اوله جق کمسه یی شکار ایت تاکم سنك صید کدن بر سود صاغه‌وز
والدیغك شکاردن منتفع اوله وزوجاب منافع قیله و زابر قوسنی وغمزه تیرنی
وکید ومکر دامنی خدای تعالی نیجون و یردی صید ایلمکدن اوتری پس سن
بو تیر غمزه که وکمان ابروکه ودام مکر وکیدکه بر ابو قوشی صید ایله بوری براواو
وعالی قوشدن اوتری دام قور امادانه یی کوستر لکن اکا دانه یی یمکلکه و یرمه
اکا دانه یی لایق و یرمه دیمك هم وجه در ومقصود اکا کندیکی بر شکار کوستر
تا اول سکا میل ایلسون ولیکن کندیکی اکا یدرمه دیمك اولور بلکه کام کوستر
وانی تلخکام ایله یعنی کندیکی اکا حاصل اولمش مراد کوستروانك دماغنی تلخ
ایله دانه یی برقوش نجه یر دامك حبسنده اوله بلکه اول دامه دوشن قوش
دانه یمکدن بیزار اولوب کندینك خلاصی فکرنده اولور کذلك سن هم قوش شکار
ایلیوب خانه یه کتوره بیاور ایسه‌ك اول قوش بو دامه کر فتار اولد قد نصکره
سندن حظ الغه وتمتع قیلمغه قادر اوله مز بلکه کندینك خلاصنه مشغول
اولور دیدی جوحیدن مراد بونده شیطان وشیطانك دوستی وباری اولان انسان
اولور که نسا شیطانك وشیطان وایسی اولان انسانك فخی کبیدر کما قال علیه الصلوة
والسلام (اتقو الدنیا واتقو النساء فان ابلیس طلاع رصاد وماهو بشی من فخوخه
باوثق لصیده فی الاتقیاء من النساء رواه صاحب الفردوس عن معاذ ﴿ مثنوی ﴾
شدزن اونزد قاضی درکاه * که مرا افغان زشوی ده دله * قصه کوته کن که
قاضی شد شکار * ازمقال وازجمال آن نکار * کفت اندر محکمه ست این غلغله *
می نتانم فهم کردن این کله * کر بخلوت ابی ای سروسهی * از ستمکاری
شوشرحم دهی) القصه اول جوحینك عورتی قاضینك فتنه کاه و شکایت
ایلمکده کندی بوبله دبو که بکاده دله اولان وهر جایاق قیلان شوهمدن افغان
یعنی قاضینك فتنه کندی وکندی ارندن اکا شکایت ایتدی ودیدیکه بنم اون
کوکللو اولان ارمدن داد وفغان که انك بنله معاشرتی بو قدر بلمکه نیجه کسه‌لره
کوکل و یرمش وقلبنی بندن الوب غیر یلره توزیع وتقسیم قیلمشدر دیدی الحاصل

اکرچه ظاهرا بنم ارم واردر ولیکن اول بنله دکلدر و بکا میلی بو قدر دیمکی ایهام
ایلدی قاضی انك مرادنی بیلدی وفهم قیلدی امدی قصه یی کوتاه ایله که اول
نکارك جمالندن ومقالندن اوتری قاضی شکار اولدی یعنی قاضی انك شیرین
مقالنی ایشدوب ودلپذیر اولان جمالی نهانی مشاهده ایدوب اکا شکار اولدی
فی الحال تعلل و بهانه ایدوب اکا دیدی محکمه ایچره بو غلغله واردر بو شکایتی
فهم ایلمکه قادر دکلم بو قدر کمسه لرك غلغله ودمدمه سی بکا دغدغه و یرسنك
مرادکی وشکایتکی بوراده برخوش فهم ایده مزم ای سروسهی اکر خلوتخانه یه
کله سن و بکا ار یکك ستمکارلغندن شرح و یره سن بن سکا مرادك اوزره
حکم ایلرم وسنك دعوالی وسوزنی برخوش دکلرم دیدی ﴿ مثنوی ﴾
کفت خانهٔ توز هر نیك و بدی * باشد ار بهر کله آمدشدی) اول زن ایتدی
سنك خانه‌ك هر برینك و بدن کله‌دن اوتری کلمکلك و کتمکلك اولور یعنی سنك
او یکه هر برینك و بدن شکایتدن اوتری کلمکلك و کتمکلك اولور پس اول دخی
غلغله دن خالی اولمز وانده دخی خاوت بولنمز و بو مناسبتله نیجه فائده وحصه
بیانه شروع ایدوب بیورر لر ﴿ مثنوی ﴾ خانهٔ سر جمله پر سودا بود *
صدر پر وسواس و پر غوغا بود * باقیٔ اعضاز فکر آسوده اند * وان صدور
از صادران فرسوده اند) خانهٔ سر جمله پر سودا اوله صدر پر وسواس و پر غوغا
اولور یعنی باش اوی جمله سود ایله طلو اوله صدر وسواسله وغوغا ایله طلو
اولور فی الحقیقه بر کمسه نك باشنده سودا اولسه انك سینه سی کونا کون وسوسه‌لر
ودغدغه‌لرله طلو اولور اما باقی اعضا فکردن آسوده لردر اول صدور صادرلردن
فرسوده لردر صادر کلیجی معناسنه در خانهٔ سردن مرادی بر سبیل کنایه محکمه
اولور وصدردن مرادی قاضینك اوی ودخی کندی اولور وباقی اعضادن مرادی
رعایا وسائر ناس اولور یعنی بر کمسه نك باش اوی پر سودا اولسه وغلغله ایله طلو
اولسه انك مانند صدر اولان خانه‌سی وسوسه وغوغادن خالی اولمز اما باقی
اعضا وجوارح مشابه سنده اولان ناس اول فکرت وخیالدن آسوده لردر اما
اول صدور اکا بر کلیجیلردن وشاکی اولیجیلردن وعرض حاجت قیلیجیلردن
خیالات سود او یه محلی اولان سر وسینه کبی فرسوده لردر نته کم بر کمسه نك
باشنده سودا اولسه انك خیالات فاسده سی انك سینه سنه وسوسه‌لر ودغدغه‌لر
کتورر وکاوب کیدن خیالات سود او یه دن انك خانهٔ صدری فرسوده لکن
باقی عضولری اول فکرت فاسده دن آسوده اولور ﴿ مثنوی ﴾ در خزان
و باد خوف حق کریز * ان شقایقهای پارین را بریز * این شقایق منع نو اشکوفهاست *
که درخت دل برای ان نماست) حق تعالینك خوفی یلنه وخزاننه قاچ اول

بلدرکی شقایقلری دوك بوشقایق یکی اشکوفه لرك مانعیدر که کوکل درختی
اول نمادن اوتر بدر یعنی حق تبارك وتعالینك صفت جلالی خزان کبی افکار فاسده بی
دوکیجی و باد خوفی درخت دلده بتن اوراق خاطره بی ازاله ایدیجیدر پس کوکلده
حاصل اولان افکار بیهوده یی ازاله قیلمقدن اوتری حق تعالینك خزان قهرنه
و باد خوفنه قاچوب التجا ایله اول بلدرکی شقایقلری دوك که مراد اندن اسکی
فکرلر و کهنه خاطره لردر انکچون که بومانند شقایق دیرینه وشکوفهای پارینه
اولان افکار عشقه وخواطر ناپسندیده یکی فکرلرك وتازه خاطره لرك مانعیدر
نته کم اسکی یپراقلر درخت اوزره یکی یپراقلری مانع اولور مادامکه اسکی یپراقلر
دوکلمیه یکی یپراقلر بتمز کذلك درخت دلدن دخی اسکی فکرلر دوکلمیه یکی فکرلر
وتازه خاطره لر ظهوره کلمز کوکل درختی بو نشو ونمادن اوتر بدر که اسکی
فکرلری دوککه سن تا یکی فکرلر درخت دلده نشو ونما بوله ﴿ مثنوی ﴾
خویش را درخواب کن زین افکار * سرززیر خواب در یقظت برار * همچوان
اصحاب کهف ای خواجه زود * رو بایقاظا که تحسبهم رقود) کندیکی
بوافکاردن خوابده ایله باشکی زیر خوابدن او یانقلغه کتور چون برکسه سود
اوی اولان خیالات فاسده یه مبتلا اولسه اولدمکه او بوسه اول خیالات
وافکاردن قورتاور سن هم ای نفسانی اولان خیالاته وشهوانی اولان خواطر
وافکاره مبتلا اولان کسه بوافکاردن قورتلق استرایسك کندیکی غافل ایله
و بوکونه فکرلردن او یوانده صکره بو او یقوالتندن باشکی بیدار دل اولمغه یوقرو
کتور تا یقظهٔ تام حاصل اولدقده بیهوده اولان افکار وخیالاتدن کندیکی
ازاد اولمش کوره سن ای خواجه علی الفور اول اصحاب کهف کبی ایقاظله کیت
سن بونلری رقود ظن ایلرسن رقود راقدك جمعیدر راقد او یوجی دیمکدر بو آیتك
تفسیری جلد اولده اوله قریب متابعت کردن نصارا باوز بر سرخنده (حال
عارف این بودبی خواب هم) بیتنك شرخنده مرور ایلدی انده طلب اولنه
یعنی اصحاب کهف کبی ای خواجه سن هم علی الفور او یو یوب افکار نفسانیدن
قورتل ناس سنی انلر کبی ایقاظ ظن ایلسون اما سن راقدلردن اول ودنیادن کوز
یومان اصحاب دل مرتبه سنی بول ﴿ مثنوی ﴾ کفت قاضی ای صنم معمول
چیست * کفت خانهٔ این کنیزك بس تهیست * خصم درده رفت وحارس نیز
نیست * بهر خلوت سخت نیکو مسکنیست * امشب ار امکان بود انجا بیا *
کار شب بی سمعه است و بی ریا * جمله جاسوسان زخمر خواب مست * زنکی
شب جمله را کردن زدست * خواند بر قاضی فسو نهای عجب * آن شکر لب
وانکهانی ازچه لب) قاضی اول محبوبه یه ایتدی ای صنم معمول ندر یعنی بن

عالم معمول اولان نه کار دردی کوره لم دیدی اول محبوبهٔ مکاره بو کنیزك
خانه سی چوق تهیدر دیدی یعنی بوجاریه نك اوی زیاده خالیدر خصم کویه
کتدی وحارس و پاسبان دخی یوقدر خصمدن مراد کندینك شوهری اولان
جوحیدر بوجاریه نك خانه سی خلوتدن اوتری زیاده نیکو بر مسکندر بو کیجه اکر
امکان اولورسه وفرصت ال و یررسه اول جای معهوده کل زیرا کیجه نك
کاری بی سمعه و بی ریادر کمسه انی کورمز وکمسه انی اشتمز انکچون کیجه ایله
اولان عمل مقبول ومستحب دراکر عامل اولورسك کیجه ایله عمل ایله جمله جاسوسلر
خواب خمرندن مست درر زنکیٔ شب جمله جاسوسلرك بوینونی اورمشدروانلری
میت کبی نایم قیلمشدر وانلرك هر بریسی شراب خوابی ایچوب کندیدن کچوب
مست وبیخود ولا یعقل یاتوب قالمشدر واندنصکره نه لب دن یعنی اول شکراب
اولان مکاره وفتانه قاضی اوزره بر اب شریندن افسونلر اوقودیکه اول لب
ودهانك وصفی بیانه کلمز وانك سحر افرینلکی وخدعه سازلغی تعبیر وتحریره
صغمز دیمك اولور ﴿ مثنوی ﴾ چند باآدم بلیس افسانه کرد * چون حوا
کفتش بخور انکاه خورد * اواین خون درجهان ظلم وداد * ازکف قابیل بهر زن
فتاد) ابلیس آدم علیه السلام حضرتلرینه نیجه کره افسانه ایتدی چونکم حوی
اکا بوشجرهٔ کندمدن یه دیدی اندنصکره یدی پس عورتك مکری شیطانك مکرندن
اقوی وشیطانك مکری نسوانك کیدندن ومکرندن ضعیف اولدی نتکیم حق تعالی
حضرتلری (ان کید الشیطان کان ضعیفا) دیدی ونسوان حقنده (ان کیدکن عظیم)
بیوردی نتکیم بو آیتلرك تفسیری جلد رابعك اولنه قریب زن صوفی سر خنده مرور ایلدی
بوجهان ظلم و دادده اول اولان قان قابیلك کفندن زندن اوتری واقع اولدی
یعنی بو ظلم وداد جهانده ابتدا قان ایلمککه واقع اولدی قابیل قرنداشی هابیلی
قتل قیلدی زندن اوتری اولدی ﴿ مثنوی ﴾ نوح چون برتابه بریان ساختی
واهله برتابه سنك انداختی * مکر زن برکار اوچیره شدی * آب صاف وعظ
اوتیره شدی * قوم را پیغام کردی ازنهان * که نکه دارید دین زین کرهان)
نوح علیه السلام حضرتلری چونکم تابه اوزره بریان دوزیدی یعنی آتش وعظ
ونصیحتله خام اولان کوکلی تابهٔ شریعت اوزره بریان ایدوب پشوریدی واهله
تابه اوزره طعن وملامت طاشنی آتاردی وآنك دوزدیکنی بوزر ایدی پخته ایلمکه
قریب ایلدیکنی ناپخته وخام ایلردی واهله حضرت نوح علیه السلامك خاتوننك
اسمیدر که کافره وخاینه ایدی یعنی هر بار که حضرت نوح علیه السلام کافرلری
دینه دعوت ایدوب وعظ ونصیحت آتشیله انلرك خام اولان کوکللرنی پخته ایلمکه
قریب ایلیدی فی الحال واهله اول کافرلره ال آلتندن خبرلر کوندروب طعن

وملامتلر ايلردی وفتنه انكيز ومكرآميز سوزلر سويلردی اول زنك مكری آنك
كاری اوزره چيره اولوردی وغلبه قيلوردی اول نوحك آب صافی كبی اولان وعظی
تيره اولوردی كافرلر اول زنك مكر وفسادنی كرچك صانوب حضرت نوح عليه
السلامك آب صافی كبی اولان وعظنی تيره كوروب انی استماع ايلمكدن قاچرلردی
اول خاينه وكافره مدعو اولان قومه نهاندن پيغام ايلر وال التندن كيزلو سوزلر
سويلردی كه بو كراهلردن دينكزی نكاه طوتك وحفظ ايدك انك كراهلردن مرادی
حضرت نوح وحضرت نوحه تابع اولان مؤمنلر ايدی نته كم حق تعالى بونك
قصه سندن سوره تحريمده خبر ويروب بيورر (ضرب الله مثلا للذين كفروا امرأت
نوح وامرأت لوط كانتا تحت عبدين من عبادنا صالحين فخانتاهما فلم يغنيا عنهما
من الله شيئا وقيل ادخلا النار مع الداخلين) بو آيتك تفسيری وبونك قصه سی
بو جلدك اواسطنه قريب حسن خرقانی حضرتلرينك حكايه سنده مرور ايلشدر
انده طلب اولنه (رفتن قاضی بخانهٔ زن جوحی وحلقه زدن جوحی تند بخشم بردر
وكريختن قاضی در صندوق ﴿مثنوی﴾ مكر زن پايان ندارد رفت شب * قاضی زيرك
سوی زن بهر دب * زن دو شمع ونقل مجلس راست كرد * كفت ما مستيم بی اين آب
خورد * اندران دم جوحی آمد در بزد * جست قاضی مهربی تادر خزد * غير
صندوقی نديد او خلوتی * رفت در صندوق ازخوف آن فتی) زنك مكری نهايت
طوتمز حاصل كلام كيجه قاضی زيرك زن طرفنه باب ياب حركتدن اوتری كندی
وآهسته آهسته اكا واروب كلمكدن اوتری اول فتانه طرفنه كيجه ايله سيرايتدی دب
آهسته آهسته حركت ايتمكه ديرلر اول زن ايكی شمع ونقل ومجلس راست ايتدی
وبر مجلس بزه يوب ايكی دانه شمع مهيا قيلدی قاضی انی كوروب ديدی بز بو انجوردسز
مست ايز يعنی بز بومنهل ومشربسز سنك وصالك شرابنك سرخوش وسرمستی بز
بونلره نه حاجت وار ايدی ديدی بونلر بوحالده ايكن جوحی قپويه كلدی
وقپويی اوردی قاضی برمفر ومهرب استدی تا اكا صورتونه وكيره وكندی يی آنده
مستور ومختفی ايده خانه ايچره اول قاضی برصندوقدن غيری برخلوت كورمدی
يعنی برصندوقدن غيری نهان اولجق برخالی ير بولدی وكورمدی آخر خوفندن
اول فتی صندوق ايچره كندی وكنديسنی آنده نهان ومختفی ايتدی ﴿مثنوی﴾
اندر آمد جوحی وكفت ای حريف * ای وبالم در ربيع ودر خريف * من چه
دارم كه فدايت نيست آن * كه زمن فرياد داری هر زمان * بر لب خشكم كشادستی
زبان * كاه مفلس خوانيم كه قلتبان * اين دو علت كر بود ای جان مرا * آن يكی
ازتست وديكر ازخدا) زن قپويی آچدی وجوحی خانه ايچره كلوب عورتنه
خطاب ايدوب ای حريف ای ربيع وخريف موسملرنده بنم وبالم وباعث سوء

حالم ديدی ای زن پرفتن بن نه طوتارم كه اول سكا فدا اولميه كه بندن هر زمان اكا
وبوكا فرياد وفغان طوترسن وبيوك وكوچكه واروب بندن شكايت ايدرسن
بنم لب خشكم اوزره زبان آچمشسندر يعنی بنم سكا دلم واغزم يوق ايكن ودوداقلرم
رطب ويابس اولان كلامدن قوری ايكن سن بكا اغز آچمش ودل اوزاتمشسندر
كاه مفلس اوقورسن وكاهی كيدی ديرسن قلتبان ديوث معناسنه در يعنی ايكيده
برده بكا زبان دراز اولوب كاه مفلس ديرسن وكاهی بزه قلتبان ديو طعن ايلرسن
ای جان اكر فرضی بو ايكی علت بنده اولسه اول بريسی سندن وبريسی خداندر
يعنی كيدبلك سندن ومفلسلك خداندر ديدی (مى) من چه دارم غير آن صندوق
كان * هست مايهٔ تهمت وپايهٔ كمان * خلق پندارند زر دارم درون * صله را
كبرند ازمن زين ظنون * صورت صندوق بس زيباست ليك * از عروض وسيم
وزر خاليست نيك * چون تن زراق خوب وبس وقار * اندران سله نيابی غير مار)
بن اول صندوقدن غيری نه طوترم كه اول صندوق مايهٔ تهمت وپايهٔ ظن وكماندر
اكثر خلق ظن ايدرلر كه آنك ايچنده بن التون طوترم بو ظنوندن اوتری بندن صله
وعطايی كيرو طوترلر اكرچه صورت صندوقی چوق زيبادر ولكن عروضدن
وسيم وزرن زياده خاليدر نيك بونده زياده معناسنه در بزم صندوقمز زراق اولان
كسه نك تنی وصورتی كبی صورتا خوب وچوق باوقاردر اما اول سله ايچره مور
ومار دن غيری برنسنه بوله مزسن واول صندوق ايچره منتفع اوله جق برشی
كوره مزسن ديدی ﴿مثنوی﴾ من برم صندوق را فردا بكو * پس بسوزم درميان
چارسو * تابيند مؤمن وكبر وجهود * كه درين صندوق جز لعنت نبود * كفت زن
هی دركذر ای مرد ازين * خورد سوكند آن كه نكنم جز چنين) جوحی ايتدی
ايمدی بن يارين بو صندوقی محله جانبنه ايلتورم پس چارسو اورتاسنده بن آنی
ياقرم تاكم مؤمن وكبر وجهود وسائر طائفه كوره لر كه بو محل تهمت اولان صندوق
ايچره لعنتدن غيری نسنه اولمدی بلكه بو صندوقك محل تهمت ومكان لعنت
اولديغنی بيله لر اندنصكره بزه مرحمت قيله لر ديدی زن اره ايتدی ای مرد هی
بوندن كچ نيلرسن ونه يانه سويلرسن قو برصندوقدر يرنده طورسون ديدی اول
جوحی سوكند ايچدی بويله ديو كه بن بونك كيدن غيری ايلمزم لابد ايده جكم
بوديكم كبيدر ديدی ﴿مثنوی﴾ از بكه حمال آورد او چو باد * زود آن
صندوق بر پشتش نهاد * اندران صندوق قاضی از نكال * بانك ميزد كای حمال
وای حمال * كردان حمال راست وچپ نظر * كرچه رو درمیرسد بانك وخبر *
ها تفست اين داعیٔ من ای عجب * يا پری ام ميكند پنهان طلب) اول جوحی
اركندن باد كبی فوری واروب حمال كتوردی على الفور اول صندوقی اول حمالك

ارقه سنه قودی اول صندوق ایچره قاضی نکال وعذاب خوفندن بانك اوردی بویله دیو که ای حمال وای حمال قورقوسندن ای حمال ای حمال دیو صندوق ایچندن اول مبتلا حماله خطاب ایتدی اول حمال چونکم بوندایی وصدایی اشتدی صاغه وصوله نظر ایتدی که نه یوزدن بانك وخبر ایر یشور یعنی بوصیت وصدا عجبا بکا نه یوزدن ونه جهتدن کلور دیو اطرافه باقدی وشبهه یه دوشوب ای عجب بو بنی دعی اولان ها تفمیدر یاخود کیزلو بنی بر پریمی طلب ایلر یاربی عجب بونه صدادرکه بکا خطاب ایلر وای حمال دیو آهسته آهسته سویلر بنم بانمده خود بر آدم یوقدر دیوب دردمند حمال شبهه لره دوشوب متحیر اولدی (می) چون

بیاپی کشت این آواز بش * کفت هاتف نیست بازآمد بخویش * عاقبت دانست کان بانك وفغان * بدزصندوق وکمی دروی نهان) چونکم بوآواز زیاده پیاپی اولدی وصندوق ایچندن بری بری اوزره علی التوالی اول صدا ظهوره کلدی اول حمال کیرو کندی یه کلدی وعقلی باشنه جمع قیلوب بوهاتف دکلدر دیدی عاقبت بیلدی که اول بانك وفغان صندوقدن ایدی وبرکسه آنده نهاندر واوسوزصندوق ایچره نهان اولان کسه نکدر (می) عاشق کودرغم معشوق رفت * کرچه کبرونست درصندوق رفت * عمردرصندوق برداز اندهان * جز که صندوقی نبیند درجهان * آن سریکه نیست فوق آسمان * ازهوس اورادران صندوق دان * چون زصندوق بدن بیرون رود * اوز کوی سوی کوی میشود) کذلك برعاشق که او معشوق مجازی غمندن کندی وآنك درد والمنه کندویی حبس ایتدی اکرچه او بحسب الظاهر صندوقدن بیروندر معنیده صندوقه کندی وکندیسنی اول معشوق مجازینك غم وغصه سی ایچره حبس ایتدی عمری صندوق غم ایچره اندوهلردن ایلتدی وغصه لردن ضایع ایتدی اول کسه جهاندن برصندوقدن غیرنسنه کورمز یعنی بوجهانده صندوق ایچره قلان وغم وغصه یه کرفتار اولوب غیری نسنه کورمین کسه کبی اول دخی غم صندوقنك ایچنده قالوب جهان کوزنه کورنمز اول بر باشکه فوق آسمانده اولمیه وکندیسنی بومجازی اولان محبوبلردن آزاد قیلیه هوا وهوسدن سن آنی اول معنوی اولان صندوقده بیل که اول هم معنیده برصندوق ایچره محبوس اولمشدر چونکم بدن صندوقندن اول کسه بیرون کیده اول کسه بر کوردن بر کور جانبنه ناقل اولور یعنی بودنیاده بو بدن صندوقی ایچره مجازی اولان شیلردن اوتری غم والمده قلان کسه چونکم بوماننده کورمظلم اولان جسد قبرندن طشره کیده بر آخر قبره کیرر وانده محبوس اولور وروشنالك بولمیوب حشره دك انك دبنده قالور

(مثنوی) این سخن پایان ندارد قاضیش * کفت ای حمال وای صندوق کش * ازمن آکه کن درون محکمه * نائبم را زودتر باابن همه * تاخرداین را بزرزین بی خرد * همچنین بسته بخانه مابرد) الحاصل بوسوز نهایت طوتمز قاضی اول حماله ای حمال وای صندوق کش دیدی وار درون محکمه ده بنم نائبمه زودتر بودوکلی حالله بیله بندن آکاه ایله ونائبمه بنم احوالمی خفیة بر برسویله تا کم بو بی خرددن التونله بنی آله بونجلین بسته وسرپوشیده بزی اوعزه ایلته کسه حالمزه واقف اولمیه واغیار سرمزه شعور بولمیه کرم ایله بومصلحتی صندوقی قودقدنصکره فی الحال واروب ادا ایله دیدی (مثنوی) ای خدا بکمار قومی روحند * تازصندوق بدن مان وآخرند * خلق را از بند صندوق فسون * که خرد جز انبیا ومرسلون) ای خدا بزه هم بر روحند اولان قومی حواله ایله تا کم بدن صندوقندن بزی کیرو اله لر وحبسخانه تندن بزی خلاص ایده وب قورتره لر خلق عالمی افسون وحیله صندوقندن انبیا ومرسلون علیهم السلامدن غیری کیم آلور یعنی خلق عالمی افسون وحیله صندوقی اولان بدن بندندن وتن قیدندن انبیا ومرسلوندن غیری کسه آلمز و بونلری بوحبسدن آزاد ایلمکه انلردن غیری کسه قادر اولمز (می) ازهزاران یك کسی خوش منظرست * که بداند کو بصندوق اندرست * اوجهانرادیده باشد پیش ازان * تابدان ضد این ضدش کردد عیان * زین سبب که علم ضالهٔ مؤمنست * عارف ضالهٔ خودست وموقنست) نیجه یوز بیك کسه دن برکسه خوش منظردرکه بیلورکه او صندوق ایچره در یعنی بوخلق عالمك نیجه یوز بیکندن بریسی که خوش منظردر کندینك صندوق ایچره اولدیغنی انجق او بیلور واندن غیریسی کندینك صندوق ایچره محبوس اولدیغندن بیخبر اولور اول خوش منظر کندینك صندوق بدن ایچره محبوس ومقید اولدیغنی اول واسطه ایله بیلورکه اوروشنالك جهانی و آزاده لك عالمنی اندن اول کورمش اولدی و بو بدن صندوقنه کرفتار کلمزدن مقدم اول عالمی مشاهده ومعاینه ایلمش کلدی حتی اول ضدله بوضد اکاعیان اولور (الاشیاء تنکشف باضدادها) موجبنجه هرشی کندینك ضدیله ظهوره کلور اول عالم ارواحده اولان وسعت وآزاده لکی وحضور وسروری اول خوش منظر اکر بو بدن صندوقنه کلمزدن مقدم کورمیدی بو بدن صندوقنی اول نه مرتبه تنك وتاریك اولدیغنی سائر عوام ناس کبی بیلمزدی و بو بدن صندوقنه محبوس اولوب کندیلرینك محبوس و مقید اولدیغنی فرق وتمییز ایلین طائفه کبی اول هم کندینك محبوس ومقید اولدیغنی فرق وتمییز قیلمزدی بلکه همان بو بدن عالمنه انیس اولوب والفت قیلوب اول عالمك طالبی وراغبی اولمزدی بوسببدن ضالهٔ مؤمن کندینك ضاله سنه عارف وموقندرنته کم حضرت نبی علیه السلام (الحکمة ضالة المؤمن فحیث وجدها فهو احق بها) بیوردی البتة هرکس یتوکنی طالب اولوب وهرقنده کندی یتوکنی بولسه آنی بیلور واکا احق اولور

مؤمن هم عالم معنانك علمی ومشاهده سنی بتورمشدر آنك طالبی اولور وآنی
بتور دیكنی بیلور وهرنه برده بولسه اكا احق اولور بوحدیث شریفك شرحی
ایكنجی دفترك آخرنه قریب مرور ایلمشدر انده طلب اولنه ﴿ مثنوی ﴾ آنكه
هركز روز نیكو خود ندید * اودر بن ادباركی خواهد طپید * یا بطفلی دراسیری
اوفتاد * یاخود از اول زمادر بنده زاد * ذوق آزادی ندیده جان او * هست
صندوق صورمیدان او * دائما محبوس عقلش درصور * ازقفص اندرقفص
دارد كذر * منفذش نی ازقفص سوی علی * درقفصها میرود ازجا بجا) اول
كمسه كه هركز ایو كونی كورمدی ونیجه زمان سعادت وراحت اوزره عیش ونوش
سورمدی اوكمسه بو ادبارده چن طالبر و مضطرب اولور مقدما ایو كون كورمین
كمسه بویله ادباره ونحوسته دوشسه كند وبی سعادتده صانوب مضطر اولمز
وخلاص ایچون همت وحركت قیلمز یاخود بركسه فی المثل اوغلنجقلق حالنده
اسیرلكه دوشسه یاخود آنادن اول اسیر و بنده طوغسه و بنده زاده اولسه آنك
جانی آزادلك ذوقنی كورمامش وحریت صفاسنی سورمشدر پس بو صورصندوقی
انك میدانیدر واول صورت حبسندن خلاص اوله مز وخلاص اولمغی دخی استمز
بلكه انك عقلی صورتلر صندوقنده دائما محبوس ومقید در قفصدن قفص ایچره
كذر طوتر یعنی اگر برقفصدن قورتلسه برآخر قفص ایچره كذر قیلوب انده قرار
ایلر ومقصود لابد برصورت قفصنه كرفتار اولمقدن خلاص اولسه براخر صورته
كرفتار اولور وانك محبسندن وغمندن محبوس قالور انك علی جانبنه منفذی یوق
وعالم بالایه دخول ونفوذ ایتمكه اكا برطریق یوقدر انكچون قفصلر ایچره جابجا
كیدر و بو صورت صندوقلرینك برندن چیقوب برینه كیرر وعالم اعلی طالبی اولمیوب
بو عالم صورتده محبوس ومقید قالور ﴿ مثنوی ﴾ درنبی ان استطعتم فانفذوا *
این سخن با جن وانس آمد زهو * كفت منفذ نیست از كردونتان * جز بسلطان
وبوحی آسمان) قرآن عظیمده ان استطعتم فانفذوا بوسوزهویت الهیدن جن
وانسه خطاب اولنمغله كلدی یعنی ای جماعت ثقلین اگر سز جوانب سماوات
وارضدن خروج ونفوذه قادر ایسه كز نفوذ ایلیك سز اقطار سماوات وارضدن
نفوذ ایلمكه قادر دكلسز مكر كه قوت الهیه ایله دیدی وای جن وانس سزه
كردوندن منفذ یوقدر الا وحی آسمانله وسلطانله بیوردی ووحی آسمانی ایله سلطان
الهیدن غیری بركسه بو آسمان وزمینك حبسندن وخوفندن خروج ونفوذ ایلمكه
قادر اوله مز بو آیت كریمه نك تفسیری جلد اولده داستان پیرچنكی سرخنده
(معشرالجن سورهٔ رحمان بخوان) بیتك شرحنده مرور ایلدی انده طلب اولنه
﴿ مثنوی ﴾ كر زصندوقی بصندوقی رود * او سمایی نیست صندوقی بود)

فرجهٔ صندوق نو نو مسكرست * در نیابد كو بصندوق اندرست * كر نشد غره بدین
صندوقها * همچو قاضی جوید اطلاق ورها) اگر بر اهل صورت بر صندوقدن
برصندوقه كیده و برصورتی قویوب برآخر صورته میل ومحبت ایده اوكمسه سمایی
وعلوی دكلدر صندوقی سفلیدر صندوق صورتك نو نو فرجه سی مسكردر یعنی
برصورتدن فتح باب اولمق و برنقشدن كشاده لك كلمك افسانه مسلك وبریجی
وسرخوش ایدیجیدر حتی بیلمز وادراك قیلمز كه اول صندوق ایچره در اول فرجه لره
فریفته اولدیغندن وانلردن كندویه حظ وكشاده لك كلدیكندن كندینك حبسده
اولدیغنی فراموش ایدوب صندوق طبیعت ایچره اولدیغنی بیلمز اگر بو صورت
صندوقلرینه اول كمسه مغرور اولمیدی قاضی كبی اطلاق ورها استردی قاضی اول
صندوقه مغرور اولمیوب وآنكله الفت وانسیت قیلمیوب كندینك مرتبه سنه
ومنصبنه عالم اولدیغندن اوتوری اول صندوقدن خلاص اولمغی ونجات بولمغی
استدی پس بركسه دخی بو صورت صندوقلرینه اگر مغرور اولمسه وآنكله الفت
وانسیت قیلمسه اندن خلاص اولمغی استر ونجات بولمغه سعی ایلردی ﴿ مثنوی ﴾
آنكه داند این نشانش آن شناس * كو نباشد بی فغان وبی هراس * همچو قاضی
باشد او در ارتعاد * كی برآید یكدمی از جانش شاد) اول كمسه كه بونك علامت
ونشانی اول فهم ایلیه كه فغانسز وهراسسز اولمز لابد خوفده وفغان ورزه ده اولور
قاضی كبی ارتعاد وارتعاشده اولور وخائف اولوب لرزه واضطراب ایلر قیلورانك جانندن
بردم شادلك چن كلور مادامكه اول حبسدن آزاده اولمیه انك جانی شاد اولمز
واو حبس ایچنده ایكن اندن سرور وخنده ظهوره كلمز بلكه آغلمق وایكلمك
والهی بنی بو حبس وقیددن آزاد ایله دیو دعا ونیاز ایلمك ظهوره كلور

﴿ آمدن نائب قاضی میان بازار وخریداری كردن صندوق را از جوحی ﴾

﴿ مثنوی ﴾ نائب آمد كفت صندوقت بچند * كفت نهصد بیشتر زر می دهند *
من نمی آیم فروتر از هزار * كر خریداری كشا كیسه بیار * كفت شرمی دار ای
كوته نمد * قیمت صندوق خود پیدا بود * كفت بی رؤیت شری خود فاسدست *
بیع ما زیر كلیم این راست نیست * بر كشایم كر نمی ارزد مخر * تا نباشد بر توحیفی
ای پدر * كفت ای ستار بر مكشای راز * سر ببسته می خرم با من بساز) چونكم
حمال صندوقی قویوب فوری واردی نائبه كیز اوجه خبر و یردی نائب اول محله
كلدی جوحی یه سنك صندقك نیجه یه در دیدی جوحی اكا ایتدی طقوز یوزدن
زیاده رك التون و یررلر اما بن بیكدن آشغی ایغزم بیك التون دیوب طورورم اگر
سن خریدار ایسك كیسه یی آچ كتور یعنی اگر سن بو صندوقه مشتری ایسه ك كتور

کیسه‌یی آچ و بیك آلتون و ير و بونی ال دیدی نائب اکا ایتدی ای کوته نمد بر شرم
طوت یعنی ای فقیر و محتاج برحیا ایت صندوقك قیمتی خود پیدار ظاهردر بونك
سن نه سنه بیك آلتون استرسن دیدی کوته نمد فقیر دیمکدن کنایه‌در چونکم جوحی
نائبدن بو سوزی اشتدی اکا ایتدی ای افندی بی رؤیت بیع وشری خود شرعده
فاسددر بزم بیعمز کلیم آلتنده بوراست دکلدر بلکه بایع مشتری اولان کمسه‌یه
صاتدیغی متاعی آچوب کوسترمك کرك آنك شرعیسی بودر بو صندوقی آچایم
ایچنده اولان یادکار اکر بیك آلتونه دکز ایسه الله تاکم ای پدر سنك اوزر یکه
برحیف اولمیه و سکا غبن فاحش کلمیه چونکم نائب بو سوزی اشتدی ایتدی ای
ستار رازی اچمه سر بسته اولورم بنمله دوزل بو سوز باطنا حضرت حقه وظاهرا
اکادر یعنی فاعل حقیقی اولان ستار العیوب حضرتلرینه مناجات ایدوب ای
ستار العیوب سر ورازی اچمه بن بونی سر پوشیده اولورم بکا معاونت قیل دیدی
وظاهرا اول جوحی‌یه ای مبالغه ایله سترایدیجی بو محله کلنجه‌یه دك بو صندوقك
ایچنده اولانك حالنی ورازنی سترایلدك شمدی انك رازنی اچمه بن بونی باشی باغلو
اولورم بنمله دوزل و بکا موافقت ایله دیدی (م ی) ستر کن تا بر تو ستاری کنند *
تا نبینی ایمنی بر کس مخند) ستر ایله تا سنك اوزریکه ستارلك ایلیه‌لر (ان الله ستار
یحب الستر) بیورلمشدر حق تعالی ستر عیوب ایلین بنده‌لرنی سورمادامکه ایملك
مقامنی کورمیه‌سن کمسه‌یه کولمه و برکمسه‌یی عیده کوروب انی تعییب وتعییر قیلمه
زیرا حضرت نبی علیه السلام (من عیر اخاه بذنب لم یمت حتی یعمله) بیورمشدر
و بو حدیثی معاذ رضی الله تعالی عنه حضرتلری روایت قیلمشدر مؤمنه لازم اولان
بودر که برکمسه‌یی بر ذنبه و عیبه مبتلا اولمش کورسه استغفار واستعقار ایدوب
حق تعالی‌یه اندن استعاذه ایلیه (م ی) بس درین صندوق چون تو ما نده اند *
خویش را اندر بلا بنشانده اند * آنچه بر تو خواهی آن باشد پسند * بر دکر کس
آن کن از رنج و کزند) بو صندوق ایچره سنك کبی چوق کمسه‌لر قالمشلردر کندیلرینی بلا
ایچره نصب ایتمشلردر و برمکره دوشوب دردو محن با الجیغنه باتمشلردر پس اول نسنه‌یی که
سنك اوزریکه استرسن اول سکا پسند اوله ومقبول کله غیری کمسنه‌لره رنجدن
وضرردن هر نه ایسه انی ایله زیرا کمسه کندی نفسی ایچون سودیکنی ومراد
ایلدیکنی برآخر برادری ایچون استمسه اول کمسه مؤمن اولمز (کما قال علیه الصلوة
والسلام لا یؤمن احدکم حتی یحب لاخیه ما یحب لنفسه) رواه انس رضی الله
تعالی عنه اتفاقا علی الروایة عنه ﴿مثنوی﴾ زآنکه بر مرصاد حق واندر
کمین * می دهد پاداش پیش از یوم دین) زیرا که حق تعالی مرصاد اوزره
و کمینده در یوم دیندن اول پاداش و پرنته کم سوره فجرده (ان ربك لبالمرصاد)

بیوردی بو آیتك تفسیری جلد خامسك اواخرنده فریب عزم کردن شاه سرخنده
مرور ایلدی انده طلب اولنه یعنی حق تعالی فی المثل کینده اولان کمسه کبی قوللرینی
کوزدیجیدر یوم جزادن اول هم استرسه عملك جزاسنی ویرر وایتدیکك فعلك سکا
محصولنی ایر کورر ﴿مثنوی﴾ آن عظیم العرش وعرش او محیط * تخت دادش بر همه
جانها بسیط * کوشهٔ عرشش بتو پیوسته است * هین مجنبان جز بدین ودادد ست)
اول عظیم العرش که انك عرشی محیطدر انك دادی تختی دوکلی جانلر اوزره
بسیطدر تخت کسر تا ایله داده مضاف اوقنور انك عرشنك کوشه‌سی سکا اولشمشدر
آکاه اول دین ودادن غیریله الکی تحریك ایتمه عرش سر بره‌دیرلر اسان شرعده
فلك اطلسه دیرلر وعند المشایخ هر شیئك اعلاسی طرفنه عرش تعبیر ایدرلر هر شیئك
اعلاسی طرفی انك ملکوتیدر ولهذا (قلب المؤمن عرش الله) دینمشدر وتوضیح
معنی بویله دیمك اولور که اول عظیم العرش اولان پادشاه لم یزل که انك
عرشی جمیع اشیایی محیط اولمشدر انك داد وعدالتی تختی دوکلی جانلر اوزره
دوشمش وجمیع ارواحه شامل اولمشدر اول پادشاهك عرشنك بر کوشه‌سی
هم سکا اولشمشدر که سنك عقل وروحك انك عرشی کبی اولمش وحق تعالی اکا استوا
واستیلا قیلمشدر زنهار عدالت ودیندن غیریله الکی تحریك ایتمه زیرا (کما تدین تدان)
موجبنجه هر نه ایشلرسك اکا کوره جزا اولورسن (م ی) تو مراقب باش بر احوال
خویش * نوش بین درداد و بعد از ظلم نیش) ای جوحی سن کندی احوالك اوزره
مراقب اول دادده نوش وظلمدن صکره نیش کور یعنی نائب جوحی‌یه خطاب ایدوب
دیدی ای جوحی سن هم امین اولمه بلکه کندی احوالك اوزره مراقب اول عدلدن صکره
نوش وظلمدن صکره نیش کور اکر سن شمدی کشف استار ایدوب ظلم ایلرسك سنی دخی
رسوای ایدرلر اکر سترایدوب عدالت ایلر ایسك سنك دخی عیبکی سترایدرلر دیدی
(م ی) کفت آری اینچه کردم استمست * لیك هم می دان که بادی اظلمست *
کفت نائب یك بیك ما بادئیم * با سواد وجه اندر شادئیم * همچو زنکی کو بود شادان
خوش * او نبیند غیر آن بیند رخوش) جوحی نائبه ایتدی بلی بو نسنه‌یی که ایتدم
ظاهرا استمدر لکن بونی هم بیل که بادی اظلمدر بو فعله خود ابتدا بو صندوق ایچره اولان
بادی وباعث اولمشدر و بنم بو اداشمه تعرض قیلمشدر اول اظلم اولور نائب اکا ایتدی
اکر نظر اولنسه بز بر بر بادی‌یز یعنی اعتبار له اکر اول برکاره بادی اولدی ایسه برکاره
دخی سن بادیسن پس بز بردر بر بادی اولمقدن خالی دکلز لکن سواد وجهله شادیلکده‌یز
کندی یوزیمز قاره‌سن کورمیوب کندیمزی سپید ظن ایلیوب شاد اولورز وغیرك
سیاهرو اولدیغنی کوروب ! کاطعن ودق قیلورز شول برزنکی عرب کبی که اول شادان
وخوش اولور او کندینك سواد وجهنی کورمز انك یوزنی غیریسی کورر پس بو ناس

اکثر بویله درکندی قباحت وعیبنی کورمیوب غیرك عیبنی کورر وغیر بلر دخی آنك عیبنی کورر ﴿ مثنوی ﴾ ماجرا بسیارشد در من یزید * داد صد دینار وان ازوی خرید) حاصل کلام بیع من یزیدده ماجرا چوق اولدی واول صندوق اول جوحینك اندن نائب الحجه یه دك ایکیسنك مابیننده چوق قیل وقال ظهوره کلدی آخر الامر اکابوز التون وردی واول صندوقی اندن الدی ﴿ مثنوی ﴾ هردمی صندوقی ای بدپسند * هاتفان وغیبیانت می خرند) ای بدپسند هر بردم صندوقیسن هاتفلر وغیبیلرسنی الورلر یعنی ای بدلکی بکنیجی وقبول ایدیجی کسه اکر نظر ایلسك هر بردمده سن هم بربلا وغم صندوقنه منسوب ومبتلاسن سنی اول بلا صندوقندن عالم غیبه منسوب اولنلر وهاتفلر صاتون آلورلر وآزاد قیلورلر

﴿ در تفسیر این خبر که مصطفی علیه الصلوة والسلام فرمود من کنت ﴾
﴿ مولاه فعلی مولاه تا منافقان طعنه زدند که بس نبودش که ما ﴾
﴿ مطیعی وچاکری نمودیم اورا چاکری خلم الودمان هم می فرماید ﴾

بو سرخ شریف بو خبر لطیفك تفسیرنده در که مصطفی صلی الله تعالی علیه وسلم بیوردی (من کنت مولاه فعلی مولاه) رواه احمد وابن ماجه عن البراء والترمذی والنسأی عن زید بن ارقم معنای شریفی شول کمسه نك که بن مولاسی وسیدی اولدم پس علی آنك مولاسی وسیدیدر بکا نیجه رعایت ومتابعت ایلرسه اکا دخی اویله رعایت ومتابعت ایلسون حتی منافقلر بو حدیثی اشتدکدنصکره طعنه اوردیلر بویله دیو که اکا کافی اولمدیمی که بز اکا مطیع لك وچاکرلك کوستردك وآنی کندیمزه متبوع وسید قیلدق بزه شمدی هم خلم آلود اولان بر کمسه نك چاکرلکن بیورر وبکا نیجه رعایت ایلرسکز اکا دخی اویله رعایت وخدمت ایلیك دیر خلم آلود سومکله قارشمش دیمکدر وسومکلو دیمك آنی تحقیر ایلمکدن کنایت اولور پس منافقلر حضرت علی کرم الله وجهه ورضی الله عنه حضرتلرینه بو کونه تحقیر ایلدیلر وپیغمبر علیه السلام حضرتلرینه هم علی دخی اول کمسه نك مولاسیدر دیدیکیچون طعنه قیلدیلر (م ی) زین سبب پیغمبر با اجتهاد * نام خود راوان علی مولا نهاد * کفت هر کورا منم مولا ودوست * ابن عم من علی مولای اوست) بو سببدن اجتهادله موصوف اولان پیغمبر علیه السلام حضرتلر کندینك نامنی واول علینك نامنی مولا قودی وکندیلره وعلی کرم الله وجهه حضرتلرینه مولا دیدی اول نبی مکرم صلی الله علیه وسلم حضرتلری دیدی هر شول کمسه یه که بن مولا ودوست اولم بنم عم اوغلی علی هم آنك مولاسیدر ودوستیدر (کما قال من کنت ولیه فعلی ولیه) رواه احمد والنسأی والحاکم عن بریده (م ی) کیست مولا آنکه آزادت کند * بند رقیت زپایت بر کند)

مولا کیمدر اولدر که سنی آزاد ایلیه رقیت بندنی وعبودیت پیوندنی سنك ایاغکدن قوپره وسنی شاد ایلیه عرب شول کمسه یه مولا دیرلر که اول کمسه نك وافر بنده لری اوله واول بنده لرنی آزاد قیله اول بنده کندی افندیسنه لسان عربی اوزره خطاب ایلسه سیدی ومولای دیر چونکم بویله در نبی مکرم وعلی کرم الله وجهه حضرتلری هم بلکه بزی آزاد ایلین هر ولی هم بزم مولامز اولورز پس حضرت نبی علیه السلام بزی رقیت بندندن آزاد ایدیجی واسیر نفس وهوی اولمقدن قورتریجیدر پس اول حضرته وارث اولان هر قنغی ولی که بزی ربقهٔ رقیتدن آزاد ایلیه واسیر نفس وهوی اولمقدن قورتروب شاد ایلیه اول هم بزم مولامزدر ﴿ مثنوی ﴾ چون بازادی نبوت هادیست * مؤمنان را زانبیا آزادیست * ای کروه مؤمنان شادی کنید * همچو سرو وسوسن آزادی کنید) چونکم آزادلکه نبوت هادیدر مؤمنلره انبیای عظام علیهم السلامدن آزادلك واردر هر نبی کندویه تابع اولان مؤمنی آزاد ایدیجیدر پس ای مؤمنلر کروهی سز شادیلك ایلیك که تابع اولدیغکز پیغمبر سزی قیود سلاسلدن آزاد ایدیجیدر سرو وسوسن کبی آزادلك ایلیکز ﴿ مثنوی ﴾ لیك می کویید هردم شکر آب * بی زبان چون کلستان خوش خضاب * بی زبان کوید سرو وسبزه زار * شکر آب وشکر عدل نو بهار) لکن هر دم آبك شکرنی سویلیکز بی زبان کلستان خوش خضاب کبی یعنی حضرت نبی علیه السلام واکا وارث اولان هر ولی آب حیات معنویدرکه مؤمنلره نشو ونما وریجی وحیات طیبه ایرکوریجیدر پس خوش بویالو اولان کلستان وسنبل وضیمران ولاله وریحان آب روانك بی زبان نیجه شکرنی ایلرلر ایسه مؤمنلره لازم اولان هم اول آب حیات معنوی اولان نبی علیه السلامك واکا وارث اولان ولینك شکر وثناسنی ایلك لازمدر کورکه سرو وسبزه زار آبك شکرنی ونو بهارك عدالت شکرنی بی زبان سویلرلر ولسان حالله آبك لطافته وکندیلره وردیکی طراوته شهادت ایلرلر ﴿ مثنوی ﴾ حلها پوشیده ودامن کشان * مست ورقاص وخوش وعنبرفشان * جزو جزو آبستن از شاه بهار * جسمشان چون درج پر در ثمار) بونلر حله لر کیمشلر ودامن چکه رك مست ورقاص وخوش عنبر صاچیجیلردر جزو وجزو شاه بهاردن یوکلو انلرك جسمی ثمار درندن پر اولمش درج کبیدر یعنی بو زمین اوزره اولان نبات واشجار آبك لطفندن ونو بهارك عدلندن هر بری برك وسبزدن حله لر کیمش ودامن چکیجی اولمش ومست وسرخوش اولوب وباد هوا ایله رقصلر قیلوب جوانبنه کوزل رایحه لر وعنبرلر صاچیجی اولمش هر برشاخك جزوینك جزوی شاه بهاردن یوکلو اولمش انلرك هر برینك وجودلری در ثمار ایله طولمش برحقه کبی اولمشدر (م ی) مریمان آبست بی شوی از مسیح * خامشان بی لاف وکفتار فصیح * ماه ما بی نطق خوش

درتافتست * هرزبان نطق از فرمایافتست) اول اشجار فی المثل مسبحه حامله
اولمش بی شوی مریملردر خاموشلردر لافسز وکفتار فصیحسز یعنی اول شجرلرك
هر بریسی مسبحه بوکلو اولان ارسز مریم کبیدرکه آنك مؤثری نیجه معنوی
ایسه بونلرك دخی مؤثری اویله معنویدر وحضرت مریم نیجه لافسز وکفتار
فصیحسز خاموش اولوب کندی ثمرهٔ فوادی حقیقت حالی نه کونه بیان ایلدیسه
بو اشجارك هر بری دخی لافسز وکفتارسز خاموشلردر ولکن بونلرك هم هر بریننك
ثمره سی کندیلرك حالندن لسان حالله ناظر اولنلره خبر ویریجی وسرسویلیجیدر
بویله دیوکه بزم ماهمز نطقسز خوش طوغمشدر وبزم اوزریمزه پرتو صالمشدر
هرزبان نطقی بزم فروونقمزدن بولمشدر یعنی هر برشجر لسان حالله دیرلرکه ماه
وآفتاب نطقسز بزم اوزریمزه طلوع قیلمش وضیا کستر اولمشدر هرزبان کبی
اولان برك وثمر لسان حالله ناطق اولمغی بزم فروونقمزدن بولمشدر دیربوده
جائزدرکه هرزبانندن مراد بهارزماننده نطق ایلین هرطیورك زبانی اوله وبووجه
اوزره معنی زمستان وخریف ایامنده بی نطق اولان هرطیورك زبانی نطق وصدانی
بزم فروونقمزدن بولمشدر دیمك اولور ﴿ مثنوی ﴾ نطق عیسی ازفر مریم
بود * نطق آدم پرتو آن دم بود) عیسانك نطقی مریمك فرندن اولور آدمك نطقی اول
دمك پرتوندن اولور یعنی عیسی علیه السلام حضرتلرینك (انی عبدالله آتانی الکتاب)
دیو تکلم قیلسی حضرت مریمك فروونقندن اولدی وبودخی آدم علیه السلام
حضرتلرینك اسماء الهیه ومسمیات اشیادن خبر ویرمسی اول نفخهٔ الهی ونفس
رحمانیه نك پرتوندن ظهوره کلدی ﴿ مثنوی ﴾ تازیادت کردد ازشکری
ای ثقات * پس نبات دیکرست اندرنبات) تازیاده اولور شکردن ای ثقات پس
نبات ایچره نبات دیکر واردر یعنی بهار موسمنده اشجار لسان حالله اهل انظاره
بو کفتاری تالی اولور وتکرار قیلورکه ای بزه ناظر اولان ثقات سزدخی بزم کبی
افشاء نعم الهی وتحدیث الطاف ربانی ایتمکله شکر ایلیك تاکم فروونقکز شکردن
زیاده اوله پس زمین وجودکزده نبات حسنه لر ایچره نبات اولور واطیف وخوش
سبزه لر بتوب ظهوره کلور (ومن شکر النعم افشاؤها) حدیثنك موجبنجه هرشجرك
کندی وجودنده اولان خاصیتی ونعمتی واطافتی اظهار وافشا ایلمسی لسان حالله
ثقاته سویلملری اولورکه ای ثقات وای مؤمنین ومؤمنات سزه دخی لازمدرکه
(واما بنعمة ربك فحدث) آیت کریمه سنك موجبی اوزره ربکزك نعمتلرنی هم لسان
قالله وهم لسان حالله تحدیث ایدوب ناسه کوستره سز نته کم حضرت نبی علیه الصلاة
والسلام بیوردیلر (ان الله یحب ان یری اثر نعمته علی عبده فی ما کله ومشربه)
رواه ابن ابی الدنیا عن علی ﴿ مثنوی ﴾ عکس آن اینجاست ذل من قنع * اندرین

طورست عز من طمع) آنك عکسی بوراده ذل من قنعدر بوطور ایچره در عز من طمع
یعنی اول شکرنعم الهی قیلمق وشاکر اولمقك عکسی بومرتبه ده ذل من قنع
مفهومیدرکه هرکیم شکرك زیاده لکنه طامع اولمسه ومیل قیلمسه بلکه برمقدار شکره
قانع اولسه ذلیل وحقیر اولور امابو طورده عز من طمع مفهومی مقبول ومستحبدر زیرا
هرکیم شکر خدانك زیاده لکنه طامع اولسه وکندیکچه شکری زیاده قیلسه (لئن شکرتم
لازیدنکم) آیت کریمه سنك حسبنجه حق تعالی آنك نعمتنی وروونقنی زیاده ایلر پس
اول کمسه شکره حریص وطامع اولدیغندن عزیز وشریف اولور ﴿ مثنوی ﴾
درجوال نفس خود چندین مرو * ازخریداران خود غافل مشو) کندی نفسك
جوالنه اوقدر کیتمه کندی خریدارلکدن غافل اولمه یعنی سنك نفسك فی المثل
قاضینك حبس اولدیغی صندوق کبی یاخود برجوال کبیدر ایمدی کندی نفسك
جوالنه اوقدر کیتمه وروحکی وعقلکی صندوق بدن ایچره قتی چوق حبس ایتمه
کندیکی اول بدن صندوقندن وغم وغصه جوالندن صاتون آلوب آزاد قیلان
ولیلردن ونبیلردن غافل اولمه بلکه انلرك شکرنه وثناسنه مشغول اول

﴿ بازآمدن زن جوحی بمحکمهٔ قاضی سال دوم ﴾
﴿ برامید وظیفهٔ پارسال وشناختن قاضی اورا ﴾

﴿ مثنوی ﴾ بعد سالی بازجوحی ازمحن * رو بزن کرد وبکفت ای چست زن *
آن وظیفهٔ پاررا تجدید کن * پیش قاضی ازکلهٔ من کو سخن) بریلدنصکره کیرو
جوحی محنتلردن اوتری یوزنی عورته دوندی ودیدی ای مکرده وفتنه لرده چست
وچابك اولان زن اول بلدرکی وظیفه یی تجدید ایله قاضی اوکنده بنم شکایتمدن سوز
سویله وبندن اکاوروب شکایت ایله ﴿ مثنوی ﴾ زن برقاضی برآمد بازنان *
مرزنی را کرد آن زن ترجمان * تابنشناسدز کفتن قاضیش * یادناید ازبلای
ماضیش * هست فتنه غمزهٔ غماززن * لیکن آن صدتو شود زآوازِزن * چون نمی
توانست آوازی فراشت * غمزهٔ تنهای زن سودی نداشت) زن جوحی نیجه
زنلرله بیله قاضینك قتنه کلدی برغیری خاتونی اول زن کندیسنه ترجمان ایتدی تاکم
قاضی آنی سوزندن اکلیه وکلامندن بیلیه آنك ماضی اولان بلاسی یادنه کلمیه
واول کذشته اولان محنتی تذکر قیلمیه زنك غمزهٔ غمازه سی فتنه درکه کرشمه وغمزه
ایله نیجه کسه لری مفتون ایلر ولکن اول فتنه زنك آوازندن یوزقات اولور آواز
اولمسه وتکلم قیلسه مجرد کرشمه وغمزه چوق کارکر اولمز چونکم اول وهمدن
اوتری اول زن برآواز یوجلتمکه وتکلم ایتمکه قادر اولمدی زنك تنها غمزه سی برسود
طوتمدی وتأثیر ایتمدی (م ی) کفت قاضی رو تو خصمت را بیار * تادهم کارترا

باواقرار * جوحی آمد قاضیش نشناخت زود * کو بوقت لقیه در صندوق بود *
زوشنیده بود آواز از برون * درشری وبیع ودر نقص وفزون) قاضی اول زنه ایتدی
یوری وار خصمکی بورایه کتورتا کم آنکله سنك کارکه قرار و یرم و سنکله آنك
کارنی بوراده برخوش کورم دیدی پس زن واروب جوحی یی کتوردی جوحی
قاضینك اوکنه کلدی قاضی انی فوری بیله مدی وتبرنجه آنك کیم ایدیکنی فهم
قیله مدی زیرا اول قاضی اوجوحی یه برکره ملاقات اواق وقتنده صندوق ایچره
ایدی اما اول جوحیدن آوازی طشره دن ایشتمش ایدی شراده و بیعده ونقصده
وفزونده یعنی اکرچه اول قاضی اول جوحی یی کورمش ایدی ولکن بیع وشراده
وزیاده ونقصانده اولان آوازنی طشره دن صندوق ایچنده ایشتمش وانك آوازی
نه کونه ایدیکنی فهم وضبط ایتمش ایدی (می) کفت نفقه زن چراندهی تمام *
کفت ازجان شرع راهستم غلام * لیکن ارمیرم ندارم من کفن * مفلس این لعبم
وشش پنج زن * زین سخن قاضی مکر بشناختش * یاد اورد آن دغل وان باختش *
کفت آن شش پنج بامن باختی * پاراندرنش درم انداختی * نوبت من رفت
امسال آن قمار * بادکرکس بازدست ازمن بدار) قاضی جوحی یه خطاب ایدوب دیدی
عورتکك نفقه سنی نیچون تمام ویرمزسن جوحی ایتدی بن شرع شریفه جان
و دلدن غلامم ولکن اکر بن اولسم کفن طوتمزم وکفن آلمغه قادر دکلم انکیچونکه
بولعبك مفلسی ام وشش پنج اوروجیم المذکرنی بواوبونده اوینارم وخرج
ایدیجیم دیدی بوسوزدن قاضی مکرانی اکلدی وآوازندن وکنایه سندن انك
کیم ایدیکنی بیلدی اول دغلی واول اویناد یغی اوبونی خاطرینه کتوردی وتذکر
قیلدی پس اکادیدی ای حیله باز ودغلساز اول پنج وشش که بنمله اویناد ك بلدر
بنی ششدره آتدك ششدر نرددیدکاری اویونده مرس اولقدر تته کم طاولی اوینایانلرك
قتنده شش خانه پراواسه اکا بودیارلرده خانه پردر دیرلر ومات اولمقدن کنایت
ایدرلر وبعض دیارلرده ششدر تعبیر ایدرلر که شش تمام اولدقدنصکره لاعب اولان
کمسه مرس اولور پس قاضی اکا برسبیل کنایه دیدی ای حیله باز وای لعبت ساز کچن سنه
اوششی بنمله اوینادك وبنی مات اولمغه آتدك وتمام مرس ایتدك امدی بوسنه بنم نوبتم
کندی اول قماری غیری کمسه ایله اوینه الکی بندن کیروطوت و یوری احواله واقف
وعارف اولندن فراغت واجتناب ایت دیدی ﴿مثنوی﴾ ازشش وازپنج عارف
کشت فرد * محترز کشتست زین شش پنج نرد * رست اوازپنج حس وشش جهت *
ازورای آن همه کردآ کهت) عارف حقیقت حال اولان شش و پنج قیدندن
فرد اولدی بونردك شش و پنجیندن محترز اولمشدر یعنی عارف جوحی کبی اولان
شیطانك ومکاره اولان زن دنیانك اوینادیغی نردك شش وپنجندن احترازایدیجی

اولمشدر بلکه بوشش جهاتك و بش حواسك مکرندن وهم تزویرندن فرد اولوب
نجات بولمشدر اول عارف پنج حسك قیدندن وشش جهاتك مکرندن قورتلدی
اول دوکلینك وراسندن سنی آکاه ایتدی و بوحواس خمسه نك وشش جهاتك
وراسنده اولان عالله واصل اولوب اندن سکا خبرو یردی وعلم واسرار ایرکوردی
﴿مثنوی﴾ شد اشاراتش اشارات ازل * جاوزالاوهام طراواعتزل) اول
عارفك اشاراتی اشارات ازل اولدی اول عارف اوهامی جمیعا کچدی ومعتزل اولدی
طرا جمیعا معناسنه در یعنی عارفك جمیع اشارتلری اشارات ازلیه وحقیقیه در اول
عارف بالکلیه اوهام وخیالات طبقه سندن ایلروکچمش واول طبقه یی ترك ایتمشدر
﴿مثنوی﴾ زین چه شش کوشه کرنبود برون * چون برآرد یوسفی را ازدرون)
بوشش کوشه اولان چاه عالمدن عارف اکر برون اولمسه بریوسفی درون چاهدن
نیجه یوقرو کتورر یعنی بوعالم طبیعت مثلا شش کوشه او برقویی کیدر وعارف بوچاه
طبیعتدن خلاص اولمش و بونك وراسنده اولان ارض حقیقتده اقامت قیلمش
برعزیزدر اکر بوشش جهات اولان عالم طبیعتدن عارف خارج اولمیدی ونجات
بولمیدی یوسف کبی برجانی چاه طبیعتك ایچندن نیجه یوقرو کتورر ونه وجهله
عالم بالایه ومرتبهٔ اعلایه یتورر ایدی کندیسی مرتبهٔ اعلاده اولمسه قعرچاهدن
برکسه یی چیقروب مرتبهٔ اعلایه واصل ایتمکه قادر اولمزدی ﴿مثنوی﴾ واردی
بالای چرخ بی ستن * جسم اوچون دلودرچه چاره کن * یوسفان چنکال دردلوش
زده * رسته ازچاه وشه مصری شده) بی ستون اولان چرخك بالاسی اوزره عارف
بروارد درآنك جسمی قویی ایچره دلوکبی چاره کن دریوسفلر انك دلونه چنکال
اورمش چاهدن قورتلمش وشاه مصری اولمشدر بوبیتلر سورهٔ یوسفده اولان
(وجاءت سیارة فارسلوا واردهم فادلی دلوه) آیت کریمه سنه اشارت اولور بوآیت
کریمه نك تفسیری دردنجی دفترده دلداری کردن سلیمان علیه السلام سرخنده
مرور ایلدی انده طلب اولنه وتوضیح معنی بویله دیمك اولورکه عارف بالله اولان ولی
بی ستون اولان چرخك فوقنده بروارددرکه انك جسم شریفی واردك دلوی کبی
بوچاه طبیعت ایچره فلان جان یوسفلرینه چاره ایدیجیلردر بوچاه طبیعتده قلان
جان یوسفلری اول عزیزك دلوکبی اولان جسم شریفنه پنجه اورمشلر وتمسك قیلمشلر
وانك واسطه سیله چاه تندن وحبس بدندن چیقوب قورتلمشلر ومصر حقیقته منسوب
برملك معنوی وشاه اخروی اولمشلردر ﴿مثنوی﴾ دلوهای دیکر ازچه آب جو *
دلواوفارغ زآب اصحاب جو * دلوهاغواص آب از بهرقوت * دلواوقوت وحیات
جان حوت * دلوها وابستهٔ چرخ بلند * دلواودر اصبعین زورمند) بوعالم چاهی
ایچره غیری دلولر یعنی سائر اجساد بوچاه عالمدن آب استیجی وکندی حظنی

وغداسنی طلب ایلیجیلردر اما اول عارفك دلو وجودی ایدن فارغ اصحاب جودر یعنی کندی نفسنك حفظندن فارغ اولوب اصحاب طلب ایدیجیدر سائر دلولر بو عالمده اولان آب حظ ومعیشته قوت وغدادن اوتری غواص دررلر ولکن اول عزیزك دلو وجودی حوتك قوتی وحیاتیدر یعنی آب حیات ایچره غواص اولان ماهینك وجودنه اول عارفك دلو وجودی حیات وغدا اولمشدر سائر اجساد دلولری بو چرخ بلنده باغلودر و بو چرخك تأثیراتنه مظهر اولوب آنك نحوستنه وسعادتنه مبتلا اولمش وکندینك کرفتالکنی چرخ برینك مقتضیات واحکامندن بیلمشدر اما اول عارفك دلو وجودی زورمند اولان اصابع رحمانیه دن بین الاصبعین واقع اولمشدر کیف مایشا آنك مقلبی و مصرفی اصابع الهیه در هرنه کم انك جسمنده وقلبنده ظهوره کلسه انی اللهدن بیلور چرخ بلنده اسناد قیلز واللهدن غیری برمقلب ومصرف حاکم بیلز ❊ مثنوی ❊ دلوچه وحبل چه و چرخ چه ❊ این مثال پس رکیکست ای اچی ❊ از کجا آرم مثال بی شکست ❊ کفوان نی ایدونی آمدست) دلو نه وحبل نه وچاه نه ای پاشا بو زیاده رکیك برمثالدر که عارفك وجودی دلوه بکزمك وآنك روحی وارده بکزمك فتی چوق درست مثال دکلدر امابی شکست اولان برمثالی قندن کتورم بهرحال آنك حقنده هرنه کونه برمثال کتورسم رکیك وشکسته اولمقدن خالی دکلدر زیرا عارف کاملك کفوی ومثلی نه کلمش ونه کلجکدر ❊ مثنوی ❊ صدهزاران مرد پنهان در یکی ❊ صدکمان وتیر درج ناوکی) نیجه یوز بیك مرد بر کسه ده پنهان نیجه یوز کمان وتیر برناوکده درج ناوك شول قین آغاجنه دیرلر که اندن اوق دوزرلر کاهی اوق معناسنه دخی استعمال ایدرلر یعنی عارف واصل وانسان کاملك وجودی بر کون جامعدر که صدهزاران مرد انده پنهان وجمله عالم انك وجودنده مخفی ونهاندر ❊ بیت ❊ لیس علی الله بمستنکر ❊ ان یجمع العالم فی واحد ❊ عارف واصلك وجودی شول برناوکه بکزر که انده نیجه یوز تیر وکمان مندرج اوله (می) مارمیت اذرمیت فتنهٔ ❊ صدهزار اقلیم اندرخانهٔ) مارمیت اذرمیت مفهومی برفتنه در نیجه یوز بیك اقلیم برخانه ده در بعض نسخه ده مصرع ثانی ❊ صدهزاران خرمن اندر حفنهٔ) واقع اولمشدر بو تقدیراوزره معنی نیجه یوز بیك خرمن براوج شیده درد یمك اولور یعنی حق تعالینك رسول اکرم صلی الله علیه وسلم حقنده مارمیت اذرمیت بیورمسی محجوبلره برفتنه وامتحاندر والا اول حضرت فی الحقیقه صورتا برخانه معنیده نیجه یوز بیك اقلیم انده مندرجدر واکا وارث کامل اولان عارف واصل دخی بویله در صورتا براوج شی معنیده نیجه یوز بیك خرمن انده کیزلودر مارمیت اذرمیت آیت کریمه سی سورهٔ انفالده در تفسیری وتحقیقی چوق موضعده مرور ایلمشدر جمله دن جلد اولده وزیر

حکایه سنده مذکور اولمشدر (می) آفتابی در یکی ذره نهان ❊ ناکهان آن ذره بکشاید دهان ❊ ذره ذره کردد افلاك وزمین ❊ پیش ان خورشید چون جست از کمین) برآفتاب برذره ده نهان ناکهان اول ذره آغز آچه مراد انسان کاملك صورتنی وحقیقتنی تمثیلدر وآفتابدن مقصود حقیقت انسانیه در که برآفتاب عالمتابه بکزر و انسانك صورتی اکا نسبتله برذره کبیدر بلکه جمیع اجساد واجسام اکا نسبتله ذره لر کبیدر پس توضیح معنی انسان کاملك صورتی فی المثل برذره کبیدر آنك برذره کبی اولان وجودنده برآفتاب معنوی نهاندر ناکهان اول ذره کبی اولان وجود کامل دهان آچسه آنك دروننده اولان آفتاب معنوی انوارنی عالمه صاچسه بو افلاك وزمین انك شعشعهٔ انوارنه نسبتله ذره ذره اولیدی اول خورشید معنوینك او کنده چونکم کیندن صیچرادی یعنی اول خورشید حقیقی شول وقتده که کیندن صیچرایه وآشکارا اوله بو افلاك وزمینك اکا کوره وسعتی وصلابتی قالمیه بلکه آنك انوارنه نسبتله بونلر ذره لر کبی حقیر وصغیر اوله دیمك اولور ❊ مثنوی ❊ اینچنین جانی چه در خورد تنست ❊ هین بشو ای تن ازین جان هردو دست ❊ ای تن کشته وثاق جان بسست ❊ چند تاند بحر در مشکی نشست) بو نجلسین برجان اعظم وروح اکرم تنه لایقدر ای تن آکاه اول هر ایکی الکی بو جاندن یو که فی الحقیقه بو روح اعظم بو کون ومکانه صغمز وجسم وتنه زبون ومقید اولمز ای جانه وثاق اولمش تن بس وکافیدر نیجه بر بحر بر مشکده اوتورمغه قادر اولور که روح اعظمك تنده اوتورمسی بر بحر عظیمك بر مشك صغیرده اوتورمسی کبی اولور چونکم بویله در بر کون اول معنی بومشك صورتی ترك قیلور ❊ مثنوی ❊ ای هزاران جبرئیل اندر بشر ❊ ای مسیحان نهان در جوف خر ❊ ای هزاران کعبه پنهان در کنیس ❊ ای غلط انداز عفریت وبلیس) ای مرد کامل سن بشر صورتنده هزار جبرائیل سن ای خر جوفنده مسیحان نهانسن ای کنیس ایچره پنهان هزاران کعبه سن ای غلط انداز عفریت وبلیس اولان مرد کامل ❊ مثنوی ❊ سجده گاه لامکانی در مکان ❊ مر بلیسانراز تو ویران دکان) مکانده سجده گاه لامکانسن تحقیقاسندن ابلیسلرك دکانی ویراندر ای حرف ندادر بونده منادی عارف کاملدر پس اول عارف کامله ندا ایدوب بیوررلر ای بشر صورتنده هزاران جبرائیل منزله سنده اولان وای خرلر جماعتنده کیزلو مسیحلر مرتبه سنده اولان مرد کامل وای کلیسا ایچره پنهان هزاران کعبه مثابه سنده اولان وای عفریت سیرت وابلیس طبیعت اولان اهل صورتی وهم وغلطه براغان وشك وشبهه ورطه لرینه القا قیلان عارف وواصل سن بو عالم کون ومکانده لامکانه منسوب سجده گاهسن تحقیقا ابلیسلرك

وابلیس سیرت اولان تنپرست ابلیسلرك دكانی سندن ویران اولمشدر انلرسنك صورت بشریه‌كی كوروب (ماهذا الابشرمثلنا) دیمشدر وابلیس كبی كندوبی سندن اعلا صانوب سركش اولمش وسكا اطاعت وانقیاد ایلمكدن اعراض قیلمشدر ﴿ مثنوی ﴾ كه چرامن خدمت این طین كنم * صورتی رامن لقب چون دین كنم * نیست صورت چشم رانیكوبمال * تابینی شعشعهٔ نورجلال) بویله دیوكه بن نیچون بوطینك خدمتن ایلرم برصورته بن نیچون دین لقب ایلرم ای ابلیس سیرت مرد كامل صورت دكلدر كوزكی ایواو وتاكم انده نورجلالك شعشعه‌سن كوره سن یعنی ای عارف واصل ومرد كامل ابلیس زاده‌لرك دكانی سندن ویران اولیجی وانلرسكا مطیع ومنقاد اولمقدن ومیل وتوجه قیلمقدن اعراض واستكبار قیلیجیدر بویله دیوكه بن بوطین مشابه‌سنده اولان بشره نیچون خدمت ایلرم بویله برصورته بن نیچون دین دیولقب ویریرم وبوكا خدمت وطاعت قیلهٔ بن دین دیو نیچون سویلرم دیر پس بوكونه ابلیس سیرته خطاب ایدوب بیوررلر ای ابلیس صورت ودیو طبیعت اول عارف واصل ومرد كامل همان محضا صورت دكلدر كوزیكی برخوش آچ واكادیدهٔ حقیقت بینله نظر ایله تاكم انك مرآت وجودنده نورجلالك سطوت شعشعه‌سن كوره‌سن وانی مظهرذات وصفات الهی مشاهده قیله‌سن وحضرت حق انده جدا وغیری كورمیه‌سن كه مرد كاملدن حضرت حق غیری كورن وجدا ایدن ابلیس ودخی ابلیس سیرت اولان برتلبیسدر بوخسه حقیقت كوزیجی انسان حضرت حق مظهر الهی اولان مرد كاملدن غیری كورمز وجدا ایلمز

﴿ بازآمدن بشرح قصهٔ شاهزاده وملازمت اودر حضرت پادشاه ﴾

﴿ مثنوی ﴾ شاه زاده پیش شه حیران این * هفت كردون دیده دریك مشت طین * هیچ ممكن نی بجثی اب كشود * لیك جان باجان دمی خامش نبود * آمده درخاطرش كین بس خفیست * این همه معنیست پس صورت زچیست) چونكم شهزاده شاه چینك حضورنه واصل اولدی اول شاهك اوكنده بومعنانك حیرانی وسكرانی اولمش كه براوج طینده یدی كردونی كورمش یك مشت طیندن مراد اول شاه چینك جسدی اولور وشاه چیندن مراد شاه علم دین اولوركه (اطلبوا العلم ولو بالصین) حدیث شریفی بونكته‌یی وسری افاده قیلور علم دینك وچین یقینك شاهی اولان عارف كامل وشیخ واصل برنسخهٔ الهی وكون جامعدركه یدی كردون وجمله اشیا ما كان ومایكون هرنقدر وارایسه انده منطوی اولمش وجمله‌یی انك باطنی احاطه قیلمشدر نتكیم حضرت علی كرم الله وجهه ورضی الله عنه عارف اولان انسانه خطاب ایدوب بیورمشدر (بیت) داؤك منك ومانشعر)

ودواءك منك و ماتبصر) وانت الكتاب المبین الذی) باحرفه یظهر المضمر وتزعم انك جرم صغیر * وفیك انطوی العالم الاكبر * پس اول شاه چینه مرید اولان شهزاده انك كون جامع اولدیغنی وهفت كردونی احاطه قیلدیغنی كورد یجك بواسرارك مشاهده‌سنده حیران قالدی هیچ بربحثه لب اچمق انك حضورنده ممكن دكل كه كامل ومكمل اولان عزیزك اوكنده مریده لب كشا اولمق وبحث قیلمق ادب دكلدر اگن جان بردم جانه خامش دكل ایدی بلكه انك جانی كندی جاننه لسان روحانیه ایله یا الهی بونه سردر وبونه حكمتدركه بوقدر عالم كبری برصورت صغراده منطوی ومندرج اوله دیدی انك خاطرنه كلمش بویله دیوكه بوزیاده خفی سردر بوشاه عادل وانسان كامل دوكلی معنیدر پس صورت ندندر بوصورتك حكمتی عجبا نه اوله دیمش ﴿ مثنوی ﴾ صورتی از صورتت بیزار كن * خفتهٔ هرخفته را بیدار كن * آن كلامت میرهاند از كلام * وان سقامت میرهاند از سقام * پس سقام عشق جان صحتست * رنجهااش حسرت هرراحتست) برصورتدر كه سنی صورتدن بیزار ایدیجیدر و برخفته دركه هرخفته‌یی بیدار ایدیجیدر بوبیتلر جائزدركه اول شهزاده‌نك پس صورت چیست دیدیكی خاطره‌یه حضرت مولانا قدس سره طرفندن جواب اوله وجائزدركه اوكندی قلبنده پس صورت چیست دید كدن انك جانی اكا لسان قلبیه ایله بوكونه جواب ویروب دیه بوبرصورتدركه سنی صورت قیدندن بیزار ایدیجیدر و بوظاهرا عالمدن كوز یومش برخفته دركه هرخفته ونائمی بیدار ایدیجیدر اول كلام جراحتدن قورتریجیدر واول سقامت سنی سقامدن قورتریجیدر آن كلامت آن كلام ترا تقدیرنده اولور وكلام ثانی جراحت معناسنه اولور وان سقامت وان سقام ترا تقدیرنده اولسه‌ده جائزدر ونانفس كاه‌دن اولسه‌ده جائزدر واوالكی سقامدن مراد سقامت عشق الهی واخركی سقامدن مراد سقامت نفسانی اولور یعنی اول كاملك كلامی سنی جراحت نفسانیه‌دن قورترد واول عاشقك مرض عشقی سنی سقامت نفسانیه‌دن خلاص ایلر پس سقامت عشق الهی جان صحتدركه هرصحتك وسلامتك روحی مرد عشقدر اول عشقك رنجلری هر راحتك حسرتی ورشكیدركه هرنقدر ذوق وراحت وارایسه وشفا ودوا موجود ایسه مرض عشقه حسرت یجی ورشك ایلیجیدر انكچون (بیت) مرض عشق كور شفایرنه * الی كور دردنی دوایرنه * دیمشلردر ودخی (بیت) العشق جوهر وسوی العشق عرض * والعشق شفاء وسوی العشق مرض * والعالم كله صداع وغرور * والعشق من العالم سر وغرض) دیو سویلنلر هم خوب تعبیر ایلمشلردر ﴿ مثنوی ﴾ ای تن اكنون دست خود ازجان بشو * ورنمی شوبی جزاین جانی بجو) ای تن

شمعدن کبرو کندی الکی جاندن بو واکر جاندن ال یومز ایسك بوندن غیری بر جان
طلب ایله یعنی سنکه تن وجاندن بیزار اولان شیخ کامله واصل اوله سن ای
بدن انکی روح حیوانیدن بو واندن فراغت ایله که اول کاملك روحانیتی انی
فنا ایدیجیدر واکر اندن ال یومز وفراغت ایتمزسك یوزی بر آخر جان طلب ایله که
اول عاریتی اولان جانك سکا اندنصکره نفع وفائده سی اولمز ❁ مثنوی ❁
حاصل آن شه نیك اورامی نواخت * اوازان خورشید چون مه می کداخت) حاصل
کلام اول شاه انی ایو اوخشدی اول شهزادهٔ اول خورشید معنویدن ماه کبی
اریدی یعنی محصل کلام اول شاه ولایت اول شهزادهٔ نیك بختی ایو اوخشیوب
تربیه ایتدی اول شهزادهنك اول خورشید نورانیدن کندیجه ماه کبی مجازی
اولان وجودی اریدی واکسادی وانانیتی وروح حیوانیه سی روز بروز زائل
وفانی اولدی ❁ مثنوی ❁ آن کداز عاشقان باشد نمو * همچو مه اندر
کدازش تازه رو) عاشقلرك اول کدازی نمو اولور ماه کبی کدازده تازه رو اولور
یعنی بر خورشید معنوینك مقابله سنده عاشقلرك اریمسی وانانیتلری وجسملرك قوتلری اریمسی
وفانی اولمسی معنیده زیاده لکه باعث اولور شول ماه کبی که ارینکلکده نحیف
ولاغر اولملقده تازه رو اولور وصکره انك نقصانی بدر کامل اولمغه سبب اولور
❁ مثنوی ❁ جملهٔ رنجوران دواد ارند امید * نالدانی رنجور کم افزون
کنید) جمله رنجورلر دوا امیدن طوتارلر بو رنجور ناله ایلر اکسلمکی زیاده ایلیك
دیو کم بونده کمالك واکسکلك معناسنه در یعنی جمیع بدن رنجورلری خسته لك
واسطه سیله بدنلرنه نقصان وکلالك کاسه انلر دوا وشفا امیدن طوترلر اما بو رنجور
دشق اولان ومرض عشقه کرفتار اولان انلرك خلافی بنم اکسلمهمی وفانی اولمهمی زیاده
ایلیك دیو ناله ایلر بلکه (اقتلونی یا ثقاتی ان فی موتی حیاتی) دیو سویلر ❁ مثنوی ❁
خوشتر ازاین سم ندیدم شربتی * زین مرض خوشتر نباشد صحتی * زین کنه
خوشتر نباشد طاعتی * سالها نسبت بدین دم ساعتی) بو سمدن خوشتر بر شربت
کورمدم یعنی زهر عشق وسم محبتدن خوبتر ولذیذتر بر شربت طاتمدم
بو مرضدن خوشتر بر صحت اولمز که جمله صحتلر مایه سی وروحی مرض عشقدر
بو کناهدن خوشتر بر طاعت اولمزا کرچه عند عوام الناس عشق ومحبت بر نوع
خطا وکناهدر عقل معاشی ازاله قیلدیغی وعاری وناموسی وروح حیوانیه
وقوت جسمانیه یی مفنی اولدیغی ملابسه سیله ولکن عند العاشقین بوندن بهتر
بر طاعت اولمز نیچه ییللر بو دمه نسبت بر ساعتدر یعنی عشق ومحبت دمنه نسبت
نیچه ایام وسال بر ساعت کبیدر که عاشق اول ایام وسالك غمی والمی وسائر آفاتنی
بیلمز وفرق ایلمز بلکه نیچه ایام وشهور کاوب کتسه اکا بر ساعت کبی کاور ❁ مثنوی ❁

مدنی بدپیش این شه زین نسق * دل کباب وجان نهاده بر طبق * کفت شه از هر کسی
یکسر برید * من زشه هر لحظه قربانم جدید * من فقیرم از زر از سر محتشم * صد هزاران
سر خلف دارد سرم) بر مدت بو شاه ولایتك اوکنده شهزاده کوکلی کباب وجانی طبق
اوزره قومش ساکن اولدی یعنی بر زمان بو نمط اوزره کوکلی آتش عشقله کباب اولمش
وجانی طبق اوزره قومش خدمت قیلدی بر کون اکا دیدی شاه ولایت هر بر کمسه دن
بر باش کسدی اما بن شاهك عشقندن هر لحظه یکی قربانم غیریلر بر کره باشی
کسیلوب جانن ویرر اما بن هر لحظه سنك یولکده جان ویرمکه وقربان اولمغه
عاشقترم دیدی (بیت) ولم تسخ بالقتل نفسی بل لها * به تسخی ان اتت اتلفت
مهجتی) مفهومنی ادا ایلدی پادشاهم بن سیم وزردن فقیرم لکن سردن محتشم
بنم باشم نیچه یوز بیك سرلری خلف وعوض طوتر ونیچه بیك باشلره بدل اولور
پس بنم سنك یولکده بو سردن غیری بر سرمایهم اولمیجق استرمکه انی سنك
یولکده بذل وفدا ایلیم که (بیت) مالی سوی روحی وباذل روحه * فی حب
من یهواه لیس بمسرف * دیمشلردر ❁ مثنوی ❁ با دو پا در عشق نتوان
تاختن * بایکی سر عشق نتوان باختن * هر کسی را خود دو پا و یکسرست *
با هزاران پا وسر تن نادرست) ایکی ایاقله عشق یولنده چاپمق ممکن اولمز ومجرد
ایکی ایاقله راه عشقه کیدن کمسیه عاشق دیمز بر باشله عشق اوینامغه قادر
اولمز وعشق یولنده بر کره باشنی ویروب مقتول اولان کمسیه عاشق دیمز هر کسنك
ایکی ایاغی وبر باشی واردر چون بر کمسه ایکی ایاق وبر باشله راه عشقه کتسه
وکندیسنی اول یولده بر کره فدا ایتسه اکا عاشق دیمز عاشق اولدر که هزاران
پای وسری اوله هزاران پا وسر ایله اولان تن فقی نادر در که اوتن عاشقدر که
معشوقنك یولنه هزاران پا وسر ایله کیدر وهر دم اول پا وسری انك یولنده فدا
ایدر مع هذا بو قدر روحی وسری فدا ایلدم دیمز (بیت) هر کرا تیغ محبت سر
برید * در فضای اوج اوادنا رسید ❁ مثنوی ❁ زین سبب هنکامها شد کل
هدر * هست این هنکامه هر دم کرم تر) بو سببدن کلی هنکامه لر هدر اولدی
اما بو هنکامه لر نقدر وار ایسه بو بی عشق اولدیغی سببدن باطل اولدی وبی
اعتبار قالدی اما بو هنکامهٔ عشق هر دم کرمتر اولدی وهمیشه کروفر بو ادی
❁ مثنوی ❁ معدن کرمیست اندر لامکان * هفت دوزخ از شرارش یك
دخان) کرملك معدنی لامکانده در یدی دوزخ انك شرارندن بر دخاندر یعنی
معدن کرمیت اولان عشق وشوق لامکانده در که یدی جهنم اول معدن کرمیت
اولان آتش عشقك شرارندن بر دخاندر قیاس ایله که اول معدن کرمیت اولان
آتش عشق نه مرتبه ده اولور

در بيان انكه دوزخ كويد كه قنطرهٔ صراط سر بسراوست اى مؤمن از صراط
زودتر بكذر و بشتاب تا عظمت نور تو آتش مرا بكشد جز يا مؤمن فان نورك اطفأ نارى

بوسرخ شريف وبيان لطيف آنك بياننده دركه دوزخ سويلر كه صراط
كوپريسى آنك اوزرنده در شولد مكه صراط كوپريسى اوزره مؤمنلر قدم
قوبه‌لر اول دوزخ بويله ديو تكلم ايلر كه اى مؤمن صراطدن تيزرك كچ وسرعت
ايله تاكم سنك نورككك عظمتى وسطوتى بنم آتشمى سويندردى ديه كما قال صلى الله
عليه وسلم تقول النار للمؤمن يوم القيمة جز يا مؤمن فقد اطفأ نورك لهبى رواه
الطبرانى وابو نعيم فى الحلية عن يعلى بن منبه ❊ مثنوى ❊ زانش عاشق
ازين رواى صفى ❊ ميشود دوزخ ضعيف ومنطفى ❊ كو بدش بكذر سبك اى
محتشم ❊ ورنه از انوار تو مرد آتشم) مؤمن اولان عاشقك آتشدن بو بوزدن
اى صفى دوزخ ضعيف ومنطفى اولور آنك آتشى قوى اولديغى جهتدن دوزخك
آتشنه ضعف وانطفا حاصل اولور دوزخ مؤمنه لابه وتضرع ايليوب دير اى محتشم
اولان مؤمن بندن تيزرك كچ بو خصوصده سنك انواركدن بنم آتشم اولور وسو ينور
❊ مثنوى ❊ كفر كه كبريت دوزخ اوست بس ❊ بين كه مى بخساند اورا اين نفس ❊
زود كبريت بدين سودا سپار ❊ تا نه دوزخ بر تو تابد نه شرار) كفر كه دوزخك
كبريتى اولدر انجق كور كه بو نفس انى نيجه بوكالدر وار يدرو بخسانيدن متغير
اولمغه وار يمكه ديرلر فورى كبريتكى بو سودايه اصمرله تاكم نه دوزخ ونه شرارسنك
اوزريكه چابه يعنى دوزخك كبريتى وطوزغى انجق كفردر كور كه اول كفرى
بو نفس موحدين ومؤمنين نيجه بوكالدروضعيف ايلر كه كلمهٔ توحيدى سويلكله
ومؤيد ايمان اولان كلامى تكلم ايلمكله كبريت جهنم اولان كفر سو ينور ومنطفى اولور
پس على الفور كفرك كبريتنى بو سوداى عشقه اصمرله ونوردين وايمانه قرين
ايله تاكم نه جهنم سنك اوزريكه حواله اوله ونه آنك شراره‌لرى سكا هجوم قيله كه
نور دين وايمان لابد جهنمى ودخى جهنمك شراره‌لرنى سو يندريجيدر
❊ مثنوى ❊ كو بدش جنت كذر كن همچو باد ❊ ورنه كرد د هرچه دارم من
كساد ❊ كه تو صاحب خرمنى من خوشه چين ❊ من بتى ام تو ولايتهاى چين ❊
هست لرزان زو جحيم وهم جنان ❊ نى مر اين رانى مر ازو امان) جنت هم اول
مؤمنه دير اى مؤمن بندن باد كبى كذر ايله يوخسه هر زمان كه بن نعمدن واذواق
ولذائذدن نه طوترايسم سنك نورك قتنده كساد اولور زيرا سن صاحب خرمنسن
وبن خوشه چينم بن بر بتم سن چين ولايتلريسن بتدن مراد بونده محبوبدر كه
چين ولايتلرينك محبوبلرى بغايت حسنا واجمل اولديغندن وآنك عاشقلرى

اكازياده توجه وخدمت قيلديغندن آنى بته تشبيه ايدرلر يعنى قچن عارف واصل
ومؤمن كامل جنته داخل اولدقده وآنك احسن تقويم اوزره اولان وجهى جنته
پرتو وضيا صالديغى وقتده آنك شعشعهٔ جمالى ونور خصالى جنتك رونق واطافتى
اوزره غالب اوله پس جنت اكا لابه قيله بويله ديو كه اى مؤمن كامل بندن باد كبى
كندى مقامك جانبنه كذر ايله والاهرنه نعمت كه بن طوترايسم سنك نورك قتنده
كساد اولور وعوام مؤمنين سنك جمالك سيرنه وحسنك تماشاسنه مشغول
اولوب بندن روكردان اولور وبنم حسنم وزينتم بى رغبت قالور زيرا حسن
ولطافت خرمنك سن صاحبيسن وبن سنك خوشه چينك ام وزيب وزينتى
بن سندن بولورم فى المثل بن بر بت موزون ومحبوب ملاحت مشحونم وسن چين
ولايتلرى كبى سن كه بنم حسن وجمالك مقر ومعدنيسن زينت وجمالى وحسن
وكمالى بن سندن بولورم در وفى الحقيقه جنتك زينت ورونقى انسانله اولور
باخصوصكه انسان كامل اوله جنت زينتى ولطافتى آنك حسن جمالندن بولور
الحاصل اول انسان كاملدن ومؤمن واصلدن هم جحيم وهم جنانلر زان اولورنه
بوكاونه اكا اندن امان اولور جنت وجهنم اندن خائف اولوب ايكيسى بيله اكا
تضرع ولابه قيلور ❊ مثنوى ❊ رفت عمرش چاره رافرصت نيافت ❊ حسن
بس سوزان بدوجان برنتافت ❊ مدتى دندان كنان اين ميكشيد ❊ نارسيده
عمراو آخر رسيد ❊ صورت معشوق زوشد در نهفت ❊ رفت شد بامعنىٔ معشوق
جفت) اول شهزاده‌نك عمرى كندى وصالى چاره سنه فرصت بولمدى
ومعشوقه سنه بو صورتله واصل وملاقى اولمدى صبرايسه زياده ياقيجى وخراب
وفنا ايديجى ايدى جان اكا طاقت كتورمدى وصبره تحمل قيلدى بر مدت ديش
صقارق كوجله بو بارمحنتى چكدى معشوقه ايرشمش ايكن آنك عمرى آخره
ايرشدى معشوقك صورتى اندن كزلوده اولدى ومخفى قالدى وكندى معشوقك
معناسى ايله جفت اولدى وبوندن مقصود شول عاشق صادقلر اولور كه بر مرشد
كامل وعارف واصلك حضور شريفنده معشوق حقيقى وصالنه ايرمكدن اوترى
عشقله يانوب ياقلوب خدمت ايلركن عمروفا ايتميوب ومعشوق حقيقنه بو نشئهٔ
عنصريه‌ده واصل اوله ميوب وبقابالله مرتبه‌سنه واصل اوله ميوب عشق وفنا
مرتبه‌سنده دنيادن آخرته كچنلر وموت وفنا اشربتنى قبل الكمال ايچنلر اولور
ومعشوق حقيقى بو صورت عالمندن كذر قيلوب عالم معنايه واصل اولدقده مشاهده
قيلنلر وآنك ذاتنه وصفاتنه واصل اولنلر اولور ❊ مثنوى ❊ كفت لبسش
كرز شعر وششترست ❊ اعتناق بى حجابش خوشترست ❊ من شدم عريان ازتن
وازخيال ❊ مى خرامم در نهايات الوصال) شهزاده ايتدى معشوقه‌نك لبسى

اكر شعردن واكر ششتردندر اكا بى حجاب اعتناق خوشتردر ششتر عجم ديارنده
برشهرك ناميدر آنك قماشى قتى خوب اولور كاهى آنك قماشنه محلاك اسمنى حاله اطلاق
ايدوب ششتر ديرلر يعنى اكر انك الباسى مويدن ويشمدن اولسون واكر حرير
وابريشمدن اولسون بنه بى حجاب اكا اعتناق خوشتردركه حين وصالده اكر كثيف
واكر لطيف هرنه شيئكه پرده وحجاب اوله كمال وصاله ولذت اتصاله اول نوعا مانع
اولور پس عاشق اول حجابك دخى اولمسنى (مصرع) من نخسبم با صنم با پيرهن
* ديوب مراد ايلرو (بيت) حله جنت اولورسه چكه يم چاك ايده يم * دم
وصلنده بكا حائل اولان پيرهنم) ديو شو شعردن مراددخى حجاب ظلمانى وششتردن
مراد حجاب نورانى اولور ومعشوق حقيقينك عاشقى بويله ديركه اكر حضرت
معشوقه نك حجاب نورانى اولسون واكر ظلمانى اولسون بو حجابلردن اكا عارى
ومجرد اكا اعتناق واتصال خوشتردر حجاب ظلمانيدن مراد بونده تن وحجاب
نورانيدن مراد خيال اولور چونكه تن حجابندن چقوب عريان اوله معشوق
هم خيال حجابنى چاك ايدوب عريان اولور وكمال وصلت اورتالقدن خيال رفع
اولوب كتدكدنصكره حاصل اولور بن تندن عريان اولدم اول معشوقه خيالدن
وصال مرتبه لرينك نهايتنده خرامان اولورم مراتب وصال برنيچه نوع اوزره در
وانك هر برينك برنهايتى واردر مثلا عقله وصال مرتبه سنك نهايتى واردر ودخى
علم اليقين وعين اليقين ايله واصل اولمنك هم نهايتلرى وارد رورو حله واصل
اولمنك هم نهايتى واردر بوجمله انواع وصالك كمال نهايتلرى بدندن عريان
اولدقدنصكره حاصل اولور ❊ مثنوى ❊ اين مباحث تا بدينجا كفتنيست *
هرچه آيد زين سپس بنهفتنيست * ور بكويى ور بكوشى صد هزار * هست
بيكار ونكردد اشكار) بو مبحثلر بو محله دك كفتنى در يعنى سويلنمسى لازم وتعبير اولنمسى
جائزدر هرنه كه بو مبحثلردنصكره قلبه كلور ودرونه طلوع وظهور قيلور انك
كيزلنمسى لازم وستر اولمسى واجبدر واكر فرضى اول سر ومعانى بى اسانه كتوروب
سويليه سن واكر آنى افشا واظهار ايلكه صدهزار كوشش وسعى ايليه سن
بيكار وجدال اولور آشكار اولمز زيرا نكتهٔ وحدتى وسر ربوبيتى بركسه تمام
بيلدكدنصكره بوسره واقف اولمين كسه لره آنى سويلسه وانى اظهار وافشا
ايچون صدهزار سعى وكوشش ايلسه مجرد نزاع وجدال اولور وينه اول سر
ربوبيت آشكار اولميوب مستور قالور افشاء سر الربوبية كفر علم من علم وجهل
من جهل ديمشلردر ❊ مثنوى ❊ تا بدريا سير اسب وزين بود * بعد از نيت
مركب چوبين بود * مركب چوبين بخشكى ابترست * خاصه آن دريايانرا
رهبرست) دريايه دك اسب وزينك سيرى اولور مثلا براسبه اير اوروب اوزرينه

بنزسن ودريا كنارنه دك انكله سير قيلرسن بوندنصكره سكا مركب چوبين لازم
اولور اول چوبدن اولان مركبه سوار اولوب دريايه سفر قيلورسن دريادة
مركب ذى روح ابتر اولديغى كبى خشكلكده دخى مركب چوبين ابتردر
خاصة اول مركب چوبين دريايلره رهبردر قورودة دكل پس بونطق وتكلم
اسب واستر كبيدر بونك حكمى انجق بو خشكستان اولان عالم صورتنده در چونكم
اسب نطقه سوار اولوب آنكله دريای وحدت وبحر حقيقت كنارنه كلهسن
آندنصكره آنك حكمى كيدر پس خموشلغه سوار اولمق وسفينهٔ سكوته دخول قلمق
لازم اولور ❊ مثنوى ❊ اين خموشى مركب چوبين بود * بحريانرا خامشى
تلقين بود * هر خموشى كه ملولت ميكند * نعرهاى عشق آن سو مى زند * تو همى
كويى عجب خامش چراست * او همى كويد عجب كوشش كجاست * من زنعره
كر شدم او بى خبر * تيز كوشان زين سمر هستند كر) بو خموشلك فى المثل مركب
چوبين اولور بحريلره خاموشلك تلقين اولور وآنلره بى نطق وبى زبان اسرار در
يابى تعليم قيلور پس بحرى اولنلر خاموشلكدن نيچه سرور ازفهم قيلور اما اى
اهل صورت هر برخموش كه سنى ملول ايلرو سن آنى ساكت وصامت كوروب
آنك صمت وسكوتى سكا ملالت وپرعشق نعره لرى اول جانبده اورر وعشق
ومحبت صيت وصدايى بى زبان خموشلك مرتبه سنده قيلور وليكن سن براهل
معنانك خاموشلكن كوروب عجب بونيچون خاموشدر ديرسن اول اهل معنى
لسان حاله سكا ديركه عجب بو كيمسه نك قولاغى قنده در بن ناطق باطنى ولسان قلبى
ايله نعره اورمقدن كر اولدم او ايسه بى خبردر ظاهرده تيز كوش اولنلر بو سمردن
اصملردر زيرا هرنقدر بوظاهر قولاغى تيز اولسه واخفى اولان صوتى استماع
قيلسه معناده اولان نعره لرى وقلبده اولان كلاملرى اشتمكه قادر اوله مز
❊ مثنوى ❊ آن يكى در خواب نعره مى زند * صد هزاران بحث وتلقين ميكند
* اين نشسته پهلوى او بى خبر * خفته خود آنست وكرزان شور وشر) مثلا
اول بر كيمسه اويقو ايچره واقعه ده نعره لر اورر نيچه يوز بيك بحث وتلقين ايلر
بو اول نائمك پهلوسنده اوتورمش كيمسه اول نائمك نعره وتلقيندن بى خبر خفته
خود اصل اول بيدار اولندر وشور وشردن اصم اولندر يعنى اول خوابده نعره
اوران وتلقين قيلان كيمسه كندينك نعره سنى ايشيدر وتلقين ايلديكى كلامى
بيلور اما آنك يانده بيدار اوتوران كيمسه آنك نعره سنى اشتمز وآنك شور وشرنى
فهم ايتمز پس خفته اول بيدار اولان كيمسه واول خفته نك شور وشرندن اصم
دخى اول اولور پس سن هم اى ظاهر كوشى تيز اولان اهل صورت عاشقلرك
صورتا خاموش اولوب وباطنا نعره لر وصدالر اوروب درون عالمنده آوازه لر

مثنوى

ايلدكلرنى وكلمات شوق انكيزسنو يلدكلرنى بوكا كوره قياس ايله
وانكسى كش مركب چو بين شكست * غرقه شد در آب او خود ماهيست * نه خوشست
ونه كويانا دريست حال او وادر عبارت نام نيست * نيست زين دو هر دو هست آن بو
العجب * شرح اين كفتن برونست از ادب) واول كيمسه كه مركب چوبينى صدى
آبده غرقه اولدى اول خود ماهيدر اول كيمسه نه خوشدر ونه كويادر بر نادر
نسنه در آنك حالنه عبارتده نام يوقدر بو ايكيدن دكلدر وفى الحقيقه اول بو العجب
هر ايكسيدر بونك شرحنى ديمك ادبدن بيروندر يعنى شول بر كيمسه كه آندن مراد
عارف كامل وانسان واصلدر مركب چوبين كبى اولان صمت وسكوتى اول كسر
ايتدى آب حيات معنو بده غرقه اولدى خود بحر حقيقتك حوتيدر فى الحقيقه
اول ماهئ بحر احديت نه خوشدر ونه كويادر بلكه بر عجيب وغريب شيدر كه
آنك حالنه بو عبارت والفاظنده نام اولمز وآنك اسرارى نطق و بيانه صغمز اول
عارف وكامل بو ناطق وساكت اولنلر قبيلندن دكلدر اما فى الحقيقه اول بو العجب
هم ناطق وهم ساكتدر نهايت مافى الباب آنك نطقى وسكوتى سائر بشرك نطق
وسكوتى كبى كندى نفسندن حاصل اولمه دكلدر بلكه من عندالله در واول نفسنده
فانى وبحر حقيقتده ماهى كبى مستغرقدر بو كاملك بوندن زياده شرحنى ديمك
واسرارندن خبر ويرمك ادبدن خارجدر بو قدر شرح اولنمسى دخى مقامك
اقتضاسنه كوره در والله اعلم مثنوى اين مثال آمد ركيك وبى ورود
* ليك در محسوس ازين بهتر نبود) بو مثال آنك حقنده ركيك وبى ورود كلدى
ليكن محسوسده بوندن بهتر اولمدى يعنى بز كه عارف كاملى ماهى يه وحضرت
الوهيتى دريايه وخاموشلكى مركب چوبينه تشبيه ايلدك بو مثال اولدى بو مثال
اكا نسبتله ورودسز كلدى وركيك اولدى وليكن محسوساتده بو مثالدن بهتر
وخوبتر بر مثال اولمدى انكچون آنك حقنده طالبلره تفهيم ايچون بو كونه مثال ايراد
اولندى و بيان قيلندى

متوفى شدن بزركين از شهزادكان وآمدن برادر واميانين بجنازهٔ
برادر كه آن كوچكين صاحب فراش بود از رنجورى ونواختن
پادشاه ميانين را تا او هم لنك احسان شد وماند پيش پادشاه
صدهزار غنايم غيبى وعينى بدو رسيد از دولت ونظر آن پادشاه

بو سرخ شريف وبو بيان لطيف شهزاده لردن اول بيوك شهزاده نك اولمسى ومتوفى
اولمسى وارتانجه برادرى كندى برادرينك جنازسنه كلمسنك بيانيدر كه اول كوچكين اولان
شهزاده رنجورلكدن صاحب فراش ايدى اول اجلدن برادرينك جنازه سنه كلوب
حاضر اوله مدى وپادشاه ولايت چين اورتانجه اولان شهزاده يى اوخشمسنك

قصه‌سيدرتا اول اوسط اولان شهزاده هم اول شاه چينك لنك احسانى وآنك
لطف وكرمنك اسيرى اولدى و پادشاهزاده شاهك اوكنده قالدى صدهزار غنايم
غيبى وعينى اول پادشاهك نظرندن ودولتندن اول شهزاده‌يه ايرشدى يعنى اول
شهزاده معنوى وروحانى وصورى وجسمانى چوق غنيمتلره وبى شمار نعمتلره
ودولتلره واصل اولدى مثنوى كوچكين رنجور بود آن وسط * بر جنازهٔ
آن بزرك آمد فقط * شاه ديدش كفت قاصد اين كيست * كه ازان بحرست اين
هم ماهيست * پس معرف كفت پور آن پدر * اين برادر زان برادر خردتر)
كوچكين شهزاده خسته ورنجور ايدى واول اوسط شهزاده اول بيوك شهزاده نك
جنازسنه كلدى انجق پادشاه آنى كوردى وآنك حالنى وذاتنى بيلور ايكن عن قصد
معرفه سؤال ايدوب بو كيمدر ديدى كه بو هم اول بحردنميدر و بو هم ماهيميدر
يعنى بو دخى اول بيوك شهزاده نك واصل اولديغى دريادنميدر و بو دخى اول بحر عشق
ومحبتك ماهيسى ميدر ديو سؤال ايلدى پس معرف پادشاه چينه ايتدى پادشاهم
بو هم اول پدرك اوغليدر اما بو برادر او برادردن خردتر وكوچكتردر
مثنوى شه نوازيدش كه هستى يادكار * كرد او را هم بدان پرسش
شكار * از نواز شاه آن زار حنيد * در تن خود غير جان جانى بديد * در دل خود ديد
عالى غلغله * كه نيابد صوفى آن در صد چله) پادشاه چين اول ميانين اولان شهزاده‌يى
اوخشدى ودخى وآفرعايت ايتدى بويله ديو كه سن بيزه يادكارسن آنى دخى
هم اول پرسش ايله شكار ايتدى شاهك نوازش ورعايتندن اول آتش هجرانله بريان
اولمش زار ودلفكار كندى تندن وجانندن غيرى درونده بر غيرى جان كورديكه
مشايخ بو جانه روح قدسى وحيات طيبه ديرلر كه سالك بو جانى بر پادشاه عالم معنانك
حضورنه كلدكدن وآنك نظر شريفنى الدقدنصكره حاصل ايلر پس اول شهزاده
كندى كوكلنده بر عالى غلغله كوردى كه صوفى آنى صد چله ده بولمز يعنى اول
شهزاده چونكم اول شاه چينك نظر شريفنه محل ومظهر اولدى آنك يمن نظرى
بركاتيله كندى درونده شول حالات عجيبه يى واذواق باطنه يى مشاهده قيلدى كه
صوفى آنى يوز ار بعينده بوله مز زيرا مردان خدا ايله بردم صحبت قيلمق وآنلرك
برنظر اكسير تأثيرنى المق كندى بشقه باشنه يوز ار بعين چكمكدن و يوز يل انقاده
اولمقدن بهتردر ديمشلردر نتكيم شيخ عطار قدس الله سره العزيز حضرتلرى
بيوررلر (بيت) يكدمى صحبت بمردان خدا * بهتر از صد سال بودن در تقا
مثنوى عرصه ودبو ارو سنك وكوه تافت * پيش او چون نار خندان مى
شكافت * ذره ذره پيش او همچون قباب * دمبدم ميكرد صد كون فتح باب
باب كه روزن شدى كاهى شعاع * خاك كه كندم شدى وكاه صاع) عرصه

ودیواروسنك وكوه‌بلدرادی آنك اوكنده انار خندان كبی منشق اولدی انار انار در كه
الف آندن كاهی وزندن اوتری حذف اولنوب نار دینور یعنی اول شهزاده اول
پادشاهك نظری بر كا‌یله شول مرتبه‌یه ایردیكه آنك اوكنده عرصه ودیوار
وجبال واحجار تابان اولدی وباغ ایچره شق اولوب خندان اولان انار كبی
هرشیئك باطنی ظهوره كلدی وحقیقتی اكا عیان اولدی بو عالمده اولان هرشیٔ
ذره بذره آنك اوكنده قبولر كبی ایدی دمبدم شاه اكا صد كونه فتح باب ایلدی
باب كاه روزن اولوردی و كاهی شعاع اولوردی خاك كاهی كندم اولوردی
وكاهی صاع اولوردی یعنی عالم معنادن اكا فتح اولان بابك هر بریسی كاهی
روزن مشابه‌سنده اولوب اول روزنه‌دن حقایق اشیایی كورر وعالم غیبك اسرارنه
نظر ایركوردی و كاهی اول باب معنوی اكا شعاع الهی و پرتور بانی اولوردی
وهرشیئك مرآت وجودنده حق تعالینك تجلیاتنی وانوارنی مشاهده قیلوردی
بو عالم خاك آنك نظرنده كاهی بغدای وفواكه وثمار اولوردی وكاهی بوجمله‌یه
كیل وظرف اولوردی یعنی كاهی بو زمین آنك كوزنه عین غذا وطعام ونعمت
كورنوردی وكاهی بواغذیه ونعمه اول ظرف ومحل كورنوردی حقیقته
ناظر اولان كوزه هربویله كورنور ❊ مثنوی ❊ در نظرها چرخ بس
كهنه وقدید * پیش چشمش هردمی خلق جدید) نظرلرده چوق كهنه وقدید
اولان چرخ آنك كوزی اوكنده هردم خلق جدیده‌در یعنی بوخلقك نظرلرنده چوق
اسكی ودیرینه وقدید اولان ودائمة الصور وثابتة الاجرام كورینن فلكلر هر آنده
وهردمده یكی یكی خلق اولمقده وكهنه‌سی كیدوب آنك مثلی همانده یرینه
كلمكده‌در زیرا عارف كامل حقیقت كورن چشم شهودنده بو اشیا هرطرفة
العینده وابسده ویكی یكی خلق اولمقده‌در بو اشیانك بویله مستمر الشكل كورنمسی
تجدد امثال وتعاقب اشكال قبیلندندر نهایتی بوخلق عالم (بل هم فی لبس من
خلق جدید) آیت كریمه‌سنك مفهومی اوزره بوخلق جدیددن شبهه‌ده‌درلر و بو تجدد
امثاله وخلق جدیده مناسب اولان شرح وتحقیق اصل نقش فصوصه اولان
شرحمزده نص سلیمانیده مذكور اولمشدر ودخی جلد اولك اوائلنه قریب هم
در بیاز مكر خركوش سرخنده (پس تراهر لحظه مرك ورجعتست * مصطفی
فرمود دنیا ساعتست * بیتك شرحنده مرور ایلدی آنده طلب اولنه ❊ مثنوی ❊
روح زیبا چونكه وارست ازجسد * ازخدا بی‌شك چنین چشمش رسد * صدهزاران
غیب پیشش شد پدید * آنچه چشم محرمان بیند بدید * آنچه او اندر كتب برخوانده
بود * چشم رادر صورت آن بركشود) روح زیبا چونكه جسددن قورتله
وحبس جسمدن قورتله وحبس جسمدن آزاد اوله خدای تعالیدن اكا شكسز بونك

كبی بر حقیقت بین چشم ایریشور حتی آنك كوزی هرشیئك حقیقتنی كوریجی اولور
پس اول شهزاده‌نك چشم شهودی اوكنده صد هزاران امور غیبیه پدید
اولدی وظهوره كلدی اول نسنه‌یی كه اسرار حقه محرم اولنلرك كوزی كوردی
اول هم آنی كوردی ومقربان دركاه الهی اولان عزیزلرك نظری عالم غیبدن هرنه
مرتبه‌یه ایردی ایسه آنك نظری هم اول مرتبه‌یه ایردی اول شهزاده كتابلر
ایچره اول نسنه‌یی كه اوقومش ایدی چشم شهودنی اول معانینك صورتی
اوزره اچدی واول اوقودیغی معنالرك هر برینك صورتنی بر بر مشاهده ایتدی
❊ مثنوی ❊ ازغبار مركب آن شاه نر * یافت اوكحل عزیزی در بصر
بر چنین كلزار دامن میكشید * جزو جزوش نعره زن هل من مزید) اول شاه نرك
مركبنك غبارندن اول شهزاده بصرده بركحل عزیز بولدی یعنی اول شاه
فحول وشهنشاه عقولك مركب همتنك غبارندن واسب سعادتنك طریق الهیده
اولان آثارندن اول شهزاده بصر بصیرتنده بركحل عزیز بولدی كه مرادآندن
كحل هدایت ونور معرفتدر چونكم اول كحل هدایت ونور معرفتی اول شاه چینك
اسب همتنك آثارندن كندی بصیرتنده بولدی انجلین اسرار وحقایق كلزاری
اوزره دامن چكدی وجراذ بال ایدوب آنی سیر وتماشا ایتدی آنك جزو بنك
جزوی وهر بر عضوی هل من مزید نعره‌سنی اوریجی اولدی و بوندن زیاده
دخی وارمیدر بن بوكا قانع دكلم دیجی اولدی ❊ مثنوی ❊ كلشنی كز بقل
رویدیكدمست * كلشنی كزعقل رویدخرمست * كلشنی كزكل دمد كردد تباه *
كلشنی كزدل دمد وافرحتاه) بركلشن كه بقلدن ونباتدن بتراول بردم ویراندر
عارف اكا میل والتفات ایلمز اما بركلشن كه عقلدن بتراول همیشه تازه وخرمدر
عارفك میل ونظری بو كلشنه‌در بركلشن كه كل و بالجمله‌دن بتر اول چوق كچمیوب
تباه وخراب اولور عاقل اكا مغرور وفریفته اولمز اما بركلشن كه دلدن بتراكا
زهی فرحت دینور ای فرحت واطافت سن اول دلدن بتن كلشنه حاضر اولكه
سن آنك لایقیسن دینمدا اولنور ❊ مثنوی ❊ علمهای بامزه دانسته مان *
زان كلستان یك دوسه كل دسته دان * زان زبون این دوسه كل دسته‌ایم *
كه در كلزار بر خود بسته‌ایم) بزم بیلدیكمز ومعلوم اولمش بامزه علملریمزی اول
ذكر ایلدیكمز كلستان معنوی وكلزار اسرار ربانیدن برایكی كل دسته بیل كه
بو بامزه اولان علوم رسمیه ومعارف عقلیه عارفك نظر كاهی اولان كلشن معنویدن
برایكی دسته كل كبیدر آندن اوتری بز برایكی دسته كل قدر علملرك زبونی
ومغلوبی یز كه كلزار حقیقت قپوسنی كندی اوزریمزه باغلمش وكلستان معنوینك
بابنی بوچشم و بو صورته مشغول اولمغله سد ایلمشزدر ❊ مثنوی ❊ آنچنان

مفتاحها هردم بنان * می فتد ای جان در یغنا از بنا * وردمی هم فارغ آرندت
زنان * کرد چادر کردی وعشق زنان) انجاین مفتاحلر هردم نان سببیله
ای جان در یغابنادن دوشر بنان پرماغه دیرلر یعنی بزکلزار حقایق واسرار الهی
قپوسنی اوزر یمزه باغمش وحق تعالی حضرتلری اول بابك مفتاحلرنی بزم المزده
قومشدر واول کلزار معنوینك مسدود اولان قپوسنك بزم المزده اولان
مفتاحلری همت وعزیمت وسعی وجهد وحسن نیت ولطف سیرت وحسن
عمل وعقل سلیم وبونلر امثالی اولان خصلتلدر امابو مفتاح باب کلزار معنوی
اولان حالتلر وخصلتلر هردم بزم المزدن وبنانمزدن در یغانان وخوانه مشغول
اولمق واسطه سیله دوشر واکل وشربه مقید اولدیغمز سببیله اول مفتاحلر بزدن
کیدوب ابواب معانی بزه مسدود اولور وکلزار حقایقك قپوسی مغلق ومقید قالور
واکر سنی بردم فرضی نان یمکدن فارغ کورسه‌لر چادر اطرافنه وزنلرك عشق
اطرافنه طولنور سن چادرتر کیجه جار دیدکلریدرکه عورتلر اکابور بنورلر یعنی
اکر بردم سنی یمك یمکدن واکل وشربه مقید اولمقدن فارغ کورسه‌لر عورتلرك
عشق وچادری اطرافنه طولنور سن نان وخوان اول کلزار حقایقك مشاهده
سندن سکانیجه مانع اولورسه وآنك مفتاحلرنی سنك الکدن نیجه دوشوروب
زائل قیلورسه زنلردخی زیاده مانع اولور وآنك مفتاحلرنی بونلردخی ارتق ضایع
قیلور ﴿ مثنوی ﴾ بازاستسقات چون شد موج زن * ملك شهری بایدت پرنان
وزن) کیروسنك استسقاك بحری چونکم موجزن اوله سکا ناندن وزناندن بر
برشهر ملکی کرکدر یعنی چونکم سنك نانه وزنانه اولان زیاده تشنه لکك
واستسقا واشتهاك دریاسی موج اوریجی اوله وتلاطم قیله اول زمانده سکا نانلر
وزنلرله طاو برشهر ملکی کرکدر که تاسنك تشنه لکنی دفع ایلیه وسکا بر مقدار قناعت کله
﴿ مثنوی ﴾ مار بودی اژدها کشتی مکر * یك سرت بود این زمانی هفت سر *
اژدهای هفت سرد وزخ بود * حرص تودانه ست ودوزخ فخ بود * دام رابد
ران بسوزان دانه را * بازکن درهای توان خانه را) اول مار ایدك صکره مکر
اژدرها اولدك اول بر باشك وار ایدی بوزمانده یدی باشك وار یعنی ای کیرو
وکلوبه مبتلا اولان کمسه مقدماسن مار کبی یکسر وضعیف ایدك کندکجه
مکر سن یدی باشلو بر اژدرها اولدك که نفس اماره نك یدی صفت مذمومه سی
اژدرهانك یدی باشی کبیدر نفسك اول بر باشلو مار کبی ضعیف ایکن کندکجه
حرص وشهوتله قوت بولوب اژدرها کبی یدی باشلو اولدی یدی باشلی اژدرها
ایسه دوزخ اولور که دوزخك یدی قپوسی ویدی طبقه سی واردر نته کم نفس
اماره دخی یدی صفت مذمومه ایله یدی باشلی بر اژدرها کبی ودخی یدی قپولی

بر دوزخ کبیدر سنك حرصك فی المثل دانه ودوزخ فخ اولور سن حرصه وشهوته
مائل اولورسن اول واسطه ایله دام دوزخه کرفتار کلورسن لازم اولان بودرکه
دامی یرت وپاره پاره ایت ودانه یی یاق بوخانه یه یکی قپوز کشاده ایله یعنی سنك
نفسك دام دوزخدر وحرصك اکا دانه‌در وجسدك آنلره محل اولمش برخانه‌در
لازم اولان بودرکه دوزخ کبی اولان نفس اماره دامنی یرتوب پاره پاره ایت
ودانهٔ حرصی دخی آتش عشق الهی ایله احراق ایت اصلا خانهٔ جسمکده
بونلردن اثر قالمسون آندنصکره بوخانهٔ جسمه نورانی وروحانی یکی قپولر آچ
تااوقپولردن سنك وجودك خانه سنه نورانی وروحانی غدالر کله وسنی غنای
قلبه واصل قیله حتی غنی القلب اوله سن ودولت وسعادت ابدیه مرتبه سنی بوله سن
﴿ مثنوی ﴾ چون توعاشق نیستی ای نرکدا * همچو کوهی بی خبر داری
صدا * کوه را کفتار کی باشد زخود * عکس غیرست آن صدای معتمد) ای
ارکك کدا چونکم سن عاشق دکلسن بر کوه کبی بی خبر صدا طوترسن نرکدا
اکرچه ارکك کدا دیمکدر اماقوی کدا دیمك معناسی مراد اولور یعنی ای قوی
کدا چونکم عاشق الهی دکلسن هرنکم حضرت حقدن علم وخبر طوتمایسك
بر صیت وصدادن بیخبر اولان کوه کبی صدا طوترسن که کوهك وجودنده صیت
وصدا ایلکه اکرچه برقابلیت واردر ولیکن اول ایلدیکی صیت وصدانك حقیقتدن
اول کوه غافلدر زیرا کوهك کفتار وصداسی نیچون کندیدن اولور آنك صیت
وصداسی کندیدن اولمز بلکه غیرك عکسیدر اول صدای معتمد یعنی کوهك
کندی ذاتندن برصداسی وکفتاری یوقدر بلکه آندن ظهوره کلان اول صدای
معتمد وکفتار بارشد غیرك عکسیدر انکچون کوه اول اقوالك حقیقتنی وسرنی
بیلمز کذلك هرمقلد کوه کبیدر اول مقلدك درونندن هرنه کونه کفتار وصدا
ظهوره کلورسه اول دخی اول کفتارك اسرارنی بیلمز زیرا آنده اولان علم وکفتار
غیری کیمسه‌نك علمی وکفتاریدر واول مقلد آنی خلقه سویلمکدن اوتری حفظ
ایلمشدر انکچون آنك حقیقتندن خبردار دکلدر ﴿ مثنوی ﴾ کفت توزان
سان که عکس دیکریست * جمله احوالت بجز هم عکس نیست * خشم وذوقت
هرد وعکس دیکران * شادیٔ قواده وخشم عوان * آن عوان را آن ضعیف
آخرچه کرد * که دهد اورا بکینه زجر ودرد) ای مقلد سنك کفت وکویك
اول اسلوبدن که قول دیکر وعکس دیکردر نظر اولنسه سنك جمله احوالك
غیری کیمسه‌نك عکسندن غیری دکلدر مثلا خشمك وذوقك یعنی شهوتك
وغضبك هرایکیسی غیریلرك عکسیدر قواده‌نك شادلکی وعوانك خشمی کبی
قواده قائده‌نك جمعیدر قائده یدیجی معناسنه دیرلر بونده شول عسکریدن کیمسه

اولور که بر عسکره قولاوز اوله آنی برجانبه الوب کیدر واول بکا بوقدر عسکر
تابع اولدی دیوب بوقدر کیمسه‌لره سر عسکر اولدم دیو شاد اولور وآنك شادلغی
عسکر درکه عسکرك اکا برمقدار تابع اولمسندن حاصل اولور عسکر کندی
یلدکاری یوله کلوب اکا احتیاج قالمدقدنصکره اول قائدك شادلغی زائل اولور
قواده قوددن صیغهٔ مبالغه اولمق هم جائزدر قود سکون واوله آت سوریسنه
دیرلر قواد آت سوریجی راعی یه دیرلر مثلا برچوبانه برنیجه کسه‌لر وافر اسبلر
ویرسه اول چوبان اول اسبلرك جمع اولمسندن شاد اولسه انك شادلغی
عکس وعاریتی اولور اول اسبلری صاحبلری الدقده آنك شادلغی زائل اولور
و بومصرع ثانیده حرف تشبیه مقدر اولور وتقدیر کلام بویله دیمك اولور که
ای مقلد سنك خشمك وذوقك هر ایکیسی غیرلر عکسیدر وسنده عاریتیدر
قاید عسکر اولان قولاوزك ودخی خیل کودن چوبانك شادلغی کیدرو خشمك
هم عوانك خشمی کیدر مثلا برعوانك النه برضعیف کرفتار اولور وحاکم اول عوانه
دیرکه بو اخذ ایتدیککك کیمسه‌یه‌لت اور اول عوان خشمه کلوب اول ضعیفی دوکر اول
ضعیف اول عوانه آخرنه ایتدی که اول عوان اول ضعیفه کینله زجر ودرد و یرر عوانك
خشمه کلمسنه باعث اول ضعیف برکار ایتمدی لیکن عوان اکا حاکمك اذنیله ایتدی
پس عوانده اولان خشم عاریتی اولور وحاکمك خشمنك عکسی اولور عوان اول
خشمك حقیقتندن بی خبر اولور کذلك ای مقلد سن هم کندی وجودکده اولان
شادلغك وخشمك حقیقتندن بی خبرسن اول شادلك واول خشم سکا کیمدن
کلدی و بونلرك اصلی وحقیقتی نه‌در بیلمزسن ﴿ مثنوی ﴾ تا بکی عکس خیال
لامعه * جهد کن تا کردی صاحب واقعه * تا که کفتارت زحال تو بود * سیر تو بایر
و بال تو بود) تا کم خیال لامعه‌نك عکسنه مسرور اولق نیجه‌یه‌دك جهد ایله
تا صاحب واقعه اوله‌سن یعنی صاحب واقعه اولان محقق طرفندن سنك وجودکه
کلان خیال لامعه‌نك عکسنه نیجه‌یه‌دك مغرور اولورسن سندخی مردانه جهد
ایله وسعی ایله تا کم صاحب واقعه برمحقق اوله‌سن تا کم سنك سوزك سنك کندی
حالکدن اوله وسنك سیرك سنك کندی پر و بالکله اوله ایل قنادیله اوچان قوش
مقام ومنزله واصل اوله‌مز وتقلیدله اولان سوز مقصوده اصابت قیله‌مز
ومقلد سویلدیکی سوزك سری ومعناسی ندر بیله‌مز پس اهل همت اولوب
تقلید طبقه‌سندن کذر قیلوب کندی حالنی سویلك وکندینك عقلندن وروحندن
حاصل اولان پر و بالله پرواز ایلمك سالکه انفع واولیدر ﴿ مثنوی ﴾ صید
کیرد تیرهم باپر غیر * لاجرم بی بهره است از لحم طیر * باز صید آرد بخود از کوهسار)
لاجرم شاهش خوراند کبك وسار) تیرهم صید طوتر غیرینك پریله لاجرم لحم طیردن

بی بهره در یعنی اوق اکرچه قوشلری صیدایلر لکن غیرك قنادیله وقوتیله صیدایلر
انکیچون لاجرم طیرك لحمندن بی بهره درکه اکا شکار ایلدیکی قوشك لحمندن حصه
ونصیب یوقدر مقلد هم غیرك قنادیله قوش اولین تیر کبیدر اما محقق باز کبیدر باز
کندی قوتیله وپر و باللَه کوهساردن صید کتورر لاجرم شاه اکا ککلك و چل
قوشی یدیرر نته کم شیخ اکبر قدس سره العزیز حضرتلری فتوحاتده کندی شیخی
اولان ابومدین رضی الله تعالی عنه حضرتلرندن بوکونه نقل ایدوب بیوررلر (وکان
شیخنا ابومدین یقول فی فتوح الغیر اطعمونا لحما قدیدا ای لا تنقلوا الینا من فتوح
غیرکم الا ما یفتح علیکم فی قلوبکم یرفع بهذا همة اصحابه لطلب الاخذ من الله
﴿ مثنوی ﴾ منطقی کز وحی نبود از هواست * همچو خاکی در هوا ودرهباست *
برنطق که وحی الهی والهامربانیدن اولمسه اول هوای نفسانیدندر هواده وهباده
اولان برخاك کبیدر مثلا خاك هوا واسطه‌سیله ظهوره کلسه هبا وغبار اولور
شمسك ضیاسنه وماهك نورنه اول هبا وغبار پرده اولور کذلك شول کفتار که
وحی الهی والهام ربانی ایله اولمیه بلکه هوای نفسانیدن ظهوره کله اول کفتار
هواده اولان خاك وغبار کبی هباء منثورا اولور ﴿ مثنوی ﴾ کرنماید خواجه را
این دم غلط * ز اول و النجم برخوان چند خط * تا که ما ینطق محمد عن هوی *
ان هو الا یوحی احتوی) اکر خواجه‌یه بودم غلط کورینه و بوسوزمعتبر کلیه والنجم
سوره‌سنك اولندن ای خواجه سن برقاچ خط اوقی شول محله دك که حق تعالی
حضرتلری محمد صلی الله تعالی علیه وسلم حقنده (وما ینطق عن الهوی ان هو
الا وحی یوحی) بیوردی یعنی محمد صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری هوادن
سویلمز آنك نطقی دکلدر الا شول وحیدرکه بزم جانبمزدن اکا وحی اولندی پس معنیٔ
مصرع ثانی اولدرکه اول محمد علیه السلامك نطقی دکلدر الا اول محمد علیه السلام
انی وحی ایله حفظ واحتوا ایلدی وسویلدیکنی وحی ایله سویلدی احتواء اجتماع
معناسنه‌در ﴿ مثنوی ﴾ احمدا چون نیستت از وحی یاس * جسمیانرا ده تحری وقیاس
* کز ضرورت هست مرداری حلال * که تحری نیست در کعبهٔ وصال) ای احمد
چونکم سکا وحیدن یأس و قنوط یوقدر سکا تحری و قیاس لازم دکلدر
تحری و قیاسی جسملره ویرکه آنلر وحیدن بی بهره لردر آنلره تحری و قیاس
ایلمك حلالدر زیرا ضرورتدن برمردار حلال اولدی اما سنك تحری وقیاسه
ضرورتك واحتیاجك یوقدر کعبهٔ وصالده تحری اولمز پس سن بنم کعبهٔ
وصالمده سن وسنك روحانی اولان وارثلرك دخی بنم کعبهٔ وصالمده‌در پس
سکا وآنلره تحری وقیاس ایلمك لازم اولمز ﴿ مثنوی ﴾ بی تحری واجتهادات
هدی * هرکه بدعت پیشه کیرد از هوی * همچو عادش بربرد بادش کشد *

نی سلیمانست تا تختش کشد * عادرا بادست حمالی خذول * همچو بره بر کف
مردا کول * همچو فرزندش نهاده برکنار * می بردتا بکشدش قصاب وار)
بحریسز وهدانك اجتهادلریسز هرشول کمسه که هوادن بدعتی پیشه طوتنه جواب
بو بیتدر عادکبی باد انی هوایه ایلتور وآنی اولدرر سلیمان دکلدر که تا آنك تختنی چکه
یعنی هرشول کمسه که طریق هداده وراه مصطفاده اجتهادسز وتحری واحتیاطسز
هوای نفسندن بدعتی کندیسنه پیشه طوته اول هوای نفسانی عادقومنی بادصرصر
هوایه ایلتوب اولدردیکی کبی اول اهل بدعتی اولدورر سلیمان سیرت دکلدر که اول
هوا آنك تختنی چکه اول کمسه لرکه وقتنك سلیمانی اوله هوای نفسانیده آنلر باذن الله
متصرف اولورلر وهرنه جانبه امر ایتسه لر آنی اول جانبه تصریف ایدرلر وآنك
اوزرینه سلیمان وار سوار اولوب استدکاری مقامه کیدرلر اما اهل بدعته و تحری
واجتهد قلمین اهل ضلالته باد هوای نفسانی غالب اولوب عاد قومی کبی عاقبت
انلری هلاك ایلر نعم عاد قومنه هم باد حمالدر لکن انلره اول باد صرصر برحمال
خذول ومرکب قتولدر عاد قومی اول بادك الند ه مردا کولك الند ه بره کبیدر
اکرچه اول مردا کول اول قوزیی کندی فرزندی کبی کنارنه قومش اما ایلتور
تا انی قصاب کبی دپلیه پس نفسنك هواسنی دخی بوکا کوره قیاس ایله اکرچه
هوای نفسانی اول وهله ده اهل بدعتی واصحاب ضلالتی مرتکب اولور ورعایت
قیلور وانلردخی نفسلرینك هواسی اوزره سائر وطائر اولدقلرندن زیاده حظ آلورلر
اما اول هوا انلری عاقبت قتل قیلور ومهلك اولور ﴿ مثنوی ﴾ عادرا آن باد
زاستکبار بود * یارخود پنداشتند اغیار بود * چون بکردانید نا که پوستین *
خرد شان بشکست آن بئس القرین * بادرا بشکن که پس فتنه ست باد * پیش
آزانکه بشکند او همچو عاد) عاد قومنه اول باد استکبارلرندن اولدی کما قال الله
تعالی (فاما عاد فاستکبروا فی الارض بغیر الحق وقالوا من اشد منا قوة) انلرنفسلرینك
هواسنی واول باد مهلکی کندیلره یار صاندیلر اول خود فی الحقیقه اغیار ایدی
چونکم اول باد هوا ناکاه پوستین دوندردی و یارلك صورتن کید روب قهارلك
صورتنی کتوردی انلری اول بئس القرین فی الحال خرد وخشخاش ایدوب صدی
پس ای اهل هوا نفسکی کسر ایله که اول باد هوای نفسانی چوق فتنه در که اوسنی
عاد قومی کبی صمرزدن اول یعنی سن باد هوای نفسکی اول سنی عاد قومی کبی صمرزدن
اول صی تا عاقبت سنی انلر کبی هلاك ایلمیه وانی صیق کندی پیغمبرکه تابع اولمق
وپیغمبرك قائمقامی اولان بروارث کامله وعارف واصله انقیاد قیلمغله میسر اولور
﴿ مثنوی ﴾ پند دادی هود کای پرکبر خیل * برکند از دستتان این باد ذیل * اشکر
حقست باد وازنفاق * چند روزی باشما کرد اعتناق) حضرت هود علیه السلام

اول قوم عاده پند ونصیحت ویردی بو بله دیو که ای پرکبر قوم بو باد سزك
الیکزدن ذیلی قوپارر خیل بونده جماعت معناسنه در یعنی سزك ذیل هوایه تمسك
قیلدیغکز واکا تابع ومطیع اولدیغکز وآنی کندیکزه یار وموافق بیلدیککز برکون
اول سزك الیکزدن اتککی قوپارر ودونوب سزه مسلط اولور باد هوا حق تعالینك
لشکریدر ونفاقدن برقاچ کون سزکله اعتناق ایلدی نهایتی نفاقدن برقاچ کون
ملایمت وموافقت کوستر مسی صداقت دکل منافقتدر (م ی) او بسر باخالق
خودرا ستست * چون اجل آید برآرد باد دست) اول باد سرده کندی خالقیله
راستدر چونکم اجل کله باد ال یوقرو کتورر یعنی ای اهل هوا اولان واستکبار
قیلان قوم اول باد هوا که سز انی کندیکزه تابع صانورسز آنك سزه حالا تابع
اولمسی وملایمت قیلمسی الله تعالینك امریله در اول باطنده کندی خالقیله راست
ودرستدر چونکم وقت کله ومدت هلاك وفنا قریب اوله اول بادسزکله معانقه قیلمقدن
الینی الور وسزدن رفع قیلور اول زمانده آنك سزه نه مرتبه عدوایدیکنی بیلورسز
﴿ مثنوی ﴾ بادرا اندر دهن بین ره کذر * هرنفس آیان روان باکر وفر * حلق
ودندانها ازوایمن بود * حق چوفرماید بدندان درفتد * کوه کردد ذره باد
وثقیل * درد دندان داردش زار وعلیل * این همان بادست کایمن میکذشت * بود جان
کشت وکشت او مرك کشت) مثلا سن بادك دهن ایچره رهکذرنی وعبورنی کور
هرزمان نفس اول کر وفر ایله دهان ایچره کلیجی وکیدیجیدر اول زمانده که امر حقله
سکا موافقت ایلر بوغاز ودیشلر آندن ایمن اولور حق تعالی چونکم باده دندانه دوش
دیو بیوره فی الحال دیشه دوشر آندنصکره برذره باد طاغ اولور وثقیل اولور برمرتبه که
دیش اغریسی آنك صاحبنی زار وعلیل طوتر اول دیشه دوشن باده باد سرخ دیرلر ونازله
دخی تعبیر ایدرلر نته کم بونك بیانی جلد رابعك اوانه قریب اول معشوقه نك عاشق
جانبنه جواب ویردیکی محلده مرور ایلمشدر وکاه اولور که دیش صزلدیغی وقتده
دهان ایچره کلوب کیدن باد الله امریله اکا دخی زیاده الم ویربو خود اول
باددر که دیش صزلمزدن اول ایمن کچردی چونکم الله تعالی آنی سکا مؤلم قیله اول
جینده سکا الم ویریجی اولور وکذلك کشت وزرعه دخی باد هوا تربیه قیلور
ونشو ونما ویرر والله امریله آنك اوزرندن ایمن ولطیف اولوب کچربو اول
بلدرکه کشتنك اوزرینه ایمن کچدی واکا جان ایدی والله امریله اول باد مرك
کشت اولدی واول اکینی خراب وهلاك قیلدی مثلا برزمان اولور که برجانبدن
اسرزرعه ضرر ویرمیوب نفع اولور بعده اول یل نه اسرالله امریله اکینلرك
مرك وهلاکنه سبب اولور ﴿ مثنوی ﴾ دست آنکت دست بوسد بی عبوس *
وقت خشم آن دست میکردد دبوس) مثلا اول کمسه نك الی که سنك بی عبوس

اول الكى اوپر خشم وقتى اول ال دبوس اولور وسكا چوماق كبى اولور ﴿ مثنوى ﴾
يارب ويارب برآرد اوزجان * كه بيراين بادرا اى مستعان) اول ديشى اغرين كسه
بادا كالمم و يردكده جان ودلدن يارب يارب ديمك كتورر بويله ديوكه بو بادى ودردى
اى مستعان بنم ديشمدن كس وازاله ايله ﴿ مثنوى ﴾ اى دهان غافل بدى
زين بادرو * از بن دندان دراستغفار شو) اى دهان بو باددن غافل اولدك بورى
ديش دبندن استغفارده اول يعنى اى حضرت حقدن غافل اولان جان واى كاوب
كيدن بادك حقيقتدن غافل اولان دهان اول باد سكا الم واضطراب و يردكده بورى
ديش دبندن ضرورى استغفار ايله كه سنك اكر بر كناهك اولميدى اول بادى حق
تعالى سكا وجع و يريجى والم ايركوريجى قيلمزدى چونكم راحت زماننده بارى
استغفار وتوبه ايلمدك درد والم زماننده بارى استغفار ايله والله الله ديو سويله
﴿ مثنوى ﴾ چشم سختش اشكها باران كند * منكرانرا درد الله خوان كند)
اول درده مبتلا اولان كسه نك چشم سختى درد و بلا وقتنده كوز ياشنى ياغدريجى
ايلر كه حين سلامتده آنك كوزى الله ايچون بر قطره ياغدرمزدى منكرلرى درد الله
ديجى ايلر راحت ونعمت زماننده الله ديمكدن غافل اولورلردى چونكم درد و بلا
كله الله ديجى اولور ومحنت وفلاكته دوشه كوزندن ياشلر كلور وكريه قيلور
(م ى) چون دم يزدان نپذ رفتى زمرد * وحى حق را هين پذيرا شوز درد)
چونكم اى غافل مرد كاملدن دم يزدانى قبول قيلمدك وكلام حق مستمع اولمدك
آكاه اول درد والمدن وحى حقى قبول ايديجى اول وحى لغتده اشارت خفيه
معناسنه هم كاور بونده وحيدن مراد اشارت خفيه اولور يعنى چونكم مرد كاملدن
كلام حقى قبول ايلمدك ومستغفر اولمدك والله تعالى يه صحت وسلامت وقتنده دعا
وتضرعلر قيلمدك بارى آكاه اولوب درد والمدن اشارت الهيه يى قبول ايديجى اول
واول دردن والمدن سكا مستغفر اولمغه وحق تعالى يه دعا وتضرع قيلمغه اشارت
اولور پس اول اشارتى فهم ايدوب بارى حق تعالى يه اول حينده دعا وتضرع
ايدوب استغفار وتوبه ايله ﴿ مثنوى ﴾ بادكويد پيكم ازشاه بشر * كه خبر
خير آوردم كه شور وشر * زانكه مأمورم بامر خودنيم * من چوتو غافل زشاه خود كيم)
اكر دندانه الم و يرن سرخ باد اولسون واكر دهان ايچره كاوب كيدن باد اولسون
واكر سائر اعضايه طوقنن باد اولسون لسان حالله سكا سويلر بن شاه بشردن سكا
معنوى پيكم كاه سكا خير خبر كتوريرم وكاهى شور وشر كتوريرم زيرا كه بن مأمورم
كندم امير دكلم بنده مستقلا برحكم وتصرف بوقدر بن پادشاهمدن چون سنك كبى
غافل بن كندى خالقمدن سنك كبى غافل دكلم (م ى) كرسليمان وار بودى حال تو *
چون سليمان كشتمى حمال تو * عاريتم كشتمى ملك كفت * كردمى برراز حق

من واقفت * ليك چون تو ياغيى من مستعار * ميكنم خدمت ترا روزسه چار *
پس چوعادت سرنكونت نهادهم * زاسپه تو ياغيانه برجهم) باد لسان حالله بى سداد
وبى رشاد اولان غافله دير اى غافل اكر سنك حالك سليمان وار اولبدى وسنك
وجودك حضرت سليمان عليه السلام كبى حق تعالى يه اطاعت وانقياد قيليدى
سليمانه حامل اولديغم كبى سنك دخى حاملك اولوردم شمدى بن عاريتى امسنك
ملك دستك اولوردم وسكا اطاعت وانقياد قيلوردم حق تعالينك رازنه بن سنى
واقف ايلردم نته كم سليمان عليه السلامه الله امريله چوق رازسويلدم و بى نهايه
سرلر نقل ايلدم لكن چونكم سن ياغى و باغيسن و بن مستعارم بن سكا برقاچ
كون امر حقله خدمت ايلرم واوچ درت كون موافقت قيلورم پس سكا عاد كبى
سرنكونلكلر و يريرم چونكم سن حين صحتده حق تعالى يه مطيع اولمدك بن هم
حين بلاده سكا مخالفتلر وشكنجه لر قيلورم سنك حكمكده اولان جنودكدن ياغيانه
صچرارم وسنك سپاهك مثابه سنده اولان عضولر يكه وجزلر يكه المل و يريرم
وانذار قيلورم دير (م ى) تابغيب ايمان تو محكم شود * آن زمان كايمانت مايه
غم شود * آن زمان خود جملكان مؤمن شوند * آن زمان خود سركشان
برسر دوند * آن زمان زارى كنند وافتقار * همچو دزد وراهزن درزير دار)
تا سنك عالم غيبه اول زمان ايمانك محكم اولور كه ايمان اول زمانده مايه غم اولور يعنى
بن سنك وجودكدن كنديمى خلاص ايدوب عاد قومى كبى سنى هلاكه شروع
ايلديكم زمانده اول زمان سنك ايمانك عالم غيبه محكم اولور اما اول زمانده اولان
ايمانه ايمان يأس ديرلر مقبول دكلدر اول زمان خود جمله كافرلر مؤمن اولورلر اول
زمان خود جمله متكبرلر وسركشلر باش اوزره يلرلر وطريق طاعتده مشيا على الالهام
لا مشيا على الاقدام تك و پو ايلرلر اول زمانده كه احوال آخرت ظاهر اوله وامور غيبيه
عيان اوله كفره وفجره وطغاة وعصاة جمله سى زار بلك ايلرلر وافتقار ونياز عرض
ايدرلر دزد وراهزن كبى زير دارده يعنى دار آلتنده دزدلك وحراميلك نياز وتضرع
ايلمسى كبى آنلر دخى احوال آخرت كشف اولدقده تضرعلر ونيازلر ايدرلر
﴿ مثنوى ﴾ ليك كردر غيب كردى مستوى * مالك دارين وشحنه خود نوى *
شحنكى و پادشاهى مقيم * نه دوروزه مستعارست وسقيم * رستى ازپيكار وكار
خود كنى * هم تو شاه وهم تو طبل خود زنى) لكن اكر سن شمدى عالم غيبده
مستوى ومستقيم اولهسن و باطنكى شك وشركدن وكفردن وضلالتدن برى قيلهسن
مالك دارين وكندى شحنه ك اولورسن يعنى سنك حاكمك وضابطك ينه سن اولوب
هم دنيانك وهم آخرتك مالكى اولورسن مقيم اولان شحنه لك و پادشاهلق برايكى
كونلك مستعار وسقيم اوزره پادشاهلق كبى دكلدر بودنيانك شحنه لكى و پادشاهلغى

مستعار وسقیدر اما آخرت شهنشاهلکی و پادشاهلغی ابدی ومقیدر پیکاردن وجنك
وجدالدن قورتلورسن وکندی کارکی ایلرسن همسن شاه وهمسن کندی طبلکی
اوررسن یعنی کندی وجودك اقلیمنك حاکمی و پادشاهی اولوب غیریلرله جنك
وجدالدن فارغ اولورسن وکندی کارکی کندك قیلورسن ﴿مثنوی﴾ چون
کاوتنك آورد برما جهان * خاك خوردی کاشکی حلق ودهان * این دهان خود
خاك خواری آمدست * لیك خاکی را که او رنکین شدست) چونکم جهان بزم
بوغازمزی برکون صیقر کاشکی بوحلق ودهان خاك یدی که اول کون حرام طعام
یدیکندن اوتری معذب اولمیدی بو دهان خودنفس الامرده اکرخود نظر اولنسه
برخاك خوارکلمشدر وآنك اطعمهٔ نفیسه دیوب یدیکنك اصلی وماده سی طپراق اولمشدر
لکن بودهان اول خاك ییجی اولمشدرکه رنکین اولمشد وکونا کون غدالر شکلنده
دوزلمش و بویانمشدر ﴿مثنوی﴾ این کباب واین شراب واین شکر * خاك
رنکینست ونقشین ای پسر * چونکه خوردی وشد انها لحم و پوست * رنك ولحمش داد
واین هم خاك کوست * هم زخاکی بخیه برکل میزند * جمله را هم باز خاکی میکنند) بوکباب
و بوشراب و بوشکرکه سن یرسن خاك رنکین ونقشیندر ای پسرکه حق سبحانه
وتعالی بونلری خاکدن خلق ایلمش وهربرنی برنقش اوزره دوزمش و برکونه رنکه
بویامشدر چونکم سن بو اغذیه و اطعمه دن ییه سن بونلرسنك جسمکده لحم و پوست
اولور اکا دخی لحم ورنك ویردی بو هم محله طپراغیدر خاك کویه مضافدرکو محله یه
دیرلر ومحله دن مراد زمیندر اولور ومعنی بو لحم و بوست دخی حق محله سی اولان
زمینك خاکیدر دیمك اولور هم اول صانع برخاکدن اولان کل اوزره بخیه اوردر
جمله بی هم کیرو خاك ایلر بخیه نکنده یه دیرلر یعنی هم اول علیم وحکیم برخاکدن
اولمش سلالهٔ طینی یدقدرتیله جسد ایدوب آنك اوزرینه نکنده لر اوررکه بدنك
هرمفصلی نکنده لرکبیدر تکرار جمله یی هم برخاك ایلرنته کم (منها خلقناکم وفیها
نعیدکم ومنها نخرجکم تارة اخری) بیوردی ﴿مثنوی﴾ هندو وقبجاق
ورومی وحبش * جمله یکرنکند اندر کورخوش * تابدانی کان همه رنك ونکار *
جمله رو پوشست ومکر ومستعار) هندو وقبجاق ورومی وحبش جمله سی کور ایچره
خوش یکرنکلردر قبجاق عجم دیارنده بر برك آدیدر یعنی بو جمله طوائف مختلفه
واقوام متنوعه مقبره ده جمله سی خاك اولور و یکرنك اولمق مرتبه سن بولورلر تا بیله
سنکه بودوکلی رنك ونکار جمله سی رو پوشدرومکروفریب ومستعاردر ﴿مثنوی﴾
رنك باقی صبغة اللهست وبس * غیرآن بربسته دان همچون جرس) رنك باقی صبغة
اللهدر انجق اندن غیریسی جرس کبی بربسته بیل بو بیت سورهٔ بقره ده اولان (صبغة الله
ومن احسن من الله صبغة ونحن له عابدون) آیت جلیله یه اشاتدر بو آیت کریمه نك

تفسیری ایکنجی دفترك اوائلنه قریب فرمودن والی سرخنده مرور ایلدی انده
طلب اولنه و بونده صبغة اللهدن مراد نه ایدیکنی بو بیتلرله بیان ایدوب بیوررلر
﴿مثنوی﴾ رنك صدق ورنك تقوی و یقین * تا ابد باقی بود برعابدین) رنك
صدق ورنك تقوی و یقین تا ابد عابد اوزره باقی اولور یعنی الله تعالینك باقی اولان
صبغه سی صدق رنکی وتقوی و یقین رنکی واسلام وایمان و دین رنکیدرکه
بورنکلر الله تعالی یه عابد اولان بنده لر اوزره ابدی باقی اولور اولدکدن وتراب
اولدقدنصکره بورنکلره اصلا فناوزوال کلمز وکذلك بونلرك ضدی وخلافی اولان
الوانه دخی فناوزوال کلمزنته کم بیوررلر ﴿مثنوی﴾ رنك شك ورنك کفران ونفاق *
تا ابد باقی بود برجان عاق * چون سیه رویی فرعون دغا * رنك او باقی و جسم
اوفنا) رنك شك ورنك کفران ورنك نفاق عاق اولان و طغیان قیلان کمسه نك
جانی اوزره ابد الآباد باقی اولور مثلا فرعون دغانك سیاه رویلغی کبی وآنك رنکی
باقی وآنك جسمی فانیدر یعنی آنك شك وکفرانی و بدخو یلغی وضلالت وطغیانی
وفساد وعصیانی رنکلری آنك روحیله بیله ابدی باقیدرکه مؤمندن اسلام وایمان
صفتلری اولدکدنصکره نیجه زائل اولمز ایسه کافرلردن دخی کفران وطغیان صفتلری
اویله زائل اولمز ﴿مثنوی﴾ برق وفر روی خوب صادقین * تن فنا شد
وان بجا تا یوم دین) صادقلرك خوب یوزینك فر ورونقی و برق ونوری تن فنا
اولدی واول یرنده قالدی یوم دینه دك تا یوم دین تن فنا شد لفظنه غایت اولور
وان بجا لفظنه غایت اولمز زیرا وان بجا لفظنه اولسه معنایه خلل کلور وشرعه
مخالف اولور وتقدیر کلام تن فنا شد تا یوم دین وآن بجا ماند دیمك اولور پس توضیح
معنی بو یله دیمك اولورکه صادقلرك کوزل یوزینك برقی وفر ورونقی تنلری یوم
دینه دك فنا اولدی واول جمال وکمال وحسن خصال روحله بیله یرنده باقی قالدی
چونکم یوم دین اوله وقیامت ظهوره کله حق تعالی انلرك فانی اولان تنلرنی ینه بعث
ایدوب احیا ایلر واول کوزل یوزاولمق و یوزلرینك نوری برق اورمق انلرك بدنلرنده
هم ظهوره کلورنته کم کافرلرك سواد کفری یوزلرینه اوروب یوزلری سیاه اولور *
(یوم تبیض وجوه وتسود وجوه) آیت کریمه سی بو معنایه دلالت قیلور ﴿مثنوی﴾ زشت
آن زشتست وخوب آن خوب وبس * دایم آن ضحاك واین اندر عبس) زشت اول زشتدر
وخوب اول خوبدر انجق دائما اول ضحاك واول عبسده در یعنی یوم قیامتده زشت
اولان حالا شمدی زشت اولان بلکه ازل آزالده زشت وقبیح اولندر انجق وکذلك
یوم قیامتده خوب اولان هم شمدی خوب ومؤمن وصالح اولندر بلکه علم اللهده
خوب ومحبوب اولان کسه درکه دائما اول خوب روی ضحاك ولطیف خویدر و بوزشت
وقبیح هم همیشه عبوس الوجه وبدخویدر ﴿مثنوی﴾ خاك را رنك وفن

وسنكى دهد * طفـل خوبازاران جنكى دهد) اول صانع حكيم خا كه رنك وفن وسنكلك و يرطفل خويلره آنك اوزرينه جنك ايلك و ير يعنى الله تبارك وتعالى شول قدرت وحكمت صاحبى صانعدركه خا كه رنك و يروب باغ و باغچه ومتاع واقچه شكلنده ايلرو برنيچه سنى دخى ذى روح جسدلر ايدوب اكا فنلر وصنعتلرو يروب و برنيچه سنى دخى لعل و ياقوت وز برجد و بونلر امثالى اولان ذى قيمت طاشلر ايلر پس اوغلنجق خويلو اولان كمسه لره بونلرك اوزرينه جنك ايلك وجدل قيلق و يرر حتى بونلر بوخاك رنكيندن ظهوره كلان شيلرك اوزرينه برى برلريله جنك وجدل قيلور ﴿ مثنوى ﴾ ازخبرى اشتر وشيرى پزند * كودكان ازحرص آن كف ميكزند * شير واشترنان شود اندر دهان * درنكيرد اين سخن با كودكان * كودك اندر جهل و پندارد شكست * شكر بارى قوت او اندكيست * طفل را استيزه وصد آفتست * شكر اينكه بى فن و بى قوتست) مثلا برخبردن دوه و برشير پشوررلر وخبرى اسب واستر واشتر وشير شكلنده پيدا ايدوب بچه ايدرلر اوغلنجقلر اكا حريص اولدقلرندن ال چيزر و برى برلريله انلردن اوترى جنك ايلرلر اول خبردن دوزيلن شير وشتر دهانده نان اولور و بركسه انلرك هرقنغيسنى يسه نان لذتن بولور لكن اوغلنجاره بوسوز تأثير ايتمز واكرانلره ديسك اى اوغلنجقلر بوسزك اسب واستروشير واشترديدككز جمله سى خبردر بونلر كرچكدن اسب واستر وشير دكلدر آنلر بوسوزى طوتمز و فهم ايتمز زيرا كودك جهلده و پندارده برشك وشبهه ده در بارى تعالى يه شكر كه او غلنجغك قوتى اندكدر اكر جهلندن وغفلتندن عاقلك سوزنى طوتمز وفهم ايتمزايسه بارى عاقل اوزره مسلط اولغه وجنك وجدل قيلغه آنك اقتدارى وقوتى يوقدر نعم طفل ايچون عناد ومرأو بوز آفت واردر بوكه شكر كه اول بى فن و بى قوتدر وهروجهله عاقل آنك اوزرينه غالبدر راستديكى كبى عاقل اطفالك وجودنده تصرف ايلر ﴿ مثنوى ﴾ واى از بن پيران طفل ناديب * كشته ازقوت بلاى هررقيب * چون سلاح وجهل جمع آيد بهم * كشت فرعون جهانسوز ازستم) اماواى بوناديب اولان طفل سيرت پيرلردن واوغلنجق طبيعت اولان بى تدبيرلردن كه قوت وقدرت ومنصب ودولت جهتندن هرر قيبك بلاسى اولمش وكنديلره حافظ ونكهبان اولوب ضررلردن منع قيلان عاقله عداوت وخصومت قيلشدر چونكم سلاح وآلت يعنى منصب ودولت وغفلت وجهالت بريره جمع كله ستمدن جهانسوز برفرعون اولور ونيچه كيسه لرى ياقوب يانديرمغه قصد وعزيمت قيلور ﴿ مثنوى ﴾ شكركن اى مرددرويش ازقصور * كه زفرعونى رهيدى وزكفور * شكركن مظلومى وظالم نه * ايمن ازفرعونى وهرفتنه) اى مرد درويش قصوردن شكرايله يعنى اى فقير اولان كيسه منصب ودولتدن ومال ونعمتدن قصورك

اولديغيچون حق تعالى يه شكرايله وحمدلر وثنالرسويله زيرا فرعونلكدن وكفوردن قورتلدك كه منصب ومال ونعمت لابد عصيانه وطغيانه سبب وكفرانه دخى باعث اولور پس طغيان وكفرانه سبب اولان جاه ومالدن خلاص اولق وشكسته حال اولوب حضرت حقه بندهلك قيلق معناده نعمت عظمى ودولت كبرى در آنك قدرنى فقيراولنلر بيلوب خداى تعالى يه شكرقيلق لازمدر اى مرددرويش شكرايله كه مظلومسن ظالم دكلسن هرفتنه دن وفرعونلكدن ايمنسن فى الواقع مالك ومنصبك چوق اولايدى واول واسطه ايله برنيچه درمنده ظلم ايدوب ظالم اولايدك وفرعون سيرت اولوب تمرد وعناد قيليدك سنك حالك عندالله نيجه اولوردى وقيامت كونى سنك باشكه نه فلاكتلر كلوردى امدى مظلوم اولوب حقدن لطف ورحمت بولمق ظالم اولوب حق تعالينك غضبنه وقهرنه لايق اولمقدن هروجهله اولى و بهتردر ﴿ مثنوى ﴾ اشكم تى لاف اللهى نرد * كاتشش رانيست ازهيزم مدد * اشكم خالى بودزندان ديو * كش غم نان مانعست ازمكر وريو * اشكم پرلوت دان بازارديو * تاجران ديوراداروى غريو) خالى شكم اللهلق لافنى اورمدى و برفارنى لوت وغدادن تهى اولان فقيرفرعون كبى الوهيت وربوبيت دعواسن قيلمدى زيرا آنك آتش طبعنك هيزم دولتدن مددى يوقدر وحطب كبى اولان غنا وثروت آنك نفسى آتشنه قوت و يرجى دكلدر بواجلدن آنك نفسنك وطبعنك آتشى منطفى اولمش اوت وقوتدن خالى اولان شكم ديولرك زندانيدر زيرا اول خالى اولان نان غمى نفسك مكرندن وديولك خدعه ور يوندن مانعدر آنك درونده اولان رزق وغدا غمى شيطانك مكر و حيله سنه مانع اولور اما پرلوت اولان اشكمى سن بازار ديو بيل تاجران ديوايچون آنده غريو واردر يعنى بطن كه نفيس غدالر ولذيذ طعاملرله ممتلى اوله سن اول درونى شيطانلر بازارى بيل وشيطان بازركانلرينك آنك درونده المسى وصاتمسى وغلغله وغريو ايتمسى اولور ﴿ مثنوى ﴾ تاجران ساحر لاشى فروش * عقلهارا تيره كرده ازخروش * خم روان كرده زسحرى چون فرس * كرده كرپاسى زمهتاب وغلس * چون بريشم خاك را برمى تنند * خاك درچشم مميزمى كنند * جندلى را رنك عودى مى دهند * بركلوخيان حسودى مى دهند) لاشى فروش اولان ساحر تاجرلر عقللرى سحر وخروشدن تيره ايلمشلردر مثلا ساحرلر تاجرلر شكلنه كيررلر ايمش و بركوپه بزلر ايمش واول كوپى فرس كبى روان ايدوب سوررلر ايمش ومشترى اولنه اول كوپى اسب نيكودر ديو صاتارلر ايمش اندنصكره مهتابدن وغلسدن بركرباس ايدرلر ايمش وآنى دخى مشترى اولنلره صاتارلر ايمش غلس آخر ليلده اولان قراكلقدر ابريشم كبى اول ساحرلر خاكى طقورلر مميزك كوزنه خاك ايلرلر يعنى آنك كوزنه خاك

اوررلر وآنی کورمکدن وتمییز قیلمقدن محروم قیلورلر برجنده برعو درنکی ویردلر
جندل رایحه‌سیز برکونه بیان اغاجیدر برکلوخ اوزره بزه حسودلك ویردلر یعنی
خشت پاره‌یی قصر وخانه شکلنده کوستروب بزی آنك اوزرینه حسود اولوق
وتمنی قیلق مرتبه‌سنه ایرکوررلر بو بیتلرده واقع اولان ساحرلردن مراد اصل
انسان شکلنده اولان ماکرلر اولورکه هربری شیطنده ومکر وخدیعتده شول
مرتبه‌یه وارمشلردرکه کوپ کبی برشنه‌یی دلدل دیو صاترلر وسپید وسیاهی
بزکبی طقو یوب آنی دخی حیله وتزویر ایله بیع ایدرلر ومشترینك کوزینه مکر
وخدعه خاکنی اوروب آنی صاتدقلری متاعدن کوروکر ایدرلر وسنك وکلوخدن
اولان خانه‌لرك اوزرینه حسودلکلر ویررلر وکذلك شیطانلرك ساحرلری وماکرلری
هم درون عالمندن کلوب قلبه نیجه درلو حیله ومکر ودغا وغدری تلقین ایدرلر ونیجه
ساحرلکلر ایدرلر که انسان شکلنده اولان ساحرلر آنلرك سحرنی دفعه قادر
اوله‌مزلر ❊ مثنوی ❊ پاك آنکه خاك رازنکی دهد ❊ همچو کودك مان بران
جنکی دهد ❊ دامن پرخاك ما چون طفلکان ❊ در نظرمان خاك همچون زرکان ❊
طفل را با بالغان نبود مجال ❊ طفل راحق کی نشاند بارجال) پاکدر شول صانع قدیمکه
خاکه برزنك ویر یعنی حیله وخدعه دن وظلمدن وقدردن منزه ومقدسدر
شول علیم وحکیم که بو خاکه برکونه رنك ویر واوغلنجقلر کبی آنك اوزرینه بزه
برجنك ویر بزم اوغلنجقلر کبی دامنمز خاکله پردر بزم نظرمزده خاك زرکان کبیدرکه
بو سیم وزر دیدیکمز واتکمزه وکیسه‌مزه قویدیغمز اصلنده خاکدر لکن صنع
الهی ایله بزه بو زرکان کورنمش الحاصل طفلك بالغلره مجالی اولمز یعنی طفل سیرت
اولنلر بالغ اولنلرله برمرتبه‌ده اولمغه مجال واستعداد بولمز حق تعالی حضرتلری
اطفالی رجالله برمرتبه‌ده نیچون نصب ایلر یعنی اطفالی رجال مرتبه‌سنه امکان
اتمیوب اطفالی رجال مرتبه‌سنه نصب ایلر ❊ مثنوی ❊ میوه کر کهنه شود تا هست
خام ❊ پخته نبود غوره کو بندش نام ❊ کر شود صد ساله آن خام ترش ❊ طفل
غوره است او برهر تیز هش ❊ کرچه باشد موو ریش اوسپید ❊ هم دران طفلی
خوفست وامید ❊ که رسم یا نارسیده ماندم ❊ ای عجب با من کند کرم آن کرم)
مثلا میوه اکر کهنه اولسه مادامکه خام وترشدر پخته اولمز وکامل اولان میوه
مقامن بولمز اکا نامله خام دینورا کراول ترش اولان خام یوز ییل اولسه ونیجه
ایام وسال خاملك مرتبه‌سنده خشك اولوب قالسه هر تیز هوشك قتنده اول طفل
غوره در آنك عاقل قتنده نیجه یوز ییل معمر اولدیغنه اعتبار یوقدر اکرچه آنك
قیلی وصقالی سپید هم اولسه وبراق صقاللی قوجه اولوب بیلی بوکلسه هم ینه
خوف وامید اوغلنجقلغنده‌در هنوز دخی خوف ورجا مرتبه‌سندن قورتلمشدرکه

اول مرتبهٔ کامل اولان رجاله نسبتله ناپخته‌لك واوغلنجقلق مرتبه‌سیدر واهل
کمال خوف ورجا مرتبه‌سندن کذر قیلمشلر وفانی فی الله اولوب بقا بالله مرتبه‌سن
بولمشلر (الا ان اولیاء الله لا خوف علیهم ولا هم یحزنون) آیت کریمه‌سنك
مفهومنه بو دنیاده مظهر اولمشلردر اما طفل سیرت اولان خاملر بویله دیو خوف
ورجاده اولورکه عجب مقصوده ایریشورمیم ویاخود نارسیده قالورمیم
ای عجب بکا اول محضا کرم کرم ایلرمی اولکی کرم وزن ایچون سکون رایله اوقنور
ثانیجی کرم رجل عدل قبیلندن اولور یاخود مضاف مقدر اولور ذو کرم معناسی
ویریلور یعنی طفل سیرت اولان خاملر خوف ورجا مقامنده قالوب بویله دیرلرکه
بز مقصوده واصل وبالغ اولورمی بزویاخود واصل اولمیوب محروم قالورمی ایزی
عجب اول ذی کرم بزه لطف وکرم ایلرمی یاخود ایلزمی اما رجالك حالی بونلر کبی
دکلدر زیرا آنلر شبهه وکماندن قورتلمشلر وخوف ورجا مرتبه‌سندن کذر قیلمشلر
وشهود وعیان مرتبه‌سنه ایرمشلردر وکندی مقاملرنی اولمزدن اول کورمشلردر
انکیچون بو کونه شك وکماندن آنلر بری اولمشلردر ❊ مثنوی ❊ باچنین ناقابلی
ودوری ❊ بخشدان غورهٔ مرا انکوری ❊ نیستم امیدوار از هیچ سو ❊ وان
کرم می کویدم لا تیأسوا) انجلین ناقابل لکله ودورلکله بیله بو غوره بکا
انکورلك ویررمی یعنی اول خوف ورجا مرتبه‌سنده اولان کیمسه بو کونه شبهه
وکمانده اولوب وکندینك ناقابل اولمسنه ودور قالمسنه نظر قیلوب دیرکه ای عجب
بو نجلین ناقابل لکله وحضرت حقدن دورلکله بیله بو بنم غوره کبی خام
وناپخته قلان وجودیمه حق تعالی حضرتلری برانکورلك وپخته‌لك ویررمیکه
زیرا بن هیچ برطرفدن امیدوار دکلم زیرا بنده اصلا حق تعالینك وصلتنه
واحسانته لیاقت یوقدر ولیکن اول کرم الهی سکا (لا تیأسوا من روح الله)
دیرپس آنك روح ورحمتندن مأیوس اولمزم وقطع رجا قیلمزم ❊ مثنوی ❊
دائما خاقان ما کرد ست طو ❊ کوش ما را میکشد لا تقنطو) دائما بزم خاقانمز طوی
ایتمشدر بزم قولغمزی لا تقنطوا چکر طوی ضیافت معناسنه‌در تنکیم فلان کیمسه
فلان کیمسه‌یه ضیافت ایلدی دیه‌جك محلده فلان کیمسه فلان کیمسه‌یی طو بلدی
دیرلر بو بیت ودخی ما بعدنده اولان بیتلر حضرت مولانانك کندی جانبلرندن
دینلمش اولور یعنی ای خوف ورجا مرتبه‌سنده قلان کیمسه‌لر دائما بزم سلطانمز
وخاقانمز مؤمن قوللرینه ضیافت ایلمش وآنلری لطف ورحمتیله طویلامشدر بزم
قولغمزی (لا تقنطوا من رحمة الله ان الله یغفر الذنوب جمیعا انه هو الغفور الرحیم)
آیت کریمه‌سنك مفهوم اطیفی طوتوب اول ضیافت حقانی جانبنه چکرو بزی اول
نعمت وراحت جانبنه لطفله دعوت ایلر بو آیت کریمه‌نك تفسیری جلداولده

سبب حرمان اشقیا بیاننده مرور ایلمشدر آنده طلب اولنه ﴿ مثنوی ﴾ کرچه مازین ناامیدی درکویم * چون صلازد دست اندازان رویم * دست اندازیم جون اسپان سیس * در رو یدن سوی مرعای انیس * کام اند ازیم وانجا کام نی * جام پرداز یم وانجا جام نی * زانکه انجا جمله اشیاجا نیست * معنی اندر معنی اندر معنیست) اکرچه بز بوناامیدلکدن چقورده یز چونکم اول پادشاه کریم خوان رحمته صلا اوره ال آته رق کیده رز یعنی اول بزی کندی جانبنه دعوت قیله ودار سلام طرفنه صلا دیه اکرچه بوناامیدلکدن چقورده ایسکده دست افشان ورقص کنان مشیاعلی الالهام لامشیاعلی الاقدام اول جانب اعلایه کیدرز وعالم بالایه سیروسفر ایده رز سیس اولان آتلر کبی ال آته رز انبس اولان مرعا جانبنه یلکلکده اسپان سیس مؤدب دولت آتلر کبی ال آته رزومشی وسرعتده کرم واولوب اقدام واهتمام ایده رز زیرا اول مقامده جمله اشیاجانی وروحانیدر معنی اندر معنیدر یعنی اول مرتبه ده جمیع اشیا صرف وخالص معنادر بلکه معنی ایچنده معنادر که عین ثابته مرتبه سی روحانیت مرتبه سنه نسبتله معنی ایچره معنادر ومرتبهٔ الوهیتده جمیع اشیا جانیلر ور حانیلردر ﴿ مثنوی ﴾ هست صورت سایه معنی آفتاب * نور بی سایه بود اندر خراب) مثلا صورت سایه ومعنی آفتاب اولدی سایه سز نور خرابده اولور یعنی معنی انسان فی المثل بر آفتاب انور کبیدر وصورت سایه کبیدر مادامکه جسم وصورتا پرنده اوله آفتاب معنی سایه سز اولمز اما جسم وصورت خراب اولدقدنصکره خراب ایچره نوربی سایه اولور وباعث سایه اولان صورت ویران اولوب نور محض قالور ﴿ مثنوی ﴾ چونکه انجا خشت بر خشتی نماند * نورمه را سایهٔ زشتی نماند * خشت اکرزرین بود بر کند نیست * چون بهای خشت وحی روشنیست) چونکم اول پرده کرپیچ بر کرپیچ اوزره قالمدی ماهك نورنه بر زشت سایه قالمدی خشتدن مراد بونده صفت نفسانیه در یعنی بر جسمده که بر صفت نفسانی اوزره قالمدی بلکه جمله مقتضیات طبیعیه واوصاف بشریه محو ومتلاشی اولدی ماه روحك نورنه پرده ومانع بر قبیح سایه قالمدی پس لازم کلدیکه خشت اکر زرین اوله بر کندنیدر چونکم خشتك بهاسی وحی وروشنلکدر یعنی صفت نفسانی وخصلت حیوانی هرنه قدر عقل معاشله زرین اولنه ومحبوب ومقبول کلسه آنك قوپارمقلغی واجب ولازمدر چونکم اول خشت مشابه سنده اولان صفت نفسانیه نك بهاسی وحی الهی وروشنی ربانیدر یعنی هر بر صفتی که بر مؤمن نفسنده قلع وقمع ایلر الله تعالی آنك بدلی اکا اشارت والهام قیلور وروشنالك وآشنالك وير شول مرتبه ده که جمله نفسانی اولان صفتلر زائل اولدقدنصکره اول کسه یه حق تعالی هردمده الهام قیلور وآنك وجودی حق تعالینك

روشنلکی ایله پر اولور ﴿ مثنوی ﴾ کوه بهر رفع سایه مند کست * پاره کشتن بهر این نور اند کست * بر برون که چوز دنور صمد * پاره شد تادر درونش هم زند) کوه طور دفع سایه دن اوتری مندکدر بونوردن اوتری پاره اولمق اندکدر مندك پاره پاره اولمغه دیرلر وکوه طورك نور الهیدن پاره پاره اولمسنك شرح وتحقیقی جلد اولده عشق جان طور آمد عاشقان ودخی (کوه دررقص آمد وچالاك شد) بیتنك شرحنده مرور ایلدی آنده طلب اولنه یعنی کوه طور کندی سایهٔ وجودنی دفع ایلکدن اوتری متلاشی ومضمحلدر حد ذاتنده بونور الهیدن وتجلی ربانیدن اوتری پاره پاره اولمق اندك شیدر اکا نسبتله پاره پاره اولمق بر عظیم عملدر چونکم احد وصمد حضرتلرینك نوری کوهك بیرونه اوردی اول کوه طور پاره پاره اولدی تاکم آنك درونه هم اوره یعنی چونکم حق تعالی حضرتلری اول جبلك ظاهرنه تجلی ایلدی اول جبل پاره پاره اولدی کویا اول تجلی نوری آنك درونه دخی اورمقدن اوتری زیرا تجون طور صمیدی نور آنك هر پاره سنه ودرونه طوقنمش اولوردی ﴿ مثنوی ﴾ کرسنه چون بر کفش زدقرص نان * واشکافد از هوس چشم ودهان) مثلا کرسنه نك چونکم النه قرص نان اوردی هوس وشوقندن چشم ودهان یارار بو بیت تمثیل طریقیله دینلمشدر یعنی برکسه غایتله کرسنه اولسه وبرنیچه زمان آج قالسه وبرکسه کنوروب اکا برقرص نانی النه ویرسه فی الحال اول کرسنه اولان کسه اول نانه زیاده هوسندن وشوقندن اغزنه محکم اوروب اغزنی شق ایلر وحرصندن اغزنه ایلتمکی تدارك ایده میوب کوزنه اورر کوزنی دخی شق ایلر پس اول کرسنه نك اول نانه زیاده حرص وهوسندن چشم ودهانی شکافته اولور برزمان بزم دیارمزده بر مرتبه قحط وغلا اولدیکه اطراف جوانبدن قرا اهالك آج ومحتاج اولان کسه لری کلوب شهره دوکلدیلر آدم اتی وکلاب اتی یمکه باشلدیلر اول حینده برکسه نك النده نان کورسه لردی چکوب النـدن آلورلردی بونی کوزمزله کوردك که آنلردن بریسی برکسه نك النـدن برنانی قاپدی ویره باتدی اول کسه آنك باشنه باشنه اوکچه سیله ومشتیله اوروب باشنی وکوزنی یاردی اول نانی آنك الندن ودهانندن چقارمغه قادر اوله مدی ﴿ مثنوی ﴾ صدهزاران پاره کشتن ارزداین * ازمیان چرخ برخیزای امین * تاکه نور چرخ کردد سایه سوز * شب زسایهٔ تست ای یاغی روز) چونکم نانه آج ومحتاج اولان کسه کندینك پاره پاره اولمسنه راضی اولیجق بونور الهی وپرتو ربانی صدهزاران پاره پاره اولمق دکر پس ای زمین مشابه سنده کثیف اولان کسه چرخ معنوی میانندن قالق وارض وجودکی فانی ومضمحل ایتکه اصلاسنده کثافت

جسمانیه قالمیه تاکم چرخ روحانی وفلك نورانینك نوری سایه سوز اوله اصلا سایه وظلمتدن اثر قومیه زیرا ای روزك یاغیسی شب ظلمانی سنك سایهٔ وجود کدن حاصلدر نته کم نه قدر سایه وظلمت وار ایسه بوزمینك وجودندن حاصلدر فرضی اکر بوزمینك وجودی اورته دن زائل اولوب کتسیدی عالمده اصلاسایه وظلمتدن براثر قالمیدی کذلك سنك زمین وجودك دخی اورته لقدن کتسیدی وحق تعالی آنی رفع ایتسیدی اصلا سایهٔ عمدن وظلمت اولمقدن وکدورت و بن شیلردن برشی قالموب صافی نور الهی وتجلیٔ ربانی قاپلاوردی بو سری مشاهده ایدنلر انکیچون کندی وجودلرینك اورته لقدن کتمسنی ورفع اولمسنی الله تعالیدن استیوب (بیت) بینی و بینك انی ینازعنی * فارفع بفضلك انیا من البین * دیمشلردر

﴿ مثنوی ﴾ این زمین چون کاهوارهٔ طفلکان * بالغا نرا تنك می آردمکان * بهر طفلان حق زمین را مهد خواند * شیردر کهواره برطفلان فشاند) بوزمین اطفالك کاهواره سی کبی یعنی اوغلنجقلرك بشکی کبیدر که بالغ اولنلره مکانی تنك کنورر وکاله ایرن ارنلرك یرلرنی بوجای مضیق طار ایدوب باشلرینه دنیانی تنك ایلر حق تعالی حضرتلری اوغلنجقلردن اوری زمینه مهد اوقودی بو کهوارهٔ زمینده اولان اطفال اوزره شیر صاچدی نته کم حق تعالی سورهٔ طه ده (الذی جعل لکم الارض مهدا) دیو بونده ساکن اولان اطفال سیزلره خطاب ایدوب بیوردی یعنی اول قادر بیچون ای ناس ارضی سزه بشك قیلدی تا آنده سز استراحت ایده سز وسورهٔ نبأده دخی (الم یجعل الارض مهادا) بیوردی یعنی بززمینی مهاد قیلدقمی دیدی وزمینك مهده مشابه اولمسی برقاچ وجهله در اول حق تعالی آنی خاق ایتدیکی کبی بشك کبی صالندی وحرکت قیلدی حق تعالی جبالی اکا اوتاد ایدوب ساکن اولدی وثانیا بوزمینده اولان حیوانات اطفال کهوارده استراحت ایلدکاری کبی استراحت ایلیوب نائم اولدیلر وراحت بولدیلر وثالثا حق تعالی آسمان جانبندن بو زمینده اولنلر اوزره امطاری یاغدر دی پستاندن البانك یاغمسی واقمسی کبی پس زمینده اولان ناس بومناسبتله اطفاله مشابه اولورلر مادامکه بومهد زمین ایچره مقید اولهلر ونشو ونما بولهلر آنلره اطفال دینور اما رجال مقامنه بالغ اولدقده وکال مرتبه سنی بولدقدنصکره بوزمین اکابر بشك کبی تنك کاور

﴿ مثنوی ﴾ خانه تنك آمد ازین کهوارها * طفلکا نرازود بالغ کن شها * ای کواره خانه را ضیق مدار * تاتواند کرد بالغ انتشار) خانه بو کهوارهلردن تنك کلدی ای پادشاه اوغلنجقلری فوری بالغ ایله ای کواره خانه یی ضیق طوتمه تاکم بالغ انتشار ایتمکه قادر اوله کواره سنده دیرلر انتشار احیا ایتمك معناسنه در یعنی بوزمینك کواره لر کبی اولان هر بر قطعه سندن خانهٔ دنیا قتی تنك کلدی

ای پادشاه عالم بوزمینده ساکن اولان واستراحت قیلان اوغلنجقلری علی الفور بالغ ایله تا آنلر بیدار اولهلر و بوزمینك بشك کبی اولدیغنی وخانهٔ دنیانك جای مضیق کلدیکنی کورهلر ای زمین سپدی خانهٔ دنیایی بالغ اولنلرك باشنه تنك وتار یك طوتمه تاکم بالغ اولان رجال بوخانهٔ دنیاده اوغلنجقلری انتشار ایتمکه واحیا و بیدار قیلمغه قادر اوله و بونده نائم اولان اطفال سیزلری بیدار دل ایدوب حقیقت حالی آنلره کوسترمکه وسعت بوله دیمك اولور

﴿ وسوسهٔ پادشاه زاده را پیدا شد ازسبب استغنا بی ﴾
﴿ وکشفی که ازشاه دل اور احاصل شده بود وقصد ﴾
﴿ ناشکری وسرکشی میکرد ازشاه ازراه الهام وسر ﴾
﴿ شاه خبر شد دلش در دکر دروح اورا ﴾
﴿ زخمی زد چنانکه صورت شاه را خبر نبود ﴾

بوسرخ شریف وبو بیان لطیف شول بروسوسه که راستغنا و برنوع کشف سبیندن پادشاهزاده یه پیدا اولدی که اول کشف اول شهزادهنك کوکلنه پادشاه چیندن حاصل اولمش ایدی وشاهك اکا اولان حسن نظر یله و یمن همتیله اول کشف وشهود آنك دروننده ظهوره کلمش ایدی واول شهزاده شاه چیندن سرکشلکه وکفران نعم اولمغه قصد ایلدی الهام وسر یولندن پادشاه چینه خبر اولدی اول شاهك کوکلنی آنك سرکشلکه وکفرانه قصد ایلمسی دردایتدی ومجروح قیلدی اول شهزادهنك روحنه باطن یولندن اول شاه چین برزخم اوردی انجلین که شاهك صورتنه آندن خبر اولمدی یعنی بوزخمی آنك صورتی اورمدی بلکه کوکل یولندن آنك روحنه برزخم اوردی که شاهك صورت ظاهرهسی اصلا متغیر اولمدی وخبر طویمدی نتکیم کاتب وحی حضرت نبیدن بوقدر کشف وشهود بولدقدنصکره سرکشلکه وکفرانه قصد ایلیوب حضرت نبی علیه السلامك باطنی اکا اینجندکده کوکل یولندن آنك روحنه برزخم اوردیکه آنك روحنده اصلا کشف وشهود اثری قالمیوب ایماندن دخی محروم قالدی وقصدسی دفتر اولده مفصل ومشروح مذکور اولمشدر آنده طلب اولنه

﴿ مثنوی ﴾ چون مسلم کشت بی بیع وشری * ازدرون شاه در جانش جری * قوت می خوردی زنور جان شاه * ماه جانش همچواز خورشید ماه * راتبهٔ جانی زشاه بی ندید * دمبدم در جان مستش می رسید * آن نه که ترسا ومشرك مي خورند * زان غدایی که ملائك می خورند) چونکم بیعسز وشراسز شاهك دروننden اول شاهك شاهزاده جاننه جری مسلم اولدی جری وظیفه یه ونفقه یه دیرلر یعنی چونکم پادشاه چینك درونندن اول شهزادهنك جاننه وظیفهٔ جانی ونفقهٔ روحانی مسلم اولدی شاه چینك نور

جانندن قوت روحانی وغدای نورانی یردی آنك جانی ماهی خورشیددن ماه کبی
یعنی ماه خورشیددن نور استفاده ایلیوب مستنیر اولدیغی وقوت بولدیغی کبی
اول شهزاده نك دخی ماه جانی شاه چینك خورشید جانندن قوت نورانی وغدای
روحانی یردی ومستفید ومستنیر اولوردی هر مرید کندی مرشدندن هم بویله در
بی ندید اولان شاهدن وظیفهٔ جانی ورانبهٔ روحانی دمبدم آنك مست اولان جاننه
ایریشوردی وهر کون آنك روحنه شاهك جانندن برکونه وظیفهٔ روحانی وراتبهٔ
نورانی کلوردی وآنك جاننه قوت وغدا اولوردی اول قوت وغدادکلکه ترسا
ومشرك یرلر اول برغدادنکه ملائك یرلر یعنی آنك جاننه شه جانبندن کلان قوت
وغدا ملائکه نك یدکاری قوت وغدای نورانیدندر بوخسه کبر وترسانك یدکاری
غدای جسمانیدن دکلدر ﴿ مثنوی ﴾ اندرون خویش استغنا بدید * کشت
طغیانی ز استغنا بدید * که نه من هم شاه وهم شهزاده ام * چون عنان خودبدین
شه داده ام * چون مرا ماهی برآمد بالمع * من چرا باشم غبار راتبع * آب درجوی
منست ووقت ناز * ناز غیر ازچه کشم من بی نیاز) چونکم شاهك جانبندن آنك جاننه هر کون
وظیفهٔ روحانی وارزاق نورانی کلوب مسلم اولدی وآنك جانی قوت ومکنت بولدی
کندینك درونده استغنا کوردی استغنادن برطغیان آنك دروننده بدید وظاهر
اولدیکه (ان الانسان لیطغی ان رآه استغنی) بیورلمشدر بویله دیوکه بویله بن هم
شاه وشهزاده دکلمی ام کندی عنان واختیارمی بو شاهه نیچون ویرمشم
وبوکا تسلیم اولوب ندن اوتری مرید اولمشم چونکم بنم ایچون لمعه برماه بوقاری
کلدی وبنم ماهتاب روحم طالع وتابان اولدی پس بن نیچون برغباره تابع
اولورم وخاك وغبار مثابه سنده اولان برجسمه خدمت قیلورم آب معنی بنم
جوی وجودمده در امدی ناز وقتیدر نیاز وقتی دکلدر غیرك نازنی بن بی نیازندن
اوتری چکرم دیدی وبوکونه استغنا ایلدی نته کم کاتب وحی حضرت نبی علیه
السلامك هر کون روح شریفندن غداپذیر اولور ایکن واول حضرتك مشکات
روحندن نور وضیا الور ایکن (ولقد خلقنا الانسان من سلالة من طین) آیت
کریمه سی نازل اولوب حضرت شاه نبوت آنی یازدیوب اول دخی لفظ رسولدن
صادر اولنی یازرکن (ثم انشأناه خلقا آخر) بیوردیلر اول کاتب آنی دخی یازدی
وآنك قلبنه (فتبارك الله احسن الخالقین) دیمك کلدی فی الحال آنی لسانه کتوروب
(فتبارك الله احسن الخالقین) دیدی حضرت نبی علیه السلام بونی دخی
کتابت ایله بودخی آیت کریمه در بیوردی فی الحال بوشهزاده نك قلبنه کلان
وسوسه واستغنا آنك قلبنه دخی کلدی وقلبنده دیدی که چونکم بن هم پیغمبرم
بنم دخی قلبمه اللهدن آیت نازل اولدی پس نیچون بن بوکا تابع اولورم ونه وجهله

عنان اختیارمی بونك کف ارادتنه تسلیم ایدوب هر کون بوکا خدمتلر وعبودیتلر
قیلورم بنم خود بوکا شمدنصکره اصلا وقطعا احتیاجم قالمدی دیدی وبونك
قصه سی جلد اولده مفصل مرور ایلدی آنده طلب اولنه وبو محلده شاهدن مراد
حضرت نبی علیه السلام وشهزاده دن مراد اکا تبعیتدن سرکش اولان
واعراض قیلان امت اولور وشهزاده اولمسی آدم زاده اولدیغی اعتبار ایله
اولورکه حضرت آدم خلیفة اللهدر ودخی شاه چیندن مراد علم دین واسرار یقین
صاحبی برشاه ولایت ومعدن هدایت اولور وشهزاده دن مراد شول آدمزاده
اولورکه اولا اکا ارادت کتوره وخدمت قیله آنك جانندن نیجه قوت معانی وقوت
روحانی بولدقدنصکره بو شهزاده یه کلان وسوسه واستغنا کبی آنك دخی
قلبنه بروسوسه کله واول شاه دین ومالك اسرار یقیندن استغنا قیله وسرکش
اوله بویله دیه که ﴿ مثنوی ﴾ سرچرا بندم چو دردسر نماند * وقت روی
زردوچشم تر نماند * چون شکرلب کشته ام عارض قمر * باز باید کرد دکان دکر)
بن نیچون باشمی باغلرم که باش اغریسی قالمدی یوزك اصفر وکوزك نمناك وتیره
اولمسی وقتی قالمدی چونکم شکرلب وعارض قمر اولدم یعنی لب ودهانم شکر کبی
شیرین وخد وعذارم قمر کبی نورانی اولدی امدی برغیری دکان اچمق کرك
وبشقه باشمه رئیس وپیشوا اولمق کرك دیدی وبوشول مریدك صورت
حالی اولورکه برشاه دینك ومالك علم یقینك حضورنه کله واکا مرید اوله پس
اول شاه دینك حسن نظری ویمن همتیله آنك جاننه نیجه علوم ومعارف واذواق
ولطایف حاصل اوله برمرتبه یه واصل اوله که کندوسنی مظهر الطاف الهی
کوره وآینهٔ اوصاف ربانی مشاهده قیله وکندی وجودنده وغیرك وجودنده
متصرف اولنی همان حضرت حق کوره وشیخك وجودنده دخی متصرف اولنی
وتقلیب وتحویل قیلنی همان حضرت حق کوره بوقدر معرفتدن آنك نفسنه
شووسوسه واستغنا کله وشهزاده نك دیدیکی درون عالمندن اول دخی دیه
یجانم بن شمدنصکره نیچون باشمی باغلیوب طبیبه عرض احتیاج ایلرم بنده دردسر
وخسته لك قالمدی اومحبوب حقیقتك وصالی بکا ال ویردی وجانم آنی کندیده
کوردی اغلق وایکلمك وسائر واصل اولمین عاشقلر کبی زردروی اولمق بنده
قالمدی سائر محبوب الهی اولان ولیلر وصفیلر کبی شیرین دهان اولدم وقمر کبی
نورانیت بولدم امدی بکا دخی بو شیخ کبی بشقه باشمه بر دکان آچوب ورئیس
وپیشوا اولوب ومرید ومحب جمع قیلوب انلره ارشاد وتربیه قیلق کرکدر دیو
بوکونه ناز واستغنا ایلیه ﴿ مثنوی ﴾ زین منی چون نفس زاییدن کرفت *
صدهزاران ژاژخاییدن کرفت * صد بیابان زان سوی حرص وحسد *

تا بد انجا چشم بدهم میرسد) بو بیتلکدن چونکم نفس طوغر مقابل طوتدی صد هزاران هرزه چینك طوتدی اول حرص وحسد طرفندن یوز بیابان وار ایکن تا اکا چشم بد هم ایریشور قنده قالدیکه چشم نیکو بین یعنی چونکم بو بیتلکدن وانانیتدن وکبردن ونخوتدن آنك نفسی نیجه کم خویلری وقبیح صفتلری طوغورمق ونیجه یوز بیك هرزه وبیهوده فکرلر چینك طوتدی ودروننده بوکونه کستاخانه خاطره‌لر ایتدی وپادشاه آنك بو خاطره‌لرنی وفاسد فکرلرنی چشم جانله کوردی مثلا اهل حرص واهل حسد اولان اهل فراست طرفندن بر کمسه‌نك باطننه ودرونند‌ه صد بیابان ونیجه مسافه ومرحله وار ایکن تا اول محله بد اولان کوز ونیکو کورمین دیده هم ایریشور وآنك حالنی وباطننده اولان سوء خصالنی فراست وکیاستله استدلال ایدوب بیلور ❊ مثنوی ❊ بحرشه که مرجع هر آب اوست ❊ چون نداند آنچه اندر سیل وجوست) چونکم قضیه بویله در بحر پادشاه که هر آبك مرجعیدر سیلده وجوده اولنی نیچون بیلمز یعنی چونکم بر کمسه‌نك باطننه حرص وحسد طرفندن نیجه یوز بیابان وار ایکن هنوز دخی نیکو بین اولمین کوز اکا ایرشمك وآنك ضمیرینه فراستله واقف اولمق ممکن اوله پس شاه دین ومالك علم یقین اولان صاحب ولایتك بحر درونی که هر بر فیض وحیات وعلم ومعرفت آنك مرجعی ومصیر بدر سیله وجودی منزله سنده اولان کمسه‌لرك دروننده کلان فکرآبی نیچون بیلمیه که آنك فکر وخیال آب زلالی کبی شیرین ولطیفمیدر ویاخود آب شور کبی تلخمیدر ❊ مثنوی ❊ شاه را دل درد کرد ازفکر او ❊ ناسپاسیء عطای بکر او ❊ کفت آخر ای خس واهی ادب ❊ این سزای داد من بود ای عجب ❊ من چه کردم با تو زین کنج نفیس ❊ توچه کردی با من از خوی خسیس ❊ من ترا ماهی نهادم در کنار ❊ که غروبش نیست تا روز شمار ❊ در جزای آن عطای نور پاك ❊ توزدی در دیدهء من خار وخاك ❊ من ترا بر چرخ کشته نردبان ❊ توشده در حرب من تیر وکمان) شاه چینك ومالك علم یقینك اول شهزاده‌نك اول فاسد اولان فکرندن کوکلی درد طوتدی وآنك کستاخانه اولان خاطره سندن قلبی اینجندی ومجروح اولدی آنك بکر اولان عطا وکرمنك ناسپاسلغندن اوتری پادشاه چین ومالك علم دین کندی دروننده اول کستاخه خطابا دیدی ای خس ودنی وادبی سست وضعیف اولان کستاخ ای عجب بو بنم داد وعطامك سزاسی ولایقی اولدی که سنك درونکدن بویله سوء خاطره ظهوره کلدی اولاین سکا بو کنج نفیسدن نه انعام واحسانلر قیلدم وبو خزینهء دلدن بوقدر نفایس ولطایفی اخراج ایدوب سکانه مرتبه ویردم وعطیه‌لر قیلدم که سن خوی خسیسکدن بکانه ایلرسن وبنم الطاف علیه‌مك ونعم جلیله‌مك

قدرنی بیلیوب درون دلدن نه هرزه‌لر سویلرسن بن سکا کنارکده بر ماه معنوی قودم وسنك روحکی ماه منیر کبی تابان اولمق مرتبه سنه ایرکوردم که اول ماه روحانینك روزشماره دك غروب وافولی اولمز اول نور پاك وعلم تابناکك عطاسنك جزاسنده سن بنم کوزیمه خار وخاك اوردك یعنی بن سکا بر نور پاك وعلم تابناك عطا ایلدم سن اول عطیه ونعمتك مقابله سنده بنم کوزیمه کفران خاکنی وطغیان خارنی اوردك سکا لایق اولان بو ایدی که بو نعمتك قدرنی بیلیدك وهمیشه بونك شکرنی قیلیدك بن سکا چرخ اوزره نردبان اولمشم سن بنم حربمده تیر وکمان اولمشسن یعنی بن سنك چرخ اعلایه وعالم بالایه عروج وصعود ایلمکه نردبان اولمشم وترقی ورفعتکه سبب کلمشم اما سن بنمله محاربه ایلمکده تیر وکمان کندك اولمشسن که کمانه بکزرسن وفکر فاسدك تیر کبیدر که طورمدین بنم جانبمه آتی نمرود کبی اتارسن وبنی آزرده ورنجیده خاطر ایدرسن دیدی وبوندن مقصود بر شاه دینك بو کونه بی ادب اولان مریدنه باطن یوزندن سویلدیکی سوز اولور ❊ مثنوی ❊ درد غیرت آمد اندر شه پدید ❊ عکس درد شاه اندروی رسید ❊ مرغ دولت در عتابش بر طپید ❊ پردهء آن کوشه کشته بردرید) شاهك دروننده درد غیرت ظاهر کلدی شاهك دردنك عکسی اول شهزاده‌یه ایرشدی اکا عتاب ایلمکده مرغ دولت مضطرب اولدی اول کوشه کشته‌نك پرده سنی یرتدی یعنی شاه چینك باطننه غیرت دردی ظاهر کلدی آزرده دل اولمق آنك باطننده ظهور قیلدی اوشاه چینك قلبنده اولان درد عکسی شهزاده‌نك قلبنه ایرشدی که (من القلب الی القلب روزنة) دینمشدر نته کم مقدما شاهك دروننده شهزاده‌نك دروننده ذوقلر وراحتلر ایریشوردی شمدی شاهك دروننده اولان درد وجراحت هم او یولدن شهزاده‌نك دروننده منعکس اولدی وتأثیر قیلدی هما ندم انك دولتی قوشی اکا بو کونه عتاب ایلمکله مضطرب اولدی واوچمغه وقاچمغه عزیمت قیلدی اول کوشه کشته اولان وکوشهء سلامتده ونعمتده استراحت قیلان شهزاده‌نك پرده سنی یرتدی وآنك فسادنی وقبحنی آشکارا وظاهر ایتدی ❊ مثنوی ❊ چون درون خود بدید آن خوش پسر ❊ ازسیهکاریء خود کرد واثر ❊ آن وظیفهء لطف ونعمت کم شده ❊ خانهء شادیء او پرغم شده ❊ باخود آمد اوزمستیء عقار ❊ زان کنه کشته سرش خانهء خمار) چونکم اول خوش پسر کندی دروننده کندی سیاهکارلغندن کرد واثر کوردی یعنی کندینك کستاخلغندن حاصل اولان غباری وآثاری باطننده مشاهده قیلدی اول لطف ونعمت وظیفه سی کم اولمش آنك شادیلغی اوی پرغم اولمش کوردی یعنی اول درونی شاد وخرم ایکن کندی درونی پرغم وپر الم کوردی پس عقارك

مستلکندن او کندو یه کلدی اول کاهدن انك سری خانهٔ خمار اولمش کوردی عقارضم عینله شرابه دیرلر یعنی چونکم بو حالتی کندی در ونده مشاهده ایلدی انانیت شرابیله مست اولدیغندن آیلوب کند و یه کلدی اول کناه وخطاسیبندن کندی باشنی خمارخانه سی وکدر وکسل پیمانه سی اولمش کوردی

﴿ مثنوی ﴾ خورده کندم حله زو بیرون شده * خلد بروی بادیه وهامون شده) کندم یمش حله اندن برون اولمش خلد آنك اوزرینه بادیه وهامون اولمش یعنی حضرت آدم علیه السلام وسوسهٔ ابلیس ایله بغدای اغاجندن یوب حلهٔ جنت آنك وجودندن خلع ونزع اولندیغی وخلد نعیم آنك اوزرینه بریه وصحرا اولدیغی کبی اول پسر دخی انانیت وکبر کندمندن یمش وآندن جنت حله لری کبی اولان اذواق روحانی وارزاق ربانی واشواق سبحانی وبونلر امثالی اولان اخلاق الهی هر نه ایسه اندن زائل اولمش وخلد نعیم کبی لطیف وتازه اولان جنان بریه وصحرا کبی قورو قالمش وکندیسنی بی ذوق وبی صفا کورمش (می) دید کان شربت ورا بیمار کرد * زهر آن ماومنیها کار کرد * جان چون طاوس در کلزار ناز * همچو جغدی شد بویرانهٔ مجاز) شهزاده کوردی که اول شربت انانیت آنی بیمار ایتدی اول ماومنلك زهری کار ایتدی یعنی اول شهزاده مقدما ایلدیکی انانیتك شرابی کندیسنی بیمار قیلدیغنی واو بنلك وسنلك خاطره سنك زهری وجودنه تأثیر ایتدیکنی کوردی کلزار نازده اولان انك طاوس کبی جانی مجازی ویرانه سنه بر بیقوش کبی کندی یعنی حقیقت عالمنده نازله طاوس کبی جولان ایلرکن آنك جانی بر جغد کبی ویرانهٔ مجازه تنزل ایتدی ﴿ مثنوی ﴾ همچو آدم دور ماند او از بهشت * در زمین می راند کاوی بهر کشت) آدم کبی اول شهزاده عصیان سببیله جنت معنویدن دور قالدی زمینده کشت ایلکدن اوتری بر کاو سوردی نته کم آدم علیه السلام حضرتلری جنتدن دور قالدقدن وزمینه کلدکدنصکره زراعت قیلمقدن اوتری چفت سوردی بوهم چونکم نفسنك هواسنه میل ایتدی اول سببدن بهشتدن دور اولوب زمین بشریتنه تنزل قیلوب کار وعمل ایچون نفس کاونی سوردی

﴿ مثنوی ﴾ اشك می راند او که ای هندوی زاو * شیر را کردی اسیر دم کاو) اول شهزاده اشك سوردی بویله دیو که ای استاد هندی شیری دم کاوه اسیر ایتدك زاو استاد معناسنه در هندی سیاه حربه دیرلر بونده نفس مراد اولور شیردن مراد روح اولور دم کاودن مراد جسد اولور که جسد روح حیوانی به نسبتله دم کاو کبیدر وتوضیح معنی اول شهزاده چونکم اول حالت قبیحه بی کندیسنده کوردی کوزلرندن وافر یاش سوردی ونفسنه بوکونه خطاب ایدوب دیدی خطا ومعصیتده وخدیعتده استاد اولان نفس سیاهکار سن شیر کبی اولان روحی دم کاو مثابه سنده اولان جسمه

اسیر ایتدك ﴿ مثنوی ﴾ کردی ای نفس بد بارد نفس * بی حفاظی باشه فریادرس) ای بارد نفسلو وسرد دملو اولان نفس بد فریادرس اولان شاه دنه بی حفاظلك وبی وفالك ایتدك ﴿ مثنوی ﴾ دام بکزیدی ز حرص از کندمی * بر تو شد هر کندم او کژدمی * در سرت آمد هوای ماومن * قید بین بر پای خود پنجاه من) بر کندمدن اوتری حرصدن ای نفس کافر دام قبول ایتدك اول حرصك هر بر کندمی سنك اوزریکه بر کژدم اولدی سنك باشکه ماومن هواسی کلدی شمدی کندی ایاغکده اللی بطمان قید کور اول شهزاده نفسنه بوکونه توبیخ ایدوب دیدی بر کندم مثابه سنده اولان حظ نفسانیدن اوتری حرص وهوسکدن دام بلاپی قبول قیلدك سنك اوزریکه اول حرصدن هر بر کندم دانه سی شمدی کور بر عقرب اولدی سنك باشکه بنلك وسنلك هواسی کلهی شمدی آنك جزاسی کندی پای جانکده اللی بطمان قدر قیود بدنیه وسلاسل جسمانیه بی کورنه کونه ظلملره ومحنتلره دوشدی دیدی (می) نوحه میکرد این نمط بر جان خویش * که چرا کشتم ضد سلطان خویش * آمد او باخویش واستغفار کرد * با انابت چیزد بکر یار کرد) بو اسلوب اوزره کندی جانی اوزره نوحه وفریاد ایتدی بویله دیو که بن کندی سلطانمه نیچون ضد اولدم وکندی پادشاهمدن اوتری مخالفت قیلدم اول شهزاده کندو یه کلدی واستغفار وتوبه قیلدی انابتله بیله بر آخر شیء یاد ایتدی که مرادندن تضرع ونیازدر (می) دردکان از وحشت ایمان بود * رحم کن کان درد بی درمان بود) درد که اول درد وحشت ایماندن اوله رحم ایله که اول دردبی درمان اولور یعنی شول بر درد که درونده زوال ایماندن ونقصان عرفاندن حاصل اوله اکا سن رحم ایله که او درد درمانسز اولور جمله مؤمنلر ملك ومالک لرینك وتن وجانلرینك زوالندن امان دیله مزلر اما زوال ایماندن الامان الامان من زوال الایمان دیو حضرت رحماندن امان دیلرلر بوندن معلوم اولدیکه وحشت ایماندن حاصل اولان دردسائر درده بکزه مز (می) مر بشر را خود مباجامهٔ درست * چون رهید از صبر در حین صدر جست * مر بشر را پنجه وناخن مباد * که نه دین اندیشد انکه نی سداد * آدمی اندر بلا کشته بهست * نفس کافر نعمتست وکرهست) بشرده خود جامهٔ درست اولمسون زیرا چونکم فقرا صبردن قورتیله درحال صدر استر یعنی اکثر بشره فقرده اولمق وکهنه جامه لر ایچره قالمق انفعدر انکچونکه همانکه فقر وذلته صبر قیلمقدن خلاص اوله صدر عزت استر کبر ونخوته باشلر وطاغی اولور نته کم حق تعالی (ولو بسط الله الرزق لعباده لبغوا فی الارض) بیوردی تحقیقا بشرك پنجه سی وطرنغی اولمسون همانکه پنجه وقوت بوله وناخن صاحبی اوله اندنصکره نه دین اندیشه ایلر ونه صلاح وسداد اندیشه ایلر بلکه نفس اماره صاحبی اولان

آدمی بلاده کشته اولمق بکدرز یرا نفس اماره کافر نعمة الله دروکراهدر همانده‌که انك الله وافر نعمت وقدرت کله انك شکرنی قیلمغه مشغول اولمیوب کفران نعمه اولور وکراه اولوب نمرود کبی تمرد وتکبر قیلور

خطاب حق تعالی بعزرائیل علیه السلام که ترا رحمی بر که بیشتر آمد ازین خلایق که جانشانرا قبض کردی وجواب دادن عزرائیل علیه السلام مر حضرت را

(م ی) حق بعزرائیل میکفت ای نقیب * بر که رحم آمد ترا ازهر کئیب * کفت بر جمله دلم سوزد بد رد * لیك ترسم امررا اهمال کرد * تابکویم کاشکی یزدان مرا * در عوض قربان کند بهرفتی * کفت بر که بیشتر رحم آمدت * از که دل پرسوزو بریان ترشدت) حق تعالی عزرائیل علیه السلامه دیدی ای نقیب هر بر کشیدن یعنی محزون دل اولان کمسه دن سنك رحمك کیمه کالدی وقنغی کمسه‌یه شفقتك زیاده اولدی عزرائیل علیه السلام حضرتلری جناب عزته دیدیکه الهی جمله خلق اوزره بنم کوکلم درد له یانروجمله‌یه قلبم مرحمت قیلور حتی هیچ برکسه‌یی جانندن جدا ایلك استمزم لکن امر شریفکی اهمال ایتمکدن قورقرم حتی دیرمکه نولیدی یزدان حضرتلری بنی فتی دن اوتری عوضده قربان ایلیدی یعنی برجوانك جاننی الدیغم زمانده بومرتبه مرحمت کاور وآنك یرنه بن قربان اولمغه تمنی قیلورم دیدی حق تعالی حضرتلری عزرائیل علیه السلامه ایتدی یاعزرائیل بوجمله دن سنك کیمه رحمك زیاده‌رك کالدی نه کونه کمسه‌دن سنك کوکلك دلسوز وبریان تر اولدی

(م ی) کفت روزی کشتیٔ برموج تز * من شکستم زامر تاشد ریز ریز * پس بکفتی قبض کن جان همه * جز زنی وغیر طفل زان رمه * هردو در یك تختهٔ درماندند * تخته‌را آن موجهامی راندند * باز کفتی جان مادر قبض کن * طفل را بکذار تنها زامر کن * چون زمادر بکلید م طفـل را * خود تومی دانی چه تلخ آمد مرا * پس بدیدم دردما تمهای زفت * تلخیٔ آن طفل ازفکرم نرفت) عزرائیل علیه السلام حضرتلری جناب عزته جواب ویروب دیدی الهی وسیدی سن عالم‌سن برکون موج تیز اوزره برسفینه‌یی بن سنك امرکدن شکست ایلدم تا اول کشتی ریزه ریزه و پاره پاره اولدی پس بکا دیدك اول کشتیده اولنلرك برعورتدن وبرطفلدن غیری جمله سنك جاننی قبض ایله اول سوروذن اول زنك واول کودکك قبض ایله جمله سنك جاننی قبض ایله بیوردك پس بن جمله‌نك جاننی قبض ایلدم امر شریفکله اما اول زن وفرزند هر ایکیسی برتخته اوزره قالدیلر اول موجلر تخته‌یی سوردیلرو برکناره کتوردیلر کیرو بکا دیدك مادرك جاننی قبض ایله اما طفلی کن امرنه امتثالدن اوتری ترك ایله که بنم ارادتم وامرم اول اوغلانك نیجه زمان زنده وفرخنده اولمسنه تعلق ایلمشدر چونکم اول طفلی مادرندن قطع ایلدم وایردم واناسنك روحنی قبض ایلدم خودسن بیلورسنکه اول کارنه مرتبه تلخ وترش بارکالدی وبنی الم

واضطرابده قیلدی چوق اولوماتملر وآه وواهدن دخانلر کوردم اول اوغلانجغك آجیسی بنم فکرمدن کتمدی وانك سوز وکدازی درونمدن خروج ایتمدی (م ی) کفت حق آن طفل را ازفضل خویش * موج را کفتم فکن در بیشه ایش * بیشهٔ پرسوسن وریحان وکل * پر درخت میوه‌دار خوش اکل * چشمه‌های آب شیرین زلال * پروریدم طفل را باصد دلال * صد هزاران مرغ مطرب خوش صدا * اندران روضه فکنده صدنوا * بسترش کردم زبرك نسترن * کردم اورا ایمن از صدمهٔ فتن) حق تعالی حضرتلری عزرائیل علیه السلامه ایتدی یاعزرائیل اول طفلك قصه‌سنی سکا بیان ایده‌یم انك قصه‌سی بودرکه کندی فضلمدن موج دریایه دیدم که اول طفلی بربیشه‌یه براق بربیشه که پرسوسن و پرریحان و پرکل ایدی اول بیشه خوش اکل اولان درخت میوه‌دار ایله پرایدی یعنی یمیه‌سی خوش ولذیذ میوه‌دار اولان اغاجلرله اول بیشه‌زار طولی ایدی اول بیشه‌زارده شیرین آب زلال چشمه‌لر وارایدی پس اول طفلی بویله برلطیف بیشه‌زار ولاله‌زار وکلزار ایچره بسلدم وتربیه ایلدم صد هزاران خوش صدا مطرب قوشلر اول روضه‌یه صد نغمه ونوا براقش واول روضهٔ بهشت ایچره هربری برکونه ترنملر وتغنیلر قیلش ایدی اول طفلك بسترنی برك نسترندن ایتدم اول طفلی صدمهٔ فتن ومحندن امین ایتدم اصلا آنی بربلایه وبرمحنته مبتلا قیلمدم (م ی) کفته من خورشیدرا کورامکز * بادرا کفته بروآهسته وز * ابررا کفته برو باران مریز * برقرا کفته برومکرای تیز * زین چن ای دی مبرآن اعتدال * پنجه ای بهمن برین روضه ممال) بن خورشیده دیدمکه اول طفلی ایصرمه یعنی رنجیده قیلمه باده دیدم اول اوغلانك اوزرینه آهسته وملایم اس وتیز طوقنمه سحابه دیدم اول کودکك اوزرینه باران دوکمه برقه دیدم اول طفلك اوزرینه تیز شعله اولمه وقیش آینه دخی دیدم ای موسم دی بوچمندن اول اعتدالی کیدرمه ای قیش آیی بوروضه اوزره پنجه سورمه بهمن قیش اینه دیرلر .

کرمات شیخ شبان راعی قدس سره

مثنوی همچوآن شبان که ازکرك عنید * وقت جمعه برزعا خط می کشید * تابرون ناید ازان خط کوسفند * نی درآید کرك ودزد با کزند) اول شبان راعی کبی که عنید اولان کرکدن اوتری جمعه وقتنده قیون سوروسی اوزره خط چکدی تا کم اول خط موهومیدن قیون طشره کلمیه وضررلو اولان دزد وکرك دخی ایچرو کلمیه جائزدرکه زمین اوزره جزی چکمش اوله ویاخود اشارتله برخط قیلمش اوله شبان راعی نواحیٔ مصرده ساکن الله ولیلرندن برعزیز کمسه ایدی اکثر امام

شافعی رضی الله تعالی عنه حضرتلری آنك زیارتنه واررلر وآنك خیر دعاسنی آلورلر
وآنك كلامیله متصبح اولورلر ایمش وشیبان راعی قیون كودر ایمش اما هیچ برجمعه یی
ترك ایتمز ایمش البته جمعه كونی اولدقده قیون سوروسنك اطرافنه بر دائره چكر ایمش
وكلوب جمعه نمازنی مصرده قیلوب بتنجه قیونجقلر بنه اوارر ایمش اول قیونجقلر
دائره دن چیقمغه و برقورد و ناحرامی ایچرو یه كیرمكه قادر اولمز ایمش ❊ مثنوی ❊
برمثال دائرهٔ تعویذ هود * كاندران صرصر امان ال بود * هشت روزی اندرین
خط تن زنید * وز برون مثله تماشامی كنید * برهوا بردی فكندی برحجر * نادریدی لحم
وعظم از همدكر * یك كره را برهوا برهم زدی * تاچو خشخاش استخوان ریزان شدی *
آن سیاست را كه لرزید آسمان * مثنوی اندرنكنجد شرح ان) شیبان راعینك
غنملر اطرافنه چكدیكی دائره هود علیه السلام حضرتلرینك مؤمنلر اطرافنه چكدیكی
دائرهٔ تعویذ مثالنده ایدی كه اول دائره آل واصحابنك امانی اولدی وكندی یه
تابع اولان مؤمنلر اول دائره ایچره عذاب خدادن قورتلوب نجات بولدی كندی
آل واصحابنه هود علیه السلام حضرتلری دیدی ای مؤمنلر بوخط ایچره سكز كون
ایسم اولك وصبر وسكوت قیلك وطشره دن مثله یی تماشا ایلیك مثله میمك
فتحه سی وثانك ضمه سیله قهر وعذاب معناسنه در وانلرك سكز كون اول دائره ایچره
اولمسنه (بریح صرصر آتیة سخرها علیهم سبع لیال وثمانیة ایام حسوما) آیت
كریمه سی دلالت وشهادت ایلر باد صرصر دائره دن خارج اولان عاد قومنی هوایه
ایلتور وحجر اوزره یوقاروده اشغه براغوردی حتی لحمی وعظمی بری برندن برتاردی
یعنی اتی كمكدن جدا ایدوب پاره پاره ایدردی بركروهی اول باد صرصر هواده
بری برینه اورر وهلاك قیلوردی حتی خشخاش كبی انلرك كمكلری زمینه
دوكلوردی اول سیاست كه آسمان اندن دتردی آنك شرحی مثنوی شریف ایچره
صیغمز واول قهر وعذابك تعبیری تحریر وبیان ایلمكه كلمز پس بادك انلری قهر
ایتمسی كندی طبعنك خاصیتی دكلدر بلكه اللهك امر شریفیله در خلافا للطبیعیه
اكر قوم عادی هلاك ایلك بادك مقتضای طبعی اولیدی اول زمینده قوم هودی
دخی هلاك ایلردی پس باد صرصرك اول قومی هلاك ایلدیكی الله امریله اولدیغی
اثبات وطبیعی اولنلری الزام قیلمقدن اوتری اولاباده خطاب وثانیا طبیعی اولنلره
خطاب ایدرلر ❊ مثنوی ❊ كر بطبع این میكنی ای باد سرد * كرد خط دائرهٔ
آن هود كرد) ای باد سرد قوم عاده بوعذابی سن اكر مقتضای طبعكله ایلر ایسك
اول هودك خطی دائره سی اطرافنه طولان واندہ اولان مؤمنلری دخی عاد قومی
كبی هلاك ایله سن انلرك اطرافنه طولنمغه وانلره ایذا قیلمغه قادر دكلسن كه سن
كندی مقتضای طبعكله بركار ایلمزسن بلكه سرد وبرد اولمقدن وبرطانفه یه عذاب

وردد قیلمقدن هرنه ایلر ایسك امر خدا ایله ایلرسن ❊ مثنوی ❊ ای طبیعی فوق
طبع این ملك بین * یابیا ومحو كن از مصحف این * مقریانرا منع كن بندی بنه *
بامعلم را بمال وسهم ده * عاجزی وخیره كین عجز از كجاست * عجز تو تابی ازان روزی
جزاست * عجزها داری تو در پیش ای لجوج * وقت شد پنهانیانرانك خروج)
ای طبیعی طبیعتك فوقنده بوملكی كور یاخود كل مصحفدن بونی محوایله طبیعی
فلاسفه دن شول طائفه یه درلر كه بوعالمده چار طبع بالذات مؤثردر دیرلر یعنی نار بالطبع
محرق اولور وماء بالطبع اغراق قیلور ومروی اولور وخاك بالطبع انبات قیلور وباد
بالطبع وزان اولور دیرلر احراقی قابل اولان جسمی نار یاقر كرك جسم نبی اولسون یاقی
انك طبعنك مقتضاسیدر دیرلر وبونلرك الله تعالینك ارادتیله وامریله مؤثر اولدقلرینه
انكار ایلرلر كه تحقیقی مرارا مرور ایلمشدر وتوضیح معنی بویله دیمك اولور كه ای
طبیعی مذهب اولان فلسفی بوچار طبعك فوقنده بوملك حق كور كه جناب عزت
بونلرك وجودنده كیف مایشاء نیجه متصرف اولور یاخود اكر سن دیرسككه بو بادك
قوم عادی هلاك ایلمسی وهود قومنه لطیف وخوش وزان اولمسی مسلم دكلدر كل
بوقصه یی مصحف شریفدن محو ایله سن خود مصحفدن الله تعالینك بیوردیغی كلامی
محو ایلمكه قادر دكلسن بوآیتلری قرائت ایلین مقریلری قرآن اوقومقدن منع ایله
وانلره بند وقید واللرین وایاقلرین باغله یاخود معلم قرآنه كوشمال ایله وبرقورقو
وبرتاانلر سندن خوف ایدوب تعلیم ایلمیه لرسن برعاجز وخیره وزبون سككه بوعجز سكا
قندندر سنك عجزك اول روز جزادن برتاب واثردر حق تعالی سنی بود نباده كاه كاه
انكچون عاجز ایلر كه یوم جزاده سن مطلقا عاجز وزبون اولدیغكی بوندن بیله سن
ای لجوج ومعاند اولان فلسفی سن اوككده عجزلر طورسن مثلا خسته اولمقده
واولمكده وملك الموت كلوب روحكی قبض قیلمقده وقبرده وبعث اولمقده ویوم
جزاده چوق عجزلر طورسن پنهانیلره ایشنه خروج وقتی اولدی نهانی اولان
ملكلر وامرلر ظهوره كلدكده نهانی اوعجزلر هم عالم كوندن خروج ایلر اول زمانده
حقیقت نه ایدیكنه واقف اولورسن (م ی) خرم آن كین عجز وحیرت قوت اوست *
در دوعالم خفته اندر ظل دوست * هم دراول هم درآخر عجز دید * مرده شد دین
عجایزرا كزید) خرم اول كمسه كه عجز وحیرت آنك قوت وغداسیدر ایكی عالمده
دوستك ظل وحمایتی التنده یاتمش وآسوده اولمشدر هم اولده وهم آخرده وهم
ظاهرده وهم باطنده عجز كوردی وكندینك قبضهٔ قدرت الهیده عاجز وزبون
اولدیغنه نظر ایر كوردی مرده اولدی اولمزدن اول اولدی ودین عجایزی قبول
قیلدی كه نبی علیه السلام حضرتلری علیكم بدین العجایز بیورمشدر عجوزه لرك دینی
اولدر كه برعالمدن بركلامی اشتسه لر انك صدقنه اعتقاد ایدرلر وبونك اصلی نه در

دیوب آنکله بحث وجدال ایلمزلر وکندیلرده برعقل وهنر کوروب بز عقلمزله یول بولور ز بزه پیغمبر کلامی وعالم ربانی سوزی لازم دکلدر دیرز اما ای فلسفیلر سز دیرسز پس سعادت شول کمسه یه که عجوزه‌لر دینی قبول ایلیوب کندینك بیلدیکندن کچه وانبیا علیهم السلامه واولیای عظامه اعتقاد ایلیه ❊ مثنوی ❊ چون زلیخا یوسفش بروی بتافت * ازعجوزی درجوانی راه یافت) چونکم زلیخا یوسف آنك اوزرینه طالع اولدی واوزرینه کلدی عجوزه لکدن جوانلغه یول بولدی نته کم یوسف وزلیخا حکایه سن یازنلر دیمشلردر که زلیخا یوسفك فراقنده کهنه قری اولدی وحسنی وجمالی کیدوب یوللرده کزن عجوزه کبی اولدی بر کون یوسفك برجانبدن مرور ایلیجکندن خبرالدی وانك رهکذرنده طوردی یوسف حضرتلری بعدزمان ماه کبی انك اوزرینه تابان اولدی وطلوع قیلدی وقلبنه مرحمت کلوب زلیخانك حالن وخاطرن صوردی واکا وافر التفاتلر ورعایتلر قیلدی وخیردعا ایلدی آنك حسن نظری وخیردعاسی برکاتندن زلیخا عجوزه لکدن قورتلوب تازه جوان اولمغه یول بولدی پس عجوزه لك انی بوسعادته ایرکوردی سن ای طبیعی مذهب دین عجایزی قبول ایلیوب دین مصطفاده برعجوزه کبی اولوب واول حضرته ایمان واعتقاد قیلور واولمزدن اول اولور ایسك سنك دخی اوزریکه یوسف معنوی ومحبوب حقیقی تابان اولور وتجلی قیلور اول وقتده سن هم زلیخا کبی خوبروی و لطیف خوی وشیرین کوی اولورسن وتازه لك وترلك مرتبه سنی بولورسن (م ی) زندکی درمردن ودرمحنتست * آب حیوان دردرون ظلمتست) زندلك فی الحقیقه اولمکلکده ودرد ومحنته مبتلا اولمقلقده در کما قیل (انما الحیاة فی الموت) آب حیوان ظلمات ایچره در کما قیل (ماء الحیاة فی الظلمات) چونکم آب حیات ظلمات ایچره وحیات طیبه مقتضیات نفسك موت وفناسی ایچره در حیات طیبه استین نفسنی اولدرر وآب حیات معنوی استین انی ظلمات بلا ومحنت وعنا وزحمت ایچره بولور (مت بالارادة تحیی بالسعادة) قولی بو مضمونی مؤید اولور

❊ رجوع کردن بقصهٔ پروردن حق تعالی نمرودرا بی واسطهٔ مادرودایه درطفلی ❊

(م ی) حاصل آن روضه چوباغ عارفان * ازسموم وصرصر آمد درامان * یك پلنکی طفلکی نوزاده بود * کفتم اوراشیرده طاعت نمود * پس بدادش شیروخدمتهاش کرد * تا که بالغ کشت وزفت وشیرمرد) حق تعالی دیدی حاصل کلام اول روضه‌که اول طفل اکا واصل اولدی عارفلرك باغی کبی سمومدن وصرصردن امانده کلدی ودرون عارفان کبی اختلافات هوادن امین اولدی اول بیشه زارده برپلنك یکی براوغلانجق طوغورمش ایدی بن اول پلنکه اول طفله شیرویردیوامر ایلدم بنم امرمه اطاعت کوستردی ومنقاد اولدی پس اول طفله

اول پلنك شیرویردی واکا خدمتلر ایتدی وتربیه‌لر قیلدی حتی اول طفل بالغ وجسیم وشیرمرد اولدی ❊ مثنوی ❊ چون فطامش شد بکفتم باپری * تادرآموزید نطق وداوری * پرورش دادم مراورازان چمن * که بکفت اندرنکنجد فن من) چونکم اول طفل سوددن کسلدی وپلنکك سودنی امزاولدی برپری‌یه بن دیدم تا کم اکا نطق وداورلك وحکومت ودلاورلك اوکرتدی بن اول چمنده اکا پرورش ویردم که بنم فن وصنعتم کفت وکویه صغمز یعنی بن شول صانع وقادرمکه اول چمندن اکا پرورشلرویردم وآنی نازو نعیمله بسلدوب شیرمرد اولمق مرتبه سنه ایرکوردم بنم فن وصنعتم اولقدر بیحدو بی شماردرکه کفتاره صغمز وتعبیره کلمز (م ی) داده من ایوب رامهر پدر * بهرمهمانئ کرمان بی ضرر * داده کرمازاروبهرولد * برپدرمن اینت قادراینت ید) بن شول صانع قادرمکه قولم ایوبه کرملرك مهمانلغندن اوتوری ضررسز مهر پدرویردم یعنی ایوبه بدننده اولان قوردجغزلری ضررسز قونقلمقدن اوتری پدرشفقتنی ویردم کذلك قوردجغزلره دخی انك اوزرینه ولدك پدر اوزره مهرومحبت ایلمسی کبی ومهرومحبت ویردم اوغل بابایه نیجه محبت ایلرسه اول قورد جغزلردخی اکا اویله مهربان اولدیلرومحبت قیلدیلرایشته سکاقادروایشته سکادست قدرتکه بونك فوقنده برقادرو بوندن اعلی بردست قدرت اولمز ❊ مثنوی ❊ مادرازادأب من آموختم * چون بود لطفی که من افروختم) بن شول صانعمکه مادرلره دأبی بن اوکرتدم اولا بسلمکی واکا مهر ومحبت قیلمغی بندن اوکرندیلر برلطف نیجه اولورکه آنی بن شعله اندردم اول لطفك نورنه هیچ حد وغایت اولورمی بومقرردرکه اولمز ❊ مثنوی ❊ صدعنایت کردم وصدزابطه * تابیندلطف من بی اسطه * تانباشد ازسبب درکش مکش * نابودهراستعانت ازمنش * ورنه ناخودهیچ عذری نبودش * شکوئی نبود زهریاربدش) الحاصل نیجه یوز عنایت ونیجه یوز رابطه ایلدم تا کم بنم اطفمی واسطه سز کوره واسبابی ترك ایدوب بکا شاکراوله وخدمت قیله تا کم سببدن کش مکشده اولمیه تا کم آنك هراستعانتی بندن اوله وهمان بکا توجه قیله وعون ونصرتی بندن استیه یوخسه ناخوداکا هیچ برعذر اولمیه هریاربدن اکا برشکایت اولمیه یعنی والا تااکا بندن بی واسطه نعمت بولغه واستعانت قیلغه وبنم جنابمه متوجه اولمغه هیچ برعذر اولمدی اکابریاربدن برشکایت قیلمق اولمدی ❊ مثنوی ❊ این حضانه دیدباصد رابطه * که بپروردم ورابی واسطه * شکراوآن بود ای بندهٔ جلیل * که شد اونمرود وسوزندهٔ خلیل) بوحضانه‌بی یوز رابطه ایله آنی بی‌واسطه بسلدم حضانه بالکسر ولد بسلمکه دیرلر تربیة الولد کبی یعنی تربیتی ولطف وعطیتی بنم جانبمدن نیجه یوز رابطه ایله کوردی که بن آنی واسطه سز بسلدم ویدقدرتله تربیه ایلدم اول نعمتك شکری

بومی اولدی‌ای بندهٔ جلیل که عاقبت خلیلی یاقیجی واو نمرود اولدی یعنی بنم اکا
و یردیکم نعمتك شکری بودکل ایدی اول بونك ضدی اوزره کافر النعمه اولدی و بنم
خلیلی آتشه آتدی وامرم طوتمیوب استکبار ایتدی و کرکسلرله آسمانه چقوب کندی
زعمنجه بنمله محاربه ایتدی ✻ مثنوی ✻ همچنان کین شاهزاده شکر شاه * کرد
استکباز واستکثار جاه * که چرا من تابع غیری شوم * چونکه صاحب ملك
واقبال نوم * لطفهای شه که ذکر آن کذشت * از تجبر بر دلش پوشیده کشت)
انجلین که بوشهرزاده شاهك شکرنی ایلمکدن استکبار واستکثار جاه ایتدی یعنی
نمرود حق تعالینك شکرنی قیلمقدن استکبار ایدوب منصبنی کثیرعد ایلدیکی کبی
بوشهرزاده دخی شاهك شکرنی قیلمقدن استکبار ایتدی و کندی واصل اولدیغی
جاه و مرتبه‌یی کثیر وعالی عدایلیوب دیدی که بن نیچون بر غیره تابع اولورم چونکم
ملك ویکی اقبال صاحبی ام بو مرتبه اقباله بولدقدن واصلنده دخی ملك ومال
صاحبی بر شهرزاده اولدقدنصکره غیری یه تابع اولمغه وخدمت وعبودیت قیلمغه نه
حاجت واردر دیدی پادشاه چینك انك حقنده اولان لطفلری واحسانلری که انك
ذکری کچدی تکبر وتجبرندن انك کوکلی اوزره پوشیده اولدی ونفسنك جباریتی
وکبری پادشاهك لطفلرنی ونعمتلرنی انك کوکلی اوزره ستر قیلدی وکافر النعمه
اولدی ✻ مثنوی ✻ همچنان نمرود آن الطاف را * زیر پا بنهاد ازجهل وعمی *
این زمان کافر شدو ره میر تد * کبر ودعوی خدایی میکند * رفته سوی آسمان باجلال
* باسه کرکس تا کند بامن قتال * صدهزاران طفل بی تلو یم را * کشته تا یابد وی
ابراهیم را) انجلین نمرود هم اول الطافی جهالتندن وکورلکندن اباقلرنه قودی
بوزمان کافر النعمه اولدی و یول اورر کبرایلر وخدالق دعواسنی اوررو بن رب
اعلایم دیو خلقه الوهیت دعواسن قیلور حتی باجلال اولان آسمان جانبنه کتمش
اوچ درت کرکسله تا بنمله جرأت قتال ایلیه صدهزار ان بی کناه اوغلنجقلری
اولدرمشدر تا اول ابراهیمی بوله وانی قتل قیله ودشمندن آزاد اوله وابدی بودار
دنیاده صاحب سلطنت بر پادشاه اولوب قاله ✻ مثنوی ✻ که منجم کفت
کاندر حکم سال * زاد خواهد دشمنی بهر قتال * هین بکن در دفع آن خصم احتیاط *
هر که می زاید کشت اوز خباط * کوری اورست طفل وحی کش * ماند خونهای
دکردر کردنش) اول اطفالی نمرود انکچون قتل ایلدی که منجم اکا دیدی که
بوسالك حکمنده بر دشمن سنکله قتال ایلمکدن اوتری طوغیسردر واول سنکله
مقابله ومحاربه ایدیسردر آکاه اول خصمك دفعنده احتیاط واهتمام ایله که
طوغدقدنصکره بیویوب ظهور ایلسون وسنکله مقابله قیلسون پس منجملرك
سوزن طوتوب احتیاط واهتمامدن اوتری اول سنه هر کیم طوغدیسه اول نمرود

خباط وخطا جهتندن اولدردی و یوز بیکا اوغلنجقلری قتل قیلدی انك کور
لکنه رغما علی انفه وحی کش اولان طفل قتلدن قورتلدی غیری قانلر انك کردننده
قالدی وبو قدر مظالم انك بوینونه قلاده اولدی ✻ مثنوی ✻ از پدر یابد
آن ملك ای عجب * تا غرورش داد ظلمات نسب * دیکرانرا کرام واب شد حجاب *
اوزمایابد کوهرها بجیب) ای عجب نمرود اول ملك وسلطنتی باباسندنمی بولدی
تاکم اکا ظلمات نسب غرور و یردی و بکابو ملك ودولت پدرمدن انتقال ایلمشدر
دیو مغرور اولدی بوخود بویله دکلدر زیرا انك باباسنه کنعان دیرلردی بر خاتونله
جماع ایدوب نمرود اندن طوغمش ایدی و تدریجله وامر حقله ظهور قیلوب پادشاه
اولمش ایدی غیری پادشا هلره اکر پدر ومادر حجاب اولدیسه اول نمرود دولت
وسلطنت کوهرلرنی جیبنده بزدن بولدی واول دولته وعزته بزم توفیقمزله واصل
اولدی غیریلر بو ملك وسلطنت بزه پدر ومادر مزدن میراث اولدی دیسه‌لر
و بونلری حجاب اتخاذ ایلسه‌لر جائزدر اما بو نمروده اولده بوقدر بلکه بوقدر دولتی
ونعمتی اول بزم طرفمزدن بولدی دیمك اولور ✻ مثنوی ✻ کرك درندست
نفس بد یقین * چه بهانه می نهی بر هر قرین * در ضلالت هست صد کل راکله *
نفس زشت کفرناك پرسفه) یقین بودر که نفس بد یرتجی قوردزسن اکر هر قرینه
بهانه قورسن یعنی نفس امارهٔ بالسوئی بی شك و بی شبهه فی المثل کرك درنده درسن
هر بر قرینه وسکا مقارن اولان ناسه کندی نفسکی بو عیبدن پاك و بری ظن ایلیوب
نه بهانه قورسون بلکه بوذکر اولنان صفت قبیحه‌لری کندی نفسکده کورکه
حضرت یوسف صدیق علیه السلامك بو مرتبه علوشانی وارایکن (ومابرئ
نفسی ان النفس لامارة بالسوء) بیوردی پس غیری یه بهانه قومقدن نفسنه
تهمت قومق اولیدر ضلالتده یوزکله کلاه اولور زشت اولان وکفرناك پرسفه
اولان نفس یعنی پرسفاهت ومعدن قباحت ومنبع کفر ومعصیت اولان نفس
اماره ضلالتده نیجه یوز باشی کل ومریض اولان کیمسه‌لرکه عینی اورتوجی
اولور وکندی وجودنده اولان نیجه یوز کللره و یاغرلره دخی تاج اولوب اصلا
کللکنی و یاغرلغنی غیره کوسترمز بلکه کندوبی بر صحت بولمش ومرضدن
قورتلمش کیمسه کوسترر ✻ مثنوی ✻ زین سبب میکویم ای بندهٔ فقیر *
سلسله از کردن سك بر مکیر * کر معلم کشت این سك هم سکست * باش ذلت
نفسه کو بدرکست) ای بندهٔ فقیر بوسببدن سکا دیرم کلبك کردننددن سلسله‌یی
بوقرو طوتمه یعنی ای فقیر اولان بنده سك نفسك بو یننددن زنجیر خدمت وریاضتی
قالدرمه دیدیکم سکا بوسببدن اوتریدر که سن انك بویننددن اکر زنجیر فقر وذلتی
قالدررسك خباثت اصلیت وقباحت طبیعه‌سی ظهوره کلور وکلبیتی آشکارا

اولور فرضا بو كاب نفس اكر معلم اولديسه ده وتحصيل علم قيلديسه ده ينه كلبدر ذلت نفسه اولكه اول نفس بدر كدر يعنى نبى عليه السلام حضرتلرى (طوبى لمن ذلت نفسه) بيوردى پس سن نفسى ذليل اولان كيمسه لردن اول زيرا اول نفس بدر كدر غنا ايله انك بدر كلكى ظهوره كلور ❊ مثنوى ❊ فرض مى آرى بجا كر طاينى برسهيلى چون اديم طاينى ❊ تا سهيلت وآخر داز شر پوست ❊ تا شوى چون موزه هم پاى دوست) فرضى يرنه كتور رسن اكر برسهيل اوزره اديم طائفى كبى طائف ايسك مصرع اولده اولان طايف طواف ايدیجى معناسنه در مصرع ثانيده اولان طائف مكۀ مكرمه يه قريب برموضعك اسميدر كه انك سختيانى قتى خوب اولور زيرا انك سختيانى رنكى سهيل يلدزندن بولور و بونده سهيل يلدزندن مراد امر الهى اولور بر نجم هدايت اولان وليده اولسه جائزدر وتوضيح معنى بويله ديمك اولور كه طائفه منسوب اولان اديم سهيل يلدزنك اطرافنه طولنديغى واندن متأثر اولديغى كبى سن هم اكر امر الهى سهيلنك اطرافنه طواف ايليه سن واندن متأثر اولوب انى بجان ودل قبول قيله سن فرض اولان عملى يرنه كتوره سن تا امر الهى سهيلى سنى پوست و بدن شرندن كيرو اله تا سن برموزه كبى دوستك هم پايى اولورسن دوستدن مراد حق تعالى در پادن مراد انسان كامل اولور شو اعتبارله كه پاى مؤخر اعضا اولديغى كبى انسان دخى خلقتده جميع خلايقدن مؤخر اولمشدر انكچون مشايخ صوفيه انسان كامله قدم جبار تعبير ايدرلر تنكيم تحقيق جلد اولده تفسير (رجعنا من جهاد الاصغر) سرخنده (حق قدم بروى نهد از لامكان) بيتك شرحنده مرور ايلدى انده طلب اولنه يعنى تا كه سنى امر الهى سهيلى بدن و پوست شرندن قورتره وسكا برنورانى وروحانى لطيف رنك ويره حتى دوست حضرتلرينك پاى مشابه سنده اولان انسان كامل ايله همپاى وايا قداش اوله سن و اكا مقارنت ومصاحبت قيله سن ❊ مثنوى ❊ جمله قرآن شرح خبث نفسهاست ❊ بنكر اندر مصحف آن چشمت بجاست ❊ ذكر نفس عاديان كالت بيافت ❊ در قتال انبيا مو بى شكافت ❊ قرن قرن از شوم نفس بى ادب ❊ ناكهان اندر جهان ميزد لهب) جمله قرآن عظيم نفسلرك خبثنى شرحدر واك اصلاحى حقنده در مصحف شريفه نظر ايله اول سنك كوزك قنده در جمله دن برى عاديلرك نفسلرينك ذكريدر كه آلت بولدى وقدرته واصل اولدى انبياى عظامك قتالنده هر برى برموى ياردى ودقت قيلدى بى ادب اولان نفسك شوملغندن قرن قرن ودور دور ناكهان جهان ايچره لهب اوردى وغضب الهى ظهور قيلدى كه قرون ماضيه دن هر برهلاك اولان قرنك هلاكنه سبب بى ادبك شوملغى اولمشدر (نعوذ بالله من شآمة انفسنا ومن غواية حسنا

❊ رجوع كردن بدان قصه كه شاهزاده بدان طغيان زخم خورد از ❊
❊ خاطر شاه پيش از استكمال فضايل ديكر از دنيا برفت ❊

بو سرخ شريف اول قصه يه رجوع ايلمكلكك بيانيدر كه شاهزاده اول باطنا ايلديكى طغيان و كفرانى سببيله شاه چينك خاطرى طرفندن زخم يدى غيرى فضايلك استكمالندن اول دنيادن آخرته كندى ❊ مثنوى ❊ قصه كوته كن كه رشك آن غيور ❊ برداورا بعد سالى سوى كور ❊ شاه چون از محو شد سوى وجود ❊ چشم مريخش آن خون كرده بود) قصه يى كوتاه ايله كه اول غيور اولان شاهك رشك وغيرى اول شهزاده يى بريلدنصكره قبر جانبنه ايلتدى شاه چين شهزاده يه تيرقهرى اورديغى وقتده مقام محوده ايدى چونكم مرتبۀ محو وفنادن وجود جانبنه كندى وصحوه كاوب بشريتده قرار ايتدى انك مريخه منسوب اولان كوزى اول قانى ايتمشدى بونده چشمدن مراد انك ذاتيدر اعلم يا اخى الله تعالى حضرتلرينك وليلرينك ايكى مرتبه سى واردر برينه مرتبۀ محو وفنا ديرلر كه اول مرتبۀ ولايتلى مع الله وقتيدر بونلر باطنا كندى وجود مجازيلرندن محو وفانى اولوب براثر قالمديغندن بونلرك جسد شريفى دست حقه آلت اولور و بونلر اولى مع الله وقتنده ومرتبۀ فناده اكر بركيمسه يى اولدرسه و يا براولويى ديرلتسه لر و يا بر خارق عاده اظهار ايلسه لر بونلرك جسدى آلت اولوب ارادت وقوت وقدرت حضرت حقك اولور وچوق اولور كه وليلردن بريسى بركمسه يه خشم ايلر وانك اولمسين مراد ايلر فى الحال اول كمسه اولور اول كمسه يى اولدرمك اول ولينك بشريتى جهتندن دكلدر كه انك دخى بشريتى سائر كمسه لرك بشريتى كبيدر وحقيقتده محيى ومميت الله در والله تعالينك اذنى وارادتى اولمينجه هيچ برولى ونبى بركمسه يى اولدرمكه قادر اولمزلر و بركمسه نك اجلى دخى كلمينجه اجلدن مقدم اولمك دخى احتمالى يوقدر (كما قال تعالى وما كان لنفس ان تموت الا باذن الله كتابا مؤجلا) وقال ايضا (وما يعمر من معمر ولا ينقص من عمره الا فى كتاب) چونكم اولمك ودريلمك ومعمر اولمق وعمره نقصان كلمك ازلده كتاب مبينده مسطور اولدى پس بركمسه نك كه موتنى حق تعالى بركمسه نك ضربنه ويا خشم ظاهرنه ويا قهر باطننه تعليق ايليه اول وقت كلدكده لابد اول كمسه اول كمسه يه خشم ايلر وفى الحال اول كمسه اولور واكر خشم ايلين وانك اولمسنى مراد ايلين وياخود بددعا ايلين وليلردن وعارفلردن ايسه حقيقتده مميت وفاعل الله ايديكن بيلور اصلا انك نفسه بر كبر وغرور وبن شويله ايتدم ديمك شائبه سى كلمز اما كاه اولور كه بو حالت بعض ناقصلردن دخى ظهور ايلر يا بركمسه يه كوكلدن اينجنور ويا خود انعام اوقورو ياخود بددعا

ایلروا ول کسه حکمت اللهك اولورواول ناقصه برغرورکلوربن
فلانه بد دعا ایلدم اولدی دیر ویاخود باطندن آنی کسدم دیرفی الحال بو کونه
مکرره دوشر بونی بیلمز که حق تعالی هرکسك موتنی برسببه تعلیق ایلمشدر مثلا
طاعون ارواح خبیثه دن ایکن نیجه کسه لرك موتنه وهلاکنه سبب اولور مع هذا
طاعونك مطعون اولوب اولن مؤمنلراوزره فضیلتی اولمق لازم کلمز پس باطنا قاتل
اولان وهلاکه سبب کلان ناقصلرك دخی برکسه نك موتنه سبب اولمسی چشم
بدك طاعونك برنیجه مؤمنك وصالحك موتنه سبب اولمسی کبی اولور فرضی بویله
اولسه اول ناقصلرك اول مقتوللردن افضل اولمسی لازم کلمز اما اولیانك نفسندن
وتیغ باطنندن کچنلر وشراب موتی ایچنلر انلره قیاس اولنمز بلکه من وجه مقتوله
اول بر یوزدن اطفدر واولیای عظامك برمرتبه لری دخی بشریتدر چون بشریت
مرتبه سنه کلسه لر محودن صحوه کاورلر بومرتبه ده اول قدرت وقوت بونلردن
کیدوب سائر بشر کبی عاجز اولورلر چونکم شاه چین مقام افناده ایکن شهزاده یه
برزخم اوردی وآنك مریخ کبی اولان عینی اذن حقله بوقانی ایلدی پس کندی یه
کلدی و بشریت مرتبه سنه نزول قیلدی اول حینده ❊ مثنوی ❊ چون بترکش
بنکرید آن بی نظیر * دیدکم از ترکشش یك چوبه تیر * کفت کوان تیرواز حق
بازجست * کفت اندر حلق او کز تیرتست * عفو کرد آن شاه دریادل ولی * آمده
بدتیر او برمقتلی * کشته شد در نوحهٔ اومی کریست * اوست جمله هم کشنده هم
ولیست * ورنباشد هردواوپس کل نیست * هم کشندهٔ خلق وهم ماتم کنیست)
چونکم اول بی نظیر اولان شاه چین وشهنشاه یقین ترکشنه نظر ایلدی ترکشندن اول
مالك دین براوق اغاجنی اکسك کوردی ترکشدن مراد آنك وجود شریفی
اولور وتیردن مراد قوت حقانیه اولور که بوولی مقام ولایته واصل اولدقده الله
تعالی جانبندن اکا استعدادنه ومرتبه سنه کوره حقانی قوتلر عطا اولنور اول
قوتلرله بو کونه تصرف ایلمکه قادر اولور چونکم اول شاه ولایت مقام صحوه
کلوب کندی تیرکش وجودنده اولان معنوی تیرلره وقوتلره نظر قیلدی اول جمله
قوای حقانیدن برقوتی اکسك کوردی پس حق تعالیدن کیروسؤال ایتدی ودیدی
الهی قنی اول بکا عطا ایلدیکك تیرمعنوی وقوت روحانی حق تعالی اول شاه ولایته
باطنا برسبیل الهام جواب ویروب دیدی اول شهزاده نك حلقنده اولان سبب
موت سنك اوقوکدر که سنك باطنك فنا حالنده بنم دست ارادتمله اول سکا ویردیکم
معنوی تیری شهزاده طرفنه آندی وبن آنك اجلنی تقدیر واکا تعلیق ایتدم اول
شهزاده سنك زخم باطنکدن اولدی شمدی سنك اول سبب موت اولان تیرك
وقوتك انك بوینده قالدی دیدی پس اول دریادل اولان پادشاه اول شهزاده یی

عفو ایلدی ولکن اول شاهك تیری برمقتل اوزره کلمش ایدی یعنی شهزاده نك
کندی باطنی طرفندن زخمخورده اولدیغنی کوردکدنصکره انك جمله خرمنی وسوء
ادبنی شاه چین بالکلیه عفو ایلدی واندن راضی اولدی ولکن بوقدر اولدی که
انك باعث موت اولان تیر باطنی شهزاده نك برمحل قتلنه کلمش وانك جسدنی مجروح
قیلمش وانك موتنه سبب اولمش ایدی اول شهزاده اول زخمدن کشته اولدی
وپادشاه چین اول شهزاده نك نوحه سنده وافراغلدی جمله اودرهم کشنده
وهم ولیدر یعنی خلیفهٔ الهی اولان ولی کامل فی ذاته اکر نظر حقیقت ایله
اکا نظر اولنسه هم اولدر یحیی اولدر وهم اولدر دیکنه دوست واقربا ومشفق
ومهربان اولدر که ولی کامل اکرهم محیی وممیت اولمسه هم کشنده وهم ولی اولمق
صفتلری انده بولنمسه اول کل دکلدر بلکه مرتبهٔ کله واصل اولان خلیفهٔ کامل
اولدر که هم خالق اولدر یحیی وهم حقنده ماتم ایلیجیدر صدرالدین قنوی حضرتلری
نفحات الهیه نام کتابنده بومضمونی مؤید بیوررلر که ولی کامل وانسان واصل
اولدر که احیا واماته یه قادر اوله او احیا واماته یه قادر اولمین انسانه ولی کامل دینمز ولی
کامل اولدر که حق تعالینك جمیع اوصافی ایله متصف اوله وکل اخلاقیله تخلق قیله تا کم
خلیفهٔ کامل اولمق مرتبه سنی بوله خلیفه مستخلفك عینیدر الا وجوب ذاتیده دکل
یعنی خلیفهٔ کامل واجب الوجود کامل اولمز یوخسه جمیع اوصاف الهیه نك مظهری
وآینه سی اولور واول دست خدایه آلت اولوب وحق تعالی انك وجودی واسطه سیله
بوکونه تصرف قیلور وقوتنی وقدرتنی انك یوزندن ظاهر ایلرنتکیم حق تبارك
وتعالی سورهٔ انفالده حضرت نبی صلی الله علیه وسلم حقنده واصحاب نبی حقنده
کندی آلت اولدقلرینی بنده لرنه اعلام ایدوب بیوررلر (فلم تقتلوهم ولکن الله قتلهم
ومارمیت اذرمیت ولکن الله رمی) یعنی ای اصحاب نبی بوکافرلری سز کندی قوتکزله
قتل ایلمدیکز ولکن بونلری الله قتل ایلدی ویا محمد شول وقتده که کافرلر جانبنه ترابی
سن رمی ایلدك اول ترابی سن رمی ایلمدك ولکن الله رمی ایلدی پس هرنبینك وقرب
فرایضه واصل اولان هرولینك فعلی بوکا کوره قیاس ایله قرب فرایضه واصل
اولان ولیلر دست حقه آلت اولور ظاهرا بر فعل انلره مستند اولور ولکن باطنا
او فعلك فاعلی حضرت حق اولور نتکیم ظاهرا ترابی رامی حضرت نبی صلی الله علیه
وسلم ایدی ومن حیث الحقیقه اول ترابی رامی الله تعالی ایدی ودخی ظاهرا کفاری
اولدیرن اصحاب کرام ایدی ولکن انلری الله تعالی قتل ایلدی کذلك شهزاده نك قتلی
من حیث المرتبة الظاهر شاه چینه اسناد اولنور که اکا قلب یوزندن اینجندی
اما حقیقتده انك قاتلی حضرت حقدر وشاه چینك وجودی اکا بر آلتدر پس
کل مرتبه سنه وقرب فرایضه واصل اولان ولیلرك کندی حقیقتلری جهتندن

ولايتلرى مرتبه سندن خلق كشنده اولوب پس بشريت جهتندن اول اولادر
ديكى كسه يه نوحه ايلر وكريان اولوب كل مرتبه سنده اولان بو كونه اضدادى
جمع قيلور و بونلرك مرتبه سنى وعلو شاننى عقل ادراك ايلكده عاجز قالور
مثنوى شكر ميكرد آن شهيد زرد خد * كان بزد در جسم ودر معنى نزد
جسم ظاهر عاقبت خود رفتنيست * تا ابد معنى بخواهد شاد زيست * آن عتاب
ار رفت هم بر پوست رفت * دوست بى ازار سوى دوست رفت) اول يوزى
صارو اولان شهيد شكرلر ايلدى كه اول شاه تيرى جسم اوزره اوردى معنايه
اورمدى جسم ظاهر خود عاقبت رفتنى در تا ابد معنا شاد دير ليسر در رفتنيده
اولان يا ادات استحقا قدر اول عتاب اكر كنديسنه هم پوست اوزره كندى
اما دوست آزارسز دوست جانبنه كندى يعنى اول يوزى صارو وشرمسار
اولان شهيد اللهه شكرلر وثنالر ايلدى بويله ديوكه اول تير معنوى جسمه طوقندى
وجسمك موتنه سبب اولدى معنايه وايمانه طوقنمدى جسم ظاهرك خود عاقبت
كتمسى ودنيايى ترك ايتمسى مقرردر ولازمدر اما تا ابد الاباد معنى وروح شاد وخندان
اوليسردر اكرچه شاه چين طرفندن شهزاده يه اول عتاب واقع اولدى اما هر
پوست اوزره واقع اولدى ولكن آزارسز ورنجيده اولمقسز دوست جانبنه كندى
وكنديسنى اول حضرته واصل ايتدى وابدى شاد وخرم قالدى پس بوكا موت
وغضب ديمزلر اصل موت وغضب اولدر كه الله صاقلسون جسم سالم اوله وزخم
ايمانه وجانه كله وجان بدندن چقدقدنصكره آزرده ورنجيده اولوب دوست جانبنه
شاد وخندان كتمكه قادر اوليه تا ابدى بلا وهجرانده قاله مثنوى كرچه
او فتراك شاهنشه كرفت * آخر از عين كمال اوره كرفت) اكرچه اول شهزاده
فتراك شاهنشاهى طوتدى آخر عين كمالدن اول يول طوتدى فتراك تركيه ديرلر
عين كمال دكن كوزه ديرلر يعنى اكرچه اول ميانين اولان شهزاده شهنشاه چينك
فتراك خدمتن طوتدى واكا تعلق ايدوب متابعت ايتدى وانك اسب روحنك ارديجه
كنديكى طريقه كندى لكن حياتنده پادشاهك خدمتنده كماله ايرمدى ووصال
محبوبه يول طوتمدى آخر مصيب اولان عيندن اول شهزاده وصاله يول طوتدى
يعنى كندى حسن حالنه وجمال وكمالنه وسط سلوكده ايكن مغرور اولوب كنديك
كوزى دكدى واول اصابت عين قبل البلوغ الى الكمال انك موت حسمنه سبب
اولدى پس وصال محبوبه بولى اول شهزاده عين كمالدن طوتدى وكمال مرتبه سنه
حياتنده واصل اوله ميوب اولدكدنصكره يتدى مثنوى وان سوم كاهل
ترين هرسه بود * صورت ومعنى بكلى اور بود) واما اول اوچنجى شهزاده
هر اوچك كاهلترى ايدى صورتى ومعنايى كليله اول قاپدى يعنى اول شاه چينك

كريمه سنه عاشق اولان هر اوچ شهزاده دن اوچنجى شهزاده كه بو جمله دن
كوچكتر وكاهلتر ايدى هم صورتى وهم معنايى بو حاصل ايتدى وصال ياره حال
حياتنده بو نشئه عنصريه ده اول ايردى اما اول ايكيسى صورتى ومعنايى جمع
قيله ميوب قبل الكمال والوصال بر واسطه ايله دنيادن آخرته كندى وعالم معنيده
هر برى محبوبلرينك وصالنه ايردى وكمالى معنيده بولدى شهزاده بزركيندن
مراد شول عاشق صادق اولور كه عشقله وصدقله برشاه دين وصاحب علم
يقينه خدمت قيله لكن قبل الكمال اكا اجل ايريشه ومتوفى اوله ومعشوقنى
ومقصودنى عالم معنيده بوله بونلر مقام عشقده كلوب كچن سالكلردر كه بونلره
مقام عشقده كامل ومكمل ديمزو بو عالم صورتده بونلر خليفهٔ الهى اولمز وشاه
چين وصاحب اسرار يقين اولان كاملك مرتبه سنه ومقامنه اونورمز وشهزادهٔ
ميانيندن مرادهم شول سالكلردر كه برشاه دينك عشق وجذبه ايله حضورنه
كله وعشق وشوقله نيجه زمان اول عزيزه خدمت ايدوب روحانى ونور انى نيجه
ذوقلر وصفالر بوله حتى شهود وعيان مرتبه سنه واصل اوله اندنصكره برزلت
وخطا صادر اوله اول زات واسطه سيله قبل الكمال والوصال دنيادن آخرته انتقال قيله
وحق تعالى انك عيوبنى وذنبنى جميعا عفو ايليه وآنى كمال مرتبه سنه ايركوره
ومقصودنى ومعشوقنى عالم معنيده مشاهده ايدوب كمال وصال اكا عالم آخرتده
ميسر اوله بونلره دخى كامل ومكمل ومرشد كامل وخليفهٔ الهى تعبير اولنمز واوچنجى
شهزاده دن مراد شول مجذوب سالك وعقل وادبه مالك اولور كه عشق وجذبه
ايله برشاه دين وصاحب يقينك حضورنه كلدو اكا بيعت وخدمت قيله وتابع اوله
وكمال عقل وادبله سلوك ايليه حتى پادشاه دين اندن هر وجهله راضى اوله وكندى
خلوتخانهٔ درونده مختفى اولان ابكار كريمه يى اكا تزويج وتسليم قيله وبو عالمده
اول يوم آخرتده بوله جغى بكر معنينك صورتنى هم بوله واكا واصل اوله هم ظاهرده
وهم باطنده كامل اوله صورت ومعنايى جمع قيله بو شول كامل ومكمل دركه
مرتبهٔ جمله مرتبهٔ تفرقه يى جمع قيلمشدر وبونك مقامى جمع الجمع اولمشدرنه وحدت
كورمسى كثرت كورمسنه مانع اولورونه كثرت وصورت كورمسى وحدت وجمع
كورمسنه حجاب كاور بلكه هر مرتبه نك حقنى كماليله ادا ايلرو خليفهٔ الهى اولور والله لك
امرنى عبادنه تبليغ قيلور ومكمل نفوس طالبين وسالكين اولور مجذوب سالكك
وشيخ كاملك صفتى بودر

وصيت كردن آن شخص كه بعد از وفات من او
بردمال مرا از سه فرزند من كه كاهلتر ست

مثنوى آن يكى شخصى بوقت مرك خويش * كفته بود اندر وصيت پيش پيش

* سه پسر بودش چوسه سرو روان * وقف ایشان کرده او جان روان * کفت
هرچه در کفم کاله وزرست * او بود زین هرسه کوکاهلترست * کفت باقاضی
و پس اندر زکرد * بعدازان جام شراب مرك خورد) اول برشخص کندینك موتی
وقتنده وصیت ایلمکده زیاده زیاده سو یلمشدر یعنی اولاده وصیت قیلمقده زیاده تأکید
واهتمام ایلمش ایدی اول شخصك سرو روان کبی اوج اوغلی وار ایدی اول شخص
انلره جانی وروانی وقف ایلمش ایدی اولکی روان رفتن لفظندن صفت مشبهه در وایکنجی
روان جان معناسنه اسم جامدر وجان ایله روانك مابیننده اولان فرق مواضع کثیره ده
مراراً مرور ایلمشدر اجمالاً جان بدنده طوران روحه دیرلر وروان نومله کیدوب
یقظه ایله کلان روح تمیزه دیرلر اول شخص دیدی هرنه که بنم المده کاله وزر
واردر اول فرزند ایلنور و بوهر اوچدن که کاهلرکدر یعنی شول اوچ اوغلدن
هرقنغیسی کاهلرك ایسه بنم ملکمده اولان متاعی وسیم وزری اول السون وقبض
ایلسون دیدی بووصیتی قاضی یه دیدی وچوق اندرز وسپارش ایتدی وقاضی یه
وافر اصرار لدی اندنصکره جام موتك شرابنی ایچدی ودنیادن آخرته کوچدی
﴿ مثنوی ﴾ کفت فرزندان بقاضی کای کریم * مکذریم ازحکم او ماسه
یتیم * سمع وطاعه میکنیم اوراست دست * آنچه اوفرمود برمانافذست * ماچو
اسمعیل زابراهیم خود * سرنپیچیم ارچه قربان میکند) اول شخصك فرزندلری
پدرلرینك وفاتندنصکره قاضی یه دیدیلر ای کریم اول پدریمزك حکمندن براوچ
یتیم بچمز وانك وصیتنی ترك ایتمزز سمع وطاعه ایلرز یعنی سمعاً وطاعة دیوب انك
وصیتنی وحکمنی قبول ایلرز که دست انکدر یعنی تصرف انکدر بزانك محکومی
یز اول نسنه یی که اول پدریمز بیوردی بزم اوزریمزه نافذدر و بز انك امرنه
مطیع ومنقادز بز اسمعیل کبی کندی ابراهیممزدن باش دوندرمزز اکر بزی بابامز
قربان ایلیه یعنی حضرت اسمعیل علیه السلام کندی باباسی ابراهیمدن یوز
چویرمیوب اعراض قیلمدیغی کبی بزهم بابامزك تبیغ امرندن باش دوندرمزز
ومعرض اولمزز اکرچه اول بزی قربان ایلرسه ده دیدیلر ﴿ مثنوی ﴾
کفت قاضی هریکی باعاقلیش * تابکوید قصهٔ ازکاهلیش * تابدبینم کاهلیٔ
هریکی * تابدانم حال هریك بی شکی) قاضی اول فرزندلره دیدی هر بریکز
اول عاقللقیله تاکم اول کاهللکندن برقصه سویلیه تاکم هر بریکزك کاهللکنی بن
کورم تاکم هر بریکزك حالنی شکسز وشبهه سز بیلم واکاه اولم دیدی ﴿ مثنوی ﴾
عارفان ازدوجهان کاهلترند * زانکه بی شد یار خرمن می برند * کاهلی راکرده
اندایشان سند * کارایشانرا چو یزدان میکند) عارفلر ایکی جهاندن کاهللر
وفارغلردر نته کم وهماحرامان علی اهل الله بورلمشدر زیرا بونلر شدیارسز خرمن

ایلتورلر شدیار کسر شیئله نطس معناسنه در یعنی عارفلر دنیا وآخرت
قیدندن آنکچون فارغلر وکاهللردرنته که بونلر کار وکسبسز خرمن محصولی الورلر
ومقصوده واصل اولورلر عارفلر کاهللکی وفارغلغی کندیلره سند ایلمشلردر انلرك
کارنی چونکم یزدان ایلر یعنی عارفلر وعاقللر حقیقت بین اولان کوز ایله کوردیلر
ومشاهده قیلدیلر که انلرك دنیاده وآخرتده هرکارنی حق تعالی ایلر وهر ایشلرنی
الله اوکارر چونکم هر کارنی انلرك الله تعالی ایتدی والله تعالینك انلر فعال
لما یرید اولدیغنی مشاهده قیلدیلر انکچون بومعرفت انلرك جدوسعینه ضعف ویروب
کاهللکی وفراغتی هر بری کندیلره سند قیلدی الامکلف اولدقلری کارده دکل
اوزرلرینه فرض وواجب اولان عمل هرنه ایسه اصلا بر عارف آنی اشلمکده
کاهل اولمز واندن تکاسل قیلمز اوزرینه واجب اولان کاردن تکاسل ایلین ملحد
اولور و بطالرزمره سندن اولور انلره عارف دینمك لایق کلمز بلکه معرفت کماله
ایردکده ومرد عارف حقیقت کاری کوردکده عام ناسك ایلدکلری کبی یادنیا
ایچون ویاآخرت ایچون کوششلر وسعیلر واقداملر قیلمزلر بلکه الله تعالی حضرتلری
هرنه بیوردی ایسه بلا زیاده ولانقصان همان الله ایچون انی طوترلر واندن
غیریسنی ترك ایدوب فارغ وآسوده اولوب یاتورلر نته کم بونلرك حالی شول اعرابینك
حالنه بکزر که نبی مکرم حضرتلرینه کلدی ودین اسلامده اولان اعماله یارسول الله
بنی دلالت ایله دیدی کورنبی علیه السلام حضرتلری اکانه دیدی اول دخی پیغمبر
حضرتلرینه نه دیدی عن ابی هریرة رضی الله عنه قال ان اعرابی النبی صلی الله
علیه وسلم فقال دلنی علی عمل اذا عملته دخلت الجنة قال تعبدالله ولاتشرك به
شیأ وتقیم الصلوة المکتوبة وتوتی الزکوة المفروضة وتصوم رمضان قال والذی
نفسی بیده لاازید علی هذا ولاانقص منه فلما ولی قال النبی علیه السلام من سره
ان ینظر الی رجل من اهل الجنة فلینظر الی هذا کذا فی المصابیح ﴿ مثنوی ﴾ کار
یزدانرا نمی بینند عام * می نیاسایند از کد صبح وشام) اما عوام ناس کار یزدانی
کورمزلر واسرار حقه نظر ایدوب کورمزلر انکچون صبح وشام کدومشقتدن دکلمزلر
زیرا ابلهلردر مشهور مثلدر که ابله کهل اولمز بلکه عارف وعاقل اولان کهل
اولور انکچونکه حق تعالینك کندی حقلرنده اولان کارنی انلر کورر وجد وسعیك
وزحمتك کارکر اولمدیغنی انلر بیلور وسر قضا وقدری هم مشاهده قیلور پس
کندیلره زحمت ویرمیوب آسوده حال وفارغ البال اولوب اوتورر انلرك کهل
اولمسی کمال عقل وعرفانلرندن حاصل اولور ﴿ مثنوی ﴾ هین زحد کاهلی
کوید باز * تابدانم حدان ازکشف راز * بی کمان که هرزبان پردهٔ دلست * چون
بجنبد پرده سرها واصلست * پردهٔ کوچك چویك شرحهٔ کباب * می بپوشد

صورت صد آفتاب) پس قاضی اول شخصك اولادنه دیدی امدی آگاه اولك
هر بریکز کندی کاهللکنك حدوثایندن تکلم قبلك تاکه کشف راز ایلمکدن اول
کاهللکك حدنی بیلهوسزك هر بریکزه مرتبهٔ کاهل ایدیکنه عالم و آگاه اولم
کانسز وشبهه سز که هر زبان پردهٔ دلدر چونکه پرده حرکت ایلیه ورای پرده ده
اولان سرلر واصلدر یعنی اسان پرده سی حرکت ایلسه درونده اولان خارجده
اولان کمسه نك سمعنه واصلدر بر کوچك پرده کبابك برشرحه سی و بر پاره سی
کبیدر درونده اولان یوز معنوی افتابی اورتکا قیل * قطعه * زبان در دهان
ای خردمند چیست * کلیددر گنج صاحب هنر * چودر بسته باشدچه داند کسی *
که جوهر فروشست یاپیلور * واهذا قال علیه السلام المرء مخفی تحت طی لسانه *
چونکه انسان طی لسان ایده وصمت وسکوت بوانه کیده انك درونده نیچه یوز
آفتاب اولسه مستور اولور ومحجوب قالور اماسویلسه درونده اولان رازلری
کشف وظاهر قیلور ﴿ مثنوی ﴾ کر بیان نطق کاذب نیز هست * لیك
بوی ازصدق وکذبش مخبرست * ازنسیمی که بیاید ازچمن * هست پیدا ازسموم
کولخن * بوی صدق وبوی کذب کول کیر * هست پیدادر نفس چون مشك
وسیر) اکر بیان نطق کاذب دخی اولورسه و برکسه درونده اولانه مخالف
کذب ودروغ تکلم قیلورسه لیکن انك نفسندن حاصل اولان رایحه انك صدقندن
وکذبندن مخبردر وانك کلامنك اسلوبی مشام جانی اولنه انك صدقدن
وکذبندن هرنه ایسه مذکردر مثلا شول بر نسیمدن که چمندن کلوز مشامی اولان
کمسیه اول نسیم کولخن سموم نمیدر پیدا وظاهر در کلخن جانبندن کلان رایحه
ایله کلشن جانبندن کلان نسیم وفایحه یی دماغی پاك اولان کمسه بیلور وتمیز
قیلور ومشام جانی پاك اولنلرهم صدقله کذبی بونك کبی بیلور وتمییز قیلور زیرا
بوی صدق و بوی کذب کول کیر نفسنده مشکله سیر رایحه سی کبی پیدا در
یعنی مسك وعنبر رایحه سیله صرمساق رایحه سی نفسنده نه مرتبه پیدا وظاهر
ایسه ابلهلر طونیجی کذب دخی قلبه سکون وارام ویرنجی صدق هم بودم
وکلامده اویله پیدا وظاهر در حضرت نبی علیه السلام الکذب ریبة والصدق
طمانینة بیورمشدر و بو حدیث شریفك شرحی و بو محله مناسب اولان کلام
هم بو دفتر خامسده کرارا ومرارا مرور قلنمشدر تکراره حاجت یوق ﴿ مثنوی ﴾
کرندانی یاررا ازده دله * ازمشام فاسد خود کن کله * بانك حیران وشجاعان
دلیر * هست پیدا چون فن روباه وشیر) اکر بریاری اون کوکلی اولدیغندن
یعنی چوق فکرلو ومتبطن اولدیغندن بیلز ایسك کندی مشام فاسدکدن
شکایت ایله اکر مشام جانك پاك اولیدی برکسه نك کذبنی وصدقنی نیچون بیلزدك

وده دله اولدیغنی ومتبطن قیلدیغنی ندن اوتری فهم قیلزدك بوسنك کذب وصدقی
بیلدیککك ونیك رایحه یی بد رایحه دن تمیز قیلدیغك مشام جانك فاسد اولدیغندندر
حیرانلرك بانکی ودلیر اولان شجیعلرك بانکی روباهك فنی وشیرك بانکی کبی قتی
پیدا وظاهر در روباهك صداسی شیرك صداسنه بکزمدیکی کبی مخنث اولنلرك
دخی صداسی واداسی دلیر اولان شجیعلرك صداسنه واداسنه بکزمز ﴿ مثنوی ﴾
یا زبان همچو سر دیکست راست * چون بجنبد تو بدانی چه اباست * ازبخار
آن بداند تیز هش * دیك شیرینی زسکباج ترش) یاخود زبان راست ودرست
بر چولمك قپاغی کبیدر چونکه چولمك قپاغی حرکت ایلیه سن بیلورسن چولمك
ایچنده نه کونه اش واردر ابا فتح همزه ایله شوربایه دیرلر اما تیز هوش اولان
صاحب فراست چولمکك قپاغی یرنده ایکن انك بخارندن بیلور شیرینه منسوب
اولان دیکی سکباج ترشدن فرق قیلور سکباج سرکه لواش دیمکدر یعنی عقلی
اولان اکشی اش چولمکندن طتلواش چولمکنی بخارندن بیلور ورایحه سندن
استدلال ایدوب بری برندن تمییز قیلور اکشی اش چولمکندن مراد کاذبك
وجودی. ودیك شیریندن مراد صادقك وجودی اولور ﴿ مثنوی ﴾ دست
بر دیك نوی چون زدفتی * وقت بخریدن بدید اشکسته را) مثال آخر برفتی بر یکی
چولمکه چونکه ال اوردی صاتون الدیغی وقتده اشکسته اولان چولمکی
کوردی ودرست اولان چولمکی صداسندن شکسته اولان چولمکدن فرق
وتمییز قیلدی نتکیم حق تعالی حضرتلری پیغمبر علیه السلامه ولتعرفنهم
فی لحن القول) دیومنا فقلر حقنده خطاب قیلدی بورایه مناسب اولان
کلمات اوچنجی دفترده بو آیت کریمه نك تفسیری اولان سرخده مرور ایلدی
انده طلب اولنه ﴿ مثنوی ﴾ کفت دانم مردرا در حین زپوز * ورنکوید
دانمش اندر سه روز) اول اوچ پسردن بریسی قاضی افندیه دیدی بن بر مردی
درحال بوزندن بیلورم پوزاغز جوره سنه دیرلر بونده اغز ونطق مراد اولور
واکر سویلمز ایسه بن انی اوچ کونده بیلورم یعنی بنم بر شخصی بیلکده کاهللکم
وتأنی قیلمغم شول مرتبه ده در که برمرد سویلسه درحال انی نطقندن ودهانندن
بیلیورمکه اول مرد صادقمیدر و یاخود کاذبمیدر و یاجاهلمیدر و یاعالممیدر و یا
غافلمیدر وتکلم ایلمز ایسه اوچ کونه دك تأخیر وتأنی ایلرم وانك افعالنی واوضاعنی
واوتورمسنی وطورمسنی وحرکات سکناتنی امتحان قیلورم بهر حال اوچ
کونده انك حرکت ظاهره سندن باطننه مطلع اولورم نه کونه کمسه ایدیکنی
بیلورم دیدی ﴿ مثنوی ﴾ وان دکر کفت ار بکوید دانمش * ورنکویدر
سخن پیچانمش) واول اوچ پسردن بریسی دخی دیدی اکر برکسه سویلرسه

بن بیلورم نه کونه کسه درکه (ع) کلامندن اولور معلوم کشینك کندی مقداری
• بهرحال انك کفتاری آنك مقدارنی بیلدیردیدی واکر سویلمز ایسه انی سوزه
طولاشدیررم یعنی کلامه چکرم بهرحال برسوز سویلدکده اول سوزدن
آنك سرینه وضمیرینه واقف اولورم دیدی ❊ مثنوی ❊ کفت اکر این مکر بشنیده
بود * لب بینددر خموشی دررود) قاضی بوبله دین پسره ایتدی اول کسه
اکر بو مکری مقدم اشتمش اوله لبنی بغلر خموشلکه کیدر یعنی بعض کسه اولور که
نطقندن وکلامندن کندینك سردرونی ظهوره کله جکن بیلور وبو مکر وحیله بی
اول مقدم ایشدوب پس صمت وسکوتله عمل قیلورو کندوبی واله وحیران برکسه
کوستر جواب مثلدنصکره کلسه کرکدر تمثیل ❊ مثنوی ❊ آنچنانکه کفت
مادر بچه را * کرخیالی آیدت درشب زرا * یابکورستان جای سهمکین * توخیالی
زشت بینی درکمین * دل قوی دار وبکن حمله برو * او بکرداندز تو در حال رو
زانکه بی ترسی بسوبش هرکه رفت * آن خیال دیووش بکریخت تفت)
مثلا انجلین که برمادر کندی طفلنه وفرزندنه دیدی ای پسر اکر کیجه ده سکا
برخیال کله یاسهمناك وخوفناك اولان مقبره لك ایچره سن برزشت خیال کوره
سن بوصو ده زنهار اوکینده کوردیکك خبیث وقبیح اولان خیالدن قورقه بلکه
کوکلکی قوی طوت وانك اوزرینه حمله ایله اول بوصوده اولان خیالدردر
حال سندن یوزدوندرر وفرار قیلور زیرا بی خوف وبی ترس اول خیال جانبنه
دلیرانه هرکیم کندیسه اول دیووش اولان خیال فوری قاچدی ودیو خیالی
قوی دل اولان وحمله قیلان کسه دن فرار ایلر اما وهام وترسنده دل اولان کسه نك
اوزرینه هجوم ایلردیدی ❊ مثنوی ❊ کفت کودك آن خیال دیووش *
کر بدواین کفته باشد مادرش * حمله آرم افتد اندر کردنم * زامر در پس من آنکه
چون کنم * توهمی آموزیم که چست ایست * ان خیال زشت راهم مادر یست)
اوغلنجق مادرنه ایتدی ای مادر اول دیو کبی اولان خیال اکر اول خیاله دخی
انك اناسی بوسوزی دیمش اوله یعنی سن بکا قوی دل اول وحمله قیل دیدیکك
کبی اول خیاله دخی انك اناسی قوی دل اول وحمله قیل دیو تعلیم قیلمش اوله بن
اکا بوتقدیرجه حمله کتورم اول بنم بوینمه دوشر مادر بنك امرندن پس بن
اندنصکره نه ایلیم سن دخی بکا بوتقدیرجه برکارا وکرتکه اول اناسنك امرندن
اوتری بنم بوینومه دوشدکده بندخی اول صفتله انی بو بنومدن دفع ایلمکه قادر
اولم ای مادر سن بکا همیشه اوکردرسنکه چست وقوی دل برکده طور وخوف ایتمه
اول دیووش اولان زشت خیالك هم برمادری واردر وانك دخی مادری
بو مکری اکا تعلیم وتلقین ایلر ❊ مثنوی ❊ دیو ومردم راملقن آن یکیست *

غالب ازوی کرددار خصم اندکیست * تاکدامین سوی باشد آن یواش * الله الله
روتوهم زان سوی باش) دیوه ومردمه معلم وملقن فی الحقیقه اول بردر غالب اندن
اولور اکرخصم اندك ایسه ده یعنی دیو قسمنه ودیو اهلی اولان کسه لره ودخی
مردم قسمنه ومردمیته اهل اولان کسه لره حقیقتده معلم وملقن خدای تعالی
حضرتلریدر اکرخصم قلیل ایسه ده آخر جانبنه اول خدانك اذنیله وارادت
وقدرتیله غالب اولور وفرصت بولور والا خصمك آز اولمسیله وچوق اولمسیله غلبه
میسر اولمز (کما قال تعالی) کم من فئة قلیلة غلبت فئة کثیرة باذن الله اذن الهی اولنجق
چوق قلیل وضعیف کسه لر قوی وکثیر اولان جماعته غلبه ایدرلر تاکم او حلیم قنغی
جانبده اوله الله الله حقیچون یوری هم سن اول جانبدن اول یواش
حلیم معناسنه در واندن مراد حق تعالیدر یعنی حق تعالی ایکی طرفدن هرقنغی
طرفده اولورسه واول جانبه معاونت ونصرت قیلورسه سن هم حق تعالینك
نصرت قیلدیغی قوم جانبندن اول والا صکره مغبون ومخذول اولور سن
وعاجز وبی درمان قالورسن ❊ مثنوی ❊ کفت اکرزان مکر نایدر کلام *
حیله را دانسته باشد آن همام * سر اوراچون شناسی راست کو * کفت
من خامش نشینم پیش او * صبر راسلم کنم سوی درج * تابرایم برسر بام فرج)
قاضی بن خاموش اولان وسکوت ایدوب اسرارنی اخفا قیلان کیمسه یی
مکرله سوزه چکرم دین پسره ایتدی ای فرزند اکر اول ساکت اولان کیمسه
اول مکردن کلامه کلمیه اول اولو دخی حیله ئی بیلمش اوله کلامندن کندینك
اسراری ظهوره کله جکنی دویمش اوله پس کتم اسرار ایچون نطقه کلمیه وتکلم
قیلمیه سن انك سرینی نیجه فهم ایلرسن طوغری سویله پس بوبله دین فرزند قاضی
افندی یه جواب ویروب دیدی بن اول خاموش اولان وسکوت قیلان کسه نك
اوکنده خوش اولوب اوتوریم وصبری درجه لر جانبنه وسیله وردبان ایلرم
تاکم صبر وسکوت واسطه سیله فرج بامنك اوزرینه کلورم وبهرحال صبر وتحمل برکاتیله
مقصوده واصل اولورم زیرا صبر مفتاح فرج اولور وتوجه تامله برکسه مرادنه
یول بولور پس بندخی مقام خاموشیده اولان برعزیزك حضورنه واصل اولدقده
انك سرینی ومضمرینی بیلکدن اوتری اکا آینه وش مقابل اولوب توجه تامله آنك
باطننه متوجه اولورم وکندیمی اکا مرآت مجلا قیلورم ❊ مثنوی ❊ وربجوشد در
حضورش ازدلم * منطقی بیرون ازین شادی وغم * من بدانم کوفرستادان یمن * ازضمیر
چون سهیل اندر یمن) واکرخاموش حضورنده بنم کوکلمدن بوشادی وغمدن بیرون
برمنطق جوش ایلیه بن بیلورمکه بکا اول نطق وکلامی اول خاموش کوندردی یمنده
سهیل کبی اولان ضمیردن سهیلا کثر یمن دیارنده طوغر وادیم طایف واهل وعقیق

اندن رنك آور سهيل بر كوكبك اسميدر يعنى اول وفات ايدن شخصك اوج
اولادندن كنديسنك كاهلتر اولانى عاقلتر اولديغى اسباب ايلكدن اوترى قاضى
افندى يه بويله ديديكه چون بن بر كسه نك حضورنه وارسم وانى خاموش بولسم
انك حالنى واسرارنى بيلكدن اوترى انك قلب شريفنه وروح لطيفنه متوجه
اولوب خاموش اوتوررم اكر اول خاموشك حضور شريفنده بنم قلبمده
ودرونمده اولان بوشادى وغم مرتبه سندن بيرون وعالى بر نطق وكلام جوش ايليوب
ظهور ايلرسه بيلورم كه اول غم وشادينك وراسنده اولان نطق وبيان بكا انده
طوغان سهيل يلدزينه مشابه اولان ضمير منيرندن اول نطق وكلامى كوندردى كه
بنم اول مرتبه نطق وبيانه اقتدارم يوق ايدى ❊ مثنوى ❊ دردل من
آن سخن زان ميمنه است ❊ زانكه ازدل جانب دل روزنه است) بنم كوكلمده
اول سوز اول ميمنه دندر زيرا كه كوكلدن كوكله روزنه واردر ميمنه صاغ ايله ديرلر
ميمون ومبارك اولديغى اعتبارله وبونده ميمنه دن مراد اول خاموشك ميمون
ومبارك اولان قلبى اولوركه مقابله سنده اولان كمسه يه نسبتله انك قلبى يمين
جانبنه دوشر وكنديسنك قلبى يسار طرفنده در لكن بر كيمسه يه مقابل اولسه
مقابله سنده اولان كيمسه نك قلبى انك ميمنه سنه واقع اولور يعنى بنم
كوكلمده اولان اول نطق سامى وكلام عالى اول خاموشك ميمون
ومبارك اولان قلب شريفندندر كه قلبدن قلبه روزنه
ومنظره واردر خاموش حضرت مولانا قدس الله
سره العزيزك مخلص شريفلريدر كه اكثر
غزللرنى خاموش ديمكله ختم ايلمشلردر
مثلا (بيت) خاموش كه خاموشى
بهتر ز عسل نوشى ❊ در سوز
عبارترا بكذار اشارترا
❊ ديوب ختم بيوررلر ❊
تمت بعون
الملك المنان
م م
م
مطبعهٔ عامره ده طبعى ختام بولمشدر
سنه تسع وثمانين ومأتين الف